

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp. nr. 1, 2005-2006, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2004

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp. nr. 1, 2005-2006, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2004

Innholdsfortegnelse

1.	Nord-Forså kraftlag. Olje- og energidepartementets samtykke 19. januar 2004. Jf. kgl.res. 18.7.1958, kgl.res. 23.8.1958, kgl.res. 23.8.1985, kgl.res. 25.8.2000.	5
2.	Morten Sig. Bergesen. Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	6
3.	Erik Must/Erik Must AS. Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	6
4.	Skogan Gård AS. Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	7
5.	Kjela kraftverk. Kronprinsregentens resolusjon 6. februar 2004. Jf. kgl.res. 17.6.1960, kgl.res. 28.10.1960, kgl.res. 26.6.1964, kgl.res. 8.4.1981, kronprinsreg.res. 8.4.1981, kgl.res. 26.4.1996, kgl.res. 21.6.1996, kgl.res. 19.12.2003.	7
6.	BKK Produksjon AS. Kronprinsregentens resolusjon 6. februar 2004. Jf. kgl.res. 17.11.2000.	18
7.	Orkla ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 23. februar 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	49
8.	Sogn og Fjordane Energi AS. Kronprinsregentens resolusjon 12.3.2004. Jf. kgl.res. 21.6.1985, kgl.res. 23.4.1999.	50
9.	Skagerak Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 29.3.2004. Jf. kgl.res. 8.6.1899, kgl.res. 12.5.1923, kgl.res. 2.2.2001.	52
10.	Rauma Energi AS. Kronprinsregentens resolusjon 2. april 2004.	52
11.	Driva Kraftverk AS. Kongelig resolusjon 23. april 2004. Jf. kgl.res. 13.10.1969, kgl.res. 26.4.1974.	57
12.	Kjøsnesfjorden Kraftverk AS. Kongelig resolusjon 7. mai 2004.	91
13.	Statkraft SF. Kongelig resolusjon 28. mai 2004. Jf. kronprinsreg.res. 13.9.1974, kgl.res. 23.3.1984, kgl.res. 20.3.1998.	98
14.	Vardar AS. Olje- og energidepartementets samtykke 2. juni 2004.	122
15.	Trollfjord Kraft AS. Kongelig resolusjon 11. juni 2004. Jf. kgl.res. 28.1.1949, kgl.res. 20.11.1953.	124
16.	Kvernstad Kraft. Kongelig resolusjon 11. juni 2004.	150
17.	Pasvik Kraft AS. Kongelig resolusjon 18. juni 2004.	178
18.	Narvik Energi AS og Energi E2 A/S. Olje- og energidepartementets samtykke 29. juni 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	180
19.	Tinfos Energi AS, Holta Holding AS og Halvor H. Holta Holding AS. Olje- og energidepartemen- tets samtykke 6. juli 2004. Jf. kgl.res. 6.3.1953, kgl.res. 20.12.1996.	181
20.	Akershus Energi AS og Akershus Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 16. juni 2004.	182
21.	Stryn Energi AS. Kongelig resolusjon 6. august 2004.	183
22.	Alta Kraftlag A/L. Kongelig resolusjon 3. september 2004. Jf. kgl.res. 27.5.1949.	221
23.	Statkraft SF. Kongelig resolusjon 3. september 2004. Jf. kgl.res. 18.5.1973, kgl.res. 4.6.1976, kgl.res. 13.5.1977.	245
24.	Tussa Energi AS. Kongelig resolusjon 3. september 2004.	265
25.	BKK Produksjon AS. Kongelig resolusjon 3. september 2004. Jf. kgl.res. 25.7.1975, kgl.res. 17.7.1992, kgl.res. 3.12.1993.	291
26.	Hafslund ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 3. september 2004.	303

27.	Ringeriks Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 24. september 2004.	304
28.	Oppland Energi Produksjon AS. Olje- og energidepartementets samtykke 24. september 2004.	306
29.	Østfold Energi Produksjon AS. Kongelig resolusjon 15.10.2004. Jf. kgl.res. 1.10.1966, kgl.res. 7.10.1966.	307
30.	Agder Energi produksjon. Kongelig resolusjon 15.10.2004. Jf. kgl.res. 22.11.1912, kgl.res. 3.10.2003.	315
31.	Troms Kraft Produksjon AS. Kongelig resolusjon 29. oktober 2004.	347
32.	Narvik Energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 25. november 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	369
33.	Narvik Energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 25. november 2004.	369
34.	Älvkraft i Värmland AB. Olje- og energidepartementets samtykke 26. november 2004. Jf. kgl.res. 10.12.1954, kgl.res. 21.9.1962, kgl.res. 9.2.1996.	370
35.	Eidsiva energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 30. november 2004.	371
36.	Eidsiva energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 30. november 2004. Jf. kgl.res. 20.12.1996.	373
37.	Salten Kraftsamband Produksjon AS. Kongelig resolusjon 3. desember 2004. Jf. 19.6.1981.	374
38.	Agder Energi Produksjon AS. Kongelig resolusjon 3. desember 2004. Jf. kronprinsreg.res. 22.3.1957, kgl.res. 1.8.1969, kgl.res. 19.6.1931.	399
39.	Nord-Trøndelag Elektrisitettsverk FKF (NTE). Olje- og energidepartementets samtykke 8. desember 2004.	419
40.	Haugaland Kraft AS. Kongelig resolusjon 17. desember 2004.	420

1 Nord-Forså kraftanlegg

(Endring av konsesjonsvilkår)

Olje- og energidepartementets samtykke 19. januar 2004.

"Det vises til søknad av 01.10.2002 vedrørende ovennevnte.

1. Oversikt over saken

Saken gjelder søknad fra Hålogaland Kraft AS (HK) om endring av vilkår i tillatelse for erverv av fallrettigheter og regulering i Nord-Forsåelv i Ibestad i Troms.

Søknaden gjelder endring av konsesjon fra tidsbegrenset til ubegrenset tid.

Grunnlaget for søknaden er endring av eiersammensetning som oppfyller kravene til offentlig eierskap, jf. industrikonsesjonsloven § 4 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2.

2. Søknaden

Søknaden av 01.10.2002 lyder som følger:

"A/S Rolløya Elektrisitetsverk fikk ved kgl.res. pr. 18. juli 1958 ervervs- og reguleringskonsesjon for tiltak i Nord-Forsåelv i Ibestad i Troms. Fra konsesjonsdokumentets del I pkt. 11 ser man at når 50 år er gått fra 12. desember 1957 tilfaller vassfallene med innretninger samt det øvrige kraftanlegg staten.

Elektrisitetsverket fusjonerte i 1975 med det interkommunalt eide Sør-Troms Elforsyning AS (STE). Selskapet ble da eier av ni småkraftanlegg med samlet årsproduksjon på 70 GWh, eller om lag 10 % av omsatt energi i forsyningsområdet. I denne forbindelse ble ervervskonsesjonene for de enkelte kraftanleggene overført selskapet, jf. "Løyve til erverv av fallrettar og til overføring av tidlegare gjevne ervervs- og reguleringskonsesjonar" fastsatt ved kgl.res. av 23. august 1958.

I 1998 fusjonerte STE og det kommunalt eide Ofoten Kraftanlegg og dannet Hålogaland Kraft AS (HLK). Også det nye selskapet er 100 % kommunalt eid, geografisk befinner de ni eierkommunene seg i nordre Nordland og i sør-Troms. Selskapets aksjer kan ikke omsettes.

HLK er gjort kjent med at Olje- og energidepartementet har varslet lovendringer med sikte på eiernøytralt hjemfall av kraftanlegg. Dette vil kunne få konsekvenser for eierforholdet for Nord-Forså kraftverk. I figur 1 nedenfor har vi oppført noen anleggsspesifikke data for kraftverket.

Søknad

HLK søker herved om at vilkårene i Reguleringskonsesjonsdokumentets punkt 11 endres slik at konsesjonen for Nord-Forså kraftverk gis på ubegrenset tid og at bestemmelsene i punkt 12 oppheves. "

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjon fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Ved kgl.res. 23. august 1985 fikk det daværende interkommunalt eide selskapet Sør-Troms Elforsyning overført ervervs- og reguleringskonsesjon gitt til A/S Rolløya Elektrisitetsverk ved kgl.res. 18. juli 1958 for erverv av fallrettigheter og regulering i Nord-Forsåelv. Konsesjonen ble overført i hovedsak med de opprinnelig fastsatte vilkår. Ved en senere fusjon i 1998 er det nå Hålogaland Kraft AS som innehar konsesjonen.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd.

Myndighet til å endre vilkår etter industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelser.

Etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. jf. 3. ledd kan ervervskonsesjon gis på ubegrenset tid dersom selskapet er minst 2/3 offentlig eid. Det samme gjelder for reguleringskonsesjoner, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd.

En forutsetning i begge bestemmelser er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Hålogland Kraft AS er et selskap fullt ut offentlig eiet, jf. den oversikt over eierfordelingen som er referert i søknaden.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i industrikonsesjonsloven § 4, 1. jf. 3. ledd og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd er oppfylt. Konsesjonen kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

Det gjøres følgende endringer i vilkårene for konsesjonen gitt daværende Rolløya Kraftlag A/S ved kgl.res. 18. juli 1958:

Vilkårenes pkt. I, post 11 utgår og får følgende nye ordlyd:

Første ledd:

"Ervervskonsesjonen gis på ubegrenset tid."

Annet ledd: se nedenfor

Tredje ledd:

"Konsesjonen kan ikke overdras."

Fjerde ledd:

"Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

Pkt. I, post 12 bortfaller.

Vilkårenes pkt. II, post 1, 1. setning, endres til følgende:

"Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid."

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m. fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Pkt. I post 11 får følgende nytt annet ledd og pkt. II, post 1, får følgende nytt annet ledd:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til revisjon etter 50 år regnet fra 18. juli 1958. Dersom vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

Nåværende annet ledd i pkt II post 1 blir nytt tredje ledd."

2 Morten Sig. Bergesen

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Arendals Fossekompani ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004.

"Det vises til Deres brev av 8. desember 2003, der De på vegne av Mortensen Sig. Bergesen søker om konsesjon, i forbindelse med ervervet av 90.216 aksjer (3,63%) i Arendals Fossekompani ASA (Fossekompaniet).

Morten Sig. Bergesen eier etter ervervet 92.016 aksjer (3,70%) i Fossekompaniet.

I følge søknaden eier Morten Sig. Bergesen sammen med sin ektefelle Ragnhild Bergesen alle aksjene i Snefonn AS, som er registrert som eier av 490.700 aksjer (19,72%) i Fossekompaniet.

Morten Sig. Bergesens eierandel av aksjer i Fossekompaniet skal konsolideres med Snefonn AS sin eierandel i Fossekompaniet i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd, annet punktum. Ervervet medfører at Morten Sig. Bergesen og Snefonn AS samlet vil eie 582.716 aksjer (23,42%) i Fossekompaniet.

Ervervet er konsesjonspliktig fordi Fossekompaniet innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Fossekompaniet har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 11. november 2003.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Morten Sig. Bergesen konsesjon for erverv av 90.216 aksjer i Arendals Fossekompani ASA.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår."

3 Erik Must/Erik Must AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Arendals Fossekompani ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004.

"Det vises til Deres brev av 8. desember 2003, der De på vegne av Erik Must søker om konsesjon i forbindelse med ervervet av 45.108 aksjer (1,81%) i Arendals Fossekompani ASA (Fossekompaniet). Videre søkes det på vegne av Erik Must AS om konsesjon for erverv av 45.107 aksjer (1,81%) i Fossekompaniet.

Erik Must eier etter ervervet 111.509 aksjer (4,48%) i Fossekompaniet, mens Erik Must AS etter ervervet eier 452.740 aksjer (18,19 %) i selskapet.

Det opplyses også om at Erik Musts myndige barn personlig eier aksjer i Fossekompaniet. Erik Christian Must eier 7200 aksjer (0,29%) og Trine Must eier 7200 aksjer (0,29%). I tillegg eier Erik Musts ektefelle, Annelise Must, personlig 9066 aksjer (0,36%) i Fossekompaniet.

Erik Musts eierandel av aksjer i Fossekompaniet skal konsolideres med Erik Must AS sin aksjeandel i Fossekompaniet, i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd, annet punktum. Eierandelen til Erik Must i Fossekompaniet skal konsolideres med hans ektefelle og barns eierandel i selskapet, jf. industrikonsesjonsloven § 36, første ledd, tredje punktum.

Aksjeervervene til Erik Must og Erik Must AS innebærer at Erik Must, Erik Must AS, Annelise Must, Erik Christian Must og Trine Must etter ervervene samlet eier 587.715 aksjer (23,62%) i Fossekompagniet.

Ervervet er konsesjonspliktig fordi Fossekompagniet innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Fossekompagniet har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 11. november 2003.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Erik Must og Erik Must AS konsesjon for erverv av henholdsvis 45.108 og 45.107 aksjer i Arendals Fossekompagni ASA.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår."

4 Skogan Gård AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Arendals Fossekompagni ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2004.

"Det vises til Deres brev av 8. desember 2003, der De på vegne av Skogan Gård AS søker om konsesjon i forbindelse med ervervet av 90.215 aksjer (3,36%) i Arendals Fossekompagni ASA.

Skogan Gård AS eier etter ervervet 176.272 aksjer (7,09%) i Arendals Fossekompagni ASA. Kjell Christian Ulrichsen eier alle aksjene i Skogan Gård AS.

I følge søknaden eier Vicama AS 404.531 aksjer (16,26%) i Arendals Fossekompagni ASA. Kjell Christian Ulrichsen kontrollerer majoriteten av stemmene i Vicama AS. Kjell Christian Ulrichsens myndige barn eier 98 % av aksjene i Vicama AS og Kjell Christian Ulrichsens ektefelle, Anne Marie Ulrichsen, eier personlig 1300 aksjer (0,05%) i Arendals Fossekompagni ASA.

Skogan Gård AS' aksjer i Fossekompagniet skal konsolideres med aksjeinnehavet til Vicama AS i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd, annet punktum. Aksjeervervet til Skogan Gård AS innebærer at Skogan Gård AS og Vicama AS samlet vil eie 580.803 aksjer (23,34%) i Arendals Fossekompagni ASA.

Ervervet er konsesjonspliktig fordi Arendals Fossekompagni ASA innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Arendals Fossekompagni ASA har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 11. november 2003.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember

1996, gis Skogan Gård AS konsesjon for erverv av 90.215 aksjer i Arendals Fossekompagni ASA.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår."

5 Kjela kraftverk

(Planendring med fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for reguleringen av Tokke-Vinjevassdraget i Telemark)

Kronprinsregentens resolusjon 6. februar 2004.

I Innledning

Statkraft fikk ved kgl.res. 26. juni 1964 tillatelse til å overføre 6 bekker til Kjelaavassdraget, herav de 4 bekkene: Hestevollbekken, Skåfonnbekken, Kvernhusbekken og Tyrvelibekken. Før utbyggingen av Kjela kraftverk startet i 1976 krevde Vinje kommune bl.a. at de 4 nevnte bekkene ble holdt utenfor. Dette medførte at gjennomføringen av disse overføringene ble stanset, i påvente av nærmere vurderinger.

Ved kgl.res. av 21. juni 1996 ble tillatelsen til inntak av de 4 bekkene opprettholdt, med bestemmelser om minstevannføringer. Det er nå oppnådd enighet mellom Vinje kommune, grunneigarlaget og Statkraft om en løsning som i hovedsak går ut på at bekkene ikke overføres, og at minstevannføringen fra Vesle Kjelaavtn settes ned tilsvarende de vannmengder overføringen av bekkene representerer. Det er disse endringene i vilkårene Statkraft nå søker om. Løsningen var på forhånd anbefalt av fylkesmannen i Telemark.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling av 15.08.02 fra NVE:

"NVE har mottatt følgende søknad datert 06.04.2001:

"INNLEDNING

Etter manøvreringsreglementet gitt ved kgl.res. av 21. juni 1996 skal det slippes en minstevannføring på 2 m³/s i perioden 01.06. til 31.09. og 0,5 m³/s i tiden 01.11. til 31.05 fra Vesle Kjelaavtn. I tillegg skal Statkraft slippe 0,07 m³/s fra Hestvollbekken, 0,03 m³/s fra Skåfonnbekken, 0,04 m³/s fra Kvernhusbekken og 0,05 m³/s fra Tyrvelibekken i den perioden disse bekkene tas inn på tunnelen. Hvis tilrenningen er mindre enn dette, skal alt vannet slippes forbi bekkeinntakene.

Disse bestemmelsene trer i kraft den dag de nevnte bekkene blir overført. Inntil det skjer, skal

det slippes 0,5 m³/s i perioden 01.06. til 31.09. og 0,1 m³/s i tiden 01.11. til 31.05 fra Vesle Kjelaavatn. Det skal også slippes 2 m³/s fra Vågslivatn fra vårflommen fram til 30.09., og deretter 0,5 m³/s fram til vårflommen, jf. reglement fastsatt ved kgl.res. 08.04.1981.

SØKNAD

Statkraft SF søker med dette om endring av vilkårene i kgl.res. 21. juni 1996, slik at det kan slippes 0,75 m³/s i perioden 01.06. til 31.09. og 0,3 m³/s i perioden 01.11. til 31.05. fra Vesle Kjelaavatn, samt at inntak av Hestvollbekken, Skåfonnbekken, Kvernhusbekken og Tyrvelibekken sløyfes.

Statkraft foreslår følgende endringer i manøvreeringsreglementet (endringer markert med **fet skrift**):

Pkt. 1 e) Inntak for overføring til Førsvatn.

Avløpet fra restfelta Kjela, nedbørsfelt 3,7 km², tas inn på tunnelen fra Bordalsvatn. (**Resten av dette punktet utgår**).

Pkt. 2, 2. ledd: "Fra inntaket i Vesle Kjelaavatn skal det slippes **0,75** m³/s i tiden fom. 01.06 tom. 30.09 og **0,3** m³/s i tiden fom. 01.11 tom. 31.05 med jevn overgang i oktober."

Pkt. 2, 4. ledd: **Utgår**.

Statkraft ber videre om at spørsmålet om fjerning av inntakskonstruksjonene ved bekkeinntakene utsettes inntil spørsmålet om fortsatt regulering etter utløpet av nåværende tillatelse i 2017 er avgjort.

Oversiktskart over området er vedlagt som Vedlegg 1, og skisse som viser de aktuelle bekkene er vedlagt som Vedlegg 2.

BAKGRUNN, BEGRUNNELSE

Statkraft fikk ved kgl. res. 26. juni 1964 tillatelse til å overføre 6 bekker til Kjelaavassdraget, herav de 4 bekkene nevnt ovenfor. Vinje kommune krevde før utbyggingen av Kjela kraftverk startet i 1976, bl.a. at de 4 nevnte bekkene ble holdt utenfor utbyggingen. Dette medførte at gjennomføringen av disse overføringene ble stanset, i påvente av nærmere vurderinger. I kgl.res. 26. juni 1964 er det forutsatt at departementet skal ha fullmakt til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Ved kronprinsregentens resolusjon 8. april 1981 ble det fastsatt midlertidige vilkår for en prøveperiode på 5 år. Det ble bestemt at de nevnte bekkene ikke skulle tas inn i denne perioden, og det skulle slippes minstevannføring fra Vesle Kjelaavatn og Vågslivatn. Ved kgl. res. 21. juni 1996 ble konsesjonen for overføring av de 4 bekkene opprettholdt, men med bestemmelser om minstevannføringer

både i bekkene og ved utløpet av Vesle Kjelaavatn. Minstevannføringen ut av Vågslivatn ble imidlertid sløyfet.

Lovligheten av vedtaket ble brakt inn for domstolene, og spørsmålet ble først avgjort ved dom 18. februar 2000. Samtidig med at formannskapet i Vinje kommune i møte 6. april 2000 vedtok ikke å anke dommen, ble Statkraft og grunneierne kontaktet med tanke på å finne fram til en minnelig ordning som skulle gå ut på at bekkene ikke overføres, og at minstevannføringen i Vesle Kjela settes ned tilsvarende de vannmengder overføringen av bekkene representerer.

Grunneierlaget har uttalt seg positivt til forslaget. Det vises til brev fra Vågslis grunneigarlag 05.05.2000, se Vedlegg 3. Kommunen har også hatt kontakt med Fylkesmannen om forslaget.

Spørsmålet om hvordan den någjeldene minstevannføringen bør fordeles mellom de fire nevnte bekkene og slipping fra Vesle Kjelaavatn var ikke noe tema under konsesjonsbehandlingen. Dette dukket først opp med bakgrunn i at det ble fastsatt minstevannføring også for de fire bekkene. Det Vinje kommune med støtte fra grunneierlaget og Fylkesmannen nå har tatt opp, har ingen følger av betydning for kraftproduksjonen, og er derfor i praksis et rent miljøspørsmål som ikke har vært vurdert som alternativ.

Hvis dette skulle bli løsningen også etter en fornyelse av vilkårene i 2017, vil anleggene som er synlige i dagen ved bekkeinntakene bli fjernet da. Kostnadsmessig er forslaget akseptabelt, så fremt det ikke blir pålegg om fjerning av inntakskonstruksjonene nå og en gjenoppbygging etter 2017 i det tilfellet at en da vil prioritere økt slipping av vann fra Vesle Kjelaavatn i stedet for å la bekkene renne naturlig.

VIRKNINGER AV TILTAKET

Hydrologi

I forhold til dagens konsesjon (21.06.1996) vil tiltaket innebære at den naturlige vannføringen i de fire bekkene blir opprettholdt. Dette medfører også en mer naturlig vannføring (variasjon) i Kjelaåi enn om bekkene tas inn.

Videre innebærer tiltaket at minstevannføringen fra Vesle Kjelaavatn blir mindre enn ved en overføring av bekkene som forutsatt i kgl.res. fra 1996, men høyere enn etter vilkårene fra kgl.res. fra 1981. Det er enighet mellom kommunen og Statkraft om at den totale vannmengden i Kjelaåi ikke vil endres sammenlignet med at bekkene blir overført og minstevannføringen fra Vesle Kjelaavatn økes som forutsatt i kgl.res. 1996.

Det er forutsatt at bortfallet av minstevannføringen ut fra Vågslivatn (fastsatt i 1981, men tatt ut i 1996) opprettholdes. Dette vil medføre mindre variasjoner i vannstanden i Vågslivatnet.

Vedlegg 4 og 5 viser vannføringen (varighetskurver) ut fra Vågslivatnet basert på forutsetningene i denne søknaden. Beregningene er gjort ut fra foreliggende vannføringsdata i vassdraget i perioden 1982 – 1999, dvs. etter vilkårsendringen i 1981. Årserien inneholder både våte og tørre år, og 1999 er brukt som eksempel på vått år og 1987 som tørt år. Som en ser av disse vil det kun i svært tørre perioder forekomme vannføringer under dagens krav til 2 m³/s om sommeren og 0,5 m³/s om vinteren. Og i de tilfellene vannføringen ville vært under dagens grenser, ville marginene vært små.

Det er svært vanskelig rent praktisk å manøvrere Vesle Kjela med tanke på å opprettholde en bestemt vannføring ut fra Vågslivatn. Statkraft mener derfor det vil være uforholdsmessig tyngende å gjenopprette minstevannføringskravet her, fordi det vil forutsette økt slipping fra Vesle Kjela noen få dager i tørre år, og at en fortsatt må opprettholde det kunstige utløpsprofil ut fra Vågslivatn.

Kraftproduksjon og økonomi

For kraftproduksjonen har endringen ingen konsekvenser av betydning. Teoretisk kan det imidlertid ligge en gevinst i at en slipper å legge inn sikkerhet for at vannføringen som skal slippes i disse bekkene tilsvare minst den pålagte minstevannføringen. Beregningene gir en ubetydelig økning i andel vinterproduksjon (0,4 GWh).

Permanent fjerning av inntakskonstruksjoner i de 4 bekkene vil anslagsvis koste 5 – 7 mill. kr, mens ferdigstillelse av disse vil koste i størrelsesorden 3 – 5 mill. kr.

Miljø

Som vedlegg 6 følger sammendragsrapport av miljøvirkninger (juli 1988).

I etterkant av det midlertidige reglementet fra 1981 ble det med tanke på fastsettelse av endelig manøvreringsreglement i Kjela vassdraget gjennomført undersøkelser innen vannkvalitet, fiskeribiologi, ornitologi, botanikk, landskap og allmenne brukerinteresser. Sammendrag av disse undersøkelsene fremgår av vedlagte rapport fra styringsgruppa for samordning av undersøkelser i Kjela vassdraget. For øvrig er flere av vannene i Kjela vassdraget i de senere år prøvofisket i regi av Fylkesmannens miljøvern avdeling. Konsekvensvurderingene nedenfor baserer seg på dette materialet.

Ved å beholde inntakskonstruksjonene i bekkene vil vi opprettholde større frihetsgrad med tanke på fastsettelse av minstevannføringen i Kjela vassdraget fram mot 2017. Dette gjelder både hvor stor den skal være, samt hvor og hvordan den skal slippes. Etter vår vurdering er denne frihetsgraden vesentlig viktigere enn (eventuelle) ulemper med å beholde inntakene fram til da.

Landskap

Endringen vil medføre at inntakskonstruksjonene i de 4 bekkene ikke blir fullført (nå), og at bekkene vil renne naturlig som nå. Landskapsmessig vil dette være en fordel for de områdene disse bekkene renner i, og for helhetsbildet i dalføret mellom Vesle Kjela og Vågslivatnet. Selv om det medfører lavere minstevannføring over en kortere strekning nedenfor Vesle Kjela, anses tiltaket totalt sett å være en fordel landskapsmessig.

Oppfyllingstidspunktet for Kjela er beregnet å bli forsinket med ca. 1,5 døgn i forhold til gjennomføring av alle tiltakene etter kgl.res. av 1996, men dette vil ikke få noen konsekvenser for vannstanden i magasinet etter 01. juni.

Resipient

Vågslid-området er pekt ut som et satsingsområde for tyngre turistutbygging i Telemark, og det er påpekt at resipientkapasiteten i vassdraget kan bli en minimumsfaktor. SFT har ment at dagens situasjon kan aksepteres, men at det må iverksettes rensetiltak ved ytterligere turistutbygging. Ved å spare bekkene vil man bidra til å opprettholde noe av flomtoppene i hovedvassdraget, og dette antas å ha betydning for opprettholdelse av en god vannkvalitet (utspylingseffekt).

Fisk og fiske

I dag er det utsetningspålegg på 750 to-somrig ørret i Vågslivatna. Tidligere var det utsetningspålegg på i alt 6.200 en-somrig ørret i Eivindbuvatn, Vesle Vågslivatn, Løyvingbuvatn, Arbuvatn, Greivshylen og Øykjelihyl. Årsaken til endringene er at den naturlige rekrutteringen av fisk er større enn tidligere antatt, i tillegg til at innføring av minstevannføring i 1981 trolig har hatt en positiv effekt på ungfiskproduksjonen.

Det må forventes en lavere naturlig rekruttering av fisk på den øverste strekningen nedenfor dammen i Vesle Kjela med en lavere minstevannføring enn etter 1996-reglementet. Imidlertid vil vannføringen på nedre del av Kvernhusbekken og Skåfonnbekken, som er vurdert å utgjøre viktige områder for reproduksjon og oppvekst av ørretunger, bli bedre for ungfiskproduksjonen i forhold til om bekkene overføres. Totalt forventes det ikke at ungfiskproduksjonen endres av betydning, og det vil fortsatt være mulig å sette ut fisk som kompensasjonstiltak.

Reduksjonen i vannføring i Kjela elv i forhold til 1996-reglementet vil ikke gi noen endring i muligheten for stangfiske på elvestrekningen.

Vannføring ut fra Vågslivatn

Behovet for minstevannføring ut fra Vågslivatn vil bli mindre enn i dag og om kgl.res. av 1996 gjen-

nomføres fullt ut. Årsaken er at slippingen fra Kjela-
vatn øker i forhold til dagens situasjon, og at de fire
bekkene ikke overføres i framtiden. Det vil også
medføre en mer naturlig variasjon i vannføringen i
vassdraget, noe som er en del av hensikten med å la
de nevnte bekkene renne naturlig i stedet for å slip-
pe vann fra Kjela-
vatn.

Bortfallet av minstevannføring fra Vågslivatnet
vil også være en forutsetning for å unngå lavere
kraftproduksjon enn etter vilkårene i kgl.res. fra
1996 (men den vil bli lavere enn etter vilkårene fra
1981). Dette skyldes at det ikke er mulig å overhol-
de minstevannføringen ut fra Vågslivatn uten perio-
devis å slippe "for mye" vann fra Kjela, fordi det tar
lang tid fra slippingen skjer og fram til en får økt
vannføring ut fra Vågslivatn. I tillegg til at vannfø-
ringsmålingene i Vågslivatn i seg selv medfører
uønskede oppdemmingseffekter av Vågslivatnet, vil
også slik mer-slipping føre til uønsket og unaturlig
høy vannstand i Vågslivatn. Den bidrar dessuten til
ytterligere utflating av de naturlige variasjoner i
vannføringen i vassdraget.

Eiendomsforhold

Endringen vil ikke medføre behov for arealer eller
rettigheter ut over de som Statkraft allerede har tatt
i bruk.

Ved sløyfing av målestasjon for Vågslivatn vil
det opprinnelige utløpsprofilen bli gjenopprettet. Vi
forutsetter at de som blir berørt av dette er enige og
frasier seg erstatningskrav på grunn av gjenoppret-
tingen, slik det er forutsatt i brev av 1. juli 1996 fra
Nærings- og energidepartementet.

Om ønskelig kan Statkraft være behjelpelig med
å gjennomføre befaringsområdene sommeren 2001."

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på
vanlig måte. NVE har mottatt følgende uttalelser til
søknaden:

Vinje kommune, Planutvalet har i møte
15.08.2001 vedtatt følgende uttalelse:

- "1. Vinje kommune ser positivt på at ein no sløy-
far inntaket av 4 bekkar i Vågslid.
2. Vinje kommune føreset at miljøomsyn og re-
sipientkapasitet vert ivareteke ved fast-
setjing av minstevassføring og manøvre-
ringsreglement.

Fra saksutredningen refererer vi følgende:

"Kommunen kravde før utbygging av Kjela
kraftverk at Hestvollbekken, Skåfonnbekken,
Kvernhusbekken og Tyrvelibekken skulle spar-
rast. Det medførte at overføring av desse 4 bek-
kane stoppa, i påvente av nærare vurderingar.

Ved kgl.res. 21.06.96 blei overføring av des-
se 4 bekkane halde fast på, men med reglar om
minstevassføringar både i bekkane og frå Vesle
Kjela-
vatn. Minstevassføring frå Vågslivatn vart
sløyfa.

Om vedtaket var lovleg å gjera prøva kom-
munen for domstolane, og spørsmålet vart av-
gjort ved dom 18.02.00. Samtidig med at for-
mannskapet vedtok å ikkje anke domen vart
Statkraft og grunneigarane kontakta med tanke
på å finne fram til ei løysing med å spara bekke-
ne, og at minstevassføringa i Vesle Kjela vert re-
duisert tilsvarende dei vassmengder overføring
av bekkene gjev.

Grunneigarlaget har uttalt seg positivt til for-
slaget, og det har vore kontakt med fylkesman-
nen om forslaget.

Det kommunen med støtte frå grunneigara-
ne no har teke opp har ikkje noko å sei for kraft-
produksjonen, og det er difor eit reint miljø-
spørsmål som ikkje har vore vurdert som alter-
nativ.

Vurdering:

Virkningar av tiltaket er fleire. Det er laga 6
samandragrapportar av verknader på miljøet
(juli 88), og som er lagt ved søknaden. Det vil bli
for langt om ein skulle gå inn på alle dei ulike ef-
fektane dette tiltaket vil ha på vasskvalitet, fiske-
riologi, flora/vegetasjon, landskap og allmen-
ne brukarinteresser.

Det som alle fagundersøkingar konklude-
rer med er at det bør vera ei minstevassføring i
Kjela i sommarmånadene. Om vinteren har den
mindre å sei, med unntak for vasskvaliteten.

Tilhøve til kommuneplanen

Vågsliområdet er av kommunen og fylkeskom-
munen peika ut som eit satsingsområde for tyn-
gre turistutbygging, og det ligg føre omfattande
utbyggingsplanar i området. Ut frå det kan resi-
pientkapasiteten bli ein minimumsfaktor, der-
som det ikkje vert teke omsyn til venta auke i ak-
tivitet i området når reguleringsreglar og ma-
nøvreringsreglementet skal fastsetjast.

For å halde på bestanden av fisk og andre
vasslevande organismar er det nødvendig med
minstevassføring heile året.

Av omsyn til landskapsbiletet vil det vera bra
om sommartappinga held på lenger enn i dag.

Utforming av reguleringsreglar og manøvre- ringsreglement

Det er vanskeleg å koma med konkrete forslag
til tiltak, men i arbeidet med forslag til regule-
ringsreglar og manøvreringsreglement må Stat-
kraft SF ha som utgangspunkt at det ikkje utan
vidare kan gjerast inngrep i den minstevassfø-
ringa som er i dag.

I alle høve må det leggjast opp til ein fleksi-
bel, og situasjonstilpassa manøvrering av vass-
draget, for mest mogleg koma i møte alle dei uli-
ke interessene dette rører seg om. Og det må

som ei fylgje av det leggjast opp til ein tett kontakt mellom regulanten og berørte interesser."

Fylkesmannen i Telemark har i brev av 11.09.2001 kommet med følgende uttalelse:

"Fylkesmannen kjenner denne saken gjennom inngående kontakt med Vinje kommune, som tok initiativ til endringene. Blant annet hadde vi et møte med kommunen høsten 2000. Fylkesmannen skrev deretter et brev den 20.11.00 der vi anbefalte løsningen, som opprinnelig kom fra Vågslid Grunneigarlag.

Søknaden går i hovedsak ut på endringer i forhold til det manøvreringsreglementet som ble gitt i 1996, ved at

- inntaket av 4 bekker i Vågslid sløyfes
- pålagt minstevassføring ut fra Kjela blir redusert.

Endringene vurderes ikke å ha følger av betydning for kraftproduksjonen, og søker ser følgende på dette spørsmålet kun som et miljøspørsmål.

Forurensningsmessige virkninger

Ut fra det materialet som ligger ved saken kan man summere opp noen av de virkningene av tiltakene som synes mest relevant i forhold til vannkvalitet og miljøforhold i Kjela:

En opprettholdelse av de 4 bekkene vil gi en mer naturlig vannføring i bekkene og i Kjela.

- Kommunen og Statkraft mener at vannføringen i Kjela ikke vil endres i forhold til det som ville vært situasjonen ved en gjennomføring av manøvreringsreglementet etter 1996-kravene.
- Minstevannføringen fra Vesle Kjelavatn blir mindre enn 1996-vilkårene, men større enn etter vilkårene som ble satt i 1981.
- Erfaringer i form av vannføringsmålinger / varighetskurver i søknadens vedlegg 4 og 5 ut fra Vågslidvatn viser at vannføringen går under kravet på 2 m³/s kun i svært tørre år.
- De 4 bekkene bidrar betydelig til de generelle flomtoppene i vassdraget. Utspylings-effekten av disse flommene er viktig for å opprettholde en god vannkvalitet.

Basert på disse opplysningene mener Fylkesmannen at de omsøkte planene for endringer i manøvreringsreglementet ikke vil ha vesentlige negative konsekvenser. Det er grunn til å tro at en periodevis noe redusert vannføring kan kompenseres ved en noe hyppigere utspyling som følge av mer naturlige variasjoner i vannføringen fra de 4 uregulerte bekkene. Når det gjelder avløpssituasjonen i området, benyttes vassdraget som resipient for noen større nye utslipp som ikke var etablert på det tidspunkt da styringsgruppas rapport ble utarbeidet. De aktuelle utslippene renses imidlertid ved høygradige renseprosesser, og vi har ikke grunn til å tro at

de omsøkte endringene i manøvreringsreglementet i vesentlig grad virker negativt inn på resipientkapasitet og forurensningsforhold i Kjela.

Virkning for gassovermetning mellom Kjela og Førsvatn

Det er en feil ved inntaket til tunnelen mellom Vesle Kjela og Førsvatn som fører til at det skjer en sterk innblanding av luft i vannet i tunnelen. Statkraft er oppmerksom på feilen og de problemer av miljømessig karakter denne medfører. Unnlattelse av å reparere feilen har Statkraft begrundet med at man venter på en avklaring i saken om bekkeinntakene.

Feilen medfører dramatisk overmetning med luft, spesielt i Førsvatn, men det er faktisk målt dødelig gassovermetning for ørret helt ut i Totak. Dette betyr at vannet kan gå gjennom Førsvatn, Kjela kraftverk, Hyljelihylen, Venemodammen og ut i Totak, uten at gassovermetningen reduseres til et akseptabelt nivå.

Skadene er trolig størst i Førsvatn, hvor det er observert stor dødelighet også av plankton. Fiskesamfunnet i vannet viser også tydelige tegn på unormal rekruttering. Det settes ut 4000 2-somrige ørret i vannet årlig, uten at det blir noe forbedring i bestanden. I Hyljelihylen i utløpet av Kjela kraftverk ble det under prøvofiske i 2000 bare funnet 3 ørret og 1 røye. Det overmettede vannet føres i hovedsak videre til Venemovatn, men noe av det slippes videre nedover i Kjelavassdraget som minstevannføring. Hvorvidt dette skader fisken i elva og Flothyl er usikkert. Lenger nedover i vassdraget synes det imidlertid å være bra med småfisk.

Når saken om bekkeinntakene nå er avklart og det skal fastsettes nytt manøvreringsreglement for Kjela kraftverk, bør tiden være inne til å rette på den feilen som medfører den skadelige gassovermetningen. Dersom ikke noe gjøres, vil skadene på fisk og annet liv slik disse er beskrevet, bare fortsette. Det er faktisk tenkbart, at når uttaket av vann fra Vesle Kjela til tunnelen øker for å spare de 4 bekkene, vil mengden vann med gassovermetning til Førsvatn også øke. Vi går derfor ut fra at det i samband med endringen i manøvreringsreglementet, settes vilkår om å rette på feilen ved tunnelinntaket slik at den skadelige gassovermetningen opphører.

Vi tror ellers at de omsøkte endringene vil være gunstige ved at bekkene blir holdt intakt, Statkraft får like mye vann som før til Kjela kraftverk, og slipper dessuten å holde kontroll med små minstevannføringer under vanskelige vinterforhold."

Telemark fylkeskommune, Sentraladministrasjonen har ingen kommentarer til søknaden ifølge brev av 24.08.2001.

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 11.09.2001 kommet med følgende uttalelse:

"Saken ser i hovedsak ut til å berøre interesser av lokal og regional karakter. DN har ikke spesielle merknader til søknaden. Vi viser til Fylkesmannen i Telemark som har tilrådd den omsøkte løsningen.

DN forventer at de påpekte problemer knyttet til gassovermetning mellom Kjela og Førsvatn søkes løst. DN legger til grunn at en endring av konsesjonsvilkårene nå ikke gir begrensninger for utfallsrommet ved en ordinær revisjon av hele konsesjonen."

Fiskeridirektoratet har ingen merknader til saken ifølge brev av 29.05.2001.

Bergvesenet har ingen merknader til saken ifølge brev av 19.09.2001.

Statens vegvesen Telemark vegkontor har ingen merknader til saken ifølge brev av 18.09.2001.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark har brev av 07.09.2001 kommet med følgende uttalelse:

"Norges Jeger- og Fiskerforbund har mottatt til uttale søknad om endring av konsesjonsvilkår for kgl.res. 26.06.1964 vedr. Kjela Kraftverk i Vinjeåi, Vinje kommune. Høringen saksbehandles av NJFF Telemark og det er i prosessen innhentet synspunkt fra våre lokale og berørte lokalforeninger.

Jf. informasjon fra lokale interesser vil ikke foreslåtte konsesjonsendring ha negative konsekvenser for fiske og friluftsliv. NJFF Telemark har derfor ingen motforestillinger til søknaden."

Søkers kommentarer til de innkomne uttalelsene:

Statkraft SF har i brev av 08.10.2001 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

"Vi viser til oversendte kommentarer til vår søknad om endring av konsesjonsvilkår for Kjela.

Luftovermetning

Denne saken skulle nå være løst ved at det er installert vakuumluker for å hindre at luftovermetning skjer.

Miljøhensyn og resipientkapasitet

Slik Statkraft har oppfattet denne saken, er det bred enighet om at den foreslåtte løsningen er en forbedring miljømessig. Den omsøkte endringen vil, så vidt vi kan skjønne, ikke kunne medføre endrede resipientforhold av betydning. Det vil ikke bli endringer i vannslippingen totalt sett. Noen strekninger vil få økt vannføring, mens strekningen rett nedenfor dammen kan få noe lavere vannføring. Det er imidlertid vanskelig å se at dette kan skape uønskede forhold hvis vanlige krav til rensing av avløp følges.

Ut over dette har Statkraft ingen kommentarer til høringsuttalelsene."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE)s merknader

Innledning

Sakens bakgrunn

Fram til og med 1968 var det gitt en rekke tillatelser til reguleringer og overføringer i forbindelse med statsreguleringen av Tokke-Vinjevassdraget. Ingen av disse tillatelsene inneholdt imidlertid bestemmelser om minstevannføring.

Tre av tillatelsene berørte Kjelaelva, vassdraget langs E134 (tidligere E76) fra Vesle Kjelavatn til Tveitevatn/Grungevatn, som med dette ville bli fratatt det meste av vannet.

Ved kgl.res. 17.06.1960 og 28.10.1960 ble det gitt tillatelse til å overføre avløpet fra Bordalsvatn og Kjelavatn til Førsvatn og til å overføre Vinjevassdraget til Totak ved en tunnel fra Hyljelihyl til Venemo og videre til Totak.

Videre ble det ved kgl.res. 26.06.1964 gitt tillatelse til å flytte inntaket i Kjelavatn ned til Vesle Kjela (inntak av restfelt Kjela) samt å ta et tjern og seks bekker, Lille Hestevolltjørn, Setebekkene (to bekker), Hestvollbekken, Tyrvelibekken, Skåfonnbekken og Kvernhusbekken inn på overføringstunnelen. Senere vurderte utbygger inntaket av tjernet og to av bekkene (Lille Hestevolltjørn og Setebekkene) som ikke lønnsomme.

I forbindelse med budsjettbehandlingen av Kjela kraftverk (Tokke 4) ble behovet for minstevannføring samt inntaket av bekkene drøftet av bl.a. Industrikomiteen. Som følge av denne diskusjonen ble Statskraftverkene i brev av 28.11.1975 fra daværende Industridepartement bedt om å foreta en resipientundersøkelse og å foreslå en løsning på miljøproblemene.

Reguleringsmagasinene ble etablert i 1959/60 og overføringen fra Hyljelihyl til Totak var ferdig i 1964. Byggingen av Kjela kraftverk ble utsatt, arbeidet med overføringstunnelen fra Bordalsvatn til Førsvatn ble ikke påbegynt før i 1976. Kjela kraftverk ble satt i drift i 1979.

Ved kronprinsregentens resolusjon 08.04.1981 ble det fastsatt et midlertidig manøvreringsreglement for en prøveperiode på fem år der det ble fastsatt minstevannføringer ved utløpene av Vesle Kjela, Vågslivatn og Hyljelihyl. Samtidig ble det bestemt at bekkene ikke skulle tas inn i denne perioden. Tunnelinntaket var imidlertid etablert i Vesle Kjela slik at "restfelt Kjela" var tatt inn.

Ved kgl.res. 21.06.1996 ble tillatelsen til inntak av de 4 bekkene opprettholdt, men med bestemmelser om minstevannføringer. Det ble også fastsatt bestemmelser om minstevannføringer fra utløpet av Vesle Kjela og fra Hyljelihyl. Minstevannfø-

ringspålet ut av Vågslivatn ble imidlertid opphevet.

Lovligheten av vedtaket ble brakt inn for domstolene av Vinje kommune m.fl., og spørsmålet ble først avgjort ved dom i lagmannsretten 18.02.2000. Samtidig med at formannskapet i Vinje kommune i møte 06.04.2000 vedtok ikke å anke dommen, ble Statkraft og grunneierne kontaktet av kommunen med tanke på å finne fram til en minnelig ordning.

Iverksettelsen av manøvreringsreglementet av 21.06.1996 ble utsatt i påvente av rettskraftig avgjørelse, jf. brev fra Olje- og energidepartementet 02.06.1997 til Statkraft SF. Videre var Olje- og energidepartementet av den oppfatning at inntak av bekkene og størrelsen på minstevannføring måtte sees i sammenheng, slik at de nye minstevannføringene først skulle gjelde fra det tidspunkt bekkene tas inn. Dermed gjelder fortsatt minstevannføringene fastsatt 08.04.1981.

Det er nå oppnådd enighet mellom Vinje kommune, grunneigarlaget og Statkraft om en løsning som i hovedsak går ut på at bekkene ikke overføres, og at minstevannføringen fra Vesle Kjelavatn settes ned tilsvarende de vannmengder overføringen av bekkene representerer. Det er disse endringene i vilkårene som Statkraft nå søker om. Løsningen var på forhånd anbefalt av Fylkesmannen i Telemark.

Søknaden

Søknaden fra Statkraft går ut på at minstevannføringen fra Vesle Kjelavatn settes til 0,75 m³/s i tiden 01.06 - 30.09 og 0,3 m³/s i tiden 01.11 - 31.05 med jevn overgang i oktober. Videre at inntaket av avløpet fra de fire bekkene ikke tas inn, men at de etablerte inntakskonstruksjonene kan bestå til konsesjonen løper ut i 2017.

Kraftproduksjon og økonomi

Endringene får ingen konsekvenser av betydning for kraftproduksjonen. Teoretisk kan det imidlertid ligge en gevinst i at en slipper å legge inn sikkerhet for at vannføringen som skal slippes i disse bekkene tilsvarer minst den pålagte minstevannføringen. Beregningene gir en ubetydelig økning i andel vinterproduksjon (0,4 GWh).

Permanent fjerning av inntakskonstruksjoner i de 4 bekkene vil anslagsvis koste 5 – 7 mill. kr, mens ferdigstillelse av vil koste i størrelsesorden 3 – 5 mill. kr.

Virkninger av endringene

Endringene i forhold til 1996-konsesjonen er at bekkene vil renne fritt hele året. Minstevannføringen ut av Vesle Kjelavatn blir (sommer/vinter) 0,75/0,3 m³/s mot 2,0/0,5 m³/s. Det vil si at vannføringen i øvre del av Kjelaelva blir mindre hele året, mens det i den nedre delen blir større vårflokker (fram til

01.07) og mindre vannføring ellers i året. Elvestrekningen får et mer tørrlagt preg, og må forventes å gi lavere naturlig rekruttering av fisk. Dette antas imidlertid å bli oppveid av reproduksjon i nedre del av Kvernhusbekken og Skåfonnbekken. At bekkene ikke tas inn vurderes til å være en fordel landsskapsmessig. Større vårflokk i nedre del av elva, der det er turistanlegg, vil dessuten medføre bedre resipientforhold. 1996-reglementet har aldri vært praktisert.

I forhold til dagens situasjon, dvs. reglementet fra 1981 og uten inntak av bekkene, blir endringen at minstevannføringen ut av Vesle Kjelavatn økes fra 0,5/0,1 m³/s til 0,75/0,3 m³/s.

NVEs kommentarer og vurderinger til konsesjonssøknaden

Spørsmålet om hvordan den någjeldene minstevannføringen bør fordeles mellom de fire nevnte bekkene og slipping fra Vesle Kjelavatn var ikke noe tema under den tidligere konsesjonsbehandlingen. Det Vinje kommune med støtte fra grunneigarlaget og fylkesmannen nå har tatt opp, har ingen følger av betydning for kraftproduksjonen, og er derfor i praksis et rent miljøspørsmål som ikke har vært vurdert som alternativ tidligere.

Vurdering av andre

Vinje kommune ser positivt på at en sløyfer inntaket av de fire bekkene og forutsetter at miljøhensyn og resipientkapasitet blir ivaretatt ved fastsetting av minstevannføring. Det er kommunen som har tatt initiativet til endringene.

Fylkesmannen i Telemark har tidligere anbefalt løsningen. Det antas at endringene ikke i vesentlig grad vil virke negativt for resipientforholdene. Fylkesmannen omtaler videre problemene som har vært med luftovermetning fra inntaket i Vesle Kjelavatn.

Direktoratet for naturforvaltning anser saken til i hovedsak å berøre interesser av lokal og regional karakter og har ingen spesielle merknader utover å vise til fylkesmannens uttalelse.

NJFF Telemark antar at endringene ikke vil ha negative konsekvenser for fiske og friluftsliv og har derfor ingen motforestillinger til søknaden.

NVEs vurdering

Søknaden fra Statkraft om endringer, er fremmet etter ønske fra distriktet og etter at det er oppnådd enighet mellom Statkraft, kommunen og representanter for grunneierne. Fylkesmannen har også deltatt i forhåndsdiskusjonene. I høringsrunden er det derfor ikke framkommet noen innvendinger til søknaden.

Distriktet foretrekker større naturlige variasjoner i vannføringen i den nedre delen av den berørte

strekningen framfor en større vannføring på den øvre delen med mindre variasjoner i den nedre delen. Endringene medfører ikke noen endring i produksjonen.

Inntakskonstruksjonene

Da prøvereglementet ble fastsatt i 1981 var anleggsarbeidet med bekkeinntakene påbegynt. Dette arbeidet ble imidlertid stanset opp i påvente av et endelig reglement. Anleggsplassene ble sikret og ryddet.

Ved kgl.res. 26.04.1996 ble Statkraft pålagt vilkår om byggefrister, vilkår om landskapsmessige forhold, råderett over tipper og opprydding samt vilkår om kontroll med overholdelse av vilkårene. Vilrårene var tilsvarende de vilkår som gis til andre kraftprodusenter. Ifølge dette skal anleggene fullføres innen 5 år og opprydding skal være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Konsesjonene for Tokkeutbyggingen er gitt tidsbegrenset fram til 2017. For det tilfelle at det ved fornyelsen vil bli prioritert økt slipping av vann fra Vesle Kjelavatn i stedet for å la bekkene renne naturlig, ønsker Statkraft at inntakskonstruksjonene som er etablert skal bestå som de er i dag. Dersom det da også vedtas at bekkene ikke skal tas inn, vil anleggene som er synlige i dagen ved bekkeinntakene bli fjernet.

Da arbeidene med inntakene ble stanset var status for Tyrvelibekken at sjakten var drevet til 6 m under bakkenivå. For Hestvollbekken og Skåfonnbekken er selve inntaket ferdig, men det mangler terskel som skal stenge bekkeløpet. Inntaket for Kvernhusbekken er i praksis ferdig, bekkeløpet holdes åpent ved at det ikke er satt stengsel inn i konstruksjonen. De oppsatte konstruksjonene er solide og i god stand og vil tåle godt å stå fram til konsesjonen går ut. Videre har Statkraft satt opp et tilsynsprogram. Konstruksjonene er knapt synlige i det ulendte terrenget som er lite besøkt. Kostnadene ved å fjerne inntakskonstruksjonene er anslått til 5 - 7 mill. kr, en ferdigstillelse vil koste i størrelsesorden 3 - 5 mill. kr.

NVE ser ingen vesentlige ulemper med at konstruksjonen består til konsesjonen skal fornyes i 2017.

NVEs konklusjon

NVE anbefaler at det gis tillatelse som omsøkt, dvs. at minstevannføring fra Vesle Kjelavatn settes til 0,75 m³/s i tiden 01.06 - 30.09 og 0,3 m³/s i tiden 01.11 - 31.05 med jevn overgang i oktober. Videre anbefaler vi at inntaket av avløpet fra de fire bekkene ikke tas inn, men at de etablerte inntakskonstruksjonene kan bestå til konsesjonen skal fornyes.

NVEs forslag til endringer i manøvreringsreglementet

Post 1 e) Inntak for overføring til Førsvatn, andre avsnitt utgår, teksten vil da lyde:

"Avløpet fra restfelta Kjela, nedbørsfelt 3,7 km², tas inn på tunnelen fra Bordalsvatn."

Post 2, andre avsnitt endres til:

"Fra inntaket i Vesle Kjelavatn skal det slippes 0,75 m³/s i tiden fom. 01.06 tom. 30.09 og 0,3 m³/s i tiden fom. 01.11 tom. 31.05 med jevn overgang i oktober."

Post 2, fjerde avsnitt utgår.

Øvrige merknader

Luftovermetning

Det har vært betydelig innblanding av luft fra inntaket i Vesle Kjelavatn, noe som er tatt opp i uttalelsene fra fylkesmannen og DN. Høsten 2001 ble imidlertid inntaket bygd om slik at dette problemet nå må anses løst.

Terskelen ved utløpet av Vågslivatnet

Minstevannføringskravet ut av Vesle Kjelavatn som ble fastsatt i 1981, ble opphevet ved konsesjonen av 21.06.1996. Dette spørsmålet er ikke tatt opp igjen i denne saken og diskuteres derfor ikke nærmere her.

Det har tidligere vært ønske om at når minstevannføringskravet ble fjernet skulle det naturlige utløpet av Vågslivatn gjenopprettes, bl.a. fordi utløpsterskelen medførte oppstuvingsproblemer i vatnet. Statkraft ble ved vedtaket av 26.06.1996 pålagt å gjøre dette, men med forbehold om at de berørte partene er enige og fraskriver seg erstatningskrav. Det er trolig ulike synspunkter på dette, bl.a. fordi forholdene rundt vannet etter hvert har tilpasset seg. Vi foreslår derfor at dersom enighet ikke oppnås, kan NVE avgjøre dette i medhold av vilkårenes post 16 om terskler etter at partene har fått uttale seg."

Utkast til manøvreringsreglement for statreguleringen av Tokke-Vinjevassdraget

(Erstatter reglementene gitt 26.06.1964 med korleksjoner 05.04.1968, 08.04.1981, 12.07.1985 og 21.06.1996)

1.

Reguleringsgrenser og overføringer:

a) *Vesle Kjelavatn.*

HRV (høyeste reg. vannst.) kote 918,5

LRV (laveste reg. vannst.) kote 916,5

Reguleringshøyden er 2,0 m tilsvarende 1,5 m demning og 0,5 m senking.

- b) *Poddevatn.*
HRV kote 1140,0
LRV kote 1126,0
Reguleringshøyden er 14,0 m tilsvarende 4,0 m demning og 10,0 m senking. I vestre del av vatnet blir senkingen kun 5,0 m. Ved maksimal flom kan vannstanden stige 0,8 m over HRV
- c) *Botnedalsvatn.*
HRV kote 740,0
LRV kote 705,0
Reguleringshøyden er 35,0 m tilsvarende 30,5 m demning og 4,5 m senking. Ved maksimal flom kan vannstanden stige 1,3 m over HRV
- d) *Børtevatn.*
HRV kote 445,6
LRV kote 427,3
Reguleringshøyden er 18,3 m tilsvarende 6,6 m demning og 11,7 m senking. Ved maksimal flom kan vannstanden stige til 1,3 m over HRV
- e) *Inntak for overføring til Førsvatn.*
Avløpet fra restfelta Kjela, nedbørsfelt 3,7 km², tas inn på tunnelen fra Bordalsvatn.
- f) *Overføring av Strandstøylsdalsvatn mv.*
Nautebergåi og Flåttåi føres inn i Strandstøylsdalsvatn. Sammen med vatnets eget felt utgjør dette i alt et nedbørsfelt på 54,9 km² som overføres til Botnedalsvatn.
- g) *Overføring av Botnedalsvatn.*
Et samlet felt på i alt 133,7 km² fordelt med 78,8 km² på Botnedalsvatnets egnede felt samt 54,9 km² overført felt fra Strandstøylsdalsvatn, overføres via kraftanlegget Tokke 5 (Børte) til Børtevatn.
- h) *Inntak av bekk fra Bessevatn.*
Bekkens felt på 17,5 km² tas inn på tilløpstunnelen til kraftanlegget Tokke 6 (Lio).

2.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendige vatn dersom ikke framføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

Fra inntaket i Vesle Kjelavatn skal det slippes 0,75 m³/s i tiden fom. 01.06 tom. 30.09 og 0,3 m³/s i tiden fom. 01.11 tom. 31.05 med jevn overgang i oktober.

Fra Hyljelihyl skal det slippes 2,0 m³/s i tiden fom. 01.06 tom. 30.09 og 0,5 m³/s i tiden fom. 01.11 tom. 31.05 med jevn overgang i oktober.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommen i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

I fyllingsperioden skal om nødvendig så mye av tilløpet til Botnedalsvatn som overføringsorganenes kapasitet gjør mulig, nyttes sammen med Børtevatns eget tilløp til å fylle Børtevatn inntil ca. kote 443,6 pr. 01.07. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i statens kraftverk.

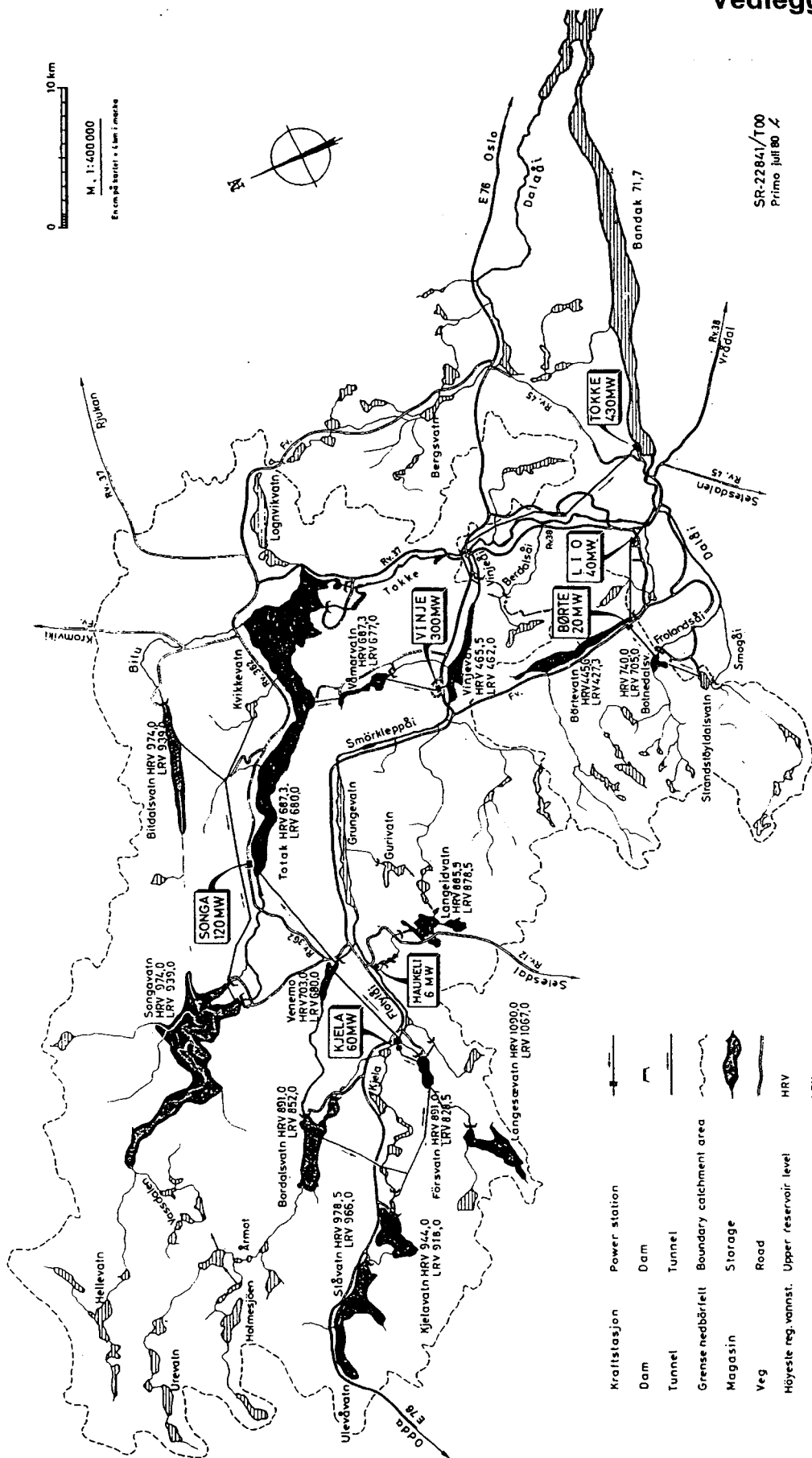
4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller liknende, og at dammer og luker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander.

Vedlegg

**GENERALPLAN
TOKKE-VERKENE
NVE - Statskraftverkene**

SR-22841/T00
Primo juli 80

Kraftstasjon	Power station
Dam	Dam
Tunnel	Tunnel
Grense nedbørfelt	Boundary catchment area
Magasin	Storage
Veg	Road
Høyeste reg. vannst.	Upper reservoir level
Laveste	Lower
	HRV
	LRV

III Olje- og energidepartementets merknader

Bakgrunn

Statkraft fikk ved kgl.res. 26. juni 1964 tillatelse til å overføre 6 bekker til Kjelasvassdraget, herav de 4 bekkene: Hestevollbekken, Skåfonnbekken, Kvernhusbekken og Tyrvelibekken. Før utbyggingen av Kjela kraftverk startet i 1976 krevde Vinje kommune bl.a. at de 4 nevnte bekkene ble holdt utenfor. Dette medførte at gjennomføringen av disse overføringene ble stanset, i påvente av nærmere vurderinger.

Ved kronprinsregentens resolusjon av 8. april 1981 ble det fastsatt et midlertidig manøvreringsreglement for en prøveperiode på fem år, hvor det ble satt minstevannføring ved utløpet av Vesle Kjelasvatn. Samtidig ble det bestemt at de ovenfor nevnte bekkene ikke skulle tas inn i denne perioden.

Ved kgl.res. av 21. juni 1996 ble tillatelsen til inntak av de 4 bekkene opprettholdt, med bestemmelser om minstevannføringer. Olje- og energidepartementet var av den oppfatning at inntaket fra bekkene og størrelsen på minstevannføringen måtte sees i sammenheng, slik at de nye minstevannføringene først skulle gjelde fra det tidspunkt bekkene tas inn. De er fremdeles ikke tatt inn og derfor gjelder fortsatt minstevannføringene fastsatt i manøvreringsreglementet fra 1981.

Det er nå oppnådd enighet mellom Vinje kommune, grunneigarlaget og Statkraft om en løsning som i hovedsak går ut på at bekkene ikke overføres, og at minstevannføringen fra Vesle Kjelasvatn settes ned tilsvarende de vannmengder overføringen av bekkene representerer. Det er disse endringene i vilkårene Statkraft nå søker om. Løsningen var på forhånd anbefalt av fylkesmannen i Telemark.

Manøvreringsreglementet

Etter manøvreringsreglementet gitt ved kgl.res. av 21. juni 1996 skal det slippes en minstevannføring på 2 m³/s i perioden 01.06 til 30.09 og 0,5 m³/s i tiden 01.11 til 31.05 fra Vesle Kjelasvatn, med jevn overgang i oktober. I tillegg skal Statkraft slippe 0,07 m³/s fra Hestevollbekken, 0,03 m³/s fra Skåfonnbekken, 0,04 m³/s fra Kvernhusbekken og 0,05 m³/s fra Tyrvelibekken i den perioden disse bekkene tas inn på tunnelen. Hvis tilrenningen er mindre enn dette, skal alt vannet slippes forbi bekkeinntakene.

Disse bestemmelsene trer i kraft den dag de nevnte bekkene blir overført. Inntil det skjer, skal det slippes 0,5 m³/s i perioden 01.06 til 30.09 og 0,1 m³/s i tiden 01.11 til 31.05 fra Vesle Kjelasvatn. Det skal også slippes 2 m³/s fra Vågslivvatn fra vårflommen fram til 30.09, og deretter 0,5 m³/s fram til vårflommen, jf. reglement fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon av 8. april 1981.

Søknaden

Søknaden fra Statkraft går ut på at minstevannføringen fra Vesle Kjelasvatn settes til 0,75 m³/s i tiden 01.06 - 30.09 og 0,3 m³/s i tiden 01.11 - 31.05 med jevn overgang i oktober. Videre at inntaket av de fire bekkene sløyfes, men at de etablerte inntakskonstruksjonene kan bestå til konsesjonen løper ut i 2017.

Fordeler og ulemper

I forhold til konsesjonen gitt i 1996 vil en reduksjon av minstevannføringen ut av Vesle Kjelasvatn medføre at vannføringen i øvre del av Kjelasvassdraget blir mindre hele året. Elva vil få et mer tørrlagt preg, og det må forventes en lavere rekruttering av fisk.

De omsøkte endringene har ingen konsekvenser av betydning med hensyn til kraftproduksjonen. I forhold til konsesjonen gitt i 1996 er fordelene med endringene først og fremst at de fire bekkene får renne fritt. Det vil være ønskelig ut fra landskapsmessige hensyn. På grunn av økt vannføring i bekkene vil vårflommen i nedre del av Kjelasvassdraget bli større. I følge NVE vil de negative konsekvensene for fisket bli oppveiet ved en reproduksjon i nedre del av Kvernhusbekken og Skåfonnbekken, og en større vårflom i nedre del av Kjelasvassdraget innebærer bedre resipientforhold.

NVEs innstilling

I innstillingen av 15. august 2002 anbefaler NVE at Statkraft SF gis tillatelse som omsøkt med hensyn til minstevannføring fra Vesle Kjelasvatn. Videre tilrår NVE at inntaket av de fire bekkene sløyfes, men at de etablerte inntakskonstruksjonene i de 4 bekkene, Hestevollbekken, Skåfonnbekken, Kvernhusbekken og Tyrvelibekken, kan bestå til konsesjonen skal fornyes i 2017.

Olje- og energidepartementets vurdering

Departementet bemerker at ingen høringsinstanser har gått i mot de omsøkte endringene. Departementet har sendt NVEs innstilling til Miljøverndepartementet, som heller ikke har merknader.

Etter en samlet vurdering finner departementet skadene og ulempene for allmenne interesser ved de omsøkte endringene å være mindre enn fordelene. Olje- og energidepartementet slutter seg etter dette til NVEs forslag til endringer i manøvreringsreglementet i kgl.res. av 21. juni 1996.

Når det gjelder inntaksordningene som er bygget ved de fire bekkene, søker Statkraft SF om at konstruksjonene får stå inntil utløpet av konsesjonen i 2017.

Statkraft søkte imidlertid 3. juni 2002 om tidsbegrenset konsesjon for reguleringene av Tokke-Vinjevassdraget. I departementets vedtak av 30. august 2002 ble konsesjonen gjort tidsbegrenset, men

med vanlig adgang til revisjon etter 50 år. Vedtaket ble påklaget av advokat Ulf Larsen på vegne av Tokke kommune og Vinje kommune i brev av 20. september 2002. Ved kgl.res. av 19. desember 2003 ble Olje- og energidepartementets vedtak opprettholdt.

Ettersom konsesjonen nå er gjort tidsubegrenset, anser departementet at denne delen av søknaden er bortfalt slik at inntakskonstruksjonene skal fjernes nå. Det settes en frist på 2 år for fjerning av konstruksjonene. For øvrig slutter departementet seg til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis tillatelse til planendring av reguleringen av Tokke-Vinjevassdraget.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 fastsettes nytt manøvreringsreglement for manøvreringen av Tokke-Vinjevassdraget.
3. Tillatelse gis i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 6. februar 2004."

6 BKK Produksjon AS

(Tillatelse til planendring for Kløvtveit kraftverk i Gulen og Masfjorden kommuner)

Kronprinsregentens resolusjon 6. februar 2004.

1. Innledning

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap Produksjon AS (BKK) fikk ved kongelig resolusjon 17.11.2000 tillatelse til å overføre, regulere og bygge ut Kløvtveitvassdraget og Yndedalsvassdraget i Gulen og Masfjorden kommuner i Sogn og Fjordane og Hordaland. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 8,4 MW med en årlig middelproduksjon på ca. 39 GWh.

BKK har i ettertid revurdert prosjektet og kommet frem til en alternativ utbyggingsløsning som selskapet mener vil øke lønnsomheten og redusere skadevirkningene for miljøet, og har søkt om planendring for Kløvtveit kraftverk.

BKK har oversittet fristen etter vassdragsreguleringsloven og dagjeldende vassdragslov for å begjære ekspropriasjonsskjønn og kan derfor ikke gjennomføre reguleringer og overføringer eller ekspropriere nødvendige rettigheter, uten ny tillatelse. Saken gjelder derfor også søknad om at de tilla-

telser som ble meddelt 17.11.2000, men som ikke lenger har rettsvirkning, blir gitt på nytt.

2. Søknaden og NVEs innstilling

NVE har forberedt saken for Olje- og energidepartementet. I NVEs innstilling av 28.05.2003 heter det:

"NVE har mottatt søknad av 14.03.02 fra BKK Produksjon AS om planendring for Kløvtveit kraftverk, som ble gitt konsesjon ved kongelig resolusjon av 17.11.2000. Følgende dokument er vedlagt søknaden:

"1. BAKGRUNNEN FOR SØKNADEN OM PLANENDRING

Etter initiativ fra Gulakraft og Gulen kommune startet arbeidet med planene for utbygging av Kløvtveit kraftverk tidlig på 1980-tallet. Konsesjonssøknaden ble sendt NVE til behandling 06.04.1992. Kommunen hadde i mellomtiden solgt rettighetene til BKK, og det var enighet om at BKK skulle søke om konsesjon.

I løpet av den tiden søknaden var til behandling og fram til konsesjonen forelå 17. november 2000, skjedde det en god del som førte til endringer i forutsetningene for planløsningen. Den viktigste var at energiloven etter hvert begynte å fungere. En av konsekvensene med dette var at kravene til bedriftsøkonomiske avkastninger økte. Vi så derfor behovet for å revurdere planen da konsesjonen forelå og vilkårene var kjent.

Vi har nå revurdert prosjektet. Utbyggingsprisen er blitt marginalt bedre, driftskostnadene redusert, og vi har funnet en løsning som tilfredsstiller våre krav til økonomisk avkastning. Samtidig mener vi også at de nye planene totalt sett gir en bedre løsning med hensyn til natur, miljø og lokale interesser.

Vi holdt et åpent informasjonsmøte for berørte grunneiere og andre interesserte på Oppdalsøyra i Gulen den 09.01.2002 om planendringen.

2. TEKNISK PLAN

De største og viktigste endringer blir:

1. Austgulvatnet overføres til Kløvtveitvatnet uten pumping. Som følge av dette sløyfes reguleringen av Austgulvatnet. Pumpestasjonen ved Austgulvatnet, og 22 kV linjen ifra pumpestasjonen til Kløvtveit bygges ikke.
2. For å få overført Austgulvatnet uten pumping, senkes og overføres det østre bassenget internt i Kløvtveitvatnet til det vestre bassenget i vatnet.
3. Tunnelpåhogget til driftstunnelen fra Kløvtveitlia til Kløvtveitvatnet legges ned til et lavere nivå i lia. Rørtraseen ned til kraftstasjonen legges noe om, den blir kortere og røret graves ned i terrenget.
4. I stedet for å bygge taubane vil det bli bygget veg fra Kløvtveit opp til tunnelpåhogget.

5. Tunnelmassene legges i vann eller sjø og ikke i terrenget på land.

Planene er vist i følgende vedlegg:

Vedlegg nr. 1: Kartskisse med prosjektoversikt, M = 1:50 000.

Vedlegg nr. 2: Utbyggingsplan, M = 1:5 000.

2.1 Kraftstasjon

Kraftstasjonen plasseres på samme sted som tidligere planlagt. Det planlagte riggområdet her beholdes.

2.2 Driftsvannveger

Det er knyttet stor usikkerhet med hensyn til trasevalg og kostnader for driftsvannvegen. Geologisk er området komplekst med flere større og mindre svakhetssoner i fjellet. Øvre del av Kløvtveitlia er kupert og en vanskelig trase for trykkrøret. Etter å ha revurdert det tidligere trasevalget har vi funnet at følgende løsning vil være sikrere og rimeligere:

Driftstunnelen drives fra et påhogg som plasseres et stykke lenger nede i lia enn opprinnelig planlagt; ca. kote 200, like øst for Kløvtveitelva. Tunnelen vil gå på stigning 1:5 fra påhogg til utslaget i Kløvtveitvatnet. Denne traseen vurderes nå som sikrere med færre svakhetssoner enn den tidligere planlagte traseen.

Trykkrøret fra tunnelen vil krysse elva på bro og gå nedover lia til kraftstasjonen. Røret graves ned til under opprinnelig terrengnivå på stort sett hele strekningen.

Flytting av tunnelpåhogg fører til en del andre endringer i Kløvtveitlia. Den planlagte taubanen opp til tunnelpåhogg bygges ikke. Som tilkomst planlegges det nå å bygge ny veg fra riksvegen opp lia til tunnelpåhogg. Tidligere rigg- og tippområder øverst i Kløvtveitlia sløyfes. Det er forholdsvis bratt terreng fra tunnelpåhogg og nedover. Området er således lite egnet til plassering av steintipp. Det vurderes derfor å plassere tunnelmassene ut i Kløvtveitfjorden ved Kløvtveit.

2.3 Kløvtveitvatnet

Reguleringsgrensene beholdes, men det søkes om å foreta en intern overføring i vatnet og en endring i overføringen fra Austgulvatnet. Dette fører til endringer i vannstanden i Kløvtveitvatnet i forhold til slik den ble beskrevet i konsesjonssøknaden.

Etter at kraftverket er satt i drift, (jf. framdriftsplanen vedlegg nr. 9) senkes Kløvtveitvatnet fra NV, kote 406,5, midlertidig ned mot LRV, kote 360. Ved ca. kote 404 deler Kløvtveitvatnet seg da i to basseng på grunn av en terskel i sundet på dette nivået ved Mjåneset. Hovedbassenget, det vestre, er hovedmagasinet. Vannstanden til det østre blir liggende på ca. kote 404 på grunn av denne terskelen i sundet ved Mjåen. Normalvannstanden til Austgulvatnet ligger på kote 384,5. For å få overført Austgulvatnet til Kløvtveitvatnet uten pumping planlegges det å gjøre følgende:

Det drives en tunnel fra kote 380 i vestre basseng i Kløvtveitvatnet gjennom Mjåneset til utslag i østre basseng ca. kote 382. Vannstanden i østre bassenget, som har ligget på nivå ca. kote 404 etter senkingen i vestre basseng, senkes nå ned til kote 382 etter at tunnelutslaget her er gjennomført.

En annen tunnel drives så fra østre basseng i Kløvtveitvatnet, ca. kote 382, mot utløpsosen i Austgulvatnet, slik at dette vannet overføres til Kløvtveitvatnet.

Tunnelmassene fra de to tunnelene legges i vannet, like ved tunnelpåhoggene, på nivå ca. kote 382 og nedover.

2.4 Austgulvatnet

De konsederte reguleringsgrensene frafalles. Pumpestasjonen med rør opp til tunnelen bygges ikke. Det etableres ikke rigg, og det blir ikke lagt tunnelmasser ved den planlagte pumpestasjonen. Den planlagte 22 kV linjen fra pumpestasjonen til eksisterende 22 kV linje ved Kløvtveit bygges ikke.

Austgulvatnet overføres til Kløvtveitvatnet ved at det graves en kort kanal fra elven like ved utløpsosen av vatnet til tunnelmunningen. Heri fra vil vannet renne fritt i tunnelen til Kløvtveitvatnet. Det bygges en betongterskel i nivå med normalvannstanden ved utløpsosen til Austgulvatnet. Det bygges et stengearrangement for tosidig vanntrykk ved innløpet til tunnelen.

2.5 Transdalsvatnet

Transdalsvatnet overføres som tidligere planlagt, men tunnelen kan innkortes noe ved at det sprenges/graves kanaler i hver ende av tunnelen. Det planlagte rigg- og tippområdet i Kløvtveitvatnet beholdes.

2.6 Oversikt over vannvegene

Type	Lengde	Dimensjon	Massevolum plassert i terreng	Tippsted for steinmassene
Trykkrør i tunnel	200 m	D = 1,1 m		
Trykkrør i dagen	450 m	D = 1,1 m		
Driftstunnelen	750 m	18- 20 m ²	24 000 m ³	Trolig i fjorden ved Kløvtveit
Tunnel mellom østre og vestre basseng i Kløvtveitvatnet	420 m	18- 20 m ²	13 500 m ³	Ved tunnelpåhogg i Kløvtveitvatnet

Type	Lengde	Dimensjon	Massevolum plassert i terreng	Tippsted for steinmassene
Tunnel Kløvtveitvatnet- Austgulvatnet	710 m	18- 20 m ²	23 000 m ³	Ved tunnelpåhogg i Kløvtveitvatnet
Tunnel Kløvtveitvatnet- Transdalsvatnet	710 m	18 - 20 m ²	23 000 m ³	Ved tunnelpåhogg i Kløvtveitvatnet
Kanal fra Kløvtveitvatnet til tunnelen mot Transdalsvatnet	50 m	B = ca. 4 m Største høyde ca. 3 m	480 m ³	Ved kanalen
Kanal fra Transdalsvatnet til tunnelen mot Kløvtveitvatnet	40 m	B = ca. 4 m Største høyde ca. 3 m	400 m ³	Ved kanalen
Kanal fra bekk til Transdalsvatnet	110 m	B = ca. 4 m Største høyde ca. 3 m	1100 m ³	Ved kanalen
Kanal fra utløpet av Austgulvatnet til tunnelen mot Kløvtveitvatnet.	50 m	B = ca. 4 m Største høyde ca. 5 m	800 m ³	Ved kanalen

2.7 Oversikt over permanent arealbehov:

Sted	Ca. areal i dekar	Merknader
Veg i kraftstasjonsområdet på Kløvtveit	2	Trase i eksisterende veg bygget av grunneier.
Kraftstasjonstomt med lagerplass på Kløvtveit	2	
Veg fra Kløvtveit til tunnelpåhogg i Kløvtveitlia	16	Røret blir gravd ned under opprinnelig terrengnivå
Rørgatetrase	3	
Tunnelpåhogg i Kløvtveitlia	1	
Lukehus ved Kløvtveitvatnet	1	
Kanal med tunnelmunning og lukehus ved Austgulvatnet	2	
Sperredam ved utløpet av Austgulvatnet	1	
Kanal og tunnelmunning ved Transdalsvatnet	1	
Sperredam ved utløpet av Transdalsvatnet	1	
Kanal for overføring av bekken til Transdalsvatnet	1	
SUM	31	
Arealbehov for tipper og tunnelpåhogg som blir liggende under normalvannstanden i vatn og sjø er ikke tatt med		

2.8 Oversikt over midlertidige arealbehov:

Sted	Ca. areal i dekar	Merknader
Riggområde Kløvtveit	2	
Riggområde Kløvtveitlia	1	
Riggområde Austgulvatnet	1	
Riggområde Transdalsvatnet	1	
SUM	6	
Arealbehov som blir liggende under normalvannstanden i vatn og sjø er ikke tatt med		

3. HYDROLOGI

Kløvtveitvatn vannmerke som registrerer avløpet fra Kløvtveitvatnet er benyttet som grunnlagsdata ved alle hydrologiske beregninger. Det har vært utført vannstandsmålinger i Kløvtveitvatn siden 1922. En del manglende observasjoner før 1972 er komplettert av NVE ved hjelp av andre observasjonsserier. Det er tidsserien for

perioden 1981-2000 som er benyttet til beregningene. Tidligere ble perioden 1951-80 benyttet.

Beskrivelsene nedenfor er basert på driftssimuleringer under normale forhold. Både ved planlagte og uforutsette driftsstans kan vannføringsforholdene og vannstanden i Kløvtveitvatnet avvike fra de simulerte resultatene.

3.1 Restvannføringer

For å vise endringene i restvannføringer i de berørte elvestrekningene er det benyttet resultater fra driftssimuleringene for kraftverket. Først er det kjørt simuleringer med de opprinnelige, konsederte reguleringer og planer, deretter de nye og her omsøkte.

Endringer i restvannføringen i forhold til de opprinnelige planene blir små eller helt marginale. Endringene skyldes at Austgulvatnet nå overføres gjennom en tunnel uten pumping og at Kløvtveitvatnet blir liggende med en noe lavere vannstand.

Basert på driftssimuleringene for perioden 1981-2000 kan forholdene beskrives slik:

3.1.1 Kløvtveitelv

HRV i Kløvtveitvatnet endres ikke. Vannstanden vil aldri nå det naturlige avløpsnivået ut av vatnet. Kløvtveitelva mellom Kløvtveitvatnet og fjorden blir derfor stort sett tørrlagt og får ingen endringer i de små restvannføringene.

3.1.2 Daleelva mellom Transdalsvatnet og Byrkjeland i Yndesdalsvassdraget

Overføringstunnelen mellom de to vannene vil fortsatt stenges dersom vannstanden i Kløvtveitvatnet når opp i HRV, kote 398,4, som tilsvarer naturlig vannstand i Transdalsvatnet. Daleelva får da tilbake sin naturlige vannføring. Simuleringene viser imidlertid at vannstanden i Kløvtveitvatnet ikke overstiger HRV i denne perioden. Alt tilsig til Transdalsvatnet vil altså gå som avløp over til Kløvtveitvatnet. Daleelva får således ikke avløp fra Transdalsvatnet verken etter de konsedert eller omsøkte planer.

3.1.3 Elva i Steinsdalen mellom Austgulvatnet og Veslevatnet i Yndesdalsvassdraget

Avløpet fra Austgulvatnet til Kløvtveitvatnet vil nå overføres gjennom en tunnel. På den ene side fører dette til at overføringskapasiteten nå øker i forhold til den opprinnelige planen hvor overføringen skulle skje ved hjelp av en pumpe. Dette tilsier at det blir sjeldnere overløp fra Austgulvatnet.

På den andre side; når vannstanden i Kløvtveitvatnet stiger til kote 384,5, som er naturlig vannstand i Austgulvatnet, stenges overføringstunnelen og avløpet fra Austgulvatnet går i sitt naturlige leie. Ved de opprinnelige planene med pumping av avløpet ville dette først skje når vannstanden i Kløvtveitvatnet nådde normalvannstanden i Kløvtveitvatnet, kote 406,5. Dette tilsier at det blir oftere overløp fra Austgulvatnet.

Planendringen fører altså til både en periodevis økning og en periodevis reduksjon av overløpet fra Austgulvatnet. Simuleringen viser at det er vannstanden i Kløvtveitvatnet som er

mest avgjørende for overløpsmengden fra Austgulvatnet.

De totale endringene er vist grafisk i følgende vedlegg:

Vedlegg nr. 3: Restvannføringen ved Vetlavatnet inklusiv simulert flomtap fra Austgulvatn i et vått, et tørt og et normalt år.

Vedlegg nr. 4: Midlere restvannføring ved Vetlavatnet inklusiv simulert flomtap fra Austgulvatnet for perioden 1981-2000.

3.2 Flommer

Flomdempningsmagasinet i Kløvtveitvatnet blir nå enda større. Dette vil i praksis bety at det ikke lenger vil oppstå flommer i Kløvtveitelva.

Elven fra Austgulvatnet kan få litt hyppigere flommer på grunn av at overføringen til Kløvtveitvatnet må stenges litt oftere. Imidlertid blir selve overføringskapasiteten her mye større som vil føre til at flommene reduseres. Reduksjonen i flommene vil derfor være avhengig av når de inntreffer i forhold til magasinutfyllingen i Kløvtveitvatnet.

Det ventes ingen endringer for flomforholdene i Daleelva.

3.3 Magasin og magasinutfylling

Kløvtveitvatnet blir nå det eneste reguleringsmagasinet for kraftverket. Austgulvatnet vil forbli uregulert på samme måte som Transdalsvatnet.

Reguleringsgrensene i Kløvtveitvatnet, HRV kote 398,4 og LRV kote 360,0, beholdes.

Vestre basseng

Det vil bli tilstrebet å få overført så mye vann fra Austgulvatnet som mulig. Er det fare for at vannstanden i Kløvtveitvatnet av en eller annen grunn vil overstige kote 384,5, må overføringen fra Austgulvatnet stenges. Vannstanden i Kløvtveitvatnet (vestre basseng) vil derfor stort sett ligge mellom kote 360,0 og kote 384,5. Det vil likevel skje at vannstanden vil stige over kote 384,5 i Kløvtveitvatnet etter at tunnelen mot Austgulvatnet er stengt. Dette kan for eksempel være når tilsiget fra feltene til Kløvtveitvatnet og Transdalsvatnet er større enn slukeevnen til kraftverket, eller at kraftverket da står.

Da bestemmende nivå for å stenge overføringer i de opprinnelige planene var kote 398,4, tilsvarende HRV i Kløvtveitvatnet og naturlig vannstand i Transdalsvatnet, ville vannstanden i Kløvtveitvatnet før normalt ligge mellom kote 360,0 og kote 398,4. Vannstanden i Kløvtveitvatnet blir nå liggende gjennomgående lavere enn etter de opprinnelige planene, i gjennomsnitt 5-6 meter. Den lavere vannstanden fører til at den midlere fallhøgden blir tilsvarende mindre.

Østre basseng

Når vann overføres fra Austgulvatnet vil vannstanden her ligge mellom kote 382 og 384,5. Når overføringen stenges vil vannstanden stige over kote 384,5 og ligge på nivå med det vestre bassenget.

Magasinvolumet øker fra 16,8 mill.m³ til 18,3 mill.m³. Magasinet som vil bli brukt som reguleringsmagasin mellom LRV kote 360,0 og kote 384,5 (NV Austgulvatnet) blir 9,5 mill.m³.

Magasinfyllinger for Kløvtveitvatnet er vist i følgende vedlegg:

- Vedlegg nr. 5: Magasinvannstander, alle år i simuleringsperioden.
- Vedlegg nr. 6: Magasinvannstander for et tørt, et vått og et normalt år.
- Vedlegg nr. 7: Midlere magasinfylling for simuleringsperioden.

4.2 Forslag til manøvreringsreglement

a. Reguleringer:

Kløvtveitvatn, gjelder hele vatnet:

Naturlig vannst. Reg.høgde	HRV	LRV		Oppdemn	Senkning
kote	kote	kote	m	m	m
406,5	398,4	360,0	0,0	46,5	38,4

Vannstanden Kløvtveitvatnet holdes såvidt mulig under HRV. Ved driftsstans tillates vannstanden i Kløvtveitvatnet å overstige HRV.

b. Overføringer:

Avløpet fra Austgulvatnet (3,45 km²) og avløpet fra Transdalsvatnet (2,70 km²) kan overføres til Kløvtveitvatnet. Avløpet fra en bekk like nedenfor Transdalsvatnet (0,33 km²) kan overføres til Transdalsvatnet og videre til Kløvtveitvatnet.

Videre foreslås det å ta inn punkt 2, 3 og 4 i konsesjonen av 17. november 2000 i manøvreringsreglementet.

5. ELEKTRISKE ANLEGG OG OVERFØRINGSLINJER

Den planlagte 22 kV linjen fra pumpestasjonen ved Austgulvatnet til Kløvtveit bygges ikke. For øvrig koples kraftverket til eksisterende 22 kV nett like ved som planlagt. Lukehuset ved Kløvtveitvatnet forsynes med egen linje eller kabel langs rørgaten og gjennom driftstunnelen.

Den elektrotekniske delen i kraftstasjonen vil bestå av en generator med tilhørende transformator, og sannsynligvis ett bryterfelt på nettsiden av transformatoren. Ytelse er ikke endelig bestemt, men vil være omkring 11 MVA. Generatorspenning er foreløpig ikke bestemt. Spenningsnivå på nettsiden av transformatoren vil være 22 kV. Det er foreløpig ikke avklart hvordan stasjonsforsyningen til kraftstasjonen blir lagt opp.

4. TAPPESTRATEGI. MANØVRERINGSREGLEMENT

4.1 Tappestrategi

Kløvtveit kraftverk vil bli samkjørt med de øvrige kraftverkene til BKK. Kraftverket vil stort sett bli kjørt jevnt på beste virkningsgrad. Det er primært vannhusholdningen som vil være bestemmende for kjøringen av kraftverket. Med en magasinprosent på 20 og et kystnært nedbørfelt vil tappestrategien være å holde magasin vannstanden gjennomgående høgt oppe hele året. I perioder med lite tilsig og i kuldeperioder vil imidlertid kraftverket utnytte magasinet i Kløvtveitvatnet ned mot LRV. Dersom driftstans i kraftverket fører til vannstandstigning over HRV i Kløvtveitvatnet må dette tillates for at avløpet fra Kløvtveitvatnet ikke overføres til Transdalsvatnet.

Kraftstasjonen kobles til eksisterende 22 kV nett like i nærheten, med en T-avgrening i tilkoblingspunktet. Det er foreløpig ikke bestemt om denne tilkoblingen skal skje i et av de eksisterende mastepunktene, eller om det skal bygges et nytt mastepunkt. Uansett dreier det seg om ca. 50 m luftledning fra kraftstasjonen til tilkoblingspunktet, dvs. ett spenn. Tverrsnitt er ikke bestemt, men blir omkring FeAl 95.

Tilkoblingslinjen er vist på oversiktskart, vedlegg nr.2.

Det eksisterende 22 kV nettet ble i 1992 oppgradert med tanke på denne kraftstasjonen, slik at kapasiteten på nettet er tilstrekkelig til å føre ut kraften.

Kraftstasjonen kommer til å bli driftet av BKK Produksjon, og kraftledningen ut fra stasjonen kommer til å bli driftet av BKK Nett.

På grunn av den korte nye linjestrekningen er det ikke forventet at dette fører til noen negative konsekvenser for natur og miljø.

6. INSTALLASJON

Installasjonsstørrelsen er øket fra 8,4 til 10,2 MW.

Endelig størrelse og turbintype fastsettes i forbindelse med tilbudsevalueringen og etter sendes NVE.

7. KOSTNADSOVERSLAG

Vedlegg nr. 8 viser det nye kostnadsoverslaget. Pr. 01.01.2001 er kostnadene beregnet til 82,7 mill.kr.

8. FRAMDRIFTSPLAN

Vedlegg nr. 9 viser den korrigererte framdriftsplanen.

Den viser at kraftverk kan bygges i løpet av godt og vel 2 år.

9. PRODUKSJONSBEREGNINGER

Produksjonen er beregnet på grunnlag av driftsimuleringer av kraftverket. Simuleringsprogrammet som er benyttet er Vansimtap med uke som minste tidsoppløsning. Vi har benyttet årsserien 1981-2000 med Kløvtveitvatn vannmerke som hydrologisk serie for samtlige del-felter.

Resultat:

Vinter	Sommer	Midlere år
31,1 GWh	10,2 GWh	41,3 GWh

10. FORDELER OG ULEMPER VED ENDRINGEN

Disse analysene er basert på konsekvensanalysene som ble utarbeidet i forbindelse med konsesjonssøknaden. De danner således referanse for hvordan konsekvensene for planendringen forventes å bli. Det er stort sett bare de fagområder hvor det forventes endringer i konsekvensene som er beskrevet.

For fagområdet fisk og ferskvannsbiologi har miljøvernavdeling til fylkesmannen i Sogn og Fjordane utarbeidet en analyse for Kløvtveit-Austgul- og Transdalsvatnet basert på en prøvefisking de gjennomførte i disse vannene høsten 2001.

10.1 Økonomi og produksjon

Utbyggingsplanene ble utarbeidet på 1980-tallet. Det var en forholdsvis lang prosess hvor uttalelsene fra meldingsfasen i 1987 var med og påvirket utformingen av de endelige planene. Selv om utbyggingsprisen var høy da søknaden ble sendt inn, var BKK interessert i å få realisere prosjektet bl.a. på grunnlag av den relativ høye fastkraftandelen kraftverket kunne bidra med, og de lokale interessene for å få prosjektet realisert. Kostnadene ble kalkulert til 105,0 mill.kr, pr. 01.01.1991. Med en beregnet midlere årsproduksjon på 39,2 GWh var utbyggingsprisen 2,68 kr/kWh.

I løpet av tiden fram til konsesjonen forelå, endret en del forutsetninger seg. Det lokale elverket, Gulakraft, ble kjøpt av BKK i 1996. BKK har forsterket 22 kV linjen i området. Disse kostnadene var opprinnelig inkludert i utbyggingskostnadene for prosjektet og er nå tatt ut. Investeringsavgiften er tatt bort. Etter å ha justert utbyggingskostnadene for dette og fått oppdaterte anleggs- leveringskostnader, er utbyggingskostnadene for det konsederte prosjektet kalkulert til 84,2 mill.kr, pr. 01.01.2001.

Utbyggingskostnadene for det prosjektet vi nå ønsker å realisere er 82,7 mill.kr, pr.01.01.2001. De største kostnadsreduksjonene er knyttet til overføringen av Austgulvatnet ved at pumpestasjonen og 22 kV linjen er fjernet. Transportkostnaden er også redusert noe ved at taubanen ikke blir bygget. Selv om det fortsatt er knyttet usikkerhet med kostnadene for driftsvannvegen, vurderer vi denne usikkerheten å være mindre med den nye løsningen.

Det er gjennomført nye driftsimuleringer både for det konsederte prosjektet og for det nye. Det er justert for ny tilsigsperiode, fra 1951-1980 til 1981-2000.

Resultat:

Prosjekt	Utbyggingskostnad mill.kr	Midlere netto årsproduksjon, GWh	Utbyggingspris Kr/kWh
Opprinnelig, konsedert	84,2	41,0	2,05
Nytt, omsøkt	82,7	41,3	2,00

Som resultatet viser har utbyggingskostnaden gått ned og produksjonen litt opp. Driftskostnadene som er av stor betydning for den bedriftsøkonomiske lønnsomheten for småkraftverk, reduseres nå en god del fordi pumpestasjonen med tilhørende linje ikke bygges.

10.2 Isforhold

På Austgulvatnet vil isforholdene ikke lenger bli svekket.

Det blir noe mer usikre isforhold i østre bassenget av Kløvtveitvatnet. Den nye tunnelen mellom de to bassengene i Kløvtveitvatnet vil føre til at det kan bli usikker is over de to tunnelmunningene.

10.3 Sedimenttransport og erosjon

Ved senkingen av østre bassenget av Kløvtveitvatn kan det oppstå en avgrenset erosjon ved utløpet av bekken som kommer ned ved Mørkebotnen.

Det er ikke lenger fare for øket erosjon i Austgulvatnet.

10.4 Landskap, natur- og kulturmiljø

10.4.1 Landskap

Kløvtveitvatnet vil gjennomgående få en noe lavere magasinfylling, særlig gjelder dette det østre bassenget. Dette fører til at den tørrlagte reguleringssonen i vatnet vil bli litt større og fortsatt kunne oppleves som et skjemmende element i landskapet.

I Kløvtveitlia blir rørgaten betydelig kortere og røret graves ned under terrengnivå. Den planlagte 22 kV linjen bygges ikke. Tunnelmas-

sene tippes nå sannsynligvis i fjorden. Taubanen bygges ikke. Disse inngrepene reduseres eller elimineres således helt i landskapet. På den andre side vil vegen opp til tunnelpåhogget i lia være et nytt inngrep som fører til negative konsekvenser for landskapet i dette området.

Bortsett fra kanalen og tunnelåpningen blir der nå ikke noen inngrep i, og ved, Austgulvatnet. 22 kV linjen mot Kløvtveitvatnet bygges ikke. I dette området reduseres inngrepene betydelig i forhold til de opprinnelige planene.

Ved Transdalsvatnet består endringen i den korte kanalen som bygges mot tunnelmunningen i nordenden av vatnet.

10.4.2 Flora og fauna

På grunn av den nye vegen blir inngrepene i bjørkeskogen i nedre delen av Kløvtveitlia noe mer omfattende. Omleggingen av rørgatetrasen fører imidlertid til at det ikke blir noen inngrep i øvre delen av lia. Myrdeltaet ved Austgulvatnet blir nå ikke berørt.

Sløyfingen av Austgulvatnet som reguleringsmagasin fører til at verdien av strandsonen som hekkeområde for våtmarksfugl ikke reduseres i forhold til i dag.

22 kV linjen mellom Austgulvatnet og Kløvtveitvatnet bygges ikke, og trusselen denne ville representert for sårbare fuglearter i området vil ikke lenger være aktuell.

10.4.3 Ferskvannsbibliografi og fisk

Fylkesmannens miljøvernnavdeling i Sogn og Fjordane v/ John Anton Gladsø har utarbeidet en rapport om fiskeforholdene i Kløvtveit-, Austgul- og Transdalsvatnet. Prøvefiskingen ble gjennomført, og vannprøvene ble tatt, i september 2001. En tilsvarende undersøkelse ble utført i 1986 av T. Eidsnes (1987) i forbindelse konsekvensutredningene for konsesjonssøknaden.

Her følger et sammendrag av rapporten:

Vannkvaliteten i vannene viser at området er preget av forsurening med pH-verdier på 5,0-5,2. I undersøkelsen utført av Eidnes (1987) lå pH-verdiene mellom 4,8 og 4,9 i alle vannene. Også vannprøver tatt i forbindelse med undersøkelser i 1983 (Nordland 1983) og 1987 (Løvik m.fl. 1987) viste lave pH-verdier. Det er derfor mulig at vannkvaliteten er i ferd med å bedre seg i området.

I undersøkelsen utført av Eidnes (1983) ble det konkludert med at vannene i området enten var fisketomme eller hadde tynne bestander av innlandsaure. Forholdene ser ut til å være noe bedre i dag, og da spesielt forholdene i Austgulvatnet. I forrige undersøkelse (Eidnes 1986) ble det bare registrert tre fisk i Austgulvatnet, men i dag er det bra med fisk i alle størrelsesgrupper. Det er og god rekruttering i utløpselva. Det ble ikke påvist gyting i innløpsbekker, men vi kan

ikke utelukke at det i enkelte år også kan forekomme gyting i enkelte av innløpsbekkene.

Kløvtveitvatnet har stor variasjon på størrelsen av fisken. Tilsvarende variasjon ble også funnet under prøvefisket i 1986 (Eidnes 1987). Det kan tyde på ujevn rekruttering. Ved registrering av potensielle gytebekker ble det bare konstatert gyting i utløpet. Det er bare en kort strekning av utløpet som er aktuelt for gyting, og det er lite egnet gytesubstrat i dette området. Til tross for dette ble det registrert en del rekruttering i dette området. Fra lokalt hold ble det fortalt at det er observert fisk i enkelte av innløpene. Det er derfor mulig at det kan forekomme gyting i noen av innløpene enkelte år. Tidligere på sommeren var det et kraftig regnvær med påfølgende storflom. Dette kan være med på å innvirke at vi ikke fikk mer fisk på el-fiskingen enn det vi gjorde.

Det ble ikke påvist fisk i Transdalsvatnet verken ved dette prøvefisket, eller i prøvefiskingen utført i 1983 og 1986 (Eidnes 1987). Vannet kan derfor mest sannsynlig karakteriseres som fisketomt. Fra lokalt hold ble det fortalt at Transdalsvatnet tidligere var et godt fiskevatn. Sannsynligvis har denne fisken blitt redusert som følge av dårlig vannkvalitet. Utløpselva har relativt gode gyteområder, men det ble heller ikke her registrert fisk ved el-fisket.

Generelt ser det ut til at situasjonen for fiskebestandene i Kløvtveitvatnet og Austgulstølsvatnet er blitt bedre de siste årene. I disse vannene har det overlevd en restbestand som fikk en respons på bedre vannkvalitet. I Transdalsvatnet var trolig bestanden utdødd, og vi fikk selvsagt heller ingen respons.

Vurderinger i forbindelse med regulering

Kløvtveitvatnet

Utløpet vil bli ødelagt som gyteområde. Med de planlagte fluktuasjonene i vannstanden vil trolig også andre gyteplasser bli sterkt påvirket og eventuelt ødelagte.

Fluktuasjoner i vannstanden vil føre til utvasking av de grunne områdene i vatnet og dermed redusert næringsgrunnlag på sikt. Som i andre regulerte vassdrag vil fisken endre dietten sin. Dietten som i dag er dominert av vårfluer vil ved regulering sannsynligvis bli mere dominert av dyreplankton og landlevende insekt.

Krokavatnet i Høyanger kommune har også store fluktuasjoner i vannivå. Her ble det tidligere satt ut fisk, men ikke i de senere årene. Prøvefiske i 2001 viste at det likevel var god rekruttering til vatnet (Gladsø, under utarbeidelse). Trolig har rekrutteringen sammenheng med en tunnel fra Årnestølsvatnet, noe som også ble sett på som sannsynlig under prøvefisket i 1995 (Urdal & Søltnæs 1996). Ved overføring av Austgulstølsvatnet og Transdalsvatnet til Kløvtveitvatnet kan det bli viktig å lage tunnelen slik at det er mulig for fisken å gyte i forbindelse med innløp og utløp til tunnelen.

Austgulstølsvatnet

Ved å legge tunnelen fra Austgulstølsvatnet til Kløvtveitvatnet et stykke ned i utløpet fra Austgulstølsvatnet vil en kunne ivareta deler av dagens gyteområde. I så tilfelle vil reguleringen ha liten innvirkning på dette vatnet. Dersom dette ikke lar seg gjøre kan en prøve å legge til rette for gyting i forbindelse med overføringstunnelen.

Transdalsvatnet

Vatnet har i dag sannsynligvis ingen selvrekrutterende fiskebestand. En regulering vil derfor ikke komme i konflikt med noen fiskebestand. Med tanke på at det har vært fisk i vatnet tidligere kan en om mulig ta hensyn til en eventuelt framtidig bestand. Det er i så fall viktig å enten ivareta dagens potensielle gyteområder, eventuelt prøve å legge til rette for nye områder i forbindelse med overføringstunnelen.

Vedlegg nr. 10: Rapport fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

10.4.4 Kulturmiljø og kulturminner

Det skjemmende inngrepet i kulturlandskapet som byggingen av pumpestasjonen og 22 kV linjen ved Austgulvatnet representerte, er ikke lenger aktuelt.

10.5 Forurensing og vannkvalitet

Planendringene fører trolig ikke til endringer av de forventede konsekvenser for vannkvaliteten i de berørte vannene eller elvene.

*10.6 Naturressurser**10.6.1 Jord- og skogbruk*

Bygging av vegen i Kløvtveitlia vil lette tilkomsten til skogarealene her. Sløyfing av reguleringen av Austgulvatnet og steintippen ved vatnet fører til at beitemarker her ikke beslaglegges.

10.6.2 Ferskvannressurser og grunnvann

Det forventes ikke endringer av konsekvensene for disse fagområdene av betydning.

*10.7 Samfunn**10.7.1 Friluftsliv*

De noe mer usikre isforholdene i Kløvtveitvatnet vil føre til at bevegelsesfriheten for skiløpere på vatnet reduseres ytterligere.

Sløyfingen av inngrepene ved Austgulvatnet og byggingen av 22 kV linjen fører til at opplevelsesverdien for friluftslivet på grunn av dette her ikke reduseres i forhold til i dag."

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort to ganger i lokalpressen og Norsk Lysningsblad, og ble sendt på høring til alle som uttalte seg til den opprinnelige konse-

sjonssøknaden i tillegg til de vanlige høringsinstansene.

Kommunestyret i *Gulen kommune* hadde møte 27.06.02, og gjorde følgende vedtak:

1. Det vert tunnel frå Austgulvatnet direkte til Store Kløvtveitvatnet, slik at Vesle Kløvtveitvatnet blir urørt.
2. Det er vesentleg at utbygginga ikkje får skadeverknader for fisket i dei vatna som er omfatta av konsesjonssøknaden.
3. Gulen kommune ynskjer ikkje skjemmaende steintippar i friluft eller i vatnet på ein slik måte at dei blir i friluft når vatna er nedtappa. Tunnelmassen vert nytta til å lage elveleie mellom Vesle- og Store Kløvtveitvatnet, og til ein gangsti langs Store Kløvtveitvatnet.
4. Det er viktig at området som vert tørrlagt vert tilstelt, slik at såra i landskapet vert minst mogleg. T.d. med gangsti, jf. pkt. 3.
5. Det er ikkje godt nok fagleg vurdert korleis store mengder ferskvatn ut i Austgulfjorden vil påverke livet i fjorden. Det bør gjerast greie for før konsesjon blir gjeven."

Masfjorden kommune har kommet med en forsinket uttalelse 20.09.02:

"Me har éin merknad til planendringa:

Masfjorden kommune slutter seg til DN si tilråding om at det vert oppretta eit fiskefond. Kommunen syner samstundes til Miljøverndepartementet sitt framlegg i brev dagsett 25.11.99:

"Det år konsesjonen er gitt plikter konsesjonæren å innbetale et engangsbeløp til Gulen kommune på kr 400.000,- og et engangsbeløp til Masfjorden kommune på kr 400.000,-. Pengene skal avsettes til fiskefond i de respektive kommuner som nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjør av fiske."

Hordaland fylkeskommune ser ikke at forslaget om planendring vil medføre noen endringer for interesser i Hordaland og har ingen merknader til planendringssøknaden i brev av 30.05.02.

Fylkesutvalget i Sogn og Fjordane fylkeskommune har gjort slikt vedtak i møte 22.08.02:

"Sogn og Fjordane fylkeskommune har ikkje vesentlege merknader til søknaden om planendring for Kløvtveit kraftverk, men ønskjer at utbyggjaren på best mogleg måte ivaretek gyteområda eller legg til rette for nye gyteområde i samband med overføringane mellom dei tre vatna i utbyggingsområdet."

I konklusjonen i saksutredningen sies det ellers at planendringen totalt sett synes å slå positivt ut for natur, miljø og lokale interesser.

Sogn og Fjordane fylkeskommune – kulturavdelinga har i brev av 22.07.02 kommet med følgende orientering:

"Automatisk freda kulturminne

Kulturavdelinga viser til tidlegare uttale til konsesjonssøknaden for Kløvtveit kraftverk i brev av 08.11.93 og 23.08.99. Det vart her peika på at det har vore gjort tre arkeologiske registreringar i området, i 1983, 86 og 87. I registreringsrapport frå 1986 går det fram at ein forhistorisk tuft, registrert som lokalitet 10, ligg tett opp til eit planlagd lukehus. I vår uttale frå 1993 vart det presisert at ein må ta omsyn til denne tufta og leggje lukehuset i god avstand frå ho. Utover dette vart det ikkje registrert konflikt med automatisk freda kulturminne.

Dersom det er ynskjeleg, kan Kulturavdelinga oversende rapportane frå ovannemnde registreringar.

I vår uttale frå 1999 vart det vidare presisert at når meir detaljerte planar låg føre, ville ein gjere ei vurdering av behovet for arkeologiske registreringar i høve riggområde og kraftstasjon ved fjorden.

Med bakgrunn i dei planendringane som no ligg føre finn Kulturavdelinga det naudsynt med ei synfaring for å vurdere behovet for arkeologiske registreringar i området for røyrgatetråse, anleggsveg og eventuelt rigg/tipp ved fjorden. Synfaring er planlagd i veke 31. Eventuell registrering vil kunne utførast i byrjinga av september.

Kulturminne frå nyare tid

Viser til tidlegare korrespondanse i samband med utbygging av Kløvtveitvassdraget, frå 1999 og 1993.

Registreringa som har vore gjort i området er i samband med Samla plan for vassdrag i 1983. Førehandsmelding og planlegging av kraftutbygging og kulturminneregistrering (SEFRAK) i 1992/93. Registreringane syner at det i området der Kløvtveitlva går utifrå Kløvtveitvatnet er det størst konsentrasjon av kulturminne som funksjonelt er knytt til elvar og vatn.

Planendringane som kan få konsekvenser for kulturminne frå nyare tid er ytterlegare neddemming av Kløvtveitvatnet og bygging av veg frå Kløvtveit og opp til tunnelpåhogget. Kva konsekvensar desse tiltaka vil få er gjort greie for i uttalen frå oss, datert 08.11.93.

Når det gjeld vegen frå Kløvtveit er ikkje dette området registrert med tanke på konflikt med kulturminne frå nyare tid. På g.nr.33, b.nr.1 er det i SEFRAK registrert eit bustadhus, som er bygd om lag 1864. Det er også registrert ruinar etter geiteflor, naust og bustadhus. På Kløvtveit var det ein husmannsplass som truleg nokre av desse registreringane er knytt til.

Då det i følge bygdeboka for Gulen har vore gardsdrift her i lengre tid er det rimeleg at dette synest att i kulturlandskapet. I overgangen mel-

lom innmark og utmark er det ofte spor etter tekniske kulturminne konsentrert, dersom dei ikkje er rydda bort i seinare tid.

Vi vil i samband med registrering av automatisk freda kulturminne i området utføre ein synfaring/ registrering av kulturminne frå nyare tid."

Befaringen ble gjennomført 13.08.02, og i brev av 16.08.02 sier fylkeskommunen at det ikke er nødvendig med arkeologisk registreringsarbeid i områdene for rørgatetråse, anleggsveg og rigg/tipp. De har derfor ingen avgjørende merknader i forhold til tiltaksområdene ved fjorden. For øvrige tiltaksområder vises det til tidligere uttalelser.

Fylkesmannen i Hordaland vurderer planendringssøknaden slik, i brev av 02.07.02:

"De planlagte endringene vil, etter fylkesmannens vurdering, medføre små negative konsekvenser både for landskap, vilt og fisk i forhold til de konsederte planene. Endring av restvannføringen i Daleelva og elva gjennom Steinsdalen i forhold til de opprinnelige planene vil bli små eller helt marginale. Planendringen vil imidlertid føre til både en periodisk økning og en periodisk reduksjon av overløpet fra Austgulvatnet. Dette vil være avhengig av vannstanden i Kløvtveitvatnet. Sløyfing av Austgulvatnet som reguleringsmagasin vil føre til at verdien av strandsonen som hekkeområde ikke reduseres i forhold til i dag.

Fylkesmannen vil ikke motsette seg at de omsøkte endringene gjennomføres som planlagt."

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har følgende synspunkter på planendringssøknaden i brev av 09.08.02:

"Etter vårt syn har Direktoratet for naturforvaltning gjort ei grei oppsummering av tilhøva rundt dei nye planane i høve til gjeldande konsesjon. Vi viser til deira uttale, datert 02.07.2002, når det gjeld vurdering av inngrep og forslag til tiltak for å redusere negative miljøverknader.

I tillegg til dei oppsummerte endringane har vi merka oss at steinmassar skal tippast i vatn/sjø i staden for tippast på land. Massane må plasserast på ein slik måte at dei ikkje vert utsett for erosjon og utvasking. Dumping i sjøen må avklarast i forhold til plan og bygningslova og gjeldande arealplanar.

Vi har elles fått spørsmål om auka tilførsle av ferskvatn til Austgulvfjorden kan gje uønskte endringar av miljøet i fjorden. Etter det vi kan sjå er det gjort vurderingar når det gjeld isforhold og lokalklima, men ikkje om auka ferskvasstilførsle vil gje endringar i vassregimet som igjen vil gje endringar i det biologiske mangfaldet i fjorden. Planendringane som det er søkt om nå gjeld ikkje endringar i vassoverføring i høve til

gjeldande konsesjon. Ut i frå søknaden ser det ut til at utslepp av ferskvatn ved Kløvtveit vil auke frå ca. 19 til 47 mill. m³ pr. år. Austgulfjorden er forholdsvis smal og utløpet er trangt. Det kan ikkje utelukkast at auka ferskvasstilførsle ikkje vil gje endringar i fjorden, men om det vil gje vesentlege endringar er vanskeleg å si utan nærare vurderingar. Vi ber om at dette vert vurdert i forhold til konsesjonsvilkåra slik at det kan gjerast oppfølgjande vurderingar og ev. undersøkingar av tilhøva.

Vi har elles ikkje merknader til planendringane ut i frå vurderingar i forhold til landbruksinteresser.”

Direktoratet for naturforvaltning har kommet med uttalelse i brev av 02.07.02:

”DN vil ikke motsette seg at de omsøkte endringene gjennomføres som planlagt. DN er svært tilfreds med at BKK har redusert miljøpåvirkningene sammenlignet med de konsederte planene. Disse er i likhet med konsederte løsninger i tråd med Stortingets vernevedtak vedr. verneplan III for vassdrag og anses å være ivare tatt gjennom tidligere SP behandlinger og konsesjonsbehandling. Vi anmoder om at valg av veitrase vurderes med hensyn til botaniske interesser.

DNs faglige vurdering av miljøvirkninger

DN er tilfreds med at de nye planendringene reduserer de negative miljøvirkningene som ble identifisert gjennom høringsprosessen av den konsederte planløsningen. Disse er i første rekke:

1. 22kV kraftledning bygges ikke
2. Overføring av Austgulvatnet gjøres uten bygging av pumpestasjon, 1 m regulering av Austgulvatnet frafaller, det etableres ikke rigg og ingen tunnelmasser blir plassert i terrenget.

Austgulvatnet kan derved framstå som mindre påvirket av utbyggingen enn i konsederte alternativ. Følgende miljøinteresser kommer bedre ut som følge av at planene er endret i forhold til konsederte løsning:

- *Landskapsbilde* rundt Austgulvatnet
- *Botaniske interesser*; deltaområdet i nordenden av Austgulvatnet
- *Ornitologiske interesser*; a) området rundt Austgulvatnet som rommer et stort artsantall av fugler og en relativ stor tetthet av våtmarksfugler, b) kraftlinjetraseen ville vært i konflikt med flukt- og trekkrutene til storlom
- *Friluftsliv*; særlig Austgulvatnområdet utmerker seg med store landskapsverdier og som viktig knutepunkt for turrutenettet.

Planendringen fører til konsentrerte inngrep rundt Kløvtveitvatnet der bl.a:

1. Vatnet deles i to bassenger og senkes ytterligere i forhold til tidligere planer
2. Bygging av veg istedenfor taubane, fra riksvegen til tunnelpåhogget i lia
3. Kløvtveitelva blir stort sett tørrlagd.

Som ved den konsederte løsningen, vil de omsøkte endringene imidlertid fortsatt gi negative miljøvirkninger for:

- *Landskapsbilde*; området rundt Kløvtveitvatnet og lia mot fjorden
- *Botaniske interesser*; a) bl.a. Hinnebregne i elvegjelet overfor Kløvtveitvatnet, b) bakke-myrr og terrengdekkende myr mellom Kløvtveitvatnet og Austgulvatnet, c) småbregnebjørkeskogen i lia ovenfor Kløvtveit
- *Ornitologiske interesser*; hekkeplasser for storlom i Kløvtveitvatnet
- *Ferskvannsf fauna*; gyteplassene for ørret
- *Friluftsliv*; a) skiløype som krysser Kløvtveitvatn, b) reguleringssone rundt vatnet
- *Inngrepsfrie områder*; reduksjon av areal
- *Verna vassdrag*; Steindalselva og Dalaelva i Yndesdalsvassdraget.

Endring av planen som nå søkes, vil fortsatt medføre innvirkning på areal i vernede vassdrag:

1. Dalaelva blir uten vanntilslipp
2. Steindalselva blir stort sett tørrlagd. Hvorvidt elva får overløp fra Austgulvatnet vil være avhengig av vannstanden i Kløvtveitvatnet.

DN's tilråding til konsesjon

DN vil ikke motsette seg at det gis konsesjon til den omsøkte planendringen. Ut fra en faglig vurdering av miljøvirkningene, medfører de planlagte endringene en positiv utvikling av planarbeidet, og der de negative miljøvirkningene samlet sett er blitt reduserte.

DN foreslår følgende tiltak for å redusere negative miljøvirkninger:

1. Botaniske forundersøkelser benyttes ved trasevalg for veg til tunnelpåhogg i Kløvtveitlia
2. Overføring/manøvrering tilpasses hekkende fugl i Austgulvatnet
3. Minstevannføring i Steindalselva som del av et vernet vassdrag, og som bidrag til vannføringen i hovedelva
4. Tilpasse overføringsløsninger og manøvrering, som avbøter at gyteplasser går tapt
5. Sikre en alternativ vinterrute for friluftsliv forbi Kløvtveitvatn
6. Forsuringssituasjonen i vatnene synes å

kunne være noe bedret. DN foreslår derfor på nytt, som "føre var", å opprette fiskefond.

Vi ber om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene."

Havforskningsinstituttet etterlyser i brev av 24.06.02 konsekvensutredning om miljøpåvirkning av endret ferskvannsutslipp til Austgulfjorden, men har ellers ingen merknader.

Statens vegvesen har følgende kommentar i brev av 02.07.02:

"Vegdirektoratet har innhentet uttalelse fra vegkontoret i Sogn og Fjordane (se vedlegg). Som det framgår, vil det både bli nye avkjørsler til fylkesvegen og kryssing av veggen med rørgate. Det går ikke fram av kartgrunnlaget om kraftstasjonen om den planlagte tipp-plassen er i konflikt med vegens byggegrense. I den videre planleggingen må saken tas opp med vegkontoret i tråd med gjeldende regelverk og rutiner."

Bergvesenet har ingen merknader i brev av 10.04.02.

NJFF – Sogn og Fjordane v/Svein Arne Forfod har følgende kommentarer i e-post av 08.07.02:

"Vi sluttar oss fullt ut til konklusjonane og tilrådingane fylkesmannen kjem med med omsyn på ivaretaking av fiskestammene i området. Forsuringssituasjonen på 70- og 80-talet har truleg fare stygt med fisken i desse vatna- og er truleg årsak til at Transdalsvatnet vart vurdert som sannsynleg fisketomt ved prøvofiske- både i 83-86 og no sist i sept. 2001. Vi har og røynsle for at fiskestammar elles i området har fått ein positiv respons på betringa av vasskvaliteten utover på 90-talet.

Transdalsvatnet har hatt ein bestand av fin fisk tidlegare, og det er grunn til å tru at det vil kunne verte levelege vilkår for aure att i dette vatnet. Tilrådinga om å legge til rette for at gyting kan gå føre seg på innos- og utløpsos ved overføringstunellane støtter vi fullt ut. Dette er heilt i tråd med moderne kultiveringstenking, der ein heller enn ved utsetjingar- freistar gjere fisken sjølvhjulpen gjennom biotoptiltak. Bortfall/inntørking av gyteområde - før regulering - kan vanskeleg erstattast på annan måte enn ved å arrangere tunnellområda slik at gyting kan verte mogeleg. Både utlegging av høveleg gyte-substrat, og tilpassing av tunnellane til høveleg straum-bilete for gyting er ei interessant utfordring å få til. Masser frå tunneldrifta skal plasserast i vatna- nært tunnellmunningane. Dette vil kunne arrangerast slik at ein kan få "bekke/elveforløp" i vassiget under varierende senkingsforhold. Ved å ha desse forholda i tankane

under planlegginga, vil kunne unngå kostesame avbøtingstiltak i ettertid.

Vi vil tru at utlegging av ein kombinasjon av kalksteingrus og naturleg tilslipt elvegrus vil kunne gi refugier, der gyteproduktene kan overleve i eit framleis marginalt surt miljø. Det er grunn til å tru at betringane i vasskjemien vil halde fram. Likedan vil bygging av veg opp i anleggsområdet gjere denne delen av fjellheimen meir tilgjengeleg for tur- og fiskeaktivitetar - under føresetnad av at veggen vil vere open for ferdsel og vert halden ved like etter anleggstida.

Vatna vil ikkje vere like attraktive friluftslivsmål under alle tappesituasjonar. Mot LRV, vil ørkenområda vere lite tilgjengelege. Likedan vil issituasjonen kring tunnellane skape usikre istilhøve vinterstid. Likevel synest det mogeleg på ein rimeleg måte å kunne ivareta friluftsliv- og fiskeinteressene i området.

Under føresetnad av at desse tankane finn gjenklang, og let seg gjennomføra, er vi av den meining at ein kan få bortimot ein vinn-vinn-situasjon, og få fram ei tenking og praksis ved småkraftverksutbygging som kan danne mønster for andre prosjekt."

Advokat Harald Hjermann fra Advokatene Solbraa-Hjermann-Tollefsen DA har på vegne av grunneierne til gnr. 31, 32 og 33 (i alt 13 grunneiere) kommet med følgende kommentarer i brev av 27.06.02:

1. Generelt

Generelt representerer planendringane ein forbetring av prosjektet sett frå vår side.

Her er det imidlertid eit ikkje uvesentleg unntak i og med at Kløvtveitvatnet vil få ein gjennomgåande lavare vasstand enn tidligare, jf. pkt. 2 i NVE sitt brev av 6.5.02.

Elles peikar vi i samband med planane på fylgjande:

2. Plassering av kraftstasjon og fyllmasser ved fjorden

Når det gjeld plassering av fyllmassar, bør det her vurderast om det, i samråd med den berørte grunneigaren, vert sett vilkår om at deler av massane skal nyttast til opparbeiding av molo eller anna tiltak i strandområdet.

Det er elles ikkje merknader til den planendring som går ut på at det skal byggast veg frå Kløvtveit og opp til tunnelpåhogget og eg legg til grunn at dei berørte grunneigarar får bruksrett til denne veggen og at veggen vert halden vedlike av BKK.

3. Regulering av Kløvtveitvatnet

Allereide dei opprinnelege planane innebar ei heller dramatisk regulering av dette vatnet og planendringane inneber som nevnt at vasstanden her gjennomgåande vert lavare.

Dette vil medføre at naturinngrepet her vert meir skjemmaende.

Endringane vil etter vårt syn og forsterke skadeverknadene for fisket og bør difor få konsekvensar for korleis overføringa frå Austgulstølsvatnet skal gjennomførast, jf. om dette nedanfor.

4. Regulering av Austgulstølsvatnet

Vi legg til grunn at det no ikkje skal skje regulering av sjølve vatnet.

Det er imidlertid grunn til å peike på konsekvensane utbygginga vil få for Vetlevatnet som ligg ca. 150 m sør for Austgulstølsvatnet i det eksisterande vassdraget ned mot Steinsdalen. Eg viser her m.a. til vedlegg 4 i søknaden.

Sjølv om den reviderte søknaden vil innebere, noko større restvassføring i Vetlevatnet på hausten enn etter dei opprinnelege planane, vil vassmengda til Vetlevatnet bli sterkt redusert når vatnet no skal førast mot Austgulfjorden.

Dette er eit forhold vi og meiner bør få konsekvensar for søknaden i samband med spørsmålet om fiske.

5. Konsekvensar for fisket

Dette framstår for grunneigarane som det vesentlege problemet i samband med utbygginga. Som det går fram av dokumenta, har fisket både i Kløvtveitvatnet og Austgulstølsvatnet teke seg monaleg opp dei seinare åra og vatna må i dag reknast for å vere gode fiskevatn.

Eg ser det som vesentleg at det i samband med konsesjonshandsaminga vert lagt opp til at utbygginga ikkje får skadeverknader for fisket.

Det vesentlege her vil være at mogelegheitene for gyting ikkje blir forverra.

Når det gjeld Kløvtveitvatnet viser vi til fråsegna frå fylkesmannen der m.a. det går fram at "utløpet vil bli ødelagt som gyteområde", jf. rapporten s. 14 og 15.

Når det gjeld Austgulstølsvatnet, viser vi særleg til følgjande:

Det skal etter planane gravast ein kort kanal frå elva like nedanfor utløpsosen til tunnellmunningen som skal føre vatnet ned til austre basseng i Kløvtveitvatnet.

Vidare skal det etter BKK sin beskrivelse byggast ein betongterskel "i nivå med normalvannstanden ved utløpsosen..."

Fylkesmannen uttalar i samband med dette at ei slik løysing "vil kunne ivareta deler av dagens gyteområde", men "dersom dette ikke lar seg gjøre kan en prøve å legge til rette for gyting i forbindelse med overføringstunnelen", jf. rapporten s. 16.

Denne beskrivelsen av risikoen for skade på eksisterande gyte plassar er etter vårt syn lite presis – det er m.a. etter vårt syn lagt for lite vekt på at betongterskelen vil føre til at det ikkje vil bli rennande vatn i den tidlige elveosen.

Det er og uklart kva dei avbøtande tiltaka skal gå ut på.

Vi presiserer såleis at det må oppstillast krav om at gyting skal kunne oppretthaldast i dette området.

Vi vil vidare peike på situasjonen når det gjeld Vetlevatnet som også er eit godt fiskevatn.

Sjølv om Vetlevatnet har eit visst tilsig også utanom elva frå Austgulstølsvatnet vil vassmengda her bli vesentleg redusert og skadeverknadene for fisket reknar vi med blir betydelege.

Eg viser og til at høgdeforskjellen mellom dette vatnet og Austgulstølsvatnet er liten og etter vårt syn skjer det gyting i vassdraget mellom desse to vatna.

Vi legg og til grunn at det i dag er oppgang av fisk frå Vetlevatnet til Austgulstølsvatnet og det er etter vårt syn viktig at det vert lagt til rette for at slik oppgang kan halde fram.

Dette betyr i praksis at den planlagde sperredammen må utførast og utformast på ein slik måte at dette er mogleg.

Eg meiner vidare at dersom nærare undersøkingar viser at det ikkje er mogeleg å oppretthalde gyting i området ved utløpet frå Austgulstølsvatnet, må ein vurdere å senke den planlagde terskelen noko dersom dette er naudsynt for å oppretthalde gyteområda.

6. Overføringstunnellar

Dei endra planane fører som nevnt til lavare vasstand i Kløvtveitvatnet med den konsekvens at skadeverknaden for fisket vert større og naturinngrepet meir skjemmaende.

Det er difor viktig å vurdere alternative løysingar for overføringa og vårt syn på dette er følgjande:

Samstundes vert det gjennomført tiltak med sikte på å bevare det austre bassenget med same vasstand som i dag.

Som kjent er vatnet svært grunt i Mjåsundet mellom dei to bassenga - kotehøgda er etter det opplyste 404.

Det bør såleis leggest opp til at ein for det første legg ein demning i Mjåsundet i høgde med dagens normalvasstand på kote 406,5. Det må vidare lagast til eit elveløp eller elveos mellom austre og vestre basseng slik at ein kan oppretthalde eksisterande eller lage nye gyte plassar i dette området.

Ein vil då kunne oppretthalde vasstand og fiskekvalitetar i austre basseng samstundes som den samla overføringa frå Austgulstølsvatnet og vestover ikkje vert redusert.

Eg viser og til søknaden s. 13 der det vert vist til at ved senking av austre basseng av Kløvtveitvatnet "Kan det oppstå avgrenset erosjon..." Slik terrenget er her, meiner vi at det kan bli tale om betydeleg erosjon som kan vanskeleggjere ferdsel i området. Også dette problemet vil såleis være løyst dersom ein vel den løysinga vi har peika på.

Til desse tiltaka vil ein kunne nytte tunnellmassane.

Ei slik løysing vil også kunne oppretthalde gyteområde i vestre basseng og såleis og redusere skadene på fisket her.

Ei slik løysing vil rimelegvis føre til ein lenger tunnel enn den lengda som i dag er planlagt.

Ut frå dokumenta kan det synast som om tunnelkostnadene er kalkulert til ca. kr 1.000.- pr. m. I dette reknar vi imidlertid med at det ligg betydelege tilriggings- og transportkostnader og andre kostnader som er uavhengige av tunnel-lengda.

Vi meiner såleis at verdien av å oppretthalde Kløvtveitvatnet sin austre del i hovedtrekk slik som i dag, er så stor at dette absolutt står i forhold til dei merkostnadene ein lenger tunnel måtte innebære. Vi legg såleis til grunn at ein samla sett framleis får ein lavare utbyggingskostnad enn etter dei tidligare planane.

7. *Auka ferskvasstilførsel til Austgulfjorden*

Austgulfjorden er relativt lang og smal og har særleg eit relativt smalt utløp ved Livresundet.

Vi meiner difor det bør vurderast om den vesentleg auka tilførsel av ferskvatn til fjorden vil kunne føre til uheldige klimaendringar eller andre skadeverknader.

8. *Andre krav/tiltak*

Det kan i samband med saka vere aktuelt å fremje andre krav, t.d. for meir generelt å tilgodesjå lokalsamfunnet, men som fylgje av mi ferieavvikling og den fristen som er sett for merknader, vil vi eventuelt kome attende til dette.

—
Vi ber såleis om at det i samband med den vidare handsaming av saka vert teke omsyn til desse merknadene.”

Anne G. Waage har i e-post av 05.07.02 kommet med en rekke opplysninger om lokal historie i området:

”Området som vil bli berørt av bygging av Kløvtveit kraftverk ligg i nærområdet til det gamle Gulatinget. Vegen til Gulatinget frå bygder som Eksingedalen gjekk over fjellet og gjennom dalane her. Det kom forespørsel frå Eksingedalen i år 2000 av folk derifrå som hadde tenkt å ri den gamle vegen til Gulatinget. Den gamle gulatingssvisa frå Eksingedalen nemner nokre stadnamn på vegen, nokre kan ein kjenne att, men det manglar kanskje nokre vers og kanskje er ikkje rekkjefylgja rett. Om kor dei overnatta andre natta - ved Krossangjeil - er uvisst, men kanskje var det ved Krossen (på fjellet mellom Kløvtveitvatnet og Transdalsvatnet) eller ved Krossvollen.

Veiding og stølsdrift har her vore frå langt attende i tida, dette vitnar stadnamna om. Skriftelege kjelder om stølsdrifta (forlik) går attende til omlag år 1650. Der er nemnd dei stølane i

Transdalen som det er funne tufter av (området er kalla Sætrebøen), og også steingarden er nemnd der. Opdal, Krossvoll, Orknes, Knarvik og Høyvik hadde stølsrettar/støls hus der.

Dei arkeologiske utgravingane burde vore meir omfattande og dei burde ha snakka med dei gamle budeiene og andre eldre folk i bygda om bruken av utmarka. Her er skriftelege kjelder om utslåtter, torvmyrar, beiterettar m.m. Utskiftinga av den nære utmarka var så seint som i 1964 for Øvre Opdal og Krossvoll. På fjellet er der enno felles utmark. Dei fleste stadnamna har difor overlevd til no. På innmarka til g.nr. 34 b.nr. 3 og 4 Øvre Opdal var det utskifting i 1883 så her har også dei fleste stadnamna frå tida med teigblanding overlevd. I området Tufta der dei gamle husa på desse bruka stod (i eit tun) har ein sida 1993 funne 2 klebersteinsøkkje, 6 flintbitar, delar av gamle brynesteinar, 1 mogleg beltstein, i tillegg til dette er funne brent glas, glasbitar, flaskeskår, keramikkbitar, bitar av kritt-piper og ein del ting av nyare dato. Tidlegare er funne eit spinnehjul i kleberstein ikkje langt unna denne plassen (i bestefar min si tid). Alt er funne på overflata etter at det blei pløgd opp ein ny åker. Bilder av nokon av funna og ein flintbit er sendt til Historisk Museum med kopi til Fylkesarkeologen i S. og Fj.

Den gamle ferdavegen som frå "Arildstid" hadde gått over Opdalsbøen gjekk forbi her. På marka i Uddalen (Nedre Opdal) er det funnen ein flintdolk. Til Uddalen (Nedre Opdal) er det knytt ei segn om UDDALSMANNEN som eigde store landområde og som fall i nevekamp med Frøysetmennene på Grøskaret. Dette var på fjellet i grensa mot Masfjorden/Hordaland. Det er fleire ting i denne segna ein skal bite merkje i, t.d. at der grensa til Masfjorden/Hordaland går er der stadnamnet Borga. Ei gamal bygdeborg/vaktpost? Dette er nær ferdssvegen over Myrdalen. Vidare er her namn som Skansen. Namna Opdal og Oppdalsøyra har ikkje vore i tale før i den seinare tid. Det var Uddalen og Uddalsøyra (om Nedre Opdal) og Framigarden, Reina og Haugen om Øvre Opdal, dei gamle tunnamna på Øvre Opdal, Fagrevoll og Myretun er nemnd i kyrkjeboka i 1703. I bygdeboka ser ein at dei har leita etter opphavet/betydninga av namnet Opdal utan å ha ei fullgod forklaring. Men fer ein over havet til Shetland og Orknøyane er tydinga enkel. Der har dei namnet UDDALERS som er ein odelsmann etter gamal "norse law". Kanskje finn ein også tydinga av Kjelby ved å gå via England/Skotland og dei gamle norrøne busetnadene der. I Bjørgynjar Kalfskinn er nemnd Knappdale som dei i bygdeboka kanskje trur er Opdal. Knappe var ein lavadelsmann, men om namnet kan knytast til Uddalen og Uddalsmannen er no uvisst. Vidare er namn som går tilbake til førkristen tid og namn som fortel om veiding; Dyregrov, Dyregrovsbottn og Gra-va.

I området er der mykje myrmalm og jernhaldig stein/fjell: Blåstein kallar dei ein blågrå

stein som er svært jernhaldig. Det må nok ha vore fleire jernvinner i området utan at eg veit det er funne restar av slike, men jernbarrar er funne på Rambjørg i Masfjorden. Oppsittjarane på Rambjørg dreiv stølsdrift først på Dyrebottsfjellet og så i Steinsdalen, der dei leigde på åremål. Oldefar min overtok åremålsrettane der etter ein Kahrs frå Fedje. Det var lang stølsveg frå Rambjørg til Steinsdalen, men endå lenger frå Fedje. Kahrsen kom med dyra i båt til Hosteland. Frå Rambjørg blei dyra "sånka" over Sleire/Kjelby/Transdalen til Steinsdalen mens utstyret blei reida ein annan veg. Hansine Kjøpstad som var buedeie i Steinsdalen i 5 år frå 1918, har fortalt mykje derifrå. Ho blir 99 år i august. På Fossehaugen var der stølsdrift til utpå 1950-talet. I dag er det sauer som beitar i desse områda. Dette er eit område som frå "Arildstid" har vore ein del av livsgrunnlaget for som dei budde og framleis bur i bygda. Om kraftverket blir bygd bør det difor takas omsyn til at det er ein del av levevegen til folk som bur i bygda og bygdene rundt. Vidare er området med sine gamle ferdavegar både til Gulatinget og bygdene rundt eit viktig område å ta vare på mest mogeleg urørt så ei ev. utbygging ikkje øydelegg kulturlandskapet og spora etter den gamle drifta/ferdsla. Området er som sagt beite for sau og dermed levevegen til ein del av bygdefolket, vidare er området mykje brukt turterreng. Kløvtveitvatnet er eit fiskevatn som vil bli øydelagd ved for stor nedtapping. Kva blir konsekvensane for fisken når tunnelmassane blir lagd i vatn eller sjø? Det bør difor visast stor varsemnd med kva inngrep som blir gjort ved ei ev. utbygging og ei større nedtapping av Kløvtveitvatnet vil bli ei større forringing av området."

Arnor Gullanger, en av grunneierne, har disse merknadene i e-post av 05.07.02:

"Fisk i Transdalsvatnet: Transdalsvatnet var tidligere kjent som eit godt fiskevatn. I dag er det fisketomt. Aurebestanden forsvann truleg midt på 70-talet på grunn av sur nedbør. BKK bør kunne påleggast å bistå med å reetablere ein auestamme i vatnet. Denne fisken bør komme frå vatn i lokalområdet gjerne frå Kløvtveit- eller Austgulvatnet. Den viktigaste gyteplassen i vatnet var truleg på utlauposet. Dette vert no stengt. Området kan kanskje likevel fungere som gyteplass dersom bekken som kjem ned like nedanfor osset vert leia inn i vatnet på rett måte. BKK bør i alle tilfelle påleggast å sørgje for at det vil finnast eigna gyteplassar for fisken i vatnet.

Massar frå tunnelane: Kunne det være ein ide at i staden for å legge massane i ein stor fylling legge dei som låge ryggar i reguleringssona slik at det vart ståande att grunne vassflater. Tenkjer særleg på Raunlivika der nytt utlaup frå Transdalavatnet vil komme uti Kløvtveitvatnet."

Forlenget høringsfrist

§ 16 nr. 6 i vassdragsreguleringslova sier at dersom det ikke er krevd ekspropriasjonsskjønn innen 1 år fra konsesjon er gitt, kan en ikke fremme reguleringen uten ny konsesjon. Den opprinnelige konsesjonen ble gitt ved kongelig resolusjon 17. november 2000. I løpet av høringsperioden kom det fram at BKK ikke har overholdt fristen på 1 år, og formelt sett kan de således ikke gjennomføre reguleringen av Kløvtveitvatnet uten ny konsesjon.

I samme paragrafen står det også at "Når det finnes ubetenkelig, kan ny konsesjon i slike tilfeller gis uten at bestemmelsene i § 6 og i lov av 14. juni 1985 nr. 77 kap. VII – a kommer til anvendelse." Dette innebærer at hvis det er "ubetenkelig" kan ny konsesjon gis uten at søknaden må kunngjøres og sendes på høring, og uten at det gjennomføres ny konsekvensutredning etter Plan- og bygningsloven.

BKK har i brev av 12.08.02 søkt Olje- og energidepartementet om at konsesjonen må gis på nytt. Olje- og energidepartementet har henvist til NVE for at søknaden om ny konsesjon, og søknaden om planendring skal behandles under ett. NVE kan ikke se at det har kommet fram nye, vesentlige forhold i saken, som ikke var kjent da konsesjon ble gitt i november 2000. Vi har derfor ikke funnet grunnlag for å kreve noen ny konsekvensutredning og ny høring for å kunne ta stilling til om konsesjonen kan gis på nytt. I forbindelse med planendrings-søknaden ble for øvrig BKK pålagt å utføre en ferskvannsbilologisk undersøkelse i Kløvtveitvatn.

Disse forholdene skapte imidlertid forvirring og usikkerhet hos bl.a. grunneiere, og NVE valgte å utvide høringsfristen fram til 1. november 2002.

Arnor Gullanger har sammen med andre grunneiere kommet med noen tilleggsmerknader i e-post av 30.08.02:

"Vi viser til brev datert 12.8.2002 frå BKK v/advokatfirmaet Lindh Stabell Horten DA v/Magne Revheim til Olje- og energidepartementet, og brev frå same til grunneigarar.

Vi vil påpeike at alle grunneigarane ikkje har motteke ovannemnde brev og heller ikkje motteke annan informasjon eller fått innkalling til orienteringsmøta.

Vi vil påpeike at verknaden på Austgulfjorden ikkje er skikkeleg utreda, kva endra ferskvasstiltførsel vil ha å seie for istilhøve, verknad for fiske og akvakultur (spesielt skjeldyrking). Den sårbare arten storlom hekkar i Kløvtveitvatnet. Endra tilhøve for sauehald. Dette gjer at vi vil krevje fullstendig konsekvensanalyse for desse tilhøva.

Det bør gjerast nye arkeologiske undersøkingar. Mellom anna i Transdalen er der fleire tufter som ikkje er registrert. Ting kan tyde på at rettane/bruken her er frå før reformasjonen. Vidare bør ein steinfigur "kamel" som er funnen

i ei tuft på Kløvtveit undersøkjast, den er nemnd i bygdeboka, men truleg ikkje registrert. Fleire fornfunn er også gjort rundt Austgulfjorden.

Vi grunneigarar er imot utbygginga fordi ein ikkje sit att med fordelar i det heile, berre ulemper. Motstanden og skepsisen som kom fram på orienteringsmøtet 9.1.2002 er ikkje nemnd i søknaden. Tidlegare var folk meir positive, for her var ein del lovnader og fordelar bl.a. veg til fjells.

Vi er også engstelege for korleis det vil gå med sau og hjort i anleggsperioden og etter. Vi er redde for at det kan bli oppblomstring av romplantar i deler av det nedtappa området.

Kløvtveitvatnet er i dag eit godt fiskevatn som vil bli øydelagt som fiskevatn, turterrenget blir stadvis rasert. Etter at Dalsøyra Idrettslag sette ut turpostar på 1980-talet har bruken av fjellet auka betrakteleg.

Grensene på det økonomiske kartet ved Kløvtveitvatnet stemmer ikkje overeins med merkene i våre papir.

Av brevet går det fram at BKK har overskride fristen og søker i desse dagar om ny konsesjon. Vi ber difor om at saka blir handsama på nytt og at vårt syn blir lagt vekt på i vurderinga.

På dette grunnlag ynskjer vi no å nytte vår rett til fri advokat og ber om tilbakemelding frå departementet om dette."

Advokat Harald Hjermand fra Advokatene Solbraa-Hjermand-Tollefsen DA har kommet med tilleggsuttalelse på vegne av 13 grunneiere i brev av 20.11.02:

"Som det går fram av tidlegare brev, representerer eg 13 grunneigarar som er berørt av utbygginga.

Eg viser såleis m.a. til Direktoratet sitt brev til BKK Produksjon AS m.fl. av 16.10.02.

På bakgrunn av dette og saka elles, finn eg grunn til å peike på fylgjande:

1. *Tilhøvet til vassdragsreguleringslova § 16 nr. 6*

Det tykkjest å vere semje om at det forhold at eitt års fristen i lova er gått ut, har den konsekvens at både konsesjon og oreigningsløyve er falle bort.

BKK har såleis no ingen andre rettar til regulering og utbygging enn det som måtte gå fram av privatrettslege avtalar.

Eg har forståing for at ein i dette tilfellet vurderer å nytte unntaksbestemmelsen om at BKK kan få "ny konsesjon" utan fullstendig ny høyringsrunde og konsekvensutgreiing mv.

Eg finn imidlertid grunn til å presisere nærare vårt syn på kva som ligg i at BKK kan få ny konsesjon dersom ein finn dette "ubetenkelig".

Dette inneber etter mitt syn ikkje at BKK har krav på at det vert gitt ein ny konsesjon som er identisk med den som var gitt 17.11.2000.

Eg kan såleis ikkje sjå at korkje lovteksten eller reelle omsyn skulle tilseie at uttrykket "ny

konsesjon" i lova skal forståast slik at det i tilfelle er tale om å fornye den konsesjonen som er bortfalt og såleis gi konsesjon med same innhald og på dei same vilkår som tidlegare.

Etter vårt syn står konsesjonsstyresmaktene no heilt fritt når ein skal vurdere spørsmålet om *innhaldet* i den nye konsesjonen.

Dette vil m.a. ha den konsekvens at sjølv om det ikkje skal ha skjedd endringar i faktiske forhold sidan den forrige konsesjon, så vil styresmaktene likevel stå fritt til å vurdere tilhøva annleis enn ein gjorde første gongen.

På same måte kan ein trekke inn nye faktiske tilhøve, sjølv om desse kunne vore vurdert også ved første gongs konsesjonshandsaming.

Skulle lova ikkje vere å forstå på denne måte, står ein etter mitt syn ovanfor ein lite heldig rettslig situasjon: Departementet vil då ha valet mellom enten å måtte fornye den opprinnelege konsesjonen på same vilkår og med same innhald som tidlegare eller å sette i gang ei svært omfattande og kostbar saksbehandling.

2. *Søknaden om planendring*

Dersom ein legg til grunn det vi har gjort gjeldande ovanfor, vil det ikkje vere naudsynt å operere med noko skarpt skilje mellom spørsmålet om det skal gjevast ny konsesjon og spørsmålet om planendring.

Styresmaktene kan då foreta ei *samla vurdering* av utbyggingsplanane slik dei går fram av den opprinnelege søknaden, supplert med søknaden om planendring.

Eg meiner såleis og her at den sakshandsaminga ein har lagt opp til, framstår som lite smidig ved at ein i samband med søknad om planendring berre skal ta omsyn til forhold som "ikkje vert vesentleg endra ved planendringa i høve til den opprinnelege søknaden".

Eg finn imidlertid likevel grunn til å presisere at vi framleis meiner at planendringane samla sett inneber ei forbedring av prosjektet i høve til dei opprinnelege planane, sett frå grunneigarane si side.

Når det gjeld vårt syn på dei einskilde sidene ved utbygginga, har vi gjort greie for dette i tidlegare brev, men eg finn grunn til å supplere dette noko

3. *Omsynet til fisket*

Det kan her vere grunn til å understreke at tilhøva har endra seg vesentleg i forhold til situasjon ved første gongs konsesjonshandsaming.

I NVE sine opprinnelege merknader – inntek i "Meddelte vassdragskonsesjoner 2000" s. 259 går det fram at "Kløvtveitvatnet har en tynn bestand av fin ørret, mens ørretbestanden i Austgulvatnet er svært tynn".

På s. 264, går det mellom anna fram at "fiskebestanden synes å være liten og vil bli sterkt skadelidende ved den planlagte reguleringen" og at "bortsett fra den lille fiskebestanden i Kløvtveitvatnet som sannsynligvis vil bli ødelagt, vil

skadene som følge av reguleringen ved overføringen bli relativt små”.

Her har situasjonen, slik både grunneigarar og andre har påpeika, endra seg betydeleg sidan dette vart uttala.

Fiskebestanden har såleis teke seg opp i begge vatna i betydeleg grad og dette bør etter vårt syn få konsekvensar for gjennomføringa av utbygginga.

Vi har i brevet av 24.6.02 gjort greie for vårt syn på dette, men i tillegg finn eg grunn til å peike på fylgjande:

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 2.7.02 foreslått at ein skal ”tilpasse overføringsløsningar og manøvrering som avbøter at gyteplasser går tapt.”

Dette sluttar vi oss til og dette er etter vårt syn og i tråd med det vi har gjort gjeldande i brevet av 24.6.02.

Vidare finn eg grunn til å understreke det DN foreslår, at det skal opprettast eit *fiskefond*, noko vi og sluttar oss til.

Eg viser vidare til Sogn og Fjordane fylkeskommune si fråsegn av 27.8.02 der det i saksframstillinga vert vist til at *planendringa* vil bety ”oftare overløp og litt hyppigare flommar i elva gjennom Steinsdalen, men flommene vil bli mindre”.

I fylkesutvalget sitt vedtak er det såleis peika på at utbyggaren på best muleg måte ivaretek gyteområda eller legg til rette for nye gyteområde i samsvar med overføringa mellom dei tre vatna i utbyggingsområdet.”

Eg viser og til uttalen frå Norges jeger- og fiskeforbund av 8.7.02.

Som det går fram av vårt brev av 24.6.02, meiner vi desse omsyna ikkje er tilstrekkelig ivaretatt i planane så langt.

I tilknytning til dette meiner vi at konsesjonæren bør påleggast innan ein fast frist etter at utbygginga er gjennomført, å foreta ei ferskvassbiologisk undersøking i vatnet for å få klårlagt om utbygginga har ført til skadeverknader.

Desse synspunkta som her er kome fram under høyringa, styrker og etter vårt syn den *tunnelloysinga* som vi har gått inn for og som nærare er omtala i brevet av 24.6.02.

4. Utslepp av ferskvatn til Austgulfjorden

Dette er eit tilhøve som NVE tykkjest å vere lite innstilt å ta opp til vurdering ut frå den grunngeving at planendringa ikkje fører til forverring i forhold til den opprinnelege søknaden

Som påpeika innleiingsvis frå mi side, meiner eg at styresmaktene no står heilt fritt til å vurdere spørsmålet om ferskvannstilførsel på nytt og det er her grunn til å understreke det som har kome fram i høyringsrunden i samband med endringssøknaden.

Havforskningsinstituttet peikar såleis i brev av 24.6.02 på at søknaden ikkje inneheld ”konsekvensutredningar” når det gjeld miljøpåverkningsar av auka utslepp.

For ordens skuld peikar eg på at utfrå dokumenta tykkjest utbygginga å ville føre til at fjorden vert tilført ca. 2,5 gonger meir ferskvatn enn tidlegare.

Også fylkesmannen i Sogn og Fjordane peikar i fråsegna av 9.8.02 på ”at det er gjort vurderingar når det gjeld isforhold og klima, men ikkje om auka ferskvatntilførsel vil gi endringar i vassregimet som igjen vil gi endringar i det biologiske mangfaldet i fjorden.”

Eg viser endeleg til Gulen kommunestyre som også ber om at det vert bedre fagleg vurdert ”korleis så store mengder ferskvatn ut i Austgulfjorden vil påverke livet i fjorden.”

Eg finn på denne bakgrunn grunn til å peike på at vi meiner både klimaendringar og verknader for livet i fjorden bør utgreiast nærare.

5. Andre tiltak/konsesjonsvilkår

Såvidt eg kan sjå, vart det i si tid ikkje fastsett vilkår om oppretting av næringsfond, fiskefond eller vedteke andre særlege tiltak til beste for det grendalaget som utbygginga berører.

Eg legg til grunn at det framleis er tale om eit utbyggingsprosjekt med god lønnsemd.

På denne bakgrunn meiner vi at utbyggaren for det første bør påleggast å opprette eit fiskefond, jf. det som er sagt ovanfor om dette.

For det andre meiner vi at utbyggaren også bør påleggast å foreta utbetring av ein gamal stølsveg, kløvjeveg som går opp i området.

I og med at det skal utførast betydelege anleggsarbeid i området, vil dette kunne gjennomførast relativt rimeleg av utbyggaren.

Vi skal seinare legge fram kart mv. som illustrerer dette nærare.”

Inger Kirsti og Vidar Reknes kritiserer BKK for manglende informasjon til enkelte grunneiere i brev av 30.10.02:

”Som eigaren av gard 36 bruk 1 Krossvoll har me felleseige saman med gard 34 Øvre Opdal i fjellområda som blir berørte ved ei eventuell utbygging av Kløvtveitvatnet og Transdalsvatnet. Det er med stor undring me ved fleire høve får attendemelding frå BKK om at me ikkje er grunneigarar. Då set BKK på opplysningar som me ikkje veit om. Det er gjennom naboane våre me blir orienterte om stoda i høve utbyggingsplanane. BKK har ved fleire høve fått adresselister med gard og bruksnr. til oss oppsittjarane, blant anna på infomøte i grendehuset Gulatun Oppdalsøyra den 09.01.02, men enno greier dei ikkje å få ut informasjon til involverte partar. Det har vore påpeika ved fleire høve, men ikkje vorte teke omsyn til, det er beint ut svært kritikkverdige. BKK har slik me ser det ikkje fylgt det ansvar som dei har å informere alle grunneigarane som utbygginga vedkjem, og BKK har då ikkje avklara eigarforholda i området på ein rett måte.

BKK søker i desse dagar om ny konsesjon, men dei har ikkje avklara eigedomsforholda til alle involverte partar, det er vel ikkje rett framgangsmåte når dei skal søkje om ny konsesjon.”

Vi har også mottatt kopi av et brev som er sendt Miljøverndepartementet fra *Anne G. Waage* 31.10.02:

”Det er til handsaming i NVE ein søknad om planendring/ny konsesjon i ovannemnde vassdrag. BKK Produksjon AS har ikkje overhalde fristen på 1 år om ekspropriasjonsskjøn. Det ser ut til at NVE ikkje vil kreve nye konsekvensutgreingar for å ta stilling til om ny konsesjon skal bli gjeve.

Ein skulle formelt berre ha uttala seg her om kva ein meiner om planendringa, men ein bør kunne få spørje om ikkje den gjevne konsesjonen kunne bli trekt attende og ny ikkje gjeven?

Dette er ei sak som har teke mange år, og det er difor ikkje så lett å få med seg alt bakgrunns materialet.

I grove trekk kan ein nemne at det var 4 alternativ; Kløvtveit A, B, C, og D som blei vurdert i Samla Plan 1984-85 (St.m.). Her er alternativ B plassert i kategori I, gruppe 3, alt. C og D i kategori II, gruppe 5 og 9 (8²). ”Desse 3 prosjekta bør etter miljøvernavingdelinga sitt syn flyttast til kategori III.” ”Grunngjeving: Kløvtveit alt. B, C, og D inneber overføring av delfelt frå Ynnesdalsvassdraget, som Sperstadutvalet samrøystes har tilrådd verna som typevassdrag. Miljøvernavingdelinga meiner at slike inngrep er uheldige avdi ein ved å overføre vatn til andre vassdrag skiplar dei naturlege tilhøva i det verna vassdraget og såleis reduserer verneverdiane. Ein vil vidare peike på at dei aktuelle nedslagsfelt ligg sentralt i eit større urørt felt av Ynnesdalsvassdraget. Reduksjon i av typeverdien er difor større...”

Som ein ser ville miljøvernavingdelinga flytta desse alternativa til kategori III, dette blei det ikkje noko av ser det ut til, derimot fekk kommunen flytta alle til kategori I i den neste Samla plan for vassdrag (St. meld. nr. 53, 1986-87).

No er det ingen av desse 4 alternativa som er det som blei søkt konsesjon for. Det kom ei planendring før det blei søkt om konsesjon i 1992. Også her er dei to vatna Austgulstølvatnet og Transdalsvatnet som høyrer med til Ynnesdalsvassdraget med.

Dei fleste av grunneigarane ynskjer ikkje denne kraftutbygginga. Dette har kanskje ikkje kome fram tidlegare fordi dei har fått fortalt at dette ligg i kategori I og det då nesten automatisk blir gjeven konsesjon. Dei har difor følt at det har vore nyttelaust å gå mot utbygginga. Dette har ikkje kome nok fram fordi kommunen har ynskt ei utbygging.

Området er i dag eit mykje brukt turterreng for lokalbefolkningen og feriefolk. Det er kort

veg frå bygda. Fisken har teke seg oppatt i Kløvtveitvatnet og Austgulstølvatnet. I Transdalsvatnet kan det bli fisk igjen om ein set ut fisk, i dette vatnet var det før dei finaste fjellaurane ein kan tenkje seg!

Blir sauehaldet i området skadelidande på grunn av utbygging vil dette ha store konsekvensar for kulturlandskapet, i tillegg til at det kan ha store konsekvensar for ei lita bygd om noko av næringsgrunnlaget fell bort.

Hekkeplass for storlomen i Kløvtveitvatnet blir øydelagd er også ein ting som bør nemnast.

I Transdalen var der stølshus i 1654 (Tingbok for Norhordland), 11 mann er nemnde som hadde stølsrettar der då. I oppteikningar frå Gulen Sogelag er det nemnt eit endå eldre stølshus som blei teke av snøskred. Vidare skal det ha vore ei gjetarhytte der dei held vakt for bjørnen. Stølshusa har blitt flytta då det var tett ved vegen som bjørnen drog forbi. Stølen er nemnd i 1723 og frå 1847 og utetter er det mange forlik om bruken der. Det er restar etter mange fleire stølshus rundt dette vatnet enn det som er registrert. Det ligg ein ruin på nordsida av vatnet som er nær der eit ev. lukehus vil kome. På sørsida av vatnet gjekk stien folk frå m.a. Masfjorden brukte då dei skulle til stølane i Steinsdalen og til Ynnesdalen, den gjekk ned Brattebrekkgilet, der det skal lagast ein kanal for å leie vatnet i bekken der innafor demninga.

Austgulstølen er ei fin sætergrend med mange stølshus. Det var 15 stølshus og ei turisthytte i 1945. Tidlegare var også 3 stader dei leigde ut stølsrettar.

Det er sagn om bygdeborg, Borgja, i fjellet ved Austgulen, om kyrkje på Ytre Hauge ved fjorden (”frå Kyrkjehaugen kunne ein sjå kyrkja”).

Det er stadnamn med Varde, Dyregrovsbottn, Grava (Bjørnegrav?), Torhjellen, Timra (Skogsdrift?), Sætrebøen, Kjørslehol, o.s.b. - alle vitnar om gamal busetnad og ei mykje brukt utmark. Fornfunn er det fleire av frå innmarka og ved fjorden, på fjellet og ved vatna er det spor av forfedrane sitt daglege strev og virke. Frå Transdalen går der ein gamal køyrevveg der dei køyrde med slede. På nordre ende av Tjønnfjellet er det ein halvrand ”oppmurt” liten ”demning” som kan sjå ut til å vere laga av mennesker. Herifrå er det eit vidt utsyn over Kløvtveitvatnet og fjella rundt.

Kløvtveitvatnet vil bli nedtappa 46,5 meter på det meste. Hekkeplass for storlomen blir øydelagd, fisken kan neppe overleve. Kva innverknad det har på saueflokkane som beitar rundt vatnet veit ein knapt. Dei ulike saueflokkane beitar dei same stadane som dei gjorde for fleire generasjonar sidan.

Anleggsperioden med mykje folk og støy kan ha store negative verknader på sau og vilt.

Kva verknad vil det ha på Austgulfjorden når store mengder vatn blir overført frå andre vassdrag?

Eg har diverre berre sett kortversjonen av den tidlegare konsesjonssøknaden så eg har ikkje oversikt over kva konsekvensutgreiningar som er føreteke og når tid.

Men burde det ikkje ha vore føreteke nye undersøkingar før konsesjonen blei gjeven i 2000?

Kan ein konsesjon bli trekt attende, og ny ikkje gjeven?

No er her snakk om oreigning.

Det er berre den tidlegare eigaren av Kløvtveit som har selt sine rettar i Kløvtveitvatnet (for over 50 år sidan og han hadde nok ikkje tenkt seg dette). Dei andre som eig i Kløvtveitvatnet har ikkje selt rettane sine. Vidare - korleis kan ein føre over vatnet frå Transdalsvatnet og Austgulstølvatnet til Kløvtveitvatnet mot eigarane sin vilje utan dei blir gjeven skikkeleg erstatning verken for dette eller rettane i Kløvtveitvatnet.

Når ein les at kraftprodusentane tappar magasina og sel til utlandet den eine dagen og neste dag så set dei opp straumprisen, då må ein få spørje om dei kan ha krav på å tileigne seg annamanns eigedom for småpengar.

I det minste så måtte grunneigarane få ei prosentvis del av innkoma ved utbygginga.

Når grunneigarane ikkje ynskjer utbygging, men å ta vare på området for komande generasjonar ber eg at dette må det takast omsyn til."

Miljøverndepartementet blir bedt om å ta saken opp med NVE. NVE har ikke blitt kontaktet av Miljøverndepartementet.

Per Rune Austgulen har sendt følgende e-post av 14.01.03:

"Jeg tillater meg å oversende to bilder tatt i sommer med utsikt over deler av Kløvtveitvannet. Det er min antagelse at BKK ikke har vedlagt bilder med konsesjonssøknaden. Det er altså dette vann man skal nedtappe (mange mange meter) og ødelegge dersom NVE gir BKK fortsatt konsesjon. Er det verdt å ødelegge en slik perle?

Nabovannet - Austgulstølvannet - er av dere utatt fra det fredete Ynnesdalsvassdraget (som det er en del av) i den opprinnelige konsesjonen. Hvordan kan man dele et vassdrag? Her mener jeg det bør tas til fornuft, og at NVE bør "tilbakeføre" Austgulstølvannet til Ynnesdalsvassdraget - og dermed verne dette mot utbygging.

Ovenfor er kun noen få tanker en ettermiddag. Selv om "kraftkrisen" er over oss, må man kunne forvente at fornuften og ansvaret for kommende generasjoner veier tyngre enn en kommersiell utbyggers ønske om oppdemming og ødeleggelse av uberørt natur, for å tjene noen kroner på salg av kraft.

Helt oppriktig; Norge trenger ikke en Kløvtveitvassdragutbygging. Vi trenger en del ube-

rørt natur for de generasjoner som kommer etter oss."

Dette innspillet har kommet for sent til at BKK har fått anledning til å kommentere det, men siden det har kommet før NVEs innstilling er utformet, tar vi det med her.

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Høringsuttalelsene er forelagt BKK, som har gitt følgende kommentarer i brev datert 10.09.02:

"Fra NVE har vi pr. brev, datert 29.07.2002, mottatt følgende uttalelser for kommentar:

Ref.nr.	Adressat
1)	Sogn og Fjordane fylkeskommune
2)	Direktoratet for naturforvaltning
3)	NJFF – Sogn og Fjordane
4)	Arnor Gullanger
5)	Anne G. Waage
6)	Advokatene Solbraa – Hjermann – Tollefsen v/Harald Hjermann
7)	Fylkesmannen i Hordaland
8)	Statens vegvesen, Vegdirektoratet – Sogn og Fjordane vegkontor
9)	Havforskningsinstituttet
10)	Hordaland fylkeskommune
11)	Bergvesenet
12)	Gulen kommune

Senere, senest 02.09.2002, har vi mottatt disse uttalelsene:

- 13) Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
- 14) Sogn og Fjordane fylkeskommune
- 15) Sogn og Fjordane fylkeskommune
- 16) Arnor Gullanger, m.fl.

Uttalefristen ble av NVE satt til 05.07.2002.

Vi har valgt å gi våre kommentarer tematisk med henvisning til referansene på listen ovenfor.

Prinsipielt mener vi at nye tiltak bare bør vurderes dersom de omsøkte planendringene fører til mer negative konsekvenser i forhold til de konsederte planene.

De fleste av de nye kravene som fremmes i uttalelsene mener vi kan ivaretas i konsesjonsvilkårene i den gitte konsesjonen. Der hvor vi mener dette vil være tilfelle foreslår vi at vilkårene opprettholdes.

NATURVERN

DN (2) foreslår at botaniske undersøkelser benyttes ved trasevalg for veg i Kløvtveitlia, og at overføring/manøvrering tilpasses hekkende fugl i Austgulvatnet.

Valg av veg- og rørtrase i Kløvtveitlia er begrenset fordi området her er trangt og bratt. Det er derfor tilsvarende begrenset hvorvidt det kan tas hensyn til de botaniske interessene her.

Hensynet til hekkende fugl i Austgulvatnet skulle være ivaretatt da dette vannet forblir ure-

gulert. Dette blir også stadfestet av fylkesmannen i Hordaland (7).

Vi foreslår at pkt. 8, II i konsesjonsvilkårene opprettholdes.

FISK

De fleste av uttalelsene ((2), (3), (4), (6), (12), (13) og (16)) inneholder ønsker eller krav om tiltak for å opprettholde fiskebestanden i Kløvtveitvatnet og Austgulvatnet.

De nye planene fører til noe større inngrep i Kløvtveitvatnet og i området nedenfor utløpsosen til Austgulvatnet. For Transdalsvatnet blir det ingen endringer.

Det går fram av uttalelsene at det er viktig for lokalbefolkningen og for miljøet å ivareta gyte- og oppvekstforholdene for fisken i Kløvtveitvatnet og Austgulvatnet. Undersøkelsene den senere tid viser at fiskebestanden i disse vannene er på veg oppover. Transdalsvatnet er fremdeles fisketomt.

Noen av uttalelsene går inn for de tiltakene som fylkesmannen i Sogn og Fjordane foreslår i sin rapport til søknaden. Andre kommer med nye og alternative forslag.

Vi innser at det kan være nødvendig med å gjennomføre noen tiltak i Kløvtveitvatnet og ved utløpsosen fra Austgulvatnet for å ivareta fiskebestanden i disse vannene.

Vi mener også at flere av forslagene til fylkesmannen i Sogn og Fjordane i sin rapport er vel faglig fundert og virker fornuftig.

Imidlertid finner vi det mest hensiktsmessig ikke å gå inn for eventuelle spesifikke tiltak her og nå, men at de forvaltes best gjennom de generelle vilkårene som allerede er gitt under pkt. 8, I i konsesjonsvilkårene, Vi foreslår derfor at pkt. 8, I opprettholdes.

KULTURMINNER

Det vil bli tatt hensyn til de fredete kulturminner som kulturavdelingen (1) påpeker.

Vi mener at pkt. 9 i konsesjonsvilkårene ivaretar dette og foreslår at pkt. 9 opprettholdes.

FRILUFTSLIV

Det påpekes at alternativ vinterrute for friluftsliv forbi Kløvtveitvatnet må sikres (2), og at tunneltmasser brukes til å lage en sti langs Store (vestre) Kløvtveitvatnet (12).

Dette mener vi kan ivaretas gjennom pkt. 8, III og pkt. 11 i konsesjonsvilkårene og foreslår at disse punktene opprettholdes.

TIPP-PLASSERING. BRUK AV STEINMASSE. LANDSKAPSPLEIE

Noen av uttalelsene forslår steder for plassering av tunnelmasser i Kløvtveitvatnet (4) og (12), og bruk av steinmasser ved Kløvtveit (6) og (13).

Når det gjelder plassering av tunnelmasser mener vi dette ivaretas i konsesjonsvilkårene slik det er formulert under pkt. 7 i vilkårene. Her

skal bl.a. kommunen også ha anledning til å uttale seg om plassering av overskuddsmasser.

Vi foreslår at pkt. 7 i konsesjonsvilkårene opprettholdes.

Vi er for øvrig åpne for å inngå avtaler med den berørte grunneieren på Kløvtveit om bruk av tunnelmassene på Kløvtveit.

FORHOLDENE I AUSTGULFJORDEN

Det er stilt spørsmål om økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden vil føre til uheldige is- og klimaendringer på/ved fjorden og for livet i fjorden (6), (9), (12), (13) og (16).

Det må her presiseres at det blir ingen endringer i ferskvannstilførselen til Austgulfjorden for de omsøkte planene i forhold til det konsederte prosjektet.

I konsekvensanalysen for is og vanntemperatur for det konsederte prosjektet (jf. vedlegg 25 i konsesjonssøknaden) var konklusjonen at isforholdene i Austgulfjorden i hovedsak vil bli som i dag. I kalde nedbørfattige vintre kan det imidlertid bli en tendens til tykkere og sterkere is i ytre deler av fjorden.

I konsekvensanalysen for lokalklima (vedlegg nr. 38 i konsesjonssøknaden) er konklusjonen at målbare (synlige) endringer i lokalklimatet i Austgulfjorden bare vil forekomme ved utløpet fra kraftverket på Kløvtveit. I rolig, kaldt vintervær med islagt fjord vil det over og/eller i nabolaget til råka ved kraftverksutløpet bli en liten heving i lufttemperatur og en økning i luftfuktigheten.

Det er tidligere ikke vurdert spesifikt hvordan økt ferskvannsutslipp vil påvirke livet i Austgulfjorden. I konsekvensanalysen for vannkvalitet (vedlegg nr. 27 i konsesjonssøknaden) er ikke vannkvalitetsforholdene i Austgulfjorden verken vurdert eller beskrevet. Hvorvidt dette ble vurdert som irrelevant for konsekvensene i fjorden eller ikke, er det vanskelig å si noe sikkert om. Austgulfjorden ved Livresundet får i dag en ferskvannstilførsel fra et nedbørfelt på 49,6 km². De økte ferskvannsutslippene kommer fra et samlet nedbørfelt på 6,35 km². Økningen tilsvarer altså 12,8 %.

Basert på denne relativt beskjedne økningen i ferskvannstilførselen til Austgulfjorden etter en utbygging, våger vi å konkludere med at konsekvensene for livet i fjorden vil bli marginale. Om disse eventuelt vil slå ut i positiv eller negativ retning kan vi vanskelig si noe om.

Dersom forvaltningen finner dette spørsmålet relevant kan dette belyses bedre etter nærmere bestemmelse iflg. pkt. 8, V i konsesjonsvilkårene. Vi foreslår derfor at dette pkt. opprettholdes i vilkårene.

MINSTEVANNFØRING

DN (2) foreslår minstevannføring i Steindalselva. Simuleringsresultatene viser at vannføringen i Steindalselva (ref. Vetlavatnet vedlegg 3 og 4 i konsesjonssøknaden) ved planendringen

blir litt større enn for det konsederte prosjektet. Vi mener derfor det ikke er noen negative endringer som skulle tilsi at det er større grunnlag nå for å gi pålegg om minstevannføring i elva enn for det konsederte prosjektet.

Vi avviser derfor forslaget om minstevannføring i Steindalselva.

FISKEFOND

På grunnlag av at forsuringssituasjonen i vannene synes å kunne være noe bedret foreslår DN (2) at det opprettes et fiskefond.

I forbindelse med konsesjonen som allerede er gitt ble det pålagt å utbetale (er utbetalt) et fiskefond på kr 250 000,- til hver av Gulen og Masfjorden kommune.

Vi finner ikke grunnlaget til DN om å opprette ytterligere et fiskefond noe særlig godt fundert og avviser dette.

ALTERNATIVE PLANER

Det er kommet forslag om å overføre Austgulvatnet direkte til vestre Kløvtveitvatnet (6 og 12). Grunngivelsen er at naturinngrepet blir mindre skjemmende og at skadevirkningene for fisken blir mindre. Tunnelen blir imidlertid lengre.

I sin vurdering av nytteverdien med dette har adv. Hjermann, som representerer grunneierne i området, (6) regnet en tunnelmeterpris på kr 1 000, og har med dette som underlag regnet ut og lagt til grunn for sin vurdering, at en samlet sett oppnår en lavere utbyggingskostnad med denne tunnelloøsningen enn etter de tidligere planene.

En tunnelmeterpris på kr 1 000 må være en regnefeil. Vårt kostnadsoverslag viser en tunnelmeterpris på om lag kr 10 000 for overføringen.

Vi har imidlertid sett litt nærmere på dette alternativet. Samlet tunnallengde blir om lag 420 m lengre, men det blir ett tunnelpåhugg og ett tunnelutslag mindre. Kostnadene øker med 3,9 mill.kr, fra 82,7 til 86,6 mill.kr. Utbyggingsprisen øker fra 2,00 til 2,10 kr/kWh.

Til sammenligning viser det reviderte kostnadsoverslaget for det konsederte prosjektet en utbyggingskostnad på 84,2 mill.kr, og en utbyggingspris på 2,05 kr/kWh (jf. side 12 i konsesjonssøknaden).

Vi mener at mye av grunngivelsen for forslaget til adv. Hjermann dermed faller bort.

SLUTTKOMMENTAR

I tråd med vår oppfatning gir de aller fleste av uttalelsene uttrykk for at de omsøkte planendringene totalt sett fører til en generell forbedring av prosjektet i forhold til miljø- og naturverninteresser i forhold til det konsederte.

De teknisk/økonomiske beregningene viser at også prosjektøkonomien er blitt bedre.

Vi ber om at forvaltningen i sin helhetsvurdering av søknaden og ved utarbeidelse av konsesjonsvilkårene tar hensyn til dette.”

Tilleggsuttalelsene er også oversendt BKK. Disse er på vegne av BKK kommentert av advokatfirmaet Lindh Stabell Horten DA i brev av 28.11.02:

”Vi viser til tidligere korrespondanse i ovennevnte sak, herunder vedtak fra Departementet av 8. desember 2000 med tilhørende vilkår, BKKs søknad om planendring og innspill fra offentlige instanser og private, herunder brev fra advokat Harald Hjermann på vegne av noen av grunneierne, brev sist datert 20. november d.å.

1. Vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 6

BKK Produksjon AS beklager at det ikke ble innsendt skjønnsbegjæring innen fristen. Dette skyldes BKK Produksjon AS egne interne forhold, men var også knyttet til det faktiske forhold at selskapet allerede før fristens utløp hadde besluttet å søke NVE/Olje- og energidepartementet om planendring. Denne søknad ville uansett medføre et nytt vedtak om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse. Det tidligere vedtak ville delvis bortfalle.

Det er på det rene at BKKs søknad om planendring bare omfatter endringer i 5 punkter og er følgende:

1. Austgulvatnet blir overført til Kløvtveitvatnet uten regulering og uten pumping med tilhørende linje og anlegg. Det blir ingen endringer for Trandalsvatnet.
2. Vannstanden i hele Kløvtveitvatnet vil bli liggende en del lavere enn planlagt for å få overført Austgulvatnet uten pumping.
3. Tunnelpåhugget i Kløvtveitlia vil bli noe lavere, rørtraseen vil bli justert etter dette. Røret vil bli nedgravd.
4. Det vil bli bygd vei og ikke taubane fra Kløvtveit og opp til tunnelpåhugget. Tunnelmassen som ikke kan nyttes lokalt blir lagt i vann eller sjø og ikke i terreng på land.

Vi bestrider riktigheten i advokat Hjermanns konklusjon når det i dennes brev av 20. november 2002 fremgår at det selv uten at de faktiske forhold har endret seg fra vedtak i departementet 08.12.00 og frem til i dag, bør likevel NVE/departementet fastsette skjerpede vilkår

Et generelt utgangspunkt vil være at konsesjonsmyndigheten står fritt i sin hensiktsmessighetsvurdering. Men et vedtak med annet innhold må alltid være basert på en faglig forankret avveining mellom de ulike interesser som foreligger. Denne avveining vil også i dag gi det samme resultat. Vi forutsetter at konsesjonsmyndigheten ved forrige gangs behandling traff et vedtak med et riktig innhold i forhold til de faktiske forhold som ble påpekt i søknadsfasen. Der er ikke inntrådt endrete forhold som nå kan begrunne skjerpede vilkår. Dette er ikke påvist av noen grunneier eller offentlig instans.

Vi deler fullt ut de synspunkter som fremkommer i brev fra NVE datert 16.10.02 vedrørende ny behandling av BKKs opprinnelige søknad i henhold til vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 6. Det er intet i denne bestemmelses ordlyd, eller forarbeider som tilsier en slik saksbehandling som grunneierne ved advokat Hjermandt nå inviterer til. Tvert imot var saksbehandlingen tidligere fullt ut forsvarlig og ivaretok alle hensyn.

Grunneierne har heller ikke lidd noe tap ved den utsettelse som har funnet sted. Arealene/rettigheter er ikke tiltrådt av BKK Produksjon AS. I tilfellet ville slik tiltredelse blitt løst ved at grunneierne fikk avsnvsrente fra tiltredelse og frem til utbetaling fant sted. Dette fastsettes av skjønnretten i henhold til vederlagsloven § 10.

2. BKK Produksjon AS sin planendringssøknad

Vi viser til innholdet i søknaden. Videre til de uttalelser som er kommet i forbindelse med høringsrunden. BKK Produksjon AS har gitt uttalelse til disse synspunkter i brev datert 10.09.02. Innholdet i dette brev må anses fullt ut tilfredsstillende for at NVE/Departementet kan treffe et nytt vedtak.

I nevnte brev er forholdet til Naturvern, fiske, kulturminner, friluftsliv, tipplassing, (bruk av steinmasser, landskapspleie), forholdene i Austgulfjorden, minstevannføring, fiskefond og alternativer planer nærmere kommentert.

I brev av 20. november 2002 fra advokat Hjermandt gjentas flere av de synspunkter som denne tidligere har fremkommet med. Det fremkommer ikke der noe nytt av betydning. Vi viser til at det i tidligere fastsatte vilkår framgår at BKK Produksjon AS må betale kr 250.000, til hver av kommunene Masfjorden og Gulen og som skal nyttes direkte til fiskefond i henhold til vedtaket. Planendringen er delvis begrunnet i å bevare Austgulvatnet og gytteforholdene der. Skadevirkningene må være mindre etter planendringssøknaden enn etter de opprinnelige konsesjonsgitte planer.

Det er også fastsatt vilkår om næringsfond. BKK har etter avtale med Gulen kommune fra 1991 betalt kr 5 mill. til kommunen for dette formål. Det fremgår i nevnte avtale at kommunen ikke skulle fremsette nye krav under konsesjonsbehandlingen om at BKK skal pålegges tiltak som er økonomisk belastende. Dette ble vektlagt ved forrige gangs behandling av NVE/Olje- og energidepartementet ved at det ikke blir innstilt på særskilt næringsfond. Gulen kommunes interesser er fullt ut ivaretatt i den nevnte avtale og kan ikke nå kreves endret av grunneierne som heller ikke er part i denne avtale.

Både næringsfondsmidlene og fiskefondsmidlene er allerede utbetalt fra BKK. De har derved innrettet seg etter konsesjonen som først ble innvilget. Det må da være begrensede muligheter for å skjerpe vilkårene ved den nye behandling.

Forholdet til utslipp av ferskvann i Austgulfjorden er tidligere kommentert gjennom de sakkyndige uttalelser som foreligger. Der fremkommer heller ingen nye momenter nå. Forholdet er også tidligere kommentert av BKK og for NVE.

Heller ikke krav om at BKK skal pålegges å foreta utbedring av gammel stølsveg bør aksepteres. Dette arbeidet blir ikke billigere for BKK, slik det påstås, fordi BKK gjennom egen entrepriser skal utføre andre anleggsarbeider i nærområdet. Dette arbeid må utføres med basis i hva det normalt vil koste og som vil være uavhengig av om kraftverket utbygges eller ikke.

3. Forholdet til berørte grunneiere

BKK har så godt som mulig søkt å ivareta sitt ansvar med å orientere den enkelte berørte grunneier. Det har vært avholdt et åpent informasjonsmøte også i forbindelse med planendringssøknaden. Ved inngrep som berører en rekke grunneiere og rettighetshavere hvor eiendoms-grensene kan være vanskelig å iaktta, vil det kunne skje at noen beklageligvis ikke får direkte informasjon. Av denne grunn har BKK søkt og fått innvilget tillatelse til å nytte allmannastevning. Men vi antar at grunneierne som ikke er blitt direkte orientert tross dette likevel er blitt kjent med at søknad foreligger gjennom offentlig kunngjøring av søknaden, og/eller gjennom andre naboer mv., og derved også er blitt kjent med sin rett til å gi uttalelse. Vi viser her til brev fra Inger Kjersti og Vidar Reknes 5960 Dalsøyra av 30.10.02. Vi har tilskrevet disse og anmodet om at dersom det er særskilte forhold disse ønsker å påpeke i forbindelse med søknadsbehandlingen nå, bør det framkomme umiddelbart, jf. også brev fra NVE av 16.10.02.

Selv om noen grunneiere som er/blir berørt ikke har uttalt seg direkte, må vi legge til grunn at konsesjonsmyndigheten er forelagt de aktuelle problemstillinger gjennom uttalelse fra andre grunneiere/berørte.

Vi tør håpe at saken så langt er tilfredsstillende opplyst slik at NVE/Departementet kan treffe et nytt vedtak i saken om konsesjon og ekspropriasjon som grunnlag for videre fremdrift. Vi har fått oversendt brev fra NVE til BKK Produksjon AS datert 26.11.02 og har ved ovennevnte også besvart de brev/mail som det er henvist til der i punktene 1-5."

NVEs MERKNADER

Innledning/bakgrunn

17. november 2000 ble Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap Produksjon AS (BKK) gitt tillatelse til å overføre, regulere og bygge ut Kløvtveitvassdraget og Yndesdalsvassdraget i Gulen og Masfjorden kommuner i Sogn og Fjordane og Hordaland.

BKK har i ettertid revurdert prosjektet, og kommet fram til en alternativ løsning, som de mener

både vil øke lønnsomheten og redusere miljøvirkningene. Dette har resultert i den foreliggende søknaden om planendring. Ingen byggearbeider er påbegynt etter at konsesjon ble gitt i 2000.

Konsesjonen av 17.11.00 ble gitt etter ervervsloven, vassdragsreguleringsloven og vassdragsloven, som ble erstattet av vannressursloven fra 01.01.01. Konsesjonen gjaldt også tillatelse til å ekspropriere fallrettigheter og nødvendig grunn for anlegget, jf. vassdragsloven §§ 62 og 148. Konsesjon etter vassdragsreguleringsloven gir automatisk rett til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter i forbindelse med reguleringen, jf. § 16.

§ 16 nr. 6 i vassdragsreguleringsloven sier at dersom det ikke er påstevnet ekspropriasjonsskjønn innen 1 år, kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon. Dette tolkes slik at hele konsesjonen etter vassdragsreguleringsloven blir ugyldig inntil ev. ny konsesjon er gitt.

Videre sier vassdragsloven § 130 følgende: *"Når det er gitt tillatelse til å kreve avståing av eiendom eller rettigheter eller å kreve pålagt byrder eller innskrenkninger, må skjønn være begjært innen ett år etter at tillatelsen er gitt, ellers faller den bort."* § 152 i samme lov sier at: *"Fristen for å begjære skjønn er 6 måneder ved avståing etter § 147, punkt 2, og ved § 148. Retten til å kreve avståing faller bort hvis skjønnet ikke fremmes uten uforønsent opphold."* I motsetning til hva som gjelder for vassdragsreguleringsloven, medfører oversittelse av fristene etter vassdragsloven kun at det er tillatelsen til å ekspropriere rettigheter som faller bort, og ikke selve konsesjonen til å bygge kraftverket.

Under behandlingen av planendringssøknaden har det kommet frem at BKK har oversittet fristene for å begjære skjønn. Reguleringen kan således ikke gjennomføres uten ny konsesjon, og BKK har pr. i dag ikke tillatelse til å ekspropriere verken fallretter eller nødvendig grunn i forbindelse med anlegget. BKK har derfor søkt Olje- og energidepartementet om at tillatelsen av 17.11.00 gis på nytt. Olje- og energidepartementet har i denne sammenheng henvist til NVE for at dette skal behandles samtidig med søknaden om planendring.

I det følgende vil vi derfor ta stilling til både om tidligere gitte konsesjon kan gis på nytt og om det kan gis konsesjon til den omsøkte planendringen. Søknaden om at konsesjonen av 17.11.00 gis på nytt er i utgangspunktet ikke gjenstand for offentlig høring. Det ble likevel åpnet for tilleggskommentarer fra grunneierne fordi det var noe forvirring og usikkerhet rundt de reelle forholdene i saken.

Konsesjon gitt 17. november 2000

Utbyggingsområdet omfatter Kløvtveitvassdraget som renner ut i Austgulfjorden, samt Transdalsvatn og Austgulvatn som tilhører Yndesdalsvassdraget, som renner ut i Fensfjorden.

De opprinnelige utbyggingsplanene omfatter følgende permanente hovedelementer:

1. Austgulvatn:
 - sperredam ved utløpet
 - 1 m regulering
 - pumpestasjon for å få overført vannet til Kløvtveitvatn
 - 700 m lang overføringstunnel til Kløvtveitvatn
2. 22 kV linje fra Kløvtveit til pumpestasjon ved Austgulvatn
3. Transdalsvatn:
 - sperredam ved utløpet
 - overføring av en bekk med utløp nedstrøms Transdalsvatn via en 110 m lang kanal
 - 820 m lang overføringstunnel til Kløvtveitvatnet (- ingen regulering)
4. Kløvtveitvatn:
 - 8,1 m permanent senkning
 - 38,4 m regulering (totalt 46,5 m senkning)
 - 530 m tappetunnel fra Kløvtveitlia til utslag Kløvtveitvatn
 - sjakt fra tappetunnelen med lukehus
5. Kløvtveitlia:
 - 720 m lang rørgate fra utslag øverst i lia og ned til kraftstasjonen.
 - taubane fra Kløvtveit opp til påhogg for tappetunnelen
6. Tipper:
 - ca. 8500 m³ ved påhogg i Kløvtveitlia fra driftstunnelen fra Kløvtveitvatn
 - ca. 12800 m³ ved påhogg i Kløvtveitvatn fra overføringstunnel fra Transdalsvatn
 - ca. 11000 m³ ved påhogg i Austgulvatn fra overføringstunnel til Kløvtveitvatn
7. Kraftstasjon i dagen ved Austgulfjorden
8. Vei fra fylkesveien til kraftverket, ca. 200 m.

Omsøkt planendring

Foreliggende søknad innebærer følgende endringer i forhold til opprinnelig plan:

1. Austgulvatn overføres til Kløvtveitvatn uten pumping, dvs.:
 - vannet reguleres ikke
 - pumpestasjon for å få overført vannet til Kløvtveitvatn bygges ikke
 - det konstrueres en kort kanal fra elven like ved utløpsoset til munningen av overføringstunnelen til Kløvtveitvatn
 - det bygges et lukehus ved tunnelmunningen
2. 22 kV linje fra Kløvtveit til pumpestasjon ved Austgulvatn bygges ikke
3. Transdalsvatn:
 - det vurderes å korte inn lengden på overfø-

- ringstunnelen noe ved å lage korte kanaler i begge ender
4. Kløvtveitvatn:
 - ingen endringer i reguleringsgrenser
 - intern overføring av østre basseng til vestre via tunnel gjennom mellomliggende terskel.
 - økt permanent senkning av vannstanden i hele Kløvtveitvatnet for å få overført Austgulvatn uten pumping
 5. Kløvtveitlia:
 - justert trasé for rørgate, påhogg for tunnel noe lenger ned enn opprinnelig planlagt
 - planlagt taubane bygges ikke, men erstattes av anleggsvei fra riksveien opp lia til tunnelpåhogget
 6. Tipper:
 - tipp ved påhogg i Kløvtveitlia sløyfes og massene vurderes plassert i Kløvtveitfjorden utenfor kraftstasjonen
 - tipp ved påhogg i Austgulvatn sløyfes. Massene legges i stedet i Kløvtveitvatn, der også massene fra overføringstunnelen til Transdalsvatn vil bli deponert.
 - masser fra intern overføringstunnel i Kløvtveitvatnet blir også lagt i vatnet
 - mindre massevolumer fra kanalene plasseres lokalt
 7. Kraftstasjon:
 - ingen endringer
 8. Vei til kraftverket:
 - ingen endringer

Konsekvenser av planendringen

I det følgende gis det en kort oversikt over de viktigste virkningene som planendringen vil medføre for ulike fagområder.

Hydrologiske konsekvenser:

Austgulvatn:

- bortfall av regulering vil medføre at vannet beholder naturlige vannstandsfluktuasjoner.

Transdalsvatn:

- ingen endringer; vannet beholder naturlige vannstandsfluktuasjoner som før.

Kløvtveitvatn:

- vannet vil bli søkt manøvrert slik at vannstanden i minst mulig grad overstiger kote 384,5, for å få overført så mye vann som mulig fra Austgulvatn. Vannstanden vil derfor jevnt over bli liggende flere meter lavere enn opprinnelig planlagt både i vestre og østre basseng.
- vannstanden i østre basseng vil bli betydelig lavere enn før, men vil ikke kunne bli lavere enn kote 382,0 (LRV = kote 360).

Kløvtveitelva:

- økt flomdempingsmagasin i Kløvtveitvatn medfører at sannsynligheten for overløp og flom i Kløvtveitelva blir marginal
- ellers i året ingen endringer i restvannføring i forhold til opprinnelige planer. All restvannføring kommer fra restfeltet.

Dalelva mellom Transdalsvatnet og Byrkjeland i Yndesdalsvassdraget:

- Kløvtveitvatnet blir liggende gjennomgående lavere enn ved opprinnelige planer. Dette gir mindre sannsynlighet for at Kløvtveitvatnet når HRV slik at overføringstunnelen til Transdalsvatn må stenges og dermed mindre sannsynlighet for at elva i perioder kan få naturlig tilsig fra Transdalsvatnet.
- i praksis ubetydelige endringer i restvannføring i forhold til opprinnelige planer da simuleringer har vist at det heller ikke etter opprinnelige planer ville blitt overløp fra Transdalsvatn for årene i den simulerte perioden. All restvannføring vil normalt komme fra restfeltet.

Steinsdalselva mellom Austgulvatnet og Veslevatnet i Yndesdalsvassdraget:

- økt overføringskapasitet mellom Austgulvatn og Kløvtveitvatn tilsier sjeldnere overløp fra Austgulvatn
- overløp fra Austgulvatn skjer ved lavere vannstand i Kløvtveitvatn enn før fordi luka stenges når Kløvtveitvatn kommer opp på naturlig vannstand for Austgulvatn istedenfor at vannet overføres ved pumping. Dette tilsier oftere overløp fra Austgulvatn
- i følge planendringssøknaden vil summen av dette innebære at restvannføringen i Steinsdalselva blir omtrent som før, men med noe høyere total avrenning fra Austgulvatn i perioder om høsten og vinteren.

Konsekvenser for natur og miljø:

For Austgulvatn vil planendringen medføre en betydelig reduksjon av inngrepene. Verdien av strandsonen som hekkeområde vil bli opprettholdt og myrdeltaet blir ikke berørt. Fugl vil ikke lenger bli berørt av ny kraftlinje. Når det gjelder fisk har tidligere undersøkelser vist at vannet var sterkt preget av forurening, og i 1986 ble det bare fanget tre fisker ved prøvofisket. I dag synes forholdene å ha bedret seg, og det er bra med fisk i alle størrelsesgrupper i vannet. Uten regulering vil konsekvensene for fisken i Austgulvatnet bli redusert, og det er bare gyteområdene i utløpet som vil bli påvirket. Deler av gyteområdet i utløpet kan ivaretas ved en godt gjennomtenkt plassering av sperredammen og overføringstunnelen til Kløvtveitvatnet. Konsekvenser for

friluftsliv, landskap og kulturmiljø vil nå bli helt marginale.

Ved Kløvtveitvatn øker derimot inngrepene ved at den permanent tørrlagte reguleringssonen blir større og østre basseng senkes betydelig mer enn planlagt. Volumet av tippmasser som planlegges deponert i vannet øker betydelig. Dette kan forverre forholdene for fisk ytterligere i forhold til opprinnelige planer. Fiskestammen i Kløvtveitvatnet har også vist tegn på bedring de siste årene, men ikke i like stor grad som fisken i Austgulvatnet. Det er fortsatt stor variasjon i størrelsen på fisken. Konsekvensene for friluftsliv, landskap og kulturmiljø vil øke.

Ved Transdalsvatnet blir det ingen endringer av betydning. Transdalsvatnet har i mange år sannsynligvis vært fisketomt.

Samlet sett blir inngrepene i Kløvtveitlia omtrent like omfattende ved planendringen. Bygging av vei opp Kløvtveitlia vil lette tilkomsten hit. Dette er også nevnt som positivt i forhold til muligheter for skogsdrift.

I fjorden utenfor Kløvtveit vil inngrepene øke noe, ved at tippmasser blir deponert i vannet.

Forholdet til verneinteressene

Yndesdalsvassdraget ble varig vernet mot kraftutbygging i Verneplan III for vassdrag. I forutsetningen for vernet lå det til grunn at nedbørfeltene til Transdalsvatnet og Austgulvatnet var unntatt vern på grunn av planene om utbygging av Kløvtveitvassdraget.

Planendringen omfatter ikke noen større del av nedbørfeltet til Yndesdalsvassdraget enn de opprinnelige planene, og inngrepene ved Austgulvatn blir redusert. Inngrepet ved planendringen er dermed ikke i strid med vassdragets vernestatus, og vil bety en bedring i forhold til opprinnelig plan.

Uttalelser fra andre

De fleste høringspartene gir uttrykk for at planendringen representerer et bedre prosjekt i forhold til natur og miljø. Ingen har gått imot selve planendringssøknaden. Nedenfor oppsummerer vi hvilke øvrige merknader som har kommet fram:

Gulen kommune har flere krav/ønsker for utformingen av prosjektet. Kommunen ønsker at det skal bores tunnel direkte inn i hovedbassenget i Kløvtveitvatn, slik at det østre bassenget forblir uregulert. Tippmassene ønsker de skal brukes til å konstruere et elveleie mellom de to bassengene, til gangsti langs vatnet og ellers at alt overskudd av masser deponeres under LRV. Kommunen er opptatt av å få minst mulig skadevirkninger for fisk, og at den permanent tørrlagte sonen i Kløvtveitvatnet

blir tilstelt. Kommunen etterlyser også en faglig vurdering av hvordan økt ferskvannstilførsel vil virke på livet i Austgulfjorden.

Masfjorden kommune ønsker at det skal opprettes et fiskefond.

Sogn og Fjordane Fylkeskommune er opptatt av at gyteområder blir best mulig ivaretatt, ev. at det legges til rette for nye gyteområder. Etter en befaringsfant Kulturavdelingen at det ikke er nødvendig å gjennomføre arkeologiske registreringer i de nye områdene som blir berørt av planendringen, og har derfor ingen spesielle merknader i forhold til kulturminner.

Fylkesmannen i Hordaland har ingen spesielle merknader.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane bemerker at tippet i sjøen må plasseres med omhu for å unngå erosjon og utvasking og at den må avklares i gjeldende arealplaner og plan- og bygningsloven. Fylkesmannen er også opptatt av mulige virkninger av endret ferskvannstilførsel til Austgulfjorden og ber om at det i vilkårene gis rom for å pålegge oppfølgende undersøkelser om dette.

Direktoratet for naturforvaltning er svært tilfreds med planendringen, men foreslår flere tiltak for å redusere de gjenværende negative miljøvirkningene. Dette omfatter botaniske forundersøkelser i veitraséen i Kløvtveitlia, en overføring av Austgulvatn tilpasset hekkende fugl, minstevannføring i Steinsdalselva, generell tilrettelegging for gyting, sikring av alternativ vinterrute forbi Kløvtveitvatn og opprettelse av fiskefond.

Havforskningsinstituttet etterlyser konsekvensutredning om miljøpåvirkning av endret ferskvannutslipp til Austgulfjorden.

NJFF – Sogn og Fjordane er opptatt av at det utføres biotopiltak framfor fiskeutsettinger og spesielt at det legges til rette for gyting i Transdalsvatnet i forbindelse med overføringstunnelen. I denne forbindelse kommer de med en del faglige råd. De er ellers positive til at det bygges vei opp Kløvtveitlia, fordi dette vil lette adkomsten til fjellområdet.

Advokat Harald Hjermann uttaler seg på vegne av 13 grunneiere og har en god del merknader:

- Massene som planlegges deponert i fjorden bør brukes til å lage molo e.l.
- Konsekvenser for fisket anses som det vesentligste problemet i forbindelse med utbygginga. Det anmodes om å sørge for at utbygginga får minst mulig skadevirkninger for fisk ved at gyteplasser/ mulighet for gyting ivaretas. Det uttrykkes bekymring for at betongterskelen i utløpet av Austgulvatn vil medføre at det ikke lenger vil bli rennende vann i elveoset og dermed vil umuliggjøre gyting her.
- Det anmodes om å ivareta mulighetene for gyting og vandring mellom Austgulvatnet og Vet-

levatnet, som ligger rett nedstrøms Austgulvatnet og vurderes som et godt fiskevann.

- Overføringstunnelen fra Austgulvatnet bør forlenges slik at utslaget blir lagt direkte i vestre basseng i Kløvtveitvatnet. Samtidig bør det lages en terskel og kunstig elveos i sundet mellom de to bassengene slik at vannstanden i østre basseng opprettholdes og det legges til rette for gyting. Denne løsningen vil også begrense muligheten for erosjonsproblemer i Kløvtveitvatnet.
- Virkninger av økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden bør vurderes.

I sin tilleggsuttalelse omtaler Hjermandt sitt syn på om det bør gis ny konsesjon. Han har forståelse for at det blir vurdert å gi ny konsesjon uten ny høring og konsekvensutredning. Han mener likevel at styresmaktene ikke er bundet til å *fornye* den tidligere gitte konsesjonen, men står fritt til å endre *innholdet* i en eventuell *ny* konsesjon. Han mener at vurderingene kan bli annerledes nå enn da konsesjonen først ble gitt, og at nye forhold kan trekkes inn.

Han presiserer at grunneierne fortsatt mener at planendringen er et bedre utbyggingsalternativ enn de opprinnelige planene og kommer med en del utfyllende merknader i forhold til den første uttalelsen. Det påpekes at fiskebestanden i Kløvtveitvatnet og Austgulvatnet har tatt seg betydelig opp i forhold til den situasjonen som var grunnlaget for NVEs innstilling til den tidligere gitte konsesjonen, og at dette bør få konsekvenser for gjennomføringen av utbyggingen. Det uttrykkes støtte til DN sitt forslag om å opprette fiskefond, og det fremmes forslag om å pålegge ferskvannsbiologiske undersøkelser etter utbygging for å klarlegge konsekvensene. Kravet om nærmere undersøkelser i forbindelse med økt ferskvannsutslipp til Austgulfjorden gjentas og understrekes ytterligere. Avslutningsvis fremmes det krav om at utbygger skal pålegges å utbedre en gammel stølsveg i området.

Anne G. Waage kommer med en rekke opplysninger om lokale stedsnavn og kulturhistorie. Hun mener at de arkeologiske utgravningene burde ha vært mer omfattende og at det burde ha vært gjort intervjuer av eldre kjentfolk i bygda. Hun er videre opptatt av at områdets verdi som beiteland og turtereng ivaretas og mener at økt nedtapping av Kløvtveitvatn vil være negativt, spesielt for fisk.

I forbindelse med at BKK har oversittet fristen for å kreve ekspropriasjonsskjønn har hun sendt brev til Miljøverndepartementet, der hun ber om at det ikke gis ny konsesjon. Hun mener at forutsetningene har endret seg, og at grunneierne tidligere har fått forståelsen av at det nesten automatisk ble gitt konsesjon til prosjekter i kategori I i Samlet Plan, slik at det var nytteløst å gå imot utbygging. Hun nevner flere negative virkninger av utbyggingen,

bl.a. skadevirkninger for fisk, friluftsliv, storlom, kulturlandskap og sauebeite.

Arnor Gullanger ønsker at utbygger skal pålegges å bistå med å reetablere en fiskestamme i Transdalsvatnet, og at de i alle fall bør sørge for at det finnes egnede gyteplasser etter utbygging. Han foreslår også at tippmassene benyttes til å demme opp grunnevikene i Kløvtveitvatnet, slik at det står igjen enkelte grunne bassenger når vannet tappes ned.

I sin tilleggsmerknad påpeker han at enkelte grunneiere ikke har blitt tilstrekkelig informert av BKK. I forbindelse med at den opprinnelige konsesjonen har falt bort krever han at det gjennomføres en fullstendig ny konsekvensutredning. Han mener at konsekvensene ikke er tilstrekkelig utredet verken for økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden, hekkende storlom i Kløvtveitvatnet eller saueholdet i området. Han mener også at det bør gjøres nye arkeologiske undersøkelser. Han bemerker at grunneierne tidligere var mer positive til utbygging, men at de nå er imot utbygging fordi de ikke lenger ser noen fordeler ved den. Han ber om at hele saken behandles på nytt og at det blir lagt vekt på grunneiernes endrede oppfatning.

Inger Kirsti og Vidar Reknes kritiserer BKK for at de som grunneiere ikke har mottatt informasjon, selv om det flere ganger har blitt påpekt at grunneierlista BKK forholder seg til er ufullstendig.

Per Rune Austgulen har i ettertid sendt en uttalelse der han går sterkt imot utbygging.

NVEs vurdering og konklusjon

Søknad om at konsesjon av 17.11.00 gis på nytt

BKK har oversittet fristene etter vassdragsreguleringsloven og vassdragsloven for å påstevne ekspropriasjonsskjønn, og kan derfor ikke gjennomføre reguleringen av Kløvtveitvatnet uten ny konsesjon eller ekspropriere nødvendige rettigheter.

Når det gjelder tillatelse etter vassdragsreguleringsloven står det i dennes § 16 nr. 6 at "*Når det finnes ubetenkelig, kan ny konsesjon i slike tilfeller gis uten at bestemmelsene i § 6 og i lov av 14. juni 1985 nr. 77 kap. VII – a kommer til anvendelse.*" Dette betyr at ny konsesjon kan gis uten at søknaden må kunngjøres og sendes på høring, og uten at det er nødvendig å gjennomføre konsekvensutredning etter Plan- og bygningsloven. Forutsetningen for dette er at det skal være "ubetenkelig". Vassdragsloven har en tilsvarende bestemmelse i § 130 om at det kan gis ny ekspropriasjonstillatelse uten at dokumentene i saken legges ut til ettersyn "*når det finnes ubetenkelig*".

Den opprinnelige konsesjonen ble gitt ved kongelig resolusjon 17. november 2000. I forkant av dette (1999) var NVEs innstilling ute på høring i ulike offentlige forvaltningsorganer, bl.a. Miljøverndepar-

tementet og kommunene. Ingen av høringspartene gikk da imot å gi konsesjon til Kløvtveit kraftverk.

Vi kan ikke se at det har kommet fram nye, vesentlige forhold i saken, som ikke var kjent da saken ble behandlet og konsesjon ble gitt i november 2000. Bortsett fra endret ferskvannstilførsel til Austgulfjorden ble alle forhold som er tatt opp nå, behandlet da den opprinnelige konsesjonen ble gitt.

Når det gjelder mulige virkninger av økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden anser NVE at selv om økningen i ferskvannstilførsel fra selve Kløvtveit elva isolert sett er stor, vil dette være av mindre betydning for den totale mengden med ferskvann som tilføres Austgulfjorden. Kløvtveitutbyggingen er heller ikke noe stort prosjekt. Vi mener derfor at mulige negative virkninger på Austgulfjorden av overføring av Austgulvatnet og Transdalsvatnet må bli begrenset, og kan ikke se at bedre kunnskap om dette ville ha vært utslagsgivende for vurderingen av konsesjonsspørsmålet. Både pkt. 10 i konsesjonsvilkårene og § 57 i vannressursloven gir dessuten mulighet til å pålegge etterundersøkelser for å klarlegge virkninger av utbyggingen.

NVE forholder seg til at det ble gitt konsesjon for bare to og et halvt år siden, og at man da vurderer fordelene ved utbyggingen som større enn ulemper. Vi kan ikke se at grunnlaget for denne vurderingen har endret seg i mellomtiden. Vi viser ellers til at fristen for å starte byggearbeidene er 5 år fra konsesjon er gitt, slik at BKK foreløpig er godt innenfor normale frister etter opprinnelig konsesjon.

På bakgrunn av ovenstående mener NVE at det er "ubetenkelig" å gi ny konsesjon for Kløvtveit kraftverk etter de tidligere konsederte planer, uten å kreve nye utredninger eller foreta ny høring av saken. Vi anser at det er punkt 1 og 4 i konsesjonen av 17.11.2002 som må gis på nytt.

§ 66 i vannressursloven, som erstattet vassdragsloven fra 01.01.01, sier at konsesjon etter vassdragsloven §§ 104 og 105 gjelder som konsesjon etter vannressursloven. Konsesjonen etter vassdragsloven av 17.11.2000 er derfor nå å betrakte som en konsesjon etter vannressursloven, og må følge dennes retningslinjer. I følge vannressurslovens § 51 skal ekspropriasjon av nødvendige rettigheter skje etter oreigningsloven.

NVE anbefaler således at punkt 1 i konsesjon av 17. november 2000, om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til overføringer og reguleringer i Kløvtveitvassdraget og Yndesdalsvassdraget, gis på nytt og at vilkårene videreføres.

NVE anbefaler videre at punkt 4 i konsesjon av 17. november 2000, gis på nytt ved at det erstattes av tillatelse etter oreigningslovens § 2, jf. vannressurslovens § 51, til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter i forbindelse med utbyggingen, inkludert fallrettigheter.

Søknad om planendring

NVE legger til grunn at den omsøkte planendringen skal vurderes i forhold til planen som ble gitt konsesjon 17. november 2000, og som vi her anbefaler at gis på nytt.

Forslaget til justert plan fra både Gulen kommune og grunneiere v/advokat Hjermann må også vurderes på samme grunnlag. Forslaget går ut på å forlenge overføringstunnelen fra Austgulvatnet til Kløvtveitvatnet slik at utslaget legges direkte i det vestre bassenget i Kløvtveitvatn. BKK har sett nærmere på forslaget, og funnet at en slik løsning blir dyrere enn både den opprinnelige planløsningen og den omsøkte planendringen. Dersom det gis konsesjon til en planendring kan BKK velge å akseptere tillatelsen eller å gå videre med opprinnelige planer. Det er overveiende sannsynlig at BKK da velger den rimeligste løsningen. NVE mener derfor at grunnlaget for forslaget som skisseres av kommunen og advokat Hjermann faller bort. Vi anser imidlertid at forslaget ligger innenfor rammen av hva som kan endres/godkjennes ved utarbeidelse av detaljplanene. Dersom BKK i den videre detaljplanleggingen likevel skulle komme til at de vil gjennomføre utbyggingen etter kommunen og advokat Hjermann sitt forslag, vil det derfor være rom for dette uten at det er nødvendig med noen ny planendringssøknad.

Nesten alle høringspartene nevner fisk og fiskeinteresser som et svært viktig tema i forhold til utbyggingen. Da NVE ga sin innstilling til den opprinnelige konsesjonssøknaden var ørretbestandene i både Kløvtveitvatnet og Austgulvatnet vurdert som tynn eller svært tynn. I sin avveining av fordeler og ulemper la NVE til grunn at fiskebestanden i Kløvtveitvatnet sannsynligvis ville gå tapt, mens utbyggingen ville få relativt små konsekvenser for fiskebestanden i Austgulvatnet. Innstillingen var imidlertid basert på uttalelser som var avgitt noen år tidligere. Da NVEs innstilling ble sendt på høring kom det fram at forsuringssituasjonen i området hadde bedret seg, og dermed også forholdene for fisk. Det var likevel ingen av høringspartene som frarådet at det ble gitt konsesjon til det omsøkte prosjektet. Avgjørelsen om å gi konsesjon ble tatt med viten om en forbedret forsuringssituasjon og at fiskebestanden i Kløvtveitvatnet sannsynligvis ville gå tapt. Det er på denne bakgrunn at søknaden om planendring må vurderes.

Når det nå planlegges å gå vekk fra reguleringen av Austgulvatnet er dette positivt for fiskebestanden i vannet. For Kløvtveitvatnet kan derimot virkningene for fisk bli ytterligere forverret. Fiskebestanden her ville imidlertid sannsynligvis ha gått tapt også ved det opprinnelige alternativet. Det antas at gyting i dette vannet først og fremst foregår i utløpet, og dette vil uansett bli tørrlagt da vannet skal senkes flere meter permanent. Det er ellers i Austgulvatn at fiskestammen har vist sterkest posi-

tiv respons på en forbedret forsuringssituasjon. For vassdragene som får redusert vannføring etter utbygging vil planendringen medføre ubetydelige endringer. NVEs vurdering er at planendringen totalt sett innebærer mindre skadevirkninger for fisk enn det opprinnelige prosjektet.

For fugl mener NVE at skadevirkningene av utbyggingen vil bli betydelig mindre ved de endrede planene, fordi strandsonen langs Austgulvatnet nå vil forbli urørt. Ved konsesjonsbehandlingen for den opprinnelige konsesjonen ble fuglesamfunnet i våtmarksområdet ved Austgulvatn karakterisert som velutviklet i regional sammenheng. Planendringen vil ikke medføre noen endringer i konsekvensene for storlomen i Kløvtveitvatnet; hekkemulighetene for denne fuglearten vil uansett bli ødelagt. Dette lå til grunn for vurderingen også da konsesjon ble gitt 17.11.00.

Landskapsmessig vil inngrepene rundt Austgulvatnet bli redusert til et minimum. Ved Kløvtveitvatn vil planendringen medføre noe økte negative konsekvenser for landskapet, ved at den permanent nedtappede sonen blir større og mer skjemmende. Kulturlandskapet rundt Austgulvatn vil derimot bli betydelig mindre berørt. Dette er tidligere vurdert som verdifullt. Samlet sett vurderer derfor NVE planendringen til å være en betydelig forbedring i forhold til landskapsinngrep.

Et par av uttalelsene nevner at det burde ha vært gjort mer i forhold til kulturminner i forbindelse med planendringen. I dette spørsmålet forholder NVE seg til kulturminnemyndighetene, som ikke fant det nødvendig å foreta arkeologiske registreringer i de nye områdene som blir berørt ved planendringen.

Flere av høringspartene har nevnt muligheten for negative virkninger av økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden. Planendringen vil ikke medføre større utslipp enn de opprinnelige planene, og NVE anser derfor at dette ikke har betydning for vurderingen av de endrede planene.

Det har ikke kommet avgjørende merknader i forhold til endret plassering av tunnelmasser, selv om det er ulike meninger om nøyaktig hvordan dette bør skje og hva massene ev. kan brukes til. NVE anser at endret plassering av massedeponier ikke endrer de samlede miljømessige virkningene av utbyggingen i nevneverdig grad. Visuelt og landskapsmessig er det bedre å plassere massene under vann, men det oppstår samtidig større fare for utvasking og partikkelforurensning. Dette er ellers forhold som vil bli fulgt opp videre gjennom godkjenning av detaljplanene, der kommunene får anledning til å uttale seg til planen.

Noen av grunneierne nevner at utbyggingen kan virke negativt på beiteforholdene rundt Kløvtveitvatnet. Det uttrykkes bl.a. bekymring for oppblomstring av rome i sonen som blir tørrlagt ved

permanent senkning av vannet. Rome inneholder giftstoffer som kan forårsake den dødelige sykdommen alveld hos sau. NVE kan ikke se at den nye planen medfører så stor økning i tørrlagt areal at situasjonen i forhold til dette vil endres i særlig grad. Rome er ellers en plante som er knyttet til myrområder, og NVE stiller spørsmålsteget ved om det er romeplanten som først vil dukke opp i den tørrlagte sonen.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av planendringssøknaden for Kløvtveit kraftverk finner NVE at den nye prosjektløsningen er klart bedre miljømessig. Fordelene ved de endrede utbyggingsplanene vurderes derfor som klart større enn skadene og ulempene for allmenne interesser. NVE anbefaler at det gis tillatelse til å bygge Kløvtveit kraftverk etter den omsøkte planendringen.

NVE anbefaler at det gis tillatelse etter oreigningslova for å ekspropriere areal og rettigheter som er nødvendig i forhold til den endrede planen.

Kommentarer til vilkårene

Mange av forholdene som er tatt opp i høringsrunden har ikke direkte relevans til vurderingen av selve planendringssøknaden, men dreier seg om forhold også var tatt opp og vurdert ved den opprinnelige konsesjonsbehandlingen. Vilråene som ble gitt ved konsesjonen av 17.11.00 gir mulighet for å ivareta og følge opp de fleste forhold som er nevnt i høringsuttalelsene. Vi ser ingen grunn til å gå nærmere inn på dette, og vil i det følgende bare kommentere forhold som knytter seg spesielt til planendringssøknaden og anbefalingen om å gi konsesjonen av 17.11.00 på nytt.

Om vilkårene til konsesjon etter vassdragsloven bemerkes:

Konsesjonen til bygging av Kløvtveit kraftverk som ble gitt etter vassdragsloven og medfølgende vilkår er fortsatt gjeldende. Vilråene gjelder utbyggingsstrekningen fra Kløvtveitvatnet og ned til Austgulfjorden, og forhold ved bygging og drift av selve kraftverket.

Post 3 Naturforvaltning

Pkt IV – naturvitenskapelige undersøkelser

Dersom DN anser det som nødvendig, gir dette vilkåret mulighet til å pålegge eventuelle forundersøkelser langs veitraséen i Kløvtveitlia. NVE mener at omfanget av disse eventuelt må begrenses til direkte berørte områder og tilpasses prosjektets størrelse.

Dette vilkåret gir også DN mulighet til å pålegge oppfølgende undersøkelser og eventuelle tiltak i forhold til mulige skadevirkninger av økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden. I tillegg har NVE hjemmel i vannressursloven § 57 til å pålegge undersøkelser for å klarlegge tiltakets virkninger for naturforhol-

dene i vassdraget. NVE anser at det bør gjøres en enkel undersøkelse i fjorden utenfor kraftverket før det settes i drift, som grunnlag for å vurdere eventuell senere mistanke om at økt ferskvannstilførsel kan ha hatt noen negativ effekt på den marine biologien.

Om vilkårene til reguleringskonsesjon bemerkes:

NVE foreslår at ny konsesjon og planendring gis på de samme vilkårene som konsesjon av 17.11.00, og mener at 17.11.00 må regnes som konsesjonstidspunktet for å beholde en enhetlig konsesjon. Både ervervskonsesjonen og konsesjon etter vassdragsloven gjelder fra dette tidspunktet.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Konsesjonsavgiftene må justeres med utgangspunkt i det opprinnelige konsesjonstidspunktet. Dette er nødvendig for å videreføre et riktig avgiftsnivå. Etter gjeldende regler skal konsesjonsavgiftene justeres første gang ved årsskiftet 2004/2005.

Post 7 Godkjenning av detaljplaner, post 8 Naturforvaltning og post 12 Terskler mv.

NVE finner grunn til å nevne at alle forhold som er tatt opp rundt fisk og fiske kan ivaretas ved vilkårene om naturforvaltning (post 8), godkjenning av detaljplaner (post 7) og terskler mv. (post 12). Detaljutformingen av anlegget er svært viktig i forhold til i hvilken grad man lykkes med å ivareta/forbedre gytemulighetene. Selv om planendringen samlet sett vil medføre reduserte virkninger for fisk, ser NVE at det er viktig å ta hensyn til fisk og fiske ved detaljutformingen av hele anlegget. Det er DN, gjennom fylkesmannen, som er ansvarlig myndighet for vilkåret om naturforvaltning, mens NVE har ansvar for å følge opp vilkårene om godkjenning av planer og terskler/biotopjusterende tiltak.

Post 8 Naturforvaltning

Pkt IV – fiskefond

Basert på foreliggende kunnskap den gangen anbefalte NVE i sin forrige innstilling ikke å sette vilkår om fiskefond. Ved høringen av NVEs innstilling kom det fram at forholdene for fisk i området hadde bedret seg. På dette grunnlaget ble det fast-

satt at utbygger skulle betale et engangsbeløp på kr 250 000 til hver av Gulen og Masfjorden kommune til fiskefond for opphjør av fiske. Ut fra høringsuttalelsene synes det som om enkelte av høringspartene ikke er klar over dette. Pengene skal for øvrig allerede være utbetalt til kommunene.

Da de totale virkningene for fisk vurderes å bli noe redusert ved planendringen ser vi ingen grunn til å pålegge økte eller nye fiskefond.

Merknader til manøvreringsreglementet

DN foreslår på nytt at det pålegges minstevannføring i Steinsdalselva av hensyn til anadrom strekning nederst i Yndesdalsvassdraget. I følge fagrapporten som ble utarbeidet til den opprinnelige konsesjonssøknaden er det lite trolig at oppgangen av laks og sjøørret vil bli negativt påvirket av overføringen av Austgulvatn. NVE holder fast ved at vi mener at et minstevannføringspålegg øverst i Yndesdalsvassdraget vil få marginale utslag nederst i den anadrome delen av vassdraget. I konsesjonen av 17.11.00 er det heller ikke pålagt noen minstevannføring. Planendringen vil medføre at i et normalår vil det totalt over året slippes noe mer vann fra Austgulvatnet enn ved opprinnelig plan. NVE mener derfor at det ikke er større grunnlag for å slippe minstevannføring fra Austgulvatnet nå enn før, og vil ikke anbefale dette.

Vedlagt følger forslag til nytt manøvreringsreglement der reguleringen av Austgulvatn og overføring via pumpe er utelatt.

Øvrige merknader

Grunneiere v/advokat Hjermandt ønsker at utbygger skal pålegges å utbedre en gammel stølsveg i området. NVE anser dette som et privatrettslig forhold og vil ikke pålegge et slikt tiltak. Grunneierne kan eventuelt ta dette opp direkte med BKK.

BKK har blitt kritisert for utilstrekkelig informasjon til enkelte grunneiere. NVE viser til at planendringssøknaden har vært kunngjort og lagt ut til offentlig gjennomsyn på vanlig måte. Vi anser derfor at saken er tilstrekkelig opplyst til at det kan fattes et konsesjonsvedtak.

Søknad om konsesjon for nødvendige elektriske anlegg vil bli behandlet av NVE så snart eventuell ny konsesjon/ tillatelse til planendring foreligger."

Utkast til oppdatert

Manøvreringsreglement for regulering av Kløvtveitvatn i Gulen kommune, Sogn og Fjordane fylke

(erstatte reglement gitt ved kgl.res. 17.11.00)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Reg.	
		Øvre kote	Nedre kote		Senkn. m	høyde m
Kløvtveitvatn	406,5	398,4	360,0	0,0	46,5	38,4

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til Statens kartverks høydegrunnlag.

Overføringer

Avløpet fra Austgulvatn (3,45 km²) kan overføres til Kløvtveitvatn. Avløpet fra Transdalsvatn (2,70 km²) kan overføres til Kløvtveitvatn. Avløpet fra bekk like nedenfor Transdalsvatn (0,33 km²) kan overføres til Transdalsvatn og videre til Kløvtveitvatn.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som reguleringsplikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Ved brev av 10. juni 2003 sendte Olje- og energidepartementet NVEs innstilling på høring til Miljøverndepartementet, Fiskeridepartementet, Sogn- og Fjordane fylkeskommune og Masfjorden og Gulen kommuner.

Gulen kommune, Sogn- og Fjordane fylkeskommune og Miljøverndepartementet har ikke merknader til innstillingen.

Fiskeridepartementet uttaler i brev av 25.08.2003:

"NVEs innstilling har vært forelagt Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Kystdirektoratet for kommentarer.

Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har ingen merknader.

Kystdirektoratet bemerker at tiltaket krever tillatelse etter Havne- og farvannsloven. Videre påpeker etaten at tiltaket kan medføre isdannelser i ytre deler av fjorden, noe som vil kunne berøre lokal båttrafikk i fjorden. Vedlagt følger kopi av brev fra Kystdirektoratet av 7. august 2003 som redegjør nærmere om dette.

Fiskeridepartementet forutsetter at Kystdirektoratets merknad tas til følge."

I *Kystdirektoratets* brev av 07.08.2003 heter det:

"Vi viser til departementets brev datert 24. juni 2003. Kystverket hadde ingen merknader til forrige behandling av saken jf. Departementets oversendelse datert 9. april 2002.

Planendringen omfatter mulig utfylling i sjøen ved Kløvtveit. Dette krever tillatelse etter Havne og farvannsloven. Søknaden behandles av Kystverket Vest, vårt distriktskontor i Haugesund.

Økt utslipp av ferskvann i Austgulenfjorden kan gi endrede ferdselsforhold på sjø ved økt is vintertid. I følge søknaden er konklusjonene at isforholdene i Austgulenfjorden i hovedsak vil bli som i dag. I kalde nedbørfattige vintre kan det imidlertid bli en tendens til tykkere og sterkere is i ytre deler av fjorden. Vi antar at dette bare vil berøre lokal båttrafikk i fjorden."

Masfjorden kommune uttaler i brev av 15.10.2003:

"Vi er takksame for at vi fekk høve til å kommentera innstillinga. Masfjorden kommune er glad for at ein med noverande planending faktisk gjer mindre naturinngrep når det gjeld Austgulvatnet og Vesle Kløvtveitvatnet.

Grunneigarar på Birkeland har peika på at sidan Daleelva frå Trandalsvatnet vert tørrlagt i øvre del, vert det uråd å fløyta ved. Denne måten å transportera ved på var mykje nytta tidlegare. Dei ynskjer difor at konsesjonæren må tilretteleggja med skogsveg inn til Transdalsvatnet.

I dei granskingar som har vore gjennomført på fiskebestand i dei aktuelle vatna, kan ein slå fast at Transdalsvatnet er fisketomt. Truleg har dette samanheng med sur nedbør og låg PH verdi i vatnet. Austgulvatnet og Kløvtveitvatnet har synt auka fiskebestand den seinare tid. I indre Masfjorden har PH verdien steg og kvaliteten på fiskevatna er vesentleg forbetra. Her vert det i dag teke ut fin fisk som har vore sett ut dei siste fem åra.

Det er difor grunn til å tru at tilhøva i Transdalsvatnet i dag er forbetra. Ein syner i den samanheng

til side 13 i søknad om planendring "Vurdering i forbindelse med regulering".

Her vert det synt til at tunnel mellom Årnestølsvatnet og Krokevatn fører til rekruttering i Krokevatn som er regulert. Som lokalkjent kan ein bekrefte dette. Det same kan verta gjeldande for tilhøvet mellom Transdalsvatnet og Kløvtveitvatnet. Vilråra for at dette kan skje er:

1. Få opp sjølvrekrutterande fiskebestand i Transdalsvatnet
2. I dette tilretteleggja gyteplassar
3. Utforma tunnel løysinga mellom dei to vatna slik at fisk kan vandre mellom vatna (ved lik vannstand).

Direktoratet for Naturforvaltning innstilte på kr 400.000 som eit eingongsbeløp til kvar av kommunane Gulen og Masfjorden. Dette til oppretting av fiskefond i kommunane.

I konsesjon meddelt ved kongeleg resolusjon av 17. nov. 2000, pkt. 8 (Naturforvaltning) IV, vart dei to kommunane tildelt kr 250.000 kvar til fiskefond. Midlane skal nyttast etter nærare retningslinjer gjeve av kommunestyret til hjelp for å få opp fiskebestanden.

Rekreasjon og naturopplevingar har berre dei siste åra fått vesentleg å sei for mange. Slik sett har fjell og vatn fått ein høgare verdi.

Opphaveleg konsesjon vart gjeve for ca. tre år sidan. Det har vore ein del prisstigning sidan den tid.

Ut frå det som er teke opp i brevet vedkommande tilrettelegging for fisk, verdi av naturopplevingar, og tida sidan opprinneleg konsesjon vart gjeven, ber ein om at storleiken på fiskefondet vert sett til kr 400.000 for kvar av kommunane Masfjorden og Gulen.

Masfjorden kommune har ikkje andre merknader til innstillinga."

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap Produksjon AS (BKK) fikk ved kongelig resolusjon 17.11.2000 tillatelse til å overføre, regulere og bygge ut Kløvtveitvassdraget og Yndedalsvassdraget i Gulen og Masfjorden kommuner i Sogn og Fjordane og Hordaland.

BKK har i ettertid revurdert prosjektet og kommet frem til en alternativ utbyggingsløsning som selskapet mener vil øke lønnsomheten og redusere skadevirkningene for miljøet. På denne bakgrunn søkte BKK 14.03.2002 om planendring for Kløvtveit kraftverk.

4.2 Nye tillatelser etter fristovertreddelse

Konsesjonen av 17.11.2000 omfatter tillatelse etter vassdragsreguleringsloven, industrikonsesjonsloven, dagjeldende vassdragslov og forurensningsloven.

Konsesjonæren har oversittet fristen for å begjære ekspropriasjonsskjønn i henhold til tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven. Reguleringen kan da ikke fremmes uten ny konsesjon, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6. Fristene for å begjære skjønn etter tillatelsene etter dagjeldende vassdragslov §§ 62 og 148 for ekspropriasjon av nødvendig grunn, rettigheter og vannfall er også oversittet, og ekspropriasjonstillatelsene er bortfalt. På denne bakgrunn har BKK søkt om at tillatelsene blir gitt på nytt. Tillatelsen som er meddelt etter industrikonsesjonsloven for erverv av nødvendige fallrettigheter og tillatelsen etter dagjeldende vassdragslov til bygging av Kløvtveit kraftverk er ikke bortfalt og gjelder fortsatt.

Den tidligere vassdragslov er nå erstattet av vannressursloven. Ekspropriasjonstillatelser for tiltak etter vannressursloven følger nå oreigningsloven.

I tillegg til søknad om ny tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å gjennomføre reguleringer og overføringer i Kløvtveitvassdraget og Yndedalsvassdraget, omfatter søknaden også tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging av kraftverket, og ekspropriasjon av nødvendige vannfallsrettigheter.

Når det gis ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven i tilfeller som det foreliggende, kan ny konsesjon gis uten at de omfattende saksbehandlingsregler etter vassdragsreguleringsloven § 6 og plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredninger kommer til anvendelse. Vilråret for dette er at "det finnes ubetenkelig" å unnlate en slik saksbehandling, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6.

Det er vel tre år siden konsesjon ble gitt. Saken ble den gang forberedt i samsvar med gjeldende krav til saksbehandlingen. I Olje- og energidepartementets høring av NVEs innstilling gikk ingen av instansene i mot utbyggingen. Bortsett fra økt ferskvannstilførsel til Austgulfjorden ble alle forhold som er tatt opp nå, behandlet da den opprinnelige konsesjon ble gitt. Departementet kan i likhet med NVE ikke se at det er kommet frem nye og vesentlige forhold i saken som ikke var kjent da konsesjon ble meddelt. Departementet anser derfor at kravene til utredninger og høring i forhold til den opprinnelige søknad er forsvarlig ivaretatt gjennom den tidligere konsesjonsbehandlingen.

4.3 Planendring

Opprinnelig prosjekt:

Konsesjonen som ble meddelt 17.11.2000 omfatter blant annet regulering av Austgulvatn med 1 me-

ter. Kløvtveitvatnet senkes permanent med 8,1 meter og reguleres 38,4 meter. Tilsiget fra feltet til Austgulvatn pumpes gjennom en 700 meter lang overføringstunnel til Kløvtveitvatn. Det bygges pumpestasjon ved Austgulvatn, og 22 kV kraftledning fra Kløvtveit til pumpestasjonen.

Tilsiget fra Transdalsvatn og en bekk med utløp nedstrøms Transdalsvatn overføres gjennom en 820 meter lang tunnel til Kløvtveitvatnet. Bekken skal gå i en 110 meter lang kanal til Transdalsvatnet. Fra Kløvtveitvatn føres vannet gjennom en 530 meter lang tappetunnel til Kløvtveitlia og derfra videre til kraftverket i en 720 meter lang rørgate som legges i dagen. Det settes opp taubane fra Kløvtveit til påhogget for tappetunnelen.

Kløvtveit kraftverk bygges i dagen ved Kløvtveitfjorden, og det etableres en 200 meter lang vei til kraftverket fra fylkesveien. Kraftverket vil få en installert effekt på 8,5 MW med en midlere årsproduksjon på ca. 39 GWh. Etter gjennomføring av nye driftssimuleringer og justert for ny tilsigsperiode er produksjonen nå beregnet til ca. 41 GWh.

Omsøkt planendring:

Den omsøkte planendringen omfatter i hovedsak økt permanent senkning av vannstanden i Kløvtveitvatn for å få overført Austgulvatn uten pumping. Reguleringsgrensene for Kløvtveitvatn forblir uendret.

Austgulvatn overføres til Kløvtveitvatn uten pumping. Austgulvatn reguleres ikke. Pumpestasjon ved Austgulvatn og 22 kV kraftledning fra Kløvtveit til pumpestasjonen utelates. Det etableres en kort kanal fra elven like ved utløpsoset til munningen av overføringstunnelen til Kløvtveitvatn. Det bygges lukehus ved tunnelmunningen.

For Transdalsvatn vurderes det å korte inn lengden på overføringstunnelen ved å lage korte kanaler i begge ender.

I Kløvtveitlia er traséen for rørgaten justert og påhogg for tunnel flyttes noe lenger ned. Planlagt taubane utelates og erstattes av anleggsvei fra riksveien opp lia til tunnelpåhogget.

Tunnelmassene legges i vann eller sjø og ikke i terrenget på land.

4.4 Konsekvenser av planendringen

Unnlatelsen av å regulere Austgulvatn vil være positivt for fiskebestanden i vannet. Ytterligere permanent senkning av Kløvtveitvatnet kan isolert sett føre til at virkningen for fisk blir ytterligere forverret. Det må imidlertid antas at fiskebestanden i Kløvtveitvatnet sannsynligvis ville gått tapt allerede ved det allerede konsederte prosjektet. For vassdragene som får redusert vannføring etter utbygging vil planendringen medføre ubetydelige endringer. Samlet sett må det antas at planendringen innebæ-

rer mindre skadevirkninger for fisk enn det opprinnelige prosjektet.

I konsesjonen av 17.11.2000 er det lagt til grunn at hekkemulighetene for storlomen i Kløvtveitvatnet vil bli ødelagt. Situasjonen vil bli tilsvarende etter de endrede planene.

Ved at Austgulvatn ikke reguleres vil strandsonen langs vannet forbli uberørt. Dette bidrar i betydelig grad til å redusere de samlede negative virkningene for fugl.

Ved Kløvtveitvatn vil den permanent nedtappe de sonen bli større og mer skjjemende.

Landskapsmessig vil inngrepene rundt Austgulvatn reduseres til et minimum, og kulturlandskapet rundt vannet vil bli betydelig mindre berørt. Samlet sett medfører planendringen en betydelig forbedring i forhold til landskapsinngrep.

4.5 Departementets vurdering

Yndesdalsvassdraget ble varig vernet mot kraftutbygging i Verneplan III for vassdrag. Det var en forutsetning for vernet at nedbørfeltene til Transdalsvatnet og Austgulvatnet skulle unntas vern på grunn av planene om utbygging av Kløvtveitvassdraget. Den omsøkte planendringen omfatter ikke noen større del av nedbørfeltet til Yndesdalsvassdraget enn de opprinnelige planene. Inngrepene ved planendringen er dermed ikke i strid med vassdragets vernestatus. Planendringen vil heller føre til en forbedring ved at inngrepene ved Austgulvatn reduseres.

Den omsøkte planendringen vil gi omtrent samme produksjon som det opprinnelige utbyggingsprosjektet, til en rimeligere utbyggingspris, samtidig som de negative virkningene for miljøet reduseres. NVE anser at fordelene ved de endrede utbyggingsplanene er klart større enn ulempene og tilrå at det blir gitt tillatelse til den omsøkte planendringen.

Ingen av høringsinstansene i departementets høringsrunde vil frarå at det blir gitt tillatelse til planendringen. Fiskeridepartementet har imidlertid bemerket at økt utslipp av ferskvann til Kløvtveitfjorden vinterstid kan føre til mer is i fjorden og gjøre fremkomst med båt vanskeligere.

Planendringen vil ikke føre til økt utslipp av ferskvann til Austgulfjorden i forhold til de opprinnelige utbyggingsplanene. Selv om ferskvannstilsiget fra Kløvtveitelva isolert sett vil bli stort, anser NVE at dette vil være av mindre betydning for den totale mengde ferskvann som tilføres Austgulfjorden. Ved behandlingen av den opprinnelige konsesjonen er det også lagt til grunn at isforholdene i fjorden ikke vil bli vesentlig endret. Departementet kan ikke se at dette spørsmålet kan være avgjørende for om konsesjon skal gis, og viser ellers til at konsesjonæren i medhold av konsesjonsvilkårene

kan pålegges å foreta etterundersøkelser om virkningene av reguleringen.

Olje- og energidepartementet anser samlet sett at fordelene ved en utbygging av Kløvtveitvassdraget i samsvar med de planer som ligger til grunn for konsesjonen av 17.11.2000 er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget og tilrår at det gis ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven. Departementet mener at den omsøkte planendringen vil redusere skader og ulemper ved utbyggingen. Det tilrås derfor at det gis tillatelse til den omsøkte planendringen.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall, og tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for gjennomføring av reguleringer og overføringer etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Departementet tilrår videre at BKK får tillatelse etter oreigningslova § 2 nr. 51 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til bygging av kraftstasjonen med tilhørende anlegg, samt tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige fallrettigheter.

4.6 Departementets bemerkninger til vilkårene

Konsesjonen gis på samme vilkår som konsesjon gitt ved kongelig resolusjon av 17.11.2000. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement i samsvar med planendringen.

Olje- og energidepartementets merknader i den kongelige resolusjon av 17.11.2000 skal fortsatt legges til grunn så langt disse er overensstemmende med bemerkningene i dette foredrag.

Tillatelsen etter industrikonsesjonsloven og tillatelsen etter tidligere vassdragslov gjelder fra 17.11.2000. NVE mener 17.11.2000 må regnes som konsesjonstidspunktet også for de tillatelser som nå blir gitt på nytt, for å beholde en enhetlig konsesjon. Departementet slutter seg til NVEs standpunkt.

Post 8, Naturforvaltning

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven post 8 IV er det fastsatt vilkår om engangsinnbetaling til fiskefond til Gulen og Masfjorden kommuner. Beløpet ble fastsatt til kroner 250 000,- til hver kommune. Masfjorden kommune har i planendringssaken fremmet krav om at fiskefondet settes til kroner 400 000,- til hver kommune. NVE anser at de totale negative virkningene for fisk blir redusert ved en utbygging i samsvar med planendringen. Departementet finner derfor ikke grunn til å øke innbetalingen til fiskefond.

Øvrige merknader

Fiskeridepartementet har forelagt NVEs innstilling for Kystdirektoratet. Kystdirektoratet bemer-

ker at en utfylling i sjøen ved Kløvtveit krever tillatelse etter havne- og farvannsloven. Søknad om slik tillatelse behandles av Kystverket Vest. Olje- og energidepartementet forutsetter at BKK innhenter nødvendige tillatelser etter havne- og farvannsloven dersom det velges en løsning med deponering av tippmasser i Kløvtveitfjorden.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs kommentarer og merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Bergenshalvøens Kommunale Kraftproduksjon AS ny tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Kløvtveitvassdraget og Yndesdalsvassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 6. februar 2004, jf. kongelig resolusjon av 17.11.2000 om tillatelse til Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap Produksjon AS til å overføre, regulere og bygge ut Kløvtveitvassdraget og Yndesdalsvassdraget i Gulen og Masfjorden kommuner.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer og lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gis Bergenshalvøens Kommunale Kraftproduksjon AS tillatelse til omsøkte planendringer i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 6. februar 2004.
3. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51 gis Bergenshalvøens Kommunale Kraftproduksjon AS tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Kløvtveit kraftstasjon og tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige fallrettigheter.

7 Orkla ASA

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Elkem ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 23. februar 2004.

“Det vises til Deres brev av 23. juni 2003, der det opplyses om at Orkla ASA har overtatt alle aksjene i Nordstjernen Holding AS. I følge brevet eier Nordstjernen Holding AS 200 496 aksjer i Elkem ASA. Orkla ASA har søkt om konsesjon for dette ervervet. Fra før eier Orkla ASA med datterselskaper 19 436 502 aksjer i Elkem ASA. Etter ervervet utgjør Orkla ASAs aksjepost i Elkem ASA 39,85 prosent. Styret i

Elkem ASA har samtykket i aksjeervert ved styrevedtak av 16. februar 2004.

Ervervet er konsesjonspliktig da Elkem ASA innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. 1.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Orkla ASA konsesjon for erverv av ytterligere 200 496 aksjer i Elkem ASA, slik at den samlede aksjepost utgjør 19 636 998 aksjer i selskapet.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.”

8 Sogn og Fjordane Energi AS

(Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for regulering av Skaddalsvatnet, Vetlefjordvassdraget i Balestrand kommune i Sogn og Fjordane)

Kronprinsregentens resolusjon 12. mars 2004.

1. Innledning

Saken gjelder søknad fra Sogn og Fjordane Energi AS (SFE) om endring av regulerings høyden for Skaddalsvatnet i Vetlefjordvassdraget, Balestrand kommune i Sogn og Fjordane.

SFE fikk ved kgl.res. 21.06.1985 tillatelse til å utbygge og regulere Vetlefjordvassdraget, endring vedrørende Øvre Svartevassvatn 07.01.1992 og endring i post 2 ble fastsatt ved kgl.res. 23.04.1999. Konsesjonen for Skaddalsvatnet gjelder regulering med 50 meter mellom kote 1074,0 og 1124,0.

Søknaden gjelder heving av laveste regulerte vannstand (LRV) fra kote 1074,0 til kote 1078,4, og heving av høyeste regulerte vannstand (HRV) fra kote 1124,0 til kote 1124,8. Hevingene innebærer at regulerings høyden senkes fra 50 meter til 46,4 meter.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 13.01.2004 heter det:

Vi viser til søknad fra Sogn og Fjordane Energi (SFE) av 14.08.02 om å få endra reguleringsgrensene i manøvreringsreglementet for Skaddalsvatnet, og brev fra same av 19.09.02.

Konsesjon til SFE for utbygging og regulering av Vetlefjordelvi vart gjeven ved kgl.res. 21. juni 1985, endring vedrørende Ø. Svartevassvatn 7. januar 1992 og endring i post 2 fastsett ved kgl.res. 23. april 1999. Lågaste regulerte vasstand for Skaddals-

vatnet vart i konsesjonen 21. juni 1985 sett til kote 1074,0 medan høgste regulerte vasstand vart sett til kote 1124,0. HRV vart sett til det nivået som ein rekna som naturleg vasstand.

SFE søker no om å få endra LRV frå kote 1074,0 til kote 1078,4, altså ei heving på 4,4 m. Årsaka til dette er at utslagsterskelen i vatnet ligg på denne høgda, og det er derfor ikkje mogleg å tappe vatnet lenger ned i noe fall slik anlegget no er konstruert.

Vidare søker SFE om å få endra HRV frå kote 1124,0 til kote 1124,8, ei heving på 0,8 m. I konsesjonssøknaden vart høgdena tekne ut frå kart. Ein fann då at naturleg vasstand låg på kote 1124,0, og dette vart sett som øvre grense for reguleringa. Då høgda seinare vart målt nøyaktig opp i terrenget, fann ein at naturleg vasstand for Skaddalsvatnet ligg på kote 1124,8.

Dei omsøkte endringane i manøvreringsreglementet inneber altså ikkje nokre reelle endringar i reguleringspraksis, men er berre ei presisering av forholda slik dei faktisk er. Vatnet vert uansett aldri senka lågare enn kote 1078,4. HRV skal vere lik naturleg vasstand i Skaddalsvatnet, og denne er altså i ettertid nivellert nøyaktig til kote 1124,8. Vatnet er ikkje heva over naturleg vasstand.

NVE rår Olje- og energidepartementet til å endra reguleringsgrensene slik SFE søker om. Vi kan ikkje sjå at det er naudsynt å sende denne saka på høyring då endringane ikkje har nokre praktiske følger eller konsekvensar.

Forslag til nytt oppdatert manøvreringsreglement er lagt ved. Dette erstattar reglement fastsett ved kgl.res. 21. juni 1985, endring vedrørende Ø. Svartevassvatn 7. januar 1992 og endringa i post 2, fastsett ved kgl.res. 23. april 1999.

Vi har samstundes fjerna den opphavlege post 4 i reglementet da ein slik regel ikkje lenger gjeld. Dei gamle postane 5 og 6 er slått saman i ny post 4 slik standardteksten er i dag.

3. Høring

NVE har ikke sett det nødvendig å sende saken på høring, ettersom endringene ikke har noen praktiske følger eller konsekvenser.

Forslag til manøvreringsreglement for regulering av Vetlefjordvassdraget i Balestrand kommune, Sogn og Fjordane fylke

(erstattar reglement gitt ved kgl.res. 21. juni 1985, endringer vedr. Ø. Svartevassvatn 7. januar 1992 og endring i post 2, gitt ved kgl.res. 23. april 1999)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
N. Svartevassvatn	875,7	883,5	815,0	7,8	60,7	68,5
Ø. Svartevassvatn	996,8	948,0	0	18,8	18,8
Jorddalsvatnet	882,3	883,5	860,0	1,2	22,3	23,5
Skaddalsvatnet	1124,8	1124,8	1078,4	0	46,4	46,4

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høyden refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

Overføringer

- Tre bekker i Skaddalen med samlet nedbørfelt 8,8 km² blir ført over til Nedre Svartevassvatnet.
- Avløpet fra bekk 1 i Jorddalen med nedbørfelt 0,5 km² blir overført til Jorddalsvatnet.
- Avløpet fra bekk 2 i Jorddalen med nedbørfelt 0,3 km² blir overført til Grøndalsvatnet.
- Avløpene fra følgende felt føres inn på driftstunnelen og kan føres til Nedre Svartevassvatn for magasinering:
 - Jorddalsvatnet (2,4 km²), sammen med avløpet under b),
 - Grøndalselva (2,4 km²), sammen med avløpet under c),
 - To bekker ved Grøndalsstølen med samlet nedbørfelt 2,2 km².

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

I tida 1. mai til 1. oktober skal vannstanden i Nedre Svartevassvatnet og Jorddalsvatnet normalt holdes lavere enn 2 m under øvre reguleringsgrense og vannstanden i Skaddalsvatnet normalt holdes lavere enn 3 m under øvre reguleringsgrense.

I tida 1. juli til 31. mai skal det nedenfor kraftstasjonens utløp såvidt mulig holdes en vannføring på minst 1,5 m³/s.

Av hensyn til fisk som skal gå opp i vassdraget kan fylkesmannen pålegge at kraftverket kjøres slik at fiskeoppgang stimuleres. Hvis det viser seg nødvendig kan fylkesmannen også pålegge at kraftverket kjøres slik at det dannes spyleflommer. Slike lokke-/spyleflommer kan pålegges inntil fem ganger i året og hver gang i inntil 24 timer.

Driftsvassføringen i kraftverket skal være så jevn som mulig, typisk døgnregulering med nattstans er ikke tillatt i tida 1. juni til 1. oktober.

Alle endringer i vassføringen skal skje med myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved en reduksjon i vassføringen for at fisk i elveprofilens ytterkant skal få tid til å trekke mot djupålen.

Vannslippingsbestemmelsene kan tas opp til ny vurdering etter at dette reglementet har vært praktisert i fem år.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Søknaden fra Sogn og Fjordane Energi AS gjelder endring av høyeste og laveste regulerte vannstand (HRV og LRV) i konsesjon for Skaddalsvatnet i Vefjordvassdraget, Balestrand kommune i Sogn og Fjordane. Det søkes om en heving av LRV fra kote 1074,0 til kote 1078,4, og en heving av HRV fra kote 1124,0 til kote 1124,8.

NVE tilrår å endre reguleringsgrensene i samsvar med søknaden.

Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs vurdering. Utslagsterskelen i vannet ligger på kote 1078,4. Det er følgelig ikke mulig å tappe vannet lavere enn dette slik anlegget er konstruert.

HRV ble på konsesjonstidspunktet satt til det som ble ansett å være naturlig vannstand. Senere, nøyaktige målinger viser at denne ligger på kote 1124,8, og ikke på kote 1124,0 som først ble antatt. Endringene innebærer ingen reelle endringer i reguleringspraksis, men kun en presisering av forholdene slik de faktisk er. Departementet tilrår at konsesjonen endres i samsvar med søknaden fra Sogn og Fjordane Energi AS.

Det fastsettes nytt og oppdatert manøvreringsreglementet for regulering av Vetlefjordvassdraget til erstatning for reglement sist fastsatt ved kgl.res. av 21. juni 1985, med endringer vedrørende Øvre Svartevassvann 7. januar 1992 og endring i post 2, gitt ved kgl.res. 23. april 1999.

Departementet viser for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer § 8 fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Skaddalsvatnet i Vetlefjordvassdraget, Balestrand kommune i Sogn og Fjordane i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 12. mars 2004.

9 Skagerak Kraft AS

(Tillatelse til nedlegging av Kragerøvassdragets Brukseierforening og overføring av tillatelser til Skagerak Kraft AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 29. mars 2004.

“Det vises til brev av 13.02. d.å. fra Skagerak Kraft AS (SK) hvor det søkes om tillatelse til nedlegging av Kragerøvassdragets Brukseierforening (KB), og om overføring av gjeldende manøvreringsreglement for Tokemagasinet endret ved kgl.res. av 2. februar 2001 fra KB til SK.

KB overtok alle rettigheter og plikter tilhørende Kragerøvassdragets Fellesfløtningsforening da denne ble nedlagt i 1972. SK har overtatt reguleringen av Tokemagasinet, og eier alle kraftverkene nedenfor magasinet.

NVE har i brev av 03.03. d.å. til Olje- og energidepartementet anbefalt at KB legges ned, og at følgende konsesjoner overføres til SK:

- 1) Kgl.res. av 08.06.1899, regulering av Toke- og Hoseidvatn.
- 2) Kgl.res. av 02.02.2001, endring av manøvreringsreglementet for Tokemagasinet i Kragerøvassdraget, gitt ved kgl.res. av 12.05.1923.

Utgangspunktet er at reguleringskonsesjoner ikke kan overdras. Det følger imidlertid av langvarig praksis at reguleringskonsesjoner med tilhørende vilkår kan overdras dersom dette skjer i forbindelse med overdragelse av tilhørende fallrettigheter og kraftverk som utnytter reguleringen, og både fall og regulering innehas av samme enhet. Da SK er eneste regulant og kraftverkseier i Kragerøvassdraget finner departementet at vilkårene for overdragelse er til stede. Med dette overføres ovennevnte tillatelser fra Kragerøvassdragets Brukseierforening til Skagerak Kraft AS.

I og med at samtlige av KBs forpliktelser i vassdraget overtas av SK, tillates Kragerøvassdragets Brukseierforening nedlagt.

10 Rauma Energi AS

(Konsesjon for erverv av fallrettigheter i Verma, Rauma kommunen i Møre og Romsdal)

Kronprinsregentens resolusjon 2. april 2004.

I. Innledning

Saken gjelder søknad fra Rauma Energi AS om konsesjon for erverv av fallrettigheter i Verma i Rauma kommune i Møre og Romsdal, mellom kote 160 og kote 577,5. Fallet er utnyttet i Verma kraftstasjon. Kraftstasjonen ble satt i drift i 1948 etter at Rauma kommune (daværende Grytten kommune) hadde inngått avtale med staten om å leie fallrettighetene i Verma. Leieavtalen bortfalt i 1989.

I 1996 inngikk Rauma Energi AS og staten kontrakt om kjøp av fallrettighetene. Kontrakten ble gjort betinget av at Rauma Energi AS får ervervs-konsesjon. Kjøper skulle drive kraftverket inntil spørsmålet om ervervs-konsesjon var avklart.

Rauma Energi AS eies 100 prosent av Rauma kommune, og det søkes derfor om konsesjon på ubegrenset tid, jf. industrikonsesjonsloven § 4.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 05.01.2004 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad datert 13.01.2003:

”1. Søknad:

Det søkes herved om ervervs-konsesjon etter lov av 14. desember 1917 nr. 16, for utnytting av vannfallet til Verma Kraftstasjon mellom kote 160 og kote 577,5. Konsesjonen søkes på ubegrenset tid.

2. Søker:

I 1993 gjorde Rauma kommunestyre vedtak om å omorganisere Rauma Kommunale Kraftverk til aksjeselskap. Rauma Energi AS ble dannet

med datterselskapet Raumakraft AS. Rauma Energi AS er morselskapet og står for produksjon og overføring av elektrisk kraft. Raumakraft AS driver kraftomsetning. Rauma Energi AS er 100 % eiet av Rauma kommune. Selskapet er en selvstendig juridisk enhet, og har eget styre med Rauma kommunestyre som generalforsamling. Selskapet har konsesjoner for fordeling/distribusjon, regulering av vassdrag og kraftproduksjon.

3. Bakgrunn for søknaden:

Søknad om ervervskonsesjon har sin bakgrunn i at fallrettene i Verma hjemfalt til staten i 1989, men ble kjøpt tilbake av Rauma Energi i 1997. I forbindelse med gjenkjøpet ble det søkt ervervskonsesjon. Denne søknaden er ikke blitt behandlet da Rauma Energi har planer om opprusting og NVE så det mest hensiktsmessig å behandle denne sammen med søknad om opprusting og ombygging av Verma.

4. Beskrivelse av anleggene

Beliggenhet:

Verma Kraftstasjon ligger på Verma i Rauma kommune, Møre og Romsdal, ca. 37 km fra Åndalsnes mot Dombås. Kraftstasjonen utnytter fallet i Vermåa som er en sideelv til Rauma. Oversiktskart: NGO-kart Romsdalen, blad 1319 I, i målestokk 1:50 000.

Kraftstasjonen:

Verma Kraftstasjon ble satt i drift i 1948 og utnytter fallet i Vermåa.

Overvannet for kraftstasjonen ligger på HRV kote 577,5, og undervannet i Rauma elv på ca. kote 160. Dette gir et brutto fall på 417,5 meter. Fra inntaket går det en rørgate i dagen som består av 314 meter med trerør og 1068 meter med stålrør. Stålrøret krysser Rauma elv på en rørbro og går inn i kraftstasjonen som ligger ved elven.

I kraftstasjonen er det montert to aggregater med turtall 600 o/min. Omvikling av generator i 2000 og utbedring av turbin i 2001 for aggregat 1 har øket ytelsen for kraftstasjonen til max 9,3 MW. Max slukeevne etter dette er på 2,8 m³/sek.

Aggregat 1 består av en horisontal Pelton-turbin levert av Kværner Bruk i 1948 på 5200 HK.

En generator fra ASEA fra 1948 som var omviklet i 2000 og har i dag en ytelse på 5,0 MVA. Aggregat 2 bestående av horisontal Pelton-turbin levert av Kværner Bruk i 1953 på 5200 HK. Generator fra NEBB levert i 1953 på 4,7 MVA.

5. Reguleringene:

Generelt:

I forbindelse med kraftproduksjon på Verma er det etablert magasiner i Vermevatn, Langvatn

og overføring fra Midtbotten. Konsesjon for disse reguleringene går ut i 2006.

Vermevatn:

Første reguleringskonsesjon ble gitt for Vermevatn, 26.01.1923 med en reguleringshøyde på 3,7 meter, dette for å få mer vann til Stavemsfosse kraftverk.

Konsesjon for ytterligere regulering av Vermevatn ble gitt 21. juni 1956. Reguleringshøyden ble nå øket til 5.5 meter. Reguleringsgrensene ble satt til HRV kote 11,30, LRV kote 5,80.

Kotehøydene refererer seg til fastmerke med vilkårlig ansatt høyde = 10,00 meter. Denne konsesjonen gir et magasin mellom LRV/HRV på 29,3 mill. m³.

Vermevatn har et nedbørsfelt på 15,6 km² og midlere årstilsig på 25 mill. m³. Årstilsiget refererer til NVE data, grunnlag er nytt avrenningskart pr. feb. 2002, serie 1961-1990.

Langvatn:

Langvatn hadde opprinnelig bare avløp vestover til Langfjellelva, men ble ved bygging av dammene og kanalisering i 1964 overført til Verma, men med overløp til Langfjellelva.

Ca. halvparten av magasinet ligger i Norddal kommune.

Konsesjon for Langvatn ble gitt 7. september 1962 med reguleringshøyde 1,8 meter. Naturlig vannstand ble satt til kote 900 = LRV og oppdemming til kote 901,8= HRV.

Ved bygging av anlegget ble Langvatnet bare 1 meter oppdemmet, 0,8 meter av den tillatte reguleringshøyden er derfor ikke benyttet. Tapping til Verma skal ikke overstige 1,2 m³/sek.

Magasinet er på 0,4 mill.m³.

Langvatn har et nedbørsfelt på 17,6 km² og midlere årstilsig på 29,6 mill.m³. Årstilsiget refererer til NVE data, grunnlag er nytt avrenningskart pr. feb. 2002, serie 1961-1990.

Midtboten:

For å overføre 1 m³/sek fra Midtboten er det sprengt kanal fra Altertjern mot Verma og opparbeidet en renne som begrenser vannføringen til max 1 m³/s. I avløpet mot Brøstdalen er det opparbeidet en jorddam med overløp som er plastret med stein. Nedbørsfeltet for Midtbotn er på 19 km² og midlere årstilsig på 21,5 mill. m³. Årstilsiget refererer til NVE data, grunnlag er nytt avrenningskart pr. feb. 2002, serie 1961-1990.

Inntak:

Inntaksdammen er utført som gravitasjonsdam med største høyde på 14 meter og overløp på 23,5 meter. I dammen er det montert bunnluke for nedtapping, og rørbuddsventil for rørgaten som er anlagt i dagen ned i kraftstasjonen. HRV

ligger på kote 577,55. Det er montert vannstandsregulator for et av aggregatene i kraftstasjonen, dette gjør det mulig å regulere vannstanden i inntaket. Nedbørsfeltet for inntaket er på

65 km² og midlere årstilsig på 89,3 mill. m³. Årstilsiget refererer til NVE data, grunnlag er nytt avrenningskart pr. feb. 2002, serie 1961-1990.

6. Produksjon:

Produksjonen ved Verma kraftstasjon de siste 10 årene:

År	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
GWh	67,2	62,2	70,2	69,5	71,0	72,6	72,2	64,2	64,4	72,2

Verma Kraftstasjon ble satt i drift i 1948 og er så nedslitt at den i løpet av kort tid må opprustes. I den forbindelse har Rauma Energi AS sent ut melding om ombygging etter flere alternativer. NVE har satt opp konsekvensutredningsprogram for noen av disse alternativene og konsekvensutredninger har vært utført i 2002. Noen av disse alternativene vil også kreve erverv av nye fall.

7. Eierforhold:

Verma kraftstasjon eies og drives av Rauma Energi AS. Rauma Energi AS er et kommunalt kraftselskap som eies av Rauma kommune. Selskapet ble omdannet til aksjeselskap i 1994 og driver produksjon og omsetning av elektrisk kraft, lokalt og regionalt overføringsnett i distriktet. Kraftomsetningen ivaretas av Rauma-kraft AS som eies 100 % av Rauma Energi AS. Rauma kommune har leid fallretter i Vermåa helt fra 1934. Den 22. juni 1934 fikk daværende Grytten kommune, i dag Rauma kommune leie fra staten, ca. 55 meter av fallet i Vermafossen i forbindelse med bygging av gamle Verma Kraftstasjon som lå ved jernbanelinja like ved fossen.

I forbindelse med bygging av nåværende Verma kraftstasjon ble ny konsesjon gitt 4. november 1944 på 420 meter av fallet, denne ble fornyet 13. juni 1947 til å gjelde i 40 år fra det nye kraftverket ble tatt i bruk. Disse fallrettene i Verma hjemfalt derfor til staten i 1989, men ble kjøpt tilbake av Rauma Energi i 1997. I forbindelse med dette gjenkjøpet ble det søkt ervervskonsesjon som ikke er behandlet.

8. Kontrakten med Staten:

Kontrakt med Staten og skjøte angående fallrettighetene, se vedlegg 1.

9. Andre forhold:

Verma kraftstasjon fortsetter i Rauma Energis eie, det vurderes derfor at ervervet ikke har noen nye miljømessige virkninger/inngrep, eller påvirker nye berørte interesser."

konsesjon, jf. brev av hhv. 03.04.2003 og 24.03.2003. Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler i brev av 25.03.2003 at de ikke har merknader til konsesjonsøknaden.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Rauma Energi AS har søkt om konsesjon for erverv av fallrettigheter utnyttet i Verma kraftstasjon.

Verma kraftstasjon ligger i Vermedalen i Rauma kommune ca. 37 km fra Åndalsnes mot Dombås. Kraftstasjonen utnytter fallet i Vermåa mellom kote 160 og kote 577,5. Vermåa er en sideelv til Rauma som er vernet i verneplan for vassdrag.

Kraftstasjonen ble satt i drift i 1948. Det er installert to aggregater med en samlet effekt på 8,3 MW og årlig middelproduksjon på ca. 70 GWh. Det er etablert reguleringsmagasiner i Vermevatn og Langevatn, samt en overføring fra Midtbottenelva. Konsesjonen for disse reguleringene går ut i 2006.

Rauma kommune (daværende Grytten kommune) inngikk i 1944/47 en avtale om leie av statens fallrettigheter i Verma. Avtalen gjaldt i 40 år fra kraftverket ble tatt i bruk. Disse fallrettighetene hjemfalt til staten i 1989. Rauma Energi AS inngikk i 1996 en kontrakt med staten om kjøp av fallrettighetene. Kontrakten ble inngått under forutsetning av at Rauma Energi AS oppnår ervervskonsesjon. NVE så det da som mest hensiktsmessig å behandle søknaden om ervervskonsesjon sammen med søknaden om opprustning av Verma kraftverk. Konsekvensutredningsprogram for opprustning og ombygging av Verma kraftverk ble fastsatt 02.05.2001. En søknad vil ikke bli forelagt NVE med det første. Vi har derfor tatt søknaden om ervervskonsesjon opp til behandling nå.

Rauma Energi AS eies av Rauma kommune og er et 100 % offentlig eid selskap. Det søkes derfor om konsesjon på ubegrenset tid, jf. industrikonsesjonslovens bestemmelser. En eventuell konsesjon uten tidsbegrensning vil omfattes av lovens bestemmelser om revisjon av vilkårene etter 30 år.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

Søknaden dreier seg om erverv av fall i Vermåa for utnyttelse i eksisterende kraftverk. Omsøkte erverv

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært forelagt Rauma kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Rauma kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune anbefaler at det gis

vil ikke medføre noen endringer ved bestående anlegg eller nye reguleringer, men en videreføring av dagens praksis. Det har ikke kommet inn innvendinger til at konsesjon gis.

Konklusjon

NVE anbefaler på grunnlag av ovenstående at Rauma Energi AS får tillatelse etter industrikonsesjonsloven til å erverve fallrettigheter utnyttet i Verma kraftstasjon på de vilkår som følger vedlagt.

Til de enkelte vilkår knyttet NVE følgende kommentarer:

Post 1 – Konsesjonstid

Rauma Energi er et offentlig eid selskap og tilfredsstiller kravene for konsesjon på ubegrenset tid. Vi anbefaler derfor at konsesjonen gis på ubegrenset tid med vanlig revisjonsadgang etter 30 år.

Post 2 – Konsesjonsavgifter

NVE finner det rimelig at avgiften settes til det som er normalt for nye konsesjoner og foreslår at satser settes til 8,00 kr/nat.hk. til staten og 24,00 kr/nat.hk. til kommunen. Det er ikke reist noen krav om næringsfond og etter NVEs vurdering er det heller ikke grunnlag for å pålegge dette.

Post 7- Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, m.m.

Av hensyn til kontroll med drift og vedlikehold har vi med standardvilkår om dette.

Post 11 – Konsesjonskraft

Vilkår om konsesjonskraft er tatt med på vanlig måte. Konsesjonskraft leveres etter gjeldende regler.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til vilkår for Rauma Energi AS' konsesjon:

Forslag til vilkår for tillatelse for Rauma Energi AS til å erverve fallrettigheter for utnyttelse i Verma kraftverk i Vermåa, Rauma kommune i Møre og Romsdal

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og

kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren

kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2,11,12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

III. Departementets merknader

Da det ikke var innvendinger mot søknaden fra Rauma Energi AS i NVEs høringsrunde, har departementet ikke funnet det nødvendig å sende NVEs innstilling på høring.

I NVEs høringsrunde stilte Rauma kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og fylkesmannen i Møre og Romsdal seg positive til fortsatt drift av kraftverket.

Søknaden fra Rauma Energi AS gjelder konsesjon til erverv av vannfallrettigheter til utnyttelse i eksisterende kraftverksanlegg. Ervervet vil ikke medføre noen endringer ved de eksisterende anlegg eller nye reguleringer. Dagens praksis vil bli videreført.

Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs innstilling, og vil tilrå at Rauma Energi AS gis konsesjon for erverv av fallrettighetene i Verma på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet viser til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 gis Rauma Energi AS tillatelse til erverv av vannfall som utnyttes i Verma kraftverk i Verma, Rauma kommune i Møre og Romsdal. Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 2. april 2004.

11 Driva Kraftverk AS

(Endring av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk)

Kongelig resolusjon 23. april 2004.

1. Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra TrønderEnergi Kraft AS på vegne av Driva Kraftverk om å få endret deler av manøvreringsreglementet. Konsesjon for regulering av Drivavassdraget og bygging av Driva kraftverk ble gitt ved kgl.res. 31.10.69. Gjeldende manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl.res. 26.4.74.

Bakgrunns materialet for søknaden er utarbeidet av en prosjektgruppe med representanter både

fra regulanten Oppdal og Sunndal kommuner, og inneholder et forslag til nytt pkt. 2 i manøvreringsreglementet.

Formålet med omsøkte endring er å komme interessene rundt Gjevilvatnet delvis i møte ved å bidra til en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet om sommeren. Samtidig er det lagt vekt på at dette ikke skal gå ut over fiskeinteressene i det nasjonale laksevassdraget Driva.

2. Søknaden og NVEs innstilling i saken

Norges vassdrags- og energiverks (NVE) innstilling av 27.05.03 lyder som følger:

"NVE har mottatt følgende søknad fra TrønderEnergi Kraft AS, datert 02.08.2002, om endring av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk:

"Driva kraftverk fikk tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å foreta reguleringer og overføringer i forbindelse med bygging av kraftverket den 31. oktober 1969. Ervervskonsesjon for fallene ble gitt den 17. november 1972. Gjeldende manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl. res. den 26. april 1974. Kraftverket har vært i drift siden våren 1973.

Driva kraftverk er et selskap med delt ansvar. Selskapet eies med 75 % av TrønderEnergi Kraft AS og 25 % av Istad Kraft AS. Oppdal kommune disponerer 10 % av TrønderEnergis andel av produksjonen i Driva kraftverk. TrønderEnergi Kraft AS administrerer selskapet og har driftsansvaret.

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17, § 10, post 3, 2. ledd søker Driva kraftverk med dette om tillatelse til å endre deler av gjeldende manøvreringsreglement – nærmere bestemt reglementets punkt 2, avsnittene 7 og 8. For øvrig ønskes ingen endring i dagens manøvreringsreglement.

Bakgrunn for søknaden:

I 1996 startet en aksjonsgruppe i Oppdal en prosess med sikte på å få endret manøvreringsreglementet for Driva kraftverk. Ett av hovedankepunktene var ulemper som følge av lav vannstand i Gjevilvatnet på forsommeren. Dette har satt i gang en omfattende saksbehandling der både kommuner, fylker og stortingspolitikere har engasjert seg. NVE har avvist anmodningen om å starte en prosess med sikte på en ev. endring av manøvreringsreglementet på bakgrunn av punkt 6 i dagens manøvreringsreglement. Begrunnelsen er i hovedsak at reguleringsvirkningene var grundig behandlet på konsesjonstidspunktet og at konsekvensene av reguleringen ikke er større enn forventet. Avslaget er påklaget til Olje- og energidepartementet. Departementet har hittil ikke behandlet klagen.

Driva kraftverk ønsker å imøtekomme klagers ønske om å bedre fyllingsforholdene i Gjevilvatnet i vannfattige år. Den foreslåtte endringen vil gjøre det lettere for kraftverket å planleg-

ge driften i de enkelte år ut fra den hydrologiske situasjonen i magasinet og nedslagsfeltet.

Driva kraftverk som regulant samt private og kommunale interesser ved Gjevilvatnet har således sammenfallende interesser i denne saken.

Driva kraftverk ønsker imidlertid ingen generell revisjon av gjeldende reglement før det ordinære revisjonstidspunkt i 2019. I den forbindelse henvises til den argumentasjon som tidligere er framført.

Hensikt:

Målsettingen er å bedre fyllingsforholdene i Gjevilvatnet i sommerhalvåret i vannfattige år samtidig som det tas hensyn til ev. negative konsekvenser for fiskeinteressene i Driva elv på strekningen fra utløp kraftverket til Sunndalsfjorden.

Forarbeider og bakgrunnsmateriale:

For å få et best mulig bakgrunnsmateriale for søknaden, ble det i fjor høst nedsatt en prosjektgruppe med deltakere både fra regulanten og Oppdal og Sunndal kommuner. Prosjektgruppen fikk som mandat å utarbeide et begrunnet forslag til nytt pkt. 2 i manøvreringsreglementet for Driva kraftverk. Prosjektgruppen har engasjert en fiskesakkyndig konsulent. Under prosjektarbeidet har det vært kontakt/møter med fiskeforvalterne i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Videre er det orientert om prosjektarbeidet i Samarbeidsorganet for Driva. Kommune er oppdatert gjennom sine deltakere i prosjektgruppen.

Prosjektrapporten datert juni 2002 vedlegges som et bakgrunnsmateriale for denne søknaden. Driva kraftverk slutter seg til konklusjonen i rapporten.

Endringsforslaget med kommentarer:

Gjevilvatnet reguleres 15 m ved senkning. Høyeste regulerte vannstand (HRV) er 660,80 og laveste regulerte vannstand (LRV) er 645,80. Gjeldende manøvreringsreglement vedlegges i sin helhet denne søknaden. Nedenfor gjengis de avsnitt under manøvreringsreglementets pkt. 2 som ønskes endret:

Dersom vannstanden i Gjevilvatnet i tiden 15. mai – 15. september underskrides øvre reguleringsgrense med mer enn

4 m pr. 1. juni

3 m pr. 15. juni

2 m pr. 1. juli eller

1 m pr. 15. juli og senere

plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva Kraftverk og å magasinere alt til løp til verkets nedbørfelt i perioder når avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/sek. i tiden 15. mai – 30. juni og 150 m³/sek. i den etterfølgende tid, jf. dog 2. avsnitt. I den tid i peri-

oden 15. mai – 15. oktober hvor kraftverksdriften ikke er stanset i henhold til ovenstående bestemmelse og fyllingsforholdene ligger dårligere an enn ovenfor angitt, plikter konsesjonærene å tappe en viss vassmengde gjennom Driva Kraftverk. Tappingen som skal skje i samråd med en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, skal tilsvare en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/sek. i denne tiden.

Under bedre fyllingsforhold plikter konsesjonæren i samråd med den fiskesakkyndige å holde en gjennomsnittstapping på minst 10m³/sek.

Vårt forslag til nytt pkt. 2, avsnitt 7 og 8 har følgende formulering:

Dersom vannstanden i Gjevilvatnet ikke har nådd

Kote 657,80 pr. 15. juni

Kote 658,80 pr. 1. juli eller

Kote 659,80 pr. 15. juli og senere

plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva Kraftverk og å magasinere alt til løp til verkets nedbørfelt i perioder når avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/sek. i tiden 15. juni – 14. august, 75 m³/sek i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/sek. fra 15. september – 15. oktober. I de perioder innenfor tidsrommet 15. juni – 15. oktober hvor fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er dårligere enn ovenfor angitt og vannføringen i Driva er lavere enn de angitte grenseverdier, plikter konsesjonæren å kjøre Driva kraftverk med en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/sek.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket innenfor bestemmelsene gitt i foregående avsnitt ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger.

Det foreslås å korte inn perioden med kjørestriksjoner for kraftverket fra 15. mai til 15. juni. Samtidig fastholdes 15. oktober som sluttdato om høsten. I tørre og snøfattige år vil dette gi positiv effekt for oppfylling av Gjevilvatnet om våren. Denne "gevinsten" vil en dra nytte av hele sommersesongen.

Videre foreslås kjørestriksjonene gjennom kraftverket relatert til vannføringen i Driva elv mer tilpasses de naturlige vannføringseendringer gjennom vår-, sommer- og høstsesongen. Innslagspunktene for når kraftverket skal kjøres i perioden 15. juni – 15. oktober er foreslått satt til 100m³/sek 15.06. – 14.08, 75 m³/sek 15.08. – 14.09. og 50 m³/sek 15.09 – 15.10.

Vannstandsgrensene for oppfylling av Gjevilvatnet pr. 15. juni, 01. juli og 15. juli er holdt uendret i forhold til dagens manøvreringsreglement. Grenseverdien for oppfylling pr. 01. juni er tatt ut som en konsekvens av innkorting av perioden med kjørestriksjoner.

Konsekvenser for Driva kraftverk:

En endring av tapperegimet for å bedre oppfyllingen av Gjevilvatn slik som foreslått, vil ikke gå ut over magasineringsevnen. En simulering over årrekken 1931 - 1990 antyder et gjennomsnittlig tap i inntakt på ca. 0,5 Mkr pr. år. Dette fordi en i gjennomsnitt får produsert 3 GWh mindre i våte år grunnet større vanntap i Ångårsvatn og Gjevilvatn når magasinene fylles raskere opp i snøsmelteperioden. I tillegg vil en faseforskyvning i produksjon som nye regler medfører i forhold til å holde magasinet under naturlig vannstand, kt. 660,55 før vinterproduksjonen starter, de fleste år bidra til en lavere inntjening fordi vannet har en høyere verdi i en tidlig oppfyllingsfase enn når magasinene nærmer seg HRV.

Dersom man i perioder med tapping til Driva velger å variere kjøringen innenfor døgnet (lokkeflommer), kan dette slå begge veier. Øket kjøring på dagtid vil normalt være en økonomisk fordel, mens øket kjøring på nattid og i helger vil være en ulempe.

Kraftverket utnytter de mulighetene som ligger i regulerkraftmarkedet. En innskjerping av tidsrammen for opp- og nedkjøring av kraftverket kan derfor medføre betydelige tap for kraftverket.

Konsekvensene for Gjevilvatnet:

Som i dag vil oppfyllingen av magasinet etter vinterens nedtapping variere med de hydrologiske forholdene. Endringsforslaget vil imidlertid medføre en bedret oppfylling i tørre år med ca. 0,2 – 1,1 m pr. 01. juli, ca. 0,6 – 1,6 m pr. 01. august og ca. 0,7 – 2,2 m pr. 01. september. I vannrike år vil endringsforslaget ha liten betydning. Kraftverket vil da kjøres med tanke på å unngå flomtap.

Det har vært reist kritikk mot regulanten grunnet periodevis høy vannstand i Gjevilvatnet. Høy vannstand kombinert med vind kan medføre erosjon i strandsonen. Særlig er området Raurøra omtalt i denne sammenhengen. Det er imidlertid påvist at perioder med vannstand over naturlig sommervannstand (kote 660,55) er sjeldnere og av kortere varighet etter regulering enn før. Dette vil også være tilfelle med det nye forslaget til manøvreringsreglement.

En tidligere oppfylling av Gjevilvatn kan tenkes å gi større risiko for flomtap. Større risiko for flomtap vurderes imidlertid å være beskjeden i det kraftverket etter hvert har sikrere snø- og nedbørsmålinger å støtte seg til samt bedre prognoseverktøy.

Raskere oppfylling om sommeren vil ha positive virkninger både for båtferdselen på vatnet, fisket samt det visuelle bildet av Gjevilvatnet og Gjevilvassdalen. Det kan ikke påpekes negative konsekvenser for Gjevilvatnet med dette endringsforslaget.

Konsekvensene for Driva elv:

Prosjektrapporten med vedlagte konsulentrapport behandler vandringsforhold og oppvekstforhold (fiskebiologiske forhold) for laks og sjøaure i Driva fra utløp Driva kraftverk til Sunndalsfjorden. I mindre grad er forholdene for utøvelsen av fisket behandlet.

Den fiskesakkyndige – cand. real Jo Vegar Arnekleiv – konkluderer med at en avkorting av perioden med kjørerestriksjoner gjennom kraftverket fra 15. mai til 15. juni kan aksepteres. I denne perioden er det naturlig lav vannføring og lav temperatur i elva. Dette medfører liten oppgang av fisk. Fangststatistikken viser at det tas lite fisk i Driva før 15. juni. Det foreslås videre at kjørerestriksjonene opprettholdes fram til 15. oktober av hensyn til oppvekstforholdene for ungfisk.

Å endre dagens innslagspunkt for kjøring av kraftverket fra 150 m³/sek fra 01. juli til de foreslåtte grenseverdier, anses å ha små konsekvenser for fisken. 10m³/sek fra Driva kraftverk har liten virkning på produksjonsforholdene i elva dersom det går 75-100m³/sek eller mer i Driva fra før. Et tilskudd på 10 m³/sek på lave vannføringer om høsten anses derimot positivt.

Raske og hyppige opp- og nedkjøringer av kraftverket kan ha negative virkninger for fisken. Det foreslås derfor et samarbeid med fylkesmannen i Møre og Romsdal for å komme fram til retningslinjer for kjøring av kraftverket innenfor gitte rammer som fortsatt muliggjør deltakelse i regulerkraftmarkedet. Det foreslås videre å gjennomføre oppfølgingsundersøkelser i vassdraget i en prøveperiode og at konsekvensene av endret manøvreringsreglement evalueres etter prøveperiodens utløp – forslagsvis etter 5 år.”

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. Den har også ligget ute til offentlig ettersyn i Oppdal og Sunndal kommuner. I høringsrunden arrangerte NVE en befaring langs Driva med oppsummerende møte i Sunndal hvor alle partene som til da hadde involvert seg i saken var invitert til å delta. NVE har tidligere vært på befaring ved Gjevilvatnet.

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser:

Oppdal kommune har fattet følgende enstemmige vedtak i kommunestyremøte 06.11.2002:

”.....

1. Oppdal kommune slutter seg til de foreslåtte endringene av pkt. 2 i manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.
2. Oppdal kommune mener endringene i første omgang bør gjøres gjeldende for en periode på 5 år, og at denne perioden benyttes for å evaluere virkningen på fiskebiologiske forhold og utøvelsen av fisket i Driva. Det

forutsettes at TrønderEnergi Kraft AS dekker kostnadene knyttet til dette arbeidet.

3. Oppdal kommune vil understreke at virkningene av de foreslåtte endringene ikke vil være tilstrekkelige til å redusere skadevirkningene av reguleringen til det nivået som ble forutsett på det tidspunktet konsesjonen ble gitt. Kravet om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til vurdering står etter dette fast.

Som grunnlag for vedtaket i kommunestyret lå følgende vurdering fra kommunens saksbehandler:

”Vurdering

Gitt at regulanten ikke tapper Gjevilvatnet lenger ned enn det som ville skjedd med gjeldende reglement, vil de foreslåtte endringene medføre en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet om våren og forsommeren. Dette er en effekt som vil akkumuleres utover ettersommeren og høsten. Virkningen vil bli størst i tørre år.

Ut fra det som er tilgjengelig av kunnskap om fiskebiologiske forhold vil de foreslåtte endringene ikke få vesentlige negative konsekvenser, verken for Driva eller Gjevilvatnet.

Saksbehandler konkluderer ut fra overstående med at Oppdal kommune bør slutte seg til de foreslåtte endringene.

Saksbehandler vil peke på at virkningen av de foreslåtte endringene på langt nær vil være tilstrekkelig til at kravet fra Oppdal kommune med flere, at hele manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon, kan frafalles. For å sikre en tilstrekkelig og årvisst raskt oppfylling av Gjevilvatnet er det behov for å redusere reguleringshøyden. Videre må det fastsettes andre bestemmelser for manøvreringen når vannstanden nærmer seg Høyeste Regulerte Vannstand (HRV). Inntil dette skjer vil virkningene på allmenne interesser være større enn det som ble forutsett da konsesjon ble gitt.”

Sunndal kommune har enstemmig vedtatt følgende i kommunestyremøte 10.12.2002:

”.....

Sunndal kommunestyre godtar at manøvreringsreglementet for Driva kraftverk endres slik at det ikke stilles krav til slipping av vann gjennom kraftverket før 15.6. kun dersom følgende to forutsetninger oppfylles:

- Det gjennomføres en 5-årig forundersøkelse for å få et bedre fiskeribiologisk grunnlag for ny vurdering som ikke må vise forventet negative konsekvenser. I så fall kan konsesjon gis for en 5 års prøveperiode med endelig evaluering og ev. varig endring etter denne perioden. Manglende kjennskap til bl.a. smoltutvandring hos sjøørret gjør at kunnskapsgrunnlaget per i dag er for lite til uten videre å godta en endring.

- Det blir utredet hvilke konsekvenser en endring i manøvreringsreglementet har å si for grunnvann og avling på jordbruksareal nær Driva. Utredningen må dokumentere at endringen ikke vil ha negative konsekvenser for jordbruket. Brev fra Indre Nordmøre og Romsdal forsøksring av 14. november 2002 vedlegges uttalelsen.

Kommunestyret mener at kravet til slipping av vann utover høsten skal beholdes som nå. Dette av hensyn til utøvelsen av fisket, og for å begrense variasjonene i vannføring som følge av effektkjøring av kraftverket. Dersom det blir aktuelt med bestemmelser i manøvreringsreglementet som begrenser effektkjøringen, vil vi vurdere dette på nytt. Kommunestyret setter i så fall også samme krav til fiskeribiologiske undersøkelser som i forrige punkt."

Følgende vurdering lå til grunn for kommunestyrets vedtak:

"Vurdering:

Et hovedargument for endringer i manøvreringsreglementet er den usikre og sene oppfyllingen av Gjevilvatnet om våren/forsommeren. Problemene dette skaper for båten på Gjevilvatnet er ofte framhevet, forholdene var imidlertid godt kjent da driften av rutebåten ble startet i 1991.

Under konsesjonsutredningen ble det forutsatt at midlere fylling av Gjevilvatnet skulle være 3,3 m under HRV. Statistikk fra TrønderEnergi viser at midlere vannfylling i Gjevilvatnet er bedre enn forutsatt: 2,2 m under HRV (Arne Eiken, TrønderEnergi). Oppdal kommune bestrider dette (Arild Hoel, Oppdal kommune).

Vannføringen i Driva nedenfor kraftverket er redusert med ca. 20 % etter reguleringen fra 15.5. til 15.10. En endring av pkt. 2 i manøvreringsreglementet slik TrønderEnergi ønsker, kan bety enda mindre vannføring i tørre år i Driva på vår/sommer og uansett mer vann utover høst/vinter. Prosjektgruppens mandat har vært å vurdere endring i reglement ut fra hensyn til fisken. Grunnen til at arbeidet ble igangsatt er reguleringens negative effekter for friluftsliv og reiseliv i Gjevilvassdalen og Oppdal. Slik gruppens mandat har vært, er imidlertid ikke effekter på utøvelse av fisket i Driva og derigjennom effekter på reiselivsnæringa i Sunndal vurdert. Dette gjør avveiningen skjev – friluftsliv og reiseliv i Oppdal mot fiskeribiologi i Sunndal – uaktet de store friluftsliv og reiselivsmessige verdiene som berøres i Sunndal. Størrelsen av disse kan illustreres ved at *tiltaksplan for arbeidet med bekjempelse av Gyrodactylus salaris i norske laksevassdrag* anslår økonomiske tap i smitteregion 5 (Driva står for mesteparten av verdiene) som følge av tapt laksefiske til å være i størrelsesorden 70-80 mill. kr/år. I denne saken må man vurdere ut fra en situasjon med en gyrofri Driva.

Driva er i særklasse landets beste sjøørretelv. Tilreisende fiskere er også i dag viktig for lokalt reiseliv, selv om elva ikke er like sentral for turismen som før *Gyrodactylus salaris* slo ut laksebestanden.

Da det ble gitt konsesjonen til å regulere Driva, Gjevilvassdalen og omkringliggende områder ble det lagt til grunn et omfattende arbeid for å belyse alle sidene av saken. Blant annet fiskeribiologiske forundersøkelser i Driva. En svakhet ved vurderingene som arbeidsgruppa har gjort og som kommer fram i rapporten og den fiskeribiologiske rapporten, er manglende oppdaterte bakgrunnsdata. En viktig parameter som tidspunkt for utvandring av sjøørretsmolt er ukjent. Skal det være aktuelt å endre manøvreringsreglementet må det kreves forundersøkelser over i alle fall en 5-årsperiode og tilsvarende etterundersøkelser der endringen er gitt betinget at man ikke kan påvise vesentlig negative endringer.

Det søkes om å endre innslagsdatoen for tvangskjøring fra 15.5. til 15.6. Endring til 1. juni har ingen ting å si for utøvelsen av fisket, da fisket i Driva starter 1. juni. I den fiskebiologiske rapporten sies "for å ivareta utøvelsen av fisket kan det være et argument å ikke avkorte tidsperioden lenger enn til 1. juni". Fra 1. til 15. juni er vannføringen vanligvis stigende, men det er ikke uvanlig at det på denne tiden er kaldt, noe som medfører mindre snøsmelting og mindre vannføring i elva.

Videre søkes om å endre innslagsgrensen for slipping av vann fra 15.7. fra 150 m³/sek til suksessivt 100m³/sek, 75m³/sek og 50m³/sek i tidsrommet 1. juli – 15. okt. For fisket i Driva kan dette ha mye å si, spesielt i august. Argumentet for å senke innslagsgrensen i tidsrommet 1. juli – 15. okt er å legge denne opp til den naturlige vannføringen i elva – altså at det først skal tvangskjøres når det er lite vann i elva – avtrappingen følger i grove trekk mediankurven. (Median = midtre observasjon i en serie – gir bedre uttrykk for normalen enn gjennomsnitt om man har enkelte ekstremverdier). Isolert sett kunne trolig dette vært gjennomført uten store negative effekter. Forholdet er at Driva kraftverk leverer til spotmarkedet og skal kunne levere strøm og stenge av leveransen på 15 min. varsel, noe som medfører stor grad av effektkjøring, dvs. rask regulering opp og ned. Med vannføringer på 100 m³/s og under blir effektkjøringen svært merkbar, den er svært negativ for utøvelse av fisket og også fiskeribiologisk uheldig.

Med terskelverdi for tvangskjøring lagt godt over "naturlig" vannføring, må kraftverket kjøre med konstant 10 m³/s og spillerrommet for effektkjøring blir da 20 m³/s (verkets totale slukeevne er 30 m³/s). Med foreslåtte grenser, 75 m³/s i siste del av fiskesesongen og 50 m³/s videre, vil man kunne effektkjøre innenfor 30 m³/s på så lave vannføringer at effektene både på fis-

ket og på fisken vil kunne bli store. Med mindre grad av effektkjøring eller langsommere opp og nedkjøring vil lavere innslagsverdier kunne være mer aktuelt å akseptere – dette er imidlertid ikke noe tema i søknaden.

Man skal også merke seg at hydrologiske data brukt som grunnlag for rapporten er fra årene etter regulering. Sammenlignes med naturlig vannføring, dvs. tiden før reguleringa slik det er gjort i vedlegg 2, ser man at vannføringen er vesentlig redusert i perioden, om lag 20 %. Den avtrappingen som det er søkt om er likevel lagt slik at den i hovedsak ligger over medianen før regulering fra august og utover.

Konklusjonene i den fiskeribiologiske rapporten er basert på en antagelse om at smoltvandringen av laks og sjørret skjer i perioden 10. mai – 15. juni. Utvandringen av smolt skjer når vårflommen starter. I tørre år og i perioder med jevn og lav vannføring foreslås at Driva kraftverk kan kjøre for å lage lokkeflommer. Det foreslås imidlertid ikke som et pålegg, men at dette kan skje på frivillig basis i samråd med fylkesmannen i Møre og Romsdal. Reglementet inneholder en passus om at manøvreringen skal skje i samråd med fiskerisakkyndig, bestemmelsen er imidlertid lite konkret og har vært sovende.

Økingen av vannføring lokker også tidlige gytevandrerne, slik at å fjerne innslagsgrensen fram til 15.6. kan være negativ for oppgang av disse. Dette har liten fiskeribiologisk betydning, da de vil gå på elva når den går opp uansett, men i og med at fisket starter 1.6. kan dette ha betydning for fisket. Imidlertid er fiskeaktiviteten liten først i sesongen.

Et tilskudd av driftsvann fra kraftverket på høsten vil virke gunstig på oppvekstforholdene for ungfisk. Tilsvarende vil effektkjøring virke negativt.

Rapporten tar forbehold om dårlig data-grunnlag og foreslår at en eventuell endring gis for en prøvetid på 5 år og evaluering før eventuell endelig endring. Et viktig moment ved en eventuell endring av manøvreringsreglementet er at Driva nå er et nasjonalt laksevassdrag, noe som betyr at det ikke skal gjøres inngrep i vassdraget som har negative konsekvenser for laksen. Gitt manglende vurderingsgrunnlag og nasjonalt laksevassdrag er det rimelig å stille krav også om en 5-års fiskeribiologisk forundersøkelse i Driva før det kan bli aktuelt å endre manøvreringsreglementet. Denne bør som minimum ha som mål å fastslå tid for og mengde av smoltutvandring for sjørret og i den grad det er mulig laks. Videre må omfang av, tid og lokaliteter for gyting dokumenteres, for sammenligning med den eventuelle ettersituasjonen.

Tørkesvake arealer langs Driva

Konsekvensene for grunnvannstand i Sunndalen og eventuelle effekter på jordbruk av å endre innslagstidspunktet for pålegg av slipping av

vann fra 15. mai til 15. juni er ikke vurdert i bakgrunnen for søknaden. Planetaten har bedt om merknad fra Indre Nordmøre og Romsdal forsøksring, dette er gitt i brev av 14. november 2002 som vedlegges uttalelsen. Forsøksringen peker på at i Drivaskjønnnet fikk mange bruk erstatning for forventet skade på grunn av redusert grunnvannstand. Perioden 15.5. til 15.6. er viktig for avlingene, og redusert vannføring i elva i perioden vil ventelig gi en større skadeprocent enn det som lå til grunn for skjønnnet. Forsøksringen anbefaler at jordbruksakkyndige sammen med sakkyndige i grunnvannshydrologi må utrede skadevirkningene for jordbruket før manøvreringsreglementet blir endret. Kommunen bør derfor ikke godta endring i innslags-tidspunktet fra 15.5 til 15.6 uten at slik dokumentasjon foreligger.”

Møre og Romsdal fylkeskommune har gjort følgende vedtak i møte i fylkesutvalet 27.01.2003:

1. “Møre og Romsdal fylkeskommune kan akseptere eventuelle endringer i manøvreringsreglementet for Driva kraftverk dersom dei fiskeribiologiske verdiane og utøving av fisket i Driva ikkje blir skadelidande. I så tilfelle blir endringane i reglementet stansa.
2. Før Møre og Romsdal fylkeskommune kan tilrå endringar i manøvreringsreglementet må det gjerast konkrete granskingar av fiskeribiologien over ein viss tidsperiode. Vidare må det sannsynleggjerast at endringa ikkje vil ha negative innverknader på grunnvassstanden/ jordbruket i Sunndalen.
3. Ei eventuell endring i reglementet bør gjerast med ei prøvetid på 5 år, med ei evaluering av konsekvensane før endringa eventuelt blir gjort endeleg.”

Møre og Romsdal fylkeskommune v/fylkeskonservatoren har i tillegg gitt følgende uttalelse i forhold til kulturminner i brev datert 02.12.2002:

”Det ligg kulturminne langs elvekanten på Driva som kan bli truga av erosjon dersom vannstanden aukast dramatisk eller ved flom. Det ligg mellom anna eit stort gravfelt ved Løykja der fleire av gravhaugane ligg ved den eldre, no attgrodde elvebredden.

Denne søknaden om endring synast ikkje å medføre endringar som utgjer noko fare for kulturminna. Så langt vi kan sjå medfører ikkje endringa nye fysiske inngrep i Sunndal kommune. Kulturavdelinga har difor ingen merknad til planen.

Vi vil likevel oppmode til aktsemd og ber om at det blir teke kontakt med oss, jf. § 8 i kulturminnelova, dersom det under gjennomføring av tiltaket skulle dukke opp ting som kan truge områder av arkeologisk interesse.”

Sør-Trøndelag fylkeskommune har gjort følgende enstemmige vedtak i møte i fylkestinget 27.11.2002:

”.....

1. Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til de foreslåtte endringene av pkt. 2 i manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.
2. Sør-Trøndelag fylkeskommune mener endringene i første omgang bør gjøres gjeldende for en periode på 5 år, og at denne perioden benyttes for å evaluere virkningen på fiskebiologiske forhold og utøvelsen av fisket i Driva. Det forutsettes at Trønder Energi Kraft AS dekker kostnadene knyttet til dette arbeidet.
3. Sør-Trøndelag fylkeskommune vil understreke at virkningene av de foreslåtte endringene ikke vil være tilstrekkelige til å redusere skadevirkningene av reguleringen til det nivået som ble forutsett på det tidspunktet konsesjonen ble gitt. Kravet om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til vurdering står derfor fast, og klagen gitt i Hovedutvalg NSKs sak 151/01 opprettholdes.”

Følgende vurdering og konklusjon fra fylkesrådmannen lå til grunn for vedtaket i fylkestinget:

”Klagen fra fylkeskommunen baserer seg på et avslag fra NVE om å revidere hele manøvreringsreglementet. Når det nå foreligger en søknad om endringer i reglementes pkt. 2, er det naturlig å vurdere om dette endringsforslaget imøtekommer klagen, og i så fall om graden av imøtekommelse er tilstrekkelig for å trekke klagen. Klagen følger som vedlegg til saken.

Fylkesrådmannen er av den oppfatning at det nye tapperegimet forbedrer forholdene ved Gjevilvatnet.

Gitt at regulanten ikke tapper Gjevilvatnet lenger ned enn det som ville skjedd med gjeldende reglement, vil de foreslåtte endringene medføre en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet om våren og forsommeren. Dette er en effekt som vil akkumuleres utover ettersommeren og høsten. Virkningen vil bli størst i tørre år.

Fylkesrådmannen konkluderer ut fra ovenstående med at Sør-Trøndelag fylkeskommune bør slutte seg til de foreslåtte endringene.

Imidlertid er Fylkesrådmannen ikke av den oppfatning at virkningen av de foreslåtte endringene vil være tilstrekkelig til at kravet fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Oppdal kommune med flere, om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon, kan frafalles. For å sikre en tilstrekkelig og årvisst raskt oppfylling av Gjevilvatnet er det behov for å redusere reguleringshøyden (som i dag er 15 meter).

Videre må det fastsettes andre bestemmelser for manøvreringen når vannstanden nærmer seg Høyeste Regulerede Vannstand (HRV). Inntil dette skjer vil virkningene på allmenne interesser, (herunder utvaskingsproblematikken på

Rauøra) være større enn det som ble forutsett da konsesjon ble gitt.

Fylkesrådmannen ser det som viktig at kraftselskapene får ivaretatt grunnlaget for god økonomisk drift. Ved en endring av reglementet i tråd med fylkeskommunens klage, vil det økonomiske fundamentet trolig forverres.

Det blir da en avveining mellom de økonomiske interessene til regulanten og de allmenne interessene som må ligge til grunn for en vurdering om klagen skal opprettholdes.

Fylkesrådmannens konklusjon

Fylkesrådmannen er av den oppfatning at det nye manøvreringsreglementet vil gi positive effekter på forholdene i og ved Gjevilvatnet. Fylkesrådmannen konkluderer videre med at endringene ikke dekker alle de forhold som ligger til grunn for klagen som ble sendt Olje- og energidepartementet.

Fylkesrådmannen mener derfor at klagen som ble fremmet av Hovedutvalg for næring, samferdsel og kultur, som fylkesfriluftsnemnd bør opprettholdes.”

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har uttalt følgende i brev av 13.12.2002:

”.....

Naturkvaliteter og status

Driva er et enestående elveøkosystem. Store biologiske ressurser gjør at elva er av landets mest fiskerike og populære sportsfiske lokalitet. Som sjørretelv er den best i landet. Tidligere var den også en av de beste lakseelvene. Sesongen 2002 innrapporterte 7,1 tonn sjørret og 3,4 tonn laks.

Liten fangst av laks i senere år skyldes lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. I Sunndalsregionen er de årlige økonomiske tap som følge av denne vurdert til 70 – 80 millioner kroner årlig. Myndighetene prioriterer å bli kvitt parasitten. Gjennom årenes løp har Driva og fiskebestandene vært utsatt for negativ påvirkning. Her kan også nevnes kraftregulering og episoder med gassovermetning.

Området har likevel særdeles store kvaliteter og et stort potensial for videreutvikling. Dette er bakgrunnen for at Driva i dag er et nasjonalt laksevassdrag. Denne status er viktig for å bevare anadrome ressurser. I nasjonale laksevassdrag skal man unngå inngrep og aktiviteter som kan skade livsbetingelsene for fisk.

Endret manøvreringsreglement

Forslaget til nytt manøvreringsreglement er basert på kunnskap om hydrologiske- og biologiske forhold som i dag er tilgjengelig for Driva. I tillegg trekkes det inn erfaring fra andre vassdrag. Vi forstår det dit hen at det optimale kunnskapsgrunnlag ikke foreligger. Det kan derfor

stilles spørsmål om bakgrunns materialet for det omsøkte forslaget til endringer av manøvreingsreglementet er godt nok.

Videre inneholder forslaget at "Fylkesmannen i Møre og Romsdal skal gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket innenfor bestemmelsene gitt i foregående avsnitt (i konsesjonen) ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger."

Oppsummering

Driva er et nasjonalt laksevassdrag. Denne status reflekterer meget store fiskeribiologiske verdier som skal sikres. Driva er i dag blant de aller fremste sportsfiskeelver i landet.

I sin betraktning uttaler Vitenskapsmuseet: "Ved eventuell endring av reglementet må det være et hovedpoeng å fortsatt sikre vandring og produksjonsforhold til laks og ørret i Driva." Vi stiller oss bak dette synspunktet og vil vektlegge verdien av det.

Vi er usikker på effektene av den omsøkte endringen. Vi vil derfor foreslå at eventuelle justeringer av reglementet gjøres gjeldende for en kort periode med oppfølgende evaluering. Evalueringsprogrammet må utformes grundig og de ulike parter må få anledning til å komme med innspill til tema og opplegg.

At Fylkesmannen i Møre og Romsdal skal gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket "ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger" finner vi vanskelig å gjennomføre."

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gitt følgende høringsuttalelse i brev av 12.12.2002:

"Konsekvenser for Gjevilvatnet

Problemstillingen for Gjevilvatnet er i første rekke av praktisk/estetisk karakter. Sen oppfylling av vatnet på forsommeren vil generelt vanskeliggjøre bruk av båt, og i særlig grad hindre en praktisk avvikling av båtferdsel knyttet til fiske og annen turisme. Gjevilvatnet er dertil ett av de mest kjente landskapsmotiv i landsdelen, og blir ofte knyttet til turisme både nasjonalt og internasjonalt. En raskere oppfylling av vatnet vil derfor være av vesentlig betydning for en helhetlig presentasjon av området som turistmål.

Endringsforslaget innebærer små endringer i vannrike år, men vil føre til en merkbar endring av fyllingsgraden i tørre år. Regulanten anfører en bedret oppfylling i tørre år på ca. 0,2 – 1,1 m per 1. juli, ca. 0,6 – 1,6 m per 1. august og ca. 0,7 – 2,2 m per 1. september.

Problematikken vedrørende erosjon av Rauøra som følge av høy vannstand i Gjevilvatnet om høsten med påfølgende erosjon kan i utgangspunktet tenkes å bli forsterket ved en be-

dret fyllingsgrad. Dette er imidlertid en problemstilling som må vurderes og løses separat.

Oppdal kommune presiserer at gevinsten ved endringen er betinget av at regulanten ikke øker vintertappingen, da det omsøkte tapperegime vil øke mulighetene for raskere oppfylling. Hensikten med endringen må være å skape en reell forbedring av fyllingsgraden, ikke å benytte et nytt reglement til øket nedtappingen og effektivisering av kraftproduksjonen på en måte som ikke bedrer mulighetene for en raskere oppfylling. Det må derfor forutsettes at det nye reguleringsreglementet praktiseres på en måte som oppfyller intensjonen med endringen.

Et nytt fyllingsregime vil etter Fylkesmannens oppfatning ikke endre det biologiske grunnlaget for fiskebestandene i Gjevilvatnet. Det må imidlertid forutsettes at vintertappingen ikke økes vesentlig, da dette vil kunne begrense reproduksjonsområdet for røyebestanden ytterligere. En øket nedtapping vil dessuten innebære risiko for ny erosjon og i verste fall nye ras, noe som vil gi betydelige negative konsekvenser for fiskebestandene i Gjevilvatnet og for friluftinteressene generelt.

Konsekvenser for Driva

Perioden med pålegg om vannslipp på 10 m³/s gjennom kraftverket er innkortet med 1 måned på våren, fra 15. mai til 15. juni. Dette er et tidsrom hvor vannføringen normalt er så stor at et tilskudd på 10 m³/sek vil ha liten betydning det meste av tiden både for oppgang av fisk og fiskeutøvelse (det fiskes lite før 15. juni). Grensene for pålagt vannslipp av 10 m³/s er videre satt ved underskridelse av 100 m³/s i tidsrommet 15. juni – 14. august, ved underskridelse av 75 m³/s i tidsrommet 15. august – 14. september, og ved underskridelse av 50 m³/s i tidsrommet 15. september – 15. oktober. Et vannslipp på 10 m³/s i disse tidsrom vil som nevnt representere en økning i vannføring på minimum 10 %, 13 % og 20 %.

I henhold til de hydrologiske data som foreligger for Driva, innebærer dagens krav en kontinuerlig tilleggskjøring på 10 m³/s det meste av perioden 1. juli – 15. oktober, sett i forhold til median vannføring (perioden 1973 – 2001). De nye kravene vil innebære redusert pålagt kjøring, og sett i forhold til samme mediane vannføring, vil tilleggskjøring starte ca. 1. august. Det vil derfor i første rekke være i juli måned at tilleggskjøringen vil forsvinne, da det i dette tidsrommet vil være en median vannføring mellom 150 og 100 m³/sek. I dette tidsrommet vil vannføringen derfor minske 7 - 10 % i forhold til nåværende vannregime.

Fylkesmannen vil bemerke at vesentlige endringer i nedbørmengden over tid vil kunne endre sommeravrenningen merkbart. Den vurdering som er gjort ovenfor er basert på perioden 1973 – 2001, og en endring til mindre ned-

bør på linje med hva som er erfart i senere år, vil derfor kunne forverre situasjonen.

Den fiskerisakkyndige i prosjektgruppa går inn på de biologiske konsekvensene som endringene vil medføre. Det konkluderes med at smoltutvandring og oppgang av fisk ikke vil bli vesentlig berørt ved å forskyve reglementet fra 15. mai til 15. juni. I helt ekstreme perioder med liten vannføring ut over våren vil smoltutgangen kunne hemmes. En slik situasjon vil skje unntaksvis, og vil uansett ikke løses ved et ekstra slipp på 10 m³/s. En lokkeflom må etter alt å dømme ha en størrelse på opp imot 30 m³/s med en varighet over ett eller to døgn. Slike lokkeflommer må derfor avtales særskilt ut over det vanlige reglementet.

I forhold til klekking og ungfiskproduksjon vurderes en avkorting i forkant av tidsperioden å få liten negativ effekt. Det anbefales ingen avkorting i tidsperiodens etterkant, da dette vil kunne virke negativt inn på produksjonsforholdene for ungfisk gjennom senket elvetemperatur; uansett vil en slik avkorting ha liten betydning for fyllingsforholdene i Gjevilvatnet.

Den fiskerisakkyndige kommer lite inn på hvilke konsekvenser det endrede vannslippet vil få for fiskeutøvelsen. Eventuelle konsekvenser for utøvelsen av fisket er ikke utredet av prosjektgruppa, da dette anses å være et tema som interesseorganisasjonene vil kommentere i høringsfasen.

Den fiskerisakkyndige presiserer at en markert effektkjøring av kraftverket vil kunne virke negativt inn på både fiskeribiologiske forhold og utøvelsen av fisket. Det anbefales derfor at det ved manøvrering av kraftverket tas hensyn til dette ved langsom start og stopp, noe som for øvrig er presisert i manøvreringsreglementets pkt 2.5.

Det konkluderes med at det knytter seg usikkerheter til virkningen av et endret manøvreringsreglement. Et nytt reglement bør derfor prøves i en periode på anslagsvis 5 år, og at det samtidig skjer en evaluering av virkningen på fiskeribiologiske forhold og fiskeutøvelse.

Sunndal kommune har vesentlige innvendinger mot å endre manøvreringsreglementet uten at konsekvensene blir grundigere avklart. Kommunen foreslår en 5 års forundersøkelse for å få et bedre fiskeribiologisk grunnlag for ny vurdering. I så fall denne ikke viser negative konsekvenser, kan konsesjonen gis for en 5 års prøveperiode med endelig evaluering og deretter eventuell varig endring.

Kommunen vil kunne godta en forskyvning i vannslipp fram til 15. juni dersom nevnte undersøkelse gjennomføres, og dersom nåværende krav om vannslipp ut over sommeren og høsten kan fortsette. Kommunen mener at det siste er meget vesentlig for å opprettholde fiskemulighetene, og for å begrense de negative effektene av en stadig økende effektkjøring.

Allmenne interesser

De allmenne interesser hva angår fiske er utdypet ovenfor. Hva angår Gjevilvatnet, synes et nytt manøvreringsreglement utelukkende å innebære positive konsekvenser for alle typer allmenne interesser. Det forutsettes da at endringene ikke medfører en øket utnyttelse av magasinet med fare for nye utrasinger, og at erosjonsproblematikken hva angår Rauøra ikke blir forverret. For Driva synes endringene å kunne medføre ulemper for fiskeutøvelsen i et usikkert omfang, i første rekke i juli måned.

Av andre allmenne interesser nevner Sunndal kommune negative konsekvenser for grunnvannstanden i Sunndalen og eventuelle effekter av jordbruket som følge av endringene i utsatt vannslipp, og peker på at dette er et forhold som ikke er vurdert i søknaden. I et brev fra Indre Nordmøre og Romsdal forsøksring blir det pekt på at perioden 15. mai – 15. juni er viktig for avlingene, og at en redusert vannføring i elva vil kunne gi større skade enn det som lå til grunn ved erstatningsskjønnet. Forsøksringen anbefaler derfor at jordbrukskyndige i samråd med hydrologer må utrede skadevirkningene for jordbruket med utgangspunkt i de foreslåtte endringer av manøvreringsreglementet.

Fylkesmannen kan ikke se at andre allmenne interesser vil bli berørt i vesentlig grad av de omsøkte endringene.

Andre forhold

Fylkesmannen har merket seg at Sunndal kommune har en annen oppfatning av den omsøkte endring enn Oppdal kommune. Sunndal kommune vil ikke gå inn for å iverksette endringer før det er foretatt en 5 årig konsekvensvurdering, og kommunen vil uansett ikke endre kravet til vannslipp ut over sommeren og høsten.

Til Sunndal kommunes innspill er å bemerke at det vanskelig lar seg gjøre å vurdere eller analysere seg fram til sikre konklusjoner hva angår virkningen av den foreslåtte endringen av manøvreringsreglementet; bare en reell endring med påfølgende evaluering kan avklare faktiske ulemper. Det må imidlertid foreligge en realistisk vurdering av de ulemper som kan tenkes å oppstå. Fylkesmannen mener at mulige innvirkninger på biologiske forhold, fiskeutøvelse og andre allmenne interesser knyttet til de berørte områdene er avklart innen forutsigbare grenser, og at det neppe vil kunne oppstå alvorlige konsekvenser dersom endringene blir gjennomført. Hva angår innvirkningene på jordbruksinteressene knyttet til grunnvannsendringer, forutsetter Fylkesmannen at det blir gjennomført en konsekvensutredning på bakgrunn av foreliggende fakta.

Spørsmålet om ytterligere erstatninger som følge av grunnvannsproblemer i Sunndalen er etter vår vurdering et forhold som eventuelt må tas opp i ettertids; det samme gjelder en eventuell

ny vurdering av de erstatninger som ble gitt i forbindelse med fiskeskjønnen.

Fylkesmannens konklusjon

Etter Fylkesmannens oppfatning vil de omsøkte endringene av manøvreringsreglementet gi seg positive utslag for fyllingsregimet i Gjevilvatnet, samtidig som et redusert vannslipp til Driva ikke vil medføre vesentlige ulemper for lokale fiskeinteresser eller vassdragets fiskebestander. Fylkesmannen kan heller ikke se at andre allmenne interesser vil bli vesentlig berørt. Fylkesmannen vil derfor gå inn for at den omsøkte endringen av manøvreringsreglementet blir vedtatt i henhold til søknaden og til prosjektutvalgets innstilling, og at endringen blir gjort gjeldende for en prøveperiode på 5 år. Biologiske undersøkelser og brukerundersøkelser gjennomført i prøveperioden bør etter vår oppfatning danne grunnlag for hvorvidt endringen skal gjøres permanent.

Selv om Sør-Trøndelag fylkeskommunes krav om endring av hele manøvreringsreglementet ikke er del av denne vurdering, mener Fylkesmannen imidlertid at TrønderEnergi AS sin søknad bare delvis forbedrer forholdene ved Gjevilvatnet.”

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttaler i brev av 11.12.2002:

”.....

DNs vurderinger

Når det gjelder Gjevilvatnet mener DN endringen av manøvreringsreglementet vil være positivt. En raskere fylling av magasinet vil bidra til at de landskapsmessige virkningene av reguleringen vil bli mindre. Gjevilvatnet grenser mot Trollheimen landskapsvernområde og dalen er den viktigste innfallsporten til verneområdet. Det er sannsynliggjort at en endring av manøvreringsreglementet som omsøkt ikke vil påvirke andre brukerinteresser i Gjevilvatnet negativt.

Driva er foreslått som nasjonalt laksevassdrag. Formålet med nasjonale laksevassdrag er å gi et utvalg av de viktigste laksebestandene i Norge en særlig beskyttelse. Selv om de formelle vedtakene om opprettelse av nasjonale laksevassdrag ikke er fattet legger DN til grunn at Driva må forvaltes i tråd med det beskyttelsesregimet som er foreslått for disse vassdragene. Driva skal derved beskyttes mot skadelige tiltak og aktiviteter, og prioriteres i arbeidet med å beskytte villaksen. En endring i manøvreringsreglementet må derfor ikke medføre at produksjonsgrunnlaget i vassdraget svekkes. Laksens behov i hele livssyklusen, gjennom gyting, klekking, oppvekst, smoltutgang og oppvandring må ivaretas. Det må samtidig legges vekt på at Driva er et av Norges viktigste sjøaurevassdrag. Driva er i dag rammet av Gyrodactylus salaris. Som nasjonalt laksevassdrag skal bekjemping

av parasitten prioriteres her. Når behandling av vassdraget iverksettes vil det være viktig at alle forhold i elva som er kontrollerbare, deriblant vassdragsreguleringstiltak, kan benyttes for å sikre at de tiltak som må gjennomføres blir vellykket.

De omsøkte endringene i manøvreringsreglementet baserer seg i stor grad på konklusjonene til den fiskeribiologisk sakkynndige (Jo Vegar Arnekleiv): ”Basert på slike generelle kunnskaper og data om vannføringen i Driva ved Elvehøy bru (TE-notat) vil jeg tilrå at en nærmer seg en mer naturlig vannføringsvariasjon i fastsetting av grenseverdier for når det skal slippes vann gjennom Driva kraftverk.” Arnekleiv understreker imidlertid at det vil knytte seg usikkerheter til virkningene av et endret manøvreringsreglement for fiskebestandene i Driva og foreslår derfor en prøveperiode på 5 år hvor en samtidig evaluerer virkningene på fiskebiologiske forhold og utøvelse av fisket.

DN finner at den omsøkte tidsbegrensede endringen av manøvreringsreglementet vil kunne være akseptabel. Det er imidlertid viktig at det iverksettes et program for oppfølgende undersøkelser som ivaretar både fiskebiologiske forhold og andre brukerinteresser. Det må legges opp til en prosess som sikrer innsyn og medvirkning. Vi vil i den forbindelse spesielt vise til uttalelse fra Sunndal kommune. DN vil kunne medvirke i en slik prosess.

Avsluttende bemerkninger

Den omsøkte endringen i reguleringsreglementet er ikke tilstrekkelig for å ivareta interesser rundt Gjevilvatnet. Sør-Trøndelag fylkeskommune eller Oppdal kommune opprettholder et krav om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til vurdering. Spørsmål omkring oppfylling av Gjevilvatnet, og andre tema som er tatt opp i Gjevilvatnet, vil på nytt komme opp til diskusjon når manøvreringsreglementet kan endres. Dette kan skje ved at Sør-Trøndelag fylkeskommune får gjennomslag for sine krav, eller ved ordinær revisjon av konsesjonen. Det synes umulig å imøtekomme kravene om oppfylling av Gjevilvatnet uten å se på andre momenter enn krav om tapping til Driva. Sikker fylling av Gjevilvatnet forutsetter antakelig ytterligere restriksjoner på nedtapping og/eller endring av reguleringsgrensene. Ved en ordinær revisjon er det også andre deler av reguleringen som det vil være naturlig å diskutere, bl.a. minstevannføringer og håndteringen av magasinet når det nærmer seg HRV.

For Drivas del er vannslippingen gjennom kraftverket bare en del av reguleringen som vil kunne påvirke laksebestandene. I den fiskeribiologiske rapporten til Arnekleiv er det også tatt opp spørsmål som effekter av effektkjøring, behovet for lokkeflommer og slippsted for lokkeflommer. Dette er spørsmål som selvfølgelig kan diskuteres mellom regulant og berørte in-

teresser men som også vil ha en naturlig plass i en revisjonsprosess.

DNs konklusjon

DN vil ikke motsette seg at det fortas en midlertidig endring av manøvreringsreglementets § 2 som omsøkt.

DN forutsetter at en endring følges opp med tilstrekkelige undersøkelser for å dokumentere faktiske virkninger for laksefisk i Driva og andre brukerinteresser.”

Kystverket uttaler i brev av 29.10.2002 at de ikke har merknader til søknaden.

Sunndal Jeger og Fiskerforening uttaler i brev av 11.11.2002:

”Sunndal Jeger og Fiskerforening ble stiftet i 1947 og er i dag en forening på 320 medlemmer og er den største jeger og fiskerforeningen i Møre og Romsdal og vi er tilknyttet Norges Jeger og Fiskerforbund.

Sunndal Jeger og fiskerforening er grunneier fra sjøen og 4 kilometer opp i Driva. Vi er den største enkeltgrunneier i Driva. I tillegg til vår egen elv leier vi i dag elv for ca. kr 250 000,- fra private grunneiere. Alt salg av fiskekort på disse strekningene blir lagt ut for salg til allmennheten og vi organiserer i dag i overkant av 10 000 fiskedøgn.

Sunndal Jeger og Fiskerforening er ikke enig i de foreslåtte endringer av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.

Driva har en tidlig oppgang av stor laks og stor sjørret i perioden 15. mai og fram til 1. juli. For å sikre at fisken har gode forhold i denne perioden er det meget viktig at kraftverket slipper et minimum på 10 m³/s. Dette vil vises best de årene vi har sen snøsmelting i fjellene. Samtidig med at vi har oppgang av laks og sjørret i denne perioden så starter smolten sin vandring ut av vassdraget og den er avhengig av at elva fører en stabil og høy vassføring. Dette vil også hjelpe smolten når den kommer ut i sjøen. Vårt fjordsystem er hardt belastet med oppdrettsanlegg og jo mer ferskvann vi har i øvre sjikt av fjordsystemet vil minske sjansene for påslag av lakselus.

Driva er i dag Norges beste sjørretelv og ørreten har en gjennomsnittsvekt på 1,85 kilo. Årlig blir det fisket i overkant av 5 tonn med sjørret og vi har vært oppe i over 10 tonn med sjørret i de beste årene.

Dette har gjort Driva til en meget populær elv for sportsfiskere og utover sensommeren er det fluefiskere som dominerer i elven. Fluefiske foregår utover ettermiddagen og natten. Det som vi opplever da er at kraftverket ofte kjører full produksjon av strøm på dagtid og med et forbruk på 30 m³/s vann og reduserer produksjonen av strøm på kveld/natt og stenger av 20 m³/s med vann i den perioden. Bitevilligheten til laksen og ørreten blir meget dårlig under en slik

senking av vannstanden og foreningen får daglig tilbakemelding fra frustrerte fiskere i denne perioden. Erfaringene våre er at elva har meget ujevn vannstand i denne perioden og en endring av manøvreringsreglementet vil føre til ytterligere svingninger da kraftverket kan stoppe hele sin produksjon på kveld og nattetid. Da vil vi få en endring på 30 m³/s mot i dag 20 m³/s. Ved en vannføring på 75 m³/s vil elva variere fra 105 m³/s på dagtid til 75 m³/s på kveldstid.

Det er utarbeidet en mulig konsekvens for fiskebiologiske forhold i Driva og Gjevilvatnet ved en endring i manøvreringsreglementet (Zoologisk notat 2002 – 3). Rapporten baserer seg hovedsakelig på dokumentasjon tatt fra andre elver. Det er ikke gått inn og sett konkret på hvilke konsekvenser dette vil få for Driva. Rapporten går ut på antatte, mulige og sannsynlige konsekvenser.

Ved en endring av manøvreringsreglementet vil vi i forkant kreve en konsekvensutredning med data hentet fra Driva og ikke fra lignende vassdrag andre steder i landet.

Endringen for manøvreringen går ut på å sikre tidligere fylling av Gjevilvatnet. Dette for å sikre at turistbåten skal kunne sjøsettes tidligere på forsommeren og sikre driverne av båten økonomisk gevinst på dette. Turistbåten er et relativt nytt innslag i Gjevilvatnet (1991) og eierne måtte være klar over den usikkerheten for starttidspunktet når båttrafikken kunne ta til fra år til år avhengig av tidlig eller sen snøsmelting i fjellene.

Ved en endring av manøvreringsreglementet vil Sunndal Jeger og Fiskerforening sikre seg retten for en eventuell erstatning på tapte inntekter på sin elv i nedre del av Driva.

Endringen for manøvreringen vil medføre at Driva kraftverk kan øke sin produksjon av kraft utover vinteren på grunn av oppsparte vannressurser gjennom vår og sommer. Dette vil føre til økt temperatur i elven utover vinteren og forårsake en tidligere klekking av yngel. Konsekvensen av dette er forskyvning av klekketidspunktet og mye dårligere overlevelsesmuligheter for fisken.

Denne konsekvensen ved endring av manøvreringsreglementet må resultere i at konsekvenspliktene til Driva kraftverk utvides til også å gjelde pålagt utsetting av sjørretsmolt i Driva.

Sunndal Jeger og Fiskerforening anbefaler at dagens manøvreringsreglement blir opprettholdt og at Driva i framtiden ikke blir påført mer skade enn den tidligere er blitt utsatt for.”

Sør-Trøndelag Forum for natur og friluftsliv har uttalt følgende i brev av 12.12.2002:

”Sør-Trøndelag Forum for natur og friluftsliv (FNF) er et samarbeidsforum for frivillige friluftslivs- og naturvernorganisasjoner i Sør-Trøndelag. Organisasjonene er bekymret for det økende presset mot natur, og en stadig forrin-

gelse av mulighetene til å drive et enkelt friluftsliv basert på naturens premisser.

Sør-Trøndelag FNF ser positivt på det foreliggende forslaget om å endre punkt 2 i manøvreringsreglementet for Driva kraftverk. Foreslåtte forslag vil – i alle fall enkelte år – føre til en noe bedre oppfylling av Gjevilvatnet på sommerstid og derved redusere skadevirkningene av reguleringen noe.

Sør-Trøndelag FNF er forundret og skuffet over at initiativ til slike justeringer av manøvreringsreglementet ikke er tatt langt tidligere til tross for langvarig press fra lokalt hold, frivillige organisasjoner og regionale myndigheter.

Sør-Trøndelag FNF presiserer at virkningene av det foreslåtte forslaget er så beskjeden at det ikke rokker ved kravet om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon.

Sør-Trøndelag FNF mener at erfaringene etter snart 10 års forsøk på å få til minnelige løsninger klart viser at det er bortkastet tid å vente på ytterligere "frivillige og omforente løsninger". Som kjent betyr ytterligere trening at naturskadene forverres og miljøet taper. Naturperlen Gjevilvatnet fortjener nå handling!

Sør-Trøndelag FNF har med tilfredshet registrert Miljøverndepartementets presisering om at dagens syn på landskapsestetiske eller andre verneinteresser kan tale for justeringer av reglementet i perioden før alminnelig revisjon etter 50 år. Denne uttalelsen er stikk i strid med holdningene til NVE og regulanten.

Sør-Trøndelag FNF mener et nytt manøvreringsreglement vil måtte inneholde:

1. En vesentlig reduksjon av reguleringshøyden på 15 m
2. Klarere bestemmelser for rask og god oppfylling av Gjevilvatnet slik at regulanten pålegges å ta større hensyn til varierende nedbørsforhold/snøakkumulering
3. Høyeste regulerte vannstand må ned fra kote 660,80 til 660,55
4. Klarere bestemmelser for manøvrering nær høyeste regulerte vannstand slik at overfylling på høsten kan unngås.

Selv om FNF ser positivt på de endringer som foreslås vil vi igjen understreke at hele manøvreringsreglementet må opp til revisjon. Det er ubegripelig at dette ikke blir gjort. Både Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, frivillige organisasjoner, Oppdal kommune og andre lokale interesser ønsker en slik gjennomgang. Slik manøvreringsreglementet er utformet i dag, og slik TrønderEnergi praktiserer det, er det til skade både for naturen og friluftslivsinteressene i Gjevilvassdalen."

Gjevilvatnet miljøgruppe uttaler i brev av 06.12.2002:

"Gjevilvatnets syn på angjeldende søknad

1. Gjevilvatnet miljøgruppe slutter seg til de foreslåtte endringer av pkt. 2 i manøvre-

ringsreglementet for Driva kraftverk.

2. Gjevilvatnet miljøgruppe vil understreke at virkningene av de foreslåtte endringene på langt nær vil være tilstrekkelig til å redusere skadevirkningene av reguleringen.
3. Gjevilvatnet miljøgruppe vil understreke at den omsøkte endring av manøvreringsreglementet ikke er å forstå som en minnelig løsning, men er en selvfølgelighet som TrønderEnergi og/eller NVE skulle ha tatt tak i og fått endret for minst 20 år siden. Så hadde man dempet de betydelige skadevirkninger man har sett opp gjennom årene, skadevirkninger som var langt ut over det som var forventet på konsesjonstidspunktet, og langt ut over det som i dag kan aksepteres av skader ved en regulering.
4. Kravet fra Oppdal kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til ny vurdering tiltredes av Gjevilvatnet miljøgruppe og er helt i tråd med det syn som vi har hevdet siden miljøgruppa ble dannet i 1996."

Ut over denne konklusjonen er høringsuttalelsen nok et innspill fra miljøgruppa til kravet om å få endret hele manøvreringsreglementet, inkludert reguleringshøyden, for reguleringen av Gjevilvatnet. Dette er forhold som NVE tidligere har kommentert i sin behandling av den saken, og som nå ligger til behandling som klagesak i Olje- og energidepartementet. Vi referer derfor ikke denne delen av høringsuttalelsen.

Driva elveeigarlag uttaler i brev av 09.12.2002:

"Driva elveeigarlag omfattar et overveiende flertall av grunneiere i Sunndal kommune og dekker nær halvparten av lakse-/ørretførende deler av Driva.

Saken har vært grundig drøftet i Driva elveeigarlag sitt styre. Elveeigarlaget har også vært representert i Fagrådet der det er blitt orientert om søknaden. De som har møtt her er Ola Bræin og kultiveringsansvarlig Gunnar Hoel. Vi deltok videre under befaring med påfølgende orientering om søknaden i Sunndal rådhus 10. oktober i år.

Sakens kjerne er at turistinteressene i Gjevilvassdalen og Oppdal blir stilt opp mot interessene som ligger i tilsvarende i Sunndal, i form av turisme, fiske- og jordbruksinteresser. Etter vår mening må hensynet til Sunndalsamfunnet veie mye tyngre enn vannstand og turisme i Gjevilvassdalen. Driva elveeigarlag retter i denne uttalen oppmerksomheten kun mot fiske. Uten ytterligere kommentar registrerer vi av søknaden fra TrønderEnergi at "Driva kraftverk som regulant samt private- og kommunale interesser ved Gjevilvatnet har sammenfallende interesser i denne saken."

I NVEs orientering på møtet i rådhuset 10.10 kom det fram at NVE har vurdert en henvendelse fra Sør-Trøndelag fylke allerede i 2000.

I NVE sin konklusjon står at skadevirkningene i Gjeviltvatnet "ikke var større enn forutsatt da konsesjonen ble gitt." Dette ble konkretisert i orientering 10.10.

Zoologisk notat 2002-3, utarbeidet av Jo Vegar Arnekleiv og Jarl Koksvik, gir så vidt vi kan se ikke noen sikre konklusjoner om virkningene av omsøkt, endret manøvreringsreglement. I TrønderEnergi sin prosjektrapport av 26. juni siteres fra Arnekleivs rapport at avkorting av kjørerestriksjoner gjennom kraftverket fra 15. mai til 15. juni "kan aksepteres." Videre blir det hevdet i TrønderEnergi sin rapport at "I denne perioden er det naturlig lav vannføring og lav temperatur i Driva. Dette medfører liten oppgang av fisk..."

Vår oppfatning er en annen. Vi som sitter i Driva elveeigarlags styre har mye erfaringsbasert kunnskap om forholdene for fisket i Driva,

Januar 98	Februar 79	Mars 89	April 66	Mai 51	Juni 66
Juli 98	August 92	September 141	Oktober 134	November 116	Desember 130

Tallene illustrerer og underbygger det hovedpoeng; at mai og juni pr. normalverdier er de mest nedbørfattige i året. Det vil etter vår oppfatning være helt galt å ytterligere forsterke den ca. 15 % reduksjon i vannføring Driva allerede er påført ved å frita regulanten for pålagt tapping i disse månedene.

Driva elveeigarlags enstemmige konklusjon er at fiske- og dermed turistinteressene i Sunndal og Driva ikke har noe vann å avse til Gjeviltvatnet om våren/forsommeren. Kjørereglene om høsten, fram til 15. oktober, må ikke endres ut fra hensyn til utøvelse av fiske og oppvekstforholdene for ungfisk.

Vi vil derfor henstille til NVE om å opprettholde sin avvisning av søknad fra Driva kraftverk "om å starte en prosess med sikte på ev. endring av manøvreringsreglementet..."

Dersom NVE skal gjøre forandringer i gjeldende reglement nå, mener Driva elveeigarlag at det må innebære en totalgjennomgang og generell revisjon av hele manøvreringsreglementet."

Indre Nordmøre og Romsdal forsøksring har avgitt en uttalelse direkte til Sunndal kommune i brev av 14.11.2002. Uttalelsen er som følger:

"Sunndal bondelag har spurt Indre Nordmøre og Romsdal forsøksring om korleis ei endra regulering av Driva kraftanlegg vil verke på planteveksten.

Etter det forsøksringen forstår vil det skje ei endring i reguleringa av Driva kraftanlegg slik at høgda på vassstanden i elva nadenom kraftanlegget kan bli lågare enn etter det gamle manøvreringsreglementet. Etter det forsøksringen forstår vil reglementet kunne senke vassstanden i

også fra tiden før reguleringen. En må ikke glemme at reguleringen har medført at den "naturlig lave vannføring" som omtales ovafor, er kunstig redusert med 1/6 – 1/7. Tidlig oppgang av fisk i Driva er ikke kartlagt. Vår kunnskap og erfaring sier at det er tidlig oppgang av fisk i Driva og at vannstanden har stor betydning for utøvelse av fiske fra sesongstart. Vi antar også at vannføringen i det omsøkte tidsrommet for endring, 15. mai – 15. juni, kan/vil ha virkning for senere innsig og oppgang av fisk. Det sier seg selv at konsekvensene av endret manøvreringsreglement, i tråd med søknaden vil slå sterkest ut i år med lite snø, fulgt av tørt og kaldt vær i mai/juni.

Driva elveeigarlag har innhentet data fra værobservasjonsstasjonen på Tingvoll, Hanem. Vi gjengir nedenfor oppgitte, månedlige normalverdier for millimeter nedbør:

heile vekstsesongen, men at verknaden på vassstanden i elva vil bli kraftigst i tida frå 15. mai til 15. juni.

Forsøksringen har grunn til å tru at det gamle manøvreringsreglementet låg til grunn for Drivaskjønnnet. Ein rask gjennomgang av "Utskrift av rettsbok" for Drivaskjønnnet, Nordmøre herredsrett, sak nr. 14/1970 B, viser at 25 bruk nadenom Driva kraftverk fekk tilkjent årlege erstatningar for tørkeskade på avling på grunn av senka grunnvassnivå.

I samband med Drivaskjønnnet har jordbrukssakkyndige vurdert om redusert vassstand i elva vil auke faren for tørkeskade på jordbruksvekstar. Dei har vidare påvist kva for areal det gjeld og kor stor skadeprosent som var forventa på ulike areal. Undersøkingar som vart gjort i Sunndal i samband med Drivaskjønnnet viser at grunnvassnivået i jordbruksareal nær elva og vassnivået i elva er nært knytt til kvarandre. Det blir nemnt at årsaka til dette er at jordsmonnet for det meste består av grus og grovsand.

På bakgrunn av dette er det grunn for å tru at ei ytterlegare senking av vassnivået i elva vil senke grunnvassnivået i mykje av jordbruksareala knytt til Driva. Samanhengen mellom grunnvassnivået og vassnivået i elva er svært komplisert og blir påverka av at jorda har ulike evne til vassleiing i ulike djup og på ulike deler av arealet. I tillegg finst det gamle elvelaup som leier grunnvatnet vekk. På enkelte areal kan det difor godt tenkast at ei senking i vassnivået i elva vil føre til ei mykje kraftigare senking av grunnvasspegelen.

På mange stader er lagdeling av jordsmonnet i Sunndal slik at kornstorleiken aukar dess djupare ned i grunnen ein kjem. Jorda si kapillære leiingsevne for vatn blir difor dårlegare dess

djupare ned ein går. Det fører til at ei ytterlegare senking av grunnvassnivået vil verke kraftigare på jorda sin evne til å forsyne plantane med vatn enn den første senkinga av grunnvassnivået.

Senkinga av vassnivået vil være størst i den delen av veksttida der nedbørsunderskotet vanlegvis er størst.

På dei aktuelle areala er det dyrking av gras, korn og potet. For gras har jamn vasstilførsel heile vekstsesongen mykje å seie for avlinga. For korn har god vasstilgang i tida 15. mai til 15. juni mykje å seie for kor mange strå som blir danna på kvar plante, og dermed mykje å seie for avlingsnivået. Dårlig vasstilgang i denne perioden vil dessutan lett føre til danning av nye strå seint i vekstsesongen. Dette vil gi mykje grønt korn og dermed dårlegare kvalitet på avlinga. Det meste av potetarealet vil være i knolldanningsperioden i første halvdel av juni. Rikeleg vasstilgang i denne tida er viktig for å få god kvalitet på avlinga. Det er dessutan sannsynleg at vasstilgangen i tida rett før knolldanning verkar på kor mange knollar som blir danna, og dermed avlinga òg.

Ut frå vurderingane ovanføre er det forventa at ei ytterlegare senking av grunnvassnivået vil føre til ein større skadeprosent enn det som vart lagt til grunn for Drivaskjønnnet. I tillegg vil eit større areal bli ramma av tørke på grunn av senka vasstand i Driva.

Forsøksringen tilrår at jordbrukssakkyndige i samarbeid med sakkyndige innan grunnvasshydrologi greier ut skadeverknadene for jordbruket i Sunndal før manøvreringsreglementet for Driva kraftanlegg vert endra.”

Jo Vegar Arnekleiv, Vitenskapsmuseet har gitt ein tilleggsuttalelse til Sunndal kommune i e-post datert 10.03.2003.

Arnekleiv har deltatt som fiskerisakkyndig i prosjektarbeidet og utarbeidet rapporten ”Endring av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk – Mulige konsekvenser for fiskebiologiske forhold i Driva og Gjevilvatnet.”

Tilleggsuttalelsen er som følger:

”Jeg viser til telefonsamtale og forespørsel angående behov for fiskeundersøkelser for å kunne vurdere effekten av et endret manøvreringsreglement for Driva kraftverk.

De fiskebiologiske forholdene i et vassdrag vil variere mye gjennom året og mellom år. For å kunne vurdere effekten av endringer i fysiske forhold, som f.eks. endret kraftverksmanøvrering, på bestandene av laks og sjøørret er en derfor avhengig av gode målinger før endringene gjennomføres. Med hensyn til Driva viser vår oppsummering (jf. Zool. Notat 2002-3) at datagrunnlaget mht. fiskebiologiske forhold i Driva er spinkelt, og etter min faglige vurdering ikke tilstrekkelig til å måle konsekvensene av et endret reglement mot. Det finnes en del data som kan benyttes, men som bør suppleres. Det bør

etter min faglige vurdering derfor utføres undersøkelser i 2-3 år før reglementsendringene trer i kraft og med en oppfølging i en prøveperiode med gjennomførte endringer. De fiskebiologiske forholdene som etter mitt syn bør oppdateres i en forundersøkelse kan punktvis oppsummeres slik:

1. Fangststatistikk og data om voksen laks og sjøørret (bl.a. skjellprøver).

Fangststatistikken kan brukes, men må videreføres og oppgaver gis for enkeltstrekninger. Skjellprøver må samles inn og analyseres - så vidt vites er det lite av slike analyser fra de seinere årene. Følge fangstutvikling ovafor-nedafør kraftverket før/etter.

2. Oversikt over ungfiskbestanden av laks og ørret.

Her foreligger en del data fra tidligere, bl.a. fra Fylkesmannen og fra en hovedfagsoppgave, men det må suppleres, spesielt mht. lokaliteter rett ovafor og nedafør kraftverket. Dette er nødvendig for å kunne måle ev. effekt av endrete vassføringsforhold på ungfiskbestandene (og dermed på habitat- og produksjonsforhold).

3. Smoltutvandring og smoltproduksjon.

Det finnes ikke data om smoltutvandring verken for laks eller sjøørret i Driva, men fra andre laksevassdrag vet vi at både smoltproduksjon og smoltutvandring/overlevelse påvirkes av bl.a. vassføring og temperatur, og disse forholdene vil sannsynligvis bli endret ved ev. endring av reglementet. For å måle en slik påvirkning må en ha data om dagens tilstand i min. 2-3 år før endring av reglementet.

4. Gyteområder.

Foreslår å overvåke utvalgte gyteområder ovafor/nedafør kraftverket med hensyn til bruk før/etter, og. ev. tørrlegging av gyteplasser.

Disse momentene er forøvrig diskutert med fiskeforvalteren og synspunktene tilkjennegitt overfor TrønderEnergi.”

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

TrønderEnergi har i brev av 14.03.2003 gitt følgende kommentar til de innkomne høringsuttalelsene:

”Vi har mottatt høringsuttalelsene til vår søknad av 02.08.2002 og har følgende kommentarer til disse:

Oppdal kommune:

Oppdal kommune har gjort et tredelt vedtak i saken.

Til pkt 1 og 2:

Dette er i samsvar med vår søknad og anbefaling i vedlagt prosjektrapport. Vi har følgelig ingen merknad til dette.

Til pkt. 3:

Dette angår kravet om full revisjon av gjeldende manøvreringsreglement for Driva. Vi vil begrense oss til å kommentere innspill i forhold til foreliggende søknad. Innspill fra Oppdal kommune og andre høringsparter som går på klagesaken, og som nå ligger i Olje- og energidepartementet, mener vi ikke er relevant å behandle i tilknytning til vår søknad.

Sør-Trøndelag fylkeskommune:

Sør-Trøndelag fylkeskommune har praktisk talt gjort likelydende vedtak som Oppdal kommune. Det henvises til kommentarene ovenfor.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag:

Uttalelsen fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag samsvarer i hovedsak med den som er avgitt av Oppdal kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Det henvises til kommentarer gitt til Oppdal kommunes uttalelse.

Sør-Trøndelag forum for natur og friluftsliv:

Vi konstaterer at forumet er positiv til vår søknad. Når det gjelder kommentarene for øvrig, viser vi til våre anførsler under pkt. 3 til Oppdal kommunes uttalelse.

Gjevilvatnet miljøgruppe:

Gjevilvatnet miljøgruppe går inn for omsøkt endring av manøvreringsreglementet. For øvrig oppfatter vi uttalelsen mer som et innlegg i klagesaken til Olje- og energidepartementet. Som tidligere anført vil vi ikke kommentere innspill som går på denne klagesaken.

Sunndal kommune:

Sunndal kommune har en rekke reservasjoner mot vårt forslag. Nedenfor vil vi kommentere disse punktvis:

1. Kravet om 5-årig forundersøkelse.

Det foreligger en rekke rapporter omkring fiskebiologi og tilgrensende fagområder for Driva elv i Sunndal og Oppdal. Tidsmessig strekker disse rapportene seg fra ca. 1970 og fram til i dag. I tillegg til å behandle reguleringens virkninger på fiske og fiskebiologi, omhandler rapportene løpende ungfiskundersøkelser og undersøkelser rettet mot bekjempelsen av *Gyrodactylus Salaris*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har kommentert dette kravet i sin høringsuttalelse i siste avsnitt på side 4. Vi slutter oss fullt ut til de vurderinger som der gjøres. Vår konklusjon er at en forundersøkelse neppe vil kunne gi et relevant svar på hvordan foreslåtte reguleringsendring vil innvirke på elvas fiskebiologi og fiskeutøvelse. Vi fastholder derfor vårt forslag om å gjennomføre en fiskebiologisk undersøkelse i løpet av en prøveperiode på 5 år der et

nytt manøvreringsreglement blir praktisert.

2. Krav om konsekvensutredning omkring endringsforslagets virkning på grunnvann og avlingsnivå på jordbruksareal nær Driva.

Vassdragsskjønnet fra 1976 til 1979 behandlet temaet grunnvannskader. Erstatning ble tilkjent en rekke grunneiere på strekningen utløp Driva kraftverk til sjøen. Skjønnsrettene støttet seg til rapporter fra jordbruks-, geologisk- og hydrologisk sakkyndige. Driva kraftverk er innstilt på å engasjere sakkyndig ekspertise på dette fagfeltet for å vurdere mulige skadevirkninger som følge av reguleringsendringen. Viser det seg at skader kan sannsynliggjøres, er vi selv sagt villig til å erstatte disse – enten ved frivillig avtale eller ved skjønn.

3. Krav om uendret slipping av vann gjennom kraftverket på ettersommeren og høsten.

Kravet fremmes av hensyn til utøvelsen av fisket og for å dempe virkningen av effektkjøring av kraftverket. Som tidligere anført, er forslaget innvirkning på fiskeutøvelsen lite berørt i rapportene som er vedlagt søknaden. Vi antar imidlertid at fiskeutøvelsen ikke blir vesentlig berørt av endringene. En forsøksperiode som foreslått vil kunne avdekke eventuelle negative effekter. Fiskerettshaverne vil kunne få erstattet eventuelle skader ved frivillig avtale eller ved skjønn.

*Møre og Romsdal fylkeskommune:**Fylkeskonservatoren:*

Fylkeskonservatorens anmodning om aktsomhet i forhold til elvenære kulturminner tas til etterretning.

Fylkesutvalget og Nærings- og miljøavdelinga:

Disse to instansene har gjort tilnærmet likelydende vedtak i tre punkter. I likhet med Sunndal kommune krever fylkeskommunen forundersøkelser som viser at endringen ikke medfører skadelige virkninger på fiskebiologi, utøvelse av fisket eller grunnvannstand/jordbruk. Det gis med andre ord en betinget tilslutning til søknaden. Når det gjelder kravet om forundersøkelse samt mulige skadevirkninger som følge av endringen, vises til våre merknader til høringsuttalelsen gitt av Sunndal kommune.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal:

Fylkesmannen påpeker Drivas store naturkvaliteter og at elva er et nasjonalt laksevassdrag. Det anbefales en prøveperiode med etterfølgende evaluering. Dette er i samsvar med vårt forslag.

Fylkesmannen reserverer seg mot forslaget om å bli involvert i den praktiske gjennomføringen av manøvreringsreglementet – kjøring av kraftverket. Vi er åpen for å sløyfe denne formuleringen i det nye manøvreringsreglementet.

Driva elveigarlag:

Elveigarlaget motsetter seg foreslått endring av manøvreringsreglementet. Dette gjelder både å innkorte perioden med pålegg om sliping av vann gjennom kraftverket om våren og reduksjon av grenseverdiene for kjøring av kraftverket om sommeren og høsten.

Vi betviler ikke elveigarlagets kompetanse når det gjelder vurdering av vannføring, fiskeoppgang og fiskbarhet. Imidlertid mener vi at skepsisen mot foreslått endring er overdrevet. En prøveperiode som foreslått vil gi et bedre grunnlag for å vurdere konsekvensene.

Sunn dal Jeger og Fiskerforening:

I likhet med Driva Elveigarlag går Sunndal Jeger og Fiskerforening mot foreliggende forslag til endring av manøvreringsreglementet. I fall forslaget gjennomføres, krever de at det gjennomføres konsekvensutredninger for Driva før det nye reglementet gjennomføres. Videre kreves erstatning for mulige tapte inntekter samt at det gis pålegg om utsetting av sjørretsmolt i elva.

Som tidligere påpekt, har vi liten tro på å gjennomføre forundersøkelse for å klarlegge konsekvensene av et endret manøvreringsreglement. Vårt forslag om en prøveperiode med innlagt undersøkelsesprogram gir en sikrere oversikt over mulige konsekvenser. Det erstatningsmessige momentet er omtalt i våre kommentarer til høringsutkastet til Sunndal kommune. Kravet om utsetting av sjørretsmolt må vurderes av Direktoratet for naturforvaltning som gjennom konsesjonsvilkårene er vår påleggsmyndighet.

Direktoratet for naturforvaltning:

Direktoratet påpeker de store nasjonale verdier som knytter seg både til Gjevilvatnet som inngangsport til Trollheimen og Driva som nasjonalt laksevassdrag. DN aksepterer at det foretas en midlertidig endring av manøvreringsreglementet. Forutsetningen er at endringen følges opp med tilstrekkelige undersøkelser i prøveperioden. Dette for å avdekke mulige virkninger på laksefiske i Driva og andre brukerinteresser.

Uttalelsen fra DN er i hovedsak sammenfallende med vårt syn og vi har ingen merknader til denne.

Kystverket:

Kystdirektoratet har ingen merknader til søknaden.

Oppsummering av innkomne uttalelser:

Som ventet avdekker høringsuttalelsene en polarisering mellom interessene i Gjevilvatnet i Oppdal og interessene knyttet til Driva elv i Sunndal. Skillelinjene følger i hovedsak fylkesgrensen mellom Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Høringsuttalelsene fra Sør-Trøndelags side sier ja til omsøkte endring, men påpe-

ker samtidig at endringen ikke går langt nok i retning av å bedre miljøforholdene i Gjevilvatnet. Fra Møre og Romsdals side går uttalelsene fra et betinget ja til et klart nei.

Vår foreløpige konklusjon er at interesse-motsetningene ikke er større enn at det må være mulig å gjennomføre omsøkte endring av manøvreringsreglementet i en prøveperiode. Vi hadde imidlertid håpet – og sett det som en stor fordel – at en ev. endring av manøvreringsreglementet kunne gjennomføres med oppslutning fra alle involverte parter.

På tross av noe sprikende syn på vår søknad, velger vi å opprettholde denne.

Nedenfor besvares de tilleggsspørsmålene som NVE tar opp i brev av 09.01.2003:

Konsekvensene for vannstanden i Gjevilvatnet ved å opprettholde fyllingskravet pr. 01.06 og en tvangskjøring i perioden 15.05 – 14.06 på både 50 og 100 m³/sek:

Det er utført nye beregninger/analyser for disse alternativene, kalt Alt. VI og Alt. VII. Resultatene med kommentarer medsendes i eget vedlegg (Vedlegg 5).

Konsekvenser for vassdraget ved å sløyfe kravet om minimum 10 m³/sek driftsvannføring når fyllingsforholdene i Gjevilvatnet tilfredsstiller kravene i manøvreringsreglementet:

Vi viser det som er uttalt i pkt 6.6 i prosjekt-rapporten. Denne bestemmelsen er knyttet opp mot fyllingsforholdene i Gjevilvatnet og vil øke vassføringen i Driva elv med 10 m³/sek i perioden 15. mai til 15. okt når Gjevilvatnet er tilstrekkelig oppfylt. I og med at lave vassføringer i Driva er ivaretatt i eget avsnitt, vil denne bestemmelsen kun medføre at vassføringen i elva vil øke med 10 m³/sek når det ellers er vurdert å være tilstrekkelig vassføring med hensyn til forholdene i elva.

Vannstanden i elva ved Elverhøy bru vil øke med ca. 10 cm når vassføringen økes fra 50 til 60 m³/sek, med ca. 8 cm når vassføringen økes fra 100 til 110 m³/s, og med ca. 6 cm når vassføringen økes fra 150 til 160 m³/sek. Andre partier av elva kan avvike fra dette avhengig av elveprofilen.

Driftserfaringen så langt har vist at kraftverket ofte kjøres med større vassføring enn 10 m³/sek når fyllingsforholdene i Gjevilvatn er oppfylt.

Konsekvenser for Driva elv ved effektkjøring av Driva kraftverk, særlig ved lave vannføringer i Driva:

Konsekvensen for Driva elv ved effektkjøring vil naturlig nok være mest merkbart ved lave vassføringer. I lavvassperioder må kraftverket forholde seg til regelen om at driftsvassføringen ikke må reduseres med mer enn 40 % i forhold til forrige døgns maksimalføring. Denne regelen ivaretar kravet om myke overganger. Her vil det ikke bli noen endring i forhold til dagens reglement. I perioder med vassføring ned

mot 41 m³/sek ved Elverhøy bru inkl. driftsvassføring, kan vassføringen bli redusert ned mot minimumskravet på 11 m³/sek. Hvilke virkninger dette kan ha på forholdene i elva har vi liten erfaring med. Dette mener vi kan avdekkes hvis det blir innført en 5-års prøveperiode før et nytt manøvreringsreglement gjøres permanent.

Effektkjøring av kraftverket i samband med leveranse til spotmarkedet og i relasjon til pkt. 2.5 i manøvreringsreglementet:

Dette er delvis besvart i avsnittet ovenfor. Myke overganger i forbindelse med lavvassføringer blir ivaretatt med 40 % - regelen. Vi har ikke forslått noen endring i dette punkt i manøvreringsreglementet. Effektknapphet er allerede et problem og vil utvilsomt øke i tida framover hvis gasskraftverk og vindkraftverk introduseres i det norske energisystemet. Etter vår oppfatning er det derfor viktig å kunne bidra med effektkjøring/effektregulering når det er mulig og ikke innføre ytterligere restriksjoner i allerede utbygde kraftverk. Effektbehovet er naturlig nok størst vinterstid og i så måte er Driva elv gunstig med tanke på lite is og små isproblemer.

Vår tolking av pkt. 2.8 i manøvreringsreglementet – gjennomsnittstapping av minst 10 m³/sek:

Vår tolkning av gjennomsnittstapping i denne forbindelse forstås slik at for å fravike en tapping på 10 m³/sek i perioder, kan dette kompenseres med større eller mindre tapping til andre tider i den aktuelle periode. I praksis har kraftverket en nedre grense for ”teknisk drift” på 10 m³/sek. Det vil si at hvis kraftverket skal kjøre med en større vassføring enn 10 m³/sek i en periode, må det stoppes helt i en tid for at gjennomsnittsvassføringen skal komme ned på 10 m³/sek i en angitt periode. Avvik fra en jevn tapping på 10 m³/sek forutsettes gjort i samråd med fiskesakkyndig.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Søker

Driva kraftverk er et eget offentlig selskap som er eid med 75 % av TrønderEnergi Kraft AS (heretter benevnt TrønderEnergi) og 25 % av Istad kraft AS. Konsesjonen ble opprinnelig gitt til Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal fylkeskommuner. Vi henviser til meddelte vassdragskonsesjoner 1998 s. 205 for en oppsummering av senere overdragelser av eierandelene.

TrønderEnergi administrerer selskapet og har driftsansvaret. Driva kraftverk har konsesjon for regulering av deler av Drivavassdraget og bygging og drift av Driva kraftverk.

Eksisterende forhold i vassdraget

Konsesjonen for regulering av Drivavassdraget og bygging av Driva kraftverk ble gitt 31.10.1969.

Etter søknader om planendring bl.a. ved heving av høyeste og laveste regulerte vannstand med 25 cm, ble gjeldende manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. av 26.04.1974. Driva kraftverk ble satt i drift våren 1973.

Driva kraftverk utnytter en fallhøyde på ca. 570 m fra inntaket i hovedmagasinet Gjeviltvatnet og ned til utløpet ved Fale i Drivdalen, ca. 22 km ovenfor elvas utløp i havet. Kraftverket har en årlig gjennomsnittlig produksjon på ca. 575 GWh, netto årsproduksjon ligger på ca. 550 GWh. Differansen skyldes kraftforbruket ved Vassli pumpestasjon.

Drivavassdraget har et samlet nedbørfelt på 2484 km². I tillegg er det overført et felt på 46 km² fra Toåa nord for Drivdalen til Driva kraftverk. Vassdraget strekker seg ca. 150 km fra utløpet i Sunndalsøra og helt opp til Dovrefjell hvor det har sine kilder. Ovenfor Drivas samløp med elvene Grøvu og Festa er vassdraget vernet mot kraftutbygging. Vi kan regne vassdraget som et høyfjellsvassdrag, da ca. 70 % av vassdraget ligger mer enn 1000 moh. Det betyr at vårfloppen kommer forholdsvis sent i vassdraget med flomtopp vanligvis omtrent midt i juni.

Middelvannføringen ved utløpet i fjorden er på ca. 68 m³/s.

Driva kraftverk utnytter et felt, inkludert overført felt, på 411 km². Hovedmagasinet er Gjeviltvatnet som har et magasinivolum på 280 mill. m³. I tillegg er flere felt overført eller de tas direkte inn på drifttunnelen til kraftverket. Årlig tilsig til kraftverket er på ca. 441 mill. m³, eller 14 m³/s. Dette gir en magasineringsevne på ca. 63 %. Reguleringshøyden i Gjeviltvatnet er 15 m, fra kote 660,80 – kote 645,80. Magasinet er i all hovedsak et senkningsmagasin. Det er bare tillatt å regulere vannstanden opp 25 cm i forhold naturlig vannstand på kote 660,55. Tillatelsen til dette ble gitt ved kgl.res. av 26.04.1974 i forbindelse med godkjenning av planendringssøknad.

Vassdraget er rangert som landets beste når det gjelder fangst av sjørret. Tidligere var vassdraget også et svært godt laksevassdrag, men etter at elva først på 1980-tallet ble infisert av lakseparasitten gyrodactylus salaris, har fangsten gått betydelig tilbake. Elva var i perioden 1969 – 1978 rangert som nr. 4 – 11 som laksevassdrag. I 2002 ble det innrapportert fangster i vassdraget på 7,1 tonn sjørret og 3,4 tonn laks.

Den lakseførende strekningen i Driva er på ca. 85 km. Strekningen strekker seg mao. godt forbi utløpet av Driva kraftverk. I tillegg er det en anadrom strekning i sidevassdraget Grøvu på 5 km. Det meste av fangsten i vassdraget tas nedenfor kraftverket.

På grunn av store fiskeribiologiske interesser inngår Driva som et av de nasjonale laksevassdrag, jf. vedtak i Stortinget 25.02.2003. Dette betyr at man skal unngå inngrep som kan skade livsbetingelsene for fisk.

Gjevilvatnet er både inntaks- og reguleringsmagasin for Driva kraftverk. Magasinet ligger i Oppdal kommune, og Gjevilvassdalen benyttes av mange både til fritidsbruk og som inngangsport til Trollheimen. På grunn av høy magasinprosent, stort magasinivolum, og sen snøsmelting fylles magasinet først godt ut på sommeren. I spesielt tørre år kan en oppleve at magasinet ikke blir fullt før nedtappingen begynner. I manøvreringsreglementet er det prioritert en oppfylling av Gjevilvatnet, men likevel slik at det også er tatt hensyn til fiskeinteressene i Driva.

Fiskebestanden i Gjevilvatnet er hovedsakelig røye, men med noe innslag av ørret. Fisken er av beskjeden størrelse, og har vist tilbakegang i så henseende de senere år.

Det er en del båtbruk på vannet. Lav vannstand kan gjøre det vanskelig å utføre slik båtferdsel. Det er også en turistbåt som trafikkerer Gjevilvatnet i ferietiden om sommeren. Denne ble satt i drift lang tid etter at reguleringsmagasinet ble etablert.

Bakgrunn for søknaden

Gjevilvatnet miljøgruppe ble dannet sommeren 1996, og har hatt som formål å få endret manøvreringsreglementet, inkludert reguleringshøyden, for Gjevilvatnet. Gruppen mener at Gjevilvatnet fylles sent opp om sommeren, og at det skjer en del skader i og rundt reguleringsmagasinet som følge av reguleringen, skader som ikke ble tatt hensyn til ved konsesjonsbehandlingen av den opprinnelige søknaden. Gruppen mener derfor at det foreligger et grunnlag for å kreve hele manøvreringsreglementet endret, jf. reglementets post 6.

Videre hevder gruppa at vannstanden ofte er for høy i forhold til hva det er gitt tillatelse til, og at manøvreringen dermed er i strid med det reglementet som er fastsatt. Gruppen fikk støtte fra Oppdal kommune og senere fylkesmannen i Sør-Trøndelag, DN og Sør-Trøndelag fylkeskommune. DN ba i brev til NVE av 29.06.1999 om vår vurdering av TrønderEnergis praktisering av manøvreringsreglementet. Etter befaring med berørte parter på Gjevilvatnet høsten 1999, konkluderte NVE i brev av 12.05.2000 med at reguleringen ikke var i strid med det fastsatte manøvreringsreglementet, og at de skader og ulemper som Gjevilvatnet og området rundt er påført, ikke går ut over hva som var forventet ved konsesjonstidspunktet.

Sør-Trøndelag fylkeskommune fremmet i brev av 01.10.2001 et formelt krav om at manøvreringsreglementet måtte revideres med den samme begrunnelse som tidligere er brukt av bl.a. Gjevilvatnet miljøgruppe. NVE avviste kravet i brev av 11.10.2001. Dette vedtaket ble påklaget til Olje- og energidepartementet i brev av 06.11.2001. Saken ble oversendt til Olje- og energidepartementet i brev fra NVE av 19.12.2001 etter at TrønderEnergi var blitt forelagt klagen for eventuell kommentar. NVE opprettholdt

her sitt syn. Saken ligger nå til behandling i departementet i påvente av herværende søknad.

Vi viser til vår tidligere vurdering, jf. brev av 12.05.2000 til DN når det gjelder de synspunkter som er fremmet i forbindelse med de påståtte brudd på manøvreringen av Gjevilvatnet, og kravet om at hele reglementet må tas opp til revisjon. Vi vil derfor ikke gå inn på disse forholdene i denne innstillingen.

I samarbeid med Oppdal og Sunndal kommuner, nedsatte TrønderEnergi høsten 2001 en prosjektgruppe som skulle utarbeide et forslag til nytt pkt. 2 i manøvreringsreglementet. Regulanten vil med dette forsøke å komme interessene rundt Gjevilvatnet delvis i møte ved å bidra til en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet om sommeren, uten at dette skal gå ut over fiskeinteressene i Driva.

Om søknaden

På vegne av Driva kraftverk søker TrønderEnergi om tillatelse i medhold av vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 2. ledd til å endre deler av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.

Søknaden går ut på å endre manøvreringsreglementets post 2, avsnitt 7 og 8, og samle disse to avsnittene i nytt avsnitt 7.

Eksisterende manøvreringsreglement har følgende ordlyd i de aktuelle avsnittene:

- ”2.7) Dersom vannstanden i Gjevilvatnet i tiden 15. mai – 15. september underskriver øvre reguleringsgrense med mer enn
4 m pr. 1. juni
3 m pr. 15. juni
2 m pr. 1. juli
1 m pr. 15. juli og senere
plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva kraftverk og å magasinere alt tilløp til verkets nedbørsfelt i perioder avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/s i tiden 15. mai – 30. juni og 150 m³/s i den etterfølgende tid, jf. dog 2. avsnitt. I den tid i perioden 15. mai – 15. oktober hvor kraftverksdriften ikke er stanset i henhold til ovennevnte bestemmelse og fyllingsforholdene ligger dårligere an enn ovenfor angitt, plikter konsesjonæren å tappe en viss vannmengde gjennom Driva kraftverk. Tappingen som skal skje i samråd med en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, skal tilsvare en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/s i denne tiden.
- 2.8 Under bedre fyllingsforhold plikter konsesjonæren i samråd med den fiskesakkyndige å holde en gjennomsnittstapping på minst 10 m³/s.”

I gjeldende manøvreringsreglement referert ovenfor, er det satt krav om at magasinet skal ha nådd nærmere angitte nivåer til fastsatte datoer om

sommeren. Det er imidlertid også krav om at det skal slippes vann til Driva gjennom kraftverket om ikke bidraget fra øvrige deler av vassdraget gir en minimumsvannføring målt ved Elverhøy bru nedenfor kraftverket. Disse kravene vil tidvis komme i konflikt, og vannslipp til Driva prioriteres foran fylling av Gjevilvatnet, slik at fyllingskravene ikke er absolutt.

TrønderEnergi foreslår at nytt manøvreringsreglement får følgende ordlyd for de to avsnittene:

”Dersom vannstanden i Gjevilvatnet ikke har nådd

kote 657,80 pr. 15. juni

kote 658,80 pr. 1. juli

kote 659,80 pr. 15. juli eller senere

plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva kraftverk og å magasinere alt til løp til kraftverkets nedbørfelt i perioder når avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/s i tiden 15. juni – 14. august, 75 m³/s i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/s fra 15. september – 15. oktober. I de perioder innenfor tidsrommet 15. juni – 15. oktober hvor fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er dårligere enn ovenfor angitt og vannføringen i Driva er lavere enn de angitte grenseverdier, plikter konsesjonæren å kjøre Driva kraftverk med en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/s.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket innenfor bestemmelsene gitt i forrige avsnitt ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger.”

Formålet med endringen er å gi en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet, spesielt i tørre/nedbørfattige år. Dette for å imøtekomme innvendingene fra brukerne av Gjevilvatnet om sen oppfylling av magasinet.

TrønderEnergi mener at om forsommeren, i tiden 15. mai – 15. juni, kan kravet om tvangskjøring av kraftverket med 10 m³/s når vannføringen ved Elverhøy bru er under 100 m³/s sløyfes helt. Dette begrunnes med at vannføringen i vassdraget i utgangspunktet er naturlig lav på denne tiden av året, og at virkningene for fisk i liten grad vil være merkbare.

Selskapet mener også at kravet om tvangskjøring på 10 m³/s i tiden 30. juni – 15. oktober når vannføringen ved Elverhøy bru er under 150 m³/s er alt for restriktivt i forhold til at vannføringen i vassdraget da er naturlig avtagende. Innslagsgrensen er også etter deres syn satt urimelig høyt i forhold til nytteverdien for fisk. Selskapet ønsker derfor at grensen trappes gradvis ned i takt med den naturlige avtagende vannføringen i vassdraget utover sommeren.

TrønderEnergi har videre foreslått å fjerne kravet om at ved bedre fyllingsforhold i Gjevilvatnet enn forutsatt i reglementet skal konsesjonæren i samråd med fiskerisakkyndig holde en gjennomsnittstapping på minst 10 m³/s (reglementets post 2.8). Forslaget begrunnes med at denne regelen ikke har noen relasjon til vannføringen i Driva. Hensynet til Driva er etter regulantens syn ivaretatt gjennom den øvrige delen av reglementet. I tillegg tilstrebes det at vannstanden i Gjevilvatnet ikke skal overstige kote ca. 660,00 om sommeren. Dette for både å unngå overløp og erosjonsproblemer.

Regulanten er av den oppfatning at de foreslåtte endringene ikke vil forverre forholdene for laksefisk i vassdraget, samtidig som oppfyllingen av Gjevilvatnet vil gå noe raskere om sommeren. Konklusjonen er basert på prosjektgruppas rapport og rapport utarbeidet om fiskeribiologiske forhold i Driva og Gjevilvatnet ved endring av manøvreringsreglementet. Det er i mindre grad tatt hensyn til mulige forverringer for utøvelse av fiske.

Beregninger som TrønderEnergi har utført for de årene kraftverket har vært i drift frem til 2001 viser at ved det omsøkte alternativet ville vannstanden i Gjevilvatnet pr. 1. juli vært fra 0,22 m til 1,06 m høyere enn med dagens reglement. Kravet til fylling vil være oppnådd i 17 av 28 år mot 13 år i dag.

Pr. 1. august ville vannstanden vært fra 0,62 m til 1,55 m høyere. Kravet til fylling vil vært oppnådd i ytterligere 2 år i forhold til i dag hvor kravet er nådd i 21 av 28 år.

Pr. 1. september ville vannstanden vært fra 0,66 m til 2,22 m høyere enn med gjeldende reglement. Kravet til fylling ville vært nådd i 22 år mot 21 av 28 år.

Det er dessuten gjort analyser for andre ulike grenser for tvangskjøring av kraftverket. Regulanten har i likhet med prosjektgruppa falt ned på det omsøkte alternativ som mest realistisk, sett i forhold til en avveining mellom fylling av magasinet og vannføring til Driva. Vi viser til prosjektgruppas rapport for nærmere beskrivelse av de ulike alternativene.

Oppsummering av høringsuttalelser

Nedenfor følger en oppsummering av de høringsuttalelsene NVE har mottatt.

Sunddal kommune mener at i forkant av at det innføres et nytt manøvreringsreglement må det gjennomføres en 5-årig fiskeribiologisk undersøkelse som grunnlag for en vurdering av forslaget, og som ev. konkluderer med at det ikke forventes negative effekter. I så fall kan kommunen akseptere at det ikke settes krav til tvangskjøring av kraftverket før 15.06. Kommunen påpeker at en i dag har manglende kunnskap om bl.a. smoltutvandringen til sjørørreten i vassdraget. Det må i tillegg utredes og dokumenteres at endringen ikke har negative effekter

for jordbruket langs Driva på grunn av senket grunnvannstand. Kommunen mener også at kravet til slipping av vann utover høsten beholdes som nå for å begrense variasjonene i vannføring som følge av effektkjøring av kraftverket. Hvis det ikke er krav til kjøring av kraftverket før vannføringen er lavere enn de nye grenseverdiene som er foreslått, mener kommunen at effektkjøring av kraftverket vil ha uheldige konsekvenser for fisken i vassdraget.

Kommunen synes også det er uheldig at det ikke er fokusert mer på friluft- og reiselivsmessige verdier i Sunndal. Kommunen viser til at det ligger betydelige verdier knyttet til dette, og at verdiene i stor grad er knyttet til utøvelsen av fisket i Driva.

Oppdal kommune slutter seg til den foreslåtte endringen av manøvreringsreglementet. Kommunen viser til at et endret reglement vil gi en raskere fylling av Gjevilvatnet, spesielt i tørre år, og at dette er av vesentlig betydning for landskap og miljø rundt Gjevilvatnet. Kommunen viser til at ut fra tilgjengelig kunnskap om fiskeribiologiske forhold vil de foreslåtte endringene ikke ha vesentlige konsekvenser verken for Driva eller Gjevilvatnet. Kommunen foreslår at det nye reglementet innføres for en prøveperiode på 5 år og at det i denne perioden gjennomføres undersøkelser for å evaluere virkningen på fiskeribiologiske forhold i Driva. Oppdal kommune uttrykker ellers at de foreslåtte endringene ikke er tilstrekkelig til å redusere skadevirkningene av reguleringen til det nivået som var forutsatt ved konsesjonstidspunktet. Kommunen opprettholder sitt krav om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til ny vurdering.

Kommunen forutsetter at regulanten ikke taper magasinet lenger ned på ettervinteren enn med gjeldende reglement.

Møre og Romsdal fylkeskommune kan akseptere en endring av reglementet dersom fiskeribiologiske verdier og forholdene for utøvelse av fisket i Driva ikke blir skadelidende. Fylkeskommunen ber om at det må gjøres forundersøkelser slik Sunndal kommune krever, over en viss tidsperiode i forkant av endringen. Fylkeskommunen mener en ev. endring i reglementet i første omgang gjøres for en prøveperiode på 5 år.

Sør-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til de foreslåtte endringene i reglementet, og tilrår at endringene gjøres gjeldende for en prøveperiode på 5 år. I denne perioden skal det gjøres undersøkelser på fiskeribiologiske forhold i Driva og forholdene for utøvelse av fisket. Fylkeskommunen viser til at de foreslåtte endringene vil gi en noe bedre oppfylling av Gjevilvatnet i enkelte år, forutsatt at tapperegimet som helhet ikke endres.

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener i likhet med Oppdal kommune at endringene ikke er tilstrekkelig til å redusere skadevirkningene til det forutsatte nivået ved konsesjonstidspunktet og opp-

rettholder sin klage til departementet om dette forholdet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er positiv til de omsøkte endringene. Fylkesmannen viser til at fyllingen av Gjevilvatnet vil forbedres uten at dette medfører vesentlige ulemper for fiskebestandene i vassdraget. Fylkesmannen tilrår at endringene i første omgang gjøres gjeldende for en prøveperiode på 5 år. I denne perioden gjøres det undersøkelser om virkningene for fisken og brukerundersøkelser som igjen skal danne grunnlag for om endringen kan gjøres permanent.

Fylkesmannen forutsetter at vintertappingen ikke endres vesentlig som følge av nytt reglement. Dette kan ha negative virkninger for røyebestanden i Gjevilvatnet, og også medføre en økt risiko for erosjon og utløsning av ras. En raskere oppfylling av Gjevilvatnet vil etter fylkesmannens mening være av vesentlig betydning for en helhetlig presentasjon av området ved Gjevilvatnet som turistmål.

Om forholdene i Driva er fylkesmannen kjent med kravet til Sunndal kommune om at det bør avholdes forundersøkelser før et ev. nytt reglement kan aksepteres. Fylkesmannen uttaler at det bare er reelle endringer med påfølgende evaluering som kan avklare faktiske ulemper. Fylkesmannen mener at mulige innvirkninger på biologiske forhold, fiskeutøvelse og andre allmenne interesser knyttet til de berørte områdene er avklart innen forutsigbare grenser, og at det neppe vil kunne oppstå alvorlige konsekvenser dersom endringene blir gjennomført. I forhold til jordbruksinteressene i Sunndal forutsetter fylkesmannen at det gjennomføres en konsekvensutredning basert på foreliggende fakta.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser til at forslaget til nytt reglement er basert på kunnskap om hydrologiske og biologiske forhold som i dag er tilgjengelig for Driva, i tillegg til at det er trukket inn erfaringer fra andre vassdrag. Det blir vist til at det ikke foreligger optimalt kunnskapsgrunnlag i forhold til å vurdere virkningene av de foreslåtte endringene i reglementet. På grunn av at fylkesmannen er usikker på effektene av den omsøkte endringen av reglementet anbefaler han at endringene gjøres gjeldende for en kort periode med oppfølgende evaluering. Det må legges vekt på at et evalueringsprogram utformes grundig og med anledning for berørte parter til å komme med innspill.

Fylkesmannen er avvisende i forhold til å få myndighet til å fastsette retningslinjer for kjøring av kraftverket "ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger."

DN aksepterer at den foreslåtte endringen av manøvreringsreglementet for Driva gjennomføres midlertidig, og at endringen følges opp med tilstrekkelige undersøkelser for å dokumentere faktiske virkninger for laksefisk i Driva og andre brukerinteresser.

Direktoratet viser til de landskapsmessige virkningene ved Gjevilvatnet er positive og vektlegger at magasinet grenser mot Trollheimen landskapsvernområde. DN viser til at det ikke er sannsynliggjort at det vil bli negative effekter ved Gjevilvatnet på grunn av eventuelle endringer.

DN viser til at Driva er foreslått som nasjonalt laksevassdrag, og at dette krever at vassdraget dermed skal beskyttes mot skadelige tiltak og aktiviteter. En endring av manøvreringsreglementet må derfor ikke medføre at produksjonsgrunnlaget svekkes, og at laksens behov i hele livssyklusen ivaretas.

Kystverket har ingen merknader til den omsøkte endringen.

Gjevilvatnet miljøgruppe er positiv til den omsøkte endringen, men mener at hele manøvreringsreglementet, inkludert reguleringshøyden, må endres.

Sunnal Jeger og Fiskerforening (SJFF) støtter ikke forslagene til endring av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk. Foreningen viser til at Driva har en tidlig oppgang av stor laks og sjørret i perioden 15. mai til 1. juli, og at også smolten starter sin utvandring i denne perioden. For å sikre at fisken har gode forhold på forsommeren er det viktig at kraftverket slipper et minimum på 10 m³/s.

Foreningen viser videre til at det er stor variasjon i driftsvannføringen gjennom kraftverket, og med den endring som TrønderEnergi foreslår, vil denne virkningen bli enda mer merkbar ved at vannføringen kan variere fra 30 m³/s til 0 m³/s, mot at det med gjeldende reglement må slippes en gjennomsnittsvannføring på 10 m³/s gjennom kraftverket når fyllingskravene ikke er nådd. Ved bedre fyllingsforhold skal det tappes *minst* 10 m³/s gjennom kraftverket. Under forhold med svært varierende vannføring hevder foreningen at bitevilligheten til fisken i vassdraget er meget dårlig.

Foreningen er ellers kritisk til at den fremlagte fagrapporten i stor grad baserer seg på data og dokumentasjon fra andre elver. Det er i mindre grad sett konkret på hvilke konsekvenser en endring vil ha for Driva. SJFF krever at det i forkant av en endring av reglementet foretas en konsekvensutredning hvor det benyttes data fra Driva.

SJFF hevder videre at endringen vil medføre at Driva kraftverk kan øke sin produksjon av kraft utover vinteren på grunn av oppsparte vannressurser gjennom vår og sommer. Dette kan ifølge foreningen føre til økt temperatur i elven utover vinteren og forårsake en tidlig klekking av yngel. En slik forskyving av klekketidspunkt kan dermed ifølge SJFF gi mye dårligere overlevelsesmulighet for yngelen.

SJFF forbeholder seg retten til eventuell erstatning for tapte inntekter som følge av redusert fiske. Foreningen påpeker også at en endring av reglementet må føre til at konsesjonspliktene til kraftver-

ket utvides til å gjelde pålagt utsetting av sjørretsmolt i Driva.

Sør Trøndelag forum for natur og friluftsliv er positiv til forslaget om å endre reglementet som omsøkt, da dette i enkelte år vil bedre oppfyllingen av Gjevilvatnet. Foreningen presiserer ellers at virkningen av de foreslåtte endringene er så små at den krever at hele manøvreringsreglementet må tas opp til revisjon.

Driva elveeigarlag mener at hensynet til fisk i Driva må veie tyngre enn forholdene knyttet til vannstand og turisme i Gjevilvassdalen. Elveeigarlaget er uenig i konklusjonene i den fiskeribiologiske rapporten, og baserer dette på egne erfaringer. Laget hevder (som SJFF) at det er tidlig oppgang av fisk i Driva og at vannføringen har stor betydning både for oppgang av fisk og utøvelse av fiske fra sesongstart. Elveeigarlaget viser til at det er ved tørre forsomre at virkningene vil være mest merkbare. Dette blir forsterket ved at det er i denne perioden det kommer minst nedbør, slik at tilførsel av vann fra det regulerte feltet på 1/7 av hele vassdragets nedbørfelt har stor betydning.

Konklusjonen til Driva elveeigarlag er at det ikke er rom for å avse noe vann til Gjevilvatnet om våren og forsommeren, og at reglementet derfor ikke må endres. Av hensyn til utøvelse av fiske og oppvekstforholdene for ungfisk må det heller ikke gjøres endringer i kjørereglene frem til 15. oktober.

Tiltakets virkninger

Slik NVE ser det er de viktigste konsekvensene ved den omsøkte endringen av manøvreringsreglementet for Driva:

- Det vil bli noen flere år hvor kravene til fylling av Gjevilvatnet når de fastsatte grensene, henholdsvis 4 av 28 år pr. 1. juli, og 2 av 28 år pr. 1. august og 1. september. Dette vil ha en positiv effekt ved Gjevilvatnet, både landskapsmessig og for de ulike brukerinteressene. I alle år vil oppfyllingen av Gjevilvatnet være noe bedre enn ved dagens forhold.
- Ved en endring som omsøkt vil det ikke påhvile TrønderEnergi noe ansvar for å kjøre kraftverket før 15. juni. Det meste av smolten i Driva vandrer ut før denne tiden, og særlig i perioden før vårflommen kan endringene ha negative utslag for smoltutvandringen i vassdraget.
- Det foregår en viss oppvandring av stor fisk tidlig på sommeren, og det tas noe fisk allerede fra sesongstart for fiske 1. juni. Et frafall av kravet om kjøring av kraftverket før 15. juni kan sinke en oppvandring av anadrom fisk.
- En oppmyking av kravene til manøvreringen av Driva kraftverk gir regulanten større rom for døgn- og ukesregulering av vannføringen gjennom kraftverket. Dette gjelder særlig i perioden før 15. juni hvor det foreslås å fjerne kravet om

tvangskjøring helt. Dette kan ha flere negative sider, som økt dødelighet for yngel ved stranding, lavere vekst hos fisken på grunn av større aktivitetsnivå og uforutsigbarhet for de som utøver fiske.

- Vesentlig lavere vannføring om våren kan gi reduksjon i grunnvannsnivået under jordbruksområdene langs Driva. En slik senking kan gi negative utslag for dyrking av ulike landbruksvekster.

NVEs kommentarer og vurdering

TrønderEnergi har søkt om endring av manøvreringsreglementet for å sikre en noe bedre oppfylling av Gjevilvatnet om sommeren. Utslagene vil bli størst i tørre år fordi reglementet inneholder krav om kjøring av kraftverket når vannføringen ved Elverhøy bru i Driva er under visse fastsatte nivåer.

Forholdene i Gjevilvatnet

NVE er enig i at en endring av manøvreringsreglementet som omsøkt vil gi bedre fyllingsforhold i Gjevilvatnet i enkelte år. Dette vil til en viss grad imøtekomme den kritikk som er reist mot reguleringen av Gjevilvatnet om at det tar lang tid før vannet er fylt om sommeren.

Forholdene for fisk og fiske i Gjevilvatnet kan bli noe forbedret, men dette er helt marginalt. Det viktigste er at en får en noe bedre fylling av vannet, og den betydning dette har for landskapsopplevelsen og brukerinteressene. Gjevilvassdalen er mye brukt til friluftsliv og er en inngangsport til Trollheimen landskapsvernområde. NVE anser derfor det som positivt at det kan bli en bedring av de estetiske forholdene ved Gjevilvatnet om sommeren.

Forholdene i Driva

Den foreslåtte endringen innebærer at det vil bli sluppet mindre vann til Driva om sommeren, ikke bare i tørre år, men også ellers, ved at TrønderEnergi foreslår å fjerne bestemmelsen om at

”under bedre fyllingsforhold plikter konsesjonæren å holde en gjennomsnittstapping på minst 10 m³/s”

jf. manøvreringsreglementets post 2, avsnitt 8. Det vil si at i år med god fylling av Gjevilvatnet kan det bli sluppet mindre vann til Driva gjennom kraftverket.

Driva har gjennom Stortingsvedtak fått status som nasjonalt laksevassdrag. Dette innebærer at det ikke skal gjøres inngrep i vassdraget som forverrer fiskens livsbetingelser. Dette gir en innskjerping i forhold til kravet i § 8 i vassdragsreguleringsloven om at konsesjon bare kan gis hvis skader eller ulemper for allmenne interesser anses for å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler

som reguleringen medfører. På grunn av vernet kan det ikke aksepteres inngrep som er til ytterligere skade for laksefisk i Driva.

Det er ingen som har hevdet at søknaden forbedrer forholdene for laksen, og de mottatte synspunktene dreier seg i større grad om hvorvidt forslaget vil være til ulempe for anadrom fisk.

NVE har av den grunn spesielt vurdert om forholdene for laksefisk kan bli forverret som følge av forslaget fra TrønderEnergi.

Alle lakseførende vassdrag vil ha sitt eget eksklusive mønster for smoltutvandring, oppgang og gyting. Konklusjonene som er trukket i fagrapporten er i stor grad basert på erfaringer fra andre vassdrag, slik at disse er beheftet med en viss usikkerhet. NVE er til en viss grad enig med fylkesmannen i Sør-Trøndelag i at mulige innvirkninger på fiskeribiologiske forhold er avklart innen forutsigbare grenser, slik at det neppe vil oppstå alvorlige konsekvenser ved den omsøkte endringen.

Endring av reglementet i perioden 15. mai til 14. juni

Den største omsøkte endringen i reglementet er forslaget om å kutte ut grensen for tvangskjøring av kraftverket i tiden 15. mai – 14. juni. I det gjeldende manøvreringsreglementet er det fastsatt at kraftverket skal ha en gjennomsnittstapping på 10 m³/s når vannføringen i Driva ved Elvehøy bru er under 100 m³/s og vannstanden i Gjevilvatnet er mer enn 4 m under HRV pr. 1. juni og 3 m under HRV pr. 15. juni. Hvis fyllingsforholdene er bedre skal det tappes *minst* 10 m³/s gjennom kraftverket uavhengig av vannføringen i Driva.

Driva har en tidlig oppgang av laks og sjørret. Fangstrapper viser at det fanges en del fisk allerede fra starten av fiskesesongen selv om hovedtyngden av fisk tas senere på sommeren. I denne perioden er vannføringen jevnlig så lav at det utløser krav om tvangskjøring. Oppvandring av fisk vil skje enten på lave vannføringer, eller når vannføringen naturlig øker. Et bortfall av 10 m³/s kan påvirke tidspunktet for oppvandring, og det er ingen entydig konklusjon om hvilken effekt dette vil ha for fisken. Det kan uansett medføre at det blir dårligere forhold for utøvelse av fiske i den første delen av sesongen.

Det er grunn til å bemerke at i vannføringsdiagrammene i prosjektrapporten er driftsvannføringen fra Driva kraftverk inkludert, mens kravet til når det skal kjøres vann gjennom kraftverket er eksklusiv driftsvannføringen. Det innebærer at kraftverket i større grad må kjøres enn hva det kan se ut til ut fra disse kurvene.

Smoltutvandringen i Driva foregår i siste del av mai. Ved å sløyfe kravet om vannføring gjennom Driva kraftverk kan dette påvirke smoltutvandringen. I fagrapporten om effekten av endret reglement, s. 18, er det konkludert med at en slik avkor-

ting vil ha liten effekt på smoltutvandringen forutsatt at det gjennomføres avbøtende tiltak. Som avbøtende tiltak er det foreslått å slippe lokkeflommer på opp mot 30 m³/s med en varighet på 1 – 2 døgn. Slipping av lokkeflom gjennom kraftverket kan medføre en oppsplitting av en ellers synkron smoltutvandring av fisk ovenfor og nedenfor kraftverksutløpet. Dette anses som uheldig. Det foreslås derfor at lokkeflommer slippes gjennom Festa for å dekke en langt større del av lakseførende strekning. I og med at Gjevilvatnet i all hovedsak er et senkningsmagasin vil dette ikke være praktisk mulig uten betydelige ombyggingskostnader.

NVE mener det er uheldig å sløyfe kravet til kjøring av Driva kraftverk fullstendig i perioden 15. mai – 14. juni. Diagrammer viser at i denne perioden ligger vannføringkurvens nedre kvartil på mellom 50 m³/s og 100 m³/s frem til ca. 1. juni, og på ca. 100 m³/s fra 1. – 15. juni. Kravet om at tvangskjøring skal iverksettes allerede når grensen på 100 m³/s naturlig vannføring underskrides, kan imidlertid synes høy. Et tillegg på 10 m³/s vil i slike tilfelle ha mindre betydning for fisken.

Ved lave vannføringer vil imidlertid et slikt bidrag av driftsvannføring være viktig. I og med at driftsvannføringen kan variere fra 10 m³/s til 30 m³/s vil et frafall av dette kravet innebære at vannføringen kan svinge fra 41 m³/s til 11 m³/s som er et absolutt krav til minstevannføring. I tilfelle med lave vannføringer vil 10 m³/s gjennom Driva kraftverk være av vesentlig betydning.

NVE kan på bakgrunn av foreliggende kunnskap og hydrologiske forhold akseptere at innslagspunktet senkes til 50 m³/s i denne perioden. Dette vil til en viss grad gå ut over oppfyllingen av Gjevilvatnet, men sett i forhold til at Driva er et nasjonalt laksevassdrag synes dette som en rimelig avveining. Ved en slik grense vil innslagspunktet i større grad harmonere med naturlig vannføring i vassdraget.

Vannstanden i Gjevilvatnet vil med et krav om tvangskjøring ved vannføringer under 50 m³/s ved Elverhøy bru ha nådd fyllingsgrense pr. 1. juli i ytterligere 3 år i forhold til i dag. Pr. 1. august og 1. september vil kravet til fylling være oppnådd i ytterligere 2 år. Alternativet kan gi opp til 0,71 m høyere vannstand i Gjevilvatnet pr. 1. juli, 1,24 m pr. 1. august og 1,33 m pr. 1. september.

Et slikt krav vil sikre at det slippes vann i tørre perioder. Etter NVEs syn vil da hensynet til grunnvannstand og jordbruksinteresser ivaretas.

TrønderEnergi har foreslått å fjerne kravet om oppfylling av Gjevilvatnet til 4 m under HRV pr. 1. juni. I og med at det etter vår mening bør opprettholdes en tvangskjøring også i perioden 15. mai til 14. juni bør også denne fyllingsgrensen opprettholdes for å ha noe å knytte kravet mot.

Endring av reglementet i perioden 15. juni – 15. oktober

Når det gjelder manøvreringen videre utover sommeren, har TrønderEnergi foreslått at kravene til tvangskjøring senkes noe i forhold til i dag, slik at disse grensene i større grad harmonerer med naturlige hydrologiske forhold.

Driva elveeigarlag er skeptisk til å endre kravet også i perioden fra 15. juni og utover sommeren. Dette begrunnes med hensynet til oppvekstforholdene for ungfisk og forholdene for utøvelse av fiske. Det er ikke uttalt hvorfor forholdene for ungfisk vil bli forverret med den reduksjonen i innslagsgrense som er foreslått. Forholdene for utøvelse av fiske er i større grad knyttet opp mot opp- og nedkjøringen av kraftverket. Dette siste kommer vi tilbake til.

Sundal Jeger og fiskerforening uttrykker at endringen vil føre til at kraftverket kan øke sin produksjon om vinteren på grunn av oppsparte vannressurser vår og sommer. Dette kan gi økt temperatur og tidligere klekking av yngel, noe som kan gi dårligere overlevelsesmulighet for fisken.

NVE viser til at Gjevilvatnet vanligvis er fullt om høsten når tappesesongen begynner, slik at dette ikke vil gi noen effekt. I tillegg ligger inntaket dypt, slik at temperaturen fra driftsvannet er forholdsvis jevn hele året.

I fagrapporten er det vist til at det bør opprettholdes en viss vannføring også utover sommeren av hensyn til fiskeribiologiske forhold. Både hensyn til oppveksthabitater, næringsforhold, vanntemperatur om høsten og vanddekt areal over gyteområder tilsier at det bør opprettholdes et krav til slipping av vann. Det uttales i rapporten at det i liten grad kan ses på som fiskeribiologisk viktig at kraftverket kjøres allerede når vannføringen i Driva underskrides 150 m³/s i tiden 1. juli – 15. oktober, da den naturlige vannføringen gradvis avtar ned mot 50 m³/s.

Fagrapporten anbefaler at tvangskjøring iverksettes når vannføringen er under 100 m³/s i tiden 1. juli – 14. august, 75 m³/s i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/s i tiden 15. september – 15. oktober. Ved slike nye grenser konkluderes det med at endringen vil ha små konsekvenser for fiskehabitat, produksjonsarealer, vandring m.m. Disse grensene er samsvarende med hva som er omsøkt endring.

Sundal kommune er skeptisk til en slik reduksjon. De mener at virkningene av effektkjøringen av kraftverket vil være mer merkbar og skadelig for ungfisk og gi dårligere forhold for utøvelse av fiske. Hvis kraftverket i større grad kjører jevnt, kunne kommunen vært villig til å akseptere en slik reduksjon i kravet til tvangskjøring.

NVE mener at de nye innslagsverdiene som er foreslått for tvangskjøring av kraftverket fortsatt er høye, og dessuten mer i samsvar med naturlig vannføring. Virkningene av en slik reduksjon vil etter NVEs syn ikke påvirke fisken i negativ retning.

Kjøremønstre i Driva kraftverk ved oppnådde fyllingskrav i Gjevilvatnet

Flere av uttalelsene om fiskeribiologiske forhold i Driva er knyttet opp mot virkningene av at Driva kraftverk effektkjøres. Det er i mindre grad fremført at virkningene ved den omsøkte reduksjonen i innslagsnivå er negativ for fisken, men når dette knyttes opp mot døgn- og ukesreguleringen av kraftverket kan det bli negative virkninger for fisken, særlig ved lave vannføringer.

TrønderEnergi har foreslått å fjerne alle krav om kjøring av kraftverket i tiden 15. mai – 14. juni, og viser til at reglementets post 2, avsnitt 5, om at driftsvassføringen i lavvassføringsperioden ikke må reduseres mer enn 40 % i forhold til foregående døgns maksimalvassføring, dekker behovet for stabil og tilstrekkelig vannføring i Driva.

Som nevnt ovenfor mener NVE at det må settes en grense på 50 m³/s om forsommeren for når kraftverket må kjøres i denne perioden, selv om fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er under de grenser som er fastsatt.

Når fyllingsforholdene er bedre krever reglementet i dag at det skal slippes en gjennomsnittsvassføring gjennom kraftverket på *minst* 10 m³/s. TrønderEnergi foreslår at dette kravet fjernes helt, og begrunner dette med at kravet ikke har noen relasjon til vannføringen i Driva.

NVE er ikke enig i dette. Selv når vannstanden i Gjevilvatnet overstiger de fastsatte grensene kan det være perioder med lav vannføring i Driva. Et bidrag på 10 m³/s vil i slike tilfelle være av positiv betydning.

Ved å fjerne kravet gir det regulanten et relativt fritt spillerom i forhold til å kjøre kraftverket med ulike vannføringer og raske opp- og nedkjøringer. Særlig ved lave vannføringer vil dette være merkbart. NVE foreslår derfor at kravet delvis videreføres ved at det knyttes opp mot de nye innslagsgrensene som er foreslått når fyllingskravene i Gjevilvatnet ikke er nådd. Dette vil sikre at det ikke blir for store merkbare effekter av opp- og nedkjøringen av kraftverket.

NVE mener samme begrunnelse gjelder for å opprettholde kravet om kjøring av kraftverket også i resten av perioden med begrensninger, dvs. 15. juni – 15. oktober, men at grensene bør være som foreslått når fyllingsforholdene i Gjevilvatnet ikke har nådd kravet. Ved større vannføringer vil virkningene trolig i liten grad være merkbare.

Vi vil ellers bemerke at selv om kraftverket i dag kjøres med store variasjoner i vannføring er det en god produksjon av sjørret i vassdraget, og det er ikke noe som tyder på at denne har vært avtagende over tid. Dette viser at fisken i vassdraget tolererer en viss variasjon i vannføringen uten at dette har noen vesentlig effekt.

Fylkesmannens rolle i nytt manøvreringsreglement

I manøvreringsreglementet er det krav om at tappingen av kraftverket skal foretas i samråd med en fiskerisakkyndig i perioden med tapperestriksjoner, jf. post 2, avsnitt 7 og 8. Det har ikke blitt etablert noen fast kontakt mellom regulanten og fiskerisakkyndig. TrønderEnergi har praktisert reglementet ved å kjøre 10 m³/s kontinuerlig når vannstanden i Gjevilvatnet har vært under de fastsatte nivåer, jf. post 2, avsnitt 7. Når fyllingskravene i Gjevilvatnet er nådd, jf. post 2, avsnitt 8, skal det i dag gå gjennomsnittlig *minst* 10 m³/s gjennom kraftverket. I praksis har dette vært fulgt ved at kraftverket har hatt variabel driftsvannføring mellom 10 m³/s og 30 m³/s.

NVE anbefaler å sløyfe bruken av gjennomsnittsvassføring og heller legge inn at det skal kjøres 10 m³/s gjennom kraftverket når fyllingskravene ikke er nådd, og minst 10 m³/s når fyllingsforholdene er bedre enn fastsatt. Dette vil ikke være noen innskjerping i forhold til hvordan kraftverket manøvreres i dag.

I og med at vi anbefaler at kravet om gjennomsnittsvannføring fjernes, og heller setter faste verdier for driftsvannføringen, er det ikke lenger behov for koblingen mot den fiskerisakkyndige og dennes myndighet i forhold til kravet om gjennomsnittlig driftsvannføring i perioden med kjørerestriksjoner.

Av hensyn til fiskeinteressene vil det likevel være en fordel om fylkesmannen kan ha en viss myndighet i forhold til driften av kraftverket.

TrønderEnergi har foreslått at Fylkesmannen gir myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger. Fylkesmannen i Møre og Romsdal er skeptisk til en slik bestemmelse. Som nevnt ovenfor vil en videreføring av dagens bestemmelse være unødvendig i og med at formuleringen om gjennomsnittsvannføring endres. NVE ser det likevel som en fordel om manøvreringsreglementet gir fylkesmannen myndighet til unntaksvis å kreve slipp av lokkeflommer etc. i perioden med krav til kjøring av kraftverket. Kravet om 10 m³/s kan i slike tilfelle fravikes, men det er en forutsetning at det vannvolumet som benyttes til dette formålet tilsvarer det som ellers ville passert gjennom kraftverket.

Prøveperiode

Det er i søknaden foreslått at endringene i manøvreringsreglementet i første omgang gjøres gjeldende for en periode på 5 år, og at det i denne perioden gjøres undersøkelser for å finne ut om endringen har noen negativ effekt på forholdene for fisk, utøvelse av fiske og endringer i grunnvannstand. Dette har fått bred støtte i høringsrunden. NVE mener det ikke er behov for at et nytt reglement må vurderes

på nytt hvis det viser seg at det fungerer etter hensikten. Dette vil medføre unødvendig og betydelig merarbeid for mange parter. NVE foreslår at endringen i utgangspunktet gjøres permanent, men hvis det etter 5 år viser seg at endringen har uheldige virkninger kan reglementet tas opp til ny vurdering etter initiativ fra fylkesmannen. Det er bare de endringene som er gjort som kan vurderes på nytt, og alternativet er å gå tilbake til eksisterende reglement.

Sunndal kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune mener at det først må gjøres forundersøkelser før deretter å vurdere om det i det hele tatt kan foretas endringer av reglementet.

Jo Vegar Arnekleiv som er tilknyttet Vitenskapsmuseet i Trondheim og som har utarbeidet den fiskeribiologiske rapporten, har i sin uttalelse til Sunndal kommune konkludert med at det er tynt datagrunnlag med hensyn til fiskeribiologiske forhold i Driva. Flere av de øvrige høringsinstansene har påpekt samme forhold. NVE er også enig i dette. Arnekleiv anbefaler at det foretas en undersøkelse etter et nærmere fastsatt program før endringene gjennomføres.

NVE mener at resultatene av undersøkelsene i de første 5 årene med nytt reglement vil være av mindre verdi med mindre en har referansemateriale å sammenligne med. Verdien av undersøkelsene vil derfor være langt større hvis en i forkant av endringen foretar undersøkelser etter et nærmere fastsatt program. NVE mener at før endringene i reglementet iverksettes bør det derfor gjøres undersøkelser over to sesonger.

Oppsummering

Av hensyn til fiske- og jordbruksinteresser anbefaler vi at det skal kjøres vann gjennom Driva kraftverk også i perioden 15. mai til 14. juni når vannføringen i Driva er under 50 m³/s. Fyllingskravet i Gjevilvatnet pr. 1. juni opprettholdes som i dag.

Vi anbefaler at det settes nye og lavere krav til innslagsverdier for når Driva kraftverk skal kjøres i perioden 15. juni – 15. oktober når fyllingskravene i Gjevilvatnet ikke er oppnådd. Verdiene er i samsvar med hva som er omsøkt. Vi anbefaler at disse verdiene også skal benyttes når fyllingskravet i Gjevilvatnet er oppnådd for å opprettholde en minstevassføring i Driva.

Fylkesmannen bør få myndighet til unntaksvis å fravike kravet om 10 m³/s for å utnytte vannvolumet til å pålegge slipp av lokkeflommer etc. i perioden med kjørerestriksjoner.

Vi anbefaler at endringene gjøres permanent, men med mulighet for fylkesmannen i Møre og Romsdal til å ta reglementet opp til ny vurdering etter 5 år hvis det skulle vise seg at endringene har negative konsekvenser. Alternativet er da å gå tilbake til eksisterende manøvreringsreglement.

Før endringene iverksettes bør det etter NVEs syn gjøres forundersøkelser som sikrer et godt referansemateriale for de fagundersøkelsene som skal gjøres etter innføring av nytt reglement.

Konklusjon

Vi er av den oppfatning at med de begrensninger NVE anbefaler i forhold til søknaden vil ikke virkningene for anadrom fisk være negative. En endring er derfor ikke i strid med retningslinjene for forvaltningen av nasjonale laksevassdrag.

Samtidig vil endringene ha en positiv effekt på fyllingsforholdene i Gjevilvatnet, særlig i tørre år.

NVE mener at med vårt forslag vil virkningene på grunnvannstand og jordbruket være ubetydelige i og med at det opprettholdes krav om vannslipp ved lave vannføringer i vekstsesongen.

Med de begrensninger som er foreslått mener NVE at fordelene med nytt manøvreringsreglement overstiger ulempene, slik at § 8 i vassdragsreguleringsloven er oppfylt. NVE anbefaler derfor at manøvreringsreglementet endres i tråd med vedlagte forslag.

Andre merknader

I de fem første årene med nytt manøvreringsreglement skal det gjøres undersøkelser om fiskeribiologiske forhold, forhold for utøvelse av fiske og grunnvannsforhold. Hvis det viser seg at endringene har negativ virkning av betydning kan Fylkesmannen i Møre og Romsdal ta opp reglementet på nytt.

Før endringene i manøvreringsreglementet iverksettes skal det gjøres forundersøkelser i 2 år for å ha tilstrekkelig bakgrunnsmateriale for å evaluere virkningen av endringene.

Vi anbefaler at et undersøkelsesprogram utarbeides i samråd med regulant, fylkesmannen i Møre og Romsdal, Sunndal kommune og NVE.

Møre og Romsdal fylkeskommunes merknader om kulturminner ivaretas gjennom de eksisterende vilkårenes post 22.

Sunndal Jeger og Fiskerforenings merknader om utsetting av smolt dekkes av vilkårenes post 12.

De krav som er kommet om erstatning er av privatrettslig karakter som må løses gjennom avtale eller ved skjønn.

Vi legger ved nytt forslag til manøvreringsreglement. Vi foreslår at post 4 i gjeldende reglement fjernes da denne ikke lenger er aktuell. Post 3 er satt inn med dagens tekst, og dekker samme forhold som den gamle post 3. Post 5 og 6 er samlet i ny post 4 med standardtekst som dekker de gamle vilkårene. "

3. Innkomne uttalelser til NVEs innstilling

NVEs innstilling ble sendt på høring 26.06.03 til Oppdal kommune, Sunndal kommune, Møre og

Romsdal fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Miljøverndepartementet. I tillegg har Gjevilvatnet Miljøgruppe uttalt seg.

Møre og Romsdal fylkeskommune uttalte følgende ved brev av 02.07.03:

“Vi registrerer NVEs forslag til nytt manøvreringsreglement, men har ikkje ytterlegare kommentarar ut over fylkesutvalets tidlegare fråsegn i saka.”

Oppdal kommune vedtok følgende uttalelse i kommunestyremøte 03.09.03:

- “1. Med unntak av det som er uttalt i pkt. 2 nedenfor slutter Oppdal kommune seg til NVEs innstilling datert 27.05.03 til Olje- og energidepartementet vedrørende endring av manøvreringsreglementet for Driva Kraftverk.
2. Oppdal kommune mener at berørte fylkesmenn og kommuner 5 år etter at endringene er iverksatt må vurdere både positive og negative konsekvenser av endringene. Vurderingene må baseres på forundersøkelsene og de undersøkelsene som gjøres etter at endringene er iverksatt. Dersom de negative konsekvensene i betydelig grad overstiger de positive, må man søke å tilpasse det nye reglementet slik at de negative konsekvensene blir redusert. Oppdal kommune ønsker ikke at man automatisk går tilbake til dagens reglement. Oppdal kommune vil be om at forundersøkelsene begrenses til ett år.”

Sunndal kommune ved kommunestyret vedtok følgende uttalelse 09.09.03:

- “1. Sunndal kommunestyre ber om at det ikke gjøres endringer i manøvreringsreglementet til Driva kraftverk som kan være til skade for laksen. Dersom manøvreringsreglementet til Driva kraftverk allikevel blir endret, vil Sunndal kommune forbeholde seg retten til å kreve manøvreringsreglementet opp til ny vurdering når laksen er tilbake.
2. Ved en eventuell endring av manøvreringsreglementet forlanger kommunestyret en uavhengig sakkyndig vurdering av betydningen for laks og sjørret samt for turismens betydning i Sunndal ved en eventuell skade på Driva som fiskeelv.
3. Kommunestyret ber om at det ved en ev. endring av manøvreringsreglementet utføres forundersøkelser på sjørret i mer enn 2 år, da 2 år ikke er tilstrekkelig for å få et representativt referansemateriale.
4. Kommunestyret ber om at en ev. endring av manøvreringsreglementet til Driva kraftverk ikke gjøres permanent, men som en 5-årig prøveperiode.
5. Kommunestyret viser til tidligere uttale av 10.12.2002, og til merknad fra Indre Nord-

møre og Romsdal forsøksring datert 14.11.02, og ber om at konsekvensene for grunnvannstanden på jordbruksarealene nær Driva blir vurdert.”

Sør-Trøndelag fylkeskommune uttaler følgende i brev av 07.10.03:

“Til uttalelse foreligger NVE's innstilling overfor Olje- og energidepartementet. Fylkesrådmannen vurderer konklusjonene og anbefalingene fra NVE til å ligge innenfor rammene av fylkestingets vedtak i sak 95/2002. Fra Sør-Trøndelag fylkeskommunes side har vi derfor ingen merknader til innstillingen fra NVE.

Da saken ikke berører momenter som er framsatt i tidligere klage, tillater vi oss å bemerke klage, jf. Hovedutvalg NSK sitt vedtak 151/01 opprettholdes. Det er fortsatt Sør-Trøndelag fylkeskommunes oppfatning at bl.a. en justering av laveste regulerte vannstand (LRV) er nødvendig. Uten det kan regulanten gjennomføre vinterkjøringer som kan føre til miljøskader (utrasinger) og seinere fylling av Gjevilvatnet enn det som ligger i intensjonen bak det nye reglementet.”

Miljøverndepartementet hadde følgende uttalelse i brev av 26.01.04:

“NVE foreslår at det gis åpning for at Fylkesmannen i Møre og Romsdal kan ta opp det nye reglementet til ny vurdering etter fem år dersom endringen viser seg å ha uheldige konsekvenser. Vi er enig i dette, men forutsetter at det eneste alternativet da ikke bør være å gå tilbake til det gamle reglementet slik NVE foreslår.

Departementet har ingen merknader til NVEs innstilling men vil likevel vise til kommentarene i DN's uttalelse som følger vedlagt.”

DN's uttalelse av 08.09.03 lyder som følger:

“DN har ikke vesentlige innvendinger mot NVE's innstilling, dette spesielt med bakgrunn i rammene for en endring. Utover situasjoner der konsesjonær får omgjort konsesjonsvilkårene gjennom en ulovfestet omgjøring, vil en endring av manøvreringsreglementet normalt forutsette en søknad fra konsesjonær. Det vil si at endringen sjeldent vil komme i vesentlig konflikt med konsesjonærens økonomiske og produksjonsmessige målsettinger.

NVE's innstilling kommer etter DN's vurdering ikke i konflikt med hensynet til Driva som et nasjonalt laksevassdrag. Samtidig vil landskapsverdiene i Gjevilvatn-området bli bedre ivaretatt enn i dag.

DN tilrådte, på linje med en rekke andre høringsinstanser, at det nye reglementet ble gjort gjeldende for en prøveperiode på 5 år. NVE foreslår at endringene gjøres endelige. Det åpnes imidlertid for å endre reglementet dersom det

nye reglementet viser seg å ha uheldige virkninger. DN ser at det finnes praktiske argumenter for å følge NVE's tilnærming til problemstillingen. Vi er imidlertid sterkt uenige i de rammene NVE setter for en eventuell ny omgjøring; dvs. at alternativet er å gå tilbake til det eksisterende reglementet. Vårt utgangspunkt er at alle endringer av manøvreringsreglementet må være basert på faktisk kunnskap. En eventuell omgjøring forutsetter etter vår mening en ny gjennomgang av de aktuelle problemstillingene der berørte organer og organisasjoner blir involvert.

Brukerinteressene i Oppdal er positive til en endring av manøvreringsreglementet som fører til en bedre oppfylling av Gjevilvatnet. Forbedringene som følger av det nye reglementet er ikke store nok til å tilfredsstille de ønsker og krav om oppfylling som er fremmet fra brukerinteressene. For å oppfylle disse ønskene vil det sannsynligvis være behov for strengere vilkår knyttet til hvordan Gjevilvatnet kan utnyttes. I tillegg er det fremmet krav om håndtering av magasinet rundt HRV. Sør-Trøndelag fylkeskommunes krav om endring av konsesjonsvilkårene i henhold til vilkårenes § 6 må derfor forventes å bli opprettholdt.

Fra Sunndal kommune og brukerinteressene i Driva har det kommet motforestillinger mot en endring av manøvreringsreglementet. En hovedinnvending er at turist-/friluftslivsinteressene i Driva er for lite prioritert i forhold til tilsvarende interesser rundt Gjevilvatnet. Videre er oppfatningen at kunnskapsgrunnlaget før en endring gjennomføres, bør være bedre.

DN deler NVE's vurdering av at de foreslåtte endringene ikke vil gi merkbare biologiske effekter for laksefisk. Endringen vil derfor ut fra den kunnskapen vi sitter inne med i dag, ikke komme i konflikt med Driva som et nasjonalt laksevassdrag. Innslagspunktene som er foreslått for tvangskjøring av kraftverket er fortsatt forholdsvis høye. DN mener det ikke er grunnlag for å si at mulighetene for utøvelse av fiske blir vesentlig redusert. Vi er imidlertid enige med kommunen i at det i tillegg til fiskeribiologiske undersøkelser er behov for å undersøke om, og i tilfelle hvordan, en endring av manøvreringsreglementet vil påvirke utøvelse og salg av fiske.

NVE sier i sin innstilling at det må samles referansemateriale i 2 sesonger før en endring av reglementet gjennomføres. Sunndal kommune mener denne perioden bør gjøres lenger, spesielt med tanke på å kunne gi en sikrere vurdering av effekten på sjørret. DN er i tvil om den faktiske nytten av å forlenge forundersøkelsene utover 2 sesonger, forutsatt at vannføringssituasjonen i disse to sesongene ikke avviker for mye fra "normalen". Konkrete undersøkelser på laks er ikke aktuelle før lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* er utryddet og laks på nytt etablerer seg i vassdraget. Tiltak for å bekjempe gyro (fysiske og kjemiske bekjempningstiltak), og reetablering av laks vil også endre grunnlaget for pro-

duksjon av sjørret i Driva. Nyten av lange undersøkelser kan derfor være begrenset. DN støtter NVE's forslag om at referansemateriale må samles i to sesonger.

Å få Driva tilbake som en av de viktigste lakseelvene i Norge, er et ønske både fra den sentrale forvaltningen og grunneier- og brukerinteressene i Driva. Ut fra de planene som i dag er lagt for bekjemping av gyro, vil det først være aktuelt med behandling av Driva rundt år 2010. Det vil gå ytterligere noen år før laksestammene er reetablert. Man nærmer seg da sterkt tidspunktet for ordinær revisjon av konsesjonsvilkårene. Ved en revisjon av konsesjonsvilkårene vil det være naturlig med en total gjennomgang av konsesjonen. Forholdene i reguleringsmagasin og berørte elvestrekninger vil i en slik prosess bli vurdert på nytt. Som det ser ut i dag, vil man gjennom en revisjon i 2019 ha gode muligheter for å vurdere konsesjonsvilkår også i forhold til Divas posisjon som et nasjonalt laksevassdrag. “

Gjevilvatnet Miljøgruppe uttalte følgende i brev av 05.09.03:

“Da det var Gjevilvatnet Miljøgruppe som satte i gang nærværende prosess allerede i 1996, og vi fikk med oss Oppdal kommune (enstemmig kommunestyrevedtak fra november 1997), Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning, *med krav til NVE* om å få endret gjeldende manøvreringsreglement, føler vi oss meningsberettiget også ved denne høring, og vi vil anføre følgende:

Gjevilvatnet Miljøgruppe tiltrer i alle deler Oppdal kommunes enstemmige kommunestyrevedtak 03.09.03.

Gjevilvatnet Miljøgruppe henviser for øvrig til vårt skriv av 06.12.02 til NVE, hvor vi hevdet og hevder fortsatt, at nærværende søknad fra TrønderEnergi, hvis den forhåpentligvis blir bifalt i Olje- og energidepartementet, på langt nær løser de fundamentale problemer ved reguleringen av Gjevilvatnet, men at hele manøvreringsreglementet må tas opp til ny vurdering.

Gjevilvatnet Miljøgruppe er skuffet og forundret over at nærværende søknad ikke er tatt opp til vurdering og endring allerede for 15-20 år siden og at TrønderEnergi ikke har tatt skritt for å endre manøvreringsreglementet, før regulanten nærmest ble tvunget til dette.

Gjevilvatnet Miljøgruppe nærer også en bekymring over at avgjørelsene i Olje- og energidepartementet over både nærværende søknad og kravet fra Sør-Trøndelag Fylkeskommune, om at hele manøvreringsreglementet må tas opp til full revisjon, drar ut så mye i tid at skadeomfanget rundt Gjevilvatnet bare øker dramatisk.

Gjevilvatnet Miljøgruppe ber derfor om at Olje- og energidepartementet prioriterer begge saker og gjennom en grundig analyse kommer frem til et resultat som fremtiden er tjent med.”

TrønderEnergi Kraft AS uttalte 25.08.03 følgende til innstillingen:

“Saken er gitt en grundig behandling av NVE. I forhold til vårt opprinnelige forslag til endring av manøvreringsreglementets pkt. 2, anbefaler NVE noen mindre endringer.

Vi slutter oss til forslaget til nytt manøvreringsreglement for Driva kraftverk slik det fremgår av NVEs innstilling av 27.05.03.

Vi mener at dette forslaget til nytt manøvreringsreglement for Driva kraftverk ivaretar hensynet til de ulike interesseparter i denne saken på en god og balansert måte. Ytterligere behandling av reglementet bør derfor kunne utstå til ordinær revisjonsadgang inntreffer i år 2019.”

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

a) Innledning

På vegne av Driva Kraftverk har TrønderEnergi Kraft AS søkt om å få endret deler av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk som ble satt i drift våren 1973.

Driva kraftverk er et offentlig kraftselskap eid med 75 % av TrønderEnergi Kraft AS (TrønderEnergi) og 25 % av Istad Kraft AS. Selskapet administreres av TrønderEnergi, som også har driftsansvaret. Driva kraftverk har konsesjon for regulering av deler av Drivavassdraget, og for bygging og drift av Driva kraftverk.

Gjevilvatnet miljøgruppe har ønsket å endre manøvreringsreglementet for Gjevilvatnet. Hovedanførselen har vært ulemper som følge av lav vannstand i Gjevilvatnet på forsommeren. På denne bakgrunn mener miljøgruppa at det foreligger et grunnlag for å revidere hele manøvreringsreglementet med hjemmel i reglementets post 6. Sør-Trøndelag fylkeskommune krevde i 2001 at manøvreringsreglementet måtte revideres med den samme begrunnelse som Gjevilvatnet miljøgruppe. NVE avslo kravet i brev av 11.10.01.

NVEs vedtak ble påklaget til Olje- og energidepartementet i brev av 06.11.01. NVE opprettholder sitt syn.

Avgjørelsen i klagesaken foreligger nå samtidig med vedtaket om endring av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.

Driva kraftverk ønsker å imøtekomme klagerens ønske om å bedre fyllingsforholdene i Gjevilvatnet i vannfattige år.

Bakgrunns materialet for søknaden er utarbeidet av en prosjektgruppe med representanter både fra regulanten og de to berørte kommunene Oppdal og Sunndal. Søknaden inneholder et forslag til nytt pkt. 2 i manøvreringsreglementet. Formålet med endringen er å delvis imøtekomme interessene rundt Gjevilvatnet ved å bidra til en noe raskere opp-

fylling av Gjevilvatnet om sommeren. Samtidig har en lagt vekt på at endringen ikke skal gå ut over fiskeinteressene i Driva som nå er et nasjonalt laksevassdrag.

b) Eksisterende forhold i vassdraget

Konsesjonen for regulering av Drivavassdraget og bygging av Driva kraftverk ble gitt 31.10.69. *Manøvreringsreglement for Festa – Vindøla mv. i forbindelse med bygging av Driva Kraftverk* ble fastsatt ved kgl.res. 26.4.1974.

Driva kraftverk utnytter en fallhøyde på ca. 570 m fra inntaket i hovedmagasinet Gjevilvatnet og ned til utløpet ved Fale i Drivdalen, ca. 22 km ovenfor elvas utløp i havet ved Sunndalsøra. Kraftverket har en årlig gjennomsnittlig produksjon på ca. 575 GWh.

Gjevilvatnet er både inntaks- og reguleringsmagasin for Driva kraftverk. I tillegg er flere felt overført eller de tas direkte inn på drifttunnelen til kraftverket. Reguleringshøyden i Gjevilvatnet er 15 m i form av senking.

Magasinet ligger i Oppdal kommune, og Gjevilvassdalen benyttes av mange både til fritidsbruk og som inngangsport til Trollheimen. På grunn av høy magasinprosent, stort magasinvolum, og sen snøsmelting fylles magasinet først godt ut på sommeren. I spesielt tørre år kan en oppleve at magasinet ikke blir fullt før nedtappingen begynner. I manøvreringsreglementet er det prioritert en oppfylling av Gjevilvatnet, men likevel slik at det også er tatt hensyn til fiskeinteressene i Driva.

Det er en del båtbruk på Gjevilvatnet, slik at lav vannstand kan gjøre det noe vanskeligere å ferdes med båt. En turistbåt trafikkerer Gjevilvatnet i ferietiden om sommeren. Båten ble satt i drift lenge etter at reguleringsmagasinet ble etablert.

Den lakseførende strekningen i Driva ligger i Sunndal kommune, er på ca. 85 km og går også forbi utløpet av Driva kraftverk. Det meste av fangsten i vassdraget tas nedenfor kraftverket. På grunn av store fiskeribiologiske interesser, vedtok Stortinget 25.02.03 at Driva skal være et nasjonalt laksevassdrag.

c) Søknaden

TrønderEnergi har søkt på vegne av Driva kraftverk om å få endre deler av manøvreringsreglementet for Driva kraftverk.

Hjemmel for å behandle søknaden er vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 2. ledd, hvor det heter at

"Kongen kan etter søknad fra reguleringsanleggets eier endre de betingelser som er fastsatt i en konsesjon meddelt i denne lov eller tidligere lovgivning om vassdragsreguleringer."

TrønderEnergi har søkt om å få endret manøvreringsreglementets post 2, avsnitt 7 og 8, og å samle disse to avsnittene i nytt avsnitt 7.

De gjeldende avsnitt i dag har følgende ordlyd:

”2.7) Dersom vannstanden i Gjevilvatnet i tiden 15. mai – 15. september underskriver øvre reguleringsgrense med mer enn

4 m pr. 1. juni

3 m pr. 15. juni

2 m pr. 1. juli

1 m pr. 15. juli og senere

plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva kraftverk og å magasinere alt tilløp til verkets nedbørsfelt i perioder avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/s i tiden 15. mai – 30. juni og 150 m³/s i den etterfølgende tid, jf. dog 2. avsnitt. I den tid i perioden 15. mai – 15. oktober hvor kraftverksdriften ikke er stanset i henhold til ovennevnte bestemmelse og fyllingsforholdene ligger dårligere enn ovenfor angitt, plikter konsesjonæren å tappe en viss vannmengde gjennom Driva kraftverk. Tappingen som skal skje i samråd med en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, skal tilsvare en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/s i denne tiden.

2.8 Under bedre fyllingsforhold plikter konsesjonæren i samråd med den fiskesakkyndige å holde en gjennomsnittstapping på minst 10 m³/s.”

I gjeldende manøvreringsreglement er det satt krav om at magasinet skal ha nådd nærmere angitte nivåer til fastsatte datoer om sommeren. Videre er det krav om slipping av vann til Driva gjennom kraftverket dersom ikke bidraget fra øvrige deler av vassdraget gir en minimumsvannføring målt ved Elverhøy bru nedenfor kraftverket. Disse kravene kommer tidvis i konflikt, men vannslipp til Driva prioriteres foran fylling av Gjevilvatnet, slik at fyllingskravene ikke er absolutt.

TrønderEnergis omsøkte endringer i manøvreringsreglementet innebærer følgende nye ordlyd i en ny felles post 2,7:

”2.7 Dersom vannstanden i Gjevilvatnet ikke har nådd

kote 657,80 pr. 15. juni

kote 658,80 pr. 1. juli

kote 659,80 pr. 15. juli eller senere

plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva kraftverk og å magasinere alt tilløp til kraftverkets nedbørsfelt i perioder når avløpet ved Elverhøy bru likevel overstiger 100 m³/s i tiden 15. juni – 14. august, 75 m³/s i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/s fra 15. september – 15. oktober. I de perioder innenfor tids-

rommet 15. juni – 15. oktober hvor fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er dårligere enn ovenfor angitt og vannføringen i Driva er lavere enn de angitte grenseverdier, plikter konsesjonæren å kjøre Driva kraftverk med en gjennomsnittsvassføring på 10 m³/s.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for kjøring av kraftverket innenfor bestemmelsene gitt i forrige avsnitt ut fra fiskefaglige kriterier og ut fra kraftverkets økonomi og fysiske begrensninger.”

d) Tiltakets virkninger

Endringsforslaget vil gi en noe raskere oppfylling av Gjevilvatnet, og da spesielt i nedbørfattige år. Det vil bli noen flere år hvor kravene til fylling av Gjevilvatnet når de fastsatte grensene. I alle år vil oppfyllingen av Gjevilvatnet være noe bedre enn ved dagens forhold. Dette vil ha en positiv effekt både landskapsmessig og for de ulike brukerinteressene.

I Driva nedstrøms Driva kraftverk kan forslaget medføre konsekvenser fordi det vil bli sluppet mindre vann til Driva om sommeren. NVE har i sin innstilling inntatt foran gjort rede for de viktigste av disse. For oversiktens skyld oppsummeres disse som følger:

- TrønderEnergi får ikke noen plikt til å kjøre kraftverket før 15. juni. Det meste av smolten i Driva vandrer ut før denne tiden, og særlig i perioden før vårflommen kan endringene ha negative utslag for smoltutvandringen i vassdraget.
- Frafall av kravet om kjøring av kraftverket før 15. juni kan sinke oppvandring av anadrom fisk.
- En oppmyking av kravene til manøvreringen av Driva kraftverk gir regulanten større rom for døgn- og ukesregulering. Dette kan virke negativt i form av økt dødelighet for yngel ved stranding, lavere vekst hos fisken på grunn av større aktivitetsnivå og uforutsigbarhet for fiskerne.
- Vesentlig lavere vannføring om våren kan påvirke negativt grunnvannsnivået under jordbruksområdene langs Driva.

e) NVEs konklusjon og tilråding

NVE mener at det omsøkte forslaget med de begrensninger som NVE anbefaler ikke vil medføre negative virkninger for anadrom fisk i Driva, og at endringene av den grunn ikke vil være i strid med retningslinjene for forvaltningen av nasjonale laksevassdrag.

Endringene vil etter NVEs oppfatning ha en positiv effekt på fyllingsforholdene i Gjevilvatnet, og da særlig i tørre år.

NVE mener videre at forslaget fører til at virkningene på grunnvannstand og jordbruk vil være

ubetydelige fordi det opprettholdes et krav om vannslipp ved lave vannføringer i vekstsesongen.

NVE foreslår at man i de fem første årene med nytt manøvreringsreglement gjør undersøkelser om fiskeribiologiske forhold, forhold for utøvelse av fiske og grunnvannsforhold, og at fylkesmannen i Møre og Romsdal kan ta opp reglementet på nytt dersom endringene har negativ virkning av betydning. NVE foreslår at man før endringene i manøvreringsreglementet iverksettes skal gjøre forundersøkelser i 2 år for å ha tilstrekkelig bakgrunnsmateriale for å evaluere virkningen av endringene. Undersøkellesprogrammet foreslås utarbeidet i samarbeid med regulant, fylkesmannen i Møre og Romsdal, Sunndal kommune og NVE.

f) Oppsummering av høringen av NVEs innstilling

Oppdal kommune sluttet seg til NVEs innstilling, men ber om en ny vurdering av saken 5 år etter at endringene iverksettes. Kommunen ønsker at forundersøkelsene begrenses til ett år, og ikke to som foreslått av NVE

Sunndal kommune ber om at endringene ikke må være til skade for laksen i Driva. Dersom endringen besluttet, forlanger kommune en uavhengig sakkyndig vurdering bl.a. av forholdene for laks og sjørret. Kommunen ønsker at forundersøkelsen knyttet til sjørret skal pågå lengre enn to år. Det bes videre om at endringen ikke gjøres permanent, men som en prøveperiode på 5 år. Sunndal kommune ber også om en vurdering av konsekvensene for grunnvannstanden på jordbruksarealene nær Driva.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen merknader i forbindelse med NVEs innstilling utover fylkesutvalgets tidligere uttalelse i saken.

Sør-Trøndelag fylkeskommune har ingen merknader til NVEs innstilling.

Miljøverndepartementet er enig i NVEs forslag om at det åpnes for at reglementet kan tas opp til ny vurdering dersom endringene viser seg å ha negative konsekvenser, men forutsetter at det eneste alternativet ikke bør være å gå tilbake til det gamle reglementet.

Utover dette har Miljøverndepartementet ingen merknader til NVEs innstilling, men viser allikevel til kommentarene i DN's uttalelse av 08.09.03 som dannet grunnlag for Miljøverndepartementets uttalelse.

DN har ingen vesentlige innvendinger mot NVEs innstilling. DN deler NVEs vurdering av at de foreslåtte endringene ikke vil gi merkbare biologiske effekter for laksefisk, og at NVEs innstilling derfor ikke kommer i konflikt med hensynet til Driva som et nasjonalt laksevassdrag. DN mener videre at en endring av manøvreringsreglementet som tilrådd vil gi bedre oppfylling av Gjevilvatnet enn i dag. DN uttrykker tvil om den faktiske nytten av å forlenge forundersøkelsene ut over 2 år, og støtter derfor

NVEs forslag om å samle referansemateriale i to sesonger.

g) Departementets vurdering

Olje- og energidepartementet viser innledningsvis til at bakgrunnen for denne saken er ønsket fra regulanten om å bedre fyllingsforholdene i Gjevilvatnet, slik at noen av de negative virkningene av reguleringen reduseres. NVE har også behandlet krav om endring av manøvreringsreglementet med hjemmel i reglementets post 6. NVEs avslag ble påklaget til Olje- og energidepartementet, hvor saken har vært sett i sammenheng med foreliggende endringssak.

Departementet viser til at spørsmålet om endring av manøvreringsreglementet med hjemmel i post 6 behandles i en egen klagesak, og avgjøres av departementet i eget vedtak. Det er derfor kun søknaden fra TrønderEnergi om endring av post 2 i manøvreringsreglementet som omfattes av denne kongelige resolusjon.

Olje- og energidepartementet skal i det følgende behandle de enkelte punkter i søknaden nærmere, og en følger samme systematikk som i NVEs innstilling.

1) Virkning på forholdene i Gjevilvatnet

Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at den omsøkte endring av manøvreringsreglementet vil forbedre fyllingsforholdene i Gjevilvatnet i enkelte år. Dette vil imøtekomme en del av kritikken av at det tar lang tid før Gjevilvatnet er fylt opp om sommeren.

Selv om forholdene for fisk og fiske i Gjevilvatnet kan bli noe forbedret er det sentrale i denne saken at Gjevilvatnet får en noe bedre fylling med positive følger for landskapsopplevelse og brukerinteresser.

Departementet viser til at Gjevilvassdalen brukes mye i friluftssammenheng og er en inngangsport til Trollheimen landskapsvernområde. Det er derfor positivt at endringen kan forbedre de estetiske forholdene ved Gjevilvatnet om sommeren.

2) Virkning på forholdene i Driva

NVE viser i sin innstilling til at det ikke er noen instanser som har anført at de omsøkte endringer vil forbedre forholdene for laksen, og de mottatte synspunktene dreier seg om hvorvidt forslaget vil være til ulempe for anadrom fisk.

Departementet viser til at Driva har fått status som nasjonalt laksevassdrag. Det er derfor et sentralt punkt at endringer i manøvreringsreglementet ikke medfører endrede forhold i vassdraget som forverrer livsbetingelsene for laksefisk i Driva.

NVE har i sin innstilling foretatt en grundig vurdering av om forholdene for laksefisk kan bli forverret som følge av endringsforslaget fra TrønderEnergi.

NVE viser til at alle lakseførende vassdrag har særegne mønstre for smoltutvandring, oppgang og gyting, og at konklusjonene som er trukket i fagrappporten er i stor grad basert på erfaringer fra andre vassdrag. Disse konklusjonene er derfor beheftet med en viss usikkerhet.

NVE er til en viss grad enig med fylkesmannen i Sør-Trøndelag i at mulige innvirkninger på fiskeribiologiske forhold er avklart innen forutsigbare grenser, slik at det neppe vil oppstå alvorlige konsekvenser ved den omsøkte endringen.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger på dette punkt.

3) Endring av reglementet i perioden 15. mai til 14. juni

Den største omsøkte endringen i reglementet er TrønderEnergis forslag om å kutte ut grensen for tvangskjøring av kraftverket i tiden 15. mai – 14. juni. I gjeldende reglement er det bestemt at kraftverket skal ha en gjennomsnittstapping på 10 m³/s når vannføringen i Driva ved Elverhøy bru er under 100 m³/s og vannstanden i Gjevilvatnet er mer enn 4 m under HRV pr. 1. juni og 3 m under HRV pr. 15. juni. Hvis fyllingsforholdene er bedre, skal det tappes minst 10 m³/s gjennom kraftverket uavhengig av vannføringen i Driva.

Driva har en tidlig oppgang av laks og sjøørret. Oppvandring av fisk vil skje enten på lave vannføringer, eller når vannføringen naturlig øker. Et bortfall av 10 m³/s kan påvirke tidspunktet for oppvandring, og det er ingen entydig konklusjon om hvilken effekt dette vil ha for fisken.

Smoltutvandringen i Driva foregår i siste del av mai. Ved å sløyfe kravet om vannføring gjennom Driva kraftverk i denne perioden kan dette påvirke smoltutvandringen. NVE mener det er uheldig å sløyfe kravet til kjøring av Driva kraftverk fullstendig i perioden 15. mai – 14. juni. Ved lave vannføringer vil et slikt bidrag av driftsvannføring være viktig, og 10 m³/s gjennom Driva kraftverk være av vesentlig betydning.

NVE finner på bakgrunn av foreliggende kunnskap og hydrologiske forhold å akseptere at innslagspunktet senkes fra 100 m³/s til 50 m³/s i denne perioden.

Vannstanden i Gjevilvatnet vil med et krav om tvangskjøring ved vannføringer under 50 m³/s ved Elverhøy bru nå de fastsatte grensene noen flere år enn etter dagens ordning. Alternativet kan i disse årene gi opp til 0,71 m høyere vannstand i Gjevilvatnet pr. 1. juli, 1,24 m pr. 1. august og 1,33 m pr. 1. september.

Et slikt krav vil sikre at det slippes vann i tørre perioder, og etter NVEs syn vil dette også ivareta hensynet til grunnvannstand og jordbruksinteresser langs Driva.

NVE tilrår ikke å ta til følge TrønderEnergis forslag om å fjerne bestemmelsen om oppfylling av Gjevilvatnet til 4 m under HRV pr. 1. juni. I og med at det bør opprettholdes en tvangskjøring også i perioden 15. mai til 14. juni, mener NVE at denne fyllingsgrensen opprettholdes for å ha noe å knytte kravet mot.

Ingen av høringsinstansene har kommentert dette punktet i NVEs innstilling nærmere.

Departementet viser til at det her må foretas en konkret avveining mellom hensynet til bedre fylling av Gjevilvatnet og hensynet til både laks, grunnvannstand og jordbruksinteresser langs med Driva. Gjevilvatnet vil oppnå en bedre fylling enn i dag dersom innslagspunktet for vannføring ved Elverhøy bru senkes fra 100 m³/s til 50 m³/s. Samtidig vil hensynet til nasjonale laksevassdrag fremdeles være oppfylt på en akseptabel måte ved en slik endring. Departementet viser til at innslagspunktet i større grad vil harmonere med naturlig vannføring i vassdraget med en slik grense.

Departementet slutter seg på bakgrunn av ovennevnte til NVEs forslag på dette punkt.

4) Endring av reglementet i perioden 15. juni – 15. oktober

Når det gjelder manøvreringen videre utover sommeren, har TrønderEnergi foreslått at kravene til tvangskjøring senkes noe i forhold til i dag, slik at disse grensene i større grad harmonerer med naturlige hydrologiske forhold. NVE viser i sin innstilling til at Gjevilvatnet vanligvis er fullt om høsten når tappesesongen begynner, slik at ovennevnte forslag ikke vil gi noen effekt.

I fagrapporten er det vist til at det bør opprettholdes en viss vannføring også utover sommeren av hensyn til fiskeribiologiske forhold. Fagrapporten anbefaler at tvangskjøring iverksettes når vannføringen er under 100 m³/s i tiden 1. juli – 14. august, 75 m³/s i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/s i tiden 15. september – 15. oktober. Ved slike nye grenser konkluderes det med at endringen vil ha små konsekvenser for fiskehabitat, produksjonsarealer, vandring m.m. Disse grensene samsvarer med omsøkte endring.

NVE mener at de nye innslagsverdiene som er foreslått for tvangskjøring av kraftverket fortsatt er høye, og dessuten mer i samsvar med naturlig vannføring. Virkningene av en slik reduksjon vil etter NVEs syn ikke påvirke fisken i negativ retning.

I høringsrunden er det ikke kommet noen merknader til NVEs forslag på dette punkt.

Departementet slutter seg til NVEs forslag.

5) *Kjøremønster i Driva kraftverk ved oppnådde fyllingskrav i Gjevilvatnet*

TrønderEnergi foreslår å fjerne alle krav om kjøring av kraftverket i tiden 15. mai – 14. juni, og viser til reglementets post 2, avsnitt 5 om at driftsvannføringen i lavvannføringsperioden ikke må reduseres mer enn 40 prosent i forhold til foregående døgns maksimalvassføring, dekker behovet for stabil og tilstrekkelig vannføring i Driva.

Departementet har ovenfor sluttet seg til NVEs vurdering av at det må settes en grense på 50 m³/s om forsommeren for når kraftverket må kjøres i denne perioden, selv om fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er under de grenser som er fastsatt.

Når fyllingsforholdene er bedre, krever reglementet i dag at det skal slippes en gjennomsnittsvassføring gjennom kraftverket på *minst* 10 m³/s. TrønderEnergi foreslår at dette kravet fjernes helt, og begrunner dette med at kravet ikke har noen relasjon til vannføringen i Driva.

NVE deler ikke dette syn. Selv når vannstanden i Gjevilvatnet overstiger de fastsatte grensene kan det være perioder med lav vannføring i Driva. Et bidrag på 10 m³/s vil i slike tilfelle være av positiv betydning.

Ved å fjerne kravet gir det regulanten et relativt fritt spillerom i forhold til å kjøre kraftverket med ulike vannføringer og raske opp- og nedkjøringer. Særlig ved lave vannføringer vil dette være merkbart. NVE foreslår derfor at kravet delvis videreføres ved at det knyttes opp mot de nye innslagsgrensene som er foreslått når fyllingskravene i Gjevilvatnet ikke er nådd. Dette vil sikre at det ikke blir for store merkbare effekter av opp- og nedkjøringen av kraftverket.

NVE mener samme begrunnelse gjelder for å opprettholde kravet om kjøring av kraftverket også i resten av perioden med begrensninger, dvs. 15. juni – 15. oktober, men at grensene bør være som foreslått når fyllingsforholdene i Gjevilvatnet ikke har nådd kravet.

Departementet slutter seg til NVEs forslag.

6) *Fylkesmannens rolle i nytt manøvreringsreglement*

I post 2, avsnitt 7 og 8 i manøvreringsreglementet er det i dag et krav om at tappingen skal foretas i samråd med en fiskerisakkyndig i perioden hvor det foreligger tapperrestriksjoner. TrønderEnergi har praktisert reglementet ved å kjøre 10 m³/s kontinuerlig når vannstanden i Gjevilvatnet har vært under de fastsatte nivåer, jf. post 2, avsnitt 7. Når fyllingskravene i Gjevilvatnet er nådd, jf. post 2, avsnitt 8, skal det i dag gå gjennomsnittlig *minst* 10 m³/s gjennom kraftverket. I praksis har dette vært fulgt ved at kraftverket har hatt variabel driftsvannføring mellom 10 m³/s og 30 m³/s.

NVE anbefaler i sin innstilling å sløyfe bruk av gjennomsnittsvannføring og heller legge inn at det skal kjøres 10 m³/s gjennom kraftverket når fyllingskravene ikke er nådd, og minst 10 m³/s når fyllingsforholdene er bedre enn fastsatt. Dette vil ikke være noen innskjerping i forhold til hvordan det manøvreres i dag.

Fordi kravet om gjennomsnittsvannføring foreslås fjernet, er det etter NVEs syn ikke lenger behov for en kobling mot en fiskerisakkyndig med myndighet i forhold til kravet om gjennomsnittlig driftsvannføring i perioden med kjørestriksjoner. NVE ser det allikevel som en fordel av hensyn til fiskeinteressene at fylkesmannen får en viss myndighet i forhold til driften av kraftverket. NVE mener det er fordelaktig om manøvreringsreglementet gir myndighet til fylkesmannen slik at det unntaksvis kan kreves slipp av lokkeflommer etc. i perioden med krav til kjøring av kraftverket.

Ingen av høringsuttalelsene har kommet med merknader til dette spørsmålet, og departementet slutter seg derfor til NVEs forslag.

7) *Prøveperiode*

NVE mener det ikke er behov for en prøveperiode som innebærer at nytt reglementet må vurderes på nytt om det viser seg å fungere etter hensikten. NVE foreslår at endringen i utgangspunktet gjøres permanent, men hvis det etter 5 år viser seg at endringen har uheldige virkninger, kan reglementet tas opp til ny vurdering etter initiativ fra fylkesmannen. NVE foreslår at det bare er de foretatte endringer som kan vurderes på nytt, og at alternativet er begrenset til å gå tilbake til nåværende reglement.

Både Sunndal og Oppdal kommune ber i sine kommentarer til NVEs innstilling om at konsekvensene av endringene vurderes 5 år etter at de iverksettes. Miljøverndepartementet har samme syn. Verken Oppdal kommune eller Miljøverndepartementet ønsker at det eneste alternativet i så tilfelle skal være å gå tilbake til dagens reglement.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering av at en prøveperiode uten reservasjoner vil medføre unødvendig og betydelig merarbeid for mange parter dersom reglementet fungerer etter hensikten. Det vises til at det i saker vedrørende omgjøring eller fornyelse av konsesjoner har vært ført en restriktiv praksis mht. nye prøveperioder i tidligere regulerte vassdrag.

Departementet tilrår at endringene i utgangspunktet gjøres permanente, men slik at reglementet kan tas opp til ny vurdering 5 år etter iverksettelsen av endringene etter initiativ fra fylkesmannen i Møre og Romsdal dersom det viser seg at endringene har uheldige konsekvenser i forhold til laks og sjørret i Driva. Departementet mener i likhet med NVE at det da ikke skal foretas en fri vurdering av manøvreringsreglementet. Departementet er imid-

lertid enig med Oppdal kommune og Miljøverndepartementet i at det eneste alternativet i så fall ikke skal være å gå tilbake til nåværende manøvreringsreglement. Det forutsettes likevel at eventuelle endringer bare skal gjelde de poster som nå endres.

8) Forundersøkelser før iverksettelse av endringene

NVE viser til at den fiskeribiologiske rapporten konkluderer med at det er tynt datagrunnlag med hensyn til fiskeribiologiske forhold i Driva.

NVE mener at resultatene av undersøkelsene i de første 5 årene med nytt reglement vil være av mindre verdi dersom en ikke har referansemateriale å sammenligne med. NVE mener at før endringene i reglementet iverksettes, bør det derfor gjøres undersøkelser over to sesonger.

Oppdal kommune slutter seg til NVEs innstilling, men mener at forundersøkelsene bør begrenses til 1 år.

Sunndal kommune mener derimot at undersøkelsene vedrørende sjørret må pågå i en lenger periode enn 2 år for å få et representativt referansemateriale. Sunndal kommune ber også om at ved en endring av manøvreringsreglementet skal det foretas en uavhengig sakkyndig vurdering av betydningen for laks og sjørret samt for turismens betydning i Sunndal ved en eventuell skade på Driva som fiskeelv.

Departementet har på denne bakgrunn kommet til at det må foretas forundersøkelser med sikte på å skaffe et relevant referansemateriale som kan gi grunnlag for å vurdere virkningene av endringen i manøvreringsreglementet. Undersøkellesprogrammet skal utarbeides i samråd med regulant, fylkesmannen i Møre og Romsdal, Sunndal kommune og NVE.

Når det gjelder varigheten av forundersøkelsene, fremstår 1 år som for lite for å kunne konkludere i noen retning. Uten visshet om vannføringssituasjonen vil ikke ett tilfeldig valgt år kunne sies å være representativt for forholdene i vassdraget. På den annen side vil en mangeårig undersøkelsesperiode utsette de positive virkningene for Gjevilvatnet, og som er målet med endringene i manøvreringsregle-

mentet. DN uttrykker i sin høringsuttalelse til Miljøverndepartementet tvil om den faktiske nytten av å forlenge forundersøkelsene ut over 2 år, og støtter derfor NVEs forslag.

Departementet viser til at konkrete lakseundersøkelser er uaktuelt før lakseparasitt er utryddet og laks på ny får etablert seg i vassdraget. Nytt av lange undersøkelser kan være begrenset fordi tiltak mot lakseparasitt og reetablering av laks kan endre grunnlaget for sjørretproduksjon i vassdraget.

På bakgrunn av ovennevnte anser departementet at to år med forundersøkelser må anses tilstrekkelig.

h) Olje- og energidepartementets konklusjon og tilråddning

Med de begrensninger som er omtalt ovenfor, anser Olje- og energidepartementet at de omsøkte endringer ikke vil medføre negative virkninger for anadrom fisk. En endring er derfor ikke i strid med retningslinjene for forvaltningen av nasjonale laksevassdrag.

Endringene vil medføre en positiv effekt på vannfyllingen i Gjevilvatnet til fordel for landskaps- og friluftinteressene. Endringene vil særlig gjøre seg gjeldende i tørre år når behovet er størst.

På bakgrunn av ovennevnte anser Olje- og energidepartementet at fordelene med det nye manøvreringsreglementet overstiger ulempene. Vilåret i vassdragsreguleringsloven § 8 er dermed oppfylt.

Manøvreringsreglementet tilrås endret i samsvar med vedlagte forslag og på bakgrunn av departementets bemerkninger. Ved en inkurie ble det inntatt noen småfeil i reguleringshøydene i NVEs forslag til nytt manøvreringsreglement som fulgte med i NVEs innstilling. Dette er korrigert i vedlagte forslag.

For øvrig vises det til NVEs innstilling.

Manøvreringsreglement for regulering av Festa – Vindøla mv. i forbindelse med bygging av Driva kraftverk i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

(Endret ved kgl.res. 23.04.2004, erstatter reglement gitt ved kgl.res. av 26.04.1974)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Gjevilvatn	660,55	660,80	645,80	0,25	14,75	15
Dalsvatn	582,15	582,75	581,25	0,6	0,9	1,5
Ångårdsvatn	582,75	582,75	581,25	-	1,5	1,5

De tre nederste av Tovatna demmes permanent til samme høyde som Øvre Tovatn, kote 756,5

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

Pumping

Avløpet fra Ångådsvatn – Dalsvatns restfelt (76,6 km²) – samt avløpet i Dalsbekken (5 km²) som overføres til Dalsvatn – føres via Vassli pumpestasjon inn i driftstunnelen.

Overføringer

- a) Avløpet fra Vekveelvas nedbørfelt over kote 698,0 (29 km²) og fra Dørremselvas felt over kote 675,5 (31 km²) overføres til Gjevilvatn.
- b) Avløpet fra Tverdalselvas og Østre Fallbekkvatnas nedbørfelt (i alt 10,7 km²) i Todalselva og fra 2 mindre felter i Kjedula (i alt 1,1 km²) overføres til Tovatna.
- c) Avløpet under pkt. b og fra Tovatnas eget felt (33,7 km²) samt avløpet fra nedbørfeltene for Storbekken over kote 677,3 (5,6 km²), Lonbekken over kote 683,0 (15,1 km²) og Otta over kote 705 (35 km²) føres inn i Driva kraftverks driftstunnel.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragsets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Konsesjonæren plikter å slippe en vassføring på minst 0,2 m³/s i Dalsbekken i perioden 1. juli – 10. september.

Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Driva kraftverk som ved driftsstans eller lignende gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 10 m³/s forbi kraftstasjonen.

Konsesjonæren plikter å innrette driften av Driva kraftverk slik at vassføringen i Driva nedenfor utløpet fra kraftverket ikke underskrides 11 m³/s.

I lavvassperioder må driftsvannføringen ikke reduseres med mer enn 40 prosent i forhold til foregående døgnns maksimalvassføring. Alle endringer i tappingen skal skje med så myke overganger som mulig.

Når vannstanden i Gjevilvatnet overstiger kote 660,55 skal det derfra tappes så mye gjennom Driva kraftverk at vannstanden ikke blir forhøyet sammenlignet med naturlige forhold.

Dersom vannstanden i Gjevilvatnet ikke har nådd

Kote 656,80 pr. 1. juni

Kote 657,80 pr. 15. juni

Kote 658,80 pr. 1. juli eller

Kote 659,80 pr. 15. juli eller senere

Plikter konsesjonæren å innstille all tapping gjennom Driva kraftverk og å magasinere alt tilløp

til kraftverkets nedbørfelt i perioder når vannføringen ved Elverhøy bru likevel overstiger 50 m³/s i tiden 15. mai – 14. juni, 100 m³/s i tiden 15. juni – 14. august, 75 m³/s i tiden 15. august – 14. september og 50 m³/s i tiden 15. september – 15. oktober, jf. dog 2. avsnitt. I de perioder innenfor tidsrommet 15. mai – 15. oktober hvor fyllingsforholdene i Gjevilvatnet er dårligere enn ovenfor angitt og vannføringen i Driva er lavere enn de angitte grenseverdier, plikter konsesjonæren å kjøre Driva kraftverk med en vassføring på 10 m³/s.

Under bedre fyllingsforhold plikter konsesjonæren å holde en tapping på *minst* 10 m³/s når vannføringen ved Elverhøy bru underskrides verdiene i avsnittet over i de nevnte tidsrom.

Etter bestemmelse fra fylkesmannen i Møre og Romsdal kan kravene til driftsvannføring i kraftverket jf. post 2, avsnitt 7 og 8, unntaksvis fravikes når hensikten er å ivareta fiskeinteressene. Det er en forutsetning at det vannvolumet som benyttes til dette formålet tilsvarer det som ellers ville passert gjennom kraftverket.

For øvrig kan vassslippingen foregå etter Driva kraftverks behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet

til r å r:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 endres Manøvreringsreglement for Festa – Vindøla mv. i forbindelse med byg-

ging av Driva Kraftverk, fastsatt ved kgl.res. 26. april 1974, i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 23. april 2004.

12 Kjøsnesfjorden Kraftverk AS

(Tillatelse til regulering av Trollavatnet og Langevatnet og til overføring av diverse bekkeinntak for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk i Jølster kommune i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 7. mai 2004.

Stortinget fattet 11. mars 2004 følgende vedtak:

I

Stortinget samtykkjer i at Kongen gir Kjøsnesfjorden Kraftverk AS løyve til regulering av Trollavatnet og Langevatnet og til overføring av diverse bekkeinntak for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk på dei vilkåra som det er gjort greie for i St.prp. nr. 32 (2003-2004).

II

Stortinget samtykkjer i at Kongen gir Kjøsnesfjorden Kraftverk AS løyve til erverv av fallrettar i Jølstervassdraget for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk."

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 141 (2003-2004) fra energi- og miljøkomiteen. Innstillingen bygget på departementets tilråding i St.prp. nr. 32 (2003-2004).

I samsvar med Stortingets vedtak gis konsesjonen på følgende vilkår, jf. St.prp. nr. 32. (2003-2004):

"Vilkår etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven for Kjøsnesfjorden Kraftverk AS til å bygge Kjøsnesfjorden kraftverk og foreta regulering av Trollavatnet og Langevatnet i Jølstervassdraget med overføringer, Jølster kommune, Sogn og Fjordane

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd, og vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Jølster kommune kr 6 000 000 som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen en ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i berørte vassdrag er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen og utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid, utbygging og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berø-

res av utbyggingen og reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Jølster kommune på kr 50 000 til opphjør av fisk/vilt/ friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelser:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen og utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm lange. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding.

Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingen og reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper

eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene til luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelsene som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 18 og 20 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26 og vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

21

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartemen-

tet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Vilkår for tillatelse for Kjøsnesfjorden Kraftverk AS til å erverve fallrettigheter i Jølstervassdraget, Jølster kommune, Sogn og Fjordane

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Jølster kommune kr 6 000 000 som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt an-

gående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det øko-

logiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år

av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

*Manøvreringsreglement for regulering av Trollavatnet og Langevatnet i Jølster kommune, Sogn og Fjordane fylke**1. Reguleringer og overføringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Trollavatnet.....	987,5	1003,0	970,0	15,5	17,5	33,0
Langevatnet.....	965,0	966,0	964,0	1,0	1,0	2,0

Etter 15. april skal alt tilsig fra nedbørfelt til Trollavatnet og bekkeinntak nordover til Litlebredalen brukes til oppfylling av magasinet til kote 1001,5. Magasinet skal ikke senkes under kote 1001,5 før etter 1. oktober.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

Pumping

Tilsiget til Langevatnet kan pumpes inn på tiløpstunnelen til Kjøsnesfjorden kraftverk.

Overføringer

Vann kan overføres til Trollavatnet gjennom bekkeinntak i Litlebredalen, mellom Tungenova og Tverrfjellet, nord for Tverrfjellet, sør for Tverrfjellet, øst for Søgnesandsdalen, Sandbetneflatene, vest for Søgnesandsdalen (2 inntak), Breevskardet og Grovadalen (2 inntak).

2.

I perioden 1. mai – 30. september slippes det minstevannføring på 120 l/sek forbi dammen i Langevatnet.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet skal bemerke:

Olje- og energidepartementet tilrår at Kjøsnesfjorden Kraftverk AS gis konsesjon til regulering av Trollavatnet og Langevatnet og overføring av diverse bekkeinntak for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk på de vilkår og med manøvreringsreglement som fremgår av Stortingets vedtak. I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall. Departementet tilrår videre at Kjøsnesfjorden Kraftverk AS får tillatelse etter industrikonsesjonsloven for erverv av fallrettigheter og tillatelse etter vannressursloven til bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Kjøsnesfjorden Kraftverk AS tillatelse til regulering av Trollavatnet og Langevatnet og til overføring av diverse bekkeinntak for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk på de vilkår og med det manøvreringsreglement som følger av Olje- og energidepartementets foredrag av 7. mai 2004.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. gis Kjøsnesfjorden Kraftverk AS tillatelse til erverv av fallrettigheter i Jølstervassdraget for bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk.
3. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gis Kjøsnesfjorden Kraftverk AS tillatelse til bygging av Kjøsnesfjorden kraftverk.

13 Statkraft SF

(Søknad om overføring av Vatn 1012 til Blåsjø i Ulladalsvassdraget i Suldal kommune i Rogaland)

Kongelig resolusjon 28. mai 2004.

Innledning

Statkraft har i brev av 06.11.02 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å overføre Vatn 1012 til Blåsjømagasinet, og til å regulere Vatn 1012 med 2,5 meter senkning. Vatn 1012 ligger like vest for Oddatjørndammen i Suldal kommune og renner ut i Oddaåna som igjen renner ut i Ulladalsåna. Ulladalsåna er overført til Sandsavatn og inngår i dagens Ulla-Førre utbygging. Statkraft har tillatelse til regulering og utbygging fra 1974 for Ulla-Førre-vassdragene. Den omsøkte overføringen av Vatn 1012 innebærer bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser.

Vatn 1012 ligger i et område som er sterkt preget av tekniske inngrep i tilknytning til tidligere utbygging, blant annet vei m. tunnel, Oddatjørndammen, regulering av Blåsjømagasinet og kraftledning-ger.

Tiltaket det her søkes konsesjon om gir en økt produksjon i de eksisterende Ulla-Førre-verkene på 8 GWh/år.

Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling av 18.12.03 fra NVE:

"NVE har mottatt følgende søknadsbrev dater-tert 06.11.2002:

"Statkraft SF søker med dette om følgende:

1. Etter lov av 14. desember 1917, nr. 17 om vassdragsreguleringer søkes det om tillatelse:
 - Til å overføre Vatn 1012 til Oddatjørn (Blåsjømagasinet) gjennom å pumpe vannet.
 - Til å regulere Vatn 1012 med 2,5 m senkning, HRV: kote 1012,2, LRV: kote 1009,7.
2. Etter lov av 29. juni 1990, nr. 50 om produksjon, omforming, omsetning og fordeling av energi med mer søkes det om tillatelse:
 - Til å legge ned en ca. 50 m lang kabel fra pumpehuset som bygges ved vatn 1012, til nærmeste mast på eksisterende 22 kV-linje.
3. Etter lov av 13. mars 1981 om vern mot foruren-sning med mer om tillatelse:
 - Til å gjennomføre tiltaket.
4. Det finnes en avtale fra 1912 om rett til arbeider i forbindelse med nyttiggjørelse av elver og vann. Det kan være usikkert om avtalen også gir rettighet til legging av kabel. For ordens skyld søkes det derfor om tillatelse etter oreigingsloven.

Etter lov om oreiging av fast eiendom av 23. oktober 1959, nr. 3 om tillatelse:

- Til ekspropriasjon av nødvendig grunn til legging av kabelen.
- Samtykke til at inngrepet blir satt i drift før det foreligger rettskraftig skjønn, § 25

Det kan for øvrig opplyses om at Statkraft SF vil søke å inngå minnelig avtale med grunn-eier."

Vi refererer nedenfor videre fra søknaden. Søknaden inneholder i alt 9 bilag. Herav er bilag 1 som viser en oversikt for Ulla-Førre utbyggingen og bilag 4, som viser nedbørfelt for Vatn 1012 og restfelt Oddaåna samt plassering av tekniske innretninger, tatt med som vedlegg til innstillingen.

"1. Sammendrag, Hoveddata

Statkraft SF søker med dette om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven for å overføre tilsiget til Vatn 1012 til Blåsjømagasinet. Vatn 1012 ligger like vest for Oddatjørndammen og renner ut i Oddaåna som igjen renner ut i Ulladalsåna ved Øvre Moen. Ulladalsåna er overført til Sand-savatn gjennom et inntak på kote 616 og inngår i dagens Ulla-Førre utbygging.

Ved å pumpe tilsiget til Vatn 1012 på til sammen ca. 9,7 mill. m³/år til Oddatjørn (Blå-sjø), vil vannet utnyttes bedre i de eksisterende kraftverkene i Ulla-Førre, dvs. fortrinnsvis i Saurdal pumpekraftverk. En skisse av situasjo-nen før og etter er gjengitt i bilag 3.

Overføringen er planlagt etablert ved at det bygges en 600 kW pumpestasjon ved sørsiden av utløpet av Vatn 1012 hvor vannet pumpes opp til Oddatjørn gjennom et 500 m langt rør med di-iameter Ø600 mm. Røret blir ført gjennom eksis-terende veitunnel til dammen og graves ned utenfor tunnelen. Plassering av pumpehuset er vist i Foto 1 i Bilag 7.

Hoveddata for utbyggingen er som følger:

	Pumpe 1012
1 Tilløpsdata	
Nedbørfelt, km ²	3,44
Midlere årlig tilløp, mill. m ³	9,66
Magasin, mill. m ³	0,25
2 Stasjonsdata	
Midlere netto pumpehøyde, m	50
Midlere energiekvivalent, kWh/m ³	-0,135
Maks slukeevne v/midlere pumpe- høyde, m ³ /s	0,83
Maks ytelse v/midlere pumpehøyde, MW	0,60
Bruktid	2240
3 Produksjonsendring Ulla-Førre, midlere	
Vinterproduksjon, GWh	4,3
Sommerproduksjon, GWh	3,7
Årlig produksjon, GWh	8,0
4 Utbyggingskostnad/økonomi	
Byggetid, år	0,5
Utbyggingskostnad, mill. kr	5,2
Utbyggingskostnad, kr/kWh	0,65
Økonomiklasse	1

2. Begrunnelse for tiltaket

For å øke den norske energiproduksjonen ba-sert på fornybare energikilder, ønsker myndig-hetene blant annet å prioritere opprusting og ut-videlse av allerede utbygde vassdrag.

Statkraft vurderer til enhver tid hvordan ek-sisterende kraftverk kan utnyttes bedre. Gjen-

nom et program for energieffektivisering (ENEF-programmet) er det blitt identifisert en rekke tiltak i Ulla-Førre området.

Tiltaket det her søkes konsesjon om gir en økt produksjon i det eksisterende Ulla-Førre på 8 GWh. Statkraft ser en økende etterspørsel etter elektrisk kraft i Norge og ønsker å søke om konsesjon for dette tiltaket som både synes å være lite konfliktfylt i forhold til bruker- og verneinteresser i området og ha god lønnsomhet.

3. Innledning

3.1 Kort om utbyggeren

Statkraft SF er et statsforetak som er eid av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Statkraft SF ble etablert i 1992 etter reorganiseringer av forvaltingsbedriften Statskraftverkene. Selskapet blir drevet etter forretningsmessige prinsipper, og er Norges største og Nordens nest største vannkraftprodusent.

Statkraft driver 57 kraftstasjoner og er i tillegg medeier i 36 andre. Statkraft står for en kraftproduksjon på 34 TWh/år, om lag 30 % av den samlede norske produksjonen av elektrisk energi. Selskapet har en årsomsetning på ca. 6 milliarder NOK. I tillegg til at Statkraft vurderer mulige nye utbyggingsprosjekter, ønsker selskapet å få til en bedre utnyttelse av det kraftpotensialet som allerede er bygd ut.

3.2 Tidligere utbygginger i området

Utbyggingsområdet til Ulla-Førreverkene ligger i kommunene Suldal og Hjelmeland i Rogaland fylke og Bykle kommune i Aust-Agder. Det vises til oversikt i bilag 1.

Ulla-Førreverkene utnytter tilsigene fra nedbørfeltene til Suldalslågen, Ulladalsåna, Førreåna og en rekke mindre vassdrag i et 2000 km² stort område. Årsmiddelnedbør i Blåsjøområdet er 2400 mm.

Store deler av nedbørfeltet til Blåsjø består av grunnfjellsbergarter som gneis og granitt og forvitrer ikke så lett. Områdene øst og sør for Blåsjø er også grunnfjellsområder, mens i områdene mellom Suldalsvatn og Blåsjø er det større innslag av pellittiske bergarter som forvitrer lettere. Ved forvitring frigis kalsiumbikarbonat

som bidrar til å heve pH og bufferevnen i avløpsvatnet.

Ulla-Førreverkene utnytter vannet i hovedsakelig tre fall. Saurdal pumpekraftverk (640 MW), Kvilldal kraftverk (1240 MW) og Hylen kraftverk (160 MW). Total midlere årlig produksjon er ca. 4,5 TWh.

Vatn 1012 ligger like vest for Oddatjørndammen i Blåsjømagasinet. Avstanden til dammen er ca. 500 meter. Utløpsbekken fra vatnet er ledet i en kulvert under fyllingen til veggen til Blåsjømagasinet. Masser fra veggtunnelene er lagt opp like nord for utløpsbekken. Lenger ned er bekken kanalisert og ført sammen med lekka-sjevann fra Oddatjørndammen ut i Oddaåna. Oddaåna renner ned i Ulladalsåna ved Øvre Moen og er 2,5 km lang. Oddaåna var utløpsbekk fra Oddatjørn og har i dag sterkt redusert vannføring på grunn av oppdemming av Oddatjørn, som er en del av Blåsjømagasinet.

Vatn 1012 er i dag uregulert, men ligger i et område som er sterkt påvirket av Ulla-Førre-utbyggingen. Vatnet er orientert øst-vest og er langt og smalt. Lengden er omkring 1 km og største bredde ca. 200 m. Terrenget rundt vatnet er bratt på nord- og sørsiden. Hovedtilløpet kommer fra vest fra Vatn 1030. Det er i tillegg mindre små tilløpsbekker fra nord og sør til den vestlige delen av vatnet. Vannet fra Vatn 1012 renner ut i Oddaåna og videre ut i Ulladalsåna til inntaket på eksisterende overføring til Sandsavatn og Saurdal pumpekraftverk. Elvestreknningen nedstrøms inntaket i Ulladalsåna blir uendret. Bilag 3 viser en skjematisk fremstilling av situasjonen før og etter en utbygging.

Vatn 1012 har i følge økonomisk kartverk (målestokk 1:10.000) en naturlig vannstand på kote 1012,2. Etter utbyggingen av Ulla-Førre har vannstanden i Vatn 1012 innstilt seg på et lavere nivå. Nivået for naturlig vannstand kan sees gjennom den opprinnelige strandlinjen markert som et vegetasjonsskille litt over vannspeilet. Strandlinjen ble målt til kote 1012,07 i august 2001. Vannspeilet ble samme dag målt til kote 1010,6. I september 2000 ble vannspeilet målt til kote 1010,5.

Vatn 1012 ligger i grunnfjellsområdet, men deler av de vestlige nedbørfeltene synes å omfatte områder med kvartsglimmerskifer i grunnen.

Magasiner for kraftstasjoner og pumper:

Magasiner for kraftstasjoner og pumper i Ulla-Førre utbyggingen er vist i følgende tabell:

Magasin Navn	NV m.o.h.	HRV m.o.h.	LRV m.o.h.	Volum mill. m ³	Magasin for
Storvatn (Blåsjø)	975,00	1055,00	950,00	1493,0	S, K, H
Undeknutvatn (Blåsjø)	992,40	1055,00	935,00	751,0	S, K, H
Oddatjørn (Blåsjø)	936,10	1055,00	930,00	861,0	S, K, H
Stovedalsvatn	827,00	830,00	790,00	55,0	Sp, K, H
Sandsavatn	602,30	605,00	560,00	230,0	Sp, K, H
Mosvatnet	517,70	518,20	516,20	3,0	Sp, Hj, K, H

Magasin Navn	NV m.o.h.	HRV m.o.h.	LRV m.o.h.	Volum mill. m ³	Magasin for
Vassbottvatn	474,00	475,00	470,00	1,0	Sp, Stp, K, H
Bjørndalsvatn	700,00	708,00	697,00	1,0	Sp, St, K, H
Lauvastølvatn	594,30	605,00	590,00	8,3	Sp, K, H
RSK-magasin (samlet)				834,0	H
Suldalsvatnet	67,5	68,50	67,00	44,0	H

S= Saurdal kraftstasjon
Sp= Saurdal pumpestasjon
K= Kvilldal kraftstasjon
St= Stølsdal kraftstasjon

H= Hylen kraftstasjon
Hj= Hjorteland pumpestasjon
Stp= Stølsdal pumpestasjon
RSK= Røldal-Suldal Kraft

Tidligere planer:

Det foreligger ingen tidligere planer for regulering eller overføring av Vatn 1012.

Konsesjon for Ulla-Førre utbyggingen ble gitt i 1974 på grunnlag av utbyggingsplan av 1971.

3.3 Formelle forhold og søknader

3.3.1 Forholdet til Samlet Plan og andre planer

Fritak fra Samlet Plan ble innvilget i brev fra NVE av 18. mars 2002.

Det foreligger ellers ingen planlagte inngrep som kan ha betydning for utbyggingen.

3.3.2 Søknader

Søknad etter vassdragsreguleringsloven:

I henhold til Vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 (§ 2) blir det søkt om tillatelse til å overføre Vatn 1012 til Oddatjørn (Blåsjømagasinet) gjennom å pumpe vannet og til å regulere Vatn 1012 med 2,5 m. HRV: kote 1012,2, LRV: kote 1009,7

Søknad etter lov om forurensning:

Det blir med dette søkt om tillatelse etter Lov om vern mot forurensninger og avfall av 13. mars 1981, (§ 11) til å gjennomføre det planlagte tiltaket.

Søknad om elektrisk konsesjon:

Det blir med dette søkt om tillatelse etter Lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven) til å knytte en pumpe med motorytelse 650 kW til en eksisterende 22 kV kraftlinje.

Strømforsyning til pumpen for pumping av tilsiget til Vatn 1012 til Blåsjømagasinet er planlagt gjennom tilknytning gjennom en ca. 50 m nedgravd kabel til nærmeste mast på eksisterende 22 kV linje. Pumpen blir tilknyttet en 690V fordeling med isolert nøytralpunkt.

Statkraft SF står som eier av den aktuelle 22 kV linjen. Søknad om områdekonsesjon for alle Statkrafts linjer i Ulla-Førre er under utarbeidelse og er ventet sendt til NVE i nær fremtid.

Søknad om tillatelse til ekspropriasjon:

Det finnes en avtale fra 1912 om rett til arbeider i forbindelse med nyttiggjørelse av elver og vann. Det kan være usikkert om avtalen også gir rettighet til legging av kabel. Statkraft SF vil i alle fall søke å inngå minnelig avtale med grunneier.

Dersom det ikke skulle være mulig å inngå minnelig avtale, søkes det om tillatelse etter lov om oreiging av fast eiendom av 23. oktober 1959, nr. 3 om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn til legging av kabelen. Dessuten om samtykke til at inngrepet blir satt i drift før det foreligger rettskraftig skjønn, § 25.

3.3.3 Forholdet til rettighetshavere

Tiltaket vil i sin helhet ligge på gnr. 38 bnr. 1 (eier Tor Øystad) og gnr. 9 bnr. 53 (eier Statkraft SF) i Suldal kommune. Statkraft har fallrettighetene og det foreligger en avtale fra 1912 som gir Statkraft SF rett til utbygging. Siden det er noe uklart om denne avtale gjelder rett til legging av kabel søkes det samtidig om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse (se over). Erstatning for inngrepen søkes primært å gjøres opp i minnelighet eller i avtaleskjønn.

Bilag 9 viser eiendomsgrenser og adresse til grunneier.

4. Utbyggingsplan

4.1 Teknisk Plan

Utbyggingen er vist i plan og lengdesnitt i bilag 2. Plassering av pumpehuset er vist i Foto 2 i bilag 7.

Utløpet av Vatn 1012 er berørt av veiframføringen fra Oddådalen til steinbruddet ved Oddatjørndammen. I utløpet er det løsmasser, delvis urmasser og delvis tippmasser fra tunneldriving og veibygging. Bekken fra Vatn 1012 krysser veien mot steinbruddet ved Oddatjørndammen gjennom en korrugert stålkulvert med diameter 1,9 m. Bekken går videre gjennom en omledningskanal og møter Oddaåna like nedenfor Oddatjørndammen.

Tetting av utløpet gjøres ved graving mot fjell og støp av en enkel betongspærre med overløp. Sperra plasseres like oppstrøms eksisterende kulvert gjennom vegkroppen.

Overføringen er planlagt etablert ved at det bygges en pumpestasjon ved nordre side av utløpet av Vatn 1012 og at vannet pumpes opp til Oddatjørn (Blåsjømagasinet).

Grunnen ved pumpehuset består av løsmasser. En såle etableres på en avrettet flate på kote 1010, dvs. i nivå med nåværende vannstand.

Pumpehuset vil få en grunnflate på 4 x 4 meter og høyde 8 meter. Adkomst til pumpehuset vil være i toppen, fra kote 1014. Pumpehuset er planlagt med en horisontalt plassert sentrifugalpumpe med nominell effekt 600 kW og motoreffekt 650 kW. Pumpen er dimensjonert ut fra hensynet til et akseptabelt flomtap med en kapasitet ved fullt mottrykk på 0,83 m³/s som tilsvarer 2,7 ganger midlere tilsig. For denne kapasiteten er flomtaket beregnet ut fra varighetskurve til 5-10 %.

Vannveien vil følge eksisterende adkomstveg gjennom den 350 m lange tunnelen til toppen av steinbruddet ved Oddatjørndammen.

Sugerøret blir et 40 m langt stålrør Ø750 mm som føres ned til et dyp på kote 1007. Trykkrøret blir et GUP-rør med innvendig diameter Ø600 mm. 80 meter av røret fra pumpehuset og frem til innløpet av tunnelen vil bli gravd ned. Trykkrøret føres videre gjennom eksisterende vegtunnel.

Fra utløpet av tunnelen og 70 meter frem til kanten av Blåsjø vil røret bli gravd ned. Ytterst på røret blir det montert et rørbend og et rør i stål som munner ut på kote 1058, 3 meter over HRV.

Anleggsperioden anslås til 0,5 år, inkludert rigg, inntaksarbeider, støpearbeider, landskapspleie og nedrigging.

4.2 Hydrologi

Nedbørfeltet til Vatn 1012 er beregnet til 3,44 km². Feltet ligger mellom 1012 og 1162 moh., med middelhøyde 1075 moh. Vatn 1012 har et areal på 0,11 km². Avløpet fra vatnet er beregnet til 0,3 m³/s i årsmiddel og vannføringen ut av vatnet er størst i månedene mai, juni og juli med hhv. 0,61, 0,77 og 0,66 m³/s som månedsmiddel.

Vannmerket Reinsnosvatn er brukt til å bestemme tilsigsfordelingen over året. Reinsnosfeltet på 118,5 km² er uregulert og har en middelhøyde på 1220 moh. Vannmerket Reinsnosvatn har en lang serie sammenlignet med andre vannmerker i området.

Følgende fordeling som månedsmiddelverdier for perioden 1931-90 er gjengitt i tabellen nedenfor.

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	Året
% av årsmiddel	25	20	18	18	200	250	215	114	110	110	75	45	100
m ³ /s	0,08	0,06	0,06	0,06	0,61	0,77	0,66	0,35	0,34	0,34	0,23	0,14	0,306

4.2.1 Magasin

For å redusere flomtap og gi frihetsgrader til drift av pumpestasjonen er det foreslått et lite buffermagasin i Vatn 1012.

Vatn 1012 foreslås regulert gjennom en 2,5 meter senkning i forhold til sin naturlige vannstand på kote 1012,2 (ref. økonomisk kartverk 1:10.000). Vatn 1012 vil da få reguleringsgrenser HRV/LRV på kote 1012,2/1009,7. Vannstanden i Vatn 1012 har som beskrevet tidligere innstilt seg på ca. kote 1010,5 mens strandlinjen ligger på kote 1012.

Det foreligger ingen dybdekart for vatnet, men basert på planimetrert areal fra kart i målestokk 1:10.000 og visuell bedømming av skråningshelning ved vatnet på lav vannstand, er magasinvolumet beregnet til 0,25 mill. m³. Magasinprosenten blir 2,6 %. Ved en slik regulering er det midlere flomtapet beregnet til 5-10 % ved hjelp av varighetskurve. En magasinkurve er laget på grunnlag av kart og en visuell vurdering av dybdeforholdene. Magasinkurven er vist i bilag 5.

4.2.2 Manøvreringsstrategi

Det er forutsatt fjernstyrt drift av pumpa med hyppig start og stopp. Normal start av pumpa er forutsatt å skje på fullt trykkrør. Om vinteren, normalt uke 45 til 20, når tilsiget er lite, er det

forutsatt at pumpa stenges og trykkrøret tømmes. Med en gjennomsnittlig pumpekapasitet på 0,83 m³/s og uten tilsig vil magasinet i Vatn 1012 kunne tappes ned i løpet av 3,5 døgn.

4.2.3 Magasinfyllinger

Magasinet i Vatn 1012 vil for en stor del av tiden være nedtappet. Fyllingen opp til HRV vil skje i de våteste årene og vil typisk skje i mai måned. Nedtappingen vil skje i løpet av sommersesongen, avhengig av tilsigsforhold. I vinterhalvåret vil vannstanden ligge tilnærmet på LRV med kun små variasjoner. Det vises til kurve i bilag 6 som viser simulerte vannstandsvariasjoner for Vatn 1012.

4.3 Forslag til manøvreringsreglement

Under Punkt 1 i dagens manøvreringsreglement for Ulla-Førre legges det til følgende:

Avløpet fra Vatn 1012, 3,44 km², blir overført til Oddatjørn (Blåsjømagasinet).

Det foreslås ellers at manøvreringsreglementet blir som i dag, dvs. at magasinene manøvreres etter kraftverkens behov, og at dette også skal gjelde for Vatn 1012.

4.4 Adkomst

Pumpa ved Vatn 1012 har adkomst fra veien til Oddatjørndammen. Se bilag 4. Det er antatt at

det vil være behov for å bygge 50 meter ny veg fram til pumpehuset.

4.5 Elektriske anlegg og kraftlinjer

For å forsyne pumpeaggregatet med strøm er det planlagt å gjøre en permanent tilkobling til 22kV nettet via jordkabel og skillekniv i nærmeste 22kV linjemast. Deretter graves 22kV jordkabelen ned i jordsmonnet iht. Norsk elektrotekniske norm og opp i transformatorkiosken plassert ved pumpehuset.

Transformatorkiosken vil inneholde 690V og 230V fordelingen, hvor 690V fordelingen skal mate 650kW motordrift for pumpen, mens 230V fordelingen skal forsyne lys, varme og annet teknisk utstyr som er nødvendig i et pumpehus.

Kraftlinjer og krafttilkobling er vist i bilag 4 og enlinjeskjema i bilag 8.

4.6 Kostnader

Kostnader er oppgitt pr. 1.1.2001.

Total utbyggingskostnad for tiltaket er beregnet til 5,2 mill kroner.

Post	Kostnadsbærer	Kostnad, mill. kr.
1	Reguleringsanlegg	0,30
2	Overføringsanlegg	0
3	Driftsvannveier	1,13
4	Pumpestasjon, bygg	0,47
5A	Pumpestasjon, maskin	1,20
5B	Pumpestasjon, elektro	0,40
6	Transportanlegg, kraftlinjer	0,40
7	Boliger, verksteder	0
8	Landskapspleie	0,05
9	Uforutsett	0,59
10	Planlegging og administrasjon	0,36
11	Erstatninger	0,09
	Sum før finansieringskostnader	4,99
12	Finansieringskostnader	0,18
Sum		5,17

4.7 Byggeprogram

Anleggsperioden er anslått til 0,5 år, inkludert rigg, inntaksarbeider, støpearbeider, landskapspleie og nedrigging.

5. Fordeler med utbyggingen

5.1 Kraftproduksjon og økonomi

Produksjonsberegninger er utført med simuleringsmodellen VANSIMTAP.

Ved å pumpe Vatn 1012 til Blåsjø, blir et nettotilsig på 9 Mm³ fraført Saurdal pumpe og lagt til Blåsjø og Saurdal kraftverk. Den største ge-

vinsten av tiltaket ligger i redusert pumpekonsument i Saurdal pumpe. I tillegg vil det komme en mindre energigevinst da vannet ligger "trygget" mht. flomtap i Blåsjø enn i Sandsavatn.

Bearbeiding av magasinstatistikk for Blåsjø viser en middelvannstand på kote 1043,5 for perioden 1989-98. I perioden juli – september er middelvannstanden på kote 1046,4. Sandsavatn holdes på ca. kote 602 hele året, men tappes noe ned i uke 16-19 og i uke 37-41. På grunn av erosjonsproblemer er det ikke ønskelig at magasinet tappes lenger ned enn til ca. kote 590. Det er derfor valgt å sette midlere kote for undervannet til Saurdal på kote 601. På grunnlag av disse høydene og falltapsberegninger er netto energiekvivalent (for Saurdal pumpe minus pumpe 1012) satt til 1,078 - 0,139 = 0,939 kWh/m³.

Produksjonsøkning i GWh:

	Vinter	Sommer	Totalt
Produksjonsøkning eksisterende kraftverk	4,7	4,6	9,3
Pumpe 1012	-0,3	-1,0	-1,3
Netto produksjonsøkning	4,4	3,6	8,0

Med en kostnad beregnet til 5,2 mill. kr og en samlet produksjonsøkning på 8,0 GWh/år blir utbyggingsprisen 0,65 kr/kWh.

5.2 Andre fordeler

Det er ikke ventet andre fordeler av tiltaket enn økt kraftproduksjon.

6. Virkninger av utbyggingen

I forbindelse med vurdering av prosjektet i Statkraft SF, er det foretatt følgende vurderinger av virkninger av tiltaket.

6.1 Vannføring

Etter utbygging vil tilløpet fra Vatn 1012 til Oddaåna bli tatt bort. Dette vil medføre en reduksjon i vannføringen i Oddaåna like før samløpet med Ulladalsåna fra 0,54 m³/s til 0,24 m³/s. I tillegg kommer noe lekkasjevann fra Oddatjørndammen, som varierer noe med vannstanden i Blåsjø. I perioden juli til september er gjennomsnittstallet 4 l/s. Dette innebærer en reduksjon i vannføringen på 56 %.

6.1.1 Restvannføring, middelverdier

Restvannføringer som årsmiddel etter overføring av avløpet fra Vatn 1012 er beregnet ut fra planimeterbestemte feltarealer og normalavrenningstall som følger:

Oddaåna før samløp med Ulladalsåna:

Areal i dag: $6,09 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 89 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 0,542 \text{ m}^3/\text{s}$
Fraført areal: $3,44 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 89 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 0,306 \text{ m}^3/\text{s}$
Restareal: $2,65 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 89 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 0,236 \text{ m}^3/\text{s} (44\%)$

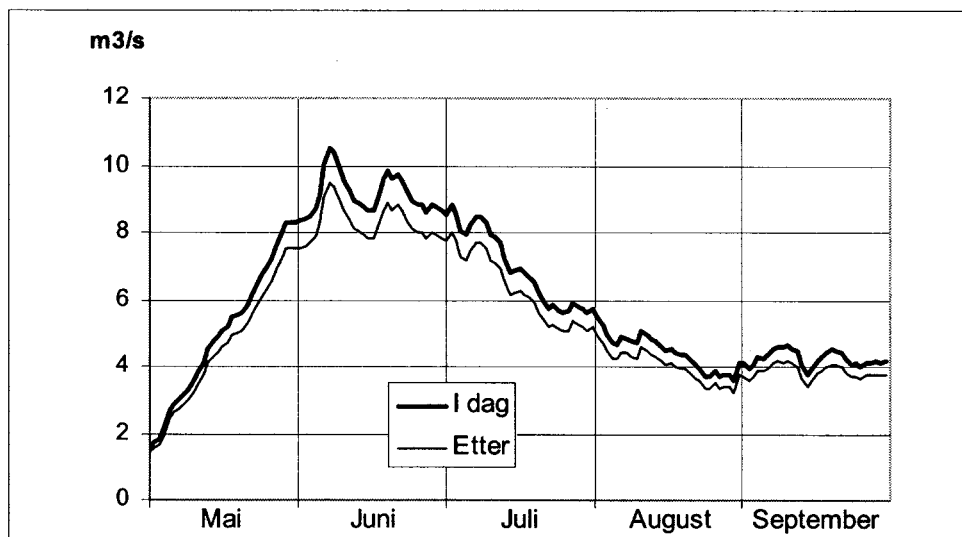
Lekkasjevannet vil i ubetydelig grad påvirke den prosentvise endringen.

Ulladalsåna etter samløp med Oddaåna:

Areal i dag: $33,70 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 95 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 3,195 \text{ m}^3/\text{s}$
Fraført areal: $3,44 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 89 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 0,306 \text{ m}^3/\text{s}$
Restareal: $30,26 \text{ km}^2 * \text{avrenning } 89 \text{ l/s} * \text{km}^2 = 2,889 \text{ m}^3/\text{s} (90\%)$

Sommervannføringer for middelåret etter vanmerke Reinsnosvatn, referert Ulladalsåna

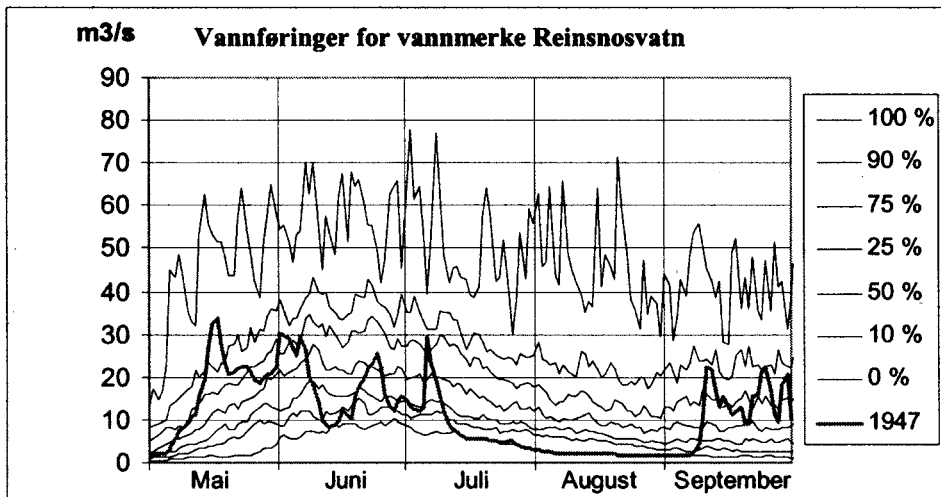
etter samløpet med Oddaåna, før og etter utbyggingen, er illustrert nedenfor

6.1.2 Restvannføring, representativt tørrår

Da de landskapsmessige forholdene i Ulladalsåna er tillagt vekt, er det valgt å vurdere et "representativt tørrår" som et år med lav sommervannføring. Fra vanmerke Reinsnosvatn er året

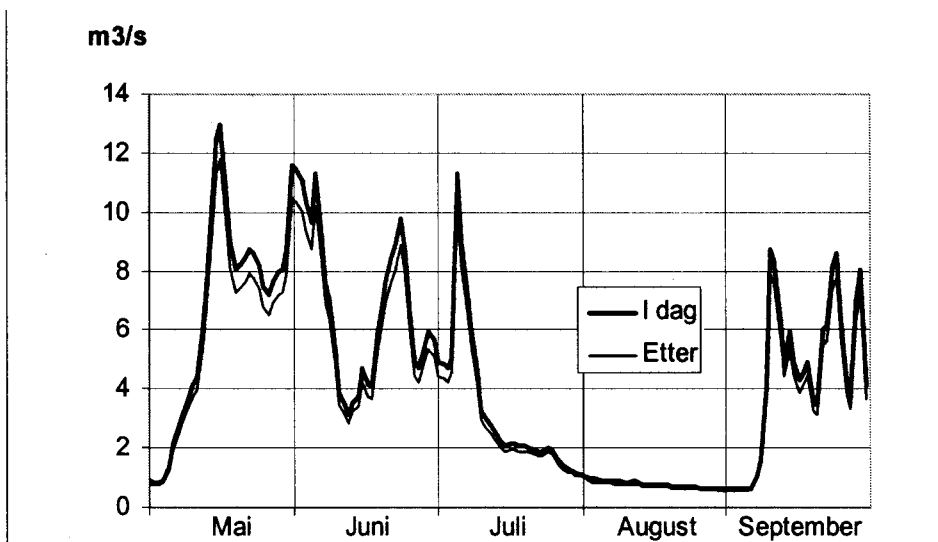
1947 valgt ut. Dette året hadde svært lave vannføringer i månedene juli, august og september, illustrert nedenfor i forhold til prosenttilkurver for perioden 1931-90.

Sommervannføringer for tørråret 1947 etter vannmerke Reinsnosvatn, referert Ulladalsåna

etter samløpet med Oddaåna, før og etter utbyggingen, er illustrert nedenfor

:

Vannføringene blir uendret nedenfor inntaket til den eksisterende overføringen fra Ulladalsåna til Sandsavatn.

definisjon fra NVE. Tilsigsserien 48.5 Reinsnosvatn er skalert i samsvar med areal og spesifikt avløp for Vatn 1012.

6.1.3 Flommer

Det er i tillegg sett på lavvannføringer for 3 månedersperioden juli-september.

Flommene i Ulladalsåna kan bli noe redusert, men er ikke vurdert til å ha noen praktisk betydning da vassdraget fra før er kraftig regulert.

Vegen til Oddådalen er vanligvis åpen fra begynnelsen av juli til 1. oktober. Da vannføringen har begrenset betydning for det biologiske livet i de øvre deler av Oddaåna, vil det være mest aktuelt å slippe minstevannføring bare når vegen er åpen. Slipp av ulike minstevannføringer vil få konsekvenser for energiproduksjonen som vist i tabellen under:

6.1.4 Konsekvenser ved slipp av minstevannføring

Alminnelig lavvannføring for Vatn 1012 er beregnet for tilsigsperioden 1931-90 i henhold til

	Enhet	Alminnelig lavvannføring hele året	Eksempel lavvannføring juli - sep.	Eksempel lavvannføring juli - sep.
Vannføring	m ³ /s	0,016	0,10	0,025
Volum	M m ³ /år	0,50	0,79	0,20
Prod. tap.....	GWh/år	0,5	0,7	0,18

Ut fra en totalvurdering vil vi foreslå slipping av en minstevannføring på 0,025 m³/s i perioden juli-september.

6.2 Magasiner

Det foreslåtte buffermagasinet og den overførte vannmengden fra Vatn 1012 er marginal i forhold til tilsig og magasinkapasitet for eksisterende utbygging samlet sett.

Overføringen antas derfor å medføre ingen eller helt marginale endringer når det gjelder manøvrering av magasiner.

6.3 Vannkvalitet

Siden 1978 er det gjennomført undersøkelser av vannkvalitet i Ulla-Førre og Røldal-Suldal områdene i regi av ulike institusjoner. Også vannkvaliteten i Blåsjø er undersøkt. Prøveresultater fra 1981 viste at Ulladalsåna ved Øvre Moen hadde en pH omkring 6, og gikk noe under dette under snøsmeltingen. I perioden 1989–92 er det gjort undersøkelser av vannkvaliteten i ulike deler av Blåsjø. Oddatjørn viste da den beste vannkvaliteten med pH omkring 5,5.

Det ble tatt vannprøver på fire utvalgte stasjoner under befaringen i området 20. september 2000. Prøvene ble tatt i utløpet av Vatn 1012 (st. 1), i Oddaåna like før samløpet med Ulladalsåna (st. 2), i Ulladalsåna oppstrøms samløpet med Oddaåna (st. 3) og i Ulladalsåna like nedstrøms samløpet (st. 4). Prøvene ble analysert med hensyn på pH og totalaluminium. Det var ikke nedbør på det aktuelle tidspunktet, og vannføringene i bekkene var relativt lav.

Analysene av prøvene viste at det ikke var sporbare mengder av aluminium i prøvene fra noen av stasjonene. pH var overraskende høy og høyest i Oddaåna før samløpet med Ulladalsåna med en verdi på 7. På de andre stasjonene var pH; st. 1: 6,3, st. 3: 6,8 og på st. 4: 6,9. Resultatene tyder på at vannkvaliteten i området er god og at overføring av Vatn 1012 fra Oddaåna og Ulladalsåna ikke vil medføre negative konsekvenser for vannkvaliteten i Ulladalsåna.

Det ble tatt vannprøver i utløpet av Vatn 1012 under fiskeundersøkelsene i september 2001. Analysene viste en pH på 6,3 og kalsiuminnhold på 0,4 mg/l. Aluminiumsinnholdet var lavt.

6.4 Fisk

For å kartlegge status til fiskebestanden i Vatn 1012 ble det gjennomført fiskeundersøkelser i midten av september 2001 [1]. Feltundersøkelsene besto av garnfiske i innsjøen og elektrofiske på aktuelle gyteområder. Det ble også samlet inn plankton og vannprøver for analyse i laboratorium.

Vatn 1012 har en bestand av ørret. Gjennomsnittlig fangst per garnsett var 1,3 ørret. Lav fangst og god tilvekst og kondisjonen på fisken tyder på at bestanden er fåtallig. Bestanden kan

deles i to grupper, eldre enn 10 år og yngre enn 5 år. Det er indikasjoner på at den eldste gruppen kan stamme fra settefiskanlegg, eventuelt fra en bekk i lavlandet. Den yngste gruppen er naturlig rekruttert i vatnet. En slik uvanlig aldersfordeling kan tyde på at Vatn 1012 var fiske-tomt før de eldste fiskene ble satt ut rundt 1990. I kalde innsjøer såpass høyt til fjells er alder ved kjønnsmodning vanligvis sju til åtte år. Hunnrøret utsatt rundt 1990 ble sannsynligvis ikke kjønnsmodne før ca. 1996, og dette har resultert i en vellykket rekruttering fra og med 1997. Vannkvaliteten er relativt god.

Det eneste påviste området for sikker rekruttering for fisk i Vatn 1012 er utløpsbekken i øst. Etablering av en sperre i utløpet av Vatn 1012 vil fjerne denne naturlige rekrutteringsmuligheten. Muligheten for fisken til å finne alternative gyteområder er usikker. Dette må eventuelt påvises gjennom et senere prøvefiske. Der som naturlig rekruttering skulle vise seg å slå feil, kan en ørretbestand opprettholdes gjennom utsetting av fisk.

Ulladalsåna har bestand av ørret som blir beskattet, også ved Øvre Moen. Ørret kan også finnes i de nedre deler av Oddaåna.

6.5 Villrein

Planområdet ligger innenfor Setesdal-Ryfylkeheiene villreinområde, som er Norges nest største villreinområde, og har Europas sørligste villreinstamme.

Hovedtyngden av tilgjengelige lavbeiter er konsentrert til de nordøstlige deler av området fra Roskrepffjorden og nordover, og øst for vannskillet. Om vinteren og våren beiter dyra mye i bjørkeregionen. Området har god tilgang på grøntbeiter i barmarksesongen. Kalvingen har etter reguleringen av Blåsjø stort sett foregått sør og sørvest for Botsvatn.

Vatn 1012 ligger nord-nordvest for Blåsjø i et vinterbeiteområde som i dag brukes relativt lite av villreinen. Det går viktige trekkruiter nordvest for Vatn 1012.

Etter at anlegget er ferdig, vil det bortsett fra ved behov for inspeksjon ikke bli økt aktivitet i området. Anleggsarbeidet vil foregå om sommeren når det fra før er relativt stor aktivitet i forbindelse med at veggen er åpen. Dur fra pumpa vil forekomme, men om vinteren vil pumpa for en stor del stå pga. av lite tilsig.

Vatn 1012 vil normalt være nedtappet sent om høsten når isen begynner å dannes. I vinterhalvåret når pumpa ikke er i drift vil isen kunne løfte seg noe på grunn av vintertilslaget men ellers være sikker. Om våren, ved eventuell snøsmelting før pumpa settes i drift, vil det kunne dannes overvann på isen. Dannelse av overvann som følge av tiltaket anses likevel ikke å medføre noe forverret situasjon i forhold til hva som naturlig kan oppstå med et utløp tilstoppet av snø og is.

6.6 *Friluftsliv*

Landskapet er allerede sterkt påvirket av tidligere kraftutbygging med kanalisering, anleggsveier og kraftledninger. En regulering av Vatn 1012 vil ikke ha vesentlig betydning for landskap og opplevelsesverdi i området. I dag fremstår vannet i perioder som nedtappet fordi vannstanden synker til under den naturlige vannstand som er synlig gjennom vegetasjonsskillet som markerer den opprinnelige strandlinjen. Utfarten i området ved Vatn 1012 skjer i all hovedsak med bil i sommerhalvåret når adkomstvegen til Blåsjø er åpen. På grunn av villreinen er det innført restriksjoner på ferdsel inn mot Storvatn, innenfor Oddatjørndammen.

I Oddaåna er det et lite fossefall med en kulp nedenfor fossen. Dette er et fint innslag i et landskap som ellers er sterkt preget av tidligere anleggsvirksomhet. Fossen vil få redusert vannføring, men i perioder med mye nedbør vil restfeltene bidra til at fossen fortsatt vil kunne ha en viss opplevelsesverdi.

Utbyggingen av Vatn 1012 vil ha liten innvirkning på vannføringen i Ulladalsåna ved Øvre Moen og vil dermed ikke påvirke landskapsbildet og opplevelsesverdien av dette området nevneverdig. Øvre Moen er utgangspunkt for fotturer til Stranddalshytta som er godt besøkt sommerstid.

6.7 *Linjetilknytning*

Virkningen av linjetilknytningen blir redusert til minimal visuell støy grunnet en plassering av transformator kiosk ved pumpehus i stedet for en mer synlig plassering i linjemast. Jordkabelen blir gravd godt ned under jordoverflaten de 50 meterne mellom nærmeste 22kV linjemast og transformator kiosken ved pumpehuset.

6.8 *Kulturminner*

Fra Fylkeskommunen i Rogaland er det opplyst om at det ikke er kjente automatisk fredete eller andre vernede kulturminner i det aktuelle området. Det er heller ikke vurdert potensial for funn av ikke registrerte fredete kulturminner.

6.9 *Andre interesser*

Statkraft er ikke kjent med at det er vannforsyningsinteresser, resipientinteresser eller landbruksinteresser knyttet til områdene som kan bli berørt av utbyggingen.

6.10 *Forslag til avbøtende tiltak*

Det synes ikke å være behov for å gjennomføre omfattende avbøtende tiltak i anleggs- eller driftsfasen. Grunnen til dette er at omfanget av utbyggingen er relativt beskjeden og at konsekvensene for berørte interesser også er moderate.

Ved inntaket til pumpa synes det ikke å være behov for særskilte avbøtende tiltak utover merking av usikker is.

Virkningene av redusert vannføring i vassdraget mellom Vatn 1012 og samløpet mellom Oddaåna og Ulladalsåna vil være små og først og fremst av visuell karakter. Virkningene vil inntreffe fortrinnsvis i sommermånedene juli til september, når de aktuelle områdene er åpne for ferdsel. Slipp av minstevannføring er derfor foreslått kun lagt til denne perioden med 0,025 m³/s.

De øvre delene av Oddaåna, før samløpet med lekkasjevannet fra Oddatjørndammen, er forholdsvis bratte. Bruk av terskler er derfor ikke ansett å være aktuelt her.”

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med NVEs saksbehandling har det vært befarig i området med representanter for Statkraft SF og NVE. Suldal kommune og fylkesmannen i Rogaland var invitert til befaringen.

Vi har mottatt nedenfor angitte uttalelser til saken. Vi har ikke referert de delene av uttalelsene som er en gjengivelse av faktiske opplysninger fra søknaden.

Suldal kommune v/bygdeutviklingssjefen har i brev datert 13.02.2003 kommet med følgende uttalelse:

”Det aktuelle området ligg i LNF-sona i kommuneplanens arealdel. Området er lett tilgjengelig frå anleggsveg, og ligg i eit fjellområde sterkt prega av kraftutbygging.

Det er tidlegare sett ut fisk, og vatnet ligg slik til at det er ein del fritidsfiske der. Det er svært sannsynleg at fiskebestanden ikkje kan oppretthaldast ved naturleg rekruttering etter utbygginga. Statkraft bør derfor påleggjast å gjennomføra eit prøvofiske innan tre år etter ferdigstilling av prosjektet. Om ikkje naturleg rekruttering blir registrert i tilstrekkeleg grad, må anten Ulla-Førre fiskefond styrkast ved ei einongsinnbetaling i storleik kr 50.000,-, eller ved eit årleg tilskot til Suldal kommune øyremerka fisketiltak.

Vår vurdering er såleis at tiltaket gir etter måten stor samfunnsmessig positiv gevinst i form av kraft, slik at med nevnte føresetnad om midlar til fisketiltak kan dei negative konsekvensane for ålmenta akseptast.”

Rogaland fylkeskommune v/ fylkesutvalget har i møte 25.02.2003 fattet følgende vedtak:

”1. Rogaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon for overføring av Vatn 1012 til Blåsjø som beskrevet i søknad av november 2002.

2. Rogaland fylkeskommune anmoder konsesjonsmyndigheten om å se nærmere på muligheten for slipp av minstevannføring i Ulladalselva av hensyn til villaksinteressene."

Fra saksutredningen refererer vi avsnittet om fylkesrådmannens vurdering:

"Det omsøkte tiltaket faller inn under kategorien opprusting/utviding av allerede utbygde vassdrag, og vil gi et lite, men kostnadseffektivt bidrag til norsk vannkraftproduksjon. Isolert sett er inngrepet lite og konsekvensene små for andre brukerinteresser, spesielt når man sammenligner med selve Ulla-Førre-utbyggingen. På denne bakgrunn vil fylkesrådmannen gå inn for at tiltaket blir realisert.

En finner likevel at det i denne sammenheng kan være grunnlag for å knytte noen kommentarer til spørsmålet rundt vannføring og fiskeinteresser i Ulladalsåna. Da Ulla-Førre-utbyggingen ble vedtatt av Stortinget for nærmere 30 år siden, ble det ikke lagt inn vilkår om minstevannføring i Ulladalselva. Dette har rammet villaksinteressene sterkt i denne elva som har en verdifull stamme av storlaks. Etter utbyggingen falt fangstmengden dramatisk, men den har tatt seg noe opp igjen fra slutten av 1990-tallet. Denne økningen tilskrives i hovedsak bedre kontroll med lakselusa. Til tross for at det er bygget terskler i elva, er vannføringen så marginal at laksestammen er svært sårbar mht. gyting/overlevelse, særlig i tørre år. På denne bakgrunn kan det etter fylkesrådmannens vurdering være fornuftig at konsesjonsmyndighetene ser nærmere på muligheten for slipp av en viss minstevannføring forbi inntaket i Ulladalselva på kote 616, selv om dette formelt sett ikke er en del av grunnlaget for det omsøkte tiltaket."

Fylkesmannen i Rogaland har i brev datert 26.02.2003 kommet med følgende uttalelse:

"Det er planlagt en pumpe-stasjon i øst-enden av Vatn 1012 som skal pumpe avløpet opp i Blåsjø. Vatn 1012 er allerede i dag påført en regulerings-effekt, antagelig som følge av veibyggingen i utløpet. Vannstanden har stabilisert seg på ca. 1,5 m lavere nivå enn naturlig vannstand. Den planlagte reguleringen (2,5 m) vil gi en HRV som omtrent tilsvarende en upåvirket NV.

Det nye tekniske inngrepet er relativt beskjedent sammenlignet med eksisterende inngrep i området (veibygging/tunnel, Blåsjø, Oddatjørndammen, kraftlinjer m.m.). Det er ikke registrert spesielle verneverdier eller naturkvaliteter i området.

Fylkesmannen har ingen spesielle merknader til prosjektet. Vi forutsetter at standardbetingelsene vedrørende natur og naturforvaltning tas med i konsesjonsvilkårene. Vi forutsetter også slipp av minstevannføring som foreslått i konsesjonssøknaden."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev datert 27.02.2003 kommet med følgende uttalelse:

"Gitt tidlige inngrep i området synes konsekvensene av tiltaket å være akseptable sett i forhold til innvunnet energi.

Vi forventer at dagens standardvilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende og at revisjonstidspunkt samordnes med eksisterende konsesjoner i området."

Bergvesenet har i følge brev datert 04.12.2002 ingen kommentarer til søknaden.

Statens vegvesen har i følge brev fra vegdirektoratet datert 31.01.2003 ingen merknader i saken.

Fiskeridirektoratet region Rogaland har i følge brev datert 20.02.2003 ingen merknader til saken.

Suldal Elverk har i følge brev datert 07.02.2003 ingen merknader til søknaden.

Havforskningsinstituttet har i følge brev datert 17.01.2003 ingen merknader til søknaden.

Tiltakshavers kommentarer til innkomne uttalelser

Statkraft SF har i brev datert 30.04.2003 gitt følgende kommentarer til høringsuttalelsene:
(...)

"Statkraft har merket seg at de fleste høringsinstansene ikke har merknader eller anser utbyggingen som akseptable. Suldal kommune og Rogaland fylkeskommune omtaler fiskeinteresser og minstevannføring. Disse spørsmålene vil bli kommentert spesielt.

Bergvesenet, Fiskeridirektoratet region Rogaland, Havforskningsinstituttet, Statens vegvesen og Suldal Elverk KF har ingen merknader til meldingen.

Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen i Rogaland anser inngrepet som relativt beskjedent og konstaterer at det ikke er registrert spesielle verneverdier eller naturkvaliteter i området. Konsekvensene vurderes som akseptable i forhold til innvunnet energi.

Suldal kommune mener det vil bli behov for fisketiltak i vatnet, da "det er svært sannsynlig at fiskebestanden ikke kan opprettholdes ved naturlig rekruttering", og foreslår et fiskefond etablert ved en engangsinnbetaling eller årlige tilskudd. Utbyggingen aksepteres, dersom nevnte tiltak gjennomføres.

Rogaland fylkeskommune går inn for at konsesjon gis, men anmoder om at en vurderer nærmere muligheten for slipp av minstevannføring i Ulladalselva av hensyn til villaksinteressene.

Statkrafts kommentarer

Fiskebiologiske forhold i Vatn 1012 og behovet for tiltak

Høsten 2001 gjennomførte firmaet Rådgivende Biologer AS en fiskebiologisk undersøkelse av innsjøen. Dette er det eneste faglige grunnlaget

en har i vurderingen av fiskeinteressene. Her konkluderes det med at bestanden er et resultat av utsetting rundt 1989/90 og at det pr. i dag foregår en begrenset, men naturlig gyting blant disse. Undersøkelsen viser videre at det er innsjøens utløpsområde som har det beste gytesubstratet og hvor det positivt er registrert gyting. Det finnes noen mindre lokaliteter med gytemuligheter, men disse har i dag klare begrensninger.

Ut fra denne undersøkelsen synes det rimelig å anta at senket vannstand med påfølgende redusert vannføring ut av innsjøen vil få negative virkninger for ørretbestanden. En er imidlertid usikker på verdien den relativt fåtallige bestanden har for fiskeinteresser.

Av mulige avbøtende tiltak vil utsetting av fisk og/eller opparbeiding av gjenværende gyteområder være aktuelle. En situasjon med en selvreproduserende, om enn redusert stamme, vil biologisk sett være å foretrekke, etter Statkrafts vurdering.

Statkraft vil derfor forslå at det utarbeides en plan for oppgradering av gytepotensialet til de to innløpsbekkene som er beskrevet i fagrapporten (lok. 3 og 4). Tiltak som utlegging av gytegrus/matter konsentrering av vannstrømmen og utforming av kulper og skjul bør blant annet vurderes. Dersom disse tiltakene ikke har ønsket virkning, kan en komme tilbake til en vurdering av nytten av jevnlig utsetninger.

Minstevannføring i Ulladalsåna

Statkraft har foreslått en minstevannføring ut av Vatn 1012 på 25 l/s i perioden juli-september. I Oddaåna vil vannføringen da bli redusert til om lag det halve, mens vannføringen i Ulladalsåna bare vil bli redusert med ca. 10 % etter samløpet med Oddaåna. Nedenfor eksisterende overføring fra Ulladalsåna til Sandsavatnet vil vannføringen bli uendret.

Overføringen av Vatn 1012 medfører kun en beskjeden vannføringsreduksjon på en begrenset strekning av Ulladalsåna. Fylkeskommunen ønsker at Statkraft skal vurdere slipp av vann til elva ved tapping forbi inntaket på kote 616, grunnet villaksinteressene. Dette representerer imidlertid tapt produksjon i eksisterende verk og gir ingen avbøtende gevinst for berørt strekning. Dette er naturlig nok uønsket sett fra Statkrafts side.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Statkraft SF er et statsforetak som er eid i sin helhet av staten ved Nærings- og handelsdepartementet.

Statkraft driver 57 kraftstasjoner og er i tillegg medeier i 36 andre. Med dette står Statkraft for en kraftproduksjon på 34 TWh/år, som utgjør ca. 30 % av den samlede norske vannkraftproduksjonen.

Eksisterende forhold i vassdraget

Ulladalsvassdraget har sitt utspring i området Suldalsheiene-Setesdalsheiene og renner herfra vestover i Suldal kommune før det dreier mot sør og renner inn i Hjelmeland kommune. Vassdraget munner ut ved Vadla på nordsiden av Jøsenfjorden, jf. kartbilag 1.

Vatn 1012 ligger like vest for Oddatjørndammen i Blåsjømagasinet, jf. kartbilag 2. Vannet er i dag uregulert, men ligger i et område som er sterkt påvirket av Ulla-Førre-utbyggingen. Vannet er langstrakt med lengde ca. 1 km og største bredde ca. 200 m. Hovedtilløpet kommer fra vest, men det kommer i tillegg noen mindre tilløpsbekker fra nord og sør til den vestlige delen av vannet. Landskapet rundt vannet er et forholdsvis godt, nakent og ulendt fjellandskap, men med noen mindre grønne flekker innimellom.

Utløpsbekken fra Vatn 1012 renner umiddelbart inn i en kulvert under veien mellom Øvre Moen og Blåsjømagasinet. Etter ca. 500 m løper den sammen med Oddaåna som var utløpsbekk fra Oddatjørn før etablering av Blåsjømagasinet, der Oddatjørn inngår. De første meterne av Oddaåna fra foten av Oddatjørndammen er i dag kanalisert og leder vekk lekkasjevannet fra dammen. Området mellom utløpet fra Vatn 1012 og Oddaåna er preget av arronderte tippmasser fra tidligere utbygging. Oddaåna renner ut i Ulladalsåna ved Øvre Moen etter ca. 2 km. Oddaåna har i dag sterkt redusert vannføring i forhold til opprinnelig naturtilstand på grunn av oppdemmingen av Oddatjørn.

Ulladalsåna overføres til Sandsavatn og videre til Saurdal pumpekraftverk via et eksisterende inntak beliggende ca. 9 km nedstrøms samløpet med Oddaåna, på kote 616. Ved Saurdal pumpekraftverk løftes vannet opp i Blåsjø og utnyttes deretter i kraftverkene Saurdal, Kvilldal og Hylene før det føres ut innerst i Hylsfjorden.

Ulla-Førre-utbyggingen ble vedtatt av Stortinget i 1974. Reguleringsbestemmelser, vilkår og manøvreringsreglement, ble fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 13.09.1974. Utbyggingen foregikk i perioden 1974-1989. Produksjonen i Ulla-Førre-verkene er beregnet til ca. 4 500 GWh i et gjennomsnittså.

Omsøkt plan

Omsøkt plan er et ledd i Statkrafts ønske om å arbeide frem prosjekter som vil gi bedre utnyttelse av eksisterende utbygginger.

Overføring

Vatn 1012 er planlagt overført ved at det bygges en pumpestasjon beliggende 50-100 m fra utløpet/veien mellom Øvre Moen og Blåsjømagasinet. Pumpestasjonen skal løfte vannet opp til Blåsjømagasinet gjennom en pumpeledning med diameter 600 mm. Pumpeledningen vil etter planen bli lagt i grøft mellom pumpehuset og eksisterende vei og følge veien gjennom en fjelltunnel videre mot Blåsjømagasinet der den vil munne ut på kote 1058 som er 3 m over HRV. Pumpen er dimensjonert ut fra hensynet til et akseptabelt flomtap og har en kapasitet på 0,83 m³/s, noe som tilsvarer 2,7 ganger midlere tilsig til Vatn 1012.

Regulering

Vatn 1012 har i følge økonomisk kartverk en naturlig vannstand på kote 1012,2. Etter utbyggingen av Ulla-Førre, med blant annet utløpet lagt i ovennevnte kulvert under atkomstveien til Blåsjømagasinet, har vannstanden i vannet innstilt seg på et lavere nivå. Opprinnelig strandlinje er i forbindelse med den foreliggende søknaden innmålt til å ligge på kote 1012,1. Vannspeilet ble i september 2000 og august 2001 innmålt til å ligge på henholdsvis kote 1010,5 og kote 1010,6.

For å begrense flomtapet og av hensyn til hensiktsmessig drift av pumpestasjonen søker Statkraft om å etablere et lite buffermagasin i Vatn 1012 ved å regulere det med senking 2,5 m i forhold til tidligere naturlige vannstand iht. økonomisk kartverk. HRV/LRV blir da 1012,2/1009,7. Med denne reguleringen er magasinvolumet beregnet til 0,25 mill. m³ og magasinprosenten til 2,6 %. Med planlagt regulering og pumpekapasitet er flomtapet beregnet til 5-10 % av midlere tilsig. Ved utløpet av Vatn 1012 er det planlagt bygd en liten betongsperrredam med overløp.

Tunnelmasser/tipper og rigg

Det vil bli noe overskuddsmasser, 50-200 m³, fra grøft for pumpeledningen. Mengden masser avhenger av om ledningen legges i grøft eller på konsoller gjennom veitunnelen.

Anleggsperioden er anslått til et halvt år og begrenset anleggsomfang gjør at behovet for riggplass blir lite.

Kraftverk, veier, kraftlinjer

Det overførte vannet skal utnyttes i eksisterende kraftverk. Det er ikke behov for utvidelse av kraftverkene i denne sammenheng.

Det er ikke behov for nye veier i forbindelse med tiltaket.

Det er planlagt å forsyne pumpestasjonen med kraft fra eksisterende 22 kV kraftlinje som går i nær-

heten av området for pumpestasjon. Fra nærmeste linjemast planlegges lagt jordkabel frem til trafo i pumpestasjonen. Jordkabelen blir 50-100 m lang.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Gjennomføring av omsøkt plan vil gi 8 GWh/år ny kraft, fordelt med 4,4 GWh vinterkraft og 3,6 GWh sommerkraft. Utbyggingskostnaden er beregnet til 5,2 mill. kroner, noe som gir en utbyggingspris på 0,65 kr/kWh.

Rettigheter og grunneierforhold

Statkraft har opplyst at det omsøkte tiltaket i sin helhet vil ligge på gnr. 38 bnr. 1 eid av Tor Øystad og gnr. 9 bnr. 53 eid av Statkraft SF, begge eiendommene beliggende i Suldal kommune. Statkraft eier fallrettighetene og opplyser at det foreligger en avtale fra 1912 som gir selskapet rett til arbeider i forbindelse med nyttiggjørelse av elver og vann. Statkraft mener det er noe uklart om denne avtalen inkluderer rett til legging av kabel og søker derfor om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Statkraft tar primært sikte på å inngå minnelig avtale om erstatning for inngrepene.

Alternative løsninger

Det er ikke omsøkt alternativer.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre vernevedtak

Statkraft SF søkte om fritak fra behandling i Samlet Plan i brev av 22.10.2002. Prosjektet ble innvilget fritak fra Samlet Plan i brev fra NVE datert 18.03.2002.

Omsøkt plan er ikke berørt av verneplan for vassdrag.

Det er ikke fremmet andre verneplaner eller fattet vernevedtak for øvrig som berører planene for utbygging.

Forholdet til fylkeskommunale og kommunale planer

Det omsøkte området har i kommuneplansammenheng status som LNF-område. Det omsøkte tiltaket kommer ikke i konflikt med kommunale planer.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Gjennomføring av den omsøkte overføringen er beregnet til å gi 8 GWh/år ny kraft produsert i eksisterende kraftstasjoner, herav 4,4 GWh sommerkraft og 3,6 GWh vinterkraft.

Skader og ulemper

Etter anleggstiden vil de synlige tekniske inngrepene være pumpestasjon og en liten sperredam. Inngrepene vil være synlige fra veien opp til Blåsjømagasinet. I tillegg kommer noe grave-/sprengningsmasser som imidlertid enkelt kan arronderes uten nevneverdige virkninger i tilknytning til eksisterende tipper i området.

Bekken mellom Vatn 1012 og kanalen som fører lekkasjevannet fra Oddatjørndammen vil bli tørrlagt størstedelen av året. Oddaåna vil få sterkt redusert vannføring frem til samløpet med Ulladalsåna. Umiddelbart før samløpet er reduksjonen i middelvannføring beregnet til 56 %. Etter samløpet er reduksjon i middelvannføringen i Ulladalsåna beregnet til 10 %. Nedstrøms eksisterende inntak i Ulladalsåna på kote 616, for overføring til Sandsavatn, vil vannføringen ikke endres.

Gytemulighetene for ørreten i Vatn 1012 forventes å bli vesentlig forverret ved bygging av en sperredam foran utløpet.

Turister som ferdes på veien langs Oddaåna mellom Øvre Moen og Blåsjø vil få redusert landskapsopplevelse pga. redusert vannføring i elven. Når Vatn 1012 er nedtappet vil også reguleringssoenen ses fra en kort strekning av veien til Blåsjø.

NVEs kommentarer og vurderinger av konsesjonssøknaden

Søknaden ble sendt til faste høringsinstanser, kunngjort og lagt ut til offentlig høring på vanlig måte ultimo november 2002. Det er gjennomført befaringsplanområdet med representanter for tiltakshaver og NVE. Uttalelsene fra høringen har vært forelagt søker for kommentar.

Vurdering av andre

Høringsuttalelsene til søknaden er referert foran. Nedenfor gis en oppsummering av synspunkter som er av betydning for NVEs vurdering.

Suldal kommune mener tiltaket gir forholdsvis stor samfunnsøkonomisk gevinst i form av kraft og at de negative konsekvensene kan aksepteres dersom eventuell reduksjon av naturlig rekruttering av fisk i Vatn 1012 blir kompensert med midler til fisketiltak.

Rogaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon som omsøkt, men anmoder om at konsesjonsmyndighetene ser nærmere på muligheten for å slippe minstevannføring av hensyn til villaksinteressene forbi det eksisterende inntaket på kote 616 i Ulladalsåna.

Fylkesmannen i Rogaland mener det nye tekniske inngrepet er relativt beskjedent i forhold til eksisterende inngrep i området og uttaler at det ikke er registret spesielle verneverdier eller naturkvaliteter i området. Fylkesmannen har ingen spesielle merknader til tiltaket, men forutsetter at standard

vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende og at det blir sluppet minstevannføring som foreslått av søker.

Direktoratet for naturforvaltning mener konsekvensene av tiltaket synes akseptable sett i forhold til innvunnet energi, men forventer at det blir fastsatt standard vilkår for naturforvaltning og at revisjonstidspunkt samordnes med eksisterende konsesjoner for området.

NVEs vurdering

Statkraft har konsesjon fra 1974 for Ulla-Førreutbyggingen. Den omsøkte overføringen av Vatn 1012 til Blåsjø innebærer bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser.

Vatn 1012 ligger i et område som er sterkt preget av tekniske inngrep i tilknytning til tidligere utbygging, blant annet vei m. tunnel, Oddatjørndammen, regulering av Blåsjømagasinet og kraftlinjer. NVE vurderer de nye tekniske inngrepene som svært beskjedne sammenlignet med tidligere inngrep.

NVE har gått igjennom søkers kostnadsoverslag, og vår gjennomgang stemmer rimelig godt overens med søkers beregninger. De oppgitte produksjonstall vurderes som rimelige. Kostnadene ligger godt innenfor samfunnsøkonomisk akseptable rammer og prosjektet gir et kostnadseffektivt bidrag til norsk kraftproduksjon. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Suldal kommune, Rogaland fylkeskommune, fylkesmannen i Rogaland og Direktoratet for naturforvaltning tilrår konsesjon og/eller mener virkningene er akseptable i forhold til innvunnet energi. Noen av de nevnte instansene har forutsatt at det fastsettes nærmere angitte vilkår for konsesjon. Øvrige høringsinstanser har ingen merknader til saken.

Basert på søknadens beskrivelse av virkninger, høringsuttalelser og egne vurderinger mener NVE at overføring av Vatn 1012 ikke vil ha negative konsekvenser for biologisk mangfold bortsett fra når det gjelder rekruttering av fisk i Vatn 1012. Selv om det synes klarlagt at fiskestammen her skyldes utsetting rundt 1990, mener NVE at det av allmenne interesser bør unngås at vannet blir fisketomt. Dette kan etter NVEs vurdering oppnås med avbøtende tiltak.

Overføring av Vatn 1012 med tilhørende redusert vannføring i Oddaåna vil føre til redusert landskapsopplevelse ved ferdsel langs elva. Denne ferdselen er betydelig i sommersesongen. Etter NVEs vurdering kan det landskapsmessige i tilstrekkelig grad avbøtes med krav til minstevannføring.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten av tiltaket er større enn skadene og ulempene for all-

menne og private interesser, jf. vassdragsreguleringslovens § 8. Tiltaket medfører små inngrep i et allerede utbygd område og vil gi økt krafttilgang ved bedre utnyttelse av eksisterende installasjoner. NVE anbefaler derfor at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere og overføre Vatn 1012 til Blåsjø.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gir rett til ekspropriasjon av grunn og rettigheter til gjennomføring av tillatelsen i den grad det ikke oppnås minnelige avtaler med berørte rettighetshavere.

I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljø, naturressurser og samfunn av nødvendig kraftlinje og andre elektriske anlegg for å gjennomføre planene. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader eller ulemper av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven om bygging av de elektriske anleggene når søknaden om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven er avgjort. Eventuelt behov for ekspropriasjon for legging av kabel fra pumpestasjonen behandles sammen med tillatelse etter energiloven.

Kommentarer til vilkårene

Forslagene til konsesjonsvilkår er basert på standard konsesjonsvilkår. Standard vilkår som ikke har relevans for det omsøkte prosjektet er ikke tatt med. NVE har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilkårene der det foreslås brukt standard vilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Konsesjonstid, post 1

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid da Statkraft er et offentlig eid selskap. Øvrige konsesjoner som gjelder Ulla-Førre utbyggingen er også gitt på ubegrenset tid. For disse konsesjonene er det gitt mulighet til å ta konsesjonsvilkårene opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra opprinnelig konsesjonsdato 13. september 1974. I 1992 vedtok stortinget en endring av vassdragsreguleringsloven som gjør at alle tidsbegrensede konsesjoner gitt i medhold av loven og gitt etter at lovendringen trådte i kraft (1992) kan endres etter 30 år. Tidligere gitte konsesjoner for Ulla-Førre kan etter dette revideres i 2022. Vi foreslår at det samme gjøres gjeldende for konsesjonen til overføring av Vatn 1012. Det legges dermed til rette for en helhetlig vurdering av vassdraget gjennom en eventuell revisjonssak.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det foreligger ingen krav om størrelsen på avgiftssatsene. NVE foreslår at avgiften til staten settes til kr 8,- pr. nat.hk. og kr 24 pr. nat.hk. til kommu-

ner. Dette er satser som er vanlig for tiden, og regnes fra det tidspunkt konsesjon blir gitt. NVE vil beregne vannføringsøkningen etter reglene i vassdragsreguleringsloven etter at eventuell konsesjon er gitt.

Det foreligger ingen krav om næringsfond. Utbyggingsprosjektet er forholdsvis lite og skadene vurderes som små. Det er ikke næringsinteresser i utbyggingsområdet som blir berørt. I saker av denne størrelse og med så vidt små skadevirkninger er det ikke vanlig at NVE foreslår næringsfond, og etter NVEs vurdering er det ikke grunnlag for å anbefale næringsfond i dette tilfelle.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., post 7

Vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer, tilsyn med utførelsen, senere vedlikehold av utbyggingen samt opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak.

Statkraft har i brev datert 10.10.2003 skrevet om alternativ plassering av pumpe:

”Under videre planlegging av prosjektet har en vurdert plasseringen av pumpehuset på nytt. Vatn 1012 har sitt utløp i øst. Ved dette utløpet var opprinnelig pumpestasjonen tenkt plassert på venstre side av utløpsundet sett fra veien. Av byggetekniske årsaker ønsker Statkraft å flytte bygget over på andre siden av sundet og plassere bygget på fyllingen der. Se vedlagt bilde med opprinnelig og ny plan skissert inn. Slik Statkraft vurderer det, vil dette ikke få vesentlige konsekvenser for hvordan inngrepet vil fremstå estetisk.”

Etter NVEs vurdering vil det ikke være nevneverdige endrede virkninger ved å flytte pumpestasjonen fra den opprinnelig omsøkte plasseringen. Endelig plassering bør derfor kunne avklares gjennom detaljplanleggingen av prosjektet.

Ved godkjenning av detaljplaner vil NVE legge vekt på at pumpestasjon og sperredam skal få en god utforming.

Naturforvaltning, post 8

Fylkesmannen i Rogaland og Direktoratet for naturforvaltning (DN) forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning blir tilknyttet en eventuell konsesjon.

Suldal kommune påpeker at det er svært lite sannsynlig at fiskebestanden i Vatn 1012 kan opprettholdes ved naturlig rekruttering etter en utbygging og mener derfor at Statkraft bør pålegges å utføre et prøvofiske innen tre år etter slutføring av prosjektet. Dersom det da fremgår at naturlig rekruttering ikke blir registrert i tilstrekkelig grad, mener kommunen at enten Ulla-Førre fiskefond må

styrkes med en engangsinnbetaling på i størrelsesorden kr 50 000,- eller at det ytes et årlig tilskudd til kommunen som er øremerket fisketiltak.

Statkraft har i sine kommentarer til høringsuttalelsene foreslått at det utarbeides en plan for opparbeidelse/oppgradering av gjenværende gytemuligheter, og at fiskeutsettinger kan vurderes dersom dette ikke gir ønsket virkning.

NVE mener forslaget fra Statkraft bør følges opp og viser til standardvilkåret som gir hjemmel til dette, inklusive undersøkelse av fiskebestanden etter noen få år. NVE mener disse tiltakene er tilstrekkelige til å ivareta hensynet til fisk og fisket i Vatn 1012 og at det derfor ikke er rimelig å pålegge innbetaling til fiskefond. Det er heller ikke sannsynlig at det blir virkninger nedstrøms Vatn 1012 som gjør at det foreligger grunnlag for å pålegge innbetaling til fond for opphjør av fisk/vilt/friluftsliv, jf. standardvilkårets punkt V.

Standard bestemmelser om naturforvaltning er omfattende, og det presiseres at DN må vurdere eventuelle pålegg nøye med hensyn til kost/nytte. Pålegg skal dessuten ha direkte sammenheng med overføringen samt bygging og drift av overføringsanleggene.

Automatisk fredete kulturminner, post 9

NVE viser til Kulturminneloven, og har tatt inn standard vilkår som er utformet på bakgrunn av nevnte lov.

Manøvreringsreglement mv., post 13

Statkraft har søkt om å få regulere Vatn 1012 gjennom 2,5 m senkning i forhold til opprinnelig naturlig vannstand. Etter tidligere utbygging i området har normal vannstand innstilt seg på ca. kote 1010,5. Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot den foreslåtte reguleringen. NVE vil bemerke at omsøkt HRV ligger på samme nivå som tidligere naturlig vannstand og foreslår at den omsøkte reguleringen tillates.

Middelvannføringen ut av vatn 1012 er beregnet til 300 l/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 161/s. Etter en eventuell overføring av Vatn 1012 vil middelvannføringen i Oddaåna like før samløpet med Ulladalsåna være redusert med 56 %. Tilsvarende for Ulladalsåna like nedstrøms samløpet er 10 %.

Statkraft har i søknaden, først og fremst av visuelle hensyn, foreslått å slippe en minstevannføring på 25 l/s fra Vatn 1012 i perioden juli– september som er den tiden veien til Blåsjø normalt er åpen.

Fylkesmannen har forutsatt at det slippes minstevannføring som beskrevet i søknaden. Andre høringsinstanser har ikke hatt kommentarer til minstevannføring.

NVE legger vekt på at det er betydelig ferdsel sommerstid langs Oddaåna og til Oddatjørndam-

men. Elven har blant annet et lite, men iøynefallende fossefall med en kulp nedenfor. Dette er godt synlig fra veien langs elva. Oddaåna ses i tillegg fra toppen av Oddatjørndammen. Det berørte området er forholdsvis sterkt preget av inngrep fra tidligere kraftutbygging, men omfanget av ferdsel i sommerperioden tilsier at området likevel er attraktivt for turister. En viss vannføring i Oddaåna anses viktig for landskapsopplevelsen.

Av hensyn til landskapsopplevelsen foreslår NVE at det slippes en minstevannføring fra Vatn 1012 som foreslått av Statkraft, dvs. 25 l/s i perioden juli-september. Dersom det naturlige tilsiget til Vatn 1012 er mindre enn angitt minstevannføring slippes det naturlige tilsiget.

Basert på søknadens tall for produksjonstap ved slipp av minstevannføringer vil NVEs forslag representere et produksjonstap på ca. 0,2 GWh/år. Utbyggingskostnaden blir etter dette 0,67 kr/kWh, noe som kan betegnes som økonomisk gunstig.

Oppdatert manøvreringsreglement som omfatter hele Ulla-Førre utbyggingen følger vedlagt. Post 1 i reglementet er i overensstemmelse med reglementet vedtatt ved kgl.res. 23.03.1984, men med endringer som følger av vårt forslag til overføring av Vatn 1012 og tilhørende krav til minstevannføringer. Øvrige poster er i overensstemmelse med reglementet vedtatt ved kgl.res. 20.03.1998.

Merking av usikker is, post 19

Tiltakshaver har påpekt merking av usikker is ved inntaket til pumpen som et aktuelt avbøtende tiltak. NVE finner det rimelig med merking av farlige områder og foreslår at det blir tatt inn standard vilkår om dette.

Øvrige merknader

Rogaland fylkeskommune anmoder om at konsesjonsmyndighetene ser nærmere på muligheten for å slippe minstevannføring forbi eksisterende inntak på kote 616 i Ulladalsåna av hensyn til villaksinteressene. NVE vil bemerke at nevnte inntak i Ulladalsåna er etablert med hjemmel i den første konsesjonen til Ulla-Førre-utbyggingen, dvs. kronprinsregentens res. av 13.09.1974. I denne konsesjonen er det ikke krav om slipp av minstevannføring forbi inntaket. Overføring av Vatn 1012 til Blåsjø vil ikke endre forholdene i Ulladalsåna nedstrøms inntaket på kote 616. NVE mener derfor at det ikke foreligger grunnlag for å pålegge slipp av minstevannføring forbi inntaket på nåværende tidspunkt. Dette spørsmålet kan vurderes i forbindelse med eventuell revisjon av vilkårene for Ulla-Førre-utbyggingen. Som nevnt ovenfor kan en slik revisjon foretas i år 2022."

Forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven for tillatelse for Statkraft SF til å foreta regulering og overføring av Vatn 1012 til Blåsjø

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med hovedkonsesjonen for Ulla-Førre-utbyggingen gitt ved Kronprinsregentens res. 13.09.1974. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Vatn 1012 er slik at de stedeegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdi-

er i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates trufet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene el-

ler deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 18 og 21 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartemen-

tet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk

i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til manøvreringsreglement for Ulla-Førreverkene fra og med 1. januar 2001 og inntil endelig reglement blir fastsatt, jf. kgl.res. 23.03.1984 og kgl.res. 20.03.1998:

1.

A. Reguleringer

Vatn	Naturlig sommer-vannstand moh.	Reguleringsgrenser		Oppdemming m	Senkning m	Regulerings-høyde m
		Øvre moh.	Nedre moh.			
Blåsjø:						
Øvre Storvatnet	975,0	1055	950	80,0	25,0	105
Store Gilavatnet	1045,5	1055				9,5
Førrevatnet	975,5	1055	970	79,5	5,5	85
Undeknutevatnet	992,4	1055	935	62,6	57,4	120
Andrevatnet	1022,8	1055	995	32,2	27,8	60
Tredjevatnet	1031,3	1055	960	23,7	71,3	95
Oddatjørn	936,1	1055	930	118,9	6,1	125
Vestre Kaldavatnet	1113,2	1115	1111	1,8	2,2	4
Skorpevadhøl	1047,8	1060	1045	12,2	2,8	15
Vann kote 1012	1012,2	1012,2	1009,7		2,5	2,5
Bjørndalsvatnet	700,0	708	697	8,0	3,0	11
Vassbottvatnet	474,0	475	470	1,0	4,0	5
Oddetjørna	628,7	630	625	1,3	3,7	5
Stovedalsvatnet	827,0	830	790	3,0	37,0	40
Flottene	589,7	613	590	23,3	23	
Mosvatnet	517,7	518,2	516,2	0,5	1,5	2
Sandsavatnet	602,3	605	550	2,7	52,3	55
Lauvastølsvatnet	594,3	605	590	10,7	4,3	15
Suldalsvatnet	67,5	68,5	67	1,0	0,5	1,5

Høydegrunnlag, se bilag 3.1.2. i NVE-Statskraft-verkenes generalplan av november 1971.

Bortsett fra Suldalsvatnet utføres dammene med faste overløp, og det regnes med at vannstanden kan stige inntil 1 m over øvre reguleringsgrense under flom. I Suldalsvatn vil maksimale flomvass-stander ikke overstige det som ville forekommet i uregulert vassdrag. Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker.

B. Overføringer

- a) Avløpene fra Bratteliåna ved øvre Storvatnet (119,5), Krymleåna (22,8) og Fossåna ved Store Gilavatnet (4,7), til sammen 147,0 km² nedbørfelter, overføres til Førrevatnet.
- b) Avløpene fra Førrevatnet (82,3), vann kote 1063 i Flottåna (1,9), vann kote 1012 (3,4) og avløpene under a, til sammen 234,6 km² nedbørfelt, overføres til Oddatjørn.

- c) Avløpene fra Pjåkevatnet (2,6) og 3 bekker i Kvilldalsåna (4,7) til sammen 7,3 km² nedbørfelt, overføres til tilløpstunnelen for Saurdal kraftstasjon eller videre til Blåsjø.
- d) Avløpene fra Vestre Kaldavatnet (15,4), bekk fra Novletjørna (4,5) og Skorpevadhøl (86,2) til sammen 106,1 km² overføres til Blåsjø.
- e) Avløpene fra Oddatjørn (68,5) og avløpene under b) og d), til sammen 409,2 km² nedbørfelt, overføres via Saurdal og Kvilldal kraftstasjoner til Suldalsvatnet.
- f) Avløpene fra Brokadalen (6,1), bekk (1,8), bekk fra Sprongavatna (11,9), Grasdalen (23,2), Bjørndalsvatn (5,6), felt i Helgelandsåna (5,9), bekk (4,8), Glommedalsfossen (5,7), fire bekker i Glommedalen (1,9), Kviatn (4,7), bekk til Søråna (1,3), Fossånas restfelt (27,9) overføres til Bjørndalsvatn. Sammen med avløpene fra Sørånas restfelt gjennom Stølsdals pumpeverk (8,0),

Oddetjørnas restfelt (1,3), Førreånas restfelt (8,0), bekk (0,7), Holavatnet (3,5), Flottånas restfelt (24,2), bekk (0,4) og Ulladalsånas restfelt (53,0), til sammen 199,9 km² nedbørfelt, overføres de til Sandsavatn.

- g) Avløpene fra Mosvatnet inklusive bekk fra Gam-laskardvatnet (23,1) og 2 bekker (1,1) gjennom Hjorteland pumpeverk, 3 bekker (2,5) og bekk fra Heiavatnet (4,8), til sammen 31,5 km² nedbørfelt, overføres til Sandsavatnet.
- h) Avløpet fra Sandsavatnet (58,2) og avløpene under f) og g), til sammen 289,6 km² nedbørfelt, overføres via Kvilldal kraftstasjon til Suldalsvatnet eller pumpes opp i Blåsjø.
- i) Avløpet fra 69,3 km² av Mostølsvatnets nedbørfelt og videre fra 3 bekker (4,7), Longavatnet (0,7), Dørlevatnet (1,9) og Eivindsåna (10,0), til sammen 86,6 km² nedbørfelt, overføres til Lauvastølsvatnet.
- j) Avløpene fra Grunnavatnets restfelt (25,5) og Bjørndalen (0,8), til sammen 26,3 km² nedbørfelt, overføres til tilløpstunnelen for Kvilldal kraftstasjon.
- k) Avløpet fra Lauvastølsvatnet (34,3) og avløpene under i) og j), til sammen 147,2 km² nedbørfelt, kan pumpes opp i Blåsjø.

2.

I Flomvannføringer

I samtlige vassdrag med unntak av Førreåna skal det ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannføringer så vidt mulig ikke økes.

II Overløp fra Blåsjø

Alt overløp fra Blåsjø kan slippes til Førreåna.

III Suldalslågen

Det skal slippes vann til Suldalslågen i overensstemmelse med følgende bestemmelser:

- a) Normalt opprettholdes følgende minstevannføringspålegg ved slippstedet Suldalsosen:

1. juni	-	14. juli	42 m ³ /s
15. juli	-	30. september	62 m ³ /s
1. oktober	-	14. oktober	50 m ³ /s
15. oktober	-	14. november	35 m ³ /s
15. november	-	14. desember	19 m ³ /s
15. desember	-	30. april	12 m ³ /s

I perioden 1. mai - 31. mai skal vannføringen være:

1. mai økes vannføringen til Suldalslågen til 40 m³/s som holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til 20 m³/s.

15. mai økes vannføringen til Suldalslågen til 70 m³/s som holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til 42 m³/s.

Innenfor perioden 1. - 14. oktober 2001 og 2002 økes vannføringen til Suldalslågen til 200 m³/s, hvis mulig i sammenheng med naturlig stor avrenning i restfeltet til Suldalsvatn. Denne vannføring holdes i ett døgn for så å bli jevnt redusert til henholdsvis 50 eller 35 m³/s avhengig av hvilket tidspunkt vannføringen økes.

Vannføringen i Suldalslågen skal aldri på noe tidspunkt i løpet av året underskride 12 m³/s målt ved Suldalsosen. Alle reduksjoner i vannføring ved slippstedet skal foregå med gradvise overganger, helst over en tredøgns periode og ikke raskere enn gjennomsnittlig 3 % pr time.

- b) En representant for de fiskeberettigede kan av hensyn til lakseoppgangen avtale med regulanten om å la vannføringen variere etter et pendlingsbånd i den perioden reglementet tilsier 62 m³/s. Pendlingen skal være mellom 55 og 72 m³/s. Det totale slippvolumet skal tilsvare vannføring på 62 m³/s i denne perioden.

I tiden 15. juli til 14. oktober kan en av de fiskeberettigede utpekte representant pålegge slipping av ytterligere 50 mill. m³ pr. år for situasjonstilpassede manøvreringsformål.

IV Hylen kraftverk

Fra 1. juni til 31. juli skal det normalt ikke overføres vann til Hylsfjorden. Fra 1. juni til 14. juli skal Hylen kraftverk eventuelt kjøres for å holde en vannføring på 42 m³/s ved Suldalsosen.

Når laksevandringsforsøkene er avsluttet, kan spørsmålet om drift av Hylen kraftstasjon i juni og juli tas opp til vurdering.

Ved flom skal en ta sikte på å holde vannføringen ved Larvika under 350 m³/s. Ved regulering av en slik flomsituasjon kan overskytende vann overføres til Hylsfjorden (når Suldalsvatn har nådd HRV).

V Kvilldalsåna

I Kvilldalsåna skal det slippes vann slik at vannføringen i tiden fra 1. mai til 1. oktober ved utløpet i Suldalsvatn ikke underskrider 0,5 m³/s.

VI Mosvatn

Mosvatn tappes ned tidligst mulig før jul. Deretter kan vannstanden varieres frem til lavvannsperiodens slutt mellom kote 516,2 og 517,2. I vårflomperioden mellom kote 516,2 og 518,2. I tiden etter og frem til 1. september mellom kote 517,2 og 518,2.

VII Sandsavatn

Sandsavatn skal fylles snarest mulig etter lavvannsperiodens slutt til kote 600 og kan ikke tappes under denne koten før 20. august. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Saurdal, Kvilldal og Hylene kraftstasjoner.

VIII Vann kote 1012

Fra sperredammen ved utløpet av vann kote 1012 skal det slippes en minstevannføring på 25 l/s i perioden 1. juli – 30. september. Dersom tilsiget til vann kote 1012 er mindre enn fastsatt minstevannføring slippes det naturlige tilsiget.

3.

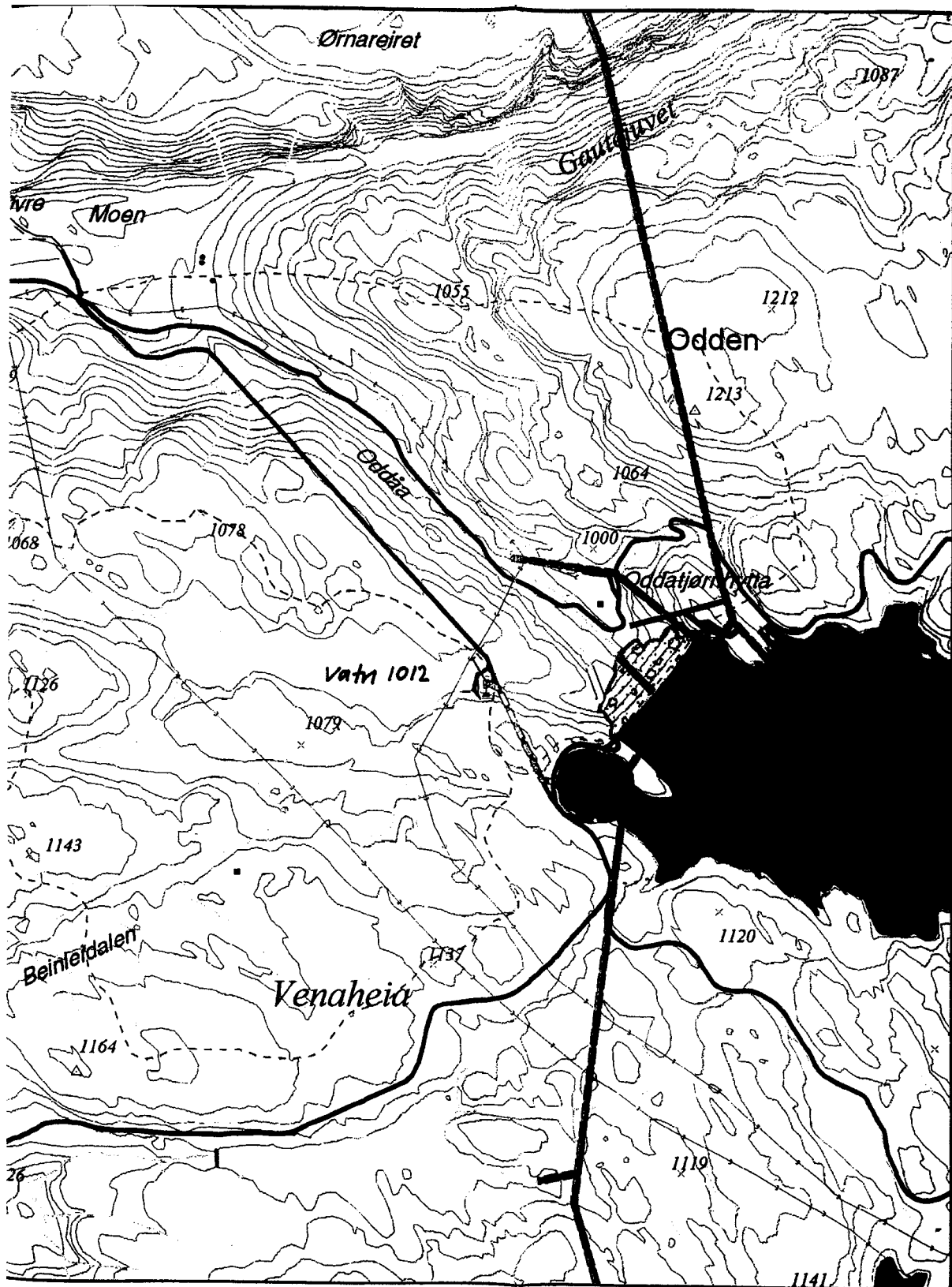
Konsesjonæren skal påse at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres

protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for de allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Høring

Olje- og energidepartementet sendte NVEs innstilling på høring den 23.12.03 til Suldal kommune,

Rogaland fylkeskommune og Miljøverndepartementet. Ingen av høringsinstansene har merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementets merknader

Innledning

Statkraft har i brev av 06.11.02 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å overføre Vatn 1012 til Blåsjømagasinet, og til å regulere Vatn 1012 med 2,5 meter senkning. Vatn 1012 ligger like vest for Oddatjørndammen i Suldal kommune og renner ut i Oddaåna som igjen renner ut i Ulladalsåna. Ulladalsåna er overført til Sandsavatn og inngår i dagens Ulla-Førre utbygging. Statkraft har tillatelse til regulering og utbygging fra 1974 for Ulla-Førre-vassdragene. Den omsøkte overføringen av Vatn 1012 innebærer en bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser.

Vatn 1012 ligger i et område som er sterkt preget av tekniske inngrep i tilknytning til tidligere utbygging, blant annet vei m. tunnel, Oddatjørndammen, regulering av Blåsjømagasinet og kraftledning-er.

Tiltaket det her søkes konsesjon om gir en økt produksjon i de eksisterende Ulla-Førre-verkene på 8 GWh/år.

Prosjektet ble innvilget fritak fra Samlet planbehandling i brev fra NVE datert 18.03.2002.

Omsøkt plan er ikke berørt av Verneplan for vassdrag.

NVEs innstilling

Tiltaket medfører små inngrep i et allerede utbygd område og vil gi økt krafttilgang ved bedre utnyttelse av eksisterende installasjoner. Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten av tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8. NVE anbefaler derfor at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere og overføre Vatn 1012 til Blåsjø.

Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring til Suldal kommune, Rogaland fylkeskommune og Miljøverndepartementet. Ingen av høringsinstansene har merknader til NVEs innstilling.

De negative konsekvensene av tiltaket er knyttet til rekruttering av fisk i Vatn 1012 og redusert landskapsopplevelse. Departementet er enig med NVE i at disse negative konsekvensene i tilstrekkelig grad avbøtes med de foreslåtte krav til avbøtende tiltak og minstevannføring.

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved tiltaket er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringslo-

ven til å regulere og overføre Vatn 1012 til Blåsjø. I tillatelsen inngår også tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse.

Tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven innebærer at Statkraft SF gis tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter i tilknytning til overføringen, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Tillatelse tilrås gitt på vilkår som foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til forslaget om minstevannføring fra Vatn 1012 på 25 l/sek i perioden juli-september. Dersom det naturlige tilsiget til Vatn 1012 er mindre enn angitt minstevannføring, slippes det naturlige tilsiget. Forslaget er i tråd med fylkesmannens forutsetninger. Andre høringsinstanser har ikke hatt kommentarer til minstevannføringen. Minstevannføringen tilsvarer et produksjonstap på 0,2 GWh/år.

Det fastsettes et oppdatert manøvreringsreglement som omfatter hele Ulla-Førreutbyggingen.

Departementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene ellers.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Statkraft SF tillatelse til regulering og overføring av Vatn 1012 til Oddatjørn (Blåsjømagasinet) i Ulladalsvassdraget i Suldal kommune i Rogaland. Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 28. mai 2004.
2. Det fastsettes manøvreringsreglementet for Ulla-Førre-anleggene i samsvar med ovennevnte foredrag.

14 Vardar AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Uste Nes AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 2. juni 2004.

I

Det vises til Deres brev av 13. oktober 2003 der De på vegne av Vardar AS søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (inkl.) kap. I i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Uste Nes AS. Ervervet skjer ved innfusjonering av datterselskapet Uste Nes Holding AS i Vardar AS.

II

Etter det opplyste eies Uste Nes AS 100 % av Uste Nes Holding AS. Uste Nes AS eier 2/7 av Usta og Nes Kraftverk i Hallingdal, med tilhørende fallrettigheter. Uste Nes AS forestår kun omsetning av selskapets andel av kraften som produseres i Usta og Nes Kraftverk, og har ikke nettvirksomhet eller sluttbrukeromsetning som er konsesjonspliktig etter energiloven. Det er Oslo Energi Produksjon AS som innehar anleggskonsesjonene knyttet til driften av kraftverkene.

Overdragelsen av samtlige aksjer i Uste Nes AS fra Uste Nes Holding AS til Vardar AS gjennomføres i forbindelse med en mor-datterfusjon, som et ledd i en intern restrukturering av Vardar AS. Uste Nes Holding AS tjener ingen selvstendig forretningsmessig hensikt, og er bare et unødvendig mellomledd til eierskapet til Uste Nes AS. Overdragelsen endrer ikke på de reelle eierforholdene til de underliggende fallrettighetene.

Overdragelsen av samtlige aksjer i Uste Nes AS fra Uste Nes Holding AS til Vardar AS, utløser konsesjonsplikt for erverv av fallrettigheter i henhold til ikl. kap. I.

III

Uste Nes AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 12. oktober 1999 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring av fallrettigheter fra Buskerud Energi Produksjon AS til Uste Nes AS. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i Buskerud Fylkeskraft AS, Buskerud Energi AS og Uste Nes AS skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke var konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettighetene selskapene fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter ikl. § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medførte at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger var tilstede.

Uste Nes AS fikk også unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved Olje- og energidepartementets samtykke av 3. mai 2002, i forbindelse med overdragelse av aksjer i Uste Nes AS fra Buskerud Energi AS til Uste Nes Holding AS, samt etterfølgende fusjon mellom Uste Nes AS og Buskerud Energi AS. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i Buskerud Fylkeskraft AS, Uste Nes Holding AS og Uste Nes AS skulle meldes konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den

statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke var konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter ikl. § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter ikl. § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medførte at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger var tilstede.

De omsøkte erverv må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritak 12. oktober 1999 og 3. mai 2002.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at de omsøkte ervervene foranlediger bruk av forkjøpsretten. Departementet kan heller ikke se at de omsøkte ervervene gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved nevnte samtykker.

IV

Olje- og energidepartementet finner at fusjonen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter ikl. § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressurser ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter ikl. § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter ikl. § 1 fjerde ledd vil det derfor bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter som selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter ikl. § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter ikl. § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

V

Med hjemmel i ikl. § 1 fjerde ledd gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sam-

men slutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Vardar AS og Uste Nes AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter ikl. § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene ved dette og ved tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg rett til å gjøre gjeldende forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige rettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter ikl. kap. I. Forkjøpsretten utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

15 Trollfjord Kraft AS

(Tillatelse til utvidelse av Trollfjord I kraftverk i Trollfjordvassdraget i Hadsel kommune i Nordland)

Kongelig resolusjon 11. juni 2004.

1. Innledning

Stortinget fattet 11. mars 2004 fattet følgende vedtak:

"I

Kravet fra Trollfjord Kraft AS om overprøving av Olje- og energidepartementets avslag på søknaden om utvidelse av Trollfjord I kraftverk i Trollfjordvassdraget i Hadsel kommune i Nordland fylke tas til følge.

II

Stortinget forutsetter at Kongen i statsråd gir tillatelse til utvidelse av Trollfjord I kraftverk i samsvar med NVEs innstilling i saken.

III

St.meld. nr. 9 (2003-2004) om utviding av Trollfjord I kraftverk i Trollfjordvassdraget – vedlegges protokollen."

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 140 (2003-2004) fra energi- og miljøkomiteen. Innstillingen fravek Olje- og energidepartementets tilråding i St.meld. nr. 9 (2003-2004), hvor det ble frarådd å gi tillatelse til den omsøkte utvidelsen. I samsvar med Stortingets vedtak skal det her gis tillatelse til Trollfjord Kraft AS til utvidelse av Trollfjord I kraftverk i Trollfjordvassdraget i samsvar med NVEs innstilling i saken.

2. NVEs innstilling

NVEs innstilling av 6. januar 2000 inneholder søknaden fra Hadsel Energiverk AS nå Trollfjord Kraft AS, og NVEs merknader. Innstillingen lyder som følger:

"Hadsel Energiverk har sendt NVE søknad dattert 14.08.98 om utvidelse av Trollfjord kraftverk i Trollfjordvassdraget i Hadsel kommune.

Søknad

" 1. Innledning

1.1 Søkeren

Hadsel Energiverk AS (HE), tidligere Hadsel Komm. Kraftverk, ble stiftet i 1937.

HE er et kommunalt eiet vertikalintegreert kraftselskap med Hadsel kommune som tradisjonelt forsyningsområde. Administrasjonen er lagt til Stokmarknes.

HE eier og driver 3 kraftstasjoner med en samlet installasjon på 5,5 MW og en midlere årlig produksjon på ca. 19 GWh. Total kraftomsetning pr. år er ca. 15 OGWh.

HE er medeier i A/S Nordkraft og Niingen Kraftlag A/S.

1.2 Geografisk plassering

Blåskavlelva og Trollfjordvassdragene ligger på Austvågøya i Hadsel kommune, Nordland fylke. Området er dekket av kart i M-71 I serien, blad I 13 11. Landskapsformene i vassdragene domineres av relativt alpint terreng med tinder opp mot 1000 m. Blåskavlvassdraget preges av brene Blåskavlén. Trollfjorden, som er en sidefjord til Raftsundet, er med sine steile fjellsider en populær avstikker for Hurtigruta.

Fra naturens side har Trollfjordvassdragene et samlet nedbørfelt på 11 km² og en midlere vannføring på 0,9 m³/s. Etter utførte reguleringer er tallene i dag 2,5 km² og 0,2 m³/S. Blåskavlelva, som i dag er uberørt, har et nedbørfelt på 3,4 km² og en midlere vannføring på 0,35 m³/s ved utløpet i Higravfjorden

1.3 Eksisterende inngrep

Bilag 1

Vassdragene innerst i Trollfjorden har fra 1952 vært utnyttet til kraftformål i Trollfjord I og 11. Kraftverkene eies og drives av HE.

Trollfjord I utnytter fallet mellom Trollfjordvatnet og Trollfjorden. Isvatnet er overført til Trollfjordvatnet. Hovedmagasinet, Trollfjordvatnet, er regulert ved senkning på 19,3 m mens Isvatnet fungerer som buffermagasin. Vannveien består av tunnel og rør i dagen.

Trollfjord I har en installasjon på 2,6 MW og en årlig midlere produksjon på 11 GWh.

Trollfjord II utnytter fallet mellom Botnvatnet og Trollfjorden. Botnvatnet, som er eneste magasin, er regulert ved senkning. Vannveien består av tunnel og rør i dagen/i fjell. Trollfjord II har en installasjon på 1,4 MW og en årlig midlere produksjon 4 GWh.

1.4 Kort orientering om omsøkt alternativ; alt A. Bilag 2 og 3

Alternativet innebærer at høyeste regulerte vannstand (HRV) i Trollfjordvatnet heves 4,7 m. Magasinvolument blir dermed utvidet. Total reguleringshøyde blir 24 m.

Det bores også en overføringstunnel (650 m lang) fra vatnet rett nedstrøms Blåskavlen til isvatnet og dermed til eksisterende Trollfjord 1. Nedbørfeltet blir dermed utvidet. Det lille vatnet nordøst for breen, Vatn 590, vil fungere som et buffermagasin.

Tiltaket krever ikke ny vei- eller linjebygging.

Andre vurderte alternativ er å utføre enten en overføring av Blåskavlelva eller en tilleggsregulering av Trollfjordvatnet. Separat utbygging av Blåskavlelva er også vurdert, men er forkastet.

Det omsøkte alternativet, som er et utvidelsesprosjekt, vil gi en tilleggsproduksjon på 2,7 GWh (vinterkraft) og vil bidra til en bedre lokal dekning og sikkerhet. Utbyggingskostnaden er beregnet til 8,9 mill. kr.

Tiltaket medfører blant annet redusert vannføring i Blåskavlelva, noe neddemmet areal rundt Trollfjordvatnet og øket gjennomstrøm-

ning i Isvatnet. Totalt anses de miljømessige konsekvensene å være akseptable.

2. Nødvendige tillatelser /saksgang

2.1 Nødvendige tillatelser

Overføringen av Blåskavlelva og tilleggsreguleringen av Trollfjordvatnet krever tillatelse etter vassdragsreguleringsloven (Lov av 14. des. 1917 om vassdragsreguleringer).

Primært vil HE forsøke å inngå minnelige avtaler. Det vil bli søkt om tillatelse uten tidsbegrensning samt godkjenning til å bruke almanastevning overfor berørte parter.

2.2 Saksgang

Søknaden er lagt ut til offentlig gjennomsyn på kommunekontoret og sendt til berørte myndigheter og organisasjoner for uttalelse. På bakgrunn av de innkomne uttalelser gir NVE sin innstilling til Olje- og Energidepartementet. En eventuell tillatelse gis ved kgl.res.

2.3 Dagens tillatelse

HE er gitt tidsubegrenset konsesjon til å regulere og utnytte Trollfjordvassdraget (inkl. regulering av Trollfjordvatnet mellom k 187,3 og 168,0) og til å overføre Isvatnet til Trollfjordvatnet ved kgl.res. av 28. januar 1949.

3. Orientering om tiltaket

3.1 Omsøkt alternativ; alt. A: Overføring Blåskavlelva og tilleggsreg. Trollfjordvatnet

Bilag 2A

3.1.1 Hoveddata

Alternativet inneholder både overføring av Blåskavlelva og tilleggsregulering av Trollfjordvatnet.

Nedbørfeltet utvides ved at det overføres vann fra Blåskavlelva ved hjelp av en overføringstunnel mellom vatn 590 i Blåskavlelva og Isvatnet i Trollfjord. Vatn 590 vil fungere som buffermagasin.

Høyeste regulerte vannstand (HRV) forutsettes hevet til kote 192; dvs. 4,7m. Total reguleringshøyde blir 24m. Magasinvolument blir utvidet med 6,2 mill.m³; dvs. 33%.

HOVEDDATA FOR KRAFTVERKET ETTER UTBYGGING ALT.A

Trollfjord I kraftverk Utvidelse	Eksist. sit.	Sit. Etter utbygging	Økning
1. TILLØPSDATA			
Nedbørfelt km ²	8,5	10,2	1,7
Midlere tilløp mill.rn,	28,1	34,2	6,1
Magasin Mill.m ³ /%	18,8/67	25,0/73	6,2
2. STASJONSDATA			
Midl. Bto. fallhøyde m.....	180	183	3
Midl. Energielv. kWh/m ³	0,4	0,407	0,07
Maks. slukeevne v/midlere fallhøyde m ³ /s	1,8	1,8	

Trollfjord I kraftverk Utvidelse	Eksist. sit.	Sit. Etter utbygging	Økning
Maks. ytelse v/midlere fallhøyde MW	2,6	2,6	
Bruktid timer	4230	5310	1080
3. PRODUKSJON, MIDLERE			
Vinterproduksjon GWh	8,8	11,7	2,8
Sommerproduksjon GWh	2,2	2,1	-0,1
Årlig produksjon GWh.....	11,0	13,8	2,7
4. UTBYGGINGKOSTNAD/ØKONOMI			
Byggetid år	-	0,5	0,5
Utb.kost. mill kr.....	-	8,9	8,9
Utbyggingspris kr/kWh	-	-	3,30
Nyttefaktor ¹⁾			1,12

1) 25 øre/kWh vinter og 15 øre/kWh sommer er benyttet sammen med 7% rente og 60 års levetid (40 år gir nyttefaktor 1,03).

3.1.2 Overføringer

Bilag 2B

Avløpet fra Blåskavlelva (Vatn 590) forutsettes overført til lsvatnet/Trollfjord via en 650 m lang boret tunnel med diameter 0,5 m.

3.1.3 Reguleringer

	Trollfjordvatnet				Vatn 590			
	Areal km ²	HRV	LRV	Volum mill.m ³	Areal km ²	HRV	LRV	Volum mill.m ³
Før reg. (1	1,24	187,3	168,0	18,8	0,02	590	590	0
Etter reguler.....	1,34	192	168,0	25,0	0,02	590	587	0,05

¹⁾ Dagens situasjon

Eksisterende/endrede magasiner. Det bygges en dam ved utløpet av Trollfjordvatnet. En platedam, 6 m høy og 75 m lang, forutsettes benyttet. Alternativt kan en kombinasjon av steinfyllingsdam og massivdam benyttes. Stein til dammen kan da brytes i området.

Nye magasiner. Utløpet av Vatn 590 sperres ved en enkel terskel. Vatnet vil fungere som buffermagasin med en buffersone på inntil 3 m (senkning).

3.1.4 Kraftstasjon/driftsvannveier

Eksisterende Trollfjord I benyttes. Ved modernisering av kraftverket vil ytterligere gevinst oppnås.

3.1.5 Veibygging

Ingen ny veibygging er nødvendig. Helikoptertransport benyttes.

3.1.6 Massetak og deponi

Ingen massetak er nødvendig i alternativet. Massene fra overføringstunnelen ca. 250 m³ plasseres i tipp ved utløpet av tunnelen.

3.1.7 Anleggskraft. Samband

Ingen nye linjer er forutsatt hverken i anleggstiden eller permanent. Trådløst samband vil bli benyttet.

3.1.8 Innpassing i produksjonssystemet

Eksisterende stasjon og linjer benyttes.

3.1.9 Hydrologi

Nr	Navn	Areal Km ²	Spes.avløp l/s km ²	Midlere avløp m ³ /s	mill.m ³
1	Trollfjordvatnet	7,1	105	0,75	23,5
2	Isvatnet	1,4	105	0,15	4,6
3	Blåskavlen k590	1,7	115	0,19	6,1
4	Blåskavlelva rest	1,7	95	0,16	5,1
3,4	Blåskavlelva: Dagens situasjon	3,4	103	0,35	11,2
4	Etter utbygging ¹⁾	1,7	95	0,16	5,1
1,2	Trollfjord kraftverk: Dagens situasjon	8,5	105	0,90	28,1
1-3	Etter utvidelse	10,2	107	1,09	34,2

¹⁾ Flomtap er ikke medregnet
NVE's avrenningskart (1987) for perioden 1930-60 er benyttet.

Magasinutvikling

Bilag 4

Magasinutviklingen i Trollfjordvatnet i dag og etter utbygging er vist i bilag 4. Grovt sett blir oppfyllingsforholdene omtrent som i dag. HRV-3m nås ca. 20. juli i et normalår og magasinet holdes deretter rett under HRV frem til 1. okt. da det fylles helt opp. Det bemerkes at kurvene ikke representerer enkeltår, men satt opp etter maks.(100%), øvre kvartil (75%), medianår (50%), nedre kvartil (25%) og min. (0%). Hver uke er satt sammen av flere år. F.eks. sier kurven for alt. A øvre kvartil i uke 20, at vannstanden er kote 170. Det betyr at i 75% av årene er vannstanden lavere enn 170 og i 25% av årene høyere.

Bortsett fra i østre og vestre ende av vatnet er det relativt bratte sider med fjell i dagen. Ca. 0,1 km² neddemmes.

Vatn 590 i Blåskavlelva benyttes som buffermagasin med 3m buffersone. Dette innebærer en vannstand nær LRV vinterstid og noe høyere og mer varierende vannstand sommerstid.

Vannføring etter utbygging

Bilag 5

Elva mellom Trollfjordvatnet og Trollfjorden er i dag nær tørrlagt hele året. Den vil få marginalt mindre vannføring da noe flomvann kan innvinnes sensommers.

Blåskavlelva er en breelv med tilhørende høy sommervannføring og tilsvarende mindre vintervannføring. Elva vil få redusert vassføring fra Vatn 590 og ned til Higravfjorden i vest. Fra

nær tørrlegging rett nedstrøms vannet bidrar restfeltet med mer og mer vann slik at ved utløpet i Higravfjorden opprettholdes 47% av vannføringen. Hydrogram for Blåskavlelva ved utløpet i Higravfjorden er vist i bilag 5.

Strekningen Vatn 590-Isvatnet er i dag uten vannforbindelse. Den delen av strekningen som er fra utløpet av overføringstunnelen og ned til Isvatnet, vil få en vannføring på 0,19 m³/s i middel.

Strekningen Isvatnet-Trollfjordvatnet, som for det meste er tunnel, vil få økt vannføring.

3.1.10 Produksjonsberegninger

Valg av avløpsstasjon

VM Øvre Sørfjordvatnet(1930-60) er benyttet for å ta hensyn til brefelt, høydeforhold med mer, selv om det ligger i Tysfjord ca. 9 mil øst for Trollfjorden.

Programvare

Ved simuleringer er benyttet EFI's program VANSIMTAP på ukebasis.

Manøvrering

Maksimal vinterproduksjon er forsøkt oppnådd. Trollfjordvatnet forutsettes nedtappet mot ca. 1. mai. Deretter stoppes kraftverket frem til at vannstanden har nådd HRV minus en liten buffersonne. Denne vannstanden holdes fram mot 1. oktober hvor tappingen tar til. Se pkt. 11.

Resultater fra simuleringene er vist i påfølgende tabell:

TROLLFJORD I	Installasjon MW	Midlere produksjon i GWh			Bestemmende år
		Vinter	Sommer	År	
Dagens situasjon.....	2,6	8,8	2,2	11,0	10,9
Etter utbygging	2,6	11,7	2,1	13,8	13,6
Økning	0	2,9	-0,1	2,8	2,7

3.1.11 Kostnader

Kostnadene er basert på NVE's kostnadskurver, samtaler med entreprenører og egne erfarings-

tall. Overslaget er basert på kostnadsnivå primo 1997.

KOSTNADER PR. 01.01.97 (7%rente på i byggetiden)

	Mill kr
Trollfjord kraftverk. Økt magasin Trollfjordv. og overføring Blåsk.elva	
I. Reguleringsanlegg	1,6
2. Overføringsanlegg	4,6
3. Driftsvannveier (inkl. trykksjakt)	
4. Kraftstasjon (bygningmessig)	
5. Kraftstasjon (maskinelt og elektrotekn.)	
6. Transportanlegg. Anleggskraft	0,5
7. Boliger. Verksteder. Adm.bygg. Lager etc.	
8. Terskler. Landskapspleie	
9. Uforutsett	0,7
10. Investeringsavgift	0,6
11. Planlegging. Administrasjon	0,4
12. Erstatninger. Tiltak. Ervervelse etc	0,2
13. Finansieringsutgifter. Avrunding	0,3
Sum utbyggingskostnader	8,9

3.1.12 Naturhestetekrefter som innvinnes

		Dagens situasjon	Etter utbygging	Økning
Nedbørfelt	km ²	8,5	10,2	1,7
Midl.avløp	mill m ³	28,1	34,2	0,1
Midl. avløp	m ³ /s	0,89	1,08	0,19
Magasin mill	m ³	18,8	25	6,2
Magasin	%	67	73	
Reg.prosent median år	%	100	100	
Reg.prosent bestemmende år	%	96,5	97,5	
Innvundne nat.hk median år	nat.hk.	2135	2635	500
Innvundne nat.hk best.år	nat.hk.	1820	2320	500

Alm. lavvannsføring er medtatt med 10 l s km² for bestemmende år. Midl. brutto fall høyde er satt til 180 m og 183 m for henholdsvis dagens sit. og sit. etter utbygging.

3.1.13 Byggetid/fremdrift

Byggetida for utvidelsen er beregnet til 0,5 år. Arbeidet vil foregå i sommersesongen og startes så snart konsesjon er på plass og akseptable tilbud er oppnådd.

Kostnader-økonomi

Alternative priser		Nåverdi inntekt mill. kr	Utbygn.- kostnader mill. kr	Tilleggsprod GWh	Utbygn.-pris kr/kWh	Nyttefaktor
Vinter Øre/kWh	Sommer Øre/kWh					
25	15	9,9	8,9	2,7	3,30	1,12
30	15	12,0	8,9	2,7	3,30	1,34
25	20	9,9	8,9	2,7	3,30	1,11
30	20	11,9	8,9	2,7	3,30	1,34
35	20	13,9	8,9	2,7	3,30	1,56

Nyttefaktoren er definert som nåverdi inntekt dividert på utbyggingskostnaden. Den må være større enn 1 for at lønnsomhet skal opp-

3.1.14 Nytte av prosjektet/følsomhet

Den etterfølgende tabellen viser lønnsomheten ut fra forskjellige prisforutsetninger. 7% rente og 60 års levetid er forutsatt. Ønskes 40 års levetid, reduseres nåverdi og nyttefaktor med 5%. Ønskes 60 års levetid og 5% rente økes tilsvarende med 42%.

nås. 7% rente og 60 års levetid er forutsatt. I tillegg kommer noe redusert tap i nettet.

3.2 Alternativ B: Kun økning av regulering Trollfjordvatnet**3.2.1 Hoveddata****Bilag 6**

Alternativ B innebærer at HRV Trollfjordvatnet heves til kote 190; dvs. 2,7 m. Dette er 2 m lavere enn alt. A. En enkel betongdam er forutsatt. Magasinvolumentet blir utvidet med 3,5 mill.m³; dvs. 19%.

HOVEDDATA FOR KRAFTVERKENE ETTER UTBYGGING ALT. B

Trollfjord I kraftverk	Eksist. sit.	Sit. etter utb.	Økning
1. TILLØPSDATA			
Nedbørfelt km ²	8,5	8,5	
Midlere tilløp mill.m ³	28,1	28,1	
Magasin mill.m ³ /%	18,8/67	22,3/79	3,5
2. STASJONSDATA			
Midl. Bto. Fallhøyde m	180	182	2
Midl. Energielv. kWh/m ³	0,4	0,405	0,05
Maks. slukeevne v/midlere fallhøyde m ³ /s	1,8	1,8	
Maks. ytelse v/midlere fallhøyde MW	2,6	2,6	
Bruktid timer	4230	4350	120
3. PRODUKSJON, MIDLERE			
Vinterproduksjon GWh	8,8	10,2	1,4
Sommerproduksjon GWh	2,2	1,1	-1,1
Årlig produksjon GWh	11,0	11,3	0,3
4. UTBYGG.KOSTN./ØKONOMI			
Byggetid år	-	0,5	-
Utb.kost. mill. kr	-	1,5	1,5
Utbyggingspris kr/kWh	-	-	
Nyttfaktor ¹⁾			1,72

¹⁾ Krever nødvendig kraftprisforskjell sommer-vinter på ca. 6 øre/kWh for å gå i balanse.

3.2.2 Overføringer

Alternativet innebærer ingen nye overføringer.

3.2.3 Reguleringer

	Trollfjordvatn			
	Areal km ²	HRV	LRV	Volum mill.m ³
Før reg. ¹⁾	1,24	187,3	168,0	18,8
Etter regulering	1,31	190	168,0	122,3

¹⁾ Dagens situasjon

Eksisterende/endrede magasiner

Det bygges en ny dam ved utløpet av Trollfjordvatnet. En platedam, 4 m høy og 65 m lang, er forutsatt. Alternativt kan en massivdam bygges i kombinasjon med en steinfyllingsdam. Det er for det meste fjell i dagen, men ur av ukjent mektighet på sørvestsiden.

Nye magasiner

Ingen nye magasiner er forutsatt.

3.2.4 Kraftstasjoner/eldriftsvannveier

Eksisterende Trollfjord I benyttes.

3.2.5 Veibygging

Ingen ny veibygging er nødvendig. Helikoptertransport benyttes.

3.2.6 Massetak og deponi

Ingen massetak er nødvendig i basisalternativet. Velges platedam eller massivdam, blir alle masser tiltransportert. I fyllingsdamalternativet forutsettes nødvendige masser tatt ut nær dammen.

3.2.7 Anleggskraft

Samband. Ingen nye linjer er forutsatt hverken i anleggstiden eller permanent. Trådløst samband vil bli benyttet.

3.2.8 Innpassing i produksjonssystemet

Forholdene blir som i dag. Trollfjord I kraftverk vil få mer vinterproduksjon og noe mindre flomtap.

3.2.9 Hydrologi

Det blir ingen endring i disponibelt avløp.

3.2.10 Produksjonsberegninger

TROLLFJORD I	Midlere produksjon i GWh		
	Vinter	Sommer	År
Dagens situasjon	8,8	2,2	11,0
Etter utbygging	10,2	1,1	11,3
Økning	1,4	-1,1	0,3

3.2.11 Kostnader

Utbyggingskostnadene er beregnet til 1,5 mill. kr.

3.2.12 Naturhestekrefter som innvinnes

55 og 15 nat.hk vil innvinnes i henholdsvis bestemmende år og i medianår.

3.2.14 Nytte av prosjektet. Kostnader - Økonomi

Alternative priser

Vinter øre / kWh	sommer øre / kWh	Nyttefaktor	Nåverdi inntekt mill.kr	Utbygn.kostn. mill.	Tilleggsprod. GWh	Utbygn.pris kr / kWh
25	15	1,72	2,6	1,5	0,3	-
30	15	2,38	3,6	1,5	0,3	-
25	20	1,21	1,8	1,5	0,3	-
30	20	1,87	2,8	1,5	0,3	-
35	20	2,52	3,8	1,5	0,3	-

3.3 Alternativ C: Kun overføring av Blåskavleiva

3.3.1 Hoveddata Bilag 7

Alternativ C innebærer at det bores en overføringstunnel fra nedbørfeltet rundt breen Blå-

Magasinutvikling

Magasinet vil få en litt seinere oppfylling enn i dag da en øker magasinprosenten. Pga. til dels bratte sider rundt vatnet vil neddemt areal begrenses til 0,07 km².

Vannføring etter utbygging

Elva mellom Trollfjordvatnet og Trollfjorden vil få marginalt mindre vannføring jf. alternativ A.

3.2.13 Byggetid/fremdrift

Byggetiden for utvidelsen er beregnet til 0,5 år.

skavlen til Isvatnet og dermed til eksisterende Trollfjord 1. Det lille vannet nordøst for breen, Vatn 590, vil fungere som et buffermagasin. Nedbørfeltet blir dermed utvidet.

HOVEDDATA FOR KRAFTVERKENE ETTER UTBYGGING ALT. C

Trollfjord I kraftverk	Eksist. sit.	Sit. etter utb.	Økn.
1. TILLØPSDATA			
Nedbørfelt km ²	8,5	10,2	
Midlere tilløp mill.m ³ ,	28,1	34,2	6,1
Magasin Mill.m ³ /%	18,8/67	18,8/55	-
2. STASJONSDATA			
Midl. Bto. Fallhøyde m	180	180	-

Trollfjord I kraftverk	Eksist. sit.	Sit. etter utb.	Økn.
Midl. Energielkv. kWh/m ³	0,4	0,4	-
Maks. slukeevne v/midlere fallhøyde m ³ /S	1,8	1,8	
Maks. ytelse v/midlere fallhøyde MW	2,6	2,6	
Bruktid timer	4230	5200	970
3. PRODUKSJON, MIDLERE			
Vinterproduksjon GWh	8,8	9,4	0,6
Sommerproduksjon GWh	2,2	4,1	1,9
Årlig produksjon GWh	11,0	13,5	2,5
4. UTBYGG.KOSTN /ØKONOMI			
Byggetid år	-	0,5	0,5
Utb.kost. mill kr	-	6,4	6,4
Utbyggingspris kr/kWh	-	-	2,56
Nyttefaktor			0,95

3.3.2 Overføringer

Avløpet fra Blåskavlelva (Vatn 590) forutsettes overført til lsvatnet/Trollfjord via en 650 m lang boret tunnel med diameter 0,5 m.

3.3.3 Reguleringer

Vatn 590	Areal	HRV	LRV	
Volum	km ²		mill.m ³	
Før regulering	0,02	590	590	0
Etter regulering	0,02	590	587	0,05

Eksisterende / endrede magasiner. Ingen endringer av eksisterende magasiner er forutsatt. Nye magasiner. Utløpet av Vatn 590 sperres med en enkel terskel. Vatnet vil fungere som buffermagasin.

3.3.4 Kraftstasjon/driftsvannveier

Eksisterende Trollfjord I benyttes.

3.3.5 Veibygging

Ingen ny veibygging er nødvendig. Helikoptertransport benyttes.

3.3.6 Massetak og deponi

Ingen massetak er nødvendig. Massene fra overføringstunnelen, ca. 250 m³ plasseres i tipp ved utløpet av tunnelen.

3.3.9 Hydrologi

Nr	Navn	Areal km ²	Spes.avløp l/s km ²	Midlere avløp m ³ /s	mill.m ³
1	Trollfjordvatnet	7,1	105	0,75	23,5
2	Isvatnet	1,4	105	0,15	4,6
3	Blåskavlen k590	1,7	115	0,19	6,1
4	Blåskavlelva rest	1,7	95	0,16	5,1
3,4	Blåskavlelva: Dagens situasjon	3,4	103	0,35	11,2
4	Etter utbygging (¹)	1,7	95	0,16	5,1
1,2	Trollfjord kraftverk; Dagens situasjon	8,5	105	0,90	28,1
1-3	Etter utvidelse	10,2	107	1,09	34,2

¹) Flomtap er ikke medregnet

3.3.7 Anleggskraft.Samband

Ingen nye linjer er forutsatt hverken i anleggstiden eller permanent. Trådløst samband vil bli benyttet.

3.3.8 Innpassing i produksjonssystemet

Forholdene blir omtrent som i dag. Trollfjord I kraftverk vil få større produksjon og noe lenger brukstid.

Magasinutvikling

Magasinutviklingen innebærer en raskere oppfylling enn i dag i Trollfjordvatnet. Vatn 590 vil fungere som buffermagasin.

Vannføring etter utbygging

Forholdene i berørte elvestrekninger blir omtrent som for alt. A: Elva mellom Trollfjordvatnet og Trollfjorden vil få marginalt mindre vannføring. Blåskavlelva vil få redusert vassføring fra Vatn 590 og ned til Higravfjorden i vest. Fra nær

tørrelgging rett nedstrøms vannet bidrar restfeltet med mer og mer vann slik at ved utløpet i Higravfjorden opprettholdes 47% av vannføringen; jf. Bilag 3. Strekingen Vatn 590-Isvatnet er i dag uten vannforbindelse. Den delen av strekingen som er fra utløpet av overføringstunnelen og ned til Isvatnet, vil få en vannføring på 0,19 m³/S i middel. Strekingen Isvatnet-Trollfjordvatnet, som for det meste er tunnel, vil få økt vannføring.

3.3.10 Produksjon

TROLLFJORD	Midlere produksjon i GWh		
	Vinter	Sommer	År
Dagens situasjon.....	8,8	2,2	11,0
Etter utbygging.....	9,4	4,1	13,5
Økning	0,6	1,9	2,5

3.3.11 Kostnader

Utbyggingskostnadene er beregnet til 6,4 mill. kr.

3.3.12 Naturhestekrefter som innvinnnes

360 Nat.hk og 455 Nat.hk innvinnnes i henholdsvis bestemmende år og medianår.

3.3.13 Byggetid/fremdrift

Byggetiden er beregnet til 0,5 år.

3.3.14 Nytte av prosjektet. Kostnader- økonomi

	Alternative priser		Nåverdi inntekt mill kr	Utbyggn.- kostnader mill kr	Tilleggsprod GWh	Utbyggn.-pris kr/kWh	Nyttetfaktor
	Vinter Øre/kWh	Sommer Øre/kWh					
	25	15	6,1	6,4	2,5	2,56	0,95
	30	15	6,5	6,4	2,5	2,56	1,02
	25	20	7,4	6,4	2,5	2,56	1,16
	30	20	7,8	6,4	2,5	2,56	1,22
	35	20	8,3	6,4	2,5	2,56	1,29

3.4 Alternativ D: Separatutbygging av Blåskavlelva

Alternativet er vurdert, men ble forkastet pga. manglende magasin, nesten bare sommerproduksjon samt høy utbyggingspris (mer enn ca. 3,50 kr/kWh).

4. Forholdet til Samlet plan for vassdrag og verneplaner

Vassdraget er ikke vurdert i SP da tilleggspotensialet er mindre enn 5 GWh. Nærmeste vassdrag som er vernet er Fiskebølvassdraget på vestsiden av Higravfjorden. Så vidt vites finnes det ingen verneplaner mot kraftutbygging i området.

5. Arealbruk

5.1 Eiendomsforhold

Bilag 8

Ved Trollfjordvatnet er det følgende grunneiere:

- G.nr.19, Br.nr.1,2 : Svartsund. 50% eies av Jacob Svartsund, 50% eies av 8 arvinger etter Hilda Olsen (representant er Odd Bøyding).
- G.nr. 17, Br.nr. 1: Brakset. Eiere: Laura Kyvik, Hjørdis Brakseth og Sandra Blom.

Ved Blåskavlelva er det følgende grunneiere:

- G.nr.27: Higrav. Eiere: Henry Olufsen, Hermund Pedersen og Edvard Solberg.

5.2 Kommunale planer

Bilag 9

Utkast til arealdelen i kommuneplanen foreligger og ventes vedtatt i Hadsel kommune i nær fremtid. Ved vedtak forutsettes aktuelle områder båndlagt i en 4 års periode før bruk / formål blir endelig avklart. Under særlig viktige naturområder nevnes NOI Trollfjorden med kommentaren: "Internasjonalt kjent naturområde, bl.a. som følge av hurtigrutas besøk her. Staten v / DNI har gjort gjeldende forkjøpsrett til deler av området ut fra hensyn til natur og friluftsliv". (se bilag 1, siste side). (Det bemerkes at ingen av de nye inngrepene vil kunne ses fra hurtigruta).

5.3 Regionale / statlige planer

Det er ingen planer for statlig naturvernarbeid i Trollfjord-området.

6. Offentlige og/eller private tiltak som er nødvendige for at tiltaket kan gjennomføres

Ingen ny vei, linjebygging, vannforsyning- eller avløpsanlegg er nødvendig.

7. Naturgrunnlag, samfunn og bruksformer/interesser i området

7.1 Naturgrunnlag

7.1.1 Geografisk plassering

Blåskavlelva og Trollfjordvassdragene ligger i Austvågøya i Hadsel kommune, Nordland fylke. Området er dekket av kart M-71 I serien blad I 13 11.

7.1.5 Arealfordeling

		Trollfjord	Blåskavlelva
Barskog/lauvskog	km ²	0,5	0,2
Vatn	km ²	1,5	0,1
Fjell, bre	km ²	9,0	3,1
Sum	km ²	11,0	3,4

Bergartene er harde og sure og gir lite jordsmonn og dermed relativ liten plantevekst. Områdene er ikke benyttet i jordbrukssammenheng utover beiteområde for sau.

7.2 Samfunn og utvikling

Det aktuelle området er ikke bebodd av fastboende. Eneste inngrep i området er kraftverkene Trollfjord I og II samt en hytte ved Isvatnet. Hytta benyttes av Hadsel Energi samt av fotturister.

7.3 Bruksformer og interesser i området

7.3.1 Is. Vanntemperatur. Ingen kjente interesser

7.3.2 Naturvern

Bilag 10

Fylkesmannen påpeker i sitt brev av 09.06.97 til bl.a. Hadsel Energiverk at den Foreløpige vur-

7.1.2 Geologi

Berggrunnsgeologi

Området består av grunnfjell av prekambrisk alder (dypbergarter og gangbergarter).

Storformer-geomorfologi

Landskapsformene i vassdragene domineres av relativt alpint terreng med tinder opp mot 1000 m. Blåskavlvasdraget domineres av breen Blåskavlen.

Kvartærgeolog

Bart, nær renvasket fjell er dominerende i vassdraget. Vegetasjon av betydning finnes kun nederst i vassdragene.

7.1.3 Klima, hydrologiske og limnologiske forhold

Klimaet er en blanding av kystklima og innlandsklima. Normal nedbør er ca. 3000 mm i året. Gjennomsnittlig avrenning er ca. 100 l/s km². Det er ikke gjort analyse av fysiske eller kjemiske kvalitetsparametere i vassdraget. Berggrunnen er oppbygd av harde og motstandsdyktige bergarter som gir liten eller ingen næringstilgang. Vassdragene må karakteriseres som næringsfattige.

7.1.4 Vegetasjon

Området domineres av bart fjell og breer. Vegetasjonen er meget sparsom. Tregrensa i Trollfjorden og Blåskavlelva ligger på kote 150. Blandingskog med hovedsakelig bjørk dominerer. Vegetasjonen er lite påvirket av menneskelige aktiviteter når en ser bort fra konsekvensene av Trollfjord 1.

deringen er at utbyggingen har et relativt lite omfang, men at den ligger i et område med store natur- og landskapsverdier:

Blåskavlen er den største og trolig den eneste egentlige isbre i Lofoten. Blåskavlen og Blåskavlelva drenerer i dag i Higravfjorden og representerer et helhetlig og uberørt nedbørfelt fra bre til sjø. Nedbørfeltet utgjør dermed et verdifullt naturdokument. Fjellområdet mellom Austnesfjorden / Higravfjorden og Raftsundet utgjør et av landets mest alpine områder og har stor verdi for visse typer friluftsliv.

Deler av området kan også karakteriseres som inngrepsfritt naturområde (sone 2) i henhold til prosjektet Inngrepsfrie naturområder i Norge (i regi av Direktoratet for naturforvaltning). En slik status betyr at slike områder ikke er påvirket av tyngre tekniske inngrep. Forvalt-

ning og bruk av disse områdene er tillagt stor vekt i dagens arealpolitikk.

7.3.3 Friluftsliv

Bl.a. som følge av vanskelig tilgjengelighet er området relativt lite benyttet. Interessene knytter seg først og fremst til strandsonen og sjøen, men samarbeidet med Hadsel Energi om bruken av hytta ved Isvatnet har åpnet for mer bruk av de indre områdene. Se også punkt 7.3.2.

7.3.4 Vilt

Viltinteressene vurderes av kommunen som marginale i området.

7.3.5 Fisk

Innlandsfiskeinteressene vurderes av kommunen som marginale i området. Trollfjordvatnet inneholder noe smårøye, men på grunn av bratte sider er tilgjengeligheten dårlig. Det er ikke kjente observasjoner av fisk i Isvatnet.

7.3.6 Vannforsyning/vern mot forurensning

Blåskavlelva benyttes ikke som resipient eller til vannforsyning i dag.

7.3.7 Kulturminnevern

Ingen kulturminner er så vidt vites lokalisert i det området som vil bli berørt av omtalte tiltak.

7.3.8 Jordbruk og skogbruk. Ingen kjente interesser

7.3.9 Reindrift

Ingen interesser.

7.3.10 Flom og erosjonssikring

Ingen interesser.

7.3.11 Transport

Ingen interesser.

8. Virkninger av utbyggingen

8.1 Is, vanntemperatur og klima

Alt. A:

Trollfjordvatnet vil fortsatt ha isoppsprukne strandområder etter hvert som det blir nedtapet utover vinteren. Vatn 590 i Blåskavlelva og Isvatnet vil kunne få noe usikkert isdekke langs land gjennom vinteren. Overføringen av Blåskavlelva innebærer mer ferskvann til Trollfjorden, men dette antas kun å ha marginale effekter for is, vanntemperatur og klima.

Alt. B:

Nær samme konsekvens som for alt. A forventes, men i noe mindre omfang da tilleggsreguleringen er mindre. Det blir ingen endringer i Blåskavlelva.

Alt. C:

Konsekvensene for Blåskavlelva blir som i alt. A. For Trollfjordvatnet ventes kun marginale endringer da reguleringen opprettholdes.

8.2 Flom

Alt. A: Flommene i vassdragene blir noe reduserte, men representerer ingen problem i dag. Alt. B: Det blir redusert flom i elva nedstrøms Trollfjordvatnet. Alt. C: Det blir redusert flom i Blåskavlelva.

8.3 Erosjon og skred

Alt. A:

Hevingen av Trollfjordvatnet vil i prinsippet kunne utløse ras. Området rundt vatnet domineres av bart fjell og grove blokker slik at ras synes lite sannsynlig. Eventuelle erosjonsproblem synes av samme grunn neglisjerbart. Rundt Vatn 590 i Blåskavlelva er forholdene omtrent som rundt Trollfjordvatnet.

Alt. B:

Konsekvensene rundt Trollfjordvatnet blir nær som i alt. A, men i mindre omfang. Det blir ingen konsekvenser i Vatn 590.

Alt. C:

Det blir kun marginale endringer for Trollfjordvatnet. For vatn 590 blir forholdene som for alt. A.

8.4 Grunnvann

Alt. A:

Med øket vannstand i Trollfjordvatnet vil grunnvannstanden øke noe rundt vatnet sommerstid. Små endringer forventes i Vatn 590.

Alt. B:

Konsekvensene rundt Trollfjordvatnet blir nær som i alt. A, men i mindre omfang. Det blir ingen konsekvenser i Vatn 590.

Alt. C:

Det blir kun marginale endringer for Trollfjordvatnet. For Vatn 590 blir forholdene som for alt. A.

8.5 Jord-og skogbruk

Alle alt.:

Neddemmet areal har ikke jord- eller skogbruksinteresse. Redusert vannføring i Blåskavlelva vil ikke ha påvirkning av betydning for næringen.

8.6 Reindrift

Alle alt.:

Det er ikke tamreininteresser i området.

8.7 Transport og fløtning

Alle alt.: Det er ingen interesser å påvirke.

8.8 Vannforsyning/vern mot forurensning

Alle alt.:

Det er ingen interesser å påvirke.

8.9 Naturfag

8.9.1 Geografi og landskap

Alt. A:

Landskapsbildet rundt Trollfjordvatnet og Vatn 590 blir noe påvirket. Det er ingen geologiske interesser som blir påvirket i særlig grad. Øvre deler av Blåskavlelva, som er svært bratt, får sterkt redusert vannføring noe som vil kunne ses fra fjorden. Det er imidlertid et par sidebekker som bidrar med vann slik at fjellsiden ikke vil virke helt «tørr».

Alt. B:

Konsekvensene rundt Trollfjordvatnet blir som i alt. A, men i noe mindre omfang. Det blir ingen endring ved Vatn 590/Blåskavlelva.

Alt. C:

Konsekvensene ved Vatn 590/Blåskavlelva blir som i alt. A, mens de blir uendret ved Trollfjordvatnet.

8.9.2 Botanikk

Alle alt.:

Ingen kjente interesser blir berørt.

8.9.3 Dyreliv

Alle alt.:

Ingen vesentlige konsekvenser ventes.

8.9.4 Ornitologi

Alle alt.:

Ingen vesentlige konsekvenser ventes.

8.9.5 Ferskvannsbiologi

Alle alt.:

Ingen vesentlige konsekvenser ventes.

8. 10 Jakt og fiske

Alle alt.:

Ingen vesentlige konsekvenser ventes.

8. 11 Kulturminner

Alt. A:

Eventuelle kulturminner rundt Trollfjordvatnet vil kunne bli berørt. Dette vil bli undersøkt i forkant.

Alt. B:

Som for alt. A.

Alt. C:

Det er sannsynligvis ingen interesser ved Vatn 590. Trollfjordvatnet forblir uberørt.

8.12 Friluftsliv og turisme

Alt. A:

Det påpekes at dam Trollfjordvatnet og utløp overføringstunnel ikke vil bli synlig fra Trollfjorden/ Raftsundet (Hurtigruta). Da interessene i stor grad er knyttet til strandsonen og sjøen, må konsekvensene her anses å bli marginale. For fotturistene vil tilleggsreguleringen av Trollfjordvatnet kunne registreres som negativt. Det bemerkes at regulerings høyden vil øke fra 19,3 m til 24 m ; dvs. 25%. Økningen i tilsig til magasinet tilsvarer økningen i magasin slik at fyllingstidspunktet blir omtrent som i dag.

Alt. B:

Konsekvensene for Trollfjordvatnet blir som i alt. A, men i noe mindre omfang.

Alt. C:

Konsekvensene ved overføringstunnelen blir som i alt. A.

Forslag til avbøtende tiltak

Alle alt.

9.1 Forutsatte tiltak

Ingen konkrete tiltak er forutsatt.

9.2 Mulige tiltak

Terskelbygging

På grunn av meget steile vassdager synes terskelbygging uaktuelt.

Slipping av vann

Alt. A og C:

Slipping av vann i Blåskavlelva vil neppe ha særlig visuell/biologisk effekt, men kan være aktuelt sommerstid. Slippes tilsvarende 2 l/s km² over året utgjør dette 0,04 GW/år eller 140.000 kr med en kraftpris på 25 øre/kWh. Dette kommer i tillegg til kostnaden ved å anlegge tappearrangement. På grunn av senkningsmagasin blir et slikt anlegg relativt kostbart.

Andre tiltak

Utsetting av fisk synes lite aktuelt i Trollfjordsvassdraget. Alternativt kan fiskeforberedende tiltak utføres i nærliggende vassdrag.

Forslag til oppfølgende studier og etterprøvbare konsekvenser

Dette synes lite aktuelt for et så marginalt prosjekt.

1. Reguleringer

Alt. A:		Trollfjordvatnet	Vatn 590
Øvre reguleringsgrense (HRV)	Kote	192	590 ¹⁾
Nedre reguleringsgrense (LRV)	Kote	168,0 ²⁾	587

¹⁾ Dette er også naturlig vannstand.

²⁾ Eksisterende.

Alt. B:		Trollfjordvatnet	
Øvre reguleringsgrense (HRV)	Kote	190	
Nedre reguleringsgrense (LRV)	Kote	168,0 ²⁾	

²⁾ Eksisterende.

Alt. C:		Trollfjordvatnet	Vatn 590
Øvre reguleringsgrense (HRV)	Kote	187,3 ²⁾	590 ¹⁾
Nedre reguleringsgrense (LRV)	Kote	168,0 ²⁾	587

¹⁾ Dette er også naturlig vannstand.

²⁾ Eksisterende.

- Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke skal øke.
- Det skal påsees at tappeløp ikke hindres av is eller lignende, og at luker til enhver tid er i god stand.
- Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander observeres og noteres. Avskrift av protokollen sendes, om det kreves, ved utløpet av kvar måned til Norges vassdrags- og energiverk.
- Til å forestå manøvreringen antas en norsk

Forslag til manøvreringsreglement

Gjelder alle alt. der forskjeller er nevnt særskilt.

- statsborger som godkjennes av vedkommende departement.
- Mulig tvist om dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Innkomne uttalelser

Bilag 11

Innkomne uttalelser er vist i bilag.

Sammenstilling av alternativer

Sammenstilling alt. A, B og C.

	Produksjonsøkning			Utbygg.kost mill.kr	Utbygg.pris kr/kWh	Nyttefaktor
	GWh Vin.	GWh som.	GWh år			
A	2,8	-0,1	2,7	8,9	3,3	1,12
B	1,4	-1,1	0,3	1,5	-	1,72
C	0,6	1,9	2,5	6,4	2,56	0,95

Alternativ A ønskes prioritert som hovedalternativ. Subsidiert ønskes alt. B.

Alt. A omfatter både en økt regulering og en overføring og vil derfor gi større konsekvenser enn de andre alternativene. Fra søkers synspunkt anses imidlertid konsekvensene å være akseptable."

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i Norsk lysingsblad, og i lokalpressen. Den har vært lagt ut til offentlig gjennomsyn i Hadsel kommune. Videre er søknaden sendt til Hadsel kommune, Nordland fylkeskommune, fylkesmannen i Nordland og Direk-

toratet for naturforvaltning (DN) m.fl., med følgende resultat:

Hadsel kommune, kommunestyrets vedtak daterert 25.02.1999:

”Kommunestyret anbefaler ovenfor vassdragsmyndighetene å gi tillatelse til utvidelse av Trollfjordanleggene, ved konsesjon for bygging av større demning i Trollfjordvatnet og tunnel til Blåskavlen.
(...)

Fakta i saken:

Området som søkes utbygget er i kommuneplanens arealdel båndlagt med sikte på avklaring av fremtidig bruk av disse områdene i naturvernsammenheng. Det har i en menneskealder vært produsert strøm ved Trollfjordanleggene. De tiltak som nå søkes utbygget er en videreføring av disse anleggene, og omfatter en heving av Trollfjordvatnet med 4,7 meter, samtidig som en gjennom en tunnel til Blåskavlen/Blåskavlelva vil utbytte smeltevann fra breen. Isbreen er Vesterålens største og er som sådan et verdifullt naturobjekt. Samlet utbyggingspotensiale utgjør 2,8 GWh.

Vurderinger:

De utbyggingstiltak som Hadsel Energiverk AS har planlagt å gjennomføre vil øke effekten fra Trollfjordanleggene. Dette er i seg selv verdifullt.

Det er likevel åpenbart at ytterligere inngrep i området vil redusere naturkvalitetene i området.

Vannstanden i Trollfjordvatnet øker, og mindre områder langs strandlinja blir satt under vatn. Som følge av at smeltevannet fra Blåskavlen blir utnyttet, blir avrenningen mindre mot Higravfjorden, og ”fossefallene” blir ikke så fremtredende. Dette er i seg selv en ulempe som må vurderes mot fordelene. Spørsmålet blir om ulempene er større enn fordelene, og hvis så er tilfelle, hva er alternativet?

Jeg ser det som positivt at en ønsker å utnytte allerede eksisterende anlegg og forbedre disse. Det blir da mulig i et større perspektiv å sikre de verneverdige vassdrag mot utbygging. Det er mot disse alternativene saken må gis en vurdering. Jeg finner å konkludere med at ulempene med en utbygging ikke er større enn at de kan forsvares ut fra naturvernsynspunkt.

Dette begrunnes ved at inngrepene skjer langt til fjells, er klart avgrenset, og i områder som bare i liten grad oppsøkes av ”den vanlige mann”.

Det er ikke forhold som tilsier at planlagte utbygging vil være til hinder for naturverninteressene som i all hovedsak er knyttet til strandsonen og tilliggende landområder.”

Nordland fylkeskommune, brev datert 23.03.1999:

”Nordland Fylkesting har den 08.03.99 behandlet søknaden og avgitt uttalelse som følger av vedlagte særutskrift.
(...)

Konsekvenser

Forhold til geografi og landskap

Landskapsformene i vassdraget domineres av relativt alpint terreng med tinder på mot 1000 meter. Blåskavlvassdraget preges av Blåskavlen. Trollfjorden, som er en sidefjord til Raftsundet, er med sine steile fjellsider en populær avstikker for Hurtigruten. Ingen av de omsøkte endringer vil være synlig fra selve Trollfjorden.

Landskapsbildet rundt Trollfjorden (alt. A og B) og Vatn 590 (alt. A og C) blir noe påvirket. Det er ingen geologiske interesser som blir påvirket i særlig grad. Øvre del av Blåskavlelva, som er svært bratt, får redusert vannføring noe som vil kunne sees fra Higravfjorden. Det er imidlertid et par sidebekker som bidrar til med vann slik at fjellsiden ikke virker helt ”tørr”.
(...)

Forholdet til friluftsliv

Bl.a. som følge av vanskelig tilgjengelighet er området lite benyttet. Interessen knytter seg til først og fremst til strandsonen og sjøen, men samarbeidet mellom Hadsel Energi om bruk av hytta ved Isvatnet har åpnet for mer bruk av de indre områdene.

Kulturminner

Det er ikke registrert verneverdige kulturminner som fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, i planområdet, og det vurderes som lite sannsynlig at fornminner vil bli berørt av tiltaket. Skulle en likevel støte på fornminner under markarbeidet, må arbeidet stanses og Nordland fylkeskommune ved kulturavdelingen varsles umiddelbart, jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.

Øvrige forhold:

Tiltaket ser ikke ut til å ha noen virkning for botanikk, dyreliv, ferskvannsbiologi, ornitologi, jordbruk- og skogbruk eller reindrift.
(...)

Konklusjon

Hadsel Energi søker primært om alt. A som innebærer en tilleggsregulering på 4,7 m for Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva i Isvatnet/Trollfjord. Konsekvensene av de tekniske inngrepene synes å være små og for en stor del knyttet til Trollfjordvatnet som allerede er regulert. Det er videre positivt at energiproduksjonen i fylket kan økes ved å utvide eksisterende anlegg og dermed redusere behovet for helt nye kraftanlegg.

Fylkesrådmannen påpeker at alt. A og C berører et viktig breområde i Lofoten. I så måte er

alt. B interessant fordi Vatn 590 og Blåskavlelva ikke berøres og et lite, men spennende landskapsområde fra bre til sjø, forblir intakt. Dette sammen med at utbyggingen må anses som marginal med høy kostnad for hver kWh, gjør at utbyggingen bør nøye vurderes. Jeg finner like fullt at konsekvensene av inngrepene er relativt små. Dette sammen med liten bruk av området, gjør at jeg finner den omsøkte reguleringen etter alt. A akseptable.

Fylkesrådmannens innstilling:

1. Fylkestinget tilrår at Hadsel Energiverk AS gis konsesjon for tilleggsregulering av Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva i Isfjord/Trollfjord (jf. alt. A).
2. Fylkeskommunen som kulturminnemyndighet minner om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeide i marken.

Vedtak:

1. Fylkestinget tilrår at Hadsel Energiverk AS gis konsesjon for tilleggsregulering av Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva i Isfjord/Trollfjord (jf. alt. A).
2. Fylkeskommunen som kulturminnemyndighet minner om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeide i marken.
3. Deponering av avfall i forbindelse med utbyggingen må skje i nært samarbeid med miljøvernmyndighetene."

Fylkesmannen i Nordland, brev datert 05.01.1999:

"Landbruksfaglige interesser vurderes ikke å bli berørt av planlagt utvidelse. Utvidelsen vurderes heller ikke å ha forurensningsmessige konsekvenser eller vesentlige konsekvenser for fisk.

Vi har følgende merknader til prosjektet:

Utvidelsen har et relativt lite omfang og vurderes å ha små reelle konflikter i kraft av sin størrelse. Prosjektet er imidlertid planlagt i et område med store friluftsliv- og landskapsverdier.

Blåskavlen er den største og trolig den eneste egentlige isbre i Lofoten. I området Lofoten og Vesterålen, inkl. Hinnøya, er breer en uvanlig naturtype og finnes kun ved Trolltindane på Austvågøy og Møysalen på Hinnøya. Blåskavlen og Blåskavlelva drenerer i dag til Higravfjorden og representerer et intakt brevassdrag fra bre til sjø. I arbeidet med vern av naturtyper etter na-

turvernloven er det et mål å sikre et utvalg av naturtyper i de ulike naturgeografiske regioner. Det er ingen planer om vern etter naturvernloven i planområdet, men det synes relevant å gjøre vurderinger omkring sjeldne naturtyper. Det bør imidlertid også i denne saken være relevant å vurdere bre som naturdokument. Nedbørfeltet utgjør dermed som brevassdrag en verdifull naturtype som ikke finnes andre steder i Lofoten.

- Fjellområdet mellom Austnesfjorden/Higravfjorden og Raftsundet utgjør et av landets mest alpine områder og har en viss verdi for friluftsliv. Hytta ved Isvatnet er noe brukt av fotturister og fjellene omkring er populære mål for tindebestigninger og fjellklatring.
- Områdene omkring eksisterende utbygging i Trollfjorden kan karakteriseres som inngrepsfrie naturområder i henhold til prosjektet Inngrepsfrie naturområder i Norge (i regi av Direktoratet for naturforvaltning). En slik status betyr at områdene ikke er påvirket av tyngre tekniske inngrep. Forvaltning og bruk av disse områdene er tillagt stor vekt i dagens arealpolitikk.

Våre innvendinger er altså knyttet til overføring av Blåskavlelva, alt. A og C. Vi har ingen merknader til tilleggsregulering av Trollfjordvatnet, alt. B.

Vi ber derfor NVE vurdere fordelene ved at søker får tillatelse til overføring av Blåskavlelva opp mot ulempene ved å ta i bruk det eneste brevassdraget i Lofoten."

Direktoratet for naturforvaltning, brev datert 29.01.1999:

"(...)

DNs vurdering

Konsekvensene er i all hovedsak knyttet til naturverdiene i området. Breer er en uvanlig naturtype i regionen og Blåskavlen/Blåskavlelva er trolig den eneste bre/brevassdrag i Lofoten. En overføring av vatn fra Blåskavlen til Isvatnet vil redusere dette spesielle naturelementets verdi. DN mener dette bør tillegges betydelig vekt i denne saken.

Det legges i dag stor vekt på å bevare de gjenværende inngrepsfrie naturområdene i Norge. DN-rapport 1995-6, Inngrepsfrie naturområder i Norge, og fylkesvise kart som er utarbeidet sammen med rapporten, gir en oversikt over gjenværende områder med en avstand fra tyngre tekniske inngrep på 1-3 km (inngrepsfri sone 2), 3-5 km (inngrepsfri sone 1) og mer enn 5 km (villmarkspreget område). Inntaket av vann fra Blåskavlen vil påvirke et område med status "inngrepsfri sone 2".

I denne saken er ikke urørthet i henhold til kriteriene i "Inngrepsfrie naturområder i Nor-

ge" som er det mest vesentlige, men det faktum at breen i seg selv er urørt og at en urørt bre i dette området er så verdifull at den må beskyttes mot inngrep.

Konklusjon

DN går ikke imot at det gis tillatelse til utvidelse av Trollfjord I kraftverk etter alternativ B. På grunn av Blåskavlens verdi som naturminne vil vi gå imot at det gis konsesjon til utvidelse av Trollfjord I kraftverk etter alternativ A og alternativ C."

Naturvernforbundet i Nordland, brev datert 01.03.1999:

"Den omsøkte videreutbygging av Trollfjord kraftverk vil foregå i et av Lofotens mest særegne naturområder. Det er et til nå tilnærmet uberørt fjord- og tindelandskap med Lofotens eneste isbre og brevassdrag, Blåskavlen og Blåskavlelva.

Vi anser utbygging etter alternativene B og C som uaktuelle pga. minimal produksjonsøkning (0,3 GWh pr år) for alt. B og for lav nyttefaktor (0,95) etter alternativ C. Da gjenstår alternativ A som det eneste aktuelle. Fylkesmannens miljøvernnavdeling påpeker at området må karakteriseres som inngrepsfritt og at overføring av Blåskavlelva vil føre til tap av et brevassdrag som er enestående i Lofoten. Naturvernforbundet i Nordland slutter seg til Fylkesmannens vurdering. Ser vi bort fra de unike naturverdier området har, kan vi ikke unnlate å påpeke hvor marginal utbyggingen er økonomisk. Med en nyttefaktor på 1,12, utsikter til lave energipriser framover i tiden og at vi ennå har til gode å se en kraftutbygging som ikke har endt med store økonomiske overskridelser, vil vi anse det økonomiske anslaget for denne utbyggingen som meget tvilsomt.

Vi viser til Regional Agenda 21 for Nordland fylke og ber Fylkestinget leve opp til eget vedtak om at Nordland skal bli et av de fremste miljøfylker i Europa. Dette skjer ikke ved at en tilrår inngrep i et unikt naturområde for å utvinne fattige 2,7 GWh. Vi ber derfor Fylkestinget avvise denne utbyggingen."

Norges Jeger- og fiskerforbund, brev datert 15.01.1999:

Forbundet har ingen ytterligere kommentarer i saken.

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) i Nordland, brev datert 05.03.1999:

"Vi ber fylkestinget gå imot utvidelse og utbygging av Trollfjorden kraftverk.

Begrunnelse:

- Dette er et særegent naturområde for Lofoten, med en sjelden isbre og brevassdrag med fossefall ned mot sjøen samt et svært spesielt alpint tindelandskap.
- Området blir mye brukt til friluftsliv, både organisert gjennom lag/foreninger og uorganisert og det er etablert teltplass ved utløpet av Trollfjordvatn (eneste mulige område for telting).
- Utbyggingen gir liten økonomisk nytteverdi.
- Utbyggingen gir liten uttelling i tilleggstrøm (GWh).

I utgangspunktet mener vi at det ikke er behov for økt strømmuttak. Fylkeskommunen burde heller signalisere sin miljøpolitikk ved å vedta tiltak for å redusere strømforbruket. Ett av prinsippene i Regional agenda 21 for Nordland vedtatt juni 1998 er at i miljøfylket Nordland skal hele vårt produksjons- og forbrukssystem tilpasses kretsløpsprinsippet slik at våre totale miljøbelastninger skal reduseres over tid". I samlet rapport står at " i Nordland skal følgende vektlegges i arealplanarbeidet: 1. Natur- og kulturverdier skal vektlegges på linje med økonomi og andre samfunnsforhold i næringssaker." Dette forhold er også tatt opp i høringsutkastet til fylkesplaner som signaliserer økt vektlegging av å ivareta friluftsliv og verneinteresser samt naturens tåleevne og biologisk mangfold.

Denne saken skal opp i fylkestinget uke 10 og vi ber fylkestinget vurdere omsøkte utbygging nøye opp mot de nye inngrep i naturen dette vil medføre. Vi er spesielt kritisk til inngrepe fra breelva (Blåskavlelva) til Trollfjordvatn (alt. A og C) samt den store økningen av reguleringshøyder i Trollfjordvatn med 6 til økning ved uttaket (alt. A). Alt. A har en nyttefaktor på 1,12 - dvs. kun 0,12 over nullnivået for lønnsomhet, mens alt. C har en nyttefaktor på 0,95, dvs. ikke lønnsomt. Alt. B har en nyttefaktor på 1,72 og medfører en mindre heving av Trollfjordvatn (2 m lavere enn alt. A) og er det mest skånsomme alternativet med størst nyttefaktor. GWh-gevinsten er imidlertid liten her, som i de andre alternativene. Alternativenes gevinst må veies nøye opp naturverdi av dette særegne området med isbre/fossefall/sjø, alpint tindeområde og friluftslivinteresser og vi metier at naturverdiene må veie tyngst i denne saken."

Hadsel Jeger- og fiskerforening, brev datert 09.01.1999

Hadsel JFF har ingen innvendinger mot utvidelse av Trollfjord kraftverk

Reindriftsforvaltningen Troms, brev datert 19.10.1998

”Til orientering opplyses at søknaden ikke vil berøre reindriftsinteresser i og med at det aktuelle område ligger utenfor reinbeiteområde.”

Odd Bøyding, Oslo, datert 11.01.1999:

”Jeg er medeier i gården Søndre Svartsund som har Trollfjorden og området rundt som utmark. Jeg er dermed grunneier i Trollfjorden og området rundt.

Viser til kunngjøring fra Hadsel Energiverk AS i Lofotposten 3. oktober 1998. Hadsel Energiverk har sendt inn søknad til NVE om å få utvide kraftverket i Trollfjorden. Det skal bores en 650 m lang tunnel med diameter 0,5 m fra Blåskavlen til Isvatnet. Isvatnet renner ut i Trollfjordvatnet. Trollfjordvatnet skal heves 4,7 m og det skal bygges en 65 m lang og 4 m høy dam ved utløpet av Trollfjordvatnet. Frist for å uttale seg til NVE er 15. januar 1999.

Jeg protester mot denne utbyggingen på grunn av følgende:

1. Kontrakten Hadsel Energiverk laget med mine slektninger i 1947 omfattet Trollfjordvatnet med overføring av vann fra Isvatnet. Det står ingen ting om at Hadsel Energiverk kan øke vannmengden i Trollfjordvatnet med vann fra andre eiendommer. Hadsel Energiverk har derfor ingen gyldig kontrakt med oss grunneiere for denne utbyggingen. Se vedlagt kopi av kontrakten.
2. Hadsel kommune holder på med en arealplan som vil medføre en reguleringsplan for Trollfjorden og området rundt med formål bevaring etter plan- og bygningsloven. Jeg mener at det er vanlig med byggeforbud inn-til reguleringsplaner er ferdig.
3. Direktoratet for naturforvaltning har prøvd å bruke forkjøpsretten til utmarka til gården Brakset g.nr. 17, b.nr.1 for å verne halve Trollfjordvatnet (grensen er satt midt i Trollfjordvatnet etter en rettssak om grensen i 1947) og området syd for Trollfjordvatnet. Dette kjøpet har sammenheng med Statens ønske om bevaring av området fordi området har status som inngrepsfritt naturområde og slike områder er tillagt stor vekt i dagens arealpolitikk.
4. Hadsel Energiverks utvidelse vil øke produksjonen med ca. 2,8 GWh. Det tilsvarer strømforbruket til ca. 150 husstander. Er det nødvendig med så store ødeleggelse i naturen for så lite?
5. I Lofoten og Vesterålen finnes det 3 andre store energikilder som vind, havstrømmer og havbølger. Hvorfor kan ikke NVE nå konsentrere seg om disse energikildene og la Trollfjorden og området rundt få hvile i fred til kommende slekter? I kombinasjon med energiøkonomisering og eventuelt gasskraftverk må vel det kunne la seg gjøre?
6. Lofast blir nå antagelig forlenget fra broa over Raftsundet til fastlandet. Uberørte om-

råder vil bli berørt av Lofasts veiutbyggingen. Bevaring av Trollfjorden og området rundt er vel derfor viktigere enn noen gang?

7. Jeg har vært i kontakt med Fylkesmannen i Nordland ved Miljøvemavdelingen. De har foreslått vern av Trollfjorden og området rundt etter naturvernloven i forbindelse med Hadsel kommunes arealplan. Trollfjordområdet er ifølge de et av landets mest alpine områder, og Blåskavlen med elva som renner ned i Higravfjorden et verdifullt naturdokument av et nedbørsfelt fra bre til fjord. Elva er godt synlig fra riksvei 19 langs Higravfjorden. Higravfjorden vil miste mye av sin ferskvanns tilførsel. Ifølge Hadsel Energiverk vil det ikke bli foretatt konsekvensanalyse av disse momentene før utbygging. Er det fornuftig å ødelegge et naturområde uten konsekvensanalyse?
8. Hadsel kommune er restriktiv mot hyttebygging i Trollfjorden og området rundt. Hvordan kan da Hadsel kommune tillate denne utbyggingen som er mye mere omfattende enn bygging av en hytte?
9. Trollfjorden og området rundt er unikt og må bevares uberørt for framtiden. Trollfjorden er det mest kjente turiststedet i Nord-Norge sør for Nordkapp. Få turiststeder i Norge er mere fotografert enn Trollfjorden. Trollfjorden er et av høydepunktene på Hurtigrutas reise langs Norskekysten.

Trollfjorden besøkes av flere hundre tusen mennesker hvert år. Kong Harald og Dronning Sonja besøkte Trollfjorden på sine 60-årsdager og sin signingsferd. Dronning Sonja var på fottur i Trollfjorden og området rundt i august 1998 i det området som er planlagt utbygget. For at Trollfjorden skal bevares må området rundt også bevares. Denne utbyggingen vil jeg sammenligne med å bygge et kjøpesenter i Slottsparken i Oslo.

Som grunneier føler jeg et stort ansvar for å kunne bevare Trollfjorden og området rundt mest mulig uberørt for framtiden. Kraftverket bør heller bygges ned og fjernes i løpet av noen år slik at vannet kommer tilbake i elvene. Det ville bli et flott syn.

Mitt ønske er at Trollfjorden med området rundt får vernestatus som nasjonalpark. Det har vi i Norge råd til. ”

Aksjonsgruppen for bevaring av Trollfjordområdet, brev datert 04.06.1999:

Aksjonsgruppen har bedt om at de sentrale innlegg og protester som forelå da Fylkestinget behandlet saken blir tatt i betraktning i NVEs sluttbehandling. De har derfor oversendt disse til NVE, der de uttaler at ytterligere utbygging av Trollfjorden er økonomisk så tvilsomt og inngrepsmessig så ødeleggende for området at søknaden om konsesjon må avslås.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Hadsel Energiverk AS har fått oversendt uttalelsene i brev datert 07.04.1999 og kommentert disse i brev datert 28.04.1999:

”Tilsendte uttalelser er gjennomgått og vi har kun å bemerke uttalelse fra Odd Bøyding som representerer 50 % av grunneiere i Svartsund. Adv. Jens Blix-Nilsen som representerer Odd Bøyding (50 % eier) har i brev av 26.03.99 flere ankepunkter vedrørende avtale av 18.12.47. Hadsel Energiverk, som søker, har engasjert adv. Inge Fredriksen og kopi av brev i saken vedlegges. Hadsel Energiverk AS forutsetter imidlertid at NVEs behandling av konsesjons-søknaden ikke påvirkes eller forsinkes som følge av ovenstående.”

Hadsel Energiverk AS ble også tilsendt Aksjonsgruppen for bevaring av Trollfjordområdet sin uttalelse. Hadsel Energiverk AS har ikke kommet med kommentarer til denne.

*Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) bemerkninger:**Innledning**Søker:*

Hadsel Energiverk AS (HE) eies av Hadsel kommune og står som eier og driver av Trollfjord Kraftverk I og II i Trollfjordvassdraget. Hadsel kommune i Nordland.

Søknaden:

Søknaden gjelder utvidelse av Trollfjord I kraftverk.

Trollfjord I kraftverk ble satt i drift i 1952, og utnytter fallet mellom Trollfjordvatnet og Trollfjorden. Gjennomsnittlig årlig produksjon i dagens kraftverk er i dag på ca. 11 GWh.

Det er søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for utvidelse av reguleringen av Trollfjordvatnet og overføring av Blåskavelva. Dette skal gi en produksjonsøkning på maksimalt 2,7 GWh.

Det er også søkt om tillatelse til stevning til skjønn ved offentlig kunngjøring (allmannastevning).

Forholdet til annet lovverk:

Tiltakshaver har en aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8.

Tiltaket vurderes av fylkesmannen til ikke å ha forurensningsmessige konsekvenser.

Fallrettigheter

Fallrettighetene tilhører Hadsel Energiverk. Trollfjordvatnet er både inntaksmagasin og reguleringsmagasin. Økt regulering i inntaksmagasin utløser

ikke krav om ervervskonsesjon. Det foreligger i dag en privat avtale fra 1947 mellom grunneiere i Trollfjordområdet og Hadsel Energiverk om erverv av vann- og grunnrettigheter for utbygging av Trollfjord kraftverk. Det er i høringsuttalelsen blitt påpekt av representanter for halvparten av disse grunneierne at denne avtalen ikke gir Hadsel Energiverk rett til å utvide kraftverket. Dette er et privatrettslig forhold mellom Hadsel Energiverk og grunneierne. Vi forutsetter at dette ordnes før eventuell utbygging settes igang.

Vi påpeker imidlertid at en tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gir adgang til å ekspropriere grunn og rettigheter som er nødvendig for å gjennomføre en eventuell utbygging.

Hadsel Energiverk har opplyst at de vil forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere om de nødvendige arealer for å gjennomføre utbyggingen.

Eksisterende konsesjoner i vassdraget

Kgl.res. av 28. januar 1949 gir Hadsel kommune tillatelse til å regulere Trollfjordvassdraget, og samtidig overføre vann fra et nabofelt.

Eksisterende inngrep

Det finnes to kraftverk i Trollfjord. Trollfjord I og II. Begges eies og drives av Hadsel Energiverk. Trollfjord I utnytter fallet mellom Trollfjordvatnet og fjorden, mens Trollfjord II utnytter fallet mellom Botnvatnet og fjorden.

Det er Trollfjord I det er søkt om utvidelse for. Hovedmagasinet Trollfjordvatnet er regulert 19,3 m ved senking. Isvatnet er overført via tunnel til Trollfjordvatnet. Vannveien ned til kraftverket er tunnel og rør i dagen. Kraftverket har en installasjon på 2,6 MW og en årlig midlere produksjon på ca. 11 GWh.

Omsøkt plan

Det er i søknaden beskrevet 3 forskjellige alternativ for utvidelse.

Hovedalternativet A medfører full utvidelse: ny dam og økt regulering i Trollfjordvatn ved å heve HRV 4,7 m, og overføring av Blåskavelva til Isvatnet fra Vatn 590.

Alternativ B innebærer kun økning av reguleringen av Trollfjordvatnet ved å bygge ny dam og heve HRV med 2,7 m.

Alternativ C gjelder kun overføring av Blåskavelva til Isvatnet.

Hadsel Energiverk har alt. A som 1. prioritet, dernest alt. C. Alt. B er ifølge Hadsel Energiverk svært lite aktuelt pga. høy utbyggingspris og liten produksjonsøkning.

Det skal bygges en plate- eller betongdam ved utløpet av Trollfjordvatnet. Byggearbeidene skal gjennomføres uten vei. Tiltakene krever ingen nye veier eller kraftlinjer. Ved overføring av Blåskavel-

va er det tenkt å plassere en massetipp ved påhugget vest for Isvatnet. Inntaket for overføringen skal legges i Vatn 590. I utløpet av dette vatnet skal det bygges en terskel for å heve vannstanden.

Byggetiden er beregnet til 1/2 år.

Etter våre foreløpige beregninger er kraftøkningen for alternativ A i bestemmende år beregnet til ca. 400 nat.hk. Søker har oppgitt økningen til 500 nat.hk. Vi vil komme tilbake med detaljerte beregninger på dette i forbindelse med eventuell beregning av konsesjonskraft- og avgifter.

Kraftproduksjon og kostnade

Tabell 1 Oversikt over kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Alternativ	Prod.økn.(GWh)	Utbygg.kostn (mill. kr)	Utbygg.pris (kr/kWh)
A	2,7	8,9	3,3
B	0,3	1,5	5,0
C	2,5	6,4	2,6

Forholdet til Samlet plan

Prosjektet er ikke vurdert i forhold til Samlet plan da tilleggsproduksjonen for alle alternativ er mindre enn 5 GWh.

Forhold til verneplaner, fylkes-og kommuneplaner m.m.

De berørte vassdragene er ikke med i Verneplan for vassdrag. Trollfjorden med omkringliggende areal er båndlagt i kommuneplanen i påvente av avklaring om framtidig bruk av disse områdene i naturvern-sammenheng. Det er et internasjonalt kjent natur-område.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Produksjonsøkningen vil gi noe bedre leveringssikkerhet lokalt og bedre utnyttelse av nettkapasiteten. Alt. A vil hovedsaklig gi økt vinterkraft.

Skader, ulemper, negative ringvirkninger

Økt regulering av Trollfjordvatn vil demme opp noe nytt areal, og gi økt reguleringssone. Det skal bygges en dam i utløpet av Trollfjordvatnet. Overføringen fra Blåskavlelva medfører redusert vannføring i elva ned mot Higravfjorden, som er godt eksponert i landskapet. Inntaksmagasinet Vatn 590 er tenkt regulert 3 m ved senking. Masser fra overføringstunnelen er tenkt lagt ved Isvatnet i området der den lokale turistforeningen har hytte. Overføringen medfører økt vanngjennomstrømming i Isvatnet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med sluttbehandlingen var det høsten 99 befaring i prosjektområdet med representanter fra Hadsel kommune, Hadsel Ener-giverk og NVE.

Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentarer.

Oppsummering av høringsuttalelser, andres vurdering

Innkommene uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i uttalelsene.

Hadsel kommune:

Utbyggingen vil forringe naturkvalitetene i området. Redusert vannføring i elva mot Higravfjorden er negativt. Ulempene er mindre enn fordelene ved å utvide eksisterende kraftverk. Anbefaler full utvidelse i samsvar med alt. A.

Nordland fylkeskommune:

Fylkeskommunen viser til at alt. A og C berører et viktig breområde, og påpeker det negative ved redusert vannføring i Blåskavlelva. Noen friluftsin-teresser i tilknytning til hytta ved Isvatnet vil bli berørt. Utbygging er marginal med høy kostnad, men har relativt små konsekvenser. Fylkeskommunen tilrår en utbygging i samsvar med alt. A.

Fylkesmannen i Nordland:

FM har innvendinger til alt. A og B. De mener imidlertid at utvidelsen representerer små reelle konflikter i kraft av sin størrelse. Det er ingen konsekvenser for fisk. De påpeker at Blåskavlen utgjør en uvanlig naturtype og er et intakt brevassdrag, og at det er friluftslivinteresser ved Isvatnet. Det er også et godt område for tindebestigning. De understreket at utbyggingsplanene ligger i et inngrepsfritt naturområde. De avslutter med å konkludere at de har ingen merknader til alt. B.

Naturvernforbundet i Nordland:

Naturvernforbundet sendte først sin uttalelse til fylkestinget. De uttaler at det er av stor betydning å ha et uberørt fjord- og tindelandskap med bre og brevassdrag. Naturvernforbundet slutter seg til fylkesmannens vurdering, og mener at det er en marginal utbygging med lav nyttefaktor. De ber om at fylkestinget avviser søknaden.

Direktoratet for naturforvaltning (DN):

DN påpeker Blåskavlens betydning som eneste bre/brevassdrag i Lofoten. De mener en overføring vil redusere dette naturelementets verdi, og påvirke områdets status som "inngrepsfri sone 2". DN går imot at det gis tillatelse til alt. A og C.

FRIFO Nordland:

FRIFO går imot en utvidelse, og peker på at Blåskavlen er et særegent naturområde. Området blir brukt til friluftsliv. For øvrig viser de til at prosjektet har liten økonomisk nytteverdi og gir marginal produksjon.

Aksjonsgruppa for vern av Trollfjordområdet:

Aksjonsgruppa mener at ytterligere utbygging av Trollfjorden er økonomisk så tvilsomt og inngrepsmessig så ødeleggende for området, at søknaden om konsesjon må avslås.

Odd Bøyding:

Bøyding er grunneier i Trollfjorden. Han bestriker Hadsel Energiverks rett til å utvide på bakgrunn av kontrakt med grunneiere fra 1947. Han understreker at Trollfjorden er en unik turistattraksjon, og at DN har prøvd å bruke forkjøpsretten for å verne halve Trollfjordvatnet pga. dens status som inngrepsfritt naturområde. Bøyding påpeker at Lofast vil berøre store uberørte områder, og at det derfor er viktig å bevare Trollfjorden og området rundt. Kommunen er dessuten restriktiv til hyttebygging. Utvidelsen gir marginal nytte. Bøyding er derfor imot at prosjektet gis tillatelse.

NVEs vurdering og konklusjon

Hadsel Energi ønsker å prioritere alt. A framfor alt. C. Alt. B anses som svært lite uaktuelt i dag pga. høy kostnad og liten produksjonsøkning. Kommunen og fylkeskommunen er positive til søknaden om full utvidelse etter alt. A, mens de andre som har uttalt seg er gjennomgående negative til alt. A og C. Det er først og fremst inngrepet i Blåskavlen og Blåskavelva disse høringsuttalelsene fokuserer på.

Blåskavlen er et av få kystnære breområder i regionen, og betraktes som et viktig naturdokument. Det blir også understreket at Trollfjorden er en internasjonalt kjent turistattraksjon ved at Hurtigruta kjører innom fjorden. De fysiske endringene som følge av overføringen er først og fremst knyttet til sterkt redusert vannføring i Blåskavelva ned mot fjorden, og manøvreringen av Vatn 590. Elva fra Blåskavlen renner ned mot Higravfjorden, og den er godt eksponert mot riksveien/Lofast og bebyggelsen på den andre sida av fjorden.

Inntaket skal være i Vatn 590 som ligger nedenfor breen. Det skal etableres et inntaksmagasin ved hjelp av en terskel i utløpet. Videre er tunnelmassen

fra overføringstunnelen tenkt lagt ved påhugget i skråningen vest for Isvatnet. Massetippen vil være godt synlig i landskapet rundt vatnet, også fra turisthytta som ligger like ved. Området er imidlertid ikke mye brukt i friluftssammenheng pga. den bratte topografien og generelt vanskelig tilgjengelig område.

Det er ingen særlige fiskeinteresser som blir berørt i noen av vassdragene. Redusert vannføring i Blåskavelva vil imidlertid være negativt landskapsestetisk sett, selv om restfeltet etter hvert vil bidra til økende vannføring. Utbygger har beregnet en restvannføring på ca. 50 % ved utløpet i fjorden.

Trollfjordvatnet har i dag en regulering på over 19 m i form av senking. Hadsel Energiverk opplyser at vatnet stort sett er nedtappet hver vår. De økte konsekvensene av reguleringsøkning på 4,7 m vil derfor være marginale i forhold til dagens situasjon. Et nytt damanlegg ved utløpet blir et nytt teknisk inngrep og vil være negativt for landskapet rundt vatnet. Det vil imidlertid ikke være synlig fra Trollfjorden. Hadsel Energiverk opplyser at det sjelden går vann over utløpet og ned i elva som renner ned i Trollfjorden. Elveleiet er stort sett tørrlagt i turistseasonen. Økt regulering vil derfor ikke endre nevneverdig på denne situasjonen.

I denne saken synes det ikke å være de fysiske inngrepene som følger av tiltaket, som forårsaker de største konfliktene i saken. Isolert sett er det relativt små inngrep i forhold til de tekniske inngrepene som allerede er etablert ved Trollfjordvatnet og Isvatnet. Det er heller vissheten om at et område som Blåskavlen i det hele tatt blir berørt, som gir det høye konfliktnivået. Overføring av avløpet fra Blåskavlen er et teknisk inngrep i et intakt brevassdrag. Denne typen kystbre karakteriseres som en unik naturtype i regional målestokk. Området er også karakterisert som inngrepsfri sone 2 i DN-rapport "Inngrepsfrie naturområder i Norge". Vissheten om at Blåskavlen, som et enestående naturdokument og uberørt naturområde, ikke har sine naturlige prosesser intakt oppleves som svært negativt. Dette medfører at alt. A og C oppleves som svært konfliktfylte. Ut i fra denne betraktningen vil avbøtende tiltak som f.eks. minstevannføring og landskapstilpasning av tippen ikke redusere de negative konsekvensene i særlig grad. Prosjektet er også så marginalt at slipp av minstevannføring vil redusere lønnsomheten av utbyggingen svært mye.

Skadeomfanget på natur og miljø synes å være begrenset med unntak av redusert vannføring i Blåskavelva og regulering av Vatn 590. Elva vil bli tørrlagt i lange perioder, og vannstanden i Vatn 590 vil variere mer enn i dag og vannet kan være nedtappet i lengre perioder. Blåskavlen er imidlertid svært vanskelig tilgjengelig område. Magasinet vil ikke være synlig fra der folk ferdes. Det samme gjelder dammen ved utløpet av Trollfjordvatnet.

Teknisk/økonomisk vurdering

NVE har kontrollert produksjon – og kostnadsberegningene som er gjengitt i søknaden, og vi har ingen spesielle kommentarer til disse. Alt. A synes å være noe kostbart (3,3 kr/kWh) i forhold til gjennomsnittskostnaden for gjenværende utbyggbar vannkraft. Vi mener likevel at utbyggingskostnaden ligger innenfor et økonomisk område som kan aksepteres. I forhold til alt. A, er alt. C med bare overføring bedre økonomisk sett, men gir noe mindre produksjon. Alt. B som ikke inkluderer overføring, men bare økt regulering av Trollfjordvatnet, har en svært høy utbyggingspris (5 kr/kWh) og gir liten produksjonsøkning.

Alt. A gir i hovedsak mer vinterkraft (2,8 GWh), men noe mindre sommerkraft enn i dag (-0,1 GWh), mens alt. C gir 0,6 GWh mer vinterkraft og 1,9 GWh mer sommerkraft.

Den omsøkte utbyggingen gir økt produksjon og bedre utnyttelse av kapasiteten. Utvidelsen av Trollfjord kraftverk medfører imidlertid ingen stor produksjonsgevinst i nasjonal målestokk. Vi vil også påpeke at prosjektet har forholdsvis høye utbyggingskostnader i forhold til produksjonsgevinsten.

En økt regulering og overføring av Blåskavlelva vil gi ytterligere skader på natur og miljø. I forhold til de forholdsvis store tekniske inngrepene som allerede er etablert i Trollfjordvassdraget, anser vi likevel en utvidelse etter alt. A for å gi små negative konsekvenser i forhold til fordelene ved prosjektet.

Konklusjon

NVE har vurdert de innkomne uttalelsene, og finner etter en samlet vurdering at fordelene med utbyggingen er større enn skadevirkningene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8.

NVE anbefaler at Hadsel Energi får konsesjon til ytterligere regulering av Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva som omsøkt.

NVE anbefaler at Hadsel Energi AS gis tillatelse til allmannastevning.

NVE vil anbefale at konsesjon gis på de vilkår som fremgår av vedlagte utkast.

Vi vil anbefale at gjeldende manøvreringsreglement oppdateres og erstattes med vedlagte forslag til nytt manøvreringsreglement.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Høringsinstansene har ikke uttalt seg om eventuelle vilkår som bør pålegges i forbindelse med en tillatelse. Forslag og vurdering av vilkårene er derfor basert på våre standardvilkår, søknaden, befaringsområdet og egne vurderinger.

1. Konsesjonstid/hjemfall/revisjon

Hadsel Energi AS er et offentlig eid selskap, over 2/3 av eierandelene er i kommunalt eie. Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid. Vanlig vilkår om revisjon etter 30 år.

2. Konsesjonsavgifter/næringsfond

I konsesjonen fra 1949 var avgiftene satt til 0,10 kr / nat.hk både til stat og kommune. Pga. beløpets størrelse ble kraftverket fritatt for å betale avgifter til kommunen, jf. kgl.res. 20.11.1953. Og i 1987 ble avgiftene til staten innløst ved en engangssum siden det årlige beløpet var under 10 000 kr. Hadsel Energi har derfor ikke betalt konsesjonsavgifter til kommunen siden 1953, og til staten siden 1987.

Vi anbefaler at prisen settes i tråd med vanlig praksis for konsesjoner som gis i dag for lignende prosjekter. Vi anbefaler at avgiftssatsen til kommunen settes til kr 18 / nat.hk. og til staten kr 6 / nat.hk.

Avgiftsgrunnlaget er basert på en økning i bestemmende regulert vannføring som alt. A medfører. I følge våre beregninger øker bestemmende regulert vannføring i Trollfjord I kraftverk fra 0,78 m³/s til 0,95 m³/s, dvs økningen utgjør 0,17 m³/s. Med et fall på 183 m (inkl. 3 m heving av HRV) utgjør dette en kraftøkning på 400 nat.hk.

Konsesjonsavgiftene utgjør etter dette årlig ca. kr 7200 til kommunen og ca. kr 2400 til staten. Reguleringen berører i sin helhet bare Hadsel kommune. Avgiftene skal regnes fra det tidspunkt eventuell konsesjon blir gitt.

Det kan gis pålegg om næringsfond for å kompensere for skader og ulemper for en ny reguleringsperiode, og for at kommunen skal få en andel av verdiskapingen. Det er ikke pålagt næringsfond for gjeldende konsesjon. Det er ikke vanlig å pålegge næringsfond ved små tilleggsreguleringer/overføringer. På grunnlag av den marginale utvidelsen i denne saken er det derfor ikke aktuelt å pålegge næringsfond.

4. Byggefrister

Vanlig vilkår om frist for oppstart og ferdigstillelse av anleggene. Anlegget skal være påbegynt innen 5 år fra konsesjonens dato, og ferdigstilt og området ryddet innen ytterligere 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 12.

7. Godkjenning av planer

Plassering av tipp og påhugg for tunnel må endelig avklares i detaljplanene. Det skal påses at tippet og påhugget til overføringstunnel plasseres og utformes på en landskapsestetisk god måte. Påhugget er planlagt litt oppe i sida vest for Isvatnet, vi ber om at det vurderes om anlegget kan legges lavere og mindre synlig i terrenget. Det skal påses at utløpet av

overføringen til Isvatnet utformes slik at det ikke oppstår erosjonsfare. For øvrig skal alle anlegg plasseres og utformes på en miljømessig god måte.

8. Naturforvaltning

DN har ikke krevd at vilkåret skal tas inn i en eventuell konsesjon. Vi velger å ta det med i tilfelle det skulle være aktuelt med tiltak for vilt, fisk eller friluftsliv. Ut i fra dagens situasjon er det ikke hensiktsmessig å pålegge avbøtende tiltak for fisk i Trollfjordvatnet. Ytterligere utvidelse av dagens omfattende regulering antas å ha marginale konsekvenser for forholdene i og rundt Trollfjordvatnet. Det samme gjelder for Isvatnet. Blåskavlelva er opplyst å ikke ha særlig fiskeinteresser. Vi har av den grunn sløyfet post V om årlig innbetaling til fond for opphjør av fisk/vilt/friluftsliv.

9. Automatisk fredete kulturminner

Søker opplyser at det ikke er kjente kulturminner i området. Standardvilkår tas likevel med. Vi minner om kulturminnelovens § 8 om krav til meldeplikt. Før konsesjon gis skal undersøkelsesplikten være oppfylt, jf. samme lov § 9.

10. Ferdsl

Det er ikke planlagt å etablere nye veier i området. Anlegget skal bygges med helikoptertransport. Vil-kåret tas likevel med som standardvilkår.

11. Terskler

Det synes ikke aktuelt å bygge terskler som avbøtende tiltak i Blåskavlelva eller Trollfjordelva. Standardvilkår tas likevel med i tilfelle det kan være aktuelt med andre biotopjusterende tiltak.

17. Konsesjonskraft

Dett er et standardvilkår. Hadsel kommune er den eneste kommune som berøres av reguleringen.

Manøvreringsreglementet

Vi har valgt å sette opp et samlet reglement for hele vassdraget. Dette erstatter reglement gitt ved kgl.res. 28. januar 1949.

Vatn 590 tas inn reglementet i tillegg til Trollfjordvatn. Vi vil anbefale at Vatn 590 reguleres med 1 m ved senking, i stedet for 3 m som det er søkt om. Vi mener en bør søke å redusere det fysiske inngrepet ved Blåskavlen mest mulig. Dette tiltaket vil likevel ikke redusere utbyttet av overføringen vesentlig. Tappt bufferkapasitet kan eventuelt vinnes inn ved økt kapasitet på overføringstunnelen.

Vi finner ikke grunn til å pålegge minstevannføring i Blåskavlelva. Det er ingen vesentlige interesser knyttet til elva som tilsier at det bør opprettholdes en viss minstevannføring. Prosjektet er også

marginalt økonomisk- og produksjonsmessig sett. For at slipp av minstevannføring skal ha tilfredsstillende landskapsestetisk effekt er det nødvendig å slippe mer enn det prosjektet tåler ut i fra en nytte-kost vurdering. I tillegg til tappt produksjon, vil et tappearrangement også bidra til å fordyre prosjektet vesentlig da Vatn 590 er tenkt regulert ved senking.

Øvrige merknader

Representanter for grunneiere har i sin høringsuttalelse krevd at søknaden skal avvises på det grunnlag at det ikke foreligger adgang for HE å utvide Trollfjord kraftverk i gjeldende avtale av 1947 mellom kraftverket og grunneierne. Dette er et privatrettslig forhold som NVE ikke har myndighet til å avgjøre. Vi forutsetter at dette ordnes mellom partene før anleggsarbeidet kan starte opp.

Forslag til vilkår for tillatelse for Hadsel Energi AS til å foreta ytterligere regulering av Trollfjordvatnet og overføring av Blåskavlelva

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revurdert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 18 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler settes i et fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 17 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes na-

turskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Trollfjordvassdraget og Blåskavlelva er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i

- vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

11

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstille uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

18

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann

eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 17 og 19 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fast-

satte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

21

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

Forslag til manøvreringsreglement for regulering av Trollfjordvatnet og overføring av Blåskavlelva i Hadsel kommune, Nordland fylke

(erstatte reglement gitt ved kgl.res 28. jan. 1949)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Trollfjordvatn		192	168,3	4,7		23,7
Vatn 590		590	589		1	1

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til Staten Kartverk sitt høydegrunnlag.

Overføringer

Avløpet fra Blåskavlelva (feltareal 1,7 km²) overføres til Isvatnet. Avløpet fra Isvatnet overføres til Trollfjordvatnet.

2

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet."

3. Departementets bemerkninger

I samsvar med Stortingets vedtak 11. mars 2004, jf. Innst. S. nr. 140 (2003-2004), tilrås det at Trollfjord Kraft AS gis tillatelse til ytterligere regulering av Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva i samsvar med NVEs innstilling, det vil si søknadens alternativ A med redusert regulering av vatn 590.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn for gjennomføring av overføringen etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1. Departementet tilrår at det gis tillatelse til allmannastevning.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår likeledes tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall.

Departementets merknader til vilkårene

Miljøverndepartementet har i uttalelse til Olje- og energidepartementet påpekt at NVE ikke har foreslått vilkår om forurensning. Ved kontakt med NVE er det blitt opplyst at dette må skyldes en inkurie, da det er alminnelig praksis at NVE i alle nye saker om tillatelse til vassdragsreguleringer foreslår et slikt vilkår. Olje- og energidepartementet tilrår derfor at standardvilkåret om forurensning tas inn, slik at ny post 10 i tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven skal lyde:

"(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdragene.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt."

I NVEs forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven blir post 10, post 11, og postene 11 til 21 forskyves tilsvarende.

Tillatelsen gis for øvrig på de vilkår og med det manøvreringsreglement som er foreslått av NVE. Departementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Trollfjord Kraft AS

tillatelse til ytterligere regulering av Trollfjordvatn og overføring av Blåskavlelva på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 11. juni 2004.

2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 § 16 nr. 1 2. ledd gis Trollfjord Kraft AS tillatelse til allmannastevning.
3. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Trollfjordvatnet og overføring av Blåskavlelva i samsvar med forslag inntatt i ovennevnte foredrag.

16 Kvernstad Kraft

(Tillatelse til utbygging og regulering av Kvernstadvassdraget i Snillfjord kommune i Sør-Trøndelag)

Kongelig resolusjon 11. juni 2004.

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Kvernstad Kraft, ved grunneier Frank I. Hansen, om tillatelse til utbygging og regulering av Kvernstadvassdraget i Snillfjord kommune i Sør-Trøndelag. Utbyggingen vil gi en årlig produksjon på om lag 10 GWh. Vassdraget er i dag ikke benyttet til kraftproduksjon. På bakgrunn av søknaden vil det være nødvendig med tillatelse etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 11.12.2003 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad fra Kvernstad Kraft v/grunneier Frank I. Hansen datert 01.12.2000 om tillatelse til utbygging og regulering av Kvernstadvassdraget.

"Kvernstad Kraft søker herved om evigvarende konsesjon for bygging av Kvernstad kraftverk i Snillfjord kommune i Sør-Trøndelag, dvs:

- Lov av 14. des. 1917 nr. 3, kap. 17 om vassdragsreguleringer, for regulering av Kvernstadvatnet
- Lov av 15. mars 1940, nr. 3, kap. 10, om vassdragene, §§ 104 – 106 for bygging av kraftverket
- Lov av 13. mars 1981, nr. 6, om vern mot forurensning og om avfall, til utslipp i forbindelse med byggingen

Kvernstad kraftverk vil utnytte et fall på 278 m som i dag ikke er benyttet til kraftproduksjon. Anlegget vil gi ca. 2,4 MW installert effekt og ca. 9,7 GWh i årlig produksjon.

Kraftdekningen i regionen er god, men anlegget vil bidra til lokal leveringssikkerhet.

Vi håper på en snarlig behandling av søknaden og er behjelpelig med spørsmål."

Fra søknaden refererer vi videre:

” 1 GENERELT

Kvernstad kraftverk vil bygges av Kvernstad Kraft, og er tenkt drevet i samarbeid med lokale aktører.

Kraftsystemansvarlig i området er Hemne Kraftlag.

Vassdraget har tidligere ikke vært nytt til elektrisitetsproduksjon, men har vært nytt til fløting av ved og mølledrift i gamle dager.

Kvernstad kraftverk ligger i Snillfjord kommune ved Kvernstad på sørsiden av Åstfjorden.

Prosjektet har vært behandlet i Samlet plan, hvor det omsøkte alternativet ble plassert i gruppe 4, kategori 1. Alternativ A i Samlet plan er det omsøkte alternativet.

2 BEGRUNNELSE FOR UTBYGGINGSPLANENE

Kraftverket vil bidra til lokal leveringssikkerhet i området. Videre vil utbygger utnytte en ressurs som tilligger rettighetene som grunneier.

3 BESKRIVELSE AV UTBYGGINGSPLANENE

3.1 Hoveddata for prosjektet

Hoveddata for prosjektet for planlagt utbygging for Kvernstad kraftverk:

Nedslagsfelt	10,6 km ²
Middelvannføring	0,48 m ³ /s
Netto fallhøyde.....	280 m
Turbininstallasjon	2,4 MW
Maks. Slukeevne.....	1,0 m ³ /s
Naturhestekrefter	1323 nat.hk
Midlere årlig prod.....	9,7 GWh
Midlere vinter prod.....	65 %
Utbyggingskostnad.....	24,0 mill kr
Utbyggingspris.....	2,48 kr/kWh

3.2 Teknisk plan

3.2.1 Bygningsteknisk

Utbyggingsplanene omfatter regulering av Kvernstadvatnet, inntak i Lillevatnet, hvor vannet blir ført via tunnel til en kraftstasjon i fjell, og avløpstunnel ut i fjorden. Se vedlegg 1, 2 og 3 for oversikt og plan av anlegget.

Kvernstadvatnet vil bli regulert fra kote 306 med opptil 6 m senking til kote 300. Reguleringen vil gjøres ved hjelp av en ca. 80 m lang tappetunnel med reguleringsluke ned til Damtjern. Det vil bli laget et lukehus i forbindelse med reguleringsluka. Utløpet av Damtjern kanaliseres i ca. 85 m lengde slik at Damtjern får en permanent senking på 3 m. Utløpet av Kvernstadvatnet vil bli uforandret, slik at overløpskapasiteten ved

flom og HRV i magasinet vil være den samme som i dag.

I Samlet plan er det beskrevet en dam nedstrøms Damtjern som skulle ivareta reguleringen av Kvernstadvatnet, men denne er nå erstattet av en tappetunnel i konsesjonssøknaden.

Det vil bli bygget en overløpsterskel i betong ved utløpet av Lillevatnet, mens inntaket vil bli bygget i motsatt ende av vannet i nord. Inntaket vil bli utformet i betong ved vannkanten inn til fjellskråningen. Lillevatnet vil bli regulert som et inntaksmagasin, med en vannstandsvariasjon på ± 0,5 m for å kunne kjøre jevn drift, dvs. ca. mellom kote 282,5 og 283,5.

Vannveien vil bestå av en boret sjakt ca. 1400 m fra inntaket ned til kraftstasjonen i fjell. Tverrsnittet vil være ca. 1,0 m i diameter.

Kraftstasjonen på ca. 90 m² plasseres i fjell, som en nisje ved enden av adkomsttunnelen. Transformator vil bli plassert i et avskjermet rom i stasjonen.

Adkomst til kraftstasjonen vil bli via en ca. 400 m lang adkomsttunnel fra området ved utløpet av Kvernstadelva. I adkomsttunnelen vil avløpsrør og høyspentkabel føres ut i dagen.

Avløpsrøret vil gå ut i elva på ca. kote 3. Eventuelt kan avløpsrøret bli erstattet med en avløpskanal i tunneltverrsnittet sammen med adkomstveien. Dette vil først bli avgjort ved innhenting av anbud.

Masser i forbindelse med tunnelarbeider med utsprengning av tilløpsrør og adkomsttunnel vil i hovedsak bli benyttet til å sikre eksisterende elveløp og utvide eksisterende kaiområde. Totalt massevolum er anslått til ca. 14 000 m³ i lagringsmasser.

Masser i forbindelse med utsprengning av tappetunnelen og kanalisering ut av Damtjern, ca. 3000 m³, er tenkt plassert i ei myr vest for Damtjern tildekket med stedlige myrmaser.

3.2.2 Installasjon

Kraftstasjonen får en samlet maksimal slukeevne på ca. 1,0 m³/s og en installert effekt på ca. 2,4 MW. Det er planlagt en horisontalakslet Francisturbin.

3.2.3 Kraftlinjer

Høyspentkabelen på 22 kV føres ca. 400 m fra stasjonen gjennom tunnelen, og videre ca. 200 m vestover langs hovedveien til eksisterende transformator og tilknytningspunkt på 22 kV.

Eksisterende linjenett må sannsynligvis oppgraderes noe.

3.3 Hydrologi

3.3.1 Grunnlag

Nedslagsfeltet til Kvernstad kraftverk er ca. 10,6 km². Vassdraget er ikke tidligere regulert.

Årlig middelavrenning er beregnet for årene 1931-60 på grunnlag av NVEs ”Avrenningskart

over Norge”, 1987. Benyttet vannmerke for produksjonsberegning er 119.4 Rovatn (1923-49).

3.3.2 Vannføring, vannstander og restvannføring

Anlegget vil ha en regulering over året for å øke produksjonsevnen i vinterhalvåret. Dermed vil vannbalansen forskyve seg over året, se hydrogram i figurene nedenfor for vannføringen ved inntaket til kraftstasjonen.”
(.....)

”Vannføringen mellom Damtjern og Lillevatnet vil få en utjevnet vannføring over året som følge av reguleringen av Kvernstadvatnet. I vannstrengen mellom Lillevatnet og fjorden vil elva få redusert vannføring. Vannstanden i Kvernstadvatnet vil reguleres mellom kote 306 og kote 300.

Nedstrøms Lillevatnet vil vannføringen i daglig drift være lokaltilsiget til elvestrekningen (årlig middelvannføring reduseres til 12 % ved fjordnivå), mens det i flom vil kunne komme vann fra hele det uregulerte feltet på 4,8 km² mellom Kvernstadvatnet og Lillevatnet. Flomvannføringen vil likevel bli en del redusert i forhold til dagens forhold på grunn av kraftstasjonens slukeevne og reguleringen av Kvernstadvatnet (26 % reguleringsgrad).

Etter søkers vurdering er det ikke forhold i vassdraget som tilsier behov for minstevannføring, og det er derfor ikke planlagt minstevannføring i elva.

3.3.3 Vanntemperaturendringer, isforhold

Det ventes ingen vesentlig endring i vanntemperaturen i Kvernstadvatnet, mens en svak økning

av vanntemperaturen i elva ned til Lillevatnet vinterstid. Om sommeren ventes ingen vesentlige endringer, men i elva nedstrøms Lillevatnet vil vanntemperaturen variere mer enn før med lufttemperaturen.

Elva mellom Damtjern og Lillevatnet vil etter reguleringen gå mer åpen som følge av økt vannføring i vintersesongen. Vannstrømmen gjennom Lillevatnet fører til en litt svakere islegging i vatnet. I Kvernstadvatnet vil reguleringen vinterstid medføre at isen sprekker opp langs land ved nedtapping, og eventuelt danne en råk langs land hvis vannstanden går opp igjen.

3.3.4 Flom

Flomavledningskapasiteten i vassdraget vil bli noe forbedret i og med lagring av vann i Kvernstadvatnet. En flomsituasjon hvor kraftstasjonen står og magasinet er fullt vil i utgangspunktet være det verst tenkelige tilfelle med tanke på flomavledning, en situasjon som vil være identisk med dagens flomavledningskapasitet.

3.3.5 Grunnvann

Grunnvannet antas å synke noe i området rundt Damtjern i forbindelse med senkingen, og rundt Kvernstadvatnet ved LRV. Man antar at siden dette er forholdsvis små arealer og situasjonen vil stabilisere seg, og at det er i et ubebodd område, vil ikke dette medføre konsekvenser av betydning.

3.4 Magasin og manøvreringsreglement

Berørt areal for de ulike vannene med reguleringszone er gitt i følgende tabell:

Magasin/reguleringer	Nåværende situasjon		Etter utbygging		
	Vannstand (moh)	Overflateareal (da)	Vannstand (moh)	Overflateareal (da)	Reguleringszone (da)
Kvernstadvatnet.....	306	683	300-306	617-683	66
Damtjern.....	303	16	300	12	-
Lillevatn	283	61	282,5-283,5	59-63	4

Kvernstadvatnet vil reguleres fra normalvannstand og HRV på ca. kote 306 ned til LRV på ca. kote 300. Denne senkingen vises på dybdekart i vedlegg 5. Reguleringsvolumet i Kvernstadvatnet er beregnet til ca. 4,03 mill m³, dvs en reguleringsandel på ca. 27 % for anlegget.”
(.....)

3.5 Elektrisk konsesjon

Kraftstasjonen er i dag ikke med i kraftsystemplanen for området. Netteier i området er Hemne Kraftlag A/L.

Det er planlagt bygget en 22 kV kabel i grøft fra fjellhallen frem til Hemne Kraftlag sin transformator. Se kart i vedlegg 3. Stasjonens grunn-

plan er vist i samme vedlegg. Det er linjeeier, Hemne Kraftlag, som skal stå for drift og vedlikehold av linjen. Dette gjelder også andre installasjoner som fører en spenning over 1000 V.

Data for transformator og koblingsanlegg:
Transformatorytelse (planlagt):2,75 MVA

Omsetningsforhold: 11 kV - 22 kV
(typisk verdi)

Generatorytelse (planlagt) 2,75 MVA

Generatorspenning: 11 kV (typisk verdi)

Det monteres en turbin med installert effekt 2,4 MW og en slukeevne på 1,0 m³/s.

4 FORDELER VED TILTAKET

4.1 Kraftproduksjon

Planlagt installasjon på 2,4 MW vil gi ca. 9,7 GWh i midlere årlig produksjon. Produksjonsberegningen og beregningen av naturhestekrefter er basert på tilsigsserier for årene 1924-49 fra vannmerke 119.4 Rovatn.

	Produksjon (GWh)
- vinter	6,3
- sommer	3,4
årlig	9,7

Bestemmende verdi av regulert vannføring er beregnet til ca. 0,446 m³/s, og medianverdi til ca. 0,355 m³/s. Medianverdien tilsvarer 74 % av midlere vannføring for vassdraget med regulering av Kvernstadvatnet på 26 %. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,021 m³/s. Kvernstad kraftverk med regulering av Kvernstadvatnet representerer dermed 1581 naturhestekrefter med bestemmende regulert vannføring og 1244 naturhestekrefter med midlere regulert vannføring.

4.2 Andre fordeler

Utnyttelse av ressursene som ligger til eiendommen vil øke verdien for grunneieren. Ved bygging av adkomstvei/skogsbilvei til Lillevatnet øker man fremkommeligheten til området.

Skatter og konsesjonsavgifter vil beløpe seg på ca. kr 250.000,- årlig til Snillfjord kommune. Selskapsskatt kommer i tillegg.

Linjenettet til Trønderenergi vil bli tilført kraft nærmere forbrukere i Hitra/Frøya regionen, og avdempe linjeoverføringstap i området. Kraftstasjonen kan mate Malnesset eller Krokstadøra.

5 VIRKNINGER AV UTBYGGINGEN

5.1 Naturverdier

5.1.1 Arealkonsekvenser

Endringer i forhold til Samlet plan utredningen er at det ikke vil bli bygget dam ved Damtjern, men at man bygger en tappetunnel mellom Kvernstadvatnet og Damtjern.

Magasinet i Kvernstadvatnet vil bli regulert mellom normalvannstand og ned 6 m. Dette medfører en reguleringssone på ca. 4 % av dagens flateareal i Kvernstadvatnet.

Nedstrøms Lillevatnet vil en ca. 1,5 m høy overløpsterskel bygges.

Fra Kvernstadvatnet overføres vannet via en ca. 80 m lang tunnel, og kanalisering i ca. 85 m lengde ut av Damtjern. Vannføringen ut av magasinet reguleres i tunnelen. Vannet blir ført via en ca. 1400 m lang tilløpstunnel ned til kraftstasjon i fjell, og videre ca. 400 m ut til utløpet ved fjorden.

Overskuddsmassene for reguleringstunnelen og kanaliseringen vil bli plassert ved vestsiden av Damtjern, totalt ca. 3300 m³ i lagringsmasser. Massene fra kraftstasjon, tilløps- og avløpstunnelen vil bli brukt i området rundt eksisterende kai og som flomsikring av eksisterende elveløp ved påhugget til tunnelen. Overskuddsmasser som ikke plasseres blir skipet ut og solgt.

5.1.2 Landskap

De største inngrepene i landskapet vil være i forbindelse med regulering av Kvernstadvatnet over året og senking av Damtjern. I elvestrekningen nedstrøms inntaket vil redusert vannføring i elva være en synlig endring i landskapet. Det meste av vannveien og kraftstasjonen er i fjell, og vil derfor ikke være synlig i landskapsbildet.

5.1.3 Vilt

Det er ikke antatt at situasjonen for vilt blir særlig endret i området. Grunneier har ikke observert storvilt lavere enn ca. kote 200 i området. Det er derimot observert rype og storfugl.

5.1.4 Fisk

Opplysningene om fisk i vassdraget er delvis hentet fra Samlet plan, siden det ikke ble utført feltbefaring under behandlingen av Samlet plan angående fisk. Grunneiers lokalkjennskap til området og fiskemuligheter supplerer konklusjonene i Samlet plan vurderingen.

Det er ikke utført fiskeundersøkelser i vassdraget, men etter opplysninger fra grunneier finnes ørret i Kvernstadvatnet, Damtjern og Lillevatnet, samt Rypelivatnet og Svarholtjern oppstrøms Kvernstadvatnet. Det er ingen oppgang av fisk i Kvernstadelva, slik at ørreten i området er en stedegen stamme. Lengden av elva fra Kvernstadvatnet til fjorden er 3,2 km, av en total lengde på 7,3 km.

Generelt vil Kvernstadvatnet bli sterkt berørt i og med regulering av vannet og næringsgrunnlaget for fisk vil bli noe redusert i kantsonen. Derimot vil livsgrunnlaget i Rypelivatnet og Svarholtjern oppstrøms Kvernstadvatnet være opprettholdt.

Elvestrekningen mellom Kvernstadvatnet og Damtjern vil bli erstattet med en tappetunnel. Elvestrekningen er ikke gyteelv da den går over fjell.

Damtjern vil bli senket og en del av elvestrekningen ut fra utløpet av Damtjern vil senkes og kanaliseres. Dette medfører en endring i vannspeilet og forhold for fisken, men vil etter en tid stabilisere seg igjen. Damtjern er i dag "overbefolket" av en bestand av småvokst ørret.

Elvestrekningen mellom Damtjern og Lillevatnet vil få varierende vannføring alt etter vannslipp fra Kvernstadvatnet. Derimot vil vannet fra lokalfeltet til Damtjern forbli uregulert og sikre

vannføring i tider hvor vannslippet fra Kvernstadvatnet er liten. Lokalfeltet til Damtjern utgjør 22 % av normaltilsaget til Lillevatnet.

Lillevatnet vil bli beskjedent regulert, og man antar at forholdene for fisken vil bli den samme som før utbygging.

Samlet sett vil en utbygging av vassdraget sannsynligvis medføre redusert livsgrunnlag for fisken i Kvernstadvatnet og noe redusert i Lillevatnet, men antas ikke være av vesentlig betydning. For Kvernstadbekken vil forholdene være uendret, i og med det ikke går fisk der i dag.

5.1.5 Forurensing

Ved uttak av vann til kraftproduksjon vil vannføringen i Kvernstadelva nedstrøms inntaket gå ned til ca. 12 % av middelvannføring, som kan medføre økt begroing av elva. Det er antatt at flomvannføring over terskelen i Lillevatnet og lokaltilsaget spesielt fra bekken fra Trolldalen er tilstrekkelig til å skylle vassdraget fra tid til annen.

5.2 Brukerinteresser

Området benyttes i svært liten utstrekning til friluftsliv slik at utbyggingen i liten grad vil redusere friluftslivinteressene.

Området har privat forvaltning for jakt og fiske, og grunneier selv er den eneste som benytter området.

5.3 Vannforsyning

Det er ingen konflikt med drikkevannsinteressene.

5.4 Kulturminner

Det er ikke registrert kulturminner i anleggsområdet. Det er antatt at innvirkningen på kulturminner vil være liten for den foreslåtte utbyggingen.

5.5 Jord- og skogmark

Ingen jord- eller skogbruksområder vil bli demt ned.

Økt adkomst til skogsarealer ved bygging av adkomstvei anses som positivt.

5.6 Flom- og erosjonsfare

Flomskader og erosjon er ikke ansett som et problem i vassdraget.

Likevel vil reguleringen av vassdraget redusere flommene og dermed gi positiv virkning på eventuelle erosjonsproblemer. Det er dessuten planlagt å sikre utløpet av elva ut i mot fjorden for å sikre eksisterende kaiområde mot erosjonsskader.

5.7 Avbøtende tiltak

Etter utbyggers vurdering vil utbyggingen ikke påføre området større ulemper hvor det kreves avbøtende tiltak. F.eks. vil minstevannsslipp i

Kvernstadelva ikke bedre forholdene for fisk, da det ikke er leved grunnlag for fisk der i dag.

Det er bygget en rekke små steinfyllinger i elven for å danne kulper. Fisk som kan komme nedstrøms elven kan leve i disse i tørre perioder. Fisken har under ingen omstendigheter mulighet til å ta seg oppstrøms elven.

6 AREALBRUK, EIENDOMSFORHOLD OG OFFENTLIGE PLANER

6.1 Arealbruk

Anlegget vil berøre arealer rundt Kvernstadvatnet med et lukehus i forbindelse med reguleringen, og arealer rundt Damtjern i forbindelse med senkingen. I området ved Lillevatnet vil det være en overløpsterskel ved utløpet og en inntakskonstruksjon ved nordre ende ned i tunnelen. Vannvei og stasjon er anlegg i fjell og vil være lite synlige.

Rigg i forbindelse med anleggsarbeidene vil berøre byggherrens egen eiendom nært inntil anlegget.

Ny avkjørsel fra riksvei vil være adkomst til anlegget via adkomsttunnelen. En skogsbilvei forlenget med en anleggsvei opp til Lillevatnet vil bli etablert for adkomst til anleggsarbeidene ved vannene der oppe.

Skogsbilveien er i dag ferdig fram til kote 250 ved kryssingspunkt i elv. Opprinnelig traktorvei frem til Lillevatnet kan brukes som anleggsvei, eventuelt ny trase langs elv. Vei er inntegnet på planer for skogsbilveier i Snillfjord kommune, og vil bli bygget uavhengig av kraftbygging.

6.2 Eiendomsforhold

Kvernstad Kraft er eid av grunneier, og anlegget disponerer dermed retten til å bruke grunnen.

Grunneiere som blir berørt er:

G.nr./B.nr.: Grunneier
20/1,5 Frank Hansen

Bruksnummer 5 er vassdraget, mens bruksnummer 1 er eiendommen for øvrig. Arealer og eiendom i forbindelse med kraftverket vil bli skilt ut med eget bruksnummer. Grunneier har hele prosjektet på sin eiendom, foruten land inntil innerste del av Kvernstadvatnet som begrenses av reguleringssonen. Derimot inngår reguleringsrett på +8,5 m til -6,0 m av Kvernstadvatnet til vassdragseiendommen slik at bruksnummer 5 inkluderer rett til bruk og regulering av vassdraget.

All eiendom som berører kraftverket vil etter hvert bli skilt ut som eget bruksnummer.

6.3 Kommunale og fylkeskommunale planer

Området ved Kvernstadvatnet ned til inntaket ved Lillevatnet inngår i Snillfjord kommune som LNF - område, men er i arealplanen reservert for fremtidig vassdragsutbygging. Området ved tunnelpåhugget er ikke spesifisert i arealplanen.

6.4 Samlet plan

Prosjektet er vurdert i Samlet plan, med tre alternative utbygginger. Omsøkt utbygging er alternativ A, med en endring av reguleringsanlegget. I Samlet plan inngår bygging av en dam nedstrøms Damtjern for regulering av Damtjern og Kvernstadvatnet, mens det nå søkes om regulering av Kvernstadvatnet ved hjelp av en tapetunnel fra Kvernstadvatnet ned til Damtjern. Endringen vurderes av utbygger som positiv også med hensyn til inngrep

Kvernstad kraftverk alt. A er administrativt plassert i gruppe 1, kategori 4 av DN."

Høring av søknaden

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Snillfjord kommune har gjort følgende vedtak i kommunestyremøte 23.05.2001:

"Snillfjord kommune betrakter fremlagt søknad om tillatelse til regulering av Kvernstadvatn og bygging av kraftverk i Kvernstadelva helt i tråd med føringene nedfelt i kommuneplanens arealdel vedtatt i K-sak 53/91. Snillfjord kommune har således ingen innvendinger til søknaden.

Det forutsettes allikevel at utbyggingen skjer i tråd med det fremlagte utbyggingsalternativ A, dvs. utbygging med tunnel og kraftstasjon montert i fjellhall. Dette spesielt begrunnet i estetikk og konsekvenser for natur-/miljø- og viltinteresser, og at dette blir spesielt vektlagt i konsesjonsvilkårene."

Følgende vurdering lå til grunn for kommunestyrets vedtak:

"...

Status kommuneplanens arealdel

Gjennom kommuneplanens arealdel ble vassdraget allerede i 1991 planlagt avsatt til kraftproduksjon. Tiltaket ble spesifikt nevnt og vurdert gjennom kommunestyrets saksbehandling og egengodkjent gjennom K-sak 53/91. Søknaden er således helt i tråd med arealdelens politiske føringer fra 1991, hvilket søker har forholdt seg til.

Gjennom vedlagte brev fra Snillfjord kommune til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, datert 04.01.99 redegjorde kommunens saksbehandler innenfor næring/landbruk, miljø/natur og teknisk for sakens realiteter. Samtidig ble det også gitt et begrunnet ønske om valg av utbyggingsalternativ med begrunnelse i konsekvenser for naturkvaliteter, vei og fritidseiendommer, plassforhold og de estetiske konsekvensene ved en valgt synlig rørgate ned fra fjellpartiet.

Også dette forholdet har utbygger forholdt seg til ved sitt fremlagte valg av alternativ, som nå betinger at hele anlegget monteres skjult i tunnelloesninger og stasjon montert i fjellhall.

Vannkraftverk som er konsesjonsbehandlet etter bestemmelser i eller i medhold av lovene industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vassdragsloven skal ikke byggesaksbehandles ordinært etter Plan- og bygningsloven, jf. saksbehandlerforskriften av 1997. Dette betinger at heller ikke masseutlegget av tunnelmasser ved Kvernstad skal behandles senere.

Vurdering:

Tiltaket er som nevnt helt i tråd med kommuneplanens arealdel hvilket betinger ved senere saksbehandling at saksbehandlerne forholder seg til det vedtaket kommunestyret fattet gjennom K-sak 53/91. Dette har også skjedd ved saksbehandlerens oversendelser til fylkesmannen i sakens anledning.

Ved utbygginger av denne karakter krever fremleggelse av søknad en tidkrevende og ressurskrevende behandling både av søker og av myndighetene. Føringerne nedlagt av Kommunestyret i 1991 har derfor vært av avgjørende betydning for søkerens arbeid med realiseringen av anlegget. Basert på dette faktum, vurderingene i vedlagte oversendelser samt at kommunestyret skal på egen orienteringsbefaring i området sammen med NVE, ser ikke saksbehandler det hensiktsmessig å kommentere utbyggingen ytterligere."

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har avgitt følgende uttalelse datert 31.03.2001:

"...

Fylkesmannens merknader:

Generelt:

Opplysningene i søknaden synes i overveiende grad å bygge på opplysninger hentet fra vassdragsrapporten, med liten grad av supplerende faglig tilleggsinformasjon. Områdeklassifisering og konsekvensklassifisering som i vassdragsrapporten bygger på utilstrekkelig datagrunnlag, (C og D), bør etter fylkesmannens oppfatning utredes gjennom nye undersøkelser når det søkes konsesjon. I høringsrunden for vassdragsrapporten etterlyste Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag for sin del nærmere dokumentasjon for naturmiljøet og rødlistearter, samt konsekvenser for jaktbart vilt.

Inngrepsfrie naturvernområder og alternativ energibruk:

Utbyggingen vil medføre en omfattende reduksjon av inngrepsfrie områder i Snillfjord. I regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand (St.meld. nr. 24, 2000/2001) uttales: "For å bevare mest mulig av de gjenværende inngrepsfrie områdene, må den enkelte sektor og kommune så langt som mulig unngå ytterligere inngrep i slike områder".

I retningslinjer fra DN fra mars 2001 om drift av Samlet Plan er det også vist til at "Regjeringen vil legge økt vekt på miljøhensynet i den

framtidige forvaltningen av kraftressursene". I utøvelsen av skjønn vil det være vesentlig å legge vekt på urørt natur, uttaler DN.

Beregninger over tiltakets konsekvenser viser at planlagte regulering vil medføre en total reduksjon av inngrepsfrie naturområder (sone I og 2) på ca. 7,5 km². Vedlagt følger ytterligere tallmateriale og kart som viser følgene for inngrepsfri natur i Snillfjord kommune.

Fylkesmannen vil bemerke at ovenfornevnte nasjonale målsetting bør veies opp mot behovet for mer vannkraft i regionen, og alternative måter å framskaffe energi til ulike formål. Det ville være naturlig at bl.a. kommunen først utredet energidekningen, deretter la en plan for framskaffing av mer energi fra alternative kilder dersom behovet er til stede. En oppdekking fra nye vindkraftanlegg i regionen vil også i stor grad påvirke forsyningssituasjonen positivt i regionen. Utbygger i Kvernstadvassdraget er privat, og har selv i liten grad behov for mer elektrisk behov til egen drift av sin fritidseiendom i kommunen. Dette behovet kan ev. bli ivaretatt ved utbygging av mikro/minikraftverk på egen grunn.

Selv om Snillfjord kommune i sin kommuneplan har tiltenkt området til kraftproduksjon, er denne arealbruk etter vår mening ikke vist på en slik måte som gjør den juridisk bindende på kommuneplanens arealdel, men har karakter av retningslinjer for saksbehandling.

Fisk:

Konsekvensene for fiskeinteressene vil i store trekk bli som beskrevet i Samlet Plan rapporten fra 1999, alternativ A og B. I Kvernstadlivet vil en regulering på 6 m medføre at ørretbestanden får et vesentlig redusert næringsgrunnlag, og den totale fiskeproduksjonen vil avta tilsvarende. Fiskeproduksjonen i Damtjern vil også gå noe ned som følge av en permanent senking på 3 m og dertil endrede gyteforhold som følge av kanalisering av utløpselva og et varierende vannregime. I Lillevatnet vil fiskeinteressene etter alt å dømme bli lite berørt, men det er uklart i hvilken grad gyteforholdene vil bli endret som følge av etableringen av dam i Kvernstadbekken.

I Kvernstadbekken vil restvannføringen (årlig middelvannføring) reduseres til 12 % av vannføringen ved fjordnivå, og på strekningen umiddelbart nedstrøms dammen vil restvannføringen bli tilnærmet null.

Nødvendige kompensasjonstiltak vil fanges opp av tradisjonelle konsesjonsbetingelser, som til å omfatte krav til biologiske undersøkelser, utsetting av fisk, bygging av grunndammer og ulike produksjonsfremmende tiltak. Krav om fast minstevannføring på de strekninger som kan få en vesentlig redusert vannføring, i første rekke elvestrekningen Kvernstadlivet - Damtjern og elvestrekningen opp mot dammen ned-

strøms Lillevatnet, må vurderes tatt med i manøvreringsreglementet.

Vannkvalitet og minstevannføring:

Det er ikke foreslått minstevannføring i elva nedenfor Lillevatnet. Det er i søknaden ikke foretatt nærmere konsekvensvurderinger på området vannkvalitet/forurensing i forbindelse med søknaden, noe fylkesmannen finner utilfredsstillende. Dette bør også vurderes nærmere i lys av Vannressurslovens § 9 om kvalitetsmål for vassdrag.

Uansett vil det være riktig å kreve en minstevannføring i vassdraget etter § 10 i Vannressursloven. Størrelsen på vannføringen må ses i sammenheng med vannkvalitetsforhold nevnt overfor.

Fylkesmannens konklusjon:

Utbyggingsplanen innebærer en stor reduksjon i hittil inngrepsfrie områder i Snillfjord kommune. Dette strider mot Regjeringens miljøvernpolitikk uttrykt i St.meld. nr. 24, der hensynet til urørt natur er tillagt større verdi enn før.

Etter fylkesmannens oppfatning bør en vurdere å utarbeide en energiplan der det reelle behovet for mer energi i egen region utredes, deretter bør alternative framskaffelsesmåter av energi veies opp mot hverandre. Først dersom behovet for mer kraft ikke kan oppveies i tilstrekkelig grad av andre kilder, bør Kvernstadvassdraget vurderes utnyttet i så omfattende utbyggingsalternativ som søknaden gir uttrykk for.

Fylkesmannen vil på nåværende tidspunkt derfor gå i mot at det gis konsesjon til utbygging av Kvernstadvassdraget etter omsøkt alternativ. Utbygging av mikro/minikraftverk uten regulering av innsjøer i området vil derimot kunne skje uten at inngrepsfrie områder reduseres."

Sør-Trøndelag fylkeskommune uttaler i brev av 13.06.2001:

"Fylkeskommunen har befart området, både med henblikk på allmennhetens interesser og kulturminneinteresser.

Det ble ved kulturavdelingens påvisningsundersøkelser ikke påvist automatisk fredete kulturminner innen noen av de arealene som blir direkte berørt av utbyggingsplanene. Øvrig direkte og indirekte innvirkning på kulturminner vil i første rekke skje i forhold til kulturlandskapet ved Kvernstadgården, ved at landskapet omformes som følge av massetipper som legges ut. Vi vil henstille om at dette arbeidet blir gjort på en så skånsom måte som mulig.

De omsøkte utbyggingsplanene omfatter regulering med 6 meters senking av Kvernstadvatnet, inntak i Lillevatnet, hvor vann blir ført i tunnel til en kraftstasjon i fjellet, og avløpstunnel ut i fjorden. Fylkeskommunen oppfatter at opplysningene i søknaden synes å bygge på opplys-

ninger fra vassdragsrapporten. Det synes ikke å være tillagt ytterligere faglig informasjon i rapporten.

Fra et miljø- og ressursforvaltningsperspektiv uttrykker fylkesplanen for Sør-Trøndelag at det skal satses på en miljø- og ressursvennlig arealforvaltning og -utvikling. Ufordringer i denne sammenheng innebærer å "sikre naturmiljøer, det biologiske mangfold og naturens produktive evne for fremtidige generasjoner" og "begrense de miljømessige konsekvensene av ulike inngrep og utbyggingstiltak".

I henhold til dette følger en vurdering av naturverdier og friluftsverdier og også en vurdering av om fordelene ved tiltaket er større enn ulempene med tiltaket. I konsesjonssøknaden savnes vurderinger av konsekvenser for allmennhetens interesser. Det bevdes at området i dag benyttes lite. Vurderinger av områdets fremtidige potensial for friluftslivsinteresserte er ikke omtalt. Fiskebestanden vil i vesentlig grad berøres av tiltakene, og reduseres i takt med mindre næringstilgang. Området fremstår i dag som til dels uberørt av tekniske inngrep. Dette er en ressurs Fylkeskommunen ønsker å ivareta. Fylkesplanen for Sør-Trøndelag (livskvalitet i en endringstid) går imot "nedbygging av spesielt i større sammenhengende landbruks- og naturområder". St.meld. nr. 24 (2000/2001), verdsetter urørt natur, og signaliserer at kommuner og sektorinteresser i størst mulig grad må unngå inngrep i slike områder.

For å kunne foreta en helhetlig vurdering av tiltaket savner Fylkeskommunen en vurdering av energibehovet i fylket, og også en vurdering av om et eventuelt energibehov kan dekkes via alternative energikilder. Utbygger i Kvernstadvassdraget er privat. Han har selv i liten grad behov for mer elektrisitet til drift av sin fritidseiendom i kommunen.

(.....)

Konklusjon:

Sør-Trøndelag fylkeskommune fraråder på bakgrunn av statlige og fylkeskommunale vedtak og mangel på behovsvurdering av tiltaket at det blir gitt konsesjon på nåværende tidspunkt."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i brev av 03.04.2001 uttalt:

" ...

Det søkes om konsesjon for et prosjekt, som hovedsakelig svarer til alternativ A, og som ble plassert i Samlet plan gruppe 4, kategori gjennom vedtak av 29.03.00. I DN's vedtak er det spesielt vist til at "inngrepsfrie naturområder" ikke gir utslag som tema i gruppeplasseringen i Samlet plan. Dette skal nå tillegges betydelig vekt ifølge nyere politiske føringer. I DN's vedtak som er vedlagt lengst bak i søknaden, vises det til at "Dette og andre forhold som berører all-

menne interesser vil det imidlertid bli mulig å ta opp ved en ev. konsesjonssøknad".

Ut fra ønsket om en effektiv vurdering av konsesjonssøknaden ville det også vært ønskelig og fått en bedre beskrivelse av hvilke arter av planter og dyr som vil bli konkret berørt som følge av utbygging. I et slikt forholdsvis arealmessig begrenset område som berøres, ville feltundersøkelser med en til to dager gi et betydelig bedret kunnskapsgrunnlag om ev. rødlistearter blir berørt. Dette særlig da vi per i dag ikke har full oversikt over forekomsten av såkalte "rødlistearter" som også er et nasjonalt hensyn som skal ivaretas. Dette mener vi ville vært en rimelig kostnad i forhold til de samlede utbyggingskostnadene, og som kunne bidratt positivt til forvaltning av nasjonale hensyn ved siden av de lokale.

Søknaden medfører en tydelig reduksjon av inngrepsfrie områder (INON), sone 1 og sone 2. DN mener derfor at prosjektet er i konflikt med politiske målsettinger om å begrense reduksjonen av villmarksprega naturområder og vil her ved be om at vassdragsmyndigheten vurderer konsesjon opp mot dette forhold.

DN kan ikke ta stilling til konsesjon uten en bedre dokumentasjon av konsekvensene for naturområder og rødlistearter. En slik dokumentasjon vil, dersom konsesjon senere blir gitt, danne grunnlag for utforming av vilkår og avbøtende tiltak for å begrense skadevirkningene."

Kystdirektoratet har i brev av 04.01.2001 uttalt:

" ...

Kystdirektoratet har ikke noe å bemerke til selve tiltaket som antas å ha ingen innvirkning på farvannsmessige forhold som strøm, is med mer. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at mulige tiltak i strandsonen med utfylling, kaibygging med mer som en del av kraftverksutbyggingen krever tillatelse etter havne- og farvannsløven der rette søknadsinstans i dette tilfellet vil være Kystverket 3. distrikt i Ålesund."

Landbruksdepartementet har i brev av 13.03.2003 uttalt at de ikke har merknader i saken.

Statens vegvesen uttaler i brev av 15.12.2000 at de ikke har merknader i denne saken.

Fiskeridirektoratet uttaler i brev av 05.01.2001 at de ikke har merknader til søknaden.

Havforskningsinstituttet har i brev av 31.01.2001 uttalt at de ikke har merknader til søknaden.

Bergvesenet har i brev av 08.02.2001 uttalt at de ikke har merknader til søknaden.

Norges geologiske undersøkelser har i brev av 27.03.2003 ingen merknader.

Johan Olav Klungervik har i brev av 26.03.2001 uttalt:

" Som eier av eiendommen Klungervik Gnr. 76 Bnr. 1 og 2, samt eiendommen Kvernstadli Gnr.

20 Bnr. 2, tillater jeg meg å stille noen spørsmål til framlagt konsesjonssøknad fra Frank Hansen.

For det første: Jeg er inntil ganske nylig to-talt ukjent med planene for kraftverk på eiendommen Kvernstad. Til dags dato har jeg aldri blitt informert om noe som helst når det gjelder bygging av kraftverk og regulering av Kvernstadvatn. I hvilken grad synes NVE at involverte naboeiendommer skal få kjennskap til slike planer? Som eier av 1/3 av Kvernstadvatnet vil min eiendom bli sterkt berørt av planene.

For det andre: Hvem plikter å informere om slike planer? Av konsesjonssøknaden går det frem at området er avsatt til slike formål i kommunens arealplan. Er det vanlig å planlegge for betydelige naturinngrep uten at grunneiere blir informert? Det går også frem av konsesjonssøknaden at en foreløpig plan for prosjektet er behandlet og godkjent av forskjellige instanser, inkludert Snillfjord kommune. Disse planene har jeg heller aldri sett eller blitt informert om. Synes NVE at det er korrekt framgangsmåte?

For det tredje: Jeg er klar over at min farfar solgte retten til regulering av Kvernstadvatn. Dette har jeg selvsagt papirer på. Mitt spørsmål i denne forbindelse er om det betyr at mine øvrige rettigheter som grunneier ikke lenger har noen betydning?

Avslutningsvis vil jeg påpeke at jeg begynner å trekke på årene. Jeg bodde inntil nylig på en av kommunes mest avsidesliggende gårdsbruk. Det finnes ingen vei til bruket, og jeg hadde få eller ingen muligheter til å komme meg til kommunesenteret. Slik jeg ser det burde noen kunne sendt meg et brev om hva som er planlagt av inngrep på min egen eiendom. Jeg kan ikke si at jeg liker planene, men føler at grunnlaget for min innsigelse er temmelig begrenset. Slik jeg føler det nå blir beslutninger fattet uten at jeg i realiteten får mulighet til å fremme mitt syn på saken. Jeg ber herved NVE om å være behjelpelig med å svare på mine spørsmål. Deresom NVE ikke er riktig instans for slike spørsmål ønsker jeg at Dere videresender dette brev til rette vedkommende."

På bakgrunn av høringsuttalelsen fra Direktoratet for naturforvaltning ble søker i brev av 20.04 og 18.06.2001 bedt om å følge opp de forhold som DN hadde påpekt som mangelfullt utredet.

Søker oversendte i brev av 15.03.2003 sine kommentarer til høringsuttalelsene uten at det var gjort ytterligere undersøkelser i forhold til uttalelse fra DN. Kommentarene var som følger:

"...

II DET KONGELIGE LANDBRUKSDEPARTEMENT

Det kongelige Landbruksdepartement, har i brev av 13.03.2001, ingen merknader til søknaden.

III FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, svarer i sitt brev av 31.03.01. Fylkesmannen påpeker innledningsvis at søknaden i overveiende grad bygger på opplysninger fra Vassdragsrapporten, med lite supplerende faglig tilleggsinformasjon. Vi er av den oppfatning at Samlet plan ga de nødvendige opplysninger og ikke trengte supplerende faglig tilleggsinformasjon utover den som er gitt. Når det gjelder utilstrekkelig datagrunnlag (C-D karakter) er dette:

a) Friluftsliv C

Området brukes per dato lite av andre enn grunneier. Det vises forøvrig til brev datert 04.01.99 fra Snillfjord kommune til Fylkesmannen i forbindelse med Samlet plan. *Vedlegg 1.*

b) Vern mot forurensning C

Kan ikke se noen fare for forurensning. Elvestrekningen som får endret vannføring, har ingen bebyggelse eller annen aktivitet i sin nærhet. En kraftutbygging kan få konsekvenser for et vassdrag først og fremst ved at vassdraget får redusert resipientkapasitet, som følge av redusert vannføring. Elvestrekningen vil etter reguleringen få en minstevannføring fra uregulert området gjennom bekker og overflatevann, som vil være tilstrekkelig for å holde elveleiet rent. Vassdragsrapport Nr. 26/1999 støtter dette syn, se side 50.

c) Kulturminnevern C

Dette er avklart gjennom høringsuttalelsen fra Sør-Trøndelag fylke, i brev av 13.06.01 avsnitt 3.

d) Jord-skogbruk C

Er avklart gjennom høringsuttalelsen fra Det Kongelige Landbruksdepartement, i brev av 13.03.01.

e) Reindrif D

Det finnes ikke rein i området, og reindrifsnæringen har ikke tatt seg jobben med å svare på høringen.

f) Transport C

Nye veier i området vil kunne brukes til skogsdrift. En viser forøvrig til høringsuttalelse fra Statens Vegvesen Vegdirektoratet, brev av 15.12.00. Det er forøvrig ikke innkommet kommentarer fra Statens Vegvesen Sør-Trøndelag.

g) Is og vanntemperatur C

På strekningen Kvernstadvann til Lillevann vil vannmengden endres etter stasjonens drift, og det vil kunne forekomme frostrøyk. Vanntemperaturen antas å ha en temperatur på 1-3 grader C. Vannføringen vil i perioder bli liten og vannet vil ganske raskt avkjøles til frysepunktet vintertid. Dette vil kunne føre til islegging som under

naturlige forhold. Frostrøyk vil da forsvinne. De samme forhold vil også gjøre seg gjeldende på strekningen nedstrøms Lillevann. Det vises forøvrig til vassdragsrapport Nr. 26/1999. Side 43. Utbygger har sett konsekvensene som ubetydelige, og har derfor ikke funnet behov for ytterligere utredninger.

h) Klima C

Ikke utredet, og da utbyggingen er såvidt begrenset på ett mindre område ser en ingen konsekvenser for klima. Det vises forøvrig til Vassdragsrapporten side 43. Siden en utbygging ikke er vurdert å føre til endringer i det lokale klima, har en ikke funnet behov for noen utredning.

Når det gjelder nærmere dokumentasjon for naturmiljøet, viser en til Vassdragsrapporten side 52. Vedrørende rødlistearter er det påpekt i Vassdragsrapporten side 14 at det kun er observert storlom og smålom i høyreliggende deler av området. Disse områdene vil ikke bli berørt av utbyggingen. Grunneier har ikke observert rødlistearter i området. Virkningene for vilt er kommentert i vassdragsrapporten side 16 og 52, og er gitt middels negative konsekvenser.

Når det gjelder påstand om inngrepsfri sone som endres, medfører ikke dette riktighet da det ligger en seter og to hytter i det omtalte området, se vedlegg 4 til konsesjonssøknaden. Det påpekes også at Trønder Energi planlegger ny 132 kV linje i forbindelse med etablering av Frøya vindpark over min eiendom. At utbyggingen fører til en endring av inngrepsfrie naturområder på 7,5 km² medfører derfor ikke riktighet. Begrepet «inngrepsfrie soner» er uansett ikke et vilkår etter gjeldende praksis som kan tillegges vesentlig eller avgjørende vekt ved vurdering av konsesjonssøknaden.

Fylkesmannen viser videre til at utbygger er privat, og ikke vil ha behov for mer elektrisk kraft til drift av fritidsbolig. Meningen har aldri vært at utbyggingen skal være et prosjekt til privat bruk. Utbyggingen er fra starten ment for allmenn interesse. Det er et stort behov for ytterligere i området, jf. NVEs tidligere utredninger vedrørende kraftbehov.

Gjennom kommuneplanen for Snillfjord er området i samarbeid med grunneier avsatt til vannkraftutbygging og godkjent både i kommunestyret og senere i Sør-Trøndelag fylke. Prosjektet er forøvrig et samarbeid med Snillfjord kommune.

i) Fisk

Hva fisk angår, vil gyteforholdene bli lite endret. Damtjern har fjell på alle kanter og lite strandsoner. Bekker som kommer inn i Damtjern vil ikke endres slik at gyting fortsatt kan foregå i disse områder, selv om vannstanden varig senkes med 3 meter. Når det gjelder Kvernstadvann vil de samme forhold gjøre seg gjeldende her, med unntak av vannets indre del som vil bli

tørrlagt ved LRV. De beste gyteområder/produksjonsområder for fisk er i dag Lomtjern, som har avløp til Lillevann og Svartholtjern/Ryplitjern som har avløp til Kvernstadvann. Lomtjern, Svartholtjern og Ryplitjern er ikke berørt av utbyggingen, men rettigheter til også å demme disse innehas. Den fisk som i dag er å få i vassdraget er liten, og av dårlig kvalitet i følge Vassdragsrapporten (side 16). Dette skulle tilsi at næringsgrunnlaget er for dårlig til den fisk som er i vassdraget. Endrede gyteforhold kan derfor etter vår mening heller gi positive resultater for fisken. I Lillevann vil det bli få endringer, og den terskelen som bygges vil kun endre vannstanden med en halv meter opp. Fisk som kommer over terskelen vil uansett være tapt, da fisk ikke kan komme oppover elven slik den er i dag. Vannføringen mellom Kvernstadlivatnet-Damtjern til Lillevann vil etter utbygging gi bedre levekår for fisk da denne vil bli jevnere og ikke ha de store sesongvariasjonene som i dag. Det er ikke foreslått minstevannføring nedstrøms Lillevann da restområdet som ikke er regulert er betydelig. Vi er derfor uenige med fylkesmannens påstand om at regulering av Kvernstadlivatnet vil medføre et vesentlig redusert næringsgrunnlag, og at den totale fiskeproduksjonen vil avta. Vi kan derfor ikke se behov for kompensasjonstiltak.

j) Vannkvalitet og minstevannføring

Reguleringen vil ikke medføre særlige endringer av vannkvalitet/forurensing, jf. Vassdragsrapporten sidene 16, 17, 46 og 47. Vannressurslovens § 9 er derfor ikke aktuell ved denne søknaden. Når det gjelder Vannressurslovens § 10, kan en heller ikke se at det er behov for å fastsette vilkår om minstevannføring fra Lillevann, i det en viser til konsesjonssøknadens pkt. 3.3.2.

k) Generelt

Til slutt finner en å bemerke når det gjelder Fylkesmannens uttalelser at den er selvmotsigende. Han anfører til slutt i sitt brev at utbyggingen av mini/minikraftverk uten regulering vil kunne skje uten at inngrepsfrie områder reduseres. I praksis vil også en slik utbygging medføre at inngrepsfrie områder endres ved inntak i Lillevann.

IV DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Direktoratet for naturforvaltning, svarer i sitt brev av 03.04.01. DN bygger forøvrig det meste av sin uttalelse på Fylkesmannen og vassdragsrapporten men liten eller ingen egne vurderinger eller undersøkelser.

DN ønsker også en konsekvensutredning av hvilke arter av planter og dyr som vil bli berørt av utbyggingen. Som nevnt foran, har utbygger forstått søknadsvilkårene for konsesjonen slik

at denne type konsekvensutredninger ikke er et krav for prosjekter av denne størrelse.

Utbygger anser det noe underlig å se DN's høringsuttalelse i sammenheng med DN's konklusjon vedrørende Samlet Plan, jf. brev av 29.03.00, vedlegg til konsesjonssøknaden:

Direktoratet svarer i sitt tidligere brev 99/4613-NATB/MLS av 29.03.00:

I typisk «lokale» saker – dvs. hvor virkningene er typisk lokale framfor regionale og nasjonale - skal kommunens uttalelser tillegges betydelig vekt (jf. Samlet plan for vassdrag - Hovedrapport). DN mener dette er en typisk «lokal» sak. Kommunen ønsker utbygging, samtidig som man har merknader til konsekvensvurderingene.

Utbygger finner det påfallende at dette sentrale momentet ikke er nevnt i høringsuttalelsen. Vi oppfatter DN's konklusjon i brev av 29.03.00 som positivt til utbyggingen. Der har i tiden mellom DN's to brev ikke skjedd endringer som skulle tilsi endringer av deres konklusjoner.

Det anføres forøvrig at de merknader Snillfjord kommune har til konsekvensvurderingene, var at de var for negative. Kommunen anser de negative konsekvensene for ubetydelige. Snillfjord kommune er derfor på dette punkt, uenige med DN.

Det vises også her til inngrepsfrie soner. Dette medfører ikke riktighet da det i århundrer har foregått så vel seterdrift, husbygging og veibygging i området. Vi viser forøvrig til det som er nevnt tidligere foran. En minner igjen om kommunens arealdelplan der området er avsatt til vannkraftutbygging.

V NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE

Norges geologiske undersøkelse, har i brev av 27.03.01, ingen merknader til søknaden.

VI BERGVESENET

Bergvesenet, har i brev av 08.02.01, ingen merknader til søknaden.

VII HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Havforskningsinstituttet, har svart i brev av 31.01.01, noe som er innenfor fristen for høringsuttalelsen. Konsesjonssøknaden er vurdert, og de har ingen merknader til søknaden.

VIII FISKERIDIREKTORATET

Fiskeridirektoratet, har i brev av 05.01.01, ingen særskilte merknader til søknaden.

IX KYSTVERKET

Kystverket, har i brev av 04.01.01, ingen merknader til søknaden. De opplyser forøvrig at tiltak i strandsonen må søkes til Kystverket. Dette vil bli gjort i forbindelse med detaljplanleggingen.

X STATENS VEGVESEN VEGDIREKTORATET

Statens Vegvesen, har i brev av 15.12.00, ingen merknader til søknaden da dette anses å være utenfor deres interesseområde.

XI JOHN O. KLUNGERVIK

John O. Klungervik har i sitt brev av 26.03.01, etterlyst ytterligere informasjon om prosjektet. Dette har ingen betydning for søknaden, og vi velger å ikke kommentere dette ytterligere.

XII SNILLFJORD KOMMUNE

Snillfjord kommune, svarer i sitt brev av 07.06.01, og de har ingen merknader til søknaden. Snillfjord kommune betrakter sågar søknaden til å være helt i tråd med de føringer som er nedfelt i kommuneplanens arealdel, vedtatt i K-sak 53/91.

XIII SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Sør-Trøndelag fylkeskommune avgir svar på høringsrunden i brev av 13.06.01. Uttalelsen er kun administrativ slik at denne bør tillegges liten vekt.

Det er foretatt påvisningsundersøkelser som ikke fant automatisk fredete kulturminner i byggeområdet. Det bemerkes forøvrig at massetipp vil kunne bli ett stygt sår i landskapet. Massen vil i hovedsak bli skipet ut og solgt. Den masse som vil bli værende igjen vil hovedsak gå til tipp mot sjøsiden. Massetipp ved elv vil kun være midlertidig og fungere som bufferlager for utskipning. Morenerygg ved massetipp vil bli planert og plantet til når byggearbeidene er ferdige. Utbygger har stor egeninteresse i at området fremstår uten store sår i landskapet etter en utbygging. Det påpekes at søknaden ikke inneholder ytterligere faglig informasjon enn den som fremkommer i vassdragsrapporten. Dette medfører for så vidt riktighet, men vi kan ikke se at søknaden lider av dette da vassdragsrapporten ga god og utfyllende informasjon.

Når det gjelder kommentaren «begrensede miljømessige konsekvensene av ulike inngrep og utbyggingstiltak» er det nettopp dette vi har gjort ved å bygge ett anlegg i fjell, og unnlatt å demme opp magasiner i fjellet.

Vår løsning, som er fremkommet i samarbeid med Snillfjord kommune er meget fordyrende for prosjektet. Vi har allikevel valgt denne løsningen nettopp av hensynet til miljøet.

Vi vil påpeke at vår eiendom har rettigheter til å demme Kvernstadvann opp 8 meter og senke 6,5 meter. De miljømessige konsekvenser av en full utnyttelse av våre rettigheter ville kunne gi en helt annen konsekvens for miljøet.

Fylkesplanen for Sør-Trøndelag uttrykker sat-sning på miljø og ressursvennlig arealforvaltning. Arealdelen i kommuneplanen for Snillfjord, er en del av denne og ble godkjent av fylket med mitt

prosjekt inntegnet i 1991. De miljømessige hensyn er derfor ivaretatt. Høringsuttalelsen bærer preg av at den kun er administrativ og det er derfor saksbehandlers egne meninger som kommer til uttrykk. Uttalelsen bør derfor tillegges liten vekt. Prosjektet er ikke behandlet politisk i fylket.

XIV KONKLUSJON

Etter Vannressurslovens § 8, skal det foretas en avveining av nytten og fordeler av en utbygging mot skadene og ulempene for allmenne interesser. Dersom nytten er større, skal det gis konsesjon.

Vårt prosjekt vil gi minimale synlige inngrep i naturen, og konsekvensene for naturverdien og friluftsverdier vil være små. Vi kan heller ikke se at prosjektet vil ha målbare konsekvenser for allmennhetens interesser.

Når det gjelder behov for kraften, vil vi vise til andre utredninger for Midt-Norge som viser behov for kraft (gasskraft i Skogn og vindmølleparkeer på Smøla og Frøya). Den kraft som kan leveres fra Kvernstad, vil gi et godt tilskudd til nærområdet og gi bedre leveransesikkerhet i Hemne Kraftlags forsyningsområdet. En utbygging vil også medføre at effekttap på overføringslinjene i forsyningsområdet senkes. Hemne Kraftlag ønsker at anlegget skal kunne kjøre lastkjøring, for å bedre forsyningen i området jf. brev av 12.03.02. *Vedlegg 2.* Det er også planlagt ny 132 kV linje over min eiendom, og ny 22 kV linje fra Skogan til Kvernstad ved sjøsiden. Gammelt fjordspenn til 22 kV vil bli fjernet. Kvernstad kraft er planlagt å tilknyttes denne nye 22 kV linje jf. brev av 06.06.02 fra Trønder Energi og brev av 05.02.03 fra Hemne Kraftlag. *Vedlegg 3 og 4.*

Ytterligere fordeler med prosjektet vil være bygging av smoltanlegg på massetipp ved sjøsiden. Smoltanlegget vil nyttiggjøre seg vannet fra turbinen. Bygging og drift av ett smoltanlegg, vil kunne tilføre kommunen ca. 10 nye arbeidsplasser.

Snillfjord kommune vil som vertskommune få tilført økonomisk midler, gjennom skatter og konsesjonsavgifter. I en anleggsperiode på 1-2 år, vil det være mulig for det lokale næringsliv å tilby sine varer og tjenester. Kraftutbyggingen i Kvernstadelva, er ett prosjekt som utbygger/grunneier, kommune og lokalt el-verk ønsker.

De negative innspillene er få; og er av en slik art at dette ikke bør kunne legge hindringer i veien for prosjektet.

Vilkårene for å kunne gi konsesjon etter Vannressurslovens § 8 er til stede."

I brev av 07.04.2003 uttalte NVE til søker at en sluttbehandling av søknaden ikke ville bli gjort før det forelå en enkel naturfaglig undersøkelse slik vi også tidligere hadde bedt om, jf. ellers brev fra Olje- og energidepartementet til NVE av 20.02.2003 om faglige undersøkelser ved søknader om bygging av småkraftverk.

Ved brev av 13.07.2003 fikk NVE oversendt en feltundersøkelse som var foretatt med henblikk på påvisning av rødlistearter i utbyggingsområdet. NVE oversendte rapporten til DN for at de skulle avgi en endelig høringsuttalelse i saken.

DNs uttalelse forelå 18.09.2003 og er som følger:

".....

Bakgrunn

I høringsuttalelse datert 03.04.2001 konkluderte DN at vi ikke kunne ta stilling til konsesjonssøknaden på grunn av manglende dokumentasjon av konsekvensene for urørte naturområder og rødlistearter. Virkningene for inngrepsfrie naturområder er beregnet av fylkesmannen i Sør-Trøndelag i brev av 31.03.2001. Kvernstad kraft har fått utarbeidet en feltrapport. Rapporten behandler i hovedsak en registrering av fuglelivet i tiltaksområdet.

DNs vurdering

Feltrapporten gir kun en pekepinn på virkninger for en del av det biologiske mangfoldet, fugl. Eventuelle verdifulle forekomster av natur- eller vegetasjonstyper, og eventuelle rødlistearter (utenom fugl) som er knyttet til disse, er ikke foretatt. Feltrapportens bidrag for å bedre beslutningsgrunnlaget er derfor beskjedent.

Den omsøkte utbyggingen medfører betydelige inngrep, da særlig i form av en omfattende regulering av magasin, mens energivinsten er forholdsvis liten.

DNs konklusjon

Vi mener det ikke bør gis konsesjon for prosjektet som omsøkt. Dette fordi konsekvensene av de omfattende reguleringene i Kvernstadvatnet er for store, sett i forhold til den begrensede energiproduksjonen som oppnås.

DN vil ikke sette seg i mot en utbygging uten regulering av Kvernstadlivatnet. En mindre omfattende regulering, med formål å redusere flomtap og ikke forskyve produksjon fra sommer til vinter, kan også være akseptabel. Dette selv om det vil medføre tap av inngrepsfrie områder og miljøkvaliteter som forsterkes av inngrepsfrihet.

Det foreligger etter DNs mening ikke en dokumentasjon av virkningene for biologisk mangfold som gjør det mulig å fravike et krav om en helårig minstevannføring som minst tilsvarende alminnelig lavvannsføring.

Hvis konsesjon blir gitt forutsetter vi at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende. Ved en utbygging uten regulering finner vi det ikke påkrevet å pålegge utbygger å betale årlige tilskudd til Snillfjord kommune til opphjelpl av vilt/fisk /friluftsliv."

Ved brev av 24.09.2003 oversendte NVE uttalelsen fra DN til søker for kommentar. Vi ba samtidig om at søker utdypet enkelte forhold i søknaden, og om søker anså det som aktuelt å redusere sitt pro-

sjevt. Søker har i brev av 06.10.2003 til NVE uttalt følgende:

”.....

Viser til Deres brev av 24.09.03, hvor du ber om mine kommentarer og utfyllende svar.

Når det gjelder spørsmålet om det kan være aktuelt med en mindre utbygging uten regulering av Kvernstadvatnet vil ikke dette være en aktuell problemstilling. Jeg henviser i den forbindelse til den oversendte konsesjonssøknad med bilag. Det omsøkte alternativ er sågar mindre enn alternativet var i samlet plan, hvor Kvernstadvann hadde ett større magasin med demning i Damtjern. Økonomien i det omsøkte alternativ kan ikke bære noen endringer i prosjektet.

Lukestyring i tappetunnel fra Kvernstadvann vil ikke ha behov for noen linje. Luken fjernstyres over GSM nett, og kjøres på eget aggregat/batteristyring. Luken vil kun kjøres ved start og stopp av kraftstasjon. Det er selvfølgelig behov for nødstopning av luken ved uforutsette hendelser og aggregat/batteristyringen vil besørge dette. Tappetunnelen vil ha maksimal kapasitet på ca. 1 m³ per sekund slik at feil ved denne ikke vil ha noen annen konsekvens enn tap av vann til produksjon. Vannet vil renne over terskel ved Lillevann.

Som den fremgår av kart i konsesjonssøknad vedlegg 2, vil traktorvei som må oppgraderes ha en lengde på ca. 2,2 km hvorav denne er kjørbare med min bil frem til kote 275. Traktorveien vil som det fremgår av kart ha sin ende ved Lillevann. Anleggsvei fra Lillevann til tappetunnel ved Kvernstadvann, vil bli fjernet etter ferdig utbygging.

Når det gjelder DN's brev av 18.09.03 med kommentarer kan jeg ikke se at denne inneholder noe annet enn ukvalifisert synsing uten faglig innhold. DN's konklusjon henger heller ikke sammen, og er motstridig. DN sier:

«Vi mener det ikke bør gis konsesjon for prosjektet som omsøkt. Dette fordi konsekvensene av de omfattende reguleringene i Kvernstadvatnet er for store, sett i forhold til den begrensede energiproduksjon som oppnås.

DN vil ikke sette seg imot en utbygging uten regulering av Kvernstadvatnet. En mindre omfattende regulering, med formål å redusere flomtap og ikke forskyve produksjon fra sommer til vinter, kan også være akseptabel. Dette selv om det vil medføre tap av inngrepsfrie områder og miljøkvaliteter som forsterkes av inngrepsfrihet.»

Jeg tolker DN dithen at bare økonomien i prosjektet blir dårlig nok, kan en utbygging godtas. Ber derfor om at DN's rapport legges til side og ikke tillegges noen verdi.

DN sier selv i Samlet plan (vedlagt bakerst i konsesjonssøknaden) at prosjektet er en typisk lokal sak som kommunen ønsker. Det er uvisst

hva som er skjedd i tiden mellom Samlet plan og konsesjonssøknad (1 år), men dette viser at DN egentlig ikke har noen spesielle innvendinger på faglig grunnlag.

Minstevannføring er omtalt i konsesjonssøknad og jeg vil forholde meg til denne. Noen årlige tilskudd til eventuell vilt/fiske pleie til Snillfjord kommune er heller ikke akseptabel da de i dag heller ikke gjør tiltak i kommunen.

Brev fra DN avvises derfor i sin helhet.”

Norges vassdrags- og energidirektorats merknader:

Innledning

Kvernstad Kraft eies av Frank I. Hansen som er grunneier i hele området som blir berørt av den omsøkte utbyggingen. Det er et ønske om å utnytte vassdraget som en ressurs til kraftproduksjon for å gi økte inntekter til eiendommen som ligger til grunn for søknaden om regulering og utbygging av Kvernstadelva. Videre uttaler søkeren at kraftverket vil gi økt lokal leveringssikkerhet i området.

Søknaden

Det er søkt om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven for regulering av Kvernstadvatnet med 6 meter mellom kote 306,0 og kote 300,0.

Videre er det søkt om tillatelse etter vassdragsloven (erstattet av vannressursloven pr. 01.01.2001) for bygging av Kvernstad kraftverk, og kanalisering av utløpet av Lillevatnet over en strekning på ca. 85 m for en varig senkning av vatnet med 3 meter til kote 300,0.

Det er også søkt om tillatelse etter forurensningsloven for utslipp i forbindelse med utbyggingen.

Det er ikke søkt om egen tillatelse etter energiloven, men det er tatt med en beskrivelse av de planlagte elektriske anleggene for at høringspartene også kan ta stilling til dette, slik at det kan bli en avklaring på om hvorvidt en konsesjon etter energiloven eventuelt kan gis i etterkant av en eventuell konsesjon etter vassdragslovgivningen.

Tiltaket er over grensen på 1000 nat.hk. for konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven, men så lenge søker er eneste eier av fallrettighetene som bygges ut innebærer det at krav om konsesjon etter denne loven er uaktuelt. Tiltakshaver er imidlertid gjort oppmerksom på at etablering av aksjeselskap eller eventuelt salg av kraftverket vil utløse konsesjonsplikt og anledning for stat og fylkeskommune til å benytte sin fortrinnsrett.

Beskrivelse av området

Kvernstadelva fra fjorden og opp til Lillevatnet går i et forholdsvis bratt terreng i en dyp, skogbevokst dal med flere bratte bergskrenter. Lillevatnet er et mindre vann omkranset delvis av skog og delvis av lyngrabber. Fra Lillevatnet til Damtjern går elva i et

flatere, noe myrlendt parti, med noe småvokst blandingsskog langs elva. Damtjern som er planlagt senket permanent med 3 meter, er et lite vann omkranset av bergrabber med mose og lyngvegetasjon. Rundt innløpsbekken fra Botntjernet er det skrånende myrpartier.

Det korte elveløpet fra Kvernstadvatnet til Damtjern er preget av snaue bergrabber med mose og lyng. Kvernstadvatnet er vekselvis omgitt av myr, lyng og blandingsskog.

Det er noe ørret i alle vannene som blir berørt. I Damtjern er det opplyst at det er en overtallig bestand med ørret. I Kvernstadelva er det sannsynligvis noe ørret i øvre del, mens nedre del er såpass bratt at det bare stedvis er egnede oppholdsstrekninger for fisk. Vassdragets karakter ved utløpet i fjorden gjør at det heller ikke er egnet som gyte- eller oppvekststed for anadrom fisk. I forbindelse med utarbeidelsen av feltrapporten er det ikke påvist rødlistede fugle- eller dyrearter i de områdene som blir berørt ved en utbygging etter de fremlagte planene.

Området blir lite benyttet som tur-, jakt- eller fiskeområde bortsett fra av grunneier selv.

Eksisterende inngrep

Det er få tekniske inngrep i området i dag. Riksveien krysser Kvernstadelva nede ved Åstfjorden hvor det også er noe spredt bebyggelse. En 66 kV linje krysser vassdraget ved ca. kote 200. Videre går det en skogsbilvei opp til ca. kote 250, men ut over dette er det ikke inngrep av betydning og ovenfor skogsbilveien fremstår området som et urørt skogbevokst område.

Omsøkt plan

Kraftverket

Søknaden går ut på å bygge et kraftverk nederst i Kvernstadelva i Snillfjord kommune. Kraftverket skal utnytte et fall på 280 m fra Lillevatnet og ned til ca. kote 3 ved fjorden. Kraftverket vil bli bygget inne i fjellet med adkomst via en ca. 400 m lang tunnel fra området ved utløpet av Kvernstadelva. Avløpsrør (eventuelt avløpskanal) og høyspentkabel vil bli ført gjennom denne tunnelen og ut i Kvernstadelva.

Inntak

Inntaket til kraftverket blir i Lillevatnet som er planlagt med en vannstandsvariasjon på $\pm 0,5$ meter mellom kote 282,5 og 283,5 for å sikre jevn drift i kraftverket. Fra inntaket blir vannet ført i en boret sjakt på ca. 1400 meter ned til kraftverket. Tunnelen får et tverrsnitt på ca. $1,0 \text{ m}^2$. Ved utløpet av Lillevatnet blir det bygget en overløpstørskel i betong med ca. 1,5 meters høyde, mens inntaket legges i motsatt ende av vatnet.

Reguleringsmagasin

Kvernstadvatnet er planlagt regulert med 6 m senkning mellom kote 306 og kote 300 ved hjelp av en ca. 80 m lang tappetunnel med reguleringslukke ned til Damtjern som har naturlig vannstand på kote 303. Magasinvolument i Kvernstadvatnet blir på ca. $4,05 \text{ mill. m}^3$. For å kunne senke Kvernstadvatnet under kote 303 er det søkt om å senke vannstanden i Damtjern permanent til kote 300 ved hjelp av kanalisering i utløpet. Denne kanalen blir ca. 85 m lang.

Veier

Det etableres en avkjørsel fra riksveien som vil bli adkomst til anlegget via anleggstunnelen.

Det går i dag en skogsbilvei opp til ca. kote 250, og det er en traktorvei videre opp mot Lillevatnet, en strekning på ca. 2,2 km. Denne opprinnelige traktorveien vil bli oppgradert til anleggsvei til Lillevatnet. Videre vil det bli en anleggsvei fra Lillevatnet frem til tappetunnelen fra Kvernstadvatnet som kommer ut ved Damtjern. Denne siste delen vil bli fjernet etter at anleggsdriften er over.

Tipper og andre masser

I forbindelse med boring av tappetunnel og kanalisering av utløpet av Damtjern vil det bli et masseoverskudd på ca. 3300 m^3 . Disse massene er tenkt plassert på vestsiden av Damtjern og tildekket med stedlig masse.

I forbindelse med sprengning av tilløpstunnel og kraftstasjonshall vil det bli ca. $14\,000 \text{ m}^3$ masse som er planlagt brukt til å sikre eksisterende elveløp og utvide eksisterende kaiområde. Overskuddsmasser som ikke blir plassert er vurdert skipet ut og solgt.

Virkning på vassdraget

Kvernstadvatnet vil med sitt magasinolum på ca. $4,05 \text{ mill. m}^3$ få en magasinprosent på ca. 27 %. Med den planlagte manøvreringen vil vatnet bli fylt opp først godt ut på sommeren.

I den tiden tilsiget til Kvernstadvatnet går med til oppfylling av magasinet, vil det være restfeltet nedenfor som bidrar til vannføring i vassdraget. Det kommer inn et større felt østfra til Damtjern. Damtjerns lokalfelt bidrar i følge søker med ca. 22 % av tilsiget til Lillevatnet. Dette vil bidra til å sikre en viss vannføring på strekningen Damtjern – Lillevatnet i perioder med oppfylling av magasinet.

Ned til inntaket ved Lillevatnet har vassdraget et nedbørfelt på $10,6 \text{ km}^2$. Middelvannføringen er beregnet til $0,48 \text{ m}^3/\text{s}$. Med en slukeevne i kraftverket på $1,0 \text{ m}^3/\text{s}$ og den planlagte reguleringen vil det i stor grad være restfeltet som gir bidrag til vassdraget nedenfor inntaket. Ved utløpet i fjorden er rest-

vannføringen beregnet til 12 % av middelvannføringen.

NVE har beregnet alminnelig lavvannføring ved inntaket til å være på 3,4 l/s/km², det vil si 36 l/s. Vi har benyttet stasjon 133.7 Krinsvatn for perioden 1961-90 ved denne beregningen.

Kraftproduksjon og kostnader

I søknaden er tiltaket beregnet å gi en årlig produksjon på ca. 9,7 GWh til en kostnad av 24 mill. kr. Kostnadene er oppgitt pr. juni 2000. I brev av 03.09.2003 har tiltakshavers konsulent gjort en ny beregning av produksjon basert på nye og oppdaterte tilsigstall, og kommet til at årlig produksjon vil bli på 10,5 GWh, fordelt med 3,6 GWh om sommeren og 6,9 GWh om vinteren. Kostnadsoverslaget er beholdt uendret. Dette gir en utbyggingspris på ca. 2,28 kr/kWh som tilsvarer omtrentlig gjennomsnittlig fastkraftkostnad på tilgjengelig vannkraft.

Forholdet til offentlige planer og inngrepsfrie naturområder

Forholdet til Samlet plan:

En utbygging av Kvernstadvassdraget er presentert i vassdragsrapport nr. 26/1999. I rapporten ble tre ulike alternativ omtalt. Alternativ A ble plassert i kategori I, gruppe 4 i vedtak av 29.03.2000. Det vil si at prosjektet er klarert for konsesjonsbehandling. Det omsøkte alternativet er en noe endret versjon av alternativ A i forhold til opprinnelig plan ved at Damtjern nå ikke inngår som en del av felles regulering av Damtjern/Kvernstadvatnet. Det er ingen innvendinger mot denne planendringen, da den anses som en miljømessig bedre løsning.

Forholdet til kommunens arealplan:

I gjeldende kommuneplan for Snillfjord kommune, er vassdraget avsatt til kraftproduksjon. Kommunen har uttalt at søknaden er helt i tråd med arealdelens politiske føringer.

Forholdet til inngrepsfrie naturområder

En utbygging vil redusere et inngrepsfritt naturområde (sone 1 og 2) med ca. 7,5 km². Tiltakshaver mener dette ikke medfører riktighet og viser til at det ligger to hytter og en seter i dette området. NVE vil bemerke at slike fritidshus uten adkomstvei ikke er i konflikt med definisjonen av inngrepsfrie områder.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. I forbindelse med sluttbehandlingen har det vært befarings i planområdet med representanter fra Snillfjord kommune, tiltakshaver og NVE.

Innkommene uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i de uttalelsene som inneholder merknader til søknaden:

Snillfjord kommune er positive til søknaden som er helt i tråd med den bruk av området som er beskrevet i kommunens arealplan. Kommunen forutsetter at utbyggingen skjer etter alternativ A, med utbygging med tunnel og kraftstasjon i fjellhall. Dette i forhold til estetikk og konsekvenser for natur-, miljø og viltinteresser.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er avvisende til søknaden om utnyttelsen av vassdraget til kraftproduksjon slik som det er omsøkt.

Fylkesmannen viser til at søknaden i overveien de grad bygger på data hentet fra vassdragsrapporten, og at den i liten grad er supplert med faglig tilleggsinformasjon. Fylkesmannen påpeker at inngrepsfrie områder i Snillfjord kommune vil bli redusert med ca. 7,5 km², og at en slik reduksjon er i konflikt med målsettingen om bevaring av inngrepsfrie områder slik det er omtalt i St.meld. nr. 24 (2000-2001).

Når det gjelder forholdene for fisk, forventer fylkesmannen at Kvernstadvatnet får et vesentlig redusert næringsgrunnlag med tilsvarende reduksjon i ørretproduksjonen i vatnet. Fylkesmannen uttaler at også Damtjern trolig vil få en viss reduksjon i fiskeproduksjonen som følge av en varig senkning med 3 meter.

Fylkesmannen ønsker at hele vassdraget fra Kvernstadvatnet til utløpet i fjorden omfattes av et eventuelt manøvreringsreglement, og at minstevannføring vurderes på alle strekninger og viser til § 10 i vannressursloven til støtte for sitt syn. Dessuten savner fylkesmannen en konsekvensvurdering av forurensnings- og vannkvalitetsforhold etter en utbygging.

Det påpekes at tiltakshaver ikke selv har behov for den kraftmengde det er snakk om. Fylkesmannen mener annen energioppdekning i kommunen bør vurderes og utredes og at slike alternative fremskaffelsesmåter vurderes opp mot hverandre. Kvernstadvassdraget bør etter fylkesmannens syn ikke utnyttes i et så omfattende utbyggingsalternativ så lenge det finnes andre energikilder.

Fylkesmannen nevner avslutningsvis at en utbygging av vassdraget uten regulering kan skje uten at inngrepsfrie områder blir berørt.

Sør-Trøndelag fylkeskommune savner en vurdering av de konsekvensene en utbygging vil medføre i forhold til allmennhetens interesser, spesielt områdets potensial for fremtidige friluftinteresser. Fylkeskommunen viser også til at området er delvis urørt, og at en utbygging vil være i strid med fylkesplanens målsetting om bevaring av slike større urørte områder.

Fylkeskommunen viser også til at det bør vurderes om fremtidig energibehov i fylket kan dekkes

via alternative energikilder, og at utbygger selv ikke har behov for kraften til sin eiendom.

Fylkeskommunen frarår på bakgrunn av statlige og fylkeskommunale vedtak at det blir gitt konsesjon for utbyggingen.

Fylkeskommunen har undersøkt området i forhold til kulturminner og ikke avdekket automatisk fredete kulturminner.

Direktoratet for naturforvaltning ville i første omgang ikke ta stilling til søknaden på grunn av mangelfullt naturfaglig beslutningsgrunnlag, men viste til at tiltaket innebærer en tydelig reduksjon av inngrepsfrie områder sone 1 og 2.

Etter at det ble utarbeidet en feltarbeidsrapport delvis som følge av DN's første uttalelse har DN uttalt at det faglige grunnlaget fortsatt er tynt i forhold til å foreta en konkret vurdering av skadene. DN viser til at utbyggingen medfører betydelige inngrep, særlig i form av en omfattende regulering av Kvernstadvatnet, mens energigevinsten er forholdsvis liten. DN vil ikke motsette seg en utbygging med en vesentlig mindre regulering av Kvernstadvatnet som har til formål å redusere flømtap, selv om dette vil medføre tap av inngrepsfrie områder og miljøkvaliteter som forsterkes av inngrepsfrihet.

DN viser til at det ikke foreligger dokumentasjon som gjør det mulig å fravike kravet om helårlig minstevannføring som minst tilsvarer alminnelig lavvannføring.

Johan O. Klungervik uttaler seg som privatperson om manglende opplysning om tiltaket. Klungervik mener han som eier av naboeiendom burde vært holdt mer orientert om tiltaket.

De øvrige høringsuttalelser inneholder ingen merknader til søknaden.

Tiltakets virkninger

Fordeler

- En tillatelse til en utbygging vil gi tiltakshaver mulighet til å utnytte en ressurs som ligger til hans eiendom i Snillfjord kommune.
- Kommunen vil få inntekter i form av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Utbygger har stipulert kommunens årlige inntekter som følge av en utbygging til ca. kr 250 000,-.
- En utbygging vil gi en ny årlig kraftproduksjon på ca. 10,5 GWh, og kan bidra til økt lokal levevissikkerhet.

Skader og ulemper

- En regulering av Kvernstadvatnet vil gi en reguleringszone på 6 meter, og vatnet vil i et normalår først bli fylt godt ut på sommeren. Med den planlagte reguleringshøyden vil Kvernstadvatnet tidvis fremstå som et lite attraktivt naturområde.
- Fisk i Kvernstadvatnet vil få dårligere levekår

som følge av den planlagte reguleringshøyden.

- Tippmassene fra tunnelen ved Kvernstadvatnet massene fra kanalisering av utløpet fra Damtjern vil måtte deponeres i terrenget. Uten god landskapstilpasning og tildekning med stedlige masser kan tippen fremstå som et synlig fremmedelement i terrenget.
- Anleggsveien til Lillevatnet vil medføre inngrep i terrenget. Det samme gjelder midlertidig vei videre fra Lillevatnet til Damtjern. Selv om denne skal fjernes etter utbygging vil det være sår i landskapet i lang tid etterpå.
- En kanalisering av Damtjern vil gi skjemmende inngrep i form av en varig senking av vannstanden med 3 meter. Det gir en tørrlagt sone på ca. 4 da. som vil ligge blottlagt frem til den blir dekket av vegetasjon. Videre vil også kanaliseringen på 85 m fra utløpet medføre et betydelig landskapsinngrep.
- Kvernstadelva blir tørrlagt i store deler av året, da det i liten grad kommer inn vassdrag av betydning nedenfor inntaket.

NVEs vurdering

Tiltakshaver har lagt frem en søknad om utbygging og regulering av Kvernstadvassdraget som er i samsvar med Snillfjord kommunes krav i forhold til en utnyttelse av vassdraget. En etablering av Kvernstad kraftverk vil gi grunneier mulighet til å utnytte den ressurs som ligger under hans eiendom og gi et bidrag på i overkant av 10 GWh i ny årlig kraftproduksjon.

Sett i forhold til installert effekt er Kvernstad kraftverk et småkraftverk. Politisk er slike mindre kraftverk vurdert som et satsingsområde for fremskaffelse av ny energi. Det er i den forbindelse i St.prp. nr. 1 (2003-2004) fra Olje- og energidepartementet foreslått å heve grensen for kraftverk som skal svare naturressurskatt og grunnrenteskatt slik at kraftverk med installasjon under ca. 5 MW fritas for slik beskatning. Søknader om tillatelse til etablering av småkraftverk blir normalt behandlet etter vannressursloven da de som regel etableres som små elvekraftverk som skal utnytte den vannføring som til enhver tid er i det aktuelle vassdraget. I tilfellet med Kvernstad kraftverk er det planlagt en regulering av Kvernstadvatnet med 6 m for å kunne lagre vann til vintersesongen og redusere flømtap i vassdraget. Reguleringen gir en kraftøkning som er godt over grensen på 500 naturhestekrefter for konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven. Saksbehandlingen etter dette lovverket blir noe mer omfattende. For utbyggingen av Kvernstad kraftverk er det nødvendig med en konsesjon etter vannressursloven. Kriteriet for å kunne gi en konsesjon etter vassdragsreguleringsloven er sammenfallende med kravet i vannressursloven om at fordelene ved

en utbygging skal overstige ulempene for allmenne og private interesser.

Når det gjelder forholdet til inngrepsfrie områder så har fylkesmannen uttalt at tiltaket vil redusere et sammenhengende inngrepsfritt område (sone 1 og 2) med ca. 7,5 km². Fylkesmannen åpner likevel for at det kan tillates etablering av et mini- eller mikrokraftverk i vassdraget. Et slikt kraftverk vil også redusere størrelsen på de inngrepsfrie områdene, om enn ikke i samme omfang som den foreliggende søknaden da reguleringen utelates. DN på sin side er også villig til å akseptere et bortfall av inngrepsfritt område så sant utbyggingen planlegges med en langt mindre regulering.

NVE gjør oppmerksom på at det foreligger konkrete planer om etablering av en vindmøllepark på Frøya, og det mest aktuelle alternativet for fremføring av kraften fra parken er i en linjetrasé som vil berøre det samme området i en langt større grad enn hva tilfellet er med denne søknaden. Ut fra høringsuttalelsene, andre planer og at det må foretas en konkret vurdering av den skade det aktuelle prosjektet vil bety for naturområdet uavhengig av inngrepsfrihet, har vi valgt å tillegge forholdet til inngrepsfrie områder mindre vekt i denne saken.

Både fylkesmannen og fylkeskommunen synes å være opptatt av at utbygger selv ikke har behov for den kraften som en utbygging vil gi og at det skulle vært lagt frem en plan for alternativ lokal energioppdekning. NVE kan ikke se at dette er et særlig relevant argument. Dagens energilov innebærer ingen lokal oppdekningsplikt, og kraften leveres i et felles nordisk energimarked med samkjøring. Søker har

ment å utnytte vassdraget på en optimal måte for å kunne skaffe til veie ny elektrisk kraft og som samtidig kan gi en inntektsmulighet. Dette er i tråd med de intensjoner som ligger bak den økte satsingen på småkraftverk fra politisk hold. Totalt sett vil en slik satsing ha betydning for kraftoppdekning og lokal næringsutvikling. Fylkesmannen mener det burde vært fremlagt mer dokumentasjon knyttet til forhold som vannkvalitet og forurensning i vassdraget nedenfor inntaket til kraftverket. NVE kan ikke se at en utbygging vil gi dårligere vannkvalitet eller økt forurensning, da det ikke er utslipp til vassdraget og området blir heller ikke benyttet til beite eller jordbruksaktivitet.

Reguleringen av Kvernstadvatnet med 6 meter og en varig senkning av Damtjern med tre meter innebærer store og synlige inngrep i et ellers urørt naturområde. Flere sentrale høringsinstanser har gått imot en regulering av Kvernstadvatnet som følge av de skadene en regulering av dette vatnet vil gi.

NVE er også av den oppfatning at en regulering som omsøkt vil gi betydelige skader i form av en reguleringszone som vil være godt synlig i store deler av sommeren og fremstå som et skjemmende landskapsinngrep. Samtidig vil næringsgrunnlaget for fisk bli redusert og gytemulighetene i innløpsbekkene til vatnet kan bli svekket. En reduksjon i reguleringshøyden vil kunne redusere disse skadene i betydelig grad. NVE har derfor vurdert hvordan en reguleringshøyde på henholdsvis 4 og 2 meter, eventuelt ingen regulering, vil slå ut. Resultatet fra disse beregningene er gitt i tabellen under:

Reg.-høyde m	Volum Mill. m ³	Produksjon (GWh)		
		Sommer	Vinter	Året
6 *)	4,03	3,4 (3,6)	6,9 (6,9)	10,3 (10,5)
4	2,7	3,8	6,4	10,2
2	1,3	4,3	5,7	10,0
0	0	4,5	4,9	9,4

*Søkers egne beregninger i parentes.

Som vi ser av tabellen ovenfor blir det en viss reduksjon i produksjonen og en svak forskyvning i forholdet sommer/vinterproduksjon. NVE har forståelse for at søker ønsker å kunne produsere mest mulig om vinteren når prisene normalt er høyere, og også i forhold til å få mest mulig kraft ut av prosjektet. Vi er likevel av den oppfatning at skadene og ulempene i og ved Kvernstadvatnet som følge av en regulering på 6 meter er store i forhold til den gevinst som oppnås.

En regulering av Kvernstadvatnet på 3 meter vil gi en produksjon på ca. 10,1 GWh/år. Samtidig vil en da ikke lenger ha behov for å kanalisere utløpet av Damtjern. Dette vil ellers være et svært uheldig inngrep ved at et tidligere vanddekt areal på ca. 4 da.

blir tørrlagt. Dette vil gi et lite tiltalende område i lang tid. Kvernstadvatnet vil bli fylt tidligere på sommeren, reguleringssonen vil bli mindre og forholdene for fisk vil bli bedret med en slik begrensning. Det vil bli noe endring i forhold til sommer/vinterproduksjon, men ikke vesentlig. Samtidig finner vi grunn til å nevne at i søknaden ble det lagt til grunn at årlig produksjon ville være 9,7 GWh og at dette ble ansett som lønnsomt. I følge våre beregninger vil en regulering av Kvernstadvatnet med 3 meter gi en produksjon på 10,1 GWh, og vi går ut fra at prosjektet ikke blir uaktuelt av den grunn da produksjonen fortsatt er høyere enn det som ble lagt til grunn ved utarbeidelsen av konsesjonssøknaden. Kostnadene blir også noe redusert ved at en ikke lenger

har behov for å gjennomføre den planlagte kanaliseringen.

Strekningen fra Kvernstadvatnet til Damtjern vil bli tørrlagt bortsett fra episoder med overløp fra magasinet. Dette er en kort fallstrekning som det etter NVE sitt syn ikke er avgjørende om har vannføring hele året.

Fra Damtjern til Lillevatnet går elva i et slakt skogkledd parti. Det kommer inn et forholdsvis stort restfelt til Damtjern som vil sikre vannføring på den strekningen. Når det i tillegg tappes fra Kvernstadvatnet i store deler av året mener NVE at det ikke er grunn til å forvente skader av betydning på denne strekningen. Det kan eventuelt vurderes elvekorreksjoner, terskelbygging eller andre biotopjusterende tiltak hvis det skulle vise seg nødvendig. Slike pålegg kan gis i etterkant av en eventuell konsesjon.

En mindre terskel ved utløpet av Lillevatnet og inntaket i motsatt ende av vatnet vil med god utforming og tilpasning være til ubetydelig sjenanse. Fra Lillevatnet vil Kvernstadvassdraget bli tørrlagt i øvre del, mens restfeltet ved fjorden vil gi en middelvannføring på 12 % i forhold til situasjonen i dag. Vassdraget er lite brukt til friluftsmål, og det er også ubetydelig fisk- og viltinteresser som vil bli berørt, jf. resultatet fra feltrapporten. I og med at det ikke er gjort noen systematisk undersøkelse av plantelivet på strekningen kan det ikke utelukkes at det er botanisk fuktighetskrevende rødlistearter som ikke vil klare å tilpasse seg de endrede betingelsene en utbygging vil medføre. NVE har ved flere anledninger gitt tilbakemelding til søker om at en undersøkelse i tråd med den første uttalelsen fra DN skulle gjennomføres. Tiltakshaver er også gjort kjent med nevnte brev fra Olje- og energidepartementet til NVE om krav til undersøkelser om biologisk mangfold for småkraftverk.

Det er ikke noe absolutt krav i vannressursloven om at en minstevannføring skal være tilbake i vassdraget slik fylkesmannen hevder. Det skal foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, men vi er enig med DN i at beslutningsgrunnlaget i denne saken er for tynt i forhold til å kunne anbefale en utbygging uten minstevannføring minimum for deler av året. I og med at en minstevannføring bør slippes av hensyn til botaniske forhold, mener NVE at en kan begrense et slikt krav til å gjelde i vekstsesongen, som i den aktuelle region kan settes fra juni til september. Hvis søker senere kan dokumentere at botaniske rødlistearter ikke vil bli berørt kan en eventuelt vurdere å frafalle et slikt krav da en minstevannføring etter vårt syn ikke er påkrevet i forhold til andre interesser.

Det er videre søkt om tillatelse til at vannstanden i Lillevatnet kan variere med en halv meter opp og ned i forhold til naturlig vannstand i forbindelse med driften av kraftverket. Sett i forhold til at kraft-

verket er tjent med å ha jevne opp- og nedkjøringer og at variasjonen er såvidt begrenset har NVE ingen merknader til dette.

Når det gjelder øvrige tekniske inngrep som anleggsvei og tipper mener NVE at dette også er inngrep som vil være godt synlige, men ved god planlegging og oppfølging vil det være mulig å kunne sikre at disse inngrepene ikke vil medføre en vesentlig ulempe for miljøet. Eksisterende traktorvei er uansett planlagt oppgradert til skogsbilvei for uttak av tømmer, og planer for en slik vei ligger i følge søker inne i kommunens veiplan. Vi er fornøyd med at tiltakshaver planlegger å slette veien fra Lillevatnet til tunnelpåhugget ved Damtjern etter at en utbygging er avsluttet.

Konklusjon

NVE mener at med en begrensning av reguleringshøyden i Kvernstadvatnet til 3 meter gir en god avveining mellom den nytte en regulering vil gi sett i forhold til de ulempene den medfører.

NVE mener det må slippes en minstevannføring fra Lillevatnet så lenge det ikke er dokumentert at det ikke er rødlistede plantearter som kan bli negativt påvirket. Vi mener at et slipp av alminnelig lavvannføring i perioden 1. juni til 30. september vil kunne ivareta slike eventuelle arter i en tilfredsstillende grad. NVE har beregnet alminnelig lavvannføring til 36 l/s ved Lillevatnet. Basert på tall fra søker om at tiltaket gir 10,5 GWh i årlig produksjon og at middeltilsiget er på 0,48 m³/s gir dette en energiekvivalent i kraftverket på 0,69 kWh/m³. Et slipp av alminnelig lavvannføring i 4 måneder vil da gi en reduksjon i produksjonen på ca. 0,26 GWh. Da magasinkapasiteten med den foreslåtte reduksjonen bare er på ca. 9 % vil det tidvis bli overløp fra Kvernstadvatnet som sammen med bidrag fra restfeltet kan gi noe overløp også ved inntaket, slik at dette tallet er et maksimumstall.

NVE legger vekt på at en utbygging vil gi utbygger en mulighet til å styrke sine inntektsmuligheter fra en utmarksressurs. Samtidig vil det kunne gi en økning i årlig produksjon på ca. 10 GWh, og kan bidra til lokal leveringssikkerhet. Kommunen vil få noe inntekter som følge av en utbygging.

NVE mener på bakgrunn av ovenstående at fordelene med en regulering og utbygging av Kvernstadvassdraget som omsøkt, men med de foreslåtte begrensninger, er større enn skadene og ulempene. Vi anser derfor at kravet i vassdragsreguleringsloven § 8 og vannressursloven § 25 er oppfylt, og anbefaler at Kvernstad Kraft får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til regulering av Kvernstadvatnet og etter vannressursloven til bygging av Kvernstad kraftverk.

INVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljøet for nødvendige kraftlinjer og elektriske anlegg som er nødvendige for å gjennomføre planen. Etter NVEs vurdering medfører ikke kraftlin-

jen skader av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om den omsøkte utbyggingen kan tillates eller ikke. En søknad om konsesjon for elektriske anlegg kan fremmes, og vil bli behandlet, etter at en eventuell konsesjon etter vassdragslovgivningen er gitt.

Merknader til vilkårene

Det er søkt om tillatelse etter både vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. NVE mener at ett vilkårssett etter reguleringsloven er tilstrekkelig i en slik sak da vilkårene også vil dekke de forhold som vilkår etter vannressursloven skal ivareta.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for regulering av Kvernstadvatnet og etter vannressursloven til bygging av Kvernstad kraftverk:

Post 1, konsesjonstid:

I og med at utbygger er privat foreslås det at reguleringen av Kvernstadvatnet gis for en periode på 60 år. Tillatelsen til bygging av Kvernstad kraftverk etter vannressursloven gis på ubegrenset tid.

Post 2, konsesjonsavgifter og næringsfond:

Vi foreslår at satsen for konsesjonsavgifter for reguleringen settes til det som er vanlig ved nye konsesjoner i dag, dvs. kr 8/nat.hk. til staten og kr 24/nat.hk. til kommuner. Tiltakshaver har beregnet kraftgrunnlaget etter reguleringsloven til 1581 nat.hk. En foreløpig beregning fra NVE med den foreslåtte regulerings høyden gir et kraftgrunnlag på ca. 980 nat.hk. Endelig beregning vil først bli gjort etter at en konsesjon er gitt. Det er ikke kommet krav om næringsfond, og NVE mener heller ikke at utbyggingen er av en slik størrelse eller omfang at dette er aktuelt.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.:

Vi gjør oppmerksom på at en utbygging ikke må iverksettes før detaljplanene er godkjent av NVE. NVE vil påse at det landskapsmessige resultatet blir best mulig, for eksempel ved etablering av tipper og anleggsveier. Vi viser ellers til Kystverkets merknad når det gjelder utfylling i sjø.

Post 8, naturforvaltning:

Vi forutsetter at eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret står i forhold til omfanget av utbyggingen. Vi har ellers merket oss at DN anbefaler at det ikke settes krav om årlig innbetaling til fond for fisk, vilt og friluftsliv, og vi slutter oss til dette.

Post 9, automatisk fredete kulturminner:

Selv om undersøkelsesplikten er oppfylt, jf. uttalelse fra fylkeskommunen, må det varsles kulturminne-

myndighetene om en under anleggs- eller driftsfasen likevel skulle komme i kontakt med slike kulturminner.

Post 12, terskler mv.

Vilkåret gir mulighet for pålegg om terskelbygging, biotopjustering, elvekorreksjoner, erosjonssikring og andre tiltak som måtte være nødvendige for å avbøte skadene av en regulering og utbygging. Dette vil bli vurdert nærmere etter at en eventuell konsesjon er gitt.

Merknader til manøvreringsreglement:

Manøvreringsreglement gjelder for både reguleringen og utbyggingen da vi finner det mest hensiktsmessig. Vi har i reglementet forutsatt at magasinet skal tappes jevnt og ikke med hensyn til at kraftverket skal kunne kjøre ujevnt, typisk start/stopp-kjøring. Grunnen til dette er både at det kan medføre fare for ras i reguleringssonen, og at fisk på nedenforliggende strekning kan bli negativt berørt av slike raske fluktuasjoner i vannføringen.

Vi foreslår at det slippes en minstevannføring på 0,04 m³/s fra inntaket til Kvernstad kraftverk i perioden 1. juni til 30. september. Hvis søker senere kan fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon på at rødlistede botaniske arter ikke blir negativt berørt kan kravet til minstevannføring etter søknad eventuelt frafalles.

Hvis tilsiget fra hele feltet ned til inntaket for Kvernstad kraftverk er lavere enn kravet til minstevannføring i vassdraget, skal alt naturlig tilsig slippes forbi kraftverket som i slike tilfelle ikke skal være i drift.

Andre merknader

Vi gjør oppmerksom på at det må søkes særskilt om tillatelse etter forurensningsloven for utslipp i forbindelse med anleggsarbeidene. En slik søknad skal rettes til fylkesmannen.

Johan Klungervik mener han i større grad skulle vært gjort kjent med søknaden. Utarbeidelse av kommunens arealplan ligger utenfor vårt ansvarsområde og det kommenteres ikke nærmere. En planlegging i form av utarbeidelse av en vassdragsrapport for Samlet plan vurdering er ikke så konkret at det er krav om varsel av grunneier. Selve søknaden er han gjort kjent med gjennom kunngjøring og utlegging, og han har uttalt seg i rimelig tid før fristen utløp. Klungervik har for øvrig ingen merknader til selve søknaden.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til vilkår og manøvreringsreglement for Kvernstad Krafts tillatelser:

Forslag til vilkår for tillatelse for Kvernstad Kraft til å foreta regulering av Kvernstadvassdraget

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen for regulering av Kvernstadvatnet gis for 60 år. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal reguleringsanlegget med bygninger og innretninger være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet

øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 19 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelse ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som

omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- sørge for at forholdene i *Kvernstadvassdraget* er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen

forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, mak-

simalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for

berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstillefelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje-

og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14 og 19 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan

bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til manøvreringsreglement for regulering av Kvernstadvassdraget i Snillfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Kvernstadvatnet.	306,0	306,0	303,0	0	3	3
Lillevatnet.....	283,0	283,5	282,5	0,5	0,5	1

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

I tiden 1. juni – 30. september skal det slippes en minstevannføring forbi inntaket til Kvernstad kraftverk på 40 l/s.

Hvis tilsiget fra hele feltet ovenfor Kvernstad kraftverk er under 40 l/s skal hele det naturlige tilsiget slippes forbi inntaket.

Magasinet skal tappes jevnt og ikke med sikte på eventuell start/stopp-kjøring i nedenforliggende kraftverk.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstat-

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III Høringsinstansenes bemerkninger

NVEs innstilling har vært på høring hos Miljøvern-departementet, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Snillfjord kommune.

Sør-Trøndelag fylkeskommune går imot utbygging. I uttalelsen heter det:

"Sør-Trøndelag fylkeskommune ser av innstillingen fra NVE at det anbefales konsesjon for tiltaket. Konklusjonen i vår tidligere uttalelse bygde på et standpunkt om at samfunnsnyttene av tiltaket må være større enn ulempen ved å etablere tiltak i større sammenhengene naturtyper. Konklusjonen fra tidligere uttalelser står dermed ved lag, og Sør-Trøndelag fylkeskommune opprettholder sin frarådning.

Det kommer fra av underlaget for saken at området ikke brukes særlig mye av friluftsfolk i dag. Vi vil gjøre oppmerksom på at forvaltningen av større sammenhengende naturområder må bygge på langsiktige perspektiver, og i mindre grad på dagens bruk. Dette innebærer at samfunnsnytte og ulempe av tiltak også må vurderes i et slikt perspektiv. Det er nasjonal og regional politikk og bidra til en omlegging av energiproduksjonen. I vår region er dette tydelig gjennom bl.a. satsing på vindkraft og små-/mini- og mikrokraftverk.

Dette er et "småkraftverk" og i prinsippet tilpasset den energiprofilen vi ønsker. Imidlertid er det slik at også mindre kraftverk, som dette, må vurderes opp mot de ulemper som de medfører. Sør-Trøndelag fylkeskommunes vurdering er at den energitilførselen dette tiltaket bi-

drar med i markedet, heller bør produseres ved andre anlegg som kan angi større samfunnsnytte.

Videre er det påpekt at trase for kraftlinje til en vindpark på Frøya likevel vil "punkttere" dette naturområdet. Sør-Trøndelag fylkeskommune mener det blir feil å knytte opp alternative trasevalg for en slik trase til denne saken nå.

Sør-Trøndelag fylkeskommune er opptatt av allmennhetens interesser. Selv om det er en naturlig konsekvens å nekte konsesjon i forhold til at dette inngrepet skjer i større sammenhengende naturområde, vil vi knytte noen kommentarer til konkrete elementer i innstillingen, vilkårene og manøvreringsreglementet.

Naturlige, grunnleggende elementer for allmennheten er opplevelsen av landskap, vann og elv. Selv om det argumenteres for tilpasning av diverse tiltak til landskap og natur, ligger det i bunnen at inngrepet finner sted og dermed reduseres det naturlige landskapets verdi for allmennheten.

Det er viktig at reguleringer av vann får minst mulig reguleringssone. Reduksjonen fra 6 meter til 3 meter er således positiv for allmennheten.

For allmennheten er ei fritt flytende elv som varierer naturlig være helt essensielt for naturopplevelser i et elvelandskap. Det er også betydelig forskjell på ei tørrlagt elv og ei elv som har noe minstevassføring. Av betydning er også forholdet mellom minstevassføring og bruk av terskler. I en slik sak bør det pålegges en plan for minstevassføring og terskler som grunnlag for forvaltning av elvestrekningen.

Sør-Trøndelag fylkeskommune er ikke i stand til å vurdere om 0,4 kbm/s i perioden 1. juni – 30. september er tilstrekkelig løsning for å ivareta allmennhetens interesser på sikt. Dersom det likevel blir gitt konsesjon mener vi det må tas inn i vilkår og reglement at det innen en nærmere angitt tidsfrist, for eksempel 1 år skal foreligge en plan for minstevassføring og terskler i elveløpet.

Vi mener videre at størrelsen på minstevassføringen må kunne vurderes og justeres når det foreligger erfaring fra drifta, for eksempel etter 5 eller 10 år. Det bør i så måte være tilstrekkelig at lokale eller regionale natur eller friluftsmyndigheter ber konsesjonsmyndigheten om dette."

Snillfjord kommune støtter NVEs innstilling. Det uttales:

"Spesielt ønsker Snillfjord kommune å understreke behovet for en redusert reguleringshøyde, slik som foreslått, da dette vil redusere kraftig de estetiske ulempene lokalt.

Ved en redusert reguleringshøyde anbefales en alternativ løsning med nedsprenget kanal mellom Kvernstadvatnet og Damtjern, slik at el-

veløpet ikke tørrlegges på denne strekningen. Dette vil også redusere behovet for kanalisering av utløpet fra Damtjern."

Miljøverndepartementet slutter seg i hovedsak til NVEs innstilling, og uttaler i den anledning:

"Vi ber imidlertid om at det fastsettes at eventuelle endringer i pålegget om minstevannføringer skal gjøres i samråd med miljøvernmyndighetene på basis av undersøkelser som bygger på veilederen "Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk".

TILLATELSE ETTER LOV OM VERN MOT FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til reguleringen og utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 10 blir fastsatt."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) finner NVEs innstilling tilfredsstillende, da den har tatt til følge mange av DN's opprinnelige innvendinger mot prosjektet. I uttalelsen, vedlagt Miljøverndepartementets brev, heter det videre:

"DN ser positivt på at NVE ikke vil frafalle kravet om minstevannføring fordi dokumentasjonen av eventuelle biomangfoldverdier, og virkningen på disse, er mangelfull. Vi sier oss enige med fylkesmannen i Sør-Trøndelag som mener at biologisk mangfold ikke er begrenset til botanikk, og at vannføringskravet i utgangspunktet må gjøres gjeldende hele året. Når det gjelder hvordan dokumentasjonen skal foretas vil vi vise til at DN og NVE i samarbeid har utarbeidet veilederen "Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk". Veilederen som er et resultat av direktoratens oppfølging av Olje- og energidepartementets brev til NVE: "Saksbehandling – småkraftverk" fra 20.02.2003, og Miljøverndepartementets brev til DN med samme tittel fra 31.03.2003.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener primært at det bør kreves en helårig minstevannføring som et obligatorisk pålegg – "og ikke knyttes opp mot en eventuell påvisning av rødlistearter". Sekundært går fylkesmannen inn for at kravet gjøres gjeldende i perioden 1.6 – 30.9. DN deler i utgangspunktet fylkesmannens oppfatning om at en sikker minstevannføring er ønskelig for å ivareta og opprettholde et ferskvannsmiljø i og rundt Kvernstadbekken. Med den forutsetning at det i Kvernstadbekken ikke kan påvises spesielle biomangfoldverdier, som ikke kan ivaretas uten slipping av minstevannføring, mener DN det kan være akseptabelt å utnytte alt vann i deler av eller hele året. Vi legger spesielt vekt på at andre vassdrag i nærområdet ikke er påvirket av vannkraftutbygging. I vurderingen legger vi

også vekt på at det ikke er påvist andre spesielle brukerinteresser i vassdraget.

DN finner det naturlig at miljøforvaltningen involveres når minstevannføring skal fastsettes, eksempelvis ved at NVE må fatte vedtak i samråd med DN. Utfallet av slike samrådsprosesser kan vanskelig forutsies før noen saker er behandlet. I tråd med bestemmelsene i vannressurslovens § 10 må en slik vurdering ta utgangspunkt i flere verdier/brukerinteresser. Med hensyn til biologisk mangfold vil det ikke være slik at enhver påvisning av rødlistearter og/eller spesielt verdifulle naturtyper automatisk utløser krav om minstevannføring. I tillegg til en vurdering av i hvilken grad vannføringen faktisk vil påvirke forekomstene, vil det måtte legges vekt på truethetsgrad i regional og nasjonal sammenheng."

Kvernstad Kraft stiller seg negativ til NVEs innstilling. I brev av 08.01.2004 uttales blant annet:

- "1. Forslag til manøvreringsreglement sier i pk. 2, at magasinet skal tappes jevnt og ikke med sikte på eventuell start/stopp kjøring. Dette er jeg sterkt uenig i, og henviser til innstillingens side 6 og 22 hvor normaltilsig i uregulert restfelt vil være 22 %. Dette bør være tilstrekkelig til å bevare fisken. NVE kommenterer på side 29 at rasfare og at fisk kan ble negativt berørt. Elvestrekningen har ingen høye skrenter eller skjæringer, slik at rasfare ikke vil være til stede. Elven er heller ikke nevneverdig dyp på strekningen som er ca. 700 m, med et fall på 17 meter hvorav de fleste fall/endringer er i områder med fjell. Elven renner særdeles rolig på strekningen. Argumentet mot start/stopp kjøring faller derfor bort. Det er for øvrig med ønske fra Hemne Kraftlag søkt om nettopp mulighet for start/stopp kjøring om med døgnvariasjoner halv/full last.
2. Minstevannføring er kommentert på side 7 i innstillingen til ikke å være nødvendig med tanke på fisk. NVE har i sin egen beregning på side 22, kommet til at alminnelig lavvannføring vil være 36 l/s. I innstillingen har de på side 29 foreslått en minstevannføring på 40 l/s, noe som ligger 10 % høyere enn den alminnelige minstevannføring. Dette er jeg ikke enig i, og ber om at krav om minstevannføring primært slettes subsidiært settes til 36 l/s. NVE har sågar på side 27 avsnitt 3 kommentert at minstevannføringskravet er fremkommet på grunn av at det ikke er foretatt botaniske undersøkelser i elveleiet. Dette vil selvfølgelig bli gjort og minstevannføringskravet kan da frafalles hvis det ikke er forekomster av «rødlistearter» i elveleiet. Det er nå snø i området, og det vil ikke være mulig å se på dette før i perioden juni-septem-

ber. Ber derfor om at dette tas med i konsesjonen at minstevannføring frafalles ved fremleggelse av denne dokumentasjonen."

I brev av 30.01.2004 uttales videre:

"Endringen fra 6-3 meter nedtapping, vil gi meg et betydelig tap. 2 millioner m³ vann vil gi ca. 556 timers gangtid av 2400 Kwh. Med en pris på 0,25 vil dette gi en årlig inntekt på kr 333 600. Overføres dette til sommerproduksjon eksempelvis med en pris på 10 øre gir dette et årlig tap på kr 200 000. Gir vi dette beløpet en faktor på 28 som er fornuftig faktor for neddiskontering av kontantstrømmen blir tapet for meg på kr 5 600 000,-"

"Endring av tappehøyde, vil kunne gjøre investeringen med reguleringsbasseng uhenksmessig og ulønnsom. Jeg vil derfor om reguleringshøyde på 3 meter blir resultatet, forbeholde meg retten til å ikke bygge magasinet og kun bruke inntaksdammen i Lillevann som magasin. Turbinens slukeevne vurderes også hevet. Hovedkostnaden ved reguleringsbassenget i Kvernstadvann, vil være anleggsvei, luker og lukestyring. Disse punktene vil ikke endres ved en endret reguleringshøyde men være lik for 2 eller 6 meters nedtapping."

"NVE har i sin innstilling endret dette såpass at det ikke lenger ligner det omsøkte prosjekt når det gjelder drift og magasin. Når det gjelder miljøhensyn, er jeg av den oppfatning at jeg selv har tatt de hensyn som trengtes. Selvfølgelig vil en kraftutbygging synes, men er søkt begrenset ved den valgte løsningen det være seg anlegg og stasjon i fjell og kun nedtapping av Kvernstadvann. I Samlet plan var det sågar inntegnet og prosjektert en stor demning nedstrøms Damtjern som er fjernet. Alle valg er tatt i dialog med Snillfjord kommune og Hemne Kraftlag. Prosjektet er såpass marginalt, at det tåler ikke endringer i negativ retning.

Krav om minstevannføring, manøvreringsreglement og endring av magasin er ødeleggende for prosjektets økonomi. Det er også i henhold til kraftsituasjonen et ønske om å bygge anlegg med magasin. De siste offentlige utredninger støtter dette.

De beregninger som NVE har foretatt på innstillingens side 26, ser noe underlige ut. I sin tabell hevder NVE at nedbørsmengden varierer med magasinets størrelse. En endring av magasin, vil vel kun ha innvirkning på forholdet mellom sommer og vinterkraft. Det er mulig NVE har forutsatt at inntaksbassenget renner over i perioder på grunn av turbinens slukeevne. I min konsesjonssøknad på side 4 fremkommer det av tabell 1 at vannføringen ved Lillevann/inntaksbassenget kun i perioden mai/juni har en vannføring over 1 m³ sek. NVE's beregning må derfor være feil."

I brev av 23.03.2004 uttales:

"I NVE sin innstilling pålegges det en minstevannføring fra inntaksbasseng. Dette krav er ikke forankret i noen faglig vurdering, men kun et krav som er fremsatt etter at den biologiske undersøkelsen jeg foretok ble underkjent. Det ble foretatt en feltundersøkelse i juni 2003, som ikke avdekket noen «røddlistearter». Roger Wigan som har utført rapporten, er den samme mann som tidligere har gjort dette arbeidet for Sør-Trøndelag fylke / fylkesmannen. Han er således meget godt kjent i området, og mener bestemt at det ikke forefinnes «røddlistearter» i den aktuelle utbyggingssonen. Som du ser av tidligere brev har jeg forsøkt å få tilgang til de gamle rapportene uten hell. Dette er etter min oppfatning bevis godt nok på at det ikke forefinnes «røddlistearter»."

"Jeg vil påpeke den topografi i elveløpet som skal nyte godt av minstevannføringen. Elveløpet har store steiner og går over fjell i det meste av løpet ned mot fjorden, og det er liten eller ingen vegetasjon som får sitt vann fra elveløpet. Det er også et ikke ubetydelig uregulert restfelt som tilfører elveløpet vann fra begge sider i hele elvens lengde. Minstevannføring er derfor etter min mening uhensiktsmessig, og kun anbefalt av følelsesmessige grunner."

IV Departementets bemerkninger

Innledning

Søknaden fra Kvernstad Kraft gjelder tillatelse til utbygging og regulering av Kvernstadvassdraget i Snillfjord kommune i Sør-Trøndelag. Vassdraget er i dag ikke utnyttet til kraftproduksjon.

Kvernstad Kraft eies av Frank I. Hansen. Fallet som søkes utnyttet ligger i sin helhet på søkerens eiendom. Tillatelse etter industrikonsesjonsloven er derfor ikke nødvendig. Prosjektet forutsetter imidlertid tillatelse etter vannressursloven, og fordi det omsøkte prosjektet innebærer en regulering, er det også nødvendig med tillatelse etter vassdragsreguleringsloven.

Søknaden

Kvernstad kraftverk er planlagt bygget nederst i Kvernstadelva, ved Åstfjorden. Det vil ha en slukeevne på ca. 1000 l/s og en installert effekt på ca. 2,4 MW. Kraftverket vil utnytte fallet fra utløpet av Lillevatnet, et totalt fall på om lag 280 meter.

Kvernstadvatnet ønskes benyttet som magasin med inntil 6 meter senking, fra kote 306 til 300. Reguleringen vil skje gjennom tappetunnel med reguleringsluke ned til Damtjern. Lillevatnet skal nyttes som inntaksmagasin med vannstandsvariasjoner $\pm 0,5$ meter, mellom kote 283,5 og 282,5.

I tillegg er det planlagt å kanalisere utløpet av Damtjern slik at vannet får en permanent senkning på 3 meter. Ved utløpet av Lillevatn ønskes det byg-

get overløpsterskel med om lag 1,5 meters høyde, mens inntaket legges i motsatt ende av vannet.

NVEs innstilling

NVE går inn for at det gis tillatelse til å bygge Kvernstad kraftverk og å begrense reguleringen av Kvernstadvatnet til 3 meter. Vannstanden i Lillevatnet tilates å variere med en halv meter opp og ned i forhold til naturlig vannstand. For å sikre minstevannføring i Kvernstadvassdraget nedstrøms Lillevatn i vekstperioden, bør det i perioden 1. juni – 30. september slippes 40 l/s forbi inntaket til Kvernstad kraftverk.

I forhold til søknaden innebærer dette endring av de reguleringer av Kvernstadvassdraget det ønskes tillatelse til. NVE finner at en regulering av Kvernstadvatnet med 6 meter og en permanent senkning av Damtjern med 3 meter innebærer store og synlige inngrep i et ellers urørt naturområde. Disse skadene anses store i forhold til den gevinst som oppnås i form av øket produksjon. Regulering av Kvernstadvatnet med 3 meter vil gjøre at det ikke lenger er nødvendig med en senkning av Damtjern. Den årlige kraftproduksjonen minskes noe, og det blir en forskyvning av produksjonen fra vinter- til sommerhalvåret.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Sør-Trøndelag fylkeskommune er imot at det gis konsesjon. Både Snillfjord kommune og Direktoratet for naturforvaltning stiller seg positive til NVEs innstilling. Det gjør også Miljøverndepartementet under forutsetning av at det i manøvreringsreglementet inntas at eventuelle endringer i minstevannføringen skal gjøres i samråd med miljøvernmyndighetene.

Olje- og energidepartementets vurdering

Bygging av Kvernstad kraftverk og regulering av Kvernstadvassdraget forutsetter at det gis konsesjon etter henholdsvis vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. Etter begge regelverk vil konsesjon bare kunne gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt.

NVE har vurdert at det omsøkte prosjekt fra Kvernstad Kraft vil ha for store skader og ulemper i forhold til prosjektets fordeler. Olje- og energidepartementet støtter denne vurderingen. Prosjektet er planlagt i et urørt naturområde. Tillatelse etter søknaden medfører at Kvernstadvatnet får en stor og skjemmende reguleringsone. I tillegg vil den omsøkte kanalisering av Damtjern medføre at et vanddekt areal på ca. 4 da blir tørrlagt. Departementet kan ikke se at den kraftproduksjon som vinnes gjennom det omsøkte tiltaket oppveier disse ulemperne.

Ulempene for de allmenne interessene kan begrenses betraktelig ved at Kvernstadvatnet tillates regulert med 3 meter. Det vil da ikke være behov for å kanalisere utløpet av Damtjern. Videre vil reguleringssonen rundt Kvernstadvatnet bli langt mindre, og det vil ta kortere tid før vannet fylles opp. I tillegg vil kraftproduksjonen bli svært lite redusert i forhold til det omsøkte prosjekt.

Departementet finner at den ulempe som oppstår ved at Kvernstadvassdraget blir tørrlagt mellom Kvernstadvatnet og Damtjern er av mindre betydning, da fallstrekningen er kort. Fallet mellom Damtjern og Lillevatn antas ikke å bli påført nevneverdige skader. Strekningen får vann fra Damtjerns restfelt, og i tillegg vil det tappes vann fra Kvernstadvatnet i store deler av året. I likhet med NVE finner departementet at de ulemper som måtte oppstå kan motvirkes gjennom tiltak i etterkant av en konsesjon, eksempelvis gjennom biotopjusterende tiltak og bygging av terskler.

Når det gjelder Lillevatn og den delen av vassdraget som ligger mellom Lillevatn og fjorden, har NVE ingen merknader til at vannstanden i Lillevatn varierer med $\pm 0,5$ meter i forhold til normalvannstand. Departementet finner også at dette er akseptabelt ut fra et ønske om at kraftverket har jevne opp- og nedkjøringer, samt at variasjonen er relativt begrenset. Departementet anser, i likhet med NVE, at to mindre terskler ved utløpet av Lillevatn og inntaket til Kvernstad kraftverk i den andre enden vil være til ubetydelig sjenanse. Fra Lillevatn vil vassdragets øvre del bli tørrlagt som følge av vanninntaket til kraftverket. Rent estetisk vil dette være skjemmende, men som fremhevet av NVE er det ikke et absolutt krav til en viss minstevannføring etter vannressursloven. I denne sammenheng fremheves at vassdraget er lite brukt til friluftsmål, og kun ubetydelige fiske- og viltinteresser vil bli berørt. I nedre del av vassdraget vil restfeltet sørge for at elva får en middelvannføring på 12 prosent i forhold til vannføringen uten utbygging.

Kvernstad Kraft har, så langt departementet kan se, ikke i tilstrekkelig grad dokumentert at det ikke finnes rødlistede plantearter. Av hensyn til mulige rødlistearter som kan ta skade ved tørrlegging, finner derfor NVE at det bør slippes vann fra Lillevatn i vekstperioden, fra 1. juni til 30. september. Direktoratet for naturforvaltning har uttalt at i den grad det ikke kan påvises spesielle biomangfoldverdier, som ikke kan ivaretas uten slipping av minstevannføring, kan det være akseptabelt å utnytte alt vann i deler av eller hele året. På grunn av den usikkerhet som finnes med hensyn til forekomsten av rødlistearter, finner departementet at det er riktig å gi pålegg om at det slippes 40 l/s fra Lillevatn i vekstperioden. Dette tilsvarer omtrent det som er beregnet

til alminnelig lavvannføring ved uregulert elv, og etter NVEs beregninger innebærer det en reduksjon i produksjonen på kun 0,26 GWh i forhold til det omsøkte prosjekt. Som fremhevet av NVE vil det imidlertid være mulig å frafalle dette pålegget etter søknad, dersom søker senere kan fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon på at rødlistede, botaniske arter ikke blir negativt berørt. Avgjørelsen skal i så fall gjøres i samråd med miljøvernmyndighetene, i tråd med forslag fra Miljøverndepartementet.

De inngrep som vil være nødvendige i forbindelse med anleggsarbeidet, slik som veier og tipper, vil i følge NVE kunne gjennomføres uten for stor ulempe for miljøet. Departementet støtter denne vurdering.

Som NVE, legger departementet vekt på at en utbygging gir grunneier muligheten til å utnytte en ressurs som ligger til eiendommen. Med dette styrkes grunneierens inntektsmuligheter, og den årlige produksjonen bidrar til lokal leveringssikkerhet. Kommunen vil også få noe inntekter på grunn av utbyggingen.

Departementet er, i likhet med NVE, kommet til at fordelene ved prosjektet er større enn ulempene, jf. vannressursloven § 25 og vassdragsreguleringsloven § 8. Departementet tilrår at det gis konsesjon til utbygging av Kvernstad kraftverk, og regulering av Kvernstadvassdraget. I samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse omfatter reguleringskonsesjonen også tillatelse etter lov om forurensinger og avfall § 11.

Tillatelse gis på de vilkår som er foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til NVEs merknader til vilkårene, som departementet slutter seg til. Det gjøres oppmerksom på at endring av prosjektet, derunder økning av turbinens slukeevne forutsetter søknad til vassdragsmyndighetene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14.12.1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Kvernstad Kraft tillatelse til regulering av Kvernstadvassdraget. Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 11. juni 2004.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.
3. I medhold av lov av 24.11.2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gis Kvernstad Kraft tillatelse til bygging av Kvernstad kraftverk på de vilkår som er angitt i dette foredraget.

17 Pasvik Kraft AS

(Tillatelse til erverv av bruksrett til vannfallene i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget i Sør-Varanger kommune i Finnmark)

Kongelig resolusjon 18. juni 2004.

"Stortinget har i møte 18. mai 2004 fattet følgende vedtak:

"Stortinget samtykker i at Pasvik Kraft AS gis bruksrettskonsesjon for vassfalla i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget i Sør-Varanger kommune i Finnmark på dei vilkår som er gjort greie for i St.prp. nr. 46 (2003-2004)."

Vedtaket var i samsvar med Innst. S. nr. 186 (2003-2004) fra energi- og miljøkomiteen. Vilåårene som følger av Stortingets vedtak lyder som følger:

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, men begrenset til den tid leieforholdet mellom staten og Pasvik Kraft AS varer.

Vilåårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilåårene blir revidert, har konsesjonåren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilåår, jf. industri-konsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonåren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdselsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal

anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 10 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonårene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonåren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonårens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonåren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonåren.

Konsesjonåren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonåren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonåren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å

gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

7

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

12

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 4."

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 § 4 gis Pasvik Kraft AS tillatelse til erverv av bruksrett til fallene i Skogfoss og Melkefoss i Pasvikvassdraget i Sør-Varanger kommune i Finnmark.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 18. juni 2004.

18 Narvik Energi AS og Energi E2 A/S

(Konsesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 29. juni 2004.

"Det vises til Deres brev av 20. januar 2004, der De på vegne av Narvik Energi AS og Energi E2 A/S søker om konsesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS. Videre vises det til Deres brev av 22. mars 2004 vedrørende samme.

I følge søknaden erverver Narvik Energi AS ytterligere 6 301 aksjer i Salten Kraftsamband AS, slik at selskapet etter dette innehar 8 911 aksjer, eller 8,71 prosent av aksjene, i selskapet.

Energi E2 A/S erverver i følge søknaden ytterligere 1 964 aksjer i Salten Kraftsamband AS, hvilket etter søknaden medfører en samlet aksjepost på 20 466 aksjer, 20 prosent, i selskapet.

Salten Kraftsamband AS' datterselskap, Rødøy Lurøy AS, opplyses videre å inneha 1 740 aksjer i eget morselskap. På denne bakgrunn er de reelle eierandeler for Narvik Energi AS og Energi E2 A/S i Salten Kraftsamband AS oppgitt å være henholdsvis 8,86 prosent og 20,35 prosent.

Salten Kraftsamband AS innehar rettigheter som er konsesjonspliktige i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Styret i Salten Kraftsamband AS har samtykket i aksjeerhvervet ved vedtak av 9. mars 2004.

Narvik Energi AS' og Energi E2 A/S' aksjeervert opplyses å være betinget av hverandre, og vil på denne bakgrunn bli behandlet som ervervet etter forutgående innbyrdes overenskomst, jf. industrikonsesjonsloven § 36 første ledd annet punktum.

Salten Kraftsamband AS ble ved vedtak av 28.1.2003 meddelt unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med konserndannelsen av selskapet. Unntaket fra konsesjonsplikt ble meddelt med vilkår om at enhver aksjeoverdragelse i Salten Kraftsamband AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholdt seg videre retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, retten til å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved unntaksvedtaket ble fritatt konsesjonsbehandling, samt retten til ved enhver aksjeoverdragelse å benytte den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 i den grad selskapet har ukonsederte fallrettigheter. For konsederte vannfall forbeholdt staten seg rett til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Departementet har i eget brev av d.d. meddelt Salten Kraftsamband AS at en ikke kan se at nærværende omsøkte erverv av aksjer i selskapet gjør det nødvendig å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende. Det kan heller ikke sees at aksjeoverdragelsene gjør det nødvendig å konsesjonsbehandle de rettigheter som ble unntatt konsesjonsbehandling ved nevnte vedtak.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Narvik Energi AS og Energi E2 A/S konsesjon som omsøkt for erverv av henholdsvis ytterligere 6 301 aksjer og 1 964 aksjer i Salten Kraftsamband AS. Etter ervervet vil Narvik Energi AS og Energi E2 A/S inneha henholdsvis 8 911 og 20 466

aksjer i selskapet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

Det gjøres oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

Departementet gjør oppmerksom på at det for tiden arbeides med forslag til endringer i gjeldende hjemfallsregime. Dette kan blant annet innebære at konsesjoner meddelt på ubegrenset tid for erverv av eiendomsrett til vannfall og konsesjoner for regulering av vassdrag omgjøres til tidsbegrensede konsesjoner med hjemfall til staten. Det samme vil kunne gjelde for vannfall som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet."

19 Tinfos Energi AS, Holta Holding AS og Halvor H. Holta Holding AS

(Konsesjoner etter industrikonsesjonsloven § 36 og om godkjenning av aksjeerverv som ikke er konsesjonspliktige)

Olje- og energidepartementets samtykke 6. juli 2004.

"Det vises til Deres søknad av 27.2.2004 vedrørende ovenstående.

Olje- og energidepartementet har ved behandlingen av søknaden ikke funnet det nødvendig å konsesjonsbehandle historiske forhold som ikke medfører konsesjonsplikt ut fra dagens situasjon.

I

Det søkes om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for Tinfos Energi AS' erverv av 100 prosent av aksjene i DNN Industrier AS fra Tinfos Jernverk AS. Ervervet er konsesjonspliktig fordi DNN Industrier AS eier 39,83 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene som igjen innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I (industrikonsesjonsloven). Styret i DNN Industrier AS har samtykket i overdragelsen av aksjene.

II

Det søkes videre om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for Holta Holding AS' erverv av til sammen 1612 aksjer i Tinfos AS. Ervervene utgjør til sammen 40,3 prosent av aksjene i Tinfos AS.

Etter industrikonsesjonsloven § 36 første ledd i.f. skal ved vurderingen av konsesjonsplikten også medregnes aksjer som tilhører selskapets styremedlemmer. Styremedlem i Holta Holding AS, Ole Holta, eier 1 aksje i Tinfos AS, og denne aksjen må derfor medregnes.

Etter industrikonsesjonsloven § 36 første ledd andre setning skal ved vurderingen av konsesjonsplikten også medregnes andre rettssubjekters er-

verv av aksjer i et selskap med begrenset ansvar når ervervet har funnet sted etter "forutgående innbyrdes overenskomst". Det er på bakgrunn av denne bestemmelsen og avtalen mellom Holta Holding AS og Metafos ANS om felles stemmegivning departementets vurdering at Metafos ANS' 297 aksjer i Tinfos AS også må medregnes. Disse aksjene utgjør 7,4 prosent av aksjene i Tinfos AS.

Etter industrikonsesjonsloven § 36 første ledd i.f. skal ved vurderingen av konsesjonsplikten videre medregnes aksjer i annet aksjeselskap dersom "flertallet av selskapets styremedlemmer består av personer som også er medlemmer av styret i det første selskap". Det er på denne bakgrunn departementets vurdering at Sagafos ANS' 98 aksjer i Tinfos AS må medregnes da styret i Sagafos ANS består av Kjetil Holta og Ole Holta som også er styremedlemmer i Holta Holding AS. Videre må Therma AS' 20 aksjer i Tinfos AS medregnes da enestyre i Therma AS er Ole Holta som også er styremedlem i Holta Holding AS.

Etter dette skal foruten de 1612 aksjer i Tinfos AS som innehas av Holta Holding AS også medregnes den ene aksjen som innehas av Ole Holta, de 297 aksjer som innehas av Metafos ANS, de 98 aksjer som innehas av Sagafos ANS og de 20 aksjer som innehas av Therma AS. Til sammen utgjør dette 2028 aksjer, det vil si 50,7 prosent av aksjene i Tinfos AS.

Holta Holding AS' erverv av til sammen 1612 aksjer i Tinfos AS er konsesjonspliktige fordi Tinfos AS innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Tinfos AS har samtykket i overdragelsene av aksjene.

III

Det søkes også om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for Halvor H. Holta Holding AS' erverv av til sammen 1132 aksjer i Tinfos AS. Ervervene utgjør til sammen 28,3 prosent av aksjene i selskapet.

Ved vurderingen av konsesjonsplikten må også styremedlem og daglig leder i Halvor H. Holta Holding AS, Halvor H. Holtas 44 aksjer i Tinfos AS medregnes og det samme gjelder styremedlem Anne Kathrine Fløttre Holtas ene aksje i Tinfos AS, jf. industrikonsesjonsloven § 36 første ledd i.f.

Medregnes må også de 159 aksjene i Tinfos AS som innehas av HAI Invest AS da Halvor H. Holta er eneste styremedlem i dette selskapet og samtidig er styremedlem i Halvor H. Holta Holding AS, jf. industrikonsesjonsloven § 36 første ledd i.f.

Etter dette skal foruten de 1132 aksjer i Tinfos AS som innehas av Halvor H. Holta Holding AS også medregnes de 44 aksjer som innehas av Halvor H. Holta, Anne Kathrine Fløttre Holtas ene aksje og de 159 aksjene i Tinfos AS som innehas av HAI Invest

AS. Til sammen utgjør dette 1336 aksjer, det vil si 33,4 prosent av aksjene i Tinfos AS.

Halvor H. Holta Holding AS' erverv av til sammen 1132 aksjer i Tinfos AS er konsesjonspliktige fordi Tinfos AS innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Tinfos AS har samtykket i overdragelsene av aksjene.

IV

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og be- myndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Tinfos Energi AS konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i DNN Industrier AS. Videre gis Holta Holding AS og Halvor H. Holta Holding AS konsesjon for erverv av henholdsvis 40,3 og 28,3 prosent av aksjene i Tinfos AS. Det settes ingen sær- skilte vilkår for konsesjonene.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte kon- sesjoner med tilknyttede vilkår.

V

Når det gjelder den del av søknaden som omhand- ler Olje- og energidepartementets godkjenning av erverv av aksjer i Tinfos AS, jf. selskapets vedtekter § 2, viser departementet til at disse vedtektene byg- ger på vilkår inntatt i konsesjon meddelt Tinfos Pa- pirfabrikk AS ved kongelig resolusjon av 6.3.1953 for erverv av bruksrett til Notodden kommunes an- del av Sagafoss i Telemark. Vilåårene ble fastsatt i medhold av dagjeldende bestemmelser i industri- konsesjonsloven § 2 nr. 1, hvoretter departementets godkjenning var nødvendig for erverv av selska- pets aksjer.

Kravet til slik godkjenning ble opphevet ved en endring av industrikonsesjonsloven i 1969, og gjel- dende lov inneholder ikke en slik bestemmelse. Gjeldende konsesjon for Tinfos AS' bruksrett til No- todden kommunes andel av Sagafossen i Tinnelva, meddelt ved kongelig resolusjon 28. september 2001, inneholder derfor heller ikke noe krav til god- kjennelse fra departementets side ved erverv av ak- sjer i selskapet.

Olje- og energidepartementet har etter dette hverken rett eller plikt til å godkjenne erverv av ak- sjer i Tinfos AS som ikke er konsesjonspliktige."

20 Akershus Energi AS og Akershus Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering)

Olje- og energidepartementets samtykke 16. juni 2004.

"Det vises til Deres brev av 19. mai 2004, der De på vegne av Akershus Energi-konsernet søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter in- dustrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med omorganisering av eierskapet til kraftproduk- sjon tilknyttet Akershus Kraft AS.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjons- plikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med omorganisering av Akershus Energi-konsernet.

Forut for omorganiseringen innehas etter det opplyste samtlige konsesjonspliktige rettigheter i Akershus Energi-konsernet av Akershus Kraft AS og det heleide datterselskapet Skien Kraftproduk- sjon AS. Akershus Kraft AS er et heleid dattersel- skap av Akershus Energi AS, og Akershus Energi AS er igjen 100 prosent eiet av Akershus fylkeskom- mune. Omorganiseringen innebærer at konsernets hel- og deleide kraftstasjoner, som i dag innehas av Akershus Kraft AS, overføres til fire nyopprettede heleide datterselskaper; Glomma Kraftproduksjon AS, Halden Kraftproduksjon AS, Lågen og Øvre Glomma Kraftproduksjon AS og Øvre Hallingdal Kraftproduksjon AS).

De fire nyopprettede datterselskapene under Akershus Kraft AS erverver i anledning omorgani- seringen vannfallsrettigheter som er konsesjons- pliktige i henhold til industrikonsesjonsloven kap. I. Departementet legger til grunn at omorganisering- en medfører overføring av de aktuelle vannfallsret- tighetene med tilhørende konsesjoner og vilkår. Er- vervene utløser forkjøpsrett etter industrikonse- sjonsloven § 6 for de vannfall som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

II

I følge søknaden er bakgrunnen for omorganisering- en å legge til rette for et tettere driftsmessig og ei- ermessig samarbeid i de ulike vassdragene, og om- organiseringen gjøres for å legge til rette for mer ra- sjonelle enheter i de enkelte vannstrengene.

Olje- og energidepartementet finner at den om- søkte omorganisering er i tråd med de retningslin- jer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter in- dustrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. I denne forbindelse er departementet oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 19. mai 2004. Det samtykkes samtidig i at de tilknyttede reguleringskonsesjoner overføres sammen med eiendomsretten til vannfallene. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket gis på vilkår om at enhver aksjeoverdragelse i Akershus Energi AS, Akershus Kraft AS, Glomma Kraftproduksjon AS, Halden Kraftproduksjon AS, Lågen og Øvre Glomma Kraftproduksjon AS eller Øvre Hallingdal Kraftproduksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom det overdras andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført."

21 Stryn Energi AS

(Tillatelse til bygging av Innvik kraftverk i Storelva, Stryn kommune i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 6. august 2004.

I Innledning

Stryn Energi AS har i brev av desember 2002 søkt om å få bygge Innvik kraftverk i Storelva i Innvik i Stryn kommune. Stryn Energi AS er et kommunalt energiverk som eies av Stryn kommune. Det planlagte kraftverket vil produsere ca. 55 GWh per år, hvorav 15 GWh er vinterkraft. Sideelven Tverrelva er søkt overført til inntaket i Storelva via et nedgravet rør på ca 1300 meter. Det er ikke planlagt noe reguleringsmagasin, men det forutsettes at inntaksmagasinet kan utnyttes mellom kote 541 og kote 544.

Det er ingen reguleringer eller overføringer i det aktuelle nedbørfeltet i dag. Utbyggingen vil få virkninger i Storelva og Tverrelva. Tverrelva er i dag drikkevannskilde for Innvik vannverk.

Utbyggingen er plassert i kategori I i Samlet plan.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har i brev av 15.12.03 mottatt følgende innstilling fra NVE:

"NVE har motteke denne søknaden av desember 2002 frå Stryn Energi AS:

"Stryn Energi AS legg med dette fram planar om utbygging av Innvik kraftverk i Storelva i Innvik, Stryn kommune i Sogn og Fjordane og søknad om naudsynte konsesjonar og løyve for utbygginga.

Stryn Energi AS har overteke tidlegare Innvik Ullvarefabrikk sine rettar i vassdraget. Dei andre fallrettane i vassdraget og eigedomane som ligg til elva og som vil bli påverka av ei utbygging, er eigde av private grunneigarar. Det er inngått bruksleigeavtale mellom desse og

Stryn Energi om at energiverket skal få leige fallrettane, grunnareal og andre rettar som er naudsynte for utbygginga. Avtala gjeld for ei leigetid på 40 år. Denne avtala tilseier at det ikkje er naudsynt å søkje om oreigning av fall eller grunn for utbygginga.

Då kraftverket vil bli kopla til eksisterende 22 kV leidning rett ved kraftverket, og dei elektriske anlegga elles er av konvensjonell utforming for denne typen anlegg, er det valt å innarbeide søknad om elektrisk konsesjon etter energilova sammen med søknad etter vassdragslovgivinga. Kraftverket får ingen regulære reguleringsmagasin, men det er lagt til grunn at vassstanden i inntaket i Storelva skal kunne variere med 3 m. For å oppretthalde sikker vassforsyning frå eksisterande vassverk som tek vatn frå Tverrelva, vil ein dessutan føreslå å regulere Storelogen, kt. 984, med 1 m.

Med grunnlag i utgreiinga i det etterfølgjande der det vert gjort greie for teknisk gjennomføring og konsekvensar av utbygginga, søkjer Stryn Energi AS om utbygging etter eit av dei to alternativa som er gjort greie for nedanfor. Førrels ynskjer ein å sjå på begge alternativa som like aktuelle, men tekniske og miljømessige skilnader er gjort greie for i utbyggingsplanen. Dette krev følgjande løyve:

1. Etter industrikonsesjonslova av 14. desember 1917 nr. 16 konsesjon på erverv av fallrettane i Storelva frå kote 550 til fjorden og Tverrelva frå kote 550 til samløpet med Storelva. Dette gjeld for det tilfellet at endelege utrekningar viser at ytinga basert på alminneleg lågvassføring er over 1000 Nhk. Førrels utrekningar viser at dette ikkje er tilfelle, sjå og seinare i den tekniske utgreiinga.
2. Etter lov om vassdragsreguleringar av 14. desember 1917 nr. 17 løyve til å overføre avløpet frå Tverrelva ca. kote 550 (2,5 km²) til inntaket for kraftverket i Storelva.
3. Etter lov om vassdrag og grunnvatn (vannressurslova) av 1. januar 2001 løyve til å byggje Innvik kraftverk etter dei framlagde planane eventuelt med mindre vesentlege tekniske endringar.
4. Etter lov om produksjon, omforming, overføring og fordeling av energi av 29. juni 1990 nr. 50 § 3 - 1 løyve til oppføring av dei elektriske anlegga slik den tekniske utgreiinga viser (Elektrisk konsesjon). Spesifiserte data for disse anlegga er førde opp under kapittel 1.9 i konsekvensutgreiinga.
5. Etter lov om vassforureining av 13. mars 1981 søkjer ein om naudsynte utsleppsløyve.

Samandrag

Stryn Energi AS legg med dette fram planar om utbygging av Innvik kraftverk i Storelva i Innvik, Stryn kommune i Sogn og Fjordane og søknad om naudsynte konsesjonar og løyve for utbygginga.

Utbygginga vil utnytte ca. 514 m fall i Storelva i Innvik og føreset dessutan overføring av vatn frå sideelva Tverrelva til kraftverksinntaket.

Stryn Energi AS er eit kommunalt energiverk som er eigd av Stryn kommune. Selskapet driv produksjon og omsetning av elektrisk kraft og lokalt overføringsnett i distriktet.

Utbyggingsplanane er lagde fram i to alternativ, eit for eit fjellalternativ med kraftstasjon i fjell, og eit for eit daganlegg med nedgravd rørgate. Utbygginga vil gje ca. 55 GWh ny kraft, av dette ca. 15 GWh om vinteren.”

Vi refererer vidare:

”VERKNADER FOR MILJØ, NATURRESURSAR OG SAMFUNN

Generelt

Utgreiingane som er utførde konkluderer stort sett med at konsekvensane ved dei terrengmessige inngrepa ved denne utbygginga er moderate og helst små.

Ulempene er knytta til elva og den store endringa i vassføring, til dels tørrlegging øvst. Dette har innverknad på landskapsverdiane, økosystemet og dei biologiske verdiane som er avhengige av vatn. Vilråra for fossefall, som synest å bli vesentleg forringa, er eit eksempel på dette.

Dei to alternativa som er aktuelle, fjell- eller daganlegg, skil seg ikkje vesentleg frå kvarandre på dette punktet og må kunne karakteriserast som likeverdige samla sett. Røyrgatetraséen vil rett nok bli synleg ei tid i dagalternativet, og tippen når det gjeld fjellalternativet, men begge verknadene vil avta etter kvart. Tippen vil bli fjerna over noko tid og brukt til ymse formål.

Vassføringsforhold

Etter kraftstasjonsutløpet ved JørnIvadammen, ca. kote 30, vil vassføringa vere som i dag. Storelva vil bli tørrlagd etter inntaket, men vil etter kvart få ei restvassføring på ca. 15 % av naturleg vassføring rett før kraftverksutløpet.

Klima, is og vassstemperatur

Det er ikkje venta endringar av nemnande omfang på desse områda.

Landskap og friluftsliv

Landskapsmessig er det inntaksdammen som vil ha størst innverknad. For friluftslivet vil i større grad eit intakt vassdrag vere viktig. Fisket på den anadrome strekninga vil ikkje bli påverka.

Fisk, vilt og jakt

Det er dårlege vilkår for fisk på utbyggingsstrekninga sidan elva går mykje i stryk. Verknadene blir derfor små. For anadrom fisk blir ikkje tilhøva endra negativt.

Naturmiljøet

Den viktigaste endringa er knytt til elva og vassføringsreduksjonen og konsekvensane for elvefaunaen som igjen verkar inn på anna liv. Ein må for eksempel rekne med at utbygginga er skadeleg for fossekallen i vassdraget.

Kulturmiljø

Det er ikkje registrert automatisk freda kulturminne; nokre nyare tids kulturminne er funne. Det er elles små konflikter mellom utbygginga og dei kulturminna ein har.

Næringsinteresser

I dagalternativet skal det gravast ned røyrgate i ca. 3750 meters lengde. Dette vil medføre at noko skogsareal midlertidig blir påverka.

Utbygginga vil utløyse dei verdiane som ligg i fallrettane; dessutan gje større aktivitet i bygda i utbyggingsperioden.

Samfunnsmessige forhold

Kommunen vil kunne pårekne ca. 1 mill. kr i auka skatteinntekter når kraftverket har nådd full skattlegging, elles blir det små verknader av utbygginga utover byggeperioden.”

Vi refererer vidare:

”1. UTGREIING OM TILTAKET

1.1 INNLEIING

Stryn Energi AS er eit kommunalt energiverk som er eigd av Stryn kommune. Selskapet driv produksjon og omsetning av elektrisk kraft og lokalt overføringsnett i distriktet.

Dei planane som nå ligg føre for Innvik kraftverk er ei utbygging som vil gje ein produksjon på om lag 51-56 GWh pr. år etter kva alternativ som blir valt. Utbygginga vil krevje løyve (konsesjon) etter vannressurslova og konsesjon etter energilova, eventuelt også etter industrikonsesjonslova. På grunn av storleiken (større enn 40 GWh årsproduksjon) vil også søknaden på nokre viktige punkt bli handsama etter vassdragsreguleringslova.

Utbyggingsområdet ligg i Innvik i Stryn kommune i Sogn og Fjordane. Det er førebels to likeverdige alternativ for utbygginga, eit som legg til grunn kraftstasjon i fjell med tunneltillaup, og eit der kraftverket blir bygd i dagen med tillaup via nedgravd røyrgate. Kraftverket vil utnytte fallet mellom inntaket i Storelva på ca. kote 544 og utløpet i elva på ca. kote 28. Brutto utnytta fall når ein tek omsyn til at turbinhjulet skal gå klar av undervatnet under flaum, blir om lag 514 m. Ein elvestrekning på om lag 6,5 km i

Storelva og ca. 700 m i Tverrelva vil bli påverka av utbygginga. Dei nedste om lag 700 m av elva som renn ut i Innvikfjorden i Innvik sentrum, vil ikkje bli påverka idet kraftverket vil utnytte den naturlege vassføringa utan regulering.

Det er ingen store kraftverk i kommunen frå før. Fire mindre kraftverk har ein midlere årsproduksjon på vel 14 GWh. Dei store nabovassdraga Stryne-Loen- og Oldenvassdraga som alle ligg i Stryn kommune, er verna mot kraftutbygging. Det er heller ingen større kraftverk i det næraste distriktet frå før.

Stryn Energi sende melding om tiltaket etter føresegnene i plan- og bygningslova om konsekvensutgreiingar i mars 2000.

1.2 GRUNNGJEVING FOR TILTAKET

Utbygging av Innvik kraftverk vil gje ca. 55 GWh ny kraft pr. år. Av dette er ca. 15 GWh vinterkraft. (Perioden 01.10 - 30.04). Sjølv om prosjektet er relativt lite, ser ein det slik at utbygginga likevel vil bli eit verdfullt bidrag til kraftbalansen. Prosjektet er dessuten relativt lite kontroversielt samla sett med plassering i Samla Plan kategori I - gruppe 3.

Hovudårsaka til at Stryn Energi AS ønskjer å fremje dette prosjektet er å auke den lokale verdiskapinga i regionen basert på regionens egne ressursar. I ein større samanheng vil utbygginga dessutan gje eit bidrag til å rette opp underskotet i kraftbalansen i Noreg. Plasseringa i Samla Plan viser at prosjektet er gunstig når ein vurderer konflikter og økonomi samla.

Stryn Energi har i dag ein eigenproduksjon på 3,9 GWh og ei årsomsetning på ca. 100 GWh. Ei utbygging av Storelva i Innvik vil såleis representere eit oppdekkingsalternativ for Stryn Energi med kraft produsert i nærområdet.

Det såkalla null-alternativet, eller inga utbygging, vil i dette tilfellet seie at planane blir lagde bort, og at vassdraget ikkje blir bygd ut. Prosjektet er gjennom Samla Plan klarert for konsesjonshandsaming, og resultatet av null-alternativet ville bli at tilskotet til energi- og effektbalansen, ca. 55 GWh og 15 MW måtte skaffast på annan måte, enten ved import eller ved utbygging av andre energibærarar.

Det planlagde kraftverket vil ikkje ha noko å seie for andre kraftverk eller kraftutbyggingsplanar i regionen.

Stryn Energi har oblike dei fallrettane som tidlegare Innvik Ullvarefabrikk disponerte. Vidare er det inngått avtale med grunneigarane om leige av fall, grunn og andre naudsynte rettar for utbygginga. Eit fastbeløp som er ein del av leigesummen, er utbetalt for dette. Elles er det ikkje føreteke andre investeringar utover kostnadene med planlegginga av prosjektet.

1.3 TEKNISK PLAN

Sjå bilag 6-1 og 6-2.

1.3.1 Hovuddata for kraftverket

Tabell 1 Hovuddata

1. Tillaupsdata, referert perioden 1961-90			
Nedbørfelt	km ²	22,7	
Midlere tillaup	mill. m ³	51,1	
Magasin	mill. m ³	-	
2. Stasjonsdata		Fjellalternativet	Dagalalternativet
Midlere brutto fallhøyde	m	514,0	514,0
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,234	1,175
Maksimal slukeevne	m ³ /s	3,5	3,0
Maksimal yting	MW	15,5	12,5
Brukstid	timar	3600	4100
3. Produksjon, referert perioden 1971-2000			
Årlig produksjon			
Vinter	GWh	16	15
Sommer	GWh	41	36
Sum	GWh	57	51
4. Økonomi			
Byggetid	år	2	1,5
Utbyggingskostnad	mill. kr	113,0	106
	kr/kWh	1,98	2,08

1.3.2 Plangrunnlag

Geologi og grunnundersøkingar

Det finst geologisk kart over området som gjev opplysningar om hovudtrekka i geologien. Det er utført flyfotostudier av området og sprekkesoner er lokalisert. Det finst ei slik markert sone som vil krysse tunneltraséen. Området er synfara av ingeniørgeolog.

Heile anlegget vil liggje i ein homogen berggrunn som består av gneisar, for det meste flattliggjande, og som kan forventast å vere lite oppsprukken. Noko sprakefjell kan oppstå, men det synest å vere få sprekkesoner bortsett frå den eine som er markert. Berggrunnen er forventa å vere gunstig for tunneldrift med moderat sikringsomfang.

I damområdet er det lausmassar som er kartlagde ved hjelp av seismiske undersøkingar og ved grunnboring.

Høgde- og kartgrunnlag

Ved prosjekteringa er det nytta økonomisk kartverk i målestokk 1:5.000 og oversiktskart i 1:50.000. I kraftstasjonsområdet er det kart i målestokk 1:200. Digitaliserte kart er nytta til alle teikningar som byggjer på kart. Alle høgder refererer seg til Statens Kartverks høgdesystem NN 1957.

Hydrologisk grunnlag, sjå også kapittel 1.4

Det mest aktuelle vassmerket i området til å byggje hydrologiske utrekningar på er vassmerke 2118 Teita bru i Breimsvassdraget. Vassmerket har fullstendig observasjonsserie frå 1971 til

2000. For å verifisere at dette vassmerket er representativt for Storelva, er det oppretta ein målestasjon i elva for å samanlikne samtidige observasjonar for dei to felta. Målingane og analyser for å finne korleis dei to målestasjonane samsvarar med kvarandre, viser at bruk av serien for Teita bru kan påreknast å gje resultat som ikkje er meir usikre enn det som må forventast for slike utrekningar.

Delfelta er lagt inn og målt opp på kart i 1:50 000. Feltstorleiken er og kontrollert mot NVEs database REGINE som er valt som endelig grunnlag. NVE's avrenningsoppgåver for den hydrologiske normalperioden 1961-90 er brukt for å rekne ut normalt spesifikt avløp frå felta. I driftssimuleringane som er utførde, har ein likevel lagt til grunn avløpstal for kraftverksfeltet for perioden 1971-2000 ved å skalere vassmerkedataene for denne perioden med forholdet mellom normalavløpa 1961-90. Offisielle tal for produksjonspotensialet, for eksempel frå NVE, byggjer no på denne perioden.

Kostnadsgrunnlag og dimensjoneringskriterier

Kostnadsgrunnlaget er basert på erfarings-tal frå tilsvarende, nyare anlegg, erfaringsprisar frå Norconsults databank for tilsvarende arbeid og andre kjelder. Maskintekniske og elektrotekniske prisar er i tillegg basert på budsjettprisar frå leverandørar. Prisane er justert til 3. kvartal 2002.

Alle komponentar er dimensjonerte etter kost/nytte-vurderingar der det er gjort føresetnader om representative kraftverdiar i fast pengeverdi.

1.3.3 Innvik kraftverk

1.3.3.1 Planløsning

Jf. bilag 6-1 og 6-2

Kraftverket vil utnytte avløp frå Storelva med overføring frå Tverrelva som er ei sideelv til Storelva:

- Storelva ved inntaket: 20,5 km²/44,8 mill. m³
- Tverrelva: 2,5 km²/6,3 mill. m³

Storelva renn ut i Innvikfjorden ved Innvik sentrum.

Utbyggingsplanen går ut på å utnytte fallet frå kote 544 til ca. kote 28 i eit kraftverk i fjell, alternativt i dagen, om lag ved idrettsplatsen. Det blir ingen reguleringsmagasin, men det er føresett at vasstanden i inntaket skal kunne variere med inntil 3 m mellom kote 541 og 544. Via eit nedgravd røyr vil avløpet frå Tverrelva, som er ei sideelv til Storelva, bli overført til inntaket. Tverrelva er i dag drikkevasskjelde for Innvik og for å jamne ut vassføringa som må sleppast til dette formålet, er det føresett å regulere Storelva ein meter med eit magasin på om lag 60.000 m³.

Det er ikkje planlagt ny vegbygging for nokon del av anlegget med unntak av traktorveg langs traséen for Tverrelvaoverføringa. Elles blir det berre interne vegar på anleggsstadene. Vegen opp til dammen vil bli utbetra og omlagd med ny bru over damkrona.

1.3.3.2 Kraftstasjonen med vassvegar og inntak, sjå bilag 6-3 til 6-7

Fjellalternativet

Kraftstasjonen vil liggje ca. 800 m inne i fjellet og nytte fallet i elva frå kote 544,0 til ca. kote 28,0. På grunn av at turbinhulet må gå klar av flaumvasstanden i elva, blir brutto utnytta fallhøgde om lag 514 m. Påhogg for tilkomsttunnelen blir om lag på kote 150 ca 1,5 km opp frå fjorden. I stasjonen blir installert ein vertikal 5-stråla Pelton-turbin med yting 16,0 MW for ei maksimal vassføring på 3,5 m³/s og netto fall ca. 511,0 m. Samla vil aggregatet yte ca. 15,5 MW. Minste nyttbare vassføring er føresett å bli 0,3 m³/s. Krafta vil bli førd ut til eit 22 kV koplingsanlegg i dagen via kablar i tilkomsttunnelen og vidare ut på eksisterande 22 kV leidning som passerer like ved koplingsanlegget. Stasjonsarrangementet er ikkje endeleg detaljert, men er føresett å bli som vist på bilag 6-7.

Den føreslegne ytinga er valt på grunnlag av driftssimuleringar der marginale effektkostnader er vegne mot antatte energi- og effektverdier.

Tilkomsttunnelen blir ca. 800 m lang med tverrsnitt om lag 25 m² og vil bli driven med svakt fall inn til kraftstasjonen med transportavgreiningar til avløps- og tillaupstunnelane. Kraftkablene kan plasserast i grøft eller betongkul-

vert langs tunnelveggen. I påhogget for tilkomsttunnelen blir bygd betongportal, eventuelt med rom for ein del funksjonar ved kraftstasjonen, for eksempel redningsutstyr og nødstrømsaggregat. Alternativ løysing vil vere å kombinere avløps- og tilkomsttunnelane slik at ein fører avløpet frå turbinen ut i elva i røyr i tilkomsttunnelen, sjå og bilag 6-7.

Vatnet til kraftstasjonen vil bli ført frå inntaket, først i ei ca. 230 m lang sjakt med diameter 1,5 m som blir bora frå dagen, deretter via tillaupstunnelen og til slutt gjennom eit ca. 40 m langt stålrøyr med diameter 900 mm. Tunnelen blir ca. 1980 m dersom sjakta blir bora loddrett og vil bli sprengd frå kraftstasjonsområdet på antatt stigning 1:7. Tverrsnitt blir minimum for den aktuelle drivemåten, for eksempel ca. 20 m² ved biltransport. Avløpstunnelen blir ca. 1500 m lang med minimumstverrsnitt. Steinmassane frå sprenging av tunnel og kraftstasjon vil bli deponerte som vist på bilag 6-2 og utgjere om lag 150.000 m³ i tipp ved ca. 20 m² tunneltverrsnitt, noko mindre dersom avløpet blir ført i røyr i adkomsttunnelen.

I kraftstasjonen er føresett installert eit vertikalt Peltonaggregat med yting 15,5 MW ved stasjonsvegg for ei maksimal vassføring på 3,5 m³/s. Kraftverket er rekna å ville kunne nytte vassføringa i elva ned til ca. 0,3 m³/s. Ved lågare vassføringar vil kraftverket måtte stoppe og vatnet tappast forbi og ut i elva. Transformator blir plassert i eiga celle nedstrøms kraftstasjonshallen.

I inntaket i Storelva vil det bli bora sjakt frå dagen ned på tunnelen. Det blir installert dykka varegrind og inntaksluke. Over sjakta blir bygd isolert lukehus i betong. I inntaket skal det monterast vannstandsmålar med signal til kraftstasjonen.

Dagalternativet

Vatnet vil bli ført i røyr frå inntaket til kraftstasjonen. Ein sannsynleg tracé for tillaupsrøyrret er vist på bilag 6-2. Mindre justeringar kan bli aktuelt når tracéen skal setjast ut i terrenget. Total røyr lengde blir ca. 3750 m. Røyrret er føresett nedgravd i heile lengda, for det meste i lausmassar, men ein må også pårekne noko sprenging, førebels vurdert til ca. 300 meters lengde.

Dei øvste ca. 1850 m er føresett å bli støypejernsrøyr med diameter ca. 1200 mm. Dei nedste ca. 1900 m må vere stålrøyr med diameter ca. 900 mm. Ved ca. kt. 300 vil bli montert røyrbruddsventil. Ventilen skal plasserast i eit isolert betonghus. Røyrret vil vidare bli utstyrt med mannlok for inspeksjon med jamne mellomrom, for eksempel for kvar 200 meter.

Kraftstasjonen vil bli plassert bak idrettshallen omtrent som vist på bilag 6-2 og i naudsynt avstand etter kommunens godkjenning; dessutan så langt frå elva at ein unngår flaumfåre. Det er fjell i dagen rett bak hallen på ca. kt. 35.

I kraftstasjonen er føresett installert eit vertikalt Peltonaggregat med yting 12,5 MW for ei maksimal vassføring på 3,0 m³/s.

Inntaket vil bli utstyrt med varegrind og inn-taksluke som skal være sjølvutløysande ved brot på tillaupsrøyret. Lukespelet vil stå i eit isolert betonghus. Vannstandsmålar vil bli montert i inntaket med signal til kraftstasjonen.

Vasshushaldning

I begge alternativ er kraftverket rekna å ville kunne nytte vassføringa i elva ned til ca. 0,3 m³/s. Ved lågare vassføringar vil kraftverket måtte stoppe og vatnet tappast forbi via ein tappeventil og ut i elva. Ved driftsstans vil ventilen nyttast til å tappa minstevassføring til elva på 0,3 m³/s. Ved høgare vassføringar vil kraftverket nytte alt vatnet opp til 3,0 eller 3,5 m³/s. Når til-laupepet er større, vil overskytande vatn renne over dammen og vidare i elveløpet. Nedanfor kraftverksutløpet blir vassføringa uendra.

1.3.3.3 Reguleringar og overføringar

Det blir ingen ordinære reguleringsmagasin i samband med utbygginga. I Storeloga, der det tidlegare har vore regulering, vil det bli etablert eit dempingsmagasin for vassforsyningsformål ved at det blir bygd ein lausmasseterskel med fritt overløp og ca. 3 m maksimal høgde ved ut-løpet frå vatnet. Vatnet vil bli regulert 1 m med eit samla magasin på ca. 60.000 m³. Ved sida av overløpet vil det bli bygd ein betongkulvert med tappeluke/ventil.

Vassføringa frå Tverrelva vil bli overført ved hjelp av eit nedgravd røyr på ca. 1300 m. Overfø-ringskapasiteten blir ca. 1 m³/s slik at flaumar som er større enn dette renn forbi. Overføring av avlaupet frå Tverrelva vil gje ca. 5,1 GWh pr. år når ein ser dette avlaupet som eit marginalt tilskot. Kostnadene inklusive andel av byggher-kekostnader og utnytingskostnader i stasjonen (marginale effektkostnader) er utrekna til ca. 5,9 mill. kr.

Storelva skal avstengjast ca. 45 m nedstrøms for brua til Skådistoløen med ein dam med topp på kote 547, bilag 6-3. I damstaden er det fjell i dagen midt i elva og lausmassar på sidene. Ny veg til setra skal gå over dammen med bru over flaumløpet. Dammen vil enten bli bygd som fyl-lingsdam eller betongdam. Dei flaumane som førebels er rekna ut, 57 m³/s som dimensjone-rande for flaumavleiing, er føresett avleia over eit 15 m breitt flomløp midt i dammen. Med des-se føresetnadene vil overløpsterskelen liggje på kote 544 for fyllingsdammen og kote 545,50 for betongdammen.

1.3.3.4 Nedanforliggjande bruk

Det er ingen nedanforliggjande bruk eller eigarar av vassfall som er aktuelle for å ta del i utbyg-ginga. Innvik Ullvare AS har tidlegare drive kraftverk som utnytta noko av fallstrekninga,

men denne stasjonen er no lagd ned og Stryn Energi AS har oblike rettane.

1.3.4 Planlagde tiltak i anleggs- og driftsfasen. Eventuell nedlegging

Tiltak i anleggsfasen er gjort greie for framfor. For driftsfasen og ved eventuell nedlegging ligg det ikkje føre konkrete planar utover dei tiltak som normalt følgjer av slike fasar.

1.3.5 Endring i høve til meldinga

- Det er føresett ei lita regulering (1 m) i Storeloga av omsyn til vassforsyninga
- Avløpet frå det nedbørfeltet som drenerer til røyrgrofta frå inntaket i Tverrelva inngår ikkje i overføringa og vil såleis kome elva til gode og utgjere ein del av restvassføringa (ca. 60 l/s)
- Vasstanden i inntaket vil bli heva med 3 m til kote 544,0
- Kraftverket vil alternativt kunne bli bygt i fjell. Dette er den største endringa.

1.3.6 Landskapsmessige forhold - utslepp

Generelt

Generelt vil massedeposering og utforming av tippar skje i samråd med NVE slik det er vanleg ved kraftutbygging i dag. Dette gjeld også mas-setak og steinbrot. For fjellalternativet vil det el-les bli få anlegg av særlig storleik som blir syn-lege i dagen. Ved kraftstasjonen vil det bli eit en-kelt portalbygg, eventuelt med naudsynte driftsrom for visse funksjonar.

I dagalternativet vil graving/sprenging av røyrgroft og arbeidet med røyrlagginga bli eit vesentleg inngrep, særleg i anleggstida. Seinare vil traséen gro til med naturleg vegetasjon. Kraftstasjonsbygget i dagen vil ikkje kunne seiast å få landskapsmessige konsekvensar slik det ligg til.

Vegar

Det er ikkje føresett bygging av nye tilkomstve-gar i samband med utbygginga med unntak av traktorveg langs røyrtaséen frå Tverrelva-inn-taket og mindre interne vegar, blant anna i kraft-stasjonsområdet. Eksisterande veg til dammen vil bli utbetra i naudsynt grad. Det er føresett at vegen til setra vil bli lagd over dammen med bru over flomløpet.

Tippar

Massane frå tillaupstunnelen og kraftstasjonen i fjellalternativet er føresett tippa ved kraftstasjo-nen som vist på bilag 6-2. Totalt tippvolum er ut-rekna til maksimalt ca. 150.000 m³. Tippen vil i utgangspunktet vere eigd av Stryn Energi, men ein tek sikte på å selje massane til lokale entre-prenørar. Det har alt meldt seg interesserte kjø-parar, og ein forventar difor at tippen vil vere borte etter nokre år.

Massetak

Det vil bli naudsynt med massetak i samband med dambygginga dersom dammen blir utford som fyllingsdam. Om lag 6000 m³ masse vil gå med. Ein reknar med å finne nok eigna masse i damområdet. Massane frå røyrgrofta frå Tverrelva-inntaket vil bli lagde ut langs traséen og planerte som traktorveg.

Riggområde

Hovudrigg blir i kraftstasjonsområdet. Ein må rekna med at alt mannskap blir forlagt her, likeins vil hovudverkstad og lager bli plasserte her

Det blir mindre tilriggingar ved dammen og ved Tverrelva-inntaket/Storeloga

Utslepp - Støy

Anleggsarbeidet i kraftstasjonsområdet vil gå føre seg i bygda i nærleiken av bustadområde. Det må forventast noko større trafikk med tilhøyrande støy i området.

Forureinande utslepp frå anleggsstadene til jord og vatn i byggeperioden vil bli søkt spesielt utsleppsløyve for og teke vare på etter dei vilkår som blir sett. Andre former for utslepp er uvesentlege.

1.3.7 Eigedomsforhold

Grunnen langs elva på den aktuelle fallstrekninnga er i dag i privat eige. Stryn Energi AS har inngått avtale med grunneigarane om leige av fall og naudsynt grunn for å gjennomføre utbygginga. Energiverket har oblike dei rettane nedst i

Tabell 2 Feltstorleikar og spesifikke avløp. Magasin

Nedbørfelt	Areal		Midlere avløp		Magasin	
	[km ²]	[l/s/km ²]	[m ³ /s]	[mill. m ³]	[mill. m ³]	[%]
Storelva ved inntaket	20,3	70	1,421	44,8	Vasstanden vil kunne variere med 3 m	
Storeloga	1,8	84	0,151	4,8	ca. 0,06 ^{x)}	1,7
Rest til inntak Tverrelva	0,7	66	0,046	1,5		
Sum inntak Tverrelva	2,5	79	0,197	6,3		
Sum Innvik kraftverk	22,8	71	1,618	51,1		
Restfelt til fjorden	5,1	53	0,270	8,5	-	-
Sum ved utløp i fjorden	27,9	68	1,888	59,5		

^{x)} Til vassforsyningsformål

1.4.3 Feilmarginar i det hydrologiske grunnlaget

Spesifikt avløp for kraftverket er rekna ut etter NVE's avrenningskart for området. Kartet er teikna opp på grunnlag av målingar ved vassmerke i nærleiken og kunnskap om nedbørs- og avlaupsfordelinga med høgda over havet. På grunn av få målepunkt er det vanskeleg å kontrollere slike oppteikningar. Ofte reknar ein difor med at tala kan vere uvisse med ±15 %.

vassdraget som Innvik Ullvarefabrikk disponerte tidlegare.

1.4 HYDROLOGI

1.4.1 Grunnlag

Vassmerke. Innanfor utbyggingsområdet er det ikkje direkte målingar frå tidlegare. Vassmerke 2118, Teita bru i Breimsvassdraget er vurdert å vere representativt for variasjonane gjennom året og frå år til år og er derfor brukt i produksjonsutrekningar for å karakterisere avløpets fordeling over året. Vassmerket har fullstendig observasjonsserie frå 1971 til 2000 og denne perioden er også lagt til grunn for utrekning av produksjonspotensialet. NVE brukar også denne perioden til tilsvarende utrekningar. Avløpa er gitt som gjennomsnittlege døgnverdiar.

Siste året har det også vore målt vassføring i Storelva for å få eit haldepunkt for om VM Teita er representativt. Analysar av dei to seriane tyder på at det er tilfelle.

Normalavløp frå delfelt. Delfelta er teikna opp og areal rekna ut på grunnlag av 1:50 000 kart. NVE's kartdatabase REGINE er også lagt til grunn. NVEs nye avløpsgrunnlag frå 2002 som viser normal avrenning for perioden 1961-90 er brukt for å fastleggje spesifikt avløp frå feltet.

Feltstorleikar og spesifikke avløp er vist i tabell 2 saman med gjennomsnittleg vassføring og årsavlaup.

1.4.2 Nedbørfelt og avlaup

Basert på avrenningsgrunnlaget er avlaupet frå kraftverksfeltet rekna ut som vist i nedanstående tabell.

Vassmerke Teita bru som er brukt for å karakterisere vassføringsvariasjonane over året og frå år til år i samband med produksjonsutrekningane, har eit mykje større nedbørfelt enn kraftverket. Normalt skulle difor dette tilseie at avrenninga blir meir utjamna. Så lenge kraftverket ikkje har magasin, skulle ein difor kunne vente at det renn meir vatn forbi inntaket ved flaum enn det vassmerkedataene gjev grunnlag for.

Målingane som er gjort for vassmerke Teita bru tyder likevel på at dette feltet også har rask avrenning etter nedbør slik at det synest rimeleg å leggje målingane til grunn for avlaupsvariasjonen i kraftverksfeltet for dei aktuelle formåla, sjå også 1.4.1.

1.4.4 Hydrologiske endringar i vassdraget - restvassføringar - vannstandsendingar

Bilag 3 viser profil av vassdraget med oppgåve for restvassføring i prosent av midlere vassføring før utbygging. Dette er middelerdiar. Bilag 4 viser vassføringsverdiar rett ovanfor kraftstasjonsutløpet før og etter utbygging. Kurvene viser tilhøva i tre typiske kalenderår, 1996 som eit tørt år, 1998 som eit middels år og 1990 som eit vått år.

Storelva mellom kraftverksinntaket og utløpet frå kraftverket vil få ei vassføring frå restfeltet som varierer frå null til ca. 0,25 m³/s. Dette utgjer om lag 15 % av naturleg vassføring ved utløpet frå kraftstasjonen. I tillegg kjem det vatnet som renn forbi kraftverksinntaket når tillauget er større enn det kraftverket kan utnytte. Dette utgjer om lag 0,2 m³/s i gjennomsnitt eller ca. 15 % av tillauget til kraftverket.

Nedanfor kraftverksutløpet vil vassføringa vere som i dag når kraftverket er i drift sidan det i praksis ikkje kan lagrast vatn ved inntaket. Dersom vassføringa i vassdraget blir så låg at turbinen ikkje kan nytte vatnet, vil alt vatnet bli slept forbi stasjonen via eit forbisleppingsarrangement. Må turbinen stanse på grunn av uhell, vil det bli tappa ei vassføring frå stasjonen på 0,3 m³/s for at ikkje elva nedanfor skal bli tørrlagd sidan det vil ta ei tid før vatnet frå inntaket når ned. Saman med vassføringa frå restfeltet vil ein då vere sikra tilstrekkeleg vatn på den nedre delen av elva frå kraftverksutløpet til fjorden. Start og stopp av kraftverket med kortvarig oppsamling av vatn i inntaksbassenget slik det tidlegare har vore på tale, har ein difor gått bort frå. Sidan det på denne måten alltid vil bli nok tilskot av vatn frå kraftstasjonen til den nedre delen av elva, vil det difor heller ikkje bli foreslått minstevassføring ovanfor kraftverksutløpet.

Såkalla alminneleg lågvassføring for vassmerke Teita bru er utrekna til vel 1,0 m³/s. Overført til Storelva vil dette tilseie om lag 0,1 m³/s. Sjølv om vassføringa øvst i vassdraget vil kunne bli lågare enn dette etter utbygging, vil det alltid vere mange gonger denne vassføringa i den viktigaste delen av vassdraget ned mot utløpet i fjorden.

I Tverrelva vil ein byggje eit lite magasin i Storeloga som ein buffer av vassforsyningsomsyn. Magasinet blir så pass lite at det blir fort fylt opp om våren. Deretter vil elva ned til inntaket ha naturleg vassføring fram til tappinga frå Storeloga tek til. På dei ca. 700 metrane frå inntaket til samløpet med Storelva vil det stort sett berre vere den vassføringa vassverket treng som blir slept.

Vasstandar. Neddemde og tørrlagde areal

Korleis elvevasstanden vil bli etter utbygging samanlikna med førsituasjonen, er vurdert ikkje å kunne gjevast noko bilete av. På bilag 5 vist foto frå elva ved ulike vassføringar.

Neddemt areal i samband med bygging av inntaksbassenget i Storelva vil bli om lag tre dekar.

1.5 FLAUMAR

Det er gjort ei førebels flaumutrekning for å kunne dimensjonere overløpet på inntaksdammen. Utrekninga er basert på ei flaumfrekvensanalyse for vassmerke Teita bru og har gjeve som resultat at ein flaum med gjentaksintervall 1000 år (1000 års flaum) som dammen skal dimensjonereast for, er ca. 1780 l/s/km². Denne flaumstorleiken byggjer på døgnmålingar. Basert på vanleg formelverk for slike utrekningar er kulminasjonsflaumen utrekna til ca. 3400 l/s/km² eller om lag 57 m³/s. Denne flaumen er overløpet dimensjonert for.

I Tverrelva vil magasinet i Storeloga gje ei demping under oppfylling, men dette magasinet blir fort oppfylt. Kulminasjonsverdien for 1000 års flaumen i Tverrelva er rekna ut til ca. 9 m³/s. Av dette vil overføringa til Storelva ta unna ca. 1 m³/s.

1.6 PRODUKSJONSUTREKNINGAR

Produksjonsevna er rekna ut ved hjelp av driftsimuleringar basert på ein detaljert modell av vassdraget og døgnmiddeldata for tillauget. Modellen kan handsame to magasin-/ kraftverkseiningar i serie, og tappinga skjer etter styrekurver som gir ønskt magasinnivå over året. Sidan det ikkje er magasin her, vil tillauget bli nytta etter kvart så lenge det er mindre enn det turbinen er dimensjonert for å sluke, 3,5 alternativt 3,0 m³/s.

Med denne slukeevna og tillauget basert på perioden 1971-2000 er produksjonen rekna ut som vist nedanfor:

Tabell 3 Produksjon

Produksjon, GWh	Fjellalternativet	Dagalalternativet
Vinter (1.10 - 30.04):	16	15
Sommar (01.05 - 30.09)	41	36
<i>Sum</i>	<i>57</i>	<i>51</i>

Naturhestekrefter

Sidan det ikkje er regulering i vassdraget, vil det heller ikkje bli vunnen inn kraft som gjev grunnlag for konsesjonsavgift og konsesjonskraft.

Samla yting basert på alminneleg lågvassføring på ca. 0,1 m³/s blir 692 *naturhestekrefter*

1.7 ANDRE FORDELER

Fordelene ved utbygginga er verdien av ny kraftproduksjon for eigaren og samfunnet; dessutan ligg det ein særskildt verdi i å kunne mate inn ei så stor energimengde direkte i lokalnettet. Nytten for distriktet vil i tillegg vere auka inntekter i byggje- og driftsfasen. Eventuelle an-

dre fordeler for distriktet vil kome fram gjennom konsesjonsvilkåra.

I fjellalternativet vil det bli teke ut sprengstein som normalt vil vere ein ressurs og spesielt i dette tilfellet sidan den planlagde tippen er lett tilgjengeleg.

1.8 KOSTNADSOVERSLAG

Nedanfor er vist ei samanstilling av hovudpostane i kostnadsoverslaget. Overslaget er basert på pengeverdi pr. 3. kvartal 2002 og omfattar alle kostnader for å levere krafta på høgspennettet. Renter i byggetida er rekna etter 8 % p.a. I bilag 1 er postane for bygg-, maskin- og elektrokostnader vist i meir oppsplitta form (mill. kr).

	Fjellalternativet	Dagalalternativet
Bygningsmessig arbeid	64,8	25,3
Maskinteknisk utstyr	13,4	49,3
Elektroteknisk utstyr	18,1	16,2
Diverse uforutsett og uspesifisert	inkl.	inkl.
Administrasjon, planlegging m.m	7,0	7,5
Anleggskraft, telefon, m.m, anslag	0,5	0,2
Avsett til skjønn og erstatningar m.m	1,0	1,5
Renter i byggetida, 2 år/8 % p.a	8,5	
Renter i byggetida, 8 % p.a. 1,5 år		6,0
<i>Sum, avrunda</i>	<i>113</i>	<i>106</i>
<i>Produksjon, GWh</i>	<i>57</i>	<i>51</i>
<i>Utbyggingskostnad, kr/kWh</i>	<i>1,98</i>	<i>2,08</i>

1.9 SPESIFIKASJON AV DET ELEKTRISKE ANLEGGET OG OVERFØRINGAR - VURDERING AV VERKNADER

Komponent	Eining	Fjellalternativet	Dagalalternativet
Generator.....	stk.	1	1
- Yting.....	MVA	17,2	13,9
- Fasar.....		Trefase	Trefase
- Spenning.....	kV	6,0	6,0
- Omdreiningstal.....	o/min	750	750
- Frekvens.....	Hz	50	50
- Effektfaktor.....	cos φ	0,9	0,9
- Tilhøyrande 6 kV kabel- og apparatanlegg.....		x	x
Transformator	stk	1	1
- Yting.....	MVA	17,2	13,9
- Omsetning.....	kV/kV	6,0/22,0	6,0/22,0
- Tilhøyrande kabel- og apparatanlegg.....		x	x
- Koplingsanlegg i dagen.....		x	x
Kort T-avgreining til eksisterande 22 kV linje			
- Spenning.....	kV	22	22
- Lengde.....	km	< 0,1	< 0,1
- Master.....		Tre	Tre
- Line.....		FeAl nr.35	FeAl nr.35

Det blir teke atterhald om mindre endringar i dataene og tekniske spesifikasjonar.

Kraftsystemplan

Kraftverket er så langt ikkje konkret innarbeidd i Stryn Energis kraftsystemplan. Dette vil bli avklara før endeleg vedtak om bygging av Innvik kraftverk. Alternative løysingar til kraftoverføring er til vurdering.

Linjetilknytting

For dagalternativet vil kraftverket bli knytta til 22 kV-linja som i dag går forbi idrettshallen. Denne linja er tenkt forsterka/bygd om, og uttaket frå kraftverket vil bli tilpassa og samordna med val av løysing for ombygginga. Linjestrekninga vil bli 0-100 m.

For fjellalternativet med påhogg som vist på bilag 6-2 (Reme) kan tilknytting skje via 22 kV løysing, eventuelt i kombinasjon med 66 kV. Nettanalyse og samarbeid med Sogn og Fjordane Energi vil avklare dette nærare. Ved 22 kV tilknytting er føresett kabel langs kommunal veg til eksisterande linje ved idrettshallen som

nemnt ovanfor. Eventuell 66 kV tilknytting vil skje mot eksisterande 66 kV-linje i lia bak påhogget ved Reme (ca. 400 m gjennom skog/beitemark).

Endeleg standpunkt til linjetilknytting vil måtte skje når planane om nettutforminga i området er meir avklara.

Verknader

Val av løysing vil bli tilpassa lokale og miljømessige forhold. Dei ulike løysingane som er nemnde ovanfor vil vere lite skjemmaende og er vurdert å ville få til dels minimale konsekvensar for allmenne interesser.

1.10 FORSLAG TIL MANØVRERINGSREGLEMENT

I. Reguleringar

Det er ingen ordinære reguleringsmagasin for kraftverket, men vasstanden i Storeloga og kraftverksinntaket vil kunne styrast for høvesvis vassverk- og kraftverksformål. Dette inneber ikkje skvalpekøyning. Reguleringsgrensene er:

Magasin	Øvre kote	Nedre kote	Reg.høgde, m
Storeloga			1,0
Inntaket	514,0	511,0	3,0

Høgdene refererer seg til Statens Kartverks høgdesystem NN 1954. Reguleringsgrensene skal markerast med faste og tydelege vasstandsmerke som skal godkjennast av NVE. Magasinet i Storeloga vil normalt vere oppfylt om sommaren og blir tappa jamnt ned om vinteren.

Inntaksmagasinet i Storelva vil normalt ligge på HRV, men kan liggje lågare av driftsmessige omsyn iblant.

II. Overføringar

Avløpet frå Tverrelva (2,5 km²) vil bli overført til inntaksmagasinet i Storelva. Kapasiteten er førebels sett til 1 m³/s.

Naturleg flaumvassføring nedenfor inntaket skal så langt råd er ikkje aukast. Det blir ikkje gjort framlegg til krav til minstevassføringar i vassdraga, jf. kapittel 1.4.4.

Det skal passast på at flaumløp og tappeløp ikkje blir hindra av is eller liknande og at reguleringsanlegga til eikvar tid er i god stand. Det skal førast protokoll over manøvreringa og avlesne vasständer. Dersom det blir forlangt, skal også nedbørmengder, temperaturar, snødjupn mv. observerast og noterast. Norges vassdrags- og energidirektorat kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten pliktar å ta vare på for heile reguleringstida.

Viser det seg at manøvreringa etter dette reglementet medfører skadelege verknader av vesentleg omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte eventuelle ska-

deverknader for tredjemann, fastsetje dei endringar i reglementet som blir funne naudsynt. Endringar i reglementet kan berre gjerast av Kongen etter at interesserte har fått høve til å uttale seg. Eventuelle tvistar om forståing av dette reglementet skal avgjerast med bindande verknad av Olje- og energidepartementet.

III. Effektkøyning

Det ligg ikkje til rette for effektkøyning på grunn av manglande magasin.

1.11 FRAMDRIFTSPLAN

Ein orienterande framdriftsplan er vist på bilag 2 og er basert på erfaringar frå tilsvarande anlegg. Ein meir gjennomarbeida plan vil bli utarbeidd når anlegget eventuelt skal byggjast ut.

1.12 ALTERNATIV

Det er to alternativ for den aktuelle planløysinga, fjellanlegg og daganlegg. Begge alternativ er gjort greie for etter kvart i den grad dei er ulike.

1.12.1 Val av alternativ

Val av alternativ vil bli basert på kostnadene pr. kWh slik at den billegaste løysinga blir vald. Miljø- og konsekvensmessig ser ein ingen vesentleg skilnad mellom alternativa som skulle tilseie at dei økonomiske omsyna skulle fråvikast. Endeleg val vil difor bli gjort når ein får inn bindande tilbod frå entreprenør og leverandørar.

2. OFFENTLEGE ELLER PRIVATE TILTAK SOM ER NAUDSYNTE FOR AT PROSJEKTET KAN GJENNOMFØRST

Gjennomføring av utbygginga vil krevje samarbeid mellom utbyggjar og lokalsamfunnet.

Anlegget ligg for det meste i nærleiken av offentlig vegnett slik at vidare utbygging av dette nettet ikkje vert naudsynt, heller ikkje opprusting eller forsterking anna enn i sjølve utbyggingsområdet.

Tiltaket vil heller ikkje krevje utbygging av kommunale vass- eller avløpsanlegg, men Innvik Vassverk, som i dag har inntak i Tverrelva like oppstrøms samløpet med Storelva og som forsyner om lag 200 husstandar, vil måtte sikrast vatn ved at det vert tappa frå inntaket i Tverrelva, og ved at det vert etablert ei mindre regulering i Storeloga. Behovet er maksimalt ca. 60 m³/time og middelforbruket ca. 500 m³ pr. døgn eller 200.000 m³ pr. år.

Etter at anlegget er sett i drift, vil det ikkje bli nye arbeidsplassar som vil krevje utbygging/utviding av skular, barnehagar o.l.

3. AREALBRUK OG FORHOLDET TIL OFFENTLEGE PLANAR. NAUDSYNTE LØYVE

3.1 AREALBRUK

I inntaksområdet vil dammen og inntaksbassenget leggje beslag på noko areal, men inngrepet er tilpassa slik at ein ikkje kjem i konflikt med stølen ovanfor. Vegen til stølen er føresetta om lag og vil gå over dammen. Samla arealbehov inklusive neddemt areal er estimert til ca. 5 da.

I anleggsperioden vil inngrepa også omfatte riggområde og anleggstrafikk.

Fjellalternativet

I kraftstasjonsområdet er det først og fremst tippet som vil leggje beslag på areal. Arealet vil vere avhengig av korleis anlegget og tippet blir utforma. Ein øvre verdi for volumet synest å bli om lag 160.000 m³ masse lagt i tipp. Ein ventar at på grunn av den sentrale plasseringa vil tippet bli borte i løpet av få år.

Ved kraftstasjonen blir det naudsynt med eit uteområde som vil krevje noko areal, anslagsvis 1 dekar, men ein vil ikkje kome inn på dyrka mark.

Dagalalternativet

Ved å grave ned røyrgata og røyret frå Tverrelva vil lite av denne delen av anlegget bli synleg og viktige hjortetrekk vil ikkje bli hindra. Det vil bli lagt beslag på areal i samband med nedgraving av røyra, i alt ca. 3750 m for tillaupsrøyret og om lag 1320 m for røyret frå Tverrelva. Etter anleggsperioden vil terrenget vere gjenoppretta og vil gro til i løpet av nokre år.

Kraftstasjonsbygget og naudsynt uteområde vil krevje noko areal, litt større enn fjellalter-

nativet, anslagsvis 1-2 dekar, men ein vil ikkje kome inn på dyrka mark.

3.2 OFFENTLEGE PLANAR

Det har vore teke kontakt med kommunale og fylkeskommunale styresmakter for å få avklara plansituasjonen i området. Dette er gjort greie for nedanfor.

Stryn kommune

Heile utbyggingsområdet ligg i Stryn kommune. Det er ingen kommunale planar i området som ein på det nåverande tidspunkt ser vil kome i konflikt med ei utbygging. Området har status som LNF-område med føresegnar for kva verksemd som generelt kan tillatast. Ved Prestestølen, som ligg om lag 1 km ovanfor inntaket, er eit verdfullt myrområde som fylkesmannen arbeider med med tanke på vern.

I samband med ei utbygging vil det måtte utarbeidast reguleringsplan.

Sogn og Fjordane fylkeskommune

Gjeldande fylkesplan for Sogn og Fjordane for perioden 1997 - 2000 gjer i handlingsprogrammet greie for retningslinjer for kommunal og statleg planlegging og verksemd i fylket. Dei fleste retningslinjene er generelle målformuleringar. Det er ingen spesielle planar for dette området.

3.3 SAMLA PLAN OG VERNEPLAN FOR VASSDRAG

Dei store vassdraga i kommunen, så som Olden-, Loen- og Strynevassdraga er alle verna mot kraftutbygging. Storelva har ikkje vore vurdert i verne-samanheng. I Samla Plan ligg det føre ein plan frå 1985 som la til grunn ei fallutnytting frå kote 370 til kote 60. Denne planen ble plassert i kategori I ved Samla Plan handsaminga (Stortingsmelding nr. 60 1991-92). Seinare ble planen omarbeidd og ble plassert administrativt i kategori I av Direktoratet for naturforvaltning i mars 1999 etter tilråding frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Denne planen ble lagd til grunn i meldinga om prosjektet.

3.4 NAUDSYNTE LØYVE FRÅ OFFENTLEGE STYRESMAKTER

3.4.1 Rettar og eigartilhøve

Grunnen langs elva på den aktuelle fallstrekninnga er i dag i privat eige. Stryn Energi AS har oblike dei fallrettane tidlegare Innvik Ullvare AS tidlegare eigde og har inngått avtale med dei andre eigarane om leige av fall og naudsynt grunn for utbygginga.

3.4.2 Vassdrags- og ervervskonsesjon

Den planlagde utbygginga av kraftverket vil krevje løyve om utbygging etter vannressurslova. Sidan produksjonen er over 40 GWh pr. år, vil sakshandsaminga på vesentlege område fyl-

gje vassdragsreguleringslova. Denne handsaminga har starta med ein meldings- og konsekvensutgreiingsfase i samsvar med reglane i plan- og bygningslova for å klarleggje verknadene av tiltaket. Det er denne fasen ein er inne i no. Dersom det blir gjevne konsesjon, reknar ein med at det vil bli utan tidsavgrensing sidan konsesjonæren er eit offentleg selskap.

Når det gjeld eventuell konsesjon på erverv av fall etter industrikonsesjonslova, ser det ut til at kraftverket ikkje når opp til nedre grense for når slik konsesjon er naudsynt (1000 naturhestetekrefter). Dette skuldast at det ikkje er reguleringsmagasin som kan jamne ut og regulere vassføringa gjennom året for denne utbygginga.

3.4.3 Konsesjon etter energilova

Bygging og drift av elektriske anlegg av den storleiken det her er snakk om, vil krevje konsesjon etter energilova. Søknad om elektrisk konsesjon vil bli fremja saman med søknad om utbygging og vert handsama parallelt.

Dei elektriske anlegga er spesifiserte under kapittel 1.9.

3.4.4 Andre løyve

Løyve etter vassdragslovgivinga samordnar hansaminga etter andre aktuelle lover og vil også omfatte løyve etter forurureiningslova for den permanente drifta av anlegget. I byggeperioden vil det bli naudsynt med eigne, midlertidige løyve etter forureiningslova av omsyn til dei anlegga som blir bygde berre for anleggssperioden, så som brakkeriggjar, lager, verkstader osv.

§ 9 i kulturminnelova stiller krav om utgreiingsplikt.

4. MILJØ, NATURESSURSAR OG SAMFUNN. TILTAKETS VERKNADER

4.1 FØRELIGGANDE FAGLEG DOKUMENTASJON

Utgreiing om området og vurdering av verknadene av tiltaket byggjer på ulike kjelder, dels Samla Plan materiale, dels utgreiingar som tiltakshavar har fått utført seinare. Det primære formålet med utgreiingsprogrammet er at det skal være relevant for dei avgjerdene om løyve som blir gjevne, og for dei vilkåra som blir knytte til konsesjonane. Utgreiingane skal vidare brukast for å vurdere det beste alternativet med verknadene som grunnlag.

Rapportane som ligg føre og som er lista opp framfor kapittel 1, er i det vesentlege basert på følgjande grunnlag:

- Studiar av eksisterande informasjon, mellom anna vassdragsrapporten i Samla Plan og fagrapportar for dette formålet
- Intervju med sentrale personar/etatar
- Synfaring av områda med registrering

Utgreiing av konsekvensar i anleggsfasen er samla i kapittel 4.6.

4.2 HYDROLOGISKE FORHOLD

4.2.1 Overflatehydrologi

Dagens forhold

Det er ingen reguleringar eller vassdragsoverføringar i dei aktuelle nedbørfelta i dag.

Utbygginga får verknad for Storelva og Tverrelva.

Storelva ved utløp i fjorden:	27,9 km ² 59,5 mill. m ³
Tverrelva ved utløp i Storelva:	2,6 km ² 6,3 mill. m ³

Tverrelva tener som drikkevassskjelde for Innvik vassverk.

Etter utbygging

Det hydrologiske grunnlaget med utrekning av feltstorleikar og vassmengder som inngår i utbygginga, anslag for feilmargar, vurdering av rest- og minstevassføringar m.m. er gjort greie for under kapittel 1.4. Flaumar er omtala under 1.5.

Bortsett frå det som fylgjer av inngrepa i utbyggingsområdet blir det ingen endringar i dei hydrologiske tilhøva.

4.2.2 Vasstemperatur, isforhold og klima

Jf. utgreiing 1, sitat

"Over 400 m-nivået må en regne med at elva er stabilt islagt hele vinteren. Under 400 m-nivået går elva i stryk, og det er ikke noe sammenhengende isdekke. Is finnes mest i form av mindre isdammer og strandis."

"På den "tørrlagte" strekningen vil det bli mindre isproduksjon enn i dag, og is vil stort sett bare dannes på kulpene."

"Nedenfor inntaket vil elva bare ha vassføring i perioder med overløp eller driftstans. I disse periodene endres ikke temperaturen"

Sjølv om utbyggingsstrekninga i den framlagde planen no er lenger, vil ikkje konklusjonen frå Samla Plan-uttalen bli endra.

Samla Plan vurderer heller ikkje nemnande endringar i lokalklimaet. Det er ikkje grunn til å vente slike endringar i vasstemperaturen ved at vatnet blir leia i tunnel/røyr at dette skulle påverke lufttemperaturen og dermed lokalklimaet merkbart.

4.2.3 Grunnvatn

Den prosjekterte tillaupstunnelen vil bli utført som trykktunnel og sprengd nedanfrå. Overdekninga vil i store parti av traséen vere rundt 300 m. På bakgrunn av ingeniørgeologisk/hydrogeologisk synfaring er konklusjonen at fjellet under dagfjellet venteleg er lite oppsprukke.

Ut frå desse tilhøva og fjellkvaliteten generelt, ventar ein ikkje drenasje av overflata i byggefasen. I driftsfasen vil dessutan tillaupstunnelen stå under trykk.

4.3 SEDIMENTTRANSPORT OG EROSIJON

I inntaksbassenget må ein forvente erosjon i lausmassane omkring i reguleringssona dersom vasstanden blir senka raskt. Kor sannsynleg det er at ein køyrer på nedtappa vasstand er usikker. Det vanlege vil vere at vasstanden ligg på HRV.

Ved kraftstasjonsutløpet er det storblokka grunn. Erosjonsfåre er derfor utelukka ved den vassføringa kraftverket er prosjektert for.

Det er heller ingen andre stader i vassdraget som vil få auka erosjonsproblem eller sedimenttransport. Ved at kraftverket tek unna det meste av vatnet det meste av tida og også reduserer flaumane, vil massetransporten oppstrøms kraftverksutløpet bli mindre enn i dag, noko som vil vere til fordel for den lakseførande strekninga nedanfor utløpet.

4.4 RASFARE

Ingen del av anlegget ligg i rasfarleg område.

4.5 LANDSKAP, NATURMILJØ OG KULTURMILJØ

4.5.1 Landskap

Jf. utgreiing 1, 2, 4 og 6.

Bilag 5 viser bilde frå vassdraget.

Dagens forhold

Fagrapport 6 frå NINA omtalar vassdraget i hovudsak på denne måten:

"Området høyrer til region 37f, Vestlandets løv- og furuskogregion, underregion jordstrøk i Nordfjord og Sunnmøre"

"Området tilhøyrer det nordvestlandske grunnfjellsområdet og berggrunnen består av ulike gneiser og granittiske bergarter. Landskapet preges av høye fjell med kraftig og godt utviklete botner som i de indre delene av vassdraget har små aktive breer i seg. Snø og bresmelting har betydning for vannføringsforholdene i vassdraget ommerstid."

"Øvre del av vassdraget renner gjennom en vid og jevn u-formet dal, Innvikdalen. Dalen har en markert dalende helt ut mot Oldendalen. Retningen er jevn fra sørvest mot nordøst. Dalsidene er bratte. Sør for dalen ligger det godt utviklete botner mellom høye fjell som Storlogpiken på 1554 moh og Veslelogpiken på 1508 moh. Nord for dalen ligger Skarsteinfjellet på 1566 moh. I dette fjellpartiet er det ikke utviklet botner. Dalen er hengende i forhold til Nordfjordens nedskjæring i landskapet. Møtepunktet mellom den hengende dalen og Nordfjordens dalside ligger ved Skådistöylen på ca. 560 moh.

Fjordsiden ned mot Innvik er markert, men ikke spesielt bratt. Innvik ligger som en vik utenfor en markert knekk i fjordforløpet. Formen på fjorden her, så vel som retning og utforming av Innvikdalen, er trolig koblet til en strukturgeologisk svakhetssone."

Etter utbygging

Fagrapportane påpeikar verknadene av tørrlegging/sterkt redusert vassføring som verdireduserande for området under eitt.

Når det gjeld inngrepa i landmiljøet, er ikkje verknadene så negative som for elva. Landskapet er til dels mykje påverka frå før, og ein ser det lite sannsynleg at inngrepa vil ha serleg å seie for spesielle naturforekomstar eller biologisk mangfald som ikkje er knytta direkte til elva. Mange av dei store vassdraga i regionen er allereie verna slik at verneverdiar som er knytta til vassdraga i området i stor grad er tekne vare på. Det blir likevel påpeika at det kan vere stor skilnad frå vassdrag til vassdrag.

NINA har i utgreiing 6 i det vesentlege gjeve sin tilslutnad til vurderingane i tidlegare utarbeidde rapportar og konkluderer slik når det gjeld konsekvensane av utbyggingsplanane:

"Redusert vannføring mellom damsted/inntak og kraftstasjon/utløp vil bli vesentlig og medføre virkning på elvas økosystem. Tidligere rapporter angir konsekvensgraden som middels. Tippområdet kan deles i to med hensyn til naturverdi. I de delene som omfattes av hogstfelt i plantet gran-skog, vil negative konsekvenser bli små. Går tippet ut i intakt elvekantvegetasjon, vil konsekvensen bli større. Det tilrås at tippmasser plasseres på en slik måte at slike arealer ikke berøres, ev. at tippet gjøres midlertidig ved salg av masse.

Landskapsmessig vil de største effektene bli ved planlagt damsted. Terrenget er her mer åpent enn lenger ned i vassdraget, og dam og inntaksgrøft vil ligge i et landskapsrom med noe større synlighet. Inngrepene vil imidlertid bli lite eller ikke synlige fra størstedelen av Innvikdalen med sitt senter- og myrlandskap i det vide u-formede dalrommet. Tipp- og kraftstasjonsområdet ligger godt skjermet og vil få liten landskapsmessig virkning. Langs regulert elveløp vil synligheten av redusert vannføring bli liten for andre enn for de som direkte oppsøker elva. Nedstrøms kraftstasjonen vil det ikke oppstå negative landskapsmessige konsekvenser."

"Konsekvensene for alternativet med nedgravd rør fremfor tunnel vil både for naturmiljø og landskap bli større. Dette fordi inngrepet i seg selv blir mer omfattende med ødeleggelse av naturtyper i traseen og med langt større landskapsvirkning i alle fall for traseen får grodd igjen. Samlet vurderes konsekvensen som middels til store".

Som tidlegare gjort greie for, er det mest sannsynleg at tippet vil bli borte om få år. Elles vil ein kunne planleggje den midlertidige deponeringa slik at elvekantvegetasjonen blir lite påverka.

4.5.2 Naturmiljø

Jf. utgreiing 1, 2, 5 og 6.

4.5.2.1 Geofag

Dagens forhold

Området er prega av ein særmerkt geomorfologi med Innvikdalen som er hengande i høve til Nordfjorden, og med dei tre botnane i sørsida av Innvikdalen som er hengande i høve til Innvikdalen. Det er ulike avsetningsformer, blant anna med tydelege ende- og sidemorener nedanfor botnane. Nedanfor moreneryggane har Tverrelva skore seg ned.

I den sørlege dalsida av Innviksdalen ligg og ein stor sidemorene som hellar ned i dalen.

Etter utbygging

Tiltaket vil ikkje få nemnande verknad for geofaglege verdiar. Når det gjeld dei verneverdige morenane i Storelogabotnen uttalar NINA:

"Oppdemning og regulering av vann i Storelogabotn holder seg godt innenfor tidligere dam og regulering fra 1917. Tiltaket vil ikke berøre de store og viktige morenene som er registrert som verneverdige i dette området, men medføre inngrep i morenemasser helt inne ved vannet. Konsekvensen vurderes som liten under forutsetning av skånsom anleggsdrift".

4.5.2.2 Botanikk

Dagens forhold

Vegetasjonen er dominert av ulike typar bjørkeskog, myrar og heisamfunn med mykje einer og artar tilhøyrande blåbærskogen. Flora og vegetasjon er typisk for dei indre fjordstrøka. Vegetasjonen er kulturpåverka i relativt stor grad. Type- og referanseverdi er låg, men på grunn av spesielle kvalitetar er botanisk verdi samla sett middels.

Etter utbygging

Botanisk fagvurdering er at konfliktane for botaniske interesser er svært små. Når det gjeld tippområdet i fjellalternativet, er NINAs vurdering slik:

"Tippområdet kan deles i to med hensyn til naturverdi. I de delene som omfattes av hogstfelt i plantet granskog, vil negative konsekvenser bli små. Går tippet ut i intakt elvekantvegetasjon, vil konsekvensen bli større. Det tilrås at tippmasser plasseres på en slik måte at slike arealer ikke berøres, ev.

at tippet gjøres midlertidig ved salg av masse."

Som tidlegare nemnt reknar ein med at tippet vil bli utnytta til ulike formål og bli borte om få år.

4.5.2.3 Fugl og pattedyr

Dagens forhold

Svartebotnen villreinområde når inn på Stor-elvas nedbørfelt. Hjort har fast tilhald i store deler av området. Jerv kan finnast i villreinområdet, og streifdyr av gaupe. Revebestanden er tynn, medan det finst meir av mink og mår.

Orrfugl og rype er det gode bestandar av, medan storfugl, rovfuglar og ugle finst meir spreidd. Vadalar hekkar truleg i sjølve dalen. Fossekallbestanden er undersøkt nærare og det er kartlagt tre hekkerevir på utbyggingsstrekningen, ca. eitt par pr. kilometer

Etter utbygging

Røyrigata er føresett nedgravd i heile lengda. Ein vurderer det difor slik at traséen ikkje vil vere til hinder for hjortetrekke etter utbygginga. Det same gjeld overføringa frå Tverrelva. Dei andre inngrepa er heller ikkje vurderte å vere til skade for viltinteressene.

Når det gjeld fossekall, er konklusjonen slik i utgreiing 5:

"Frå inntak til utløp er der tre fossekallrevir dvs. der er eitt par pr. kilometer. Dette er heilt normalt for gode hekkeelvar for fossekall. Kva som vil skje med fossekallen viss Storelva blir redusert ned til 15 % vassføring, er eg ikkje sikker på, men vi veit at arten kan hekke i elvar med mykje mindre vassføring enn Storelva i dag. Noko som er svært viktig for å gjere skadene minst mogelege, er at elva aldri blir heilt tørrlagd med tanke på botndyrfaunaen."

Når det gjeld restvassføringa, er det først når ein kjem ned om lag til kraftstasjonsutløpet at restvassføringa kjem opp i 15 % i middel. Ein må difor konkludere med at vilkåra for fossekall blir dårlegare på det meste av utbyggingsstrekninga. Stryn Energi vil gjennom den fagkunnige fylgje opp utviklinga for fossekall, og vil gjennom ei slik etterundersøking kunne avdekke kva som faktisk vil skje.

4.5.2.4 Ferskvassbiologi, fisk

Dagens forhold

Sitat frå utgreiing 3:

"Elva i Prestedalen renn slakt fram til Skådistöylen. Gyte- og oppveksttilhøva for aure her er gode. Frå Skådistöylen fell elva bratt nedover mot Innvik. Elva går mest i stryk, men det er også rolegare parti der det kan stå fisk. Her er det nokre stader der aure kan ha slept seg ned frå Prestedalen el-

ler som er rekruttert lokalt. Opp til JørnIvdammen er elva lakseførende. Tilhøva for laks og sjøaure er dårlege sidan elva er førebygd og retta ut; elva er strid og med grovsteina botn. Eit fåtal sjøaure vert fiska kvart år. Ved eit enkelt elektrofiske utført i september 1998 ble det funne både aure- og laksungar, men tettleiken av fisk var låg."

"Vassdraget og fiskebestanden her er ikkje uvanleg for regionen"....."Vassdraget har ingen spesiell referanseverdi"....."Det er låg fiskeproduksjon i vassdraget"....."Det vert årleg selt om lag 25 fiskekort"

"Samla vurdering. Elva har ein låg fiskeproduksjon. Den ligg i eit turområde der det føregår fritidsfiske"

Etter utbygging

Utgreinga legg til grunn at kraftverket vil skvalpekøyre når det er lite vatn. Dette er det no gått bort frå. Konklusjonen når ein tek bort det som gjeld skvalpekøyring blir då:

"Reguleringa får liten betydning for inlandsfiskebestandane i vassdraget.".....Tidlegare utretting og forbygging av elva har redusert oppvekstareala, og kvaliteten på areala er dårlegare, og bestandane av sjøaure og laks er truleg fåtalige. Habitatforbetrande tiltak som terskelbygging kan betre tilhøva.".....

"Verdien av området før utbygging: Liten verdi

Konsekvensar av utbygginga: Ingen til svakt negative"

4.5.3 Kulturmiljø og kulturminne

Dagens forhold

Sitat frå utgreiing 7:

"Kulturminnene i Innvik, både gjenstander og faste fornminner viser at området har vært i bruk siden yngre steinalder. Det er gjort rike gravfunn fra jernalder, særlig fra vikingtid. Funnene vitner om en rik og veletablert jordbruksbygd. Det ser ut til at bosettingen i forhistorisk tid har vært knyttet til fjorden og de lavereliggende områdene. I middelalderen var det to kirker i Innvik på gårdene Hilde og Skodi. Dagens kirke er en trekirke, bygget i 1824, og ligger innenfor gården Hilde. Kirkestedet i middelalderen lå lenger opp i dalsiden og sørvest for det gamle gårdstunet på Hilde. Her stod en stavkirke fram til ca. 1580, da ble den flyttet til det nåværende kirkestedet, og siden revet i 1822. Det gamle kirkestedet kalles i dag for "Kyrkjeækra". Kirken på Skåden stod trolig nede ved sjøen på et sted som ennå i dag kalles for "Kyrkjegarden" eller "Kyrkjebø". Et gammelt sagn forteller at kirken i sin tid ble flyttet opp til Prestegården og benyttet som stabbur, og senere flyttet til presteboligen

som ble bygget i 1962. Stabburet har høy antikvarisk verdi, og er den eneste fredete bygningen i Stryn kommune.

Andre bygninger i Innvik som også vurderes å være fredningsverdige er en stuebygning fra tidlig 1600-tall som ligger sammen med Hildanaustene, 3 stabbur på ulike Hilde-gårder (brnr. 5, 3 og 6) og presteboligen på Prestegården som opprinnelig er bygget i 1659. Til Innvik Prestegård ligger også flere bygninger som er nevnt i verneplanen. Av andre bygninger som er trukket fram i verneplanen og som ligger nær Storelva er bygninger på Drageset og Skåden som er gitt verneklasse B og C.

Vikadalen utgjør et stort landskapsrom og er samtidig et lesbart kulturmiljø med flere godt bebleestøler innover dalen. Ved inngangen til dalen er det på begge sider nyere hyttebebyggelse med vegtilførsel. Bortsett fra dette har setermiljøet et urørt preg. En av grunnene til at stølene fortsatt er i bruk er trolig transportmulighetene med veien og muligheter for hyttebebygging.

Prestestølen er den mest markerte og ligger på en flate sentralt i dalen. Hildastølen ble i sin tid skilt ut fra Prestestølen og flyttet lenger inn i dalen, og utgjør i dag den innerste av setrene. En del av bygningene ble skadet av ras for noen få år siden. Det er tydelig spor etter raset i marken. Ved inngangen til dalen ligger Skådistølen og Dragesetstølen. Flere bygninger på Dragesetstølen, Skådistølen og Prestestølen er gitt verneklasse C i verneplanen til fylkeskommunen. Nedenfor har vi valgt å beskrive Skådistølen nærmere som ett miljø, og som det som blir mest berørt av vannkraftutbyggingen.

Undersøkelser de senere år i Stryn har påvist en rekke ødestøler fra jernalder og middelalder, foruten kulturminner som viser bruk av utmarksområder også lengre tilbake i tid. Det er derfor sannsynlig at det også i dette dalføret vil kunne finnes kulturminner som kan belyse stølsbruk tilbake til forhistorisk tid, kanskje også bruk av utmarksressurser. Innerst i Vikadalen ligger ødestølen Gjerstølen. En gammel ferdsselsvei går opp dalen og over til Eide i Olden."

Av spesielle kulturminne er nemnt Skådistølen med middels verdi, Framtakselva med stor verdi, Innvik Ullvarefabrikk med stor verdi, forstøtningsmurar langs elva med middels verdi.

Etter utbygging

I rapportens sammenfatning er konsekvensane vurderte:

"Utgreiingen er utført i henhold til godkjent utgreiingsprogram fra NVE 09.05.2001. Meldingen til utgreiingen bygger på Samla Plan materiale som først ble ut-

arbeidet i 1985 og siden i 1997-98 på grunnlag av utvikling av nye planer. Ved behandling av Samla Plan, ble prosjektet plassert i kategori 1- gruppe 3; det vil si at det kan søkes om konsesjon.

Det ble gjennomført § 9 registreringer parallelt med konsekvensutgreiingen, og søkt etter både automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Det ble ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner, men enkelte nyere tids kulturminner ble registrert (brufundament, framtakselv og forstøtningsmurer langs elva).

Tiltaket kommer ikke i konflikt med automatisk fredete kulturminner (forminner), verken direkte eller indirekte. Dammen, demningen og ny vei over demningen nedenfor Skådistølen vil komme i direkte konflikt med stølsveien og bru over Storelva, siden dette vil bli liggende under vann. Tiltaket vil få middels negativ konsekvens for kulturmiljøet Skådistølen.

Ut fra de opplysninger som denne utgreiingen bygger på vil ikke tiltaket få negative konsekvenser for vanningskanalen (framtakselva). Det tilrås at en forsikrer seg om at vannføringen i kanalen blir ivaretatt og at ikke kanalen blir skadet eller ødelagt i den videre planleggingen og iverksettelsen av tiltaket. Dersom dette ikke blir ivaretatt vil verdien av kanalen bli svært forringet og tiltaket vil da vurderes å ha store negative konsekvenser for dette kulturminnet og landskapselementet.

Den gamle fabrikkbygningen på Innvik ullvarefabrikk vil ikke bli direkte berørt av tiltaket. Den ligger nedenfor det planlagte kraftverket, og en endring i vannføringen kan føre til at sammenhengen mellom elva og fabrikk blir mindre lesbar. Slik planene for kraftverket nå er vil vannføringen i elva gjennom bygda og forbi fabrikk ikke endres. Tiltaket har dermed intet omfang og får ingen negative konsekvenser i forhold til gamle Innvik ullvarefabrikk.

En del av forstøtningsmuren langs nedre del av Storelva vil trolig bli direkte berørt av kraftverket. Selve kraftverket vil få relativt lite omfang og bare bli synlig i form av en mindre betongkonstruksjon. Kraftverket vil derfor få liten negativ konsekvens for kulturminnet.

Massedeponi, riggområdet og vegutbedring til kraftstasjonen, samt traktorveg, rørgate til Tverrelva og inntak i Tverrelva får ingen negative konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø."

4.5.4 Forureining og vasskvalitet

Dagens forhold

Innvik vassverk har i dag inntak i Tverrelva like før samløpet med Storelva. Næringsmiddeltilsynet har utført målinger av vasskvaliteten, og

konkluderer med at Tverrelva er ei stabil vasskjelde med tilfredstillande kvalitet på råvatnet.

Storelva som resipient er stort sett knytta til beitedyr om sumaren, dels dyr som går ned mot elva nede i dalen, dessutan frå stølane i heile Innviksdalen. Noko avrenning kan det og vere frå nokre gardsbruk og jordbruksareal i nedste delen, men dette er lite då dei fleste i dag er knytta til felles avlaupsanlegg.

Etter utbygging

Det vil bli oppretthalde tilstrekkeleg vassføring for det behovet vassverket har. For å utjamne vassføringa i Tverrelva vil det bli bygt ein overløpsterkel i Storeloga for å regulere vatnet 1 m. Elles vil det bli tappa vatn frå inntaket i Tverrelva etter behov.

Storelva som resipient vil bli forringa på utbyggingsslekninga etter utbygging. I Samla Plan, utgreiing 1, reknar ein likevel ikkje med at utbygginga vil kome nemnande i konflikt med resipientinteressene i vassdraget.

4.5.5 Lokalklima

Sjå under 4.2.2.

4.5.6 Naturressursar

4.5.6.1 Jord- og skogbruksinteresser

Dagens forhold

Sitat frå utgreiing 1:

"Omkring tettstaden Innvik er eit aktivt jord- og hagebruksmiljø. Lenger oppe i vassdraget er Prestedalen, ein hengjande dal i høve til fjorden, med fleire stølar og atskilleg dyrkbar jord. Stølane er delvis i bruk ennå.

Skogen ligg i lia ovafor jordbruksarealet med barskog nederst og lauvskog lenger oppe."

Etter utbygging

For dagalternativet vil det midlertidig gå med ei stripe skog der rørgata går. Etter kvart vil traséen gro til og bli produktiv.

Einskilde stader vil elva på grunn av sterkt redusert vassføring miste gjerdeeffekten. Uttak av vatningsvatn vil også bli vanskeleggjort, spesielt i tørre periodar når behovet er størst.

4.5.6.2 Ferskvassressursar

Planen for å oppretthalde vassverket sitt vassbehov er gjort greie for framfor. Tilstrekkeleg vatn vil bli slept frå inntaket i Tverrelva, og eit lite utjammingsbasseng vil bli etablert i Storeloga ved 1 m regulering.

4.5.6.3 Mineralar og masseførekomstar

Det er ingen kjende mineralførekomstar som blir påverka. Tippen i kraftstasjonsområdet ved

fjellalternativet er det meldt interesse for, og ein reknar med at den vil bli borte i løpet av få år.

4.5.7 Samfunn

4.5.7.1 Næringsliv og sysselsetting

Det fleste ytingane vil venteleg bli frå norske leverandørar og entreprenørar. Det er ikkje gjort noko detaljert overslag over kor stor mannskapsstyrke det blir snakk om i anleggsfasen, men på bakgrunn av investeringa og samanlikna med andre prosjekt, kan det bli snakk om ca. 20 - 25 årsverk pr. år. Ein del av mannskapsstyrken vil bli rekruttert lokalt. Det kan ikkje ventast nye, faste arbeidsplassar etter at anlegget er ferdig og sett i drift.

Mykje av arbeidet som ligg i hovudentrepri- sen vil venteleg bli sett bort til underentreprenørar, og verksemdar frå distriktet vil kunne delta i konkurransen om desse oppgåvene.

4.5.7.2 Busetnad og bustadbygging

Det er ikkje venta nemnande innverknad på dette området på grunn av tiltaket.

4.5.7.3 Tenestetilbod og kommunal økonomi

I anleggsperioden vil kommunen få noko høgare skatteinntekter enn elles; storleiken er vanskeleg å vurdere. Når anlegget kjem i drift, vil kommunen få skatteinntekter av anlegget. Kommunen sine inntekter vil i det vesentlege kome frå naturressursskatt og eigedomsskatt, etter dagens reglar om lag 1,8 øre/kWh når skattesatsane er fullt opptappa etter sju år. Dette tilsvorar om lag 1 mill. kr pr. år.

4.5.7.4 Sosiale og helsemessige forhold

Utbygginga vil medføre at det blir ei midlertidig tilflytting, dels vil dette vere vekependlarar. Ein kan ikkje sjå at utbygginga får nemnande innverknad på sosiale og helsemessige forhold.

4.5.7.5 Jakt, fiske og friluftsliv

Det har vore halde møte med Vikane Sportsfiskarlag med synfaring langs elva frå elveosen til Jørnlvadammen. Det kom fram at det i dag er vanskeleg å utøve fiske anna enn i Jørnlvadammen då det mellom anna er mykje krattskog langs elva. Fangstoppgåver ligg ikkje føre. Det er ikkje kjent at det blir drive kultiveringsarbeid i elva.

Det er planar om bygging av tersklar for lettare å kunne fiske. Ei utbygging vil kunne framskunde desse planane. Ei utbygging vil dessutan redusere massetransporten i elva til den anadrome strekninga ved at flaumtoppane blir reduserte med den vassføringa som går gjennom stasjonen. All tilførsel av lausmassar kjem i dag frå områda ovafor Jørnlvadammen (kraftverksutløpet).

Den viktigaste jakta i området er venteleg hjortejakta som stort sett blir driven av grunneigarane. Etter anleggsperioden ventar ein ingen

negative konsekvensar av utbygginga for jakta. Rørgata for dagalternativet er føresett nedgravd og vil gro til etter få år.

Frå utgreiing 4 er henta følgjande om verk- nadene for friluftslivet:

"I en friluftssammenheng står intakte vassdrag sentralt i et levende fjordlandskap. Tar vi med verdier for naturbasert reiseliv, er det klart at tørrlegging/sterkt redusert vassføring reduserer verdien av dette området. Verdier relatert til friluftsliv/naturbasert reiseliv vil ikke bli direkte berørt oppe i selve hoveddalen, men indirekte og i et helhetlig opplevelsesperspektiv vil Innvik med tilhørende vassdrag stå lavere i kurs."

"Når det gjelder prosjektets inngrep i det terrestre (land) miljøet, vurderer vi ikke at virkningene vil bli så negative som tilfellet vil bli med selve elva."

I utgreiing 1, Samla Plan, er også vassfø- ringsreduksjonen/tørrlegginga trekt fram som mest negativt, men det er peika på at på grunn av vanskeleg tilgang på lange strekningar, er det få som ferdast her.

4.6 VERKNADER I ANLEGGSFASEN. FØREBELS ANLEGG

Utover dei verknadene som er omtala framfor, vil følgjande gjelde spesielt i anleggsfasen.

Grunnvatn

Så lenge tillaupstunnelen ikkje er sett under trykk, vil ein teoretisk vere utsett for drenasje av overflatevatn i større grad enn etter. Som nemnt tidlegare vurderer ein likevel ikkje dette å vere noko nemnande problem for denne utbygginga.

Landskap

Det vil bli større påverknad i anleggsfasen enn seinare ved at det på dei ulike arbeidsplassane må etablerast mannskapsriggar og ein del midlertidige anlegg, så som kortare, interne vegar og faringar og andre hjelpeanlegg. Det vil vidare bli større trafikk i anleggsområdet i byggetida på grunn av transportar til og frå anleggsstade- ne. I samband med utbygginga vil opprydding etter anleggsdrifta og fjerning av midlertidige anlegg bli planlagt og pålagt entreprenøren.

Friluftsliv, jakt

Det er ikkje til å unngå at det vil bli meir ferdsel i området i byggetida, og at dette kan vere uhel- digfor viltinteressene

Forureining, vasskvalitet

Utslepp i anleggstida vil bli søkt særskildt om et- ter aktuelt lovverk. Dei tiltak som er naudsynte og som blir pålagde, også når det gjeld deponer- ing av ureinande avfall, vil då bli etterfylgde.

4.7 NULL-ALTERNATIVET

Det såkalla null-alternativet, eller inga utbygging, vil i dette tilfellet seie at planane blir lagde bort, og at vassdraget ikkje blir bygd ut. Prosjektet er gjennom Samla Plan klarert for konsesjonshandsaming, og resultatet av null-alternativet blir at tilskotet til energi- og effektbalansen, ca. 55 GWh og 15 MW må skaffast på annan måte, enten ved import eller ved utbygging av andre energibærarar.

Null-alternativet vil føre til at grunneigarane ikkje får realisert dei verdiane som er knytte til elva som kraftkjelde, og kommunen vil gå glipp av dei auka skatteinntektene. Føresetnadene for utviklinga i lokalsamfunnet elles kan neppe seiast å bli andre om kraftverket blir bygd ut eller ikkje.

Utviklinga for fisket på den anadrome strekkinga vil venteleg heller ikkje bli vesentleg annleis om kraftverket blir bygd eller ikkje sidan vassføringa på denne strekkingen ikkje blir endra. Kraftverket vil medføre ein betra situasjon på grunn av redusert massetransport frå elva oppstrøms kraftverksutløpet og ned på den anadrome strekkingen.

5. AVBØTANDE TILTAK

Frå dei fleste hald som har utgreidd konsekvensar ved utbygginga, går det fram at det er vassføringsendringa/tørrelagginga som er den viktigaste grunnen til ulemper. Ein har ikkje funne å kunna føreslå minstevassføring på utbyggingsstrekninga både på grunn av økonomi og fordi ein framleis vil ha naturleg vassføring etter utbygging gjennom det meste av bygda og på den anadrome elvestrekninga. I forhold til meldinga har ein dessutan gått bort frå å føre over til inntaket i Storelva det tillaupet som renn til røyrgrofta som vil gå mellom Tverrelva og Storelva. Dette vatnet vil difor kome elva nedanfor til gode.

Når det gjeld tersklar for å etablere vassflater, har dette så langt ikkje vore vurdert i detalj. Det er venteleg ikkje grunnlag for å tru at tersklar vil ha serleg effekt på grunn av fallforholda i elva.

I den grad redusert gjerdeeffekt viser seg å vere eit problem, vil naudsynte tiltak bli sett i verk, eventuelt at ulemperstatning blir gjeve.

Som nemnt vil ein fylgje opp utviklinga i fossefallbestanden.

Dei tiltak som generelt kan gjerast for ei slik utbygging for å redusere ulemper, vil først og fremst gå på landskapsmessig tilpassing slik at dei enkelte inngrepa blir skånsomt utførde, at terrenget blir fagmessig arrondert og at det elles blir rydda opp etter at anleggsarbeida er ferdig.

6. SAMANSTILLING AV KONSEKVENSNAR. SAMANLIKNING OG VURDERING AV ALTERNATIVA

Utgreiingane som er utførde konkluderer stort sett med at konsekvensane ved dei terrengmessige inngrepa ved denne utbygginga er moderate og helst små.

Ulempene er knytte til elva og den store endringa i vassføring, til dels tørrelagging øvst. Dette har innverknad på landskapsverdiane, økosystemet og dei biologiske verdiane som er avhengige av vatn. Vilråra for fossefall, som synest å bli vesentleg forringa, er eit eksempel på dette.

Dei to alternativa som er aktuelle, fjell- eller daganlegg, skil seg ikkje vesentleg frå kvarandre på dette punktet og må kunne karakteriserast som likeverdige samla sett. Rørgatetraséen vil rett nok bli synleg ei tid i dagalternativet, og tippen når det gjeld fjellalternativet, men begge verknadene vil avta etter kvart

7. FORSLAG TIL VAL AV ALTERNATIV

Så langt ønskjer ein ikkje å innstille på eit av dei to alternativa som er framlagde, men stiller dei likeverdige i søknaden. Ein ønskjer å stå fritt i valet førebels slik at ein kan ta endeleg standpunkt når meir sikre utbyggingskostnader ligg føre.

8. FORSLAG TIL PROGRAM FOR NÆRARE UNDERSØKINGAR OG OVERVAKING

Gjennom drifta av kraftverket vil eventuelle uheldige verknader bli avdekkja.

Behovet for arkeologiske § 9 registreringar går ein ut frå er avklara sidan dette ble gjennomført parallelt med fagutgreiinga. Det ble då søkt etter både automatisk freda kulturminne, som det ikkje ble funne nokon av, og nyare tids kulturminne som ble registrerte. Tiltaket kjem derfor ikkje i konflikt med automatisk freda kulturminne, korkje direkte eller indirekte.

Ein tek sikte på å følgje opp utviklinga i fossefallbestanden ved at fagutgreiar på dette feltet registrerer tilhøva ei tid etter utbygginga.

Standard konsesjonsvilkår ivaretek elles plikta til etterundersøkingar.”

Handsaming

Søknaden vart kunngjort i avisene Fjordingen og Norsk Lysningsblad i januar 2003. Den vart også lagt ut til offentleg gjennomsyn i kommunen og sendt på høyring til offentlege styresmakter og aktuelle interesseorganisasjonar.

Innkommne merknader

Stryn kommune uttala seg i brev av 14.04.03. Følgjande framlegg frå rådmannen vart vedteke i kommunestyret 10.04.03:

”Stryn kommune er nøgd med den konsekvensutgreiinga som er utført i samband med søknad om utbygging av Innvik Kraftverk og dei konklusjonane som er trekt.

Kommunen har ingen merknader til val av dag- eller fjellalternativet for røyrgate i prosjektet.”

Dette var underbygd av denne saksutgreiinga:

”Saksopplysningar:

Det er viktig å presisere at kommunen gjev uttale til Stryn Energi AS sine utbyggingsplanar som forvaltningsorgan etter Plan- og bygningslova sine reglar, og ikkje som eigar av Stryn Energi.

Stryn kommune gav uttale til plan for konsekvensutgreiing den 23.08.00. I denne uttalen sa kommunen seg samd i at det ikkje var trong for vidare konsekvensutgreiingar av andre interesser enn kulturminne (som det frå før var lagt opp til).

Kommunen peika på:

- tiltakshavar måtte utarbeide reguleringsplan for område som vert fysisk berørt av utbygginga etter reglane i PBL, kap. VII, § 23.
- trong for opprusting og istandsetjing av det kommunale vegnettet under og etter anleggsperioden er tiltakshavar sitt ansvar.
- tiltakshavar bør ta ansvar for å greie ut konsekvensane for private som eventuelt nyttar Storelva som resipient i dag.
- planlagt traktorveg langs røyrkata frå inntaksdam til inntak i Tverrelva må utformast på ein slik måte at det ikkje utgjør eit skjemmande inngrep i landskapet.
- i planlegginga må turstien langs elva takast vare på, eventuelt at det vert lagt ny/alternativ tursti langs elva.

Stryn Energi AS søker om konsesjon etter eitt av to alternativ – dagalternativet eller fjellalternativet. Fyrstnemnte medfører ei lengre strekning med røyrgate i dagen. Sistnemnte alternativet, med tunnel, medfører massedeponi som vert godt synleg. Konflikgraden ved dei to alternativa er i konsekvensutgreiinga vurdert som likeverdige i høve dei interessene som vert berørt i nedbørfeltet.

Vedlagt den endelege søknaden om konsesjon frå Stryn Energi AS ligg ei rekke fagrapportar som underbygger konsekvensutgreiinga. Før konsekvensutgreiinga ble sett i gang var det peika på at det var trong for arkeologiske undersøkingar. Dette ble utført parallellt med fagutgreiinga. Det ble ikkje funne automatisk freda kulturminne i utbyggingsområdet og av nyare tids kulturminne ble det påvist at Skådistølen vil få noko negative verknader av inntaksdam mv.

Vurdering:

Søkaren har lagt fram fagleg dokumentasjon som viser at utbyggingsprosjektet i Storelva i Innvik relativt sett er lite konfliktfylt, jf. også vår uttale før konsekvensutgreiingane.

Vi kan ikkje peike på manglar ved dei konsekvensutgreiingane som er gjort.

Vi kan heller ikkje sjå at dei konklusjonane som er trekt av fagrapportane fagleg sett er feil eller mangelfulle.

Vi er difor samd i at det ikkje er avgjerande viktig at ein vel røyrgate i tunnel, samanlikna med alternativet med røyrgate i dagen.

Vi har merka oss at det er planar om regulering av dei områda som vert fysisk berørt av utbygginga (jf. vår uttale av 23.08.00”).

Sogn og Fjordane fylkeskommune vedtok følgjande i fylkesutvalet 09.04.03:

1. ”Sogn og Fjordane fylkeskommune har ikkje merknader til søknaden om løyve til utbygging av Innvik kraftverk i Storelva, Stryn kommune.
2. Vedtaket er gjort med heimel i vedtaket i FT-sak 46/92, pkt. 6.”

Dette var underbygd av denne saksutgreiinga:

”1. SAMANDRAG

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har oversendt søknad frå Stryn Energi AS om løyve til utbygging av Innvik kraftverk i Storelva i Stryn kommune. Utbygginga vil utnytte ca 514 meter fall i Storelva og skal også ha med ei overføring av vatn frå sideelva Tverrelva. Utbygginga vil gje frå 51 til 57 GWh ny kraft avhengig av løysing som vert vald. Fordelane ved tiltaket vert vurdert til å vere langt større enn ulempene.”

Vi refererer vidare:

”4. VURDERING OG KONSEKVEN SAR

Ei elvestrekning på 3,5 km i Storleva og ca. 700 meter i Tverrelva vil bli påverka av utbygginga. Utbygginga omfattar ikkje reguleringsmagasin i vanleg forstand, men det er føresett at vasstaden ved inntaket vil kunne variere inntil 3 meter mellom kote 541 og 544. Neddemt areal i samband med bygging av inntaksbassenget i Storelva vil bli om lag 3 dekar. Dei siste om lag 700 meter av elva før utløpet i fjorden, vil ikkje bli påverka av utbygginga.

Utgreiingane som følgjer utbyggings-søknaden, konkluderer med at konsekvensane av dei terrengmessige inngrepa er moderate og helst små. Dei største ulempene er knytt til sjølve elva, med stor endring i vassføring og til dels tørrlegging ved innta-

ket. Dette vil ha verknad på landskapsverdiene og økosystemet som er avhengig av vatn. Vilkåra for fuglen fossefall, som synest å bli vesentleg forringa, er eit eksempel på dette. Fjellalternativet og dagalternativet gjer ikkje store skilnader i denne samanhengen, bortsett frå at røyrgatetraseen vil bli synleg ei tid etter utbygginga og at tippen med tunnelmassar kan bli liggande ei tid til den blir brukt til ulike formål.

Vassføring

Det er ikkje lagt opp til restvassføring ved inntaket. Storelva vil nedover dalen få aukande restvassføring opp til om lag 15 % eller 0,3 m³/sek i middel ved kraftverksutløpet. Midtlare avløp gjennom kraftverket blir 1,6 m³/sek. Frå kote 28, ved idrettshallen (Styrkshallen), og ned til fjorden vil vassføringa bli som før utbygginga med 1,9 m³/sek i middel ved utløpet.

Landskap, friluftsliv, fiske m.m.

Inntaksdammen vil bli det mest markerte inngrepet i vassdraget, ut frå at landskapet her er meir ope enn lenger nede. Store deler av den regulerte elvestrekninga ligg lågt i høve til terrenget elles, slik at redusert vassføring vil bli lite synleg for andre enn dei som oppsøker elva direkte. Kraftstasjonsområdet (dagalternativet) ligg godt skjerma og vil ikkje merke seg ut landskapsmessig. Massane frå tunnelsystemet i fjellalternativet (om lag 150 000m³) er føresett tippa ved elva eit stykke ovanfor Styrkshallen. I fagrapporten for botanikk vert det påpeika at tippmassane ikkje vert plassert så nær elva at kantvegetasjonen vert øydelagt. Oppdemning og regulering av Storeloga er mindre omfattande enn tidlegare dam og regulering frå 1917. Tiltaket vil ikkje gripe inn i dei store morenene som er registret som verneverdige i området.

Det er laga ein eigen fagrapport om friluftsliv. Det er ikkje knytt regionale friluftsinnteresser til området (jf. fylkesdelplan for arealbruk), men området er registrert som eit friluftsområde med lokal verdi i FRIDA. Av fagrapporten går det fram at dalføret er hovudutfartsområdet for dei som bur i Innvik, og området er i bruk både sommar og vinter. Rapporten konkluderer med at utbygginga ikkje vil få så store konsekvensar, sidan dei store friluftsområda ikkje blir påverka. Landskapsmessig tilpassing og mest mogleg skånsam utføring av inngrepa vil vere avbøtande tiltak.

Elva går mykje i stryk slik at det er dårlege vilkår for fisk langs utbyggingsstrekninga. Konsekvensane av redusert vassføring blir difor små. Fisket på den lakseførande strekninga vil ikkje bli påverka. For elvefaunaen kan konsekvensane bli større,

m.a. reknar ein med at utbygginga blir skadelig for fossefallet i vassdraget. Det er lagt til grunn at utbyggjaren skal følgje opp utviklinga etter utbygging når det gjeld denne fuglearten.

Kulturminne

Tiltaket kjem ikkje i konflikt med automatisk freda kulturminne (fornminne), verken direkte eller indirekte. Demninga og ny veg over denne nedanfor Skådenstøyleen vil komme i direkte konflikt med stølsvegen og noverande bru over elva. Brua skal rivast og området vert lagt under vatn.

Frå Storelva ble det i si tid opparbeidd ein kanal som skulle sikre vassstilførsel til gardane Drageset, Torvund og Prestegarden (Langvin) langs nordsida av elva. Kanalen er delvis opparbeidd og delvis følgjer den naturlege bekkeløp. Dette systemet vert vurdert til å ha stor bruksverdi og kulturhistorisk verdi. Så langt som det er avklara når det gjeld utbygginga, vil den ikkje ha særlege konsekvensar for vassføringa i kanalsystemet.

Økonomiske interesser

Fordelane ved utbygging ligg i venta avkastning frå vasskraftproduksjonen. Kommunen vil kunne rekne med i storleik 1. mill. kr i auka skatteinntekter når kraftverket har nådd full skattlegging etter sju år.

Vassforsyning

Innvik vassverk som forsyner om lag 200 husstandar, har inntak i Tverrelva like ovanfor samløpet med Storelva. Planen er at vassforsyninga skal sikrast ved at det vert sleppt tilstrekkeleg vatn i Tverrelva frå inntaket i rør til Storelva høgare oppe. I tillegg skal det opparbeidast eit mindre magasin ved vatnet Storeloga (984 moh.) heilt oppe under breen for å jamne ut tilførsla av vatn.

Lokal energiforsyning

Stryn Energi har i dag ein eigenproduksjon på 3,9 GWh og ei årsomsetting på 100 GWh. Utbygginga vil difor representere eit vesentleg bidrag til den lokale kraftoppdekkinga og kan matast inn direkte i lokalnettet.

5. KONKLUSJON OG TILRÅDING

Fordelane ved tiltaket vert vurdert til å vere langt større enn ulempene. Sogn og Fjordane fylkeskommune bør difor støtte søknaden, jf. tilrådinga til vedtak".

I saksutgreiinga til kulturavdelinga vart det peika på at eit alternativ med nedgrave røyrgate vil føre til trong for ytterlegare arkeologiske registreringar, då undersøkingsplikta § 9 i Lov om kulturminne ikkje er oppfylt for dette alternati-

vet. Registreringane må då finne stad i samband med detaljplanlegginga.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har kome med desse synspunkta i brev av 25.04.03:

”Med utgangspunkt i Samla Plan og at utbygginga synast relativt lite konfliktfylt, vil fylkesmannen ikkje gå imot at det på visse vilkår vert gjeve konsesjon for utbygging av Innvik kraftverk.”

Landbruksavdelinga omtalar verknadene for jordbruksareal ved alternativet med røyrgate, sjølgjerdeeffekt/beitebruk og konsekvensar på grunn av anleggsvegar.

Miljøvernavdelinga hadde følgjande merknader til søknaden:

”Konsekvensar for landskap, naturmiljø og friluftsliv

Storparten av den påverka elvestrekninga ligg i søkk og skog og er lite synleg i lia mot fjorden. Inntaket er plassert nedanfor stølsmiljøet og det mest brukte turterrenget.

For landskapet vil dei største negative effektane bli redusert vassføring og inngrepa ved planlagd inntaksdam. Terrenget ved inntaksdam er meir ope enn lenger ned i vassdraget, og inntaksdam vil ligge godt synleg i terrenget. Inntaksdammen får eit areal på om lag tre dekar og vasstanden i dammen vil variere med tre meter. Forholda ligg ikkje til rette for effektføring, og med tanke på landskapsbildet bør ein unngå å regulere vasstanden i dammen, og freiste å halde høgda og storleik av dammen så låg som råd.

Konsekvensane for dagalternativet med nedgrave rør, framfor tunnelalternativet, vil få større negative verknader for naturmiljø og landskap. Dette fordi inngrepet i seg sjølv blir meir omfattande med øydelegging av naturtypar i traseen og med langt større verknad for landskapsbildet.

Frå tidlegare tider er det frå Storelva laga ein kanal som skulle sikre vasstilførsla til enkelte av gardane i Innvik. Kanalen vert kalla Framtakselva og er stadvis kunstig oppbygd og stadvis følgjer den naturlege bekkelaup. Framtakselva er vurdert til å ha stor verdi då den framleis er vassførande og i bruk. For å sikre vassføringa i dette viktige kulturminnet og samtidig ta vare på det biologiske mangfaldet som er knytt til ein slik kanal, som går stadvis i gards- og kulturlandskap med eit stort artsmangfald, bør ein sikre ei minstevassføring frå Storelva.

Vassføring mellom inntaksdam og kraftstasjon/utløp vil bli vesentleg redusert, og vil vere negativt for elvas økosystem og biologiske mangfald. Med tanke på biologisk mangfald og landskapsbilde bør det sleppast ei minstevassføring på den omfatta elvestrekninga i Storelva og Tverrelva som minst tilsvare alminneleg lågvassføring. Langs elva skal det oppretthalda-

st eit avgrensa naturleg vegetasjonsbelte for å motverke avrenning og gje levekår for plantar og dyr, jf. § 11 i vassressurslova.

I Storeloga er det planar om å bygge ein lausmasseterskel med fritt overløp og maks høgde på ca. tre meter ved utløpet frå vatnet. Vatnet vil bli regulert ein meter med eit samla magasin på om lag 60 000 m³. Ved sida av overløpet vil det bli bygd ein betongkulvert med tappeluken/ventil. Det er ikkje planlagt veg opp til vatnet, og tappinga skal fjernstyrast. Det er planlagt å overføre Tverrelva til Storelva ved inntaksdam.

Storeloga ligg i randsona til Jostedalsbreen Nasjonalpark. Grensa til nasjonalparken går ved Storlogpiken. Storeloga har tidlegare vore regulert til vassforsyning. Demninga brast i 1919 og i dag står det att restar etter den gamle reguleringsdammen. Den gamle dammen har kulturhistorisk verdi og ei regulering av Storeloga med ny terskel bør bli gjennomført i god avstand frå restane etter den gamle dammen, og på innsida av denne. Utanom den planlagde lausmasseterskelen, med tappeluken/ventil, vert det ingen inngrep i Tverrelva før ein kjem ned til inntak for overføring til Storelva. Det er ikkje planar om veg opp til vatnet.

Storeloga har allereie inngrep frå den tidlegare reguleringa til vassforsyningsføremål, og kan såleis ikkje sjåast på som eit urørd område. Ei ny regulering med magasin vert å rekne som eit tyngre inngrep og vil redusere inngrepsfrie naturområder (INON). Vi har estimert at områda vert redusert med ca. 3,7 km² i inngrepsfrie sone 2 (1-3 kilometer frå tyngre tekniske inngrep), ca. 5,9 km² i inngrepsfrie sone 1 (3-5 kilometer frå tyngre tekniske inngrep), og ca. 1,8 km² i villmarksprega områder (> 5 kilometer frå tyngre tekniske inngrep). Inngrepsfrie område blir stadig mindre, og områda blir sett på som ein avgrensa ressurs både i nasjonal og internasjonal samanheng. Det er difor uheldig at inngrepsfrie naturområde vert redusert.

Storeloga ligg i eit viktig kvartærgeologisk område med fleire store moreneryggar, sidemorenar og botnmorenar. Området vert kalla Blåfjellet og har nasjonal verneverdi. Moreneryggane utgjer viktige landskapselement og ved arbeidet med eventuell bygging av ein lausmasseterskel bør ein difor ta omsyn til dette og ikkje endre den ytre forma av morenemassane. Materiale til bygging av dam (stein, lausmassar) bør ikkje takast i området, men flygast inn. For å ta vare på landskapsbildet bør magasinet i Storeloga vere oppfylt i sommarsesongen.

Miljøvernavdelinga gjer ut frå dette framlegg om at følgjande vilkår og avbøtande tiltak vert vurdert av omsyn til naturmiljø, landskap og friluftsliv:

- Pålegg om minstevassføring minst tilsvarende alminneleg lågvassføring i Storelva og Tverrelva

- Pålegg om at magasinet i Storeloga skal vere oppfylt i sommarsesongen (juni - oktober)
- Konsekvensar for fisk og fiske

Frå Skådistølen fell elva bratt nedover mot Innvik. Elvestrekninga har låg verdi som gyte- og oppvekstområde for innlandsaure.

Opp til Jørnlvadammen er elva lakse- og sjøaureførande. Elva er her førebygd og tilhøva for laks og sjøaure er dårlege, men det blir fiska nokre sjøaurar kvart år, og prøvafiske viser at det er rekruttering av både laks og sjøaure. For å unngå store endringar i vassføringa ved stans av turbinen er det viktig å at det vert ordna eit forbisleppingsarrangement, slik at fisken til ei kvar tid har nok vatn nedanfor kraftstasjonen. All justering av vasstanden må skje med "mjuke" overgangar. Dette er spesielt viktig ved låge vassføringar når store delar av vatnet kjem frå kraftstasjonen. Eit utfall ved låg vassføring vil kunne tørleggje store delar av elvebotnen og auke faren for stranding av fisk (jf. Brulandsfossen Kraftverk i Jølstra). Dersom det skal byggjast tersklar på den lakseførande strekninga for å betre fisket og auke rekrutteringa av fisk, er det likevel viktig at ein sikrar vassføringa på strekningen, utan utfall og brå endringar i vasstand.

Vi har lite informasjon om fisk og fiskeintressene i Storeloga, men i følge uttale frå grunneigarane er det fisk i vatnet. Viktigaste gyteområde for fisken i Storeloga er truleg i utløpselva. Ved bygging av ein lausmasseterskel i utløpet vil fisken bli utestengd frå desse gyteområda. Storeloga ligg i ein dalbotn med bratte sider og fisken har truleg ikkje andre gytebekkar enn utløpsbekken. Dersom utløpsbekken er einaste gyteområde vil fisken forsvinne frå vatnet dersom det ikkje vert sett ut fisk. For å få ein oversikt over fiskebestanden og gyteområde før ei eventuell regulering bør det gjennomførast eit prøvafiske i innsjøen.

Miljøvernavdelinga foreslår følgjande avbøtande tiltak for fisk:

- Direktoratet for naturforvaltning sine standard vilkår for fisk og andre ferskvassorganismar, fiske og vitskapelege granskingar må takast inn i konsesjonsvilkåra og skal gjelde for alle vassområda som vert påverka av utbygginga
- Det bør opprettast eit fond for å fremje fiske i Stryn kommune med årlege utbetalingar av ein storleik som har vore vanleg ved tilsvarende utbyggingsprosjekt
- Det bør setjast krav om forbisleppingsarrangement, slik at alle endringar i vassføring skjer med mjuke overgangar

Ureining og vassforsyning

Ureining

Lagring/deponering av tunnel-/overskotsmassar må skje slik at det ikkje vert avrenning til vatn eller vassdrag.

Søklar må ved ei ev. utbygging utarbeide ein plan for sikring mot ureining frå anleggsdrifta. Planen skal leggjast fram for fylkesmannen. Dette gjeld avløpsvatn frå tunneldringa og andre sider av anleggsdrifta der uhell/utslepp av olje m.m. kan skje. Vi føreset at entrepenør/utbyggjar har ein internkontroll som sikrar gode rutinar for oppfølging på dette området. Fylkesmannen vil vurdere om anleggsdrifta treng løyve etter ureiningslova.

Vi føreset at det under ev. anleggsarbeid og/eller i permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikalier eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på flora og fauna.

Vassforsyning

Tverrelva som kjem frå Storeloga er i dag drikkevasskjelde for Innvik, og for å jamne ut vassføringa som må sleppast til dette formålet, er det planar om å regulere Storeloga. Innvik vassverk har vassinntak i Tverrelva like før samløpet med Storelva. I Tverrelva, frå inntaket for overføring til Storelva og til inntaket til vassverket, skal det sleppast den vassføringa vassverket treng (ca. 60 m³/time). For å sikre denne vassføringa heile året skal det byggjast eit magasin i Storeloga.

Storelva og Tverrelva som resipient vil bli forringa ved ei redusert vassføring. Dersom det skal sleppast berre det vassvolumet vassverket til ei kvar tid treng, ca. 60 m³/time eller 17 l/s, vil Tverrelva som resipient bli betydeleg meir utsett for ureining. Med tanke på å sikre ei god vassforsyning med god kvalitet bør det difor sleppast ei vassmengde som er betydeleg større enn 17 l/s.

Det kan vere aktuelt med avbøtande tiltak eller erstatning både når det gjeld kvantitet og kvalitet av drikkevatt, men dette er eit privatrettsleg spørsmål som partane må løyse seg imellom.

Med bakgrunn i dette gjer fylkesmannen framlegg om følgjande vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 ved ev. konsesjon, jf. delegeringskriv frå Miljøverndepartementet 5.5.93:

Etter nærare pålegg/avgjerd frå fylkesmannen pliktar utbyggjar

- å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere verknaden av ureining knytt til utbygginga, herunder endra krav til minstevassføring
- å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvalitet i vassdraget

Samla vurdering

Fylkesmannen må, som statleg regional fagstyresmakt, ved vurderinga av konsesjonsspørsmålet ta utgangspunkt i dei nasjonale rammeplanane for forvaltning av vassdragsressursane: Verneplan I-IV og Samla Plan for vassdrag. Sjølv om det i dag ligg føre meir kunnskap gjennom fagrapportane, kan vi ikkje sjå at det er kome til nye føresetnader som på avgjerande vis endrar konfliktvurderingane som låg til grunn for Samla Plan. Eit moment i vurderinga er også at vassdragsnaturen i Indre Nordfjord er godt sikra gjennom verneplanane.

Generelt vurderer fylkesmannen den planlagde utbygginga som i utgangspunktet relativt lite konfliktfylt. Storparten av den påverka elvestrekninga ligg i søkk og skog, og er lite synleg i lia mot fjorden. Inntaket er plassert nedanfor stølsmiljøet og det mest brukte turterrenget, og kraftstasjonen med utslipp påverkar i liten grad lakse- og sjøaureforande elvestrekning. Av dei to alternativa vurderer fylkesmannen alternativet med vassveg i tunnel som ei betre løysing med omsyn til naturinngrep.

Dei mest negative konsekvensane av ei ny utbygging blir etter vårt syn reduserte opplevingsverdiar som følgje av tørrlegging, og sterkt redusert vassføring i Storelva og Tverrelva. Bortføring av vatn frå Tverrelva vil også kunne få negative konsekvensar for resipientfunksjonen ovanfor vassinntak til vassverket.

Med utgangspunkt i Samla Plan og at utbygginga synast relativt lite konfliktfylt, vil fylkesmannen ikkje gå imot at det på visse vilkår vert gjeve konsesjon for utbygging av Innvik kraftverk.

Vi føreset då at fleire av ulempene, vil kunne reduserast ein god del ved å justere og tilpasse prosjektet, jf. framlegg til avbøtande tiltak ovanfor.”

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har kome med følgjande uttale av 05.05.03:

”DN vil ikkje gå i mot at det vert gitt konsesjon for ei utbygging av Storelva. Skadeverknadene frå ei utbygging synast i store trekk vere akseptable. Ei utbygging vil i liten grad påverke stor skala landskapsoppleving. Utbyggingsområdet vert lite nytta til friluftsliv. Ingen spesielt verdifulle fiskeinteresser vert råka. DN legg også vekt på at vassdragsnaturen i Indre Nordfjord er rimeleg godt sikra gjennom Verneplan for vassdrag”.

DN sine vurderingar

”DN meiner konsekvensutgreiinga og fagrapporter gir eit tilstrekkeleg grunnlag for å fatte ei avgjerd om konsesjonsspørsmålet. Endeleg fastsetting av vilkår vil kunne krevje nye utgreiingar.

Også denne utbygginga har uheldige sider. Ei regulering av Storloga vil redusere omfanget av inngrepsfrie naturområder, også områder med villmarkspreg (1,8 km² reduksjon). Vi vel å ikkje legge avgjerande vekt på forholdet i denne saka, ikkje minst fordi Storloga tidlegare har vore regulert og da meir enn det som er aktuelt no. DN føreset at standard vilkår for naturforvaltning vert gjort gjeldande. Fylkesmannen ber om at det vert oppretta eit fond for å fremje fiske i Stryn kommune. Ved innføring av standard vilkår, som inneber eit ansvar for konsesjonær også på anadrom strekning nedstrøms utløp og i Storeloga, finn vi ikkje at allmenne interesser vert råka så mykje at vi vil foreslå pålagt årlege tilskott til fremje av vilt/fisk/friluftsliv til kommunen.

Fagrapportane syner at ei utbygging som omsøkt vil gi negativ verknad for biologisk mangfald i elveøkosystemet. Det er søkt om ei regulering utan minstevassføring. Utan minstevassføring vil elva i periodar bli heilt tørrlagd. Det må forventas at spesielt elvefaunaen, men også vegetasjon langs elvebredda og dyreliv som er avhengig av desse naturtypene, vert skadelidande. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane meiner det må bli kravd ein minstevassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring. Ei minstevassføring vil sikre at deler av det biologiske mangfaldet på dei råka elvestrekningane vert spara. DN er samd med fylkesmannen at det bør stillast krav om minstevassføring. I søknaden vert fossefall omtala spesielt. Søkjer har forslag om at utviklinga til fossefallen etter ei regulering skai undersøkjast. Vi er positive til den viljen søker her viser men meiner ei slik oppfølging i seg sjølv har liten verdi. Verdien kommer først om ein har ei målsetjing om å behalde fossefall. Fast tilhald av fossefall i den regulerte delen av vassdraget kan nyttast som ein indikator på at biologisk mangfald er tilstrekkeleg tatt i vare. DN er positive til at ein, i alle fall for ein prøveperiode, nytter førekomst av fossefall som eit mål på ein miljøbasert vassføring. Med andre ord, det vert kravd ein restvassføring som gjer at fossefall får fast tilhald også i den utbygde delen av elva. Det er sannsynleg at eit slikt krav vil føresette heilårig minstevassføring. Om eit slikt krav vil gje ein større eller mindre vassføring enn om kravet vert relatert til alminneleg lågvassføring veit vi ikkje. Fossefall er ein art som vil bli systematisk påverka av vasskraftutbygging. Fossefall kan derfor være godt egna som ein indikator for miljøbasert vassføring etter regulering.

For andre forhold syner vi til uttale frå fylkesmannen i Sogn og Fjordane”.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har kome med fylgjande fråsegn (07.02.03):

1. Tverrelva må gå ut av planen. Dette fører til om lag 10 % mindre produksjon, men naturinngrepa vert vesentleg mindre i eit område som ligg om-

kring skoggrensa eller over. Økonomien for kraftverket vert lite endra.

2. På denne måten vert også restvassføringa i Storelva auka, og det er større sjansar for at botnlivet i elva overlever og kan tilpasse seg til eit nytt miljø over tid. Ein brå stopp i kraftproduksjonen vil føre til skade på småfisk og yngel som går grunne områder. Med Tverrelva inne vil ein redusere desse skadane, då vassføringa i alle tilfelle vil vere større ved ein stopp i stasjonen enn ved full utbygging.
3. Fjellalternativet for stasjonen bør veljast. Dette alternativet gjev mindre synlege inngrep i naturen. Tippmassane kjem til nytte andre stader, og framtidig vedlikehald vil truleg vere mindre ressurskrevjande.

Indre Nordfjord har i dag ingen store kraftutbyggingar eller reguleringsmagasin.

Konklusjon: Med desse føresetnadene kan Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane godta ei utbygging.

Per Over Reme har kome med følgjande innspel i brev av 10.04.03.:

"Underteikna eig og driv gbnr. 123/ 1 Reme i Innvik i kombinasjon med hovudbruket på Hilde som gardbrukar (og ferievert) på heiltid. Saman med 6 andre gardbrukarar driv vi samdrifta Hilde Fellesfjøs. Over ein 15-års periode har familien forbetra og utbygt husa på Reme-garden for å utvikle og drive bruket og tunet i ein reiselivssamanheng. Vi er blitt oppmuntra til dette også gjennom landbruksstyresmaktene.

Turistproduktet består av dei to husa "Perstova" og "Nystova", to eldre og spesielle hus. Begge blir presentert på internett: www.reme-feriehus.no I tillegg har vi kontrakt med eit tysk utleigebyrå, Inter Chalet i Freiburg: www.interchalet.com, og vi vil også innleie eit samarbeid med eit hollandsk byrå, Bureau Hjemme: info@hjemme.nl Eit særleg kriterium, som også ligg i kontrakter, er at gjester som vert sendt frå dei nemnde utleigebyråa ikkje vert konfrontert med anna enn det som står i reiseprospektet, og som m.a. går på å unngå støyureining.

Inntektene av ferieutleige utgjer ein betydeleg del av innteninga på garden.

Produktet er vesentleg basert på nokre få, enkle prinsipp. Nærleik til gjestene, rolege omgivnader, heimleg/ koseleg atmosfære, familien som hovudmålgruppe, naturen og fjordlandskapet som det aller viktigaste argumentet for å legge ferien nettopp her.

Ei kraftutbygging vil ha negative verknader. Som det også er nemnt i rapporten "Konsesjons-søknad med konsekvensutgreiing": side 33: "....."I en friluftssammenheng står intakte vassdrag sentralt i et levende fjordlandskap. Tar vi med verdier for naturbasert reiseliv, er det klart

at tørrelgging/sterkt redusert vassføring reduserer verdien av dette området. Verdier relatert til fritidsliv/naturbasert reiseliv vil ikke bli direkte berørt oppe i selve hoveddalen, men indirekte og i et helhetlig opplevelsesperspektiv vil Innvik med tilhørende vassdrag stå lavere i kurs.".....

Sett i eit slikt perpektiv, vil vi i framtida klart kome dårlegare ut når vi skal fremje turistproduktet.

Det som imidlertid er det viktigaste ankepunktet, er det alternativet som er presentert med separat tilkomsttunnel, og med innslag til tunnelen frå 125/6, ev. frå anna område i nærleiken. Slik som det framstår, vil tunnelinnslaget medføre eit stygt og ope sår i terrenget, godt synleg frå mestedelen av bygda. Under anleggsperioden vil sprenging og massetransport til påtenkt deponi ved Langvin evt andre stader, vere uforeinleg med turistverksemda som vi driv. Både trafikk- og støypilge, støv og anna vil gjere det umogleg å leige ut husa i den aktuelle anleggsperioden. Det vil også vere uforeinleg med dei prinsippa som er lagt til grunn i marknadsføringa, som nemnt ovafor. Dette medfører at vi må legge verksemda "på is" minst den tida anlegget står på, og som resulterer i eit stort inntektsbortfall.

Vi vil ikkje protestere på at anlegget blir gjennomført. Men det vi må krevje, er at det vert teke omsyn til dei ulempene som vert påført næringsutøving, og at det vert teke rådgerder mot desse.

Vi finn det underleg at grannane til innslaget ikkje er blitt kontakta av utbyggjar, når ein planlegg eit så vesentleg inngrep inntil "heimebøen".

Vi vil framføre følgjande:

1. At prosjektet med separat tilkomsttunnel vert vraka, at det ikkje vert sett igang tilsvarende inngrep i området, og at det heller ikkje vert massetransport på Dragesetvegen. Strekninga til ulempe er mellom Mobbakken og Damsvingen.
2. Dersom ikkje alternativt tiltak som nemnt i punkt 1 vert sett i verk, vil vi ta unna retten til å framsetje krav om erstatning for dei ulempene som vert påført.
3. Skulle likevel alternativet med separat tilkomsttunnel bli valt, ber vi om at innslaget vert flytta til alt 1: ved Skogsvegen Hildamarkvegen, eller alt 2: ved Damsvingen. Begge desse alternativa vil også framleis vere til ulempe, og vil utløyse krav om erstatning jfr. det som er nemnt ovafor. Men vi ser det slik at ein med ei slik alt. løysing i allefall får tunnelinnslaget vekk frå "syninga".

Magne Drageset uttalar seg i brev av 08.11.03:

"Jeg viser til konsesjonsøknad for utbygging av Storelva. Jeg har nettopp fått sett utredningen, og

kan ikke se at interesser knyttet til denne elva er nevnt i utredningen. Elva er tatt ut fra Storelva ca. 500 m ovenfor Tverrelvas utløp i Storelva, og renner forbi gardene på Drageset, Taraldset og Langvin. Elva har vært vannkilde for gardene på Drageset til for få år siden. Jeg har vannuttak fra elva til min hytte på gnr. 124, bnr. 1, feste nr. 2.

Selv om gardsbruka i dag har knyttet seg til vannverket har elva stor betydning både som miljøfaktor og resipient, og det forundrer meg et dette spørsmålet ikke er berørt i søknaden.

Elva har uttak fra Storelva på et parti som etter eventuell utbygging vil få svært lite restfelt, og det er stor fare for at uttaket uten spesielle tiltak kan bli tørrlagt i perioder.

Jeg forutsetter at det ved eventuell tillatelse til utbygging settes krav om nødvendige tiltak for å opprettholde vannføring i uttakselva, for eksempel bygging av terskel i Storelva ved uttaket.”

Statens Vegvesen (18.03.03) *Bergvesenet* (16.01.03), *Fiskeridirektoratet – region Sogn og Fjordane* (28.02.03), *Havforskningsinstituttet* (17.01.03) og *Landbruksdepartementet* (20.01.03) hadde ingen merknader til søknaden.

Søklar sine kommentarer til fråsegnene

Søklar har i brev av 28.05.03 følgende kommentarer til dei innkomne fråsegnene:

”Nedanfor er kommentert dei merknadene som er komne i samband med høyring av konsesjonssøknaden for utbygging av Innvik kraftverk. Merknadene er kommentert i same rekkefølge som dei er lista opp i NVEs oversendingsbrev til Stryn energi as av 02.05.2003.

1. STRYN KOMMUNE

Det blir vist til dei merknadene kommunen hadde til meldinga der det ble peika på tema som

- trong for reguleringsplan for utbyggingsområdet
- istandsetjing og vedlikehald av vegnettet som blir brukt under utbygginga
- avklaring av resipienttilhøva
- utforming av traktorveg langs leidningsgrøfta for Tverrelvaoverføringa
- ivaretaking av tursti langs elva

Kommunen er nøgd med konsekvensutgreiinga og kan ikkje peike på manglar ved denne eller feil ved konklusjonar som er trekte frå fagrapportane. Kommunen finn ikkje grunnlag for å prioritere nokon av dei to hovudalternativa - daganlegg med røyr og kraftstasjon i dagen, eller fjellanlegg med tunnel og kraftstasjon i fjell.

Vedtaket: Stryn kommune er nøgd med den konsekvensutgreiinga som er utført i saman-

heng med søknad om utbygging av Innvik kraftverk og dei konklusjonane som er trekte. Kommunen har ingen merknader til val av dag- eller fjellalternativet.

Saka er handsama i Næringsutvalet, Teknisk utval, Skule- og kulturutvalet, Miljøvernutvalet og Kommunestyret.

2. SOGN OG FJORDANE FYLKESKOMMUNE

2.1 Regionalavdelinga

I merknaden blir framstillinga i konsesjonssøknaden med lovgrunnlag, teknisk plan, konsekvensar av utbygginga, avbøtande tiltak og økonomiske verknader referert.

Fylkesutvalet har gjort slikt vedtak i samsvar med tilråding frå fylkesrådmannen:

Sogn og Fjordane fylkeskommune har ikkje merknader til søknaden om løyve til utbygging av Innvik kraftverk i Storelva, Stryn kommune.

2.2 Kulturavdelinga

Riksantikvaren har bede fylkeskommunen om ymse vurderingar. Kulturavdelinga har ingen merknader til søknaden og planen, og stiller heller ikkje krav om nye registreringar eller avbøtande tiltak, men gjer merksam på at plikt til undersøkingar etter § 9 i kulturminnelova ikkje er oppfylt når det gjeld dagalternativet med nedgravd rørgate.

3. PER OVE REME

Det er kome inn berre ein merknad lokalt til konsesjonssøknaden, og vedkomande viser til ulemper for turistinteressene både fordi elva vert utbygd og meir eller mindre tørrlagt, men viktigast er tverrslagsplasseringa i fjellalternativet, både når det gjeld inngrepet i kulturlandskapet og ulempene med trafikk, støy og støv.

Kommentar: Vassføringstilhøva i elva på utbyggingsstrekninga er kommentert nedanfor under kapittel 8.2. I den grad turistar brukar denne delen av elva, vil utbygginga vere ei ulempe. Det er likevel grunn til å nemne det urørde området ovanfor inntaket som meir attraktivt for friluftsliv.

I fjellalternativet er det forslag om påhogg for tilkomsttunnelen for kraftstasjonen ved vegen på ca. kote 145. Tunnelopninga vil bli omramma med ein enkel portal som vil kunne utformast og tilpassast omgivnadene. Området rundt portalen vil bli arrondert og tilsådd. Dette inngrepet skulle ikkje bli skjemma i forhold til andre bygg i området når anlegget er ferdig.

Når det gjeld aktiviteten i anleggsperioden, er det på det rene at slik påhogget er plassert i planen, vil trafikken bli vesentleg auka i dei to åra det er snakk om. Påhogget er lagt slik for å sleppe ny vegbygging og for å gjere tunnelen kortast råd er. Det er ikkje tekniske problem å flytte påhogget, men dette vil kunne medføre vegbygging i området, eventuelt også lengre og

dyrare tunnel. Ei flytting vil likevel kunne vere aktuelt dersom utbygging blir vedteke.

4. STATENS VEGVESEN

Det er ingen merknader til planane. Dette gjeld også Vegdirektoratet.

5. FISKERIDIREKTORATET

Det er ingen merknader til planane.

6. NATURVERNFORBUNDET I SOGN OG FJORDANE

Naturvernforbundet vil ta Tverrelva ut av planane både på grunn av naturinngrepa og fordi restvassføringa i Storelva nedanfor samløpet blir større, og ein unngår skade på småfisk og yngel ved brå endringar i vassføringa gjennom kraftstasjonen. Fjellalternativet bør veljast.

Kommentarar: Tverrelva gjev eit positivt bidrag til økonomien. Dette er viktig for gjennomføringa av prosjektet.

Sidan det ikkje er føresett reguleringar i samband med utbygginga, vil vassføringa gjennom kraftstasjonen saman med vatn som eventuelt renn forbi inntaket, føre til at vassføringa i elva nedstrøms kraftverket vil følgje den naturlege variasjonen i elva. Det vil bli installert forbisleppingsarrangement i stasjonen til bruk i samband med utfall.

7. LANDBRUKSDEPARTEMENTET, HAVFORSKINGSINSTITUTTET, BERGVESENEN

Det er ingen merknader til planane.

8. FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Merknadene er utarbeidd av Fylkesmiljøvernseksjonen i Sogn og Fjordane med innspel frå landbruksavdelinga og miljøvernavdelinga.

8.1 Landbruksavdelinga

Landbruksavdelinga omtalar verknadene for jordbruksareal ved alternativet med rørgate, sjølgjerdeeffekt/beitebruk og konsekvensar på grunn av anleggsvegar.

Kommentar: Desse verknadene vil bli utbetra og tekne omsyn til i samband med gjennomføringa av prosjektet så langt det er mogeleg. Varige ulemper vil bli erstatta gjennom minnelige avtalar.

8.2 Miljøvernavdelinga

Merknadene frå miljøvernavdelinga er inndelte etter fagområde.

Landskap, naturmiljø og friluftsliv

Dei viktigaste konsekvensane som blir peika på, har samband med redusert vassføring i elva, mellom anna for Framtakselva, og økosystem/

biologisk mangfald. For naturmiljø og landskap vil røytrase i dagen vere meir negativ enn tunnel i fjell.

Reguleringa i Storeloga kan ha kulturhistorisk negativ verknad på restane av den gamle dammen, negativ verknad på dei kvartærgeologiske masseførekomstane i området; vidare blir det og peika på reduksjon av inngrepfrie område. Det blir gjort framlegg om følgjande avbøtande tiltak:

- Minstevassføring minst tilsvarende alminnelig lågvassføring
- Pålegg om at Storeloga skal vere oppfylt om sommaren (juni-oktober)

Ein meiner vidare at materiale til dambygginga bør flygast inn for ikkje å endre forma på moreneførekomstane.

Kommentar: Spørsmålet om minstevassføring er handsama i konsekvensutgreiinga. Ein har ikkje funne å kunne tilrå garantert slepping av vatn frå inntaksdammen, først og fremst av økonomiske omsyn, men også sidan konsekvensane av utbygginga synest å vere små eller minimale. Dessutan blir ikkje den nedre delen av elva, frå ca. kote 30, utnytta, men får naturleg vassføring gjennom tettstaden Innvik. Økonomien ved prosjektet er på grensa av det ein reknar som gjennomførbart i dag.

Storeloga vil vere oppfylt om sommaren og blir tappa nokolunde jamnt ut om vinteren. Når det gjeld masser til dammen, viser ein til uttale i konsekvensutgreiinga, kapittel 4.5.2.1- Geofag:

"Oppdemning og regulering av vann i Storelogabotn holder seg godt innanfor tidligere dam og regulering fra 1917. Tiltaket vil ikke berøre de store og viktige morenene som er registrert som verneverdige i dette området, men medføre inngrep i morenemasser helt inne ved vannet. Konsekvensen vurderes som liten under forutsetning av skånsom anleggsdrift".

Å flyge inn masser er ikkje aktuelt.

Fisk og fiske

Det er kommentert at tilhøva for laks og aure er dårlege, men at det er rekruttering. Behovet for forbisleppingsarrangementet er understreka. Det skal også vere fisk i Storeloga, der utløpsbekken truleg er einaste gyteplassen.

Som avbøtande tiltak gjer miljøvernavdelinga framlegg om:

- DN's standardvilkår må takast inn i vilkåra for alle vassdragsområde som blir påverka av utbygginga
- Det bør opprettast eit fond for å fremje fisket i Stryn
- Det bør setjast krav om forbisleppingsarrangement

Kommentar: Med dei små fiskeinteressene ein har i dette vassdraget slik dette er kome til uttrykk både frå fiskerifagleg hald og elles, finn ikkje Stryn Energi det rimeleg å skulle yte midlar til oppretting av eit særskilt fiskefond som eit konsesjonsvilkår. Det er heller ikkje kome krav om dette frå lokalt hald.

Det har ikkje vore kjent eller vore opplyst i fagrapportane at det finst fisk i Storeloga.

Når det gjeld forbisleppingsarrangement dersom kraftstasjonen fell ut ukontrollert, er dette føresett i konsesjonssøknaden.

Ureining og vassforsyning

Uttalen tek for seg utslepp og ureining i samband med anleggsdrifta og ureina sigevatn fra tippen; vidare forringa resipientforhold i Tverrelva. Som vilkår for konsesjon gjer miljøvernavingdelinga framlegg om:

- Utføre tiltak for å hindre/reducere ureining knytt til utbygginga; "endra" krav til minstevassføring
- Koste oppfølging av vasskvalitet i vassdraget

Kommentar: Anleggsarbeidet og plassering av steintipp vil gå føre seg på "normal" måte der ein vil rette seg etter dei lover og forskrifter som gjeld for slike arbeid og krav som blir stilte i konsesjonsvilkåra.

Når det gjeld Tverrelva, vil vassføringa mellom Storeloga og bekkeinntaket bli like god eller betre enn i dag med unntak av ein kort periode under vårflaumen når magasinet fyllest opp. Denne strekninga utgjer om lag tre fjerdepartar av elva mellom Storeloga og samløpet med Storelva. Tappinga frå Storeloga og inntaket i Tverrelva vil bli tilpassa vassverket sitt behov, og det vil normalt måtte tappast i overkant for å vere på den sikre sida. I den grad Tverrelva har særleg funksjon som resipient, vil ein måtte rekne med forringa forhold på strekninga frå inntaket til samløpet med Storelva. På den andre sida vil elva ved vassverksinntaket bli mindre masseførande etter ei utbygging.

Fylkesmannens generelle vurdering er at utbygginga er relativt lite konfliktylt, men med visse negative konsekvensar knytte til sterk reduksjon i vassføringa på utbyggingsstrekninga.

9. DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Direktoratet har ingen merknader til søknaden og fagrapportane og vil ikkje gå mot konsesjon. Ein føreset at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldande, men går ikkje inn for fylkesmannens framlegg om å opprette eit fond for å fremje fisket.

DN støttar kravet om minstevassføring som mellom anna fylkesmannen har sett fram. Oppfølging av fossefall som er lagt til grunn i søknaden har liten verdi for fossefall, men dersom

fossekallen framleis har tilhald i elva etter utbygging, er dette "ein indikator for miljøbasert vassføring".

Kommentar: Når det gjeld krav til minstevassføring, viser ein til kommentar under 8.2.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sine merknader

Innleiing

Stryn Energi AS har søkt om konsesjon for bygging av Innvik kraftverk i Storelva i Stryn kommune. Stryn Energi AS er eit kommunalt energiverk som er eigd av Stryn kommune. Selskapet driv produksjon og omsetning av elektrisk kraft, og driv distribusjonsnettet i distriktet.

Stryn Energi AS ønskjer å fremje dette prosjektet for å auke den lokale verdiskapinga i regionen basert på regionens egne ressursar. Plasseringa i Samla Plan indikerer at prosjektet er gunstig når ein vurderer konfliktar og økonomi samla.

Utbygging av Innvik kraftverk vil gje ca. 55 GWh ny kraft pr. år. Av dette er ca. 15 GWh vinterkraft. (Perioden 01.10 - 30.04).

Stryn Energi har i dag ein eigenproduksjon på 3,9 GWh og ei årsomsetning på ca. 100 GWh. Ei utbygging av Storelva i Innvik vil såleis representere eit oppdekkingsalternativ for Stryn Energi med kraft produsert i nærområdet.

Det er søkt om konsesjon etter industrikonsesjonslova, vassdragsreguleringslova, vassressurslova, energilova og ureiningslova for bygging av kraftverket etter dei framlagde planane, installering av elektriske anlegg og for utslepp i driftsfasar. Ettersom årleg middel produksjon er større enn 40 GWh skal søknaden handsamast etter reglane i vassdragsreguleringslova, jf. § 19 i vassressurslova.

Forholdet til anna lovverk

Ureiningslova

Innvik kraftverk vil trenge løyve etter ureiningslova både i drifts- og anleggsperioden.

Anleggsperioden vil krevje eige løyve som det særskilt må søkjast om til fylkesmannen.

Kulturminnelova

Område som direkte og indirekte vert påverka av tiltaket må klarerast i høve til kulturminnelova.

Eksisterande tilhøve i vassdraget

Det er ingen reguleringar eller vassdragsoverføringar i det aktuelle nedbørfeltet i dag.

Utbygginga får verknad for Storelva og Tverrelva. Tverrelva tener i dag som drikkevasskjelde for Innvik vassverk.

Det går ein bygdeveg frå Innvik til Skådistöylen øvst i dalen. Vegen gjeng delvis parallelt med Storelva, men elva er lite synleg frå vegen.

Omsøkt plan

Omsøkte prosjekt nyttar fallet mellom kote 544 og ca. kote 28 i Storelva. Ei sideelv til Storelva, Tverrelva, skal overførast til inntaket i Storelva. Det er ikkje planlagt noko reguleringsmagasin, men det er føresett at inntaksmagasinet kan utnyttas mellom kote 541 og kote 544. Inntaksdammen vil anten bli bygd som fyllingsdam eller som betongdam med topp på kote 547. Overløpsterskelen for fyllingsdam vil ligge på kote 544 og for betongdam på kote 545,5.

Det ligg føre to alternative utbyggingsløyningar, anten med kraftstasjon og vassveg i fjell eller med kraftstasjon i dagen og med ei 3750 m lang nedgrave rørgate. For fjellalternativet kan avløpet anten gå i eigen tunnel eller i rør i tilkomsttunnelen. Det er ikkje tatt stilling til kva alternativ som skal prioriterast. 0-alternativet er definert som dagens tilstand.

Tverrelva skal overførast til inntaket ved eit 1 300 m langt nedgrave røyr. Tverrelva er i dag drikkvasskjelde for Innvik og for å jamne ut vassføringa som må sleppast til dette formålet, er det føresett å regulere Storeloga ein meter med eit magasin på om lag 60.000 m³.

Det er ikkje planlagt ny vegbygging for nokon del av anlegget med unntak av traktorveg langs traséen for Tverrelvaoverføringa. Elles blir det berre interne vegar på anleggsstadene. Vegen opp til dammen vil verte utbetra og omlagt med ny bru over damkrona.

I planen er det kalkulert med ca. 150.000 m³ masse frå ein eventuell tunnel. Massane er tenkt mellombels plassert i tipp ved elva. Søkjar tek sikte på å selje massane og reknar med at tippen vert borte etter nokre år.

Nettilknyttinga for dagalternativet vil skje ved tilknytning til eksisterande 22 kV line som går forbi idrettshallen. For fjellalternativet kan kraftverket tilkoplest 22 kV line ved idrettshallen ved å legge kabel langs vegen, ev. i kombinasjon mot eksisterande 66 kV line i lia bak påhogget ved Reme.

Kraftverket sitt nedbørfelt er på 22,8 km², og middelvassføringa er rekna å vere 1,62 m³/s. Alminneleg lågvassføring er rekna til 0,1 m³/s. For fjellalternativet er det planlagt installert ein turbin på 15,5 MW med ei slukeevne på 3,5 m³/s, og for dagalternativet ei turbin på 12,5 MW med ei slukeevne på 3,0 m³/s. Minste slukeevne er på ca. 0,3 m³/s.

Storelva mellom kraftverksinntaket og utløpet frå kraftverket vil få ei vassføring frå restfeltet som varierer frå null til ca. 0,25 m³/s. Dette utgjer om lag 15 % av naturleg vassføring ved utløpet frå kraftstasjonen. I tillegg kjem vatnet som renn forbi kraftverksinntaket når tilløpet er større enn det kraftverket kan utnytte. Dette utgjer om lag 0,2 m³/s i gjennomsnitt eller ca. 15 % av tilløpet til kraftverket. Det er ikkje foreslått å sleppe minstevassføring på denne strekninga.

Nedanfor kraftverksutløpet vil vassføringa vere som i dag når kraftverket er i drift sidan det i praksis ikkje kan lagrast vatn ved inntaket. Søknaden seier klart at det ikkje er planlagt nokon form for effektkjøring av kraftverket eller regulering i inntaksbasenget. Det er dette som er lagt til grunn for NVE og høringspartane sine vurderingar, og som ligger til grunn for forslaget til vilkår.

Fallrettar og grunneigarforhold

Det er ingen bruk eller eigarar av vassfall nedstrøms som er aktuelle for å ta del i utbygginga. Innvik Ullvare AS har tidlegare drive kraftverk som utnytta ein del av fallstrekninga, men denne stasjonen er no lagd ned og Stryn Energi AS har overteke rettane. Stryn Energi AS har inngått avtale med grunneigarar om leige av fall og grunn naudsynt for utbygginga.

Kraftproduksjon og kostnader

Det er rekna ein middelproduksjon på 56 GWh/år for fjellalternativet og 51 GWh/år for dagalternativet. Dette er delt over året med ca. 41 GWh om sommaren og 15 GWh om vinteren (fjellalt.) og 36 GWh og 15 GWh (dagalt.). Total utbyggingskostnad er rekna til 113 mill. kr. for fjellalternativet og 106 mill. kr for dagalternativet. Dette svarar til ein kostnad på rundt 2 kr/kWh. NVE har gjennomført ein enkel kontroll av søkjar sine utrekningar, og våre resultat ligg om lag på same nivå som søkjar sine tal. I tråd med energilova er det utbyggar sitt eige ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønsmda.

Forholdet til Samla Plan

I St.meld. nr 53 (1986-87) "Om Samla plan for vassdrag" vart ei utbygging av Storelva mellom kote 370 og kote 60 plassert i kategori I. Ein endra utbyggingsplan vart plassert i kategori I av Direktoratet for naturforvaltning (30. mars 1999) etter tilråding frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Verknader av tiltaket

NVE meiner at dei viktigaste konsekvensane som er avdekka gjennom KU er:

Fordelar

- Tiltaket vil gi ein ny årleg produksjon i storleiken 51-56 GWh avhengig av kva alternativ som vert valt.
- Ei utbygging av Innvik kraftverk vil auke den lokale verdiskapinga i regionen basert på regionen sine egne ressursar, mellom anna gjennom ei styrking av kommuneøkonomien i form av skattar.
- Det vert ei sikrere vassforsyning for brukarar av Innvik vassverk som fylgje av ei jammare vassføring i Tverrelva.

Skadar og ulemper

- Tørrlegging/sterkt redusert vassføring i Storelva på strekninga mellom utløpet av kraftstasjonen og inntaket vil medføre skadar på økosystemet i og nær elva.
- Redusert vassføring vil einskilde stader medføre at elva mister gjerdeeffekten.
- Eit dagalternativ vil gje ei røyrgata som vil vere skjemmaende i nokre år før vegetasjonen gror opp att.
- Røyrgate og traktorveg til inntaket i Tverrelva vil verte eit permanent inngrep som delvis vil vere synleg frå vegen til Skådistøylen.
- Etablering av eit mindre inntaksmagasin i dalen vil endre landskapsbiletet i høve til situasjonen i dag.
- Det vil verte ein del støy som følgje av transport, massedeposering m.m. i anleggstida.

Godkjenning av konsekvensutgreiinga (KU)

Melding om det planlagde tiltaket vart sendt på høyring 16.05.00. Konsekvensutgreiinga er utarbeidd med utgangspunkt i utgreiingsprogrammet som vart fastsett av NVE 09.05.01 i samråd med Miljøverndepartementet.

Innanfor enkelte fagområde der det i utgreiingsprogrammet er gitt føresetnad om ein grundigare gjennomgang, er det utarbeidd egne fagrapportar. For andre tema som skal omtales er det tiltakshavar sine egne beskrivingar og vurderingar, supplert med ev. føreliggande materiale, som ligg til grunn.

Ved vår vurdering av ev. krav om tilleggsutgreiingar legg vi vekt på om desse utgreiingane kan seiast å vere relevante for avgjerda.

Merknader til KU

Frå høyringspartane er det ikkje peika på manglar, ufullstendige utgreiingar eller vesentlege avvik i forhold til det fastsette konsekvensutgreiingsprogrammet. Det er heller ikkje kravd tilleggsutgreiingar.

NVE ser på det framlagde utgreiingsmaterialet som godt gjennomarbeidd og framstilt, og grunnlaget for å kunne vurdere dei ulike sidene ved prosjektet er såleis bra.

NVE si konklusjon om KU

NVE meiner konsekvensutgreiinga for bygging av Innvik kraftverk, saman med føreliggjande kunnskap og kommentarar framkome gjennom høyringa og tiltakshavar sine kommentar til desse, tilfredsstillar fastsett utgreiingsprogram og plan- og bygningslova sine krav til konsekvensutgreiingar. Vi konkluderer derfor med at utgreiingsplikta for søknaden om bygging av nytt Innvik kraftverk er oppfylt, jf. plan- og bygningslovens § 33-6.

NVE sine kommentarar til og vurdering av konsesjons-søknaden

Søknad med konsekvensutgreiing vart sendt ut på offentleg høyring 18.12.2002. Det vart haldt offentleg møte i Innvik 04.03.2003, der det vart informert om handsaminga av søknaden i tillegg til at dei tekniske planane og resultatet av konsekvensutgreiinga vart presentert. Uttalene frå høyringa er førelagt søkjar for kommentar. Vidare vart det gjennomført ei sluttsynfaring i planområdet saman med representantar frå Stryn Energi, kommunen, grunneigarane, fylkesmannen si miljøvernavdeling og NVE den 01.10.2003.

Vurdering av andre

Vi viser til fråsegnene som er referert ovanfor i notatet. For å gje eit inntrykk av høyringa har vi gjort ei kort oppsummering av hovudpunkta:

Stryn kommune vedtok samrøystes å tilrå at det vert gjeve konsesjon for bygging av Innvik kraftverk. Stryn kommune er nøgd med den konsekvensutgreiinga som er utført og med den faglege dokumentasjon som viser at utbyggingsprosjektet i Storelva er relativt lite konfliktylt. Kommunen finn ikkje grunnlag for å prioritere nokon av dei to hovudalternativa - daganlegg med røyr og kraftstasjon i dagen, eller fjellanlegg med tunnel og kraftstasjon i fjell.

Sogn og Fjordane fylkeskommune tilrår samrøystes at det vert gjeve løyve til å bygge Stryn kraftverk. Kulturavdelinga gjer merksam på at plikt etter § 9 i kulturminnelova ikkje er oppfylt når det gjeld dagalternativet med nedgrave røyrgate.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har vurdert utbygginga som relativt lite konfliktylt, men med visse negative konsekvensar knytt til sterk reduksjon i vassføringa på utbyggingsstrekninga. Dei rår til at konsesjon vert gjeven på visse vilkår, mellom anna minstevassføring i Storelva heile året, DN sine standard vilkår for naturforvaltning og eit forbislepingsarrangement i kraftstasjonen.

Direktoratet for naturforvaltning meiner det er tilrådeleg å gje konsesjon til bygging av kraftverket, men føresett vilkår om minstevassføring lik alminneleg lågvassføring og standard vilkår for naturforvaltning. DN legg også vekt på at vassdragsnaturen i Indre Nordfjord er rimeleg godt sikra gjennom Verneplan for vassdrag

Per Ove Reme (grunneigar) viser til ulemper for turistinteressene/næringa både fordi elva vert utbygd og meir eller mindre tørrlagt. Plasseringa av tverrslaget i fjellalternativet er viktig, både når det gjeld inngrepet i kulturlandskapet og ulempene med trafikk, støy og støv. Han vil ikkje protestere mot utbygginga, men krev at det vert teke omsyn til dei ulempene som vert påført næringsutøvinga.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane vil ta Tverrelva ut av planane på grunn av naturinngrepa

og fordi restvassføringa i Storelva nedanfor samløpet blir større, og ein unngår skade på småfisk og yngel ved brå endringar i vassføringa gjennom kraftstasjonen. Naturvernforbundet meiner at fjellalternativet bør veljast.

NVE sin vurdering og konklusjon

Generelle vurderingar

Stryn Energi sine planar for bygging av Innvik kraftverk medfører i hovudsak naturinngrep i form av redusert vassføring i Storelva og Tverrelva. Dette har verknad på landskapsverdiane, økosystemet og dei biologiske verdiane som er avhengige av vatn. I følgje fagrapportane vil prosjektet ikkje påverke område med særleg stor verdi. Høyringsrunden har heller ikkje avdekkja noko vesentleg motstand mot prosjektet. Direktoratet for naturforvaltning legg mellom anna vekt på at vassdragsnaturen i Indre Nordfjord er rimeleg godt sikra gjennom Verneplan for vassdrag. Fleire av høyringspartane meiner fjellalternativet vil vere betre enn dagalternativet sett i forhold til landskapsverdiane. Utbygginga synest generelt å gi mykje kraft sett i forhold til dei negative konsekvensane inngrepet medfører.

Innvik kraftverk

Vassføringa mellom damstad/inntak og kraftstasjonens utløp vil bli redusert vesentleg og vil påverke elva sitt økosystem. Ved utløpet av kraftstasjonen vil restvassføringa i middel bli 15 % ($0,25 \text{ m}^3/\text{s}$) av dagens middelvassføring. Rett nedstrøms damstaden vil elva i periodar bli tørrlagt utan ei minstevassføring. Spesielt vil dette kunne skje etter at snøsmeltinga er over i juni. Nedbørssituasjonen vil då vere heilt avgjerande for ev. overløp ved inntaksdammen og tilsig frå uregulert restfelt. På strekninga mellom inntaksdammen og Tverrelva vil restfeltet tilføre ca. 60 l/s i middel. I varme og tørre periodar på sumaren vil avrenninga frå det breilause restfeltet vere tilnærma null. Storelva oppstrøms inntaket vil i slike periodar ha rikeleg med bretilsig slik at kraftverket kan køyrast. I desse periodane vil det difor vere viktig å sikre ei viss vassføring på strekninga nedstrøms inntaket.

I periodar med tilsig under minste driftsvassføring på ca. 300 l/s må kraftstasjonen stoppast og vatnet vert sleppt i elva via omløpsventilen. I disse periodane vil det være tilnærma tørt nedstrøms dammen. Det hydrologisk grunnlaget viser at dette ofte skjer i vinterhalvåret (nov-mars). Også i desse periodane vil det vere viktig å sikre noko vatn på strekninga.

Strekninga mellom inntak og utløp av kraftverket har liten verdi for fisk. Det skal vere noko bekk-aure på denne strekninga, men det er ikkje noko vesentleg fiske etter denne. Ingen av høyringspartane har nemnt noko om fiskeinteresser i denne delen av

Storelva. Strekinga nedstrøms kraftstasjonen husar små bestandar av laks og sjøaure. Det føreligg planar om å ruste opp nokre gamle tersklar for å gjere forholda betre for ungfisk og vaksenfisk. Denne strekinga vil ikkje få endra vassføringa som følgje av ei utbygging. I følgje søkjar vil det verte montert ein omløpsventil i kraftstasjonen som ved utfall sikrar ei vassføring på $0,3 \text{ m}^3/\text{s}$. Av omsyn til fare for stranding av fisk meiner NVE at omløpsventilen må sikre ei større vassføring ved utfall. Det er ikkje uvanleg at ein omløpsventil har kapasitet til å ta opp til heile driftsvassføringa. NVE tilrår at regulanten vurderer dette. Om stasjonen fell ut ved maks kjøring ($3-3,5 \text{ m}^3/\text{s}$) kan vasstandsendinga nedstrøms verte stor dersom omløpsventilen berre slepp $0,3 \text{ m}^3/\text{s}$. Med ein større omløpsventil kan ikkje NVE sjå at forholda knytt til fisk og fiskeinteresser kan vere avgjerande for konsesjonsspørsmålet.

Verken i søknaden eller under høyringa har det kome fram opplysningar om spesielt verdifulle artar av dyr eller planter som er knytt til utbyggingsområdet. Søkjar har lagt fram ei undersøking av mellom anna flora og fauna langs Storelva. Det vart ikkje funne sjeldne eller truga artar. Bortsett frå fossefall vart det heller ikkje påvist artar som er spesielt knytt til rennande vatn. Når det gjeld biologisk mangfald er det truleg artar som lever i sjølve elva, som vasslevande insekt, som vil bli mest negativt påverka av utbygginga. Ein må kunne rekne med at desse artane finst elles i vassdraget. Det synest altså ikkje å vere knytt spesielle biologiske verdiar til den påverka elvestrekninga. NVE meiner difor at omsyn til biologisk mangfald ikkje er noko vesentleg moment i spørsmålet om det kan gjevast konsesjon.

Landskapsmessig vil dei største effektane verte ved planlagt damstad. Terrenget er her meir ope enn lenger ned i vassdraget, og dam og inntaksgrøft vil ligge i eit landskapsrom der dei vil synast noko meir. Inngrepa vert lite eller ikkje synlege frå størstedelen av Innvikdalen med sitt seter- og myrlandskap i det vide u-forma dalrommet. Tipp- og kraftstasjonsområdet ligg godt skjerma og vil få liten landskapsmessig verknad. Den reduserte vassføringa vil verte lite synleg for andre enn for dei som direkte oppsøker elva. Dei mest brukte og lettast tilgjengelege områda ligg ovanfor inntaksbassenget. Nedstrøms kraftstasjonen vil det ikkje oppstå negative landskapsmessige konsekvensar. Den påverka elvestrekninga er heller ikkje noko sentralt landskaps-element. Etter ei samla vurdering meiner NVE at den omsøkte utbygginga vil få moderate negative verkningar for landskap og friluftsliv uavhengig av kva for alternativ som vert valt.

Det kom to merknadar lokalt til konsesjonssøknaden. Per O. Reme viser til ulemper for turistinteressene både fordi elva vert utbygd og meir eller mindre tørrlagt, men viktigast er plasseringa av påhogget i fjellalternativet, både når det gjeld inngre-

pet i kulturlandskapet og ulempene med trafikk, støy og støv. Under synfaringa, der mellom anna Per O. Reme deltok, informerte søkjar om at påhogget til ein ev. tunnel truleg skal leggjast nær elva ved det gamle kraftverket på Langvin. Ulempene for Per O. Reme knytt til påhogget vil såleis verte små. Den nye staden for påhogget er velegna då den ligg nær tippområdet og såleis reduserer behovet for transport.

Magne Drageset har påpeika forhold knytt til vassuttak frå Framtakselva. I følgje utbyggjar vil ikkje planlagt utbygging påverke vassføringa i denne elva vesentleg. Når det gjeld uttak av vatn er dette forhold av privatrettsleg karakter som må løysast enten gjennom minneleg avtale eller skjønn.

Oppdemming av Storeloga og overføring av Tverrelva

Ei overføring av Tverrelva til inntaket i Storelva vil gje om lag 5,1 GWh. For å oppretthalde Tverrelva som drikkevasskilde vil det vere naudsynt å regulere Storeloga med 1 m. Vatnet vil vere oppfylt om sumaren og vil verte tappa nokolunde jamt utover hausten. Ei slik oppdemming er vel innafor tidlegare reguleringshøgder frå 1917. Tiltaket vil heller ikkje gripe inn i dei store morenane som er registret som verneverdige i området. NVE kan derfor ikkje sjå at ei slik oppdemming vil medføre vesentlege endringar/miljøulempar utover dei som alt eksisterer og kan ikkje sjå at ei oppdemming kan vere avgjerande for konsesjonsspørsmålet.

Det er lite informasjon om fisk og fiskeinteressene i Storeloga, men i følgje fylkesmannen har grunneigarar sagt at det er fisk i vatnet. Under høyringsprosessen og sluttsynfaringa har det ikkje kome fram opplysningar som skulle tilseie at det er viktige fiskeressursar og fiskeinteresser i Storeloga eller Tverrelva. NVE kan difor ikkje sjå at fisk og fiskeinteresser i Storeloga kan vere avgjerande for konsesjonsspørsmålet.

Regulering av Storeloga vil gje ei sikrere vassforsyning til Innvik vassverk og mindre erosjon og massetransport i Tverrelva. Vassføringa i Tverrelva nedstrøms inntaket vil vere om lag 17 l/s, som er den vassmengda vassverket treng. Søkjar har sagt at han vil leggje seg godt over denne vassmengda for å vere på den sikre sida. Det vil såleis alltid gå vatn i Tverrelva. Fylkesmannen har stilt spørsmål om resipientkapasiteten ved denne vassmengda. Basert på synfaringa og samtalar med grunneigarar finn NVE det lite truleg at Tverrelva har nokon vesentleg funksjon som resipient. I periodar vil vassføringa også vere mykje større enn 17 l/s, då magasin-kapasiteten i Storeloga og slukeevna til overføringsrøret er avgrensa. NVE legg vekt på at oppdemming av Storeloga og overføring av Tverrelva vil gje ei trygg vassforsyning til den lokale busetnaden i Innvik, og at vassføringa på den nedste og viktigaste strekninga i Storelva vert sikra mot utfall i kraftsta-

sjonen gjennom etablering av ein omløpsventil. Om vasskvaliteten i Tverrelva skulle vise seg å verte dårleg, er dette eit forhold av privatrettsleg karakter mellom utbyggjar og vassverket.

Konklusjon

Ut frå ei samla vurdering av planane og dei innkomne fråsegnene, finner NVE at fordelane og nytten ved bygging av kraftverket er større enn skadane og ulempene for allmenne og private interesser og at vassressursloven § 25 dermed er oppfylt.

Vi rår derfor til at Stryn Energi AS får løyve etter vassressurslova § 8 til bygging og drift av Innvik kraftverk. Vi rår til at løyve vert gjeve på dei vilkår som følgjer vedlagt.

NVE finn dei to utbyggingsalternativa tilnærma like kva gjeld miljøverknader og meiner difor at val av alternativ ikkje er avgjerande for konsesjonsspørsmålet. Dei endelege planane vil bli fylgt opp av NVE etter at ein konsesjon ev. er gitt (jf. post 4. i Merknader til konsesjonsvilkår).

I NVE si totalvurdering inngår også konsekvensane av elektriske anlegg som er nødvendig for å gjennomføre bygging av Innvik kraftverk. Etter NVE si vurdering medfører ikkje dei elektriske anlegga skadar av eit slikt omfang at det er avgjerande for om det omsøkte tiltaket kan tillast eller ikkje. NVE vil slutthandsame søknaden om bygging og drift av dei elektriske anlegga etter energilova når spørsmålet om løyve etter vassdragslovgjevinga er avgjort.

Det er søkt om konsesjon etter industrikonsesjonslova for erverv av fallrettane i Storelva frå kote 550 til fjorden og Tverrelva frå kote 550 til samløpet med Storelva. Den søkte utbygginga vil utbringe 692 naturhestekrefter, noko som er under grensa for konsesjonsplikt (1000 naturhestekrefter). NVE har difor ikkje handsama søknaden etter industrikonsesjonslova.

Merknader til konsesjonsvilkåra

Post 1. Reguleringsgrenser og vasslepping

Både fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning har stilt krav om ei årleg minstevassføring minst lik den alminnelege lågvassføringa på 0,1 m³/s for å avgrense dei negative verknadene for elvefaunaen spesielt, men også vegetasjon langs elvebredda og dyreliv som er avhengig av desse naturtypene. Ei minstevassføring vil sikre delar av det biologiske mangfaldet på den berørte elvestrekninga. Søkjar har ikkje funne å kunne foreslå minstevassføring på utbyggingsstrekninga både på grunn av økonomi, og fordi ein framleis vil ha naturleg vassføring etter utbygging på den anadrome elvestrekninga i og nær bygda.

NVE meiner det er vist gjennom høyringsuttaler, synfaring og den undersøkinga som er lagt fram av søkjar at det ikkje er knytt spesielle verdiar til

Storelva mellom inntak til og utløp frå kraftstasjonen. Det er ikkje påvist nokon spesielt verdifulle artar av verken planter eller dyr på strekninga, og fiskeinteressene er marginale. Sjølv om det ikkje er verken store naturverdiar eller interesser knytt til denne del av elva har den likevel ein verdi som ein del av levebiotopen for plantar, dyr og fuglar. NVE meiner difor at det er viktig å redusere risikoen for ei total tørrlegging på denne strekninga, men meiner det kan gjerast ved å sleppe minstevassføring bare i deler av året. Ei minstevassføring heile året vil føre til unødig tapt produksjon i periodar med overløp på dammen og stort tilsig frå restfeltet.

NVE har funne at slepp av minstevassføring på 0,1 m³/s heile året vil innebere ein tapt produksjon på ca. 3,1 GWh pr. år for fjellalternativet. Med ein kraftpris på 0,23 øre/kWh vil det utgjere tapt inntening på dryge 700000 kr i året for utbyggjar. Minste driftsvassføring i kraftverket er planlagt til 300 l/sek. I Storelva vil vassføringa i periodar både sumar og vinter vere mindre enn 300 l/sek, slik at eit minstevassføringspålegg på 100 l/sek vil medføre hypigare stans i kraftverket og ytterlegare tap i produksjonen. Samla sett meiner difor NVE at gevinsten ved å sleppe minstevassføring heile året er mindre enn verdien av å produsere kraft av vatnet.

Slik NVE vurderar det vil tilsig frå uregulert restfelt og overløp på dammen ved tilsig over 3-4 m³/s, syte for at det i store deler av året vil vere noko vatn på heile den påverka strekninga sjølv utan minstevassføring.

Ved driftstans i kraftstasjonen grunna for lite tilsig (< 300 l/s) legg utbyggjar opp til å sleppe tilsiget gjennom omløpsventilen i kraftstasjonen og ut på den nedste, anadrome delen av Storelva. Etter det vi forstår vil det i slike periodar ikkje verte slept vatn frå dammen til elva. Dette vil særleg kunne skje i vinterhalvåret. For å redusere risikoen for ei total tørrlegging av strekninga mellom inntaket og kraftstasjonen i desse periodane, finn NVE det ynskjeleg at utbyggjar slepp deler av dette tilsiget frå dammen. Ei slik løysing vil sikre ei viss vassføring på elvestrekninga både ovanfor og nedanfor kraftstasjonen. Ein kan til dømes sleppe 50% av tilløpet frå dammen og 50% gjennom omløpsventilen i kraftstasjonen fram til vatnet frå dammen når utløpet av kraftstasjonen. Då kan ein stenge omløpsventilen og sleppe alt vatn frå dammen. Vatnet vil såleis kunne kome til nytte for heile strekninga. Vi føreset at inntaksmagasinet ikkje vert nytta til start/stopp køyring ved lågt tilsig.

Det vil kunne oppstå periodar på sumaren/hausten der tilsig frå restfeltet er minimalt, samstundes som det ikkje kjem vatn frå dammen fordi kraftstasjonen vert køyrt. I slike periodar vil det bli tørt rett nedstrøms dammen og eit godt stykke nedover elva utan ei minstevassføring. Dette er ei viktig "vekstperiode" for alt liv i og rundt vassdraget og

det er difor spesielt naudsynt å sikre elva mot tørrlegging i denne perioden. Framtakselva, som er eit viktig kulturminne, har inntak på denne strekninga og får det meste av si vassføring frå Storelva. For å redusere risikoen for ei total tørrlegging av delar av Storelva nedstrøms dammen og Framtakselva i tørre og varme periodar, tilrår NVE ei minstevassføring på 100 l/s frå dammen i perioden 15. juni – 15. oktober. Basert på eit grovt overslag vil det gje eit årleg produksjonstap rundt 1 GWh.

Post 2. Konsesjonsavgift

Vassressurslova § 19, anna ledd, tredje setning seier at dersom det ikkje er gitt konsesjon etter industri-konsesjonslova (slik at konsesjonsavgifter alt er sikra) for elvekraftverk med midlare årsproduksjon over 40 GWh, skal konsesjonsavgift fastsettast etter reglane i industrikonsesjonslova. Vi føreslår difor avgiftssatsar på kr 24,- pr. nat.hk. til kommunen og kr 8,- pr. nat.hk. til staten. Desse satsane samsvarar med konsesjonar gitt den seinare tid. Utbygginga medfører ingen reguleringar og talet på naturhestekrefter er i søknaden utrekna til 692 nat.hk. Detaljert utrekning må gjerast etter at det ev. vert gjeve konsesjon.

Post 3. Revisjon av vilkåra

Vilkåra kan takast opp til revisjon etter 30 år, jf. vassressurslova § 19 som seier at vassdragsreguleringslova § 10, nr. 3 skal brukast for elvekraftverk med årleg produksjon over 40 GWh.

Post 6. Godkjenning av planar, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Detaljar ved prosjektet som vegar, massedeponeering og landskapsmessige forhold vil bli fylgt opp etter at konsesjon er gitt. Planane vil avhenge av kva alternativ som vert valt. Godkjenning av planar og tilsyn med byggearbeida er lagt under NVE, og detaljerte planar skal godkjennast av NVE før arbeidet vert sett i gang. Kommunen skal då kunne uttale seg om planar for anleggsvegar, ev. påhogg/adkomst, massetak og plassering av eventuelle overskotsmassar. Det skal leggjast fram ei detaljert plan for plassering og ev. fjerning av tippen. Teknisk plan for omløpsventilen skal også framleggjast.

NVE rår ikkje til at det skal utarbeidast ein egen reguleringsplan, men at detaljplan vert godkjent i samarbeid med kommunen for å unngå unødig sakshandsaming.

Post 7. Naturforvaltning

Vi rår til at standardvilkår for naturforvaltning vert teke med i konsesjonane sjølv om det kan synast lite aktuelt å pålegge avbøtande tiltak. Eventuelle pålegg etter dette vilkåret må vere relatert til skadar som har si orsak i utbygginga og må stå i rimeleg forhold til storleiken og verknadene av tiltaket.

På linje med DN finn vi ikkje grunnlag for å pålegge utbyggar innbetaling av årlege beløp til kommunen til å fremje fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikkje sjå at det er trong for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jaktoppsyn i anleggsperioden. Vårt forslag er difor noko redusert i høve til standard naturforvaltningsvilkår.

Post 8. Automatisk freda kulturminne

Kulturminnestyresmaktene har gjort merksam på at plikt til undersøkingar etter § 9 i kulturminnelova ikkje er oppfylt når det gjeld dagalternativet med nedgrave røyrgate. Vi føresett at denne plikta vert oppfylt om ein velgjer dette alternativet. Vi vil dessutan vise til post 5 vedrørande konsesjonæren sitt ansvar ved anlegg/drift.

Post 9. Ureining mv.

Vi foreslår standard vilkår og minner om at det må søkjast til fylkesmannen om særskilt utseppsløyve for anleggsperioden.

Post 11. Tersklar mv.

Vilkåret gjev høve til å vurdere ev. erosjonstiltak nedanfor kraftverksutløpet, men ev. pålegg må i tilfelle ha ein direkte samanheng med drifta av kraftverket.

Den store fallgradienten på utbyggingsstrekninga gjer det lite aktuelt å bygge tersklar her, kanskje med unntak av strekninga rett nedstrøms dammen. Tersklar på denne strekninga kan sikre kulpar med vatn i tørre periodar utover ei minstevassføringsperiode, og kan såleis vere viktig for å oppretthalde biologisk mangfald. Utbyggjar bør vurdere ein terskel i Storelva ved uttaket til Framtakselva for å sikre vatn i denne.

Andre merknader

Når det gjeld vassverket i Tverrelva og ivaretaking av vassføringa i Framtakselva, er dette forhold av privatrettsleg karakter som enten må løysast gjennom minneleg avtale eller ved skjønn."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Stryn Energi AS til å bygge Innvik kraftverk i Stryn kommune, Sogn og Fjordane fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Det etableres inntaksmagasin i Storelva og utjevningsbasseng i Storeloga med følgende reguleringsgrenser:

Magasin	HRV kote	LRV kote	Regulering m
Storelva	544,0	541,0	3,0
Storeloga			1,0

Det forutsettes at inntaksmagasinet ikke blir benyttet til start/stopp kjøring. Det skal slippes en minstevannføring fra inntaksdammen på 100 l/s i perioden 15. juni - 15. oktober. I perioder hvor tilløpet er mindre enn kraftstasjonens minste driftsvannføring (300 l/s), skal deler av tilløpet slippes fra dammen og resten gjennom omløpsventilen i kraftstasjonen.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Revisjon av vilkårene)

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av na-

turførekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Storelva er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,

- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjem-

me automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

10

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

11

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

13

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

14

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

15

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

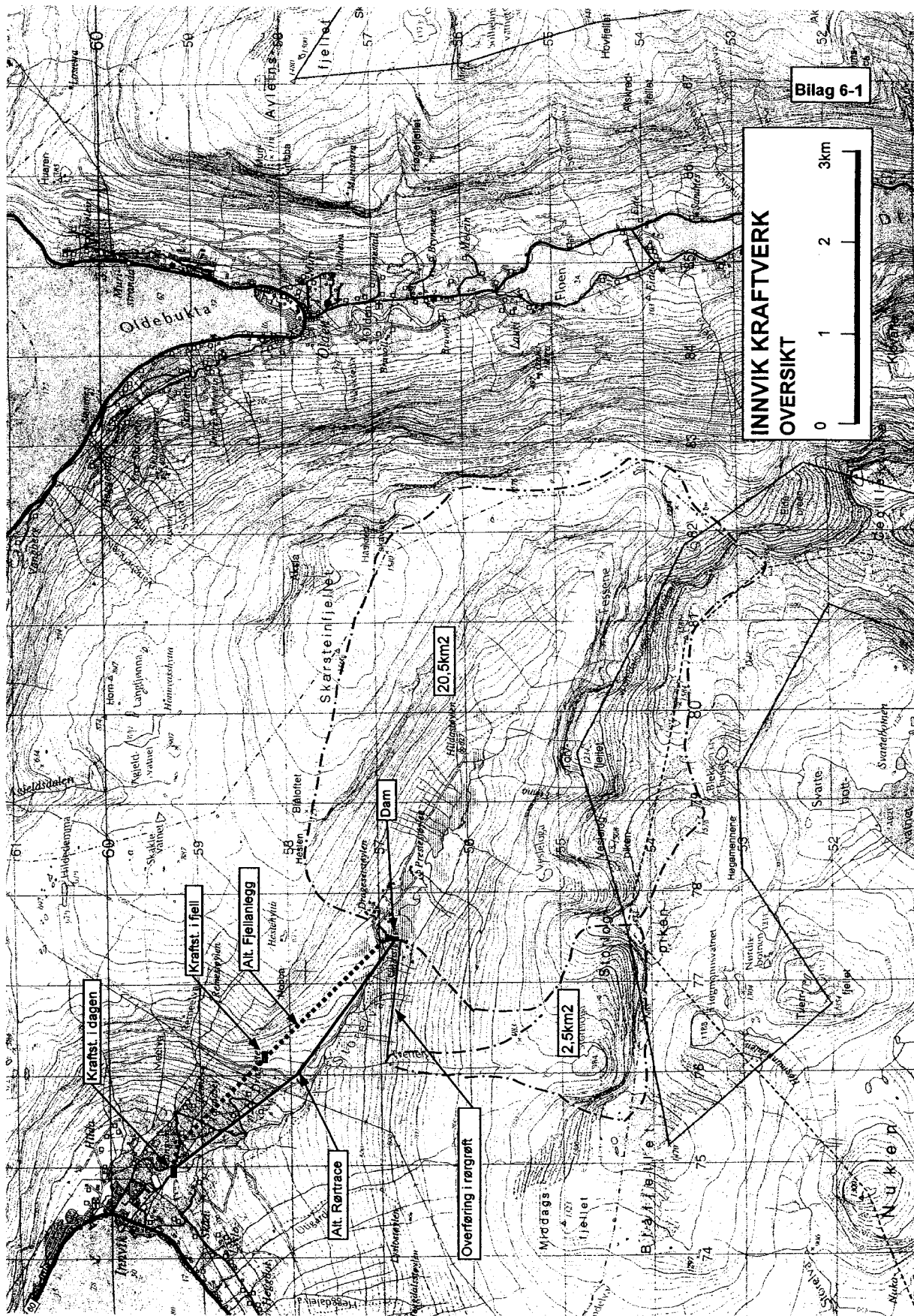
Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr.

dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

III Høringsinstansenes merknader

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring og mottatt følgende uttalelser:

Stryn kommune har i brev av 12.02.04 gitt følgende uttalelse:

"Stryn kommunestyre har ikkje noko å merke til Noregs vassdrags- og energidirektorat si innstilling til søknaden frå Stryn Energi AS om løyve til å bygge Innvik kraftverk i Storelva i Innvik."

Sogn og Fjordane fylkeskommune har i brev av 09.02.04 gitt følgende uttalelse:

"Fylkeskommunen har ikkje merknader til NVE si innstilling i saka."

Miljøverndepartementet har i brev av 16.02.04 gitt følgende uttalelse:

"Vi har ingen merknader til innstillingen"

"Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 9 blir fastsatt."

IV Olje- og energidepartementets merknader

Innledning

Stryn Energi AS har søkt om tillatelse til å bygge Innvik kraftverk i Storelva i Stryn kommune. Kraftverket vil utnytte fallet i Storelva fra kote 544 til kote 28 og forutsetter også en overføring av sideelven Tverrelva. Stryn Energi AS har overtatt fallrettighetene til Innvik Ullvare og inngått avtale med andre berørte grunneierne om leie av fallrettigheter og nødvendig grunn. Den omsøkte utbyggingen er beregnet til å utbringe 692 nat.hk. og utløser dermed ikke konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven. Ettersom årlig middelproduksjon er anslått til å være større enn 40 GWh, må søknaden behandles etter reglene i vassdragsreguleringsloven, jf. vannressursloven § 19. Etter NVEs beregninger vil den planlagte overføringen ikke utløse konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven.

Stryn Energi AS er et kommunalt energiverk som eies av Stryn kommune.

Utbyggingen er plassert i kategori I i Samlet plan.

Søknaden

I søknaden er det presentert to utbyggingsalternativer. I det ene alternativet er kraftstasjonen plassert inne i fjellet med tunneltilløp. I det andre alternativet ligger kraftstasjonen i dagen med tilløp via en nedgravet rørgate. Det er ikke tatt stilling til hvilket alternativ som vil bli prioritert.

Det planlagte kraftverket vil produsere 51-56 GWh per år, avhengig av hvilket alternativ som blir

valgt. Sideelven Tverrelva er søkt overført til inntaket i Storelva via et nedgravet rør på ca. 1300 meter. Det er ikke planlagt noe reguleringsmagasin, men det forutsettes at inntaksmagasinet kan utnyttes mellom kote 541 og kote 544. Tverrelva er nå drikkevannskilde for Innvik. For å jevne ut vannføringen som må slippes til drikkevannsforsyning, vil Storelva bli regulert med 1 meter. Utbyggingen vil ikke medføre bygging av flere veier i området, med unntak av en traktorvei langs rørtraséen fra Tverrelva-inntaket og mindre interne veier på anleggsstedene.

Fordeler og ulemper

Ved siden av tilskuddet av fornybar energi, vil kraftverket bidra til en styrking av næringsgrunnlaget i kommunen og til den lokale verdiskapningen. En jevnere vannføring i Tverrelva vil bidra til sikrere vannforsyning for Innvik vannverk.

Ulempene ved den omsøkte utbyggingen knytter seg til en sterkt redusert vannføring på strekningen mellom inntaket og utløpet i Storelva, samt de fysiske inngrepene i naturen. Etter dagalternativet vil den nedgravde rørgaten være skjemmende for landskapsbildet inntil vegetasjonen gror opp igjen. Det samme gjelder for den nedgravde rørgaten til Tverrelva. En traktorveg til inntaket i Tverrelva vil være et synlig permanent inngrep. Det vil i tillegg være en del støy som følge av transport og massedeposering i anleggsperioden.

NVEs innstilling

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene finner NVE at fordelene og nytten ved tiltaket overstiger ulempene, og NVE anbefaler at Stryn Energi AS får konsesjon etter vannressursloven til å bygge Innvik kraftverk.

NVE finner de to utbyggingsalternativene nærmest like hva angår miljøvirkninger. Av den grunn er ikke valg av utbyggingsalternativ avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Etter en eventuell konsesjon vil de endelige planene bli fulgt opp av NVE.

Høringsuttalelser

Stryn kommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Miljøverndepartementet har gitt uttalelse til NVEs innstilling, og ingen av instansene har merknader til NVEs tilrådning.

Olje- og energidepartementets vurdering

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Innvik kraftverk er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Stryn Energi AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Innvik kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler videre at Stryn Energi AS, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse, gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og avfall § 11.

Tillatelse tilrås gitt på vilkår som foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til NVEs merknader vedrørende kapasiteten på den planlagte omløpsventilen og vedrørende slipping av vann ved driftsstans i kraftstasjonen. Departementet forutsetter at NVE følger opp dette vannslippings-spørsmålet med utbygger. Departementet viser også til vilkåret om slipp av minstevannføring på 100 l/sek i perioden 15. juni til 15. oktober. Minstevannføringen tilsvarer en produksjon på 1 GWh per år.

Departementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene ellers.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 19 annet ledd, gis Stryn Energi AS tillatelse til å bygge Innvik kraftverk i Storelva i Stryn kommune i Sogn og Fjordane.
2. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Stryn Energi AS tillatelse til å bygge Innvik kraftverk.
3. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 6. august 2004.

22 Alta Kraftlag A/L

(Ny regulerings- og bruksrettskonsesjon for Kåven kraftverk, Alta kommune i Finnmark)

Kongelig resolusjon 3. september 2004.

1. Innledning

Alta Kraftlag A/L har søkt om ny reguleringskonsesjon og bruksrettskonsesjon for Kåven kraftverk i Alta kommune.

Ved kgl.res. 27. mai 1949 fikk Alta Kraftlag A/L tillatelse til å foreta regulering av Kåvvatnet i daværende Talvik herred, nå Alta kommune. Konsesjonstiden ble satt til 50 år og utløp 27. mai 1999. Alta Kraftlag A/L fikk ved Olje- og energidepartementets brev av 15.02.1999 tillatelse til å drive Kåven Kraftverk på gjeldende vilkår frem til konsesjons-søknaden av 03.06.1998 var ferdigbehandlet. Olje- og energidepartementet gjorde i denne sammenheng oppmerksom på at vilkårene i en eventuell ny konsesjon ville bli gitt med virkning fra utløpet av konsesjonen i 1999.

2. NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 11.12.2001 heter det:

"NVE har i brev fra Alta Kraftlag A/L, datert 03.06.1998, mottatt følgende søknad:

"1. SØKNAD

Søknad om ny regulerings- og bruksrettskonsesjon for Kåven kraftverk i Alta kommune.

1.1 Søknad reguleringskonsesjon

Ved kgl.res. 27. mai 1949 fikk Alta Kraftlag A/L tillatelse til å foreta regulering av Kåvvatn i daværende Talvik herred, nå Alta kommune. Konsesjonstiden ble satt til 50 år. Reguleringskonsesjonen går ut 27. mai 1999.

På grunnlag av vedlagte utredning søker Alta Kraftlag A/L, i henhold til vassdragsreguleringsloven, om forlengelse av gjeldende reguleringsbestemmelser for Kåvvatn, dvs. HRV kt. 119,0 og LRV kt. 99,0.

1.2 Søknad bruksrettskonsesjon

Innvunnet effekt er beregnet til 2.494 naturhestekrefter.

Utnyttet effekt er beregnet til 2.599 nat.hk.

Innvunnet effekt er større enn 1000 naturhestekrefter, og det må derfor søkes om bruksrettskonsesjon.

Ved kontrakt av 20. mai 1950 med Finnmark Jordsalgskommisjon fikk Alta Kraftlag A/L tillatelse til å leie vannrettighetene i Kåvenvassdraget i 50 år.

Det er nå inngått ny leieavtale mellom Statskog SF v/ Finnmark Jordsalgskontor og Alta Kraftlag A/L for en ny 52-års periode frem til 2050, bilag 25 til søknaden.

På grunnlag av vedlagte utredning søker Alta Kraftlag A/L om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som for ny reguleringskonsesjon.

1.3 Om søkeren

Eierforhold og selskapsform

Alta Kraftlag A/L er et andelslag med begrenset ansvar og med kundene som eiere.

Andelskapitalen utgjør ca. 5 mkr og har ikke vært innkrevd siden 1992. Representantskapet er det organ som representerer eiere og oppnevnes av kommunestyrene i Alta, Kvæningen og Loppa kommuner. Andelseierne har derved ikke direkte innflytelse, men kun indirekte innflytelse via den politiske styringen av kommunen. Ved utgangen av 1997 var andelskapitalen fordelt slik:

Alta Kommune	29,3%
Kvæningen Kommune	5,0%
Loppa Kommune	4,6%
Andre	61,1%

Alta Kraftlag A/L har områdekonsesjon for Alta kommune, samt deler av Loppa og Kvænangen kommuner. Bedriften har en kraftomsetning på 320 GWh, hvorav egenproduksjonen utgjør ca. 30 GWh.

2. GRUNNLAG FOR SØKNAD OM NY KONSESJON

2.1 Tekniske anlegg

Kåven kraftverk har ett magasin, som er regulerings- og inntaksmagasin. Magasinet, Kåvvatnet, reguleres mellom LRV kt. 99,00 og HRV kt. 119,00. Magasinet har 3 dammer, Bilag 1:

Dam 1, som er en platedam.

Dam 2, som er en platedam med overløp på hele kronelengden.

Dam 3, som er en mindre jordfyllingsdam.

2.1.1 Dam 1

Tegn. nr. 6-27, 13.08.48, Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsyning, Bilag 2.

Dammen er bygget i 1952 og er utført som platedam med pilaravstand 5,00 m og 18 felt. Kronebredden er 1,0 m med en 1,5 m høy skvettskjerm. Dammens totale lengde er ca. 110 m.

Laveste punkt på dammen er ca. kt. 113,0. Damkrona ligger på kt. 120,0.

2.1.2 Dam 2

Tegn. nr. 6-28, 16.08.48, Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsyning, Bilag 3.

Dammen er bygget i 1951 - 52 og er utført som platedam med pilaravstand 5,00 m og overløp over krona. Lengden på overløpet er 60,0 m. Laveste punkt i dammen er ca. kt. 116,0.

2.1.3 Dam 3

Tegn. nr. 6-48B, oktober 1950, Finnmark Fylkes Elektrisitetsforsyning, Bilag 4.

Dammen er bygget i 1951 og er utført som jordfyllingsdam med kronebredde 2,5 m og skråningshelning 1:2 både på opp- og nedstrøms side.

Tetningskjernen er et lag stampet torv med tykkelse 0,5 m i toppen økende nedover til 1,0 m i bunnen på ca. kt. 116. Tetningskjernen er mot vannsiden dekket med 0,5 m filtergrus og 0,5 m steinplastring, alle mål vinkelrett på damsiden.

Det er betydelige setninger i fyllingen, jf. pkt. 2.1.6.

Laveste punkt på dammen er ca. kt. 116,0.

2.1.4 Reguleringsanleggenes tilstand

2.1.4.1 Dam 1

Damkrona

I gangbanen ble det konstatert krakelering i overflaten. Enkelte steder er betongoverflaten mosegrodd.

På grunn av for liten overdekning på armeringen på luftsiden av skvettskjermen har det

oppstått armeringskorrosjon og avskalling av betong, vesentlig på dammens høyre halvdel.

På gangbanen er det noe krakelering.

Vannsiden

Platen mot vannsiden er i bra stand. På den øverste meter av platen er det enkelte rustutslag som tyder på liten armeringsoverdekning i dette området.

Luftsiden

På luftsiden av platen forekommer det mindre riss med ubetydelig kalkutskilling. Forøvrig er tilstanden på platens luftside tilfredsstillende.

Pilarer

Det ble ikke observert riss i pilarene. Pilarfundamentene er i god stand.

Isolasjonsvegg

Det er noen mindre åpninger i isolasjonsveggen, som skyldes støpefeil. I det feltet som har tapperøret er massen under isolasjonsveggen spylt bort slik at det er åpning på opp til 40 cm mellom underkant vegg og fjelloverflate.

Andre veggfelter er fundamentert på løsmasse slik at det har oppstått åpninger langs bakken.

Dette bør utbedres når det skal utføres andre betongarbeider på dammen.

2.1.4.2 Dam 2

Damkrona

På overflaten av overløpskronen er det ved venstre landfeste avskalling av betong. Det er foreløpig uklart hva som er årsak til overflateavskallingen. Ved revurdering av dammen bør det vurderes om alkaliereaksjon i betongen kan være en årsak. Krakelering i gangbanen på hoveddammen kan indikere alkaliereaksjoner. Nedstrøms kant på seksjonene nærmest venstre landfeste er skadet. Her er det synlig rustsprengning fra armeringen.

Vannsiden

Platen mot vannsiden er i meget god stand. Det er ingen synlige skader på vannsiden.

Luftsiden

På luftsiden av platen er det ett riss med kalkutskilling i seksjonen nærmest høyre landfeste. For øvrig er tilstanden på platens luftside tilfredsstillende.

Pilarer

Det er konstatert erosjon av betong i et pilarfundament på det høyeste parti av. En av de høyeste pilarene er fundamentert på et skrått og avgående fjellparti.

Isolasjonsvegg

Det er noen mindre åpninger i isolasjonsveggen. Disse skyldes støpefeil. Dette bør utbedres når det skal utføres andre betongarbeider på dammen.

2.1.4.3 Dam 3

Damkrona

Damkrona har synlig fall mot vannsida, noe som er karakteristisk for dammer med torvkjerne i oppstrøms halvdel. Det er betydelige setninger i fyllingen. Setninger er kontrollert ved nivelliment. Det er målt 0,63 m setning på oppstrøms side av damkrona og 0,50 m på nedstrøms side.

Det er rimelig at topp av tetningskjerne har tilsvarende setning, dvs. at topp tetningskjerne ligger på ca. kt. 119,70. Det er 0,70 m over HRV og 0,1 m over dimensjonerende vannstand.

Damkrona nå på ca. kt. 120,10 mot prosjektert kt. 120,70.

Damkrona er gressvokst.

Vannsiden

Skråningsvernet har noe småfallen stein, og steinstørrelsen må vurderes ved revurdering. Det er ingen erosjon eller innsynking på vannsiden ut over setninger i torvkjernen. Det er ingen utrasing eller strandlinjedannelse. Vannsida er jevn og virker stabil. Den har en jevn setning fra foten og opp til krona på grunn av setning i torvkjernen og jordfyllingen. Det er ikke tegn til forvitring av stein i plastringen. Damsiden er utført med skråningsshelning 1:2 på begge sider.

Luftsiden

Luftsiden er utført med 20 cm torv som dekklag over jordfyllingen. Luftsiden er tilgrodd med gress, og har en jevn setning mot damkrona. Ellers er det ingen synlige endringer.

2.1.5 Kostnadsoverslag for opprusting av dammer

Dam 1: Kostnad for opprusting av Dam I er beregnet til kr 110.000,- eks. mva. Bilag 12-3.

Dam 2: Kostnad for opprusting av Dam 2 er beregnet til kr 160.000,- eks. mva. Bilag 12-3.

Dam 3: Kostnader ved opprusting av dammen i henhold til Damforskriftene er beregnet til kr 600.000, eks. mva. Bilag 11.

2.1.6 Kraftverket med installasjoner

Driftsvannveier

Fra inntaket er det 58 m tunnel, 4 m², frem til lukeskjakt med grovaregrind og inntaksluke.

Luketerskelen er på kt. 94,35. Videre er det en 148 m lang tunnel med tverrsnitt 4 m² frem til finvaregrinda med areal 9 m². Fra tunnelen er

det stålrør med diameter 1600 mm og 1500 mm, i alt ca. 330 m, ned til kraftstasjonen.

Tilstand

Begge varegrinder er godt vedlikeholdt og i god stand. Inntaksluka ble skiftet i 1996. Det har ikke vært noen problemer med tunnelen. Turbinrøret ble sandblåst og malt ut- og innvendig i 1980, og er i god stand.

2.1.7 Kraftstasjonen

Bygning

Kraftstasjonsbygningen ble ombygget i 1980. Senere er det utført diverse vedlikehold, blant annet omteking av taket. Bygningen er i god stand.

Turbin

I stk. horisontal Francisturbin.

Nominell ytelse 3,5 MW ved slukeevne 3,8 m³/s

Optimal driftsvannføring 85%, 3,2 m³/s

Minimal driftsvannføring ca. 40%, 1,5 m³/s

I perioder har turbinen vært kjørt med ytelse opp til 4,2 MW, dvs. 4,6 m³/s

Det ble utført full revisjon på turbinen i 1988. Turbinen er i god stand.

Generator

Det er installert en generator med ytelse 5 kVA. Generatoren ble omisolert i 1979, og er i god stand.

Kontrollanlegg

Det ble installert nytt kontrollanlegg i 1981.

2.1.8 Anleggsveier

Anleggsvei til Dam I trenger noe vedlikeholdsarbeider for å kunne brukes som traktorvei.

Anleggsveien til Dam 2 er mye skadet av flomvann fra overløpet, og trenger betydelig vedlikeholds- og ombyggingsarbeider for å kunne brukes som traktorvei.

Det er en meget dårlig anleggsvei til Dam 3.

Anleggsveiene brukes ikke av allmennheten eller til næringsformål.

2.2 Hydrologiske grunnlagsdata

2.2.1 Data for nedbørfelt

Kåven kraftverk har ett nedbørfelt, som er en del av 211.7Z Kovelva. Ref. Vassdragsregisterets kartbok.

211.7Z Kovelva	63,9 km ²
211.7A Kovelva fra Kovvatn til utløpet	1,3 km ²
Nedbørfelt Kåven kraftverk	62,6 km ²

Data for nedbørsfeltet:

Areal km ²	Spesifikt avløp l/skm ²	Midlere avløp Mill m ³ , Året	Midlere avløp Mill m ³ , Sommer	Midlere avløp Mill m ³ , Vinter
62,6	34,7	68,4	55,4	13,2

2.2.2 Spesifikt avløp

Spesifikt avløp for nedbørsfeltet er beregnet på følgende måte:

Avrenningskartet ble forstørret til målestokk 1: 50 000, nedbørsfeltet tegnet inn og områdene mellom isohydatene ble arealmålt med planimeter. På dette grunnlaget ble spesifikt avløp for feltet beregnet til 40 l/skm².

Det ble deretter foretatt en produksjonsberegning på simuleringsprogrammet ENMAG for perioden 1967 - 1994 basert på avløpsdata for VM 212.49 Halsnes. Middeltilsiget ble kalibrert mot kraftlagets produksjonsdata for perioden

1980 -1993. Det ga et midlere årstilsig på 68,4 mill. m³, eller 34,7 l/skm².

På grunn av manglende data for Halsnes VM for perioden 1960 – 1990, ble 1967 - 1993 valgt som simuleringsperiode.

Det er registrert meget lite flomtap perioden 1980 - 1993. Produksjonssimuleringen ga et flomtap på 2,9%.

2.2.3 Valg av målestasjon for avløpsdata

Det er vurdert 3 målestasjoner som er vist på bilag 5. Spesifikt avløp er tatt fra NVE Avrenningskart over Norge Blad 7 for perioden 1.9.1930 - 31.8.1960, bilag 5.

Navn	Gammelt nr.	Nytt nr.	Feltareal km ²	Spesif. avløp l/s km ²	Seriens varighet
Halsnes	763	212.49	143	39,5	1920-1994
Øvrefoss	1358	210.1	169	38,4	1962-1992
Leirbotnvatn	1359	213.2	136	33,2	1962-1994

Datakvaliteten for de tre målestasjonene er vurdert å være lik.

Halsnes målestasjon er valgt som hydrologisk grunnlag fordi feltene til Halsnes og Kåven har noenlunde samme topografi, begge feltene er avløpsmessig orientert i samme retning, med utløp mot øst og feltene er skjermet av høye fjell mot nord og vest.

2.3 Vannstander og restvannføringer

2.3.1 Vassdraget

Vassdraget fra Kåvenvatn og ned til sjøen er ca. 1 km langt. Det er ikke bebyggelse langs vassdraget.

I konsesjonsperioden er det ikke målt vannstander og restvannføringer i vassdraget. For å vise sannsynlige variasjoner i vannføringen er det for perioden 1967 – 1994, på grunnlag av data fra produksjonssimuleringen, fremstilt hydrogram (Bilag 6) og varighetskurve (Bilag 7) for situasjonen ved utløpet i sjøen.

Kurvener viser at vannføringen varierer fra nær 0 til nær 16 m³ /s. Vannføringen ligger i de fleste år mellom 0 og ca. 0,6 m³ /s, med topper i juni - august når det er overløp fra magasinet. Det er imidlertid meget sjelden at vannføringen overstiger 0,6 m³ /s. Varighetstabellen viser at denne situasjonen inntreffer fra 0,5% til 1,0% av tilfellene, dvs. i gjennomsnitt ca. 2 til 3 dager i året.

2.3.2 Bruken av reguleringen

Det er ikke aktuelt å endre reguleringen.

2.4 Vanntemperaturer, isforhold

2.4.1 Vanntemperatur

Det er ikke målt vanntemperatur utenfor utløpet fra kraftverket. Den vannmengden det er tale om, maksimalt 4,5 m³/s, er så liten at den ikke forårsaker merkbar temperaturendring i sjøen ved utløpet.

2.4.2 Isforhold

Ved normal drift av kraftverket om vinteren holder utslippsvannet fra kraftstasjonen ca. +4°. Det er tilstrekkelig til å holde bukta utenfor utløpet, Indre Kåven, isfri. Det er erfart at stans i kraftproduksjonen i perioder med sterk kulde og pålandsvind, gir isdannelse innerst i Indre Kåven.

2.5 Magasindata

2.5.1 Magasinvolum, magasinkart

Det er utarbeidet magasinkurve, bilag 8.

Magasinkartet som er grunnlaget for kurven, finnes ikke.

2.5.2 Fyllingsberegninger

Kraftlaget har fyllingskurver fra driften for årene 1985 - 1988, bilag 9.

På grunnlag av produksjonssimulering for perioden 1967 - 1993 er det utarbeidet fyllingskurver for en simulert magasinifylling for årrekken, bilag 10.

Det er ikke aktuelt å endre bruken av reguleringen.

2.6 Manøvreringsreglement

2.6.1 Gjeldende manøvreringsreglement

Ved kgl. resolusjon 27. mai 1949 er det fastsatt følgende manøvreringsreglement for regulering av Kåvvatn:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre grense	kote 119,0
Nedre grense	“ 99,0
Reguleringshøyde	“ 20,0 m

Høydene refererer seg til FM nr. XV ved overløpet. Dette fastmerke (jernbolt i fjell) har høyden 127,38.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragsets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påsees at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammen til en hver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres - om det forlanges - regnmengder og temperatur mv. Avskrift av protokollen skal - hvis det forlanges - ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Beregnet produksjon:

Sommerkraft (01.05.-30.09.)	7,4 GWh	43%
Vinterkraft (01.10. - 30.04.)	9,9 GWh	57%
Året	17,3 GWh	100%

2.7.2 Forholdet til industrikonsesjonsloven

Innvunnet effekt og utnyttet effekt ved reguleringen er beregnet i bilag 19.

Innvunnet effekt er beregnet til 2.494 naturhesterkter.

2.6.2 Magasinets reguleringsgrenser

HRV kt. 119,00

LRV kt. 99,00

Reguleringsgrensene er oppgitt i lokalt høydssystem opprettet ved planleggingen av kraftverket.

Det er ingen nedbørfelt som er overført til Kåvenvassdraget.

2.6.3 Praktisering av manøvreringsreglementet

Magasinet tappes slik at LRV nåes i perioden 15. april - 1. mai.

Magasinfyllingen starter i perioden 15. mai - 30. juni.

Under oppfyllingen kjøres stasjonen med 4 MW fra magasin vannstand kt.104,0 til kt. 117,0. Deretter holdes vannstanden på ca. kt. 117,0 slik at det er plass i magasinet til å ta i mot eventuelle høstflommer. Når muligheten for høstflom er over, tappes magasinet jevnt ned slik at det er tomt i siste del av april.

2.6.4 Flomdemping

Sannsynligheten for overløp på grunn av høstflommer reduseres ved at magasin vannstanden holdes ca. 2 m under HRV utover høsten. Når vårfloppen starter er magasinet normalt tomt, og vårfloppen samles opp i magasinet.

2.7 Kraftproduksjon - regulerings lønnsomhet

2.7.1 Kraftproduksjon

Kraftproduksjonen er beregnet ved produksjonssimulering for perioden 1967 - 1993 på grunnlag av avløpsregistreringen ved Halsnes vannmerke, nr. 212-49, og ved simuleringprogrammet ENMAG.

Programmet ENMAG produserer så mye kraft som mulig fra uregulert tilsig og deretter ved tapping fra magasinet så fremt det er mulig. Programmet tapper magasinet etter siktekurve som gir ønsket magasin vannstand over året. På grunnlag av simulert slukeevne på turbinen søker programmet å utnytte tilløpsenergien optimalt. Det er lagt inn beregnede verdier for falltap i vannveien, og verdier for totalvirkningsgrad for turbin/generator.

Utnyttet effekt er beregnet til 2.599 nat.hk.

Innvunnet effekt er større enn 1000 naturhk., og det må derfor søkes om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven.

2.7.3 Regulerings lønnsomhet

Verdi av eksisterende anlegg

2000:	Opprusting av dammer	1,1 mill. kr
2010:	Revisjon av generator	3,0 «
2020:	Utskifting av turbinrør	4,0 «
2025:	Revisjon av turbin	5,0 «
2035:	Revisjon av generator	3,0 «
<hr/>		
År	Investering	År x Inv
1	1,1 mill. kr	1,1
11	3 «	33,0
19	4 «	76,0
26	5 «	130,0
36	3 «	108,0
<hr/>		
	17,1 mill. kr.	348,1

Gjennomsnittlig alder for investeringer = 348,1 / 17,1 = 20,1 år

Økonomisk levealder settes til 20 år.

Kalkulasjonsrenten = 7,0 %.

Kapitaliseringsfaktor = 10,9648.

Gjennomsnittlig kraftpris settes til langtids grensekostnad, 24 øre / kWh.

Midlere årsproduksjon er 17,3 GWh.

Det antas at drifts- og vedlikeholdskostnader i perioder før større revisjonsinvesteringer må utføres, vil være større enn gjennomsnittet

Utbyggingskostnad - "Startkostnad"

Verdi av eksisterende anlegg:	kr 32.900.000,-
Nødvendige investeringer:	
Opprusting av dammer	kr 870.000,-
Planl., adm. etc.	kr 130.000,-
Kapitalkostrinader	kr 50.000,-
Avrunding, diverse	kr 50.000,-
Konsesjonskostnader, antatt:	kr 400.000,-
Sum eks mva.	kr 34.400.000,-

Utbyggingspris = 34,4 mill kr / 17,3 GWh = kr 1,99 pr. kWh.

I Samlet Plan-sammenheng tilsvarer dette økonomiklasse 2.

Beregnet som for nytt anlegg med 7% kalkulasjonsrente og 40 års økonomisk levetid for anlegget, gir dette en kraftpris på 1,99/13,7984 = 0,115 kr/kWh. Med tillegg for drifts- og vedlikeholdskostnader på 0,04 kr/kWh kreves det en markedspris på 0,155 kr/kWh for å forrente investeringen.

Nåverdi av konsesjonsperiodens kontantstrøm

Nåverdien er summen av årlige utgifter og inntekter diskontert tilbake til utgangsåret, i dette tilfellet år 2000.

Det er beregnet nåverdi for 3 prisprognoser, 1997 kroner:

Økonomisk levetid for anlegget.

Det er forutsatt at følgende investeringer må gjøres på anleggets hovedkomponenter::

2000:	Opprusting av dammer	1,1 mill. kr
2010:	Revisjon av generator	3,0 «
2020:	Utskifting av turbinrør	4,0 «
2025:	Revisjon av turbin	5,0 «
2035:	Revisjon av generator	3,0 «

for konsesjonsperioden, og settes til 4 øre / kWh.

Midlere årsinntekt = 17,3 x (0,24 - 0,04) = 3,460 mill. kr.

Verdi av eksist. anlegg uten fradrag for større investeringer 3,460 x 10,9648 = 37,94 mill. kr.

Diskontert verdi av større investeringer:

2000:	1,6/(1,07)	= 1,495 mill kr
2010:	3,0/(1,07) ¹¹	= 1,425 «
2020:	4,0/(1,07) ²¹	= 0,966 «
2025:	5,0/(1,07) ²⁶	= 0,861 «
2035:	3,0/(1,07) ³⁶	= 0,263 «
<hr/>		
Diskontert verdi		5,01 mill. kr

Verdi av eksisterende anlegg: 37,94 - 5,01 = 32,93 mill. kr.

Verdi av eksisterende anlegg settes til 32,9 mill. kr.

1. Lav prisbane

1998 - 2005: 13,2 øre/kWh stigende til 15,6 øre/kWh

2006 - 2049: 15,6 øre/kWh flatt

2. Basis prisbane

1998 - 2005: 14,9 øre/kWh stigende til 20,9 øre/kWh

2006 - 2049: 20,9 øre/kWh flatt

3. Høy prisbane

1998 - 2005: 17,5 øre/kWh stigende til 26,9 øre/kWh

2006 - 2049: 26,9 øre/kWh flatt

I nåverdiberegningen er det forutsatt at kraftprisen stiger i samme forhold som den generelle pris- og lønnsstigning, og det er ikke lagt inn inflasjonsmessig stigning i kraftprisen.

Med de investeringer, den kraftpris og kalkulasjonsrente som er vist i vedleggene, er det beregnet følgende nåverdier:

1. Lav prisbane, nåverdi =	-10,70 mill. kr	Bilag nr. 13
2. Basis prisbane, nåverdi =	+ 1,32 mill. kr	Bilag nr. 14
3. Høy prisbane, nåverdi =	+14,57 mill. kr	Bilag nr. 15

Ved kraftprisforutsetning for alternativ 1 er nåverdien negativ, det vil si at investeringen ikke er lønnsom ved den forutsatte kalkulasjonsrente (avkastningskrav) 7,0 % og lav prisbane.

Ved kraftprisforutsetning for alternativene 2 og 3 er nåverdien positiv, det vil si at investeringen er lønnsom ved kalkulasjonsrente 7 %.

Det er også beregnet et kraftprisalternativ som gir nåverdi lik 0, det vil si den kraftpris som må til for at prosjektet skal gå i balanse. Minste

kraftpris vil ved kalkulasjonsrente 7 % (det vil si ved internrente 7%) være:
2000 - 2005: 16,6 øre/kWh stigende til 20,22 øre/kWh
2006 - 2049: 20,22 øre/kWh flatt.

Internrente

Internrente er den rente (avkastningskravet) som gir nåverdi lik 0.

Internrenten for de tre vurderte prisbaner er:

Alternativ 1:	Internrente 4,49 %	Bilag nr. 16
Alternativ 2:	Internrente 7,288 %	Bilag nr. 17
Alternativ 3:	Internrente 10,035 %	Bilag nr. 18

Alternativene 2 og 3 ligger over minstekravet til avkastning for samfunnsmessig lønnsom utbygging ved kalkulasjonsrente 7%.

Konklusjon

Beregningen viser at reguleringen er samfunnsmessig lønnsom ved kraftpris lik eller større enn Alta Kraftlags basis prisbane.

Bedriftsøkonomisk gir kraftpris tilsvarende "basis prisbane" ved et avkastningskrav på 6 % av investert kapital, et risikotillegg på 1,288 prosentpoeng.

2.8 Andre fordeler

2.8.1 Øket kvalitet på kraftleveransen i forsyningsområdet

Kraftverkets beliggenhet bidrar til å redusere spenningstap på forsyningslinjen til Talvik, Langfjord, Øksfjordområdet og bedriften North Cape Minerals på Stjernøya, og bidrar til å holde en korrekt kvalitet på forsyningen.

2.8.2 Forsyningssikkerhet

Kraftverkets beliggenhet bidrar til å øke sikkerheten for kraftleveranse til områdene nevnt i pkt. 2.8.1.

2.9 Skader og ulemper - virkninger

2.9.1 Generelt

Kåven kraftverk har vært i drift i nær 50 år, og forholdene i og rundt reguleringsmagasinet har stabilisert seg. Det er ikke registrert stranderosjon eller andre skader av betydning.

For å få foreløpige merknader som grunnlag for å beskrive virkninger av reguleringen ble det

sendt en orientering med anmodning om uttalelse til 8 forskjellige instanser og representanter for næringsinteresser, Bilag 20.

Av hensyn til fremdriften av søknadsgrunnlaget måtte det settes en meget kort svarfrist. Det kom skriftlig tilbakemelding fra tre av de forespurte, Finnmark Fylkeskommune v/ fylkeskonservatoren, Bilag 21, Skogbrukssjefen i Finnmark, Bilag 22, og Fylkesmannen i Finnmark Miljøvern avdelingen. Bilag 23.

De fleste andre forespurte meldte tilbake pr. telefon at de ikke har spesielle anmerkninger, men forventer å få søknaden til uttalelse. Rein driftsforvaltningen kunne ikke gi uttalelse fra det aktuelle reinbeitedistriktet på grunn av den korte tidsfristen.

2.9.2 Faste kulturminner

Fylkeskonservatoren konstaterer i sitt brev av 30.03.98 at det hittil ikke har vært foretatt befaring i området i forbindelse med utbyggingen, men finner det svært sannsynlig at det finnes automatisk freda kulturminner i området.

Siden reguleringen ikke skal endres vil det være et spørsmål om kraftlaget har noe ansvar for å foreta slike undersøkelser nå, da det heller ikke ble prioritert ved utarbeidelse av økonomisk kartverk, jf. Bilag 2 1.

Fylkeskonservatoren gjør oppmerksom på at det skal hentes inn egen uttalelse fra Samisk kulturminneråd, Finnmark.

2.9.3 Ferdsl, fiske og friluftsliv

Det er ikke registrert at nedtappingen har vært til ulempe for ferdsel på magasinet. Alta Kraftlag bruker også i vinterhalvåret magasinet som

fremkomstvei fra Øksfjordbotn til kraftstasjonen.

Kåven jeger- og fiskeforening har forpaktet vassdraget, og har utført prøvefiske i Nasvatn, det første vannet ovenfor magasinet, i 1988 og i 1997. Fiskeutvalgets konklusjon er at situasjonen med hensyn til fisk ikke er forandret i denne perioden, bilag 24. I Kåvenvatn er det ikke foretatt prøvefiske.

Det foregår lite fiske i Kåvenvatn. Årsaken antas å være at vassdraget ovenfor magasinet er mere attraktivt som fiskeområde, og at en ved fiske i Kåvenvatn helst må ha båt på grunn av vannets størrelse.

Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, mener at en videreføring av konsesjonen med samme reguleringshøyde og manøvrering neppe vil endre forholdene med hensyn til virkning på flora og fauna i det berørte området. Bilag 23.

Det er ikke registrert at reguleringen er til spesiell ulempe for friluftslivet.

2.9.4 Vannforsyningsinteresser

Kåvenvatn har ingen interesse for vannforsyning.

2.9.5 Jord- og skogbruk

Skogbrukssjefen opplyser at de økonomiske skoginteressene i området er få. Skogen i området er verneskog. Siden reguleringen ikke skal endres, vil en fornyelse av reguleringskonsesjonen ikke medføre endringer når det gjelder forholdet til jord- og skogbruk. Bilag 22.

2.9.6 Flom og erosjonsfare

Nedenfor flomløpet, nær elveleiet for Kåvenelva, har det vært noe erosjon på grunn av flomvannet. Det antas at området har stabilisert seg etter den flomerosjon som har vært.

2.9.7 Avbøtende tiltak

Det må vurderes om det er behov for tiltak i området hvor det har forekommet erosjon nedenfor flomløpet"

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. Vi har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Alta kommune har i kommunestyret 31.05.1999, sak PS 0039/99 vedtatt følgende uttalelse:

1. Alta kommune anbefaler at det gis fornyet konsesjon til Alta Kraftlag a/l for drift av Kåven Kraftverk.
2. Alta kommune anbefaler at framtidig manøvreringsreglement følger prinsippene gjeldende manøvreringsreglement og den kjørestrategi regulanten har hatt for drifta av kraftverket.

3. Alta kommune ber om at kommunen også ved fornyet konsesjon tilkjennes konsesjonskraft fra Kåven Kraftverk.
4. Alta kommune anbefaler at konsesjonsavgiften til kommunen økes fra 12,83 kr pr. naturhestekraft til 25 kr pr. nat.hk.
5. Alta kommune ber om at det årlig ytes et tilskudd til kommunen på kr 30.000,- som kanaliseres til lokale jeger- og fiskeforeninger som kompensasjon for skader reguleringen påfører fiskebestanden i vassdraget.
6. Alta kommune ber om at det inntas i konsesjonsvilkårene at is ved utløpet av kraftstasjonen ikke skal brytes. Det må utvises akt-somhet mot oppdrettsanleggene i Langfjorden dersom isbryting må foretas.

Fra innstillingen refereres følgende:

Vurdering:

Berørte interesser.

Kåven kraftverk har vært i drift i 50 år, og en kan ut fra den tid som har gått, gå ut fra at forholdene mht. virkning på flora og fauna har stabilisert seg. Vi regner derfor ikke med at en videreføring av gjeldende manøvreringsreglement og kjørestrategi for anlegget vil endre forholdene for de berørte interessene i området.

Med en reguleringshøyde på 20 meter vil de beste produksjonsområdene for ørret være sterkt og varig skadet. Reguleringen er av en slik type at det ikke vil være naturlig å gjennomføre fiskeutsettinger i Kåvatnet som kompensasjonstiltak. Ut fra gjeldende forskrift om fiskeutsettinger og veterinære hensyn, vil det trolig falle regulanten urimelig dyrt å innfri et utsetningspålegg, da en kan regne med at regulanten først må investere i settefiskanlegg.

Regulanten har på frivillig grunnlag engasjert seg i kompensasjonstiltak gjennom tilskudd til jeger og fiskerforeningen, som driver kultivering i vassdraget. En slik ordning bør formaliseres, og rådmannen anbefaler at regulanten pålegges i konsesjonsvilkårene å innbetale til kommunen et fast årlig beløp for å styrke fiskeinteressene i kommunen generelt, og Kåvassdraget spesielt. For Kobbholm kraftverk i Sør-Varanger som er av samme størrelse som Koven, har departementet fastsatt et årlig beløp på kr 30.000,- til fremme av innlandsfiske i kommunen. Rådmannen anbefaler et tilsvarende beløp for Kåven Kraftverk.

For oppdrettsanlegget i Langfjord vil det klart være en fordel om regulanten tok ansvar for å passe eventuell dravis som skyldes isbryting utenfor kraftstasjonsutløpet i Kåven. Det er også en klar samfunnsinteresse i å redusere faren for skade på oppdrettsanlegg med mulig påfølgende rømming. Rådmannen vil derfor anbefale at det tas inn i konsesjonsvilkårene at regulanten plikter å passe isen til den har drevet ut Langfjorden.

Økonomi, konsesjonsavgift og konsesjonskraft.

Alta Kraftlag viser i sin søknad om ny konsesjon at anlegget har en marginal bedriftsøkonomisk lønnsomhet. Disse beregningene forutsetter inntjening som for et nytt anlegg. Vi formoder at investeringene i anlegget har forrentet seg i løpet av 50 års driftstid. Med dette utgangspunktet vil fortsatt drift av anlegget trolig være bedriftsøkonomisk lønnsomt med en strømpris langt ned mot 7 øre/kWh, og gi et betydelig overskudd i drifta.

Dette overskuddet kan beregnes med utgangspunkt i følgende tall tatt ut av søknaden:

Produksjon 17,3 GWh, gjennomsnittlig kraftpris 14,9 øre/kWh (basis pris), Drifts og vedlikeholdskostnad 4 øre/kWh, Nyinvesteringer 3 øre/kWh. Videre forutsetter vi at anlegget er nedskrevet etter 50 år. Dette vil tilsvare et driftsresultat som følger: $17,3 \times (0,149 - 0,07)$ kr = 1,367 mill. kr.

Ut fra en vurdering av det bedriftsøkonomiske resultat for Kåven Kraftverk er det naturlig for Alta kommune å gjøre krav på en videreføring av konsesjonskraft og konsesjonsavgift. Konsesjonsavgift fastsettes etter skjønn av NVE, men kan etter nye regler ikke overstige kr 30,- pr. nat.hk. I denne vurderingen er anleggets driftsøkonomi en viktig faktor. I forbindelse med fornyet konsesjon for gamle kraftverk har NVE fastsatt konsesjonsavgift opp til 25 kr pr. nat.hk. Rådmannen anbefaler at Alta kommune ber om at konsesjonsavgifta for Kåven Kraftverk økes."

Finnmark Fylkeskommune har i brev datert 28.05.1999 kommet med følgende uttalelse:

"Det vises til NVEs brev datert 19.02.99.

Finnmark fylkeskommune har ingen innvendinger til at Alta Kraftlag A/L gis fornyet konsesjon for Kåven kraftverk i Alta kommune.

Kåven kraftverk ligger i reinbeitedistrikt 27 Joalikonjarga. Distriktet har i sitt utkast til distriktsplan påpekt at reguleringen fører til dårlig is (oppsprekking) som utgjør en reell risikofaktor for reinen. Dette er ikke nevnt i søknaden fra Alta kraftlag (kap. 2.9 Skader og ulemper - virkninger). Finnmark fylkeskommune vil anbefale at Alta kraftlag og reinbeitedistriktet kommer sammen for å diskutere mulige tiltak for å redusere faren for tap av rein, og at NVE følger opp dette gjennom konsesjonsvilkårene."

Fylkesmannen i Finnmark, miljøvernavdelingen, har i brev datert 09.06.1999 kommet med følgende uttalelse:

"Saken gjelder fornyet konsesjon for Kåven kraftverk med de eksisterende reguleringer, vannføringer og inngrep uforandret. Fylkesmannen uttaler seg til saken om forhold knyttet

til forurensning, landbruk og miljø. Fylkesmannen har ikke mottatt kommunens uttalelse.

Reguleringsamplituden i magasinet er på 20 meter og reguleringen har pågått i nesten 50 år. Ørretbestanden i magasinet er skadelidende på grunn av utvasking i strandsonen og årlige tørrlegginger. Rekruttering til magasinet kan i noen grad foregå fra ovenforliggende del av vassdraget, men næringsgrunnlaget for produksjon av for ørret er betydelig redusert. Det ventes ingen endringer i denne etablerte situasjonen.

Det er ingen landbruks- eller skogbruksinteresser i området. Når det gjelder de øvrige gjennomførte inngrepene i forbindelse med dambygging og situasjonen i det gamle elveleiet nedstrøms magasinet, forventes heller ingen endringer i de etablerte forholdene. Det ventes ingen endringer i form av tilslamming eller forurensningsmessig nye forhold.

I det gamle konsesjonsdokumentet var det hjemmel for utsetting av fisk. Det er ikke gitt pålegg om utsetting av fisk, men dette skal likevel i noen grad være utført sporadisk av den lokale fiskeforeningen.

Fylkesmannen anbefaler at det ved fornyelse av konsesjonen tas inn generelle vilkår om etterundersøkelser av fiskebestanden. I stedet for vilkår om utsetting av fisk, anbefaler Fylkesmannen at det tas inn et vilkår om årlig innbetaling av et beløp til et fond som disponeres av Alta kommune for tilrettelegging og opphjør av fisket i kommunen generelt. Siden magasinet reguleringshøyde på 20 m medfører så stor ødeleggelse av næringsgrunnlaget for ørretbestanden, er det ikke hensiktsmessig å binde seg opp til at midlene må brukes der. Beløpet foreslås til årlig kr 40.000 med indeksregulering.

Fylkesmannen anbefaler at konsesjonen fornyes."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev datert 31.08.1999 kommet med følgende uttalelse:

"Vi viser til oversendelse fra NVE av 19.02.99 og uttalelse fra Fylkesmannen i Finnmark av 9.6.99.

Alta Kraftlag A/L søker om fornyet konsesjon for Kåven kraftverk med eksisterende reguleringer, vannføringer og inngrep uforandret.

Kovvatnet reguleres i dag 20 meter, og reguleringen har pågått i nesten 50 år. Ørretbestanden i magasinet er skadelidende på grunn av utvasking i strandsonen og årlige tørrlegginger. Det forventes ingen endringer i dagens situasjon av ny konsesjon. For å kompensere for det dårlige fisket reguleringen gir, anbefales at det settes vilkår om avsetting av midler til tilrettelegging og opphjør av fisket i kommunen generelt.

Direktoratet for naturforvaltning kan tilrå at konsesjonen fornyes, og anbefaler at eksisterende konsesjonsvilkår erstattes med følgende nye:

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a) å sørge for at forholdene i Kovvatnet er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b) å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utføres slik at tap av fisk unngås,
- c) å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser /eller etterundersøkelser.

III

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Alta kommune på kr 30.000, til opphjelp av fisk/fritidsfiske. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret til opphjelp av fisk i kommunen. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i vilkår, dekkes av konsesjonæren."

Fiskeridepartementet har i brev datert 21.05.1999 kommet med følgende uttalelse:

"Vi viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat datert den 19. februar 1999.

Søknaden har blitt oversendt til Fiskeridepartementets underliggende etater, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Kystdirektoratet (brevkopier er vedlagt). Etatenes merknader tilsier at reguleringen av Kåven kraftverk som det legges opp til i søknaden om fornyet konsesjon, ikke vil få vesentlige betydninger for fiskeri og oppdrettsnæringen og kystforvaltningen.

Med dette meddeles at Fiskeridepartementet ikke har merknader til ovennevnte søknad."

Bergvesenet har i følge brev datert 19.03.1999 ingen merknader til saken.

Reindriftsforvaltningen for Vest-Finnmark har i brev datert 07.06.1999 kommet med følgende uttalelse:

"Viser til Deres brev av 19.2.99.

Reindriftsagronomen har innhentet uttalelse fra det berørte reinbeitedistrikt 27-Joalikkonjarga om overnevnte sak, som i brev av 5.6.99 uttaler følgende:

"Utbygging av Kaaven kraftverk har medført til ulemper, merarbeid og skader for distriktet.

Ulempene består i at flere av trekkveiene for rein ble stengt eller betydelig innskrenket av oppdemning av Kaavenvannet. Trekkveiene på nordsiden av Kaavenvannet (olggut ruollavaggi/ ytre Trolldalen) er nesten helt stengt. Området er svært bratt og ulendt. I dag er det kun en trekkvei som er noenlunde brukbar. Trekkveien er mellom vannrøret og Kaavenvannet. Hvis denne trekkveien blir enda smalere, da blir det vanskelig eller umulig for reinen å passere området.

Under høstsamlingen har vi hatt problemer med å jage reinen forbi området fordi passasjene forbi Kaavenvannet er trang. I verste fall fører det til at rein blir igjen i Beacedlevva området. Rein som blir igjen har liten eller ingen muligheter til å overleve vinteren i området.

På grunn av at de naturlige trekkveiene er stengt, blir ikke beitelandet i Beacedlevvaområdet optimalt utnyttet.

Isen i vannet utgjør en reell risikofaktor for reinen. Det er råker og sprekker som rein kan falle i og drukne. Oppdemning av vannet har også lagt stort beiteland under vann.

Da oppdemning av Kaavenvannet har medført til ulemper, skader og medarbeid for distriktet, ønsker distriktet å gjøre avtale med Alta kraftlag hvor følgende blir avklart:

- Mulig utbedring av trekkveiene.
- Kompensasjon for merarbeid og tap.

Reindriftas bruk av Kåven-området (jf. vedlagte arealbrukskart (kart 1))

Sommerbeite I (røde streker med liten mellomrom): Høysommerland, sentrale deler som regel over skogsgrensa, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektsplage innenfor korte avstander.

Sommerbeite 2 (røde streker med større mellomrom) Lavereliggende sommerland, mindre sentrale og/eller mindre intenst brukte områder.

Vårbeiteland I (skrå grønne streker med liten mellomrom): Tidlig vårland, de deler av vårområdet som beites tidligst.

Vårbeiteland 2 (skrå grønne streker med større mellomrom) Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fjordårskalver oppholder

seg i kalvingstida. Hit kan også kalver/ simler trekke seinere på våren.

Trekkleie (svart strek med piler): Viktige naturlige trekk mellom beiteområder og forbi passasjer der reinen trekker, enten enkeltvis eller i flokk.

Reindriftsagronomens uttalelse:

Reindriftsagronomen går imot at det gis fornyet konsesjon for Kåven kraftverk, før Alta kraftlag AL og reinbeitedistrikt 27- Joalikkonjarga har avklart følgende:

- utbedring av trekkvei for rein mellom sjøen og Kåvenvannet.
- kompensasjon for merarbeid og tap som Kåven kraftverk medfører for distriktet

Med bakgrunn i det overnevnte anmoder Reindriftsagronomen de berørte parter om å møtes og befare området, for å avklare hvordan man i fellesskap kan løse problemer Kåven kraftverk har medført reindriften i distrikt 27-Joahkkonjarga.

Denne uttalelsen er gitt i medhold av områdestyrets delegeringsvedtak i sak 20/97.”

Samisk kulturminneråd har i brev datert 28.04.1999 gitt følgende uttalelse:

”Vi viser til Deres brev med vedlagt søknad om fornyet konsesjon for Kåven kraftverk fra Alta kraftlag a/l. Vi viser også til brevkopi mottatt av 23.04.99 fra Alta kraftlag.

Gjeldende konsesjon for kraftutbygging av Kåvenvannet ble gitt i 1949. Anlegg tilknyttet kraftutbygging er aldri vurdert opp mot eventuelle kulturminneverdier i området. Grunnen er at datidas lovverk for vern av fornminner ikke inneholdt bestemmelser for undersøkelsesplikt i forbindelse med denne typen tiltak. Det var ikke før «fornminneloven» av 1951 ble vedtatt at større offentlige eller private tiltak ble meldepliktige etter loven.

Kraftutbyggingen av Kåvenvannet har altså aldri vært inne hos kulturminnevernmyndighetene til uttalelse. Hverken området rundt Kåvenvannet eller området ved kraftstasjonen i Indre Kåven er befart av kulturminnemyndighetene i andre sammenhenger.

Nye tiltak og markinngrep er meldepliktig jf. undersøkelsesplikten §§ 8, 9 i Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.

På bakgrunn av generell kunnskap om området finner vi det svært sannsynlig at deler av området som omfattes av kraftverket med tilhørende anlegg, kan inneholde automatisk fredete samisk kulturminner. Dette gjelder særlig området i Indre Kåven.

I søknad om fornyet konsesjon er en rekke vedlikehold- og ombyggingstiltak omtalt. Disse er også nærmere omtalt i brev av 22.04.99. Vedlikehold/ombygging av selve damanlegget vil sannsynligvis ikke komme i konflikt med samis-

ke kulturminner i særlig grad. Eventuelle veiutbedringer, samt prøvegraving med hensikt å opprette massetak vil bli nødvendig å befare for å vurdere konfliktpotensiale med eventuelle samiske kulturminner/kulturmiljø i de aktuelle områdene.

Tiltakshaver er pliktig å betale utgifter forbundet med befaringen, jf. kulturinnelovens § 10. Tiltakshaver i dette tilfellet er Alta kraftlag AL.

I brevkopi av 22.04.99 fremgår det at det allerede er foreslått befaring i området den 10.06.99. Samisk kulturminneråd ser det som hensiktsmessig at vi deltar på denne befaringen.”

I brev av 07.07.1999 til Alta Kraftlag A/L gir Samisk kulturråd følgende uttalelse, basert på avholdt befaring i områder:

”Samisk kulturråd har gjennomført befaring i området, uten at automatisk fredete samiske kulturminner ble registrert. Vi har derfor ingen merknader til søknad til fornyet konsesjon.”

I samme brev tar de opp noen generelle oppfordringer til forholdet til kulturminner:

”Skulle det under arbeidet i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses om melding sendes Samisk kulturråd omgående, jf. Lov om kulturminner av 1978, § 8. Vi forutsetter at dette pålegget formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i følge kulturinnelovens § 4. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme freda kulturminner eller sikringssona på 5 meter rundt kulturminnet, jf. §§ 3 og 6.

Samiske kulturminner kan f.eks. være: Hus-tufter, gammetufter, teltboplasser (synes som et steinsatt ildsted), graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er ikke funnet og registrert av kulturminnevernet ennå.”

De gjør også oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Samisk kulturminneråd, og viser til egen uttalelse fra Finnmark Fylkeskommune.

Kåven Jeger og Fiskeforening har i brev datert 26.10.1999 kommet med følgende uttalelse:

”Vi er ikke blitt tatt med på høring i denne sak, men er blitt informert via bakveier. Da interessene som Kåven JFF ivaretar absolutt blir berørt i denne sak har vi følgende innvendinger:

Opprydding etter anleggstiden ved Kåvenvann

Det ligger fortsatt skrot etterlatt som er til sjenanse for mennesker og dyr. Dette krever vi fjernet.

Kompensasjon for tapte fiskeressurser

Kåven JFF mener at det skal betales en kompensasjon pr. år på kr 30 000 som dekning for tapte fiskeressurser. Beløpet vil gå til kultivering av vassdrag i området samt andre friluftstiltak som Kåven JFF står for. Disse tiltakene kommer det lokale friluftslivet til gode.

Dersom Kåven JFF skulle bli lagt ned kan beløpet utbetales til Alta kommune som må forplikte seg til at beløpet blir brukt i nevnte område.”

Alta kraftlag A/Ls kommentarer til uttalelsene

Alta Kraftlag A/L har i brev datert 22.09.1999 kommet med følgende kommentarer til uttalelsene:

”Generell kommentar til økonomi

Alta Kraftlag har tre mindre vannkraftverk, Kåven er det største av disse. Det samlede driftsresultatet på vår kraftproduksjon i 1998 viser et underskudd på 126.000 kroner før fordeling av felleskostnader, etter fordelingen er resultatet et underskudd på mer enn 900.000 kroner. Viser her til kopi av "NVE-rapporteringen" for 1998. Vår egenproduksjon ble i 1997 solgt til Ishavskraft frem til og med år 2000. Prisen for 1998 var 14,88 øre/kWh som nok må sies å være betydelig over dette årets markedspris. Til sammenligning var snitt spotpris for 1998 11,623 øre/kWh. Vi har et underskudd på tross av at vi har fått solgt vår kraft for 32 % over spotpris 1998. Som NVE sikkert er kjent med forutsier ledende aktører i bransjen en fortsatt lav kraftpris i overskuelig fremtid. Med disse fremtidsutsikter ber vi om at en fornyet konsesjon ikke må innebære økte kostnader for Alta Kraftlag.

Kommentarer til uttalelser fra Alta kommune og Fylkesmannen i Finnmark

Alta Kraftlag ber om at konsesjonsavgiften og tilskudd til jeger og fiskeforeninger ikke økes, se kommentarer i avsnitt om økonomi ovenfor. Tilskuddet for skader på fiskebestanden bør også i fortsettelsen kanaliseres rett til Kåven Jeger- og Fiskeforening, som vi betaler et årlig tilskudd på 15.000 kroner. Etter vår mening kan foreningen utnytte midlene mest effektivt, og til beste for fiskebestanden i det berørte vassdraget. Det er også den eneste foreningen som er engasjert i dette vassdraget. Denne ordningen er for øvrig lik vår avtale med Kåfjord JFF, som vi betaler et tilskudd som følge av Mathisfoss kraftverk. Vi har her fått positiv omtale både fra Fylkesmannens miljøvernnavdeling og Direktoratet for naturforvaltning, på vår avtale direkte med Kåfjord JFF.

Til Alta kommunes kommentar om isbryting i utløpet av kraftstasjonen bemerkes at Alta Kraftlag ikke bryter is i fjorden. Transport til Kåven i perioder med is på fjorden går på land.

Kommentarer til uttalelser fra Fylkeskommunen i Finnmark og Reindriftsforvaltningen

Alta Kraftlag har aldri registrert skader for reindrifta som følge av oppbrekking av is på Kåvenvannet. Det er ikke rein i området i den perioden vannet er islagt. Vi har hatt to fastboende maskinister ved kraftverket fram til 1989, og har derigjennom god kjennskap til når reinen kommer inn i området.

Trekkveien på sørsiden av vannet har etter vår mening blitt bedret, da Alta Kraftlag har anlagt både veier og bruer i dette området. Det er observert at reinen går under rørgata mellom dammen og kraftverket, og benytter bro som er bygget over rørgata. Når det gjelder trekkveiene generelt minner vi om at det her ikke er snakk om nye inngrep, men en fornyet konsesjon på forhold som har eksistert i 50 år.

Til Reindriftsforvaltningens punkt om "kompensasjon for merarbeid og tap" viser vi til dom i Alta herredsrett av 29. juni 1998 (sak. nr. 97-00318 A) og i Hålogaland Lagmannsrett den 25. juni 1999 (sak. nr. 98-00801 A/09) angående Hakkstabben kraftverk på Seiland, hvor nøyaktig tilsvarende krav ble fremsatt. Her fikk Alta Kraftlag medhold i sitt syn på at det ikke skal betales slik kompensasjon.

Engangserstatning for ulemper ved utbyggingen, samt saksomkostninger er utbetalt etter sak i Alta Herredsrett den 18. august 1967, sak 12/66 B. Alta Kraftlag har etter denne kjennelsen betalt 33.000,- kroner i engangserstatning, vi mener erstatningen ikke er knyttet opp mot konsesjonsperioden, og at problemstillingen om erstatning derfor ikke er relevant.

Vi kan ut i fra dette ikke se at det er kommet til momenter som gjør det nødvendig med nye avklaringer overfor reindriften.

Kommentarer til uttalelser fra Direktoratet for naturforvaltning

Kåven Jeger og Fiskeforening har forpaktet vassdraget, og tatt seg av kultivering i magasinet. Fiskeforeningen har foretatt utsetting av fisk samt utført prøvefiske og laget en tilgjengelig rapport på arbeidet, de leverer også årlig sin årsberetning til Alta Kraftlag. Vi mener dermed vassdraget er i de beste hender med hensyn på de punkter Direktoratet har anmerket.

Dersom det er ønskelig med utfyllende opplysninger eller dokumentasjon vil dette raskt besørges av oss.”

Norges vassdrags- og energidirektorats merknader

Innledning

Alta Kraftlag A/L søker, i henhold til vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917, om ny regule-

ringskonsesjon for Kovvatnet, og i henhold til industrikonsesjonsloven av samme dato om bruksrettskonsesjon for utnyttende fall frem til 2050.

Ved kgl.res. 27. mai 1949 fikk Alta Kraftlag A/L tillatelse til å foreta regulering av Kovvatnet i daværende Talvik herred, nå Alta kommune. Konsesjonstiden ble satt til 50 år, og reguleringskonsesjonen gikk ut 27. mai 1999. Etter søknad datert 04.12.1998, fikk Alta Kraftlag A/L i brev fra Olje og energidepartementet av 15.02.1999 tillatelse til å drive Kåven kraftverk etter tidligere vilkår, frem til konsesjons-søknaden av 03.06.1998 er ferdigbehandlet. Olje- og energidepartementet gjør oppmerksom på at vilkårene i en eventuell ny konsesjon vil bli gitt med virkning fra tidspunktet for utløp av eksisterende konsesjon.

Alta Kraftlag A/L er et andelslag med begrenset ansvar og med kundene som eiere. Kåven kraftverk er det største av i alt 3 kraftverk selskapet eier og driver. Kraftverket ligger ved Kovvatn i Alta kommune, nord for Langfjorden, ca. 50 km n/v for Alta. Nedbørsfeltet for Kåven kraftverk er 62,6 km², og har et midlere avløp på 68,4 mill. m³ i året.

Innvunnet effekt er større enn 1000 naturhestekrefter, og det må derfor søkes om bruksrettskonsesjon. Ved kontrakt av 20. mai 1950 med Finnmark Jordsalgskommisjon fikk Alta Kraftlag A/L tillatelse til å leie vannrettighetene i Kåvenvassdraget i 50 år. Det er nå inngått ny leieavtale mellom Statskog SF v/ Finnmark Jordsalgskontor og Alta Kraftlag A/L for en ny 52-års periode frem til 2050.

Alta Kraftlag A/L søker derfor om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som for ny reguleringskonsesjon.

Reguleringen

Kåven kraftverk har inntak i magasin Kovvatn, som reguleres mellom LRV kt. 99,00 og HRV kt. 119,00. Magasinet har 3 dammer; en platedam (dam 1), en platedam med overløp på hele kronelengden (dam 2) og en mindre jordfyllingsdam (dam 3). Platedammen er bygd i 1952, med laveste punkt på ca. kt. 113,0. Damkrona ligger på kt. 120,0. Platedammen med overløp på hele kronelengden er bygget i 1951 - 52. Lengden på overløpet er 60,0 meter, og laveste punkt på dammen er ca. kt. 116. Jordfyllingsdammen er bygd i 1951, med kronebredde 2,5 m. Det er setninger i fyllingen, og laveste punkt på dammen er ca. kt. 116,0.

Dammene er i forholdsvis god stand, men Alta Kraftlag A/L går inn for en generell opprusting av disse i henhold til damforskriftene, med en samlet kostnad på 870.000,- eks. mva. Av dette er 600.000 eks. mve beregnet på opprusting av jordfyllingsdammen. Denne har synlig fall mot vannsiden, og det er betydelige setninger i fyllingen.

Kraftverket

Fra inntaket er det en 58 m lang tunnel (4 m²), frem til lukeskjakt med grovwaregrind og inntaksluke. Luketerskelen er på kt. 94,35. Videre er det en 148 m lang tunnel (4 m²) frem til finvaregrinda med areal 9 m². Fra tunnelen er det stålrør med diameter 1600 mm og 1500 mm, i alt ca. 330 m ned til kraftstasjonen. Begge varegrinder er godt vedlikeholdt og i god stand. Inntaksluka ble skiftet i 1996. Det har ikke vært noen problemer med tunnelen. Turbinrøret ble sandblåst og malt ut- og innvendig i 1980, og er i god stand.

Kraftstasjonsbygningen ble ombygget i 1980. Senere er det utført diverse vedlikehold, blant annet omteking av taket. Bygningen er i god stand. Turbinen er 1 stk. horisontal Francisturbin, med nominell ytelse 3,5 MW ved slukeevne 3,8 m³/s

Optimal driftsvannføring er 3,2 m³/s, og minimal driftsvannføring ca. 1,5 m³/s. I perioder har turbinen vært kjørt med ytelse opp til 4,2 MW, dvs. 4,6 m³/s. Det ble utført full revisjon på turbinen i 1988, og den er i god stand.

Det er installert en generator med ytelse 5 kVA. Denne ble omisolert i 1979, og er i god stand. Det ble installert nytt kontrollanlegg i 1981.

Manøvrering

Vassdraget fra Kovvatn og ned til sjøen er ca. 1 km langt, og det er ikke bebyggelse langs vassdraget. Magasinet tappes slik at LRV nåes i perioden 15. april - 1. mai. Magasinfyllingen starter i perioden 15. mai - 30. juni. Under oppfyllingen kjøres stasjonen med 4 MW fra magasin vannstand kt. 104,0 til kt. 117,0. Deretter holdes vannstanden på ca. kt. 117,0 slik at det er plass i magasinet til å ta i mot eventuelle høstflommer. Når muligheten for høstflom er over, tappes magasinet jevnt ned slik at det er tomt i siste del av april.

Det er ikke målt vannstander og restvannføringer i vassdraget i konsesjonsperioden. Beregnede sannsynlige variasjoner i restvannføringen i elvestrekningen nedenfor dammen viser at denne varierer fra nær 0 til nær 16 m³/s. Vannføringen ligger i de fleste år mellom 0 og ca 0,6 m³/s, med topper i juni - august når det er overløp fra magasinet.

Sannsynligheten for overløp på grunn av høstflommer reduseres ved at magasin vannstanden holdes ca. 2 m under HRV utover høsten. Når vårflommen starter er magasinet normalt tomt, og vårflommen samles opp i magasinet.

Anleggsveier

Anleggsvei til Dam I trenger noe vedlikeholdsarbeider for å kunne brukes som traktorvei. Veien til Dam 2 er mye skadet av flomvann fra overløpet, og trenger betydelig vedlikeholds- og ombyggings-

arbeider for å kunne brukes som traktorvei. Det er en meget dårlig anleggsvei til Dam 3. Disse vegene brukes ikke av allmennheten eller til næringsformål.

Omsøkt plan

- Reguleringen

Alta kraftlag A/L søker om ny konsesjon for den regulering som har vært praktisert siden 1949.

- Vedlikehold av dammer

Det må foretas enkelte vedlikeholdstiltak på eksisterende dammer. Utover dette skal det ikke foretas endringer i forhold til eksisterende reguleringer og installasjoner.

- Forholdet til Samlet plan for vassdrag, verneplaner, fylkes- og kommuneplaner m.m.

I og med at det søkes om en videreføring av eksisterende regulering, vil ingen nye arealer bli berørt.

Oppsummering av tiltakets virkninger

- Positive

Kåven kraftverk har en midlere årlig produksjon på 17,3 GWh. Kraftverkets beliggenhet bidrar til å redusere spenningstap på forsyningslinjen til Talvik, Langfjord, Øksfjordområdet og bedriften North Cape Minerals på Stjernøya, og bidrar til å opprettholde kvaliteten på forsyningen. Kraftverkets beliggenhet bidrar også til å øke sikkerheten for kraftleveranse til de samme områdene.

- Negative

Etableringen av magasinet og reguleringen har hatt negative konsekvenser for ørretbestanden i vannet. Naturforholdene har i den perioden reguleringen har eksistert stabilisert seg i forhold til de inngrepene som ble gjort i og rundt reguleringsmagasinet. Det foregår lite fiske i Kovvatn. Årsaken antas å være at vassdraget ovenfor magasinet er mer attraktivt som fiskeområde, og at en ved fiske i Kovvatn helst må ha båt på grunn av vannets størrelse. Det er gjennomført prøvafiske i Nasvatn, det første vannet ovenfor magasinet, i 1988 og i 1997. Konklusjon er at situasjonen med hensyn til fisk ikke er forandret i denne perioden. I Kovvatn er det ikke foretatt prøvafiske. Det er ikke registrert at reguleringen og nedtappingen er til spesiell ulempe for friluftslivet og ferdsel ved og på magasinet.

Reindriftsforvaltningen for Vest-Finnmark bemerker at utbyggingen og driften av kraftverket har forstyrret reinens trekkveger, samt gjort isen usikker og farlig for rein. Dette har ført til driftsmessige problemer i distriktet.

De økonomiske skoginteressene i området er få. Siden reguleringen ikke skal endres, vil en fornyelse av reguleringskonsesjonen ikke medføre endringer når det gjelder forholdet til jord- og skogbruk.

Det er ikke registrert stranderosjon eller andre skader av betydning. Nedenfor flomløpet, nær elveleiet for Kovenelva, har det vært noe erosjon på grunn av flomvannet, men det antas at området har stabilisert seg etter den flomerosjon som har vært.

Andres vurdering

Alta kommune anbefaler ny konsesjon etter samme manøvreringsreglement som tidligere. De ber også om at konsesjonskraft og avgifter opprettholdes, og at avgiftssatsen økes fra 12,83 kr pr. nat.hk. 25 kr pr. nat.hk. De foreslår kompensasjon for skader reguleringen påfører fiskebestanden i vassdraget i form av årlig tilskudd fra Alta kraftlag A/L på kr 30.000,-. Dette kanaliseres til lokale jeger og fiskeforeninger. De ber også om at det i konsesjonsvilkårene kommer med at is ved utløpet av kraftstasjonen ikke skal brytes, og at det må utøves aktsomhet mot oppdrettsanlegg dersom isbryting må foretas.

Finnmark fylkeskommune har ingen innvendinger til at Alta Kraftlag A/L gis fornyet konsesjon for Kåven. Det påpekes at reguleringen fører til dårlig is (oppsprekking) som utgjør en reell risikofaktor for reinen, noe som ikke er nevnt i søknaden. Finnmark fylkeskommune vil anbefale at Alta kraftlag A/L og reinbeitedistriktet kommer sammen for å diskutere mulige tiltak for å redusere faren for tap av rein, og at NVE følger opp dette gjennom konsesjonsvilkårene.

Fylkesmannen i Finnmark er av den oppfatning at naturtilstanden i området har stabilisert seg gjennom 50 års drift av anlegget, og anbefaler derfor at ny konsesjon gis. De anbefaler også at det i konsesjonen tas inn generelle vilkår om etterundersøkelse av fiskebestanden, og at det istedet for vilkår om utsetting av fisk tas inn et vilkår om årlig innbetaling til et fond som disponeres av Alta kommune. Dette fondet skal gå til tilrettelegging og opphjelpe av fisket i kommunen generelt. Beløpet foreslås til kr 40.000,- pr. år med indeksregulering.

Direktoratet for naturforvaltning kan tilrå at konsesjonen fornyes, og anbefaler at eksisterende konsesjonsvilkår for naturforvaltning erstattes med nye standardvilkår. For å kompensere for det dårlige fisket reguleringen gir, anbefales at det settes vilkår om avsetting av midler til tilrettelegging og opphjelpe av fisket i kommunen generelt. Det foreslåtte beløpet på 30.000,- pr. år innbetales til Alta kommune.

Fiskeridepartementet har innhentet uttalelser fra departementets underliggende etater, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Kystdirektoratet, og meddeler at de ikke har merknader til søknaden.

Bergvesenet har ingen merknader til saken.

Reindriftsforvaltningen for Vest-Finnmark, ved reindriftsagronomen har innhentet uttalelse fra det berørte reinbeitedistrikt 27-Joalikkonjarga, som har innvendinger i form av at utbyggingen og driften av kraftverket har forstyrret viktige trekkveger og gjort isen usikker og farlig for rein. Dette har ført til driftsmessige problemer i distriktet. De ønsker å gjøre en avtale med Alta Kraftlag A/L angående mulig utbedring av trekkveiene og kompensasjon for merarbeid og tap.

Samisk kulturminneråd etterlyser undersøkelse av kulturminner i området, noe som senere er gjennomført. Etter dette har kulturminnerådet ingen merknader til søknaden. De tar også opp enkelte generelle synspunkter om kulturminner og hvordan eventuelle nye funn i forbindelse med arbeidet på anlegget skal følges opp.

Kåven Jeger og Fiskeforening krever at skrot som ligger igjen etter anleggstiden må fjernes. Kåven JFF presiserer i et senere brev, datert 02.12.1999, at det ikke er Alta Kraftlag A/L som har etterlatt skrot, men de som har hatt utbygginga for Kraftlaget. De mener at det skal betales en kompensasjon pr. år på kr 30 000,- som dekning for tapte fiskeressurser. Beløpet vil gå til kultivering av vassdrag i området samt andre friluftstiltak som Kåven JFF står for.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Vurdering

Reguleringen i Kovvatn har eksistert i 50 år, med Alta Kraftlag A/L som konsesjonær. I henhold til vassdragsreguleringsloven søker de nå om ny konsesjon for regulering av vannet, med samme manøvrering som gitt i tidligere konsesjon. For å tilfredsstille kravene i forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg, skal det også gjennomføres enkelte vedlikeholds- og opprustingstiltak på dammene.

Alta Kraftlag A/L har inngått ny leieavtale for fallrettigheter med Statsskog SF v/ Finnmark Jordsalgskontor for en periode på 52 år, frem til 2050. Alta Kraftlag A/L søker derfor også om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som for ny reguleringskonsesjon.

Strømforsyningen fra kraftverket har positive virkninger lokalt. Beliggenheten bidrar til å redusere spennings tapet på forsyningslinjen til Talvik, Langefjord, Øksfjordområdet og bedriften North Cape Minerals på Stjernøya, og bidrar til å holde en tilfredsstillende kvalitet på forsyningen. Kraftverkets beliggenhet bidrar også til å øke sikkerheten for kraftleveransen til de samme områdene.

Etableringen av kraftverket og reguleringen på 20 meter som ble gjennomført på 50-tallet har hatt noen negative virkninger på naturmiljøet, i første rekke på fiskestammen i Kovvatn. I tillegg hevdes det at utbyggingen og driften av kraftverket har forstyrret trekkveger for tamrein i distriktet og at isen

er blitt usikker og farlig for rein. Dette skal, i følge reindriftsforvaltningen, ha ført til driftsmessige problemer for reieiere i distriktet. Reguleringen ser ikke ut til å ha store negative konsekvenser for områdets betydning for friluftsliv og ferdsel.

I høringsuttalelsene fokuseres det i stor grad på hvilke konsekvenser en ny konsesjon vil få i forhold til den tilstanden som eksisterer i området i dag. Naturforholdene har i perioden siden oppstarten etablert seg i forhold til reguleringspraksisen og de inngrepene som ble gjort i og rundt reguleringsmagasinet. I og med at det ikke søkes om endret regulering, vil denne tilstanden ikke endres.

De merknadene som er kommet inn til planen, viser at det er begrensede negative konsekvenser forbundet med ny konsesjon. Det er ingen av høringsinstansene som krever at ny konsesjon ikke skal gis, og at anlegget skal nedlegges.

På bakgrunn av at brukerinteressene og naturforholdene har tilpasset seg eksisterende regulering, er NVEs samlede vurdering at tiltaket i form av en ny konsesjon med samme reguleringspraksis som tidligere ikke har negative virkninger av betydning.

I henhold til vilkår 1 i konsesjonen av 27.06.1949 har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter. Alta Kraftlag A/L har inngått leieavtale med Statsskog SF for fallrettighetene for ny konsesjonsperiode. Staten har ikke egne anlegg som utnytter reguleringen. Men henvisning til bl.a. Arendals-saken og Randsfjordsaken, der verdien av reguleringsanlegg uten tilhørende fallutnyttelse er diskutert, anbefaler NVE at hjemmfallsretten ikke benyttes.

Konklusjon

NVE mener fordelene er større enn ulempene og anbefaler at det gis fornyet konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til den regulering av Kovvatn som allerede er etablert, jf. § 8, og at konsesjon gis på vedlagte vilkår.

NVE anbefaler også at det gis bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som for ny reguleringskonsesjon.

Merknader til vilkårene

Av praktiske hensyn har vi foreslått et vilkårsett for tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven og et vilkårsett etter ervervsloven. Vilråene er i stor grad sammenfallene, slik at vi har valgt å kommentere vilråene med referanse til nummereringen som er gitt i vilråene etter vassdragsreguleringsloven.

Konsesjonstid, post 1

Det søkes om konsesjonstid for 50 år. Alta Kraftlag A/L er et andelslag med begrenset ansvar og med

kundene som eiere, og tilfredsstillende ikke kravene for konsesjon for ubegrenset tid. Loven åpner for å gi konsesjon i 60 år, og NVE anbefaler at det gis konsesjon for samme tidsrommet som leieavtale for fallrettigheter, dvs. til 12.05.2050.

Konsesjonsavgifter, post 2

Vi foreslår at avgiftsatsene settes til kr 21,00 pr. nat. hk. til kommunen og 7,00 pr. nat.hk. til staten, og at disse satsene begynner å løpe fra den tid tidligere konsesjon gikk ut. Dette tilsvarer det som er vanlig ved nye konsesjoner. Det er ikke kommet krav om næringsfond. Anleggets størrelse tilsier etter NVEs vurdering at det ikke er aktuelt med næringsfond.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., post 6

Dette vilkåret foreslås oppstilt slik det gis ved nye konsesjoner. Vilkåret vil gjelde ved de planlagte opprustningstiltakene og senere vedlikehold, men vil også gjelde for opprydding som ikke er gjort ved etablering av reguleringen og de senere arbeidene. Dette er i tråd med de krav som settes frem av Kåven JFF.

Naturforvaltning, post 7

DN har foreslått standardvilkår, men tilpasset denne konsesjonen. NVE anbefaler dette forslaget i sin helhet. Bl.a. følges forslaget om at det årlig innbetales kr 30 000,- til Alta kommune til et fond for opphjelpe av fisk / friluftsliv. Dette er også i tråd med anbefalingene fra Alta kommune, men summen er noe lavere enn det som er anbefalt fra Fylkesmannen. Det overlates til kommunen å viderefordre midlene. Dette medfører en endring fra dagens praksis, hvor midler utbetales direkte til Kåven JFF.

Automatisk fredete kulturminner, post 8

Finnmark fylkeskommune peker i sin høringsuttalelse på at det ikke ble gjennomført registreringer av kulturminner ved etablering av reguleringen. Dette er senere gjennomført, og NVE anbefaler standardvilkår om automatiske fredete kulturminner ved fornyelse av konsesjon.

Terskler mv., post 11

Vi ser ikke noe åpenbart behov for terskelbygging, men vilkåret tas med for bl.a. å kunne gi pålegg om biotopjustering og erosjonssikring dersom det viser seg nødvendig. Eventuelle tiltak i avløpselva må gjøres i samarbeid med NVE.

Rydding av reguleringssonen, post 12

Konsesjonær plikter å rydde reguleringssonen i den grad dette ikke tidligere er gjort. Dette må være gjort senest to år etter at konsesjon er gitt.

Manøvreringsreglement mv., post 13

Det er ikke kommet merknader på eksisterende manøvreringsreglement i høringsrunden, og NVEs forslag til nytt manøvreringsreglement er basert på standardformulering med tilpasninger av eksisterende reglement. De viktigste fiske- og friluftsområdene ligger ovenfor magasinet. Det foreslås derfor ikke pålegg om minstevannføring. Dette er i tråd med tidligere manøvreringsreglement.

Øvrige merknader

Reindriftsforvaltningen for Vest-Finnmark bemerker at utbyggingen og driften av kraftverket har forstyrrer viktige trekkveger, samt gjort isen usikker og farlig for rein. Dette har ført til driftsmessige problemer i distriktet. De ønsker å gjøre en avtale med Alta Kraftverk A/L angående kompensasjon for merarbeid og tap og mulig utbedring av trekkveiene. I og med at denne søknaden ikke innebærer noen endringer i forhold til de forhold som har eksistert i området de siste 50 år, anser NVE dette for å være privatrettslige forhold som overlates til partene, og kommenteres ikke nærmere.

I høringsuttalelsene ber Alta kommune om at det inntas i konsesjonsvilkårene at is ved utløpet av kraftstasjonen ikke skal brytes. Det må utvises aktsomhet mot oppdrettsanleggene i Langfjorden dersom isbryting må foretas. Til dette uttaler Alta Kraftlag A/L at det ikke bryter is i fjorden, og at transport til Kåven i perioder med is på fjorden går på land. Hvis dette viser seg å bli et reelt problem i fremtiden, anser NVE dette for å være et forhold som må løses mellom de berørte parter, og kommenteres ikke nærmere."

Forslag til vilkår for tillatelse for Alta kraftlag A/L til å foreta regulering av Kovvatn, Alta kommune

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for perioden frem til 12.05.2050.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal reguleringsanlegget med bygninger og innretninger være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir re-

dert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 7,00 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 21,00 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner ett fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 17 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke. NVE kan gi pålegg om

nærmere gjennomføring av plikter i henhold til den-
ne posten.

7

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse
av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Kovvatnet er slik at de
stedegne fiskestammene i størst mulig grad
oppretholder naturlig reproduksjon og produk-
sjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk
og øvrige naturlig forekommende plante- og dy-
repopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i
vassdraget opprettholdes og at overføringer ut-
formes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig
grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse
av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste
naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivs-
undersøkelser i de områdene som berøres av regu-
leringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser,
langtidsundersøkelser/ eller etterundersøkelser.

Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fel-
lesfinansiering av større undersøkelser som omfat-
ter områdene som direkte eller indirekte berøres av
reguleringen.

III

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter conse-
sjonæren å innbetale et årlig beløp til Alta kommune
på kr 30.000 til opphjelpt av fisk/vilt/ friluftsliv. Belø-
pet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til
enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyt-
tes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret.
Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til go-
de, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse
gitt av DN.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med
overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg
gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjo-
næren.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid å oppfylle
lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9
i områder som berøres av reguleringen. Kostnade-
ne knyttet til gjennomføring av arkeologiske under-
søkelser og utgravinger, herunder også for- og et-

terarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminne-
loven § 10.

De arkeologiske undersøkelsene/utgravningene
skal foretas i den tiden magasinet likevel er nedtap-
pet. Konsesjonæren skal varsle fylkeskommunen
om slike forhold i god tid.

9

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nær-
mere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse
med reguleringen er påkrevet av hensyn til for-
urensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersø-
kelser i berørte vassdragsavsnitt.

10

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlike-
hold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og
kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved an-
leggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om
hvorvidt vilkårene for refusjonplikten er til stede,
samt erstatningens størrelse ved skjønn på conse-
sjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som
konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av all-
mennheten, med mindre Olje- og energideparteme-
ntet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning
å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig
bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte
ødelagt/utilgjengelige.

11

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfø-
rer vesentlige endringer i vannføring eller vann-
stand, kan Olje- og energidepartementet pålegge
konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjuste-
rende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv.
for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader,
fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sann-
synligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje-
og energidepartementet pålegge konsesjonæren å
bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av
utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er
fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan
som ivaretar både private og allmenne interesser i
vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn
med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE.
Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av conse-
sjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det

offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstillefelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urette-

lig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

18

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 17 og 19 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til vilkår for tillatelse for Alta kraftlag A/L til å erverve bruksrett til fallrettigheter for Kåven kraftverk

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for leietiden, frem til 12. mai 2050.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 7,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner ett fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 10 skal med binden-

de virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

7

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Kostnadene knyttet til gjennomføring av arkeologiske undersøkelser og utgravinger, herunder også for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.

De arkeologiske undersøkelsene/utgravningene skal foretas i den tiden magasinet likevel er nedtappet. Konsesjonæren skal varsle fylkeskommunen om slike forhold i god tid.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet

fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

12

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Forslag til manøvreringsreglement for regulering av Kåven kraftverk i Alta kommune, Finnmark fylke

(erstatter reglement gitt ved kgl. resolusjon 27. mai 1949)

1. Reguleringer

Magasin m	Reg. grenser Øvre kote	Nedre. Reg. høyde kote
Kovenvann 20,0	119,0	99,0

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til FM nr. XV ved overløpet. Dette fastmerket (jernbolt i fjell) har høyden 127,38.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragsets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet."

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

NVEs innstilling ble sendt på høring til Miljøverndepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet, Alta kommune, og Finnmark fylkeskommune.

Landbruksdepartementet uttaler i brev av 15.01.2002:

"Landbruksdepartementet har ingen merknader til innstillingen fra NVE.

Når det gjelder merknadene fra Reindriftsforvaltningen, Vest-Finnmark, vil vi i det vesentlige slutte oss til NVE sine kommentarer til disse."

De øvrige høringsinstanser har ingen merknader til NVEs innstilling.

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Alta Kraftlag A/L har søkt om ny reguleringskonsesjon og bruksrettskonsesjon for Kåven kraftverk i Alta kommune. For å tilfredsstille kravene i forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg skal det gjennomføres enkelte vedlikeholds- og opprustingstiltak på dammene.

Alta Kraftlag A/L er et andelslag med kundene som eiere i tillegg til Alta, Kvæningen og Loppa kommuner. Kåven kraftverk er det største av i alt tre kraftverk selskapet eier og driver. Kraftverket har inntak i magasin i Kåvatn som reguleres mellom LRV kote 99,00 og HRV kote 119,00. Midlere årsproduksjon er 17,3 GWh.

4.2 Fordeler og ulemper

Strømforsyningen fra Kåven kraftverk har positive virkninger lokalt. Kraftverkets beliggenhet bidrar til å redusere spenningsstapet på forsyningslinjen til Talvik, Langefjord, Øksfjordområdet og bedriften North Cape Minerals på Stjerneøya. Kraftverkets plassering er også med på å øke sikkerheten for kraftleveransen til disse områdene.

Reguleringen har hatt visse negative virkninger, i første rekke for ørretbestanden i Kåvatn. Det er også hevdet at utbyggingen og driften av kraftverket har forstyrrer trekkveier for tamrein i distriktet, og at isen er blitt usikker og farlig for rein. Fylkesmannen i Finnmark legger til grunn at naturtilstanden i området har stabilisert seg gjennom den tiden anlegget har eksistert. Det er ikke registrert at re-

guleringen og nedtappingen er til spesiell ulempe for friluftslivet og ferdsløse i området.

4.3 Departementets vurdering

I henhold til konsesjonen av 27. mai 1949 for regulering av Kåvatn har staten rett til å kreve reguleringsanleggene hjemfalt til staten. Det fremgår av vassdragsreguleringsloven at det ikke skal tas ut noen økonomisk gevinst av selve reguleringsanleggene ut over den verdi anleggene har for fallutnyttelsen. Staten eier ingen fall i vassdraget som kan nyttiggjøre seg reguleringene. Staten vil derfor heller ikke få noen økonomisk fordel av å overta reguleringene. I samsvar med praksis i lignende saker vil departementet tilrå at hjemfallsretten ikke benyttes.

Søknaden omhandler videreføring av et allerede eksisterende vannkraftanlegg. Det søkes ikke om endret regulering. Det har ikke fremkommet opplysninger som skulle tyde på at en videreføring vil føre til en forverring av dagens situasjon.

Alta kommune anbefaler at det gis ny konsesjon. Av de øvrige høringsinstansene som har uttalt seg i departementets høringsrunde er det ingen som har innvendinger mot at ny konsesjon blir gitt.

NVE tilrå i sin innstilling at det blir gitt ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven og bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven.

For i størst mulig grad å kompensere for de negative virkninger for fiskebestanden i Kåvatn, foreslår NVE vilkår om årlige avsetninger til fond for opphjør av fiske, vilt og friluftsliv, jf. vilkårenes post 7 III.

Departementet kan ikke se at negative konsekvenser for reindriften er til hinder for at ny konsesjon gis. Kompensasjon for tap eller skader som har oppstått, anser departementet som et privatrettslig spørsmål mellom konsesjonæren og reieneierne. Landbruksdepartementet har heller ikke hatt merknader til dette spørsmålet.

Olje- og energidepartementet anser samlet sett at fordelene ved reguleringen overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget og vil tilrå at ny reguleringskonsesjon blir gitt tidsbegrenset til 12. mai 2050, som er det tidspunkt da leieavtalen med Statkraft SF utløper.

I tillatelsen inngår også tillatelse etter § 11 i lov 13. mars 1981 nr. 5 om vern mot forurensning og om avfall.

Alta kraftlag A/L har inngått leieavtale med Statkraft SF for fallrettighetene for en ny konsesjonsperiode. Departementet tilrå at Alta Kraftlag A/L gis tillatelse etter industrikonsesjonsloven til erverv av bruksrett for fallrettighetene som utnyttes i kraftverket. Konsesjonsperioden utløper samtidig med leieavtalen 12. mai 2050.

4.4 Departementets bemerkninger til vilkårene etter vassdragsreguleringsloven

Konsesjonsavgifter, post 2

I samsvar med NVEs forslag settes avgiftssatsene til kr 21,00 pr. nat.hk. til kommunen og kr 7,00 pr. nat.hk. til staten. I tråd med de merknader som ble gitt av departementet i forbindelse med den midlertidige forlengelsen av reguleringskonsesjonen skal avgiftssatsene gjelde fra utløpet av den tidligere konsesjonen, 27. mai 1999.

Regulanten må dekke det rentetap som kommunen er påført, ettersom den nye konsesjonsavgiften ligger over den som betales etter den gamle konsesjonen. Fastsettelsen av renten for reguleringen dreier seg om en fem års periode fra 1999 til 2004. I tråd med praksis bør riktig rente fastsettes på grunnlag av gjennomsnittlig 5 års statsobligasjonsrente. Det legges til grunn en gjennomsnittlig statsobligasjonsrente for april 1999 tillagt forskjellen mellom denne og interbankrenten med tilsvarende løpetid. Rentesatsen som skal legges til grunn blir da 5,5 prosent. Det regnes ikke rentes rente i tråd med langvarig praksis.

Naturforvaltning, post 7

Miljøverndepartementet foreslår at vilkåret endres slik at hele fondet skal benyttes etter bestemmelse av kommunestyret. Dette har sammenheng med at Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning mener at den statlige miljøforvaltnings engasjement her bør begrenses til kontroll med at midlene faktisk benyttes til opphjør av fisk, vilt og friluftsliv. Fortrinnsvis bør dette skje gjennom fylkesmannens oppfølging av kommunens budsjett og regnskap. Olje- og energidepartementet slutter seg til Miljøverndepartementets forslag, slik at vilkåret får følgende ordlyd:

"Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Alta kommune på kr 30.000 til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelser gitt av kommunestyret. Beløpet skal justeres etter de tidsintervall som loven til enhver tid bestemmer."

Automatisk fredete kulturminner (fornminner), post 8

Etter at NVE avga innstilling i saken har Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet kommet frem til et nytt standardvilkår som skal fastsettes i saker om fornyelser av reguleringskonsesjoner. Departementet tilrår derfor at det fastsettes nytt standardvilkår om kulturminner med følgende ordlyd:

"Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år fra konsesjonens dato, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke for-

lenger fristen, å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under hensyn til at konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelsene avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføring av det arkeologiske arbeidet, herunder nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.

Undersøkelser og eventuelle utgravninger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen eller Sametinget for samiske kulturminner) i god tid før nedtappingen av magasinene.

Konsesjonæren skal ved eventuelt større anleggsarbeid i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven og i tilfelle gi melding til kulturminneforvaltningen. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal meldingen sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses."

Departementet viser til vilkåret er tilpasset de særlige forhold som gjelder ved fornyelse av reguleringskonsesjon, og at vilkåret er mindre tyngende og mindre omfattende enn det som ellers ville vært tilfelle. Vilket søker å holde utgiftene på et rimelig nivå. Departementet presiserer at det arkeologiske arbeidet skal foretas når magasinet likevel er nedtappet, og at undersøkelsene skal begrenses til områder som er direkte berørt av reguleringen.

Forurensning mv., post 9

Tillatelse etter lov 23. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall § 11 gis på de betingelser som følger av vilkårenes post 9. Departementet gjør oppmerksom på at det må søkes om særskilt tillatelse etter forurensningsloven for selve anleggsdriften.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVE merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Alta Kraftlag A/L tillatelse til fortsatt regulering av Kåvvatn i Alta kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. september 2004.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 16 om

ervert av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. gis Alta Kraftlag A/L tillatelse til å erverve bruksrett til vannfallsrettigheter i Kovvatn på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

3. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Kåven kraftverk i samsvar med inntatt forslag i ovennevnte foredrag.

23 Statkraft SF

(Tillatelse til overføring av Oneåa til Sy-Sima kraftverk i Eidfjord kommune i Hordaland)

Kongelig resolusjon 3. september 2004.

I Innledning

Statkraft SF har i brev av 17.6.03 søkt om tillatelse til å overføre Oneåa til inntaket til Sy-Sima kraftverk i Eidfjord kommune i Hordaland. Det er også søkt om tillatelse til å heve vannstanden i Onavatn med 1 meter. Oneåa renner sydover fra Onavatn og ned til sjøen ved Kjeaneset innerst i Simafjorden. Elvestrekningen mellom Onavatn og sjøen er ca. 2 km og er jevnt bratt før den flater ut de siste 300-400 m mot sjøen. Området rundt Onavatn og langs Oneåa, samt størstedelen av nedbørfeltet for øvrig, er vanskelig tilgjengelig. Den omsøkte overføringen innebærer bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser.

Den planlagte overføringen er beregnet til å gi om lag 37 GWh ny kraft per år. Hele produksjonsøkningen kommer som vinterproduksjon. Produksjonen i det eksisterende Sy-Sima kraftverk vil dermed øke fra om lag 1730,5 GWh/år til 1767,5 GWh/år.

Utvidelsesprosjektet er innvilget unntak fra Samlet plan.

Omsøkte plan er ikke berørt av Verneplan for vassdrag, og prosjektet kommer heller ikke i konflikt med andre vernevedtak.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling av 10.03.04 fra NVE:

"NVE har mottatt følgende søknadsbrev datert 17.06.2003:

"Statkraft SF søker med dette om følgende:

1. Etter lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer søkes det om tillatelse til:
 - Overføre Oneåa til inntak Åsåna, Sy-Sima kraftverk gjennom en 1,7 km lang overføringstunnel.
 - Heve vannstanden i Onavatn med 1 meter.
2. Etter lov av 13. mars 1981 (§ 11) om vern mot forurensning med mer om tillatelse til å gjennomføre tiltaket.
3. Etter lov av 23. oktober 1959 nr. 3 "Oreigningslova" om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter og stevning til offentlig skjønn ved kunngjøring, og i tillegg tillatelse til å ta disse rettighetene i bruk før skjønn er avholdt."

Vi refererer nedenfor videre fra søknaden. Søknaden inneholder i alt 6 bilag. Herav er bilag 1 som viser en oversikt over Eidfjordverkene og bilag 2, som viser nedbørfelt for Onavatn og restfelt Oneåa samt plassering av tekniske innretninger, tatt med som vedlegg til innstillingen.

"1. Sammendrag, Hoveddata

Statkraft SF søker med dette om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven for å overføre tilsiget til Onavatn til inntak Åsåna i Sy-Sima kraftverk. Onavatn ligger på nordsiden av Simafjorden like vest for Sæ i Eidfjord kommune.

Oneåa har sitt utspring i breen Onen, Istjørni på kote 1334 og Onavatn på kote 1062. Bekken renner sørover ned fjellsiden til Kjeaneset i Simafjorden. Oneåa er i dag urørt av kraftutbygging.

Ved å overføre tilsiget fra Oneåa, på til sammen ca. 17,5 mill. m³/år til det eksisterende inntaket i Åsåna, vil vannet kunne utnyttes i Sy-Sima kraftverk.

Overføringen er planlagt etablert ved at det drives en 1700 meter lang tunnel fra et inntak i Onavatn og frem til sjakten ved inntaket i Åsåna. En skisse av tiltaket er vist i bilag 2. Plassering av inntak i Onavatn, overføringstunnel og inntak Åsåna er vist i foto 3 og foto 4 i bilag 4.

Hoveddata for utbyggingen er som følger:

	Før	Etter	Endring
<i>1 Tilløpsdata</i>			
Nedbørfelt, km ²	550	555	5,0
Midlere årlig tilløp, mill. m ³	857,4	874,9	17,5
Magasin, mill. m ³	475	475	0
<i>2 Stasjonsdata (Sy-Sima)</i>			
Midlere brutto fallhøyde, m.....	900	900	0

	Før	Etter	Endring
Midlere energiekvivalent, kWh/m ³	2,168	2,168	0
Maks slukeevne, m ³ /	80	80	0
Maks ytelse, MW	620	620	0
Brukstid	2791	2848	57
<i>3 Produksjon Sy-Sima, midlere *)</i>			
Vinterproduksjon, GWh.....	1159,7	1196,7	37
Sommerproduksjon, GWh.....	570,8	570,8	0
Årlig produksjon, GWh.....	1730,5	1767,5	37
<i>4 Utbyggingskostnad/økonomi</i>			
Byggetid, år		1-2	
Utbyggingskostnad, mill. kr		27,0	
Utbyggingskostnad, kr/kWh		0,73	

*) Basert på produksjonssimuleringer utført av Statkraft Grøner AS.

2. Begrunnelse for tiltaket

For å øke den norske energiproduksjonen basert på fornybare energikilder, ønsker myndighetene blant annet å prioritere opprusting og utvidelse av allerede utbygde vassdrag.

Statkraft vurderer til enhver tid hvordan eksisterende kraftverk kan utnyttes bedre. Gjennom et program for energieffektivisering (ENEF-programmet) er det blitt identifisert en rekke tiltak, bl.a. i Eidfjord.

Tiltaket det her søkes konsesjon om gir en økt produksjon i det eksisterende Sy-Sima kraftverk på 37 GWh. Statkraft ser en økende etterspørsel etter elektrisk kraft i Norge og ønsker å søke om konsesjon for dette tiltaket som både synes å være lite konfliktfylt i forhold til bruker- og verneinteresser i området og ha svært god lønnsomhet.

3. Innledning

3.1 Kort om utbyggeren

Statkraft SF er et statsforetak som er eid av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Statkraft SF ble etablert i 1992 etter reorganiseringer av forvaltingsbedriften Statskraftverkene. Selskapet blir drevet etter forretningsmessige prinsipper, og er Norges største og Nordens nest største vannkraftprodusent.

Statkraft driver 57 kraftstasjoner og er i tillegg medeier i 36 andre. Statkraft står for en kraftproduksjon på 34 TWh/år, om lag 30 % av den samlede norske produksjonen av elektrisk energi. Selskapet har en årsomsetning på ca. 6 milliarder NOK. I tillegg til at Statkraft vurderer mulige nye utbyggingsprosjekter, ønsker selskapet å få til en bedre utnyttelse av det kraftpotensialet som allerede er bygd ut.

3.2 Beskrivelse av området

Berggrunnen i området er ensartet med grunnfjellsbergarter, vesentlig gneis og migmatitt. Dette er næringsfattige og tungtforvitrelige bergarter. Løsmassedekket er svært sparsomt i om-

rådet og fremkommer hovedsakelig som skredmateriale under fjellsider og berghammere. Den blankskurte berggrunnen er framtrødende.

Onavatn ligger i et urørt område like under breen Onen og har tilsig fra breen og Istjørne (kote 1334). Onavatn ligger omsluttet av bratte fjellvegger på tre kanter. Ved utløpet er det ur med stor stein. Snø og is ligger lenge her og vegetasjonen er sparsom. Området ved Onavatn er bratt og vanskelig tilgjengelig. Fra Onavatn til fjorden renner Oneåa i bratte men jevne stryk. Se foto 1 og foto 2 i bilag 4.

I snø- og bresmeltingsperiodene og ved store nedbørmengder blir vannføringen relativt stor. Bekken blir da et synlig innslag i landskapet. Bekkeløpet er ellers sterkt preget av stor stein og ur. Oneåa har trolig ingen fiskebestand.

Snøskred ned langs elva gjør at skogen på skredvifta er utsatt og sjelden får bli spesielt gammel.

3.3 Tidligere utbygginger i området

Utbyggingsområdet for Sima kraftverk med reguleringsanlegg og overføringer ligger i kommunene Ulvik og Eidfjord i Hordaland. Det vises til oversikt i bilag 1 og områdekart i bilag 2.

Kraftverket utnytter tilsigene fra nedbørfeltene i et høyfjellsplatå 1000-1200 moh. i de nordvestlige delene av Hardangervidda. Sima kraftverk er lokalisert sydvest i Simadalen og utnytter vann fra to geografisk adskilte områder og er egentlig å oppfatte som to kraftverk, Lang-Sima og Sy-Sima, plassert i samme stasjonshall. Fjellområdene har en midlere spesifikk avrenning som varierer fra et gjennomsnitt på ca. 50 l/s*km² for Sy-Sima til ca. 72 l/s*km² for Lang-Sima's felt som ligger lengre mot vest og er påvirket at breer.

Sy-Sima kraftstasjon er plassert i fjell på nordsiden av Sæ, innerst i Simafjorden. Regulerings- og tilløpsområdet for kraftstasjonen omfattes av Sysenvatn med sideelvene Bjoreio, Isdøla, Skykkjedalselvi og Rembedalsvatn med inntak av Rembedalsbekken, Skredåni og Åså-

na. Rembesdalsvatn med HRV på kote 905 er inntaksmagasin for Sy-Sima kraftverk. Fra Rembesdalsvatn overføres vannet gjennom en 6,7 km lang tilløpstunnel til ventilkammer og inn-

takskonus ved Kjeåsen. I Sy-Sima kraftstasjon er det installert 2 vertikale Pelton aggregater hver på 310 MW. Brukstiden i et normalår er på ca. 2790 timer.

Magasiner for kraftstasjoner:

Magasiner for Sy-Sima kraftverk er vist i følgende tabell:

Magasin	NV.	HRV	LRV	Volum
	moh.	moh.	moh.	mill. m ³
Sysenvatn.....	878,90	940,00	874,00	436,0
Rembesdalsvatn	879,40	905,00	860,00	39,0

Tidligere planer

Det foreligger ingen tidligere planer for regulering eller overføring av Oneåa. Konsesjon for Sima kraftverk ble gitt i 1973 på grunnlag av utbyggingsplan av 1968 med senere revisjoner.

3.4 Formelle forhold og søknader

3.4.1 Forholdet til Samlet plan og andre planer

Unntak fra Samlet plan ble innvilget i brev fra NVE datert 19. september 2002.

I brev fra Fylkesmannen i Hordaland datert 12. juli 2002, er unntaket begrunnet med at utbyggingen øker kraftpotensialet i tidligere utbygd kraftverk med relativt små inngrep.

De berørte arealer er i kommuneplanen angitt som LNF-områder og det finnes ikke områder vernet etter Naturvernloven.

Det foreligger ingen kjente, planlagte inngrep som kan ha betydning for utbyggingen.

3.4.2 Søknader

Søknad etter vassdragsreguleringsloven:

I henhold til Vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 (§ 2) blir det søkt om tillatelse til å overføre Oneåa til inntak Åsåna, Sy-Sima kraftverk gjennom en 1,7 km lang overføringstunnel og til å heve vannstanden i Onavatn med 1 meter.

Søknad etter lov om forurensning

Det blir med dette søkt om tillatelse etter Lov om vern mot forurensninger og avfall av 13. mars 1981 (§ 11) til å gjennomføre det planlagte tiltaket.

Søknad etter lov om ekspropriasjon

I samsvar med Lov av 23. oktober 1959 nr. 3, «Oreigningslova», vil det bli søkt om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter og stevning til offentlig skjønn ved kunngjøring, og i tillegg tillatelse til å ta disse rettighetene i bruk før skjønn er avholdt.

3.4.3 Forholdet til rettighetshavere

Oneåa ligger i privat eie. Statkraft vil kontakte eierne for å oppnå minnelige avtaler for fallret-

tigheter, grunn til fysiske inngrep og adkomst i anleggs- og driftsfasen. Hvis minnelige avtaler ikke oppnås vil erstatninger for nødvendige rettigheter fastsettes etter skjønn jf. Vassdragsreguleringsloven § 16.

Oversikt over grunneierne finnes i bilag 5.

4. Utbyggingsplan

4.1 Teknisk plan

Utbyggingen er vist i plan og lengdesnitt i bilag 3.

Utbyggingen består av overføring av Oneåa fra Onavatn (antatt naturlig vannstand kote 1062) til inntak Åsåna på svingesjakta/tilløpstunnelen til Sy-Sima kraftverk.

Et påhugg for en tunnel med minstetverrsnitt 10-12 m², etableres i skråningen ca. 500 m vest for inntak Åsåna. Et 100 m langt tverrslag etableres fra påhugget på kote 980. Venstre stuff frem mot Onavatn blir 1200 m lang og drives på stigning ca. 1:14 frem til et høybrekk 50 m fra Onavatn. Derfra drives det på synk 1:8 fram mot vatnet. En propp settes igjen og det foretas utslag under vann. Før utslaget bygges det en terskel med nivå kote 1063 i høybrekket av tunnelen. Inntaket i Onavatn legges slik at ikke sigesnø fyller inntaket.

Høyre stuff frem mot inntak Åsåna blir 500 m lang og drives på stigning 1:15.

Overføringen fra Oneåa dimensjoneres for en vannføring lik $11 \cdot q_m$ som tilsvarer 6,0 m³/s. En bjelkestengsel med utforming tilpasset denne vannføringen plasseres som en terskel i høybrekket i tunnelen.

Naturlig vannstand i Onavatn er ut fra M711 kartet vurdert å ligge på kote 1062. For å sikre en tilstrekkelig dybde ved inntaket søkes det om å heve vannstanden i Onavatn med 1 meter. I området for inntaket er det et solid fjellparti som stuper bratt ned i vatnet.

Det blir bygd en enkel sperre i utløpet av Onavatn. Bredden av utløpet i nivå med fremtidig HRV er anslått til ca. 5 meter. Det vil bli bygd en enkel sperredam i betong. Dammen vil bli utstyrt med en enkel luke for muligheten til å senke vannstanden når overføringstunnelen skal stenges.

Inntaket ved Åsåna har en kapasitet ved topp sperre kote 1040,3 på 5,5 m³/s. En ca. 130 meter lang tunnel med tverrsnitt 7 m² og helning 4,8 % går fra inntaket frem til topp svingesjakt. Overføringstunnellen fra Oneåa vil kunne ut i denne tunnelen som har en kapasitet som langt overskrider inntakets kapasitet.

Anleggsperioden anslås til 1-2 år, inkludert rigg, inntaksarbeider, støpearbeider, landskapspleie og nedrigg.

4.2 Hydrologi

Nedbørfeltet til Oneåa ved utløpet i fjorden er planimetrert til 6,6 km². Nedbørfeltet til Oneåa ved utløpet av Onavatn er 5,0 km². Av dette er 1,75 km² eller 35 % bredekket. Middelhøyden ligger ca. 1375 moh. Det vises til bilag 2.

NVEs isohydatkart for perioden 1931-60 viser en normalavrenning på 50-55 l/s*km² i området. Dette er sannsynligvis altfor lave tall. Det faktum at det ligger en relativt stor bre med mid-

delhøyde såpass lavt som ca. 1450 moh. er en indikasjon på at avrenningen fra dette breområdet er høyere enn på Hardangerjøkulen som ligger lenger øst. Dette forholdet er bekreftet gjennom NVEs nye isohydatkart for Norge. Det er valgt å sette normalavrenning på 130 l/s*km² fra brefeltet og 100 l/s*km² fra det brefrie feltet ned til Onavatn.

Årsmiddelvannføringen i Oneåa ut av Onavatn er for perioden 1931-90 på 0,55 m³/s. Ved utløpet i fjorden er middelvannføringen 0,65 m³/s.

For perioden 1961-90 er årsmiddelvannføringen i området ca. 2 % høyere.

Til å bestemme fordelingen over året er det benyttet samme årsfordeling som Statkraft SF har registrert som tilsig til Lang-Sima siden 1981.

For Oneåa foreslås derfor følgende fordeling som månedsmiddelverdier for perioden 1931-90 i tabellen nedenfor.

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	Året
% av årsmiddel.....	20	17	14	9	80	270	292	216	133	90	32	22	100
m ³ /s.....	0,11	0,09	0,08	0,05	0,27	1,50	1,62	1,20	0,74	0,50	0,18	0,12	0,55

Alminnelig lavvannføring for utløpet av Onavatn er beregnet til 18,9 l/s for tilsigsperioden 1931-90 i henhold til definisjon fra NVE. Da nedbørfeltet til Onavatn er delvis bredekket, er både tilsigsserien 50.1 Hølen og 50.5 Sima brukt i beregningen.

4.3 Forslag til manøvreringsreglement

Under Punkt 1 i dagens manøvreringsreglement for Sima kraftverk legges det til følgende:

Avløpet fra Onavatn, 5,0 km², blir overført til inntak Åsåna (Sy-Sima).

Det foreslås ellers at manøvreringsreglementet blir som i dag, dvs. at magasinene manøvreres etter kraftverkens behov.

4.4 Adkomst

Når det gjelder adkomst til tverrslaget på overføringstunnellen mellom Onavatn og inntak Åsåna, finnes det en mulighet for transport av utstyr

på en 4 km lang traktorveg som går fra Langvatn dam og mot Kjeåsvatn. Vegen ble brukt under byggingen av kraftlinjen fra Sima. Fra Kjeåsvatn til tverrslaget er det ca. 1 km. Deler av traktorvegen ligger imidlertid nede i magasinet når Langvatnet er fullt. Det vil være mulig å bruke flåte eller båt forbi dette området. Om vinteren vil traktorvegen kunne brukes som scooterveg. Se bilag 2. Alternativet til landtransport er bruk av helikopter.

4.5 Anleggskraft

Eventuell anleggskraft til tverrslaget vil kunne etableres gjennom en ca. 1,5 km lang kabel lagt på terrenget til Kjeåsen der Statkraft har en 20 kV linje.

4.6 Kostnader

Kostnader er oppgitt pr. 01.01.2002.

Total utbyggingskostnad for tiltaket er beregnet til 27,0 mill kroner.

Kostnadsbærer	Kostnad, mill. kr.
Overføringsanlegg (terskel og tunnel)	18,1
Uforutsett	2,8
Landskapspleie, erstatninger, adm. og planlegging.....	4,4
Sum før finansieringskostnader	25,3
Finansieringskostnader	1,7
Utbyggingskostnad	27,0

4.7 Byggeprogram

Anleggsperioden er anslått til 1-2 år, inkludert rigg, tunneldriving, inntaksarbeider, støpearbeider, landskapspleie og nedrigging.

5. Fordeler med utbyggingen

5.1 Kraftproduksjon og økonomi

Produksjonsberegninger er utført for tilsigsperioden 1931-90 med simuleringsmodellen VANSIMTAP.

Ved å overføre Oneåa til inntak Åsåna, blir et nettotilsig på 17,0 Mm³ lagt til Sy-Sima kraftverk. Produksjonsøkningen i Sy-Sima kraftverk blir som følger:

	Vinter	Sommer	Totalt
Produksjon eksisterende kraftverk.....	1159,7	570,8	1730,5
Med overføring av Oneåa	1196,7	570,8	1767,5
Netto produksjonsøkning	37	0	37

Hele produksjonsøkningen kommer som vinterproduksjon og skyldes den gode muligheten for magasinerings i Rembesdalsvatn.

Med en samlet produksjonsøkning på 37 GWh/år blir utbyggingsprisen 0,73 kr/kWh.

5.2 Andre fordeler

Under anleggsperioden vil det bli behov for varer og tjenester som til en viss grad kan hentes fra kommunen og regionen. Det kan bl.a. dreie seg om mindre entreprenøroppdrag og en rekke servicetjenester knyttet til anleggsvirksomheten og betjening av arbeidsstokken. I hvilken grad en også vil kunne få en tidsbegrenset sysselsetting vil være bestemt av mulighetene for en samordnet planlegging mellom kommune, entreprenører, leverandører og tiltakshaver.

Kommunen vil få noe økte inntekter i form av konsesjonsavgifter og skatter.

Oneåa ved utløpet i fjorden:

Totalt areal: 6,6 km² * avrenning 99 l/s*km² = 0,65 m³/s

Fraført areal: 5,0 km² * avrenning 110 l/s*km² = 0,55 m³/s

Restareal: 1,6 km² * avrenning 60 l/s*km² = 0,10 m³/s (15%)

6.1.2 Restvannføring, representativt tørrår

Tørråret 1947 er valgt ut som et "representativt tørrår". Dette året var sommervannføringen lav. Fra den forlengede serien Statkraft SF bruker

6. Virkninger av utbyggingen

I forbindelse med vurdering av prosjektet i Statkraft SF, er det foretatt følgende vurderinger av virkninger av tiltaket.

6.1 Vannføring

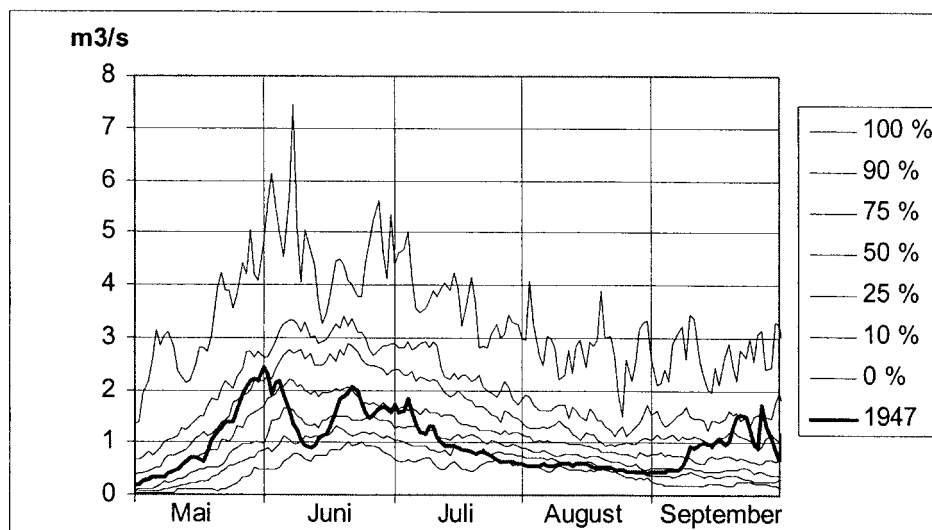
Restfeltet i Oneåa nedstrøms Onavatn er planimeterbestemt til 1,6 km². Det vises til bilag 2.

Etter en utbygging vil utløpselva fra Onavatn bli tørrlagt. Ved utløpet av Oneåa ved fjorden vil vannføringsreduksjonen være i middel 85 %.

6.1.1 Restvannføring, middelverdier

Restvannføringer som årsmiddel etter overføring av avløpet fra Onavatn er beregnet ut fra planimeterbestemte feltarealer og normalavrenningstall som følger:

for Sima kraftverk, er sommervannføringen for året 1947 illustrert med prosentilkurver for perioden 1931-90. Vannføringene er relatert til felt Oneåa ved utløpet i fjorden

Vannføring i Oneåa ved utløp i fjorden, sommerperiode i representativt tørrår.

6.1.3 Flommer

Da overføringskapasiteten fra Oneåa til inntak Åsåna vil være begrenset til $6 \text{ m}^3/\text{s}$ ($11 \cdot q_m$), vil ikke overføringen fra Oneåa bidra til å øke skadeflommer ut fra Rembesdalsvatn.

6.2 Vannkvalitet

Vannkvaliteten i området er god og overføringen vil ikke medføre negative konsekvenser for vannkvaliteten i Oneåa.

6.3 Fisk

Det er ikke registrert stedege fiskebestander eller anadrom fisk i Oneåa, og Fylkesmannens miljøvernavdeling skriver i sin uttalelse til søknad om fritak fra Samlet plan, at det heller ikke er sannsynlig at det er noen fiskebestand der. Den sterkt reduserte vannføringen vil derfor ikke få noen betydning for fisk og fiskeinteresser.

Heller ikke i Onavatn er det registrert fisk. Dersom det allikevel skulle forefinnes en fiskestamme i vannet, vil den svært begrensede, permanente oppdemmingen ha liten virkning på bestanden, ev. også være av en tidsbegrenset, positiv karakter ved økt næringstilgang fra neddemmet areal.

Det er ikke forventet vesentlige endringer i forholdene for oppvandrende laks og sjøørret i Sima som følge av økt vannføring ut fra Sima kraftverk. Økningen utgjør kun snaut 1 %.

6.4 Villrein

Prosjektområdet er i dag lite eller ikke brukt av reinen.

Terrenget langs Oneåa er bratt og ulendt og forventes ikke å ha vesentlig beiteverdi for villrein.

6.5 Landskap og friluftsliv

Til tross for at området berørt av overføringen er vurdert ikke å være spesielt viktig landskapsmessig, vil overføringen innebære mulige konflikter av allmenn karakter. De største konflikten er knyttet til de endringene i landskapets karakter som skyldes hel eller delvis tørrlegging av Oneåa nedstrøms Onavatn og til plassering av fyllmasser ved tunnelpåsaget.

Elva nedstrøms Onavatn er en relativ liten elv. Kapasiteten på overføringen er planlagt stor nok til at det ikke vil gå noe overvann, selv i flomperiodene. Restvannføringen i elva, som følge av restfeltet nedenfor inntaket, vil bli ca. 15 % av dagens situasjon. Når Oneåa i store deler av året vil være nær tørrlagt, vil bekkeløpet i en lengre periode enn i dag fremstå som en naken stripe, med stor stein/ur, på den vegetasjonskledde skredvifta ned mot fjorden. Dette vil man kunne se fra veien på den andre siden av fjorden.

I naturbasen for Hordaland er det ikke registrert særskilt verdifulle forekomster, natur – eller friluftsområder som kan bli berørt av det planlagte prosjektet.

I forhold til friluftsliv og turisme er det noe aktivitet i området knyttet til Kjeåsen. Gårdsbrukene (ett av to er helårsbruk) fikk i forbindelse med byggingen av Sima kraftverk vegforbindelse og det drives i dag en enkel form for gårdsturisme på Kjeåsen.

Det finnes ingen turstier i området vest for Åsåna. En sti som fører opp på fjellet fra Kjeåsen går i mer østlig retning, bort fra planområdet. Onavatn ligger i et urørt område og er vanskelig tilgjengelig og uaktuelt som turområde på grunn av bratte fjellvegger på tre kanter. Bare sørvestover åpner landskapet seg mot Simafjorden og terrenget faller bratt ned til fjorden.

Nede ved fjorden på Kjeåsen ligger det to hytter, den ene av nyere dato. Etter at Kjeåsen fikk vegforbindelse er stien som går fra hyttene

nede ved fjorden og opp til Kjeåsen bare brukt i forbindelse med friluftslivsaktivitet. Oneåa er synlig fra deler av stien og redusert vannføring i Oneåa vil på den måten kunne påvirke opplevelsen av området. Fra hyttene og Kjeåsen er elva ikke synlig, men hørbar i perioder med stor vannføring.

6.6 Inngrepstfrie områder

Byggingen av dammen og tippetableringen vil medføre at INON-sone 2 reduseres med 3 km² og INON-sone 1 med 3 km² ved at den østlige grense forskyves mot vest. Se kart bilag 6.

6.7 Biologisk mangfold

Det er foretatt en kartlegging av biologisk mangfold i Eidfjord kommune [1] og i brevet fra Fylkesmannen i Hordaland datert 12. juli 2002, er det oppgitt at det ikke foreligger kjente opplysninger om rødlistearter eller spesielt verdifulle naturtyper i det kartlagte området eller at utbyggingen vil påvirke leveområder til rødlistearter.

Skredvifta som Oneåa renner gjennom er sørvendt og har høy bonitet. Aktuelle naturtyper for skredvifta, karakterisert som spesielt viktig for det biologiske mangfoldet, er "Rik edelløvs-kog" og "Sørvendt rasmark" (Direktoratet for naturforvaltning, 1999). Det er imidlertid ukjent om vegetasjonstypen her kan defineres som "Rik edelløvs-kog". "Sørvendt rasmark" kan forekomme i ura nede ved fjorden.

Den reduserte vannføringen vil trolig medføre at deler av bekkeløpet på skredvifta ned mot fjorden med tiden gror mer igjen. Snøras vil imidlertid fortsatt holde vegetasjonen nede. Utover dette vil en redusert vannføring trolig ikke påvirke vegetasjonen/naturtypene nevneverdig. Eventuelle forekomster av "Rik edelløvs-kog" og/eller "Sørvendt rasmark" vil derfor ikke bli vesentlig berørt.

Det bør også bemerkes at det finnes tilsvarende naturtyper rundt fjordbotnen, f.eks. Kalvaneset. På Stavanestet er det foretatt en vegetasjonskartlegging som konkluderer med at plantesamfunnet er relativt artsfattig og ikke kvalifisert for vern.

6.8 Kulturminner

Det er ikke foretatt registreringer av kulturminner i området. Den omsøkte utbyggingen omfatter kun små tekniske inngrep i landskapet. Plassering av disse inngrepene kan justeres dersom det oppstår konflikt med eventuelle kulturminner. Utbyggingsområdet vil bli gjennomgått i tråd med undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9, slik at denne oppfylles før anleggstart.

6.9 Andre interesser

Det slippes sau på utmarksbeite i området, men Oneåa har ingen funksjon som selvgjerde eller

som drikkevannskilde for dyr på beite. Det er ikke dyrket mark i nærheten og elva brukes ikke i forbindelse med vanning.

6.10 Magasiner

Det er ikke foreslått noe nytt magasin i forbindelse med overføringen.

På grunn av økt tilførsel av uregulert tilsig til inntak Asåna, vil nedtappingen fra Rembesdalsvatn i perioder bli tilsvarende mindre. Dette vil resultere i noe høyere fyllingsgrad i sommerhalvåret.

Overføringen antas ellers å medføre helt marginale endringer når det gjelder manøvrering av de øvrige magasiner.

6.11 Avbøtende tiltak

Fraføringen av feltet ned til Onavatnet vil medføre at restvannføringen i Oneåa i snitt vil utgjøre ca. 15 % av naturlig vannføring ved utløpet i Simafjorden. Restfeltet vil i snitt gi ca. 100 l/s. Alminnelig lavvannføring beregnet ved utløpet av Onavatn er ca. 20 l/s.

Et slipp av vann fra dammen tilsvarende alminnelig lavvannføring vil derfor i store deler av året bety lite for vannføringen i elva, med unntak for strekningen rett nedstrøms dammen.

Den avbøtende virkning vil også bli begrenset fordi det ikke finnes spesielle miljøfaglige interesser å ivareta.

Et eventuelt slipp av alminnelig lavvannføring på 18,9 l/s vil resultere i en reduksjon i energiproduksjonen på 1,3 GWh. Tiltakshaver ønsker derfor at et ev. krav om vannslipp blir minst mulig og begrenset til sommersesongen.

For å oppnå skånsomme arealinngrep under anleggsperioden og for sikre best mulig mot erosjon og utvasking av masser og tilførsler av forurensende stoffet til vassdrag og fjord, vil det bli utarbeidet en egen miljøoppfølgingsplan (MOP) i samarbeid med kommune og fylkesmann."

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med NVEs saksbehandling har det vært avholdt møte og befaring i området med representanter for Statkraft SF, Eidfjord kommune, fylkesmannen i Hordaland, grunneiere og NVE.

Vi har mottatt nedenfor angitte uttalelser til saken. Vi har ikke referert de delene av uttalelsene som er en gjengivelse av faktiske opplysninger fra søknaden.

Eidfjord kommune har i brev datert 15.09.2003 meddelt at kommunestyret i møte 10.09.2003 har gjort følgende vedtak:

"Eidfjord kommune er positiv til omsøkte konsesjonssøknad. Kommunen reknar med det vert teken naudsynte omsyn til utforming av tipp,

tersklar og tverrslag slik at disse ikkje verkar skjemmaende”.

Hordaland fylkeskommune *har i brev datert 26.09.2003 meddelt at fylkesutvalget i møte 25.09.2003 har gjort følgende vedtak:*

- ”1. Fylkesutvalet i Hordaland meiner samlokalisering av inngrep og meir effektiv utnytting av eksisterande kraftanlegg er viktig for å minske interessekonfliktane ved vasskraftutbygging.
2. Fylkesutvalet vurderar at det omsøkte prosjektet ikkje vil være i konflikt med viktige regionale interesser, og rår til at Statkraft SF får løyve til å overføre Oneåa til Sy-Sima kraftverk slik dei har søkt om.”

NVE har vært i telefonisk kontakt med saksbehandler i fylkeskommunen angående forholdet til kulturminner. Fylkeskommunen har lagt til grunn at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven blir oppfylt før anleggsstart slik det er beskrevet i søknaden.

Fylkesmannen i Hordaland *har i brev datert 13.08.2003 kommet med følgende uttalelse:*

”Konsekvenser ved prosjektet

Utløpselven fra Onavatn blir tørrlagt og vannføringsreduksjonen i Oneåa vil merkbar påvirke den landskapsmessige effekten av en typisk flomelv. Restvannføringen i Oneåa vil ved utløp i fjorden bli ca. 15 % av dagens vannføring. Denne elven ligger i et område lett synlig fra veien på den andre siden av fjorden og i nærheten av turistattraksjonen Kjeåsen.

De aktuelle inngrepene, spesielt bygging av dammen og etablering av massetippen, vil skje i urørt naturområde med 1-3 km fra tidligere inngrep (INON sone 3), noe som vil medføre at dette arealet reduseres med 3 km². Urørte naturområder innskrenkes stadig og dette vurderer fylkesmannen som svært uheldig.

Utover nevnte negative virkninger vil prosjektet, etter fylkesmannens vurdering, ikke føre til andre negative konsekvenser for allmenne interesser.

Konklusjon

Tatt i betraktning av at overføring av Oneåa øker kraftpotensialet til tidligere utbygde kraftverk med relativt små inngrep og at konfliktene med allmenne interesser begrenset vil fylkesmannen ikke motsette seg at det gis konsesjon for omsøkte overføring. Fylkesmannen vil likevel anbefale at Oneåa gis en minstevannføring i sommermånedene juni, juli og august.”

Direktoratet for naturforvaltning *har i brev datert 01.10.2003 kommet med følgende uttalelse:*

”DN sluttar seg i hovudsak til fylkesmannens fråsegn.

DN forventar at utbygginga vert omfatta av standardvilkår for naturforvaltning. Utbygginga i seg sjølv har ikkje konsekvensar som gjer det naturleg for oss å foreslå årlege tilskott til Eidfjord kommune til opphjelp av fisk, vilt og friluftsliv.”

Riksantikvaren *har i brev datert 03.07.2003 vist til uttalelsen fra Hordaland fylkeskommune.*

Bergvesenet *har i følge brev datert 19.08.2003 ingen kommentarer til søknaden.*

Havforskningsinstituttet *har i følge brev datert 09.09.2003 ingen kommentarer til søknaden.*

Tiltakshavers kommentarer til innkomne uttalelser

Statkraft SF *har i brev datert 12.11.2003 gitt følgende kommentarer til høringsuttalelsene:*

”Fylkesmannen anbefaler at Oneåa gis en minstevannføring i sommermånedene juni, juli og august, og NVE ber om kommentarer til dette.

Statkraft har ikke foreslått minstevannføring i Oneåa hovedsakelig av følgende grunner:

- En minstevannføring ble vurdert til å få liten eller ingen betydning for biologiske forhold.
- Vannføringen i Oneåa er svært varierende og bekken fremstår ofte som nesten tørr også i dag, fra der man ser den fra veien. (Det vises til Bilag 4, ”foto 1” i søknaden.)
- Slipping av minstevann vil bare i liten grad bli synlig, fordi bekken renner gjennom grov ur på den nedre strekningen. Det skal derfor relativt stor vannføring til før det vil synes.
- I forprosjektet var også Kjeåsbekken med i overføringen. Denne ble tatt ut av prosjektet av hensyn lokalt ønske. Den utgjorde et energipotensial på 2,4 GWh/år. Det ble ikke registrert noe lokalt ønske om minstevann i Oneåa, men at Kjeåsbekken ble holdt utenfor, ble godt mottatt.

Vi vil påpeke at det i juni er snøsmelting i området, og at vannføringen i denne måneden uansett vil overstige en minstevannføring. Det vil også være vanskelig å manøvrere ventilen tidligere pga. snøforholdene på stedet. Slipping av minstevann vil derfor bare være aktuelt i juli og august.

Statkraft har ikke vurdert hvor stor vannføring man må ha for å oppnå en ønsket effekt. Midlere restvannføring ved utløpet utgjør 211 l/s i perioden juli/august, men vannføringen vil variere med nedbørforholdene. I tørre perioder er vannføringen vesentlig lavere. I forbindelse med nedbør vil vannføringen bli vesentlig høyere.

Alminnelig lavvannføring ut av Onavatn er beregnet til 19 l/s (Konsesjonssøknaden pkt. 4.3). Skal en slippe denne vannmengden i juli og august, utgjør det en redusert produksjon på

0,22 GWh i Sy-Sima. Det er lite trolig at en slik slipping vil ha synlig effekt annet enn ved helt spesielle vannføringsforhold ved utløpet.

10 % av avrenningen i juli og august utgjør 140 l/s. En slik slipping ville redusere produksjonen med 1,6 GWh. Statkraft stiller seg også tvilene til at en slik vannslipping vil ha noen vesentlig synlig effekt fra vegen på den andre siden av fjorden.

Pga. de gode magasinforholdene i Sy-Sima kan all energien tas ut som vinterkraft.

Dersom en skulle slippe vann i Oneåa om sommeren, måtte det skje gjennom et tapperør som støpes inn i terskelen med en ventil som åpnes i aktuelle perioder. Denne ventilen kan åpnes manuelt og det vil kreve helikopter for å komme til den. Dersom Statkraft skulle bli pålagt et slikt krav, må tidspunktet for åpning av ventilen være noe fleksibelt med tanke på muligheten for å komme til av hensyn til vær- og snøforhold.

Alternativt kan ventilen fjernstyres. Det er da trolig at et radiolinksamband ev. satellitt, og en form for solcelleanlegg til styring av ventilen, vil være den mest kostnadseffektive løsningen. Slikt utstyr krever tilsyn. Det må påregnes en helikoptertur på våren/sommeren for oppstart av utstyret og motsatte i september for nedkopling og avslutning av tappesesongen. For å sikre nødvendig kvalitet på samband og utstyr, må det bygges to mindre hytter, en ved inntaket og en nede i Simadal. Et grovt anslag på etableringskostnad for dette er mellom 300 og 400 000 kroner. Kostnaden for ventil kommer i tillegg og vil avhenge av størrelsen.

Oppsummering

Statkraft mener slipping av minstevann i Oneåa ikke vil ha en ønsket effekt som oppveier kostnadene og ulempene med å etablere minstevannføring. Ønsket om minstevann er ut fra en estetisk begrunnelse, og vi vurderer bidraget av slippingen til å bli lite synlig hvis man ikke skal slippe så mye vann at energitapet og derav kostnadene, blir uforholdsmessig høye. Vi har heller ikke registrert noe ønske lokalt om minstevann i Oneåa.

Statkraft tar for øvrig kommunens kommentarer om utforming av anlegget til etterretning og vil holde kontakt med dem om detaljutforming av anlegget.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Statkraft SF er et statsforetak som er eid i sin helhet av staten ved Nærings- og handelsdepartementet.

Statkraft driver 57 kraftstasjoner og er i tillegg medeier i 36 andre. Med dette står Statkraft for en

kraftproduksjon på 34 TWh/år, som utgjør ca. 30 % av den samlede norske vannkraftproduksjonen.

Eksisterende forhold i vassdraget

Det vises til kartbilag 2 til innstillingen.

Oneåa renner sydover fra Onavatn, beliggende på kote 1062, og ned til sjøen ved Kjeaneset innerst i Simafjorden. Onavatn, med største bredde ca. 150 m og største lengde ca. 200 m, er omsluttet av bratte fjellsider og ligger i et urørt område sydvest for breen Onen. Vannet har tilsig fra breen og Istjørni på kote 1334 beliggende nordøst i nedbørfeltet. Den delen av nedbørfeltet som ikke er dekket av bre består for størstedelen av blankskurt berggrunn og kun mindre områder med sparsomt løsmassedekke. Elvestrekningen mellom Onavatn og sjøen er ca. 2 km og er jevnt bratt før den flater noe ut over en skredvifte de siste 3-400 m mot sjøen. Området rundt Onavatn og langs Oneåa og størstedelen av nedbørfeltet for øvrig er vanskelig tilgjengelig.

I perioder med snø- og bresmelting og ved store nedbørmengder er vannføringen i Oneåa relativt stor, og elven blir da et synlig innslag i landskapet, først og fremst fra veien langs sørsiden av Simafjorden. Fordi elveløpet er preget av stor stein og ur er elven lite synlig ved mindre vannføringer.

Skogen på skredvifta er utsatt for snørå.

Tidligere utbygginger i området

Det vises til kartbilag 1 til innstillingen.

Utbyggingen av Eidfjordverkene (Eidfjord Nord) ble vedtatt av Stortinget i april 1973. Reguleringsbestemmelser inklusive manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl.res. 18.05.1973. Ved kgl.res. 04.06.1976 ble det gitt tillatelse til ytterligere regulering av Sysenvatn, og ved kgl.res. av 13.05.1977 ble det fastsatt nytt manøvreringsreglement etter søknad fra statskraftverkene angående flomvassføringer på berørte elvestrekninger.

Utbyggingsområdet med reguleringsanlegg og overføringer ligger i Ulvik og Eidfjord kommuner i Hordaland. Nedbørfeltene som utnyttes ligger i et høyfjellsplatå 1000-1200 moh. i de nordvestlige delene av Hardangervidda. Selve kraftverket ligger i fjell ved Simadalen innerst i Simafjorden i Eidfjord kommune. Kraftverket er egentlig å oppfatte som to kraftverk, Lang-Sima og Sy-Sima, som er plassert i samme fjellhall, men som utnytter vann fra to geografisk adskilte områder. Sy-Sima kraftverk utnytter reguleringsmagasinene Sysenvatn og Rembesdalsvatn der sistnevnte er inntaksmagasin. Vannet fra inntak Åsåna, jf. kartbilag 2, utnyttes også i Sy-Sima. Kraftverket har en installasjon på 620 MW og en årlig produksjon på ca. 1,7 TWh.

Omsøkt plan

Omsøkt plan er et ledd i Statkrafts ønske om å arbeide frem prosjekter som vil gi bedre utnyttelse av eksisterende utbygginger.

Overføring

Oneåa/Onavatn er planlagt overført til utnyttelse i Sy-Sima kraftverk ved at det bygges en overføringstunnel fra Onavatn til inntak Åsåna som er knyttet til svingesjakt/tilløpstunnelen til kraftverket. Overføringstunnelen blir ca. 1700 m lang, og er planlagt med et tverrslag ca. 500 m vest for inntak Åsåna.

Regulering

Naturlig vannstand i Onavatn er ut fra kart i M711-serien vurdert å ligge på kote 1062. For å sikre tilstrekkelig dybde ved tunnelinntaket er det planlagt å heve vannstanden med 1,0 m ved å bygge en ca. 5 m lang betongterskel/dam ved utløpet av vannet. Dammen vil bli utstyrt med en liten luke for å ha muligheten til å senke vannstanden til naturlig vannstand når overføringstunnelen stenges. Overføringstunnelen dimensjoneres for en vannføring lik 11 ganger middelvannføringen ut av Onavatn.

Tunnelmasser/tipper og rigg

Det vil bli ca. 30 000 m³ utsprengte steinmasser fra overføringstunnelen og tverrslaget. Massene er planlagt deponert i en arrondert tipp i nærheten av tverrslaget.

Anleggsperioden er anslått til mellom 1 og 2 år inklusive rigging, nedrigging og landskapspleie.

Kraftverk, veier, kraftlinjer

Det overførte vannet skal utnyttes i eksisterende kraftverk. Det er ikke behov for utvidelse av kraftverket eller kraftlinjer i denne sammenheng. Eventuell anleggskraft til tverrslaget vil kunne etableres gjennom en ca. 1,5 km lang midlertidig kabel lagt på terrenget fra Kjeåsen der Statkraft i dag har en 20 kV linje.

Det er ikke behov for nye permanente veier i forbindelse med tiltaket. Transport av utstyr frem til tverrslaget kan foregå på en ca. 4 km lang traktorvei som går fra dam Langvatn frem til Kjeåsvatn. Herfra er det aktuelt med helikoptertransport frem til tverrslaget. Om vinteren kan traktorveien benyttes som scootervei. Det kan også være aktuelt med helikoptertransport fra Kjeåsen.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Gjennomføring av omsøkt plan er av Statkraft beregnet å gi 37 GWh/år ny kraft, hele produksjonen som vinterkraft. Utbyggingskostnaden er beregnet til 27 mill. kroner, noe som gir en utbyggingspris på 0,73 kr/kWh.

Rettigheter og grunneierforhold

Statkraft har opplyst at Oneåa ligger i privat eie og at selskapet tar sikte på å oppnå minnelige avtaler angående fallrettigheter, grunn til fysiske inngrep og atkomst i anleggs- og driftsfasen. Dersom minnelige avtaler ikke oppnås vil en tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gi hjemmel til ekspropriasjon med erstatning etter skjønn.

Alternative løsninger

Det er ikke omsøkt alternativer.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre vernevedtak

Prosjektet ble innvilget unntak fra Samlet plan i brev fra NVE datert 18.09.2002.

Omsøkt plan er ikke berørt av verneplan for vassdrag.

Det er ikke fremmet andre verneplaner eller fattet vernevedtak for øvrig som berører planene for utbygging.

Forholdet til fylkeskommunale og kommunale planer

Det omsøkte området har i kommuneplansammenheng status som LNF-område. Det omsøkte tiltaket kommer ikke i konflikt med kommunale planer.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Gjennomføring av den omsøkte overføringen er beregnet til å gi 37 GWh/år ny kraft produsert i eksisterende kraftstasjoner, og hele produksjonsøkningen vil være vinterkraft.

Eidfjord kommune vil få noe økte inntekter fra skatter og avgifter relatert til driftsperioden etter utbyggingen.

I anleggsperioden vil det bli behov for entreprenørarbeider, varer og tjenester som til en viss grad kan hentes fra kommunen og regionen.

Skader og ulemper

Etter anleggstiden vil de synlige tekniske inngrepe være inngangen til tverrslaget og en arrondert tipp plassert i nærheten av denne. I tillegg kommer en liten betongterskel ved utløpet av Onavatn.

Oneåa mellom Onavatn og sjøen vil få sterkt redusert vannføring. Ved utløpet av Onavatn vil elven bli tørrlagt, mens vannføringsreduksjonen ved utløpet i sjøen er beregnet til 85 % i middel. Dette vil bety at elveleiet, som også i dag fremstår som nær tørrlagt i perioder med lite nedbør eller avsmelting, vil fremstå på samme måten i store deler av året. Dette vil være synlig fra et parti av veien på sørsiden av Simafjorden i en avstand av ca. 600 m og fra deler av stien fra Kjeaneset til Kjeåsen.

Omfanget av inngrepsfrie områder (INON) sone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep) blir re-

duisert med ca. 3 km². Den samme reduksjonen fås for sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep).

NVEs kommentarer og vurderinger av konsesjonssøknaden

Søknaden ble sendt til faste høringsinstanser, kunn gjort og lagt ut til offentlig høring på vanlig måte i juni 2003. Det er gjennomført befaringsplanområdet med representanter for tiltakshaver, Eidfjord kommune, fylkesmannen i Hordaland, grunneiere og NVE. Uttalelsene fra høringen har vært forelagt søker for kommentar.

Vurdering av andre

Høringsuttalelsene til søknaden er referert foran. Nedenfor gis en oppsummering av synspunkter som er av betydning for NVEs vurdering.

Eidfjord kommune er positiv til tiltaket.

Hordaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon som omsøkt.

Fylkesmannen i Hordaland vil ikke motsette seg at det gis konsesjon til den omsøkte overføringen tatt i betraktning økningen av kraftpotensialet i eksisterende kraftverk, relativt små inngrep og begrensede konflikter med allmenne interesser. Fylkesmannen anbefaler at Oneåa gis en minstevannføring i månedene juni, juli og august.

Direktoratet for naturforvaltning slutter seg til uttalelsen fra fylkesmannen.

Riksantikvaren har vist til uttalelsen fra Hordaland fylkeskommune.

Bergvesenet og Havforskningsinstituttet har ingen kommentarer til søknaden.

NVEs vurdering

Statkraft har konsesjon fra 1973 for utbygging av Eidfjordverkene (Eidfjord Nord). Den omsøkte overføringen av Onavatn/Oneåa for utnyttelse i Sy-Sima kraftverk innebærer bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser.

Området rundt Onavatn og Oneåa, bortsett fra den nedre delen av elva som renner over en skredvifte, ligger i et terreng som er meget vanskelig tilgjengelig for allmennheten. Planlagte tekniske inngrep i form av betongterskel ved utløpet av vannet, tverrslag og tipp vil føre til noe reduksjon av inngrepsfrie områder sone 1 og 2. NVE vurderer imidlertid de tekniske inngrepene som beskjedne og legger vekt på at de vil bli plassert i områder som er lite brukt til friluftsliv.

Den omsøkte overføringen med tilhørende redusert vannføring i Oneåa vil føre til redusert landskapsopplevelse ved ferdsel langs riksveien på sørsiden av Simafjorden og på turiststien fra Kjeaneset til Kjeåsen. Elvens betydning for landskapsopplevelsen anses imidlertid å være begrenset.

Basert på søknadens beskrivelse av virkninger, høringsuttalelser og egne vurderinger mener NVE at overføring av Onavatn/Oneåa ikke vil ha negative konsekvenser for biologisk mangfold. Det er ikke registret eller påpekt av høringsinstanser at det er fisk i vannet eller utløpselva.

NVE har gått igjennom søkers kostnadsoverslag og produksjonstall, og vår gjennomgang stemmer godt overens med søkers beregninger. Kostnadene ligger godt innenfor samfunnsøkonomisk akseptable rammer, og prosjektet gir et kostnadseffektivt bidrag til norsk kraftproduksjon. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Eidfjord kommune, Hordaland fylkeskommune, fylkesmannen i Hordaland, Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren tilrår konsesjon og/eller mener virkningene er akseptable i forhold til innvunnet energi. Noen av de nevnte instansene har forutsatt at det fastsettes nærmere angitte vilkår for konsesjon. Øvrige høringsinstanser har ingen merknader til saken.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten av tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringslovens § 8. Tiltaket medfører små inngrep og vil gi økt krafttilgang ved bedre utnyttelse av eksisterende installasjoner. NVE anbefaler derfor at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere og overføre Onavatn til utnyttelse i Sy-Sima kraftverk.

NVE anbefaler at det blir gitt tillatelse til allmannastevning etter vassdragsreguleringsloven og forhåndstiltredelse etter oreigningsloven.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gir rett til ekspropriasjon av grunn og rettigheter til gjennomføring av tillatelsen i den grad det ikke oppnås minnelige avtaler med berørte rettighetshavere.

Av nye elektriske installasjoner er det kun nødvendig med en kabel for anleggskraft i byggetiden. Denne er forutsatt lagt oppå terrenget mellom Kjeåsen og tverrslaget til overføringstunnelen og skal fjernes når anlegget er ferdig. Ingen av høringsinstansene har hatt kommentarer til kabelen. I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljø, naturressurser og samfunn av nye elektriske installasjoner. Etter NVEs vurdering medfører ikke disse skader eller ulemper av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil behandle en søknad etter energiloven når søknaden om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort

Kommentarer til vilkårene

Forslagene til konsesjonsvilkår er basert på standard konsesjonsvilkår. Standard vilkår som ikke har

relevans for det omsøkte prosjektet er ikke tatt med. NVE har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilkårene der det foreslås brukt standard vilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Konsesjonstid, post 1

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid da Statkraft er et offentlig eid selskap. Tidligere konsesjoner som gjelder utbygging av Eidfjordverkene er også gitt på ubegrenset tid. For disse konsesjonene er det gitt mulighet til å ta konsesjonsvilkårene opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra opprinnelig konsesjonsdato 18. mai 1973, dvs. at vilkårene kan revideres i 2023. Vi foreslår at det samme gjøres gjeldende for konsesjonen til overføring av Onavatn. Det legges dermed til rette for en samordnet vurdering av vilkårene gjennom en eventuell revisjonssak.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det foreligger ingen krav om størrelsen på avgiftsatsene. NVE foreslår at avgiften til staten settes til kr 8,- pr. nat.hk. og kr 24 pr. nat.hk. til kommuner. Dette er satser som er vanlig for tiden, og regnes fra det tidspunkt konsesjon blir gitt. NVE vil beregne vannføringsøkningen etter reglene i vassdragsreguleringsloven etter at eventuell konsesjon er gitt.

Det foreligger ingen krav om næringsfond. Utbyggingsprosjektet er forholdsvis lite og skadene vurderes som små. Det er ikke næringsinteresser i utbyggingsområdet som blir berørt. I saker av denne størrelse og med så vidt små skadevirkninger er det ikke vanlig å fastsette næringsfond, og etter NVEs vurdering er det ikke grunnlag for å anbefale næringsfond i dette tilfelle.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v., post 7

Eidfjord kommune har uttalt at den forutsetter at det blir tatt nødvendige hensyn ved utforming av tipp, terskler og tverrslag slik at disse ikke virker skjemmende.

NVE vil bemerke at vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer, tilsyn med utførelsen, senere vedlikehold av utbyggingen samt opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak. Ved godkjenning av detaljplaner vil NVE legge vekt på at de tekniske inngrepene skal få en god utforming. NVE forutsetter at Statkraft utarbeider en egen miljøoppfølgingsplan i samarbeid med kommune og fylkesmann, for anleggsperioden og tiden etterpå, slik det er angitt i søknaden.

Naturforvaltning, post 8

Direktoratet for naturforvaltning (DN) forventer at utbygginger blir omfattet av standard vilkår for naturforvaltning. DN mener imidlertid at utbyggingen i seg selv ikke gjør det naturlig å foreslå årlige tilskudd til Eidfjord kommune for opphjør av fisk, vilt og friluftsliv.

Eidfjord kommune har ikke reist krav om fond for opphjør av fisk m.m.

NVE slutter seg til uttalelsen fra DN om at det ikke er grunnlag for å pålegge innbetaling til fond for opphjør av fisk/vilt/friluftsliv, jf. standardvilkårets punkt V.

Basert på søknaden og høringsuttalelser er det lite sannsynlig at det er fisk i Onavatn. Vi foreslår likevel at punkt I i standardvilkåret beholdes uforandret av hensyn til mulige endrede forhold i fremtiden.

Standard bestemmelser om naturforvaltning er omfattende, og det presiseres at DN må vurdere eventuelle pålegg nøye med hensyn til kost/nytte. Pålegg skal dessuten ha direkte sammenheng med overføringen samt bygging og drift av overføringsanleggene.

Automatisk fredete kulturminner, post 9

NVE viser til kulturminneloven, og har tatt inn standard vilkår som er utformet på bakgrunn av nevnte lov. Vi presiserer at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven skal oppfylles før anleggsstart.

Manøvreringsreglement mv., post 13

Statkraft har søkt om å få regulere Onavatn gjennom 1,0 m heving i forhold til opprinnelig naturlig vannstand. Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot den foreslåtte reguleringen. NVE kan ikke se at den omsøkte hevingen har negative virkninger og foreslår at den omsøkte reguleringen tillates.

Middelvannføringen ut av Onavatn er beregnet til 550 l/s og ved utløpet i sjøen til 650 l/s. Alminnelig lavvannføring ut av Onavatn er beregnet til 191 l/s. Etter en eventuell overføring av Onavatn vil utløpet av vannet bli tørrlagt hele året, mens midlere restvannføringen ved utløpet i fjorden blir 100 l/s, dvs. 15 % av dagens middelvannføring.

Statkraft har i søknaden anført at slipp av alminnelig lavvannføring fra Onavatn vil bety lite for vannføringen i Oneåa med unntak for strekningen rett nedstrøms vannet. Selskapet mener den avbøtende virkningen blir liten fordi det ikke finnes spesielle miljøfaglige interesser å ivareta. Et eventuelt slipp av alminnelig lavvannføring hele året vil utgjøre 1,3 GWh i årlig redusert kraftproduksjon. Statkraft ønsker derfor at et eventuelt krav om vannslipp blir minst mulig og begrenset til sommersesongen.

Fylkesmannen i Hordaland anbefaler at Oneåa gis en minstevannføring i sommermånedene juni, juli og august. DN har generelt uttalt støtte til fylkesmannens samlede høringsuttalelse.

Statkraft har i sine kommentarer til høringsuttalelsene uttalt at slipp av minstevannføring ikke vil ha en effekt som oppveier kostnadene og ulempene knyttet til produksjonstap og etablering og drift av en anordning for minstevannføringslipp. Statkraft peker blant annet på følgende momenter:

- En minstevannføring vurderes til å få liten eller ingen betydning for biologiske forhold
- Vannføringen i Oneåa er svært varierende og bekken fremstår ofte som nesten tørr også i dag
- Det skal relativt stor vannføring til før denne vil synes på den nedre strekningen som renner gjennom grov ur.
- juni er det snøsmelting i området som vil gi en del restvannføring
- Alminnelig lavvannføring ut av Onavatn er beregnet til ca. 19 l/s. I juli og august er midlere restvannføring beregnet til 211 l/s. I perioder med nedbør vil vannføringen være betydelig høyere og i tørre perioder betydelig lavere
- 10 % av avrenningen fra hele nedbørfeltet i juli og august utgjør 140 l/s. Slipping av denne vannmengden i de to månedene utgjør 1,6 GWh/år i redusert kraftproduksjon.

NVE legger vekt på at det er sannsynliggjort at slipp av minstevannføring ikke er nødvendig av hensyn til biologisk mangfold, og at en minstevannføring derfor først og fremst har betydning for det visuelle inntrykket av landskapet. Det berørte elveleiet kan bare ses fra en strekning av veien på sørsiden av fjorden og fra deler av stien fra Kjeaneset til Kjeåsen. Elvens betydning for landskapsopplevelsen i området vurderes å være begrenset. Eidfjord kommune har ikke fremsatt krav om minstevannføring. Det vil i området forekomme perioder med forholdsvis kraftig nedbør, og da vil fortsatt Oneåa være godt synlig. Det samme vil gjelde i perioder med stor snøsmelting. NVE mener det skal en forholdsvis stor vannføring til for at denne skal ha vesentlig betydning for landskapet. På denne bakgrunn mener NVE at fordelene med en minstevannføring ikke står i rimelig forhold til tapt kraftproduksjon.

Oppdatert manøvreringsreglement som omfatter hele utbyggingen av Eidfjord-Nord følger vedlagt. I forhold til reglementet fastsatt i kgl.res. 13. mai 1977 er post 1 endret i overensstemmelse med vårt forslag til overføring av Onavatn. Øvrige poster er i uendret."

Forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven for tilatelse for Statkraft SF til å foreta regulering og overføring av Onavatn

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med hovedkonsesjonen for utbyggingen av Eidfjord-Nord gitt ved kgl.res. 18.05.1973. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Onavatn er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig

grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstille uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann

eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det ka-

lenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 18 og 21 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til Manøvreringsreglement for Osa, Sima, Bjoreio (Eidfjord Nord)

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. 13.05.1977 inkl. konsesjoner gitt ved kgl.res. 18.05.1973 og 04.06.1976):

1.

A. Reguleringer

	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Systemvatn	878,9	940,0	874,0	61,1	4,9	66,0
Rembesdalsvatn	879,4	905,0	860,0	25,6	19,4	45,0
Skruelsvatn	1115,1	1115,1	1100,0	0,0	15,1	15,1
Grøndalsvatn	1153,2	1160,0	1148,0	6,8	5,2	12,0
Kvilinganutvatn	1139,9	1145,0	1130,0	5,1	9,9	15,0
Rundavatn	1032,0	1040,0	1032,0	8,0	0	8,0
Austdalsnutvatn	1013,0	1040,0	1013,0	27,0	0	27,0
Langvatn	1122,1	1158,0	1110,0	35,9	12,1	48,0
Onavatn	1062,0	1063,0	1062,0	1,0	0	1,0

Høydegrunnlaget er:

Skruelsvatn:	Widerøes niv. B 6151 Norddøla FM 12	= 118,348 moh.
Rundavatn:	Widerøes niv. B 6155 Austdøla FM 12	= 907,805 moh.
Rembesdalsvatn:	Vassdragsniv. L.nr.522 Rembesdalselv FM6	= 893,576 moh.
Systemvatn:	Vassdragsniv. L.nr. 329 Leiro FM 1	= 880,229 moh.

Langvatn:	Fotogram bestemt høyde av Langevatn	= 1122,1 moh.
Kvilinganutvatn:	Widerøes niv.B-6155 Austdøla FM 2	= 1141,717 moh.
Grøndalsvatn:	Widerøes niv. B-6155 Austdøla FM 2	= 1161,642 moh.

Alle høyder er søkt henført til N 60's Normal Null 1954.

Naturlig vannstand for Onavatn er anslått basert på Statens kartverk, kartserie M711.

B. Overføringer

- a. Avløpene fra Norddøla (15,9) og Tverrelvi (1,8), til sammen 17,7 km², overføres til Rundavatn via Floskefonndalen.
- b. Avløpet fra Øvre Austdøla, 15,1 km², føres over til Holmavatn i Nordelvi.
- c. Avløpet fra Nedre Demmevatn i Rembesdalselvi, 11,6 km², overføres til Holmavatn i Nordelvi.
- d. Avløpet fra Nordelvi, 28,0 km², og avløpene under b. og c., til sammen 54,7 km², overføres til Langvatn.
- e. Avløpet fra Langvatn, 26,9 km², og avløpene under b., c. og d., til sammen 81,6 km², føres til kraftstasjonen ved Simafjorden.
- f. Avløpet fra Nedre Austdøla, 66,0 km², (inkludert 6,9 km² i Grøndalselvi og 16,1 km² i Grotrustelvi med egne magasin) føres sammen med avløpet under a., totalt 82,7 km², til kraftstasjoner ved Simafjorden.
- g. Avløpet fra Bjoreio, 135,6 km², overføres til Sysenvatn.
- h. Avløpene fra Isdøla (27,7) og Skykkjedalselvi (10,4), til sammen 38,1 km², kan overføres til Sysenvatn.
- i. Avløpet fra Leiro (211,2) sammen med avløpene under g. og h. overføres til Rembesdalsvatn etter eventuell magasinering i Sysenvatn.
- j. Avløpene fra Rembesdalsvatn (39,5), Rembesdalsbekken (4,0), Skredågilet (3,6), Asåni (3,9) og avløpene under g., h. og i., i alt 435,0 km² overføres til tilløpstunnelen for Sy-Sima kraftstasjon og videre til Simafjorden.
- k. Avløpet fra Onavatn, 5,0 km², overføres til tilløpstunnelen for Sy-Sima kraftverk og videre til Simafjorden.

Dammene utføres med faste overløp og vasstanden vil under flom stige noe over HRV.

Under flom manøvreres slik at vassføringen i Austdøla, Øvre Austdøla og i vassdraget nedenfor Grøndalsvatn og Kvilinganutvatn samt i Sima og Bjoreio nedenfor samløpet med hhv. Skredåni og Leiro ikke økes. Under eksepsjonelle flomforhold

kan flommen i Simas øvre del ned til samløpet med Rembesdalsbekken økes noe, men økningen begrenses til det uvesentlige mellom Skykkjedalselv og Skredåni.

Flomøkning tillates i Leiro og i Nordelvi mellom Holmavatn og Sandvatn og mellom overløp Langvatn øst og Rembesdalsvatn og i Floskefonndalen.

Overføringene nevnt under b., c., d. og h. samt overføring av Asåni, Skredåni og Rembesdalsbekken til Rembesdalsvatn skal gjennomføres også under flom. Overføringene nevnt under a., og g., tillates gjennomført også under flom.

2.

I tiden 1. juni til 15. september slippes tilstrekkelig vatn i Bjoreio til å opprettholde en minstevassføring i Vøringsfossen på 12 m³/sek. Det manøvreres slik at flommene i vassdragene ikke økes, men for øvrig tappes etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i godstand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstater. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengde, temperatur mv.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetstjeneste.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

III Høringsinstansenes uttalelser

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring til Eidfjord kommune, Hordaland fylkeskommune og Miljøverndepartementet.

Eidfjord kommune har i brev av 14.04.04 uttalt følgende:

"Eidfjord kommune viser til tidlegare uttale og er nøgd med at det er teken omsyn til dei miljømessige merknader kommunen hadde. Eidfjord kommune har ikkje ytterlegare merknader til søknaden."

Hordaland fylkeskommune har i brev av 26.05.04 uttalt følgende:

"NVE har vurdert høyringsfråsegnene, og rår til at Statkraft skal få konsesjon til overføringa utan minstevassføring i Oneåa, slik dei har søkt om. NVE si innstilling er dermed lik den konsesjons-søknaden fylkesutvalet tok stilling til våren 2003 og rådde til skulle få løyve. Fylkeskommunen har ut frå dette ikkje spesielle merknader til NVE si innstilling i saka.

NVE har i framlegg til vilkåra presisert at i høve til automatisk freda kulturminne skal undersøkingsplikta etter kulturminnelova vere oppfylt før anleggsstart. Vi vil understreke at utbygging må følgje dette og ber om at kulturavdelinga vert kontakta i god tid før anleggsstart."

Miljøverndepartementet har i brev av 02.04.04 uttalt følgende:

"Vi har ingen merknader til at det gis konsesjon i tråd med NVEs innstilling"

"Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 under forutsetning av at det vilkåret som NVE har foreslått som post 10 blir fastsatt."

IV Olje- og energidepartementets vurdering

Søknaden

Statkraft SF har i i brev av 17.6.03 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å overføre Oneåa til inntaket til Sy-Sima kraftverk i Eidfjord kommune i Hordaland. Det er også søkt om tillatelse til å heve vannstanden i Onavatn med 1 meter. Det søkes om tillatelse til ekspropriasjon og til allmannastevning. Statkraft SF har også søkt om tillatelse til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25 første ledd.

Oneåa renner sydover fra Onavatn og ned til sjøen ved Kjeaneset innerst i Simafjorden. Elvestrekningen mellom Onavatn og sjøen er ca. 2 km og er jevnt bratt før den flater ut de siste 300-400 m mot sjøen. Området rundt Onavatn og langs Oneåa, samt størstedelen av nedbørfeltet for øvrig, er vanskelig tilgjengelig.

Overføringen er planlagt etablert ved at det drives en 1700 m lang tunnel fra Onavatn og frem til sjakten ved inntaket i Åsåna. Det vil bli bygget en enkel sperredam i betong i utløpet av Onavatn.

Den planlagte overføringen er beregnet til å gi om lag 37 GWh ny kraft per år. Hele produksjonsøkningen kommer som vinterproduksjon. Produksjonen i det eksisterende Sy-Sima kraftverk vil dermed øke fra om lag 1730,5 GWh/år til 1767,5 GWh/år.

Utvidelsesprosjektet er innvilget unntak fra Samlet plan i brev av 18.09.02 fra NVE.

Omsøkte plan er ikke berørt av Verneplan for vassdrag, og prosjektet kommer heller ikke i konflikt med andre vernevedtak.

Fordeler og ulemper

Overføringen er beregnet til å gi 37 GWh/år ny kraft produsert i eksisterende kraftstasjon. Hele produksjonsøkningen er vinterkraft. Eidfjord kommune vil få noe økte inntekter fra skatter og avgifter. I anleggsperioden vil det lokale næringslivet få tilbudt sine tjenester innen entrepenørarbeid.

Ulempene er først og fremst knyttet til den sterkt reduserte vannføringen i Oneåa. Ved utløpet av Onavatn vil elven bli tørrlagt mens vannføringsreduksjonen ved utløpet i sjøen er beregnet til 85 % i middel. Dette vil være synlig fra et parti av veien på sørsiden av Simafjorden og fra deler av stien fra Kjeaneset til Kjeåsen. Omfanget av inngrepsfrie områder (INON) vil bli redusert med om lag 3 km².

NVEs innstilling

Tiltaket vil medføre små inngrep og vil gi økt krafttilgang ved bedre utnyttelse av eksisterende installasjoner. Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten av tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringslovens § 8. NVE anbefaler derfor at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere og overføre Onavatn til utnyttelse i Sy-Sima kraftverk.

NVE anbefaler at det blir gitt tillatelse til allmannastevning etter vassdragsreguleringsloven og forhåndstiltredelse etter oreigningsloven.

Høringsuttalelser

Ingen av høringsinstansene går i mot søknaden fra Statkraft SF.

Olje- og energidepartementets vurdering

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved den omsøkte overføringen av Oneåa større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringslo-

ven til å overføre Oneåa og heve vannstanden i Onavatn med 1 m. I tillatelsen inngår også tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11.

Tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven innebærer at Statkraft SF gis tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter i tilknytning til overføringen, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1. Departementet tilrår at det blir gitt tillatelse til allmannastevning, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1 andre ledd.

Etter oreigningslova § 25 kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan samtykke til slik forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller. Det avgjørende i denne sammenheng er om det vil føre til en urimelig forsinkelse for eksproprianten å vente til skjønnskrevet er fremsatt. Departementet kan ikke se at det i dette tilfellet er anført tilstrekkelige grunner som tilsier at det kan gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er krevd, og departementet vil derfor ikke tilrå at det gis samtykke til forhåndstiltredelse. Søknad om forhåndstiltredelse kan eventuelt sendes departementet etter at skjønn er krevd.

Tillatelse tilrås gitt på vilkår som foreslått av NVE. Departementet viser til vilkårenes post 9 om automatisk fredete kulturminner, som presiserer konsesjonærens undersøkelsesplikt etter kulturminneloven før anleggsstart. Departementet understreker at oppfølgingen av post 9 i vilkårene ivaretas av Hordaland fylkeskommune.

Fylkesmannen i Hordaland har anbefalt en minstevannføring i sommermånedene i Oneåa. NVE legger vekt på at slipp av minstevannføring ikke er nødvendig av hensyn til biologisk mangfold og at minstevannføring først og fremst har betydning for det visuelle inntrykket av landskapet. NVE anser elvens betydning for landskapsopplevelsen som begrenset, og det skal en forholdsvis stor vannføring til for at denne skal ha vesentlig betydning for landskapet. På denne bakgrunn anser NVE at fordelene med en minstevannføring ikke står i rimelig forhold til tappt kraftproduksjon. Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs vurdering av minstevannføringssspørsmålet.

Departementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene ellers.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Statkraft SF tillatelse til omsøkte overføring av Oneåa til Sy-Sima kraftverk og heving av vannstanden i Onavatn i Eidfjord kommune på de vilkår som er inntatt i

Olje- og energidepartementets foredrag av 3. september 2004.

2. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 16 nr. 1 andre ledd gis Statkraft SF rett til allmannastevning.
3. Det fastsettes manøvreringsreglementet for Eidfjord-Nord-utbyggingen i samsvar med ovennevnte foredrag.

24 Tussa Energi AS

(Tillatelse til bygging av Trandal kraftverk i Trandalselva i Ørsta kommune i Møre og Romsdal)

Kongelig resolusjon 3. september 2004.

I Innledning

Tussa Energi AS har i brev av 04.02.2000 søkt om konsesjon etter vannressursloven til å bygge Trandal kraftverk i Trandalselva i Hjørundfjorden i Ørsta kommune. Kraftverket vil være et elvekraftverk med installert effekt på 7 MW. Den årlige produksjonen er anslått til 21,6 GWh.

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap av Tussa Kraft AS, som igjen er eid av kommuner på Sunnmøre. Kommunene kontrollerer ca. 80 % av aksjene. Tussa Energi står for produksjon av elektrisk energi og utbygging av nye kraftverk i Tussa konsernet. Selskapet eier 12 kraftverk som til sammen produserer om lag 540 GWh per år.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har i brev av 22.12.03 fra NVE mottatt følgende innstilling i saken:

"NVE har motteke følgjande søknad frå Tussa Energi AS datert 04.02.2002 om konsesjon etter § 8 i vannressurslova:

"Tussa Energi AS (TE) planlegg å bygge kraftverk på Trandal i Hjørundfjorden i Ørsta kommune. Kraftverket vil få ei slukeevne på 2,0 m³/s og ein årsproduksjon på om lag 22 GWh.

Planane har og ved fleire høve vore omtalt i lokalpressa og i Sunnmørsposten. Vi har ikkje registrert negative tilbakemeldingar så langt i prosessen.

Vi har i samarbeid med Norconsult laga eit forprosjekt. I forprosjektet har vi prøvd å få med all informasjon som er nødvendig for å kunne gjere ei god vurdering av planane.

Alle grunneigarane er positive til planane og avtalar om arealbruk, fallrettar m.m. er under-skrivne.

Trandal

Trandal er ei veglaus bygd på austsida av Hjørundfjorden med om lag 15 fastbuande. Leveve-

gen er basert på jordbruk og turisme (hytteutleige og serveringsstaden Christian gaard). På syttitalet, med gode støtteordningar for jordbruk, vart det bygt ein om lag 3 km lang veg opp i Trandaldalen for nydyrking. Veggen som går på vestsida av elva endar på kote 500 eit godt stykke ovanfor inntaksområdet. Dalen er oppdyrka på fleire stader.

På åtti-talet vart det bygd opp anlegg for smolt- og matfiskproduksjon, men desse prosjekta mislukkast av ymse grunnar. Når det gjeld jordbruket så er det i dag berre drift på to av brukane. Kampen for tilværet i Trandalbygda er ofte framme i den offentlege debatten. Bygdefolket må ofte stå opp og kjempe for ferjesambandet som er den viktigaste livsnerven. Haldningane til bygdefolket er derfor at auka aktivitet i bygda er positivt. Vi har enno ikkje fått ei einaste negativ tilbakemelding om planane frå bygdefolket.

Om planane

Som det går fram i forprosjektet vil vi gå inn i vassdraget ca. på kote 430. Inntaksområdet er tenkt lagt tett inntil sætrevegen like ved eit dyrka område ved den tidlegare Trandalsætra. Dette er same damstaden som vart vist fram under synfaringa. Her er det fjell i dagen og tilhøva gode for ein betongdam som er skissert i forprosjektet. Ved å legge dammen tett inn til eit allerede berørt området vil inngrepet ikkje verke særleg skjemmande. Vi vurderer også å bygge eit lite lukehus/kvilerom på dammen.

Når sætrevegen vart bygd vart det ikkje funne fjell og vi planlegg derfor å grave ned røret i heile si lengd. Rørgata er planlagt lagt nær inn til eksisterande veg for å skåne terrenget mest mogleg. Der dette ikkje er mogleg vert det bygd provisorisk veg.

Dersom det vert behov for masse vil vi nytte eksisterande masseuttak i Trandaldalen og på denne måten ikkje lage unødige nye landskapsår. Vi vil då kunne utføre landskapspleie også der det allerede er gjort inngrep.

Kraftstasjonen vert plassert på eit utfylt område like ved småbåthamna. Den tidlegare satsinga på fiskeoppdrett førte med seg sprenging og utfylling av ei om lag 50 m lang tomt som vi no har fått hand om. Denne tomten er i Ørsta kommune sin arealplan merka for eksisterande havbruk, ei epoke som er over for dette området. Ny kraftstasjon, nytt badehus og opprydding vil vere positivt for heile området. Eigane (grunneigar) av eksisterande badehus som må flyttast, er positive til planane. Vi har avtale både med desse og med grunneigaren av stasjons-tomta.

Vi har engasjert arkitekt som arbeider med kraftstasjonsområdet og eventuelt eit lukehus. Teikningane er enno berre på skissestadiet og vil bli justert alt etter krava frå maskinleverandøren. Forslaget er moderne i formgjevinga og arkitekten er bevisst på at stasjonen vil vere godt

synleg frå fjorden. Vi legg og vekt på å få til eit bygnings- og landskapsmessig attraktivt område, og vi vurderer derfor å søke råd frå ein landskapsarkitekt.

Krafta frå Trandal kraftverk vert ført over fjorden i eksisterande sjøkabel til Standal. Tussa Nett AS har gjort mange simuleringar for å sjå konsekvensane i 22 kV nettet i området.

For å redusere nettapet vil vi oppgradere den gamle linja mellom Standal og Follestaddalen. Trandal-krafta vil og kunne verke positivt inn på nettet i ein reserve-/nødsituasjon, også for Vartdalstranda.

Vassressurslova

I området der vi planlegg å bygge kraftverk er det gjort til dels store inngrep i form av sætreveg, nydyrking i Trandaldalen og utfylling i strandsona ved fjorden. Elva som vil få redusert vassføring ligg djupt i terrenget og er lite synleg både frå land og sjø.

Kraftverket med ein produksjon på om lag 22 GWh har ikkje regulering, berre ein mindre dam i elva. Det er planlagt slepping av alminnelig lavvassføring.

Prosjektet er etter vår oppfatning lite kontroversielt og vi har ikkje registrert negative tilbakemeldingar. Vidare meiner vi at tiltaket ikkje kan vere til nemneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget.

Det vil verte sendt søknad om anleggskonsesjon når vi ser utfallet av denne søknaden."

Norconsult har utarbeidd eit forprosjekt for Trandal kraftverk som er vedlagt søknaden. Frå forprosjektet referer vi:

"Forutsetninger og beregningsgrunnlag

Geologi og grunnforhold

I forbindelse med bygging av jordbruksveien som er vist på kartvedlegget ble det ikke funnet fjell i rørgateområdet. Det forutsettes at rørgaten i sin helhet blir nedgravet. Det vil eventuelt kunne bli noen mindre sprengningsarbeider nede ved kraftstasjonen. Ut fra observasjoner på stedet er det ikke forventet større problemer med gjennomføringen.

Kart og kotegrunnlag

Som grunnlag for forprosjektet er det benyttet kart i målestokk 1:50.000 ved planimetrering av nedbørfeltet, og økonomisk kart 1:5.000 ved planlegging av inntaksdam, rørtrasé og kraftstasjonsplassering.

Det er benyttet foreløpige høydekoter fra økonomisk kart 1:5.000. Ved en eventuell videre anbuds- og detaljprosjektering bør imidlertid rørtraséen innmåles og kotene bestemmes nøyaktig.

Befaringer

Som grunnlag for forprosjektet ble det avholdt en befaring den 2. november 2000 med deltakere fra Tussa Energi AS og Norconsult AS. Det henvises til bilder tatt ved befaringen, *Vedlegg 4*. Den 21. november 2000 ble det avholdt en befaring med NVE, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Ørsta kommune og grunneiere. Lokale og regionale aviser var også tilstede, og prosjektet fikk fyldig omtale i ettertid.

Hydrologi

Nedbørfeltet er planimetrert på kart 1:50.000 og er funnet å være ca. 9,8 km². Spesifikt avløp er beregnet ut fra NVE's isohydatkart fra 1987 basert på normalperioden 1931-60, og er funnet å være ca. 91,8 l/s*km² i gjennomsnitt for hele feltet.

Felt:	Areal: km ²	Spes. avløp: l/s*km ²	Avløp: m ³ /s	Årsavløp: mill.m ³ /år
Felt over kote ca. + 430	9,8	91,8	0,90	28,4

Produksjonssimuleringer

Produksjonsberegninger er utført ved hjelp av driftssimuleringer. Norconsults generelle simuleringsmodell "TOMAG" er benyttet. I dette tilfellet er simuleringen meget enkel, fordi det her ikke er magasiner.

Det uregulerte tilsiget til inntaket beskrives ved vannmerke 630 Øye, og det brukes en faktor på vannmerket for å skalere tilsiget slik at man får riktig gjennomsnittlig årsavløp ved inntaket. Det er tilgjengelig 74 år med tilsigsdata med tidsopløsning på 1 døgn.

Slukeevne: (m ³ /s)	Vinter : (GWh)	Sommer: (GWh)	Sum: (GWh)
1,0	5,6	10,8	16,4
1,5	6,1	13,7	19,8
1,8	6,2	14,8	21,0
2,0	6,2	15,4	21,6
2,5	6,2	16,3	22,5

Teknisk beskrivelse

Det vises til tegningene 342300-101-001, -002 og -003 Vedlegg 3, samt bilder Vedlegg 4.

Kraftverkets drift forutsettes kun basert på tilgjengelig vannføring i Trandalselva. Det forutsettes ikke etablert magasin, kun en mindre inntaksdam i elva. Etterfølgende beskrivelse er basert på at det velges en turbininstallasjon for slukeevne på 2,0 m³/s.

Dam med inntak

Inntaket foreslås plassert ved et egnet damsted ved ca. kote + 430. Damstedet ble anvist ved befaringen 21.11.2000. I området finnes det flere mulige damsteder, både ovenfor og nedenfor den valgte plasseringen, men omfang av dambygging synes ved det foreslåtte sted å være

Energiproduksjon

Vannmerker

Vannmerke 630 Øye i Bygdaelva i Sunnlyven er benyttet som referanse for å beskrive avrenningens fordeling over året for produksjonssimulering for Trandal kraftverk.

Det vises til varighetskurve, vedlegg 1.

Nedbørfelt

For å sikre en best mulig nøyaktighet av nedbørfeltet er felt mellom de forskjellige isohydatene planimetrert hver for seg. Beregnet spesifikt avløp skulle derfor gi et representativt gjennomsnitt av nedbørfeltets spesifikke avløp.

Beregningen ga følgende resultat:

Simuleringen starter 1. januar det første året og går fortløpende gjennom alle dager i alle år. For hver dag registreres tilløp, minstevannføring og turbinvannføring. I tillegg blir eventuell flom beregnet. Hvis tilgjengelig vann for turbinen er mindre enn 10 % av slukeevnen, registreres dette som tap. Produksjonen beregnes ut i fra gjennomsnittlig fallhøyde og virkningsgrad. Til slutt beregner programmet alle gjennomsnittsverdier.

Ved simulering med forskjellige slukeevner fremkommer følgende produksjonsresultater:

gunstig. Her er det fjell i dagen og plassering nær inntil nydyrkingsfelt og vei vil medvirke til at inngrepet vil fremstå mest mulig skånsomt.

Det foreslås bygget en massivdam for å etablere et inntaksbasseng. Dammen antas å få en lengde på ca. 30 m og en høyde på ca. 5 m. Nødvendig overløp for å ivareta aktuelle flommer etableres. I den ene siden etableres inntak med varegrind B x H = 1,80 x 2,00 m og stengeluke/ventil B x H = 1,20 x 1,50 m. Det innstøpes en rustfri rørstuss som overgang fra inntak til rørgaten.

I dammen monteres også en bunnstappeventil type skyvespjeldventil, DN 500, for minstevannføring i elva. Denne kan også benyttes for tømning av inntaksbassenget ved inspeksjon og vedlikehold.

Rørgate

Rørgaten med en lengde på ca. 2500 meter foreslås i hovedsak utført med duktile støpejernsrør bortsett fra i nedre del der det på grunn av trykket må benyttes stålrør. Rørdiameter er med den valgte slukeevnen overslagsmessig fastlagt til 1000 mm. Diameteren er også delvis bestemt av krav til duktile støpejernsrør i henhold til forskrifter for vassdragssikkerhet. Rørgaten foreslås i sin helhet nedgravd og lagt i nær tilknytning til eksisterende vei. Der dette ikke er mulig forutsettes det anlagt en provisorisk vei langs rørgroften.

Røret legges på et fundament av kult og omfyller et stykke opp på røret med godt drenerende masser. Som overfylling forutsettes benyttet stedlige masser harpet for større stein. For å sikre en god drenering, og for å hindre at vann følger rørgroften foreslås denne drenert effektivt. Ved jevne mellomrom avsperrer groften med en liten "fangdam" og vann dreneres ut av groften.

Røret forutsettes normalt lagt i kurve slik at klosser for retningsendringer kan sløyfes. Imidlertid er det antatt behov for ca. 3 stk. klosser i forbindelse med stålrøret i nedre del. Strøm- og signalkabel til inntaket vil bli gravet ned i rørgroften.

Kraftstasjonen

Kraftstasjonen plasseres på et horisontalt havneområde, og det etableres en kort avløpskanal ut i sjøen. Stasjonen vil bestå av maskinsal og tekniske rom for transformator og høyspentbrytere. Eksisterende dampbad forutsettes flyttet til nytt bygg på området etter avtale med eier.

Mekanisk og elektrisk utstyr i kraftstasjonen

Turbin med utstyr

Det forutsettes benyttet en vertikal flerstrålet Peltonturbin med følgende hoveddata:

- Nominell slukeevne	$Q = 2,0 \text{ m}^3/\text{s}$
- Nominell turbineffekt	$N = 7,0 \text{ MW}$
- Konstruksjonsfallhøyde	$H = 420 \text{ m}$
- Nominelt turtall	$n = 750/1000 \text{ o/min}$

Turbin og generator plasseres på gulv ca. 1,0 m over undervannsnivå. Med tørroppstilt aggregat vil kraftstasjonen være selvdrenerende.

Turbinen leveres med elektronisk pådragsstyring for drift mot stivt nett. Videre inkluderer trykkoljeanlegg og hovedstengeventil med demontasjeboks og innløpsrør.

Kjølevannsanlegg

Det forutsettes kjølevannsanlegg i enkel utførelse.

Vi antar at det ikke er behov for et større lensanlegg da stasjonen vil være selvdrenerende. En liten lensekum med pumpe er likevel hen-

siktsmessig med tanke på eventuelle mindre vannlekkasjer.

Maskinsalkran

I kostnadsoppsettet er det forutsatt maskinsalkran med kapasitet for tyngste løft i stasjonen. Ved en eventuell videreføring av prosjektet kan man vurdere å sløyfe maskinsalkran og kun installere en enkel løpekatt med kapasitet for nødvendig vedlikehold i stasjonen. Montasjen av aggregat og andre tyngre kolli må da skje med mobilkran.

Generator og transformator

Det installeres en generator tilpasset turbinen med følgende hoveddata:

- Nominell ytelse 7,10 MVA ved $\cos\phi = 0,9$
- Nominelt turtall 750/1000 o/min

Det installeres en transformator tilpasset generatorytelsen. Generatoren kobles i blokk med transformatoren for omsetning av generatortenspenning opp til 22 kV.

Kontroll- og apparatanlegg og koblingsanlegg

Stasjonen utstyres med kontroll- og apparatanlegg beregnet for automatisk drift av stasjonen og tilrettelagt for fjernmelding. Installasjonen inkluderer en 22 kV effektbryter, linjebryter, stasjonstransformator og strøm- og spenningstransformatorer. Det skal installeres en stasjonstransformator 0,2/24 kV.

Anleggsforhold

Anleggstrøm

Det forutsettes ikke bygget linje for bygging av rørgate og inntak. Nødvendig krafttilførsel forutsettes dekket ved hjelp av diesellaggregat.

Veier og transportanlegg

Det forutsettes i hovedsak å benytte allerede eksisterende veier, men der rørgatens trasé avviker vesentlig fra veien vil det bli etablert en provisorisk vei som fjernes etter anleggsdriften. Eventuelle synlige spor etter denne vil bli arrondert og tilsådd.

Riggområder

Det forutsettes at all vesentlig tilrigging for anleggsdriften vil bli etablert på havneområdet eller ved det nedlagte skolehuset.

Kraftoverføring

Det vil i forbindelse med prosjektet ikke bli etablert nye linjetraséer. Kun en opprusting av eksisterende linje langs fjorden til en undersjøisk kabel forutsettes nødvendig.

Natur og miljø

Fiske

Elva er fra naturens side ikke tilrettelagt for fiske. De som bor langs elva kan heller ikke huske at det tidligere har vært fiske i elva.

Vannføring i elva

Det er en forutsetning at det slippes en vannmengde tilsvarende alminnelig lavvannføring forbi dammen. Denne er beregnet til 70 liter/sek. Fra dammen og videre nedover langs elva er det et stort antall sidebekker som vil bidra til at elva får en langt større vannføring. Disse bekene vil i tillegg ha smeltevatn fra breer og snøras i store deler av sommerhalvåret. Turbinen er beregnet for en slukeevne på 2,0 m³/sek, og i vår- og sommerhalvåret og ellers i nedbørrike perioder, vil vannføringen i elva være langt større slik at det blir overløp over dammen.

Kulturminner

En tidligere seterstøl blir ikke berørt av utbyggingen. Den ligger på et nydyrket område ovenfor inntaksområdet.

Masseuttak

Dersom det blir aktuelt med uttak av masser kan disse tas fra allerede etablerte masseuttak som ble benyttet under tidligere veibygging og nydyrking.

Arrondering

Alle massetak vil bli arrondert og eventuelt tilsådd dersom dette er ønskelig.

Inntaksdammen ligger i et skjermet område og vil bli lite synlig fra veien. Tilliggende områder vil bli arrondert og tilsådd.

Rørgaten vil i hovedsak følge eksisterende setervei. Der dette ikke er mulig vil traséen bli pent arrondert og tilsådd. Det er ubetydelig med

skog i området langs rørgatetraséen. Der en berører dyrket mark vil denne bli tilsådd.

Stasjonsområdet ved sjøen består i dag av et utsprenget og utfylt område. Det vil bli lagt vekt på at området blir arrondert og behandlet slik at det fremstår som en fin del av sjølandskapet ved Trandalselvas utløp.

Kostnadsoverslag og utbyggingskostnad

Kostnadsgrunnlag

Kostnader for byggetekniske arbeider er basert på priser for lignende arbeider fra anbud som er innhentet i den senere tid, samt fra "Kostnadsgrunnlag for vannkraftanlegg" Publikasjon nr. 20 utgitt av NVE i 1995, samt foreløpig ajourføring fra 2000. Kostnader for maskin- og elektrotekniske arbeider er basert på Norconsult's ulike prisdatabaser, samt budsjettpriser innhentet fra aktuelle leverandører. For uforutsett er inkludert 10 %. For rigg og drift er benyttet 30 %.

I mini- og småkraftmarkedet er det for tiden tildels store prisforskjeller på turbin- og generatorleveranser avhengig av kvalitet, utstyrsomfang og hvor de er produsert. Kostnader som er lagt til grunn for overslagene i dette forprosjektet er basert på et gjennomsnitt av hva som har fremkommet i den senere tiden. Med de prisforskjeller som registreres i dagens marked skal en ikke se bort fra at en kan oppnå vesentlig lavere priser enn angitt i forprosjektet.

Rådgivningstjenester og administrasjon er anslått til 10 %. Renter i byggetiden er beregnet med basis i 7 % rente og ett års byggetid.

Investeringsavgift er ikke medtatt da denne type arbeider for tiden er fritatt for avgift.

Utbyggingskostnad

Vi har vurdert forskjellige slukeevner fra 1,0 - 2,5 m³/s.

Etterfølgende tabell viser byggekostnader, utbyggingspris og marginalkostnad ved øking av slukeevnen for alternativene.

Aggregat med slukeevne (m ³ /s)	1,0	1,5	1,8	2,0	2,5
Byggekostnad (mill. kr)	29,5	33,5	35,8	37,5	42,4
Produksjon (GWh)	16,4	19,8	21,0	21,6	22,5
Utbyggingskostnad (kr/kWh)	1,80	1,69	1,70	1,74	1,88
Marginal kostnadsøkning fra en aggregatstørrelse til neste (kr/kWh)		1,18		2,83	
			1,92		5,44

Beregningene viser at det synes økonomisk fordelaktig å installere et aggregat med en slukeevne på 1,8 til 2,0 m³/s. Dette gir en gjennomsnittlig utbyggingspris ca. 1,70 - 1,74 kr/kWh. Økningen fra 1,8 til 2,0 m³/s gir en marginal kostnad på ca. 2,83 kr/kWh. En videre økning til 2,0 og 2,5 m³/s gir kun en minimal økning i energiproduksjonen, og marginalkostnaden øker derfor til 5,44 kr/kWh. Den markerte øk-

ningen i byggekostnad fra 2,0 til 2,5 m³/s har for en stor del sin bakgrunn i sprang i turtall."

Tussa Energi har kome med tilleggssøknad 15.04.2002:

"Vi viser til søknaden vår om konsesjon for Trandal kraftverk av 04.02.2002.

Sidan det har enda med at søknaden skal gjennom konsesjonshandsaming, har vi revur-

dert denne når det gjeld avsnittet om alminneleg lavvassføring.

Trandalselva er ikkje fiskeførande i det heile. Vinterstid er den ikkje synleg og i sommarhalvåret er det stort tilsig frå det store restfeltet nedstraums dammen. Tilsiget kjem frå snø og mange skred, som skaffar sikker avrenning i tillegg til sommarnedbøren. Alt vatnet frå desse endar i elveleiet. I tillegg viser avrenningskurven at vi har lange perioder med overløp over dammen. Trandal er ei veglaus bygd med omverda og det er difor heller lite folk som ferdast i dalen. Vi viser i tillegg til pkt. 7.1 og 7.2 i forprosjektheftet. I forprosjektet er alminneleg lavvassføring berekna til om lag 70 l/sek som utgjer om lag 7,8 % av middelvassføringa – sjå pkt. 1,5 og 2.4 i forprosjektet.

Ved å kunne nytte 70 l/sek ekstra til kraftproduksjon, vil kraftverket kunne produsere om lag 2 GWh meir, og på vinterstid vil dette kanskje ved ymse høve vere det som skal til for at kraftverket kan vere i drift.”

Vidare referer vi brev av 05.02.2003 frå *Norconsult* vedrørende restvassføring på utbyggingsstrekninga:

”Det planlagde Trandal kraftverk vil få inntak på om lag kote 430 i Trandalselva og nytte fallet derfrå og til fjorden. Ved slukeevne på for eksempel 2,5 m³/s vil om lag 6,0 mill. m³ eller ca. 15 % av tilløpet renne forbi inntaket. Dette tilsvarar 0,2 m³/s målt i gjennomsnitt over året. I tørre periodar, helst om vinteren, vil alt vatnet bli brukt i kraftverket slik det også er søkt om, medan vassføringa som renn forbi inntaket vil kunne vere stor i vassrike periodar.

Nedbørfeltet mellom inntaket og fjorden vil etterkvart gje aukande tilskot til restvassføringa på strekningen. Ei framstilling av dette er vist på vedlagde profil av vassdraget der det er vist verdier for restvassføringa med jamne mellomrom på utbyggingsstrekninga. Ved utløpet i sjøen vil vassføringa i middel som vist vere ca. 24 % av normal vassføring før utbygging. Variasjonen over året vil vere noko annaleis, men førebels har ein ikkje grunnlag for å rekne nærare på dette.

Det hydrologiske grunnlaget for utrekninga er NVEs nyleg publiserte data for normalperioden 1961-90. Dette grunnlaget viser eit midlare spesifikt avløp frå kraftverksfeltet på ca. 140 l/s/km² og ca. 130 l/s/km² for heile feltet ved utløpet i fjorden.”

HØYRING OG DISTRIKTHANDSAMING

Søknad med forprosjektrapport og tilleggsøknad er lagt ut til offentleg gjennomsyn med brev av 19.09.2002, og oversendt offentlege styresmakter som er høyringspartar i slike saker. Vidare er søknaden kunngjort i ei regional og ei lokal avis.

NVE har motteke følgjande fråsegner:

Ørsta kommune, vedtak i formannskapet 12.11.2002:

”Ørsta formannskap har vurdert søknaden frå Tussa Energi om utbygging av Trandal kraftverk. Etter ei samla vurdering finn formannskapet at utbygginga har eit avgrensa konfliktnivå i høve allmenne interesser. Formannskapet peikar likevel på at prosjektet må gjennomførast med stor vekt på å redusere landskapsmessige verknader ved god terrengbehandling av rørgatetrasear og ei harmonisk og stadstilpassa arkitektonisk utforming av kraftverksbygningen.”

Frå sakshandsaminga i kommunen referer vi :

”Utbygginga vil ikkje redusere inngrepsfrie område i og med at det tidlegare er dyrka opp område i Trandaldalen og det er bygt veg fram til desse. Øvre del av Trandaldalen og fjellområda innanfor er registrert som friluftsområde med nasjonal verdi. Det går ei nasjonalt viktig turløype som overgang til Riksheimdalen og Megardsdalen i Sykkylven. Liene hovudsakleg på vestsida av dalen er registrert som eit lokalt viktig beiteområde for hjort. Det er ikkje kjende fiskeinteresser til elva, og den er bratt heilt frå fjorden slik at den ikkje har fiskeoppgang. Det er ikkje andre registreringar knytt til området i temakart til kommuneplanen sin arealdel/ naturbasen.

Naturforvaltningsnemnda har hatt saka til uttale, og har gitt følgjande fråsegn:

Naturforvaltningsnemnda har vurdert søknaden frå Tussa Energi om utbygging av Trandal kraftverk:

Etter ei samla vurdering finn Naturforvaltningsnemnda at utbygginga har eit avgrensa konfliktnivå i høve allmenne interesser. Naturforvaltningsnemnda peikar likevel på at prosjektet må gjennomførast med stor vekt på å redusere landskapsmessige verknader ved god terrengbehandling av rørgatetrasear og ei harmonisk og stadstilpassa arkitektonisk utforming av kraftverksbygningen. Naturforvaltningsnemnda peikar elles på at det bør oppretthaldast minstevassføring i vassdraget.

Fråsegn frå landbrukssjefen:

Landbrukssjefen gjev etter delegert fullmakt følgjande uttale vedkomande utbygging Trandal kraftverk:

Ein viser til søknad om konsesjon datert 04.02.02, frå Tussa Energi A/S for planar om å bygge kraftverk på Trandal, og utarbeidd forprosjekt (des. 2001). Frå landbrukshald ser ein på tiltaket som eit fornuftig bidrag i å utnytte dei lokale ressursane, og tiltaket vil auke aktiviteten og virke positivt for Trandalbygda.

I samband med planar om bygging av Trandal kraftverk bør det takast inn i planane kva funksjon elva har som gjerde, og det bør finnast ei rimeleg ordning som erstattar elva sin funk-

sjon som gjerde dersom denne vert vekke ved ei utbygging. Ei eventuell bruksordning ved jordskifte når det gjeld elva sin gjerdefunksjon, vil ein sjå som mest tenleg løysing for alle involverte partar.

Saksutgreiinga til Naturforvaltningsnemnda og i samband med vedtaket frå landbrukssjefen ligg som vedlegg til saka.

Vurdering og konklusjon:

Utbygginga vil ikkje redusere inngrepsfrie område då nye inngrep som rørgatetråse og inntaksbasseng vil kome i område der det allereie er eksisterande inngrep. Friluftslivsinteressene og landskapsbildet vil verte påverka ved at det vil verte fleire og nye inngrep innanfor område der det allereie er inngrep. I ein periode vil rørgatetråseene vere eit tydeleg spor etter inngrep i landskapet, og landskapsmessig vil den nok kunne medføre ein synleg fjernverknad over ei tid. Ved ei god terrengbehandling vil den verte mindre synleg etter kvart som vegetasjon på ny etablerer seg, dette vil gå seinast i den øvre delen av tråseene.

Kraftstasjonen ved fjorden vil også kome på eit område som allereie er utfylt, og med ulike slag inngrep. Ved ei god arkitektonisk utforming treng denne ikkje verte til særleg ulempe for området.

Det vil generelt vere ein fordel å behalde ei minstevassføring. Tussa har no søkt om å utnytte også denne. Då vil restvassføringa i periodar med full utnytting av vassføringa vere som følgje av avrenning frå nedbørsfeltet nedanfor inntaket.

Utbygginga vil nok også kunne ha ei viss betydning for busettinga på Trandal, då den medfører aktivitet i utbyggingsperioden og ei viss inntekt til dei som har fallrettane lokalt.

Ved ev. oppgradering av den gamle lina mellom Standal og Follestadalen må det takast vesentlege omsyn til landskapsbildet m.m. i dette viktige området.

Oppsummert kan ein seie at ved ei kvalitetsmessig god utføring vil landskapsmessige omsyn kunne ivaretakast på ein akseptabel måte. Tråseene er dessutan ikkje spesielt eksponert ut frå slik dalen utforma. Friluftslivet vil verte berørt i avgrensa grad. Eg er samd med vurderinga frå Fylkesmannen om at konsekvensane for allmenne interesser har eit avgrensa konfliktnivå. Det vil likevel vere ein fordel både for økosystema og for den visuelle verknaden å oppretthalde minstevassføring i vassdraget. Utbygginga kan ha ei viss betydning for å oppretthalde busettinga på Trandal då den medfører ei viss tilleggsinntekt for dei grunneigarane som sit på fallrettane. Ein finn såleis ikkje å ha andre vesentlege merknader til utbygginga.”

Møre og Romsdal fylkeskommune, nærings- og miljøavdelinga, brev av 14.11.2002:

”Ut frå saksdokumenta kan vi ikkje sjå at det planlagde kraftverket vil få særlege negative miljømessige negative verknader. Sjølv kraftstasjonen vil bli liggande eksponert til ved fjorden. Vi vil her rå til at det blir tatt særleg omsyn til dette ved utforming av bygningane og avslutning og opparbeiding av arealet rundt.”

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelinga, brev 06.11 og 04.12.2002:

”Automatisk freda kulturminne

Vår vurdering av saka ut i frå omsyn til automatisk freda kulturminne gjeld to tilhøve:

1. Avklare om tilstrekkeleg omsyn er teke til allereie kjente automatisk freda kulturminne (fornminne) jf. kulturminnelova §§ 3 og 4. Det er ikkje frå før kjent faste fornminne i dei aktuelle strekningane.
2. Vurdere potensial for funn av slike og ev. kreve registrering for å avklare dette, registrere og sikre ev. nye funn. Denne undersøkingsplikta er heimla i kulturminnelova § 9.

Her krev vi ei arkeologisk registrering jf. kml § 9 for å avklare korvidt det kan finnast hittil ikkje kjente faste fornminne i grunnen. Dette kravet gjeld strekninga for nedgravd rørgate frå kraftstasjonen til ca. kote 80 m.

Heile dette arealet vil neppe verte registrert, ei synfaring i forkant av registreringa er naudsynt for å avgrense arealet, avgjere naudsynt tid og ressursbruk, metode og kostnader. Synfaringa bør vere mogleg å få til sjølv om det no går mot vinter. Etter synfaringa vil vi kunne utarbeide kostnadsoverslag. Vi ber her om ei tilbake melding til sakshandsamar for slik avtale då vi helst vil ha med nokon frå Tussa Energi AS dersom ikkje tråseene er utstokken.

Tiltakshavar pliktar å dekke kostnadane ved ei arkeologisk registrering jf. kulturminnelova § 10. Før vi kan ta til å planlegge arbeidet er vi avhengig av å ha kostnadsavtale på plass. Vi er no på veg inn i vinteren og det vil kunne verte vanskeleg å gjennomføre registreringane før neste vår. Etter registreringa vil vi kome med ny fråsegn.

For å sikre at synfaring/registrering kjem på plass og at det vert teke omsyn til eventuelle automatisk freda kulturminne som kjem fram i samband med registreringane varslar vi motsegn inntil dette er på plass.

Kulturminne frå nyare tid

Vi viser til kart med oversikt over SEFRAK-registrerte objekt i området. Det ser ikkje ut til at inngrepet vil ramme kulturminne frå nyare tid spesielt. Vi ber om at det generelt vert tatt omsyn til heilskapen i landskapet slik at inngrepet på best mogeleg måte vert tilpassa det eksisterande miljøet i området.

Samandrag

Det vert krevd ei arkeologisk registrering (varsel om motsegn) for å avklare om det finst automatisk freda kulturminne i nedre del av trase for rørgate jf. kml 9. Tiltakshavar pliktar å dekke kostnadene jf. kml § 10. Vi ber om at det vert teke kontakt med vår sakshandsamar for automatisk freda kulturminne for å avtale ei felles synfaring for å setje omfangsrammer for registreringa.”

I brev av 04.12.2003 skriv *Kulturavdelinga*:

”Vi viser til vår fråsegn av 6.11.02. Vi ba då om å få til ei synfaring saman med Tussa Energi AS. Denne har vi i dag teke saman med Syvert Hovdenakk ved Tussa Energi. Per Jarle Trandal fortalde om bruken av landskapet i tidlegare og nyare tider.

Automatisk freda kulturminne (fornminne)

Synfaringa var særskilt ynskt utifrå eit behov for å sjå nærare på korleis tilhøva låg til rette for ei arkeologisk registrering. Vi tenkte då spesielt på innmark og ev. flateavdekking for å sjå om det kunne finnast spor etter førreformatorisk gardsbusetjing. Gamletunlokaliseringa kan då vere ein peikepinn. Denne fortalde Trandal, ligg på Reitabakken (nr. 1 på kartvedlegg), der det også er spor att. Dette er ikkje i nærleiken av traseen. Den innmark på bnr. 1 som låg best til rette for funn i traseen har ei rørveite gjennom seg som har gitt vasstilsørsel til oppdrettsanlegget som tidlegare låg i dei utsprengte områda ved sjøen. Dette var kjent frå før og ikkje til hinder for at det i markane ovanfor tomte kunne vere potensial rundt veita. Området var tidlegare lett-dyrka, men har gjennom dyrking med brøyt vore kraftig omsnudd og utjamna dei siste tiåra. Her låg tidlegare smååkrar kunne Trandal fortelje. Dyrkingsmåten og graden av inngrep som var naudsynt for å få dette jamna ut betyr nok at potensialet for funn er kraftig redusert og vi ser difor ikkje grunn til å stå ved kravet om arkeologisk registrering (nr. 2 på kartvedlegg).

Vi minner likevel om at meldeplikta gjeld, så skulle ein trass vår vurdering, kome over funn som kan vere automatisk freda (middelalder eller eldre), lyt ein stogge arbeidet og ta kontakt med oss for avklaring jf. kulturminnelova § 8 andre ledd.

Nyare tids kulturminne

Vi gjekk traseen opp til Vårsætra og fekk gjennom denne turen grunn til å kome med ein liten utfyllande kommentar til vår tidlegare fråsegn.

Når traseen har passert bygdevegen og bygningar ved denne, kjem traseen inn i eit elvegyl med ur og skogsvekst. Her finst ein steingard (nr. 3 på kartvedlegg) - som er bygt saman med jordfaste steinblokker. -Ein rest av ein steingard går også traseen gjennom oppe ved Vårsætra

der traseen avvik frå nyvegen før den knappe svingen på denne (nr. 4 på vedlegg).

For i alle fall den nederste steingarden ser vi at det er vanskeleg å unngå konflikt. Vi ber difor om at ein her gjer seg den umake at ein enten avsluttar brotet gjennom steingarden på eit slikt vis at den ikkje fortset å rause ut i kantane av det som er att, men allerhelst at etter legging av nedgraven rørgate bygg opp att steingarden. Det same gjeld for den øvre steingarden, men her meiner vi at ein bør prøve å sjå om ikkje konflikten er til unngå ved å legge traseen om litt. Det skal neppe mange metrane til før steingarden går klar.

I område nede ved den nederste steingarden skal tidlegare Storebrua ha stått (nr. 5 på vedlegg – ca. plassert). Gamlevegen på sørsida av elva på Midtre Trandal er synleg framleis, denne går vidare framover mot sætra, men har altså eit samband over Storebrua med rås/ei slags vegtilknytning til Ytre Trandal. Det var ikkje lett å sjå att element av dette nordom elva. Dersom ein undervegs i arbeidet ser slike, prøv å tenk omsyn.

I den varmekjære skogen her ligg også ei mindre tuft, uvisst kva funksjon og alder. Denne ligg lenger nede (sørvest) av steingarden men nærare bakkekanten (ca. lokalisering på vedlegg nr. 6)

På vegen opp til Vårsætra finst det også spor etter ei seltuft bygd av Siver Skår for om lag 100 (?) år sidan på austsida av vegen (nr. 7 på vedlegg). Her skal det uforstand i bygginga til for at ein rører ved denne eller får fyllmasse innover. Vi seier ifrå slik at ein under bygging er klar over dette og vektlegg omsyn. Vi såg under turen ikkje denne tufta, men vart gjort merksam på henne av Trandal.

Vegen vidare frå Vårsætra vart ikkje gått opp. I startfasen frå Vårsætra ligg denne i/nær traseen, prøv å sjå til at traseen ikkje medfører inngrep i rås eller ev. steinmuringar knytt til denne.

Vårsætra i seg sjølv er det lite spor att etter. Her sto tidlegare ei gamal grindbygd løe med einvegg. Denne for i fylgje Trandal med ras. Han har i dag attelet på at det den gongen ikkje vart ivareteke bjelkar med inskripsjonar.

Samandrag

Vi fråfell tidlegare varsla krav om arkeologisk registrering etter synfaringa grunna graden av jordarbeid på den aktuelle marka, men minner om meldeplikta ved jordfunn. Vi ber om at ein under arbeidet i størst mogleg grad tek omsyn til dei nyare tids kulturminna vi her har skildra.”

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, brev av 21.11.2002:

”Tidlegare utbyggingsprosjekt

I nedre del av Trandalselva har det tidlegare vore kraftproduksjon som ein framleis kan sjå

spor av. På syttitalet vart det bygd veg opp i Trandalen til om lag kote 500 med sikte på oppdyrking. På åttitalet vart det så satsa på å byggje opp eit anlegg for smolt- og matfiskproduksjon, men desse prosjekta mislukkast. I dag er det berre drift på 2 av gardsbruka på Trandal. For øvrig er det ei viss satsing på turisme i form av hytteutleige og servering av båtfarande på fjorden.

Avbøtande tiltak

Tidlegare anleggstiltak har i lita grad teke landskapsmessige omsyn. Den aktuelle utbygginga må derfor innebere sanering og opprydding, ikkje minst med tanke på å gjenskape og kanskje nyskape ein landskaps- og bygningsmessig heilskap. Det vil vere viktig for Trandalbygda sjølve, men også på grunn av den eksponeringa Trandal har mot fjorden og fjordtrafikken. Det er derfor positivt at Tussa Energi har signalisert ønskje og vilje til å satse på opprydding og landskapsrestaurering i tillegg til å vektlegge ei bevisst utforming av kraftstasjonsbygningen. Landskapstilpassing, utforming og fargesetting av damanlegget vil også ha betydning for korleis anlegget vil opplevast. Derfor vil også omtanke for dette anleggselementet vere viktig.

Konsesjonsvilkår

Trandalselva har varierende vassføring, men får tilførsel frå fleire sideelver under vegs mot sjøen, spesielt på den nedre delen. Vassdraget er hurtigrennande og ikkje fiskeførande. Kommuneadministrasjonen i Ørsta peiker i si høyringsinstilling på at det vil vere ein fordel for økosystema og for den visuelle verknaden å oppretthalde minstevassføring i vassdraget etter ei utbygging, men formannskapet valde å ikkje ta med dette i sitt vedtak. Alminneleg lågvassføring ved inntaket er berekna til 70 l/sek. Det er sommarperioden som krev spesiell merksemd både med tanke på elvemiljøet og elva som landskapselement. Då vil truleg alminneleg lågvassføring vere lite, og auka vassslipping vil ha mindre å seie for kraftverket. Vi vil derfor tilrå at det vert tilrettelagt for slipping av ei relativt høg minstevassføring i sommarperioden, mot at det ikkje vert krav om minstevassføring i vinterperioden. I tillegg kan det truleg vere aktuelt å opne for løpande vurdering og evaluering av eit slikt vilkår etter ein prøveperiode.”

Direktoratet for naturforvaltning, brev datert 05.12.2002:

”DN’s vurderinger

DN har, på linje med fylkesmannen i Møre og Romsdal, ikke avgjørende merknader til at det blir gitt konsesjon for en utbygging i Trandalselva. Vi har imidlertid noen kommentarer til knyttet til vilkår for konsesjonen.

I den opprinnelige søknaden ble det søkt om en konsesjon med minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring. Senere ble søknaden endret slik at det nå søkes om konsesjon uten krav til minstevannføring. Bortfall av minstevannføring vil gi en noe større produksjon (beregnet til ca. 2 GWh, og lengre brukstid, spesielt på vinteren, fordi periodene med vannføring i elva mindre enn driftsvannføringa for kraftverket vil bli kortere.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i sin høyringsuttalelse foreslått at slippes en høyere minstevannføring om sommeren og antyder at man i stedet kan frafalle krav om minstevannføring om vinteren. DN vurderer saken noe annerledes. I henhold til Vannressurslovens § 10 skal krav om minstevannføring fastsettes etter en konkret vurdering hvor det blant annet skal legges vekt på å sikre vassdragets betydning for plante- og dyrelivet. Med unntak av at det i søknaden fastslås at den berørte delen av vassdraget er fisketom, inneholder søknaden ingen dokumentasjon eller vurderinger om øvrige deler av det biologiske mangfoldet. DN mener derfor at det i utgangspunktet ikke er grunnlag for å fravike vannressurslovens generelle bestemmelser om minstevannføring.

Varighetskurvene for tilsig viser at det stor forskjell mellom vannføringen mellom sommer og vinterhalvåret. DN mener derfor det kan være grunnlag for å fastsette en sesongavhengig minstevannføring, som i gjennomsnitt gir en slipping av minstevannføring som minst tilsvarende alminnelig lavvannføring. Et slikt opplegg vil sikre en noe større vannføring om sommeren (knfr. uttalelse fra fylkesmannen) samtidig som periodene vannføring som er for liten til å drive kraftverket om vinteren blir kortere. DN har ikke informasjon som muliggjør konkrete forslag til perioder eller størrelse på minstevannføring. Vi har heller ikke forutsetninger for å beregne hvilke produksjonsmessige eller økonomiske konsekvenser et slikt vannføringsregime vil medføre.

Dersom utbygger kan dokumentere at den berørte elvestrekningen ikke inneholder spesielle verdier for biologisk mangfold, eller at kartlagte verdier kan ivaretas uten minstevannføring, kan DN være villige til å akseptere en regulering uten minstevannføring på vinteren. En dokumentasjon innebærer en kartlegging av verdifulle naturtyper og eventuelle rødlistearter i influensområdet (knfr. DN’s Håndbok 13– 99) og en vurdering av hvordan naturtyper og rødlistearter vil påvirkes av ulike minstevannføringer.

For øvrig forutsetter DN at det fastsettes standard vilkår for naturforvaltning. Dette selv om det ikke synes spesielt aktuelt å pålegge utbygger spesielle tiltak med hjemmel i vilkårene. DN mener konsekvensene for vilt/fisk/friluftsliv ikke er av en slik karakter at det er naturlig å pålegge utbygger å betale kommunen årlige tilskudd.”

Bergvesenet, brev av 05.11.2002:

”Bergvesenet har ikkje registrert bergrettar eller mineralske førekomstar i området som vert berørt av utbygginga.

Bergvesenet går ut frå at det vert teke omsyn til landskapet ved uttak av massar, og at det vert laga ein plan som syner avslutnings- og oppryddingsarbeid.

Bergvesenet har elles ingen merknader til søknaden.”

SØKJAR SINE KOMMENTARAR TIL INNKOMNE FRÅSEGNER

Dei innkomne fråsegnene er oversendt søkjar i brev av 17.12.2002. Desse er kommentert i brev frå Tussa Energi av 14.05.2003:

”Vi konstaterer med glede at ingen var negative til planane. Men nokre av uttalanene inneheldt ein del føresetnader og krav som vi har følgjande kommentarar til:

Vedkomande uttale frå Direktoratet for Naturforvaltning (DN):

Tussa peikar innleiingsvis på at DN ikkje har avgjerande merknader til at det blir gitt konsesjon til utbygging av Trandalselva. Når det gjeld DN sine kommentarar til vilkåra for ein slik konsesjon, byggjer desse særleg på tre forhold som Tussa er sterkt usamd i og som det difor er nødvendig å knyte kommentarar til. Desse forholda kan kort oppsummerast som følgjer:

- Tussa sin søknad inneheldt i følgje DN ikkje nok dokumentasjon eller vurderingar til at det kan verte gitt konsesjon utan vilkår om minstevassføring. For at DN skal kunne akseptere ei regulering utan minstevassføring om vinteren, må Tussa vidare dokumentere (med hjelp av omfattande undersøkingar og kartlegging av biomangfald, naturtyper og raudlistearter mm) at elvestrekninga ikkje inneheld spesielle verdiar for biologisk mangfald eller at kartlagde verdiar kan ivareta utan minstevassføring.
- Underforstått i ovannemnde ligg at DN i utgangspunktet ikkje vil akseptere ein konsesjon utan noko form for vilkår om minstevassføring.
- DN legg til grunn at NVE i konsesjonen vil fastsetje standard vilkår om naturforvaltning.

Tussa er som nemnt usamd i alle desse merkna-dene og vi vil utdjupe dette nedanfor. Først vil vi få understreke at Trandal småkraftverk er eit lite inngripande prosjekt med avgrensa konflikt-nivå mot allmenne interesser, jf. mellom anna Ørsta kommune si høyringsuttale av 12. november 2002. Anlegget er frå inntak til avløp planlagt i eit område som allereie er prega av inngrep i samband med jordbruksatsinga på Trandal på 70- og 80-talet. Den gongen vart det bygt veg

opp i Trandalsdalen, langt forbi det planlagte inntaket på kote 430, der store område no er dyrka mark. Inntaket er tenkt plassert rett ved det nedste dyrkafeltet. Vidare vil vi leggje rørgate-traceen, så langt som praktisk mogleg langs fjellvegen og i dyrka mark, og på den måten redusere inngrepa til eit minimum. Rørgata skal nedgravast i heile si lengd på ca. 2400 meter. Kraftstasjonen skal plasserast på ei tomt som allereie er utskoten i samband med planar om bygging av eit settefiskanlegg på 80-talet, men som aldri vart bygt. Den utskotne massen er fylt i fjorden og den naturlege strandsona er derfor tapt. Vi vil og nemne at vi har hatt arkeolog på Trandal og det vil ikkje verte krav om arkeologisk registrering nettopp grunna graden av jordarbeid i det aktuelle området. Såra i naturen som følgje av kraftutbygginga vert svært små. Tussa vil byggje eit anlegg med god landskapsestetisk standard og vi vil leggje vekt på opprydding i området.

Tiltaket sin beskjedne innverknad på miljøet i området, legg såleis avgrensa rammer for konsesjonsprosessen, både i forhold til kva slag undersøkingar/utgreingar som kan krevjast gjennomført og kva vilkår som kan stillast i konsesjonen.

Vi finn i den samanheng grunn til å minne om uttalar frå Storting og regjering i den seinare tida, med klart formulerte ønskje om auka utbygging av småkraftverk, men også auka otte for at ei tyngjande og langvarig konsesjonshand-saming hindrar realiseringa av slike prosjekt. I høyringsnotatet sitt, vedkomande heimfall (29. november 2002, s. 47), tek regjeringa fram til dømes at ho ”ønsker å legge til rette for at utbygging av småkraftverk skal bidra til vår energi-produksjon” og at ”en lang og tung konsesjons-prosess vanskeliggjør etableringen av små vannkraftanlegg.”

Dei utdjupeande kommentarane våre nedanfor må lesast på denne bakgrunnen:

a) DN sitt krav om meir dokumentasjon/utgreiing for å kunne akseptere avgrensa vilkår om minstevassføring

Trandal småkraftverk er eit lite inngripande tiltak med avgrensa konflikter med både private og allmenne interesser. Vassressurslova § 23 første ledd set då ikkje omfattande krav til dei opplysningane som søknaden må innehalde og det er avgrensa kva fleire undersøkingar NVE kan påleggje i medhald av same vilkår andre ledd. Dette har også kome til uttrykk i NVE sin Vegleiar 1 /1998.

Tussa viser vidare til rammene som Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet i brev av 20. februar 2003 har trekt opp for omfanget av undersøkingar i liknande saker. Her kjem det fram at tilleggsundersøkingar berre skal innebere ei *enkel fagleg undersøking* inn-anfor ei *kostnadsramme på om lag kr 20 000*.

Tussa har nyleg gjennomført ei slik miljøfagleg undersøking. Miljøfagleg Utredning AS har laga ein rapport som omhandlar kva verknad bygging av Trandal kraftverk vil ha på det biologiske mangfaldet. *Konklusjonen er at tiltaket vil få små negative verknader på det biologiske mangfaldet.* Vidare går det fram, som ein kuriositet, at dersom tiltaket kunne føre til ny geitedrift i bygda, ville rapporten ha konkludert med at tiltaket var positivt for det biologiske mangfaldet. Rapporten ligg ved.

Tussa kan ikkje sjå at DN i sin høyringsuttale har påpeika forhold av konkret verknad i denne saka som kan grunnge pålegg om fleire undersøkingar utover ovannemnde, og ikkje under noko omstende så omfattande undersøkingar som DN har lagt opp til. Tussa finn også grunn til å understreke at dei små rammene som vassressurslova § 23 set for opplysningar/utgreiingar i ei sak som denne, ikkje kan omgåast ved at omfattande utgreiingar i staden blir sett som vilkår for å bli gitt konsesjon utan (ev. berre med avgrensa) vilkår om minstevassføring.

b) DN sitt krav om minstevassføring

DN sin høyringsuttale inneber i realiteten eit krav om at det uansett skal stillast vilkår om minstevassføring i Trandal. Tussa finn innleiingsvis grunn til å påpeike at berre DN og fylkesmannen i Møre og Romsdal har kravd slike vilkår inntekne i konsesjonen, medan høyringsinstansar med lokal tilknytning (kommunen og fylkeskommunen) ikkje har fremma slike krav.

Spørsmål om minstevassføring skal i samsvar med vassressurslova § 10 avgjerast på bakgrunn av ei *konkret vurdering*. Tussa kan ikkje sjå at DN sin høyringsuttale inneheld noko forhold med konkret tilknytning til utbyggingsprosjektet spesielt eller Trandalselva generelt. DN byggjer sitt krav eine og åleine på heilt generelle tankar om minstevassføringa sin verdi for dyre- og planteliv. Tussa vil peike på at det ikkje er fisk i vassdraget. Vidare drenerer eit stort nedbørsfelt nedstrøms inntaket til vassdraget (sjå vedlagt rapport frå Norconsult). Hydrogrammet syner og at vi vil ha mykje overløp og lokal erfaring er at desse er hyppige og kan kome til alle årstider pga. nærleiken til Hjørundfjorden. Vassdraget vil derfor ikkje opplevast som tørrlagt sjølv utan minstevassføring. Vi viser og til rapporten frå Miljøfagleg Utredning AS der det går fram at det ikkje er kjent at der er spesielle naturverdiar som er avhengig av dagens vassføring. Når det gjeld det visuelle så ligg elva djupt og lite synleg både frå bygda og frå fjorden.

Det er såleis ikkje påpeika noko konkret behov for minstevassføring i Trandalselva, og vilkåret i vassressurslova § 10 for å påleggje minstevassføring er dermed ikkje til stade. Verdien av minstevassføringa er berekna til >2 GWh/år og har stor verdi både økonomisk (> 5 MKR i noverdi) og driftsmessig (unngå start/stopp).

Tussa peikar også på at Olje- og energidepartementet i brevet av 20. februar 2003, understrekar at vilkår om minstevassføring berre kan påleggjast dersom dei enkle fagundersøkingane som departementa legg opp til i brevet, viser at dette vil gi ein *vesentleg miljøgevinst*. Tussa kan i dag ikkje sjå at nokon slik gevinst vil ligge føre, og ingen av høyringsinstansane har heller påpeika nokon konkrete gevinstar i forhold til Trandal.

c) DN sitt krav om standard vilkår om naturforvaltning

DN legg i sin høyringsuttale til grunn at NVE i konsesjonen vil fastsetje standard vilkår om naturforvaltning, trass i at ikkje ein gong DN sjølv ser noko konkret behov for dette.

Tussa kan ikkje sjå at det er lov til, og langt mindre gagnleg, å fastsetje vilkår i konsesjonen som ein alt på konsesjonstidspunktet ikkje kan sjå behovet for.

Vidare er standardvilkåra etter Tussa sitt syn tilpassa langt meir omfattande og uoversiktlige kraftutbyggingar enn Trandal og DN blir her tildelt heller store påleggsheimlar, til dømes til å påleggje undersøkingar/utgreiingar. Slike undersøkingar m.m. vil i seg sjølv kunne gå langt utanfor dei rammene som vassressurslova og Olje- og energidepartementet har trekt opp for sjølv konsesjonshandsaminga av prosjektet (jf. over). Tussa kan ikkje sjå at det i konsesjonen er lov til å fastsetje vilkår som gir heimel for seinare pålegg som vil kunne gå utover rammene for kva som var lovleg å påleggje under sjølv konsesjonshandsaminga.

Også fastsetjing av eventuelle standardvilkår vil såleis etter Tussa sitt syn måtte forankrast i konkrete behov i forhold til Trandalvassdraget og vilkåra sitt omfang må tilpassast prosjektet sin storleik. Som nemnt har DN sjølv påpeika at dei ikkje ser noko konkret behov for standardvilkår for naturforvaltning.

Vedkomande uttale frå fylkesmannen i Møre og Romsdal

Tussa finn grunn til å påpeike at fylkesmannen ikkje har merknader til at konsesjon blir gitt, men også fylkesmannen krev at det blir fastsett krav om delvis minstevassføring.

Tussa vil motsetje seg at fylkesmannen sine krav blir etterkomne. Som det går fram av høyringsuttalen, framfører fylkesmannen, til liks med DN, berre heilt *generelle argument* for minstevassføring, *utan konkret tilknytning til Trandalvassdraget*. Elles viser vi til merknadene over i tilknytning til høyringsuttalen frå DN.

Elles er vi samde med fylkesmannen og fylkeskommunen som presiserer eksponeringa kraftstasjonsbygninga har mot fjorden, og vi vil derfor ta særleg omsyn til dette ved utforming av bygningar og opparbeiding av nærliggjande areal.

Tussa sin strategi ved kraftutbygging

Tussa er eit sjølvstendig, lokalt forankra energiselskap med eit bevisst syn på natur og miljø. Vi planlegg og bygg kraftverk med mest mogleg lokale krefter slik at mest mogleg av verdiskapinga vert liggjande att i lokalsamfunnet. Vi legg stor vekt på landskapsestetikk og ønskjer å gjere inngrepa så skånsame som mogleg og med respekt for naturen vår. Vi driv verksemd i eit svært langsiktig perspektiv, noko som vert stadfesta av at den eldste vasskraftmaskina vår er over 90 år gamal. Dette gir seg sjølvstøtt utslag i ein langsiktig strategi når vi bygg kraftverk og Tussa legg derfor stor vekt på utforming og standard på bygningar og utstyr.

I samband med kraftutbyggingar i grisgrendte strom er det viktig å få vurdert nettilknyttinga. Tussa tenkjer på heile verdistrengen frå inntak til levert energi til forbrukar i slike prosjekt.

Trandal kraftverk er eit godt eksempel på det som vert omtala som distribuert produksjon. Utfordringa med slike anlegg er å undersøkje om dagens nett har dei kapasitetane som trengst for å få krafta ut i lokalnettet. Vi har gjort slike undersøkingar internt og kvalitetsikra dei gjennom ein rapport frå Istad Nett AS som har ansvar for kraftsystemplan i Møre og Romsdal. Resultatet av undersøkingane er at det skal minimale investeringar til (om lag NOK 500 000) for å få krafta distribuert. Dette gjer at prosjektet må karakteriserast som samfunnsøkonomisk svært lønsamt.

Utviklinga på Trandal

Trandal er som kjent ei veglaus bygd på austsida av Hjørundfjorden. Bygda har den seinare tid kjempa i motbør og folketalet har gradvis minka. Etter at vi sende inn konsesjonssøknaden har den siste bonden flytta frå bygda og drifta i fellesfjøsen er lagt ned. Dette har på nytt sett press på ferjedrifta. Ei kraftutbygging på Trandal er avhengig av ferje og vil vere eit viktig argument for å oppretthalde ferjetilbodet. Den lokale fjordbåten slit og økonomisk då omorganisering av helsevesenet har svekt grunnlaget for båten. Tussa har stilt seg positive til driftsgaranti til båten i år, då vi vil vere avhengig av båten både i byggetida og driftstida både for Trandal kraftverk og ev. andre prosjekt som er under utvikling i Hjørundfjorden.

Vi vonar derfor at NVE og departement kan handsame denne søknaden så snart som mogleg slik at vi kan kome i gang med utbygginga.

Oppsummering

Tussa vil byggje eit anlegg med god landskapsestetisk og bygningsmessig standard og vi vil legge vekt på opprydding og tilstelling av tidlegare inngrep.

Når det gjeld minstevassføring så er haldninga vår at dersom det har ein miljøgevinst og/eller ein visuell verknad så vil vi foreslå alminnelig lågvassføring enten heile eller delar av året. Dersom det ikkje har ein miljøgevinst eller visuell verknad, ser vi ikkje føremålet med alminnelig lågvassføring.

På Trandal meiner vi at slepping av lågvassføring ikkje vil gi ein miljøgevinst, ei heller ha ein merkbar visuell verknad, og vi opprettheld derfor vårt syn; at det ikkje må påleggjast krav om slepping av allminnelig lågvassføring i konsesjonen."

På oppdrag frå Tussa Energi har firmaet *Miljøfaglig Utredning* utarbeidd ein rapport om biologisk mangfald i utbyggingsområde. Nedanfor følgjer eit utdrag frå rapporten datert mai 2003:

"Avgrensning av influensområdet

Influensområdet defineres her som vassdraget fra inntaksdammen og ned til sjøen, rørgata, kraftstasjonen, riggområdet og ei vel 100 meter bred sone rundt disse. Dette er en relativt grov og skjønsmessig vurdering basert på hvilke naturmiljøer og arter i området som kan bli indirekte berørt av tiltaket. Influensområdet sammen med de planlagte tiltakene utgjør undersøkelsesområdet.

Status - verdi

Kunnskapsstatus

Det var på forhånd begrenset kunnskap omkring det biologiske mangfoldet i undersøkelsesområdet. En gjennomgang av for eksempel herbarie-materiale som ligger ved det offentlige museene fra Ørsta kommune, viser at den kjente botanikeren Ove Dahl besøkte Trandal og de nærliggende gardsbrukene (Nes, Mollaup) på ettersommeren i 1918. Han fant da flere varmekjære, interessante arter langs stranda mellom Trandal og Nes og videre utover fjorden. Senere er det kjent at en Nils Andreas Sørensen samlet inn den sjeldne kulturlandskapsplanta lodnefaks på Nes i juni 1947.

Trandal ser ikke ut til å ha vært nærmere undersøkt i forbindelse med kartleggingen av biologisk mangfold i Ørsta kommune (Mjøs & Håland 2002). De har foretatt en grov inndeling av alt areal i kommunen. Innenfor undersøkelsesområdet i Trandal kommer et par hovedtyper – strandsona med bratte svaberg og fjellvegger, vestvendt overveiende skrinne lauvskog og høgereliggende fjellområder. I tillegg er det partier med kulturmark ved Trandal og Trandalsætra.

Ved egne undersøkelser i april 2003 ble karplanteflora, vegetasjonstyper, fuglelivet, lav- og moseflora og naturtyper undersøkt, i den grad tidspunktet på året tillot dette.

Naturgrunnlaget

Berggrunn

Området dekkes av berggrunnsgeologisk kart Ålesund (Tveten m.fl. 1998). Dette viser at Trandalselva ligger i innenfor et område med mye gneis, for en stor del av kvartsdiorittisk til granittisk gneis. Denne gir vanligvis bare opphav til relativt nøysom og fattig vegetasjon, noe som også samsvarer med egne registreringer i området.

Topografi

Vassdraget ligger på østsiden av Hjørundfjorden og har en sør-sørvestvendt eksposisjon. Det er ganske bratte, men jevne lisisider både mot nord, øst og vest, opp mot fjelltopper på 1200-1586 moh. Det er lite våtmark og myr i nedbørfeltet, bare et lite fjelltjern i øst (Skarrabbvatnet), samt et par mindre breer i sørøst (Blåbreen, samt mindre breer mellom Hjelledalstindane og Råna). Skoggrensa ligger mellom 600 og 700 moh. Hovedelva har et relativt jevnt fall med stryk fra Trandalssetra og ned til fjorden, bare med enkelte småfusser og uten rolige partier. Den danner bare ei grunn kløft med få og små bergvegger.

Klima

Trandalselva ligger i midtre fjordstrøk med relativt høy årsnedbør. Det faller nærmere 2000 mm nede ved fjorden og opp mot 2500 mm i høyfjellet (Førland & Det norske meteorologiske institutt 1993). Området er plassert hovedsaklig i boreonemoral vegetasjonssone (Moen 1998), men det meste av skogen ligger trolig i sørboreal og mellomboreal sone og snaufjellet i alpine soner. Moen (1998) plasserer samtidig området i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Dette samsvarer også med karplante-floraen som viser tydelige suboseaniske trekk, med funn av arter som revebjelle, byhøymol, kystmaure, kystgrisor og til dels god forekomst av jordnøtt. Tilsvarende trekk ble derimot ikke observert på lav- og mose-floraen, noe som bl.a. kan skyldes eksposisjonen og kulturpåvirkning.

Menneskelig påvirkning

Området er generelt preget av betydelig kulturpåvirkning. Flere steder i undersøkelsesområdet er det åpne, kulturbetingede engsamfunn. Stedvis er det skog i yngre og middelaldrende suksesjonsfaser, utvilsomt på tidligere mer eller mindre snau mark. Også partiene med eldre bjørkeskog på nordsiden av elva er betydelig kulturpåvirket, da det er lite død ved og samtidig god oppkvisting av trærne som følge av tidligere geitebeite.

Mens bruken av området har vært sterk tidligere, er dette nå i rask endring. Siste gardbruker la ned driften vinteren 2002/2003, og det er nå derfor ikke igjen beitende husdyr i grenda. Grenda har samtidig hatt en betydelig befol-

kningsnedgang siste 10 årene, etter et lite oppsving rundt 1980. Bl.a. ble det på denne tida utført noe nydyrking på Trandalssetra. Fortsetter utviklingen vil dalføret få stadig økende innslag av lauvskog, som blir gradvis eldre og mer rik på biologisk gamle trær og dødt trevirke.

Av øvrig kulturpåvirkning kan nevnes noen bolighus, hytter og næringsbygg (hovedsakelig for landbruksdrift) i Trandal, ei hytte på Trandalssetra (rasutsatt), en enkel veg opp gjennom grenda og videre opp mot Trandalssetra, ei lita kai på sørsiden av elveutløpet og ei lita småbåthavn og utsprengt areal på nordsiden av elveutløpet (med et par bygninger).

Artsmangfold

Generelle trekk

Karplantefloraen er ikke spesielt artsrik. Kulturbetingede arter er generelt hyppige og de dominerer ofte i åpne engsamfunn. På innmark er nitrofile arter som byhøymol og ugrasløvetann karakteristiske, mens mer artsrike naturengsamfunn preger utmarksbeitene, med arter som finnskjøgg, tepperot, kattefot og blåklukke. Skogsmiljøene har også en del kulturbetingede arter, bl.a. med mye jordnøtt i nedre deler av lia. I tillegg er det lyng og nøysomme skogstilknyttede urter i bjørkeskogen på nordsiden av elva og mer frodige høgstaudevegetasjon på sørsida, blant annet skogstjerneblom og store bregner. Et parti med frodig vegetasjon og svakt varmekjært preg på sørsiden av elva er utskilt som en verdifull lokalitet og nærmere omtalt i kapittel 5.4. Her ble bl.a. edellauvskogsarter som myske og tannrot funnet. I øvre av skogen litt nedenfor Trandalssetra ble det funnet indikasjoner på svakt basekrevende plantesamfunn, med arter som fjelltistel og taggbregne. I dette partiet på nordsiden av elva var det også innslag av små, fattige kildesamfunn med *Philonotis*-moser og kildemarikåpe.

Lav- og mosefloraen er også triviell. Det ble ikke påvist spesielle råtevedmoser i området. Av lav knyttet til lungeneversamfunnet ble bare vanlige arter som filthinnelav, grynvrøge og flishinnelav funnet sparsomt i nedre deler av området. Potensialet for kravfulle arter innen disse organismegruppene virker dårlig.

Tidspunktet var dårlig egnet til å fange opp sopfungaen. Det er et potensiale for kravfulle arter knyttet til rike lauvskoger, inkludert frodige gråorskoger og hasselkratt, men dette potensialet vurderes ikke som spesielt høyt.

Virvelløse dyr ble ikke vektlagt ved undersøkelsen. Det var ikke indikasjoner på at undersøkelsesområdet har særskilte kvaliteter for disse organismegruppene. I fjordlia nordvestover mot Nes (utenfor undersøkelsesområdet) er det derimot potensiale for kravfulle, varmekjære vedlevende arter knyttet til tørr og soleksponert bjørk og osp.

Av fugl ble bare relativt vidt utbredte og triviale arter påvist, som rødstrupe, jernspurv,

gjerdesmett og svarttrost i skogen i midtre og nedre deler av området. Noe stormåker (mest gråmåke og et par sildemåker) ble observert på og over sjøen. De bruker utvilsomt fjorden til næringssøk og hvile, men har ellers liten tilknytning til vassdraget. Rundt Trandalssætra ble fjellarter som ringtrost og heipiplerke påvist. Tilknyttet selve vassdraget ble bare fossefall observert (1 indiv.), men også linerle benytter seg sannsynligvis av dette. Landskapet tilsier ikke at undersøkelsesområdet er spesielt viktig for kravfulle fuglearter.

Vassdraget betraktes som fisketomt. Det er ikke kjent at det skal ha spesiell betydning for interessante pattedyrarter.

Rødlistearter

Ingen nasjonale rødlistearter er kjent fra undersøkelsesområdet, eller andre deler av nedbørfeltet til Trandalselva. Det er et potensiale for slike, men det er ikke tegn til miljøer som normalt inneholder mange rødlistearter eller arter som er høyt plassert på rødlista. En regionalt hensynskrevende art - tannrot - er funnet i lokalitet 1, se kap. 5.4.

Eksempel på mulige arter er rødlistede beitemarkssopp knyttet til gamle, lite gjødslede engsamfunn. Spesielt den åpne beitemarka ovenfor innmarka på Trandal har sannsynligvis inneholdt slike tidligere og har kanskje innslag av enkelte arter fortsatt. En annen mulig rødlistearter er låglandskvitkurle, som godt kan vokse både i disse beitemarkene og i rasmarksbetingede enger høyere oppe i fjellsidene. En befaring senere på sesongen ville vært nødvendig for å kunne avklare dette. For øvrig må det forventes at flere rødlistede fuglearter, som kongeørn, havørn og andre rovfuglarter benytter nedbørfeltet til Trandalselva til næringssøk.

Naturtyper

Vegetasjonstyper

Vegetasjonstypene følger Fremstad (1997). Av skogtyper er det på vestsiden av elva en god del blåbærbjørkeskog med tydelig beitepreg. Ned mot Trandal øker innslaget av lågurtskog og både hassel og osp opptrer ganske vanlig. Østsiden av elva har generelt mer fuktighetskrevende og frodige vegetasjonstyper. Her er det en del høgstaude- og bregnerik skog, dels vegetasjonstyper som høgstaudebjørkeskog og gråorheggeskog. I tillegg er det flere åpne rasmarker/skredfar med innslag av høgstaudeenger. Av kulturmarkstyper, så er slåtteeengene hovedsaklig fulldyrkede og artsfattige kulturenger. Beitemarkene på innmarka på Trandal hører trolig delvis inn under typen frisk, næringsrik gammeleng, men ble ikke grundig vurdert. Naturbeitemarkspartiene ovenfor innmarka er antagelig dels frisk fattigeng samt finnskjeggen/fattig sauesvingeleng.

Andre organismsamfunn

Av lav er som nevnt i kapittel 5.2 lungeneversamfunnet dårlig utviklet. For øvrig ble det bare observert ordinære fattigbarkssamfunn på trærne (kvistlav-samfunn bl.a.).

Verdifulle naturtyper

1. Trandalsdalen – rik edellauvskog

Lokaliteten ble registrert 24.04.2003 av Geir Gaarder. Den er under noe tvil ført til type "rik edellauvskog", på grunnlag av artsmangfold i feltsjiktet. Fravær av edellauvtrær (unntatt hassel) gjør at type "gråor-heggeskog" kanskje hadde vært like relevant.

Lokaliteten ligger på sørsiden av Trandalselva, rett øst for et lite nydyrkingsfelt midtveis i dalen. Det er en del lausmasser i lia ned mot elva og tydelig gjennomgående frisk fuktighet i jorda. Gråor er dominerende treslag, men det er også litt hassel, osp og bjørk. Høgstaudevegetasjon preger feltsjiktet, med innslag av mer lågurtpreget vegetasjon på enkelte små rygger. Skogen må regnes som middelaldrende til gammel, med lite dødt trevirke. Vanlige arter i feltsjiktet er skogstjerneblom, hvitveis, sølvbunke, gaukesyre og jordnøtt. I tillegg forekommer typiske høgstauder som strutseving, sumphaukeskjegg, mjødurt, rød jonsokblom, vendelrot og kvitbladtistel. På litt tørrere mark vokser lågurtplanter som markjordbær, hengeaks og blåkklokke. Et årsgammelt eksemplar av natffiol ble funnet, trolig vanlig natffiol. Av varmekjære arter opptrer myske sparsomt og tannrot ble funnet ett sted. Sistnevnte art er regnet for regionalt hensynskrevende (Gaarder & Jordal i trykk).

Det beste for naturverdiene vil være å la skogen få stå i fred for inngrep. Spesielt treslagskifte til bartrær og flatehogst er negativt. Lokaliteten har litt diffuse grenser mot mindre varmekjære lauvskog. Verdien settes til lokalt viktig (C), siden miljøet er ganske lite og uten påviste spesielt sjeldne og/eller kravfulle arter.

2. Trandalsdalen – naturbeitemark

Lokaliteten ble registrert 24.04.2003 av Geir Gaarder. Den føres som type "naturbeitemark".

Lokaliteten ligger langs veien opp til Trandalssætra, like ovenfor innmarka på Trandal. Her er det en strekning med åpen eng- og lyngmark, stedvis med en del einer. Området er nå i langsom gjengroing som følge av betydelig redusert beitetrykk (siste husdyrholder i grenda la ned virksomheten denne vinteren). For øvrig påvirkes partiene nærmest elva av skred fra Svadtindane, og i vinter gikk det relativt kraftige skred som fraktet en del stein og løsmasser inn over deler av engene.

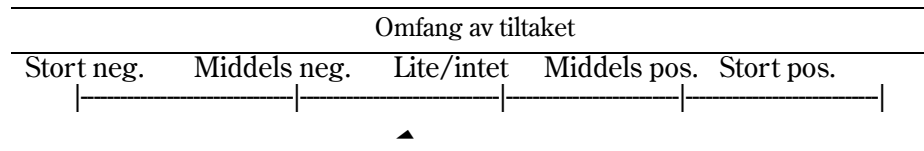
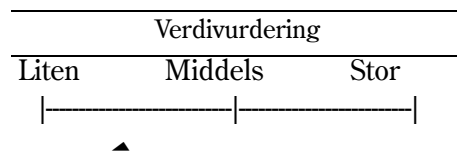
Det ble ikke påvist spesielt sjeldne eller kravfulle arter her under befaringen, men det er et potensiale for beitemarkssopp. Typiske naturengplanter som finnskjeggen, legeveronika, smalkjempe, tepperot, øyentrøst (antatt kjer-

teløyentrøst) og harerug forekommer ganske vanlig. Mer sparsomme virket kystbundne arter som kystmaure og kystgrisøre.

Beitet må gjenopptas hvis naturverdiene skal bevares. Samtidig bør arealet ikke gjødsles. Grensene er noe grove og mindre nøyaktige. Partier med hagemarkspreg er delvis inkludert i lokaliteten samtidig som enkelte åpne partier ned mot elva ikke er tatt med. Verdien settes her til lokalt viktig (C), men blir ikke hevdet tatt opp igjen vil lokaliteten være uten spesiell naturverdi i løpet av noen år. På den andre siden kan ny hevd og bedre undersøkelser gi grunnlag for høyere verdi.

Konklusjon - verdi

Det er ikke påvist nasjonale rødlistearter eller sjeldne og truede vegetasjonstyper i undersøkelsesområdet og bare en regionalt hensynskrevende art. Det er et potensiale for rødlistearter, men ikke spesielt stort. Et lokalt verdifull skogsmiljø ble påvist, og et beitemarksområde som kan være minst like verdifullt ble også funnet.

Tiltaket vil ikke gi verdiendringer av påviste verdifulle miljøer. Den generelle verdien av undersøkelsesområdet vil bare bli svakt negativt

Omfang og betydning av tiltaket

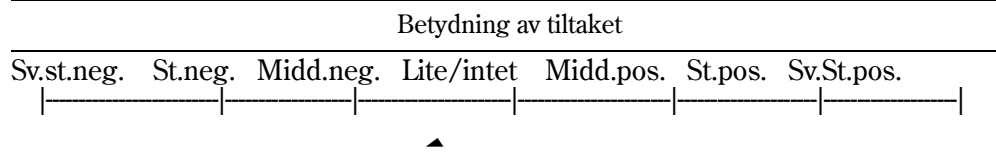
Her følges delvis metoden for konsekvensvurderinger, men uten bruk av 0-alternativ og begrepene er noe endret. I tillegg blir undersøkelsesområdet sammenlignet med resten av nedbørfeltet og/eller andre vassdrag i distriktet.

Omfang og betydning

Tiltaket medfører at Trandalselva blir helt eller delvis tørrlagt fra kote 430 og ned mot sjøen. Det blir gravd ei grøft for rørgata ned mot sjøen, og langs deler av denne bygd en enkel vei. I tillegg vil det bli bygd kraftstasjon nede ved sjøen og en inntaksdam ved kote 430.

Av de to påviste verdifulle naturmiljøene blir den rike lauvskogen ikke berørt. Rørgata vil gå gjennom naturbeitmarka, men vil på strekningen hovedsakelig følge eksisterende vei opp til sætra. Arealtapet av naturbeitemark vil trolig bli lite, anslagsvis under 10% av totalt areal. For øvrig er det ikke kjent spesielle kvaliteter som vil bli berørt. Det ble ikke påvist spesielle fuktkrevede miljøer eller våtmarksområder direkte knyttet til elva, ut over vannstrengen. Tilknyttet vannstrengen ble bare 1-2 relativt vanlige fuglearter påvist, begge trolig som sparsomme hekkefugler. Bare en av disse (fossekall) vil ganske sikkert bli negativt påvirket. Tiltaket får ut fra dette lite negativt omfang.

påvirket. Tiltaket får ut fra dette liten negativ betydning.

Sammenligning med øvrig nedbørfelt/andre vassdrag

Virkinger og konfliktgrad er avhengig av om det finnes lignende kvaliteter utenfor utbyggsområdet.

Undersøkelsesområdet ligger under 430 moh. Den jevne topografien til nedbørfeltet og små kjente forskjeller i for eksempel berggrunnsforhold, gjør at det er grunn til å anta at naturtyper som ligger i undersøkelsesområdet mellom 200 og 430 moh. også er relativt godt dekt opp andre steder i nedbørfeltet. Unntaket vil være selve vannstrengen og arealene i den grunne elvekløfta. Under 200 moh. er det flere kulturbetingede naturtyper (kulturenger, naturbeitemark, kulturbetingede hasselkratt) og en-

kelte svakt varmekjære lauvskogstyper (gråorheggeskog) som er dårlig dekt opp andre steder i nedbørfeltet.

Noen omfattende sammenligning med andre vassdrag i distriktet er ikke gjort. Det er grunn til å trekke fram at ingen av de påviste naturtypene eller artene i nedbørfeltet til Trandalselva virker spesielt sjeldne eller unike for distriktet/regionen. Selv den mest sjeldne påviste arten – tannrot – er kjent fra Norangsdalen og forekommer sannsynligvis flere steder i lisdene langs Hjørundfjorden. Naturbeitemark og svakt varmekjære, rike lauvskoger er uvanlige miljøer i fjorden, men forekommer utvilsomt mange flere steder. Fjordliene har både større og mer velutviklede varmekjære lauvskoger, mens kvalitetene knyttet til naturbeitemark er

generelt noe dårligere dokumentert i regionen. Det er grunn til å anta at også for denne naturtypen forekommer bedre lokaliteter andre steder i distriktet. To vassdrag som drenerer til Hjørundfjorden er allerede vernet - Bondalselva og Norangselva. Disse ligger begge litt lengre inn i fjorden, men har lignende berggrunn, klima og topografi. De naturfaglige beskrivelsene (Melby & Gaarder 1999a, 1999b) tyder på at de dekker godt opp miljøvariasjonen som er kjent i Trandalselva.

Behov for minstevannføring

Det er ikke kjent spesielle, verdifulle naturmiljøer langs Trandalselva som er avhengig av minstevannføring. Elva er også fisketom, slik at tørr-

legging vil ikke påvirke forekomst av ferskvannsfisk. Det må antas at det forekommer en del invertebrater i og inntil elva som er avhengig av at det er vann i elva, men det er ikke kjent at det forekommer spesielt artsrike miljøer eller biologisk sett verdifulle arter, og potensialet for slike vurderes som lavt. En minstevannføring må likevel vurderes som svakt positiv, både for direkte vanntilknyttede arter (invertebrater, fossefall) og arter som indirekte eller mer sporadisk er avhengig av vann.

Minstevannføring kan samlet sett ikke vurderes å gi noen vesentlig positiv betydning for det biologiske mangfoldet, jf. vurderingen i brevet til Olje- og energidepartementet (2003).

Sammenstilling

Generell beskrivelse av situasjon og egenskaper/kvaliteter		i) Vurdering av verdi
Trandalselva er et ganske lite og raskt strømmende vassdrag. Det er ikke kjent spesielle kvaliteter tilknyttet selve vannstrengen, men to mindre lokaliteter med varmekjær lauvskog og naturbeitemark, begge av lokal verdi, ligger nær elva.		Liten Middels Stor ----- ----- ▲
Datagrunnlag: Hovedsaklig egne undersøkelser 24.04.2003. I tillegg enkelte litteraturopplysninger. Samtale med miljøansvarlig i kommunen.		Godt
ii) Beskrivelse og vurdering av mulige virkninger og konfliktpotensiale		iii) Samlet vurdering
Dam bygges på kote 430. Vannet føres i rørgate ned til kraftstasjon ved sjøen.	Tiltaket fører til vesentlig reduksjon i vannføringa i elva nedenfor inntaket. Rørgata fører til inngrep i marka. Det er ikke kjent spesielle naturverdier som er avhengig av dagens vannføring, men det antas at enkelte vanntilknyttede arter blir negativt påvirket. Rørgata vil hovedsaklig gå gjennom trivielle naturtyper, men berører også mindre deler av naturbeitemarka. Omfang: Stort neg. Middels neg. Lite/intet Middels pos. Stort pos. ----- ----- ----- ----- ▲	Små neg. (--)

Mulige avbøtende tiltak og deres effekt

Avbøtende tiltak blir normalt gjennomført for å unngå eller redusere negative konsekvenser, men tiltak kan også iverksettes for å forsterke mulige positive konsekvenser. Her beskrives mulige tiltak som har som formål å minimere prosjektets negative - eller fremme de positive - konsekvensene for de enkelte temaene i influensområdet.

Det vil være en fordel for miljøverdiene hvis inngrep i naturbeitemarka ovenfor Trandal blir minst mulig. Rørgata anbefales derfor her lagt inntil eksisterende veg og at denne benyttes ved anleggsarbeidet. Det er generelt ønskelig at grøfta til rørgata ikke blir tilsådd med fremmed frø, men at en enten benytter stedegent frø fra området, eller lar grøfta gradvis gro igjen på naturlig vis.

Hvis utbyggingen medfører at det på ny blir utmarksarbeite i Trandal, og av et slikt omfang at bl.a. naturbeitemarka ovenfor Trandal fortsatt blir holdt åpen og med et godt beitetrykk, vil dette ha en klart positiv effekt på naturverdiene i nedbørfeltet. Det er mulig et slikt tiltak i vesentlig grad vil oppveie de negative virkningene av tiltaket, men en vurdering av dette er betinget av en mer samlet analyse av ulike effekter av både kraftverket og ny landbruksdrift.

Program for videre undersøkelser og overvåking

Det foreslås ingen ytterligere undersøkelser i forbindelse med tiltaket. Hvis det kommer eller vurderes ny landbruksdrift i Trandal, anbefales en nærmere kartlegging av de kulturbetingede biologiske verdiene i området, spesielt naturbeitemarka ovenfor innmarka. Hvis tiltaket gir økt mulighet for vedhogst i området, bør det på forhånd gjøres grundige biologiske inventeringer i berørte fjordlier, ikke minst i den gamle, tørre lauvskogen mellom Trandal og Nes."

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVEs)
MERKNADER

Innleiing

Søklar

Tussa Energi AS er eit heileigd dotterselskap av Tussa Kraft AS, som igjen er eigd av kommunar på Sunnmøre. Kommunane kontrollerer ca. 80 % av aksjane. Tussa Energi står for produksjon av elektrisk energi og utbygging av nye kraftverk i Tussa konsernet. Det geografisk område for utbyggingane i regi av Tussa er primært Søre Sunnmøre. Selskapet eig 12 kraftverk som til saman produserer om lag 540 GWh.

Bakgrunn for søknaden

Utbyggingsprosjektet i Trandalselva er eit av fleire mindre elvekraftverksprosjekt Tussa Energi arbeider med for å utnytte vassressursen. På bakgrunn av at dei har kome til semje med fallrettseigarane i vassdraget fremjar dei søknad om konsesjon for utbygging og drift av kraftverket.

Søknaden

Søknaden gjeld utbygging av eit elvekraftverk i Trandalselva i Hjørundfjorden i Ørsta kommune.

Det vert søkt om løyve etter vannressurslova § 8 for bygging og drift av kraftverket.

Produsert energi er planlagt overført gjennom ein kort kabel til eksisterande linjenett som passerer den planlagde kraftstasjonen. Det er ikkje søkt om konsesjon etter energilova, men slik søknad blir sendt når det er teke stilling til vassdragskonsesjonen. Det skal ikkje byggast nye linjer verken for anleggs- eller driftsperioden, slik at konsesjonspliktige anlegg etter energilova i hovudsak vil omfatte elektriske anlegg knytt til kraftstasjonen.

Omsøkte prosjekt er eit elvekraftverk som innvinn omkring 390 nat.hk. Prosjektet utløyser såleis ikkje konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslova.

Forholdet til anna lovverk

Forureiningslova

Trandal kraftverk vil trenge løyve etter forureiningslova både i drifts- og anleggsperioden. For driftsperioden vil det bli vurdert om det kan gjevast slikt løyve i samband med handsaminga av utbyggingskonsesjonen.

Anleggsperioden vil krevje eige løyve som det særskilt må søkjast om til fylkesmannen.

Det er ikkje søkt eksplisitt om løyve etter forureiningslova for drifta av kraftverket. NVE legg til grunn at spørsmålet vert avklart gjennom slutthandsaminga av saka, slik at ev. løyve kan tildelast i tråd med praksis for slike saker.

Kulturminnelova

Områder som direkte og indirekte blir påverka av tiltaket er klarert i høve til kulturminnelova, jf. brev frå Møre og Romsdal fylkeskommune av 04.12.2002.

Eksisterande tilhøve i vassdraget

Bygda Trandal og Trandalselva ligg på austsida av Hjørundfjorden. Trandalsdalføret har ein sørvestleg retning og ovanfor busetnaden har dalføret ei typisk V-form med elva rennande i dalbotnen og utløp i fjorden. Elva har sitt utspring i fjella ved Blåbreen på kote 1200-1500 og har eit nedbørfelt på knapt 10 km². I øvre del av nedbørfeltet drener fleire mindre elvar frå omkringliggande fjellområde inn i hovudel-

va. Trandalselva har ei lengd på ca. 3 km og renn upåverka frå det karrige og sterkt skredpåverka jordsmonnet i øvre del via lauskogskogledd lisode og ned til kulturmark ved fjorden. Lauvskogen er stadvis tynn som følge av sterk beting frå småfe (geit), men landbruksdrifta er for tida lagt ned. Frå Trandalssetra på ca. kote 470 renne elva i eit relativt jamnt fall med mindre stryk ned til fjorden. Ved Trandalssetra er det utført dyrking og opparbeidd driftsveg til areala.

Vassdraget har tidlegare vore nytta til kraftproduksjon gjennom eit grendekraftverk. På 1980-talet vart Trandalselva brukt som vasskjelde for oppdrettsanlegg. I dag renn den naturleg frå fjell til fjord er elles lite påverka av inngrep ut over dei som utført i samband med tidlegare næringsaktivitetar.

Fallrettar og grunneigarforhold

Fallrettane i vassdraget og areal som blir berørt av omsøkte utbygging er i privat eige. Søkjar opplyser at det inngått minneleg avtale om nødvendige areal og rettar for å kunne gjennomføre prosjektet.

Utbyggingsplanen

Alle fysiske tiltak i tilknytning til omsøkt utbygging vil i heilskap foregå i Ørsta kommune. Anleggsaktiviteten vil i første rekke bli ved inntaksdammen ved Trandalssetra og kraftstasjonsområdet nede ved fjorden.

Inntaksdam

Ved inntaket ca. kote 430 er det planlagt ein inntil 5 m høg betongdam på tvers av elveløpet. Største lengde vert om lag 30 m. Dammen vert bygd med overløpsanordning for flaumar og tappeløp i botnen. På grunn av fallforholda i elva og dei bratte elvesidene vil dammen medføre ubetydleg neddeming av areal. Overskotsmassar i samband med dambygginga er planlagt arrondert i nærområdet.

Rørgate

Frå inntaket skal det nedgravast ei om lag 2,5 km lang rørgate på nordsida av elveleiet delvis inntil og langs eksisterande jordbruks- og seterveg. Tverrsnitt for røra er 1000 mm. Langs traseen er det i hovudsak lausmassar. Overskotsmassar blir arrondert i nærområdet til traseen.

Kraftstasjonen

Kraftstasjonen vert plassert ved fjorden som bygg i dagen og med ein kort avløpskanal ut i sjøen. Bygningen vil bli lokalisert på ei tomt som vart opparbeidd i samband med planar for annan næringsaktivitet på 1980-talet.

På bakgrunn av foreløpige simuleringar er det planlagt eit aggregat med maksimal slukeevne på 2,0 m³/s og installert effekt på 7 MW.

Vegar

I samband med oppdyrking av slåttemark ved Trandalssetra for ca. 20 år sidan vart det bygd landbruksveg opp til setra. Med ei mindre opprusting kan vegen nyttast i samband med bygging av inntak og legging av rørgate. For delar av rørgata kan det bli naudsynt med nokre kortare stikkvegar. Desse er planlagt fjerna etter anleggsperioden. Fram til kraftstasjonen vil eksisterande kommunalt vegsystem bli nytta.

Tipp og riggområder

I planen er det ikkje kalkulert med masseoverskot av eit omfang som føreset etablering av tippar. Eventuelt massebehov er planlagt teke frå eksisterande massetak i Trandalsgrenda.

Lokalisering av rigg i samband med anleggsdrift vil bli på kraftstasjonsarealet ved fjorden.

Kraftlinje

Energien frå kraftverket vert overført i ein om lag 50 m lang jordkabel til eksisterande 22 kV-linje som passerer like ved kraftstasjonen. Eksisterande linje går fram til sjøkabel som krysser Hjørundfjorden over til Store Standal. Eksisterande linje fram til sjøkabler er planlagt oppgradert med nye luftleidningar utan endring av spenningsnivå.

Naudsynt anleggskraft til inntaksområdet er planlagt framskaffa med dieselaggregat, medan straumtilførsel for driftssituasjonen vil skje med kabel lagt i rørgatetraseen.

Kraftproduksjon og kostnader

I eit midlare år er det utrekna ein produksjon på 21,6 GWh fordelt på 15,4 GWh sommerkraft og 6,2 GWh vinterkraft. Utrekna produksjon byggjer på utnytting av det vatnet som til ei kvar tid er tilgjengeleg i vassdraget og slepping av minstevassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring som for Trandalselva er fastsett til 70 l/s på bakgrunn av samanlikning med nærliggande vassdrag i området.

Overslag over kostnadane med prosjektet er estimert til 37,5 Mkr. Utbyggingsprisen pr. produsert kWh vert kr 1,74. For kostnaden er det lagt til grunn prisnivået pr. 3. kvartal 2001.

Forholdet til Samla plan, verneplanar, fylkeskommunale og kommunale planar

Samla plan

Utbygging av Trandalselva er ikkje vurdert i Samla plan, men prosjektet sin storleik tilseier at ei slik avklaring har vore naudsynt.

På bakgrunn av søknad har NVE, i samråd med fylkesmannen i Møre og Romsdal og på vegne av

Direktoratet for naturforvaltning etter fastsett rutine, gjeve Tussa Energi fritak frå Samla plan i brev av 21.08.2002.

Verneplanar

Omsøkte utbygging vil ikkje kome i konflikt med eller berøre områder som er underlagt vern eller areal der slikt planarbeid pågår.

Kommunale planar

I arealdelen i kommuneplanen er utbyggingsområdet lagt ut til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF- område sone B). Tiltaket medfører at det må søkast dispensasjon dersom arealdelen ikkje vert rullert fram til ev. oppstart av anleggsarbeidet.

Alternative utbyggingsplanar

Søklar har ikkje fremja andre utbyggingsalternativ utover at det er vurdert alternative aggregat i kraftverket. Alternative plasseringar av t.d. inntak og rørgate har topografiske og klimatiske (skred) avgrensingar og vil medføre meir omfattande inngrep.

Verknader av tiltaket

Fordelar

I eit midlare år vil utbygginga tilføre det lokale/regionale energisystemet ca. 21 GWh, og vere med å styrke tilgangen på elektrisitet i området. For grenda Trandal vil kraftverket få ein beredskapsmessig verdi.

Vertskommunen vil få tilført ein mindre økonomisk kompensasjon gjennom skattlegging av kraftverk t.d. naturressursskatt og eigedomsskatt.

Anleggsperioden vil gjere det mogeleg for lokalt næringsliv og tilby sine varer og tenester.

Ulemper

Elvestrekninga mellom inntaket og utløpet frå kraftstasjonen er 2,5 km og vil få vesentleg redusert vassføring særleg like nedstraums inntaksdammen.

Redusert vassføring kombinert med noko lågare vass temperatur om vinteren kan medføre at elva frys lettare til.

Mindre variasjonar i flaumvassføring kan medføre at sediment/lausmassar frå mindre sidevassdrag i større grad blir liggande att i Trandalselva i eit lenger tidsrom.

Ved inntakspunktet må det etablerast eit mindre basseng, og landskapsbiletet vil framstå som noko endra i høve til dagens situasjon.

Naturleg gjerdeeffekt blir i stor grad borte som følge av minska vassføring, men har avgrensa negativ konsekvens som følge av at utmarka for tida ikkje vert nytta til husdyr.

NVEs oppsummering av høyringsfråsegnene og andre sine vurderingar

Vurdering av andre

Ørsta kommune er positive til utbygginga på bakgrunn av avgrensa konflikter i høve til allmenne interesser. Kommunen påpeikar at utbygginga må utførast med vekt på landskapsmessig tilpassing av inntak, rørgatetrase og kraftverksbygning.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ingen merknader i høve til miljø, og meiner tiltaket kan gjennomførast dersom det blir teken tilstrekkeleg omsyn til landskapet ved utforming av kraftstasjonen. For kulturminne er det gjort egne registreringar og tiltakshavar vert beden om å vise omsyn til nyare tids kulturminne i anleggsperioden.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser til Trandalsgrenda si eksponering mot fjorden og båttrafikken, og meiner landskapsmessige omsyn er viktig ved gjennomføring av tiltaket. Trandalselva er ikkje fiskeførande, men fylkesmannen ønskjer oppretthalden ei vassføring som er større enn alminneleg lågvassføring i sommarhalvåret for å ivareta elvemiljøet og elva som landskapselement. I vinterhalvåret kan minstevassføringa reduserast tilsvarende. Fylkesmannen foreslår at minstevassføringsregimet vert evaluert etter ein prøveperiode.

Direktoratet for naturforvaltning har ikkje avgjerande merknader mot at det vert gjeve konsesjon, og deler fylkesmannen sitt syn på sesongavhengig slepping av minstevassføring. Dersom det kan dokumenterast at tiltaket ikkje gjeve negative verknader for biologisk mangfald om vinteren, kan direktoratet akseptere fritak for slepping av minstevassføring i denne delen av året. Direktoratet føreset at det vert gjeve standardvilkår for naturforvaltning, men med unntak av pålegg om å betale årleg tilskot for opphjelv av vilt, fisk og friluftsliv.

Bergvesenet føreset at det vert teke omsyn til landskapet ved ev. masseuttak og at det samtidig vert utarbeidd plan for avslutnings- og oppryddingsarbeid.

NVEs vurdering og konklusjon

Ingen av høyringspartane går i mot at det vert gjeve konsesjon til utbygginga, men alle føreset at inngrep/anlegg av permanent karakter får ei god tilpassing til landskapet. Vidare vert det frå fagstyremakter påpeika trongen for å sleppe minstevassføring i Trandalselva.

I forprosjektet er det vurdert fleire alternative slukeevner i kraftstasjonen frå 1,0 m³/s (110 % av Q_{middel}) til 2,5 m³/sek (270 %). Med den største slukeevna vil kraftverket utnytte om lag 85 % av tilsiget. Tussa Energi har primært søkt om ei slukeevne på 2,0 m³/sek. NVE legg dette til grunn i dei etterfølgjande vurderingane.

I forprosjektrapporten frå 2001 er det lagt til grunn ei spesifikk avrenning i nedbørsfeltet på knapt 92 l/s/km². I høve til det hydrologiske grunnlaget for prosjektet vil NVE bemerke at Norconsult i sitt brev av 5. februar nyttar data frå normalperioden 1961-90. Den spesifikke avrenninga for nedbørsfeltet til Trandal kraftverk er her ein god del høgare (40 %) enn talet som er lagt til grunn i forprosjektet av desember 2001.

Føresetnadane for å utnytte vassdraget til energiproduksjon er gode og utan at det oppstår store og uoversiktlege verknader for miljøet. Avrenninga er vanlegvis jamt høg i sommarhalvåret som har samanheng med snøsmeltinga om våren/tidleg sommar og breavsmelting på ettersommaren/tidleg haust. Om lag 71 % av elektrisiteten vert produsert i sommarhalvåret.

Søkjar har fremja tilleggsøknad om å utnytte alminneleg lågvassføring som er utrekna til 70 l/s, og grunngev dette med små fiskeinteresser i elva, jamt tilsig frå restfeltet og tidvis stort overløp over inntaksdammen. Det er ikkje oppgjeve minimum slukeevne for turbinen, men etter opplysning frå søkjar vil denne ligge omkring 150 l/s. Tilsig mindre enn denne vassføringa vil dermed renne forbi inntaket. Ved vassføringar mellom 150 l/s og opp til maksimum slukeevne på 2,0 m³/s vil det ikkje renne vatn forbi inntaket.

Normalt må det påreknast ei betydeleg vassføring også i den utbygde delen av elva frå medio mai til midten av juli, men det kan vere grunn til å peike på at straks snøsmeltinga er over vil vassføringa i elveløpet gå relativt raskt ned til vassføringar innanfor turbinen sitt driftsområde. Eit mindre tilskot frå restfeltet utover den ordinære snøsmeltinga vil kome frå dei mange snøfennene. Restfeltet har elles få bekker med jamn avrenning til Trandalselva.

Dei fysiske inngrepa i utmarka opp mot Trandalssetra vil omfatte bygging av demning og nedgraving av rørgate. Det er ikkje naudsynt med større vegbygging ettersom det allereie er bygd ein seterveg som vil bli nytta til anleggsveg og også for framtidig tilsyn og vedlikehald. Rørgatetraseen blir i hovudsak liggande inntil setervegen. Nødvendige stikkvegar vil vere naudsynt nokre stadar i samband med legging av rørgata, men desse er føreset fjerna etter anleggsperioden. Vidare må omdekkingmassar som pukkstein for rørgata produserast lokalt. NVE legg til grunn at nødvendige massetak primært vert etablert i tilknytning til eksisterande massetak, og at desse får ei landskapsmessig god avslutning når anleggsperioden er over.

I sjølve Trandalsgrenda vil tiltaket i første rekke påverke landskapet gjennom oppføringa av kraftstasjonsbygningen, men med god utforming og fargebruk vil den ikkje framstå som noko framandelement i høve til bygningsmassen elles. Det mest synlege inngrepa må derfor koplast til rørgata og ev.

større massetak, men visuelt vil negative verknader frå desse elementa vere av midlertidig karakter. Med gode landskapstilpassingar og opprydding vil tiltaket medverke til forbetring av områder som alle-reie har inngrep i samband med tidlegare tiltak. Dette er positivt både for grenda og båtfolket.

Ovanfor busetnaden er Trandalsdalføret bratt og ulendt utanom setervegen. Ferdslen til fots skjer via setervegen. Dei høge fjella med bratte fjell- og li-sider endar i Trandalselva og i vinterhalvåret kan det gå små og store snøras som gjer det utrygt for menneske å bruke dalføret i friluftssamanheng. Om sommaren/hausten har dalføret først og fremst lokal verdi for friluftsliv, men vert også nytta av fjell-vandrarak som går over til Sykkylven. Kommunen opplyser at turløypa over til Sykkylven er av nasjonal verdi.

For friluftslivet kan redusert vassføring verke skjemmaende i landskapsbiletet. Elva renn stadvis i mindre gjel og i nedre del av dalen renne elva eit stykke i frå setervegen, og er også som følge av lauvskog og vegetasjon stadvis lite synleg frå hovudferdselsåra i dalføret. Frå fjorden er kortare elvestrekningar synleg, men blikkfanget er i stor grad avhengig av vassføringssituasjonen. Etter vårt syn er elva som landskapselement ikkje meir framtrædande enn dei andre elvane som munnar ut i fjorden ved Trandal. NVE ser det derfor slik at verknadane for friluftslivet og landskap kan akseptertast.

Trandalselva har dårlege naturgjevne vilkår for fisk. Elva er bratt og avrenningsmønsteret med hurtig veksande elv under flaum gjer at elvebotnen er samansett av blokker og større stein med få levestadur for fisk. I nedbørssituasjonar fører sideelvanne tidvis jord og finstoff frå snøskredområda ned i hovudelva. I tillegg gjev snø og breavsmelting låg vassstemperatur om sommaren. Fylkesmannen uttalar at elva ikkje er fiskeførande og NVE vurderer verknaden av ei utbygging til å vere av svært marginal karakter for fisk.

Tiltakshaver har fått utarbeidd ein rapport på bakgrunn av undersøkingar knytt til raudlisteartar og artsmangfald generelt. Det er ikkje registrert trua eller sårbare plante eller dyreartar i eller inntil utbyggingsområdet. Fossekall er nemnt som ein fugleart der redusert vassføring kan påverke leveområdet negativt. Elles er det ikkje funne naturmiljø som er avhengig av den naturlege vassføringa. Inngrepa knytt til rørgate vil føregå i skogs-/utmark med vegetasjon og dyreliv som er vanleg langs Hjørundfjorden. Etter vår vurdering blir biologisk mangfald i avgrensa grad negativt påverka.

Kraftverket vil produsere i overkant av 21 GWh i eit midlare år. Ubyggingskostnaden er kalkulert til 37,5 mill. kr, og dette gjev ein utbyggingspris på 1,74 kr/kWh. Søkjar sitt kostnadsoverslag ligg ca. 8 % lågare enn kostnadane basert på NVE si handbok om kostnadsgrunnlag for mindre vasskraftan-

legg. I NVE sitt kostnadsoverslag er det generelt for bygg- og anleggstekniske arbeid inkludert riggekostnader på 20 %, men for mindre vasskraftanlegg kan desse variere mellom 10 – 30 %. NVE si erfaring for slike anlegg er at vårt kostnadsoverslag ligg noko høgare enn søkjar sitt overslag. NVE ser på utbygginga som rimeleg i forhold til innvunnen energimengd.

Etter ei samla vurdering av det omsøkte prosjektet og innkomne fråsegnar finn NVE at fordelane med ei utbygging av Trandal kraftverk er større enn ulemperne for allmenne og private interesser. NVE vurderer vilkåret for å gje konsesjon etter vannressurslova § 25 som oppfylt, og tilrår at det vert gjeve konsesjon etter § 8 for bygging og drift av Trandal kraftverk på dei vilkår som følgjer vedlagt.

I vår totalvurdering er det også sett på konsekvensane for elektriske anlegg som er nødvendige for å bygge og drive Trandal kraftverk. Utover elektriske anlegg knytt til kraftverket skal det leggest ein ca. 50 m lang jordkabel fram til eksisterande luftlinje. Etter NVE si vurdering medfører dei elektriske anlegga ikkje skader og ulemper av eit slikt omfang at det har avgjerande vekt om det omsøkte anlegget kan byggast eller ikkje. NVE vil slutthandsame søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når det er teke endeleg stilling til søknaden om utbygging etter vannressurslova.

Kommentarar til vilkåra

Vasslepping, post 1

Det er søkt om å ta i bruk allminneleg lågvassføring og dette vert oppretthalde i søkjar sine kommentarar. Alminneleg lågvassføring for vassdraget er 70 l/s og tilsvarar ein produksjon på 2,0 GWh.

Fylkesmannen og DN tilrår slepping av minstevassføring, men foreslår denne avgrensa til sommarhalvåret med ei vassføring som tilsvarar slepping over heile året. Dette inneber slepping av minstevassføring på ca. 140 l/s i 6 månader.

Tussa Energi er i sine kommentarar til høyringsfråsegnene usamd med fylkesmannen og DN når det gjeld kravet om slepping av minstevassføring, og viser mellom anna til konklusjonen i den miljøfaglege rapporten der ei slik vassføring er vurdert til å ha avgrensa verdi i høve til biologisk mangfald. Tussa Energi meiner at kravet frå fylkesmannen og DN byggjer på generelle vurderingar utan ei nærmare jamføring til Trandalselva.

NVE ser det slik at det vil vere overløp over inntaksdammen om våren/tidleg sommar som følge av snøsmelting. Utover sommaren og hausten vil vassføringa oftast ligge innanfor driftsområdet til turbinen, og vassføringa på utbygd strekning er avhengig av tilsiget frå restfeltet. Nedstraums inntaket vil restfeltet tilføre elva lite vatn særleg i nedbørsfattige periodar på ettersommaren og hausten. Sjølv om fiskeinteressene i vassdraget er små og det

ikkje er påpeika at ei redusert vassføring vil medføre vesentleg skader og ulemper for naturmiljøet, ligg det noko uvisse i kva verknader tilnærma tørrlagt elv vil påføre mikroorganismar og mindre pattedyr.

I forhold til den landskapsmessige opplevinga vil ei minstevassføring på 70 l/s, ev. 140 l/s, ha avgrensa verdi. Av omsyn til naturmiljøet generelt og spesielt mindre organismar som har tilknytning til vatn og inngår i næringskjeda for td. fugl, meiner NVE at elva ikkje bør bli tilnærma tørrlagt slik den kan bli like nedstraums inntaksdammen dersom alminneleg lågvassføring vert teken i bruk. Utan minstevassføring og med tilsig innanfor turbinen sitt driftsområde, 0,15 m³/s – 2,0 m³/s, vil alt vatnet gå gjennom kraftstasjonen. Maksimal slukeevne er relativt stor og tilsvarar 220 % av midlare vassføring. Varighetskurva for nedbørfeltet viser at tilsiget i normalår vil tilfredstille minimumsslukeevna i 315 - 330 dagar i året. NVE finn derfor grunnlag for å gå inn for slepping av minstevassføring på 70 l/s forbi inntaksdammen i perioden 1. mai – 31. oktober. Minstevassføring saman med avrenninga frå restfeltet vil etter vårt syn medverke til å oppretthalde eit eksistensgrunnlag for det vassavhengige mikromiljøet (insekt, larvar o.l.), som er viktige som bytteorganismar i økosystemet. I tillegg vil minstevassføringa saman med vassføringa frå restfeltet medføre minska gjengroing i sjølve elveleiet. Det er svært lite sjøareal i nedbørfeltet, og slepping av minstevassføring må tilpassast tilsiget til inntaket, slik at ved tilsig mindre enn pålagt minstevassføring skal tilsiget sleppast.

Slepping av minstevassføring i nemnde periode gjev eit produksjonstap på ca. 1,1 GWh. Det reelle tapet vert noko mindre når ein tek omsyn til periodane der tilsiget er større enn driftsvassføringa.

År om anna vil snøras gå heilt i elva. Med sterkt redusert vassføring og utan minstevassføring om vinteren kan fennene bli liggande og stenge elveløpet samanlikna med nosituasjonen der vatnet vanlegvis vil grave seg gjennom etter ei kort stund. Temperatursvingingar kan medføre at fennene frys til og blir utgjennomtrengelige. Faresituasjonar kan dermed oppstå i samband med snøsmelting og vassføring i elveløpet (oppdemming og "dambrot", lokal erosjon i elvekant). For slike situasjonar kan vassleppingsreglementet fråvikast for å redusere risikoen for skader nedover i vassdraget. Sjå kommentar til post 9 nedanfor.

Bortfall konsesjon, post 2

Vi foreslår vilkår som er i tråd med vannressurslova § 19 3. ledd, jf. vassdragsreguleringslova § 12 nr. 1.

Godkjenning av planar, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., post 4.

Vi foreslår standard vilkår. Det inneber m.a. at detaljplanane for inntaksdam/-basseng, rørgatetrassé og kraftstasjonsbygning må godkjennast før arbeidet vert igangsett. Trasear for nødvendige stikkvegar frå eksisterande stølsveg til rørgate og inntaksdam må også avklarast med NVE. For inntaksbassenget må det leggst fram ein plan som viser plassering og arrondering av ev. overskotsmassar, og korleis skråningane i bassenget er tenkt sikra mot utglidningar.

Naturforvaltningsvilkår, post 5

Vårt forslag er noko redusert i høve til standard naturforvaltningsvilkår på bakgrunn av at vi vurderer verknadane som små og oversiktlege. Vi meiner at det er tilstrekkeleg med vilkår som ivaretek forholda for fisk, flora og fauna langs elva. På linje med DN finn vi ikkje grunnlag for å pålegge utbyggar innbetaling av årlege beløp til kommunen til å fremje fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikkje sjå at det er trong for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jaktoppsyn i anleggsperioden.

Eventuelle pålegg etter denne posten skal skje med bakgrunn i ei nytte-kost vurdering, og må sjåast i samanheng med prosjektet sin storleik.

Automatisk freda kulturminne, post 6

Fylkeskommunen har utført kulturminneregistreringar i utbyggingsområdet, og vi har motteke uttale/vurdering frå fylkeskommunen. NVE legg til grunn at kulturminnelova vert følgd i høve til ev. funn, og at det under anleggsarbeidet vert teke omsyn til nyare tids kulturminne slik det er peika på frå fylkeskommunen.

Forureining, post 7

NVE foreslår standardvilkår, og gjer samstundes merksam på at det ved ev. konsesjon må søkjast særskilt til fylkesmannen om utsleppsløyve i anleggsperioden.

Tersklar mv., post 9

Den store fallgradienten på utbyggingsstrekninga gjer det lite aktuelt å bygge tersklar. Vi har likevel teke med standard vilkår om dette særleg med tanke på erosjon.

På grunn av svært lita vassføring om vinteren kan snøras som endar i elva bli liggande utan at dei blir opna opp naturleg av vatnet i elva. Temperaturendringar gjer at snøen blir hard og lite gjennomtrengelig med fare for oppdemmingar. Ev. tiltak for å unngå skadelege flaumsituasjonar kan påleggast i medhald av denne posten."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Tussa Energi AS til å bygge Trandal kraftverk i Ørsta kommune, Møre og Romsdal fylke

1

(Vannslipping)

I perioden 1. mai – 31. oktober skal det slippes en minstevannføring på 70 l/s forbi inntaksdammen. Er tilsiget mindre enn 70 l/s slippes hele tilsiget.

Konsesjonæren kan pålegges å slippe vann forbi dammen eller fravike minstevannføringsbestemmelsene for å åpne elveløpet eller unngå skader når løpet er blitt stengt av snøras.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene i Trandalselva er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje-

og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringsens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og ener-

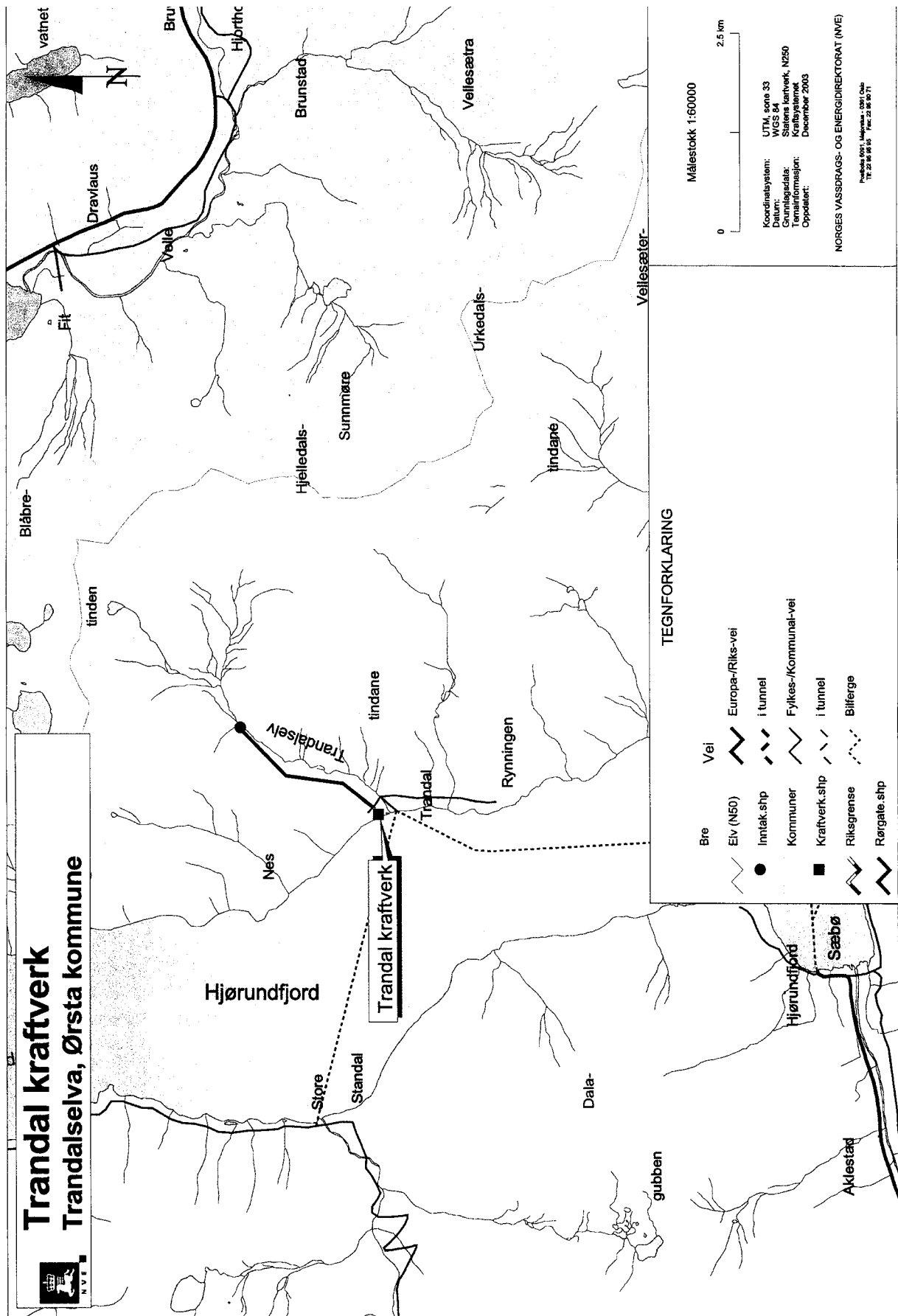
gidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det ka-

lenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

III Høringsinstansenes merknader

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring og mottatt følgende uttalelser:

Ørsta kommune har i brev av 09.03.04 uttalt følgende:

"Formannskapet har ikkje vesentlege merknader ut over sin uttale frå 12.11.02. Ein kan ikkje sjå at det har kome til nye opplysningar, eller tilhøve som gjer det naudsynt å endre hovudinnhaldet i førre uttale. Formannskapet vil understreke at prosjektet må gjennomførast med stor vekt på å redusere negative landskapsmessige verknader ved terrenginngrep, rørgatetrasear samt utforming og oppføring av kraftstasjonen.

Av omsyn til den landskapsmessige sida av utbygging, bør vilkåra som NVE listar opp i sitt punkt 4 om godkjenning av planar med vidare også omfatte *rørgate*. "kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, rørgate, massetak og plassering av overskuddsmasser."

Møre og Romsdal fylkeskommune har per e-post av 02.03.04 til departementet uttalt følgende:

"Møre og Romsdal fylke kjem ikkje med uttale i saka. Vi viser elles til tidlegare merknader frå Fylkesmannen."

Miljøverndepartementet har i brev av 26.02.04 uttalt følgende:

"Vi har ingen merknader til NVEs innstilling"

"Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

IV Olje- og energidepartementets merknader

Innledning

Tussa Energi AS har søkt om konsesjon etter vannressursloven til å bygge Trandal kraftverk i Trandalselva i Hjørundfjorden i Ørsta kommune. Kraftverket er planlagt som et elvekraftverk med en installert effekt på 7 MW. Den årlige produksjonen er anslått til 21,6 GWh. Inntaket til kraftverket vil ligge på kote 430 hvor inntaksdammen med en høyde opp til 5 meter vil settes opp på tvers av elveløpet. Fra inntaket vil rørgaten på 2,5 km graves ned. Selve kraftstasjonen vil bli plassert i dagen nede ved fjorden.

Prosjektet utløser ikke konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven. Utbygger har inngått avtale med de private grunneierne om nødvendige rettigheter til fall og grunn.

Tussa Energi AS er et heleid datterselskap av Tussa Kraft AS, som igjen er eid av kommuner på Sunnmøre. Kommunenene kontrollerer ca. 80 % av ak-

sjene. Tussa Energi står for produksjon av elektrisk energi og utbygging av nye kraftverk i Tussa konsernet. Selskapet eier 12 kraftverk som til sammen produserer om lag 540 GWh.

Prosjektet er fritatt for Samlet planbehandling.

Fordeler og ulemper

Kraftverket vil gi ny produksjon på ca. 21 GWh per år. Lokalt for Trandal vil kraftverket ha en beredskapsmessig verdi. Videre vil kommunen ha en viss økonomisk gevinst gjennom skattlegging av kraftverket. I anleggsperioden vil det lokale næringslivet få tilbudt sine tjenester.

Ulempene ved utbyggingen er knyttet til den vesentlig reduserte vannføringen på den 2,5 km lange strekningen fra inntaket til utløpet fra kraftstasjonen. Den reduserte vannføringen kan både medføre at elven fryser lettere til og at sedimenter/løsmasser i større grad blir liggende i Trandalselva i lengre perioder.

NVEs innstilling

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene finner NVE at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene, og NVE tilrår at Tussa Energi AS får konsesjon etter vannressursloven til å bygge Trandal kraftverk.

Høringen

Ørsta kommune finner at utbyggingen har et avgrenset konfliktnivå i forhold til allmenne interesser, og påpeker at vilkårenes post 4 også bør omfatte "rørgate". Fylkeskommunen og Miljøverndepartementet ikke har merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementets vurdering

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Trandal kraftverk er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet tilrår at Tussa Energi AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Trandal kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler videre at Tussa Energi AS, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse, gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

Tillatelse tilrås gitt på vilkår som foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til Ørsta kommunes merknad med hensyn til post 4 i NVEs forslag til vilkårssett for tillatelsen. NVE har foreslått standardvilkår for godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv. Rørgatetraséen må godkjennes av NVE før arbeid igangsettes. Departementet forutsetter at kommunen også skal ha anledning til å uttale seg om rørgaten i den forbin-

delse. NVE vil da kunne ta hensyn til kommunens synspunkter i forbindelse med godkjenningen av detaljplanene for kraftverket.

Olje- og energidepartementet viser også til vilkåret om slipp av minstevannføring på 70 l/sek i perioden 1. mai til 31. oktober. Minstevannføringen tilsvarende en produksjon på om lag 1,1 GWh per år.

For øvrig vises det til NVEs merknader til de aktuelle postene som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 25, gis Tussa Energi AS tillatelse til å bygge Trandal kraftverk i Trandalselva i Ørsta kommune i Møre og Romsdal.
2. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Tussa Energi AS tillatelse til å bygge Trandal kraftverk.
3. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. september 2004.

25 BKK Produksjon AS

(Planendring for Nygard pumpekraftverk i Modalen og Vaksdal kommuner i Hordaland)

Kongelig resolusjon 3. september 2004.

1. Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra BKK Produksjon AS om planendring i forhold til konsesjon

Endringene det søkes om fremgår av denne tabellen:

Reguleringer	NV (kote)	HRV (kote)	LRV (kote)	Magasinvolum (mill. m ³)
Dagens regulering	954,1	964,1	944,0	102,8
Konsesjonsgitt regulering	954,1	979,0	905,0	283,1
Omsøkt regulering	954,1	964,1	920,0	142,0

Endring av reguleringsgrensene i Skjerjevatnet er et resultat av at prosjektet nå er utført etter en teknisk/økonomisk optimalisering, og de medfører mindre inngrep med reduserte ulemper for miljø og andre brukerinteresser.

Prosjektet framstår nå som et bedriftsøkonomisk tilfredsstillende prosjekt med en positiv nåverdi i forhold til avkastningskravet. I tillegg vil dette pumpekraftverket være et samfunnsøkonomisk positivt bidrag til det økende effektbehovet.

gitt ved kgl.res. 17. juli 1992 for bygging av Nygard pumpekraftverk i Modalsvassdraget i Hordaland.

2. NVEs innstilling

NVEs innstilling i saken av 28.06.04 lyder som følger:

"BKK har søkt om planendring for tidligere gitt konsesjon til utbygging av Nygard pumpekraftverk i Modalsvassdraget. Etter en samlet vurdering finner NVE at den nye prosjektløsningen er klart bedre miljømessig, samtidig som lønnsomheten er økt. NVE anbefaler derfor at det gis tillatelse til å bygge Nygard pumpekraftverk etter den omsøkte planendringen.

NVE har mottatt søknad av 28.05.03 fra BKK Produksjon AS om planendring for Nygard pumpekraftverk, som ble gitt konsesjon ved kongelig resolusjon av 17.07.92. Følgende dokument er vedlagt søknaden:

"A. SØKNAD OM ENDRING AV REGULERINGSGRENSENE FOR SKJERJEVATNET

Sammendrag

Den 17. juli 1992, fikk BKK konsesjon til å bygge Åsebotn kraftverk og Nygard pumpekraftverk. Siden den gang har planene for Nygard pumpekraftverk vært revurdert flere ganger. Det ble i fjor funnet en planløsning som tilfredsstillende de bedriftsøkonomiske kravene. Styret i BKK AS besluttet høsten 2002 at byggingen av Nygard pumpekraftverk kunne starte opp umiddelbart.

Løsningen som nå er funnet å være lønnsom og som presenteres her, innebærer en redusert regulering av Skjerjevatnet i forhold til det gitte manøvreringsreglementet for pumpekraftverket og også en reduksjon i planlagt installert effekt. Det søkes derfor om å få endret de konsederte reguleringsgrensene for Skjerjevatnet som er inntaksmagasinet til Nygard pumpekraftverk.

En mindre regulering fører til mindre inngrep i og rundt Skjerjevatnet enn den konsesjonsgitte. Det blir ikke demt ned nye arealer rundt vannet, senkingen blir mindre og ingen nye permanente eller midlertidig arealer blir beslaglagt. Det blir nå heller ikke så store endringer i vannføringen i Modalselva og ferskvannstilførselen i Mofjorden.

En gjennomgang av KU som ble utarbeidet i forbindelse med konsesjonssøknaden viser at

konsekvensene for de viktigste fagområdene og brukerinteressene nå blir mindre negative.

En utbygging etter de konsederte reguleringsgrensene ville ikke blitt realisert pga. dårlig lønnsomhet.

Vi kan ikke se at planendringen fører til noen ulemper av betydning.

1. Innledning

Det er bygget tre kraftverker i Modalsvassdraget som eies og drives av BKK. Det er Åsebotn, Steinsland, og Hellandsfoss kraftverk. De ligger i serie nedover i vassdraget. Alle kraftverkene ligger i Modalen kommune i Hordaland fylke.

Den 17. juli 1992, fikk BKK konsesjon til å bygge Åsebotn kraftverk og Nygard pumpekraftverk. På grunn av at forutsetningene hadde endret seg siden søknaden ble sendt i 1988 ved at den nye Energiloven ble innført i 1991, ble det ikke funnet lønnsomt å bygge pumpekraftverket den gang. Etter søknad fra BKK ble fristforlengelse for oppstart av anleggsarbeidene gitt av Olje- og energidepartementet 25.07.1997. Fristen til å fullføre arbeidene ble satt til 17. juli 2004.

Planene for Nygard pumpekraftverk har vært revurdert flere ganger. Det ble i fjor funnet en planløsning som tilfredsstillte de bedriftsøkonomiske kravene. Styret i BKK AS besluttet i høst at byggingen av Nygard pumpekraftverk kunne starte opp umiddelbart. Løsningen som nå er funnet å være lønnsom og som presenteres her, innebærer en redusert regulering av Skjerjevatnet i forhold til det gitte manøvreringsreglementet for pumpekraftverket og også en reduksjon i planlagt installert effekt. Det søkes derfor med dette om å få endret de konsederte reguleringsgrensene for Skjerjevatnet, som er inntaksmagasinet til Nygard pumpekraftverk.

Pumpekraftverket er nå planlagt ferdigstilt i løpet av 2004. Søknad om fristforlengelse, og om revidert elektrisk konsesjon sendes som egne saker.

1.1 Eksisterende og planlagte kraftverk i Modalsvassdraget

Åsebotn kraftverk er det øverste og nyeste kraftverket. Det stod ferdig i 1994 og utnytter to fall på hhv. 305 og 419 m i ett aggregat i kraftverket. Det laveste fallet har inntak i vatn kote 873 og ble satt i drift i 1994. Det høyeste fallet har inntak i Store Norddalsvatn og ble satt i drift i 1996. Avløpet fra kraftverket går ut i Stølsvatnet. Installert effekt er 15 MW og midlere årsproduksjon er 89 GWh. Til Store Norddalsvatnet er det overført avløpet fra to bekker i Åsebotn og fra et felt, Tuledalen, i Ortnevikvassdraget.

Steinsland kraftverk er det største kraftverket i vassdraget. Det ble satt i drift i 1981 og utnytter et fall på 455 m mellom Stølsvatnet og Steinslandvatnet. Installert effekt er 150 MW og midlere årsproduksjon er 572 GWh.

Til Stølsvatnet er det overført en rekke sideelver på nord- og sørsiden i Modalsvassdraget ved hjelp av to overføringstunneler.

Hellandsfoss kraftverk er et elvekraftverk og utnytter fallet på 70 m mellom inntaket i Almelid og foten av Hellandsfossen i Moelva. Installert effekt er 31,5 MW og midlere årsproduksjon er 138 GWh. Kraftverket ble satt i drift i 1992.

Ny gard pumpekraftverk skal pumpe vann fra inntaksmagasinet til Steinsland kraftverk, Stølsvatnet, opp til Skjerjevatnet. Dette vannet tilhører Eksingedalsvassdraget og er i dag ett av tappemagasinene til Evanger kraftverk. Det opppumpete vannet sammen med tilsiget til Skjerjevatnet tappes for produksjon gjennom Nygard pumpekraftverk, Steinsland kraftverk og Hellandsfoss kraftverk. Midlere fallhøgde blir 378 m. Pumpekraftverket vil bidra med en øket midlere netto års produksjon på 74 GWh. Det er planlagt satt i drift høsten 2004.

Vedlegg nr. 1: Oversiktskart over kraftverkene med reguleringer.

Oversikt over konsesjoner med endringer i Modalsvassdraget:

Type/navn på konsesjon	Dato	Kort beskrivelse
Reguleringer mv. i Steinslandsvassdraget	15.07.1975	Overføringer og reguleringer for bygging av Steinsland kraftverk
Planendring	18.05.1977	Endring av reguleringer for Halsetvatn/Stølsvatn
Bruksrett	06.05.1983	For Hellandsfoss kraftverk (gammelt)
Revisjon	17.12.1985	For reguleringsgrenser Norddalsvatnet
Bruksrett	24.06.1988	Ny bruksrettkonsesjon for Hellandsfoss kraftverk (gaml.)
Erverv og vassdrag	22.12.1989	Utbygging av Hellandsfoss kraftverk (nytt)
Erverv og regulering	17.07.1992	Overføring og regulering for utbygging av Åsebotn kraftverk og Nygard pumpekraftverk
Korreksjon	06.10.1994	Reguleringer i Åsebotn
Fristforlengelse	25.07.1997	Fristforlengelse for oppstart av anleggsarbeidene for Nygard pumpekraftverk
Planendring	07.05.2002	Endring av manøvreringsreglementet for Store Norddalsvatnet

2. Bakgrunn og begrunnelsen for søknaden

Under planleggingen av Nygard pumpekraftverk på 1980-tallet var BKK et interkommunalt eid kraftselskap. Et av hovedformålene med BKK var den gang å framskaffe tilstrekkelig med fastkraft med høy leveringssikkerhet til sine 19 medlemskommuner. Dette var grunnlaget for dimensjoneringen og reguleringene av Nygard pumpekraftverk da søknaden ble sendt i 1988. Da konsesjon ble gitt 1992 var mye av grunnlaget og forutsetningen for dimensjoneringen av pumpekraftverket endret gjennom innføringen av den da nye Energiloven. En ny teknisk/økonomisk gjennomgang av prosjektet viste at avkastningskravene ikke ble innfridd. Det var ikke grunnlag for å realisere prosjektet på kort sikt. Vi sendte derfor inn en søknad om fristforlengelse. Den ble innvilget av NVE i 1997. Ny frist for idriftsettelse av pumpekraftverket ble fastsatt til juli 2004.

Det har vært gjennomført flere revurderinger av prosjektet. For å kunne vurdere ulike løsninger med den hensikt å finne den optimale, måtte vi frigjøre oss ifra det konsesjonsgitte manøvreringsreglementet. I løpet av det siste året har vi lykket med å komme fram til en utfor-

ming av prosjektet som gjør det lønnsomt for oss å realisere Nygard pumpekraftverk. Løsningen innebærer mindre reguleringer av magasinet Skjerjevatnet enn de som ble gitt konsesjon til, og med en mindre installert effekt i pumpekraftverket enn opprinnelig planlagt.

Styret i BKK AS besluttet på sitt styremøte den 2. oktober 2002 at Nygard pumpekraftverk skulle bygges etter de reviderte planer. Anleggsarbeidene ble startet opp umiddelbart. NVE er konsultert om dette og er innforstått med at arbeidene har startet opp.

3. Beskrivelse av endringer i tekniske løsninger og reguleringsgrenser

De største endringene består i at reguleringsgrensene i Skjerjevatnet endres og at pumpekraftverket får en mindre maskininstallasjon. Forøvrig er det bare små endringer i utformingen av anlegget. Etter en nærmere vurdering av skredfaren i området er den midlertidige brakkeriggen flyttet ned til Nygard.

3.1 Reguleringen av Skjerjevatnet

Oversikt over reguleringsgrenser.

Reguleringer	NV (kote)	HRV (kote)	LRV (kote)	Magasinvolu- m (mill.m ³)
*)Dagens regulering	954,1	964,1	944,0	102,8
***)Konsesjonsgitt regulering	954,1	979,0	905,0	283,1
Omsøkt regulering	954,1	964,1	920,0	142,0

* Denne reguleringen ble delvis tatt i bruk i 1973. Oppdemmingen ble fullført i 1984. Det er denne reguleringen som er i bruk i dag for Evanger kraftverk.

***) Disse reguleringsgrensene er ikke tatt i bruk.

De omsøkte nye reguleringsgrensene er funnet etter en ny kost/nytte vurdering vha. kostnadsoverslag og driftsimuleringer. Senkningsmagasinet er det billigste å utnytte. I nivåene kote 930-920 oppstår det imidlertid kostnadsprang ved ytterligere senking. Årsaken til dette er at magasinet her deles i flere bassenger. Den løsningen vi nå har funnet som den mest lønnsomme er å gå med driftstunnelen til et utslag i det vestligste bassenget i Skjerjevatnet på kote 920,0. For å få med noen av bassengene som blir liggende igjen ved tapping til LRV søker vi om å få kanalisert noen av dem slik som vist på vedlegg nr. 2.

Det er bygget to steinfyllingsdammer ved Skjerjevatnet. I tillegg til å måtte bygge på disse to dammene måtte en også bygge en tredje dam dersom Skjerjevatnet skulle demmes opp til kote 979,0. Det er ikke funnet lønnsomt å bygge på dammene for å dermed å øke magasinvolumet ytterligere. En videre oppdemming av Skjerjevatnet er således ikke aktuelt.

Vedlegg nr. 2 viser oversikt over neddemte og tørrlagte arealer, og kanalisering av bassenger i Skjerjevatnet.

3.2. Maskininstallasjon

I konsesjonssøknaden var det regnet med en installert effekt på 95 MW. Denne effektstørrelsen var knyttet til det omsøkte magasinvolumet i Skjerjevatnet. Et mindre behov for magasin i Skjerjevatnet fører følgelig til mindre effektbehov i pumpekraftverket. Driftssimuleringene viser at en optimal bruk av magasinet tilsier en installasjon på 50-60 MW. Etter å ha innhentet tilbud for turbin og generator er installert effekt fastsatt til 56 MW.

3.3 Andre tekniske forhold

Driftstunnelen blir noe kortere som følge av redusert senking av Skjerjevatnet. Det blir ikke åpninger av nye massebrudd ved Skjerjevatnet. Det blir heller ikke bygget nye vegger i dette området.

4. Virkningene ved planendringen

I forbindelse med konsesjonssøknaden ble det utarbeidet konsekvensutredninger (KU) for aktuelle berørte fagområdene. En reduksjon av reguleringsgrensene og en mindre sluke- og pumpeevne i pumpekraftverket fører til at inngrepe-

ne blir mindre enn dersom den konsederte reguleringen ville blitt gjennomført. Med utgangspunkt i KU som ble utarbeidet har vi nedenfor forsøkt å beskrive endringene i konsekvensene for de viktigste fagområdene ved en mindre regulering av Skjerjevatnet og en mindre installert effekt i pumpekraftverket.

4.1 Hydrologi

For å framstille endringer i magasinfullinger og vassføringer har vi gjennomført nye driftssimuleringer både med de konsederte reguleringsgrensene med tilhørende installert effekt på 95 MW, og de nye omsøkte reguleringsgrensene med den nye installasjonsstørrelsen på 56 MW. Vi gjør oppmerksom på at driftssimuleringene gir en framstilling og er ikke nøyaktige beregninger med eksakte verdier for magasinfullinger og vannføringer.

4.1.1 Magasinfullinger

Det er to magasiner som blir direkte berørt. Det er Skjerjevatnet, som er inntaks- og pumpe-tilmagasinet, og Stølsvatnet som er avløps- og pumpe-fra-magasinet. Driftssimuleringene viser naturlig nok store endringer i magasinfullinger i Skjerjevatnet på grunn av endrede reguleringsgrenser. For Stølsvatnet, som ikke får endringer av reguleringsgrensene, viser simuleringene ingen endringer av betydning.

Vedlegg nr. 3 viser simulerte middelverdier av magasinfullingen for Skjerjevatnet.

Vedlegg nr. 4 viser simulerte verdier av magasinfullingen for Skjerjevatnet i et vått år.

Vedlegg nr. 5 viser simulerte verdier av magasinfullingen for Skjerjevatnet i et tørt år.

Vedlegg nr. 6 viser simulerte middelverdier av magasinfullingen for Stølsvatnet.

4.1.2 Vannføringer

Det er Modalselven som blir mest berørt av endringene. Vi har valgt ett referansepunkt i elven ved Farestveit for å vise endringer i vannføringen i forhold til planlagt og konsedert regulering av Skjerjevatnet. Driftssimuleringene viser at vannføringen i elven nå blir noe lavere vinter og sent om høsten, og noe høyere vår, sommer og tidlig på høsten.

Vedlegg nr. 7 viser simulerte midlere vannføringskurver for Modalselven ved Farestveit.

4.2 Is og vanntemperatur

KU for konsesjonssøknaden beskriver at råken på Steinslandsvatnet fra avløpet til kraftstasjonen vil bli noe større og vannet bli mer isfritt på grunn av mer tapping fra magasinene. Det ble videre regnet med at i indre del av Mofjorden ville råken bli mer stabil og utvides noe. En mindre regulering av Skjerjevatnet med tilsvarende mindre tapping fra magasinet om vinteren vil trolig føre til at utbredelsen av disse råkene vil bli noe mindre enn det KU beskriver. For øvrig

ventes bare mindre endringer i forhold til beskrivelsen i KU.

4.3 Klima

KU for konsesjonssøknaden beskriver en økning i lufttemperaturen på opp mot 1 grad C nær åpent vann i kaldt vær på strekningen fra avløpet til Steinsland kraftverk - Mofjorden. En noe mindre vintervassføring på denne strekningen vil føre til en noe mindre økning i lufttemperaturen på denne strekningen enn det KU beskriver.

KU forventer en økning i antall dager med frostrøyk på samme strekning på opp til 3-5 dager på særlig strenge vintrer. På grunn av mindre slipping av temperert vann vil det trolig bli en litt mindre økning i dager med frostrøyk enn det KU beskriver.

4.4 Landskap og friluftsliv

Det blir nå ingen ytterligere oppdemming av Skjerjevatnet og ingen full utnyttelse av senkingsmagasinet. Det bygges ingen nye dammer, og det blir ingen påbygginger av de eksisterende dammene. Kronen på hoveddammen ved Skjerjevatnet ble i sin tid ikke gjort ferdig i påvente av ytterligere regulering og påbygging av dammen. Dette arbeidet må nå gjøres. Det blir i denne forbindelse ikke behov for ny vegbygging, og grovstein til damkroner kan finnes ved å utvide eksisterende steinbrudd under HRV i Skjerjevatnet.

Det blir således nå meget begrenset med nye inngrep i landskapet, i og ved Skjerjevatnet. Tilsvarende vil også konsekvensene for utøvelse og opplevelse forbundet med friluftsliv nå bli lite endret.

4.5 Naturvern

En videre oppdemming av Skjerjevatnet på 15 m fra dagens HRV til kote 979,0 ville i følge KU for konsesjonssøknaden sette rike vegetasjonstyper og lokaliteter for sjeldne planter på østsiden under vann. Dette ville føre til et stort tap av de botaniske interessene i området. Dette området blir nå ikke neddemt. De botaniske interessene blir ikke berørt og følgelig ikke påført skade.

4.6 Fisk

KU for konsesjonssøknaden konkluderte med at ved den planlagte reguleringen på 74 m blir Skjerjevatnet å anse som totalskadd som fiskevatn. Fiskeundersøkelser i 2001 viser at det er meget tett bestand av røye i Skjerjevatnet med en stagnasjon av vekst like etter kjønnsmoden alder. Størrelse og kondisjon var i 2001 lavere enn det som tidligere er rapportert fra vannet. Det er ikke vurdert om også en redusert regulering vil føre til en totalskade.

En problemstilling som er reist etter at KU ble utarbeidet er faren for at røya skal vandre

gjennom det nye tunnelsystemet fra Skjerjevatnet, videre gjennom pumpekraftverket og ned i Modalsvassdraget. Forsøk har vist at røya overlever den momentane trykkavlastningen fisken utsettes for gjennom turbinen i pumpekraftverket. En slik spredning av røye er uønsket, og etter å ha vært i kontakt med fylkesmannens miljøvernnavdeling og Modalen kommune vil vi nå i samarbeid med dem og forskere fra LFI få klarlagt hvilke metoder som kan hindre en spredning av røye til Modalsvassdraget. Dersom spredning av røye vanskelig kan unngås, tas det sikte på å etablere et tiltaks- og kultiveringsprogram for røye i Modalsvassdraget.

4.7 Jord- og skogbruk

Det blir i KU for konsesjonssøknaden påpekt at gode og viktige beiteområder på østsiden av Skjerjevatnet vil gå tapt dersom vannet blir demt opp ytterligere 15 m. KU beskriver også at det vil oppstå holmer i vannet kan bli avskåret og skape vansker for beitebruken når disse blir neddemt. Disse områdene blir nå ikke neddemt og beiteområdene blir ikke berørt.

4.8 Vannkvalitet

Den gang KU ble utarbeidet (1987) var konklusjonen at Skjerjevatnet hadde bedre vannkvalitet og var mindre påvirket av sur nedbør enn Modalsvassdraget. En overføring av Skjerjevatnet til Modalsvassdraget ville ikke forverre vannkvaliteten i Modalsvassdraget. Selv om surhetsregimet har endret seg den gang er det forventet at en mindre regulering av Skjerjevatnet bare helt marginalt vil endre denne konklusjonen.

KU beskriver en fare for økt tilgroing i Modalsvassdraget på grunn av mer regulering av vassdraget. Reguleringen blir nå mindre enn planlagt og vår vurdering er at den forventede økningen av tilgroing trolig også vil bli mindre.

4.9 Økonomi

En reduksjon i magasinvolumet fra 283,1 til 142,0 mil.m³ har ingen betydning for reguleringsprosenten. Den blir fortsatt 100 %. Endringen i fallhøgden blir marginal. Grunnlaget for beregning av naturhestekrefter og konsesjonsavgifter blir dermed uendret.

5. Fordeler

Endring av reguleringsgrensene i Skjerjevatnet og installert effekt i pumpekraftverket er et resultat av at prosjektet nå er utformet etter en teknisk/økonomisk optimalisering. Prosjektet framstår nå som et bedriftsøkonomisk tilfredsstillende prosjekt med en positiv nåverdi i forhold til avkastningskravet. I tillegg vil dette pumpekraftverket være et samfunnsøkonomisk positivt bidrag til det økende effektbehovet.

En mindre regulering fører til mindre inngrep i og rundt Skjerjevatnet enn den conse-

sjonsgitte. Det blir ikke demt ned nye arealer rundt vannet, senkingen blir mindre og ingen nye permanente eller midlertidig arealer blir beslaglagt. Det blir heller ikke så store endringer i vannføringen i Modalselva og ferskvannstilførselen i Mofjorden. En gjennomgang av KU som ble utarbeidet i forbindelse med konsesjonssøknaden viser at konsekvensene for de viktigste fagområdene og brukerinteressene nå blir mindre negative.

En utbygging etter de konsederte reguleringsgrensene ville ikke blitt realisert.

6. Ulemper

Vi kan ikke se at planendringen fører til noen ulemper av betydning.

B. SØKNAD OM PERMANENTE REGULERINGER AV VATN KOTE 1016 OG VATN KOTE 1019

Sammendrag

Det er i reguleringskonsesjonen for Nygard pumpekraftverk av 17.07.1992 gitt tillatelse til å overføre tilsiget fra et nedbørfelt på 0,5 km² til vatn kote 1016 (navnløst) til Skjerjevatnet. Overføringen var i søknaden beskrevet utført ved hjelp av en tunnel uten regulering av vannet. Ved å foreta en oppdemming av vatn kote 1016 på 1,7 m og senking av vatn kote 1019 på 1 m, trengs det bare å sprengne en kanal på om lag 20 m for å overføre tilsiget fra nedbørfeltet til vatn kote 1016, til Skjerjevatn. Vannene skal ikke benyttes som reguleringsmagasiner.

Ved å gjennomføre overføringen på denne måten reduseres kostnadene med 2,2 mill. kr som tilsvarer en besparelse på 70 %.

De permanente reguleringene vil føre til at ca. 6 da blir neddemt og ca. 1,5 da blir tørrlagt. Neddemt og tørrlagt areal, og sprengning av kanalen er nye inngrep som vil føre til relativt mindre sår i landskapet.

Det blir ikke lagt noen ny steintipp av tunnelmasser i landskapet ved denne planløsningen slik de opprinnelige planene var.

De totale ulempene vurderes til å være om lag like store for begge alternativene.

Området er lite beferdet.

1. Innledning

Det er i reguleringskonsesjonen for Nygard pumpekraftverk av 17.07.1992 gitt tillatelse til å overføre tilsiget fra et nedbørfelt på 0,5 km² til vatn kote 1016 (navnløst) til Skjerjevatnet. Overføringen var i søknaden beskrevet utført ved hjelp av en tunnel uten regulering av vannet. Vatn kote 1016 drenerer naturlig til Modalsvassdraget og avløpet tas i dag inn i et bekkeinntak ved Kroken Norddalen og overføres til Stølsvatnet og Steinsland kraftverk. I ettertid er det funnet en rimeligere måte å overføre dette vannet på enn ved hjelp av tunnel.

2. Bakgrunn og begrunnelse for søknaden

Overføringen av vatn kote 1016 er beskrevet i kap. 3.1.1 i konsesjonssøknaden for Nygard pumpekraftverk, 15.06.1988. Den var planlagt overført ved hjelp av en 200 m lang overførings-tunnel uten regulering av vannet. I ettertid er det funnet en enklere og billigere måte å overføre vannet på. Innenfor samme nedbørfeltet og like øst for vatn kote 1016 ligger et annet vann, 2,5-3 m høyere enn vatn kote 1016. På østsiden av dette vannet, heretter kalt vatn kote 1019, ligger vannskille mot Skjerjevattnet bare om lag 1 m over dette vannet. Ved å foreta en kombinert oppdemming av vatn kote 1016 og senking av vatn kote 1019, trengs det bare å sprengne en kanal på om lag 20 m for å overføre tilsiget fra nedbørfeltet til vatn kote 1016, til Skjerjevattnet.

En overføring ved hjelp av tunnel som beskrevet i konsesjonssøknaden vil koste 3 mill. kr. En overføring ved hjelp av en kanal, og en kombinert oppdemming og senking av de to vannene vil koste 0,8 mill. kr. Netto produksjonsgevinst for overføringen er 1 GWh vinterkraft pr. år.

3. Beskrivelse av endringer i tekniske løsninger og reguleringsgrenser

Vi mangler nøyaktige målinger av høgder og lengder. Beskrivelser nedenfor er derfor basert på foreløpige data. Etter avtale med Rune Flatby, NVE i telefonsamtale, 06.01.2003, oversendes en mer presis beskrivelse med nøyaktige mål til NVE i løpet av sommeren 2003.

Foreløpige målinger viser at nivåforskjellen mellom vatn kote 1016 og vatn kote 1019 er 2,7 m. Det foreligger ingen målinger av dybden av vatn kote 1019.

Vi antar derfor å gjennomføre følgende:

Vatn kote 1016 demmes opp 1,7 m ved at det bygges en 1,8 m høy betongdam i utløpet av vannet. Vatn kote 1019 senkes 1,0 m og overføres sammen med vatn kote 1016 ved at det sprenges en kanal fra østsiden av vatn kote 1019 gjennom fjellknausen like ved vannet over mot nedbørfeltet til Skjerjevattnet. Lengden på kanalen er foreløpig anslått til 20 m. Største kanaldybde blir om lag 2 m. Både oppdemmingen og senkingen blir permanente. Fra overføringskanalen vil vannet fritt renne ned til Skjerjevattnet.

Vedlegg nr. 8 viser en foreløpig skisse over overføringen med neddemt og tørrlagte arealer for de berørte vannene.

4. Virkningene ved planendringen

I konsesjonssøknaden foreligger det ingen eksplisitte konsekvensutredninger for denne overføringen.

De største endringene i forhold til søknaden er reguleringen av de to vannene. Da kartgrunnlaget (N50) har en grov oppløsning kan det her bare gis et estimat over neddemt og tørrlagt areal for vannene.

Overflatearealet for vatn kote 1016 er beregnet til 121 da. Vatn kote 1019 er på 19 da.

Vi har estimert neddemt areal ved en 1,7 m oppdemming av vatn kote 1019 til å bli om lag 6 da. Tørrlagt areal ved en senking av 1 m av vatn kote 1019 vil bli om lag 1,5 da.

Det beiter sauer i området, men det neddemte arealet er stort sett fjell i dagen med lite beiteareal.

Den permanente oppdemmingen vil endre landskapet men vil på sikt trolig oppleves som et naturlig vannspeil. Senkingen av vatn kote 1019 blir et permanent inngrep i landskapet. Vannet er imidlertid lite og senkingen liten.

Det ligger minimalt med løsmasser rundt de to vannene. Det forventes derfor ingen eller en svært avgrenset erosjon i forbindelse med reguleringene.

Etter det vi kjenner til er området lite beferdet.

5. Fordeler

Omkostningsoverslaget viser at den omsøkte løsningen vil føre til en innsparing i investeringen på 2,2 mill. kr. Det tilsvarer en kostnadsreduksjon på 70 %.

Det blir ikke lagt noen ny steintipp i landskapet fra tunnelmassene ved denne planløsningen slik de opprinnelige planene var.

Overskuddsmasser fra kanalsprengningen kan plasseres under vannflaten i vannene.

Energigevinsten på 1 GWh vinterkraft blir den samme for begge løsningene.

6. Ulemper

Den permanente reguleringen vil føre til at nye arealer bli neddemt og tørrlagt. Tørrlagt areal og kanalen er nye inngrep i landskapet.

De totale ulempene vurderes imidlertid til å være om lag like store enten det må drives tunnel med utlegging av steintipp, eller det foretas en permanent regulering av vannene og sprengning av en kanal.

Forslag til nytt manøvreringsreglement

I manøvreringsreglementet for Nygard pumpekraftverk og Asebotn kraftverk, pkt I Reguleringer, erstattes reguleringsgrensene for Skjerjevattnet med nye. Vatn kote 1016 og vatn kote 1019 får permanente reguleringer.

	Naturlig vannst. kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemming m	Senkning m	Reguleringshøyde m
Skjerjevatn	954,1	964,1	920,0	10	34,1	44,1
Vatn kote 1016	1016	1017,7	1017,7	1,7	0	0
Vatn kote 1019	1018,7	1018,7	1017,7	0	1,0	0

For øvrig ingen endringer.
(Tallene for vatn kote 1016 og vatn kote 1019 er forløpige.)”

BKK Produksjon AS har i brev datert 30.09.03 korrigert planendringssøknaden etter innmåling av høyder knyttet til Statens kartverks (NGOs) høydegrunnlag.

”... I søknaden om permanente reguleringer av vatn kote 1016 og vatn kote 1019 har vi oppgitt foreløpige høgder og beskrivelse for regulering av disse vannene. Det vises her til kapittel 3, del B i søknaden, og vårt forslag til manøvreringsreglement. Vi har nå foretatt en innmåling av høgder knyttet til NGO sitt høgdegrunnlag. De innmålte høgdenes er:

Vatn kote 1016: 1013,45
Vatn kote 1019: 1016,35

Avløpet fra vannene og vannstandene ble vurdert å tilsvare normale verdier på oppmålingsdagen, 25.08.2003.

På grunnlag av de nye og korrekte oppmålingene ønsker vi derfor å gjennomføre følgende:

Vatn kote 1016 demmes opp permanent 2,3 m til kote 1015,75 ved at det bygges en ca. 2,5 høy og ca. 17 m lang betongdam i utløpet av vatn kote 1016. Vatn kote 1019 senkes permanent med 1,0 m til kote 1015,35 og overføres sammen med vatn kote 1016 til Skjerjevatnet ved at det sprenges en

kanal gjennom fjellknausen på østsiden av vatn kote 1019. Lengden på kanalen blir ca. 20 m og største kanaldybde ca. 2 m. Det sprenges en ca. 20 m lang kanal ved utløpet av vatn kote 1019. Største kanaldybde blir her ca. 1,5 m.

Denne beskrivelsen erstatter kap. 3, del B i søknaden.

I kap. 4 er neddemt areal for vatn kote 1019 oppgitt til om lag 6 da ved 1,7 m oppdemming. Her er en feil i teksten. Det er vatn kote 1016 som får en oppdemming med et neddemt areal. Riktig tekst skal nå være:

Vi har estimert neddemt areal ved en 2,3 m oppdemming av vatn kote 1016 til å bli om lag 8 da.

Det ble gjennomført en befaring og en orientering for Modalen kommune og de berørte grunneierne om planendringene i reguleringsområdet den 02.09.2003. Det framkom ingen vesentlige merknader til planendringene under befaringen.

Forslag til nytt manøvreringsreglement.

I manøvreringsreglementet for Nygard pumpekraftverk og Åsebotn kraftverk, pkt I. Reguleringer, erstattes reguleringsgrensene for Skjerjevatn med nye. Vatn kote 1016 og vatn kote 1019 får permanente reguleringer.

	Naturlig vannst. kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemming m	Senkning m	Reguleringshøyde m
Skjerjevatn	954,1	964,1	920,0	10	34,1	44,1
Vatn kote 1016	1013,45	1015,75	1015,75	2,3	0	0
Vatn kote 1019	1016,35	1015,35	1015,35	0	1,0	0

For øvrig er det ingen endringer.
Dette forslaget erstatter det opprinnelige forslaget til manøvreringsreglementet i søknaden.”

BKK Produksjon AS oppgir i e-post datert 11.05.04 utbyggingskostnadene til 237,5 mill. kr med prisnivå pr. 01.08.02.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort to ganger i lokalpressen og Norsk Lysningsblad, og ble sendt på høring til de vanlige høringsinstansene.

Modalen kommune har i brev datert 24.09.03 meddelt følgende vedtak:

”Modalen kommune har ingen vesentlige merknader til dei planendringane som BKK Produksjon har søkt om for Nygard pumpekraftverk. Men det må setjast inn tiltak for at Modalsvassdraget vert ei god fiskeelv også etter at Nygard Pumpekraftverk vert sett i drift.”

Vaksdal kommune har ikke avgitt uttalelse til planendringen.

Hordaland fylkeskommune v/fylkesutvalget har gjort slikt vedtak i møte 23.06.03:

"1. Fylkesdelplan for energi 2001-2012 for Hordaland vektlegg at etablering av ny energiproduksjon må ta omsyn til miljø og anna arealbruk. BKK sitt justerte prosjekt med redusert regulering av Skjerjevatt vil ha vesentleg mindre konflikter enn den løysinga som fekk konsesjon i 1992.

2. Fylkesutvalet i Hordaland ser positivt på at BKK har funne ei løysing som gjer det mogleg å realisere ein redusert versjon av Nygard pumpekraftverk, og slik auke den årlege energiproduksjonen i området med 74 GWh frå 2004. Fylkesutvalet rår til at BKK får godkjent søknaden om planendring for Nygard pumpekraftverk."

Som bakgrunn for vedtaket lå følgende vurdering fra fylkesrådmannen:

"Gjennom fylkesdelplan for energi 2001-2012 har ein vedteke visjon, mål og fylkespolitiske retningsliner for regional energipolitikk. Planar om etablering av ny energiproduksjon i Hordaland vert vurdert ut frå desse, og for vasskraftutbygging er følgjande mål og retningsliner aktuelle:

Aktuelle mål frå fylkesdelplan for energi:

3. Ny produksjon og bruk av energi i Hordaland må ta omsyn til miljø og arealkonflikter

4. Tilgangen på energiressursar skal gje verdiskaping i fylket og danne grunnlag for næring

Aktuelle retningsliner frå fylkesdelplan for energi:

A1.* Hordaland skal satsa på utnytting av miljøvenlege og fornybare energikjelder, utan store konsekvensar for verdifulle natur-, friluft- og kulturlandskap og større samanhengande inngrepsfrie naturområde.

A2. Nye anlegg for produksjon og overføring av energi må ikkje lokaliserast i område som er verna etter naturvernlova, kulturminnelova, i nasjonalpark eller i verna vassdrag. Ein bør vere varsam med plassering av nye anlegg tett opp til verna område.

A3. Nye anlegg for produksjon og overføring av energi bør lokaliserast slik at dei ikkje kjem i vesentleg konflikt med viktige natur- og kulturlandskap, kulturmiljø, større inngrepsfrie område, strandsona og viktige område for friluftsliv. Det vert her vist til eigne fylkesdelplanar for kulturminne, friluftsliv og kystsona.

A4. Samlokalisering med tekniske inngrep og etablert arealbruk er ønskeleg for å samle inngrep, og det er ønskeleg at etablering av nye energianlegg skjer nær eksisterande infrastruktur.

A5. Undersøkingssplikta etter kulturminnelova bør oppfyllest i samband med konsekvensutgreiing og før iverksetting av tiltak i marka.

A6. I samband med konsekvensutgreiing bør:

- større inngrep visualiserast.
- kartunderlag synleggjere område som er omfatta av vern, område med nasjonal og regional verdi og tiltaket sine konsekvensar for "inngrepsfrie område".

A12. Alternativ bruk av tunnelmassar skal vurderast framfor etablering av tippar i terrenget.

* Retningsline A1 har same ordlyd som retningsline 1.5 i fylkesplan for Hordland 2001-2004

BKK har fått konsesjon til ei utbygging som vil kunne gje 255 GWh ny kraft. Tiltaket inneber stor regulering av Skjerjevatt med tilhøyrande vesentlege konflikter med biologisk mangfald, beiteinteresser og friluftsliv. Gjennom den opprinnelege søknaden som vart ferdighandsama i 1992 har samfunnet vurdert konfliktnivå og samfunnsnytte av prosjektet og meint at utbygginga kan akseptterast.

Kostnadene ved prosjektet har vore for høge til at BKK har realisert dei so langt. BKK har fått utsett ferdigstilling av prosjektet til juni 2004. BKK skriv at det ikkje vil vere aktuelt å realisere løysinga frå 1992 som dei har konsesjon for.

Fylkesdelplan for energi vektlegg at utbygging av ny energiproduksjon må ivareta omsyn til miljø og anna arealbruk. Ut frå at BKK alt har konsesjonen frå 1992, er det konsekvensane av endringa gjennom planjusteringa som er fokus i denne saka. BKK har justert ned prosjektet slik at det no er rekningsvarande for selskapet å byggje ut. Tiltaket dei søkjer om har lågare konfliktnivå, men gjev også vesentleg mindre kraft, men 74 GWh og auka produksjonseffekt på 54 MW vil vere viktige bidrag til å dekkje trongen for kraft framover. At anlegga kan stå ferdig om om lag eit år er positivt med omsyn til den ubalansen i kraftbalansen ein særleg har opplevd det siste året. Eg vil rå til at BKK får innvilga søknaden som planendring."

Fylkesmannen i Hordaland vurderer planendringssøknaden slik, i brev av 15.08.03:

"Konsekvenser ved prosjektet

En reduksjon av reguleringsgrensene og en mindre sluke- og pumpeevne i pumpekraftverket vil etter fylkesmannen sin vurdering føre til at inngrepene blir mindre enn dersom den konsederte regulering blir gjennomført. Sett i forhold til konsesjonen som er gitt, vil endringsforslaget føre til en bedring både for naturvern, friluftsliv og fisk samt at størrelsen på neddemte områder blir mindre.

Områdene rundt vannene 1016 og 1019 er lite beferdet og områdene som blir neddemt, (ca. 6 da), består hovedsakelig av nakent fjell. Ingen nye steintipper vil bli etablert som følge av endringsforslaget.

Konklusjon

På bakgrunn av at det for det meste er positive virkninger av endringsforslaget i forhold til den opprinnelige konsesjon vil fylkesmannen ikke motsette seg at konsesjonen fra 17.07.92 endres som omsøkt.”

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 06.10.03 ingen merknader til saken og viser til uttalen fra Fylkesmannen i Hordaland.

Riksantikvaren skriver i brev datert 03.07.03 følgende:

”... Direktoratet viser til Hordaland fylkeskommune sin fråsegn som ivaretek kulturminn-einteressane i saka. Riksantikvaren vil gje fråsegn til NVE sin innstilling ved eventuell førespurnad frå Miljøverndepartementet, før endeleg vedtak i Olje- og energidepartementet.”

Naturvernforbundet i Hordaland har følgende merknader til søknaden i sitt brev datert 15.09.03:

”NVH er vel kjent med konsesjonsbetingelsene for Nygard pumpekraftverk og de endringer BKK siden har søkt om. I utgangspunktet har NVH vært sterkt imot vassdragsinngrepet på Nygard, da vi mente at vassdraget var et klart verneobjekt, men Nygardsvassdraget fikk tørrlagt en rekke elver og bekker under Steinslandsvassdragets utbygging. De planendringer for Nygard pumpekraftverk som BKK nå søker om er for Skjerjevattnets vedkommende i naturvernmessig henseende positivt. Den neste planendring i søknaden er ønske om å få permanente reguleringer av vatnkote 1016 og vatnkote 1019 i samme nedslagsfelt.

Naturvernforbundet Hordaland finner de planlagte inngrepene beskjedne. Vi vil ikke motsette oss dette, men forutsetter at det gjennomføres forsvarlig landskapspleie etter inngrepet.”

Bergen Turlag har i brev av 07.10.03 gitt sin kommentar til planendringen i søknaden:

”At økningen i HRV og LRV i Skjerjevattnet ikkje blir like ille det gjeldende konsesjon gir rom for er positivt. Maksimal reguleringshøyde og maksimal senkning i gjeldende konsesjon er så grov at vassdragsmyndighetene aldri burde gitt løyve til det. Når denne konsesjonsgrensen nå blir uaktuell, så er vi selvsagt glade for det. Tiltaket blir nå mindre ille det som vassdragsmyndighetene hadde lagt opp til i første omgang.

Vi har ingen store innvendingar mot endret teknisk løsning for overføring av vann mellom vann kote 1016 og vann kote 1019. Vi ønsket primært at begge disse vannene hadde fått ligget i fred, men konsesjon er dessverre allerede gitt.

For øvrig regner/forutsetter vi at utbygger rydder skikkelig opp etter seg og landskapstil-

passer inngrepene etter moderne metoder slik at inngrepene blir minst mulig skjjemende. Vi regner også med at NVE på inspeksjoner følger opp at avbøtende tiltak blir gjennomført med høy kvalitet.”

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Høringsuttalelsene er forelagt BKK, som har gitt følgende kommentarer i brev datert 08.01.04:

”Vi har gått igjennom samtlige uttalelser og har ikke funnet grunnlag til å avgi noen kommentarer eller merknader til uttalelsene.”

*NVEs merknader**Innledning/bakgrunn*

Ved kongelig resolusjon av 17.07.92 fikk Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap (BKK) konsesjon for bygging av Nygard pumpekraftverk og Åsebotn kraftverk i Modalsvassdraget i Modalen kommune i Sogn og Fjordane. Tillatelsen ble gitt i medhold av industrikonsesjonsloven (1917), vassdragsreguleringsloven (1917) og vassdragsloven (1940).

I konsesjonsvilkårene ble det satt en frist på 2 år for start av byggearbeidene samt en ytterligere frist på 5 år for ferdigstilling. Etter en revidert teknisk/økonomisk analyse av begge kraftverk ble konklusjonen at bare Åsebotn kraftverk skulle bygges. Det sto ferdig høsten 1995.

I forbindelse med erverv av Bergen Lysverker ble Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap DA (BKK) omdannet til konsern. Samtlige av BKKs fallrettigheter og kraftverk ble leid ut til det nystiftede BKK Produksjon AS. Nærings- og energidepartementet vedtok 19.12.96 å gi produksjonsselskapet unntak fra konsesjonsplikt ved erverv av bruksrett.

BKK Produksjon AS søkte om fristforlengelse for Nygard pumpekraftverk i 1997 med begrunnelse om bl.a. forventning til effektmarkedet. Olje- og energidepartementet vedtok 12.09.97 å gi fristforlengelse for fullføring av byggearbeidene til 17.07.04.

Etter en ny gjennomgang av prosjektet i 2002 fant BKK Produksjon AS at en redusert utbygging var bedriftsøkonomisk lønnsom. Styret i BKK besluttet derfor høsten 2002 at byggingen av Nygard pumpekraftverk skulle gjennomføres. Anleggsarbeidene startet opp umiddelbart.

Pumpekraftverket skal settes i prøvedrift 15.10.04 og i full drift to måneder senere. Dette innebærer at fristen for ferdigstilling blir overskredet med fem måneder. BKK Produksjon AS søkte derfor om fristforlengelse for ferdigstilling til 17.03.05. Olje- og energidepartementet innvilget søknaden om fristforlengelse i brev av 31.10.03.

I den gjeldende konsesjonen fra 1992 skal Nygard pumpekraftverk utnytte fallet mellom Skjerjevattn,

som har naturlig avløp til Eksingdalsvassdraget i Vaksdal kommune, og Stølsvatn i Modalsvassdraget. Tilsiget til Skjerjevatn og pumpevannet vil også bli utnyttet til kraftproduksjon lenger ned i Modalsvassdraget i Steinsland kraftverk og Hellandsfoss kraftverk som stod ferdig i hhv. 1981 og 1992. Den nye kraftstasjonen er plassert i fjell øverst i Krossdalen.

Skjerjevatnet er tidligere regulert med 10 meter oppdemming og 10 meter senkning. I konsesjonen fra 1992 er det tillatt ytterligere oppdemming på 15 meter og senkning på 39 meter slik at regulerings høyden blir 74 meter. I tillegg til påbygging av to eksisterende dammer må det bygges en tredje dam til reguleringen. Installasjonen i kraftstasjonen var planlagt til 95 MW og produksjonen til 255GWh.

I konsesjonen er det også gitt tillatelse til overføring av avløpet til vatn kote 1016, som drenerer naturlig til Krossdalen, til Skjerjevatnet vha. en 200 meter lang tunnel uten regulering av vannet.

Søknaden om planendringen omfatter endring av reguleringsgrensene for Skjerjevatnet, som er magasin for Nygard pumpekraftverk, og endret teknisk utførelse av overføringer med permanente reguleringer i vatn kote 1016 og vatn kote 1019 til dette magasinet. For Skjerjevatnet ønskes de konsederte reguleringsgrensene på kote 979,0 (HRV) og kote 905,0 (LRV) endret til 964,1 (ny HRV lik dagens HRV) og 920,0 (ny LRV). Dette medfører at den konsederte regulerings høyden reduseres fra 74,0 meter til 44,1 meter og magasin volumet fra 283,1 til 142,0 mill.m³. Tilleggsmagasinet er en økning på 40% av dagens magasin og blir kun senkningsmagasinet mellom kote 944 (dagens LRV) og kote 920 (ny LRV) som er billigst å utnytte.

De nye omsøkte reguleringsgrensene medfører at driftstunnelen vil få et utslag i det vestligste bassenget i Skjerjevatnet på kote 920 (ny LRV) i motsetning til den opprinnelig planlagte og 400 meter lengre tunnelen inn til det sentrale bassenget. Mellom noen av de bassengene som oppstår ved senkningen, vil det bli kanalisert. De to eksisterende steinfyllingsdammene i hhv. nordøstre og sydvestre ende av reguleringsmagasinet forblir uendret i høyde.

Overføringen av avløpet til vatn kote 1016 til Skjerjevatn vil bli utført ved at vatn kote 1016 demmes opp permanent 2,3 meter med en betongdam og ovenforliggende vatn kote 1019 senkes permanent med 1,0 meter ved at det sprenges en ca. 20 meter lang og 1,5 meter dyp kanal mellom vannene og en 2 meter dyp kanal gjennom fjellknausen på østsiden av vatn kote 1019. Derfra vil vannet renne fritt ned i Skjerjevatnet. De nyoppmålte og permanente regulerte vannstandene blir kote 1015,75 for vatn kote 1016 og kote 1015,35 for vatn kote 1019.

Ved planendringen reduseres installasjonen i Nygard pumpekraftverk til 56 MW og energiproduksjonen til 74 GWh. Kostnadene blir 237,5 mill. kr (grunnlag 2002) mot 450,9 mill. kr (grunnlag 1988) for det konsederte prosjektet.

Det er ikke søkt om endring i vilkårene i den gitte konsesjonen fra 1992.

Det er ikke søkt om endring i vilkårene i den gitte konsesjonen fra 1992.

NVEs vurdering og konklusjon

I det følgende gis det en kort oversikt over de viktigste virkningene som planendringen vil medføre for ulike fagområder.

I Skjerjevatn vil HRV blir uendret i forhold til dagens regulering og nye, neddemte arealer unngås. LRV heves med 15 meter slik at reguleringssonen reduseres og blir mindre skjemmende enn med konsederte reguleringsgrenser.

I Modalselven vil vannføringen ved referansepunktet ved Farestveit blir noe lavere om vinteren og seint på høsten, og noe høyere vår, sommer og tidlig på høsten.

Overføringen av avløpet til vatn kote 1016 til Skjerjevatnet representerer små inngrep i et lite beferdet område. Neddemmet areal blir ca. 8 da og tørrlagt areal ca. 1,5 da.

Fiskebestanden i Skjerjevatnet er sterkt påvirket av dagens regulering og lite attraktiv i sportsfiske sammenheng. Det knytter seg en viss usikkerhet til om pumpekraftverket vil kunne overføre røye fra Skjerjevatnet til Modalsvassdraget. Dette er ikke ønskelig. Utbygger er imidlertid klar over problemet og har skissert en fremgangsmåte for å avklare spørsmålet og finne avbøtende tiltak.

Kommentarer til uttalelser

Alle høringspartene gir uttrykk for at planendringen representerer et bedre prosjekt med mindre konfliktgrad i forhold til almenne interesser, landbruk, natur og miljø. Ingen har gått imot søknaden. Nedenfor oppsummerer vi hvilke øvrige merknader som har kommet fram:

Modalen kommune krever at det settes inn tiltak for at Modalselva blir ei god fiskeelv også etter at Nygård pumpekraftverk blir satt i drift.

Hordaland Fylkeskommune ser positivt på at BKK Produksjon AS har funnet det lønnsomt å gjennomføre en redusert utbygging og øke energiproduksjonen i området.

Naturvernforbundet i Hordaland forutsetter at det blir utført forsvarlig landskapspleie etter inngrepet.

Bergen Turlag forutsetter at utbygger rydder skikkelig opp etter seg og landskapstilpasser inngrepene etter moderne metoder.

Oppsummering

De vann og vassdrag som omfattes av planendringen er allerede i dag kraftig regulert, eller ligger i områder påvirket av inngrep. For Skjerjevatn vil

planendringen medføre en betydelig reduksjon av inngrepene i forhold til det konsesjonsgitte prosjektet. Det blir ingen ytterligere neddemming av beiteområder og ingen ny dam. Sammenliknet med konsekvensene av en utbygging etter konsesjonen fra 1992, mener NVE at dette alternativet med redusert regulering og beskjedne inngrep gir vesentlig mindre konflikt med biologisk mangfold, beiteinteresser og friluftsliv.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av planendringssøknaden for Nygard kraftverk finner NVE at den nye prosjektløsningen er klart bedre miljømessig enn den konsederte. Fordelene ved de endrede utbyggingsplanene vurderes derfor som klart større enn skadene og ulempe for allmenne og private interesser. NVE anbefaler at det gis tillatelse til å bygge Nygard kraftverk etter den omsøkte planendringen.

Kommentarer til vilkårene

Vilkårene som ble gitt ved konsesjonen av 17.07.92 gir mulighet for å ivareta og følge opp de forhold som er nevnt i høringsuttalelsene. Vi finner derfor ikke grunnlag til å foreslå nye vilkår.

Merknader til manøvreringsreglementet

Det er ikke foreslått endringer i det gjeldende reglementet for regulering av Modalsvassdraget utover de endringene i reguleringsgrenser som BKK Produksjon AS har søkt om. Oppdatert manøvreringsreglement er vedlagt.

Øvrige merknader

Bergen Turlag kritiserer NVE for at de ikke har fått kopi av all korrespondanse mellom BKK og NVE som de bad om i et brev datert 05.12.01. Dokumentene i saken er offentlige og journalført og kan rekvireres med innsynsbegjæring som NVE ikke har mottatt. NVE viser også til at søknaden om planendring har vært kunngjort og lagt ut til offentlig gjennomsyn på vanlig måte. Vi anser derfor at saken er tilstrekkelig belyst til at det kan fattes et konsesjonsvedtak.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Modalsvassdraget (Steinslandsvassdraget) i Modalen kommune, Hordaland fylke

(erstatte reglement gitt ved Kgl.res. av 25. juli 1975, endret ved IDs samtykke 18. mai 1977, Kgl.res. av 17. juli 1992 og Kgl.res. av 3. desember 1993)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Skjerjevattn	954,1	964,1	920,0	10,0	34,1	44,1
Stølsvatn	548,0	583,5	547,0	35,5	1,0	36,5
Åsebotn v kote 873	873,0	878,0	868,0	5,0	5,0	10,0
Åsebotn v kote 964	964,5	964,5	940,0	0	24,5	24,5
Store Norddalsvatn	1010,8	1010,8	955,0	0	55,8	55,8
Norrdalen v kote 1034	1034,0	1024,0	1024,0	0	10,0	0
Krossdalen v kote 1016	1013,5	1015,8	1015,8	2,3	0	0
Krossdalen v kote 1019	1016,4	1015,4	1015,4	0	1,0	0

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Pumping

Avløpet fra Stølsvatn inklusive overført vann kan pumpes til Skjerjevattn.

Overføringer

Avløpet fra to bekker i Austredalen (1,1 km² og 0,9 km²), og avløpet til Vatn kt 1016 (0,5 km²) overføres til Skjerjevattn.

Avløpet fra Skjerjevattn inklusive overført vann og pumpet vann kan overføres/tilbakeføres til Steinsland/Stølsvatn i Modalsvassdraget.

Etterfølgende overføringer inngår i den tidligere utbyggingen av Åsebotn kraftverk.

Avløpet fra Vatn kt 1025 i Tuledalen (2,3 km²) overføres til Store Norddalsvatn. Avløpet fra Store Norddalsvatn (6,8 km²) og to bekker i Åsebotn (3,5 km² og 2,1 km²), tas inn på driftstunnelen for det høyere fallet i Åsebotn kraftverk, og kan når det er mulig magasineres i Store Norddalsvatn.

Vatn kt 964 i Åsebotn (3,2 km²) dreneres til vatn kt 873, og avløpet fra Vatn kt 920 i Blådalen (5,9 km²) overføres til Vatn kt 873 (3,2 km²) som er inn-taket for det lavere fallet i Åsebotn kraftverk.

Etterfølgende overføringer inngår i den tidlige Steinslandutbyggingen. Noen av arealene endres som følge av overføringene nevnt foran.

Avløpet fra Botnaelvi (3,8 km²), Vestrebotn (7,1 km²), Norddalen (10,8 km²), Austdalen (7,3 km²), Fjellstøelvi (5,1 km²), Åsebotn (2,0 km²), Tverrelvi (7,0 km²), Norddalselvi (5,3 km²), Sorelvi (5,0 km²), Nord-Austredalen (4,2 km²), Kvanndalen (4,6 km²), Kvitavassdalen (5,7 km²) og Skålebotn (5,9 km²) overføres til Stølsvatn.

Ved ekstraordinære situasjoner kan Skjerjevatn tilbakeføres til Evanger kraftverk.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Magasinet i Stølsvatn kan brukes som flomdempningsmagasin.

Tapping av magasin vann fra Store Norddalsvatn kan ikke ta til før 1. oktober. Alt tilsiget fra Store Norddalsvatn fra slutten av lavvannperioden skal gå til oppfylling av magasinet, jf. likevel første avsnitt.

Fra Vatn kt 920 i Blådalen slippes en minstevannføring på 30 l/s forbi overføringsstedet i 1. juni til 15. september forutsatt at tilsiget er tilstrekkelig.

Av hensyn til fisket skal det slippes følgende vannføringer over inntaksdammen ved Almeli:

I perioden 1. oktober til 15. april slippes minimum 2,2 m³/s over dammen ved Almeli.

Fra 16. april til 15. juli slippes minimum 3,0 m³/s i konsentrert overløp over dammen ved Almeli og dammen ved Hellandsfossen. I tillegg slippes tilstrekkelig med vann til Modalen kommunes kraftverk så lenge dette er i drift. Modalen kommune og BKK Produksjon AS har anledning til å inngå avtale om alternativ bruk av det kommunale kraftverkets driftsvannføring inntil 1,5 m³/s.

Fra 16. juli til 30 september skal det slippes minimum 5,0 m³/s over dammen ved Almeli.

Konsesjonæren plikter ved kraftverksdriften å sørge for at alle vannføringsendringer skjer ved myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved reduksjon av vannføringen for at fisk i elveproflets utkant skal få til å trekke mot sentrum.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverksiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

3. Innkomne høringsuttalelser til NVEs innstilling

Miljøverndepartementet uttaler i brev av 05.07.04 at en ikke har merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet har ikke forelagt innstillingen for berørte kommuner og fylkeskommunen da disse ikke hadde merknader til selve søknaden, og NVEs innstilling er i samsvar med søknaden.

4. Olje- og energidepartementets merknader

1. Innledning

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap (BKK) fikk ved kgl.res. 17.07.1992 konsesjon for bygging av Nygard pumpekraftverk og Åsebotn kraftverk i Modalsvassdraget.

I konsesjonsvilkårene ble det satt en frist på 2 år for oppstart av byggearbeidene, samt en ytterligere frist på 5 år for ferdigstillelse.

BKK Produksjon AS søkte om og fikk i 1997 innvilget fristforlengelse for ferdigstillelse av Nygard pumpekraftverk til 17.07.04. Anleggsarbeidene startet opp høsten 2002, men fristen for ferdigstillelse vil bli overskredet med 5 måneder. En tilsvarende forlengelse av fristen ble innvilget av Olje- og energidepartementet i 2003.

2. Søknad om planendring

Planendringen i forhold til den gitte konsesjonen gjelder endring av reguleringsgrensene for magasinet Skjerjevatnet og endret teknisk utførelse av overføringer med permanente reguleringer i vatn kote 1016 og vatn kote 1019 til Skjerjevatn.

For Skjerjevatn ønskes HRV redusert fra kote 979,0 til kote 964,1 og LRV ønskes hevet fra kote 905,0 til kote 920,0. Dette medfører at den konsederte reguleringshøyden reduseres fra 74,0 m til 44,1 m, og magasin volumet fra 283,1 til 142,0 mill. m³.

De omsøkte reguleringsgrensene medfører flytting av utslaget for driftstunneler samt noen kanaliseringer. De eksisterende steinfallingsdammene forblir uendret.

Overføringen av vatn 1016 vil bli utført ved permanent oppdemming av vatn 1016 med 2,3 m og en permanent senking av vatn kote 1019 med 1,0 m,

samt sprenging av en kanal mellom vannene og sprenging av en kanal ut av vatn kote 1019.

Planendringen medfører at effektinstallasjonen reduseres fra 95 MW til 56 MW. Energiproduksjonen reduseres fra 255 GWh/år til 74 GWh/år.

BKK har ikke søkt om endring av vilkårene som ble gitt i tilknytning til konsesjonen fra 1992.

3. NVEs innstilling

Etter NVEs vurdering vil planendringen medføre en betydelig reduksjon av inngrepene ved Skjerjevatn i forhold til det prosjektet som har fått konsesjon. Det nye alternativet gir vesentlig mindre miljø- og friluftslivsmessige konsekvenser enn det opprinnelige prosjektet. NVE anbefaler at det gis tillatelse til å bygge Nygard pumpekraftverket etter den omsøkte planendringen.

4. Olje- og energidepartementets vurdering og tilråding

Departementet viser til at det er gått lang tid siden Nygard pumpekraftverk fikk konsesjon. BKK har nå funnet å kunne bygge ut et redusert prosjekt som både får bedre lønnsomhet og færre miljømessige inngrep.

Det vises til at planendringen medfører en betydelig reduksjon av inngrepene ved Skjerjevatn i forhold til det prosjektet som har fått konsesjon. Det blir lavere reguleringsgrad i Skjerjevatnet. Samtidig reduseres effektinstallasjonen og produksjonen fra kraftverket.

Sammenlignet med en utbygging i henhold til de opprinnelige planene som fikk konsesjon i 1992, vil den omsøkte planendringen med redusert regulering og betydelig reduksjon av inngrepene for øvrig gi vesentlig mindre konsekvenser for miljø, friluftsliv og beiteinteresser.

Det er ingen lokale motforestillinger mot prosjektet, forutsatt at det settes inn tiltak for å gjøre Modalsvassdraget til en god fiskeelv også etter at Nygard pumpekraftverk er satt i drift, jf. høringsuttalelse fra Modalen kommune til NVE inntatt foran. Vaksdal kommune har ikke avgitt uttalelse i saken.

Olje- og energidepartementet finner etter en samlet vurdering at fordelene med det omsøkte tiltaket overstiger ulempene, og tilrår at BKK Produksjon AS gis tillatelse til den omsøkte planendring.

Merknader til vilkårene

Departementet anser i likhet med NVE vilkårene gitt ved konsesjon av 17. juli 1992 i tilstrekkelig grad dekker behovet for å følge opp de forhold som er tatt opp i uttalelsene til NVE. Det forutsettes imidlertid at utbygger finner frem til en tilfredsstillende løsning for å ta vare på fiskeinteressene i Modalsvassdraget slik kommunen har påpekt.

Det tilrås at vilkårene fra 1992-konsesjon videreføres i sin helhet.

Merknader til manøvreringsreglementet

NVE foreslår ikke endringer i gjeldende manøvreringsreglement for Modalsvassdraget med unntak for de endringene i reguleringsgrensene som nevnt ovenfor.

Det tilrås at det fastsettes nytt manøvreringsreglement der de nye reguleringsgrensene tas inn.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis BKK Produksjon AS tillatelse til omsøkte planendringer i forbindelse med Nygard pumpekraftverk i Modalsvassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 3. september 2004.
2. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Modalsvassdraget (Steinslandsvassdraget) i samsvar med ovennevnte foredrag.

26 HAFSLUND ASA

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. september 2004.

”Det vises til Deres søknad av 9.6.2004 på vegne av Hafslund ASA vedrørende overnevnte. Videre vises det til Deres brev av 17. s.m.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven (inkl.) § 1, 4.ledd i forbindelse med omorganisering av selskapsstruktur i Hafslund-konsernet.

Omorganiseringen innebærer at konsernets kraftproduksjonsvirksomhet samles i et nytt aksjeselskap, Hafslund Produksjon AS. Hafslund Produksjon AS er et heleid datterselskap av det nystiftede selskapet Hafslund Produksjon Holding AS, som igjen eies 100 % av Hafslund ASA.

II

Ved omorganiseringen vil Hafslund Produksjon AS erverve eiendomsretten til de overdratte fallretigheter, mens morselskapet Hafslund Produksjon Holding AS, vil erverve 100 % av aksjene i Hafslund Produksjon AS. Begge erverv er konsesjonspliktige etter inkl. kap. I.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lengre gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved slike unntak etter ikl. § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige framtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter ikl. § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver framtidig aksjeoverdragelse i nystiftede Hafslund Produksjon Holding AS og Hafslund Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter ikl. § 6 nr. 1 for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettighetene selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter ikl. § 1 fjerde ledd.

Emisjon av aksjer i selskapene vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forholde til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.”

27 Ringeriks Kraft AS

(Unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt ved erverv av fallrettigheter tilknyttet Vittingfoss kraftstasjon i Numedalsvassdraget)

Olje- og energidepartementets samtykke 24. september 2004.

”Det vises til Deres brev av 28. januar d.å., der De på vegne av Ringeriks Kraft AS søker om unntak

fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med erverv av fallrettigheter tilknyttet Vittingfoss kraftstasjon. Videre vises det til Deres brev av 17. juni d.å. i anledning saken.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med Ringeriks Kraft AS' erverv av Vittingfoss Kraftstasjon AS. Ervervet innbefatter etter det opplyste kraftstasjonen i Vittingfoss med tilhørende fallrettigheter, og ervervet er konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven kap. I. Vannfallsrettighetene er i følge det opplyste tidligere konsesjonsbehandlet ved Tønsberg kommunes ervervs-konsesjon av 25. februar 1921 for erverv av Vittingfoss bruk og vannfall. Konsesjonen er meddelt på ubegrenset tid.

Så langt gjelder unntak fra den i loven bestemte forkjøpsrett, vil departementet vise til at ettersom de omsøkte vannfall tidligere er konsesjonsbehandlet, faller fallrettighetene ikke inn under forkjøpsretts hjemmelen i industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1.

II

Ervervet er i søknaden fremholdt å ville legge til rette for en mer rasjonell drift av Vittingfoss kraftstasjon gjennom at Ringeriks Kraft AS har større kompetanse og bærekraft enn Vittingfoss Kraftstasjon AS. Det anføres videre at samordning av kraftverksdriften ved Vittingfoss med kraftverk med nær geografisk beliggenhet som Ringeriks Kraft AS har operatøransvaret for, vil legge til rette for en effektivisering av driften. Det fremheves videre synergieffekter gjennom samordning av den tekniske drift av kraftverkene. Ved å se driften i Numedalsvassdraget i sammenheng med driften av Ringeriks Kraft AS' øvrige kraftverk, anføres det også at det åpnes for reduksjoner i påvirkelige drifts- og vedlikeholdskostnader.

Ringeriks Kraft AS har også søkt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om konsesjoner etter energiloven i anledning ervervet av Vittingfoss kraftstasjon. NVE fant ved behandlingen av konsesjonssøknaden at ervervet gir uønskede virkninger knyttet til økt vertikal integrasjon og at disse klart overstiger de fordeler ervervet medfører. Direktoratet la derfor til grunn at Ringeriks Kraft AS ikke kunne gis varige konsesjoner etter energiloven og at en eventuell framtidig meddelelse av konsesjoner vil forutsette etablering av selskapsmessig skille mellom monopol- og konkurranseutsatt virksomhet i Ringeriks Kraft-konsernet. Ringeriks Kraft AS ble på denne bakgrunn, ved vedtak av 14. juni 2004, meddelt midlertidig konsesjon etter energiloven med varighet til 1. juli 2005. Vedtaket er ikke påklaget. NVEs vedtak forutsetter derfor at Ringeriks

Kraft AS innen 1. juli 2005 treffer de nødvendige tiltak for å kunne meddeles nye konsesjoner etter energiloven for fortsatt drift av Vittingfoss kraftverk.

Olje- og energidepartementet viser til at Ringeriks Kraft-konsernet i dag er organisert med en vertikalt integrert selskapsstruktur og at et erverv som omsøkt vil medføre at graden av vertikal integrasjon øker. Spørsmålet som står for departementet er derfor hvorvidt den økte vertikale integrasjon i Ringeriks Kraft-konsernet er til hinder for at det meddeles unntak fra konsesjonsplikt i nærværende sak.

Forholdet mellom industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd og vertikal integrasjon ble drøftet i Ders brev av 17. juni d.å som svar på NVEs innstilling av 14. juni d.s.

Olje- og energidepartementet vil vise til at industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd er ment som en unntaksbestemmelse, og skal benyttes "når særlige hensyn foreligger". Det foretas en individuell vurdering i den konkrete sak, og stilles etter behov de nødvendige vilkår og forutsetninger for fritak fra konsesjonsplikt.

Virkeområdet for industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd er skissert i Ot.prp. nr. 31 (1989-90). Bakgrunnen for å innføre unntaksbestemmelsen var ønsket om å påskynde og lette det pågående arbeid med sikte på sammenslutning eller omorganisering av energiforsyningsenheter til større og mer rasjonelle enheter, samt en mer markedsorientert kraftomsetning. Bestemmelsen skal legge til rette for samfunnsmessig ønskede sammenslutninger og fusjoner.

Departementet er innforstått med at ervervet av Vittingfoss kraftstasjon vil føre til en økt vertikal integrering i Ringeriks Kraft-konsernet, og vertikal integrering fremmer ikke utviklingen av et effektivt kraftmarked. Departementet kan imidlertid ikke se at dette er hensyn som skal tillegges avgjørende vekt ved spørsmål om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven. Det vises til de hensyn som skal tillegges vekt i den forbindelse i forarbeidene til lovendringen nevnt ovenfor. På den annen side vil dette være hensyn som vil være av vesentlig vekt ved avgjørelsen av om det skal gis tillatelse etter energiloven for videreføring av konsesjon. Det vises til NVEs avgjørelse av 14. juni 2004 i ovennevnte konsesjonssak etter energiloven.

Departementet finner etter dette at det omsøkte erverv er i tråd med de retningslinjer som Ot.prp. nr. 31 (1989-90) fremhever for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Dersom det oppstår konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven i forbindelse med omorganisering av selskapsstrukturen, vil det være nødvendig for departementet på ny å ta stilling til spørsmålet om unntak fra konsesjonsbehandling.

III

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. I denne forbindelse er departementet oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis Ringeriks Kraft AS unntak fra konsesjonsplikt ved erverv som omsøkt i brev av 28. januar 2004. Unntaket medfører overføring av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Vittingfoss Kraftstasjon AS var underlagt. Reguleringsstillatelse tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver aksjeoverdragelse i Ringeriks Kraft AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapet ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapet medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom det overdras andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.”

28 Oppland Energi Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett som følge av innfusjonering av Storbross Holding AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 24. september 2004.

”Det vises til Deres brev av 21. april 2004, der De på vegne av Oppland Energi-konsernet søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med ovennevnte.

I

Storbross Holding AS og Oppland Energi Produksjon AS opplyses å være fullt ut eid av Oppland Energi AS. Oppland Energi AS ble ved vedtak av 10.2.2003 meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med ervervet av samtlige aksjer i Storbross Holding AS. Unntaket fra konsesjonsplikt ble meddelt på alminnelige vilkår. Storbross Holding AS eier etter det opplyste 80 prosent i Storbross Kraftanlegg DA, som igjen innehar en andel på 20 prosent i Bagn Kraftverk. Bagn Kraftverk innehar rettigheter som er konsesjonspliktige i henhold til industrikonsesjonsloven, og innfusjoneringen av Storbross Holding AS i Oppland Energi Produksjon AS er derfor konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. I.

Departementet legger til grunn at fusjonen medfører overføring av eiendomsrett til 80 prosent av andelene i Storbross Kraftanlegg DA fra Storbross Holding AS til Oppland Energi Produksjon AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte innfusjonering av konsesjonspliktige rettigheter er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige

fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved innfusjonering av Storbross Holding AS i Oppland Energi Produksjon AS som omsøkt.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Oppland Energi AS eller Oppland Energi Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dagens vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. For fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter lovens § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i Oppland Energi AS eller Oppland Energi Produksjon AS, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelser i forhold til de vilkår som departementet har satt for vedtaket.

Dersom selskapene senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenlutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.”

29 Østfold Energi Produksjon AS

(Tillatelse til overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget i Lærdal kommune i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 15. oktober 2004.

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Østfold Energi Produksjon AS om tillatelse til å gjennomføre overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget, Lærdal kommune i Sogn og Fjordane. Den omsøkte overføring gjelder tre mindre felt, som ikke drenerer mot eksisterende bekkeinntak. Det søkes om å overføre feltene til nærmeste bekkeinntak. Feltene ligger mellom 1150 og 1650 moh og er ca 1,3 km² store. Den omsøkte overføring vil kunne øke energiproduksjonen i Borgund kraftverk med om lag 10 GWh/år.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 02.07.2004 heter det:

Østfold Energi Produksjon AS (ØEP) har fremja følgende søknad 09.11.2002:

”Med henvisning til gjeldende konsesjon, meddelt ved kgl.res. 07.10.1966, søkes herved etter Vassdragsreguleringsloven, om gjennomføring av planendringer i henhold til følgende beskrivelse av lokaliteter og av tiltak.

Det vises til vedlagte kartutsnitt som angir 3 mindre lokalfelt i nedslagsfeltets randsoner, som i dag dreneres mot hovedvassdraget på ”feil” side av et bekkeinntak. Det er også vedlagt et prospekt for Borgund kraftverk, som viser feltenes plassering på kraftverkets kart over regulert område.

Omsøkte tilleggsfelt er beliggende i høyfjellet, mellom ca. 1650 og ca. 1150 moh. Områdene er vegetasjonsfattige, med bonitet fra lyng til gråskarv. Konsekvenser for tiltaksområdene anses ikke være registrerbare. Disse områdene ligger 1150 – 1200 moh., og inngrep vil ikke medføre at noe dyrket eller dyrkbar jord skades. Inngrepet vil heller ikke medføre noen skade for ferdsel, fløting eller fiske og medfører ingen oppdemning eller senkning av innsjø. Allmenhetens interesser innenfor tiltaksområdene anses være minimale.

Med enkle midler og moderat innsats, kan vannmengder fra disse felt overføres til nærmeste bekkeinntak. Derved kan vannets energipotensiale utnyttes i Borgund kraftverk’s eksisterende produksjonsanlegg.

Nevnte 3 tilleggsfelt er arealmessig av samme størrelse. Areal pr. tilleggsfelt ca. 1,3 km². Midlere spesifikt avløp for områdene settes til 33 l/sek/km². Herav fåes middelavløp over året for hvert felt på ca. 0,0430 m³/sek.

Med en overføring av feltet, og Borgund kraftverks fallhøyde, vil dette utgjøre en mulig kraftøkning på ca. 450 nat.hk. pr. felt.

Borgund kraftverk’s totale økning i energiproduksjon, ved utnyttelse av vann fra disse 3 tilleggsfelt, vil kunne være 6-8 GWh/år.

Med Borgund kraftverk’s reguleringsgrad vil dette vanntilskudd være fullt ut nyttbart kun i nedbørfattige år, uten vanntap via flomløp.

Aktuelle vannmengder er tenkt overført via Ø400 ledning i korrugert plast. Det skal benyttes standard inntakskonus i betong m/rist. Flomoverløp vil bli anlagt mot opprinnelig bekkeleie.

Ledningstrase blir liggende dels i morene og dels i foten av en mindre steinur. Hele rør-traseene blir overfylt, dandert, gjødslet og tilsådd.

Kulvertløsning skal utføres i samsvar med NVE’s ”Vassdragshåndboka”.

Et grovt kostnadsoverslag for nevnte tiltak på tre tilleggsfelt kommer ut med totalt ca. 1 mill. kr for materialer og arbeide.

Arbeidet med innhenting av tilleggsfeltene er beregnet gjennomført i løpet av to sommerseonger. Arbeidene på to steder med tidlig adkomst kan gjennomføres i løpet av et år, mens arbeidet i det mest snørike området, som også vil være mest krevende hva angår transport, er beregnet til en sesong.

Østfold Energi Produksjon AS innehar alle nødvendige fallrettigheter i forbindelse med omsøkte tiltak. Denne rett skriver seg fra de opprinnelige erverv av rettigheter ca. 1965, foran utbygging av Borgund kraftverk. Utbygger’s privatrettslige forhold skulle således være i orden.

Ev. nye inngrep i grunnarealer skal imidlertid godtgjøres mot eierside. Grunneiere er orientert i møte og pr. brev, men det er hittil ikke inngått endelig avtale om godtgjørelse eller tiltak.

De omsøkte felt er utlagt til LNF-områder i kommuneplanen’s arealdel (ikke digitalisert), og kommer ikke i konflikt med verneområder eller andre båndlagte områder.

Sesongen 2000 ble det gjennomført en tilsvarende tilleggsregulering med samme areal som for de nye felt, ca. 1,3 km². Arbeidet ble gjennomført, som skissert ovenfor, etter orientering til og befaring med NVE. Det foreligger godkjenning fra Lærdal kommune og fra grunneiere for dette tiltak. Overføring herfra gir et midlere år, en økning i kraftproduksjonen på 2 – 2,5 GWh, og innviner 449 nat.hk. Det er ikke registrert skader eller ulemper av noe slag for allmenne interesser i forbindelse med denne overføringen.

For ordens skyld taes også gjennomført tilleggsregulering med i denne søknad.”

Kunngjering og distriktshandsaming

Med brev av 14.01.2003 er søknaden oversendt offentlege styresmakter, lagt ut til offentlig gjenomsyn og kunngjort to gongar i Norsk Lysingsblad og ei lokalavis. NVE har motteke følgjande uttalar:

Lærdal kommune, vedtak i kommunestyret 22.04.2003:

”Lærdal kommune har ikkje merknader til at Østfold Energi Produksjon AS, Borgund kraftverk, om planendring for overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget, vert godkjend.

Ein vil likevel peike på at det må takast omsyn til restvassføringa i dei underliggende områda og at det vert kartlagd om dei fire tilleggsfeltene til eksisterande tunnelsystem for Borgund kraftverk kjem i konflikt med kulturminne og landbruksinteresser.

Vurdering

Teknisk utval og Nærings, natur- og kulturutvalet sine merknader er kommentert i skriv frå utbyggjar. Her går det mellom anna fram at det vart utført generell arkeologisk vurdering på 1960-talet. Det vart då ikkje påvist funn i det aktuelle området. Det er og gjeve ei utgreiing om korleis restvassføring og vassforsyning i området vert etter inngrepet.

Overføringa av dei tre tilleggsfeltene til Borgund kraftverk, vil gje kraftverket ein viktig auke i produksjonen, utan at inngrepa vil føra til store negative konsekvensar i området.

Etter ei samla vurdering tilrår administrasjonen i Lærdal kommune at søknaden om planendring vert godkjend.”

Sogn og Fjordane fylkeskommune, vedtak i fylkesutvalet 09.04.2003:

”Sogn og Fjordane fylkeskommune har ikkje merknader til søknaden og rår til at det vert gitt løyve til planendring for overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget.

Vurdering og konsekvensar

Natur og landskap

Dei tre tilleggsfeltene ligg i høgfjellet, mellom 1150 og 1650 moh. Områda er vegetasjonsfattige, med bonitet frå lyng til gråskarv. Konsekvensane av at avrenninga frå områda vert førd ned i det eksisterande rør og tunnelsystemet vert vurdert til å vere minimale. Dei omsøkte feltene er utlagt til LNF-område i arealdelen av kommuneplanen og tiltaka kjem ikkje i konflikt med verneområde eller andre bandlagde område.

Friluftsliv

Ingen av dei aktuelle områda er registrert som prioriterte regionale eller nasjonale friluftsområde – jf. plankart til fylkesdelplan for arealbruk. Det kan likevel nemnast at Øydalen ligg innanfor eit større område (Råsdaalen – Hallingskei-området) som det er knytte friluftinteresser til i temakart til fylkesdelplan. Folk frå Lærdal og Aurland brukar området som helgeutfartsstad, helst sommarstid.

Konklusjon/tilråding

Ved å ta inn avrenninga frå fire små tilleggsfelt i eksisterande rør og tunnelsystem, kan ein oppnå ein årleg produksjonsauke på 8-10 GWh i Borgund kraftverk. Inngrepa er svært små og dei allmenne interessene innafor tiltaksområda vert vurdert til å vere minimale. Sogn og Fjordane fylkeskommune bør difor støtte søknaden.”

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, brev av 05.05.2003:

”Fylkesmannen skal vurdere søknaden i høve til allmenne interesser, ureiningslova og lov om laksefisk og innlandsfisk.

Dei planlagde feltene for overføring ligg i ope høgfjellsområde på om lag 1150 – 1200 moh.. For å ta vare på landskap og naturmiljø i området bør utbyggjar leggje stor vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at dei skjemmer minst mogeleg i naturen. Tiltakshavar bør vidare freiste å avgrense tidsrommet for anleggsarbeidet for ikkje å forringe eller komme i konflikt med friluftinteressene.

Det er ikkje opplyst kor stor reduksjonen nedstraums overføringane vert, men dei fire delfeltene (totalt 4,2 km²) utgjer om lag ein prosent av regulert område til Borgund kraftverk (406 km²). Det er uheldig at restfeltet vert redusert, men dei overførte delfeltene er små og vil ikkje påverke vassføringa i vesentleg grad. Vi ventar ikkje at overføringa av delfeltene vil få vesentlege negative effektar for fiskebestandane i området eller på den lakse- og sjøauførande strekninga.

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten nedanfor overføringa vil bli vesentleg endra av at vassføringa vert redusert. Vi føreset at det under eventuelt anleggsarbeid og/eller permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikalier eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på vasskjemii, flora og fauna.

Fylkesmannen vurderer tiltaket som lovleg etter ureiningslova. Dersom det viser seg at tiltaket fører til skader eller ulemper ein ikkje er klar over eller har opplysningar om no, kan fylkesmannen vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for eventuelle skader/ulemper som følgje av tiltaket.

Konklusjon

Ut frå føreliggjande opplysningar vurderer vi at verknadene for ureining og laksefisk ikkje er til hinder for etablering i høve ureiningslova og lov om laksefisk og innlandsfisk. Vi kan også akseptere tiltaket i høve til dei allmenne interessene.

Vi føreset at tiltaket vert utført på ein skån-sam måte slik at dei skjemmer minst mogeleg i naturen.”

Direktoratet for naturforvaltning brev av 05.05.2003:

”Vi har ikkje særskilte merknader til søknaden, men viser til uttalen frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.”

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane, brev av 25.03.2003:

”Naturvernforbundet vil tilrå ikkje å imøtekomme denne søknaden. Dette er eit område som alt er svært gjennomregulert, og det er no viktig å ta vare på dei elvane som framleis renn fritt i landskapet. Bygging av fleire inntaksdammar og røyrledningar vil også vere skjemmaende i landskapet.

Naturvernforbundet undrar seg over at Østfold Energi alt har overført ei elv til inntaket til kraftverket. Dette har tydelegvis skjedd utan søknad og godkjenning, noko som slett ikkje kan vere i samsvar med handsaming av planendingar. Østfold Energi må her få påtale for manglande respekt for lovverket i slike saker.”

Jon Mo m.fl., brev datert 24.03.2003:

”Gjeld feltet i Øydalen

Fråsegna kjem frå eigarane av gnr. 6 bnr. 1, 3 og 4. Me er ikkje grunneigaren i nedbørsfeltet, men me meiner me er part i saka då me er grunneigarar av Nivla som blir direkte berørt av planendinga.

Vassføringa i Nivla er regulert etter kraftutbygginga. Dette har medført at nivået på grunnvassbassenget som blir påverka av Nivla har vorte betydeleg lågare. Dette har igjen medført at mange har fått problem med brønnane i området.

Reduksjonen i vassføringa har også store konsekvensar for fisken i Nivla. Vatnet som no skal bli oppsamla vil redusere vassføringa i Nivla ytterlegare. Dette meiner me vil forsterke problema som me tidlegare har omtala.”

Jan Fr. Rumohr, brev av 27.04.2003:

”Underteikna er grunneigar i Øydalen som er eit av dei omsøkte nedbørsfelt Østfold Energi Produksjon har søkt om å få overføra til eksisterande tunnelsystem. Eg vil gjera dykk merksam på at eg har ei hytte i Øydalen, og at bekken som

det her er søkt omregulert, er den einaste vasskjelda me har.”

Søklar sine kommentarar til uttalane

Høyringsfråsegnene er oversendt ØEP med brev av 18.06.2003 og kommentert i brev av 30.06.2003.

”Lærdal kommune

Kommunens vedtak om hensyn til restvannføring kan ikke ansees relevant for omsøkte felt.

Herfra dreneres kun overflatevann, dvs. smeltevann og regnvann, helt uten tilskudd fra magasin eller fra retardert innsjø-avrenning.

Dette betyr at omsøkte bekker er tilnærmet helt uttørket i et tidsrom med kritiske restvannføringer og/eller kritisk grunnvannstand.

Befaring med Lærdal kommune for å påvise fravær av kultur- og landbruksinteresse i disse områder, er tilbudt herfra.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

Avgitte bemerkninger ansees ikke være relevante for omsøkte, beskjedne overføring av tilleggsfelt. Her nevnes inntaksdammer (i virkeligheten et prefabrikkert og innbygget dreneringsinnløp) og elver (i virkeligheten små intermitterende bekker).

Rørledninger vil bestå av Ø400 korrugerte plastrør som overfylles og danderes inn i terrenget. Alle skjæringer og fyllinger tilsåes og gjødsles.

Naturvernforbundet’s påstand om at Østfold Energi tidligere har overført elv utan søknad og godkjenning, tilbakevises. (Ref.: Søknad til Lærdal Kommune, Melding til og befaring med NVE, alle med positive tilbakemeldinger.)

Hjemmelshavere til gnr./bnr. 6/1, 6/3 og 6/4

Ovennevnte matrikelnummer er rettighetshavere i nedre del av Nivla, dvs. utenfor aktuelt tiltaksområde. Rettighetshavere peker på et allerede betydelig lavere grunnvannsnivå og brønnproblemer pga. tidligere gjennomført regulering.

Regulanten vil hevde å ha utført et omfattende og generøst arbeide med rehabilitering av brønner i dette området.

Angjeldende bekk fra omsøkte tilleggsfelt, kan ikke ansees å ha noen betydning for verken vannføring i Nivla eller for grunnvannsnivå i ut-satt område, på tidspunkt for kritiske grunnvannsnivåer i distriktet. (Kfr. for øvrig vår kommentar til Lærdal Kommune’s uttalelse.)

Jan Fr. Rumohr

Utbyggingsplan er presentert for Rumohr på avholdt orienteringsmøte. Utbygger har her avgitt en forsikring om at vannforsyning til Rumohrs hytte i Øydalen skal sikres.”

NVE sine merknader

Bakgrunn

Ved kgl.res. av 01.10.1966 fekk Østfold fylke konsesjon til reguleringar og overføringar i Lærdalsvassdraget. Utbyggingane i vassdraget er gjennomført av det fylkeskommunalt og kommunalt eigde selskapet Østfold Energi som igjen eig drifts- og utbyggingsselskapet Østfold Energi Produksjon.

På sørsida av Lærdalsdalføret vert fleire elvar og vatn regulert og teke inn i eit omfattande tunnelsystem som først fører vatnet til Borgund kraftverk og deretter til Stuvane kraftverk. Midlare årleg produksjonen i dei to kraftverka er tilsaman ca. 1 TWh der Borgund kraftverk står for ca. 84 %.

Innanfor og i randsona til det påverka utbyggingsområdet ligg fleire mindre lokalfelt som drenerer til hovudvassdraget og dermed utgjør ein del av restfeltet for Lærdalselva. Fire slike felt, i storleiksorden ca. 1,3 km² pr. felt, ligg slik til at avrenninga frå felta passerer like nedstraums eksisterande bekkeinntak. Felta ligg i høgfjellet 1100 – 1200 moh. ØEP har sett nærmare på felta og kome fram til at avrenninga med enkle tiltak kan førast inn i tunnelsystemet via eksisterande bekkeinntak. På bakgrunn av hydrologiske vurderingar av felta er det forventet ein samla auke i produksjonen i Borgund kraftverk på 9-10 GWh/år.

Eitt av felta blei ført inn på tunnelsystemet i år 2000 etter at ØEP hadde vore i kontakt med NVE, kommunen og berørte grunneigarar.

Kostnaden med overføring av dei tre andre felta er grovt estimert til ca. 1,0 mill. kr.

Uttalar frå andre

Lærdal kommune har ikkje innvendingar til overføringane, men peikar på at det må takast omsyn til restvassføringa nedstraums og at tiltaka ikkje må kome i konflikt med kulturminner og landbruksinteresser.

Sogn og Fjordane fylkeskommune rår til at det vert gjeve løyve til overføringane på bakgrunn av at inngrepa er svært små med minimale verknader for allmenne interesser.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane godtek tiltaka i forhold til allmenne interesser, og meiner overføringane ikkje vil kome i konflikt med forureiningslova eller lov om laks og innlandsfisk.

Direktoratet for naturforvaltning viser til uttalen frå Fylkesmannen.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane frårår å tillate overføringane og grunnlegg standpunktet med at det er viktig å ta vare på dei attverande elvane i det allereie svært gjennomregulerte området.

Finn Mo m.fl. viser til at grunnvasstanden ved elva Nivla er senka etter regulering og fryktar at ytterlegare bortføring av vatn frå restfeltet gjev endå lågare grunnvasstand og vanskar med tilsig til

brønnane. Grunneigarane meiner vidare at bortføring av vatnet medfører konsekvensar for fisken i Nivla.

Jan Fr. Rumohr gjer merksam på at elva som er planlagt overført i Øydalen er einaste vasskjelde for hytta hans i dalføret.

Fordeler og skader/ulempar

Fordelane med overføringane er ein mindre auke i produksjonen i Borgund kraftverk utan større varige naturinngrep. Kraftverket har stor fallhøgde og energiekvivalenten er relativt høg (2,1 kWh/m³).

Ulempene er knytt til redusert vassføring like nedstraums inntaket. Særleg kan dette vere ei ulempe i tørre periodar av året.

NVE si vurdering og konklusjon

Med unntak av lokalavdelinga i Naturvernforbundet er det ingen som går i mot overføringane.

Dei fire omsøkte felta er spreidd utover heile det 406 km² området som inngår i utbygginga av Lærdalsvassdraget, og påverka nedbørfelt vert auka med om lag 1 % ved dei nye overføringane. Endra vassføring vert derfor fordelt utover fleire av elvane i restfeltet. Med nedbørfeltareal pr. felt på ca. 1,3 km² og midlare avrenning på om lag 43 l/s er det relativt lite av det einskilde restdelfelta som blir overført, og verknaden av redusert vassføring i forhold til landskapet er av lokal karakter like nedstraums dei nye inntakspunkta.

Feltet lengst vest ligg i Øydalen og ei overføring av feltet reduserer lokalt vassføringa i Øydalelva over ei strekning på ca. 2 km. Lenger aust ligg feltet Sanddal som påverkar vassføringa i elva Dylma over ei strekning på ca. 0,4 km. Vest for Breistølen ved rv. 52 over Hemsedalsfjellet ligg det tredje feltet Stardalen, og overføringa minskar vassføringa på knapt 2 km elvestrekning.

Feltet Vasset ligg ved inntaksmagasinet Vassetvatn og gjev redusert vassføring i elva nedover Leikvollsdalen. Overføringa blei iverksett i 2000 etter samtalar med kommunen, berørte grunneigarar og NVE og på bakgrunn av ei vurdering etter §§ 104 -106 i dågjeldande vassdragslov. Sidan dette feltet også vil medverke til auka regulering knytt til Borgund kraftverk har vi funne det riktig av formelle omsyn å ta det med søknaden for dei tre andre felta.

ØEP har naudsente fallrettar for dei tilleggfeldta som denne søknaden gjeld.

Dei omsøkte felta ligg i øvre del av restfeltet i ei høgd mellom 1100 og 1600 moh. Fjellgrunn dominerer landskapet med stadvis svært tynt vegetasjonsdekke. Dei berørte elvestrekningane vil i liten grad påverke vegetasjon og dyreliv negativt ettersom tiltaket vil skje i marginale områder for fauna. Sideel-

var og mindre bekkar får relativt raskt samanløp med berørt elvestrekning, og fråføringa av vatn blir etterkvart mindre synleg.

I samband med friluftsliv har områda lokal verdi, og tiltaka får liten verknad på landskapsopplevinga når ein ser bort frå anleggsfasen. Den lengste rørgatetraseen blir 450 -500 m lang, og i alle traseane skal røra tildekkast og terrenget tilordnast.

På bakgrunn av felta sin storleik og årsnedbøren i området har elvane i dei aktuelle nedbørfelta truleg ikkje årssikker vassføring ovanfor inntakspunkta. I årstidene med snøsmelting og flaumvassføring vil rørdimensjon på 400 mm ha avgrensa kapasitet, og det vil såleis tidvis bli overløp ved inntakspunkta.

I forhold til fisk kan vi ikkje sjå at desse overføringane er avgjerande for levevilkåra for fisken i nedanforliggende elveavsnitt, og det er ikkje framhalde at berørte elvar like nedstraums inntaka er fiskeførande eller at det er knytt fiskeinteresser til strekningane. Vi viser til at berørte elvestrekningar etter kort tid får tilført vatn frå sideelvar.

Når det gjeld grunnvatn i elva Nivla som ligg nedanfor feltet Øydal må reduksjonen i avrenning pga. av overføringa vurderast som svært marginal. Vindhelleelvi i tillegg til fleire sidebekkar/elvar mellom Øydalselva og eksisterande bekkeinntak nord for Bubottvatn renn inn i Nivla og utgjør eit relativt stort restfelt.

Frå grunneigarhald er det peika på redusert tilgang til vatn i samband med bruk av hytte. NVE viser til at tiltakshaver i sitt kommentarbrev vil legge til rette for at hytteeigar har tilstrekkeleg vassstilførsel.

Konklusjon

Etter ei samla vurdering av søknaden og dei innkomne uttalane til planendring for Borgund kraftverk meiner NVE at fordelane med overføring av dei fire omsøkte nedbørfelt er større enn skadene og ulempene for allmenne interesser. NVE tilrår at det vert gjeve

løyve til å overføre vatnet frå felta via eksisterande bekkeinntak til Vassetvatn i tråd søknaden.

Dei gjeldande vilkåra for eksisterande utbygging er tilstrekkeleg for omsøkte utbygging.

Vi foreslår følgjande ny ordlyd i *post 1 punkt. B* i manøvreringsreglementet gitt ved kgl.res. 7.10.1966 med endringar 08.11.1972, 14.12.1973 og 18.11.1975 (nytt tillegg står med utheva skrift):

Oddedøla: Steinstjernene, 34 km², overføres til Ulvehaugdalen.

Mørkedøla: Heftingsdøla, 7 km², Stardøla, 10 km², og Kjølåni med Øljustjøen, 79 km² (inkl. overføring av Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn fra Dilma), overføres til driftstunnelen Eldrevatn – Vassetvatn.

Dilma og Nivla: Avløpet fra følgjande felter overføres til driftstunnelen og kan ledes mot Eldrevatn og pumpes opp i Øljustjøen: Skarddøla, 17 km², (ekskl. Kaldavatn), Bjordalen, 18 km², (ekskl. Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn), Sanddalen, 44 km², Øydalselvi, 32 km², Nivla, 63 km², og elv fra Bubottvatn, 16 km².

Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn overføres til Starsjøen.

Avløpet fra tjern kote 1333,8 1,5 km², overføres til driftstunnelen for Øljustjøen pumpekraftverk.

Avløpet fra nedbørfelt i Øydal, Sanddal og Stardal, areal ca. 1,3 km² pr. felt, tas inn via bekkeinntak og overføres til Vassetvatn. Nedbørfelt, ca. 1,3 km², nord for Vassetvatn føres inn i Vassetvatn.

Vedlagt følgjer forslag til oppdatert manøvreringsreglement for heile vassdraget der vi foreslår mindre endringar i post 3 og at tidligare post 4 (m.a. krav om norsk statsborgerskap for damvokter) vert teke ut.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgjande utkast til manøvreringsreglement for Østfold Energi Produksjon AS' tillatelser:

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering mv. av Lærdalsvassdraget i Lærdal kommune, Sogn og Fjordane fylke

(erstatte reglement gitt ved Kgl.res. 07.10.1966 med endringar 08.11.1972, 14.12.1973 og 18.11.1975)

A. Reguleringsmagasiner

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote	
Eldrevatn	1 112,5	1 116,0	1 105,5	10,5
Tjørni	1 112,3	1 116,0		3,7
Store Juklevatn	1 282,5	1 286,0	1 279,0	7,0
Vesle Juklevatn	1 278,0	1 280,0	1 276,5	3,5
Søre Sulevatn	1 415,0	1 420,0	1 413,0	7,0
Vassetvatn	1 102,0	1 127,0		25,0

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote	
Øljusjøen	1 309,1	1 333,0	1 307,0	26,0
Vesle Øljusjøen	1 319,8	1 333,0		13,2
Kvevatni	1 458,5	1 473,3		14,8
Flogrunnvotni	1 467,0	1 473,3		6,3

Høydene for Eldrevatn og Tjørni refererer seg til Vassdragsvesenets FM 8 som har høyden 1112,992. De øvrige høydene refererer seg til triangel- og passpunkter i konsesjonærens oppmåling som følger:

Store Juklevatn p.p. "Osen", h = 1283,45
 Vesle Juklevatn J.1, h = 1299,50
 Søre Sulevatn p.p. "S.vatn", h = 1417,30
 Vassetvatn A 10, h = 1140,15
 Øljusjøen A 30, h = 1395,26
 Kvevatni og Flågrunsvotni KV, h = 1473,18

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

B. Overføringer:

O d d e d ø l a: Steinstjernene, 34 km², overføres til Ulvehaugdalen.

M ø r k e d ø l a: Heftingsdøla, 7 km², Stardøla, 10 km², og Kjølåni med Øljusjøen, 79 km² (inkl. overføring av Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn fra Dilma), overføres til driftstunnelen Eldrevatn - Vassetvatn.

D i l m a og N i v l a: Avløpet fra følgende felter overføres til driftstunnelen og kan ledes mot Eldrevatn og pumpes opp i Øljusjøen: Skarddøla, 17 km² (ekskl. Kaldavatn), Bjordalen, 18km² (ekskl. Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn), Sanddalen 44 km², Øydalselvi, 32 km², Nivla, 63 km², og elv fra Bubottvatn, 16 km².

Kaldavatn, Mjåvatn og Nedre Bjordalsvatn overføres til Starsjøen.

"Avløpet fra tjern kote 1333,8 1,5 km², overføres til driftstunnelen for Øljusjøen pumpekraftverk" (Jf. 1973.)

Avløpet fra nedbørfelt i Øydal, Sanddal og Stardal, areal ca. 1,3 km² pr. felt, tas inn via bekkeinntak og overføres til Vassetvatn. Nedbørfelt, ca. 1,3 km², nord for Vassetvatn føres inn i Vassetvatn. (Jf. 2004)

2.

"Alle overføringstunneler utføres uten avstengningsorganer. Av denne grunn kan flommene på elvestrekningene nedstrøms tunnelutløpene, samt i Skardøla Dilma, bli noe øket. For øvrig skal det ved

manøvreringen has for øye at flomvassføringene ikkje unødige økes, jf. også 4. ledd." (Jf. 1972.)

Dersom vassføringen ved Seltun vassmerke innen 15. juni ikke er kommet opp i 100 m³/sek. i døgnmiddel, eller dersom middelsvassføringen over døgnet i tida 15. juni - 31. august synker under 20 m³/sek gjennom mer enn 5 sammenhengende døgn, plikter konsesjonæren i samråd med rettighetshaverne til fisket og etter avgjørelse av en fiskerisakkyndig oppnevnt av Landbruksdepartementet, i den nevnte periode å slippe kunstige flommer fra Borgund kraftverk. For dette formål kan det kreves avgitt inntil 12 mill. m³ vatn pr. år, dog maksimalt 25 mill. m³ gjennom siste sammenhengende 5-årsperiode.

Konsesjonæren plikter å etablere en anordning ved Borgund kraftverk som ved driftsstans el. gjør det mulig med øyeblikkelig virkning å slippe en vassføring på inntil 12 m³/sek forbi kraftstasjonen.

"Konsesjonæren plikter å ta denne anordning i bruk når hensynet til fiskeinteressene tilsier dette, og når reguleringene og overføringene medfører en økning av skadeflommer i Dilma nedenfor utløpet av Skradøla eller i Mørkedøla nedenfor utløpet av Kjønåni." (Jf. 1972.)

Utpreget døgnregulering gjennom Borgund kraftverk må ikkje forekomme. Ellers må endringer i vassslippingen for kraftverksdriften skje med så myke overganger som mulig. Spesielt skal det ved avslutningen av vintertappingen has for øye at elvas vassføring ikke blir redusert mer enn nødvendig før vårflommen begynner. Etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren i denne mellomperioden å slippe en vassføring begrenset oppad til reguleringsområdet naturlige avløp.

Konsesjonæren plikter å holde den del av Borgund kraftverks driftsvassføring som skriver seg fra reguleringene borte fra det naturlige elveleiet nedenfor Sjurhaugfossen og i stedet tappe tilsvarende gjennom omløpstunnelen. Etter nærmere vedtak av den nevnte fiskerisakkyndige kan det dog avvikes fra denne bestemmelse dersom det i hvert enkelt tilfelle er åpenbart at avviket ikke vil føre med seg fare for økte skader og ulemper ved isganger o.l.

I gytetiden om høsten plikter konsesjonæren etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse å redusere tappingen av reguleringsvatn så fremt den sakkyndige ikke finner det tilfredsstillen-

de nok at reguleringstilskuddet tappes gjennom omløpstunnelen.

For øvrig kan vassslippingen skje etter Østfold fylkes behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tapping ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringa og avleste vasstander observeres og noteres. Nedbørshøyder, temperatur mv. skal likeledes observeres og noteres hvis dette blir forlangt.

4.

Går ut (Jf. 2004)

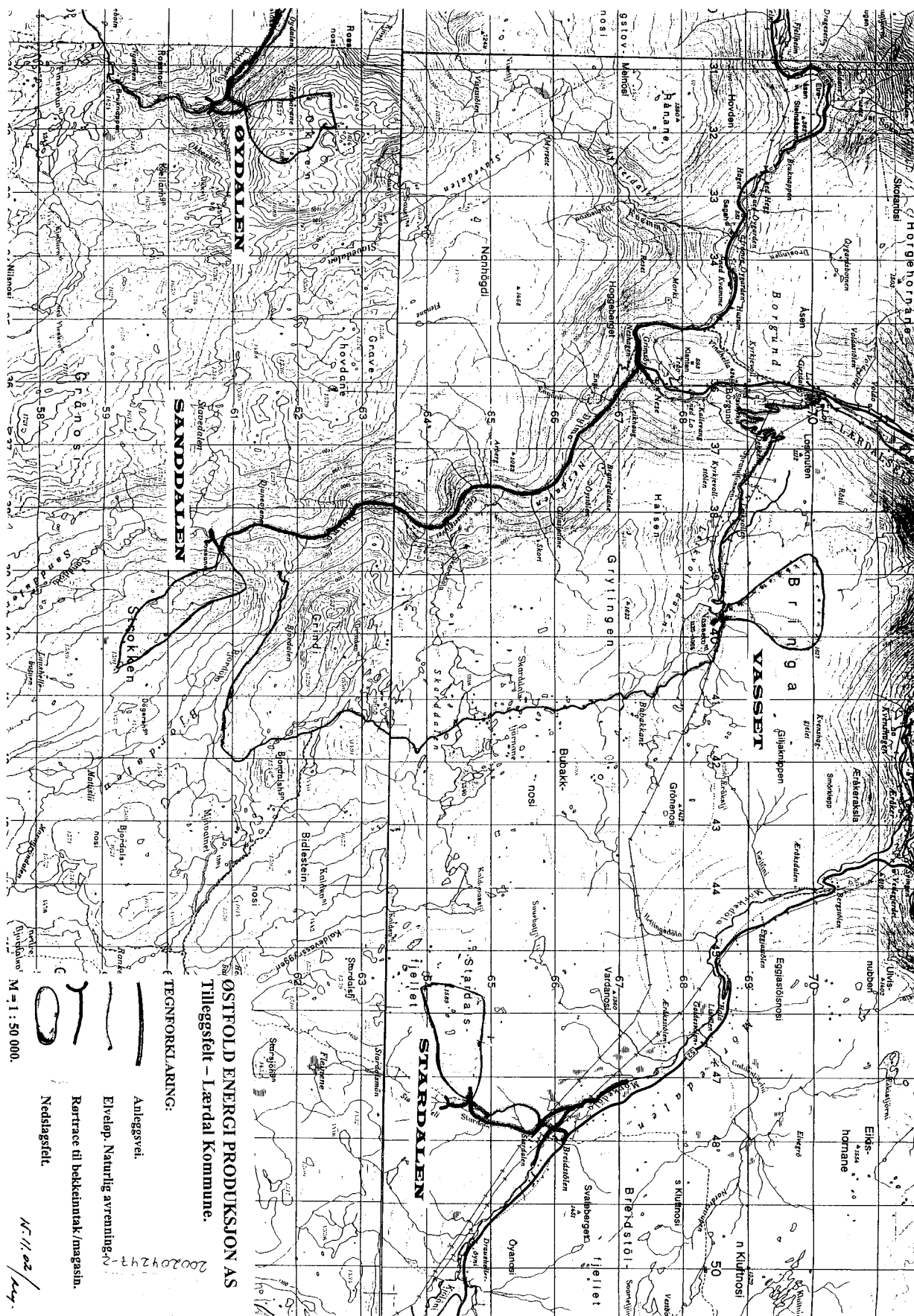
5.

Mulig tvist om forståelse av dette reglement avgjøres med bindende virkning av departementet.

6.

Viser det seg at vassslippingen etter reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for almenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer i reglementet kan bare foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

III Høringsinstansenes bemerkninger

NVEs innstilling har vært på høring hos Miljøverndepartementet, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Lærdal kommune.

Ingen av høringsinstansene har hatt bemerkninger til innstillingen.

IV Departementets bemerkninger

Østfold Energi Produksjon AS har søkt om tillatelse til overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget. Østfold Energi Produksjon AS eies av Østfold Energi, som er et kommunalt og fylkeskommunalt eid selskap. Tillatelse til å regulere og foreta overføringer i Lærdalsvassdraget ble gitt Østfold fylkeskommune ved kongelig resolusjon av 1. oktober 1966.

Den omsøkte overføring gjelder tre mindre felt, som ikke drenerer mot eksisterende bekkeinntak. Østfold Energi Produksjon AS ønsker derfor å overføre feltene til nærmeste bekkeinntak. I tillegg bes det om at et fjerde tilleggsfelt formelt blir innlemmet i konsesjonen. Dette tilleggsfeltet ble ført inn på tunnelsystemet til Borgund kraftverk i år 2000 etter at Østfold Energi Produksjon AS, gjennom en behandling etter daværende vassdragslov, hadde vært i kontakt med NVE, kommunen og berørte grunneiere. En tilleggsoverføring som omsøkt vil kunne øke energiproduksjonen i Borgund kraftverk med om lag 10 GWh/år.

Østfold Energi Produksjon AS eier fallrettighetene til de fire feltene, som alle ligger mellom 1150 og 1650 moh. og er ca. 1,3 km² store.

NVE går inn for at det gis tillatelse til de omsøkte overføringer. I vurderingen er det lagt vekt på at tiltaket gir økt kraftproduksjon uten større, varige naturinngrep.

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til NVEs innstilling.

De fire feltene som søkes overført til Borgund kraftverk ligger innenfor og i randsonen til området som inngår i utbyggingen av Lærdalsvassdraget. Påvirket nedbørsfelt øker med ca. 1 % som følge av overføringene. Olje- og energidepartementet viser til at ulempene for allmenne interesser ved de omsøkte overføringer er minimale. Det er relativt lite av de enkelte restdelfeltene som ønskes overført, og virkningen av redusert vannføring vil kun ha betydning like nedstrøms de nye inntakspunktene. Tiltakene skjer i områder med skrin fauna, og de berørte elvestrekningene får raskt samløp med sideelver og mindre bekker.

I anleggsperioden vil det være noe ulempe for friluftsliv, men utover det vil tiltakene ha liten virkning på naturopplevelsen av området. Rørgater vil bli tildekket og terrenget for øvrig tilordnet. I den grad det er fisk og fiskeinteresser på de berørte elvestrekningene, anses disse ikke å bli negativt berørt.

Tiltakene vil føre til økt kraftproduksjon i Borgund kraftverk uten større naturinngrep.

Departementet ser fordelene ved overføring som større enn skader og ulemper for allmenne interesser. Departementet finner å kunne tilrå at det gis tillatelse til de omsøkte overføringer. Tiltaket anses ikke å ha slike virkninger at det er nødvendig med tillatelse etter § 11 i lov om vern mot forurensninger og om avfall.

For øvrig slutter departementet seg til NVEs merknader når det gjelder forslag til tillegg til manøvreringsreglement. Det tilrås fastsatt nytt reglement til erstatning for det som nå gjelder for regulering av Lærdalsvassdraget.

Olje- og energidepartementet

tilråd:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis Østfold Energi Produksjon AS tillatelse til overføring av tilleggsfelt til Borgund kraftverk i Lærdalsvassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 15. oktober 2004.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering mv. av Lærdalsvassdraget.

30 Agder Energi Produksjon

(Tillatelse til bygging av Uleberg kraftverk i Skjerkavassdraget i Evje og Hornes kommune, Aust Agder)

Kongelig resolusjon 15. oktober 2004.

I Innledning

Agder Energi Produksjon (AEP) har sendt søknad datert 25.06.03 om konsesjon etter vannressursloven til bygging av Uleberg kraftverk i Skjerkavassdraget i Evje og Hornes kommune. Uleberg kraftverk får en installasjon i området 7-9 MW med en årlig middelproduksjon på om lag 38 GWh. Kraftverket er tenkt bygd som et ordinært elvekraftverk, og utbyggingen vil berøre en elvestrekning på ca. 1500 m. På utbyggingsstrekningen mellom inntak og utløp vil det gjennom hele året bli sluppet en minstevannføring tilsvarende 10 % av middelvannføringen.

Søker eier vannfallene. Prosjektet utløser derfor ikke konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven.

Agder Energi AS er det tredje største energikonsernet i Norge målt etter produksjon, og har totalt om lag 900 ansatte. Konsernet eies av kommunene i Agder (54,5 %) og Statkraft SF (45,5 %), og har

18 heleide datterselskap, herunder produksjonsselskapet AEP.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling av 01.04.04 fra NVE:

"Agder Energi Produksjon har sendt følgende søknad til NVE datert 25.06.03 om konsesjon etter vannressursloven § 8 for utbygging av Uleberg kraftverk:

"Det vises til NVE's brev av 14.05.03 hvor det gjennom fritak fra Samlet plan behandling er åpnet for konsesjonsbehandling av Uleberg kraftverk.

Agder Energi Produksjon as (AEP) søker herved om følgende:

I medhold av vannressursloven, jf. § 8, søkes det om konsesjon for bygging og drift av Uleberg kraftverk gjennom utnyttelse av et nærmere avgrenset fall i Skjerkavassdraget som beskrevet i vedlagte søknadsdokument (ref. kap. 3, 4 og 5).

I medhold av energiloven søkes det om konsesjon for bygging og drift av Uleberg kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i vedlagte søknadsdokument (ref. kap. 5 pkt. 5.9 og 5.10).

I medhold av oreigningslovens § 2 og § 25 søkes det om henholdsvis ekspropriasjonstillatelse og tillatelse til forhåndstiltredelse som beskrevet i vedlagte søknadsdokument (ref. kap. 6 og 11).

Videre søkes det om tillatelse etter forurensningsloven på generelt grunnlag gjennom en samordnet behandling med Fylkesmannen i Aust-Agder.

Under forutsetning at det gis konsesjon i medhold av vannressursloven legges det til grunn fastsettelse av konsesjonsvilkår i tråd med vanlig praksis, bl.a. et vilkår om "Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.". Et slikt konsesjonsvilkår betinger bl.a. at igangsetting av anleggsarbeidene er avhengig av at det foreligger en godkjent arealdisponeringsplan. For å oppnå en rasjonell og tidseffektiv prosess mht. innhenting av nødvendige tillatelser innbefatter dette søknadsdokumentet også en beskrivelse av midlertidig og permanent arealbruk i form av en arealdisponeringsplan.

Med henvisning til det ovennevnte anmoder AEP om at høringen av søknaden også omfatter en vurdering av skissert arealbruk.

NVE-Region Sør, som er godkjenningmyndighet i forhold til ovennevnte konsesjonsvilkår, vil i eget brev bli anmodet om å godkjenne arealdisponeringsplanen med eventuelle justeringer når eventuell konsesjon er gitt i medhold av vannressursloven.

Søknad om nødvendig utslippstillatelse i medhold av forurensningsloven i forbindelse med anleggsarbeidene sendes Fylkesmannen i Aust-Agder i egen forsendelse på et senere tidspunkt.

AEP's syn er at en realisering av Uleberg kraftverk gir økt tilgang på kraft i et allerede regulert vassdrag uten nevneverdig skade for urørt natur. Utbyggingsplanen vurderes således å samsvare med dagens politiske signaler mhp frambringelse av ny kraftproduksjon.

Grunneiere og kommune er positive til planene. Fylkesmannen og fylkeskommunen har bedt om utredninger som er utført. Disse har også kommet med innspill det er tatt hensyn til. Ut fra dette håper vi på en saksbehandlingstid som muliggjør en oppstart sommeren 2004."

Vi refererer videre fra søknaden:

"1. Innledning

Dagens underdekning av kraft samt politiske signaler nedfelt i bl.a. St.meld. nr. 37 (2000-2001) - "Vasskrafta og kraftbalansen" understreker betydningen av å søke etter muligheter for å øke eller opprettholde kraftproduksjonen i vassdrag som allerede er regulert. Skjerkavassdraget beliggende i Evje og Hornnes kommune i Aust-Agder er et slikt vassdrag. For øvrig signaliserte Regjeringen 14.06.02 ved framleggelse av St.prp. nr. 73 (2001-2002) - "Ny konsesjon for Byglandsfjord m.m. ..." at den ønsker å gå inn for vannkraftprosjekter som ikke er til nevneverdig skade for urørt natur. Dette gav Stortinget sin tilslutning til i møte 25.02.03. Uleberg småkraftverk berører ikke urørt natur, og faller således også inn under denne kategorien.

1.1 Tiltakshaver

Det er Agder Energi Produksjon AS (AEP), datterselskap i Agder Energi AS (AE), som søker om konsesjon for bygging og drift av Uleberg kraftverk.

Agder Energi AS (AE), med hovedkontor i Kristiansand, er det tredje største energikonsernet i Norge målt etter produksjon, og har totalt om lag 900 ansatte. Konsernet eies av kommunene på Agder (54,5 %) og Statkraft SF (45,5%), og har 18 heleide datterselskap, herunder produksjonsselskapet Agder Energi Produksjon AS (AEP). Produksjonsselskapet - AEP - eier og driver 30 kraftstasjoner på Agder, og midlere årlig vannkraftproduksjon referert til disse kraftstasjonene er om lag 7,5 TWh. Et annet datterselskap som vil være delaktig i utbyggingen av Uleberg kraftverk er nettselskapet Agder Energi Nett (AEN). Nettselskapet - AEN - drifter og vedlikeholder om lag 18.000 km linjer på Agder.

1.2 Bakgrunn, historikk - videre saksgang

Det eksisterer allerede en regulering i Skjerkavassdraget gjennom 3 meters regulering av Gyvatn. Denne reguleringen nyttes i 5 el-

vekraftverk i nedre del av Otra. Det ligger til rette for at en realisering av Uleberg kraftverk, foruten å gi et bidrag til ny produksjonskapasitet (38-39 GWh), også vil medføre miljøgevinster for Skjerkavassdraget og nedre deler av Dåsåni ned til samløpet med Otra. Utjevnet vannføring nedstrøms Gyvatn vurderes å være en klar miljømessig forbedring for vassdraget totalt sett.

Skjerkavassdraget har lenge vært vurdert med tanke på å utnytte vannressursene til kraftproduksjon ut over den utnyttelse som allerede skjer i forbindelse med reguleringen av Gyvatn. Det foreligger bl.a. Samla plan-prosjekter fra 80-tallet som er plassert i kategori 1. Disse forutsatte overføring/utbygging mot henholdsvis Byglandsfjord og Dåsåni, og omtales nærmere under kap. 7 nedenfor.

Agder Energi Produksjon eier fallrettene i den berørte delen av vassdraget gjennom minnelige avtaler inngått på 1960-tallet. Sist på 90-tallet tok grunneiere på Uleberg initiativ til å utrede muligheten for å bygge et mindre kraftverk i nedre del av Skjerka ved Uleberg. Dette resulterte i et samarbeid mellom grunneierne og AEP med tanke på å videreutvikle disse planene.

Som et ledd i planlegging og utviklingen av prosjektet ble alternative utbyggingsplaner presentert for representanter for Evje- og Hornnes kommune, Fylkesmannen i Aust-Agder v/miljøvern-avdelingen, Aust-Agder fylkeskommune v/kulturvernseksjonen gjennom møte/befaring 05.09.02 hvor også NVE og grunneierne var representert.

Basert på innspill i forbindelse med ovennevnte møte/befaring ble det høsten -02 gjennomført særskilte undersøkelser/registeringer for å få belyst og dokumentert utbyggings mulige konsekvenser i forhold til kulturminner og fiskeribiologiske forhold. I tillegg ble det gjennomført særskilte grunnundersøkelser for å avklare hvilket utbyggingsalternativ (fjell eller nedgravd rørgate) en skulle gå videre med.

Forhåndskonferanse med NVE angående nærmere avklaring mhp videre prosess i medhold av vassdragslovgivningen samt gjennomgang av utkast til søknad om fritak fra Samla plan ble avholdt 21.10.02 i Oslo. Søknad om fritak for behandling etter Samla plan ble oversendt NVE ved brev av 05.11.02. Søknaden ble videresendt fra NVE til Fylkesmannen i Aust-Agder ved brev av 19.11.02. Tilbakemelding fra fylkesmannen forelå ved brev av 20.03.03. Utarbeidelsen av konsesjonssøknaden har pågått parallelt med behandlingen av søknaden om fritak fra SP.

Prosjektet ble gitt fritak for Samla plan behandling ved brev av 14.05.03 fra NVE, og kan dermed bli gjenstand for konsesjonsbehandling.

NVE vil forestå den videre saksbehandling av konsesjonssøknaden, herunder sende søknaden på høring og eventuelt arrangere informasjonsmøte mv. Søker (AEP) får anledning til å

kommentere innkomne uttalelser før NVE foretar sin sluttbehandling og avgir innstilling til Olje- og energidepartementet. Olje- og energidepartementet overtar deretter den videre behandlingen, og sender NVE's innstilling ut på ny høring, for deretter å fremme en tilrådning til regjeringen om endelig vedtak i saken. Et vedtak om konsesjon fattes av Kongen i statsråd i form av en kongelig resolusjon (Kgl.res.).

1.3 Utbyggingsprosjektet - tiltaket

Uleberg kraftverk er tenkt lokalisert i nedre del av Skjerkavassdraget på strekningen mellom Hunsfoss og Uleberg. Kraftverket har hentet navnet sitt fra Uleberggårdene som ligger like i nærheten av kraftstasjonsområdet. Kraftverket vil utnytte et fall på ca. 175 m. Det tenkes bygd som et ordinært elvekraftverk gjennom etablering av inntak/inntaksbasseng, rørgate (nedgravd) og en kraftstasjonsbygning med tilhørende utløpskanal som fører vannet tilbake til vassdraget. På utbyggingsstrekningen mellom inntak og utløp vil det gjennom hele året bli sluppet en minstevannføring tilsvarende 10 % av middelvannføringen (Q middel), dvs. i overkant av 0,3 m³/s. NVE definerer kraftverk med en installasjon på mellom 1 og 10 MW som "**småkraftverk**". Uleberg kraftverk får en installasjon i området 7-9 MW, noe som gjør at det faller inn under denne betegnelsen.

2. Beskrivelse av det berørte vassdraget

Skjerkavassdraget har et samlet nedbørfelt på 108,5 km², og er beliggende i Setesdals- Vesthei. Vassdraget er preget av stor vårflo, og en mindre høstflo. Vannføringen i midtre og nedre deler av vassdraget er i stor grad preget av eksisterende regulering av Gyvatn.

Elva Skjerka har sitt utspring i Gyvatn, som er beliggende vest for Byglandsfjord på grensen mellom Aust- og Vest-Agder. Gyvatn berører kommunene Åseral, Bygland og Evje og Hornnes, mens Skjerka i sin helhet ligger i Evje og Hornnes. Skjerka renner etter om lag 15 km sammen med Dåsåni nede i Dåsvalldalen. Dåsåni munner etter om lag 5 km ut i Otra nede ved tettstedet Dåsnes.

Gyvatn-reguleringen, som inngår i konsesjon for regulering av Byglandsfjorden og fjellvann i Setesdal, er av gammel dato, jf. kgl.res. av 22.11.1912. Hele denne konsesjonen har imidlertid vært gjenstand for fornyet konsesjonsbehandling, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002) "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Ot-ravassdraget". Fornyelsessaken ble behandlet av Stortinget i møte 25.02.03, og Stortingets vedtak betyr at reguleringen av Gyvatn vil bli opprettholdt med dagens reguleringsgrenser, dvs. 3 m oppdemning. Det er videre vedtatt at det skal slippes en fast minstevannføring fra magasinet gjeldende hele året på 0,3 m³/s. Denne

vannføringen er angitt å tilsvare alminnelig lavvannføring ut av Gyvatn. I konsesjonen fra 1912 var det bestemmelser om at vannføringen ut av Gyvatn ikke skal være mindre enn "nuværende minimalvannføring". Ut over det ovennevnte er det ingen restriksjoner knyttet til reguleringen av Gyvatn.

Reguleringen av Gyvatn påvirker som nevnt vannføringen i Skjerka i betydelig grad, men også i stor grad vannføringen i nedre del av Dåsåni. I henhold til eksisterende tappemønster tappes Gyvatn i hovedsak 2 ganger i året. Normalt skjer dette i forkant av vårflommen samt på sensommeren/høsten, noe som gir markerte og unaturlige "flomtopper" i Skjerka og nedre del av Dåsåni. Full lukeåpning ved Gyvatn gir en maksimumsvannføring på 20 m³/s. I oppfyllingsperiodene, etter nevnte uttappinger, er vannføringen ut av Gyvatn begrenset til en minstevannføring fastsatt til 0,3 m³/s. Dette gir i perioder med ingen eller lite nedbør lave vannføringer ned til samløpet med Dåsåni. Resten av året, dvs. når Gyvatn er fylt opp, har vassdraget et tilnærmet naturlig tilsig ved at Gyvatn går i overløp.

Det vises til kartskisse over vassdraget, jf. vedlegg 1.

3. Beskrivelse av tiltaket

Uleberg kraftverk er tenkt lokalisert i nedre del av Skjerkavassdraget mellom Hunsfoss og Uleberg. Det vises til vedlegg 2 hvor utbyggingsstrekningen er markert med rød strek. Utbyggingen vil berøre en ca. 1500 m lang elvestrekning med et fall på ca. 175 m.

Utbyggingen vil medføre at strekningen mellom inntaket ved Hunsfoss og utløpet ved Uleberg får redusert vannføring hele året. De negative konsekvensene som er knyttet til denne bortføringen av vann søkes kompensert ved slipp av minstevannføring. Det legges opp til slipp av minstevannføring tilsvarende opptil 10 % av middelvannføringen (dvs. 0,34 m³/s) på den berørte elvestrekningen mellom inntaksbassenget og kraftstasjonsutløpet. I perioder vil det imidlertid gå en betydelig høyere vannføring grunnet flomtap fordi kraftverket vil ha en begrenset slukeevne på om lag 5 m³/s.

En utbygging av Uleberg kraftverk vil medføre en jevnere vannføring på elvestrekningen fra Gyvatn ned til Otra. Det har sin årsak i at tappemønsteret fra Gyvatn vil bli søkt tilpasset driften av kraftverket. Vannføringen vil således bli mest mulig i samsvar med kraftverkets slukeevne. Dagens situasjon, dvs. lange perioder med svært lave vannføringer blir vesentlig redusert. I tillegg vil de unaturlige flomtoppene knyttet til dagens uttapping av Gyvatn utebli. Det vises til vedlegg 3 som illustrerer tilsiget til Hunsfoss i et normalår basert på dagens regulering av Gyvatn samt ved et framtidig Uleberg kraftverk.

3.1 Bakgrunn for valg av utbyggingsalternativ

Vurderinger nedfelt i forprosjektrapport fra Statkraft Grøner 13.12.01 og forslag til utbyggingsløsning fra Veidekke avdekket sommeren 2002 at det forelå 2 alternativer for bygging av Uleberg kraftverk. Disse alternativene, dvs. kraftstasjon og vannvei (tilløps- og utløpstunnel) i fjell kontra kraftstasjon i dagen med tilhørende nedgravd rørgate, ble i utgangspunktet vurdert å være ganske likeverdige i forhold til produksjon og økonomi. Alternativene hadde en rekke felles trekk, bl.a. identisk inntaksløsning og tilnærmet lik utbyggingsstrekning. Natur- og miljømessig sett var forskjellene mellom alternativene mhp konsekvenser av lokal karakter, og i hovedsak knyttet til arealinngrep i form av etablering av steintipp (stein fra tilløpstunnel, kraftstasjonshall og utløpstunnel) kontra etablering av nedgravd rørgate og kraftstasjon i dagen (herunder terrengbehandling i tilknytning til rørtraséen). For fjellalternativet sin del ville rett nok berørt elvestrekning blitt 200-300 m lenger enn for rørgatealternativet, dvs. 17-1800 m kontra 1500 m, men for øvrig ble konsekvensene vurdert å være like for begge alternativer.

Høsten 2002 ble det avholdt møte/befaring med Evje og Hornnes kommune, Fylkesmannen i Aust-Agder, Aust-Agder fylkeskommune og NVE m.fl. for å redegjøre for utbyggingsplanene samt få innspill på disse i et tidlig stadium i planleggingen. Behovet for registreringer knyttet til fiskeribiologiske forhold og kulturminner ble understreket, og slike registreringer ble derfor gjennomført i september/oktober 2002.

Kulturminneregistreringene viste at rørgatealternativet måtte bli gjenstand for justeringer når det gjaldt trasée for rørgate og adkomstvei/kraftledning for å unngå konflikt med registrerte kulturminner og kulturmiljø. For øvrig omtales disse registreringene nærmere under kapittel 9 "Virkinger" i det følgende, jf. pkt. 9.5.

Videre ble det gjennomført nærmere grunnundersøkelser for å avklare hvilket utbyggingsalternativ (fjell eller rørgate) som anleggsteknisk og økonomisk var mest optimalt å gå videre med. De seismiske undersøkelsene avdekket at løsmasseoverdekningen i rørgatetraséen var gunstig med tanke på nedgraving av rørgaten. Tilsvarende var løsmasseoverdekningen ugunstig i forhold til fjellalternativet. Økonomisk og teknisk pekte rørgatealternativet seg ut som det beste, og en fant derfor ikke grunnlag for å gå videre med fjellalternativet.

4. Hydrologi

Nedbørfeltet til Uleberg kraftverk (referert inntaksbassenget ved Hunsfoss) kan deles i 2 deler, dvs. nedbørfeltet til Gyvatn, som er regulert, samt nedbørfeltet nedstrøms Gyvatn ned til Hunsfoss, som er uregulert. Det vises til vedlegg 4. Videre vises det til vedlegg 5 som vi-

ser både Skjerka og Dåsåni's nedbørfelt, inkludert delfelter ned til samløpet med Otra.

Spesifikt avløp for delfeltene er hentet fra NVE's avrenningskart over Norge utgitt 1987.

Nedenfor er hydrologiske data for nedbørfeltet til Uleberg kraftverk presentert. Videre presenteres hoveddata for Gyvatn.

Tabell: Hydrologiske data tilsig Hunsfoss, ref. hydr. periode 1930-60

Navn	Nedbørfelt	Midl. spes. avrenning	Q_{middel}	Midlere tilsig
	km ²	l/s/km ²	M ³ /s	mill. m ³ /år
Gyvatn (reg.)	49,9	38,0	1,90	59,8
Hunsfoss (u.reg.)	42,4	36,0	1,53	48,1
Sum:	92,3	37,1	3,43	107,9

Tabell: Hoveddata for Gyvatn

HRV	564,5 moh
LRV	561,5 moh
Magasinvolym	12,5 mill m ³
Nedbørfelt	49,9 km ²
Midlere tilsig	59,8 m ³ /år
Q_{middel}	1,90 m ³ /s
Reguleringsgrad	20 %

Tilsigene til Hunsfoss er representert ved vannmerke "Byglandsfjord lokal" (9300-B) i perioden 1930-1990. Dette er en konstruert serie som fremkommer ved subtraksjon av vannmerke 536 Valle fra vannmerke 538 Byglandsfjord med ett døgn's forskyvning. "Byglandsfjord lokal" dekker da et nedbørfelt på 1070 km² og har et spesifikt avløp på 28,7 l/s/km² som gir 1030 mill. m³/år. Høyden i feltet varierer fra 1500 moh. til 200 moh., mot 850 moh. til 370 moh. for Ulebergs nedbørfelt. Tilsiget til Hunsfoss er fremkommet ved å benytte "Byglandsfjord lokal" (9300-B) skalert for forskjeller i areal og spesifikt avløp mellom de to feltene.

Det beregnede tilsiget er også kontrollert mot en serie utarbeidet av AEP for vannmerke "Logna" i et nabovassdrag lenger vest. Denne kontrollen gav en meget god overensstemmelse med serien fra Byglandsfjord, både med tanke på gjennomsnittlig avrenning og tidsforløp for denne. Tilsigskurve for Hunsfoss i et normalår basert på dagens regulering av Gyvatn samt framtidig regulering med Uleberg kraftverk er vist i vedlegg 3.

Basert på vannmerke "Byglandsfjord lokal" er tilsiget til Hunsfoss beregnet for det tørreste året (1947) i perioden 1930-90. Tilsvarende er gjort for det våteste året (1967) i samme perioden. Det vises til vedlegg 6 og 7.

Manøvreringen av Gyvatn vil måtte tilpasses driften av Uleberg kraftverk, og dette vil medføre endringer av dagens tappemønster. Gyvatn tappes normalt i forkant av vårflommen samt på sensommeren/høsten. Disse uttappingene skjer raskt, og gir markerte og unaturlige "flomtopper" i Skjerka og nedre del av Dåsåni. Vannføringer på godt over 10 m³/s er det normale i tilknytning til disse uttappingene. For å sikre jevn produksjon i Uleberg kraftverk vil dette tappemønsteret måtte endres, da en må tilstrebe en mer utjevnet og konstant tapping fra magasinet tilpasset kraftverkets slukeevne. Normalt vil således uttappingen om vinteren starte noe tidligere enn i dag, og foregå over et lengre tidsrom. Det gir en vesentlig mer beskjeden og jevnere uttapping med en gradvis synkende vannstand. Dette er en positiv endring i forhold til dagens meget brå og raske uttapping i forkant av vårflommen. Etter "vinteruttappingen" vil magasinet normalt fylles meget raskt i tilknytning til vårflommen, og vannstanden vil forbli på et høyt nivå gjennom resten av året. Sett i forhold til et normal år betyr det at vannstanden om sommeren og høsten vil pendle innenfor den øverste meteren i magasinet. En unngår dermed dagens praksis med fullstendig uttapping på sensommeren/høsten. For vassdraget nedstrøms Gyvatn betyr en slik endring at vannføringen blir mer konstant. Tappingen ut av Gyvatn vil i stor grad variere mellom 0,5 og 3 m³/s avhengig av tilsiget i det uregulerte feltet nedstrøms. Eksisterende tappemønster og framtidig tappemønster for et normal år er illustrert i vedlegg 8. Tilsvarende er det beregnet magasin vannstander for et tørrår (1947) og et våtår (1967). Det vises til vedlegg 9 og 10.

5. Teknisk plan

I det følgende omtales det omsøkt utbyggingsalternativet slik det er skissert på vedlagte kart, jf. vedlegg 11.

Hoveddata for Uleberg kraftverk

	Enhet	
Tilløpsdata.....		
Nedbørfelt Gyvatn (regulert).....	km ²	49,9
Nedbørfelt Hunsfoss (uregulert).....	km ²	42,4
Nedbørfelt - totalt.....	km ²	92,3
Midlere tilsig (1930-60).....	Mill. m ³ /år	107,9
Nyttbart tilsig (1930-60).....	Mill. m ³ /år	96,8
Midlere tilløp (1930-60).....	m ³ /s	3,43
Inntaksmagasin.....	m ³ - mill.m ³	15 000 - 0,015
Magasinprosent.....	%	0,01
Eksisterende reguleringsmagasin Gyvatn.....	mill.m ³	12,5
Magasinprosent - Gyvatn.....	%	20
Stasjonsdata.....		
Midlere brutto fallhøyde.....	m	179
Midlere netto fallhøyde.....	m	171
Midlere energiekvivalent.....	kWh/m ³	0,420
Antall aggregater.....	stk	2
Maks slukeevne.....	m ³	4,6
Aggregatytelse.....	MW	6,9
Produksjon.....		
Vinterproduksjon.....	GWh/år	24
Sommerproduksjon.....	GWh/år	14
Midlere produksjon.....	GWh/år	38
Brukstid.....	timer	5555

5.1 Inntak

Inntaket etableres ved toppen av Hunsfossen gjennom bygging av en gravitasjonsdam i betong. Dammen får fast overløp over damkronen på kote 370. I dammens vestre side monteres inntaksluke med nødstengefunksjon og lukehus. I tillegg monteres en bunntappeluke.

Dammen, som får en største høyde på ca. 4 m, skaper et lite inntaksbasseng med "stillestående" vannspeil som vil påvirke vassdraget oppstrøms dammen over en strekning på ca. 200 m. Vannstanden i inntaksbassenget vil kunne variere 1 m mellom kote 370 og kote 369. Denne meteren utgjør et volum på i underkant av 15 000 m³.

Middelvannføringen (Q_{middel}) ved Hunsfoss er beregnet til 3,43 m³/s. 10 % av Q_{middel} , som tilsvarer 0,34 m³/s, legges til grunn som utgangspunkt for minstevannføring forbi inntaksdammen. Minstevannføringen vil bli sluppet via et innstøpt rør eller lignende fast innretning i dammen på et nivå under LRV som gjør at strekningen nedstrøms dammen er sikret kontinuerlig minstevannføring tross vekslende vannstand i inntaksbassenget.

5.2 Driftsvannvei

Vannet ledes fra inntaket til kraftstasjonen gjennom en ca. 1450 m lang nedgravd rørgate. Det

legges til grunn bruk av GUP-rør i hele rørtraséen med en diameter på 1,4 m, eventuelt 1,6 m i øvre del. I øvre del av rørtraséen er det lite løsmasser så her vil røret sannsynligvis bli lagt langs og delvis i eksisterende vei i en utsprengt grøft. Når det gjelder denne øvre del av vannveien er det også mulig at en del av rørgaten kan erstattes med en overdekket kanal. Detaljprosjekteringen vil avdekke om dette kan være et aktuelt alternativ. I resten av rørtraséen er mektigheten til løsmassene slik at røret kan graves ned til frostfritt nivå hele veien ned til kraftstasjonen. Utløpet fra kraftstasjonen tilbake til vassdraget etableres som en åpen plastret kanal.

Nedgraving av rørgaten medfører begrensede areal- og landskapsmessige konsekvenser da rørgatetraséen blir gjenstand for etterbehandling i form av planering og tilsåing. For øvrig er rørgatetraséen justert slik at den ikke lenger kommer i konflikt med registrerte kulturminner og kulturmiljø, jf. rapport av 13.11.02 fra kulturvernseksjonen hos Aust-Agder fylkeskommune. Denne rapporten omtales nærmere under kap. 9 "Virksomheter" i det følgende, jf. pkt 9.5.

5.3 Kraftstasjon

Kraftstasjonsbygningen etableres på vestsiden av elva ca. 200 m nedenfor eksisterende vei.

Kraftstasjonsbygningen får en grunnflate på ca. 200 m², og skal foruten 2 aggregater ha plass til 2 generatorer, trafo, apparatanlegg, kontrollanlegg og sanitæranlegg. Bygningen vil bli oppført i betong og tre i samarbeid med arkitekt. Mek-tigheten av løsmasser synes gunstig i området, og det gjør det sannsynligvis mulig å fundamen-tere bygningen på fast fjell.

5.4 Veier

Det er lagt opp til at eksisterende veier i størst mulig grad skal benyttes. Behovet for bygging av nye veier blir derfor beskjedent. Det er ønskelig at adkomsten til kraftstasjonen i anleggsperioden og senere blir til minst mulig sjenanse for boliger og gårdbruk på Uleberg. Etter dialog med grunneierne benyttes eksisterende vei inn til husmannsplassen "Heimre Ås" som utgangspunkt for adkomstvei fra fylkesveien. Denne veien forlenges gjennom bygging av ca. 600 m ny vei fram til kraftstasjonen, og vil i hovedsak følge traséen til en eksisterende traktorvei. Tufte- ne, røysene og det gamle dyrkingsarealet vest for eksisterende vei ved "Heimre Ås" vil i størst mulig grad bli skjermet for nye inngrep. For å sikre videre adkomst fra kraftstasjonen opp til inntaksområdet må det bygges ytterligere 150 m ny vei. Denne veien bygges parallelt med rørgata opp til eksisterende skogsbilvei som krysser området ved Rovelia. De nye veiene vil også komme grunneier til nytte i forbindelse med skogsdrift. Eksisterende vei opp til inntaksområdet kan i det vesentlige brukes som den er uten oppgradering bortsett fra ved inntaksdammen. Her vil veien måtte legges om både ved selve dammen og langs inntaksbassenget over en strekning på ca. 200 m. Ved dammen etableres en kombinert parkerings- og snuplass.

5.5 Riggområder etc.

I direkte tilknytning til kraftverkstomta settes det av et areal til riggområde for midlertidig bruk i anleggsperioden hvor kontorbrakke mv. plasseres. Videre blir det et mindre riggområde opp ved inntaksdammen. Når det gjelder lag-

ring av utstyr og materiell vil en i størst mulig grad benytte eksisterende velteplasser langs skogsbilveiene i området.

5.6 Landskapspleie – etterbehandling

Samtlige arealer til permanent og midlertidig bruk vil bli gjenstand for etterbehandling i form av opprydding, planering og tilsåing. Dette er arbeider som vil bli utført i samarbeid med NVE som tilsynsmyndighet. I forbindelse med etablering av rørgaten og kraftstasjonsbygningen vil en forsøke å bevare mest mulig av eksisterende skog slik at landskapsbildet påvirkes minst mulig.

5.7 Produksjonsberegninger

Det er gjennomført produksjonsberegninger basert på et beregnet tilsig til Hunsfoss. Beregningen av tilsiget til Hunsfoss er basert på vannmerke "Byglandsfjord lokal" skalert for forskjeller i areal og spesifikt avløp for perioden 1930-90 samt kontrollert mot en serie utarbeidet av Agder Energi for vannmerke "Logna" i et nabovassdrag lenger vest. Produksjonen i Uleberg kraftverk vil påvirkes av flomtapet over inntaksdammen, som igjen i betydelig grad er påvirket av tappestrategien for Gyvatn. I produksjonsberegningene er det lagt til grunn at tappingen fra Gyvatn tilpasses tilsigsforholdene i restfeltet nedstrøms Gyvatn på en mest mulig optimal måte, slik at flomtapet begrenses. Mulighetene for å begrense flomtapene gjennom nevnte tilpassing er imidlertid beheftet med stor usikkerhet grunnet den beskjedne magasinkapasitet til Gyvatn (magasinprosent på 20), og det uregulerte nedbørfeltets størrelse (46 % av det totale nedbørfeltet). For øvrig er det lagt til grunn kontinuerlig minstevannføring på 10 % av Q_{middel} som tilsvarer en vannføring på 0,34 m³/s.

Forutsatt en optimal kjøring av Gyvatn-magasinet (dvs. en meget aktiv kjøring for å redusere flomtapene) viser beregningene for 3 alternative stasjonsutrustninger at produksjonen i et normalår kan komme opp i 38-39 GWh med et flomtap varierende fra 0 til 2,5 %.

Alt.	Slukeevne (m ³ /s)	Q/Q _{midl} *	Effekt (MW)	Produksjon			
				Vinter (GWh)	Sommer (GWh)	År (GWh)	Flomtap mill.m ³ /år (%)
A	3,9	1,25	5,8	24	14	38,4	2,7 (2,5 %)
B	4,6	1,50	6,9	24	14	38,6	0,4 (0,4 %)
C	5,2	1,67	7,8	25	14	39,1	0,1 (0,1 %)

* Q_{midl} er fratrukket en minstevannføring på 0,34 m³/s som gir 3,09 m³/s som Q_{midl} i tabellen.

Det er så langt (jf. søknad om fritak fra Samla plan) alternativ B som peker seg ut som det mest sannsynlige, og det er derfor dette som er presentert i tabellen for hoveddata innledningsvis, jf. side 7. Det tas imidlertid forbehold om justeringer i forbindelse med detaljprosjekteringen.

Det understrekes at foreliggende produksjonsberegninger er basert på ukesverdier for et normalår. Dette gir normalt et for optimistisk bilde av produksjonen, da døgnvariasjonen i nedbør er større enn hva vannføringskurven basert på ukesverdier for et normalår viser. En må således forvente et reelt større flomtap enn det

den teoretiske kurven for et normalår skulle tilsi. Det kan også stilles spørsmål ved hvor sannsynlig det er å få til en optimalisering som skissert ovenfor mhp kjøring av Gyvatn-magasinet, jf. den beskjedne reguleringsgraden (20 %) og størrelsen på det uregulerte feltet (46 %). Et anslag over flomtapet på eksempelvis 5 %, gir en produksjon i et normalår på omkring 36-37 GWh.

Årstall	2003	2004	2005
Konsesjonsbehandling	██████████	██████████	
Detaljprosjektering, anbud, investeringsbeslutning	██████████		
Anleggsperiode		██████████	██████████

5.9 Elektriske installasjoner i kraftverket

Kraftstasjonen blir utstyrt med 2 stk generatorer med en ytelse på ca. 2,7 MVA og 5,1 MVA direkte koblet til hver sin turbin på ca. 2,4 og 4,6 MW.

Videre blir stasjonen utstyrt med transformorkapasitet på inntil 10 MVA. Det er foreløpig ikke tatt standpunkt til antall transformatorer eller om de skal være oljefylte eller tørrisolerte. Koblingsanlegget på 22 kV får en utgående linje.

Det tas forbehold om justering av størrelsen på ovennevnte installasjoner i forbindelse med detaljprosjekteringen da ytelsen på turbinene kan bli justert både opp og ned.

5.10 Kobling til sentralnettet – kraftoverføring - kraftlinjer

Uleberg kraftverk tilknyttes eksisterende 22-kV-linje i Dåsvalldalen. En slik nettilkobling betyr bygging av ca. 850 m ny 22-kV kraftlinje. Det foreligger 2 mulige alternativer mhp linjetype, dvs. tradisjonell luftlinje eller hengekabel.

Tradisjonell 22-kV luftlinje, som normalt er det rimeligste alternativet, krever et byggeforbuds-/ryddebelte på 15 m. Fra kraftstasjonen vil linjetraseen delvis følge adkomstveien ned mot fylkesveien, og føres korteste vei bort til eksisterende linje.

Benyttede hengekabel (isolert enkel kabel som kan benyttes både i jord, vann og luft) vil denne kunne graves ned på deler av strekningen, fortrinnsvis parallelt med adkomstveien. Der hengekabelen eventuelt framføres som luftlinje kreves et rettighetsbelte på 6 m (minimum ryddebelte 3 m).

For øvrig må eksisterende linje i Dåsvalldalen oppgraderes på strekning ned til Dåsnes (6 km) og videre mot Evje (3 km). Oppgraderingen vil bestå i økning av tverrsnittet på strømførende ledninger samt utskifting av dagens enkeltmaster med dobbeltmaster.

I tillegg er det nødvendig å forsyne inntaksarrangementet ved Hunsfoss med permanent strømforsyning for lukemanøvrering mv.. Det

5.8 Byggetid og framdriftsplan

Byggetiden er beregnet til i overkant av 1 år med antatt oppstart av anleggsarbeidene våren 2004 og idriftsettelse sommeren 2005.

Følgende framdriftsplan er lagt til grunn:

kan gjøres ved å grave ned en lavspentkabel (400 V) i rørgatetraseen.

Netteier og områdekonsesjonær i området er Agder Energi Nett AS (AEN). AEN eier og drifter eksisterende 22 kV-linje i Dåsvalldalen, og vil gjennom sin områdekonsesjon stå for ovennevnte oppgradering av eksisterende linje slik at den kan ta imot kraften fra Uleberg kraftverk. Etter energiloven søkes det derfor kun om konsesjon for nettilkobling via ny 22 kV luftledning, alternativt hengekabel, fra kraftstasjonen fram til eksisterende 22 kV-linje. De omsøkte ledningene har følgende spesifikasjoner:

- 22 kV luftlinje – 120 FeAl
- 22 kV hengekabel – 240 Al

5.11 Driftsforhold

Kraftverket vil være ubemannet, dvs. at driften av kraftverket vil bli fjernstyrt fra AEP sin driftsentral, men med regelmessig tilsyn utført av driftspersonell.

6. Forholdet til rettighetshavere

Fallrettighetene i Skjerka, som vil bli utnyttet i tilknytning til Uleberg kraftverk, ble ervervet gjennom avtaler av Kristiansand Energiverk (KEV) på 60-tallet, og eies i dag i sin helhet av Agder Energi Produksjon (AEP). Berørte grunneiere og AEP forsøker gjennom minnelige avtaler å bli enig om et endelig oppgjør, som omfatter areal- og rettighetsserverv knyttet til gjennomføring av utbyggingen, herunder areal til veier, kraftstasjon, rørgate, inntaksbasseng/-dam, kraftledninger og sluttoppgjør for fallrettighetene.

Det er avgjørende for prosjektets videre framdrift å kunne tiltre nødvendige arealer og rettigheter når konsesjon og godkjent arealdisponering foreligger. Uavklarte forhold knyttet til inngåelse av minnelige avtaler er bakgrunnen for at det søkes om ekspropriasjonstillatelse og tillatelse til forhåndstiltredelse i medhold av origningsloven.

Det er redegjort nærmere for arealbruken og arealerverv på de respektive eiendommene under kapittel 11 "Arealdisponering" nedenfor.

7. *Forholdet til andre planer – Samla plan, kommunale planer og verneplaner*

Det foreligger Samla plan prosjekter som berører Skjerkavassdraget. Disse er omtalt i Samla plan rapport nr. 115-72 Otra-Gyvatn og nr. 115-73 Otra-Dåsvatn. Begge disse prosjektene er plassert i kategori 1.

Førstnevnte prosjekt (Gyvatn-prosjektet) gikk bl.a. ut på en overføring av Gyvatn med tilhørende utbygging mot Byglandsfjord. Det vises til vedlegg 12. Deler av nedbørfeltet som var planlagt utnyttet i dette prosjektet, dvs. Melåni, er nå utnyttet i et småkraftverk i nevnte vassdrag. Det opprinnelige prosjektet i Samla plan med overføring til Byglandsfjord var kontroversielt da det var beheftet med en del omstridte miljøkonsekvenser. Det gjaldt særlig i forhold til overføring av et "fremmed" vassdrag til Byglandsfjord og i forhold til sterkt redusert vannføring i Skjerka og Dåsåni. Nevnte miljøkonflikter samt det faktum at en betydelig del av det opprinnelige nedbørfeltet nå utnyttes i kraftverket i Melåni, gjør at dette prosjektet nå er lite aktuelt.

Det andre prosjektet (Dåsvatn-prosjektet) gikk ut på en overføring av deler av Skjerka til Dåsvatn (Dåsåni). Det vises til vedlegg 13. Inntaket i Skjerka var planlagt ved Kronevatn med tilhørende reguleringsmagasin i Vassendvatn og Vetrehusvatn. En forutsetning som lå til grunn for prosjektet var overføring av Gyvatn til Byglandsfjord. Også dette prosjektet var beheftet med negative miljøkonsekvenser, særlig knyttet til regulering av Vassendvatn og Vetrehusvatn, redusert vannføring i nedre del av Skjerka samt i forhold til overføring av et "fremmed" vassdrag til Dåsvatn. Dette er forhold som sammen med de endrede forutsetningene knyttet til overføring av Gyvatn gjør at også dette prosjektet nå er mindre aktuelt.

I gjeldende kommuneplanen inngår området i et såkalt LNF-område (Landbruk-, natur- og friluftsområde) som består av 2 ulike soner. Sone 1, som omfatter kraftstasjonsområdet og nedre del av rørgaten, har bestemmelser om at bebyggelse (boligbygging, ervervsbebyggelse og bebyggelse tilknyttet landbruket) ikke er tillatt nærmere enn 50 m fra vassdrag. Videre kan det kreves utarbeidet reguleringsplan. Sone 2, som omfatter inntaksdammen og øvre del av rørgaten, tillater ikke spredt boligbygging og fradeling nærmere enn 50 m fra vassdrag.

Forholdet til gjeldende kommuneplan og behandling i medhold av plan- og bygningsloven (Pbl) er tatt opp med kommunen i møter og korrespondanse. Det vises i denne forbindelse til AEP's brev av 02.04.03 til Evje og Hornnes kommune hvor det er anmodet om at kommunen fatter nødvendige vedtak i forhold til gjeldende kommuneplan og Pbl. Kommunen for-

ventes å gi dispensasjon fra gjeldende plan, jf. Pbl's § 7. Videre behandling av planer om arealbruk i tilknytning til Uleberg kraftverk vil dermed kunne skje i medhold av vannressursloven i tilknytning til konsesjonsbehandlingen.

Prosjektet berører verken verna vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

8. *Fordeler med tiltaket*

Uleberg kraftverk vil bidra til økt krafttilgang i form av en årlig kraftproduksjon på 38-39 GWh. Det tilsvarer årsforbruket til opp mot 2000 boliger (forutsatt et årsforbruk på 20 000 kWh pr. bolig).

Byggingen vil ellers bidra til lokal verdiskaping og sysselsetting i anleggsperioden. Størrelsen på kraftverket tilsier at lokale næringsinteresser kan få oppdrag og leveranser i forbindelse med anleggsarbeidene. Videre vil kommunen bli tilført årlige inntekter i form av skatter og avgifter knyttet til driften av kraftverket. Utbyggingen vil også kunne bidra til å bedre næringsgrunnet for gårdsbrukene på Uleberg.

Det eksisterende strømmettet (22 kV) i Dåsvannsdalen, dvs. på strekningen fram til Evje, vil bli gjenstand for en opprusting/oppgradering som også vil komme lokalsamfunnet til gode. Uleberg kraftverk vil ellers bidra til å sikre effektivtilgangen til lokalsamfunnet i en gitt krisesituasjon, og det vil bidra til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall i sentralnettet.

Det ligger til rette for at en realisering av Uleberg kraftverk, foruten å gi et bidrag til ny produksjonskapasitet, også vil medføre miljøgevinst for Skjerkavassdraget og nedre del av Dåsåni. Jevnere vannføring nedstrøms Gyvatn vurderes som en natur- og miljømessig fordel for vassdraget sett under ett. Dette er et forhold som omtales nærmere under kapittel 9 "Virkninger" nedenfor.

9. *Virkninger*

9.1 *Hydrologi*

Jevnere vannføring nedstrøms Gyvatn, dvs. reduserte perioder med lave vannføringer i forhold til dagens situasjon, vurderes som positivt natur- og miljømessig sett. Med unntak av selve utbyggingsstrekningen på 1,5 km vil jevnere vannføring med mer vanddekt areal bli en realitet på hele den 2 mil lange vannstrengen ned til samløpet med Otra. De negative virkningene som følger av redusert vannføring på selve utbyggingsstrekningen vil reduseres gjennom slipp av minstevannføring tilsvarende 10% av Q middel ved inntaket. Det er i denne forbindelse grunn til å minne om at hvis Uleberg kraftverk ikke realiseres vil hele vassdraget nedstrøms Gyvatn i lengre tidsrom hvert år kun tilføres en minstevannføring på 0,3 m³/s ut av Gyvatn. Utbyggingsstrekningen vil således ikke bli vesentlig sterkere berørt enn den i perioder allerede er

i dag. Graden av berøring blir derimot av mer permanent karakter da bortledning av vann via rørgate og kraftverk gjøres gjeldende hele året. Det vil være i tilknytning til flomtap og overløp over inntaksdammen at utbyggingsstrekningen tilføres vann utover minstevannføringen.

9.2 Landskap og naturverdier

Landskapsmessig vil utbyggingen kun ha lokale konsekvenser. Området ligger godt skjermet for innsyn, og en må derfor tett innpå både inntaksdam og kraftstasjonsbygning før en oppfatter dette som fremmedelementer i landskapet. Rørgatetraséen blir et synlig inngrep fra nærområdet, men skogen langs traséen gjør at innsynet blir begrenset. Rørgaten vil i sin helhet bli gravd ned i bakken. Det gjør at traséen over litt tid vil få et vegetasjonsdekke. Vegetasjonen i traséen må imidlertid begrenses gjennom regelmessig rydding og kultivering da det ikke kan tillates at rørene kan bli påvirket av røttene fra større trær. Det vises til vedlegg 14 som gjennom foto gir en illustrasjon på en før/etter situasjon på utbyggingsstrekningen samt ved inntaksbassenget.

For øvrig er området sterkt preget av skogsdrift, og det tilsier at flora og vegetasjon har et begrenset artsmangfold med vanlige arter som er typiske for området. Det vises til vedlegg 14 som gir en oversikt over landskap, vegetasjon og eksisterende inngrep i utbyggingsområdet.

I forhold til naturverdier, herunder biologisk mangfold, forventes utbyggingen å bidra til bedre forhold når man ser hele vassdragsstrekningen fra Gyvatn til Otra under ett. I og med at kraftstasjon og vannvei i fjell ikke lenger er et aktuelt utbyggingsalternativ blir det ingen arealinngrep på østsiden av Skjerka. En ny vei på østsiden av Skjerka ned til fylkesveien kunne kommet i konflikt med området ved Anskjærmoen (registrert rikt biologisk mangfold), men i og med at det er rørgatealternativet som videreføres er dette ikke lenger noen reell problemstilling.

Det biologiske mangfoldet i og langs selve vassdraget er naturlig nok påvirket av eksisterende regulering av Gyvatn. Dette tilsier at det biologiske mangfoldet vil endres i positiv retning da vanddekt areal økes som følge av en mer konstant og utjevnet vannføring ut av Gyvatn. For øvrig vil det store uregulerte feltet nedstrøms Gyvatn bidra til at "naturlig" variasjon i vannføringen opprettholdes.

De biologiske forholdene på elvestrekningen som berøres direkte av utbyggingsplanene ble undersøkt høsten 2002 av Jan Henrik Simonsen i samråd med fiskeforvalter Dag Matzow (miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Aust-Agder). Undersøkelsen omfattet både fisk og bunndyr. Den bekreftet at aure er eneste fiskeart på strekningen. Fisketettheten, som ble registrert ved hjelp av elektrisk fiskeapparat, var lav på samtlige stasjoner som fordelte seg på inntaksområdet, utbyggingsstrekningen og

strekningen nedstrøms utløpet. Bunndyrundersøkelsen avdekket en arts sammensetning som er vanlig å finne i mer eller mindre forsurede vassdrag på Agder. De dominerende bunndyrgruppene var som forventet steinfluer, døgnfluer og vårfluer, og det ble ikke funnet sjeldne eller truede arter. En pH på omkring 5,5 indikerer at vassdraget ikke er av de sureste i området. For øvrig viste vannprøveanalyser et lavt humusinnhold som kombinert med relativt lav alkalitet gjør vassdraget følsomt for sure episoder. Rapporten vedrørende ovennevnte undersøkelser er datert november 2002, og den gir en detaljert omtale av registreringer og resultater.

I det følgende siteres rapportens oppsummerende vurdering:

"De fysiske gyte- og oppvekstmuligheter for aure er gode i store deler av området. Bunnsubstrat og strømførhold var varierte, med passende innslag av store stein som gav gode muligheter for skjul.

Lokalbefolkningen mente det var godt med fisk i elva. Det ble imidlertid påvist nokså lave fisketettheter. Særlig var det lite årssyngel. Dette tyder på at det har vært en episode med surt vann i løpet av sommeren 2002, noe som har vært tilfelle andre steder i fylket. Siden årssyngel er mest følsom vil de være hardest rammet.

Vannet hadde en pH på ca. 5,5. Dette er godt nok til at fiskebestander kan eksistere, men det vil være muligheter for at sure episoder kan slå ut deler av enkelte årsklasser. Skjerka får et bidrag av kalket vann fra Vethusvatn, men dette er ikke nok til at vannkvaliteten blir god.

Bunndyrfaunaen besto av arter og grupper som forventet i forsuringspåvirkede vassdrag i Agderfylkene. I den artsbestemte delen av materialet var det ingen sjeldne eller truede arter.

Tettheten av bunndyr var gjennomsnittlig, det vil normalt ikke være mangel på bunndyr som begrenser fiskeproduksjonen. Dette viser også gjennomsnittslengden på yngelen."

I og med at utbyggingsstrekningen i utgangspunktet er berørt av en regulering som over lengre tidsrom har gitt en vannføring tilsvarende det som vil bli framtidig minstevannføring, kan det forventes at det biologiske mangfoldet ikke endres i vesentlig grad.

9.3 Berørte brukerinteresser – ferdsl, fiske og friluftsliv

Allmennhetens bruk av området er i stor grad knyttet til ordinært friluftsliv. Adkomstmulighetene er imidlertid begrenset da skogsbilveien inn langs vassdraget er stengt med bom nede ved Uleberg. Adkomstmulighetene inn i området endres ikke gjennom en realisering av Uleberg kraftverk.

Vassdraget er i dag nærmest uten betydning når det gjelder fritidsfiske grunnet vannføringsvariasjonene og virkninger av sur nedbør. Det er opplyst fra grunneierhold at det finnes småfallen aure og bekkerøye i deler av vassdraget. Fiskeretten tilligger i sin helhet grunneierne, og det selges ikke fiskekort. Det vises for øvrig til undersøkelsene høsten 2002 vedrørende fisk og bunndyr som er omtalt nærmere ovenfor.

Manøvreringen av Gyvatn vil måtte tilpasses driften av Uleberg kraftverk, og dette vil medføre endringer av dagens tappemønster for Gyvatn.

Om sommeren og høsten vil vannstanden i Gyvatn i snitt ligge høyere enn i dag. En unngår bl.a. dagens praksis med en fullstendig uttapping på sensommeren/høsten. I forhold til båtbruk, fiske og friluftsliv vurderes dette som positivt. En tidligere uttapping av Gyvatn vinterstid kan medføre mer oppsprukket is i strandsonen enn det som er tilfelle i dag. Uttappingen vil imidlertid skje over et lengre tidsrom som gir en vesentlig mer beskjeden og jevnere uttapping, med en mer gradvis synkende vannstand, enn det som er tilfelle ved dagens meget brå og raske uttapping.

Det vises til vedlegg 9 som viser dagens vannstandsutvikling for Gyvatn i et normalår samt framtidig vannstandsutvikling basert på etablering av Uleberg kraftverk.

I forhold til både ordinært friluftsliv og fiske vurderes området totalt sett å få større verdi. En begrenset utbygging i vassdragets nedre del vil bidra til jevnere vannføring i øvrige deler av vassdraget. Dette vil gjelde fra Gyvatn og helt ned til samløpet med Otra.

9.4 Forurensning, vannforsyning samt vilt-, jord- og skogbruksforhold

Sett i forhold til forurensning, vannforsyning samt vilt-, jord- og skogbruksforhold vurderes utbyggingen å ha minimale eller ingen negative konsekvenser. Vassdraget nyttes i dag ikke til vannforsyning eller jordvanning.

9.5 Kulturminner og kulturmiljø

Kulturvernseksjonen i Aust-Agder fylkeskommune deltok på møte og befaring 05.09.02 hvor det ble orientert om utbyggingsplanene. Den 16.10.02 gjennomførte kulturseksjonen en registrering for å klarlegge hva som fantes av kulturminner i området. Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner, men derimot en del rester etter eldre bosetning fra 1800-tallet. Dette er nærmere beskrevet i rapporten fra kulturvernseksjonen oversendt fra Aust-Agder fylkeskommune ved brev av 13.11.02.

Rapportens konklusjon siteres i det følgende:

”Det er ikke funnet automatisk fredete kulturminner i området. Derimot finnes flere kulturhistoriske interessante bygninger og dyrkingsspor i området. Kulturvernsek-

sjonen vil derfor be at det tas hensyn til disse i så vel anleggsfasen som i driftsfasen:

- Kulturvernseksjonen vil anbefale alternativet på østsiden av Skjerka, da det ikke er noen konflikt med kulturminner eller kulturmiljøer.
- På Heimås bør det ikke foretas inngrep i tuftene, røysene eller i det gamle dyrkingsarealet vest for eksisterende veg.
- I Rovelia bør rørtraseen plasseres øst for de gamle rydningsrøysene og steingjerder.
- På Homme bør inngrepene minimaliseres. Kulturseksjonen vil derfor anbefale alternativet med rørtrase øst for Homme (se vedlegg 2).
- Ved kraftstasjonen i det vestre alternativ bør et vegetasjonsbelte stå igjen opp mot kulturlandskapet ved Rovelia.”

Basert på ovennevnte registreringer og anmodninger er utbyggingsplanen justert for å unngå å komme i konflikt/berøring med de kulturminner som kulturvernseksjonen har avdekket. Det gjelder bl.a. rørgatetraseen som er flyttet østover i forhold til husmannsplassen ved Hommen. Det samme gjelder for den gamle rydningen ved Rovelia. Videre vil veien forbi husmannsplassen Heimre Ås (Heimås) legges slik at den ikke kommer i konflikt/berøring med de registrerte tuftene og rydningsrøysene.

Ovennevnte justeringer gjør at prosjektet ikke kommer i konflikt med registrerte kulturminner. Kulturlandskapet blir således berørt i meget beskjeden grad.

9.6 Flom og erosjon

Utbyggingen forventes ikke å få konsekvenser i forhold til flom og erosjon. Erosjon i tilknytning til mulige avbøtende tiltak i form av terskler er omtalt nærmere under kapittel 10 i det følgende.

9.7 Samfunnsmessige konsekvenser

De samfunnsmessige konsekvensene vurderes og være av positiv art, og disse er nærmere omtalt under kap. 8 foran.

10. Avbøtende tiltak

På utbyggingsstrekningen vil det slippes en minstevannføring gjennom hele året. Ut fra estetiske og miljømessige forhold vurderes dette å være det klart beste avbøtende tiltaket på denne strekningen. Tiltak ut over dette i form av etablering av terskler mv. vurderes som uaktuelt fordi hele strekningen fra inntaket ned til utløpet av kraftverket er preget av et bratt fall som er svært lite egnet for bygging av terskler.

Nedstrøms kraftverket vil vannføringen, tilsvarende som for strekningen oppstrøms inntaket, være tilnærmet ”upåvirket” når kraftverket er i drift. Ved uforutsett stans i driften, såkalte utfall av stasjonen, vil derimot vannføringen nedstrøms kraftverket bli gjenstand for en brå

reduksjon for et kortere tidsrom, dvs. den tid det tar før et overløp over inntaksdammen når strekningen nedstrøms kraftstasjonsutløpet. Dette tidsrommet vil, avhengig av vannstanden i inntaksbassenget og tilsiget, kunne variere. Variasjonene vil anslagsvis være fra 10 min opp til i overkant av en time. Normalt vil vannstanden i inntaksbassenget ligge tett opp under HRV. Det medfører at overløp inntreer raskt med tilsvarende rask "etterfylling" av vann nedstrøms utløpet. Det er bare unntaksvis at det vil ta opp mot en time før et overløp når utløpsområdet. I en situasjon med uforutsett stans i driften av kraftverket vil vannføringsreduksjonen tilsvare driftsvannføringen (varierende mellom 0,7 m³/s og 4,6 m³/s). Vannføringen på strekningen umiddelbart nedstrøms utløpet vil være begrenset til minstevannføringen da restfeltet nedstrøms inntaksdammen er forholdsvis beskjedent. Minstevannføringen vil imidlertid gi en sikker vanntilførsel da den vil være upåvirket av en driftsstans.

Dette er som nevnt en uforutsett hendelse som vil inntreffe relativt sjeldent, men som vil kunne skape problemer for fisk nedstrøms kraftstasjonsutløpet. Mulige avbøtende tiltak vil være etablering av egnede oppholdslokaliteter i form av terskler eller utgraving av kulper, eventuelt etablering av en forbitappingsanordning i tilknytning til kraftstasjonen.

Sett i forhold til de beskjedne fiskeinteressene som er knyttet til denne strekningen, jf. pkt. 9.2 og 9.3 foran, vurderes etablering av en forbitappingsanordning som uaktuelt, da kostnaden med et slikt tiltak ikke vil stå i forhold til nytten. Derimot kan det være aktuelt å grave ut og dermed gjøre noen av de eksisterende kulpene like nedstrøms kraftstasjonsutløpet noe dypere for å sikre egnede oppholdslokaliteter for fisk når det inntreer uforutsette driftsstanser. Bygging av terskler vurderes som mindre aktuelt da disse kan skape fare for utilsiktet erosjon i tilnytning til flomsituasjoner, jf. den begrensede reguleringsgraden samt de betydelige løsmasseavsetninge-

ne som finnes på strekningen nedstrøms kraftstasjonsutløpet.

Ut over de avbøtende tiltak som er nevnt over og de tiltak som gjøres i tilknytning til landskapspleie, dvs. opprydding/istandsetting/tilsøing (ref. pkt 5.6 foran), finner en ikke grunnlag for ytterligere avbøtende tiltak da utbyggingen i seg selv bidrar til å redusere dagens reguleringsulemper på strekningen mellom Gyvatn og Dåsåni.

11. Arealdisponering

Med henvisning til beskrivelsen i kapittel 5, jf. pkt 5.1 – 5.5 foran er det utarbeidet en arealdisponeringsplan som gir oversikt over permanent og midlertidig arealbruk i tilknytning til utbyggingen. Videre er eiendomsforholdene illustrert ved angivelse av gnr./bnr., samt farger for å skille ut de berørte eiendommene. Arealdisponeringsplanen tar utgangspunkt i utbyggingskartet, jf. vedlegg 11, men er i tillegg supplert med kartskisser over inntaksområdet og kraftstasjonsområdet. Det vises til vedlegg 15.

Det skilles mellom areal til midlertidig bruk i anleggsperioden og areal til permanent bruk i forbindelse med framtidig drift og vedlikehold av kraftverket. De midlertidige arealene vil bli tilbakelevert grunneier i oppryddet og etterbehandlet stand i tråd med de anbefalinger som fremmes av NVE som tilsynsmyndighet. Arealer til permanent bruk for tekniske installasjoner mv. erverves normalt til full eiendom. Disse arealene blir gjenstand for tilsvarende opprydding/istandsetting som nevnt ovenfor. Videre erverves det permanent bruksrett der dette finnes hensiktsmessig, eksempelvis i forbindelse med veier og neddemt areal. Også for rørgate-traseen erverves en permanent bruksrett i forhold til selve røret samt framtidig skjøtsel av vegetasjon i traseen.

Søknad om ekspropriasjonstillatelse og tillatelse til forhåndstiltredelse i medhold av oreigningsloven omfatter følgende areal- og rettighetserverv fra angitte eiendommer/eiere:

Gnr/bnr	Eier/adresse	Arealbruk
9/5 og 9/23	Magne Møllen Jortveit 4737 Hornnes Gunstein Uleberg Møllen Drengsrudveien 66 1385 Asker	Permanent bruk: Inntaksområde (dam, inntak, lukehus) Neddemt areal (rett til neddemming) Veiomlegging ved inntak Trase for rørgate (5-10 m bredde, 1450 m lengde) Kraftstasjonsområde Ny adkomstvei og kraftlinje, inkl. opprust./utvidelse av eksisterende vei Bruksrett til nye og eksisterende veier Midlertidig bruk: Riggområde ved kraftstasjon og inntak samt ved ny adkomstvei
9/13	John Olav Uleberg, Uleberg, 4737 Hornnes	Permanent bruk: Inntaksområde (inntaksdam) Neddemt areal (rett til neddemming) Bruksrett til eksisterende veier Midlertidig bruk: Riggområde på eksisterende velteplass

Det gjøres oppmerksom på at arealstørrelsen i tabellen ovenfor er å betrakte som ca.-tall. Nøyaktig oppmåling vil bli foretatt i tilknytning til gjennomføringen av selve anleggsarbeidene.

Permanent bruksrett til eksisterende bomvei mellom Uleberg og Vassendvatn (veien forbi inntaket) erverves fra veiforeningen.”

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Åseral kommune og Evje og Hornnes kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkesmannen, fylkeskommunen og til berørte statlige forvaltningsorganer. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Bygland kommune uttaler i brev av 27.10.03:

”Bygland kommune forutsetter at tappestrategien vert slik som det er skissert i konsesjons-søknaden for Uleberg kraftverk. Dette vil vere positivt for friluftsliv og fiske i området. Bygland kommune har ellers ingen merknader til konsesjonssøknaden for Uleberg kraftverk.”

Evje og Hornnes kommune uttaler i brev av 13.11.03:

”Evje og Hornnes kommune er i utgangspunktet positiv til utbygging av Uleberg kraftverk under forutsetning om at det tas følgende hensyn:

1. Det må brukes kabler i stedet for luftlinje der oppgradering/ny linje berører områder med kulturmiljø og kantsoner mot vassdrag. Dette gjelder også ved oppgradering av eksisterende nettverk til Evje.
2. Landskapsmessige tiltak mht. kulturminner, beskrevet i brev fra Aust-Agder fylkeskommune av 13.11.02, må følges som anvist – også i anleggsperioden.
3. Inntaksdammens høyde reduseres fra 4 m til 3 m jf. uttalelser fra Fylkesmannens miljøvernveddeling, Aust-Agder og Direktoratet for naturforvaltning.
4. For å begrense inngrep i natur- og kulturmiljø må eksisterende infrastruktur (veger m.m.) benyttes i størst mulig grad
5. Det forutsettes at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av Uleberg kraftverk før St.prp. nr. 73 (2001-2002) Ny konsesjon Byglandsfjord m.m. er ferdig behandlet i Olje- og energidepartementet.

Vi referer videre:

”Slik søknaden foreligger, er det unngått direkte konflikt med kjente kulturminner og/eller lokaliteter med biologisk mangfold. Det vil allikevel skje mange vesentlige terrenginngrep som vil sette varige spor i landskapet. Terrenginngrepene strekker seg ut over Uleberg-området, da tiltaket også medfører oppgradering av led-

ningsnettet med 15 m huggegata fra Uleberg til Evje. Miljø- og landskapskonflikter ved dette er ikke vurdert i søknaden.

Inngrep

Det skal bygges en 4 m høy inntaksdam i Hunsfossen. Hunsfossen vil derfor ikke lengre bli den naturperlen den er i dag. Strekingen mellom Hunsfossen og utløpet fra kraftstasjonen (1,5 km) vil få redusert vannføring hele året (0,3 m³/s). Resten av vassdraget får en mer stabil vannføring enn i dag. Regulerings høyde i inntaksdammen er satt til 1 m (mellom kote 369 og 370) som vil påvirke vassdraget oppstrøms over en strekning på 200 m.

Det skal legges ei nedgravd rørgate fra inntaksdammen til kraftstasjonen (ca. 1,5 km lang, med et fall på ca. 175 m). Nedgraving av ei rørgate med slike dimensjoner (1,4 og 1,6 m i diameter) vil medføre vesentlige terrenginngrep og sette varige spor i naturen. Øvre del av rørtraséen kan bli lagt som utsprengt grøft/overdekt kanal grunnet lite løsmasser i området.

Det skal bygges et kraftverk (i dagen) med 200 m² grunnflate, og det skal bygges 2 stk. ny veg (600 m fram til kraftstasjonen og 150 m fra kraftstasjonen til inntaksområdet). Det må i tillegg bygges 200 m ny veg langs inntaksbassenget, og det skal legges parkeringsplass og snuplass ved inntaksdammen.

TNM- styret har gitt dispensasjon fra kommuneplanens arealdel til dette (sak 102/03).

Anlegg av Uleberg kraftverk innebærer også at eksisterende 22 kV-linje i Dåsvedalen må oppgraderes fra Uleberg til Dåsnes (6 km) og videre til Evje (3 km) med økning av tverrsnittet på strømførende ledninger og utskiftning av dagens enkeltmaster med dobbeltmaster. Dette vil medføre store inngrep i vegetasjonsbeltet mot Otrass vestside fra Dåsnes til Evje. Nettkobling til kraftverket betinger bygging av 850 m ny 22 kV linje med ryddebelte på 15 m. Hengekabel (nedgravd) er nevnt som et mulig alternativ på denne strekning.

Kulturlandskap og miljø

Ulebergområdet utgjør et tradisjonelt kulturlandskap med steingjerder, rydningsrøyser og gammelt dyrkingsareal. Selv om inngrepet ikke berører noen av disse kulturminnene direkte, vil de allikevel forandre landskapet slik at det mister det autentiske preget. Det er derfor viktig at inngrepene minimaliseres, og at en følger anvisningene fra fylkeskommunen om vegetasjonsbelter mv. Ved befaringen uttalte fylkesarkeologen et ønske om at det legges åpen rørgate for å redusere terrenginngrepet. Dette er ikke nevnt i uttalelsen fra fylkeskommunen, da kulturseksjonen samlet sett anbefaler alternativet på østsiden av Skjerka (tilløps- og utløpstunnel). Det østre alternativet er av andre grunner ikke videreført i søknaden. Det bemerkes at rørgater i ho-

vedsak graves ned for enklere vedlikehold – ikke for å unngå synlige landskapseffekter.

Undersøkelse av fisk og bunndyr har ikke avdekket sjeldne eller truede arter i vassdraget. Fysiske gyte- og oppvekstforhold for aure er gode i store deler av området, men det ble avdekket nokså lave fisketettheter. Vannet hadde en pH på 5,5 ved undersøkelsen. Dette er godt nok til at fiskebestander kan eksistere, men sure episoder kan slå ut deler av enkelte årsklasser. Bunndyrfaunaen besto av arter og grupper som forventet i forsureningspåvirkede vassdrag i Agder.

Myrområdet mellom Vetrehusvatn og Vassendvatn i nedbørfeltet er kartlagt som spesielle naturtype og biologisk mangfoldområde (hekke- og trekkområde av regional verdi). En mer stabil vannføring i vassdraget er antatt å ville ha en positiv virkning på dette området med en mer beskjeden og jevnere uttapping fra Gyvatn.

Det er viktig å bevare et vegetasjonsbelte i kantsonene mot Otra. Ledningsnettene ligger noen steder så nær vassdraget at det er fare for at vegetasjonen ville bli helt fjernet ved oppgraderingen. Nettet krysser Otra ved gravfeltet på Verksmoen, slik at inngrepet også vil få landskapsmessige følger i dette området. Oppgradering med kabler bør være en alternativ løsning også på andre strekninger som krever spesielle hensyn (kulturmiljø og kantsoner).

St.prp. nr. 73 (2001-2002) Ny konsesjon for Byglandsfjord m.m.

Utbygging av Uleberg kraftverk forutsetter en fortsatt regulering av Gyvatn slik søknaden er lagt fram for NVE. Det nevnes også at fornyet konsesjon i Otra (St.prp. nr. 73 (2001-2002) Ny konsesjon for Byglandsfjord m.m.) har vært behandlet av Stortinget 25.02.03, og er ventet behandlet av Olje- og energidepartementet høsten 2003. Det bør derfor også nevnes at regulanten har motsatt seg Stortingets innstilling om å sette av 20 mill. kr til et krypsivfond, og har uttalt at videre regulering av vassdraget ikke vil ha noen økonomisk nytteverdi for regulanten dersom Olje- og energidepartementet opprettholder dette. Regulering av Gyvatn inngår i denne reguleringskonsesjonen. Det er derfor per i dag ukjent om reguleringen (herunder Gyvatn) vil bli opprettholdt, eller om kraftverkene i Otra i framtida bare vil nytte vannet fra de naturlige nedbørsfeltene.

På dette grunnlag har kommunen heller ikke regulert inn areal for utbygging av kraftverk i Fennefossen, selv om regulanten har gitt innspill om dette til arbeidet med ny arealplan.

Det er en forutsetning at alle reguleringskonsesjoner for vassdraget vurderes samlet. En ev. konsesjon for Uleberg kraftverk bør derfor ikke behandles og/eller innvilges før regulering i Otra er ferdig behandlet av Olje- og energidepartementet, da det endelige vedtaket kan medføre store forandringer."

Åseral kommune uttaler i brev av 07.11.03:

"Åseral kommune fekk "- søknad om konsesjon for Uleberg kraftverk i Skjerkavassdraget..." til uttale, frå NVE, ved brev av 05.08.03. Uttalefristen var sett til 10.09.03.

Ved gjennomgåinga av søknaden kom det fram at konsesjonen for reguleringa av Gyvatn (reguleringsmagasinet for Uleberg kraftverk) var ein del av "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget" og difor var denne saka uvedkomande. Åseral kommune stilte seg uforståande til dette fordi kommunen ikkje hadde hatt " Ny konsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget" til høyring og har difor ikkje fått høve til å gje sitt syn til kjenne når det gjelder ny konsesjon for regulering og bruk av Gyvatnmagasinet, og ein del av dette ligg inne i Åseral kommune.

Åseral kommune tok dette forholdet opp med NVE ved brev av 01.09.03. Kommunen hevda der at det var gjort sakshandsamingsfeil og gjorde krav om at denne måtte rettast opp slik at kommunen fekk høve til å koma med sitt syn i forhold til reguleringa av Gyvatn. Åseral kommune skisserte vidare tre alt. måtar å retta opp sakshandsamingsfeilen på:

- A: Ny handsaming av " Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget"
- B: Ny handsaming av deler av " Ny konsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget" (Gyvatn/Skj ekavassdraget)
- C: Reguleringa av Gyvatnmagasinet blir tatt inn som del av konsesjonshandsaminga i denne saka, "Uleberg kraftverk".

Kommunen meinte vidare at desse sakshandsamingsrutinene måtte avklarast før kommunen kunne uttala seg. Og vidare blei det gjort krav om ny uttalefrist.

Kommunen har ved brev av 16.10.03 fått svar frå NVE. I brevet vedgår NVE at Åseral ikkje blei høyrte og at dette var ein "beklageleg feil". Åseral kommune oppfatar vidare brevet frå NVE slik at dei har akseptert vårt alternativ c. som lyder slik: " Reguleringa av Gyvatnmagasinet blir tatt inn som del av konsesjonshandsaminga i denne saka, "Uleberg kraftverk".

Det er med denne bakgrunn Åseral kommune uttalar seg til søknaden om konsesjon for Uleberg Kraftverk.

Uttalen bygger på opplysningar i søknaden m.vedlegg og NVE si innstilling i Byglandsfjordsaka, som er henta inn frå deira heimeside i samsvar med NVE sine opplysningar i brev av 16.10.03. Andre opplysningar har me ikkje hatt tilgang til. NVE hevdar dessutan, i denne samanheng, at det ikkje ligg føra andre opplysningar i saka som ikkje kommunen er kjent med og som er vesentleg for å utarbeida høringsuttale i for Uleberg kraftverk.

Uttalefristen er sett til 01.11.03. Dette vil seia 14 dagar til postgang, saksførebuing og handsaming i kommunale organ. Ein slik frist for uttale i ei slik sak talar for seg sjølv når det gjelder sentrale myndigheter sin respekt for kommunen som lokal aktør og ansvarleg for areal, ressurs og miljøforvaltninga på lokalplan. Ytterlegare kommentarar til dette forholdet synest unødvendig.

Kort om planane:

Uleberg kraftverk ligg i Skjerkavassdraget som har sitt utspring i Gyvatn og renn ut i Dåsåni og vidare ut i Otra ved Dåsnes i Hornnes.

Vestre del av av Gyvatn ligg i Åseral kommune. Resten av området som blir rørt av utbyggingssplanane ligg i Bygland og Evje og Homnes kommunar.

For Åseral kommune er det særleg reguleringa av og køyremønsteret for Gyvatnmagasinet med det som naturleg høyrer saman med dette som har interesse.

Gyvatnmagasinet:

Gyvatn er regulert tidligare og går inn i konsesjonen for regulering av Byglandsfjorden og fjellvatn i Setesdalen, kgl.res. av 22.11.1912, og fornya i St.prp. nr. 73 (2001-2002) "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Ot-ravassdraget". I denne konsesjonen blei reguleringshøgda på 3,- m. oppretthalden og det er ingen restriksjonar knytt til reguleringa av Gyvatn (bortsett frå ein minstevassføring på 300 l/sek. i Skjerkavassdraget).

Tappestrategien for Gyvatn har hittil vore at vatnet har blitt tappa ut to gonger i året i løpet av nokre veker om våren (april) og nokre veker på ettersumaren (august). Denne reguleringseffekten er hittil utnytta av kraftverka i nedre delen av Otra. Med utbygging av Uleberg Kraftverk vil reguleringseffekten av Gyvatn bli utnytta i dette kraftverket og vil innebera ein annan tappestrategi for Gyvatnmagasinet enn den som har vore hittil.

Uleberg kraftverk:

Framtidig tappestrategi for Gyvatnmagasinet er, etter planane, at tappinga skal byrja tidlegare på vinteren slik at magasinet er heilt nedtappa i april. For så å fyllast opp att og køyrast med ein del variasjonar, men utan dei store nedtappingane resten av året.

Uttale:

Av dei forhold som planane for Uleberg kraftverk rører ved er det berre Gyvatnmagasinet som ligg i Åseral kommune. Denne uttalen avgrensar seg difor til dette magasinet og dei forhold som har samanheng med det.

Gyvatnområdet er eit mykje nytta område for friluftaktiviteter og det er difor viktig med så gode forhold som råd for å driva slik aktivitet.

Manøvreringsreglement:

Hittil har Gyvatnmagasinet blitt køyrt fritt med oppfylling og uttapping slik som regulanten har funne det mest tenleg. Dette har til vanleg innebore uttapping i stort tempo to gonger i året.

Me er klår over at denne tappestrategien vil endra seg dersom Uleberg kraftverk blir bygt. Om det blir hevda at køyring av eit ev. Uleberg Kraftverk vil innebera ei meir skånsam køyring av vassdraget er det etter kommunen sine erfaringar andre stader likevel trong om eit manøvreringsreglement som har visse rammer for tapping og bruk av Gyvatn. Eit slikt manøvreringsreglement bør vera ein del av konsesjonssøknaden og handsamast saman med denne. Ein kan ikkje sjå at det her føreligg slikt manøvreringsreglement. Det einaste ein finn er referat av deler av eit generelt reglement for heile vassdraget som er tatt i NVE si innstilling i "Byglandsfjordsaka". Dette inneheld berre vilkår for minstevassføring ut av Gyvatn.

Kommunen meiner difor at det må utarbeidast reglement som set visse rammer for bruken av Gyvatn og at dette må koma til høyring som eiga sak ev. tilleggssak til konsesjonssøknaden.

Med den korte tida me har til rådvelde har me ikkje no høve å koma med heilt konkrete forslag til innhald i eit reglement, men desse forholda bør avklarast og sikrast: Bestemt fyllingshøgde til bestemte tider på året for å sikra:

- båttrafikken

ved at vatnet ikkje blei tappa for mykje ned i den mest aktuelle bruksperioden, t.d. ikkje meir enn t.d. 1,- m under HRV i eit bestemt tidsrom om sumaren.

- ferdslø på isen om vinteren (inkl. påska)

ved at det blir sett krav til ein bestemt fyllingshøgde til etter ein bestemt dato på ettervinteren/våren.

Opplagsplass for båtar:

Det er berre på Koland, ved vestenden av Gyvatnet som det er bilveg heilt fram til vatnet. Denne går frå Espelid i Åseral og er open for trafikk ved å betala ein avgift. Denne tilkomsten er mykje nytta også av Setesdølane som då må køyra rundt og koma inn i dette heiområdet frå Åseralssida.

På grunn av dette ligg det jamt mange båtar ved Koland. Med nedtappa magasin er det tungt og vanskeleg for mange å få båten opp på trygg høgde i forhold til ev. høgvatn. Lagringa skjer også forholdsvis tilfeldig og lite tilfredstillande.

Eit naturleg krav, som mange ville ha nytte av, er eit praktisk arrangement for å dra opp båtar og ein grei plass og lagra dei i samband med opptrekket. Det bør og byggast eit enkelt lager for oppbevaring av motorar og utstyr til båten.

Åseral kommune meiner at eit slikt arrangement for opptrekk og lagring av båtar mv. må planleggjast og byggast då dette er ein mykje nytta stad for båtbruk også for ålmenta.

Undersøking av fiskebestand og ev. utsetjing av fisk:

I regulerte magasin er det sjølvsagt at konsesjonæren gjennomfører eller kostar gjennomføring av slike undersøkingar og set ut fisk i samsvar med dei behov som undersøkingane viser.

Så langt ein forstår har ikkje regulanten hatt slike pliktar i Gyvatn hittil (opplysningar innhenta frå Bygland kommune). Etter det ein forstår av NVE si innstilling i "Byglandsfjordsaka" har det i den saka sett fram krav om undersøking/utsetjing av fisk.

I innstillinga finn ein berre om dette " Vi har tatt med DN's forslag til vilkår. Vi har i tillegg valgt å utvide standardvilkåret med tiltak mot forsuring". Om dette inneber undersøking/utsetjingspålegg i Gyvatn veit me ikkje. Dersom dette ikkje er komen med tidlegare meiner Åseral kommune at slikt pålegg må innarbeidast i vilkåra i denne saka."

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler i brev av 17.09.03:

"Generelt:

Hunsfossen er naturperle med egenverdi og opplevelsesverdi. Ved en eventuell utbygging vil strekningen mellom Hunsfossen og utløpet fra kraftstasjonen vil få redusert vannføring hele året. Resten av vassdraget vil få en mer stabil vannføring enn i dag etter planene.

En relativt høy inntaksdam på 4 meter fører til omlegging av veien og neddemming av et interessant område, der en finner både kulturminne (steinalderboplass), kulturlandskap og estetiske verdier.

Kulturlandskap og miljø:

Ulebergområdet utgjør et tradisjonelt kulturlandskap med steingjerder, rydningsrøyser og gammelt dyrkningsareal. Selv om inngrepet ikke berører disse kulturminnene, vil likevel landskapet bli endret slik at det mister sitt preg. Fylkesarkeologen uttalte ved befaringen et ønske om at det legges åpen rørgate for å redusere terrenginngrepet.

I nedslagsfeltet ligger det gode orrfugllokaliteter. Det er dessuten inngrepsfrie naturområder på begge sider av vassdraget. Selv om disse ikke blir direkte påvirket ved utbygging bør de inngå i en helhetsvurdering.

Undersøkelsene av fisk og bunndyr i vassdraget har ikke avdekket sjeldne eller truede arter. De fysiske gyte- og oppvekstforholdene for ørret er gode i store deler av vassdraget, men det ble avdekket relativt lave fisketettheter (Simonsen 2002). Vannet hadde en pH på 5,5 ved

undersøkelsen. Dette gjør at fiskebestander kan overleve/eksistere, men sure perioder kan slå ut enkelte årsklasser. Bunndyrfaunaen besto av dyregrupper som er forventet å finne i forsurningspåvirkede vassdrag i Agder.

Myrområdet mellom Vetrehusvatn og Vassendvatn i nedbørfeltet er kartlagt som spesiell naturtype og biologisk mangfoldområde (hekke- og trekkområde av regional verdi). En mer stabil vannføring i vassdraget er antatt å ville ha en positiv virkning på dette området med en mer beskjeden og jevnere uttapping fra Gyvatn.

Krypsiv:

Problemvekst av krypsiv har vært et alvorlig problem i store deler av Otra og andre regulerte vassdrag i Agderfylkene. Det er gjort flere utredninger om omfang og mulige årsaksforhold. Et utredningsprosjekt er for tida i gang, og har sekretariat hos Fylkesmannen i Vest-Agder. Problemvekst synes å ha sammenheng med flere påvirkningsfaktorer, men det er klart at to viktige faktorer er:

- Substrat - vekst favoriseres hvis bunnsubstratet er sand eller slam
- Vannføringsregime - jevn og høy vannføring, særlig om vinteren, synes å favorisere vekst. Isgang vil ofte føre til at plantene rives opp. Det er derfor gunstig med å ha minst en periode hvert år med lavvannføring mens det er kaldt nok til at elva kan fryse til, fulgt av en rask økning i vannmengde som fører til isgang.

Søknaden viser at vannføringsregimet i Skjerka vil bli endret. Med dagens strategi er Gyvatn et magasin som i de fleste år holdes på HRV, med rask uttapping til LRV to ganger i året, normalt i februar og august. Den skisserte framtidige strategien vil føre til at vintertappingen starter tidligere, tidlig i januar, slik at vinter-vannføringen i Skjerka vil bli jevnere enn i dag.

Dette kan føre til en økt risiko for utvikling av krypsivveksten i innsjøer, kulper og loner, som Vassendvatn, Romedalsvatn og Mykestølsvatn.

Våre vurderinger:

I forbindelse med en eventuell regulering av vassdraget vil miljøvern avdelingen/ landbruksavdelingen i særlig grad fokusere på hensynet til allmenne interesser: estetikk, friluftsliv, fiske, kulturlandskap og biologisk mangfold.

Området har en betydelig verdi i forbindelse med friluftsliv og rekreasjon både for fastboende og tilreisende som søker naturopplevelse. Dette gjelder hele året. At området er lite preget av inngrep og hytter gjør at det har stor opplevelsesverdi. Området som berøres av de planlagte anleggene er av mindre betydning for fiske.

Det må derfor fokuseres på vannføring, skånsomme inngrep og skadebøtende tiltak. Miljøvernavdelingen mener følgende forhold er helt avgjørende å ta hensyn til ut fra det som er nevnt ovenfor:

- Inntaksdammen må bygges med lavest mulig høyde, og det bør brukes naturmaterialer i byggingen. Dette er for å dempe skadevirkningene i forhold til estetikk, kulturlandskap, friluftsliv og turisme. En meter mindre damhøyde vil bety mye for å ivareta disse verdiene.
- Alternativet med kraftstasjon, tilløps- og avløpstunnel i fjell ble fremholdt som beste løsning av utbygger ved Samla plan, en vurdering som nå er forlatt. De nye planene vil føre til langt flere irreversible inngrep. Det er derfor viktig å minimalisere bygging av anleggsveier. Andre inngrep må unngås for å ivareta biologisk mangfold.
- Rådmannen tilrår at nedgravde kabler brukes i stedet for linjenett for å skåne kulturmiljø og kantsoner mot vassdrag.
- Eventuelle overskuddsmasser må deponeres slik at skadevirkningen blir minst mulig. Dette må vises i konkrete planer.
- Det er viktig å sikre størst mulig minstevannsføring i det opprinnelige elveløpet, spesielt med tanke på opplevelsesverdier og biologisk mangfold.
- Effektene av reguleringen mht. krypsiv må avklares bedre. (Når St.prp. nr. 73 (2001-2002) Ny konsesjon for Byglandsfjord m.m. er behandlet i Olje- og energidepartementet høsten 2003).

Tappestrategien fra Gyvatn må inkludere lavvannføring i kalde perioder om vinteren, for å redusere risiko for problemvekst av krypsiv.

Landbruksavdelingen mener påvirkningen av jaktbart vilt, jord- og skogbruk er minimal. En utjevning av vannføringen nedstrøms kraftverket vil være en miljømessig forbedring for landbruket. Utbyggingsplanene synes å harmonere svært godt med gjeldende energipolitikk, der det skal legges vekt på at ny energiproduksjon skal skje med minst mulig skade på urørt natur. I forhold til å medvirke til et mer robust næringsliv i næringssvake områder, synes også planene å samsvare fullt ut med de landbrukspolitiske signaler som nå gjør seg gjeldende.

Etter det vi med sikkerhet kjenner til, finnes det kulturminner i området inntil vassdraget, m.a. rester etter to husmannsplasser med tilhørende åkrer. Lenger oppe ligger en steinalderboplass (Juhl 2002). Disse verdiene er det imidlertid opp til fylkeskommunen å ivareta.

Konklusjon:

Det foreslås følgende endringer og konkrete tiltak i forhold til søknaden:

- Inntaksdammen må reduseres fra 4 til 3 meters høyde.
- Det må ikke bygges ny vei siden det finns brukbare eksisterende veier, og siden dette kun er en avgrenset tidsperiode.
- Vi støtter rådmannen i Evje og Hornnes kommune om å bruke jordkabler i stedet for tradisjonelle linjer.
- Tappestrategi fra Gyvatn må tilpasses slik at det ikke oppstår problemvekst av krypsiv.
- Ingen nevneverdige negative konsekvenser sett fra Landbruksavdelinga, men samsvarer med landbrukspolitiske signaler.”

Fylkesmannen i Vest-Agder uttaler i brev av 10.09.03:

”Planlagt kraftverk skal utnytte energipotensialet i tilsiget fra Gyvatn, som i dag er regulert til fordel for kraftproduksjon i hovedvassdraget. Pr. i dag tappes reguleringsmagasinet hurtig i forbindelse med vår og høsttilrenning. Ved bygging av Uleberg kraftverk vil tappingen tilpasses kraftverkets slukeevne og gi roligere vannsenking i magasinet så vel som jevnere tilsig i regulert elvestrekning. Begge deler er etter miljøvernavdelingens vurdering positivt i forhold til landskapsinteresser så vel som biologiske interesser.

Idet bare deler av reguleringsmagasinet er beliggende i Vest-Agder fylket, og idet dette magasinet vil bli regulert innenfor eksisterende reguleringsgrenser, men med jevnere tappekurver, så kan ikke miljøvernavdelingen se at det introduseres negative endringer som følge av utbyggingen.

Derimot utløser utbyggingen energipotensiale som allerede er tilgjengelig gjennom dagens regulering – og prosjektet utgjør derved et trinn i optimalisering av energiutbyggingene i Ot-ravassdraget. Ut fra slike betraktninger er utbyggingen meget velkommen.

Ut fra foreliggende vurderinger synes det ikke å være behov for behandling av utbyggingsplanen i medhold av forurensningslovens bestemmelser eller bestemmelser i lov om laks- og innlandsfisk m.fl. for den del av planområdet som berører Vest-Agder. Det forutsettes at eventuelle tekniske tiltak i Vest-Agder omsøkes og/eller orienteres om på vanlig måte.”

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 25.09.03:

”DN vil ikke motsette seg at det blir gitt konsesjon for en utbygging i vassdraget. Vi legger til grunn at en utbygging vil føre til en bedre utnyttelse av tidligere reguleringer. Gitt tilstrekkelige avbøtende tiltak synes konfliktene med en utbygging å være akseptable. DN har følgende merknader til søknaden.

DN forutsetter at standardvilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende. Vi finner i denne

saken ikke grunnlag for å foreslå årlige tilskudd til opphjelv av vilt/fisk/friluftsliv til Evje og Hornnes kommune.

Like viktig som minstevannføring på den utbygde elvestrekningen er strategien for slippingen av vann fra Gyvatnet. Tappestrategien som det legges opp til tilsier at vannføringen ut fra Gyvatnet vil bli jevnere enn i dag. Manøvreringsreglementet må ta inn bestemmelser om minstevannføringskrav for strekningen mellom Gyvatnet og inntaket til kraftverket. Det er søkt om en minstevannføring tilsvarende 10% av gjennomsnittsvannføring på den strekningen som blir direkte berørt av kraftverket. DN har ikke spesielle kommentarer til forslaget.

Krypsiv er et problem i store deler av Otra og andre regulerte vassdrag i Agderfylkene. Vannføringsregimet er sannsynligvis en av de viktige faktorene som styrer omfanget av problemet. Manøvreringsreglementet må derfor ta høyde for at det kan være nødvendig å fravike de generelle vilkårene for å gjennomføre effektive bekjempingstiltak. Fravik fra manøvreringsreglementet for kortere perioder for å bekjempe krypsiv bør kunne pålegges av fylkesmannen. Det vises for øvrig til standardvilkår for naturforvaltning.

Konsesjonæren kan, i henhold til standardvilkår for naturforvaltning, bl.a. bli pålagt å gjennomføre eller bekoste naturfaglige undersøkelser, og om nødvendig gjennomføre kompenserte tiltak, i områder som påvirkes av reguleringen. I denne saken vil et naturlig virkeområde være fra og med Gyvatn til samløp med Otra.

DN vil be NVE vurdere om inntaksarrangementet kan reduseres noe, kfr. høringsuttalelse fra fylkesmannen i Aust-Agder.

Et viktig tiltak for å begrense virkningene av en utbygging på natur- og kulturmiljø vil være å utnytte eksisterende infrastruktur. DN mener bygging av nye vegstrekninger bør begrenses så langt råd er. Utover anleggsperioden vil neppe trafikken som genereres av kraftstasjonen kunne vurderes som belastende for oppsittere langs eksisterende veg.

Kraftstasjonen bør knyttes til strømmettet med kabel og ikke luftlinje."

Statens vegvesen uttaler i brev av 18.09.03:

"Etter det vi kan se av de framlagte dokumenter vil tiltakene som beskrives i søknaden bare i begrenset grad berøre vårt ansvarsområde.

I følge konsesjonssøknaden pkt. 5.4 skal "eksisterende vei inn til husmannsplassen "Heimre Ås" fra fylkesveg 302 (Dåsnes - Vest-Agder grense), ved hovedparsell 01 og kilometer 7,53, benyttes som atkomst til kraftverket. Vi har tidligere uttalt oss til atkomstløsningen og viser her til vedlagte kopi av vårt brev av 10.07.03 til Evje og Hornnes kommune.

Vi har ellers merket oss at det i følge vedlegg 15 skal etableres et riggområde der vegen

til kraftstasjonen er tilkoplest fylkesvegen. På grunn av områdets nære lokalisering til fylkesvegen forutsettes at vi får oss forelagt en nærmere plan som viser hvorledes dette er tenkt disponert. Det forutsettes ellers at eventuelle kryssing av fylkesvegen med nye kraftlinjer, eventuelt plassering av nye master i umiddelbar nærhet av fylkesvegen, forelegges oss til godkjenning.

Ut over dette har vi for vår del ingen vesentlige merknader til konsesjonssøknaden."

Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder uttaler i brev av 26.09.03:

"Som fuglevernforening er vi opptatt av at inngrep i forbindelse med utbygging skaper minst mulig konflikt i spesielt viktige områder knyttet til fuglers raste-, trekk-, hekke og næringsøksområder.

Vi har liten detaljkunnskap om området, men kan ut fra vedlagte saksopplysninger i søknaden komme med følgende uttalelser:

- Jordkabler bør brukes framfor luftstrekke kabler der dette er mulig, for å unngå at fugl drepes mot ledninger. Forskning ved NINA (Norsk Institutt for naturforskning) har vist at dette er et stort problem, og at store mengder fugl drepes årlig i Norge.
- Estetiske aspekter. Jordkabler, bruk av eksisterende veier og ev. tilbakeføring av terrengets utseende til opprinnelig utseende når anleggsperioden er over vil minimalisere de synlige inngrepene i terrenget slik at området beholder sitt særpreg. Dette er spesielt viktig i kulturlandskapsområder og langs vassdrag.
- Vi vil peke spesielt på behovet for at det tas hensyn til forekomsten av myrområder i utbyggingsområdet da disse kan være av stor verdi for en del vadefugler som har tilhold i denne regionen av fylket (blant annet enkeltbekkasin, rødstilk og grønnstilk). Vi tenker da på faren for irreversible inngrep, drenering, nedtapping og neddemming.

For øvrig ser vi det som fornuftig å satse på å videreutbygge et allerede berørt, regulert vassdrag framfor å gå for utbygging av uberørte vassdrag. Dessuten er vi tilfreds med at andre planer med mer kontroversielle inngrep i området er skrinlagt."

NJFF avd. Aust-Agder uttaler i brev av 03.09.03:

"Prinsipielt ser NJFF-Aust-Agder det riktig å få utnyttet fall i allerede utbygde vassdrag. Slike utbygginger gjør også at naturinngrepene blir mindre. Faren med slike små utbygginger er at mange små utbygginger til sammen blir store utbygginger.

Et krav som NJFF-Aust-Agder mener bør inn i konsesjonen er: Det bør være en minste-

vannføring som ikke gjør at elva er steril og uttørket. Dette for å sikre leveområder for fisk, og sikre reproduksjon.

I konsesjonssøknaden er det spesielt punkt 9.2, landskap og verneverdier, punkt 9.3 berørte brukerinteresser- ferdsel, fiske og friluftsliv og punkt 9.4 forurensing, vannforsyning samt vilt, jord og skogbruksforhold som NJFF-Aust-Agder ser som viktige for våre interesser.

Punkt 9.2

Det står i konsesjonssøknaden at det gir lite estetiske endringer med utbyggingen, og at rørgaten skal graves ned og plantes til.

Kommentar fra NJFF-Aust-Agder: i konsesjonen bør det tilføyes at rørgaten skal være nedgravd og usynlig så lenge denne ligger. Grunnen til dette er at nedbør kan vaske fram rørgata.

Det står også at vannkvaliteten for fisk og bunndyr er god, men at PH i vannet er noe lav.

NJFF-Aust-Agder ser positivt på at utbygging vil medføre jevnere vassføring, og dermed bedre leveområder i vassdraget for fisk osv.

Kommentar fra NJFF-Aust-Agder: I konsesjonen bør det stå at utbygger er ansvarlig for å kalke dette vassdraget slik at PH blir holdt på et nivå som gjør at det er gode levevilkår for fisk og bunndyr.

Punkt 9.3

NJFF-Aust-Agder ser det som positivt at utbygging vil medføre jevnere vannføring, og betre høve for fiske, bading osv.

Punkt 9.4

Sia utbygging ikkje vil ha negative konsekvenser for forureining, vannforsyning, samt vilt, jord- og skogbruksforhold, har NJFF-Aust-Agder bare et krav som bør inn i ev. konsesjon. Det er:

Dersom utbygging fører til etablering av krypsiv i vassdraget, er utbygger 100 % ansvarleg for at dette fjernes på utbyggaren sin kostnad."

Gunstein Uleberg Møllen uttaler i brev av 27.08.03:

"Som grunneier til gnr. 9, bnr. 5 og 23 har jeg ved brev fra Agder Energi av 11. august 2003 fått tilsendt nevnte konsesjonssøknad som varsel/orientering.

Generelt

Som en generell holdning stiller jeg meg som grunneier positiv til utbyggingen av Uleberg kraftverk. Jeg kan ikke se at utbyggingen vil ha negativ innvirkning på naturmiljøet eller for driften av gården dersom konsesjonsbetingelsene gjøres tilstrekkelig presise. Elvestrekningen oppstrøms inntaksdammen og nedstrøms kraft-

stasjonen vil en få en jevnere vannføring gjennom året, noe som vil bedre elven som naturmiljø for fisk og fugleliv. Mellom inntaksdam og kraftstasjon antar jeg en vil få en minstevannføring som er like god eller bedre enn den vi har i dag når reguleringsdammen ved Gyvann er stengt. Når det gjelder kulturminner er det fire husmannsplasser som utbyggingen ikke må komme i konflikt med: Hommen, Kalveskog og Heimrås og Yrtås. Etter å ha studert konsesjonssøknaden ser det for meg ut som om slike eventuelle konflikter greit kan unngås.

Forslag til konsesjonsbetingelser

a) Kraftoverføringslinje fra kraftstasjonen til eksisterende kraftlinje.

I konsesjonssøknaden er det tegnet inn en ny kraftlinje som skal følge samme trasé som den nye adkomstveien fra fylkesveien til kraftstasjonen. Jeg foreslår at det stilles som konsesjonsbetingelse at denne overføringskabelen skal legges som nedgravd jordkabel. Jeg begrunner dette ut fra følgende to forhold:

- Det er velkjent at luftbærte kabler representerer en kollisjonsfare for fugler, for eksempel storfugl, orrfugl og rovfugl.
- Overføringskabelen vil passere like til siden for husmannsplassen Heimrås. Jeg har planer om å restaurere og nydyrke denne husmannsplassen. En luftbært overføringskabel vil estetisk være meget skjemmende generelt og for husmannsplassen Heimrås spesielt.

b) Anleggsvei kraftstasjon – inntaksdam

I konsesjonssøknaden er det forutsatt at Agder Energi skal kunne benytte seg av den eksisterende private veien som går fra fylkesveien i Dåsvalldalen til Vassendvannet. Første del av denne veien er gårdsvei for brukene på Uleberg. Veien går gjennom tunet på min eiendom (Der auste). Veien forvaltes av en veiforening som ivaretar interessene til grunneiere og hytteeiere mellom Uleberg og Vassendvann. Veien utgjør i dag en stor trafikkbelastning gjennom gårdstunet. Jeg er bekymret over den merbelastningen utbyggingen og den senere bruken vil representere for trafikk gjennom gårdstunet.

Jeg foreslår derfor at det i konsesjonsvilkårene stilles som betingelse at Agder Energi bygger egen vei som ivaretar behovet for transport mellom kraftverket og inntaksdammen. En slik vei bør naturlig kunne legges fra kraftverket, følge traseen langs rørgaten, og koble seg på eksisterende vei i Hommen (ca. 200 m nedenfor inntaksdammen).

Andre merknader

Jeg har merket meg at Agder Energi i konsesjonssøknaden omtaler at et annet alternativ for rørgate og kraftstasjon har vært vurdert: fjelltunnell på østsiden av elva. Et slikt alternativ ville medføre at både tunnell og kraftstasjon ble helt skjult."

Bergvesenet og Aust-Agder fylkeskommune hadde ingen merknader til søknaden, jf. brev av 20.08.03 og 13.11.03.

Søkers kommentarer til uttalelsene

Søker har i brev av 05.01.03 følgende kommentarer til uttalelsene:

"Innledningsvis finner en grunn til å påpeke at mange av høringsinstansene uttrykker en entydig positiv holdning til realisering av Uleberg kraftverk. Det signaliseres at en utbygging i et vassdrag, som i utgangspunktet er betydelig regulert, bidrar til en fornuftig ressursutnyttelse. Flere av høringsinstansene har ellers ingen eller svært begrensede merknader, og for øvrig er det ingen som konkret går i mot en realisering av det planlagte kraftverket.

Forholdet til Gyvatnreguleringen og Otteraaens Brugseierforening (OB)

En finner ellers grunn til å klarlegge formell status knyttet til reguleringen av Gyvatn. Gyvatnreguleringen er som kjent av gammel dato, og en del av den såkalte Byglandfjordkonsesjonen. Denne gamle tidsbegrensede konsesjonen har i sin helhet vært gjenstand for ny konsesjonsbehandling. Stortinget fattet 25.02.03, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002), vedtak om ny konsesjon for "Byglandsfjord m.m. i Otravassdrage", herunder fortsatt regulering av Gyvatn. Den nye konsesjonen ble framlagt i statsråd 03.10.03 og stadfestet i form av en kongelig resolusjon av samme dato. Konsesjonæren, som er Otteraaens Brugseierforening (OB), ble meddelt den nye konsesjonen gjennom brev fra Olje- og energidepartementet i oktober 2003. Konsesjon for fortsatt regulering av Gyvatn tilligger således OB, hvor AEP er en av flere eiere. OB har i styremøte i desember 2003 tiltrådt den nye konsesjonen.

Reguleringen av Gyvatn vil bli videreført i tråd med de konsesjonsvilkår og det manøvreringsreglement som følger av kgl.res. av 03.10.03. Med henvisning til manøvreringsreglementet betyr det at dagens reguleringsgrenser opprettholdes, jf. post 1, og for øvrig vil det bli sluppet en minstevannføring ut av Gyvatn, jf. post 3. Det er ikke stilt krav om fyllings- eller tapperestriksjoner, og magasinet kan derfor som tidligere manøvreres fritt, jf. post 3. Når det gjelder konsesjonsvilkårene som følger den nye konsesjonen vil disse også gjelde for Gyvatn og vassdraget for øvrig ned til samløpet med Otra. Det påpekes at disse vilkårene bl.a. omhandler undersøkelser og tiltak i forhold til fisk og krypsiv, da enkelte av høringsinstansene har etterlyst nærmere vilkår for oppfølging av nettopp disse temaene.

For Gyvatn sin del innebærer en etablering av Uleberg kraftverk *ikke* endringer mht. reguleringens omfang. Reguleringen vil fortsatt skje innenfor de reguleringsgrenser som er videreført og fastsatt i manøvreringsreglementet fast-

satt ved kgl.res. av 03.10.03. I praksis innebærer en realisering av Uleberg kraftverk at reguleringsomfang begrenses siden manøvreringen vil bli tilpasset driften av kraftverket. Dette gjelder med mindre overordnede forhold, eksempelvis opprettholdelse av minstevannføring i ekstreme tørrår i Otra's nedre del (ref. Vigeland), tilsier en annen manøvrering. Regulanten, dvs. OB, vil således i en gitt situasjon fortsatt stå fritt mht. manøvrering av Gyvatn.

En manøvrering av Gyvatn tilpasset Uleberg kraftverk medfører endringer i forhold til dagens tappemønster, men innenfor dagens reglement, slik det er redegjort nærmere for i søknaden, jf. side 4, 7 og 16. Disse endringene ble av AEP vurdert å være positive i forhold til allmenne interesser mht. friluftsliv, båtbruk og fiske. Dette er en vurdering som bl.a. Bygland kommune, som omfatter største delen av Gyvatn, har sagt seg enig i.

AEP er av den oppfatning at en realisering av Uleberg kraftverk ikke gir grunnlag for endringer i det manøvreringsreglement og de konsesjonsvilkår som er fastsatt ved kgl.res. av 03.10.03. Bygging og drift av kraftverket vil uansett måtte tilpasses foreliggende konsesjon for regulering av Gyvatn. Konsesjonsvilkår som fastsettes i medhold av vannressursloven gjeldende for Uleberg kraftverk vil måtte knyttes til bygging og drift av kraftverket. De vil omfatte den vassdragsstrekning og de områder som direkte berøres av utbyggingen. Vassdraget for øvrig omfattes av den nye konsesjonen for "Byglandsfjord m.m."

Kommentarer til høringsuttalelsene

I tilknytning til oversendelsen av høringsuttalelsene (ref. brev av 24.11.03) framhever NVE enkelte viktige momenter i høringsuttalelsene. Det gjelder forhold knyttet til høyden på inntaksdammen, krypsiv og tappestrategi fra Gyvatn, ledningsnett — kabel/luftspenn og veibygging. Disse momentene kommenteres fortløpende i det følgende. Deretter gis særskilte kommentarer til enkelte av høringsuttalelsene.

Inntaksdammen

Fylkesmannen i Aust-Agder foreslår i sin uttalelse enkelte endringer og konkrete tiltak i forhold til søknaden, bl.a. reduksjon av inntaksdammens høyde fra 4 til 3 m. Direktoratet for Naturforvaltning ber med henvisning til fylkesmannens uttalelse NVE vurdere om "inntaksarrangementet kan reduseres noe". Evje- og Hornnes kommune har med henvisning til disse uttalelser anført at inntaksdammens høyde må reduseres med 1 m.

Når det gjelder området som berøres av inntaksdammen og inntaksbassenget indikerer uttalelsen fra Fylkesmannen i Aust-Agder, jf. side 3 første avsnitt, at en steinalderboplass berøres av tiltaket. Dette må bero på en misforståelse. Det er ikke registrert kulturminner i dette områ-

det, jf. uttalelsen fra Aust-Agder fylkeskommune som for øvrig bekrefter at hensynet til registrerte kulturminner er godt ivaretatt i den omsøkte planen.

Fylkesmannen begrunner sitt forslag om redusert damhøyde med at dette vil bidra til å dempe skadevirkningene i forhold til "- estetikk, kulturlandskap, friluftsliv og turisme". Fylkesmannen hevder at "en meter mindre damhøyde vil bety mye for å ivareta disse verdiene".

Vurdering av inntaksarrangementets påvirkning og mulige skadevirkninger i forhold til nevnte tema vil i stor grad være subjektiv og skjønnsmessig. AEP er imidlertid av den klare oppfatning at inntaksdammens plassering og høyde er tilpasset de lokale forhold på en god måte som bidrar til begrenset innsyn og begrensete konsekvenser for ovennevnte tema. Omleggingen av veien forbi inntaksdammen vil etter AEP's vurdering også bidra til mindre innsyn for forbipasserende da avstanden til tiltaket økes, og dermed begrenses mulige skadevirkninger i forhold til friluftsliv og turisme. Inntaksbassenget vil i hovedsak være vannfylt med en vannstandspendling begrenset til den øvre meteren. Dette sammenholdt med det ovennevnte tilsier etter AEP's vurderinger at skadevirkningene totalt sett kan betegnes som beskjedne og i det minste av lokal art. Det er imidlertid ikke dette alene som etter vår vurdering er avgjørende for å opprettholde høyden på inntaksdammen. Det er hensynet til driften av kraftverket, og det faktum at inntaksarrangementet har vært gjenstand for en inngående forhåndsvurdering med tanke på størrelse og utforming. Det henvises i denne forbindelse til det forprosjekt som ligger til grunn for omsøkte løsning, og som for øvrig ble forelagt NVE høsten 2002.

I forprosjektet forelå det 2 alternativer mht. utforming av inntaksarrangementet, dvs. et som i stor grad samsvarer med omsøkt løsning og et som innbefattet en 9 m høy inntaksdam med et "reguleringsmagasin" på 200 000 m³. Disse alternativene kan betraktes som ytterpunkter i forhold til det som teknisk og økonomisk sett kunne tenkes bygd. I forhold til natur- og miljøkonsekvenser konkluderte interne vurderinger i forkant av selve videreføringen av prosjektet, jf. søknad om fritak fra Samla plan, med at en gikk videre med en minimumsløsning for inntaksarrangementet. Det gjøres oppmerksom på at det ble redegjort for disse forhåndsvurderingene i møte med Evje- og Hornnes kommune og fylkesmannens miljøvernaveiding høsten 2002.

De tekniske begrensningene som gjelder med tanke på etableringen av inntaket er knyttet til flere forhold. For det første inntaksrørets høydenivå i forhold til vannstanden i inntaksbassenget. Toppen av inntaksrøret bør ligge minimum 2 m under overflaten for å unngå å suge luft. Dernest er djupålen i eksisterende bekkeløp ikke egnet for plassering av inntaksrøret. Her etableres derimot et rør for slipp av minstevannføring og en eventuell bunntappeluke. Inntaks-

røret må etableres i den delen av inntaksdammen som ligger nærmest veien der røret skal føres ned mot kraftstasjonen. For å begrense inngrepene, herunder sprengningsarbeider mv. i forbindelse med etableringen av selve inntaket, er bunn av inntaksrøret lagt noe høyere enn nivået på eksisterende djupål. Røret har en diameter på 1,6 m, og høyden mellom djupålen og topp inntaksrør kan vanskelig gjøres mindre. For øvrig bør inntaksrøret ligge noe høyere enn nivået på røret som skal tappe minstevannføring for å sikre at slippet er uavhengig av driften av kraftverket. Det gjøres mulig gjennom den omsøkte løsningen. Videre må inntaksbassenget bestå av et vist regulerbart vannvolum for å oppnå tilfredsstillende driftsmessige forhold. I dette tilfellet, hvor omtrent halvparten av nedslagsfeltet er uregulert (feltet nedstrøms Gyvatn) vurderes et volum på 15 000 m³ å være helt nødvendig for å begrense flomtapet samt gi tilfredsstillende driftsforhold. En 4 m høy dam bidrar til å skape et vannvolum på 15 000 m³ innen den øvre meteren i inntaksbassenget.

En reduksjon i damhøyden fra 4 til 3 meter vil redusere inntaksmagasinet med innpå 50 %. Lavere vannstand vil gi økt risiko for isproblemer og redusert inntaksmagasin vil medføre svært hyppige reguleringscykluser for turbine i kraftverket. Dette vil gi økt slitasje på alt elektromekanisk utstyr, og dermed gi dårlige driftsforhold og kortere levetid for inntaket og kraftstasjonen.

Det ovennevnte skulle illustrere at det er lagt til grunn en minimumsløsning når det gjelder utformingen av inntaksarrangementet, og søknaden vil derfor bli opprettholdt. Det er etter AEP's vurdering ikke grunnlag for å redusere høyden på inntaksdammen i tråd med de anførsler som er fremmet av fylkesmannen i Aust-Agder m.fl..

Krypsiv og tappestrategi fra Gyvatn

Som påpekt under de generelle kommentarene ovenfor er dette problemstillinger som allerede er ivaretatt i konsesjonsvilkårene og manøvreringsreglementet som følger den nye konsesjonen for regulering av Gyvatn. Vi finner derfor ikke grunnlag for å kommentere dette forholdet ytterligere.

Tilknytning til ledningsnett - kabel/luftspenn

Flere av høringspartene har krevd at tilkoblingen fra kraftstasjonen til det eksisterende 22 kV-nettet skjer via jordkabel. AEP har funnet det riktig å imøtekomme dette ønsket, og legger derfor til grunn at det legges jordkabel i eller parallelt med den nye atkomstveien til kraftstasjonen helt fram til tilkoblingspunktet ved eksisterende luftlinje.

Når det gjelder oppgraderingen av eksisterende linje fra tilknytningspunktet ved Uleberg og fram til Evje så er dette noe som ikke omfattes av søknaden. Det er lagt til grunn at oppgraderingen sorterer under Agder Energi Nett

(AEN) sin områdekonsesjon, jf. søknaden side 12. Hvorvidt AEN vurderer jordkabel som et aktuelt alternativ i tilknytning til oppgraderingen er ennå ikke avklart. Vi vil imidlertid for vår del påpeke at en oppgradering av eksisterende linje fra enkeltmaster til dobbeltmaster vurderes som et begrenset inngrep. Uavhengig av Uleberg kraftverk må det i tråd med gjeldende forskrifter foretas en utvidelse av eksisterende ryddebeltet til 12 m. En oppgradering i form av dobbeltmaster vil kun betinge en utvidelse av ryddebeltet på opptil 1 m, og det vurderes å ha marginale konsekvenser. Der eksisterende linje går langs kantsoner mot vassdrag mv. må det kunne legges til grunn at det tas tilbørlig hensyn, eksempelvis at utvidelsen i sin helhet skjer bort fra bestående kantsoner.

Veibygging

Høringsuttalelsene som berører veibygging er til dels motstridende. Fra grunneierhold, jf. uttalelsen fra Gunstein Uleberg Møllen, er det fremmet ønske om ytterligere veibygging. De øvrige grunneierne på Uleberg har muntlig gjennom befaringer og møter gitt klart uttrykk for at de ønsker å begrense anleggstrafikken og framtidig trafikk mest mulig forbi boliger og gårdstun. Etter en nærmere dialog med disse er man derfor kommet fram til den omsøkte veitrase. Grunneierne har også påpekt at veien vil kunne benyttes i tilknytning til framtidig skogsdrift og tømmertransport, samt for adkomst til hytter innover langs vassdraget.

Fylkesmannen i Aust-Agder har derimot fremmet følgende krav:

"Det må ikke bygges ny vei siden det finns brukbare eksisterende veier, og siden dette kun er en begrenset tidsperiode."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener følgende:

"DN mener at bygging av nye veier bør begrenses så langt råd er." Evje og Hornnes kommune anfører følgende:

"For å begrense inngrep i natur- og kulturmiljø må eksisterende infrastruktur (veger m.m.) benyttes i størst mulig grad."

AEP vil for sin del påpeke at nedre del av eksisterende vei, dvs. opp til gårdstunet til familien Møllen, har kurvatur og stigningsforhold som er lite gunstig med tanke på anleggstrafikk i form av transport av rørsesjoner og større anleggsmaskiner. Når det gjelder den planlagte atkomstveien inn til kraftstasjonen vil en påpeke at nærmere halve strekningen vil bestå i oppgradering av en eksisterende skogsbilvei. Øvrige del av strekningen består for en stor del av en delvis opparbeidet tømmer-/traktorslepe. Vi kan derfor ikke se at dette inngrepet har vesentlige konsekvenser for natur- og miljøforhold. Et annet forhold som i denne forbindelse bør tillegges vekt er at en framføring av jordkabel mot ek-

sisterende 22 kV-linje vil måtte berøre den aktuelle strekningen i form av en utgravd grøft. AEP er ellers enig i at trafikkbelastningen vil være klart størst i anleggsperioden. Etter at kraftstasjonen settes i drift vil bruken av veien i direkte tilknytning til kraftverksdriften bli vesentlig mindre enn i anleggsperioden, men like fullt helt nødvendig. AEP har forståelse for grunneierens ønske om å kanalisere framtidig trafikk inn mot Vassendvatn, jf. tømmertransport og transport til hytter mv., via atkomstveien til kraftstasjonen. I utgangspunktet har AEP for sin del ingen innvendinger mot en slik bruk i framtiden, men dette må i tilfelle bli gjenstand for nærmere avklaring i form av en avtale med grunneierne.

I tilfelle familien Møllen skulle ønske å skjerme tunet ytterligere mht. framtidig trafikk kan det forholdsvis enkelt bygges en kort vei like ovenfor bebyggelsen på gården. Dette er i tilfellet noe som forutsettes avklart med kommunen og NVE på et senere tidspunkt.

AEP mener at den veibygging som følger av den omsøkte planen er et nødvendig minimum, og finner derfor ikke grunnlag for justeringer.

Øvrige kommentarer

Statens vegvesen forutsetter at plan for disponering av riggområdet ved fylkesveien forelegges dem for nærmere gjennomsyn og drøfting. Det samme gjelder forhold knyttet til selve avkjørselen fra fylkesveien. Det kan opplyses at dette er forhold som vil bli avklart med vegvesenet i god tid før selve byggingen igangsettes.

DN har i sin kommentar etterlyst bestemmelser om minstevannføring for strekningen mellom Gyvatn og inntaket til kraftverket. Videre påpekes behov for konsesjonsvilkår knyttet til naturforvaltning for strekningen fra og med Gyvatn til samløp med Otra. Dette er en anførsel som må bero på en manglende kjennskap til de konsesjonsvilkår som følger av kgl.res. av 03.10.03, jf. omtalen om dette under de generelle kommentarene foran vedrørende Gyvatnreguleringen. Ut over dette finner vi ikke grunnlag for ytterligere kommentarer.

Uttalelsen fra Bygland kommune, som er positiv i forhold til endringene av tappemønsteret for Gyvatn og for øvrig ikke har merknader til utbyggingen, legger til grunn at tappestrategien for Gyvatn blir som skissert i søknaden. Vi gjør i den forbindelse oppmerksom på at i søknaden refererer det skisserte tappemønsteret til et såkalt normalår. Videre er det vist til 2 konkrete år, nemlig 1947 som eksempel på et tørrår og 1967 som eksempel på et våtår. Variasjoner i forhold til ovennevnte illustrasjoner vil selvsagt forekomme da vannstandsutviklingen i Gyvatn vil være avhengig av tilsigsforholdene det enkelte år samt OB's overordnede tappestrategi i forhold til hovedvassdraget, dvs. nedre del av Otra.

Når det gjelder Åseral kommunes krav om utarbeidelse av manøvreringsreglement mv. for

Gyvattn viser vi til de generelle kommentarene ovenfor vedrørende Gyvatnreguleringen. Vi finner ellers grunn til å påpeke at fyllingsrestriksjoner i form av opprettholdelse av konkrete vannstander til bestemte tider på året ble særskilt vurdert i tilknytning til den nye konsesjonen i Otra etter krav framsatt av Bygland kommune og h.r.adv. Ødegård på vegne av grunneiere og rettighetshavere rundt hele Gyvatn, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002). Det ble ikke funnet grunnlag for å imøtekomme disse kravene. Tilsvarende var krav om tilrettelegging mht. opptrekk og opplagsplass for båter også et forhold som ble særskilt vurdert i tilknytning til ny konsesjon i Otra, også dette etter krav fra de ovennevnte. I forhold til allmenne interesser ble det ikke funnet grunnlag for å imøtekomme slike krav. Olje- og energidepartementet anførte for øvrig at dette er å anse som et privatrettslig anliggende mellom regulanten (i dette tilfellet OB) og grunneierne/rettighetshaverne. For øvrig er etter vår vurdering kommunens anførsel om fiskeundersøkelse og fiskeutsetning tilstrekkelig ivare tatt i de konsesjonsvilkår som følger av kgl.res. 03.10.03, jf. omtalen under de generelle kommentarene ovenfor.

Anførselene fra Evje- og Hornnes kommune anses i det vesentlige for kommentert i det foranstående, jf. kommentarene under punktene "Inntaksdammen", "Tilknytning til ledningsnett – kabel/luftspenn" og "Veibygging" foran. Med henvisning til uttalelsen fra Aust-Agder fylkeskommune antas forholdet til registrerte kulturminner og kulturmiljø å være godt ivare tatt. Dette er forhold som vil ha særskilt fokus i forbindelse med gjennomføringen av anleggsarbeidene. I forhold til "Ny konsesjon for Byglandsfjord m.m." vises det til de generelle kommentarene foran. Til sist vil vi påpeke at Evje og Hornnes kommune etter anmodning fra AEP, jf. brev av 02.04.03, har gitt dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av Uleberg kraftverk. Det vises til vedtak fattet av teknisk-, næring- og miljøstyret 22.08.03, jf. brev fra kommunen av 01.09.03 (kopi vedlegges til orientering).

Vi håper med dette å ha kommentert innkomne uttalelser i tilstrekkelig grad. Skulle det være behov for ytterligere opplysninger og kommentarer ber vi om snarlig underretning".

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Agder Energi AS (AE) er det tredje største energikonsernet i Norge målt etter produksjon, og har totalt om lag 900 ansatte. Konsernet eies av kommunene i Agder (54,5%) og Statkraft SF (45,5%), og har 18 heleide datterselskap, herunder produksjonsselskapet Agder Energi Produksjon AS (AEP).

Eksisterende forhold i vassdraget

Skjerkavassdraget har et samlet nedbørfelt på 108,5 km², og er beliggende i Setesdals- Vesthei. Vassdraget er preget av stor vårflo, og en mindre høstflo. Vannføringen i midtre og nedre deler av vassdraget er i stor grad preget av eksisterende regulering av Gyvatn.

Elva Skjerka har sitt utspring i Gyvatn, som er beliggende vest for Byglandsfjord på grensen mellom Aust- og Vest-Agder. Gyvatn berører kommunene Åseral, Bygland og Evje og Hornnes, mens Skjerka i sin helhet ligger i Evje og Hornnes. Skjerka renner etter om lag 15 km sammen med Dåsåni nede i Dåsvalldalen. Dåsåni munner etter om lag 5 km ut i Otra nede ved tettstedet Dåsnes.

Gyvattn-reguleringen, som inngår i konsesjon for regulering av Byglandsfjorden og fjellvann i Setesdal, er av gammel dato, jf. kgl.res. av 22.11.1912. Hele denne konsesjonen har imidlertid vært gjenstand for fornyet konsesjonsbehandling, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002) "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget". Fornyessaken ble behandlet av Stortinget i møte 25.02.03, og Stortingets vedtak betyr at reguleringen av Gyvatn vil bli opprettholdt med dagens reguleringsgrenser, dvs. 3 m oppdemning. Det er videre vedtatt at det skal slippes en fast minstevannføring fra magasinet gjeldende hele året på 0,3 m³/s. Denne vannføringen er angitt å tilsvare alminnelig lavvannføring ut av Gyvatn.

Søknaden

Søknaden gjelder tillatelse til å bygge Uleberg elvekraftverk i elva Skjerka i Evje og Hornnes kommune.

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven til bygging og drift av kraftverket. Videre er det søkt om anleggskonsesjon etter energiloven for nødvendig elektriske anlegg og kraftlinjer i tilknytning til kraftverket.

For det tilfelle at det ikke oppnås minnelige avtaler med berørte parter, er det søkt om tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter til å bygge kraftverket og kraftlinjen. Det er også søkt om forhåndstiltredelse.

Det er videre søkt om tillatelse etter forureningsloven til å drive kraftverket.

Fallrettigheter og grunneierforhold

Agder Energi Produksjon as eier fallrettighetene.

Utbygger vil prøve å få til minnelige avtaler om alle nødvendige rettigheter. Hvor dette ikke lykkes søkes det om oreigning.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre planer

Forholdet til SP

Prosjektet ble fritatt fra behandling i Samlet plan ved brev fra NVE datert 14.05.03.

Forholdet til VP

Prosjektet berører ikke vernede vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

Forholdet til andre planer

Området er avsatt til LNF-område i kommuneplanens arealdel. Evje og Hornnes kommune har i brev av 01.09.03 gitt Uleberg kraftverk dispensasjon fra kommuneplanens arealdel.

Utbyggingsplanen

Uleberg kraftverk er tenkt lokalisert i nedre del av Skjerkavassdraget på strekningen mellom Hunsfoss og Uleberg. Uleberg kraftverk får en installasjon i området 7-9 MW med en årlig middelproduksjon på rund 38 GWh. Kraftverket er tenkt bygd som et ordinært elvekraftverk gjennom etablering av inntak/inntaksbasseng, rørgate (nedgravd) og en kraftstasjonsbygning med tilhørende utløpskanal som fører vannet tilbake til vassdraget. Utbyggingen vil berøre en elvestrekning på ca. 1500 m. På utbyggingsstrekningen mellom inntak og utløp vil det gjennom hele året bli sluppet en minstevannføring tilsvarende 10 % av middelvannføringen (Q middel), dvs. i overkant av 0,3 m³/s.

Tappingen av Gyvatn, som har vært regulert ved 3 m oppdemming siden 1912, vil i størst mulig grad bli søkt tilpasset driften av Uleberg kraftverk. Dette vil innebære en noe endret manøvrering av magasinet og en jevnere vannføring over året i Skjerka ovenfor inntaket og nedenfor utløpet av kraftverket enn hva som er tilfellet i dag.

Inntaket etableres ved Hunsfossen gjennom bygging av en betongdam. Største høyde blir 4 m, som vil skape et inntaksbasseng på en strekning av ca. 200 m ovenfor. Vannstanden i inntaksbassenget vil kunne variere 1 meter, med et volum på ca. 15 000 m³.

Vannet ledes fra inntaket til kraftstasjonen gjennom en ca. 1450 m lang nedgravd rørgate. Røret vil ha en diameter på 1,4 m, eventuelt 1,6 m i øvre del. I øvre del vil røret sannsynligvis bli lagt langs og delvis i eksisterende vei i en utsprengt grøft. Andre løsninger kan være aktuelle.

Utløpet fra kraftstasjonen tilbake til vassdraget etableres som en åpen, plastret kanal.

Det er planlagt å bruke en tidligere vei, og å etablere ca. 600 m ny vei frem til kraftstasjonen fra fylkesveien.

For å sikre videre adkomst må det bygges ytterligere 150 m ny vei fra kraftstasjonen langs rørgata og frem til eksisterende skogsbilvei.

Eksisterende vei opp til inntaksområdet kan i det vesentlige brukes som den er uten oppgradering. Ved inntaksdammen og langs inntaksbassenget må det bygges ny vei over en strekning på ca. 200 m. Ved dammen er det planlagt en kombinert parkerings- og snuplass.

Kraftstasjonsbygningen plasseres på vestsida av elva, ca. 200 m nedenfor eksisterende vei. Bygningen får en grunnflate på ca. 200 m² og bygges i betong og tre.

Uleberg kraftstasjon var opprinnelig tenkt tilkoblet 22 kV linje i Dåsvannsdalen. Etter nærmere vurderinger har imidlertid AEP funnet det mer fornuftig og kostnadseffektivt å koble Uleberg kraftverk til sentralnettet via jordkabel fra Uleberg helt til Evje. En slik løsning vil fjerne behovet for en oppgradering av eksisterende 22 kV linje. De justerte planene for nettilkoblingen er presentert i brev datert 18.03.04. På bakgrunn av AEPs planjusteringen, forstår NVE det dit hen at planlagt luftlinje vil bli erstattet med nedgravd kabel.

I direkte tilknytning til kraftverkstomta settes det av et areal til riggområde for midlertidig bruk i anleggsperioden, for plassering av kontorbrakke mv. Det skal også settes av et mindre riggområde oppe ved inntaksdammen.

Lagring av utstyr og materiell vil i størst mulig grad benytte eksisterende velteplasser langs skogsbilveiene i området.

Økonomi

Søker har beregnet middelproduksjon til ca. 38 GWh. Kostnadene ved tiltaket er ikke oppgitt i søknaden, men er i følge ettersendt informasjon fra søker beregnet til ca. 65 mill. kr, pr. årsskiftet 2002/2003. Det gir en estimert utbyggingskostnad på 1,71 kr/kWh. Ut fra søkers eget kostnadsoverslag gir prosjektet god økonomi. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

I henhold til Plan- og bygningsloven skal anlegg for produksjon av vannkraft med investeringskostnader på mer enn 50 mill. kroner (eks. elektriske installasjoner) vurderes etter KU-forskriftenes kriterier. I dette tilfelle er det oppgitte kostnadsoverslaget inklusive elektriske installasjoner. Fratrasket kostnader til elektriske installasjoner er investeringskostnadene for prosjektet under KU-grensen på 50 mill. kroner.

Alternative løsninger

I forprosjektet ble vannvei i fjell vurdert mot vannvei i rør. Vannvei i rør ble vurdert som best, både teknisk og økonomisk, og det er dette det er søkt om. Søker har ikke fremmet andre utbyggings-

alternativ utover at det er vurdert alternative aggregatstørrelser i kraftverket.

Tiltakets virkninger ihht søknaden

Fordeler

- Uleberg kraftverk vil bidra til økt krafttilgang i form av en årlig kraftproduksjon på 38-39 GWh.
- Byggingen vil ellers bidra til lokal verdiskaping og sysselsetting i anleggsperioden.
- Jevnere vannføring nedstrøms Gyvatn vurderes som en natur- og miljømessig fordel for vassdraget sett under ett.

Skader og ulemper

- Lokale landskapsmessige konsekvenser (rørgate, kraftstasjon, veier, dam)
- Redusert vannføring på selve utbyggingsstrekningen.
- Fare for utfall i kraftstasjonene med tilhørende reduksjon i vannføring/vannstand nedstrøms.

Saksbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter § 8. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

NVE befarte området sammen med representanter fra Agder Energi Produksjon as og fylkesmannens miljøvernavdeling 24. mars 2003.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentarer. Vi viser til uttalelsene som er referert tidligere i dokumentet. For å gi et inntrykk av høringen har vi gjort en kort oppsummering av hovedpunktene:

Bygland kommune forutsetter at tappestrategien blir som forutsatt i søknaden. Ellers har de ingen merknader.

Evje og Hornnes kommune er positive til bygging av Uleberg kraftverk under visse forutsetninger, herunder at det brukes jordkabel fremfor luftlinje, inntaksdammens høyde reduseres til 3 m og at eksisterende infrastruktur benyttes i størst mulig grad.

Åseral kommune har kommentarer knyttet til Gyvatn og ev. endringer i manøvreringen av dette magasinet. Kommunene mener det må utarbeides et eget manøvreringsreglement for magasinet som hensyntar båttrafikk om sommeren og ferdsel om vinteren.

Fylkesmannen i Aust-Agder går ikke imot utbyggingsplanene, men har en rekke forslag til endringer og tiltak, bla. at damhøyden reduseres til 3 m, eksisterende veier må benyttes, jordkabler må be-

nyttes fremfor luftlinjer og tappestrategi fra Gyvatn tilpasses slik at det ikke oppstår problemer med vekst av krypsiv.

Fylkesmannen i Vest-Agder er positiv til utbyggingen.

Direktoratet for naturforvaltning går ikke imot utbyggingen, men stiller seg bak kommentarer og krav fra Fylkesmannen i Aust-Agder.

Statens vegvesen har få merknader til utbyggingen, men forutsetter at de blir forelagt plan for riggområde som er tenkt etablert der veien fra kraftstasjonen er tilkoblet fylkesveien.

Norsk ornitologisk forening (avd Aust-Agder) er ikke imot utbyggingen, men påpeker at jordkabler bør benyttes og at det må vises hensyn til ev. våtmarksområder.

NJFF (avd Aust-Agder) mener at det prinsipielt er riktig å utnytte fall i allerede regulerte vassdrag. NJFF mener utbygger bør være ansvarlig for kalking av vassdraget og fjerning av krypsiv dersom utbyggingen medfører etablering av krypsiv.

Gunstein Uleberg Møllen er generelt positiv til en utbygging. Han stiller krav om jordkabel fremfor luftlinje, samt etablering av anleggsvei utenom gårdstunet.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

Planlagt kraftverk skal utnytte energipotensialet i tilsiget fra Gyvatn, som i dag er regulert til fordel for kraftproduksjon i hovedvassdraget. Pr. i dag tappes reguleringsmagasinet hurtig i forbindelse med vår og høsttilrenning. Ved bygging av Uleberg kraftverk vil tappingen tilpasses kraftverkets slukeevne og gi roligere vannstandssinking i magasinet så vel som jevnere tilsig på regulert elvestrekning. NVE vurderer dette som positivt i forhold til landskapsinteresser så vel som biologiske interesser dersom dette ikke medfører økt krypsivvekst i vassdraget.

Mange av høringsinstansene uttrykker en entydig positiv holdning til realisering av Uleberg kraftverk. En utbygging i et vassdrag som allerede er betydelig påvirket av regulering, bidrar til en fornuftig ressursutnyttelse. Flere av høringsinstansene har ellers ingen eller svært begrensede merknader. Det er ingen som konkret går i mot en realisering av det planlagte kraftverket.

Basert på informasjon i søknaden og i høringsuttalelsene synes hovedinteressene i saken å være knyttet til manøvrering/tappestrategi fra Gyvatn, høyden på inntaksdammens, krypsiv, ledningsnett (kabel/luftspenn) og veibygging.

Åseral kommune ble ved en beklagelig feil ikke hørt i forbindelse med "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m. m. i Otravassdraget" og har derfor krevd at det utarbeides et manøvreringsreglement for Gyvatn i forbindelse med en realisering

av Uleberg kraftverk. Åseral kommune har fremmet krav til fyllingsrestriksjoner for Gyvatn, i form av opprettholdelse av konkrete vannstander til bestemte tider på året av hensyn til båttrafikk og ferdsel på isen. Disse forhold ble, som AEP skriver, særskilt vurdert i tilknytning til den nye konsesjonen i Otra etter krav framsatt av Bygland kommune og h.r.adv. Ødegård på vegne av grunneiere og rettighetshavere rundt hele Gyvatn, jf. St.prp. nr. 73 (2001-2002). Det ble da ikke funnet grunnlag for å imøtekomme disse kravene. Tilsvarende krav om tilrettelegging mht. opptrekk og opplagsplass for båter ble også vurdert i tilknytning til ny konsesjon i Otra. I forhold til allmenne interesser ble det heller ikke funnet grunnlag for å imøtekomme disse kravene. Med bakgrunn i ovennevnte mener NVE at de forhold Åseral kommune påpeker i sin høringsuttalelse for Uleberg kraftverk, ble tilstrekkelig vurdert i forbindelse med behandlingen av "*Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget*". Dersom en realisering av Uleberg kraftverk medfører endringer i manøvreringen av Gyvatn som helt klart er til skade eller ulempe for allmenne interesser, vil dette kunne gi grunnlag for å legge føringer for reguleringen av Gyvatn. NVE mener imidlertid at et Uleberg kraftverk vil medføre en jevnere og mer forutsigbar regulering av Gyvatn, og så langt NVE kan se vil dette være en fordel for bruken av vannet. Under forutsetning at det reguleres i tråd med opplysningene i konsesjonssøknaden for Uleberg finner NVE ikke grunnlag for å foreslå endringer i manøvreringsreglementet og konsesjonsvilkårene som ble fastsatt for Gyvatn ved kgl.res. av 03.10.03.

Når det gjelder Åseral kommunes krav om fiskeundersøkelser og fiskeutsetting i Gyvatn er dette forhold som etter NVEs mening er dekket av vilkårene i "*Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget*".

Flere av høringsinstansene krever at høyden på inntaksdammen reduseres fra 4 til 3 meter. FM hevder at 1 meter mindre damhøyde vil bidra til å dempe skadevirkningene i forhold til estetikk, kulturlandskap, friluftsliv og turisme. Utbygger hevder på sin side at høyden på dammen har vært gjenstand for en grundig vurdering, både av hensyn til driften av kraftverket, og til størrelse og utforming, og opprettholder søknaden med 4 m damhøyde. Det er NVEs oppfatning at høyden på dammen skal tilstrebes så lav som mulig og at den utformes på en måte som gir minst mulig visuelle konsekvenser. Vi mener imidlertid at utbygger i dette tilfellet har foretatt grundige vurderinger knyttet til damhøyden og at argumentene for en damhøyde på 4 meter synes fornuftige. En reduksjon i damhøyden fra 4 til 3 meter vil redusere magasinvolument med ca. 50 % i følge utbygger. Da produksjonen i kraftverket vil være avhengig av tilsiget vurderer vi det som fordelaktig

med størst mulig inntaksmagasin. Basert på egen befaring i området og en avveining mellom utbyggers og høringspartenes vurderinger, anbefaler NVE en damhøyde på inntil 4 m. Vi anmoder imidlertid utbygger om å vurdere om dammen kan plasseres noe lenger ut mot fossenakken, da dette vil gjøre dammen mindre synlig fra tilfartsåren. En nærmere vurdering av dammens endelige utforming og plassering må gjøres i forbindelse med detaljplanleggingen.

FM uttrykker bekymring for økt krypsivvekst som følge av jevnere vannføring ut av Gyvatn, og mener at lav vannføring i kalde perioder må inkluderes i tappestrategien fra Gyvatn for å redusere risikoen for økt vekst av krypsiv. NVE deler AEPs syn på at dette er forhold som dekkes av konsesjonsvilkårene for "*Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget*". I disse vilkårene er konsesjonæren bl.a. pålagt å avsette 20 millioner kroner til et eget fond for undersøkelser og tiltak for å redusere begroingen i Otravassdraget. Dersom krypsiv blir et problem i Skjerkavassdraget, bør midler fra fondet kunne brukes på ev. tiltak i dette vassdraget. I tillegg vil standardvilkår for naturforvaltning for en Ulebergkonsesjon kunne medføre pålegg om undersøkelser og avbøtende tiltak dersom skader (for eksempel økt etablering av krypsiv) oppstår som følge av kraftverket.

Flere av høringspartene har krevd at tilkoblingen fra kraftstasjonen til det eksisterende 22 kV-nettet skjer via jordkabel. I sine kommentarer til høringsuttalelsene opplyser AEP at de vil imøtekomme dette kravet, og legge jordkabel i eller parallelt med den nye atkomstveien til kraftstasjonen helt fram til tilkoblingspunktet ved eksisterende luftlinje. I planjusteringen for nettilknyttingen fremgår det også at det skal benyttes jordkabel. Både kommune og fylkesmannen stiller seg positive til planjusteringen. NVE mener derfor at forholdet knyttet til overføringsnettet ikke lenger er et moment av betydning for spørsmålet om det kan gis konsesjon eller ikke.

Høringsuttalelsene som berører veibygging er til dels motstridende. Gunstein Uleberg Møllen har fremmet ønske om ytterligere veibygging, mens øvrige grunneiere på Uleberg har i møter og på befaringer med AEP gitt klart uttrykk for at de ønsker å begrense anleggstrafikken og framtidig trafikk mest mulig forbi boliger og gårdstun. Etter en nærmere dialog med disse er man derfor kommet fram til den omsøkte veitraseen. Grunneierne har påpekt at veien vil kunne benyttes i tilknytning til framtidig skogsdrift og tømmertransport, samt for adkomst til hytter innover langs vassdraget. Problemstillingene i forbindelse med atkomstveger forutsettes avklart gjennom detaljplanleggingen.

NVE ser muligheten for momentane utfall i kraftstasjonen som en negativ konsekvens av Uleberg kraftverk. I slike situasjoner vil vannføringen i

Skjerka nedstrøms utløpet bli redusert fra driftsvannføringen (mellom 0,7 og 4,6 m³/s) til foreslått minstevannføring på 0,3 m³/s. Reduksjonen vil være av midlertidig karakter og maksimalt en time. Med bakgrunn i tidligere drift av vassdraget synes dette ikke å være en vesentlig forverring av situasjonen. I følge FM i Aust-Agder er området som berøres av de planlagte anleggene av mindre betydning for fiske. Det er således ingen forhold på den berørte strekningen som tilsier at tilfeldige utfall bør tillegges særskilt vekt ved eksempelvis å etablere omlopsventil eller bygge fordryningsbasseng.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstillt. Vi anbefaler derfor at Agder Energi Produksjon as får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Uleberg kraftverk på de vilkår som følger vedlagt.

NVE anbefaler videre at det blir gitt tillatelse etter oreigningslova til ekspropriasjon av nødvendige areal og rettigheter for å gjennomføre utbyggingen og til forhåndstiltredelse.

I vår totalvurdering er det også sett på konsekvensene for elektriske anlegg som er nødvendige for å bygge og drive Uleberg kraftverk. Etter NVEs vurdering medfører ikke disse anleggene skader og ulemper av ett slikt omfang at det har avgjørende vekt om det omsøkte anlegget kan bygges eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når det er tatt endelig stilling til søknaden om utbygging etter vannressursloven.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipping

Det er i søknaden foreslått en minstevannføring på berørt strekning på 340 l/s, som tilsvarer ca. 10 % av årlig middelvannføring. Dette er i tråd med dagens minstevannføringspålegg ut av Gyvatn. Ingen av høringspartene hadde kommentarer til den foreslåtte minstevannføringen, og NVE anbefaler derfor at søkers forslag innvilges.

Hvis tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet skal hele tilsiget slippes.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn, mv.

NVE foreslår at standardvilkåret tas inn. Dette innebærer at detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Kommunen skal også få anledning til å uttale seg til planene. Påpekte detaljer ved prosjektet som veger, landskapsmessige forhold, etc. vil ligge under denne post. For inn-

taksbassenget må det legges fram en plan som viser plassering og arrondering av ev. overskuddsmasser, og hvordan skråningene i bassenget er tenkt sikret mot utglidninger. I brev av 01.09.03 fra Evje og Hornnes kommune gis Uleberg kraftverk dispensasjon fra kommuneplanens arealdel. Videre behandling av planer om arealbruk i tilknytning til Uleberg kraftverk vil dermed kunne skje i medhold av vilkår etter vannressursloven.

Post 5: Naturforvaltning

Vårt forslag er noe redusert i forhold til standard naturforvaltningsvilkår på bakgrunn av at vi vurderer virkningene som små og oversiktlige. Vi mener at det er tilstrekkelig med vilkår som ivaretar forholdene for fisk, flora og fauna langs elva. På linje med DN finner vi ikke grunnlag for å pålegge utbygger innbetaling av årlige beløp til kommunen til å fremme fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikke se at det er behov for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jaktoppsyn i anleggsperioden.

Eventuelle pålegg etter denne posten skal skje med bakgrunn i en nytte/kost vurdering, og må ses i sammenheng med prosjektets størrelse.

Post 7: Forurensning mv.

Vi foreslår at standardvilkåret settes inn. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ved eventuell konsesjon må søkes spesielt til fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Post 9: Terskler mv.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler, eller gjøre andre biotopjusterende tiltak og avbøte ev. erosjonskader, dersom dette skulle vise seg nødvendig. Terskler kan være et aktuelt tiltak for å redusere ev. skader ved rask reduksjon av vannstanden som følge av utfall i kraftstasjonen, men kan samtidig medføre økt begroing. Ev. terskler må bygges etter en helhetlig terskelplan for vassdraget.

Post 15: Revisjon av vilkår

Da Uleberg kraftverk vil medføre endringer i tappestrategien av Gyvatn, anbefaler vi at vilkårene for Uleberg-konsesjonen revideres sammen med revisjon av "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget" fastsatt ved kgl.res. 03.10.03.

Andre merknader

NJFF mener at utbygger bør være ansvarlig for å kalke vassdraget slik at pH blir holdt på et nivå som gir gode levevilkår for fisk og bunndyr. Vi viser til vilkår nr. 5 om naturforvaltning og nr. 11 om etterundersøkelser, og finner at disse gir tilstrekkelig hjemmel til å pålegge undersøkelser/tiltak dersom

reguleringen skulle påvirke vannkvaliteten i negativ retning."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Agder Energi Produksjon til å bygge Uleberg kraftverk i Evje og Hornnes kommune, Aust-Agder fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Det etableres inntaksmagasin i Skjerka med følgende reguleringsgrenser:

Magasin	HRV kote	LRV kote	Regulering m
Skjerka	370	369	1,0

Det skal slippes en minstevannføring fra inntaksdammen på 0,34 m³/s. Det forutsettes at inntaksmagasinet ikke blir benyttet til start/stopp kjøring. Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringen skal hele tilsiget slippes.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, be-

regninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i *Skjerka* er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelse som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

***** Ekstra vilkår*****

14

(Merking av usikker is)

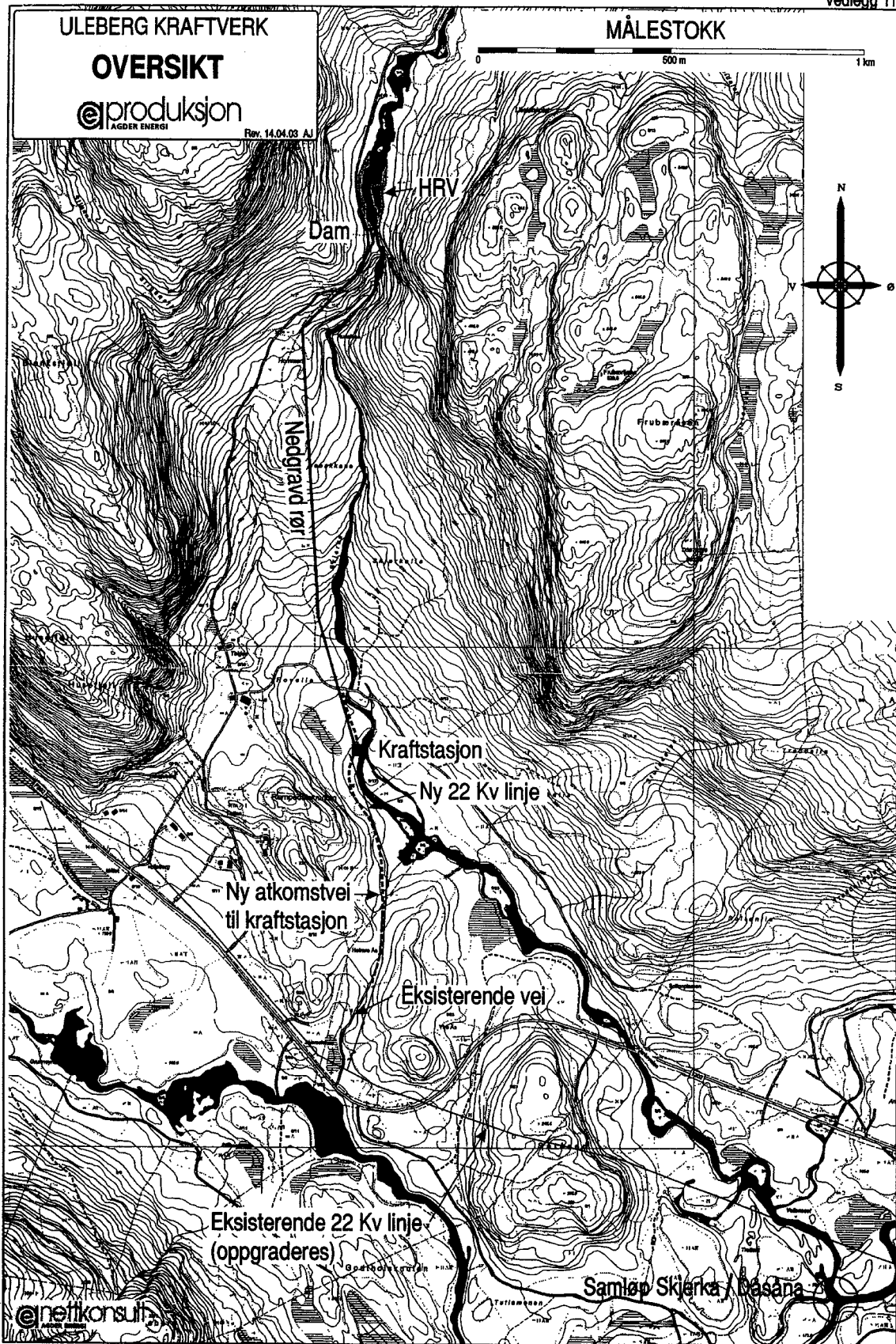
De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

15

(Revisjon av vilkår)

Vilkårene for Uleberg-konsesjonen skal revideres i 2024 sammen med revisjon av "Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget" fastsatt ved kgl.res. 03.10.03.

Vedlegg 11

III Høringsinstansenes merknader

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring og mottatt følgende uttalelser:

Vest-Agder fylkeskommune har i brev av 19.05.04 uttalt følgende:

"Ut fra tiltakets begrensede omfang har vi ikke innvendinger i saken. Fylkeskommunen mener at NVEs forslag til vilkår for tillatelse til utbygging ivaretar friluftslivsinteresser og hensynet til automatisk fredete kulturminner.

Saken er forelagt fylkeskonservator for vurdering av forholdet til automatisk fredete kulturminner. Det er ikke merknader til saken."

Aust-Agder fylkeskommune har i brev av 21.05.04 uttalt følgende:

"Aust-Agder fylkeskommune viser til at de merknader en tidligere har kommet med er godt imøtekommet, og sier seg godt fornøyd med det. En har ingen ytterligere merknader."

Miljøverndepartementet har i brev av 16.07.04 uttalt følgende:

"Vi har ingen merknader til at det gis konsesjon i tråd med NVEs innstilling."

"Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

Åseral kommune og Evje og Hornes kommune har per telefon opplyst at de ikke har ytterligere merknader til saken.

IV Olje- og energidepartementets merknader

Innledning

Agder Energi Produksjon (AEP) har sendt søknad datert 25.06.03 om konsesjon etter vannressursloven til bygging av Uleberg kraftverk i Skjerkavassdraget i Evje og Hornnes kommune. Agder Energi AS er det tredje største energikonsernet i Norge målt etter produksjon, og har totalt om lag 900 ansatte. Konsernet eies av kommunene i Agder (54,5 %) og Statkraft SF (45,5 %), og har 18 heleide datterselskap, herunder produksjonsselskapet.

Uleberg kraftverk er tenkt lokalisert i nedre del av Skjerkavassdraget på strekningen mellom Hunsfoss og Uleberg. Uleberg kraftverk får en installasjon i området 7-9 MW med en årlig middelproduksjon på om lag 38 GWh. Kraftverket er tenkt bygd som et ordinært elvekraftverk gjennom etablering av inntak/inntaksbasseng, rørgate (nedgravd) og en kraftstasjonsbygning med tilhørende utløpskanal som fører vannet tilbake til vassdraget. Utbyg-

gingen vil berøre en elvestrekning på ca. 1500 m. På utbyggingsstrekningen mellom inntak og utløp vil det gjennom hele året bli sluppet en minstevannføring tilsvarende 10 % av middelvannføringen.

AEP eier fallrettighetene. Utbygger vil prøve å få til minnelige avtaler om andre nødvendige rettigheter. Hvor dette ikke lykkes, søkes det om oreigning og om tillatelse til forhåndstiltredelse. Prosjektet utløser ikke konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven.

Prosjektet er fritatt for Samlet plan behandling. Prosjektet berører ikke vernede vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

Fordeler og ulemper

Uleberg kraftverk vil bidra til økt krafttilgang i form av en årlig kraftproduksjon på om lag 38 GWh. Byggingen vil ellers bidra til lokal verdiskaping og sysselsetting i anleggsperioden. Videre vurderes en jevnere vannføring nedstrøms Gyvatn som en natur- og miljømessig fordel for vassdraget sett under ett.

Ulempene er knyttet til lokale landskapsmessige konsekvensene som rørgate, kraftstasjon, veier og dam representerer. I tillegg kommer den reduserte vannføring på selve utbyggingsstrekningen. Det er også fare for utfall i kraftstasjonene med tilhørende reduksjon i vannføring/vannstand nedstrøms.

NVEs innstilling

NVE finner at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstilt. Det anbefales derfor at AEP får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Uleberg kraftverk på nærmere bestemte vilkår.

NVE anbefaler videre at det blir gitt tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendige areal og rettigheter for å gjennomføre utbyggingen og til forhåndstiltredelse.

Høringsuttalelser

Ingen av høringsinstansene har merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementets vurdering

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Uleberg kraftverk er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet tilrår at AEP får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Uleberg kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler at AEP, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse, gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

Departementet anbefaler videre at AEP gis tillatelse etter oreigningsloven § 2 nr. 51 til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til gjennomføring av tiltaket.

Etter oreigningsloven § 25 kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan samtykke til slik forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller. Det avgjørende i denne sammenheng er om det vil føre til en urimelig forsinkelse for eksproprianten å vente til skjønnskravet er fremsatt. Departementet kan ikke se at det i dette tilfellet er anført tilstrekkelige grunner som tilsier at det kan gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er krevd, og departementet vil derfor ikke tilrå at det gis samtykke til forhåndstiltredelse nå. Søknad om forhåndstiltredelse kan eventuelt sendes departementet etter at skjønn er krevd.

Departementet viser til vilkårenes post 4 om godkjenning av planer mv. og understreker at detaljplaner skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Departementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 25, gis Agder Energi Produksjon AS tillatelse til å bygge Uleberg kraftverk i Skjerkavassdraget i Evje og Hornnes kommune i Aust-Agder.
2. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Agder Energi Produksjon AS tillatelse til å bygge Uleberg kraftverk.
3. I medhold av lov om oreigning av fast eigedom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 nr. 51, gis Agder Energi Produksjon AS tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter i tilknytning til utbyggingen.
4. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 15. oktober 2004.

31 Troms Kraft Produksjon AS

(Tillatelse til overføring av deler av Nordkjoselvas restfelt til Svartevatn for utnyttelse i Skarsfjord kraftverk i Tromsø kommune)

Kongelig resolusjon 29. oktober 2004.

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Troms Kraft Produksjon AS om tillatelse til å overføre vann fra Nordkjoselva til Svartevatn for utnyttelse i Skarsfjord kraftverk.

Tillatelse til regulering av Skarsfjordvassdraget ble gitt ved kongelig resolusjon av 21. april 1922. Ved byggingen av Skarsfjord kraftverk ble Nordkjoselvas nedbørsfelt redusert fra 37,9 km² til 11,3 km². Søknaden gjelder tillatelse til å overføre 5,3 km² av Nordkjoselvas restfelt til Svartevatn, som er reguleringsmagasin for Skarsfjord kraftverk.

En tilleggsoverføring som omsøkt vil øke energiproduksjonen i Skarsfjord kraftverk med 3,4 GWh/år.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 05.07.2004 heter det:

Fra Troms Kraft produksjon AS har vi mottatt følgende søknad datert 19.12.02:

”SAMMENDRAG

Troms Kraft Produksjon AS søker med dette om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 for overføring av Nordkjoselva til det eksisterende magasinet Svartevatn. Vannet er planlagt utnyttet i det eksisterende Skarsfjord kraftverk. Det er beregnet en produksjonsøkning på 3,4 GWh/år, og prosjektet er vurdert som lønnsomt.

Området er fra før sterkt preget av kraftutbygging og gravearbeider ved Nordkjoselvas utløp i Skarsfjorden. En terskel er planlagt ved et tjern på kote 155,4, uten regulering. Derfra vil vannet overføres ved gravitasjon til Svartevatn gjennom ca. 300 m rør. Den planlagte utbyggingen krever ikke bygging av nye veier. Det blir uendrede reguleringshøyder i Svartevatn.

Virkningene kan oppsummeres slik:

- Redusert vannføring i Nordkjoselva, omtrent halvert ved utløp i fjorden.
- Lettere svellis i elva ved barfrost, mulig råk ved utløpsrøret.
- Flommer vil bli redusert, men kan fortsatt forekomme ved overløp.
- Reguleringen uten betydning for sjøgående laksefisk og stasjonær ørret opp til Nordkjosvatna. Gyte- og oppvekstmulighetene for stasjonær ørret vil bli redusert.
- Ingen verneområde blir berørt. En kjenner ikke til at det finnes truede naturtyper i området. Ingen særskilt verdifulle naturfaglige forekomster blir berørt, men vegetasjonen

knyttet til elva blir redusert, særlig ovenfor Nordkjosvatna.

- Ubetydelige virkninger for landskap og friluftsliv i anleggsfasen. Redusert vannføring i Nordkjoselva vil virke visuelt negativ, særlig øverst.
- Ingen kjente kulturminner vil bli påvirket.

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for søknaden

Produksjon og bruk av energi påvirker miljøet i større eller mindre grad. I en situasjon med økende energibehov og økende fokus på bevaring og god forvaltning av miljøet, er det viktig med løsninger som ivaretar begge hensyn. Troms Kraft Produksjon AS har som mål å videreutvikle og ta i bruk miljøriktige produksjonsløsninger av energi.

Ved en overføring av Nordkjoselva til Svartevatn, vil vannet utnyttes i det eksisterende Skarsfjord kraftverk (figur 1). Området er fra før sterkt preget av kraftutbygging. Konsekvensene av den planlagte utbyggingen for miljø og brukerinteresser synes å være små. Da prosjektet i tillegg synes lønnsomt, mener Troms Kraft Produksjon AS at det bør videreføres, og ønsker derfor å søke om konsesjon.

1.2 Eksisterende vannkraftanlegg i området

Skarsfjord kraftverk (figur 1) ble satt i drift i 1922, med Svartvatn/Krokvatn som reguleringsmagasin. LRV er 144,00 moh. og HRV 156,17 moh. Magasinet blir som regel nyttet fullt ut hver vinter. Vatna i magasinet er knyttet til hverandre med både tunnel og kanal. Skarsfjord kraftverk ble rehabilitert i 1994, og midlere årsproduksjon er 18,4 GWh.

Det er etablert en 22 kV kraftlinje fra Skarsfjord kraftverk østover mot Skogsfjord via Nordkjosvatna og en linje sørover mot Tromsø by via Simavik kraftverk.

1.3 Innhold og avgrensning av konsesjons-søknaden

Konsesjonssøknaden gjelder overføring av Nordkjoselva til Svartevatn, som sammen med Krokvatn er eksisterende reguleringsmagasin til Skarsfjord kraftverk. Utbyggingen vil gi en netto produksjonsøkning i dette kraftverket på 3,4 GWh/år. Fra overføringsstedet til fjorden vil Nordkjoselva få redusert vannføring.

Dette dokumentet er utformet etter retningslinjene til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) for konsesjonssøknader etter vassdragsreguleringsloven. Dokumentet har følgende hovedinnhold:

- Søknad og formelle forhold
- Områdebeskrivelse
- Tekniske planer og hydrologigrunnlag
- Konsekvenser av den planlagte utbyggingen
- eiendomsforhold

1.4 Presentasjon av søker

Troms Kraft Produksjon AS er et heleid datterselskap til Troms Kraft AS, som er en ledende aktør innen norsk kraftbransje. Omsatt energimengde var i 2000 2,3 TWh. Gjennom bl.a. 12 heleide og 4 deleide kraftverk betjener Troms Kraft AS i dag et marked som består av 63.000 nettkunder. Den samlede omsetningen i 2001 var på omkring 900 mill. kr.

Troms Kraft AS eies av Troms fylkeskommune (60 %) og Tromsø kommune (40 %) og sysselsetter 360 personer.

1.5 Konsesjon for regulering

Ved kongelig resolusjon av 21. april 1922 ble Tromsø kommune gitt konsesjon for regulering av Skarsfjordvassdraget, jf. vedlegg 1.

Ved kongelig resolusjon av 14. mars 1980 ble regulerings- og overføringstillatelser overført Troms Kraftforsyning, jf. vedlegg 2.

2. SØKNADER OG FORMELLE FORHOLD

2.1 Søknad etter vassdragsreguleringsloven

Prosjekter i denne størrelsesorden omfattes ikke av plan- og bygningslovens krav til melding og konsekvensutredninger. Som del av søknad etter vassdragsreguleringsloven kreves virkninger for alle relevante bruker- og verneinteresser utredet, jf. NVEs veileder nr. 1/1998.

Etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 (§2) søkes det om tillatelse til å overføre Nordkjoselva til Svartevatn.

2.2 Andre nødvendige tillatelser og godkjenninger

Forholdet til Samlet plan for vassdrag:

Utbyggingsprosjektet er beregnet til å gi en netto produksjonsøkning i eksisterende kraftstasjon på 3,4 GWh/år. Dette innebærer at det formelt ikke kreves avklaring av prosjektet i Samlet plan for vassdrag, som gjelder prosjekter med installasjon på 1 MW eller mer, eller produksjon på minst 5 GWh/år.

2.3 Forholdet til offentlige og private planer

Det er ikke kjent at det foreligger andre planer som berører eller kommer i konflikt med denne søknaden.

2.4 Nødvendige offentlige og private tiltak

Det vil ikke være behov for utbedring av offentlige eller private veier.

2.5 Saksbehandling

Saksbehandling til nå

Under forberedelse av konsesjonssøknaden har Troms Kraft Produksjon AS hatt informasjons- og samrådsmøter med Fylkesmannen i Troms, miljøvernavdelingen, Troms fylkeskommune, kulturavdelingen, Tromsø kommune og NVE.

Sametinget foretok befaring i området sommeren 2002. Etter ønske fra Fylkesmannen i Troms er det foretatt ytterligere undersøkelser/utredninger av friluftsliv, fiske og vegetasjon.

Videre saksbehandling

NVE vil sende konsesjonssøknaden på høring til berørte myndigheter og organisasjoner med minst 3 måneders høringsfrist. Etter gjennomført høring og gjennomgang av høringsuttalelser kan det holdes sluttbefaring der kommunen og eventuelle berørte parter deltar. NVE vil utarbeide innstilling i saken. Olje- og energidepartementet vil sende denne på en begrenset høring og endelig vedtak blir fattet av Kongen i Statsråd.

3. UTBYGGINGSOMRÅDET

Utbyggingsområdet ligger på Ringvassøy, i Tromsø kommune, nær grensen til Karlsøy.

Nordkjoselva (figur 2) ligger nord for Svartevatn og Krokvatn, som er inntaksmagasin for Skarsfjord kraftverk. Nordkjoselva renner ut ved Nordkjosen i Skarsfjorden, der Skarsfjord kraftverk også ligger. Utbyggingsområdet er vist i figur 3.

Nedenfor Hestekovatn, som ligger 600 m nordøst for fyllingsdammen ved Svartevatn, bøyer elva av mot sør der den møter en annen sideelv. Etter samløpet (kote 155,4) er det mulig å plassere en terskel.

Nordkjoselva renner derfra mot et lite tjern nedenfor dammen ved Svartevatn og videre ca. 700 m i nordvestlig retning mot Øvre Nordkjosvatn. På denne strekningen er vannføringen i dag sterkt redusert i forhold til den naturlige på grunn av oppdemmingen av Svartevatn.

Fra Øvre Nordkjosvatn (116 moh.) går elva forbi et tjern og videre til Nedre Nordkjosvatn (110 moh.) før den renner ut i Nordkjosen i Skarsfjorden.

I utløpet av Nordkjoselva er det gjort store inngrep (figur 1), og en labyrintformet steinmolo står igjen etter en mislykket satsing på fiskeoppdrett innerst i Skarsfjorden.

Landskapet i området som vil bli berørt preges av vide, åpne formasjoner. Det går en kraftlinje gjennom området, østover fra Skarsfjord kraftverk i Nordkjosen mot Skogsfjordvatn.

4. UTBYGGINGSPLANENE

Denne søknaden gjelder tillatelse til tilleggs-overføring til det eksisterende kraftverket.

4.1 Hydrologiske grunnlagsdata

Det er vurdert hvilken vannføringsstasjon som best beskriver tilsiget fra det 5,3 km² store feltet i Nordkjoselva som planlegges overført til Svartevatn.

På Ringvassøy måles vannføringen ut av Skogsfjordvatnet (stasjon 200.3) som ligger øst for Skarsfjord. Feltstørrelsen er på 135 km² og inn-

sjøandelen er så høy som 15 %. Det er ellers god kvalitet på denne vannføringsserien som startet i 1958. Middellavrenningen fra Skogsfjordvatnet var for perioden 1958-99 på 51,7 l/s km². I perioden 1984 – 98 økte avrenningen til 57,1 l/s km².

På Kvaløya sør for Ringvassøy måles vannføringen ved stasjon 197.8 Ersfjorden. Denne stasjonen måler avrenningen fra et 19,3 km² stort felt som i topografi likner det aktuelle feltet i Nordkjoselva. Det er bare en liten innsjø i Ersfjordfeltet. Måling av vannføring startet høsten 1983 og det er kontrollerte data fram til ut 1998. Middellavrenningen i perioden 1984-98 var 1,60 m³/s som tilsvarer 83,2 l/s km², altså noe høyere enn i Skogsfjordvatnfeltet. Det kan bemerkes at et avrenningskart for perioden 1931-60 viser en avrenning i Ersfjordfeltet på 50 til 80 l/s km², i middel ca. 60 l/s km². Dette kartet er tegnet før det forelå vannføringsdata fra Kvaløya.

Det foreligger flomanalyser for Svartevatn fra 1989.

4.2 Eksisterende vannkraftanlegg

Skarsfjord kraftverk

Skarsfjord kraftverk som ligger på Ringvassøy 20 km nord for Simavik ble bygd av Tromsø Elektrisitetsverk i 1919-22. Nordkjoselva har et naturlig nedbørsområde på 37,9 km². Etter reguleringen ble dette redusert til 11,3 km². De største magasinene, Krokvatn og Svartevatn som er forbundet med hverandre med en 600 m lang tunnel, gir til sammen et magasin på 34,6 mill. m³. Reguleringshøyden er 12 m mellom HRV (høyeste regulerte vannstand) på kote 156,17 og LRV (laveste regulerte vannstand) på kote 144,17. Fallet derfra utnyttes i Skarsfjord kraftverk. Fra inntaket i Krokvatn, der det i egen sjakt er en grovgrind og glideluke, fører en 300 m lang tunnel, med et tverrsnitt på 4 m², fram til et fordelingsbasseng ved toppen av rørgata til Skarsfjord kraftverk. Den 550 m lange rørgata har en diameter på 1,1 m og ender i kraftstasjonen ved fjorden. Kraftverket var gjenstand for en større rehabilitering i 1994. Det ble satt inn et nytt horisontalt Francis-aggregat med ytelse på 4,0 MW. Etter rehabiliteringen er den gjennomsnittlige årsproduksjonen oppgitt til 15,7 GWh.

Fra Skarsfjord kraftverk i Nordkjosen går det en 22 kV kraftlinje over til Skogsfjord via Nordkjosvatna og en linje sørover mot Tromsø by via Simavik kraftverk.

4.3 Overføring av Nordkjoselva til Svartevatn

4.3.1 Teknisk plan m/kostnadsoverslag

Tiltaket går ut på å overføre Nordkjoselva til Svartevatn (figur 4), se vedlegg 4. Svartevatn utgjør sammen med Krokvatn inntaksmagasin i den eksisterende utbyggingen.

Fra et lite tjern i Nordkjoselva på kote 155,4 (figur 2, 5 og 6) er det mulig å overføre tilsiget

til Svartevatn ved hjelp av gravitasjon alene (figur 7).

En kapasitet på 2,5 m³/s vil medføre at en får med seg praktisk talt alt vannet. På grunnlag av tilsigsserien omtalt i pkt. 4.1, er midlere overført vannmengde beregnet til 9,5 mill. m³.

Vannspeilet i tjernet er planlagt hevet med 2,6 m til kote 158,0 for å oppnå en tilstrekkelig overføringskapasitet med GUP-rør med innvendig diameter minimum 1,1 m og ytre diameter 1,2 m.

En åpen kanal ville lett kunne ha blitt tilstoppet av snø, med tap av overføringskapasitet som resultat. Overføringssystemet vil derfor bestå av nedgravde rør. Inntaket legges på oppstrøms side av terskelen. Både inntak og utløp er dykket for å hindre tilfrysing om vinteren. Røret legges i en grøft som graves ned til telesikker dybde, 1,7 m. Røret får en total lengde på 330 m og graves ned til kote 154,0 ved inntaket ved terskelen og legges på svak stigning fram mot utløpet i Svartevatn der den kommer på kote 154,5.

Nærmest Svartevatn er det antatt at rørtraséen (figur 9) vil gå gjennom et parti med fjell. For rørgrofta er utgravd masse beregnet til 4500 m³ og sprengningsvolum til 1500 m³. Mesteparten av den utgravde massen vil bli fylt tilbake i rørtraséen og sprengstein vil bli brukt i den nye terskelen.

Terskelen i Nordkjonselva er planlagt bygd over rørledningen (plassering vist på figurene 10 og 11) og utført som fyllingsdam med sentral tetning av morene og trespunt. Skråningshelningen på nedstrømsiden er valgt slak, 1:10, for å tillate overstrømming ved flom, her satt til Q500 som er 10 m³/s. Bredden av overløpet kan muligens begrenses noe.

Terskelen blir ca 100 m lang, med største høyde ca 3,5 m. Det totale damvolumet blir på ca. 4000 m³.

For å sikre at overføringssystemet er dykket vinterstid, er det planlagt en vannlås ved utløpet i Svartevatn. Denne utføres som en utsprengt fjellgrop med bunn på kote 154.0. Vannspeilet i vannlåsen etableres på kote 157.0 ved at det bygges en 3 m høy betongvegg mot Svartevatn. I denne etableres det et eget vinterløp og et bjelkestengsel. Bjelkestengselet settes om høsten og åpnes om våren for å øke overføringskapasiteten i sommerhalvåret. I sommerhalvåret, når vannstanden i Svartevatn er høy, vil de to vannene være forbundet med hverandre.

4.3.2 Anleggsgjennomføring

Anleggstida er beregnet å ta ca. tre måneder. Ved vintertransport av anleggsutstyr vil en ha en hel sommersesong til disposisjon. Det kan også bli behov for terrenngtransport om sommeren.

4.3.3 Hydrologi

Det anbefales å bruke data fra stasjon 197.8 Ersfjorden til å simulere tilsiget i det aktuelle feltet i Nordkjonselva isteden for den mer nærliggende 200.3 Skogsfjordvatnet. Valget begrunnes primært med større likhet i feltstørrelse, sjøprosent og topografi. Data fra Ersfjorden nedskales med faktoren:

$$\frac{5,3 \text{ km}^2}{19,3 \text{ km}^2} \times \frac{57,11 / \text{skm}^2}{83,21 / \text{skm}^2} = 0,188$$

I middel for perioden 1984-98 er da tilsiget fra det aktuelle feltet:

$$1,60 \text{ m}^3/\text{s} \times 0,188 = 0,30 \text{ m}^3/\text{s}$$

Varighetskurve for et 5,3 km² stort felt av Nordkjonselva er vist i vedlegg 3.

Flomstørrelser er vurdert til:

$$Q200 = 8 \text{ m}^3/\text{s}$$

$$Q500 = 10 \text{ m}^3/\text{s}$$

Vannføring og vannstand

Det planlagt overførte nedbørsfeltet er 5,3 km² og restfeltet 6 km². En kan kalkulere med 5-10 % økning i nedbør for hver 100 meters stigning innover fra kysten. Det er dermed rimelig å anta at vannføringen i elva ved utløpet i fjorden blir omtrent halvparten av dagens. Rett nedenfor den planlagte terskelen vil elva – bortsett fra perioder med overløp - bli tørrlagt. Ovenfor Nordkjosvatna blir det derfor meget lav vannføring. Det er imidlertid et visst tilsig nedenfor overføringspunktet.

Vannstanden i Nordkjosvatna ventes å holde seg omtrent på dagens nivå. Den relativt tørre sommeren 2002 ble det observert tilsig til Øvre Nordkjosvatn på nordsiden.

4.3.4 Produksjonsberegninger

Produksjonsberegninger er utført ved bruk av simuleringverktøyet Vansimtap, og tilsigsserie fra vannmerke 197.8 Ersfjorden på Kvaløya for årene 1984 til 1998 er benyttet, jf. pkt. 4.1 Hydrologi. Det er benyttet styrekurve i simuleringen. Denne simuleringen gav som resultat et gjennomsnittlig produksjonsbidrag fra overføringen på 3,4 GWh/år, og det kan sammenstilles slik:

Skarsfjord kraftverk	Vinter (GWh)	Sommer (GWh)	Sum (GWh)
Dagens situasjon.....	17,4	0,9	18,4
Med planlagt ny overføring	18,7	3,1	21,8
Sum produksjonsbidrag.....	1,3	2,2	3,4

Løsningen innebærer ingen økte driftskostnader. Åpning og stengning av bjelkestengselet i vannlåsen antas å kunne skje samtidig med ettersyn av dammen ved Svartevatn.

Total utbyggingskostnad er beregnet til 3,6 mill. kr.

5. KONSEKVENSER

5.1 Innledning

I dette kapitlet beskrives bruker- og verneinteressene i det berørte området og mulige konsekvenser ved realisering av det planlagte prosjektet vurderes. Konsekvensene er vurdert i forhold til et "0-alternativ" som er forventet situasjon i området dersom utbyggingsplanene ikke blir gjennomført, i dette tilfelle definert lik dagens situasjon. I presentasjonen av konsekvensene er det skilt mellom anleggs- og driftsfase.

Et tidligere alternativ med pumpestasjon og 1,5 km ny kraftledning lå til grunn da enkelte av undersøkelsene og utredningene ble foretatt i perioden 1989-1993. Presentasjonen er for en stor del basert på utredninger og høringsuttalelser fra den gang, da overføring av Nordkjoselva til Svartevatn sist ble vurdert, samt eksisterende dokumentasjon og kunnskap om området. For å få mer kunnskap om enkelte tema, og for å oppfylle nye krav til utredninger fra myndighetene, er det foretatt tilleggsundersøkelser og utredninger. Det er i 2002 foretatt befarings med hensyn på samiske kulturminner, feltregistreringer av vegetasjonen i vassdragsnære områder som vil bli berørt av en utbygging og re-produksjonsområder for ørretbestanden i Nordkjosvatna er blitt vurdert. Friluftsliv er også ytterligere utredet, bl.a. etter Direktoratet for naturforvaltnings (DNs) håndbok 18-2001 om friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

5.2 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

5.2.1 Områdebeskrivelse

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima er ikke systematisk registrert i vassdraget eller på Ringvassøy.

Av magasinene er Krokvatn grunt mens Svartevatn er dypt på midtpartiet og noe grunnere i nordenden. Magasinene islegges rundt månedsskiftet oktober/november og isen går opp rundt midten av mai. Under nedtappingen sprekker isen opp langs land, særlig der det er bratt, og over grunner som helt eller delvis tørlegges. Det danner seg dårlig is eller råker både utenfor kanalen og tunnelen. Under nedtappingen går kanalen tørr og isen blir etter hvert også usikker i grunne sund.

Nordkjoselva har liten vannføring om vinteren og vannføringen øker sjelden noe særlig bortsett fra ved langvarig og kraftig mildvær.

Nordkjosvatna islegges tidligere enn magasinene, ofte etter store snøfall.

Når det er barfrost og vannføringen er lav, kan elva bunnfryse.

Det fortelles at før Skarsfjord kraftverk ble satt i drift for 80 år siden, da dagens nedbørfelt til kraftverket også hadde avløp til Nordkjoselva, frøs fjorden av og til. Isleggingen tok til innenfra og kunne bre seg ut hele Nordkjosen. Utbyggingen førte til mer åpent vann i Nordkjosen. I Nordkjosen er isforholdene fortsatt bestemt av værforholdene fra vinter til vinter.

5.2.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Anleggsvirksomheten vil ikke påvirke vanntemperatur, isforhold og lokalklima i vassdraget.

Magasinene

Overføringen vil føre til at det vil ta noe lengre tid å tappe ned magasinene på ettervinteren, og dermed utsette tidspunktet for de isulempene det medfører. Ved utløpet av overføringsrøret i Svartevatn kan det bli en råk. Ellers kan det ikke ses at isforholdene vil bli nevneverdig påvirket av overføringen.

Nordkjoselva og -vatna

Nordkjosvatna vil kunne islegge seg noen dager tidligere og tilsvarende gå opp noen dager senere om våren pga. redusert gjennomstrømning. Fra overføringspunktet til Øvre Nordkjosvatn vil elva bli bortimot tørrlagt. Eventuelt vanntilsig underveis vil kunne danne partier med svellis ved barfrost lettere enn før.

Nordkjoselva nedstrøms Nedre Nordkjosvatn vil få mer stabile isforhold, men lettere få svellisdannelse ved barfrost.

Skarsfjorden

Overføringen representerer et så beskjedent inngrep, hydrologisk sett, at det ikke er grunn til å vente merkbare konsekvenser for isforholdene i fjorden.

Lokalklima

Det synes ikke å være elementer ved denne overføringen som gir grunn til å vente noen nevneverdig endring i lokalklimaet, verken i nedbørfeltet eller langs fjorden.

5.2.3 Avbøtende tiltak

Et skilt med advarsel om fare for råk bør settes opp nær utløpet av det planlagte røret i Svartevatn.

5.3 Grunnvann, flom og erosjon

5.3.1 Områdebeskrivelse

Det er ikke gjennomført grunnvannsmålinger langs Nordkjoselva, men det er rimelig å anta at grunnvannet nær utløpet til en viss grad kan være påvirket av vannføringen i elva.

Selv om Nordkjoselva fra før er sterkt regulert, kommer det fortsatt flommer under snøsmeltingen.

Det er ikke kjent at erosjon er noe problem langs vassdraget.

5.3.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

I den grad grunnvannet er påvirket av vannføringen nær utløpet i fjorden og innløpet i Øvre Nordkjosvatn, vil en redusert vannføring kunne senke nivået.

Flommer vil bli ytterligere redusert, dette vil bli tydeligst ovenfor Nordkjosvatna. Men det vil fortsatt kunne bli flommer ved overløp over dammen ved Svartevatn og den planlagte terskelen.

5.3.3 Avbøtende tiltak

Ingen tiltak.

5.4 Fisk og ferskvannsekologi

5.4.1 Områdebeskrivelse

Det ble gjennomført fiskebiologiske undersøkelser av Øvre og Nedre Nordkjosvatn i september 1993. Bekkene rundt Nordkjosvatna ble elektrofisket og befart i juni 2002.

Det opprinnelige utløpet av Nordkjoselva i Skarsfjorden er svært forandret etter omfattende gravearbeider. Mens det tidligere var to elveløp på den nederste strekningen, er det i dag bare ett. Det er også skjøvet opp en betydelig voll av blokker og stein like utenfor utløpet (figur 1).

Ved fjære sjø går elva i så grunne stryk over en steinterskel at sjøgående laksefisk ikke kan passere, men ved flo går sjøen trolig høyt nok til at området kan forseres. Strekningen mot brua ovenfor er den eneste med flater av brukbart gytesubstrat for laksefisk. Men siden området ligger så grunt at det er utsatt for oversvømmelse av sjøvann ved springflo, representerer det likevel ikke noe reproduksjonspotensiale.

Ovenfor brua går elva først med middels strømhastighet over blokker og stein før den smalner inn og går over i strie stryk. Noen bratte fossefall hindrer oppgang av fisk. Videre er elva smal og går i strie stryk over berg, blokker og stein med mange små fosser. De siste 60-70 m opp til Nedre Nordkjosvatn utgjør et flatere parti og bunnen domineres av kantete blokker og stein.

Elva opp til vatna regnes som uten særlig betydning som produksjonsområde for sjøgående laksefisk også rent fysisk sett uegnet for sportsfiske. Strekningen rett nedenfor utløpet av Nedre Nordkjosvatn vurderes som et oppvekstområde.

Nedre Nordkjosvatn ligger 108 moh. og arealet er ca. 12 ha. Øvre Nordkjosvatn ligger 116 moh. og arealet er ca. 18 ha. Begge er næringsfattige.

Avstanden mellom Nordkjosvatna er ca. 600 m lang, med to relativt flate elvestrekninger atskilt av et grunt tjern omtrent på midten.

Innløpet til Øvre Nordkjosvatn er sterkt oppdelt og ligner et delta. Tre grunne løp fører ut i vatnet, ellers er det flere løp som veksler mellom synlig overflatevann og vann som går nede i grunnen. Løpene var svært grunne sommeren 2002 og de består av grov grus og stein i varierende størrelse. Det søndre løpet har finest substrat.

Prøvefisket med bunn garn i 1993 viste at begge vatna hadde ørretbestander av god kvalitet og med antallet fisk godt tilpasset næringsgrunnlaget. Veksten hos ungfisk er ganske lav, og det er typisk for svært næringsfattige innsjøer. Det var en tendens til økende vekst med økende alder. Dette kan skyldes sen kjønnsmodning og at ørreten etter hvert blir fiskeetende, og da særlig beiter på stingsild.

Ørreten viste god kondisjon (vekt i forhold til lengde), lite parasittangrep og den hadde tilsynelatende god tilgang på marflo.

Elektrofisket og befaringen i 2002 viste at strekningen mellom vatna er viktigst både som gyte- og oppvekstområde. Ved det sterkt oppdelte innløpet til Øvre Nordkjosvatn ble det også påvist gyting men det er kun små arealer som er egnet. Gyting kan også foregå i selve vatnet, ved strømninger nær utløpsosen.

Strekningen nedenfor utløpet av Nedre Nordkjosvatn kan ha betydning som oppvekstområde, men ikke for gyting.

Magasinene

Ørret er den eneste fiskearten i Svartevatn og Krokvatn. Fisken er undersøkt i forbindelse med prosjektet "Bedre innlandsfiske i regulerte vassdrag i Troms". Disse to vatna er forbundet med hverandre. Svartevatn har et areal på 2,9 km² og Krokvatn 0,7 km². Ørretbestanden i Svartevatn karakteriseres som god da fisken er storvokst og av god kvalitet. Kjønnsmodning inntreffer ved lengder på 25-30 cm. Krokvatn har en noe tynnere ørretbestand og fisken er noe større (over 30-35 cm) ved kjønnsmodning enn i Svartevatn.

5.4.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase Nordkjosvatn

Mellom Skarsfjorden og Nedre Nordkjosvatn har elva minimal betydning både som produksjonsområde for anadrom laksefisk og elvelevende ørret. Bortsett fra en kort strekning ved utløpet av Nedre Nordkjosvatn har elva heller ingen betydning for rekruttering av ørret til vatna. En noe redusert vannføring her regnes derfor ikke å medføre særlige konsekvenser.

Den viktigste fiskeribiologiske konsekvensen av den planlagte reguleringen vil bli den kraftige reduksjonen i vannføring i gyte- og oppvekstområder. Innløpselva til Øvre Nordkjos-

vatn vil bli uten betydning i denne sammenheng. Litt vann vil sive gjennom elveløpet, men for fisk får det kun effekt nedover i vassdraget. Også elvestrekningen mellom vatna, som i dag utgjør det viktigste gyte- og oppvekstområdet, vil være sårbart ettersom enkelte partier er grunne. Mindre vanngjennomstrømning kan føre til vansker for gytefisk i å vandre og til bunnfrysing av områder som fra før er åpne. Rekruttering hos ørretbestanden vil kunne bli redusert. Det er imidlertid et begrenset rekrutteringsbehov for de næringsfattige Nordkjosvatna og mulighetene for å kunne gjøre tiltak i elva er gode.

Det er lite trolig at den planlagte reguleringen får noen store konsekvenser for fisk i vatna siden en ikke regner med særlig endring av vannstanden. Det kan muligens inntreffe senkninger i tørre perioder, og produksjonsarealet for bunndyr vil da bli litt redusert.

For magasinene Svartevatn og Krokvatn regnes det ikke med særlige endringer for fisk da disse vatna fra før er regulerte.

5.4.3 Avbøtende tiltak

Nordkjoselva

Det kan vurderes å konsentrere elveløpet mellom Nedre og Øvre Nordkjosvatn noe der det i dag er bredt og grunt. Utlegging av grov grus på enkelte områder kan vurderes for å sikre nok gytesubstrat. Tidligere er anlegging av terskler på strekningen mellom vatna nevnt som et mulig tiltak.

Magasinene

I forbindelse med prosjektet "Bedre innlandsfiske i regulerte vassdrag i Troms" er det konkludert med at tiltak ikke er aktuelle i Svartevatn. Tiltak er heller ikke aktuelle i Krokvatn da de trolig vil gå på bekostning av både tilvekst og kvalitet. Ingen tiltak er heller aktuelle i forbindelse med den planlagte overføringen av Nordkjoselva.

5.5 Naturfaglige forhold

5.5.1 Områdebeskrivelse

Geologi

Berggrunnen domineres av tonalittisk gneis i hele området, mange steder gjennomskåret av diabasganger. De fleste typer gneis forvittrer i så liten grad at mineralinnholdet knapt har betydning for planter og dyr. Diabasganger med mørkere bergarter kan derimot gi en lokal positiv effekt. Der elva skjærer ned i kløfter av fast fjell er det homogen gneis. Den åpne dalen der Nordkjosvatna ligger er dekket av store mengder sediment og berggrunnen er ikke synlig i nærheten av vassdraget.

Vegetasjon

Nordkjoselva fra planlagt terskel ned til Øvre Nordkjosvatn

Den planlagte terskelen og de øvre deler av elva med to større kulper ligger over skoggrensa. Elva flyter relativt rolig, i et åpent terreng. Vegetasjonen her domineres av krekling, blålyng og røsslyng, som er vanlige langs kysten i Troms. Langs elva står spredte busker av lappvier og sølvvier.

Fra den nederste av de to små kulpene øker fallet langs elva, og den går inn i en liten elvedal, noen steder med bratte klipper på sidene. Det er mange flomløp langs sidene av det egentlige elveleiet, og det er tett bjørkekratt langs elva. Det er tydelig at store vårflokker har en positiv effekt på jordsmonnet nede i elvedalen. Ballblom, mjødur og en påfallende stor mengde sibirgressløk er arter som vanligvis vokser i skoger og eng med relativt høy produksjon. Dette høystadelementet er ganske stort ned mot Øvre Nordkjosvatn, der elva deler seg opp i mange løp, og nesten danner en form for delta (figur 13).

Nordkjosvatna med kulper og elvestrekninger

Slike næringsfattige grunne fjellvann har en ytterst sparsom undervannsflora. Den eneste vannplanten som ble observert i området var elvesnelle (figur 14), som vokser i grunne og stille partier spesielt i de mindre kulpene mellom Nordkjosvatna.

Langs vann og elvebredder er det stort sett åpent terreng. Området har liten høydeforskjell, og er et nesten trebart område under skoggrensen. Elva renner i flatt terreng, og bærer tydelig preg av en atskillig større vannføring om våren, med brede flomløp. Floraen er lite næringskrevende og blanding av lavalpin fjellflora og skogsarter. På tørrbakker er det lyngheier med spredte eksemplarer av sølvvier og lappvier. Myrtevier er også ganske vanlig. Enkelte steder, med tilsig av noe mer næringsrikt vann, kan en finne vanlige næringskrevende arter som gulsildre, fjellfrøstjerne, grønnkurle og tvebostarr.

Nordkjoselva fra Nedre Nordkjosvatn til fjorden

I elvegjelet nedenfor Nedre Nordkjosvatn vokser typiske arter for bergsprekker, som rosenrot, skjorlok og blårapp.

Nederst i elvegjelet er det en middels stor foss, med en fosserøyksone (figur 15). Fosserøyken produserer noe som kan beskrives som fuktige rasmarker på hver side av fossen. Det ser ut til at den konstante fuktigheten løser opp mer mineralnæring her, og det blir en helt lokal kalkvirkning. Dette avspeiles i vegetasjonen med gode populasjoner av vanlige næringskrevende arter som rødsildre, gulsildre, fjellfrøstjerne og litt rynkevier.

Lenger nede er fallet i elva mindre, og den flyter roligere. Det er bjørkeskog på begge sider. I den sørvendte dalsiden er det noen svært

spredte innslag av varmekjære arter som hegg og hengeaks. De utvaskede sedimentene i den lille elvedalen gir ikke næringsmessig grunnlag for høystauder, og det er krekling, blålyng, blåbær og smyle som dominerer.

På enkelte elveører kan en observere såkalte nedadstegne fjellplanter. Det er et vanlig fenomen i alle elver med en viss vannføring som har sine kilder over skoggrensen og steinete elveører nede i lavlandet. Frø av fjellplanter blir fraktet med strømmen nedover og spirer på de tørre elveørene hvor det knapt er annen vegetasjon og dermed ingen konkurranse. Fra befaringsene i 2002 kan nevnes fjellsyre og fjellkvein som gode eksempler.

Vilt – ornitologi

Det ble foretatt en befaringsreise av området sommeren 1993, med registrering av fugler og pattedyr. I tillegg ble det samlet informasjon fra lokal-kjente. Det ble påvist 22 fuglearter, derav ti spurvefugler, fire vadere, tre andefugler og to rovfugler, mens intervjuer gav opplysninger om ytterligere seks arter. Det ble funnet spor av reinsdyr, og gitt opplysninger om ytterligere fem pattedyrarter.

Antallet fuglearter som ble observert regnes som lavt, men likevel som forventet ut fra områdets beliggenhet og biotopforhold. Det berørte området er ikke vurdert å ha viktige hekke-, trekk- eller overvintringsområder for fugl, eller være viktig for de få pattedyrartene i området. Fra utløpet ved fjorden opp til Nedre Nordkjosvatn ble det ikke observert fuglearter tilknyttet vann. Elva regnes som trekkvei for oter og mink.

5.5.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Anleggsvirksomheten vil primært omfatte bygging av terskel og graving av grøft. Konsekvensene i driftsfasen er knyttet til redusert vannføring i Nordkjoselva fra den planlagte terskelen og ned til fjorden.

Vegetasjon

Ved en utbygging vil de mest dramatiske konsekvensene for floraen bli i den lille dalen rett over innløpet i Øvre Nordkjosvatn. Tørrlegging av elva og sterkt redusert eller ingen vårflokk vil stanse tilførselen av de næringsrike sedimentene som her danner grunnlag for en frodig vegetasjon med høystaudeelementer. De nåværende sedimentene vil etter hvert bli utvasket av regnvann og næringsgrunnlaget svekket. Det antas en overgang til en mer lavurtpreget krattskog med gressarter og lyng, slik som i den lille tørrlagte elvekløften mellom dammen på Svartevatn og tjernet nedenfor.

Vegetasjonen rundt selve Nordkjosvatna og langs elvestrekningen mellom blir neppe berørt i nevneverdig grad. Vegetasjonen langs elva er den samme som på tørrbakkene i hele området, og ser ikke ut til å være avhengig av elva. Vann-

standen i vatna vil være den samme som i dag, og det er dermed ikke grunn til å tro at det vil skje noe mer.

Langs elvegjelet nedenfor Nedre Nordkjosvatn blir det etter alt å dømme vann i elva, om enn kraftig redusert vannføring. Bergsprekkfloraen vil antagelig bli mer eller mindre uberørt, men der det er småfusser som lager et fuktig miljø med tilhørende artsmangfold vil disse bli tilsvarende redusert. For den litt større fossen nederst i elvegjelet vil antagelig de spesielle fuktige rasmerkene bli innskrenket til et mindre område på grunn av mindre fosserøyk. De nye tørre områdene vil konsolidere og vaskes ut på vanlig måte. På lang sikt vil det bli en overgang til lavurtfloraen som ellers i området.

Helt nede på elveørene nær Nordkjoselvas utløp er det grunn til å tro at tilførselen av frø fra fjellplanter vil bli redusert, og elementet med disse nedadstegne fjellplantene blir kanskje mindre. På grunn av mindre vårflokk blir kanskje også selve elveørene etter hvert kolonisert av lavlandsplanter som krever mer stabile forhold for å etablere seg.

Nordkjoselva har ingen unike nasjonale eller regionale botaniske verdier. Det finnes flere elver i området som det er grunn til å tro har de samme verdier og vegetasjonstyper.

Utbyggingen vil ha en negativ konsekvens på floraen rundt Nordkjoselva, spesielt ovenfor Øvre Nordkjosvatn.

Vilt – ornitologi

For strekningen ovenfor Øvre Nordkjosvatn vil en tørrlegging ha minimale effekter på fuglelivet, da dette er svært sparsomt fra før. For oter og mink, som eventuelt er på vei opp til Svartevatn, vil det neppe skape problemer siden disse artene ikke er avhengige av vannveier for å forflytte seg.

Vannstanden i Nordkjosvatna vil trolig bli lite endret, mens vannføringen i elva videre ned til fjorden vil bli om lag halvert. Siden dette området trolig har en begrenset bruksfunksjon både for fugler og pattedyr, vil inngrepet trolig ikke få noen større negative konsekvenser. Vatna vil kunne fungere like godt som rasteplasser for fugl og jaktområder for oter og mink, selv om det blir en svak senkning av vannstanden.

Utløpet av Nordkjoselva i fjorden regnes ikke å ha noen viktig funksjon for våtmarksfugler da området stort sett består av stein og er sterkt preget av endret elveløp og moloanlegg i fjorden.

I 1993 ble byggingen av ny kraftlinje til den planlagte pumpestasjonen vurdert som det mest negative elementet i forhold til dyrelivet. Men det ble konkludert med at de berørte områdene ikke inneholder kvaliteter av fugl og pattedyr som gav grunnlag for å komme med innvendinger eller foreslå endringer i planene for Skarsfjord kraftverk.

5.5.3 Avbøtende tiltak

Ingen tiltak.

5.6 Landskap

5.6.1 Områdebeskrivelse

Etter inndelingen av landskapsregioner i Norge, gjort av Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) tilhører området region 37 "Kystbygdene i Troms", som omfatter yttersiden av de store øyene mellom Vesterålen og Finnmark grense.

En konsekvensvurdering fra 1993 beskriver det gjennomgående landskapstrekket i det berørte området som det øst-vest orienterte Skogsfjordvatn, med Hansjerdalen på Østsiden mot Skogsfjordvatn, og Nordkjosvatna som ligger mot vest og ned mot havet i Nordkjosen. Den nordlige delen av det regulerte Svartevatn har sin synlige utstrekning inn i dette området.

Landskapet preges av vide og slake linjer, der formasjonene har en avrundet form og karakter. Dette gjør at man har godt utsyn når man ferdes i området. Grunnen preges av en rekke små myrområder i søkkene, med tørrere småkoller og smårygger, tildels med ur. Det er en rekke små tjern og pytter i området.

Området er preget av tidligere kraftutbygging, med den godt synlige kraftlinja fra Skarsfjord til Skogsfjord (figur 16) og strandsonen rundt Svartevatn som følge av heving og senkning av vannspeilet (figur 17).

5.6.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Anleggsvirksomheten vil primært omfatte bygging av terskel og graving av grøft. Dersom transport av utstyr foregår om vinteren, vil en være sikret mot skader på landskapet. Transport om sommeren kan føre til skader. Konsekvensene i driftsfasen er knyttet til redusert vannføring i Nordkjoselva fra den planlagte terskelen og ned til fjorden.

5.6.3 Avbøtende tiltak

Det bør legges vekt på at anleggsarbeidet foretas så skånsomt som mulig. Det bør satses på revegetering ved skader i landskapet.

5.7 Friluftsliv

5.7.1 Områdebeskrivelse

Konsekvensutredningen fra 1993 viser til at det ikke forelå informasjon om tidligere bruk av området, men områdets geografiske beliggenhet tilsier at det ikke er nærområde for friluftsliv for tettbygde boligområder. Det er ingen turisthytter eller merkede stier i området, og det finnes ikke tydelige tråkk av omfattende ferdsl.

Vassdraget er uegnet til bruk av kano og kajakk.

Området er vurdert som egnet til bærplukking, sportsfiske og rypejakt. Det ble i 1993 vurdert å være et godt fiske i vassdraget, og at den-

ne aktiviteten hadde tatt seg opp de siste årene. Tilgjengeligheten av ryper kan variere sterkt. Ved en befaring i juni 2001 ble det observert en tett bestand – mens det knapt ble observert ryper under en befaring i juni 2002.

Befaringen i 2002 viste at området rundt Nordkjosvatna benyttes til turer og sportsfiske. Det var tydelige bålplasser og rester av fiskesnøre i området.

Det er organisert sportsfiske i Svartevatn, med salg av kort i Tromsø.

Svartevassvind, eller Nonsdagstind, mellom Svartevatn og Skogsfjordvatn er et turmål i området. Sommerstid kan én mulighet for å komme seg opp dit være å gå fra Skarsfjorden og forbi Nordkjosvatna og dammen ved Svartevatn.

Hele området som blir berørt av planene er tydelig preget av tidligere utbygging, med kraftlinja godt synlig (figur 16).

Det bor svært få fastboende i Skarsfjorden, så området har liten betydning helt lokalt. Derimot er området i løpet av de siste 10-15 årene blitt tatt i større bruk av hytteeiere som bor mer sentralt i Tromsø kommune. Med bedre veiforbindelse har også folk ellers i kommunen generelt fått lettere adgang til dette området.

Utbyggingsområdet representerer ikke spesielle elementer som en ikke finner andre steder innen kommunen og ellers i fylket og landsdelen.

5.7.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

En kraftig redusert vannføring i Nordkjoselva ovenfor Øvre Nordkjosvatn vil gi en forringet opplevelsesverdi av dette området, særlig når det er lite nedbør om sommeren. Vann regnes som en viktig kvalitet i opplevelsen av landskapet.

Terskelen ved det nye inntaket og rørledningen vil bli et nytt inngrep på stedet, og vil kunne forringe opplevelsen av landskapet noe. På den annen side er landskapet preget av den eksisterende kraftlinja og dammen ved Svartevatn. Det viktigste er trolig måten anleggsarbeidet blir utført på.

Utbyggingsplanene ventes ikke å ha noen betydning for utøvelse av jakt.

Dersom det opprettholdes en rekruttering god nok til å opprettholde ørretbestanden i Nordkjosvatna, vil det fortsatt kunne drives sportsfiske her, mens det for strekningen i mellom vil kunne bli noe forringet. Sportsfisket i Svartevatn/Krokvatn ventes ikke å bli nevneverdig påvirket.

I utredningene fra 1993 ble den planlagte kraftlinja vurdert som den største visuelle konsekvensen for friluftsliv. Støy fra den planlagte pumpa ble også påpekt som et mulig negativt element. Vurdert i forhold til det tidligere alternativet med pumpe er den nåværende planen gunstigere for friluftsliv.

5.7.3 Avbøtende tiltak

Legging av rørledning og bygging av ny terskel bør gjøres skånsomt og løsmasser bør disponeres på en estetisk fornuftig måte. Det bør satses på revegetering ved skader i landskapet.

5.8 Kulturminne og kulturmiljø

5.8.1 Kulturminner generelt

Troms fylkeskommune v/kulturetaten har i brev av 30.08.1993, da utbygging sist ble vurdert, uttalt at det ikke var behov for å befare området som ville bli berørt. Etter å ha blitt forelagt de nye planene, uttalte kulturetaten i brev av 30.11.2001 at en ikke er kjent med at det er registrert automatisk freda kulturminner i området. Det vurderes heller ikke som sannsynlig at hittil ukjente kulturminner vil bli berørt.

Kulturetaten har ingen merknader til utbyggingsplanen, men minner om plikten til å melde fra og eventuelt stanse arbeidet dersom en likevel skulle komme over noe av kulturhistorisk interesse.

5.8.2 Samiske kulturminner

Sametinget bekrefter i brev av 25.06.2002 at planområdet er blitt befart uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner.

Sametinget har derfor ingen merknader til utbyggingsplanen, men minner om plikten til å melde fra og eventuelt stanse arbeidet dersom det under arbeidet i marken likevel skulle komme fram noe av kulturhistorisk interesse.

5.8.3 Kulturminner i sjø og vann

Universitetet i Tromsø v/Tromsø Museum har ansvar for forvaltning av kulturminner under vann i sjø og vassdrag i Nord-Norge. Tromsø Museum opplyser i brev av 14.11.2001 at det derfor må vurdere behov for arkeologiske undersøkelser før inngrep på havbunnen eller i vassdrag. Tiltaksområdet er ikke funnet interessant i marinarkeologisk sammenheng, og vassdraget har heller ikke registrerte kulturminner under vann.

Tromsø Museum har ingen merknader til utbyggingsplanen, men minner om plikten til å melde fra og eventuelt stanse arbeidet dersom

en likevel skulle komme over noe av kulturhistorisk interesse.

5.9 Landbruk

5.9.1 Områdebeskrivelse

Området regnes ikke å være viktig for landbruk.

5.9.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Anlegget vil bli utført uten ny veibygging, det kan bli aktuelt å transportere maskiner i terrenget mellom Skarsfjord og anleggsstedet.

5.9.3 Avbøtende tiltak

Ingen tiltak.

5.10 Vannforsyning og resipientinteresser

5.10.1 Områdebeskrivelse

Der er ingen avløpsanlegg i området. Det vil fortsatt kunne tas vann fra den nedre delen av vassdraget.

5.10.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

I anleggsfasen vil det kunne bli tilslamming, men kun i liten målestokk. Vannkvaliteten vil ikke på sikt bli redusert, og aktuelle vannmengder vil kunne tas ut.

5.10.3 Avbøtende tiltak

Forsiktighet under anleggsarbeidet.

5.11 Samfunnsmessige virkninger

5.11.1 Områdebeskrivelse

Folketallet i nærområdet har gått jevnt tilbake, og det er bare noen få fastboende igjen.

5.11.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Det ventes ingen spesielle konsekvenser. Utbyggingen vil ikke gi nye varige arbeidsplasser, men sikre fylkeskommunen og kommunen større inntekter.

5.11.3 Avbøtende tiltak

Det er ikke behov for avbøtende tiltak.

5.12 Samlet oversikt over konsekvenser

Fag/ interesse	Planlagt inngrep	Samlet konsekvens- vurdering
Teknisk tiltak	Terskel i utløpet av tjern på kote 155,4. Ingen regulering. Rør til Svartevatn. Uendrede reguleringshøyder i magasinet. Ingen veibygging.	
<i>Virkninger</i>		
Hydrologi	Redusert vannføring i Nordkjoselva, omtrent halvert ved utløp i fjorden	middels
Is og vann-temperatur	Lettere svellis i elva ved barfrost, mulig råk ved utløpsrøret	liten

Grunnvann, flom og erosjon	Flommer vil bli redusert, men kan fortsatt forekomme ved overløp	liten
Fisk og ferskvannsokologi	Ruleringen uten betydning for sjøgående laksefisk og stasjonær ørret opp til Nordkjøsvatna. Gyte- og oppvekstmulighetene for stasjonær ørret vil bli redusert.	Ingen for sjøgående laksefisk. Middels for stasjonær ørret
Naturfag	Ingen verneområde blir berørt. En kjenner ikke til at det finnes truede naturtyper i området. Ingen særskilt verdifulle naturfaglige forekomster blir berørt, men vegetasjonen knyttet til elva blir redusert, særlig ovenfor Øvre Nordkjøsvatn.	Liten til middels
Landskap og friluftsliv	Utydelige virkninger i anleggsfasen. Redusert vannføring i Nordkjøselva vil virke visuelt negativ, særlig øverst.	Liten til middels
Kulturminner	Ingen kjente kulturminner vil bli påvirket.	Ingen
Landbruk	Ingen vesentlige landbruksinteresser knyttet til elva.	Ingen
Vannforsyning og resipient	Redusert vannføring i Nordkjøselva vil ikke medføre konsekvenser for uttak av vann til vanning eller drikkevann. Ingen resipientinteresser knyttet til elva.	Ingen
Samfunn	Uyggingen vil ikke gi nye varige arbeidsplasser, men sikre fylkeskommunen og kommunen større inntekter.	Ingen

6. EIENDOMSFORHOLD

Daværende Troms Kraftforsyning ble ved kongelig resolusjon av 14. mars 1980 gitt tillatelse "til erverv av fallrettigheter og bruksrett til fall i Skarsfjordvassdraget, Rottenvikvassdraget, Lysbotnvassdraget, Barduelva og Guolasjåkka".

Berørte eiendommer, hentet ut fra økonomisk kart, kartblad nr. FB 279-5-4, FB 279-5-3 og FB 278-5-1 (Tromsø kommune), har alle gnr. 105 og følgende bnr.: 1, 2, 11, 12, 15, 24 og 31. Liste over grunneiere er vist i vedlegg 5."

Saksbehandling

Søknaden har vært kunngjort, sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn i tråd med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven.

Innkomne uttalelser

Tromsø kommune: Tromsø kommune har ikke kommet med uttalelse i saken på tross av purring datert 22.08.03.

Troms fylkeskommune, uttalelse datert 15. mai 2003:

"Kulturetaten har tidligere avgitt uttalelse til tiltakshaver om at vi ikke har behov for å befare området som blir berørt av tiltaket. Kulturetaten kjenner ikke til at det er registrert automatisk freda kulturminner i området, jf. Lov om kulturminner av 1978, §§ 3 og 4, som tilhører Troms fylkeskommune, kulturetatens ansvarsområde. Det vurderes heller ikke som sannsynlig at hittil ukjente kulturminner vil bli berørt.

Vi minner imidlertid om tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt etter kulturminnelovens § 8, 2. ledd som pålegger tiltakshaver, eller de som utfører arbeidet for han, å melde fra til kulturvernmyndighetene dersom det under arbeidet kommer frem gjenstander eller andre spor etter tidligere menneskelig aktivitet.

Utover dette har kulturetaten ikke merknader til søknaden.

For uttalelse om samiske kulturminner viser vi til Sametingets miljø- og kulturvernaveiling i Troms."

Fylkesmannen i Troms, uttalelse datert 6. mai 2003:

"Generelt

Troms Kraft Produksjon AS har søkt etter vassdragsreguleringsloven om overføring av øvre deler av Nordkjøselva til eksisterende magasin Svartevatn i Tromsø kommune. Svartevatn er hovedmagasin for Skarsfjord kraftverk og vannet utnyttes i det eksisterende kraftverket. Det er beregnet en produksjonsøkning på 3,4 GWh/år.

Eksisterende regulering

I Nordkjøselva har et naturlig nedbørfelt på 37,9 km². I 1922 ble Skarsfjord kraftverk bygd med Svartevatn og Krokvatn som reguleringsmagasin. Restnedbørfeltet for Nordkjøselva ble redusert til 11,3 km². Det er ikke oppgitt tall eller kurver for vannføring i elva etter denne reguleringen.

Planlagte inngrep

En terskel bygges ved utløpet av et tjern på kote 155,4. Dette tjernet oppdemmes 2,6 meter.

Neddemt areal ved oppdemming er ikke oppgitt, men tjernet øker antagelig til det dobbelte. Et overføringsrør med diameter 1,2 m graves ned fra tjernet til Svartevatn. Både inntaket og utløpet av røret er dykket for å hindre tilfrysing. Det antas at alt vann som drenerer til tjernet blir overført til Svartevatn.

Det er kun oppgitt varighetskurve for det overførte nedbørfeltet. Siden restnedbørfeltet er like stort, antar vi at varighetskurven for disse to feltene er like (overført felt og restnedbørfelt). Den nevnte varighetskurven viser at vannføringen er over 1 m³/s i to uker. Resten av året er vannføringen mindre. I over halvparten av året er vannføringen mindre enn 0,25 m³/s. Vannføringen er mindre enn 0,5 m³/s i over 40 uker. Ovenfor Nordkjosvatnan vil vannføringen bli meget lav. Restvannføring ved utløpet av øvre Nordkjosvatn ventes også å bli meget lav.

Virkninger på fisk

Nordkjosvatna er i dag attraktive fiskevatn nær Tromsø. Den største fare for skade på fisk er ved at reproduksjonen av ørret i Nordkjosvatna svekkes. Det er særlig viktig at det i konsesjonsvilkårene tas inn hjemmel for å pålegge regulanten tiltak for å motvirke dette (biotopforbedret tiltak, samt produksjon og utsetting av settefisk). Sjøl om de øvrige effekter av reguleringene på fisk synes å være små, bør det tas inn oppdaterte standardvilkår mht. fisk som omfatter hele reguleringsområdet mht. biotop forbedring, terskler, produksjon og utsetting av settefisk, uttynningsfiske og eventuelle andre tiltak som forvaltningsmyndighetene bestemmer (jf. formuleringer i nyere konsesjoner). I tillegg må det tas inn vilkår som gir hjemmel for å pålegge de fiskeribiologiske undersøkelser som er nødvendige for å vurdere bestandsutvikling og evaluere effekter av eventuelle tiltak.

Virkninger på terreng og vegetasjon

Nordkjoselva har ingen unike nasjonale eller regionale botaniske verdier. Det finnes flere vassdrag i området med de samme verdier og vegetasjonstyper.

Ved oppdemming av tjern 155,4 vil tjernets areal antagelig dobles, anslagsvis til 50-60 daa. Vegetasjonen i det neddemte arealet er triviell, og domineres av de mest vanlige lyngartene langs kysten i Troms, krekling, blålyng og røsslyng. Denne oppdemming vil ikke berøre vesentlige naturfaglige verdier.

Ved en eventuell utbygging vil de største konsekvensene for floraen bli i den lille dalen rett ovenfor Øvre Nordkjosvatn. Tørrlegging av elva og sterkt redusert eller ingen vårflom vil stanse tilførselen av de næringsrike sedimente-

ne som her danner grunnlag for en frodig vegetasjon med høystaudeelementer.

Vegetasjonen rundt selve Nordkjosvatna og langs elvestrekningen mellom blir neppe berørt i nevneverdig grad.

Langs elvegjelet nedenfor Nedre Nordkjosvatn blir vannføringen redusert til under 50 % av dagens, dvs. en kraftig redusert vannføring. Bergsprekkfloraen vil antagelig være mer eller mindre uberørt, men der det er småfusser som lager et fuktig miljø med tilhørende artsmangfold vil disse bli tilsvarende redusert. Når det gjelder den litt større fossen nederst i elvegjelet vil antagelig de spesielle fuktige rasmarkene her bli innskrenket til et mindre område på grunn av mindre fosserøyk. Helt nede på elveørene nær Nordkjoselvas utløp er det grunn til å tro at tilførselen av frø fra fjellplanter vil bli redusert, og elementet med disse fjellplantene blir kanskje mindre. Vannplantefloraen i vatnene antas å være triviell og sannsynligvis ytterst sparsom, kun elvesnelle er observert. En regulering vil ha minimal effekt på vannfloraen.

Tiltaket vil medføre motorisert ferdsel mellom tjernet (155,4 moh) og Svartevatn. Vegetasjonen her er triviell, og domineres av de mest vanlige lyngartene langs kysten i Troms, krekling, blålyng og røsslyng. Motorisert ferdsel vil ha begrensede skadevirkninger, men skader i terrenget må repareres. Nedgraving av vannrøret vil ha begrenset skadevirkning i dette området. Røret må imidlertid overdekkes av stedlige overflatemasser, og stein må legges tilbake med mosesiden opp. Skader i området må repareres og eventuelt revegeteres.

Det er ikke avklart om det blir vinter- eller sommertransport. Uansett valg blir det noe terrengtransport om sommeren. Det er ikke angitt noen traseer for eventuelle transportert i terrenget. Dersom barmarkstransporten medfører bygging av vei eller styrking av eksisterende traseer, må denne delen opp til ny behandling hos fylkesmannen.

Landbruk

Landbruksinteressene er beskrevet i søknaden. I området er det svært begrensede landbruksinteresser. Utbyggingen vil ha minimale virkninger på landbruksinteressene.

Dersom det er aktuelt å bygge tilførselsveg/anleggsveg, vil følgende momenter være viktige: Valg av vegtrase og hvilke arealkvaliteter den beslaglegger. Videre om vegen blir tilgjengelig for landbruksnæringen til transport av beitedyr og eventuelt til skogsdrift. Det er også av betydning å få klarlagt om det skal åpnes noen grustak ved eventuell vegbygging og hvilke arealkvaliteter dette berører. Ved etablering av nye veger vil det bli stilt krav om avslutning og tilbakeføring til opprinnelig areal/landbruksareal.

Inngrepsfrie områder

Områdene som blir berørt ligger innenfor 0-1 km sone for inngrepsfrie områder og rett ved siden av eksisterende dam i Svartevatn. Områder uten inngrep blir ikke endret ved den planlagte utbyggingen.

Friluftsliv

Området representerer ikke spesielle elementer som en ikke finner andre steder innen kommunen og ellers i fylket og landsdelen. En kraftig redusert vannføring langs Nordkjoselva vil gi en forringet opplevelsesverdi av dette området, blant annet blir fossen nedenfor Nedre Nordkjosvatn sterkt redusert.

Terskelen ved det nye inntaket og rørledningen vil bli et nytt inngrep på stedet, og vil kunne forringe opplevelsen av landskapet noe. På den annen side er landskapet preget av den eksisterende kraftlinja og dammen ved Svartevatn.

Utbyggingsplanene ventes ikke å ha noen betydning for utøvelse av jakt, og heller ikke sportsfiske ved Nordkjosvatna dersom ørretbestanden opprettholdes. Fiske i selve elva er av liten betydning, men mulighetene for fiske i elva blir kraftig redusert eller borte.

For friluftslivsaktiviteter er det viktigste trolig måten anleggsarbeidet blir utført på og at løsmasser disponeres på en estetisk fornuftig måte. Videre må skader i landskapet repareres.

Forurensningsforhold og vannforsyning

Det er i dag ingen aktiviteter langs Nordkjoselva som har forurensende utslipp til elva. En reduksjon i vannføringen vil ikke ha betydning for forurensningsforhold i elva. Selve drifta av anlegget har ikke forurensende utslipp.

Under anleggsfasen kan det bli utslipp under arbeidet. Det må etableres systemer som forhindrer utslipp til vassdrag av for eksempel drivstoff og hydraulikkolje. Eventuelle drivstofflagre må sikres mot avrenning til omgivelsene.

Fylkesmannens samlede vurdering og krav til vilkår

Området er allerede sterkt preget av inngrep ved den tidligere utbyggingen av Skarsfjord kraftverk. De største virkningene av utbyggingen blir på fisk, vegetasjon og på friluftslivet under anleggsfasen og friluftslivet knyttet til fiske.

Selve oppdemmingen av tjern 155,4 vil ikke berøre vesentlige naturfaglige verdier.

Selv om effekter av reguleringene på fisk synes å være små, bør det tas inn oppdaterte standardvilkår mht. fisk som omfatter hele reguleringsområdet: biotopforbedring, terskler, produksjon og utsetting av settefisk, uttynningsfiske og eventuelle andre tiltak som forvaltningsmyndighetene bestemmer (jf. formuleringer i nyere konsesjoner). I tillegg må det tas inn vilkår som gir hjemmel for å pålegge de fiskeribiologiske undersøkelser som er nødvendige for å

vurdere bestandsutvikling og evaluere effekter av eventuelle tiltak.

Skader i terrenget på grunn av motorisert ferdsel må repareres. Overføringsrøret må overdekkes av stedlige overflatemasser, og stein må legges tilbake med mosesiden opp. Skader i området må repareres og eventuelt revegeteres.

Dersom barmarkstransporten medfører bygging av veg eller styrking av eksisterende traseer, må denne delen opp til ny behandling hos fylkesmannen. Ved etablering av nye vegeer vil det bli stilt krav om avslutning og tilbakeføring til opprinnelig areal/landbruksareal.

For friluftslivsaktiviteter er det viktigste trolig måten anleggsarbeidet blir utført på og at løsmasser disponeres på en estetisk fornuftig måte. Videre må skader i landskapet repareres.

Det må etableres systemer som forhindrer utslipp til vassdrag av for eksempel drivstoff og hydraulikkolje. Eventuelle drivstofflagre må sikres mot avrenning til omgivelsene. ”

Sametinget, uttalelse datert 13. februar 2003:

”Samediggi/ Sametinget har tidligere befart området uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner i planområdet. Samediggi/Sametinget har ingen merknader til det ovennevnte tiltaket.

Skulle det under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Samediggi/Sametinget og Kulturetaten, Troms fylkeskommune omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kultuminner § 8, Vi forutsetter at dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

Vi gjør oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder for Samediggi/Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Troms fylkeskommune.”

Reindriftsforvaltningen, uttalelse datert 23. april 2003:

”Søknaden har vært forelagt berørte reinbeitedistrikt Ringvassøy. Reinbeitedistriktet har uttalt at de ikke har merknader til omsøkte tiltak.

Fra Reindriftsagronomens side er det heller ingen reindriftsfaglige merknader til saken. Uttalelsen er gitt i medhold av Områdestyrets fullmakt gitt i sak 11/00.”

Direktoratet for naturforvaltning (DN), uttalelse datert 14. mai 2003:

”Konsesjon for regulering av Skarsfjord vassdraget ble gitt i 1922. I 1980 ble Troms Kraftforsyning gitt tillatelse til erverv av fallrettigheter og bruksrett i vassdraget. Dette uten at konsesjonsvilkårene fra 1922 ble vesentlig endret. Konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon i 2022. Nabovassdraget Skogsfjordelva ble varig vernet mot kraftutbygging gjennom Verneplan I for vassdrag.

Troms Kraft Produksjon AS har søkt om å få overføre øvre deler av Nordkjoselva til Svartevatn for å utnytte av vannet i Skarsfjord kraftverk. Overføring av vann fra et nedbørfelt på 5,3 km² vil gi en produksjonsøkning på anslagsvis 3,4 GWh/år.

DN's vurdering

For en gjennomgang av forventede virkninger av det omsøkte tiltaket vil DN vise til høringsuttalelse fra fylkesmannen i Troms. Restfeltet som bidrar med vann til Nordkjoselva vil bli redusert fra 11,3 til 6 km². Negative virkninger for fisk, vegetasjon og friluftsliv er i første rekke knyttet til en reduksjon av vannføringen.

Ved vesentlige utvidelser av en regulering vil det være naturlig med en gjennomgang av vilkårene som er fastsatt for hele konsesjonen. Dette gjelder både de generelle vilkårene og vilkår som fastsettes gjennom et manøvreringsreglement. I denne saken vil DN kun sette som forutsetning for å tilrå konsesjon at nye standard vilkår for naturforvaltning og terskelbygging gjøres gjeldende for hele utbyggingen. Vi legger til grunn at skadevirkningene ved en tilleggsregulering synes akseptable i forhold til gjeldende politiske føringer; "Regjeringa vil seia ja til vasskraftprosjekt som gjeld opprusting og utvidingar som ikkje er til nemnande skade for urørt natur." (St.meld. nr. 37 (2000-2001)).

En ny vurdering av konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement vil bli aktuelt ved revisjon av konsesjonen. Før revisjon kan diskusjoner om vannføringsregimer i vassdraget bli aktuelt i forbindelse med vassdragsplanlegging etter EU's vanddirektiv.

DN's konklusjon

DN vil ikke gå i mot at det gis tillatelse til å overføre de øvre deler av Nordkjoselva til Svartevann dersom konsesjonsvilkårene for Skarsfjord kraftverk oppdateres og nye standardvilkår for naturforvaltning og terskelbygging gjøres gjeldende."

Troms turlag, uttalelse datert 30. april 2003:

"Vi viser til deres utsendelse angående høring på Troms Krafts søknad om overføring av Nordkjoselva til Svartevatn på Ringvassøya, Tromsø kommune.

Troms Turlag har ingen merkede turløyper eller hytter i dette området, og blir således ikke direkte berørt av tiltaket. Området brukes til jakt og fiske, og har således en verdi for allmennhetens friluftslivsaktiviteter.

Omlegging av vassdraget vil redusere naturopplevelsen, og sannsynligvis føre til at det blir færre brukere av området.

Troms Turlag stiller spørsmål ved naturinngrepets verdi i forhold til kraftutbyttet. Vi ber om at utbyggingen foregår på en skånsom metode for naturen."

Søkers kommentar til uttalelsene

Troms Kraft Produksjon AS har ingen merknader til uttalelsene.

NVEs merknader

Søknaden

Første tillatelse til regulering i Skarsfjordvassdraget ble gitt ved kgl.res. 21. april 1922. Opprinnelig var naturlig uregulert felt til Nordkjoselva på 37,9 km². Dette ble etter reguleringen redusert til 11,3 km². Den nye søknaden går ut på å overføre 5,3 km² av Nordkjoselvas restfelt til Svartevatn, som er reguleringsmagasin til Skarsfjord kraftverk.

Overføringen vil gi en netto produksjonsøkning på 3,4 GWh i Skarsfjord kraftverk til en utbyggingspris på ca. 1 kr/kWh.

Overføringen er planlagt gjennomført ved at det bygges en terskel/sperredam i utløpet av et lite tjern i Nordkjoselva ca. 500 meter nordøst for dammen i Svartevatn. Terskelen er planlagt bygd av stedlige løsmasser og vil bli maksimalt 3,5 m høy og ca. 100 m lang. Vannspeilet i tjernet er planlagt hevet permanent med 2,6 meter.

Fra tjernet skal vannet føres i et 330 meter langt rør med utvendig diameter 1,2 meter ned til Svartevatn. Røret skal være nedgravd i hele sin lengde ut fra landskapsmessige forhold og for å unngå frostproblem. Det er fjell i dagen langs deler av traseen slik at det blir behov for å sprengte grøftetverrsnittet på disse strekningene.

Fordeler

Overføringen vil gi en produksjonsøkning på 3,4 GWh i eksisterende kraftverk til en gunstig utbyggingspris.

Ulemper

Ulempene vil i stor grad være i tilknytning til anleggsperioden i form av støy og aktivitet i området. Tiltaket vil innebære redusert vannføring i Nordkjosvassdraget som kan gi negative effekter for fisk, spesielt tilgjengelige gyteområder. Dam og grøfte-trasè vil kunne fremstå som fremmedelementer i naturen spesielt første tiden etter anleggsslutt.

Andres vurdering

Tromsø kommune har som nevnt foran ikke avgitt uttalelse i saken.

Fylkesmannen i Troms peker på vannføringsreduksjonen som den største negative virkningen og da særlig i forhold til mulig reduksjon i areal for reproduksjon. Fylkesmannen peker på viktigheten av at konsesjonsvilkårene oppdateres i tråd med dagens standardvilkår. Forutsatt en mest mulig skånsom utførelse anser fylkesmannen at utbyggingen er akseptabel.

Direktoratet for naturforvaltning vil ikke gå imot utbyggingen, men forutsetter at dagens standardvilkår tas inn for hele utbyggingen. DN peker videre på at tilleggsoverføringen er i tråd med gjeldende politiske føringer for opprusting og utvidelser som ikke er til vesentlig skade for urørt natur.

NVEs vurdering og konklusjon

Skarsfjord kraftverk påvirker i dag Skarsfjordvassdraget ved at 26,6 km² av det totale nedslagsfeltet på 37,9 km² er fraført. Det søkes nå om å fraføre ytterligere 5,3 km² slik at restfeltet ved utløpet i sjøen blir 6 km².

Tiltaket medfører bygging av en terskeldam av stedlige løsmasser i utløpet av et tjern nordøst for Svartevatn. For å oppnå tilstrekkelig fall vil tjernet bli permanent hevet 2 m. I tillegg blir det nødvendig å grave/sprengre en grøft med lengde 330 m. Røret skal legges telefritt og grøfta blir ca. 1,7 m dyp. Overskuddsmassene i grøfta skal benyttes til dam-/terskelbygging.

Med en utbyggingspris stipulert til 1 kr/kWh, har utbyggingen en god økonomi.

Anleggsstedet ligger veiløst og arbeidene skal utføres uten bygging av anleggsveier. Maskiner er planlagt kjørt inn på snødekket mark om våren og kjørt ut etter at snøen har lagt seg om høsten.

De største virkningene av tiltaket vil være for fisk som følge av den reduserte vannføringen i vassdraget. Dette gjelder særlig i forhold til områder for reproduksjon i Nordkjøsvatna. Disse er attraktive fiskevatn som har lokalisering nær Tromsø. For øvrig er området benyttet en del i forbindelse med friluftsliv og spesielt utøvelse av småviltjakt.

I høringsrunden er det ikke kommet inn vesentlige merknader mot at det gis tillatelse til overføringen. Det er pekt på at området kan fremstå noe mindre attraktivt etter en utbygging. Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning har forutsatt at vilkårssettet for hele utbyggingen oppdateres i tråd med dagen standard ordlyd.

Tiltaket innebærer at det må gjennomføres en del terrengmessige inngrep som er relativt store i forhold til innvunnet kraftmengde. Disse inngrepene blir lokalisert i nærheten av eksisterende dam i Svartevatn. Ved en nøye planlagt gjennomføring og utnyttelse av stedlige masser, vil negative virkninger av disse inngrepene kunne elimineres vesentlig. Virkningen av inngrepene kan reduseres ved bruk av stedlige masser spesielt vekstmasser fra de deler av tjernet som blir permanent neddemmet. Ut fra dette mener NVE at virkningene i stor grad kan elimineres og de terrengmessige inngrepene blir akseptable.

Prosjektet vil gi en bedre utnyttelse av en eksisterende utbygging med begrensede virkninger på naturmiljøet og bruken av området.

Konklusjon

NVE mener fordelene er større enn ulempene ved overføring av deler av Nordkjøselva til Svartevatn, og anbefaler at Troms Kraft Produksjon AS gis tillatelse til overføring, jf. vassdragsreguleringslovens § 8.

Revisjon av vilkår mv.

Skarsfjord kraftverk har en konsesjon fra 1922 etter vassdragsreguleringsloven og en konsesjon etter ervervsloven fra 1980. I konsesjonen fra 1980 er det angitt at bl.a. reguleringskonsesjoner overføres på uendrede vilkår. Fylkesmannen og DN har pekt på at det må tas inn standardvilkår for naturforvaltning og terskelbygging som gjelder hele reguleringsområdet inkludert eksisterende regulering for Skarsfjord kraftverk. NVE mener det er naturlig å se hele reguleringsanlegget under ett i forhold til spesielle vilkår.

I denne saken har det ikke formelt vært gjennomført kunngjøring og høring i forhold til en revisjon av vilkårene som er knyttet til tillatelsen fra 1922. NVE mener likevel at det ligger innenfor revisjonsadgangen at postene som omfatter "Naturforvaltning" og "Terskelbygging" gjøres gjeldende for hele reguleringen, dvs. også for konsesjonen fra 1922. Dette forhindrer imidlertid ikke at andre poster (manøvreringsreglement mv.) kan tas opp til revisjon på et senere tidspunkt hvis ønskelig.

NVE foreslår at dagens standardposter for "Naturforvaltning" og "Terskelbygging" gjøres gjeldende for hele reguleringen.

Kommentarer til vilkårene

Post 1 Konsesjonstid

Tillatelsen gis på ubegrenset tid i tråd med gjeldende reguleringskonsesjon.

Post 2 Konsesjonsavgifter

NVE foreslår at satsene for konsesjonsavgift for denne tillatelsen settes lik satsene som er vanlig for nye tillatelser, dvs. kr 24,00 til kommunen og kr 8,00 til staten.

Post 7 Naturforvaltning

Fylkesmannen har foreslått at denne posten tas inn og gjøres gjeldende for hele reguleringen. Tilleggsoverføringen det søkes om vil uansett få denne posten. Dette innebærer at hele reguleringsområdet nedstrøms dammen vil bli omfattet av dette. Den gjenstående del av reguleringsområdet vil i stor grad være i tilknytning til magasinet. NVE foreslår at denne posten gjøres for hele reguleringen.

Post 11 Terskler mv.

På samme måte som post 7, foreslår NVE at denne posten gjøres gjeldende for hele reguleringen.

Manøvreringsreglement

Det er ikke knyttet noe manøvreringsreglement til reguleringskonsesjonen fra 1922. Det er angitt reguleringsgrenser, HRV kt. 156,17 og LRV kt. 142,90 (opplysninger fra Troms Kraft). NVE foreslår at det tas inn et standard manøvreringsreglement for reguleringen hvor de gjeldende reguleringsgrensene og den nye overføringen tas med.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til vilkår og manøvreringsreglement for Troms Kraft Produksjon AS' tillatelser:

Forslag til vilkår for tillatelse for Troms Kraft AS til å foreta overføring av øvre deler av Nordkjoseelv til Svartevatn i Tromsø kommune

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntretr etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til @@ kommune kr @@ som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Skarsfjordvassdraget er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det sam-

me og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retninglinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det

offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urette-

lig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene @@ kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

21
(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

22
(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

Forslag til manøvreringsreglement for regulering av Svartevatn i Skarsfjordvassdraget i Tromsø kommune, Troms fylke

1. *Reguleringer*

Magasin	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
	Øvre kote	Nedre kote			
Svartevatn	156,17	142,90	-	-	13,27

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Avløpet fra tjern på kote 155,4 i Nordkjoselva overføres til Svartevatn.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

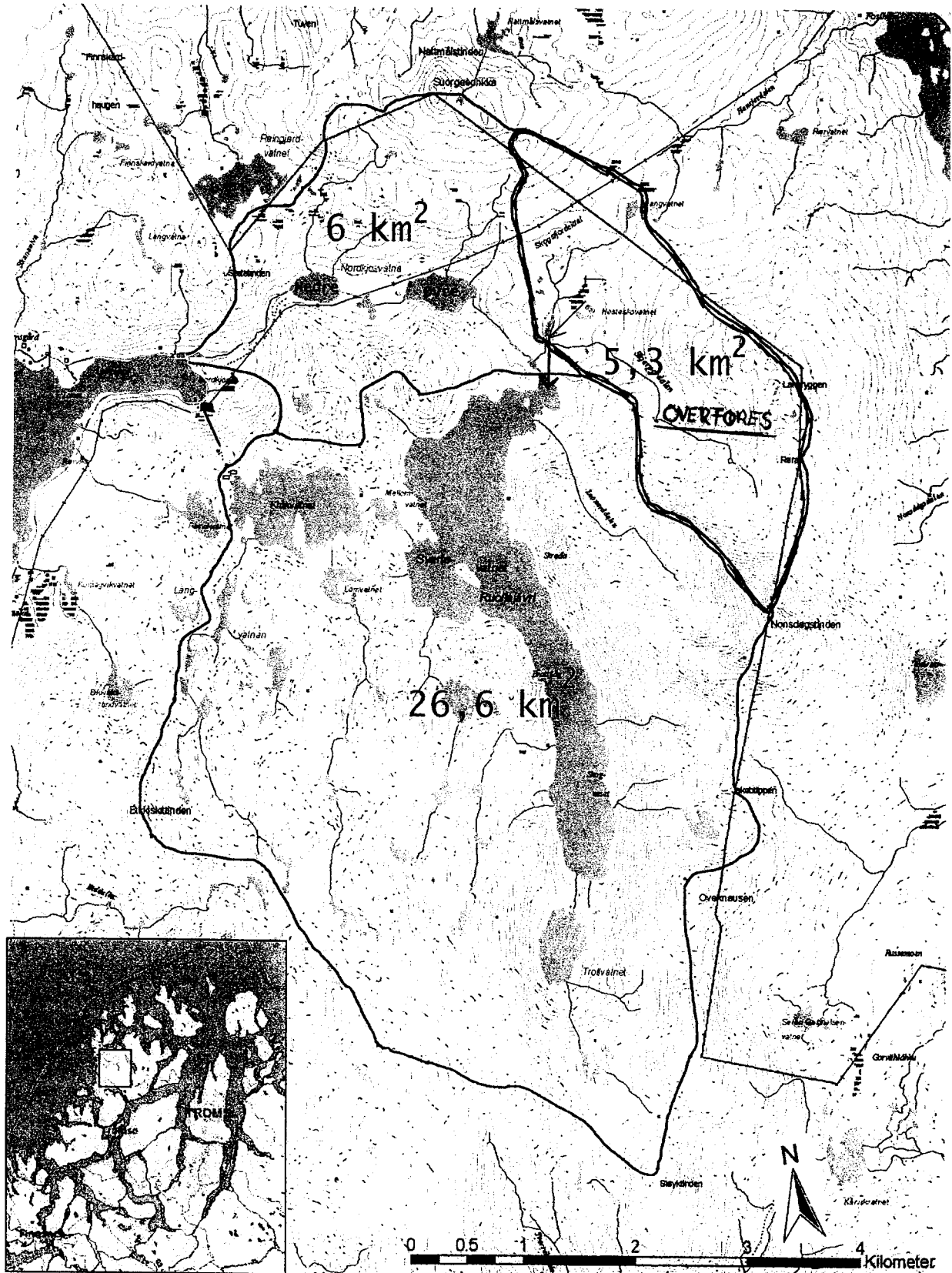
Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Skarsfjord kraftverk Overføring av Nordkjoselva til Svartevatn

III Høringsinstansenes bemerkninger

NVEs innstilling har vært på høring hos Miljøverndepartementet, Troms fylkeskommune og Tromsø kommune.

Ingen av høringsinstansene har hatt bemerkninger til innstillingen. Miljøverndepartementet uttaler i tillegg:

"Tillatelse etter lov om vern mot forurensinger og om avfall

Det kan gis tillatelse til reguleringen og utbyggingen etter lov om vern mot forurensinger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 10 blir fastsatt."

IV Olje- og energidepartementets bemerkninger

Innledning

Saken gjelder søknad fra Troms Kraft Produksjon AS om tillatelse til å overføre vann fra Nordkjoselva til Svartevatn for utnyttelse i Skarsfjord kraftverk.

Tillatelse til regulering av Skarsfjordvassdraget ble gitt ved kongelig resolusjon av 21. april 1922. Ved byggingen av Skarsfjord kraftverk ble Nordkjoselvas nedbørsfelt redusert fra 37,9 km² til 11,3 km². Hergjeldende sak gjelder søknad om tillatelse til å overføre 5,3 km² av Nordkjoselvas restfelt til Svartevatn, som er reguleringsmagasin for Skarsfjord kraftverk.

En tilleggsoverføring som omsøkt vil øke energiproduksjonen i Skarsfjord kraftverk med 3,4 GWh/år.

Søknaden

Overføringen fra Nordkjoselva til Svartevatn er tenkt gjennomført ved å bygge en terskel/sperredam i utløpet av et lite tjern i Nordkjoselva. Terskelen vil bli maksimalt 3,5 meter høy og ca. 100 meter lang. Den er tenkt bygget av løsmasser fra området. Oppdemmingen medfører at tjernet får et vannspeil 2,6 meter over dagens vannstand.

Fra tjernet vil vannet bli overført til Svartevatn gjennom et 330 meter langt rør. Røret vil bli nedgravd i hele sin lengde. Den utvendige diameteren på røret vil være 1,2 meter. Fordi det er fjell langs deler av rørtraséen, vil det måtte sprenges grøftetverrsnitt på disse strekningene.

NVEs innstilling

NVE mener at fordelene er større enn ulempene ved overføring av deler av Nordkjoselva til Svartevatn, og anbefaler at det gis tillatelse til overføring som omsøkt, jf. vassdragsreguleringsloven § 8.

I vurderingen er det lagt vekt på at tiltakets negative konsekvenser i stor grad kan elimineres ved nøye planlagt gjennomføring og utnyttelse av stedlige masser. De terrengmessige inngrep blir derfor

akseptable. Det er videre vist til at eksisterende kraftverk påvirker betydelige deler av nedbørsfeltet. Omsøkte prosjekt vil gi en bedre utnyttelse av den eksisterende utbyggingen, uten at naturmiljø og bruken av området påvirkes nevneverdig.

Olje- og energidepartementets vurdering

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 8 at tillatelse til en vassdragsregulering bare bør gis hvis *"skader eller ulemper for allmenne eller private interesser anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen vil medføre"*.

Tiltakets ulemper knytter seg først og fremst til anleggsperioden og følgene av bygging av terskel i utløpet av tjernet i Nordkjoselva. Sistnevnte medfører heving av vannstanden i tjernet, og vil sammen med rørtraséen kunne fremstå som fremmedelementer, spesielt i den første tiden etter anleggsperiodens slutt. I tillegg vil dammen gi redusert vannføring i Nordkjoselva nedstrøms dammen, noe som vil kunne ha negative følger for fisken i vassdraget.

På den andre siden er området allerede preget av utbygging. Inngrepene vil skje i nærheten av eksisterende dam i Svartevatn. Det vil ikke bli behov for å lage anleggsveier da maskinene skal fraktes inn og ut på snødekt mark.

Inngrepene fremstår ikke som omfattende. Departementet viser også til at det ikke har kommet inn merknader mot at det gis tillatelse til overføringen.

Tiltakets fordel er den økte kraftproduksjonen i Skarsfjord kraftverk på 3,4 GWh/år.

Departementet har kommet til at fordelene ved prosjektet er større enn ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8. Departementet tilrår at det gis konsesjon til overføring fra Nordkjoselva til Svartevatn som omsøkt. I samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse omfatter konsesjonen også tillatelse etter lov om forurensinger og avfall § 11.

Tillatelse gis på de vilkår som er foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til NVEs merknader til vilkårene, som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14.12.1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Troms Kraft Produksjon AS tillatelse til overføring av deler av Nordkjoselvas restfelt til Svartevatn for utnyttelse i Skarsfjord kraftverk i Tromsø kommune. Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 29. oktober 2004.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvær med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.

sjoner med hjemfall til staten. Det samme vil kunne gjelde for vannfall som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet."

32 NARVIK ENERGI HOLDING AS

(Konsesjon for indirekte erverv av aksjer i Nordlandskraft AS etter industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. november 2004.

"Det vises til Deres søknad av 2.7.2004 på vegne av Narvik Energi Holding AS og Deres brev av 31.8.04 vedrørende overstående.

Narvik Energi AS eies av Narvik kommune med 50,01 %, Energi E2 AS med 33,33 % og Hålogaland Kraft AS med 16,66 %. I henhold til industrikonsesjonsloven er selskapet offentlig eid.

Styret i Narvik Energi AS vedtok den 11.6.2004 en fisjonsplan for selskapet. Dette gjennomføres ved at eiendeler og gjeld mv. som ikke er tilknyttet kraftproduksjonsvirksomheten fisjoneres ut til det nystiftede selskapet Narvik Energi Holding AS med samme eierandeler som i dagens Narvik Energi AS. Deretter selger aksjonærene i Narvik Energi AS samtlige aksjer i selskapet til Narvik Energi Holding AS mot oppgjør i aksjer i holdingselskapet. Narvik Energi Holding AS vil etter dette være morselskapet i konsernet.

Når det gjelder Narvik Energi Holding AS sitt erverv av samtlige aksjer i Narvik Energi AS er det konsesjonspliktig etter lov av § 14. desember 1917 nr. 16 kap 1. For dette ervervet vises det til eget vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett av dags dato.

Narvik Energi Holding AS eier etter at transaksjonene er gjennomført 100 % av aksjene i Narvik Energi AS, som igjen eier 100 % av aksjene i Nordkraft AS. Nordkraft AS eier 50 % av aksjene i AS Nordlandskraft. AS Nordlandskraft innehar rettigheter som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996 gis Narvik Energi Holding AS konsesjon for indirekte erverv av 50 % av aksjene i AS Nordlandskraft. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

Departementet gjør oppmerksom på at det for tiden arbeides med forslag til endringer i gjeldende hjemfallsregime. Dette kan blant annet innebære at konsesjoner meddelt på ubegrenset tid for erverv av eiendomsrett til vannfall og konsesjoner for regulering av vassdrag omgjøres til tidsbegrensede conse-

33 NARVIK ENERGI HOLDING AS

(Konserndannelse - unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. november 2004.

"Det vises til Deres søknad av 2.7.2004 på vegne av Narvik Energi Holding AS vedrørende overnevnte. Videre vises det til NVEs innstilling i saken fra 15.7.2004 og Deres kommentar til denne av 31.8.2004.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd i forbindelse med restrukturering av Narvik Energi AS.

Narvik Energi AS eies av Narvik kommune med 50,01 %, Energi E2 AS med 33,33 % og Hålogaland Kraft AS med 16,66 %. I henhold til industrikonsesjonsloven er selskapet offentlig eid.

Styret i Narvik Energi AS vedtok den 11.6.2004 en fisjonsplan for selskapet. Dette gjennomføres ved at eiendeler og gjeld mv. som ikke er tilknyttet kraftproduksjonsvirksomheten fisjoneres ut til det nystiftede selskapet Narvik Energi Holding AS med samme eierandeler som i dagens Narvik Energi AS. Deretter selger aksjonærene i Narvik Energi AS samtlige aksjer i selskapet til Narvik Energi Holding AS mot oppgjør i aksjer i holdingselskapet.

Narvik Energi Holding AS vil etter dette være morselskapet i konsernet.

II

Narvik Energi AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 28. april 1997, 21. mars 2002 og 16. august 2002 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning til aksjeselskap og ved erverv av resterende aksjer i Nordkraft AS. Samtykkene ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i Narvik Energi AS, og i vedtaket fra 16. august 2002 også Nordkraft AS, skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 6 nr. 1 for fallrettigheter som tidligere ikke var konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettighetene selskapene fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konseder- te fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre statlig for-

kjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4, første ledd dersom en aksjeoverdragelse medførte at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger var tilstede.

Den omsøkte overdragelse må derfor vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritakene av 28. april 1997, 21. mars 2002 og 16. august 2002.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at overdragelsen av 100 % av aksjene i Narvik Energi AS til Narvik Energi Holding AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket. Departementet kan heller ikke se at aksjeoverdragelsen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Ved omorganiseringen vil Narvik Energi Holding AS erverve 100 % av aksjene i Narvik Energi AS. Narvik Energi AS eier fallrettigheter. Ervervet av aksjene er således konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige framtidige aksjeoverdragelser i Narvik Energi Holding AS og Narvik Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringstillatelser knyttet til de aktuelle vannfall blir overdratt i uendret form.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver framtidig aksjeoverdragelse i Narvik Energi Holding AS og Narvik Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg videre retten til, ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i Narvik Energi Holding AS og Narvik Energi AS å konsesjonsbehandle de rettighetene selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver framtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonslovens § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Emisjon av aksjer i selskapene vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forholde til de vilkår departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført."

34 Älvkraft i Värmland AB

(Midlertidig forlengelse av reguleringskonsesjon for Nordre Røgden og Mellom Røgden)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. november 2004.

"Det vises til brev av 30. august d.å. vedrørende ovennevnte.

Ved kongelig resolusjon av 10. desember 1954 ble A/B Rottneros Bruk gitt tillatelse til å regulere Nordre Røgden og Mellom Røgden i Røgdenvassdraget i Åsnes og Grue kommuner i Hedmark. Tillatelsen ble ved kongelig resolusjon av 21. september 1962 overført til AB Røjdåfors Kraftverk. Ved kongelig resolusjon av 9. februar 1996 ble det gitt tillatelse til at Fryksdalens Kraft AB trådte inn som konsesjonær i stedet for AB Røjdåfors Kraftverk.

Fryksdalens Kraft AB ble 17. juli d.å fusjonert inn i sitt morselskap, Älvkraft i Värmland AB. Älvkraft i Värmland AB vil søke om konsesjon for regulering av Nordre Røgden og Mellom Røgden, men dette vil sannsynligvis ikke kunne skje før utløpet av

den gjeldende konsesjonen, 10. desember d.å. Älvkraft i Värmland AB søker om en midlertidig forlenning av gjeldende reguleringskonsesjon.

Olje- og energidepartementet gir med dette Älvkraft i Värmland AB tillatelse til videre reguleringen av Nordre Røgden og Mellom Røgden inntil den nye søknaden om konsesjon er avgjort. Tillatelsen gis på de vilkår som følger av gjeldende konsesjon, gitt ved kongelig resolusjon av 10. desember 1954.

Det forutsettes at søknad om ny reguleringskonsesjon blir sendt NVE så snart som mulig. Konsesjonsmyndigheten må umiddelbart bli orientert om når søknaden vil foreligge.

Departementet vil presisere at vilkår som gis i en eventuelt ny reguleringskonsesjon kan gis virkning fra utløpstidspunktet av tidligere reguleringskonsesjon 10. desember 2004."

35 Eidsiva energi Holding AS

(Konserndannelse – Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. november 2004.

"Det vises til Deres brev av 11.05.04 og 18.08.04, der De på vegne av Eidsiva energi Holding AS (EeH) m.fl. søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kapittel I i forbindelse med omorganisering av Lillehammer og Gausdal Energiverk AS (LGE) til konsern og fusjon av Hedmark Energi Holding AS (HEAS), Hamar-regionen Energiverk AS (HrE) og LGE. Det søkes videre om nødvendige konsesjoner etter industrikonsesjonsloven § 36 for aksjeerverv som foretas i forbindelse med fusjonen, samt melding om erverv som utløser vilkår satt i tidligere meddelte unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven. Til sist søkes det på vegne av eierne av EeH om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for det tilfelle at Statkraft Holding AS (Statkraft) skulle utøve opsjonen for å tre ut av sin andel i EeH.

Det er i eget brev av d.d. meddelt de nødvendige aksjeervervskonsesjoner. I samme brev orienteres det om departementets vurdering av de erverv som omfattes av vilkår satt i tidligere meddelte unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

Nærværende vedtak retter seg mot søknadene om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

I

Fusjonsprosessen innebærer flere transaksjoner som utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Som første trinn i prosessen etableres et nytt heleid datterselskap under LGE, kalt Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS (LGE Produksjon). All virksomhet i LGE som er relatert til kraftproduksjon overføres til LGE Produksjon mot vederlag i samtlige aksjer i selskapet. Etableringen av datterselskapet gir LGE tilsvarende konsernstruktur som HEAS og HrE, hvor rettighetene til kraftproduksjon innehas av henholdsvis de heleide datterselskapene Hedmark Energi Kraft AS (HEAS Kraft) og Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE Produksjon). Overføringen av vannfallsrettighetene utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Også vassdragsreguleringene overføres fra LGE til LGE Produksjon AS.

Samtidig med ovennevnte etablering av LGE Produksjon, fusjoneres HEAS, HrE og LGE. HEAS er det overtakende selskapet, og skifter ved fusjonen navn til EeH.

Fusjonen medfører konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I, da EeH erverver samtlige aksjer i HrE Produksjon og LGE Produksjon, og disse selskapene eier konsesjonspliktige fallrettigheter og andeler i kraftvirksomhet som innehar konsesjonspliktige fallrettigheter.

II

Som vederlag for overdragelsen av aksjene i HrE Produksjon og LGE Produksjon, mottar aksjonærene i HrE og LGE oppgjør dels i kontanter og dels i aksjer i EeH. Departementet har fattet eget vedtak av d.d. for de ulike aksjeerverv som finner sted.

III

Statkraft eier før fusjonen 49 prosent av aksjene i HEAS. Etter fusjonen vil Statkraft inneha cirka 25,7 prosent av aksjene i det fusjonerte selskapet, EeH.

Etter det opplyste er det inngått en opsjonsavtale mellom HrE, LGE og HEAS på den ene side og Statkraft Holding AS på den annen, som regulerer Statkrafts uttreden som aksjonær i EeH.

Departementet ble ved Deres brev av 18. august d.å. orientert om at Statkraft ønsker å utøve salgsopsjonen innen utgangen av 2004, jf. Statkrafts brev av 16.06.04.

Ved utøvelse av salgsopsjonen vil de øvrige eiere av EeH erverve selskapet fullt ut. Det er naturlig å se dette ervervet i sammenheng med nærværende fusjonsprosess, og at det fulle eierskap til EeH er etablert etter en forutgående overenskomst mellom aksjonærene, jf. departementets brev av 11.03.04. På denne bakgrunn anser departementet dette ervervet for å utløse konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I nå for de resterende eiere av EeH.

Som nevnt over søkes det om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for det tilfelle at Statkraft benytter opsjonen til å tre ut av sin andel i EeH.

IV

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte fusjon er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Det vises i denne forbindelse til at det fusjonerte selskap etablerer et sterkt og konkurransedyktig energikonsern, og at det i følge søknaden legges til rette for betydelige synergieffekter og rasjonaliseringsgevinster i forhold til dagens struktur.

Departementet finner også at det erverv som vil finne sted som følge av at Statkraft utøver salgsoptionen, er i tråd med de retningslinjer som er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Dette er en strukturutvikling pålagt av konkurransemyndighetene av hensyn til konkurransesituasjonen i kraftmarkedet.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

V

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv som omsøkt for så vidt gjelder Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS. Det gis samtidig tillatelse til overføring av de tilhørende reguleringstillatelser.

Videre gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett som omsøkt i forbindelse med fusjon av Hedmark Energi Holding AS, Hamar-regionen Energiverk AS og Lillehammer og Gausdal Energiverk AS, med Hedmark Energi Holding AS som overtakende selskap. Hedmark Energi Holding AS endrer ved fusjonen navn til Eidsiva energi Holding AS.

Det gis også unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett som omsøkt i forbindelse med Statkraft Holding AS' utøvelse av salgsoption i selskapet.

Unntakene gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Eidsiva energi Holding AS eller Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS, skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige rettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i Eidsiva Energi Holding AS eller Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt over.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

36 Eidsiva energi Holding AS

(Konserndannelse – konsesjon for aksjeerwerb)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. november 2004.

"Det vises til Deres brev av 11.05.04 og 18.08.04, der De på vegne av Eidsiva energi Holding AS (EeH) m.fl. søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kapittel I i forbindelse med fusjon av Hedmark Energi Holding AS (HEAS), Hamar-regionen Energiverk AS (HrE) og Lillehammer og Gausdal Energiverk AS (LGE). HEAS er overtakende selskap og endrer etter fusjonen navn til Eidsiva energi Holding AS (EeH). Søknaden omfatter også unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd for det tilfelle at Statkraft Holding AS (Statkraft) skulle utøve opsjonen til å tre ut av sin andel i EeH.

Det er i eget brev av d.d. meddelt de nødvendige unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for den omsøkte fusjonen.

I Deres brev søkes det også på vegne av Hedmark Fylkeskraft AS, Hamar Energi Holding AS, Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS og Ringsaker og Løten kommuner om nødvendige konsesjoner etter industrikonsesjonsloven § 36 for aksjeerwerb som foretas i forbindelse med fusjonen. Samtidig meldes det om erwerb som utløser vilkår satt i tidligere meddelte unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven.

Nærværende vedtak retter seg mot søknaden om aksjeervervskonsesjoner, samt spørsmålet om bruk av tidligere meddelte vilkår stilt i vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

I

I følge søknaden innebærer fusjonsprosessen i hovedtrekk at det etableres et datterselskap under LGE, kalt Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS (LGE Produksjon). LGE Produksjon erverber all kraftproduksjonsrelatert virksomhet i LGE mot vederlag i samtlige aksjer i selskapet. Etableringen av datterselskapet gir LGE tilsvarende konsernstruktur som HEAS og HrE, hvor rettighetene knyttet til kraftproduksjon innehas av de respektive heleide datterselskapene Hedmark Energi Kraft AS (HEAS Kraft) og Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE Produksjon). Lillehammer og Gausdal kommuner overfører samtidig sine aksjer i Oppland Energi AS til LGE. Overføringene er ikke konsesjonspliktige.

HrE og LGE fusjoneres så inn i HEAS, som samtidig bytter navn til EeH. Fusjonen innebærer at EeH overtar samtlige aksjer i HrE Produksjon og

LGE Produksjon. Som vederlag for overdragelsen av aksjene i de to produksjonsselskapene, mottar aksjonærene i HrE og LGE oppgjør dels i kontanter og dels i aksjer i EeH. EeH overtar også LGEs aksjer, cirka 9,98 prosent, i Oppland Energi AS.

Etter fusjonen vil nyervervede aksjeposter i EeH i følge søknaden fordele seg som følger:

– Hamar Energi Holding AS:	19,003 %
– Løten kommune:	1,667 %
– Ringsaker kommune:	12,668 %
– Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS:	14,307 %
– Hedmark Fylkeskraft AS:	22,585 %

Hamar, Lillehammer og Gausdal kommuner plasserer sine aksjer i EeH i egne holdingselskaper, henholdsvis Hamar Energi Holding AS (fullt ut eid av Hamar kommune) og Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS (77,16 prosent eid av Lillehammer kommune og 22,84 prosent eid av Gausdal kommune). Overføringen av eiendomsretten til aksjene til holdingselskapene foretas i følge søknaden umiddelbart etter at fusjonen av HEAS, HrE og LGE er gjennomført. I det følgende behandles derfor Hamar, Lillehammer og Gausdal kommuners erwerb av aksjer i EeH som erwerb gjennom de respektive holdingselskaper.

Aksjepostene Hamar Energi Holding AS, Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS og kommunene Løten og Ringsaker isolert sett erverber i EeH ved fusjonen, utgjør mindre enn en femdel av de samlede aksjene i selskapet. Til sammen erverber kommunene og holdingselskapene 47,645 prosent av aksjene i EeH. Ervervene er foretatt "etter forutgående innbyrdes overenskomst" og er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven § 36, jf. bestemmelsens første ledd annet punktum.

Hedmark fylkeskommune eier før fusjonen 43,1 prosent av aksjene i HEAS. Etter fusjonen innehar Hedmark fylkeskommune etter det opplyste 22,585 prosent av aksjene i EeH. Fylkeskommunen overdrar eierskapet til sine aksjer i EeH i et nytt heleid holdingselskap, Hedmark Fylkeskraft AS. Overdragelsen av aksjene i EeH vil skje umiddelbart etter at fusjonen av HEAS, HrE og LGE er gjennomført, og vil utløse konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36 på Hedmark Fylkeskraft AS' hånd.

II

De involverte selskapene er tidligere meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

LGE ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanning til aksjeselskap ved departementets vedtak av 29. oktober 1996.

HrE og HrE Produksjon ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omorganisering og etablering av konsern ved vedtak av 14. desember 1998.

Innenfor HEAS ble tidligere Nye Hedmark Energi AS meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved vedtak av 14. juni 2001 i forbindelse med konserndannelsen. Tidligere Hedmark Energi AS ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved vedtak av 30. juni 2000 for erverv av 25 prosent andel i Opplandskraft DA og 30. januar 2001 i forbindelse med fusjon med Rena Kraftselskap AS.

Oppland Energi AS (den gang Oppland Energi- verk DA) ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved vedtak av 8. mars 2001 i forbindelse med omdannelse til aksjeselskap. Ved vedtak av samme dag ble det meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i anledning Oppland Energi Produksjon AS' erverv av 25 prosent andel av Opplandskraft DA fra Oppland fylkeskommune.

Alle de over nevnte vedtakene om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ble meddelt med vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i de berørte selskapene skulle meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene fikk unntatt konsesjonsbehandling ved vedtaket. For konseder- te fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre gjeldende forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. I vedtakene for Oppland Energi-konsernet ble det også stilt vilkår om å kunne gjøre statlig fortrinnsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 10 ved enhver aksjeoverdragelse i Oppland Energi AS og Oppland Energi Produksjon AS.

Berørte selskap ved nærværende fusjonspro- sess er LGE, HrE, HEAS og Oppland Energi AS med heleide kraftproduserende datterselskaper.

Departementet kan ikke se at omstrukturering- gen foranlediger bruk av de i vedtakene oppstilte vilkår om forkjøpsrett, fortrinnsrett eller krav om konsesjonsbehandling.

Departementet har i eget brev av d.d. meddelt Oppland Energi-konsernet at en ikke kan se at de omsøkte overdragelser av aksjer i selskapet i anled- ning den omsøkte fusjonen av Eidsiva energi Hol- ding AS, HrE og LGE, foranlediger bruk av de for- kjøps- eller fortrinnsretter som staten betinget seg ved samtykkene av 8. mars 2001. Departementet kan heller ikke se at overdragelsen gjør det nødven- dig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble unntatt slik behandling i de nevnte vedtak.

Tilsvarende underretning har departementet meddelt Eidsiva energi Holding AS vedrørende de over nevnte unntaksvedtak meddelt HEAS-konser- net og HrE-konsernet.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Hedmark Fylkeskraft AS, Hamar Energi Holding AS, Lillehammer og Gausdal Energiverk Holding AS og Løten og Ringsaker kommuner kon- sesjon for erverv av henholdsvis 22,585, 19,003, 14,307, 1,667 og 12,668 prosent av aksjene i Eidsiva energi Holding AS.

Det gjøres oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere med- delte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

37 Salten Kraftsamband Produksjon AS

(Tillatelse til innføring av Tverrelva i Sulitjelmavassdra- get)

Kongelig resolusjon 3. desember 2004.

1. Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Salten Kraft- samband AS om innføring av Tverrelven til tilløps- tunnel for Sjønstå kraftverk i Sulitjelmavassdraget. Anleggene ligger i Fauske kommune i Nordland.

2. NVEs innstilling

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) inn- stilling i saken av 23.06.03 lyder som følger:

"NVE mottok følgende søknad av 05.10.1992:

"A/S Salten Kraftsamband søker med dette om:

1. I medhold av lov om vassdragene og lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast ei- endom mv. om tillatelse til erverv av de pri- vate fallrettighetene i Tverrelva og Sjønstå- elva som omfattes av utbyggingen.
2. I medhold av lov om vassdragene, §§ 104- 106, om tillatelse til innføring av Tverrelva på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk ved ca. kote 212,3.
3. I medhold av lov om vassdragene, § 62 og § 148, om tillatelse til å foreta nødvendig ek- sproprisjon av fall og grunn for å kunne gjennomføre utbyggingen etter de framlag- te planer.

Selskapet er i forhandlinger med grunneierne om kjøp av fallrettighetene og kjøp/leie av nød- vendig grunn."

Frå planomtalen referer vi:

"Samla plan

Tverrelva er plassert i kategori I, gruppe 2 i Samla plan, kfr. Stortingsmelding nr. 60, 91/92.

Energiproduksjon

Utbyggingen er beregnet å gi en produksjon på 11,4 GWh pr.år.

Tidligere utbygginger i vassdraget

Daja og Fagerli kraftverker i Balmielva som er den sørligste grenen av vassdraget.

Hovedmagasin Balvatn, HRV 597 - LRV 590.

Lomi kraftverk som utnytter den østligste delen av vassdraget. Magasin Lomivatn HRV 708 - LRV 649.

Sjønstå kraftverk som utnytter den nederste delen av vassdraget mellom Langvatn på kote 126,00-126,50 og Øvrevatn på kote 0,35.

Tverrelva

Etter planene vil inntaket Tverrelva bli liggende på ca. kote 212,30. Inngrepet vil da berøre de nederste ca. 1,5 km av en i alt ca. 9 km lang elv. Forholdene ligger godt til rette for terskelbygging på bortimot halvparten av den berørte elvestrekningen.

Tverrelva var tatt med i de opprinnelige planene for Sjønstå kraftverk. Det ble imidlertid den gang, ved kongelig resolusjon av 19.06.81, ikke gitt konsesjon til å utnytte denne elva. Begrunnelsen for å ta Tverrelva ut av planene var at en først ønsket å se virkningen av utbyggingen mellom Langvatnet og Øvrevatn før det eventuelt ble gitt tillatelse til å ta med Tverrelva.

Sulitjelmavassdraget var ved forrige gangs behandling svært forurenset som følge av utslippene fra Sulitjelma Bergverk. Siden den gang er forholdene i Sulitjelmavassdraget generelt blitt meget bedre som følge av den gradvise nedbyggingen av gruvedriften fra midten av 80-tallet fram til den endelige nedleggelse sommeren 1991. Viktige bidrag til denne forbedringen var nedleggelsen av smeltehytta i 1985 og stansen av flotasjonsverket sommeren 1991. Det arbeides nå med å redusere tilsiget av tungmetaller til vassdraget ytterligere bl.a. ved å sette gruve- ne under vann og deponere slagghaugene i Langvatnet. I Sjønståelva er forholdene blitt spesielt mye bedre ved at det forurensete vannet fra Langvatnet nå ledes forbi og gjennom Sjønstå kraftverk. En har derfor ikke lenger det samme behovet for å tilføre rent vann fra Tverrelva som tidligere.

Vi er naturligvis glade for denne positive utviklingen i vassdraget og har bl.a. registrert de mange positive meldingene som gjelder fisket. Nordlandsposten kunne f.eks. 20.07.92 med Statens Skoger som kilde, melde at ørreten fra Hellarmovatnet ved Sjønståelva nå trygt kunne spises. Hellarmovatnet står i direkte forbindelse

med Sjønståelva gjennom en vegfylling. -Analyser av fisken ved sentrallaboratoriet i Fiskeridirektoratet viser at innholdet av metallene bly, kopper og sink er svært lavt. Iflg. den samme artikkelen har Statens Skoger nå også fått rapporter om at det er fisk i selve Langvatnet. Etaten vil nå følge opp disse meldingene med prøvelfiske og analyser.

Ved at Tverrelva tas inn på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk reduseres ferskvannstilførselen til Sjønståelvas nedre del med ca. 22 %. Denne nedre delen består i sin helhet av terskelbassenger som ble etablert i forbindelse med Sjønståutbyggingen. Vannspeilet ligger derfor tilnærmet konstant på samme kotehøgde. Utnyttelse av Tverrelva vil derfor ikke bety noe estetisk for selve Sjønståelva og landskapet langs elva.

På bakgrunn av den positive utviklingen vi har vært vitne til i vassdraget etter at gruvedriften i Sulitjelma ble nedlagt, og den fortsatte bedringen som må kunne forventes i de kommende år, tror vi ikke en utnyttelse av Tverrelva vil ha noen større praktisk betydning for den fiskebestanden som nå etablerer seg i Sjønståelva. Det kan forventes hyppigere og litt større overløp over dammen i Langvatnet. Disse vil imidlertid komme i perioder med ekstremt tilsig fra nedbør og/eller avsmelting. Vannet i Langvatnet, som nå ikke er mer forurenset enn at fisken kan leve i det, vil derfor i disse periodene bli svært uttynnet.

Fallrettigheter

Fallrettigheter og grunn eies i sin helhet av privatpersoner og A/S Sulitjelma Gruber.

SKS har innledet forhandlinger med de private grunneierne. Fallrettighetene til A/S Sulitjelma Gruber ble satt inn i SKS via A/S Balmi Kraftlag ved fusjonen i 1975 og anses ervervet.

Utbyggingen det søkes om konsesjon for blir som tidligere nevnt en del av Sjønstå kraftverk i Sulitjelmavassdraget. Tverrelva er en sideelv til Sjønståelva, som er hovedelva.

Utbyggingsområdet og nedbørfeltet ligger i sin helhet i Fauske kommune, ca. 20 - 30 km øst for Fauske tettsted mot Sulitjelma.

Tverrelvas nedbørsfelt er ca. 23 km² og grenser mot feltene til Sjønståelva i sør og Laksåga i nord. Nedre del av feltet er bevokst med bjørkeskog, mens den øvre del stort sett består av snaufjell. Høyden over havet ligger mellom ca. 200 og 1000 m.

Bygningsmessige arbeider

De bygningsmessige arbeider blir svært små i dette tilfellet. Den allerede etablerte luftesjakta på tilløpstunnelen blir benyttet som inntakssjakt. For å kunne ta den i bruk er det bare nødvendig å sprengte bort en mindre terskel mot Tverrelva. Det etableres en stengeanordning ved inntaket (bjelkestengsel ev. luke) slik at det blir mulig å lede elva forbi inntakssjakta.

I Tverrelva bygges det to mindre sperredammer i betong. Hoveddammen får overløp på kote 213,4 og sidedammen på kote 214,3. I hoveddammen etableres det et gjennomløp med bjelkestengsel med bunnerskel på kote 210,6.

Som ekstra sikkerhet for vannforsyningen til Sjønstå kraftverk og beboerne på Tverråmoen støpes det inn et tapperør Ø200 mm i dammen.

I tillegg til selve inntakskonstruksjonen regner vi med å måtte bygge en eller flere terskler i Tverrelva.”

HØYRING OG DISTRIKTSHANDSAMING

1. gongs høyring

Søknaden vart lagt ut til offentlig høyring i mai 1993. Nedanfor vert vedtak/konklusjonane i uttalanene referert:

Fauske kommune, vedtak i kommunestyret 02.09.1993:

”Fauske kommune anbefaler at SKS ikke får konsesjon til å føre Tverrelva inn i Sjønstå kraftverk.”

Nordland fylkeskommune, vedtak i fylkesutvalget 24.09.1993:

1. ”Fylkesutvalget kan ikke se at forurensningssituasjonen i Sjønståelva er blitt vesentlig forbedret siden forrige konsesjonsbehandling av Tverrelva.
2. Siden saken ikke stiller seg vesentlig annerledes enn ved forrige konsesjonsbehandling, går fylkesutvalget inn for at det ikke gies konsesjon til å bygge ut Tverrelva.
3. Dersom det i strid med fylkesutvalgets innstilling, gis konsesjon, må dette skje under følgende betingelser:
 - a) det bygges terskler i Tverrelva
 - b) inntaket i Tverrelva innrettes slik at vann fra Tverrelva kan slippes i sitt gamle løp under flomsituasjoner”

Nordland fylkeskommune, kultur og fritidsavdelingen, brev av 30.08.1993:

”Vi har sjekket nevnte planer mot våre arkiver. Så langt vi kjenner til, er planforslaget ikke i konflikt med verneverdige kulturminner. Vi viser forøvrig til uttalelse fra Tromsø Mueseum fra 1986.”

Fylkesmannen i Nordland, brev 25.10.1993:

”I Langvatnets nedslagsfelt har driften ved Sulitjelma Gruver stanset opp. Det arbeides med planer for opprydding i driftsområdet med sikte på å redusere utlekkingen av tungmetaller til vassdraget. Det går derfor mot gradvis bedre vannkvalitet i Langvatnet. Vannkvaliteten i Langvat-

net er avgjørende for vurderinga i denne saken. Når denne blir god nok til fisk og bunndyr overlever, faller et av de viktigste momentene for å ha Tverrelva som ferskvannstilførsel til Sjønståelva bort. I en slik situasjon vil det være aktuelt å vurdere om Tverrelva skal tillates tatt inn på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk mot at det slippes minstevannføring fra Langvatnet. Det vil gi vannføring øverst i Sjønståelva, en elvestrekning som i dag er fullstendig tørrlagt.

Etter en samlet vurdering går fylkesmannen i mot at det gis konsesjon for overføring av Tverrelva nå.

Det kan imidlertid forventes bedre vannkvalitet i Langvatnet. Når vannkvaliteten der er tilstrekkelig god, vil det være naturlig å ta denne saken opp til ny vurdering. Der foreslås derfor at denne saken legges ”på is” inntil videre. Det må sikres at vannkvalitetsutviklingen i Langvatnet følges opp med undersøkelser.”

Statens forurensningstilsyn, brev 01.07.1993:

”De nyeste vannkvalitetsdataene (fra 1991) viser ingen nevneverdig forbedring når det gjelder tungmetallkonsentrasjoner i Langvatnet. Det finnes ennå ikke data som dokumenterer forbedring i forbindelse med igangsatte tiltak mot forurensning fra gruvene i Sulitjelma. Da det hersker stor usikkerhet omkring vannkvalitetsutviklingen i vassdraget framover, finner ikke Statens forurensningstilsyn (SFT) å kunne tilrå en utbygging av Tverrelva nå.”

Direktoratet for naturforvaltning, brev 15.07.1993:

”Det fremkommer i SFTs uttalelse i brev til Dem av 01.07.1993 nye opplysninger om vannkvaliteten i Langevatnet og Sjønståelva. Opplysningene indikerer at det ikke vil være tilstrekkelig med bestemmelser om minstevannføring for å sikre god nok vannkvalitet i Sjønståelva. Dette vil ha sterkt negative konsekvenser for den positive utvikling som er registrert i Sjønståelva med hensyn på reetablering av ørretbestand og ferskvannsflora og -fauna generelt. Hensynet til situasjonen i Sjønståelva medfører at Direktoratet for naturforvaltning (DN) ikke kan tilråde den foreslåtte utbygging av Tverrelva pr. i dag.”

Balvatn Reinbeitedistrikt, brev 23.08.1993:

”Den foreslåtte reguleringen av Tverrelva vil skje midt i et oppsamlingsområde – rein samles i dette området for driving mot Hanken. Dammen vil stenge den naturlige trekk og flytteveien.

Det er helt klart at reguleringen av Tverrelva vil få negative konsekvenser for reindriften, derfor skulle en befaring i det aktuelle området være av stor betydning for alle berørte parter.”

Tromsø Museum, Samisk kulturminnevern, brev 09.06.1993:

”Området er tidligere befart av oss. Det ble da ikke påvist kulturminner innen planområdet. Vi har derfor ingen merknader til de forelagte planer.

Skulle det likevel under arbeidet i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Tromsø Museum eller Nordland fylkeskommune omgående.”

Med tilvising til uttalanene skriv SKS i brev dat. 18.05.1994:

”Etter at de tunge høringsinstansene har gått imot konsesjon før forurensningssituasjonen i Langvatnet er blitt tilfredstillende ser Salten Kraftsamband ingen hensikt i å presse saken gjennom nå. Vi ser riktignok fortsatt ingen sammenheng mellom forurensningssituasjonen i Langvatnet og en utbygging av Tverrelva, men tar uttalelsene til etterretning.

I og med at prosjektet er plassert i kategori 1, gr. 2 i Samlet plan går vi ut fra at det bare er innsigelsene på grunn av forurensningssituasjonen i Langvatnet som i praksis kan velte prosjektet. På denne bakgrunn ville den aller beste løsningen, sett fra vårt synspunkt, være om det kunne bli gitt konsesjon allerede nå, men sette som betingelse for gjennomføringen at forurensningssituasjonen i Langvatnet må ha bedret seg så mye at SFT finner å kunne gi grønt lys. På den måten får vi det meste av saksbehandlingen ut av verden nå.

Om en slik løsning ikke lar seg gjennomføre er vi for vår del innstilt på at saken legges på is inntil videre. Vi vil da følge utviklingen videre fremover og komme tilbake til saken når vi finner den moden.”

NVE mottok nytt brev frå SKS datert 08.10.1999:

”Salten Kraftsamband A/S søkte 5.oktober 1992 konsesjon for utvidelse av Sjønstå kraftverk i Sulitjelmavassdraget ved inntak av Tverrelva på driftstunnelen.

I sin høringsuttalelse, datert 1. juli 1993, konkluderer Statens forurensningstilsyn med følgende:

”SFT anbefaler derfor at en avventer en utbygging av Tverrelva inntil det er dokumentert en forbedring av vannkvaliteten i Langvatn, og at vannet er egnet for fisk.”

Denne høringsuttalelsen ble så i sin tur lagt til grunn for uttalelsene til flere av de tunge høringsinstansene som Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune.

Etter dette besluttet Salten Kraftsamband A/S, i forståelse med NVE, å legge søknaden på

is inntil videre, og følge utviklingen i vassdraget framover.

Siden konsesjonssøknaden ble sendt har forurensningssituasjonen i Langvatnet blitt stadig bedre. Sulitjelma Bergverk trappet ned sin virksomhet fra midten av 80-tallet, og driften ble endelig stanset i 1991. Siden den gang er det gjennomført et omfattende oppryddingsprogram etter gruvedriften, som har gitt positive resultater. Programmet gikk bl.a. ut på å fylle gruve med vann, og forsegle inngangene med betong.

NIVA, Norsk institutt for vannforskning, har siden 1987 overvåket forurensningssituasjonen i vassdraget, og har, med unntak av 1992, årlig sendt ut sine rapporter. Kopi av årsrapporten for 1998 er vedlagt, vedlegg 1. Rapporten for 1999 kan ventes i mars/april år 2000.

Som det vil gå fram av årsrapporten for 1998, har forurensningssituasjonen bedret seg kraftig siden målingene startet. Målingene for 1988 viser de høyeste verdiene som er registrert, litt høyere enn de tilsvarende verdier for 1987. Siden den gang er konsentrasjonen av kopper og sink, de to viktigste parametrene i fiskesammenheng, redusert med henholdsvis 70,6 % for kopper og 61,3 % for sink.

Som nevnt foran foreligger det ikke måledata for 1992, som var året da konsesjonssøknaden ble sendt. For å sammenlikne situasjonen i dag med situasjonen den gang, må en derfor i stedet ta utgangspunkt i verdiene for 1991 og 1993.

I forhold til verdiene for 1991 har kopperkonsentrasjonen gått ned med 65,4 % og sinkkonsentrasjonen ned 52,9 %. Dette tilsvarer en reduksjon på 24,9 prosentenheter for begge parametrene, i forhold til utgangspunktet i 1988. Reduksjonen siden 1993 er tilsvarende 53,5 % for kopper og 11,6 % for sink. Det har med andre ord skjedd en kraftig reduksjon i verdiene av sink mellom 1991 og 1992.

Ut fra den positive utviklingen som er registrert, engasjerte Salten Kraftsamband A/S i 1998 firmaet ENCO a.s til å foreta en omfattende fiskeundersøkelse i Sjønståelva og Langvatnet for å få kartlagt situasjonen i vassdraget, og få utredet Tverrelvas betydning i denne sammenheng. Faglig ansvarlig for undersøkelsene har vært cand.real. Tormod A. Schei, en av landets fremste fiskeeksperter. Undersøkelsene ga generelt oppmuntrende resultater for fiskesituasjonen i vassdraget. Det ble bl.a. konstatert at det til og med var fisk i selve Langvatnet. Når det gjaldt spørsmålet om en eventuell fraføring av Tverrelva konkluderer rapporten med følgende:

”Basert på funnene i den foreliggende undersøkelsen synes det riktig å anta at Tverrelva i dag ikke har noen betydning for fisk i Sjønståelva med hensyn på trusselen fra kobberet i vassdraget.”

Ut fra den bedrete forurensningssituasjonen i Sjønståvassdraget, slik den er dokumentert i

rapporten fra NIVA, og fiskeundersøkelsen som ENCO a.s har gjennomført, ber Salten Kraftsamband A/S om at konsesjonsbehandlingen for Tverrelva nå blir gjenopptatt.”

2. gongs høying

På bakgrunn av at den opprinnelege søknaden blei lagt ut til offentlig høyring i mai 1993 er søknaden om gjenopptaking og tilleggsutgreiningane sendt på ein avgrensa høyringsrunde med brev 08.03.2000. NVE har motteke uttale frå følgjande:

Fauske kommune v/rådmannen, brev av 31.03.2000, har ikkje gjeve uttale til NVE, men rettar ein forspørsel til Salten Kraftsamband:

” Søknaden frå SKS er fra 1992 og således over 5 år gammel. Muligens burde det vært forelagt nye konsekvensvurderinger etter plan- og bygingsloven. Imidlertid synes dette å være et mindre inngrep, og jeg vil derfor be om å få oversendt en revidert søknad, herunder reviderte tall og kostnader ved utbyggingen.

Når det gjelder vanntilførselen til abonnentene på Sjønstå m/fl. bes uttalt hvilke konsekvenser denne utbyggingen vil få.”

Nordland fylkeskommune vedtak i sak 82/00 referert i brev datert 27.06.2000:

”Saken utsettes i påvente av ny vurdering fra SFT, Fauske kommune og andre offentlige instanser.”

Fylkesmannen i Nordland, brev av 31.05.2000:

”Vi viser til brev fra NVE av 08.03.2000 med vedlagte utredninger fra ENCO AS og NIVA angående hhv. bestandsstatus for fisk og forurensningssituasjonen i vassdraget. Vi viser også til Salten Kraftsamband AS sin konsesjonssøknad som ble sendt på høring i mai 1993 og til våre uttalelser til denne av 25.10.93 og 07.06.93. Vi viser videre til uttalelser fra Statens forurensningstilsyn (SFT) av 03.05.2000 og fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) av 16.05.2000.

Status for fiskebestandene

ENCO's fiskeundersøkelse indikerer at Sjønståelva nedenfor samløpet med Store Tverråga har en normal bestand av ørret. ENCO mener at gyte- og oppvekstmulighetene på denne strekningen er mer enn gode nok og at et eventuelt bortfall av Tverråga som gyte- og oppvekstområde ikke vil få negativ betydning for ørretbestanden i Sjønståelva. På grunn av eksisterende regulering har Sjønståelva ovenfor samløpet med Store Tverråga svært liten vannføring med unntak av når det er overløp på dammen i Langvatnet. Den øvre halvdel av Sjønståelva har derfor per i dag dårlige forhold for produksjon av fisk.

For Langvatnet har det også skjedd en positiv utvikling etter at gruvene ble nedlagt i 1991. Undersøkelsen viser at Langvatnet ikke lenger er fisketomt, og at det nå er i ferd med å etablere seg en ny bestand av ørret. Stingsild forekommer i betydelig antall. Av røye ble det bare fanget to. Undersøkelsen tyder derfor på at det ennå ikke har etablert seg en ny bestand av røye i Langvatnet.

Forurensningssituasjonen

NIVA sine måleresultater viser at vannkvaliteten ved utløpet av Langvatnet har bedret seg betydelig siden gruvene ble lagt ned i 1991, men at tiltaksgrensen på 10 ug Cu/l ennå ikke er nådd (i 1999 ble det målt en middelværdi på 12,7 ug Cu/l). Måleresultatene viser dessuten at kobberverdiene varierer mye i løpet av et år.

SFT tilrår i sin uttalelse av 03.05.00 at man avventer situasjonen noe før man går videre med konsesjonssøknaden. Dette begrunner SFT med at tiltaksarbeidene for reduksjon av bl.a. kobberforurensning fra Sulitjelma gruveområde ennå ikke er slutført og at målsettingen for vannkvaliteten ved utløpet av Langvatnet ikke er nådd. SFT viser i tillegg til at ny viten om miljøgifter i norske ferskvannsføremål og om giftenes skadelige effekter på organismer har ført til at grenseverdiene for miljøgifter generelt sett er justert ned i forhold til tidligere grenseverdier.

Fylkesmannens vurdering og konklusjon

Resultatene av ENCO's undersøkelser tyder på at bestandssituasjonen for ørreten i den nedre halvdel av Sjønståelva er normal. Dette ser også ut til å gjelde elvestrekningen fra samløpet med Tverrelva og opp til samløpet med Store Tverråga og delvis også i terskelbasseng 2 lenger opp i Sjønståelva. Vi er derfor usikker på hvor stor betydning ”rent-vanntilførselen” fra Tverrelva har for fisken i Sjønståelva.

I Langvatnet er det nå i ferd med å bygge seg opp en ny bestand av ørret. Dette viser at forholdene for fisk også er i ferd med å bedre seg her. Så lenge målsettingen for vannkvaliteten ved utløpet av Langvatnet ennå ikke er nådd er vi imidlertid enig med SFT og DN i at man bør avvente utbyggingen av Tverrelva. Dette begrunnes med ønske om at det ved en eventuell utbygging av Tverrelva blir stilt som vilkår at det skal slippes minstevannføring fra Langvatnet for å gi vannføring til den øvre halvdel av Sjønståelva som i dag er tilnærmet tørrlagt. Vi forutsetter også at det pålegges en viss minstevannføring i Tverrelva og at det bygges terskler/gjennomføres biotopiltak. Når det gjelder aktuelle kompensasjonstiltak vil vi også vise til våre uttalelser av 25.10.93 og 07.06.93.”

Direktoratet for naturforvaltning fremholder i brev datert 16.05.2000:

"Vi viser til oversendelse fra NVE datert 8. mars 2000, vedlagt undersøkelser fra NIVA og ENCO angående hhv. forurensningssituasjonen i Sulitjelma og fiskeundersøkelser i vassdraget. Vi viser også til Salten Kraftsamband AS sin konsesjonssøknad som ble sendt på høring i mai 1993, og vår uttalelse til denne av 9.07.93. Videre viser vi til uttalelse fra Statens forurensningstilsyn av 3.05.2000.

Bakgrunn

Tverrelva er en sideelv som renner ut i Sjønståelva ca. 3 km før dennes utløp i Øvrevatn. Sjønstå kraftverk utnytter i dag fallet i Sjønståelva mellom Langvatnet og Øvrevatnet. Da utbyggingen av Sjønståelva ble gitt konsesjon i 1981 ble det vedtatt av Tverrelva ikke skulle inngå i utbyggingen grunnet forurensningsforholdene i Langvatnet. Forurensningen i Langvatnet skyldes tilsig av tungmetaller i forbindelse med gruvevirksomheten i Sulitjelma. Tverrelva ble derfor bevart som en "rent-vann-tilførsel" til Sjønståelva.

I ny konsesjonssøknad av 1993 om utnyttelse av Tverrelva peker Salten Kraftsamband AS på at vannkvaliteten i Langvatnet og Sjønståelva er blitt bedre og at det rene vannet fra Tverrelva ikke lenger er nødvendig. Konsesjonssøknaden ble imidlertid utsatt inntil videre, i påvente av nye utredninger knyttet til forurensningssituasjon og forhold for fisk i vassdraget.

Gruvene i Sulitjelma ble nedlagt i 1991, og vannkvaliteten i Langvatnet har vært overvåket av NIVA siden 1987. I de vedlagte rapportene fra undersøkelsene konkluderer både NIVA og ENCO med at det har skjedd en positiv utvikling i vassdraget etter at gruvene ble nedlagt. I følge ENCOs rapport antas det at fisken i den regulerte Sjønståelva ikke lenger er avhengig av vann fra Tverrelva for å få tilfredsstillende levevilkår.

Med basis i konklusjonene i utredningene ønsker Salten kraftsamband AS at behandlingen av konsesjonssøknaden starter opp igjen.

Forurensningsforholdene

SFT tilrår i sin uttalelse av 3.05.2000 at man avventer situasjonen noe før man går videre med konsesjonssøknaden. Dette begrunner SFT med at tiltaksarbeidene for reduksjon av bl.a. kobberforurensning fra Sulitjelma gruveområde ennå ikke er sluttført og at målsettingen for vannkvalitet ved utløp av Langvatnet ennå ikke er nådd. Målingene viser dessuten store variasjoner over året. SFT viser også til at ny viten om miljøgifter i norske ferskvannsføremål og om giftenes skadelige effekter på organismer har ført til at grenseverdiene for miljøgifter generelt sett er justert ned i forhold til tidligere angitte grenseverdier.

Konklusjon

DN finner det ikke nødvendig å gjøre noen grundig vurdering av søknaden, all den tid SFT

mener at forurensningsforholdene fremdeles er slik at det er høyst tvilsomt at man kan beholde en livskraftig ørretbestand etter en ev. regulering av Tverrelva. Den "rent-vann-tilførselen" som Tverrelva utgjør synes fremdeles å være av stor betydning for fisken. DN vil derfor gå imot at det på nåværende tidspunkt gis konsesjon til utnyttelse av Tverrelva i Sjønstå kraftverk."

Statens forurensningstilsyn, brev 03.05.2000:

"..... . Tiltaksarbeidene i Sulitjelma gruveområde er fortsatt ikke sluttført. Det arbeidet som er gjort har redusert bl.a. kobber- og sinkbelastningen, og vannkvaliteten mhp. tungmetaller er stadig blitt forbedret. Tiltaksgrensen mhp. kobbernivået er satt til 10 ug Cu/l målt ved utløpet av Langvann. Som det fremgår av måleresultatene i det tilsendte materialet er denne grenseverdi ennå ikke nådd. SFT har også fått data fra NIVA for år 1999. Tidsveid middelverdi for utløp av Langvann er for 1999 oppgitt til 12,7 ug Cu/l. Det vil si en svak forbedring fra året før. Måleresultater viser at kobberverdiene varierer mye i løpet av et år. Måleverdiene ved utløp av Langvann har i 1999 variert fra 4,6 ug Cu/l målt i mars, til 20,5 ug Cu/l målt i desember.

Når det gjelder forholdene i Sjønståelva vil vi bemerke at ny viten om miljøgifter i norske ferskvannsføremål og om skader på organismer har ført til at miljøgiftverdiene generelt sett er justert ned i forhold til tidligere angitte verdier. I enkelt tilfeller er verdiene justert betydelig ned. I SFTs veiledning 97:04 "Klassifisering av miljøkvalitet i ferskvann" er verdier for kobber i vann mellom 1,5 ug Cu/l og 3 ug Cu/l karakterisert som "Markert forurenset" og verdier større enn 3 ug Cu/l karakterisert som "Sterkt forurenset".

SFT er kjent med at det under gitte forhold kan leve fisk i vassdrag med betydelig høyere konsentrasjoner enn angitt i ovennevnte veiledning. Dette kan for eksempel skyldes innhold av organisk stoff i vassdraget som vil kunne binde kobberionene, dvs. inaktivere disse. Vi kan imidlertid ikke se at det er gjort feltforsøk som kan dokumentere at man vil beholde en livskraftig ørretbestand etter eventuell regulering av Tverrelva.

SFT kan, under henvisning til det ovennevnte ikke tilrå at Tverrelva på nåværende tidspunkt blir tatt vekk fra Sjønståelva på grunn av kobberbelastningen i vassdraget."

Reindriftsforvaltningen Nordland skriv i brev av 27.06.2000:

"Salten Kraftsamband sendte søknad om konsesjon på høring mai 1993. Med bakgrunn i uttalelsene den gang ble saken lagt i bero inntil videre.

Reindriftsforvaltningen viser til vår uttalelse i 1993. Vi kan ikke se at det er momenter i for-

hold til reindriftsnæringen som har endret seg i denne tiden.”

I juni og november 2000 vart det halde møte mellom SKS og Statens forurensingstilsyn (SFT). SKS oppsummerer drøftingane i brev av 12.12.2000 til SFT:

”Vi viser til tidligere møter mellom representanter for SFT og Salten Kraftsamband AS (SKS) den 19.06.00 og 16.11.00, som tiltakshaver har opplevd som svært konstruktive.

I disse møtene har en bl.a. diskutert de fiskebiologiske undersøkelser som SKS har fått utført i vassdraget og en teknisk løsning som kan sikre at forurensnings situasjonen i Sjønståelva ikke forverres, dersom Tverrelva nyttes til kraftproduksjon. De hydrologiske og forurensningsmessige forhold og den tekniske løsningen er nærmere beskrevet i det følgende og kan i korthet sammenfattes slik:

Målinger utført av NIVA i 1997, viser at det bare er ved overløp over dammen i Langvatnet at Tverrelva vil kunne ha betydning for fortykning av forurensningen på den nederste del av Sjønståelva.

Overløp betyr samtidig at det er overskudd på vann i forhold til slukeevnen i Sjønstå kraftverk. I en slik situasjon er det følgelig ikke behov for/plass til vann fra Tverrelva. Ved å sette en fjernstyrt luke i inntaket, som kan reguleres etter overløpssituasjonen, vil Tverrelva kunne renne som før og ha samme fortynnende effekt som i dag.

På denne bakgrunn, og i tråd med konklusjonen på møtene 19.06.00 og 16.11.00, ber Salten Kraftsamband AS Statens forurensningstilsyn se på saken på nytt.

Nedbørsfeltet til Sjønståelva

De aktuelle delnedbørsfeltene til Sjønståelva er vist på kartskissen. Sammen utgjør de fargelagte feltene det arealet som gir vannføringen i Sjønståelva i normalsituasjonen, dvs. når det ikke er overløp over Langvatndammen. På de enkelte delfelter er angitt areal, midlere tilsig i millioner m³ og prosentdel av det totale tilsiget til Sjønståelva mellom Langvatnet og Øvrevatnet.

1. Det oransjebrune feltet er Tverrelvas nedbørsfelt. Den skråkraverte delen viser restnedbørsfeltet til Tverrelva nedenfor det planlagte inntaket med en elvestrekning på ca.1,6 km som normalt - men ikke alltid - vil få redusert vannføring. Vannføringen på denne elvestrekningen vil være avhengig av tilførselene fra restfeltet og av om Tverrelva tas inn eller ikke.

De gule feltene viser de uberørte feltene ovenfor Tverrelvas utløp i Sjønståelva og de mørkegule feltene viser feltene nedenfor. Det blir ingen fy-

siske inngrep i disse feltene, men de nederste 3 km av Sjønståelva vil få noe mindre vannføring. Med de tersklene som allerede er bygd vil dagens vannspeil bli opprettholdt.

Teoretisk vil 25,9 % av tilsiget til Sjønståelva mellom Langvatnet og Øvrevatnet kunne nyttes i Sjønstå kraftverk ved inntak av Tverrelva. I praksis vil det bli en god del mindre pga. den begrensningen som slukeevnen i kraftverket setter, og som allerede i dag gir betydelige overløp over dammen i Langvatnet (Dråvika), jf. vedlegg 1. Dersom den trenden vi har kunnet registrere for tilsig på 90-tallet fortsetter i årene framover, vil prosentdelen som vil kunne nyttes bli vesentlig mindre. Som det vil framgå av vedlegg 1 er det registrert en påtakelig økning i overløpene over dammen i Langvatnet etter 1989. Overløpene ligger langt over det gjennomsnittet på 1,8 millioner m³/år, som er beregnet i konsekusjonssøknaden. Over de 18 år som Sjønstå kraftverk har vært i drift er det registrert et gjennomsnitt på hele 59,1 millioner m³ år. Tar vi bare med årene etter 1989 blir tallet enda høyere.

Tverrelvas betydning for fortykning av kopperinnholdet i Sjønståelva

Når en skal vurdere Tverrelvas betydning for forurensningssituasjonen i Sjønståelva må en skille mellom 3 ulike situasjoner:

1. Normalsituasjonen, der det ikke er overløp over dammen i Langvatnet
2. Overløp med kopperforurenset vann over dammen i Langvatnet
3. Spesielle situasjoner der Tverrelvas naturlige kopperinnhold er høyere enn Sjønståelvas.

I normalsituasjonen viser målingene som ble utført av NIVA i 1997 praktisk talt de samme verdier for kopper i Sjønståelva ovenfor og nedenfor Tverrelvas utløp og i selve Tverrelva. Målestasjonene er vist på kartet i vedlegg 3, og tabell over måleresultatene i vedlegg 4.

I situasjoner uten overløp har Tverrelva følgelig ingen betydning for fortykningen av forurensningen i Sjønståelva. I verste fall kan den i spesielle situasjoner forårsake økning i kopperinnholdet, slik tidligere målinger har vist, jf. vedlegg 5.

Det er bare i situasjoner med overløp over dammen i Langvatnet at Tverrelva vil ha betydning for fortykning av kopperinnholdet i Sjønståelva, og da bare på de nederste 3 km. Målingene indikerer at denne fortykningen i gunstige tilfeller kan gi en halvering av kopperkonsentrasjonen nedenfor Tverrelvas utløp. Den virkningen dette eventuelt måtte ha, gjenspeiles imidlertid ikke i de fiskebiologiske undersøkelserne.

Luke i inntakskonstruksjonen

Med den løsningen som ble foreslått i konsekusjonssøknaden; bygging av en fast terskel i Tverrelva, ville en kunne ha risikert å få over

dobbelt så store overløp over dammen i Langvatnet som i dag. Dette ville i så fall bety ekstra tilførsel av forurenset vann fra Langvatnet til Sjønståelva. Dette kan unngås ved å sette inn en fjernstyrt luke i inntakskonstruksjonen i Tverrelva. En kan da til enhver tid bestemme når elva helt eller delvis skal tas inn, basert på forholdene i Langvatnet.

Som tidligere nevnt betyr overløp over dammen ved Langvatnet at det er overskudd på vann i forhold til slukeevnen i Sjønstå kraftverk. I slike situasjoner vil det derfor ikke være behov for ytterligere tilførsel av vann fra Tverrelva.

Ved å ta inn Tverrelva og sette luke i inntakskonstruksjonen får vi prinsipielt 3 forskjellige vannføringssituasjoner

1. Avløpet fra Langvatnets nedbørfelt > 63 (= slukeevne Sjønstå kr.v.) Overløp Langvatnet og Tverrelva renner som før.
2. Det samlede avløpet fra Langvatnets + Tverrelvas nedbørfelter (over kote 217) > 63 m³/s Noe vann vil renne forbi inntaket i Tverrelva og denne mengden vil, sammen med uregulert restfelt, bestemme vannføringen i Tverrelva nedstrøms inntaket. Dette vil ikke påvirke forurensningssituasjonen i Sjønståelva (avløp felt Langvatnet < 63 m³/sek).
3. Det samlede avløpet fra Langvatnets + Tverrelvas nedbørfelter (over kote 217) < 63 m³/sek. Tverrelva tas inn i sin helhet, og vannføringen vil før samløpet med Sjønståelva være bestemt av restfeltet og eventuelt påslipp av minstevannføring. Det er da ikke overløp over dammen i Langvatnet.

Når en eventuelt kommer så langt at Tverrelva skal tas inn for første gang, vil en med luke i inntakskonstruksjonen ha full kontroll over operasjonen. En vil da kunne gå forsiktig fram i etapper og samtidig overvåke forholdene i Sjønståelva.

Luken gir også muligheter for å få til mjuke overganger ved overløp - om det skulle være ønskelig."

I brev av 21.02.2001 skriver *Statens forurensningstilsyn* følgende til SKS:

"Det vises til Deres brev av 12. desember 2000 med forslag om å sette en fjernstyrt luke i inntaket ved en eventuell innføring av Tverrelva på driftstunnelen til Sjønstå kraftverk.

Det er kun ved overløp over inntaksdammen til Sjønstå kraftverk i Langvatnet at forurenset vann fra Sulitjelma gruveområde går til Sjønståelva og forurenser denne. I slike situasjoner vil Tverrelva ha betydning for fortykning av forurensningen på den nederste delen av Sjønståelva.

Dersom Tverrelva ikke blir tatt inn på driftstunnelen til Sjønstå kraftverk når det er overløp fra Langvatn til Sjønståelva, vil dette føre til at

forurensningsforholdene, med hensyn til gruveforurensning i Sjønståelva, ikke blir forverret ved en eventuell vannkraftutbygging som tidligere omsøkt.

Under ovennevnte forutsetning vil SFT ikke fraråde en videre behandling av søknad om utnyttelse av Tverrelva til vannkraftproduksjon.

SFT forutsetter at Fylkesmannen i Nordland vil foreslå eventuelt nødvendige forurensningsbegrensende tiltak."

3. gongs høyring

På bakgrunn av forslaget til teknisk løsning for inntaket i Tverrelva, jf. brev fra SKS 12.12.2000, sende NVE saka på ny høyring til kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning med brev av 15.01.2002. Følgjande uttalar er mottekne:

Fauske kommune, vedtak i kommunestyret i sak 39/02:

"Fauske kommune viser til saksutredningen og anbefaler på det sterkeste at SKS ikke får konsesjon til å føre Tverrelva inn i Sjønstå kraftverk."

Frå saksutgreiinga referer vi:

"Saltens Kraftsamband AS har ved utbyggingen av Sjønstå kraftverk i 1981 tilrettelagt for utnytting av Tverrelva ved at det er bygd en lufttunnel som også kan nyttes som inntakstunnel. For å få utnyttet vannet fra Tverrelva må det bygges to små demninger og en regulerbar luke. Dette bevirker at en eventuell utnytting av kraftpotensialet vil gi en meget god avkastning over tid for SKS. I saksfremstillingen i 1993 er det bl.a. angitt følgende:

"Utbyggingen vil gi en produksjon på 11,4 GWh pr år.

... utbyggingsprisen blir på ca. kr 0,24 pr. kWh. Gjennomsnittlig utbyggingspris i annen kraftverksammenheng er for tiden mellom kr 2 til kr 4 pr. kWh."

Bruk av vannkraftpotensialet fra Tverrelva har vært omstridt grunnet den store utnyttningen i vannkraftsammenheng som allerede er gjort i Sulitjelmavassdaget. Det har også vært betenkeligheter til forurensingen som vannet fra Langvatnet gir og det behovet som da er tilstede med tilførsel av rent vann bl.a. fra Tverrelva.

En ev. utnyttningen av vannkraftressursen fra Tverrelva vil i svært liten grad påvirke Skoffedalen. Dette fordi elveinntaket ligger så langt vest at vannet kun forsvinner i det korte fallet ned til Sjønståelva. Selve dalen vil opprettholde sitt naturlige biologiske mangfold.

Statens forurensningstilsyn (SFT) har tidligere uttrykt tilbakeholdenhet for dette prosjektet med den begrunnelse at vannet fra Tverrelva fortykker det forurensete vannet fra Langvatnet

når det er overløp og at dette er viktig med hensyn til fiske i Sjønståelva.

SFT har nå i brev av 21.02.01 til SKS gitt følgende uttalelse når de har vurdert Tverrelvas betydning for forurensingsforholdene i Sjønståelva:

”Under forutsetning av at Tverrelva ikke blir tatt inn i driftstunnelen til Sjønstå kraftverk når det er overløp fra Langvatn til Sjønståelva, vil SFT ikke fraråde at søknad om utnyttelse av Tverrelva til vannkraftproduksjon blir viderebehandlet på ordinær måte.”

Videre viser SFT i samme brev til at de forutsetter at Fylkesmannen i Nordland vil foreslå eventuelle nødvendige forurensingsbegrensende tiltak.

Nærværende utbyggingsplan vil etter de opplysningene som foreligger ikke gi kommunen rett på en større mengde konsesjonskraft. Det vil muligens kunne påregnes en viss økning i naturressursskatt, men dels vil dette være så beskjedent og dels vil slik inntekt for en stor grad bli utjevnet av det statlige overføringssystemet for kommunene, at det i denne sammenheng kan ses bort fra.

Det er kjent at styret i Salten Kraftsamband AS har bevilget Fauske kommune et engangsbeløp, stort kr 2 millioner som kompensasjon for denne naturressursen. Kommunen bør ev. sette krav om at kompensasjonsbeløpet er frie midler som ikke fra SKS' side kan øremerkes.

Saksbehandler mener at hensynet til forurensing i vassdraget må veie tungt. Slik SFT som fagmyndighet vurderer forurensingssituasjonen, så er ikke den av en slik karakter at SFT vil fraråde at ordinær søknad om utnyttelse av Tverrelva til vannproduksjon blir viderebehandlet på ordinær måte. Det forventes også at avrenning av tungmetaller til vassdraget skal bedres etter at Bergvesenet er ferdig med de pågående miljøforbedrende tiltak i gruvene. Så langt konkluderer saksbehandler med at SFT ivaretar hensynet til forurensingssituasjonen og at dette hensynet alene ikke er avgjørende for om Fauske kommune skal tilrå utbygging eller ei.

Omsetning av elektrisk energi styres av markedet. Det hevdes at det er en generell knapphet på tilgjengelig energi i det norske markedet. Alle tiltak som øker produksjonen av elektrisk kraft vil selvfølgelig påvirke situasjonen positivt. Dog vil en økning av produksjonen ved Sjønstå kraftverk på 11,4 GWh pr. år være å regne som marginalt i markedet og vil av den grunn ikke kunne tillegges særlig vekt.

Når det gjelder lokal verdiskapning vil en utbygging gi et betydelig bidrag. Ikke for at utbyggingen er stor, men fordi kostnadene er svært små. En slik lokal verdiskapning vil Fauske kommune kunne ta del i gjennom sitt eierskap på 11,35 % i SKS. Gitt en pris på 20 øre pr. produsert kWh vil produksjonen utgjøre en brutto inntekt for selskapet på ca. 2,4 mill. pr. år.

En utbygging av Tverrelva vil ikke gi nye arbeidsplasser.

Det viktigste hensynet å ta er etter saksbehandlers mening spørsmålet om man skal ivareta eller bygge ut eksisterende/ resterende fossefall i Sulitjelmavassdraget. Mener man at man kan bygge det ut, hvilken økonomisk kompensasjon rettferdiggjør i så fall en slik utbygging?

Utnyttelsen av Sulitjelmavassdraget til vannkraftproduksjon er betydelig. De fossefallene som i dag ikke er berørt er små elver som slynger seg ned dalsidene i Sjønstådalen. Slik de ligger i dag er de et viktig bidrag til å forskjønne dalføret inn mot Sulitjelma. Det er saksbehandlers holdning at det er viktig å ivareta disse små fossefallene. Dette inkluderer også fossefallet i Tverrelva ned mot riksvei 830.

En annen måte å se det på er at Sulitjelmavassdraget i så stor grad er tatt til produksjon av vannkraft og at det ikke har mening å ivareta de resterende fallene. Slik argumentasjon slutter saksbehandler seg ikke til.

Neste spørsmål er om en kompensasjon på 2.000.000,- kroner som engangsbeløp kan kompensere for den naturskaden som vil bli påført. Dette er et verdispørsmål som omhandler forholdet mellom materielle og ikkematerielle verdier som saksbehandler forutsetter det er forskjellig syn på. Saksbehandler heller imidlertid til den oppfatning at den fremtidige verdien av naturopplevelsen som den nederste fossen i Tverrelva gir, er større enn det beløpet kommunen er tilbudd.

Hva kommunen vedtar i denne sak tillegges stor vekt hos NVE, særlig når det gjelder en slik marginal utbygging. Skulle NVE likevel velge å konkludere annerledes enn hva Fauske kommune gjør, er det viktig at kommunen sørger for å sikre det beløpet som selskapet har tilbudd kommunen.

Ut fra en helhetsvurdering konkluderer saksbehandler med å anbefale at kommunen bør si nei til å bygge ut Tverrelva som omsøkt.”

Nordland fylkeskommune, vedtak i fylkestinget 14.06.2002:

”Fylkestinget viser til de lokale behov for bruk av området som framkommer i Fauskes kommune vedtak 23.05.02.

Fylkestinget anbefaler at det ikke gis konsesjon til Salten Kraftsamband til å føre Tverrelva inn i Sjønstå kraftverk.”

Fylkesrådet innstilte overfor fylkestinget at Tverrelva kan utnyttast i Sjønstå kraftverk under føresetnad av at pålegg frå Statens forurensningstilsyn vert følgd. Får saksutgreiinga i fylkesrådet referer vi:

”Problemstilling

Utbyggingen av Tverrelva var med i de opprinnelige utbyggingsplanene for Sjønstå kraftverk

som ble gitt konsesjon i 1981. Bakgrunnen for at Tverrelva ble utelatt, var at en ønsket tilførsel av reint vann i de nederste delene av Sjønståelva. Elva var forurenset på grunn av gruvedriften i Sulitjelma, og Tverrelva har vært et bidrag til å tynne forurensningen i de nederste delene av elva. Det er dette det nå legges fram en løsning for og som SFT mener ikke vil føre til en forverring av forurensningssituasjonen.

Fauske kommune skal behandle saken i formannskapet den 19.03.02 og i kommunestyret den 11.04.02. Ved forrige behandling stilte de seg positive til utnyttelsen av Tverrelva, med visse betingelser, vedrørende terskler, minstevannføring, vannforsyning og næringsfond på 2 mill. kr. (se vedlagt notat vedrørende uttalelser). I følge rådmann i Fauske kommune vil trolig ikke saksutredningen eller vedtaket forandres i vesentlig grad i forhold til forrige behandlingen.

Konsekvenser

Utbyggingen er beregnet til å gi en produksjon på 11,4 GWh/år. Det er beregnet god lønnsomhet i prosjektet, og selve utbyggingen vil føre til få tekniske inngrep.

Som diskutert i sak 82/00, vil Tverrelva bli tørrlagt nedenfor inntaket til drifttunnelen. Et rolig/flatere parti av elva vil bli negativt påvirket av tørrleggingen. En terskel kan bevare vannspeilet og ha en god virkning for fisken i elva. I tillegg til terskel må det vurderes om det bør settes en minstevannføring i Tverrelva.

Oppsummering

Det foreligger nå en løsning på hvordan en skal unngå at forurensningssituasjonen i Sjønståelva øker. Ved overløp av forurenset vann fra Langvatnet til Sjønståelva tas ikke Tverrelva inn i drifttunnelen til Sjønstå kraftverk.

Denne utbyggingen vil foregå i et område som allerede er sterkt preget av vannkraftutbygginger. Utbygging og utnytting av vannkraft i allerede utbygde områder må anses å være positivt og reduserer behovet for ny vannkraftutbygging.

Det bør vurderes å sette krav til terskelbygging og eventuelt minstevannføring dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket."

Fylkesmannen i Nordland uttaler i brev av 12.03.2002:

"Konsekvenser for miljøfaglige verdier

I likhet med SFT mener vi at SKS sin plan om å sette inn en fjernstyrt luke i inntaket for Tverrelva som reguleres etter overløpssituasjonen fra Langvatnet, vil kunne ivareta Tverrelvas funksjon som "reintvanntilførsel" på en tilfredsstillende måte. Montering av en fjernstyrt luke vil dessuten kunne bidra til "mjukere" overganger ved overløp. Dette vil kunne være positivt for livet i elva.

I vår høringsuttalelse av 07.07.93 skrev vi bl.a. følgende: Generelt må dette karakteriseres som en liten vannkraftutbygging med begrensede skadevirkninger..... Dersom de nødvendige kompensasjonstiltak gjennomføres, vil skadevirkningene reduseres ytterligere og det vil ikke være vesentlige miljøfaglige motforestillinger mot den foreslåtte utbygging."

Dette er en vurdering som vi fortsatt står fast ved.

Den planlagte utbyggingen vil gi relativt små fysiske inngrep i terrenget. Arealet som neddemmes pga. inntaksdammen i Tverrelva er for eksempel på kun 1100 m². En eventuell utbygging vil gi en liten reduksjon i INON sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) og INON sone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep).

De negative konsekvensene av utbyggingen på miljøfaglige verdier, i første rekke friluftsliv og fiskebestander/fiske, er imidlertid først og fremst knyttet til den sterke reduksjonen av vannføringen i Tverrelva nedenfor inntaket (ca. 1,6 km strekning) og til en viss grad også til den reduserte vannføringen i selve Sjønståelva nedstrøms samløpet med Tverrelva (ca. 3 km strekning).

Konklusjon

Med bakgrunn i de relativt begrensede negative effektene på miljøfaglige verdier og fordi utbyggingen skal skje i et vassdrag som allerede er sterkt påvirket av kraftutbygging vil ikke Fylkesmannen i Nordland gå i mot den planlagte utbyggingen. Dette forutsetter at nødvendige kompensasjonstiltak blir gjennomført, jf. bl.a. forslag til avbøtende tiltak i rapport fra ENCO (Schei 1999), i vår uttalelse av 07.07.93 og i Direktoratet for naturforvaltnings uttalelse av 09.07.93. Vi mener følgende tiltak er aktuelle:

- Det fastsettes en minstevannføring i Tverrelva som bør tilsvare minst alminnelig lavvannføring. Dette vil kunne ivareta en god del av livet i elva.
- Det gjennomføres habitatforbedrende tiltak (inkl. terskler) i Tverrelva for i størst mulig grad opprettholde gyte- og oppvekstforholdene for ørreten.
- Manøvreringsreglementet gis for en prøvetid på 5 år. I prøvetiden gjennomføres undersøkelser for å dokumentere utviklingen mht. vannkvalitet og fiskebestander i Sjønståelva, Tverrelva og Langvatnet. Dersom overvåking viser at vannkvaliteten i Langvatnet/Sjønståelva i løpet av noen år blir akseptabel vil det være svært ønskelig at regulanten pålegges å slippe en viss minstevannføring i Sjønståelva nedstrøms Langvatnet på samme måte som i Tverrelva. Dette vil kunne gi en meget positiv effekt på livet i den øvre del av Sjønståelva som i dag er fullstendig tørrlagt store deler av året med unntak av i perioder med overløp fra Langvatnet.

Vi forutsetter at standard konsesjonsvilkår gjøres gjeldende og at eventuelle kompensasjonstiltak må kunne gjennomføres der de vil gi størst effekt, dvs. ikke nødvendigvis bare i den delen av vassdraget som blir direkte berørt av utbyggingen, men også i andre deler av Sulitjelmavassdraget (inkl. Laksåga i Norddalen)."

Direktoratet for naturforvaltning, brev 14.03.2002:

"DN's vurdering

Negative miljøkonsekvenser av tiltaket er spesielt knyttet til sterkt redusert vannføring i Tverrelva og noe redusert vannføring i Sjønståelva. Tiltaket vil påvirke inngrepsfrie naturområder ved at grensa for inngrepsfrie områder sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) flyttes ca. 1 km og redusere områder med inngrepsfrie områder sone 1 (3-5 km fra tyngre tekniske inngrep). Vektleggingen av inngrepsfrie naturområder har endret seg vesentlig siden forrige behandling. Virkningene på inngrepsfrie områder vil imidlertid ikke være avgjørende for DN's holdning i denne saken, da inngrepsfrie områder er godt representert i Fauske kommune og regionen for øvrig, og tiltaket medfører en bedre utnytting av en eksisterende regulering. Vi finner at konflikter overfor allmenne interesser som friluftsliv og biologisk mangfold kan bli akseptable, gitt at tilstrekkelige avbøtende tiltak gjennomføres.

Vannressurslovens § 10 angir som en hovedregel at alminnelig lavvannsføring skal være tilbake. En årssikker minstevannføring sammen med flommer er essensielle styrende hydrologiske prosesser i elver som forhåpentligvis vil gjøre overføringen bærekraftig forsvarlig. I konsesjonssaker skal det derfor fastsettes vilkår om minstevannføring etter en konkret vurdering, som skal sikre bl.a. vannspeil og vassdragets betydning for plante- og dyreliv. Vi kan ikke se at det i den aktuelle saken foreligger opplysninger som gjør det aktuelt å fravike vannressurslovens generelle bestemmelser. DN mener det derfor bør fastsettes en minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannføring. Hensikten med minstevannføring er å sikre en akseptabel miljøstandard. Kravet vil kunne endres ved dokumentasjon av at miljøverdiene kan ivaretas med mer lempelige bestemmelser eller ved andre tiltak. Det kan eksempelvis være å gjennomføre habitatforbedrende tiltak i elva. Vi vil også være åpne for å vurdere årstidsavhengig minstevannføring som i større grad gjenspeiler naturlige vannføringsvariasjoner. Forutsetningen for å vurdere lettelse er at utbygger framlegger tilfredsstillende dokumentasjon av tiltak og effekter. Spesielt med fokus på biologisk mangfold.

DN finner det naturlig at standardvilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende. På linje med fylkesmannen i Nordland ønsker vi at det stilles som vilkår å gjennomføre habitatforbedrende

tiltak i Tverrelva. Inntak av Tverrelva gir etter DN's mening isolert sett ikke grunnlag for å pålegge regulant å utbetale årlige tilskudd for opphjør av vilt/fisk og friluftsliv til Fauske kommune. Sjønståutbyggingen totalt er imidlertid av en slik karakter at kriteriene for årlige utbetalinger er tilfredsstillende.

Det er i dag ikke noe krav om minstevannføring fra Langvatnet til Sjønståelva. Når forurensningssituasjonen i vassdraget blir bedre mener DN det også bør fastsettes en minstevannføring fra Langvatnet til Sjønståelva. Det forutsettes at en konsesjon for inntak av Tverrelva ikke påvirker mulighetene for å revidere øvrige deler av utbyggingen.

Konklusjon

DN vil ikke motsette seg at det gis konsesjon for inntak av Tverrelva til Sjønstå kraftverk forutsatt at det fastsettes minstevannføring til den berørte elvestrekningen. Vi legger til grunn at tiltaket vil medføre en bedre utnyttelse av et allerede regulert vassdrag. Tiltaket vil sannsynligvis være mindre konfliktfylt enn en alternativ inndekking av samme kraftmengde i et uregulert vassdrag.

DN forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende.

DN mener det bør fastsettes et krav til minstevannføring fra bekkeinntak til Tverrelva minst tilsvarende alminnelig lavvannføring over året.

Når de forurensningsmessige forholdene til later det mener DN det også bør fastsettes minstevannføring fra Langvatnet til Sjønståelva."

Salten Kraftsamband (SKS) sine kommentarer til uttalane

NVE oversende uttalane til SKS med brev av 02.07.2002, og disse er kommentert av SKS i brev av 23.10.2002:

"A. FAUSKE KOMMUNE

Tiltakshaver registrerer at det er delt syn i saken i Fauske kommunestyre - 26 mot og 12 for, dvs. ca. 2/3 flertall mot.

Sist saken var oppe til behandling i kommunestyret i 1993 var også kommunestyret delt med et flertallet som gikk imot. Det avgjørende den gang var at SFT gikk imot en utbygging før en hadde nådd målet for reduksjon av kopperinnholdet i Langvatnet, som var 10 µg/l i gjennomsnitt over året, målt ved utløpet.

Når dette argumentet nå er falt bort, konstaterer vi – ikke overraskende - at flertallet av de folkevalgte har funnet andre knagger å henge motstanden på. Vannkraftprosjekter er ikke "in" for tiden. De viktigste motargumentene er nå:

1. Kommunen får for lite igjen for en utbygging.
2. "Nok er nok"
3. Tverrelva betyr lite. Produksjonen vil være marginal i den store sammenheng.

1. *Kommentar til det første argumentet: Kommunen får for lite igjen for en utbygging*

Tverrelvaprojektet står i en særstilling som kraftverksprosjekt, med svært god økonomi. SKS synes derfor det vil være rimelig at det ytes større kompensasjon til kommunen i dette tilfellet enn størrelsen på prosjektet normalt skulle tilsi. SKS har derfor i forkant av kommunestyrets behandling av konsesjonssøknaden gått med på et krav fra Fauske kommune om en ekstra kompensasjon på 2 millioner kroner ved en eventuell utbygging, selv om en på prinsipielt grunnlag har store betenkeligheter med å inngå en slik avtale.

Enkelte kommunestyrerepresentanter mener at ekstratilskuddet på 2 millioner kroner som kommunen har forhandlet seg fram til er for lite, og har under behandlingen av saken fremmet konkret forslag om at beløpet blir hevet til 5 millioner. SKS har ikke et fastlåst syn på beløpets størrelse, men har som allerede nevnt, prinsipielle betenkeligheter.

2. *Kommentar til argument 2: "Nok er nok"*

For noen er motstanden knyttet til Sulitjelmavassdraget, som de mener er utnyttet hardt nok. Mindre belastede områder må etter deres mening, nå ta sin del. Dette blir til syvende og sist et politisk spørsmål: Skal en konsentrere inngrepene, eller skal de spres mer eller mindre jevnt utover? I dette spørsmålet har overordnede myndigheter gitt klare føringer, slik SKS oppfatter det.

En håndfull av kommunestyrets representanter er prinsipielle motstandere av all ny vannkraftutbygging. Disse har vært særdeles aktive i saken, og ved sitt glødende engasjement har de hatt avgjørende innflytelse på utfallet av saken i kommunestyret. I den største partigruppen, som har makta i kommunen, klarte de å få flertall for sitt syn - mot sin egen ordfører.

3. *Kommentar til punkt 3:*

Prosjektet er lite og har marginal betydning i den store sammenhengen.

Til dette argumentet er det bare å si at tiden for de store vannkraftutbygginger er over. Det kan ingen være i tvil om etter nyttårsskiftet forleden år. Når tiden for gasskraftverk ennå ikke synes moden, må det derfor bli de "mange bekker små" - bokstavelig talt eller på andre måter - som i overskuelig framtid erstatter "den store å", om en skal dekke opp et stadig voksende energiunderskudd.

B. NORDLAND FYLKESKOMMUNE

Vi registrerer at fylkeskommunen i likhet med i kommunestyret er delt i sitt syn på spørsmålet om utbygging:

Fylkesrådet, som er fylkets "regjering" etter at det ble innført parlamentarisme i forvaltningen på fylkesnivå etter siste valg, tilrår utbyg-

ging. Fylkestinget går imidlertid mot og anbefaler at det ikke blir gitt konsesjon - mot stemmen til Høyre og FrP.

Saksframlegget fra fylkesadministrasjonen er på linje med synspunktene til SKS i saken. Vi vil bare kommentere ett punkt; minstevannføring.

Samtlige høringsinstanser, bortsett fra Fauske kommune, tar opp spørsmålet om minstevannføring. Ønsket begrunnes ut fra biologiske hensyn - og det vil vel i denne sammenheng i praksis bety fisk - i elva ovenfor og nedenfor den nederste fossen. Tiltakshaver besitter ikke egen kompetanse som kan vurdere effekten av et slikt tiltak, og må derfor støtte seg til "sunt bondevett" og uttalelsene fra innleid konsulent, i dette tilfelle firma ENCO as ved cand.real. Tormod Schei. I sin betenkning omkring avbøtende tiltak konkluderer han med at et terskelbasseng ovenfor fossen nederst i Tverrelva "kan ha god virkning" og at en redusert gjennomstrømming "ikke vil ha særlig negative konsekvenser for fisk". Og videre: "Dersom restvannføringen i Tverrelva nedstrøms elveinntaket blir så liten at den får store konsekvenser for naturmiljøet, bør en vurdere behovet for minstevannføring."

SKS er forberedt på krav om minstevannføring i tilfelle konsesjon. Vi er imidlertid redde for at et skjematisk, "firkantet", pålegg vil ha liten positiv effekt i dette tilfellet. Dersom det blir krevd minstevannføring, ønsker vi å få mest mulig ut av tiltaket, og ber derfor om at to forhold vurderes mot hverandre:

1. Biologiske grunner som skulle tale for å øke gjennomstrømmingen i terskelbassenget(ene?) ovenfor fossen og/eller i elva nedenfor fossen. Vår konsulent stiller som nevnt spørsmålsteget ved effekten av et slikt tiltak.
2. Naturopplevelsen, som for folk flest først og fremst tør være knyttet til opplevelsen av fossebruset når en går langs gammelvegen til Sulitjelma - slik en spesielt opplever det i perioder med godt tilsig. Fossen ser en ikke så veldig mye til fra veien, noe som delvis skyldes beliggenheten, og delvis at den skjermes av tett lauvskog. Men den høres godt. I vinterhalvåret forvandles fossen til en "isskulptur" som ikke vil influeres stort av en eventuell minstevannføring.

Vannføringen i Tverrelva varierer sterkt over året og fra år til år og i vinterhalvåret er den svært beskjeden, jamfør hydrologisk rapport. Dersom det blir snakk om minstevannføring, vil vi tro vi vil "få mer igjen for pengene" ved å være mer målrettet med konsentrerte vannslipp på de tidene av året/uken/dagene som tradisjonelt brukes til turer i skog og mark. Med fjernstyrt luke vil en få full kontroll over vannføringen og kan lettvis gjøre tilpasninger.

Området omkring Tverrelva er i dag lite kjent og brukt som utferdsområde av befolkningen i Fauske. Dette kan imidlertid endre seg noe på

sikt, da det foreligger planer om et hyttefelt med et 30-talls hytter nederst i Skoffedalen. I tilfelle planene blir realisert, vil Tverrelva litt ovenfor og nedenfor inntaket, danne vestre begrensning av hyttefeltet.

C. FYLKESMANNEN I NORDLAND

SKS er glad over å kunne registrere at Fylkesmannen i Nordland er helt på linje med SKS i denne saken. Vi vil bare knytte noen små kommentarer til enkelte punkter i høringsuttalelsen.

1. Inngrepsfrie områder

Som tidligere nevnt er det planlagt et større hyttefelt med et 30-talls hytter rett øst for det planlagte inntaket i Tverrelva. Dersom det blir noe av disse planene, vil ikke Tverrelva influere på inngrepsfrie områder overhodet.

2. Minstevannføring

Forholdet er kommentert under kommentarene til Fylkeskommunens høringsuttalelse. SKS ønsker å få mest mulig ut av et eventuelt pålegg om minstevannføring ved at det blir gjort mest mulig målrettet. Se også kommentarene nedenfor knyttet til manøvreringsreglement.

3. Manøvreringsreglement

Vi er enige med Fylkesmannen i at manøvreringsreglementet bør gis for en begrenset prøvetid, og synes forslaget om 5 år virker fornøftig.

Med fjernstyrt luke i inntaket vil en, som allerede nevnte flere ganger, ha full kontroll over vannføringen i Tverrelva, og kan derfor lettvis foreta justeringer.

4. Habitatforbedrende tiltak

På den 7-8 km lange strekningen ovenfor den nedre fossen ligger forholdene godt til rette for en eller flere terskler. Langs østsiden av elva er det på den aktuelle strekningen storblokkig ur som gjør det lett å gi tersklene en naturlig utforming som glir inn i terrenget.

Som tidligere nevnt varierer vannføringen i Tverrelva mye over året. Med terskler vil en få stabilisert vannstanden på et jevnt høgt nivå på denne strekningen, og dermed bedre forholdene for fisk.

D. DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Det er med glede vi registrerer at Direktoratet for naturforvaltning i likhet med Fylkesrådet og Fylkesmannen i Nordland, er på linje med tiltakshaver i sin høringsuttalelse. Tiltakshaver vil bare gi noen korte kommentarer.

1. Minstevannføring

DN stiller seg åpen for en årstidsavhengig minstevannføring. SKS tror som tidligere nevnt at

dette vil være riktig, hvis målet er å få mest mulig igjen for et slikt tiltak, jf. kommentarene til Fylkesmannens høringsuttalelse.

2. Manøvreringsreglement

Ved å gi manøvreringsreglementet en prøvetid på for eksempel 5 år, som foreslått av Fylkesmannen, vil en kunne foreta justeringer etter hvert som en vinner erfaring. Med fjernstyrt luke blir dette enkelt.

3. Inngrepsfrie områder

Vi viser til det som er sagt under kommentarene til Fylkesmannens høringsuttalelse.

E. GENERELLE KOMMENTARER / OPPSUMMERING

Tverrelva er plassert i kategori I, gruppe 2 i Samlet plan, og ligger helt på grensen til gruppe 1. Vurderingen er da foretatt uten fjernstyrt luke i inntaket. Med fjernstyrt luke føler vi oss derfor temmelig sikre på at prosjektet ville bli plassert i gruppe 1.

Ved å plassere en fjernstyrt luke i inntaket vil de negative konsekvensene av en eventuell utbygging i all hovedsak være knyttet til den nederste fossen i Tverrelva. Fossen vil imidlertid ikke forsvinne helt og holdent; i perioder vil den fortsatt renne som før, jamfør de registrerte overløpsdataene fra Langvatnet. Den vil bli et sjeldnere, men langt fra uvanlig syn etter en eventuell utbygging. Elva har for øvrig flere – og minst like fine – fosser ovenfor inntaket, som ikke vil bli berørt av en eventuell utbygging.

En fjernstyrt luke i inntaket vil gi full kontroll over vannføringen i elva. Det vil derfor være enkelt å justere vannføringen om en skulle ønske det en gang i framtida – om så var reverse hele inngrepet. Tiltakshaver er enig med Fylkesmannen i at manøvreringsreglementet i første omgang gis for en begrenset tidsperiode, slik at en kan følge med og korrigere for eventuelle uønskete virkninger.

Prosjektet medfører ingen større terrenginngrep eller konstruksjoner.

Sjønstå kraftverk er forberedt for å ta inn Tverrelva. En utbygging vil derfor gi bedre utnyttelse av dagens installasjoner, som er planlagt for inntak av Tverrelva. Prosjektet er med andre ord et eksempel på ENØK i praksis.

I Fauske kommunestyre sitter det en håndfull idealistiske motstandere av nye vannkraftprosjekter, som har vært svært aktive i denne saken. Noen av disse sitter samtidig i fylkestinget, og vi formoder at de ikke har vært mindre aktive i dette forum. Disse representantene har hatt avgjørende innflytelse på utfallet i begge forsamlingene – godt hjulpet av meningsfeller i media. Dette er helt legitimt, og i den videre behandlingen må en forholde seg til tallenes tale i de respektive vedtak. Forholdet avstedkommer imidlertid noen kommentarer fra tiltakshavers side

til vektleggingen av uttalelsene fra de ulike høringsinstanser før og etter den nye Energiloven.

Med den nye Energiloven mener tiltakshaver at det blir for lett for de lokale folkevalgte organer å fraskrive seg det overordnede ansvaret for landets energiforsyning. Kommuner og fylkeskommuner har ikke lenger "skoen på", slik tilfellet var i tidligere tider, og vil av den grunn heller ikke føle hvor skoen trykker. Uten ansvar trenger en ikke ta hensyn til helhet og konsekvenser, og det blir lett for idealister med lett-vinte løsninger å få gjennomslag for sine synspunkter. Tiltakshaver mener derfor at det i dag ikke kan legges så avgjørende vekt på kommuners og fylkeskommuners høringsuttalelser som tilfellet var før 1991. En naturlig konsekvens av den nye Energiloven vil, etter SKS sin oppfatning, være at høringsuttalelsene fra kommuner og fylkeskommuner stilles på linje med andre høringsuttalelser, og veies opp mot riks-politiske hensyn.

Som nevnt innledningsvis ser tiltakshaver på Tverrelvaprojektet som helt spesielt i kraftutbyggingssammenheng. Etter vår mening går det knapt an å finne et bedre prosjekt verken når det gjelder økonomi eller miljøkonsekvenser, samtidig som det betyr ENØK i praksis. Prosjektet er ikke stort, og dette har vært brukt mot det, men de store vannkraftprosjektene tid er jo nå forbi. Og når tiden ennå ikke synes moden for å ta i bruk fossile brensler her i landet, må "de mange bekker små" sammen med ENØK og andre "bekker små", stå for det innenlandske bidraget til oppdekking av et stadig økende energiunderskudd.

Det koster mye å utrede nye kraftverksprosjekter. Selv for et lite prosjekt som Tverrelva kommer en fort opp i millionbeløp. Bare til fiskeundersøkelser er det for eksempel gått med 500-600.000 kr i dette tilfellet. Skulle det bli avslag på konsesjonssøknaden, vil det måtte få konsekvenser for SKS sitt framtidige engasjement for å få fram nye prosjekter. Går ikke et unikt prosjekt som dette gjennom, tror vi knapt noe prosjekt kan gjøre det.

Tiltakshaver vil til slutt trekke fram de positive høringsuttalelsene fra Direktoratet for naturforvaltning og Fylkemannen som tunge faginstanser, og til Fylkesrådet som "regjering" i Nordland. Disse må etter SKS sin mening veie tungt i denne saken."

SKS har i tillegg gjort ei vurdering av korleis ei fjernstyring av luka vil føregå og skriv m.a.:

"Det er foretatt målinger i felten, og konklusjonen er at det lar seg gjøre å etablerer en trådløs løsning som skissert på vedlagte prinsippskisse. SKS har gode erfaringer med tilsvarende opplegg i andre sammenhenger. Det er også innhentet budsjettpriser fra aktuelle leverandører.

Dersom det ikke blir ført strøm fram til inntaket, må det installeres et dieselaggregat som skaffer strøm til det elektrohydrauliske maski-

neriet for luka. Samtidig vil en måtte koble til varmeovner som sørger for en akseptabel temperatur i lukehuset.

Dersom det blir gitt konsesjon, vil vi se på muligheten for å føre strøm fram til lukehuset, enten via luftstrek eller via kable. På denne måten vil vi slippe å installere strømaggregat. Opplegget blir enklere og trolig enda sikrere. Dersom det blir noe av planene om hyttefelt i området, går vi ut fra at det blir ført veg og strøm inn i området. Det kan da ikke være noe til hinder for en avgrensning fram til inntaket."

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) SINE MERKNADER

Innleiing

Søklar

Salten Kraftsamband AS (SKS) er eit aksjeselskap der kommunar og kommunale elektrisitetsverk i midtre del av Nordland har tilsaman 85 % av aksjane, medan AS Sulitjelma Gruber eig resten.

Eksisterande forhold i vassdraget

Daja og Fagerli kraftverk i Balmielva utnyttar den sørlege greina av vassdraget med regulering av Balvatnet mellom kote 590 og 597.

I den austleg delen av vassdraget ligg Lomi kraftverk med Lomivatnet som hovudmagasin og ei regulering mellom kote 649 og 708.

Ved kgl.res. av 19.06.1981 blei det gjeve konsesjon for utbygging av Sjonstå kraftverk i nedre del av vassdraget. Langvatnet er inntaksmagasin for kraftverket og vert korttidsregulert 0,5 m. I søknaden om utbygging av Sjonstå kraftverk inngjekk også planar for innføring av Tverrelva til tilløpstunnelen. På grunn av forureiningssituasjonen på det tidspunktet vart det ikkje gjeve løyve til å utnytte Tverrelva ettersom vatnet frå elva særleg var viktig for uttynning av m.a. tungmetall i Sjonståelva i situasjonar med overløp frå Langvatnet. Sjonstå kraftverk vart sett i drift i 1983.

Tverrelva er ei sideelv til Sjonståelva, og den om lag 9 km lange elva har sitt utspring på snaufjellet om lag 1000 moh. Nedbørfeltet ved utløpet i Sjonståelva er målt til 23,1 km². Ned til om lag 400 moh. renn elva i trinn og avsatsar i landskapet før den gjennom delar av bjørkeskogsbeltet renn noko flatere og deretter går bratt og utfor ein mindre foss ned til samanløpet med Sjonståelva. Inntaket er planlagt lokalisert til den flate delen av elv, ca. 1,3 km ovanfor samanløpet.

Søknaden

Ny søknad om bekkeinntak i Tverrelva vart fremja i 1992, og det er såleis søkt om løyve etter vassdragslova for innføring av Tverrelva til tilløpstunnelen. Etter gjeldande lovverk vil dette vere ein søknad etter § 8 i Lov om vassdrag og grunnvatn.

Etter industrikonsesjonslova vert det søkt om løyve til å erverve naudsynte fallrettar.

Det er vidare søkt om ekspropriasjonsløyve etter vassdragslova. Etter gjeldande lovverk vil denne delen av søknaden bli handsama etter oreigningslova.

Søknaden gjeld kun bygging av inntaksanordning i Tverrelva ettersom luftesjakta til tilløpstunnelen for Sjønstå kraftverk er planlagt som vassveg for vatnet frå Tverrelva.

Eksisterande regulering av Langvatnet mellom kote 126,00 og 126,50 er ei korttidsregulering på veke/døgnbasis. Langvatnet er såleis ikkje eit reguleringsmagasin i vassdragsreguleringslova sin forstand.

Fallrettar og grunneigarforhold

Fallrettane og arealet som inngår i omsøkte overføring er i heilskap eigd av private grunneigarar og AS Sulitjelma Gruber. Fallrettane for Sulitjelma Gruber AS tilhøyrrer Balmi Kraftlag, eit selskap som fusjonerte med SKS i 1975.

Naturhestekrefter

Med inntak av Tverrelva til Sjønstå kraftverk er det grovt kalkulert med innvinning av ca. 200 nat.hk.

Forholdet til Samla plan, verneplanar, fylkeskommunale og kommunale planar.

Tverrelva er plassert i kategori 1 i Samla plan, jf. St.meld. nr. 60 1991-92.

Verken tiltaket eller tilhøyrande inngrep kjem i konflikt med eksisterande eller planlagde verneplanar. Det ligg ikkje føre fylkeskommunale planar for området.

I kommuneplanen er arealet som vert påverka av tiltaket utlagt til LNF-område.

Utbyggingsplanen

Hydrologi

Av det totale nedbørfeltet på 23,1 km² til Tverrelva drenerer 21,9 km² til det planlagde inntakspunktet. Til inntaket er det kalkulert med ei årleg tilsig på ca. 40 Mm³. Avrenninga vurdert på vekebasis ligg mellom 0,5 m³/sek i mars og opp til 4 m³/sek under snøsmeltinga i juni.

Inntak og vassveg

I samband med bygging av Sjønstå kraftverk vart det etablert ei luftesjakt for tilløpstunnelen. Denne er planlagt nytta som inntakssjakt for Tverrelva, og vil medføre inntak av Tverrelva ca. på kote 212,30. Ved å sprengje bort ein mindre fjellrygg og bygge to mindre sperredammar i elveløpet kan vatnet førast inn i sjakta. I inntaket skal det nyttast ei fjernstyrt luke. Hovuddammen får overløp på kote 213,4 og sidedammen på kote 214,3.

I høve til tilkomst vert det lagt opp til helikoptertransport av naudsynte material og utstyr frå riksvegen.

Produksjon og kostnader

Utnytting av Tverrelva i Sjønstå kraftverk er utrekna til i middel å auke den årleg produksjonen med ca. 11,4 GWh til totalt ca. 287 GWh.

Kostnaden med tiltaket er med prisar pr. 3. kvartal 2002 kalkulert til 7,5 mill. kr. Dette gjev ein utbyggingspris på 0,66 kr/kWh.

Alternative løysingar

Der er ikkje vurdert alternative løysingar for inntaket i Tverrelva. Falltilhøva i elva gjer at det er få naturlege inntaksstadar utan om den som er foreslegen i søknaden.

I ein framtidig situasjon utan iverksetjing av tiltaket vil Tverrelva sannsynlegvis forbli urørt.

Verknader av tiltaket

Fordeler

Tiltaket vil medføre svært få inngrep i landskapet i form av vegar og massedeponi. Eksisterande produksjonssystem vert betre utnytta, og innvunnen energimengd kan produserast til ein relativt lav kostnad.

Ulemper

I store delar av året vil vassføringa i Tverrelva på dei nederste 1,3 km bli vesentleg redusert. Landskapsmessig får dette spesielt verknader for eit mindre fossefall ved riksvegen.

Mengda av rein vasstilførsel til Sjønståelva for å fortynne ureina vatn frå Langvatnet vert redusert. Justeringa av planen med luke i inntaket, som gjer det mogeleg å tilbakeføre Tverrelva til Sjønståelva, vil imidlertid eliminere dette problemet.

Leveforhold og elvestrekning for fisk vert noko redusert pga. endra vassføring. Det vil i ei viss grad også gjelde for fuglar, dyr og vegetasjon som har vatn som ein viktig del av sin biotop.

NVEs oppsummering av høyringsfråsegnene

Fråsegnene er referert ovanfor. I det følgjande vert hovudpunkta i dei oppsummert.

Fauske kommune går sterkt imot at det vert gjeve konsesjon til å utnytte Tverrelva i Sjønstå kraftverk. Omsynet til forureiningssituasjonen og ivaretaking av resterande utnytta deler av Sulitjelmavassdraget er avgjerande for kommunen sitt syn.

Nordland fylkeskommune tilrår at det ikkje blir gjeve konsesjon og grunngeve dette ut frå at det lokalt er ønskje om å bruke området til anna føremål enn kraftproduksjon.

Fylkesmannen i Nordland meiner tiltaket medfører relativt avgrensa verknader på miljøet i eit vassdrag som er sterkt påverka av kraftutbygging. Under føresetnad av at naudsynte avbøtande tiltak blir gjennomført går fylkesmannen ikkje i mot det omsøkte tiltaket. Avbøtande tiltak er knytt til minstevassføring og tersklar. Fylkesmannen ønskjer vidare at manøvreringsreglementet blir gitt 5 års prøvetid.

Direktoratet for naturforvaltning legg til grunn at omsøkte tiltak vil medføre ei betre utnytting av eit allereie regulert vassdrag og vil ikkje motsetje seg at Tverrelva vert teken inn på tilløpstunnelen under føresetnad av det vert fastsett minstevassføring minst tilsvarende alminneleg lågvassføring. DN vurderer dette tiltaket som mindre konfliktylt samanlikna med at tilsvarende energimengde skal framskaffast frå eit uregulert vassdrag.

Tromsø Museum, Samisk kulturminnevern har ingen merknader til planen, men føreset at tiltakshavar følgjer kulturminnelova når det gjeld melding av ev. kulturhistoriske funn under anleggsarbeidet.

NVEs vurdering og konklusjon

Bergverksdrifta i Sulitjelma starta nedtrapping midt på 1980-talet med endeleg stans i 1991. Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har sidan 1987 overvaka forureinings situasjonen, og Sulitjelma Gruber AS har etter pålegg frå SFT gjennomført eit omfattande oppryddingsarbeid der hovudmålet har vore å avgrense avrenning frå gruver og deponiplassar.

Dei årlege målingane i vassdraget viser ein jamn tilbakegang av konsentrasjonen av tungmetall, som m.a. er svært avgjerande for levetilstanda for fisk. Dette vert også stadfesta gjennom fiskegranskingane som m.a. syner at ørretbestandane både i Langevatnet og nedre delar av Sjønståelva er i ferd med å ta seg opp til eit normalt nivå. Dette indikerer vidare at vasskvaliteten etterkvart har fått ei kjemisk samansetjing som gjev gode vilkår for botndyrfaunaen. I øvre del av Sjønståelva, dvs. ovanfor samanløpet med Stor Tverråga og opp til dammen i Langvatnet, er vassføringa svært lita over store delar av året, og på denne strekkinga er oppvekst- og gyteforholda vesentleg redusert.

Innføringa vil gje ein reduksjon i midlare vassføring i Tverrelva frå 1,5 til 0,2 m³/sek rekna ved samanløpet med Sjønståelva.

I perioden 1984 – 2002 har det i gjennomsnitt vore overløp over dammen i Langvatnet i ca. 17 dagar pr. år. I seks av åra har det ikkje vore overløp, medan dei nedbørsrike vinterane på slutten av 1980-talet gav overløp opp i mot 85 dagar.

NVE registrerer at det i vassdraget i gjennomsnitt over året er sett ei tiltaksgrensa på 10 µg kopar/liter og at denne enno ikkje er nådd. For 1999 vart det gjennomsnittlege koparinnhaldet målt til 12,7 µg/liter, varierende over året mellom 4,6 µg/l

til 20,5 µg/l. NVE er også klar over at tiltaksgrensa ligg ca. 3 gongar høgare enn det som Statens forureiningsstilsyn definerer som sterkt forureina vatn i rettleiaren "Klassifisering av miljøkvalitet i ferskvann".

I nedbørfeltet for Sjønståvassdraget er dei naturlege referanseverdiane for tungmetall relativt høge. På bakgrunn av dei iverksette oppryddingstiltaka vurderer NVE det som svært sannsynleg at nivået for tungmetallkonsentrasjonen vil gå ytterlegare ned dei komande åra, og stabilisere seg på eit nivået som er nær dei naturlege verdiane i området. Etter NVE si vurdering, og med særleg vekt på den registrerte positive utviklinga av vasskvaliteten i Langvatnet, vil forureiningsselementet åleine ikkje lenger vere avgjerande for ei utnytting av vassdraget til energiproduksjon. I framtidige overløpssituasjonar frå Langevatnet vil dessutan luka i Tverrelva vere stengd slik at vatnet renn til Sjønståelva som i dag.

Frå lokalt hald er det peika at Sulitjelmavassdraget er sterkt utnytta til kraftproduksjon, og at det er ønskeleg at dei resterande delane vert tekne vare på utan nye vassdragsinngrep. Mange av sideelvane til Sjønståelva er lett synleg frå riksvegen og er ein del av landskapsbiletet inn mot Sulitjelma. I dalbotnen er Tverrelva mest kjenneteikna med fossen like ved riksvegen. Vassføringa i denne blir vesentleg redusert over året, men etter vårt syn vil den framleis under snøsmelting og i nedbørsrike periodar framstå med ei viss vassføring. NVE er vidare av den oppfatning at å ta i bruk Tverrelva til energiproduksjon ikkje i vesentleg grad forringar den landskapsmessige opplevinga ettersom det kun er dei nederste 1,3 km av elva som får redusert vassføring. I landskapet vil utbygd elvestrekning framstå som eit viktig element først når ein oppheld seg i nærområdet til elva. Utbygd elvestrekning kan i mindre grad observerast på avstand og frå viktige utsiktspunkt i terrenget. Ulempene for landskapet kan etter vårt syn i ei viss grad minskast med avbøtande tiltak. Det omsøkte tiltaket vil elles medføre få synlege inngrep i terrenget, og fordrar verken massedeponi eller nye anleggsvegar.

Det vert nemnt at tiltaket vil medføre ei endring i inngrepsfrie naturområde ved at grensa for sone 2 (avstand til tyngre tekniske inngrep 1-3 km) vert flytta ca. 1 km med tilsvarende reduksjon for inngrepsfrie naturområde sone 1. Dette vil gjelde inntakspunktet i Tverrelva. Etter NVE sitt syn vil tiltaket ikkje endre på sonene for inngrepsfrie naturområde ettersom det allereie er gjennomført inngrep der luftesjakta frå tilløpstunnelen kjem opp i dagen med m.a. sikring av sjakta med ei betonghette. Vidare er det utarbeidd arealplan for eit hyttefelt aust for inntaket.

Nedanfor inntakspunktet vil det bli redusert vassdekt areal i elveløpet og dette kan såleis påverke levetilstanda for fisk og ein stadvis frodig kantve-

getasjon. NVE meiner imidlertid at inntaket blir lig-gande så langt nede i vassdraget at fisken ikkje får ein vesentleg reduksjon i leveområda, og at dette i stor grad kan avhjelpast med avbøtande tiltak. Ein lågare midlare vasstand i elva vil etter vårt syn heller ikkje ha avgjerande negativ effekt for botaniske forhold på dei myrlendte områda, fordi desse er avhengig av direkte nedbør og avrenning frå omkringlig-gande område.

Det er ikkje påvist trua eller sårbare artar i om-rådet, og NVE vurderer tiltaket til å ha svært avgren-sa miljøskadar med små/svært avgrensa negative verknader for det biologiske mangfaldet.

I området ovanfor inntaket er det bygd eit par hytter. Brukarane av desse og andre som utøver fri-luftsliv i området vil bli lite påverka av tiltaket utover å legge merke til ei redusert vassføring på streknin-ga mellom inntaket og brua over elva som er knytt til den gamle ferdselsvegen til Sulitjelma.

Den årlege produksjonsauken er på ca. 11,4 GWh eller ca. 4 % av produksjonen i Sjønstå kraft-verk. NVE er av den oppfatning at energien blir framskaffa til ein låg kostnad med avgrensa miljø-messige verknader. Prosjektet gjev også ei betre ut-nytting av eit eksisterande produksjonssystem.

Etter ei totaltvurdering av søknaden og dei inn-komne uttalane finn NVE at fordelane og nytten med å føre Tverrelva inn på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk er større enn skadane og ulempene for all-menne og private interesser. Vannressurslova § 25 er dermed oppfylt og NVE tilrår konsesjon etter § 8 i lo-va.

NVE tilrår vidare at det vert gjeve løyve etter in-dustrikonsesjonslova for å erverve naudsynte fall-rettar.

Endeleg tilrår NVE å gje løyve etter oreigningslo-va til å oreigne naudsynte areal og rettार for å gjen-nomføre utbygginga.

Innføringa av Tverrelva til Sjønstå kraftverk fø-reset ikkje bygging av nye kraftlinjer eller elektris-ke anlegg som krev konsesjon etter energilova.

Kommentarar til vilkåra etter industrikonsesjonslova

Konsesjonstid, post 1

Salten Kraftsamband AS tilfredstiller krava med om-syn til offentleg eigarskap og kan dermed tildelast konsesjon på ubestemt tid med mogleg revisjon et-ter 30 år.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det er ikkje sett fram krav frå kommunen om stor-leiken på konsesjonsavgifta. Dei gjeldande avgifts-satsane for Sjønstå kraftverk er kr 5,97 pr. nat.hk. til staten og kr 22,64 pr. nat. hk til kommunen. Dette ligg om lag på same nivå som nye konsesjonar i dag. NVE foreslår derfor at desse satsane vert nytta for Tverrelva. Det er lagt til grunn i søknaden at Tver-

relva innvinn ca. 200 naturhestekrefter. Det vert teke atterhald om endeleg utrekning ved ev. konsesjon.

Det er ikkje sett fram krav om næringsfond. Omfanget og dei svært avgrensa skadane av utbyg-ginga tilseier heller ikkje at det er grunnlag for å til-dele eit slikt fond i samband med utbygging av Tver-relva.

Konsesjonskraft, post 11

NVE tilrår at kommunen og staten vert tildelt kon-sesjonskraft etter gjeldande reglar.

Kommentarar til vilkåra etter vannressurslova

Vasslepping, post 1

I søknaden er det ikkje lagt til grunn slepping av minstevassføring. Fylkesmannen og DN går inn for slepping av minstevassføring over året tilsvarande alminneleg lågvassføring. NVE har rekna ut almin-neleg lågvassføring for Tverrelva til 64 l/sek.

På bakgrunn av at alminneleg lågvassføring oppstår om vinteren meiner NVE at minstevassfø-ringa må setjast høgare enn alminneleg lågvassfø-ring i sommarsesongen for å oppnå eit akseptabelt landskapsbilete. Vi foreslår at det vert sleppt ei min-stevassføring på 150 l/sek forbi inntaket i perioden 1. juni til 30. september. Dette tilsvarar om lag 10 % av middelvassføringa i elva. Etter NVE sitt syn vil minstevassføringa saman med ei middelvassføring på om lag 25-30 l/sek frå restfeltet medverke til å oppretthalde ei viss vassføring i fossen ved riksve-gen og det flate partiet før samanløpet med Sjønstå-elva. Minstevassføringa vil også gje ei god gjennom-strøyming av vatn på den flate strekninga nedanfor inntaket der fisken har sitt naturlege leveområde. Saman med tersklar vil minstevassføringa medver-ke til å halde oppe vasspegelen i elva i periodane utan overløp over inntaksdammen.

Resten av året, i perioden 1. oktober til 31. mai, foreslår vi ei minstevassføring på 40 l/sek. Denne vassføringa vil vere eit viktig tilskot i vinterhalvåret til å oppretthalde eit minimumsnivå for naturmiljøet.

Dersom tilsiget er mindre enn dei nemnde min-stevassføringane tilrår vi at heile tilsiget vert sleppt forbi inntaket. Slepping av minstevassføring som fø-reslege gjev over året eit produksjonstap på ca. 1,2 GWh, dvs. om lag 10 % av midlare produksjon frå Tverrelva.

Fylkesmannen ønskjer eit prøvereglement for vassleppinga på 5 år. Etter NVE si vurdering er det-te ressurskrevjande i høve til saka sin storleik. For å ivareta dei tilhøva som FM og DN peikar på vil vi til-rå at det vert teke inn eit vilkår om at vassleppinga kan, etter initiativ frå fylkesmannen, takast opp til revurdering etter 5 år dersom det er naudsynt pga. forureiningssituasjonen.

Byggefristar, post 2

Vi foreslår eit vilkår som er i tråd med vannressurslova § 19 3.ledd, jf. vassdragsreguleringslova § 12 nr. 1.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold m.m., post 4

Dei fysiske inngrepa er relativt sett små. NVE føreset at det vert lagt fram detaljplanar som m.a. omfattar utforming av dei to sperredammane i innløpet og arrondering av terrenget rundt inntaksstaden. NVE si godkjenning omfattar også lukeanordninga og styringssystem for stenging av bekkeinntaket i situasjonane med overløp over dam Langevatn.

Inntaket til eksisterande sjakt må utformast slik at vatnet vert ført direkte inn i sjakta, utan noko større oppdemming i elveløpet som medfører overfløyming/neddemming av det flate myrområdet like oppstrøms inntakspunktet.

I søknaden er det lagt til grunn helikoptertransport av utstyr og materiell i anleggsperioden, og bruken av den gamle anleggsvegen til Sulitjelma vil avgrense seg til personelltransport.

Naturforvaltningsvilkår, post 5

DN fremjar forslag om naturforvaltningsvilkår knytt til oppfølging av fisk, biologisk mangfald og friluftsliv. NVE støttar dette, men føreset at ev. pålegg må stå i rimeleg forhold til prosjektet sin storleik. Etter vårt syn er verknadane for dei ulike allmenne interessene små og oversiktlege, slik at desse samla sett også gjev liten negativ effekt.

Inntak av Tverrelva i Sjonstå kraftverk vert ein del av Sjonståutbygginga, og utbygging av Tverrelva åleine gjev ikkje grunnlag for å tildele kommunen årlege beløp for å fremje fiske, jakt og friluftsliv. Dette er i samsvar med DN si vurdering.

Automatisk freda kulturminne, post 6

Vi foreslår vilkår som er tråd med §§ 8 og 9 i kulturminnelova.

Rapporten frå synfaringa knytt til automatisk freda kulturminne er av eldre dato (1986). Tromsø Museum som utførte synfaring/registrering konkluderer med at det er svært lite sannsynleg at forhistoriske kulturminner vert påverka av utbygginga. Nordland fylkeskommune har ikkje omtalt kulturminne nærmare i sin siste uttale til utbygginga, men viser til i uttalen frå 1993 at dei ikkje er kjende med verneverdige kulturminner i området.

Forureining, post 7

Fylkesmannen foreslår ei prøvetid på 5 år for å følgje med utviklinga av m.a. vasskvaliteten i Tverrelva, Sjonståelva og Langvatnet. Vi viser til kommentarane under post 1.

NVE legg til grunn at den pågåande overvakinga knytt til oppryddingsarbeida vil halde fram ei tid og at ein såleis vil få eit tilstrekkeleg oversyn over utviklinga av forureininga. SKS har fått utgreia tekniske løysingar for ei fjernstyrt luke i inntaket i Tverrelva og er innstilt på å montere dette slik at alt vatnet i Tverrelva kan styrast til Sjonståelva i dei situasjonane det er overløp over dammen i Langvatnet. NVE legg til grunn at SKS særleg er merksame på årstidene/periodane med stor konsentrasjon av tungmetall i vatnet og at Tverrelva i overløpsituasjonar frå Langvatnet raskt vert leia til Sjonståelva.

Terskler mv., post 9

NVE viser til omtalen under post 1. Bygging av terskler oppstrøms fossen i Tverrelva vil få stor effekt for den flate og rolege elvestrekninga innover mot Tverrelva. Ved ev. konsesjon bør tersklane byggast relativt raskt etter at inntaket er sett i funksjon for å unngå periodar med lite vatn i elveløpet og tørrlegging av elvebotn.

Andre merknader

Sjonstå kraftverk og husstandane på Tverråmoen har vassforsyning frå Tverrelva med inntak ved fossen ved riksvegen. I dag er det tidvis vanskar med forsyninga om vinteren. Ei redusert vassføring kan forverre dette også i andre årstider. NVE legg til grunn at SKS gjennomfører tiltak som sikrar brukarane vatn i tilfredstillande kvanta og kvalitet. "

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Salten Kraftsamband AS til å erverve fallrettigheter i Tverrelva i Sulitjelma vassdraget, Fauske kommune, Nordland

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer

beregnet på samme måte. Avgiftssatser, justering og delingsperiode samordnes med konsesjonen gitt ved Kgl.res. 19.06.1981.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materialet til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak

varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

NVEs Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Salten Kraftsamband AS til å utnytte Tverrelva i Sjønstå kraftverk, Fauske kommune, Nordland

1

(Vannslipping)

Følgende vannføringer slippes forbi inntaket i Tverrelva:

1. juni – 30. september: 150 l/sek

1. oktober - 31. mai: 40 l/sek

Dersom tilsiget er mindre enn de nevnte vannføringerne, slippes hele tilsiget.

Det installeres en luke i bekkeinntaket i Tverrelva. Luken stenges i situasjoner med overløp over dammen i Langvatnet.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det øko-

logiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Tverrelva er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og utbygging tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av all-

mennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

NVEs innstilling ble sendt på høring til Fauske kommune, Nordland fylkeskommune og Miljøverndepartementet.

Fauske kommune v/Formannskapet fattet følgende vedtak 26.08.03:

- "1. Fauske kommune opprettholder ordlyden i vedtak i K-sak 39/02, hvor kommunen på det sterkeste anbefaler at SKS ikke får konsesjon for å føre Tverrelva inn i Sjønstå kraftverk.
2. Om Det Kgl. Olje- og Energidepartementet vedtar utbygging mot kommunens ønske, fremsetter Fauske kommune krav om:
 - a) at det opprettes en bindende avtale mellom Fauske kommune og Salten Kraftsamband AS (SKS) hvor SKS yter et engangsbeløp – stort 5 000 000 kroner – til Fauske kommune. Engangsbeløpet er

for kommunenes frie midler uten krav til øremerking.

- b) at det ytes konsesjonsavgift i samsvar med gjeldende avgiftssatser for Sjønstå kraftverk
 - c) at det ytes konsesjonskraft etter gjeldende regler.
3. Vedtaket er fattet med hjemmel i kommunelovens § 13."

Nordland fylkeskommune v/Fylkesrådet uttalte i brev av 03.09.2003 følgende:

"Fylkestinget i Nordland behandlet sist saken i møte 10.06.2002 som sak 69/02. Fylkestinget gikk imot at det ble gitt konsesjon til søknaden.

Fylkesrådet i Nordland ser ikke at det er noe grunnlag for å endre synspunkt på saken, og ber om at Olje- og energidepartementet følger opp de regionale politiske myndigheters uttalelser i saken og avslår søknaden fra Salten Kraftsamband AS. Det vises også til at Fauske kommune er sterkt imot denne utbyggingen og det vises sist til Formannskapet i Fauske sin behandling av saken i møte 26.08.03.

Dersom Olje- og energidepartementet vedtar utbygging, ber Fylkesrådet om at Fauske kommunes krav imøtekommes. "

Miljøverndepartementet uttaler følgende i brev av 15.09.03:

" Fauske kommune er med støtte av fylkeskommunen sterkt imot utbygging. Hovedbegrunnelsen for å si nei er ønsket om å bevare resterende fossefall i Sulitjelmavassdraget som er betydelig utbygget. I tillegg fisker lokalbefolkningen på nytt laks i Sjønståelva etter at elva i mange år var tom for laks. Når det ikke er overløp fra Langevatnet utgjør tilløpet fra Tverrelva en betydelig del av restvannføringen i Sjønståelva.

Miljøverndepartementet vil på denne bakgrunn frarå at det gis konsesjon til prosjektet. "

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

a) Innledning

Ved kgl.res. av 19. juni 1981 ble det gitt konsesjon for utbygging av Sjønstå kraftverk i nedre del av Sjønståelva. Langevatnet er inntaksmagasin for kraftverket. I opprinnelig søknad inngikk det også planer om innføring av sideelven Tverrelva til tilløpstunnelen. På grunn av daværende forurensningssituasjon ble det ikke gitt tillatelse til utnyttelse av Tverrelva, fordi den var viktig for uttynning av blant annet tungmetall i Sjønståelva.

b) Om søkeren

SKS er nå et offentlig eid morselskap til SKS Produksjon AS, som forestår all vannkraftproduksjon i konsernet. SKS Produksjon AS eies med ca. 80 % av SKS og ca. 20 % av Norsk Hydro Produksjon AS.

Etter at søknaden ble sendt har det skjedd endringer i selskapets organisasjonsstruktur. Ved brev av 31.07.03 ba advokat Johan Fr. Remmen på vegne av Salten Kraftsamband AS/SKS Produksjon AS om at konsesjonen blir utstedt til SKS Produksjon AS, som nå er navnet på det selskap i konsernet som har vassdragskonsesjonene.

c) Søknaden

Salten Kraftsamband AS (SKS) søkte 05.10.92 om tillatelse etter daværende vassdragsloven for innføring av Tverrelven til tilløpstunnel for Sjønstå kraftverk i Sulitjelmavassdraget. Søknaden ble på grunn av lokal motstand lagt på is i forståelse med SKS, og først tatt opp igjen høsten 1999.

Etter dagens lovverk er dette en søknad etter § 8 i vannressursloven. Søknaden gjelder kun bygging av en inntaksanordning i Tverrelva.

Det er søkt om tillatelse etter industrikonsesjonsloven for å erverve de nødvendige fallrettigheter.

Det er videre søkt om ekspropriasjonstillatelse etter vassdragsloven, men i henhold til dagens lovverk behandles dette som en søknad iht. oreigningsloven.

d) Fordeler og ulemper med tiltaket

Innføring av Tverrelva til Sjønstå kraftverk vil gi et tilskudd av ca. 11,4 GWh fornybar energi til kraftsystemet. Tiltaket vil gi en enda bedre utnyttelse av et allerede utbyggt vassdrag.

Innføringen vil redusere midlere vannføring i den nederste strekningen på om lag 1,3 km i Tverrelva. Et mindre fossefall ved riksveien vil få en landskapsmessig dårligere opplevelsesverdi. Det vil bli en viss reduksjon i mengden rent vann til Sjønståelva som kan fortynne forurenset vann fra Langvatnet. Det vil bli noen negative virkninger for fisk og dyreliv i området.

e) NVEs vurdering og innstilling

NVE viser til at eksisterende produksjonssystem i Tverrelva vil bli bedre utnyttet, og vil gi økt energimengde med avgrensede inngrep i landskapet. Vannføringen i elva på den nederste 1,3 km lange strekningen vil bli redusert i store deler av året, og vil påvirke et mindre fossefall langs riksveien.

NVE finner etter en totalvurdering at fordelene ved tiltaket er større enn skadene/ulempene for allmenne interesser, og tilrår at det gis konsesjon.

NVE foreslår minstevannføring for å opprettholde en viss vannføring i fossen ved riksveien og sikre en god gjennomstrømning av vann på den flate strekningen nedenfor inntaket der fisken har sitt naturlige leveområde.

f) Høringen av NVEs innstilling

Fauske kommune og Nordland fylkeskommune går fortsatt imot det omsøkte tiltaket. Miljøverndepartementet viser til kommunens og fylkeskommunens begrunnelse, og frarår at det gis konsesjon. Det vises til ønsket om å bevare et uregulert fossefall i det sterkt utbygde Sulitjelmavassdraget. Videre vises det til at fiskebestanden i Sjønståelven endelig har tatt seg opp, og at tilløpet fra Tverrelven utgjør en betydelig del av restvannføringen i Sjønståelven når det ikke er overløp fra Langvatnet.

g) Olje- og energidepartementets vurdering og tilråding

NVE har innstilt på at SKS får tillatelse til å innføre Tverrelva til Sjønstå kraftverk.

De årlige målinger viser en jevn tilbakegang i forekomsten av tungmetaller i vassdraget. Dette er også blitt stadfestet gjennom fiskeundersøkelser som bl.a. viser at ørretbestanden er i ferd med å ta seg opp igjen til et normalt nivå.

Den viktigste innvendingen mot å gjennomføre tiltaket er dermed ikke lenger til stede.

Innføringen vil fortsatt redusere mengden av tilførsel av rent vann til Sjønståelva for å fortynne det forurenset vannet fra Langvatn. Dette problemet vil imidlertid bli eliminert ved den justerte planen med en fjernstyrt luke i inntaket som gjør det mulig å tilbakeføre Tverrelva til Sjønståelva dersom det oppstår behov for det.

NVE foreslår en minstevannføring på 150 l/sek. fra 1. juni – 30. september. Sammen med middelvannføringen på om lag 30 l/sek fra restfeltet vil dette medvirke til å opprettholde en viss vannføring i fossen ved riksveien. Forslaget fra NVE sikrer en god gjennomstrømning av vann på den flate strekningen nedenfor inntaket der fisken har sitt naturlige leveområde. Kraftproduksjonen blir redusert med om lag 1,2 GWh/år, som tilsvarer 10 prosent av midlere produksjon fra Tverrelva.

Departementet viser til at ingen av faginstansene som har uttalt seg går i mot utbyggingen. Som et ledd i NVEs behandling av søknaden ble det innhentet høringsuttalelser fra Fylkesmann i Nordland og Direktoratet for Naturforvaltning. Begge uttalelsene er inntatt i sin helhet i NVEs innstilling til departementet.

Fylkesmannen i Nordland mener tiltaket vil ha relativt liten negativ miljøpåvirkning tatt i betraktning at vassdraget fra før av er sterkt påvirket av kraftutbygging. Fylkesmannen vil ikke gå i mot konsesjon dersom det blir gjennomført nødvendige avbøtende tiltak blant annet knyttet til minstevannføring og terskler.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) legger til grunn at det omsøkte tiltaket vil bedre utnyttelsen av et allerede regulert vassdrag. DN er for konsesjon dersom minstevannføring blir fastsatt minst tilsvarende alminnelig lavvannføring over året. DN

vrurderer tiltaket som mindre konfliktfylt sammenlignet med en situasjon der tilsvarende energimengde ville blitt produsert i et uregulert vassdrag.

Prosjektet har begrensede miljømessige konsekvenser. En utvidelse av produksjonen i Sjønstå kraftverk er i tråd med regjeringens mål om en bedre ressursutnyttelse av eksisterende vannkraftanlegg i vassdrag som allerede er regulert. Bedre utnyttelse av eksisterende vannkraftressurser er en målsetning i Regjeringens Semerklæring.

Strategien om en bedre utnyttelse av opprustings- og utvidelsespotensialet for eksisterende vannkraftverk, tilsier etter departementets syn at det er riktig å gi konsesjon til slike prosjekter dersom ikke viktige miljøhensyn taler i mot.

NVEs forslag til minstevannføring og terskler ivaretar etter departementets mening innvendigene fra DN og fylkesmannen på en god måte.

Olje- og energidepartementet anser at fordelene med tiltaket overstiger skadene for private og allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed oppfylt. Det tilrås at Salten Kraftsamband produksjon AS får konsesjon som omsøkt etter vannressursloven § 8.

Tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall tilrås gitt.

Det tilrås videre gitt konsesjon etter industri-konsesjonsloven for erverv av nødvendige fallrettigheter.

Det tilrås gitt tillatelse etter oreigningsloven for ekspropriasjon av nødvendige arealer og rettigheter i forbindelse med tiltaket.

h) Merknader til de enkelte vilkår

vilkår etter industrikonsesjonsloven:

Post 1 Konsesjonstid

Salten Kraftsamband Produksjon AS er offentlig eid og gis konsesjon på ubestemt tid. Vilkårene kan tas opp til revisjon etter 30 år.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Gjeldende avgiftssatser for Sjønstå kraftverk er kr 5,97 pr. nat.hk. til staten og kr 22,64 pr. nat.hk til kommunen, noe som er om lag på samme nivå som for nye konsesjoner. NVE foreslår at disse satsene benyttes også for Tverrelva. Departementet slutter seg til NVEs forslag om avgiftssatser.

Departementet slutter seg til NVEs syn om at det ikke er grunnlag for tildeling av næringsfond i forbindelse med tillatelsen til innføringen av Tverrelva.

Post 11 Konsesjonskraft

Det tilrås at kommunen og staten tildeles konsesjonskraft etter gjeldende regler.

vilkår etter vannressursloven:

Post 1 Vannslipping

NVE har på bakgrunn av at alminnelig lavvannføring oppstår om vinteren ment at minstevannføringen må settes høyere enn alminnelig lavvannføring i sommersesongen for å oppnå et akseptabelt landskapsbilde. NVE foreslår en minstevannføring på 150 l/sek forbi inntaket i perioden 1. juni til 30. september. Sammen med terskler vil minstevannføringen bidra til å opprettholde vannspeilet i elven i periodene uten overløp over inntaksdammen.

I perioden 1. oktober til 31. mai, foreslår NVE en minstevannføring på 40 l/sek for å opprettholde et minimumsnivå for naturmiljøet.

Dersom tilsiget er mindre enn de ovennevnte minstevannføringene, tilrås NVE at hele tilsiget slippes forbi inntaket.

Fylkesmannen ønsker et 5 års prøvereglement for vannslippingen. NVE mener dette er for ressurskrevende i forhold til omfanget av tiltaket. Som et kompromissforslag tilrås NVE at det fastsettes et vilkår om at vannslippingen etter initiativ fra fylkesmannen kan tas opp til ny vurdering etter 5 år dersom det er nødvendig av hensyn til forurensningen i vassdraget.

Departementet viser til at NVE foreslår å avsette om lag 10 prosent av produksjonspotensialet til minstevannføringer for å ivareta miljøhensyn. Departementet slutter seg til denne vurderingen og tilrås NVEs forslag til minstevannføringer.

I saker som gjelder allerede regulerte vassdrag har departementet utvist tilbakeholdenhet med å tilrå vilkår om prøvereglement. Denne saken er spesiell med hensyn til forurensingssituasjonen i hele vassdraget, og at tilsiget av rent vann fra Tverrelva til Sjønståelva er viktig for å tynne ut det forurensede vannet som kommer fra Langvatnet. Departementet slutter seg derfor til NVEs forslag om at fylkesmannen etter 5 år kan ta opp vannslippingen på nytt dersom det viser seg at det er nødvendig av hensyn til forurensingssituasjonen.

Post 2 Byggefrister

Det tilrås standardvilkår i tråd med vannressursloven § 19 3. ledd, jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1.

Post 4 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold m.m.

De fysiske inngrepene er relativt sett små. NVE forutsetter at det blir lagt frem detaljplaner som bl.a. omfatter utforming av de to sperredammene i innløpet samt arrondering av terrenget rundt inntaksstedet. NVE forutsetter også at godkjenningen omfatter lukeanordning og styringssystem for stenging av bekkeinntaket i situasjoner med overløp over dam Langevatn.

Departementet slutter seg til NVEs forslag til vilkår og begrunnelsen for dette.

Post 5 Naturforvaltningsvilkår

DN har fremmet forslag om naturforvaltningsvilkår knyttet til oppfølging av fisk, biologisk mangfold og friluftsliv. NVE støtter DN's forslag, men forutsetter at eventuelle pålegg må stå i rimelig forhold til prosjektets størrelse. Etter NVEs syn er virkningene for de ulike allmenne interessene små og oversiktlige, slik at disse samlet sett gir liten negativ effekt.

Departementet viser til NVEs vurdering av at inntaket av Tverrelva til Sjønstå kraftverk blir en del av den større Sjønståutbyggingen, og at utbygging av Tverrelva alene derfor ikke gir grunnlag for å tildele kommunen årlige beløp for å fremme fiske, jakt og friluftsliv. Dette er også i samsvar med DN's vurdering. Av hensyn til natur- og miljøkvalitetene foreslås det som nevnt ovenfor under post 1 slipp av minstevannføring.

Departementet slutter seg til NVEs forslag om naturforvaltningsvilkår.

Post 6 Automatisk fredete kulturminner

Det tilrås standardvilkår i tråd med §§ 8 og 9 i kulturminneloven.

Post 7 Forurensing

Vedrørende fylkesmannens forslag om en prøvetid på 5 år for å følge med utviklingen av vannkvaliteten i Tverrelva, Sjønståelva og Langvatnet, vises det til kommentarene under post 1.

NVE forutsetter at SKS er oppmerksomme på årstidene/periodene med stor konsentrasjon av tungmetall i vannet, slik at Tverrelva i overløpssituasjoner fra Langvatnet raskt kan bli ledet til Sjønståelva. Departementet slutter seg til NVEs forslag.

For øvrig vises det til NVEs merknader til de enkelte poster som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16, gis Salten Kraftsamband Produksjon AS tillatelse til erverv av fallrettigheter i forbindelse med innføring av Tverrelva på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk.
2. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8 jf. § 25, gis Salten Kraftsamband Produksjon AS tillatelse til å føre Tverrelva inn på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk.

3. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, gis Salten Kraftsamband Produksjon AS tillatelse til å føre Tverrelva inn på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk.
4. I medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 første ledd nr. 51, gis Salten Kraftsamband Produksjon AS tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige arealer og rettigheter i forbindelse med innføring av Tverrelva på tilløpstunnelen til Sjønstå kraftverk.

Tillatelsene gis på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. desember 2004.

38 Agder Energi Produksjon AS

(Tillatelse til å legge ned reguleringen av Kolstraumsfjorden i Uldalsvassdraget i Aust-Agder)

Kongelig resolusjon 3. desember 2004.

Innledning

Agder Energi Produksjon har i brev av 13.03.02 søkt om tillatelse til å nedlegge Kolstraumfjordmagasinet i Uldalsvassdraget. Kolstraumfjorden ligger i nedre del av Uldalsvassdraget som er en sidegren til Tovdalsvassdraget. Tillatelse til å regulere Kolstraumfjorden ble gitt ved kronprinsregentens res. av 22. mars 1957. Magasinet har i begrenset grad vært benyttet som reguleringsmagasin. Etter 30 års drift var ikke lenger dammen tidsmessig, blant annet fordi den ligger avsides uten vegforbindelse og lukene er vanskelige å regulere. Dammen tilfredstilte heller ikke lenger kravene til sikkerhet. I brev av 4.12.1990 aksepterte NVE at rehabilitering av dammen kunne utsettes inntil videre, forutsatt at lukene i dammen sto åpne. Dette er situasjonen i dag.

I brev av 03.03.1999 underrettet NVE konsesjonæren om at det enten måtte søkes om ny tillatelse til å regulere Kolstraumfjordmagasinet, eller søkes om å legge ned reguleringen. Agder Energi Produksjon valgte å søke om nedlegging.

Agder Energi Produksjon er et heleid datterselskap av Agder Energi AS. Agder Energi AS ble opprettet i juni 2000 som en fusjon av Aust-Agder Energi AS (tidligere Arendal kommunale elektrisitetsverk og Agder Energi), Kristiansand Energiverk AS og Vest-Agder Energiverk DA. Selskapet eies i dag av de 30 kommunene i Agder og Statkraft.

Søknaden og NVEs innstilling

Fra NVEs innstilling av 26.11.03 siteres følgende:

"NVE har mottatt følgende søknad datert 13.03.2002:

"1.0 Innledning

Med henvisning til Kronprinsregentens resolusjon av 22. mars 1957 hvor det er gitt tillatelse etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 til å regulere Uldalselv mv. i Tovdalsvassdraget, søkes det om følgende endringer i forhold til den gitte konsesjonen:

Nedlegging av Mjåvass-, Nystøl-, Vågsdals- og Kolstraumfjord som reguleringsmagasin

Den nåværende reguleringsdam ved utløpet av Kolstraumsfjord erstattes av en fast overløpsterkel på kote 159,28 som tilsvarer et nivå 110 cm over nåværende bunnsvill i tappeløpet (LRV).

Kolstraumfjorden ligger i nedre del i Skjeggedalsåna i Uldalsgrenen i Tovdalsvassdraget. I området ved dam Kolstraumfjord danner elven grense mellom Birkenes og Froland kommuner i Aust-Agder fylke.

2.0 Bakgrunn

2.1 Generelt

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 22. mars 1957 fikk Arendal Kommunale Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Uldalselv mv. I det samme vassdraget ble det ved kongelig resolusjon av 1. august 1969 gitt tillatelse til regulering av Eptevatn/ Homstølvann.

Tillatelsen fra 1957 ga Arendal Kommunale Elektrisitetsverk bl.a rett til å regulere Mjåvass-, Nystøl-, Vågsdals- og Kolstraumfjord mellom kote 158,18 (LRV) og kote 160,90 (HRV). Vassdraget har ved utløpet av Kolstraumfjorden et samlet nedbørsfelt på 521,5 km², med et uregulert felt på 379 km² (72 %). Magasinet utgjør 8,6 mill m³ og lokalfeltet er 375 km² med lokaltilslag 433 mill m³/år. Magasinet har meget lav magasineringsgrad; $8,6 / 433 = 2 \%$ Grovt sett kan en si at reguleringsmagasinet ikke har virket mer flomdempende enn hva en får av naturlig flomdemping i et uregulert vann.

Dammen i utløpet av Kolstraumfjord ble opprinnelig anlagt av Fellesfløtningen i Tovdalsvassdraget etter tillatelse i kongelig resolusjon av 19. juni 1931. Etter manøvreringsreglementet fra 1931 hadde fløtningen stemrett fra 14.09 til 31.05. I 1960 ble ny dam bygd ved utløpet av Kolstraumsfjord for å danne magasin for Hane-fossen kraftverk. Dammen ble plassert rett nedstrøms den tidligere fløtningsdam. Fra fløtningsdammen står det igjen en pilar oppmurt i stein og noen stålbjelker som spenner inn til land. Laveste regulerte vannstand på kote 158,18 tilsvarer bunnsvillen i tappeløpet.

Frem til slutten av 1980 årene ble Kolstraummagasinet i begrenset grad utnyttet som reguleringsmagasin. Dammen ligger avsides uten vegforbindelse og lukene var tungvinte å manøvrere. Dette medførte at dammen i mindre grad ble anvendt til regulering for drift av Hane-foss kraftstasjon, og også i liten utstrekning for

å begrense flomtap. Dammen var etter 30 års drift, ikke tidsmessig og en stod overfor valgene om nedlegging eller full ombygging med nye fjernstyrte luker.

2.2 Teknisk beskrivelse av reguleringsanlegget

Dammen er fundamentert på fjell under lukeløpene og i østre landfeste, men avsluttes i vestre ende mot en grov ur. Lekkasjen gjennom ura er anslått til ca. 1 m³/s ved LRV og noe mer ved HRV. Det må forventes fortsatt lekkasjer etter at en eventuell terskel er bygd. Ved hjelp av etter-tapping fra ovenforliggende magasiner, vil det imidlertid bli sørget for at vannstanden normalt ikke synker under det nye terskelnivået.

Dammen består av 3 lukeløp – 2 på 6 m og ett på 5 m, og i tillegg et nåleløp på 1m. I løpene har dammen en ca. 0,5 m høy terskel med bunnsvill på kote 158,18, og midlere damkroner på kote 161,1. Bunnsvillen er ca. 5 m lang i strømretningen og danner dermed et bredkro-net overløp. I hvert lukeløp henger 6 kvandam-luker.

2.3 Saksgang og undersøkelser

Norconsult har i rapport av 27.08.90 vurdert dam og regulering i forbindelse med en eventuell utbygging av nedenforliggende fall til Skripe-landfjorden. Norconsult konkluderer i denne rapporten med at det må gjøres omfattende arbeider på dammen for å få denne til å fungere etter dagens krav. En utbygging av fallet ble ikke aktuelt da utbyggingsprisen ble for høy.

Arendal Energiverk ønsket å få noe tid på en vurdering av fremtiden for anlegget, og sendte derfor en søknad datert 16.11.1990 til NVE om midlertidig nedlegging av reguleringen. I brev av 04.12.1990 fra NVE fikk Arendal Energiverk tillatelse til å sløyfe regulering inntil videre. Lukene i dammen har siden stått åpne. Forskjellige forhold (bl.a. eierstatus og fusjoner) gjorde sitt til at det trakk ut med å avklare anleggets fremtidige status i vassdraget.

Fra 1997 ble saken igjen sterkt aktualisert ved flere henvendelser til NVE fra lokalt hold. En betinget søknad om nedlegging av Kolstraum-reguleringen ble sendt til NVE 29.03.2000. Det ble i søknaden tatt forbehold om at dersom kostnadene ved nedleggelsen ble store, ville det kunne bli aktuelt å trekke søknaden og heller gjenoppta reguleringen. I sitt svar gjorde NVE det klart at konsekvensene for miljø og brukere måtte utredes før en søknad om nedlegging kunne behandles.

Norconsult ble engasjert av daværende Aust-Agder Energi for å dokumentere hvilke konsekvenser endringer i form av terskelbygging ved dam Kolstraumfjord, supplert av eventuelle utvidelser i selve Kolstraumen, vil ha for forholdene oppover i vassdraget, sammenliknet med dagens uregulerte tilstand. Rapporten 'Konsekvenser av endring av dam Kolstraumfjord' ble overlevert Aust-Agder Energiverk i no-

vember 2000. Det ble her konkludert med at en heving av vannstanden ved dam Kolstraumfjord ved hjelp av en terskel, vil ha innvirkning på lavvannstanden på hele strekningen fra Kolstraumfjord til Steaneområdet ovenfor Mjåvassfjorden. Flomhøydene for flommer opp mot 100 m³/s, vil fremdeles ligge innenfor gammel reguleringsgrense (HRV). Ved større flommer vil innsnevring i terrenget like nedstrøms dammen utgjøre det bestemmende profilet slik at høyden på terskelen får liten eller ingen betydning for flomstigningen i vassdraget.

Under utredningen av saken er det holdt 2 allmannamøter og befaring med deltakelse fra berørte grunneiere, fiskelag, fellesfløting, kommuner, fylke og NVE. Ved den siste befaringen 10.09.01 ble konsekvensene av en terskel på 110 cm vist ved høydemerker langs vassdraget. Ved disse uformelle møter og befaringer er det kommet frem synspunkter som er nyttige for vurderingen av det aktuelle tiltaket i vassdraget.

3.0 Beskrivelse av nyanlegget

3.1 Teknisk plan

Dagens luker og stålkonstruksjoner demonteres og transporteres bort. Den gamle damkonstruksjon med bruforbindelse og rekkverk opprustes og beholdes. En større frittliggende mursteinpillars fra den gamle fløtningsdammen skal rives. En lav steindam med broforbindelse på østsiden av hoveddammen vil bli beholdt. Det vil bli bygd en terskel med en høyde på 110 cm over dagens bunnstokk (topp ny terskel blir på kote 159,28). Terskelen utføres i betong og får en lengde på ca. 20 m og utformes og bygges i henhold til damforskriftene. Dammens / terskelen beliggenhet blir like oppstrøms dagens dam. Nøyaktig damsted velges etter at grunnforholdene er kartlagt.

3.2 Kostnader

Kostnadene ved arbeidene er vurdert til ca. 2,5 mill. kr.

3.3 Fremdriftsplan

Oppstart av arbeidene vil avhenge av når det eventuelt foreligger en godkjenning av søknad om planendring. Etter vurdering i dag, kan arbeidene i marka tidligst utføres i 2003. Arbeidene forventes utført i løpet av en sommersesong.

4.0 Beskrivelse av magasinområdet

4.1 Naturforhold

Det geografiske området som kalles Kolstraummagasinet strekker seg fra Kolstraumfjord dam 11 km oppstrøms gjennom Kolstraumfjorden, Vågsdalsfjorden, Flatelandsfjorden, Nystølfjorden og Mjåvassfjorden til samløpet av Skjeggedalselva og Vatnedalselva ved Steane i Risdal.

Langs vassdraget utgjør store deler av strandkantene fjell og svaberg. På noen partier er terrenget lavt med myr og torvområder. I de smale sund er det grunne partier med vekst av gras og krypsiv.

Uldalsvassdraget ligger geologisk i det såkalte Agderkomplekset. Komplekset består vesentlig av granittiske og granodiorittiske gneiser både av magmatisk og sedimentær opprinnelse. Denne berggrunnen gir et jordsmonn som er typisk for store deler av indre Agder med skrin jord og hovedsakelig furuskog på småkupert heieområder. Jordbruksområdene er begrenset i størrelse og ligger ofte på morene og elveavsetninger. Ved utløpet av Hovlandsåna i Vågsdalsfjorden ved Vågsdal bru har det dannet seg en større deltaavsetning. Statens vegvesen har tatt ut grusmasser fra dette området.

Ved Risdal på nordsiden av Mjåvassfjorden, ca. 1 km oppstrøms Gjømle bru, er det også et deltalandskap, kalt Steane, rundt samløpet av Skjeggedalsåna og Vatnedalselva. Landskapet er flatt og preget av våtmarksområder og lave terrasser. Deltaområdet består av meandere, elvesystemer og flomdammer. Flomdammene er betydelig flompåvirket i perioder. De fluviale prosessene, dvs. dannelse av nye elveløp, er fremdeles aktive i området. Myr- og våtmarksområder dekker områdene mellom elveløpene. På de tørrere terrassene er det bærlyng og furuskog. Det er ingen areal med flommarksskog i våtmarksområdet. Vegetasjonen domineres av stolpestarr.

Steane er et viktig hekke- og trekkområde for ender og vadefugler. Av vadefugl hekker sannsynligvis vipe, strandsnipe og grønnstilk. Området er pekt ut som regionalt viktig gjennom en kommunal naturtypekartlegging.

4.2 Jord- og skogbruk

Jordbruksområdene langs elva er stort sett konsentrert rundt den øvre del ved Mjåvassfjorden og langs elveløpet oppstrøms Gjømle bru på strekningen opp mot Steane deltaområde. Det er drivbar skog langs hele vassdraget og tidligere ble denne transportert ut ved fløting og ved å utnytte isen som transportveg. I de senere årtier er det bygd skogsbilveger på strekningen Vågsdalsfjorden til Mjåvassfjorden og fløtingen er for lengst nedlagt.

4.3 Bebyggelse

Det er et hyttefelt i Kolstraumfjorden ved Kilane. Området er fortsatt under utbygging. For øvrig er det stort sett spredt hyttebebyggelse langs vassdraget. Hyttene har båter for ferdsel og fiske i vassdraget. Øvrig bebyggelse har tilknytning til jordbruksområdene og ligger øverst i vassdraget. Ved ekstreme flommer har vannet stått opp på grunnmuren på huset nær Gjømle bru.

5.0 Virkninger ved tiltaket

5.1 Generelt

Konsesjonen fra 1957 innebar en reguleringshøyde på 2,72 m over LRV. Det søkes nå om å legge en terskel på 1,10 m over LRV, som tilsvarer 40 % av reguleringshøyden. Det må her understrekes at mange vurderinger blir gjort på grunnlag av sammenlikninger med den uregulerte tilstand som vi har hatt i magasinet de siste 12 år. Vi finner dette naturlig fordi denne situasjonen er best kjent av lokale brukere og fordi diskusjonen i stor grad går på hva som er den foretrukne nye terskelhøyde. Hvis reguleringen skulle bli opprettholdt, vil det gi variasjoner i vannstanden mellom LRV og HRV styrt fra kjøringen av kjøringen av Hanefoss kraftstasjon. Dette vil nødvendigvis føre til hyppigere variasjoner i vannivået.

Nedstrøms Kolstraumen

Ved normal sommervannføring (5 m³/s) vil en i følge Norconsults rapport få en permanent vannstandshevning på ca. 110 cm nedstrøms Kolstraumen. En flomsituasjon vil bare medføre en ubetydelig økning av vannstanden i forhold til dagens situasjon.

Kolstraumen

Ved Kolstraumen mellom dammen og Vågsdal bru er det en innsnevring av vassdraget i en lengde av 80 m, delvis utformet som en kanal. Gjennomfart med båter kan være problematisk og farlig når det blir oppstuvning og sterk strøm gjennom kanalen. Den planlagte terskelen medfører at vannstanden i straumen stiger ca. 100 cm og dette reduserer fallet og vannhastighet på denne strekningen, sammenholdt med dagens uregulerte tilstand. Ved en normal sommervannføring på 5 m³/s reduseres vannhastigheten fra 0,6 m/s til 0,3 m/s, og fallet reduseres fra 10 cm til 1 cm.

Ved en vår / høst - vannføring på 20 m³/s reduseres vannhastigheten fra 1,6 m/s til 0,8 m/s, og fallet reduseres fra 34 cm til 6 cm.

Vågsdalsfjorden, Flatlandsfjorden, Nystøl-fjorden og Mjåvassfjorden.

Like oppstrøms Vågsdal bru vil en om sommeren få en vannstandsøkning på ca. 100 cm i forhold til dagens tilstand. Ved normal sommervannføring (5 m³/s) og vår/høstvannføring (20 m³/s), vil en få vannstandsøkning på respektive 104 cm og 68 cm i forhold til i dag ved Vågsdal bru. Ved en flomsituasjon som den vi opplevde i oktober 1987 (200 m³/s), vil vannstandsøkningen ved Vågsdal bru være beskjedne 4 cm. Ved å sammenlikne med dagens tilstand, oppnår en høyere vannstand ved normalvannføring, mens forholdene under flom blir som i dagens situasjon. Ved dagens tilstand (uten regulering) når vannstanden HRV ved 80 m³/s. Ved foreslått

terskel (h = 110 cm), når vannstanden HRV ved 60 m³/s.

Steane naturområde

I rapporten, 'Konseskvensar av endringar av dam Kolstraumfjord', har Norconsult lagt profiler helt opp til Steaneområdet som grunnlag for sine vannlinjeberegninger. Det foreligger derfor et godt grunnlag for å gi prognoser for vannstandsendingene ved Steane ved forskjellige terskelhøyder.

I tillatelsen fra 1957 er LRV på kote 158,18 og HRV på kote 160,90. I de aller fleste dagene i året vil vannføringen være mellom 5 m³/s og 60 m³/s. Vannstanden ved Steaneområdet vil da ligge mellom kote 159,50 og kote 160,90. Steaneområdet ligger mellom 160 og 170 moh. Ved den foreslåtte terskelhøyden vil det bli en permanent heving av de laveste vannstandene i forhold til dagens uregulerte tilstand, men den foreslåtte terskel vil i praksis ikke innvirke på flomvannstanden ved Steane.

5.2 Fordeler ved tiltaket

Det er ikke kommet noen innspill fra grunneiere og brukere oppstrøms dammen med ønske om å opprettholde reguleringen ved Kolstraumsfjord dam. Dette har sin bakgrunn i at man har hatt en tilstand med fast terskel på LRV og høstet positive erfaringer med dette regimet. I forhold til regulert tilstand gir en terskelløsning en jevnere vannstand, kun påvirket av naturlig tilsig samt manøvrering av ovenforliggende magasiner.

Laveste vannstand vil etter skissert plan være på kote 159,28, mot tidligere LRV på kote 158,18. Hovedvekten av uttalelser og innspill peker ut båtferdsel og bruk av vassdraget til fiske og friluftsfornål som de viktigste problemområdene i forhold til Kolstraummagasinet. Dette er forhold som en regner vil forbedres ved en heving av vannstanden. Vassdraget vil med dette bli lettere tilgjengelig for båter og kanoer, som ble sterkt hindret av grunner i vassdraget og strøm og fall gjennom selve Kolstraumen.

NVE Hydrologisk avdeling har som konsulent sett på hva som påvirker isforholdene i Kolstraummagasinet og Hanefossmagasinet.

En høyere terskel ved dam Kolstraumen vil virke gunstig for isleggingen ved at vannhastigheten reduseres. Variasjoner i vannføringen, og derved i vannstanden, gir ustabile isforhold. Tapping fra ovenforliggende magasin har imidlertid ført til økt gjennomstrømning av vann som om vinteren ikke alltid blir nedkjølt til frysepunktet før det når Kolstraummagasinet. Dette reduserer mulighetene for trafikksikker is her. Værforholdene det enkelte år har stor betydning og kan gi store årlige variasjoner i isforholdene.

I henhold til innhentede opplysninger fra faglig hold, vil planen i forhold til fiskebiologiske parametre sannsynligvis ha liten betydning.

I forhold til en regulert tilstand, vil vannstandsvariasjonene bli mindre og ikke så hyppige. Dette vil gi mindre påkjenninger på vannsønen og derved mindre erosjon, noe som vil virke positivt inn på landskapsbildet.

5.3 Ulemper ved tiltaket

Grunneierne rundt Hanefossmagasinet frykter at nedleggingen vil gi større variasjon i vannstanden i magasinet når en ikke kan utnytte reguleringen i Kolstraumsmagasinet til å dempe utslagene i nivå lengre nede i vassdraget. Erfaringene som utbygger har gjort over de siste desennier, viser at Kolstraumfjord dam i liten grad er blitt utnyttet på en slik måte og heller ikke eger seg til å styres sammen med Hanefossmagasinet.

Etter 10 år uten regulering, er det lave områder som har ligget for det meste på det tørre. Ved heving av lavvann, vil områdene komme under vann permanent. Dette kan gi oppflytning av myr/ torv i vassdraget inntil naturen har innstilt seg på det nye nivået. Hytteområdet ved Kilane, nedstrøms Kolstraumen er bygget ut de senere år og er plassert godt over flomvannstand. Den permanente heving av laveste vannstand, vil imidlertid gi en reduksjon av strandsoner og svaberg som en har vendt seg til å kunne bruke i perioden med nedlagt regulering.

6.0 Øvrige dokumenter

Det er tidligere i saksgangen oversendt rapporter og materiell til de berørte parter og dette ligger til gjennomsyn hos Agder Energi Produksjon, Arendal."

Høring og distriktsbehandling

Søknad ble i april 2002 lagt ut til offentlig høring i Froland og Birkenes kommuner, kunngjort to ganger i Norsk lysingsblad, Agderposten, Lillesandsposten og Fædrelandsvennen og sendt på høring på vanlig måte.

Vi har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Birkenes kommune, planutvalget har i møte 28.08.2002 vedtatt følgende uttalelse:

"Birkenes kommune ønsker en stabil vannføring på et høyere nivå enn dagens (LRV og tidvis noe under), men hvilket nivå dette skal være er ikke godt nok utredet eller begrunnet.

Utover dette er det et ønske å kunne regulere vannstanden noe, da dette vil gi:

1. Flere muligheter til å finne frem til optimal normalvannstand
2. Muligheter for effektiv fiskekultivering på abborbestanden ved nedtapping etter gyteperioden om våren
3. Muligheter til å redusere mengdene krypsiv ved heving av vannstand etter islegging

Dersom tilslamming av badeplasser, fiskeplasser og båtleder fortsatt er et problem ved en evt. ny normalvannstand, ønsker Birkenes kommune at regulanten pålegges å mudre opp disse områdene etter anvisning fra berørte interesse-/grunneierorganisasjoner.

Birkenes kommune ønsker at grunneierne og regulanten finner frem til helhetlige og langsiktige løsninger på de negative virkningene av reguleringene i vassdraget. Kommunen vil understreke regulantens ansvar overfor allmennhet og grunneiere, som har måttet leve med betydelige ulemper over lang tid.

Birkenes kommune går av ovenstående grunner mot at Agder Energi Produksjon gis anledning til nedlegging av regulering av Kolstraumsfjorden som beskrevet i foreliggende søknad."

Froland kommune, kommunestyret har i møte 05.09.2002 vedtatt følgende uttalelse:

"Froland kommune ønsker en stabil minstevannføring på et høyere nivå enn dagens (LRV), men hvilket nivå dette skal være er ikke godt nok utredet eller begrunnet.

Utover dette er det et ønske å kunne regulere vannstanden noe, da dette vil gi muligheter for:

- Fiskekultivering ved nedtapping etter abborrens gyteperiode.
- Flere muligheter til å finne frem til optimal normalvannstand (HRV).

Froland kommune ønsker at grunneierne og regulanten finner frem til helhetlige og langsiktige løsninger på de negative virkningene av reguleringene i vassdraget. Ved å legge ned reguleringen kan det fort bli slik at regulanten løper fra sitt tidligere ansvar."

Fylkesmannen i Aust-Agder har i brev av 22.08.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Miljøkonsekvensene av planen er lite belyst i rapporten fra Norconsult. Dette gjør at virkningene av den valgte terskelhøyden er uforutsigbare.

Kommunene Birkenes og Froland ønsker en stabil minstevannføring på et høyere nivå enn dagens LRV. De mener likevel at det optimale nivået er vanskelig å fastsette pga. for lite utredning. Utover dette ønsker de at terskelen har en tappeluke for å kunne senke vannstanden ned til dagens LRV. En slik regulering vil gi muligheter for:

- Fiskekultivering ved nedtapping etter abborrens gyteperiode,
- Flere muligheter til å finne fram til optimal normalvannstand.

Det pekes dessuten på at grunneierne og regulanten må finne frem til helhetlige løsninger på

de negative virkningene av reguleringene i vassdraget. Nedlegging av reguleringen må ikke medføre at regulanten blir fritatt for sitt tidligere ansvar.

Kommunenes synspunkter støttes av Fylkesmannens miljøvernnavdeling. For øvrig mener vi at en regulering kan gi bedre muligheter for å ivareta de almenne interessene med hensyn til bruk av båt eller andre former for friluftsliv. Estetisk vil en regulering kunne bidra til å holde en mer gunstig vannstand.”

Aust-Agder fylkeskommune, Regionalvirksomhet – Arealplan har i brev av 18.10.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Fylkeskommunen har i hovedsak lagt til grunn for sin uttalelse søknaden fra Agder Energi slik den framkommer i brev til Olje- og energidepartementet datert 13. mars 2002.

Fylkeskommunen vil ikke motsette seg at søknaden om endring av vassdragskonsesjonen for Uldalsvassdraget fra 1957 blir imøtekommet. Endringen innebærer at Mjåvass-, Nystøl-, Vågsdals- og Kolstraumfjord nedlegges som reguleringsmagasin.

Magasinet har ikke vært regulert de siste 10 - 12 årene, og forholdene har etter hvert stabilisert seg på et ikke uakseptabelt nivå. Luker og stålkonstruksjoner i den nåværende reguleringsdammen ved utløpet av Kolstraumfjorden forutsettes fjernet. Det søkes imidlertid om å bygge en ny terskel ovenfor nåværende dam. Denne vil ligge 1.10 m over nåværende bunnstokk i tappeløpet og vil heve vannspeilet ovenfor terskelen tilsvarende. Virkninger med fordeler og ulemper ved dette er nærmere omtalt i søknaden.

Fylkeskommunen vurderer det slik at nytten ved en begrenset heving av vannspeilet vil medføre flere fordeler enn ulemper, blant annet for ulike friluftaktiviteter.

I beskrivelsen av nyanlegget er det blant annet anført at ”En større frittliggende murt steinpillars fra den gamle fløtningsdammen skal rives.” Det er ikke angitt noen begrunnelse for dette.

Fylkeskommunen, som også skal ivareta kulturminner og spor etter tidligere liv og virke, vil sterkt anmode om å vurdere dette rivingstil-taket på ny. Det bør foreligge særlig tungtveien-de grunner for å fjerne fysiske minner fra en så viktig næringsveg som tømmerfløting har vært i vassdraget. Da det forutsettes at terskelens nøy-aktige beliggenhet skal fastsettes senere, legger vi til grunn at også bevaring av steinpillaren blir vurdert i tillegg til de stedlige grunnforholde-ne.”

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 03.09.2002 kommet med følgende vurdering:

”Den aktuelle delen av Tovdalsvassdraget har vært påvirket av regulering helt tilbake til fløtningsdammen som ble bygget på 1930-tallet. DN er generelt tilhenger av i størst mulig grad å restaurere regulerte vassdrag tilbake til uregulert tilstand (vannivå og vannregime) i forbindelse med nedlegging av reguleringskonsesjoner. I denne saken tar vi utgangspunkt i lokale og regionale interesser, gjengitt i fylkesmannens uttalelse, som taler for å opprettholde vannstanden. Det aktuelle vassdragsavsnittet ligger innenfor regulerte deler av vassdraget, og en fullstendig tilbakeføring til naturtilstanden er ikke mulig uten å omgjøre den eksisterende reguleringen oppstrøms. For å ivareta flest mulig flerbrukshensyn vil DN derfor gå inn for å opprettholde en hevet vannstand. Miljøvirkningene av foreslått terskelhøyde på 110 cm anses uklare. Vi anbefaler derfor at en ny demning utformes slik at vannstanden optimaliseres, med en variabel luke alternativt ved permanent justering av terskelhøyden etter nærmere miljøfaglige vurderinger. Ytterligere miljøfaglige undersøkelser bør danne grunnlaget for det optimale terskelnivået. Forhold som vi blant annet legger vekt på, er at aktive fluviale prosesser ved Steane våtmarksområde opprettholdes. Området er vurdert som regionalt viktig ved den kommunale naturtypekartleggingen, og er et viktig hekke- og trekkområde for ender og vadefugler.

Da søknaden i utgangspunktet gjelder nedleggelse av reguleringsmagasin, og vannressursloven angir en plikt å tilbakeføre til opprinnelig tilstand, mener DN at den foreslåtte terskelhøyden bør vurderes på nytt for å ivareta flest mulig flerbrukshensyn. Vi mener det vil være mulig å samordne ønsker om tilrettelegging for allmenn ferdsel med tilpassning til vassdragets opprinnelige naturlige funksjoner, og som i større utstrekning tilnærmer seg ”naturtilstanden”.

Konklusjon

DN anbefaler at den eksisterende Kolstraumdammen bygges om med en variabel luke, alternativt en permanent terskel. Et ad hoc (tidsavgrenset) flerbruksutvalg bør opprettes bestående av blant andre grunneiere, miljømyndigheter og regulanten som i samråd kan fastsette den optimale vannstanden ut ifra en helhetsvurdering basert på ytterligere miljøundersøkelser.”

Bergvesenet har ingen merknader til søknaden ifølge brev av 21.08.2002.

Statens vegvesen Aust-Agder vegkontor har ifølge brev av 02.08.2002 ingen vesentlige merknader til søknaden da den ikke vil ha noe å si for riks- eller fylkesveinettet eller for kontorets arbeidsområde.

Kystverket 1. distrikt har ingen bemerkninger til saken ifølge brev av 19.07.2002.

Uldalsvassdragets fiskerlag har i brev av 20.10.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Uttalelsen er undertegnet av styret i Fiskelaget.

Fiskelagets virksomhetsområde er fra Hanefossdammen, Kolstraumsmagasinet, Hovlandselva til Lisevatn, Vatnedalselva nesten til Vatne og Skjeggedalselva til Heddevatn.

Regulanten: Agder Energi, er søker om nedleggingen.

Fiskerlagets utgangspunkt for uttalelsen

Fiskelaget er klar over at dette er en uttalelse om terskelhøyden for en ev. terskel for Kolstraumsmagasinet. Men vi må tillate oss å komme med noen anmerkninger i forhold til omliggende reguleringer, som også er styrt av samme Regulanten. Fordi de er med på å gi ett mer helhetlig bilde av hva Regulanten i virkeligheten gjør og virkningene av det.

Målet til Fiskerlaget er helt klart:

Fiskelaget arbeider for å få et godt fiske slik det var tidligere. Da var det *fin ørret* i vassdraget med bare slenger av abbor (tryte) og noe ål. *Gytemuligheten for ørret var gode i elver, bekker og på sandgrunner, likeledes var beitemulighetene gode for ørret. Ørreten hadde bra størrelse og var rød og fin i kjøttet.*

Fiskerlagets hovedgrunner for engasjementet er:

Skape grunnlag for fiske av ørret som næring.

Skape grunnlag for turistnæring, hvor ørret-fiske er en hovedattraksjon.

Skape en god rekreasjonsplass for allmennheten, fiskeopplevelser og dyrking av naturopplevelser.

Vårt håp er at:

Regulanten vil ta innover seg sitt samfunnsansvar.

Regulanten vil ta et miljøansvar.

Regulanten vil være med å nå Fiskelagets mål.

Kommuner og Fylket samt NVE vil stå på for å være med å nå Fiskelagets målsettinger.

Det er ikke bare terskelhøyden på Kolstraumsmagasinet dette dreier seg om, fordi Terskelhøyden kan føre til andre reguleringer av elvene Hovlandselva og Vatnedalselva samt endringer i reguleringen av Hanefossmagasinet. Dette kan føre til større miljøødeleggelser enn selve terskelen i Kolstrarnsmagasinet. Reguleringene *må* ses i sammenheng.

Dagens virkelighet - regulanten utøver økologisk kriminalitet

En skal her ha i erindring at Regulanten ikke har oppfylt sine forpliktelser med regulering av Kolstraumsmagasinet siden 1988. De som har ansvaret for å se til at reguleringskravene blir

oppfylt, NVE, heller ikke har gjort jobben sin, med å få Regulanten til å utføre nødvendige tiltak slik at det biologiske miljøet ikke blir skadelidende. Brev er sendt, men miljøet blir ikke bedre av brev, men av handling og handling har ikke skjedd. Det har gått 15 år med disse ulovlighetene, hvilken privatperson hadde fått lov til dette?

Det som skjer eller ikke skjer i fra Regulantens side, må kunne betegnes om økologisk kriminalitet. (Fiskerlaget skjønner ikke hvorfor kommuner, Fylket eller NVE: GRIPER INN OG STOPPER DETTE. Fiskelaget ser med glede at Birkenes og Froland kommune nå stiller miljøkrav, men for oss er Fylket og NVE fraværende.) (Dersom en privatperson hadde slått ut et fat olje i vassdraget vil han få en svær bot, fordi noen fisk kunne dø.)

Det Regulanten gjør, er ille, (mye verre enn å slippe ut et fat olje), nå i år, høsten 2002, har de sluppet ut så lite vatn i Hovlandselva og Vatnedalselva at gytemulighetene for ørret er falt bort. Vi mister et helt årskull med gyting i disse elvene. Men det er ingen som gjør noe som helst. Er dette lovlig? Hvorfor er ikke NVE og Fylket på banen?

Det har vært så store endringer i reguleringen i vassdragene, Hovlandselva og Vatnedalselva med den følge at det er blitt ekstremt mye slam i elvene og på sandbankene i vassdraget. Dette igjen har ført til at ørreten har mistet sine gyteplasser. (Dette har Regulanten erkjent ved Lisevatn, for her har Regulanten fjernet slammet.) Men slammet ved Lisevatn er jo også ført videre ned i Kolstraumsmagasinet og videre nedover og her er det ikke gjort noe.

Den ekstreme reguleringen i Hanefossdammagasinet, opp til 8 meter, mens forutsetningen for reguleringen var 0,5-1 m, dette har ødelagt svært mye av gytemulighetene for ørret i dette magasinet. For å sammenligne med et fat olje, er dette mye verre for fiskebestanden. Er ikke dette økologisk kriminalitet?

De ekstreme mengdene med slam, gir dårlige gytemuligheter for ørret og desto bedre for abborren. Vi har derfor fått en oppblomstring av abbor som er til fortregning for ørreten, dette er en økologisk kriminalitet artene i mellom, hva annet.

Det å ødelegge gyteforholdene for ørreten i den grad som regulanten gjør i Uldalsvassdragets må være en økologisk kriminalitet, hva annet vil en kunne kalle det?

Grunnlaget for Terskelhøyden

Fiskerlaget mener at en terskel for Kolstraumsmagasinet vil være den beste løsningen. Men en terskel vil bare være en god løsning dersom den fører til en balansert regulering i vassdraget for øvrig. I tillegg må det gjøres tiltak for at en kan holde abborbestanden på en lavt nivå, slik at vi får balanse mellom artene og får ørretstammen opp på et nivå som er i samsvar med Fiskerlaget målsettinger.

Terskelhøyden

Hva terskelhøyden bør være, bør pålegges Regulanten å utrede ut i fra et biologisk synspunkt ikke bare ut i fra vannmengden i vassdraget. En arbeidshypotese kan være å ta utgangspunkt i en høyde på terskelen på pluss 1 meter over laveste regulerte vannstand i dag, og operere med pluss / minus 20 cm i forhold til dette.

Betingelsene for denne terskelhøyden:

1. Den må være biologisk riktig, det vil si at den fremmer dyrelivet/plantelivet, og da spesielt fiskelivet i vassdraget med vekt på ørret, og at målsettingene til Fiskerlaget realiseres.
2. Det må være en (luke i terskelen) mulighet til å tappe vatnet slik at Kolstraumsmagasinet kan senkes med tanke på at abboren ikke får for stor gytemulighet i forhold til ørreten. Vannstanden bør også kunne senkes slik at tilsølete strender og elver/bekker kan renses dersom det er nødvendig, og det er det pr. i dag. En regulerbar terskel ville være det beste alternativet. Dette brukes i Telemark, med en terskelregulering basert på luft.
3. Hovlandselva og Vatnedalselva må ikke reguleres slik at gytemulighetene for ørreten blir forringet, tvært imot må reguleringen være slik at ørrets gytemuligheter blir de aller beste.
4. En terskel i Kolstraumsmagasinet må ikke føre til en endring i reguleringen i Hanefossdammagasinet. Reguleringen her er etter skjønnsbetingelsene satt til fra 0,5 til 1 meter. Det må gjøres tiltak også i Hanefossdammagasinet slik at abboren ikke får et for stort omfang. Ved å senke vannstanden på rett tid i forhold til når abboren gyter regulerer en noe, men i tillegg må det gjøres tiltak slik at ørreten tar de beste gyte og beitemulighetene.

Miljøhensyn

Fiskerlaget håper at det legges vekt på miljøhensyn og at den biologiske harmonien gjenskapes med tanke på fremtidige generasjoner, og at Regulanten og de offentlige myndighetene tar et ansvar og flagger miljøhensynene slik at de blir reelle.

Fiskerlaget holder på med forbedring av miljøet i vassdraget

Fiskerlaget har lagt ned mye arbeide i å få ørret tilbake i vassdraget, fiskerlaget har blant annet tatt opp over 60 000 abbor i år, (snitt på 40 gram), og legger i år og neste år ned et stort arbeide for å få på plass en driftsplan for vassdraget, for å nå våre målsettinger. Driftsplanen utarbeides med konsulenter fra Agder og Telemark skogeierforening, AT-Skog. Vi håper ikke Regulanten og bestemmende myndigheter ødelegger for dette arbeidet ved ikke å ta nok hen-

syn til det biologiske livet i vassdraget. *En utredning om konsekvensene av summen av alle reguleringene i Uldalsvassdraget er aldri blitt tatt, det er vel snart på tide at Regulanten blir avkrevd en slik utredning, dette vel en sak for NVE og Fylket.*

Uldalsvassdragets fiskerlag kan komme til å benytte seg av gratis advokathjelp på et senere tidspunkt om dette blir nødvendig.”

Fellesfløtingen i Tovdalsvassdraget har i brev av 20.10.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Konsekvenser for grunneierne nedstrøms Kolstraum Dam, ved nedleggelse.

Generelt:

Under konsesjonsbehandlingen på 50 tallet, ble det ettertrykkelig slått fast, at elva også i fremtiden skulle være hovedferdselsåren sommer som vinter. Av den grunn ble det aldri bygget kompensasjonsveier for ferdsel eller tømmertransport. Flere steder i konsesjonsbetingelsene og i skjønnsforutsetningene finner man at disse temaene ble grundig utredet. Konklusjonen er ganske entydig, om at angjeldende forhold skulle bli bedre enn tidligere, og i den grad disse var påvirket negativt var det tatt hensyn til i erstatningene. Når man nå mer enn 40 år senere evaluerer hva som er blitt de faktiske forhold, må man bare konstatere at følgende ting har skjedd:

Tømmerfløting

Denne aktiviteten fungerte meget bra fram til midt på 70-tallet. Problemet kom ved gradvis utskiftning av personell, som hadde vært med på reguleringen, til nye som ikke hadde vært med, og følgelig ikke forholdt seg i samme grad til konsesjonsbetingelsene. Her foreligger mye skriftlig korrespondanse som beviser dette. Etter Homstøl/Eptevannsutbyggingen på siste halvdel av 70-tallet, en utbygging som IKKE ble skjønnet for nedstrøms Risdal, ble forholdene ytterligere forverret. Til sist må nevnes skadene på Kolstraum Dam etter storflommen i 1988 som aldri ble reparert. Denne skaden, fikk til tross for pålegg fra NVE om reparasjon og tiltak, utvikle seg slik at etter 1990 har Kolstraum Dam ikke vært mulig å regulere og lukene stilt åpne.

Isveier

Her vil vi bare henvise til israpporten som ble utarbeidet av NVE, ved overingeniør Pytte Asvall, og fremlagt våren 2002. Denne rapport konkluderer med at isene nedstrøms Kolstraum Dam "ikke egner seg til ferdsel", av stort sett samme årsaker som beskrevet under kapitlet om tømmerfløting. I tillegg kommer endring av reguleringspraksis.

*Konklusjon for områdene nedstrøms Kolstraum Dam**(Skriplandsfjord/Hanefossmagasinet)*

1. Tømmerfløting: I det man forutsetter at Kolstraum Dam neppe kommer til å bli gjenoppbygd, anser vi tømmerfløting i dette området som en avsluttet epoke.
2. Dette vil medføre, at tusenvis av kubikkmeter skog i et belte av varierende bredde på en lengde mellom 20 og 30 km, og som naturlig sokner til drift på elva, vil være å anse som "null" områder i fremtiden, dersom ikke alternativt tømmerfløting/isveier blir erstattet med bil skogsveier/traktorveier. Vi vil spesielt nevne Retterstøleiddommene, på flere tusen mål skog, som i dagens situasjon neppe ville kunne drive noe av dette tømmeret regningssvarende uten en veiløsning. Og det finnes mange andre eksempler. Aust-Agder kraftverk søkte i 1980 om videre utbygging av Uldalsvassdraget. Betingelsene i en slik konsesjonstillatelse, hvis den hadde blitt gitt, var at fellesfløtningens rettigheter til fløtevann skulle erstattes med veier i hele det berørte området. Dessuten skulle rettighetene i Kolstraum Dam utløses til en sum av kr 1 mill. Konsesjonen ble som kjent ikke gitt, og avtalene ikke iverksatt, men konsekvensene av en utbygging den gang og forholdene slik de er blitt nå, kan meget vel sammenlignes, og brukes som mal i denne forbindelse.
3. Isveier: Med tidligere nevnte israpport som grunnlagsmateriale og dennes konklusjon, underbygges behovet for veiløsninger, også for de rådende forhold vinterstid.
4. Regulering: Kolstraumsmagasinet har et nedslagsfelt på ca. 380 km² og en magasinbeholdning på 8,5 mill. m³ på fullt magasin. Hanefossmagasinet har tilsvarende 320 km²/11,5 m³. Med vannmengden fra nedslagsfeltet rundt Kolstraumsmagasinet uregulert ned Hanefossmagasinet, vil dette forårsake langt hyppigere vannstandsvariasjoner i dette magasinet enn tidligere, og forverre situasjonen på alle områder. NVE har ved plott i Hanefossmagasinet etter at lukene i Kolstraum Dam ble satt åpne, registrert en vannstand mer enn 1 meter lavere nå, enn før dammen ble ødelagt. Med disse begrunnelser og de konsekvenser en eventuell nedleggelse vil få for våre medlemmer av fellesfløtingen i dette området, anser vi det som helt nødvendig å få belyst denne situasjonen av avholdelse av et NYTT SKJØNN OG EN NY KONSEKVENSENTREDELSE."

Advokat Øyvind Kraft har i brev av 09.10.2002 kommet med følgende uttalelse på vegne av *grunneierne langs Kolstraumsmagasinet*:

"I. INNLEDNING

Denne høringsuttalelsen avgis på vegne av grunneiere langs Kolstraumsmagasinet i henhold til vedlagte liste.

Bilag 1: Liste over grunneiere som stiller seg bak nærværende høringsuttalelse

Den forlengede høringsfristen som grunneierne har fått innvilget er noe oversittet, noe som beklages. Fristoversittelsen skyldes sykdom hos meg.

Reguleringene oppstrøms magasinet, kombinert med dam Kolstraumsfjord, har skapt betydelige skader og ulemper for grunneierne rundt magasinet, i det vesentlige pga. forslamming, og ødelagte isveier pga. økt vanngjennomstrømming vinterstid.

I forbindelse med at reguleringen av Kolstraumsmagasinet nedlegges vil grunneierne fremme krav som bidrar til å rette opp de skadene som reguleringen allerede har forårsaket. I tillegg vil de fremme krav som sikrer at reguleringene oppstrøms magasinet ikke igjen ødelegger forholdene i magasinet.

For å anskueliggjøre de vesentligste årsakene til problemene, og for oversiktens skyld, vil jeg nedenfor under pkt. II først redegjøre for de to reguleringene som har hatt betydning for Kolstraumsmagasinet.

Under pkt. III beskrives den situasjonen som reguleringene oppstrøms magasinet, samt dam Kolstraumsfjord, har forårsaket.

Grunneiernes konkrete krav behandles nedenfor under pkt. IV.

*II. REGULERINGENE OPPSTRØMS KOLSTRAUMSMAGASINET**1. Reguleringen av Uldalselv mv.*

Ved Kronprinsregentens res. av 22. mars 1957 fikk Arendal kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Uldalselv mv. i Tovdalsvassdraget. I henhold til samme resolusjon ble det fastsatt et manøvreringsreglement for reguleringen.

Fra reglementets pkt. 1 hitsettes reguleringsbestemmelsen for Kolstraumsmagasinet:

"Øvre reguleringsgrense kote 160,90.

Nedre reguleringsgrense og flomvannstandene bestemt av den nåværende reguleringsdams tappeløp. Bunnsvillen i tappeløpet ligger på kote 158,18. Når vannstanden når øvre reguleringsgrense, skal flomløpene åpnes så meget at vannstanden om mulig ikke stiger over denne grense."

Dette innebærer at dam Kolstraumsfjord er en del av reguleringsanlegget, selv om dammen opprinnelig ble bygget som fløtningsdam i 1931. Agder Energi Produksjon AS er derfor ansvarlig for dammen.

Manøvreringsreglementets punkt 6 hitsettes i sin helhet:

”Viser det seg at slipping etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.”

I henhold til ovennevnte resolusjon fikk Arendal kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å ekspropriere det som trengtes av grunn og rettigheter for utbygging av Uldalsev mv., jf. den tidligere vassdragslovens § 62.

17. oktober 1957 ble det avsagt tiltaksskjønn i anledning reguleringen og utbyggingen av Uldalsvassdraget. Mulig tilslamming av Kolstraumsmagasinet var ikke noe tema under skjønnet.

Ekspropriasjonsskjønn (underskjønn) i anledning reguleringen og utbyggingen av Uldalsvassdraget ble avsagt 08.12.1958.

Mulige problemer med tilslamming ble heller ikke berørt av underskjønnet.

Ekspropriasjonsoverskjønnet i anledning reguleringen og utbyggingen av Uldalsvassdraget ble avsagt av Sand herredsrett 12.10.1969. Heller ikke overskjønnet berørte mulige problemer med tilslamming i Kolstraumsmagasinet.

Det er imidlertid på det rene at reguleringen har medført betydelige ulemper og skadevirkninger, som dermed ikke er erstattet.

2. Eptevatn-/Homstølvatnreguleringen

Ved Kgl.res. av 1. august 1969 fikk Arendal kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Eptevatn/Homstølvatn i Tovdalsvassdraget.

Tiltaks- og erstatningsoverskjønn vedrørende reguleringen ble avsagt 22. februar 1972.

Fra de alminnelige skjønnsforutsetningenes post A 12 e) hitsettes:

”Utenfor skjønnet holdes for øvrig alle forhold som reguleringen måtte berøre når det gjelder vassdraget nedenfor utløpet av Vesteråna - dvs. strekningen nedenfor kote 160,90 som er øvre reguleringsgrense for Mjåvass-, Vågsdals- og Kolstraumfjorden i henhold til reguleringsstillatelse for Uldalsvassdraget, jf. Kronprinsregentens res. av 22.03.1957.”

Denne skjønnsforutsetningen medførte at skader og ulemper i Kolstraumsmagasinet som følge av reguleringen av Eptevatn/Homstølvatn ble holdt utenfor skjønnet. Grunneierne har m.a.o. ikke fått erstatning hverken for tilslammingen i magasinet, eller for de forverrede isforholdene som reguleringen har medført.

III. VIRKNINGEN AV REGULERINGENE

Før reguleringene fremstod det som i dag er Kolstraumfjorden som en ren idyll. Det var rent vann uten partikler. Bunnen bestod av sand og grus. Det var ypperlige bade- og fiskeplasser

og god tilgjengelighet med båt de fleste steder. I næringssammenheng for landbruket ble det om vinteren etablert isveier for fremkjøring av tømmer.

Ovennevnte reguleringer har sammen medført betydelige ulemper og skader i magasinet, som ikke er erstattet.

Dette gjelder spesielt:

- Ødelagte isveier som følge av økt gjennomstrømming av vann vinterstid. Når det gjelder den siste reguleringen viser jeg til NVEs oppdragsrapport serie B nr. 4-2002, på side 12, hvorfra hitsettes:

”I 1969 ble det gitt konsesjon til regulering av Eptevann i Vesterelva, og med dette vesentlig økt gjennomstrømming om vinteren i hele Kolstraummagasinet. Dette svekket isen ytterligere på Kolstraumfjorden og reduserte mulighetene for bruk av isveier. Det ble da ikke avholdt skjønn nedenfor Risdal, altså for Kolstraummagasinet og Hanefossmagasinet.”

- Tilføring av betydelige mengder løsmasser fra de høyereliggende reguleringene, som har sedimentert seg i magasinet. Stedvis ligger det gjørme og slam over den opprinnelige sandbunnen i opptil en meter høye lag. Badeplasser, fiskeplasser og tilgjengelighet for bruk av båt er ødelagt i disse områdene. Løsmassene har lagt seg som slamdynger som var det opprinnelige vassdraget fremmed, og som er svært skjemmende ved lav vannstand.

Til illustrasjon av dagens situasjon vedlegges diverse bilder. Det fremgår av påskrift hvor bildene er tatt.

Bilag 2: 23 bilder som viser tilslamming i Beresundet (tatt 30.07.02)

Bilag 3: 16 bilder som viser tilslamming utenfor utløpet av Flatlandselva (tatt 30.07.02)

IV. KRAV FRA GRUNNEIERNE I FORBINDELSE MED NEDLEGGING AV DAM KOLSTRAUMSFJORD

Det er et grunnleggende krav fra grunneiernes side at det nå må ryddes opp, og at det etableres tiltak som reparerer de allerede oppståtte skadene, og som sørger for at problemene blir løst en gang for alle.

Det kreves derfor at de tiltakene som nå gjennomføres ikke bare midlertidig ”skyver problemene under teppet”, slik at man om noen år igjen står overfor de samme problemene som i dag. En typisk slik situasjon vil kunne være at man hever vannstanden for å skjule dagens problemer, men hvor tilslammingen fortsetter slik at man om noen år igjen har en situasjon som ligner på dagens.

På denne bakgrunn fremmes følgende konkrete krav:

1. Oppmudring

Det kreves at de løsmassene som stammer fra de overliggende reguleringene graves opp og legges på land, og krypsiv fjernes. Begrunnelse for kravet er at selv med en forhøyet vannstand vil massene ligge som et underlag for ytterligere løsmasser som blir tilført magasinet fra de ovenforliggende magasinene, slik at problemene med tilslamming igjen vil oppstå i fremtiden, særlig ved lav vannstand.

2. Vannstanden

Det er søkt om nedlegging av magasinet, og at den nåværende reguleringsdammen ved utløpet av Kolstraumsfjord erstattes av en fast overløpsterskel på kote 159,28, som tilsvarer et nivå 110 cm over nåværende laveste regulerte vannstand på kote 158,18.

En fast vannstand på kote 159,28 er uakseptabel. Den er riktignok lavere enn nåværende HRV, men magasinet har stabilisert seg etter at dammen ikke har vært brukt over lang tid. En vannstand på kote 159,28 ville ha medført at alt for store arealer ville ha bli satt permanent under vann. Viktige og attraktive badeplasser, sva-berg og soleplasser ville ha blitt neddemmet. Videre ville en slik vannstand ha medført oversvømming av betydelige lavtliggende arealer langs magasinet, noe som igjen ville ha medført ytterligere erosjonsskader i tillegg til tap av tørr land.

Det kreves derfor at den nye vannstanden etableres på kote 158,88 som er 70 cm over nåværende LRV. Dette representerer en mellomløsning mellom nåværende LRV og den omsøkte vannstanden.

3. Ny Kolstraumsdam

Grunneierne krever at den nye Kolstraumsdammen bygges med en tappeluken som ikke ligger høyere enn nåværende LRV på 158,18.

Begrunnelsen for kravet er at med en slik tappeluken vil man kunne senke vannstanden slik at det blir mulig å foreta mudringsarbeider, reparasjonsarbeider og fiskepleie ved reduksjon av abborbestanden når vannstanden er lav.

Den nåværende dammen lekker. Disse lekkasjene må tettes slik at dammen blir helt tett. Dette er nødvendig for at magasinet ikke skal tappes under 158,88 når tilsiget er lavere enn avrenningen, slik at ulempene som den nye høyere vannstanden skal forhindre ikke gjenoppstår. Alt gammelt utstyr må fjernes.

4. Arbeider i Kolstraumen

Kolstraumen ligger ca. 2 km oppstrøms selve Kolstraumsdammen. Straumen medfører at vannet blir stuvet opp fordi den utgjøres av et smalt sund og feilslått utvidelse av dette tidligere. Ved tidligere utvidelse ble sidene i strømmen sprengt ut av Agder Energis rettsforgjenger Arendal Kommunale Elektrisitetsverk, men ar-

beidene var forgjeves fordi man ikke sørget for å fjerne sprengningsmassene. Disse, som består av grove steinblokker, ble i stedet lagt på bunnen i det fra før trange vannløpet. Målinger utført sommeren 2002 viste en oppstuvning på 0,25 meter med en vannføring under 5 m³ pr. sekund.

Kolstraumen representerer et faremoment for ferdselen pga. sterk strøm

Det kreves derfor at Kolstraumen utvides i bunn og sider, slik at slukevnen blir lik den nye dammen (terskelen).

Jeg viser i denne forbindelse til konklusjonen i Norconsults rapport "Dam Kolstraumsfjord. Konsekvenser av endringer" innhentet av Aust Agder Energi AS på side 2, hvorfra hitsettes:

"Å utvide Kolstraumen ved å grave ut i botn vil bette forholda for båttrafikk og er eit mogeleg tiltak i samanheng med å heve terskelen ved dam Kolstraumsfjord."

Jeg viser også til rapporten på side 7.

5. Utbetaling av engangsbeløp

Det kreves utbetalt et engangsbeløp fra Agder Energi til fordeling blant grunneierne rundt magasinet. Beløpet skal være kompensasjon for de skader grunneierne har vært utsatt for frem til den nye dammen etableres, pga. ødelagt tømmertransport ved at de gamle isveiene ikke har kunnet benyttes, og pga. forslammingen. Noe konkret beløp fremmes ikke i denne høringsuttalelsen. Grunneierne fordeler selv beløpet seg imellom.

V. AVSLUTNING

Når ovennevnte tiltak og utbetaling er gjennomført vil de skadevirkningene reguleringene har medført blir reparert.

Samtidig vil man forhåpentligvis for fremtiden ha sikret magasinet som et attraktivt friluftsområde med god "

Advokat Toril G. Kjøllestad har i brev av 30.08.2002 kommet med følgende uttalelse på vegne av *grunneiere nedstrøms Kolstraumsfjorden*:

"Agder Energiproduksjon AS har søkt om å legge ned reguleringen av Kolstraumsfjorden. Søknaden har ligget ute til offentlig ettersyn og er sendt til en rekke offentlige instanser for høring. 14 grunneiere nedstrøms Kolstraum dam har engasjert meg i sakens anledning for å gi en uttalelse om deres syn på nedleggingen. Liste over de grunneiere jeg representerer følger vedlagt som *vedlegg 1*.

I nevnte vassdrag ble det gitt tillatelse etter lov om vassdragsreguleringer til å regulere Uldalselv mv. i Tovdalsvassdraget den 22. mars 1957 ved Kronprinsregentens resolusjon. Nåværende reguleringsdam ved utløpet av Kol-

straumfjorden er søkt nedlagt og erstattet med en fast overløpsterskel på kote 159,28 som tilsvarer et nivå 110 cm over nåværende bunnsvile i tappeløpet.

De grunneiere som jeg representerer nedstrøms i dette vassdraget har i lang tid vært misfornøyde med forholdene i vassdraget og mener at både konsesjonsvilkårene for den opprinnelige reguleringen og manøvreringsreglementet har vært brutt i en rekke sammenhenger i den tiden som har gått siden regulering ble vedtatt. Grunneierne er ved dette allerede blitt påført store tap. Grunneierne er derfor av den oppfatning at dersom nedlegging av dammen skal tiltales, må det forutsettes at de skader og ulemper som har oppstått for dem til og med nedleggingen må fastsettes ved skjønn i henhold til reglene i vannressursloven, oreigningsloven og vassdragsreguleringsloven. Grunneierne ønsker også at det blir satt som forutsetning at det blir satt i verk tiltak for å moderere de ulemper som oppstår, og de vil også ha erstatning som følge av en eventuell nedlegging.

Det har forut for denne søknaden vært kontakt gjennom allmannamøter og korrespondanse mellom Agder Energiproduksjon AS og grunneierne, men ingen av de tiltak som er blitt påpekt er satt i verk. Også NVE har sagt seg enig i at forholdene i vassdraget var kritikkverdige. Det er gjort en vurdering av vannstanden i reservoarene i Kolstraumfjordmagasinet gjennom de siste tiår, og den viser en markant endring i vannstanden etter at dammen ble satt ut av funksjon rundt 1990 med en gjennomsnittsvannstand som lå mer enn 1 meter lavere enn tidligere. Tilsvarende undersøkelse er gjort av vannstanden i Hanefossmagasinet som viser samme tendens. Den hyppige opp og nedsenkingen av vannspeilet har også ført til utrivelige forhold rundt vassdraget, gjenslamming av gammelt elveleie og minkende interesse for å bruke området til ferie og fritidsaktiviteter.

Det er særlig tre forhold grunneierne vil peke på som de ønsker vurdert i et skjønn.

Birkenes kommune
Froland kommune
Fylkesmannen i Aust-Agder
Direktoratet for naturforvaltning
Bergvesenet
Statens vegvesen Aust-Agder vegkontor
Kystverket 1. distrikt
Riksantikvaren
Adv. Dalane, Sigmond, Hageman og Lous DA
og ettersendt ytterligere brev fra følgende parter:
Aust-Agder Fylkeskommune,
Fellesfløtningen i Tovdalsvassdraget,
Uldalsvassdragets fiskerlag,
Adv. Bryn, Bjerkenes, Wahl-Larsen & Co. A/S

1. Reguleringpraksis

De vil ha en bedre regulering i vassdraget i perioden 1. mai til 1. oktober, med en maksimal nedtapping på 1,5 meter på grunn av ferdsel i elva, trivsel, fiskeutleie, fiskeutviklingstiltak etc.

2. Transportmuligheter

De ønsker bygging av veier i området for å erstatte ødelagte isveier, umuliggjorte fløtningsforhold som fører til at store skogområder ikke kan drives fordi det ikke er mulig å drive frem skogen på en regningssvarende måte når transportmuligheter mangler. De som har bygget veier selv, ønsker også å få erstattet de utgifter de har hatt til vegbygging for å muliggjøre slik transport som reguleringen av vassdraget har fratatt dem. Disse grunneierrettigheter ble ikke erstattet, men forutsatt brukt ved de tidligere reguleringskjønnene.

3. Minstevannføring

De vil ha montering av måleinstrumenter på hensiktsmessige steder for å kontrollere minstevannføring og reguleringshøyder.

Vi ønsker at våre synspunkter skal komme frem ved den vurderingen som skal gjøres når NVE og Olje- og energidepartementet skal vurdere om reguleringen i Kolstraumsfjorden kan nedlegges eller ikke."

Søkers kommentarer til de innkomne uttalelsene

Agder Energi Produksjon AS har i brev av 22.01.2003 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

"Vi har mottatt Deres brev av 19.09.02 med høringsuttalelser som vi får anledning til å kommentere. Vedlagt brevet fulgte 9 høringsuttalelser:

vedtak i planutvalget 28.08.02
vedtak i kommunestyret 05.09.02
brev av 22.08.02
brev av 03.09.02
brev av 21.08.02
brev av 02.08.02
brev av 19.07.02
brev av 22.05.02
brev av 30.08.02

brev av 18.10.02
brev av 20.10.02
brev av 20.10.02
brev av 09.10.02

Vi har gått gjennom de tilsendte høringsuttalelsene og kommentert en del av de synspunkter som er kommet frem fra den enkelte part. Våre kommentarer er redigert i ett oppsett med høringsuttalelsen i en kolonne og med våre kommentarer i kolonnen ved siden. Det viser seg at det er mange temaer som går igjen i brevene og vi har derfor funnet det hensiktsmessig å sette opp et brev hvor våre kommentarer redigeres etter temaer i søknad / høring.

Kolstrømmfjord dam - anleggets tekniske tilstand

Bakgrunnen for midlertidig nedlegging av reguleringen

Froland kommune hevder at i de 12 – 14 siste årene har det skortet på vedlikehold og overholdelse av konsesjonsvilkårene.

Damanlegget med luker ble bygd i slutten av 1950-årene og lukene måtte betjenes manuelt og viste seg med årene å være tungvinte å operere og krevde mye vedlikehold. På slutten av 1980-årene var lukene i dårlig tilstand slik at en måtte vurdere en utskifting eller nybygging. På denne tiden vurderte daværende eier en utbygging av Skripeland kraftverk som ville kreve ny dam og moderne luker. NVE ga i brev av 04.12.1990 tillatelse til midlertidig å nedlegge reguleringen. Etter denne tid har eieren ikke utnyttet reguleringen i påvente av en avklaring om planene for vassdraget. Avklaringen har trukket ut i tid på grunn av den usikkerhet en har hatt ved bl.a. eierskifte.

Tillatelse og reguleringsreglement

I høringen er det påstått at regulanten ikke har overholdt konsesjonsvilkårene og manøvreringsreglementet helt tilbake fra reguleringen ble vedtatt.

Konsesjonen av 22. mars 1957 fastsatte reguleringsgrensene i blant annet Kolstrømmmagasinet og Hanefossmagasinet og det ble ikke lagt begrensninger i utnyttelsen av reguleringen. Det refereres fra tiltaksskjønn (sak nr. 14 – B – 1957) side 11

”Retten viser til skjønnsforutsetningene. Under disse forhold må retten legge til grunn at A.K.E. kan utnytte reguleringstillatelsen etter eget behov innenfor de konsesjonsbetingelsene, manøvreringsreglementet og skjønnsforutsetningene fastlagte grenser. Man må regne med at A.K.E. vil utnytte magasinene i kraftproduksjon i den utstrekning det kan få avsatt kraften.”

Ekspropriasjonsskjønn (sak nr. 14 B 1958) side 22 under 2. Reguleringen

”Reguleringen skal tjene kraftproduksjonen, og retten må gå ut fra at A.K.E. innenfor de fastlagte grenser til en hver tid kan komme til å

gjennomføre reguleringen ut fra hensynet til mest mulig lønnsom produksjon.”

Fortsatt regulering

Det er kommet flere uttalelser om fortsatt regulering med forskjellige tekniske løsninger men med nytt manøvreringsreglement. Et alternativ er en fast terskel med luke som betjenes når det finnes ønskelig av hensyn til fiskeforvaltningen eller for å senke vannstanden ved arbeider i fjorden.

Vi vil ikke anbefale en slik løsning hvor ansvar for drift og betjening kan bli uklart med forskjellige brukere. Det er også foreslått å bruke en regulerbar terskel men med nytt manøvreringsreglement. Etter hva vi forstår, skal det reguleres med sikte på å holde et mest mulig fast vannivå. En slik regulering har ikke noen verdi i kraftproduksjonen men krever likevel store investeringer i dam og luker. Vi vil derfor ikke gå inn for en slik løsning. Dersom reguleringen skal opprettholdes, må manøvreringsreglementet fra 1957 fortsatt gjøres gjeldende.

Massetransport og oppgrunning

Fra flere høringsinstanser blir det fremmet krav om fjerning av løsmasser i vassdraget.

Før vassdraget ble regulert, hadde sedimenttransport gitt store landskapsmessige påvirkninger i form av deltaområder ved Steane og ved Vågsdal hvor sidevassdragene munner ut i hovedvassdraget. Erfaringene etter oppmudringen som er blitt utført i Lislevatn i Uldalsvassdraget, tilsier at slike tiltak må vurderes nøye på forhånd også i en samfunnsøkonomisk sammenheng. Den omsøkte terskel vil heve lavvannstanden og derved gjøre det lettere å komme frem med båt både på de grunne partiene og gjennom Kolstrømmen. Sedimentering i reguleringsbassenget har ingen praktisk betydning for vannstanden eller for maksimal flomstigning som det er påstått fra høringsinstanser. Vi mener forøvrig at oppgrunningen i det vesentlige berører forholdet til grunneierne i området og derfor må vurderes i forhold til de skjønn som foreligger ved konsesjonen.

Lekkasje i Kolstrømmfjord dam

I høringen er det fremmet krav om at terskelen må være tett. Det er ikke rapportert noen skade eller problemer som følge av lekkasjene.

Ved damstedet er det en ur av grove blokker på vestsiden som gir lekkasje utenom dammen. Det er gjort forsøk på å tette dette ved injisering men med liten virkning. Ved bygging av en eventuell terskel, vil en søke å begrense lekkasjen. Ved liten vannføring har det hendt at vannstanden ved dammen har kommet under LRV. Det er foretatt avlesninger over en årrekke ved dammen men på de siste 5 år er det kun registrert en enkelt ”undermåler” med vannstand 3 cm under LRV. Ved Vågsdal bru har vi en målestasjon, men her er det ikke registrert vann-

stand under LRV. Denne målestasjonen er mer representativ for hele Kolstraummagasinet og "undermålere" kan derfor ikke ha noen praktisk betydning.

Isforholdene

Det ble skjønnet for isforholdene i 1957 og de fremsatte krav må vurderes i forhold til dette. Vi viser forøvrig til NVE, Oppdragsrapport B – 4 / 2002 som tar for seg virkninger av reguleringene på isforholdene på strekningen fra Risdal (Steane) til Hanefossmagasinet.

Fra denne rapporten s. 13 refereres:

"Fra 1990 har Kolstraumen dam stått åpen, og vannstanden i magasinet har derved vært lavere enn i de foregående år, noe som generelt har svekket isen. Det er nå søkt om nedlegging av Kolstraumen dam og bygging av en terskel med fast overløp 1,1 m over nåværende LRV. Den høyere vannstanden i forhold til de senere år (etter 1990) vil medføre mer stabile isforhold under ellers like meteorologiske og hydrologiske forhold. En må kunne forvente at mulighetene til å bruke isveiene igjen øker noe."

Virkning av regulering i Kolstraumfjord på forholdene i Hanefossmagasinet

I høringsuttalelsene påstås det at etter nedleggingen av reguleringen i Kolstraummagasinet har vannstanden variert mer enn forutsatt i Hanefossmagasinet.

Vi har gjennomgått våre data for vannstand i Hanefossmagasinet fra de siste 25 år og det viser at de maksimale utslag i vannnivå ser ut til å variere mye fra år til år. Dataene er behandlet statistisk og viser at middelvannstand pr. år har sunket fra 70,20 i 1975 til 69,90 i 2001. (HRV = 71,00, LRV = 63,00 lokalt grunnlag). Standardavviket har i alle år vært 0,9 m, dvs. at vannstanden i 67 % av tiden gjennom årene har vært innenfor middelverdien \pm ca 0,9m. Gjennomsnittlig vannstandsending fra en dag til neste dag har øket fra 5-10 cm til om lag 20 cm. Nedleggingen av reguleringen i 1990 har ikke medført registrerbare endringer i Hanefossmagasinet, det vil si at utviklingen i perioden 1975 – 1990 ble videreført i årene etter 1990. Vi kan derfor konkludere at de registrerte endringene har skjedd over en årrekke, sannsynligvis i det vesentlige som et resultat av klimatiske forhold, nedbør og flomsituasjoner.

Steaneområdet

Flere høringsinstanser ønsker at de miljømessige konsekvensene for Steaneområdet blir nærmere undersøkt.

Fra DN håndbok nr. 13 – 1999 siteres følgende utsnitt som beskrivelse av Steaneområdet:

"Steane er et verdifullt naturområde først og fremst på grunn av områdets kvartærgeologi og interessante deltalandskap ved samløpet av

Skjeggedalsåna og Vatnedalselva. Landskapet er flatt og preges av våtmarksområder og lave terrasser, og ligger mellom 160 og 170 m over havet. Deltaområdet består av meandrende elvesystemer og flomdammer. Flomdammene er betydelig flompåvirket i perioder."

For å illustrere virkningene av den foreslåtte terskel, har regulanten satt ut høyder i marka som viser hvordan vannstanden er ved liten vannføring og ved flom. Det er disse parametre som er av stor betydning for miljøet i våtmarksområdet. Om sommeren med liten vannføring, vil vannstanden heves ca. 0,5 – 0,7 m i forhold til dagens nivå, mens flomstigningen blir den samme. På denne bakgrunnen vil vi hevde at det er de naturlige svingninger i klima og nedbør som er avgjørende for forholdene i Steaneområdet. Den foreslåtte terskel vil ikke gi merkbare endringer i miljøforholdene og forsøk med forskjellige terskelhøyder vil følgelig ikke gi signifikante utslag. Fra høringsinstanser er det fremmet krav om en ny regulering med et stabilt vannnivå. Et nytt regime med fast vannstand, vil sannsynligvis virke negativt på Steaneområdet.

Illustrasjon av virkningene av omsøkt tiltak

Krav om ytterligere konsekvensutredninger og analyser.

Langs vassdraget har utbygger satt ut høydemerker som viser vannivået ved alternative terskelhøyder. Dette ble vist og forklart under befaringen 7. september 2001 med de berørte parter. Vi mener dette viste virkningen av de aktuelle terskelhøyder og at det derved ikke skulle være behov for ytterligere illustrasjon på kart eller fotos. Miljøundersøkelser med varierte terskelhøyder, vil ikke gi bedre beslutningsunderlag, men utsettelse og økte kostnader. Helt andre praktiske data vil være avgjørende ved vurderinger så som dybdeforhold, strømforhold, sommervannstand, flomvannstand mv. som er behandlet i rapport fra Norconsult. Disse forhold regner vi er godt nok belyst i vår søknad til at det kan tas en avgjørelse i saken.

Tømmerfløtning

Fellesfløtningen i Tovdalsvassdraget sier i sin kommentar at

"I det man forutsetter at Kolstraum dam neppe kommer til å bli gjenoppbygd, anser vi tømmerfløtning i dette området som en avsluttet epoke."

Det blir samtidig satt frem krav om nytt skjønn og krav om bygging av skogsbilveger i området rundt Hanefossmagasinet.

Utbygger viser til tiltaksskjønn og ekspropriasjonsskjønn som ble avholdt i 1957 – 58 og mener det er gitt erstatning for endrede forhold som utbyggingen medførte. En fast terskel vil

ikke føre til forhold som går ut over de skjønnsforutsetninger som lå til grunn i 1957 – 58.

Fiskeforvaltning

I flere uttalelser er det etterlyst større medvirkning fra regulanten i fiskeforvaltningen. Regulanten deltar aktivt i arbeidet med å opprettholde en fiskestamme i dette vassdraget. Vi har pålegg om årlig utsetting av fisk i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning (DN) og fiskeforvalter i Aust-Agder Fylke og har foretatt prøvafiske for å undersøke reproduksjonsevne og vekstvilkår. Forøvrig er utslippspålegg for fisk til stadig revisjon av DN og Fylkesmannen i Aust-Agder. Da reguleringen ble etablert, ble det gitt erstatning for fiske og det er vel rimelig å forvente en bedring i fiske ved nedlegging av reguleringen.

Kulturminner / tømmerfløtningsanlegg

Fra Aust-Agder fylkeskommune er det kommet ønske om å beholde en større frittstående murt steinpillarsom står igjen fra det gamle fløtningsanlegget like oppstrøms dammen. Dersom forholdene tillater det, har vi ikke noe imot at denne blir stående. Det er nødvendig å vurdere strømningsforholdene og steinpillarens tilstand/stabilitet.

Konklusjon

Vi kan ikke se at de innkomne høringsuttalelsene har gitt grunnlag for endring i vårt syn på hvordan forholdene i Kolstraummagasinet best kan ivaretas etter en eventuell nedlegging av reguleringen. En fast terskel med høyde 1,1 m, vil gi vesentlig bedring i fremkomstmulighetene i vassdraget som dokumentert i vår søknad. Samtidig vil denne løsningen etter vår vurdering, gi en naturlig variasjon i vannstanden som miljøet krever, spesielt i Steaneområdet.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Agder Energi Produksjon AS (AEP) er et heleid daterselskap av Agder Energi AS. Agder Energi AS ble vedtatt opprettet i juni 2000 som en fusjon av Aust-Agder Energi AS (tidligere Arendal kommunale elektrisitetsverk og Agder Energi), Kristiansand Energiverk AS og Vest-Agder Energiverk DA. Selskapet eies i dag av de 30 kommunene i Agder pluss Statkraft.

Eksisterende forhold i vassdraget

Kolstraumfjorden ligger i nedre del av Uldalsvassdraget som er en sidegren i Tovdalsvassdraget. Uldalsvassdraget er regulert med hensyn på Hanefoss kraftstasjon som har en midlere årlig produksjon på

116 GWh. Det er etablert følgende seks reguleringsmagasiner: Høvringen (8 m), Vikstølen (16 m), Ljøsevatn (3 m), Kolstraumfjord (2,72 m), Hanefoss (8 m) og Eptevann/Homstølvatn (21,4 m og 11,5 m). De fem første ble etablert i medhold av konsesjon gitt 22.03.1957 og det siste i medhold av konsesjon gitt 01.08.1969. Hanefossmagasinet er også inntaksmagasin for Hanefoss kraftstasjon som har utløp i Herefossfjorden. Konsesjonene ble gitt til daværende Arendal kommunale elektrisitetsverk som nå etter fusjoner er inngått i Agder Energi.

Kolstraumfjordmagasinet er blitt til ved oppdemming av Mjåvassfjord, Vågsdalfjord og Kolstraumfjord. Mellom Vågsdalfjorden og Kolstraumfjorden er et trangt parti, Kolstraumen, som skaper en sterk strøm og som virker oppstuvende. Helt i nordenden av magasinet er Steane, et deltalandskap rundt samløpet av Skjeggedalsåna og Vatnedalselva. Steane er et viktig hekke- og trekkområde for ender og vadefugler. Området er pekt ut som regionalt viktig gjennom den kommunale naturtypekartleggingen.

Kolstraumsfjordmagasinet har et volum på 8,6 mill.m³. Det uregulerte tilsiget er på 433 mill.m³, dvs. en magasinprosent på ca. 2. Vannføringen ut av Kolstraumsfjorden varierer vanligvis mellom 5 m³/s og 60 m³/s med en midlere avrenning beregnet til 19,6 m³/s. Middelflom er antatt å ligge på ca. 40 m³/s.

Sakens bakgrunn

Den første dammen ved utløpet av Kolstraumfjorden ble anlagt av Fellesfløtingen i Tovdalsvassdraget etter tillatelse gitt ved kgl.res. 19.06.1931. I 1960 ble dagens dam bygd rett nedstrøms den tidligere fløtingsdammen.

Kolstraumfjordmagasinet har i begrenset grad vært brukt som reguleringsmagasin. Etter 30 års drift var dammen ikke lenger tidsmessig, bl.a. fordi den ligger avsides uten vegforbindelse og lukene er tungvinte å regulere. Den tilfredsstilte heller ikke kravene til sikkerhet. Dersom den fortsatt skulle brukes måtte det til full ombygging med fjernstyrte luker. NVE aksepterte i brev av 04.12.1990 at rehabilitering av dammen kunne utsettes inntil videre, forutsatt at alle lukene sto åpne. Etter dette har lukene stått åpne. NVE underrettet konsesjonæren i brev av 03.03.1999 om at dersom dammen skulle rehabiliteres og reguleringen gjenopptas, måtte det søkes om ny tillatelse til å regulere Kolstraumfjordmagasinet fordi dammen hadde vært ute av funksjon i over 5 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 3, nr. 1. Alternativt måtte det søkes om å nedlegge dammen/reguleringen og å endre manøvreringsreglementet, jf. post 1 i vilkårene for kgl.res. 22.03.1957, vassdragsloven § 116 og § 12, nr. 12 i vassdragsreguleringsloven. AEP har valgt å søke om nedlegging.

Nedleggingsplanen

AEP søker om at Kolstraumfjordmagasinet, som har en reguleringshøyde på 2,72 m mellom laveste regulerte vannstand (LRV) på kote 158,18 og høyeste regulerte vannstand (HRV) på kote 160,9, tas ut av bruk som reguleringsmagasin.

Den omsøkte planen går ut på å bygge en fast terskel straks ovenfor dagens reguleringsdam. Terskelen får et overløp på kote 159,28, dvs. 110 cm over dagens LRV eller 162 cm under dagens HRV.

Den gamle damkonstruksjonen med bruforbinding og rekkverk opprustes og beholdes, men dagens luker og stålkonstruksjon demonteres og transporteres bort.

NVEs kommentarer til og vurderinger av konsesjonsøknaden

Søknad ble lagt ut til offentlig høring mars 2002. Før søknaden ble ferdigstilt, ble det 07.09.2001 gjennomført en befaring i magasinområdet med påfølgende møte i Vegusdal. Representanter for de to kommunene, fylkemannen, grunneierne, fellesfløtingen, AEP og NVE deltok.

Vurdering av andre

Høringsuttalelsene til søknaden er referert foran og nedenfor gis en oppsummering av hovedkonklusjonene i uttalelsene.

Birkenes kommune går mot at AEP gis anledning til nedlegging av regulering av Kolstraumfjorden som beskrevet i foreliggende søknad. Kommunen ønsker en stabil vannstand på høyere nivå enn dagens LRV, men hvilket nivå dette skal være er ikke godt nok utredet eller begrunnet. Det bør imidlertid være mulighet til å regulere vannstanden noe slik at det kan gi muligheter til å finne fram til optimal normalvannstand, effektivisere fiskekultiveringen og redusere mengden krypsiv.

Froland kommune ønsker en stabil minstevannføring på et høyere nivå enn dagens (LRV), men hvilket nivå dette skal være er ikke godt nok utredet eller begrunnet. Ut over dette er det ønske om å kunne regulere vannstanden noe slik at det kan gi muligheter til å finne fram til optimal normalvannstand og effektivisere fiskekultiveringen.

Fylkesmannen i Aust-Agder støtter kommunenes synspunkter og går inn for at den eksisterende dammen i Kolstraumfjorden erstattes med en ny terskel med mulighet for regulering av vannstanden. For øvrig mener fylkesmannen at en regulering kan gi bedre muligheter for å ivareta de allmenne interessene med hensyn til bruk av båt eller andre former for friluftsliv. Estetisk vil en regulering kunne bidra til å holde en mer gunstig vannstand.

Aust-Agder fylkeskommune vil ikke motsette seg at søknaden om nedlegging av reguleringen av Kolstraumfjordmagasinet blir imøtekommet. Fylkes-

kommunen vil imidlertid sterkt anmode om at rivingen av stenpillaren fra den gamle fløtingsdammen blir vurdert på nytt.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) anbefaler at den eksisterende Kolstraumdammen bygges om med en variabel luke, alternativt en permanent terskel. Et ad hoc (tidsavgrenset) flerbruksutvalg bør opprettes bestående av blant andre grunneiere, miljømyndigheter og regulanten som i samråd kan fastsette den optimale vannstanden ut ifra en helhetsvurdering basert på ytterligere miljøundersøkelser.

Uldalsvassdragets fiskerlag mener forholdene i hele vassdraget må utredes. Når det gjelder Kolstraumfjordmagasinet mener laget at en terskel vil være den beste løsningen. Terskelhøyden kan føre til endret regulering av elvene Hovlandselva og Vatnedalselva, samt Hanefossmagasinet. En terskel vil bare være en god løsning dersom den fører til en balansert regulering i vassdraget for øvrig. I tillegg må det gjøres tiltak for at en kan holde abborbestanden på et lavt nivå, slik at det blir balanse mellom artene og ørretstammen kommer opp på et nivå som er i samsvar med fiskerlagets målsettinger. En terskel må være biologisk riktig og den må ikke føre til en endring i reguleringen av Hanefossmagasinet. En terskel bør være 1 m ± 20 cm og den bør kunne reguleres.

Fellesfløtingen i Tovdalsvassdraget omtaler ulemmene med reguleringen i hele vassdraget generelt og tømmerfløting og isveier spesielt. Å la vannmengden fra nedslagsfeltet til Kolstraumfjorden gå uregulert ned til Hanefossmagasinet vil forårsake langt hyppigere vannstandsvariasjoner i dette magasinet enn tidligere. På denne bakgrunn kreves nytt skjønn og en ny konsekvensutredning.

Grunneierne langs Kolstraumfjordmagasinet ved sin advokat Kraft peker på de negative konsekvensene reguleringen har hatt for Kolstraumfjorden. I forbindelse med nedleggingen krever grunneierne oppmudring i magasinet. De krever at ny vannstand etableres på kote 158,88 som er 70 cm over nåværende LRV og ikke som omsøkt på kote 159,28 som anses som uakseptabelt. Videre må den nye dammen bygges med tappeluke slik at det blir mulig å foreta mudringsarbeider, reparasjonsarbeider og fiskepleie. Videre kreves det at Kolstraumen utvides i bunn og sider og at det utbetales et engangsbeløp fra Agder Energi til fordeling blant grunneierne rundt magasinet.

Grunneierne nedstrøms Kolstraumfjordmagasinet ved sin advokat Kjølstad har i lang tid vært misfornøyd med forholdene i vassdraget og mener at både konsesjonsvilkårene for den opprinnelige reguleringen og manøvreringsreglementet har vært brutt i en rekke sammenhenger i den tiden som har gått siden regulering ble vedtatt. Grunneierne er derfor av den oppfatning at dersom nedlegging av dammen skal tillates, må det forutsettes at de ska-

der og ulemper som har oppstått for dem fram til nå, og i forbindelse med nedleggingen, må fastsettes ved skjønn. Grunneierne ønsker også at det blir satt som forutsetning at det blir satt i verk tiltak for å moderere de ulemper som oppstår, og de vil også ha erstatning som følge av en eventuell nedlegging.

NVEs vurdering og konklusjon

Ingen ønsker en gjenopptakelse av reguleringen. Det berørte vassdragsavsnittet vil imidlertid fortsatt være en del av den regulerte delen av vassdraget som er underlagt eksisterende konsesjoner. En fullstendig tilbakeføring til naturlig tilstand lar seg derfor ikke gjøre. Alle som har uttalt seg ønsker også en stabil vannstand litt over dagens LRV. NVE oppfatter det derfor som eneste ønskelige alternativ at reguleringen opphører og at nåværende reguleringsdam erstattes av en terskel.

Uttalelsene går i hovedsak ut på om det skal være luke i terskelen og hvor høy terskelen skal være. Dessuten stilles det en del krav om tiltak og erstatninger for bl.a. tidligere skader.

Terskel eller regulerbar dam

Bakgrunnen for søknaden om nedlegging er at investeringene ved å bygge ny dam med reguleringsluker blir store og at tilsyn og drift blir kostbart, samtidig som nytten av reguleringen er begrenset. AEP har derfor i sine kommentarer til uttalelsene opplyst at dersom det fortsatt skal være dam med reguleringsmuligheter, må reguleringen i henhold til nåværende manøvreringsreglementet gjøres gjeldende.

Begrunnelsene for ønsket fra distriktet om at den nye terskelen skal ha luker, er bl.a. hensynet til fiskekultivering, arbeider i vannet, redusere mengden krypsiv og muligheter til å finne fram til en optimal vannstand.

Til dette vil NVE bemerke at kostnadene ved å installere luker i terskelen neppe står i noe rimelig forhold til ev. nytte ved fiskekultivering. Det vil også kunne bli problematiske ansvarsforhold dersom regulanten skulle ha ansvaret for dammen, mens reguleringen skulle gjøres med hensyn på andre brukere. Når det gjelder usikkerheten om hvorvidt den valgte terskelhøyden er den mest optimale, vil vi vise til at det for en ev. nedleggingstillatelse kan settes som vilkår at NVE kan pålegge eier å endre terskelhøyden eller terskelutformingen dersom senere undersøkelser skulle vise at det kan være ønskelig.

Terskelhøyden

Det er søkt om å etablere en terskelhøyde på 110 cm over nåværende LRV eller 162 cm under HRV. Dette er den høyden som søker antar ivaretar flest brukerhensyn.

Det er et alminnelig ønske om en vannstand litt over dagens LRV. Grunneierne langs Kolstraumsfjordmagasinet mener det ikke er akseptabelt med en høyde på 110 m over dagens LRV og mener det bør være 70 cm. Andre som har uttalt seg mener at saken er for dårlig utredet til at en eksakt høyde kan bestemmes.

Vi minner om at saken dreier seg om å bestemme høyden på en terskel som gir vannstander innenfor det som er nåværende LRV og HRV, noe som uansett vil gi bedre miljømessige forhold enn en gjenopptakelse av reguleringen. NVE mener det er gjort grundig forarbeid før søknaden ble utarbeidet og sendt på høring. Norconsult har på oppdrag for AEP utført vannlinjeberegninger med alternative terskelhøyder på fra 30 – 150 cm over dagens LRV og ved ulike vannføringer. Resulterende vannstand er beregnet på mange profiler i vassdraget. Noen av disse vannstandene ble merket av i terrenget forut for befaringen og møtet 07.09.2001 da resultatene fra beregningene ble presentert (før søknaden ble endelig utformet). Merkene ble stående ute i lengre tid. Konsesjonæren hadde også tidligere presentert deler av resultatene for berørte grunneiere.

Med en terskel på 110 cm over LRV blir vannstanden hevet tilsvarende i hele magasinet, men bare ved lave vannføringer. Det er mange trange partier i magasinet som virker oppstuvende og til dels bestemmende for vannstanden. Betydningen av valgt høyde på terskelen avtar derfor med stigende vannføring. Vannstanden øker med stigende vannføring. Den øker mest nedenfor Kolstraumen og økningen avtar oppover magasinet. Straks nedenfor damstedet er det et trangt parti som virker sterkt oppstuvende. Ved store flommer vil det være dette som bestemmer vannstanden oppover i magasinet. Valg av terskelhøyde har følgelig ingen betydning for vannstanden ved store flommer. Med en terskelhøyde som omsøkt vil vannstanden straks oppstrøms Vågsdals bro stige med hhv. 93, 49 og 3 cm ved vannføringer på respektive 5, 40 og 200 m³/s i forhold til vannstanden ved tilsvarende vannføringer i dagens situasjon.

Ved Steane vil vannstandstigningen være noen cm mindre. Ved vannføringer mellom 5 m³/s og 40 m³/s er vannstanden beregnet til å variere fra kote 159,50 til 160,55. I dagens situasjon varierer den fra kote 158,66 til 160,12. Steaneområdet ligger mellom kotene 160 og 170 og berøres følgelig lite av endringen ved normale vannføringer og valg av terskelhøyde vil i praksis ikke innvirke på flomvannstander. NVE kan derfor ikke se at valg av terskelhøyde vil ha nevneverdig betydning for dette området.

Som påpekt av de som har uttalt seg, har det vært betydelig erosjon i de ovenforliggende magasinene, noe som har resultert i bl.a. tilslamming i Kolstraumsmagasinet. Et resultat av dette er at båttre-

fikken er hemmet. En terskelhøyde på 110 cm over LRV vil forbedre denne situasjonen. Høyden på terskelen vil ha mest å si for vannstanden ved lave vannføringer og da mest for vannstanden i nederste del av magasinet.

En terskel som omsøkt vil også føre til redusert vannhastighet gjennom magasinet og dermed mer stabile isforhold. Det vil også redusere vannhastigheten gjennom Kolstraumen og dermed bedre mulighetene for båttrafikk gjennom denne strømmen.

En så pass høy terskel som 110 cm over nåværende LRV ivaretar landskapsbildet, båttrafikken og vil bedre isforholdene. NVE er derfor av den oppfatning at denne terskelhøyden i rimelig grad ivaretar allmennhetens interesser.

Øvrige kommentarer

Da vannføringen i så stor grad er med på å bestemme vannstanden i vannene som magasinet er sammensatt av, finner vi ikke å ville anbefale en prøveperiode eller at det etableres noe flerbruksutvalg. Vi tror ikke at en prøveordning vil tilføre saken nevneverdig ny kunnskap som kan ha betydning for valg av terskelhøyde. Vi er også av den oppfatning at det er ønskelig at endelig avslutning av saken ikke utsettes i ytterligere flere år. Vi viser igjen til at NVE kan gis hjemmel til å endre terskelhøyden eller utformingen av terskelen dersom det mot formodning skulle være ønskelig.

Grunneierne (både langs Kolstraumsfjordmagasinet og nedenfor), Uldalssvassdragets fiskerlag og Fellesfløtingsforeningen både langs Kolstraumsmagasinet og nedenfor er opptatt av skadene reguleringen har påført hele vassdraget, i første rekke på grunn av erosjon/tilslamming, og det kreves nye skjønn. Det hevdes også at det reguleres annerledes enn det som var forutsetningen for skjønnene som har blitt avholdt. Det er NVEs oppfatning at erstatningsforhold og skjønn ikke vedkommer konsesjonsmyndighetene. Dette er forhold som må løses mellom de berørte parter. Vi kommenterer derfor ikke dette noe nærmere her.

I et par av uttalelsene hevdes det at nedleggingen og valg av terskelhøyde kan føre til endret regulering av vassdraget for øvrig. Til det vil NVE bemerke at Kolstraumsfjordmagasinet er svært lite i forhold til det uregulerte tilsiget og det har heller aldri fungert godt som magasin. Siden det nå har stått uregulert i flere år, er det liten grunn til å tro at ned-

leggingen kan føre til noen endringer i forhold til dagens situasjon i vassdraget for øvrig.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene vil NVE anbefale at det gis tillatelse til å legge ned reguleringen av Kolstraumsfjordmagasinet og at reguleringsdammen blir erstattet med en terskel som omsøkt. Vi foreslår at det settes som vilkår for dette at NVE senere kan gi pålegg om at høyden og formen av terskelen skal endres dersom det viser seg at det kan være gunstig.

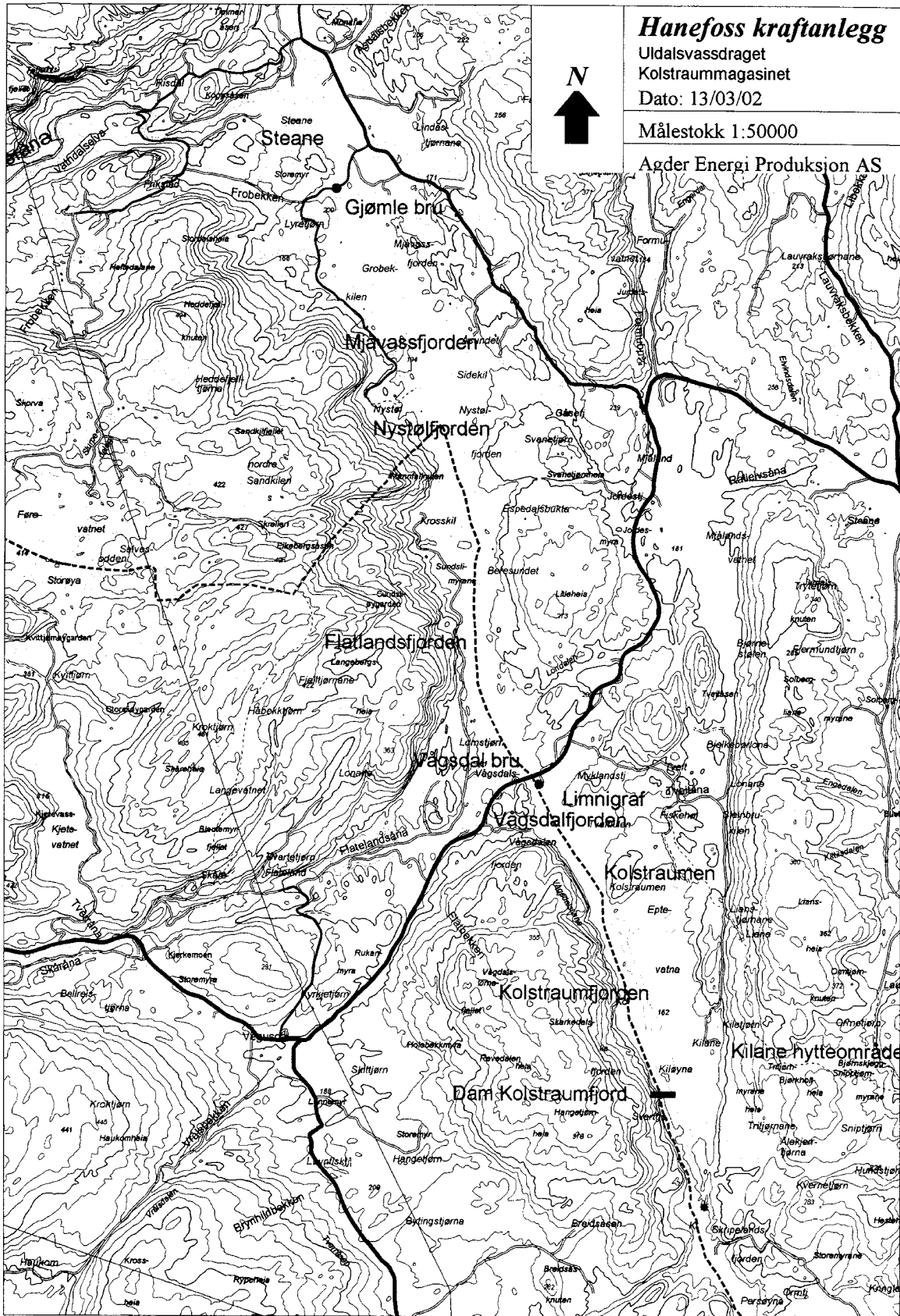
På denne bakgrunn foreslår vi også at manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. 01.08.1969 endres tilsvarende ved at Mjåvassfjord, Vågsdalfjord og Kolstraumsfjord tas ut av tabellen over reguleringer.

Kommentarer til vilkårene

Selv om Kolstraumsfjordmagasinet blir nedlagt som reguleringsmagasin vil vassdragsavsnittet fortsatt påvirkes av de ovenforliggende reguleringsmagasinene og følgelig være en del av det regulerte vassdraget. Vilkårene for konsesjonene gitt ved kronprinsregentens res. av 22. mars 1957 og kgl.res. av 1. august 1969 vil dermed fortsatt gjelde på strekningen. Dessuten vil AEP også stå som eier og ansvarlig for den nye terskelen.

Ifølge vilkår 17 for konsesjonen av 22.03.1957 skal NVE godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidet blir startet opp. I denne prosessen vil den eksakte plasseringen av terskelen bli bestemt. Hvorvidt det er nødvendig å fjerne stenpillaren, som er omtalt av fylkeskommunen, kan da bli vurdert på nytt.

Når det gjelder måling av minstevannføringer og reguleringshøyder, som er tatt opp av grunneierne nedenfor magasinet, er dette noe som pålegges gjennom eksisterende vilkår. Reguleringsgrensene skal merkes ifølge manøvreringsreglementet og NVE har utarbeidet et forslag til pålegg om målestasjoner for minstevannføring. Det endelige pålegget vil bli gitt etter at denne nedleggingssaken er avgjort. Videre har NVE gitt generelt pålegg til alle regulanter og kraftverkseiere om merking av reguleringsgrenser i magasin og nivå for minstevassføring. Merkingen skal bestå av opplysningsskilt som gjør rede for de reguleringsbestemmelsene som gjelder og de skal være godt synlig for allmennheten. Det er også gitt generelt pålegg om å etablere sikringstiltak, herunder merking av usikker is."

III Høringsinstansenes merknader

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring til berørte kommuner, fylkeskommunen og Miljøverndepartementet.

Froland kommune har i brev av 02.02.04 følgende merknad:

"Froland kommune observerer at NVE i sin innstilling til nedleggelse av Kolstraumsfjorden har tatt minimalt hensyn til høringspartenes uttalelser.

Froland kommune synes dette er beklagelig når flere av høringspartene gir samme klare signal for et videre vannregime i Kolstraumsfjorden."

Birkenes kommune har i telefonsamtale den 16.02.04 opplyst at kommunen ikke har ytterlige merknader i saken.

Aust-Agder fylkeskommune har i brev av 19.01.04 følgende merknad:

"Aust-Agder fylkeskommune viser til tidligere uttalelse av 18.10.02 om at fylkeskommunen ikke vil motsette seg at søknaden om endring av vassdragskonsesjonen for Uldalsvassdraget fra 1957 blir imøtekommet.

Vi viser imidlertid spesielt til at vi ønsker fornyet vurdering av behovet for å rive den store frittliggende murte steinpillaren. Ut fra kulturminnehensyn er det ønskelig at denne blir bevart, om nødvendig etter reparasjoner/vedlikehold. Den utgjør et viktig fysisk minne fra tømmerfløtingen som var en viktig del av tidligere næringsaktivitet i vassdraget."

Miljøverndepartementet har i brev av 15.12.03 uttalt:

"Vi har ingen merknader til NVEs innstilling."

IV Olje- og energidepartementets merknader

Bakgrunn

Kolstraumsfjorden ligger i nedre del av Uldalsvassdraget som er en sidegren i Tovdalsvassdraget. Uldalsvassdraget er regulert. Hanefoss kraftstasjon har en midlere årlig produksjon på 116 GWh. Det er etablert følgende seks reguleringsmagasiner: Høringen (8 m), Vikstølen (16 m), Ljosevatn (3 m), Kolstraumsfjord (2,72 m), Hanefoss (8 m) og Eptevann/Homstølvatn (21,4 m og 11,5 m). De fem første ble etablert i medhold av konsesjon gitt 22.03.1957 og det siste i medhold av konsesjon gitt 01.08.1969.

Kolstraumsfjordmagasinet har i begrenset grad vært benyttet som reguleringsmagasin. Etter 30 års drift var ikke lenger dammen tidsmessig, blant annet fordi den ligger avsides uten vegforbindelse og lukene er vanskelige å regulere. Dammen tilfredstilte heller ikke kravene til sikkerhet. I brev av 4.12.1990 aksepterte NVE at rehabilitering av dam-

men kunne utsettes inntil videre, forutsatt at lukene i dammen sto åpne.

I brev av 03.03.1999 underrettet NVE konsesjonæren om at det enten måtte søkes om ny tillatelse til å regulere Kolstraumsfjordmagasinet fordi dammen hadde vært ute av drift i over 5 år, eller søkes om å legge ned reguleringen. Agder Energi Produksjon (AEP) valgte å søke om nedlegging.

AEP er et heleid datterselskap av Agder Energi AS. Agder Energi AS ble vedtatt opprettet i juni 2000 som en fusjon av Aust-Agder Energi AS (tidligere Arendal kommunale elektrisitetsverk og Agder Energi), Kristiansand Energiverk AS og Vest-Agder Energiverk DA. Selskapet eies i dag av de 30 kommunene i Agder med 54,5 % og Statkraft med 45,5 %.

Søknaden

AEP søker i brev av 13.03.02 om at Kolstraumsfjordmagasinet, som har en reguleringshøyde på 2,72 m mellom laveste regulerte vannstand (LRV) på kote 158,18 og høyeste regulerte vannstand (HRV) på kote 160,9, tas ut av bruk som reguleringsmagasin og nedlegges.

Den omsøkte planen går ut på å bygge en fast terskel straks ovenfor dagens reguleringsdam. Terskelen får et overløp på kote 159,28, dvs. 110 cm over dagens LRV eller 162 cm under dagens HRV.

Den gamle damkonstruksjonen med bruforbindelse og rekkverk opprustes og beholdes, men dagens luker og stålkonstruksjon demonteres og transporteres bort.

NVEs innstilling

NVE anbefaler at det gis tillatelse til å legge ned reguleringen av Kolstraumsfjordmagasinet og at reguleringsdammen blir erstattet med en terskel som omsøkt. NVE tilrår at det settes som vilkår for dette at NVE senere kan gi pålegg om at høyden og formen av terskelen skal endres dersom det viser seg at det kan være gunstig.

Olje- og energidepartementets vurdering

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 21 nr. 2 at nedleggelsen av et reguleringsanlegg krever tillatelse av Kongen. Etter lovens § 21 nr. 3 følger det at regulanten kan pålegges vilkår ved en nedleggelse for å avverge fare og skade for omgivelsene ovenfor og nedenfor anlegget.

Etter Olje- og energidepartementets oppfatning må loven forstås dithen at det skal gis tillatelse til nedleggelser med mindre det er særlige grunner som taler i mot og disse ikke kan avbøtes ved å sette vilkår for nedleggelsestillatelsen. En slik forståelse er i tråd med bestemmelsen om nedleggelse av vassdragsanlegg i vannressursloven § 41.

I likhet med NVE vil departementet tilrå at det blir gitt tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til

å legge ned reguleringen av Kolstraumfjorden og at reguleringsdammen blir erstattet av en fast terskel med høyde 110 cm over nåværende LRV.

Manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. 01.08.1969 tilrås endret tilsvarende.

NVE har forutsatt at det blir satt som vilkår for nedleggelsestillatelsen at NVE senere kan gi pålegg om at høyden og formen på terskelen skal endres dersom det viser seg å være gunstig. Departementet slutter seg til dette vilkåret som etter departementets syn tar hensyn til de høringsinstansene som har vært kritiske til valg av terskelhøyde. Når det gjelder den store frittliggende murte steinpillaren, viser departementet til at NVE har anbefalt at vurderingen av om denne må fjernes kan tas i forbindelse med detaljplanleggingen. Departementet slutter seg til dette.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14.12.1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Agder Energi Produksjon tillatelse til å legge ned reguleringen av Kolstraumfjorden i Uldalsvassdraget i Birkenes og Froland kommuner i Aust-Agder på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. desember 2004.
2. Manøvreringsreglementet for Uldalsvassdraget gitt ved kgl.res. av 01.08.1969 endres i tråd med ovennevnte tillatelse.

39 Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk FKF (NTE)

(Unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd ved kjøp av kraftverka i Øvre Namsen og Linnvasselv Kraftlag frå Statkraft)

Olje- og energidepartementets samtykke 8. desember 2004.

Departementet viser til søknad frå advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech frå 4.3.2004 vedrørende overnemnde på vegne av NTE. Vidare vises det til brev frå advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech frå 29.6.2004 og brev frå Nord-Trøndelag fylkeskommune frå 21.9.2004 og 15.11.2004.

Saka gjeld søknad om unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd i samband med at NTE har kjøpt Statkraft sin 50 % eigardel i kraftverka Tunnsjødal, Tunnsjø og Røyrvikfoss, det vil seia kraftverka i

Øvre Namsen (KØN). Ved kjøpet vil NTE bli eineigar av KØN. NTE kjøpte òg Statkraft sin 25 % eigardel i Linnvasselv Kraftlag (LKL). Eigar av den andre 50 % delen er det svenske selskapet Brännelvens Kraft AB.

NTE er eit fylkeskommunalt foretak som er ein del av Nord-Trøndelag fylkeskommune.

NTE har i dag ein eigenproduksjon på ca. 2,5 TWh. Ved kjøpet av eigardelane frå Statkraft vil NTE auke sin produksjon med ca. 0,6 TWh.

Kjøpet av desse fallrettane er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonslova kapittel I.

Olje- og energidepartementet finn at kjøpet er i tråd med dei retningsliner som er lagt til grunn for fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovas § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftressursane ivaretas gjennom industrikonsesjonslova. Departementet er merksam på at omorganisering av det fylkeskommunale foretaket i framtida, og som har fått unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd, kan føre til at eigartilhøva vert endra i slikt omfang at det ikkje gjev uttrykk for dei tilhøva som vert lagt til grunn for å gi unntak.

Ved unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd vil det bli sett som vilkår at all framtidig omorganisering av NTE skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald, ved slik omorganisering å konsesjonsbehandle dei rettane NTE har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad NTE har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved framtidig omorganisering av NTE. For konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom omorganiseringa medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Med heimel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om kjøp av vannfall, bergverk og annen fast eigedom § 1 fjerde ledd gis fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsløyve knytt til dei aktuelle vassfall vert overdrege i uendra form.

Unntaket skjer på vilkår om at all framtidig omorganisering av NTE skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald, ved slik omorganisering, å konsesjonsbehandle dei rettane NTE har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad NTE har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet

samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved framtidig omorganisering i NTE. For konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom omorganiseringa medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendast Noregs vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistra blir ajourført.

Departementet gjer merksam på at NTE ved vedtak frå 8.12.2004 er gjeve mellombelse konsesjonar etter energilova fram til 1.7.2006 for kjøpet av andelar frå Statkraft.

40 Haugaland Kraft AS

(Tillatelse til bygging av Rødne kraftverk i Rødneelva i Vindafjord kommune i Rogaland)

Kongelig resolusjon 17. desember 2004.

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Haugaland Kraft AS om tillatelse til å bygge Rødne kraftverk i Rødneelva i Vindafjord kommune i Rogaland. Kraftverket er planlagt som et rent elvekraftverk, og vil utnytte et fall på 245 meter fra kote 290. Gjennomsnittlig årlig produksjon er beregnet til ca. 36 GWh.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 04.06.2004 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad datert mars 2002:

"Haugaland Kraft AS har fallretter i Rødneelva i Sandeid i Vindafjord kommune i Rogaland fylke. Selskapet ønsker å utnytte disse til kraftproduksjon og søker herved om nedenforstående tillatelser.

1. Etter vannressursloven av 24. november 2000 nr. 82 om tillatelse til å:
 - bygge og drive Rødne kraftanlegg i samsvar med framlagte planer
2. Etter energiloven av 29. juni 1990 nr. 50 om tillatelse til:
 - installere og drive kraftstasjon med generator på inntil 10 MVA med tilhørende transformator, apparat- og hjelpeanlegg mv.
 - bygge og drive en ca. 0,8 km 66. kV kraftledning
3. Etter forurensningsloven av 13. mars 1981 nr.6 om tillatelse til å:
 - bygge og drive Rødne kraftanlegg
4. Etter oreigningsloven av 23. oktober 1959 om tillatelse til å:
 - oreigne nødvendig grunn for bygging av kraftverket jf. § 2 nr. 51.

- oreigne nødvendige rettigheter til bygge og drive en ca. 0,8 km 66 kV og 22 kV kraftledning, jf. § 2 nr. 19.
- forhåndstiltredelse, jf. § 25.

Vi vil opplyse om at vi vil prøve å få til minnelige avtaler om alle nødvendige rettigheter. Hvor dette ikke lykkes søkes om oreigning, jf. pkt.4.

0 Sammendrag

Haugaland Kraft AS søker om nødvendige tillatelser til å bygge ut Rødne kraftanlegg og vil forestå eventuell utbygging.

Haugaland Kraft er et offentlig eid energiselskap som driver egen kraftproduksjon, overførings- og fordelingsnett og kraftomsetning. Selskapet har områdekonsesjon i 8 kommuner i Nord-Rogaland og Sunnhordland.

Rødne kraftverk som det søkes konsesjon for, vil bli liggende i Sandeid i Vindafjord kommune i Rogaland. Kraftverket er planlagt å utnytte et parti av Rødneelva med et fall på 245 m fra kote 290. Prosjektet det her søkes om, er betydelig redusert m.h.t. naturinngrep i forhold til tidligere foreslått alternativ i Samla Plan.

Utbyggingen kommer ikke i konflikt med nasjonale, regionale eller kommunale planer.

Foreslått utbygging består av en liten inntaksdam ved Holsnevad på kote ca. 290, en ca. 1600 m nedgravd rørgate og kraftstasjon i dagen på Rødne. Kraftverket utnytter vannføringen i elva uregulert. Stasjonen tilknyttes eksisterende regionalnett over en ny 0,8 km 66 kV linje. Rørgatetrase er utarbeidet i 3 alternativer. Det søkes primært om tillatelser etter alternativ III.

Rødneelva har et nedbørsfelt på 62 km². Av dette vil Rødne kraftverk utnytte et felt på 031 km². Det har vært registrert vannføringsdata ved planlagt inntaksdam fra juni 2000. Basert på disse målingene er det antatt et middelavløp på 3,1 m³/s, dvs. 97,8 mill.m³/år.

Forannevnte vannføringsdata og foreslått utbygging gir en midlere årsproduksjon på 36 GWh – fordelt med henholdsvis ca. 42 % og 58 % på vinter og sommer. Dette gir en utbyggingspris på 1,7 kr/kWh.

Søker har engasjert rådgivingsfirmaet Ambio Miljørådgivning AS til å utarbeide en rapport som beskriver og vurderer utbyggingens konsekvenser for landskap, naturverdier, vannkvalitet, fisk, friluftsliv og kulturminner.

Etter søkers vurdering vil foreslått utbyggingen ha svært små negative konsekvenser for miljø, natur og samfunn for øvrig.

Viktigste forslag til avbøtende tiltak knytter seg til installasjon av en forbitappingsventil på trykksiden i kraftstasjonen. Dette vil minske risiko for plutselige reduksjoner i vannføring nedfor kraftstasjonen når denne stoppes, og at stranding av fisk unngås.

Søker har i utgangspunktet ervervet nødvendige rettigheter for kraftutbyggingen unntatt

grunnrettigheter til linjeføring. Det kan imidlertid være nødvendig med tilleggsretter. En vil forsøke å inngå minnelige avtaler om dette.

Søker mener foreslåtte utbygging medfører svært små skader og ulemper for allmenne og private interesser og at fordelene ved tiltaket langt overskrider negative forhold.

1 INNLEDNING

1.1 Orientering om søker

Haugaland Kraft er et regionalt energiselskap for Haugalandet som omfatter Nord-Rogaland og deler av Sunnhordland. Selskapet eies av kommunene Karmøy, Bokn, Tysvær, Haugesund, Vindafjord og Utsira i Rogaland og Sveio kommune i Hordaland. Selskapets hovedkontor er i Haugesund.

I henhold til vedtektene er selskapets formål produksjon, overføring og omsetning av energi. Selskapet skal sørge for en sikker, rasjonell og rimelig energiforsyning og delta i andre foretak som driver tilsvarende virksomhet.

Haugaland Kraft forestår strømforsyningen i eierkommunene og Sauda kommune og eier og driver regional- og distribusjonsnett i området. Samlet overført elektrisk energi i 2000 var ca. 1.288 GWh. Selskapet har også eierandeler i sentralnettet.

Haugaland Kraft eier og driver 2 kraftstasjoner i Litledalen i Etne, Hordaland med installasjon på 53 MW og årlig produksjon på ca. 200 GWh. Videre har selskapet 40,5 % eierandel i Sunnhordland Kraftlag AS og 2,54 % Ulla-Førre anleggene. Haugaland Kraft eier 40 % i Tysse-land Kraftlag AS som for tiden bygger ut Tysse-landselva i Suldal kommune.

1.2 Geografisk plassering

Rødne kraftverk som det søkes konsesjon for, vil bli liggende i Sandeid i Vindafjord kommune i Rogaland. Kraftverket er planlagt å utnytte fallet for et parti av Rødneelva fra kote 290 til kote 45. Fallet som utnyttes er den del av elva som i størst grad går i stryk. Kraftstasjon plasseres i dagen nedstrøms Rødnefossen.

1.3 Tidligere utbyggingsplaner i området

Allerede i 1913 var det utarbeidet et prosjekt for utnyttelse av fallet. Haugesund kommune fikk imidlertid hånd om Litledalsvassdraget og bygget dette ut istedenfor.

Det har vært forskjellige utbyggingsplaner opp gjennom årene. En plan ble i 1986 plassert i Samla plan i gruppe 5, kategori 1. Et prosjekt ble også utredet av Haugesund Elektrisitetsverk i 1987 uten at det ble realisert. Dette baserte seg på arbeidet som var utført i forbindelse med Samla plan. Prosjektet var betydelig mer omfattende enn nærværende forslag og utnyttet fallet fra kote 393 til sjøen.

Vassdraget er i dag ikke regulert eller utnyttet til kraftproduksjon.

1.4 Forhold til Samla plan (SP)

176 Rødneelva er vurdert i Vassdragsrapport for Rogaland i 1986. Prosjektet utnyttet fallet fra oppstrøms Skillingsfossen til Neset. Fallhøyden var 340 m og ga en produksjon på 42,8 GWh til en pris på kr 1,97. I Stortingsmelding 60 (1991-92) er prosjektet ført opp i kategori 1, gruppe 5. Dette vil si at prosjektet kan konsesjonsøkes.

Prosjektet det her søkes om, er betydelig redusert i forhold til SP. Fallet er 245 m og utbyggingen gir en produksjon på ca. 36 GWh. De negative konsekvenser i SP-prosjektet var i all hovedsak knyttet til områder over kote 300. Vårt inntak ligger nedenfor denne høyden og konsekvensene nevnt i SP blir i stor grad eliminert.

I omsøkte prosjekt er inntaket i elva plassert på ca. kote 290. I tillegg er inntaksmagasinet redusert fra et neddemmet areal på ca. 50 da til ca. 7 da. Etter søkers mening er de negative virkninger for miljø og naturinteresser betydelig redusert i nærværende prosjekt.

Det er avklart med Direktoratet for Naturforvaltning (DN) / NVE at det ikke er nødvendig med ny behandling i SP for det omsøkte prosjektet, jf. brev fra DN datert 12. sept. 2000.

I forbindelse med rulleringen av SP i 1986, var det også et prosjekt som overførte Lysevatt, det øverste vann i Rødneelva, til Etnevassdraget. Etnevassdraget er vernet i Verneplan for vassdrag i 1993. Av den grunn er dette prosjektet ikke aktuelt.

1.5 Forhold til andre statlige, fylkeskommunale og kommunale planer

Kommuneplan for Vindafjord kommune ble vedtatt av kommunestyret i oktober 1999. Området der anlegget er lokalisert, er i et LNF 1 område. Dette innebærer visse restriksjoner for bygging. På plankart i kommuneplan er kraftstasjonen inntegnet. I samtaler med kommunen har vi forstått at det ikke vil bli krevet egen reguleringsplan for omsøkt tiltak.

Verneplan for vassdrag er en plan for vern av vassdrag mot kraftutbygging. Verneplanene vurderer vassdragene som helhet. Rødneelva er ikke vernet i noen av verneplanene. Derimot er nabovassdragene, Vikedalsvassdraget og Etnevassdraget, vernet i Verneplan for vassdrag.

Kraftsystemplan

Kraftsystemplan for Sunnhordland og Nord-Rogaland av 28.02.98 er godkjent av NVE. Planen er ikke spesifikt oppdatert med Rødne kraftanlegg. Elektrisk vil kraftverket tilkobles 66 kV linje mellom Ølen og Vikedal, se nærmere under pkt. 2.7.

2 UTBYGGINGSPLANEN

2.1 Teknisk plan

2.1.1 Hoveddata for Rødne kraftverk

Tilløpsdata

Nedbørsfelt	31,0 km ²
Midlere tilløp	97,8 mill. m ³
Magasin ca.	0,01 mill. m ³

Stasjonsdata

Fallhøyde	245 m
Energiekvivalent	0,58 kWh/m ³
Maks ytelse	8,5 MW
Maks turbinvannføring	4,0 m ³ /s

Produksjon

Midlere produksjon	36 GWh
--------------------	--------

Kostnad

Utbyggingskostnad	58 mill.kr
Utbyggingspris	1,67 kr/kWh & år

2.1.2 Inntaksmagasin og driftsvannvei

På ca. kote 290 bygges inntaksdam i elva med en høyde på 7-8 m. Overløpshøyden vil være på omkring dagens flomvannstand ved øvre enden av inntaksmagasinet, dvs. kote ca. + 293. Dammen utføres som en fyllingsdam med en sentral betongtetning og overløp av betong, se vedlegg 5. Bak dammen etableres et inntaksmagasin på ca. 15.000 m³ med en overflate på ca. 7 da.

Fra inntaksdammen og ned til kraftverket legges turbinrør. I øverste del benyttes GUP-rør og for nedre del støpejernsrør. Røret vil bli nedgravet på hele strekningen.

Det er vurdert 3 ulike trasealternativer, se vedlegg 2. Det søkes primært om alternativ III.

Alternativ I følger nordvestsida av elva på hele strekningen. En del av traseen går gjennom et svært ulendt terreng med ur av meget grov blokk hvor utførelsen kan by på store anleggstekniske problemer.

Alternativ II følger sørøstsida av Rødneelva fra inntaket i en lengde på ca. 900 m. Her krysses elva på ca. kote 185 for deretter å følge alternativ I fram til kraftstasjonen. En unngår da forannevnte ur. Øvre del av traseen går i hovedsak gjennom kultivert område med morenemasser. Kryssing av elva forutsettes innstøpt og tildekket med stein, eventuelt i kombinasjon med en terskel.

Alternativ III går på sørøstsida av elva helt frem til kraftstasjonen som her plasseres på sør-sida av elva like nedenfor Rødnefossen.

2.1.3 Kraftstasjon

Ved trasealternativ III blir kraftstasjonen plassert på Rødne på sørsida av elva. Området er i dag skogkledd og ligger mellom elva og en morenehaug. Kraftstasjonsbygget forutsettes plassert i dagen. Senter turbinhjul blir liggende på

ca. kote 45. Avløpet vil gå i lukket kanal og er relativt kort. Denne plasseringen gir også en tilfredsstillende drift av eksisterende kalkdoseringsanlegg i kombinasjon med kraftanlegget. Tegning av kraftstasjonen er vist på vedlegg 6.

Etter alternativ I og II er kraftstasjonen plassert på Neset på nordsiden av elva hvor området i dag delvis benyttes som beitemark. Kraftstasjonsbygget forutsettes plassert i dagen med samme kote som alt. III. Avløpet blir først ført i rør for så å gå over i åpen kanal og eksisterende elveløp.

Kraftverket får følgende maskininstallasjon:

Turbintype	1 stk peltoneturbin
Aggregatstørrelse	8,5 MW
Maks slukeevne	4,0 m ³ /s
Min. slukeevne	Ca 0,4 m ³ /s

2.1.4 Adkomst og veibygging

For alternativ III er det mulig å legge adkomstvei til kraftstasjonen forbi husene på Rødne Lille. Dette anses som en lite ønskelig løsning med adkomst tett ved bolighusene. Vi vil derfor gå inn for at eksisterende bygdevei opprustes (samme adkomst som for alt. I og II) og med bro over elva. I tillegg må eksisterende traktorvei på sørøstsida av elva opp til inntaksdam opprustes, lengde ca. 1800 m.

For alternativ I og II må eksisterende bygdevei opprustes og det anlegges en kort adkomstvei til kraftstasjonen på ca. 50 m. I forbindelse med legging av turbinrør bygges en anleggsvei fra Neset langs rørgatetrase opp til elvekryssningen, ca. 600 m. I tillegg må ovennevnte traktorvei på sørøstsida av elva opprustes.

2.2 Hydrologiske grunnlagsdata

Rødneelva har et nedbørsfelt på 62 km². Feltet som utnyttes er på 31 km².

Representative avløpsstasjoner er vurdert. I utgangspunkt foreslås at vannmerke 42.2 Djupevad i Handelandsvatnet ved Valen i Kvinnherad benyttes som referansevassdrag. Dette vassdraget antas å ha sammenlignbar avløpskarakteristikk som Rødneelv. Måleserie for første år i 38.6 Rødneelv tyder imidlertid på at feltet har en noe lengre responstid enn Djupevad.

I juni 2000 ble det montert vannmåler ved planlagt inntaksdam. NVE - hydrologisk avdeling - har analysert det hydrologiske grunnlaget for Rødne kraftverk. I utgangspunkt viser avløpskart et spesifikt avløp på 70 l/s & km² for perioden 1930-60. Korrigert for større nedbør de senere år, velger en å legge til grunn et spesifikt middelavløp på 80 l/s & km²; dvs. 78,8 mill.m³ / år. Etter registrerte avløpsdata for ett år, konkluderer NVE med at spesifikt middelavløp er ca. 25 % høyere enn først antatt, og setter dette til 100 l/s & km². Dette tilsvarer årsavløp på 97,8 mill.m³/år.

For fordeling av nyttbar produksjon over året, er benyttet vannmerke 42.2 Djupevad. Dette gir følgende fordeling:

Mnd.	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Prod(%)	6,1	5,3	6,4	8,2	12,8	11,3	7,5	6,8	9,5	9,4	8,9	7,7

Alminnelig lavvannsføring er antatt å være 120 l/s ved inntaksstedet.

2.3 Vannføringsendringer og restvannføringer

På elvestrekningen fra utløp for kraftverket til sjøen vil det ikke skje merkbare vannføringsendringer idet utbyggingen ikke inneholder noe reguleringsmagasin. Uten omløpsventil kan imidlertid stopp av turbinen føre til midlertidig redusert vannføring.

Elvestrekningen fra inntaket og ned til kraftverket vil i perioder bli tørrlagt. Ut fra antatt varighetskurve vil en ha overløp over dammen i ca. 17 % av tiden. I ca. 18 % av tiden vil vannføringen være så liten at kraftstasjonen ikke kjøres. Dette vil føre til at i ca. 65 % av tiden vil kraftstasjonen ta unna vannet ved inntaket. Feltet mellom inntak og kraftstasjon utgjør 1,7 km². Dette gir en middelvannføring ved kraftverket på ca. 170 l/sek.

I produksjonsberegningene er det ikke regnet med minstevannføring på den utbygde strekning.

2.4 Flommer

Normalt opptrer årvisse flommer ved inntaket i område 15 - 20 m³/s. En turbinvannføring på 4 m³/sek vil redusere flommene på den utbygde

a. Stasjon

Generator	9 MVA	6,6 kV
Transformator	9 MVA	6,6/60 kV
Transformator	200 kVA	6,6/0,4 kV
Transformator	200 kVA	22/0,4 kV

Nødvendig apparat- og kontrollanlegg, hjelpeforsyningsanlegg, kabler, gjennomføringer mv.

b. Overføringsanlegg

Jordkabel	PEX, 3x1x400AL	66 kV	Ca. 30 m
Luftlinje H-mast	Feal 150	66 kV	Ca. 0,8 km
	Fe OPGW	Jordline	

c. Anleggsstrøm/Permanent stasjonsforsyning

Luftlinje H-mast	Feal 150	22 kV	Ca. 0,2 km
	Fe OPGW	Jordline	
Jordkabel	PEX 3x1x95 AL	22 kV	Ca. 30 m
Transformator	200 kVA	22/0,4 kV	Anleggsstrøm

Nye ledningstraseer:

Rødne kraftverk er med anleggene ovenfor planlagt tilknyttet eksisterende 66 kV luftlinje Ølen – Vikedal med en ca. 0,8 km luftlinje bygget som T-avgreining med samme mastebilde, faselene

strekning tilsvarende. I realiteten vil derfor flommene i vassdraget være omtrent som nå.

2.5 Grunnvann

Etter søkers vurdering vil utbygging og delvis tørrlegging av elvestrekningen ikke få innvirkning på grunnvannet.

2.6 Forslag til manøvreringsreglement

Tidligere utbyggingsalternativ behandlet i Samla plan forutsatte et inntaksmagasin for start - stopp kjøring. Dette førte til neddemming av større myrområder.

I omsøkt alternativ forutsettes kun et lite inntaksmagasin på ca. 15.000 m³, dette i hovedsak for å sikre nødvendig funksjon til inntak (luftinndragning, is, etc). Vannstanden i inntaksmagasinet vil normalt variere lite, men i våte/tørre perioder kan en regne med variasjoner på inntil 2 m. HRV vil ligge på ca. +293 og LRV ca. +291. En vil normalt kjøre på konstant vannstand – for eksempel 1 m under overløp. I situasjoner med tilsig over slukeevne, vil inntaksmagasinet fylles opp og en vil få overløp.

2.7 Elektriske anlegg og kraftlinjer

Utbyggingen omfatter følgende anlegg, jf. enlinjeskjema vedlegg 6:

som eksisterende linje. 66 kV linjen Ølen-Vikedal eies og drives av Haugaland Kraft. Haugaland Krafts forslag til trasé for ny 66 kV T-avgreining er vist på vedlegg 3. På samme kart er også vist trasé for 22 kV linje fram til kraftverket.

Kraftsystemet:

Kraftsystemplanen for Sunnhordland og Nord-Rogaland for 1998-2008 av 28.2.98 er ikke oppdatert med tilknytningen av Rødne kraftverk. Tilknytningen som kan være naturlig å vurdere for Rødne kraftverk, er enten tilknytningen mot 22 kV nettet i området eller 66 kV linje ca. 0,8 km fra planlagt kraftverk. Beregninger viser at kraftverket vil gi for høye spenningsvarisjoner med eksisterende ledningstverrsnitt på 22 kV-linjene fram til Vikedal sekundærstasjon. Utskifting av ledningstverrsnitt krever omfattende ombyggingskostnader.

Knyttes Rødne kraftverk til 66 kV linjen Ølen- Vikedal med en T-avgreining, vil kraftverket mate inn i en 66 kV ring (Ølen)- Vikedal-Åmsosen-Yrkje-Klovning-Spanne med en samlet belastning på ca. 50 MW og ingen produksjon, jf. kraftsystemplanen pkt. 3.2.3.3.2. Det er derfor grunn til å anta at Rødne kraftverket ikke vil skape noen kapasitetsproblemer i eksisterende regionalnett (66 kV nett). En tilknytning til 66 kV nettet med en T-avgreining er derfor også vurdert som det enkleste og kostnadmessig gunstigste alternativet.

2.8 Kostnadsoverslag

Prisnivå pr. 01.07.2001.

	Sum [mill. kr.]
1. Dam, Inntak og rørgate	14,20
2. Kraftstasjon med avløp, bygg	5,00
3. Kraftstasjon - maskin	7,80
4. Kraftstasjon - elektro	11,50
5. Vei, tiltak, mv.	3,20
6. Nettkostnader	1,60
7. Planlegging	5,30
8. Uforutsatt	4,00
9. Finanskostnader og prisstigning	6,40
SUM <i>Utbyggingskostnad (mill. kr)</i>	59,00

2.9 Kraftproduksjon

Brukes døgnmiddelverdier fra Djupevad, vil tilsiget over 4 m³/s utgjøre ca. 33 % av samlet tilsiq. Tilsig i perioder med vannføring lavere enn 0,4 m³/s er ca. 2 % av totalt tilsig. Basert på disse forutsetninger, antas at en kan nyttiggjøre seg ca. 65 % av tilsiqet, dvs. ca. 36 GWh.

Det hefter fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til tilsig og forventet kraftproduksjon. Sommeren 2002 har en hatt vannmåling i to år, og en vil da kunne få sikrere underlag for produksjonsberegninger.

Med henvisning til pkt. 2.2 gir dette følgende produksjonsfordeling over året:

Mnd.	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Prod(GWh)	2,2	1,9	2,3	3,0	4,6	4,1	2,7	2,4	3,4	3,4	3,2	2,8

Basert på ovennevnte forutsetninger gir dete en utbyggingspris på 1,67 kr/kWh&år.

2.10 Byggeprogram

Foreløpig er følgende tidsplan skissert:

Aktivitet	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Konsesjonsbehandling</i>		██████████				
<i>Planlegging</i>		██████████				
<i>Bygging</i>			██████████			
<i>Prøvedrift</i>					██	

3 VIRKNING AV UTBYGGINGEN FOR MILJØ, NATUR OG SAMFUNN

Punktene 3.1 til 3.10 omhandler virkningene av vannkraftprosjektet. Punkt 3.11 tar for seg virkningene av kraftlinjene.

3.1 Innledning

Ved vurdering av konsekvensene en utbygging vil føre til, har vi tatt utgangspunkt i vassdragsrapporten for Samla plan. Videre har vi engasjert Ambio Miljørådgiving AS til å utrede følgende fagområder:

Innvirkning på landskap
Naturverdier og friluftsliv
Vannkvalitet og fiskeressurser
Kulturminner

Rapport fra AMBIO datert 6. april 2001 omhandler anlegget med rørtrase alt. I. Ved vurdering av konsekvensene og usikkerheter knyttet til trase I, bestemte vi oss for å få utredet alternativ II og III for rørtrase. For rørtrase II og III har AMBIO laget tilleggsrapport datert 13.09.2001. Kulturminner er videre utredet av kulturseksjonen i Rogaland fylkeskommune. Ut fra totalvurdering er vi kommet frem til at alt. III er den beste løsning.

For jord- og skogbruk har herredsargronom Arne Risøy i Vindafjord oppdatert underlaget i Samla plan for dette fagområdet.

I den videre framstillingen har vi i en viss grad benyttet sammendrag og konklusjoner fra ovennevnte utredninger. Fagrapporter fra AMBIO vedlegges som separate vedlegg.

3.2 Landskap

Beskrivelse

Nedbørsfeltet til Rødneelva er grenseområdet mellom Rogaland og Hordaland fylke. Store deler av nedbørsfeltet er treløse heiarealer mellom 400 og 700 m over havet. Landskapet er preget av store myrområder. Øverst i vassdraget finner vi to vatn – Lysevatn og Furevatn. I nedre del av vassdraget renner Rødneelva gjennom lavreliggende kulturlandskap som er dominert av dyrket mark.

Berggrunnen består i hovedsak av fyllitt. Vassdraget har øverst store myrområder, mens det i nedre del er store løsmasseavsetninger.

Det er den del av Rødneelva som i stor grad går i stryk, som berøres av utbyggingen. Dette inkluderer Rødnefossen, som er godt synlig fra Sandeidbygda når det er flom. Fra inntaksdammen faller elva jevnt nedover mot Rødnefossen og er dominert av store stein, små stryk og kulper. Strekingen ovenfor Rødnefossen er ikke synlig nede fra bygda.

Virksomheter av inngrep

Utbyggingen innebærer tørrlegging av elvestrekningen i en lengde av ca. 1,5 km nedstrøms

dammen i store deler av året. I perioder med mye nedbør og stor vannføring vil Rødnefossen fortsatt være vannførende. I flomperioder vil fossen i stor grad fremstå som før utbygging.

I tillegg vil bygging av rørgate og anleggsvei føre til en anleggssone hvor skog blir fjernet og terrenget planert. Rørgaten vil bli nedgravd på hele strekingen. Anleggsvei i alternativ I forutsettes å være permanent. For alt. II og III vil eksisterende traktorvei på sørsida av elva bli opprustet. Kraftstasjonen blir en bygning i dagen som det vil legges vekt på å innpasse i området.

Konklusjon

I sin utredning konkluderer Ambio under dette punkt med følgende:

”Tiltaket vil medføre inngrep i landskapet som vil være synlige fra flere betraktningsspunkter fra Sandeidbygda. Den mest framtrekkende konsekvensen av inngrepet vil være redusert vannføring i Rødnefossen. Fossen vil ha vannføring i flomperioder, hovedsaklig i april-mai og august-desember, og ved vannføringer lavere enn 400 l/s. I følge vannføringsmodeller utført av NVE vil flomvannføring opptre i ca. 17 % av tiden i et år, og vannføringer under 400 l/s i ca. 18% av tiden. Det skulle tilsi at fossen vil være uten vannføring av betydning i 65 % av tiden.

Fra et landskapsmessig perspektiv vil det fysiske inngrepet være tilsvarende en skogsbilvei. Rørgaten med anleggsvei vil være spesielt synlig der den går gjennom skogområder. Her vil den på avstand framstå som en markert åre gjennom skogen. Kraftstasjonen, som kun har én etasje over bakkenivå, vil bli plassert opp mot et høydedrag og vil dermed ikke bli dominerende i landskapsbildet. Demningen ved inntaket vil ikke være synlig på avstand.”

For alt. I spesielt:

”Ved legging av rørgate/anleggsvei gjennom blokkfeltet vil sprengningsarbeid ødelegge deler av blokkene.”

For alt. II spesielt:

”Traséen berører ikke landskap eller områder for friluftsliv som er verdisatt utover en helt lokal verdi.

De må kunne forventes at inngrepene i elvesonen vil kunne gi reduserte opplevelser av dette området. Krysningsspunktet i elva er lagt til et område der det er bratte overganger mellom li-side og elv på østsida av elva. I tillegg er jordsmonnet skrint, noe som medfører at det trolig må sprenges og tilføres masser for tildekking av røret. I elvesonen ligger det i dag store blokker som er en karakteristisk del av elveløpet. Disse må midlertidig fjernes og tilbakeføres. Det er risiko for at det naturlige landskapsbildet her vil kunne endres og gi redusert opplevelsesverdi som følge av inngrepene som må bli gjort. Like nedenfor det aktuelle krysningsspunktet for al-

ternativ II er det rester av et kvernhus. Når det gjelder den øvrige traseen for rørgata, vil en uthogging av rørgate gi mer kortvarige landskapsvirkninger som vil kunne påvirke opplevelsen av området. Deler av traseen vil her måtte kunne legges i tynt jordsmonn, der det kan være aktuelt med tilføring av masse eller utsprenkning av grøft i berggrunnen. I skoglandskapet vil dette over kamoufleres helt, mens i områdene med lynchhei, vil sårene i landskapet kunne vises over lenger tid. Da det i dag går en traktorvei langs den øvre del av traseen, vil imidlertid tiltaket ikke gi drastiske endringer av landskapsinntrykket her på sikt.”

For alt. III spesielt:

”Alternativet følger samme trasé som alternativ II fram til der denne vinkler av ned mot elva. De samme vurderinger gjelder følgelig for dette traséalternativet. Der trasé II bøyer av ned til elva, fortsetter traséalternativ III gjennom skogen langs elva ned til planlagt kraftstasjon. Traseen er i stor grad ført utenfor eksisterende traktorvei. Her er det stort sett bra jordsmonn, og inngrepet vil stort sett kunne gjennomføres med mindre terrenginngrep. Store deler av denne delen av traseen er lagt i skog, noe som vil både skjerme og eksponere tiltaksområdet. På sikt vil traseen gro igjen med skog.

I anleggsperioden vil deler av dette traséområdet være mer eksponert mot traktorveien enn traséalternativ II. Forstyrrende anleggsarbeid og rørgate vil kunne virke negativt på turgåere som benytter traktorveien her.

Med dette alternativet er det aktuelt med bru fram til kraftstasjonen fra motsatt side. Dette tiltaket vil kunne endre elvesonens ”karakter” her, og gi negative landskapsvirkninger. Samtidig vil en bro over elva øke tilgjengeligheten til området.”

Utbygger mener at dette i all hovedsak også er representativt for vår oppfatning. Det er imidlertid ikke gjort endelig valg av maskinteknisk utrustning. Med de nåværende planer antas laveste utnyttbare vannføring å være ca. 0,4 m³/s.

Det påpekes videre at Ambio har forutsatt noe mindre inntaksdam enn det som er lagt til grunn i søknaden, se for øvrig pkt. 2.1.2. Dette anses ubetydelig.

Med rørtase etter alternativ II vil øvre del av traseen i hovedsak gå langs eksisterende traktorvei i morenemasser for deretter å krysse elven og for nedre del falle sammen med alternativ I. Ved dette alternativ unngås rørgate / anleggsvei gjennom ”blokkfeltet”. Etter søkers mening reduserer naturinngrepet på øvre strekning. Krysning av elva kan tilpasses ved at det omstøpte rør dekkes med elvestein og eventuelt kombineres med terskel.

Ved alternativ III går trasen i sin helhet på østre siden av elva i kultivert landskap og vil ha små inngrep i landskapet.

3.3 Naturverdier

Beskrivelse

I området finnes fugl og vilt; arter som orrfugl, heilo og lirype er observert. Dessuten er det registrert fossekall. Av hjortedyr finnes hjort og rådyr. Elg kan forekomme. Rein finnes ikke.

Vegetasjonen i området er ordinær for stedet. Vi er ikke kjent med at det finnes spesielle arter. Vegetasjon og flora i store deler av vassdraget er nærmere undersøkt i forbindelse med Samla plan.

I området ovenfor inntaksdam er registrert en rekke større og mindre myrområder som er tatt med i ”Utkast til verneplan for myrer i Rogaland fylke” og foreslått sikret. Utbyggingen kommer ikke i konflikt med disse myrområdene.

Virkninger av inngrep

Tiltaket antas å ha helt marginale konsekvenser for vilt. Det er påpekt at tørrlegging av den aktuelle strekningen av Rødneelva kan få negative konsekvenser for hekking til fossekall. Hekking vil imidlertid kunne skje lengre opp i vassdraget som ikke er utbygget.

Flora og fauna vil bli påvirket noe i anleggsfasen, men vil for en stor del reetableres. Bygging av rørgate og anleggsvei vil medføre felling av noe skog.

Konklusjon

I sin utredning konkluderer Ambio under dette punkt med følgende:

”Tiltaket vil ikke berøre noen kjente lokaliteter for rødliste-arter eller vilt lokaliteter av lokal, regional eller nasjonale verdi. Det ble observert fossekall langs den berørte strekningen, og det er trolig at den hekker i tilknytning til elven. Reguleringen vil føre til at områdets verdi som hekkelokalitet for fossekall blir redusert. Tiltaket vurderes å ha marginale konsekvenser for vilt og fugleliv i området.

Vegetasjon og flora i området er tidligere undersøkt, og arts-inventaret ble da klassifisert som ordinært. Ved befaring i mars 2001 ble det funnet en del krevende arter i edelløvs skogen i tiltaksområdets nedre del, og denne lokaliteten ble vurdert å ha en lokal bevaringsverdi. Med unntak av den nevnte edelløvs skogen vurderes tiltaket å ha marginale konsekvenser for vegetasjon og flora i området.

Den planlagte inntaksdammen vil berøre ytterkanten på et verneverdig myrområde. Tiltaket er vurdert til høyst å bidra til en landskapsmessig forringelse av en liten del av myrlandskapet.

FOR ALT. III SPESIELT

- Sumpig svartorskog

Store deler av skogen i/ved nedre del av traséalternativ III består av svartor. Dette gjelder nedenfor der traseene II og III skiller lag. Stort sett

er dette en skog som er glissen, består av yngre trær og med et ordinært planteliv. Den nederste delen av skogen, der det er planlagt kraftstasjon for alternativ III, består av større trær og rikere skogbilde. Her er det også planteliv som vitner om rikere jordsmonn. Det aktuelle område strekker seg kun ca. 100 meter, og avgrenses av kulturmark (mot sør og vest), elv (mot nord) og øvrig skog (øst). Kraftstasjonen er planlagt anlagt i vestre del av denne svartorskogen. Skogen vurderes å ha lokal bevaringsverdi, og kan side-stilles med skogen som kan bli berørt ved kraftstasjonen for traséalternativ I og II.

- Moserike berg

Ca. 150 meter nedenfor der traséalternativene II og III splitter opp, er det partier i løvskogen der det ligger mange tversgående (i forhold til kote- ne) små berg. Flere av disse bergene har frodige utforminger av moser – spesielt der det er berg med overrislende bekker. Det ble ikke funnet spesielle forekomster av sjeldne moser her, men lokalitetene bør undersøkes nærmere. Som et landskapsmessig mikrofænomen har imidlertid bergene lokal verdig.

Utbygger mener at utbyggingen som foreslått ikke vil ha nevneverdige negative konsekvenser når det gjelder naturverdier for noen av alternativene. Etter søkers vurdering er alternativ III best i så måte.

3.4 Friluftsliv

Beskrivelse

Øvre del av Rødnevasdraget inngår i turistforeningens rutenett med Olalia som knutepunkt. Adkomst til området er fra Oppheim i Ølen og Helgeland i Sandeid. Iflg. fylkesplanen for friluft er det viktigste friluftsområdet avmerket flere km nordøst for den aktuelle inntaksdammen.

Landskapet byr på vekslende natur i relativt lett turterreng. Utbyggingsområdet er relativt lite benyttet til friluftsliv. Grotten "Baggbarkkjørkja" ligger nær rørgatetraseen ved alternativ I. Denne er et mål for lokale turgåere.

Virkninger av inngrep

Etablering av anleggsvei og rørgate antas å få beskjeden betydning for bruken av vassdraget som friluftsområde. Det faktum at Rødnefossen forsvinner i lange perioder av året, vil klart kunne oppfattes som et tap for alle som har et forhold til fossen som lokal attraksjon. Alt. I som går gjennom ura med kjempeblokker ved "Baggbarkkjørkja", vil virke negativt på opplevelsesverdien for området. Alt. II og III unngår dette og må betraktes som nesten likeverdige hva friluftsliv angår. Vi synes alt. III er det beste.

For fiske vil tørrlegging av ca. 150 m av elva nedenfor Rødnefossen bety at fiskemuligheter forsvinner her. Samlet elvestrekning fra kraftstasjonen til sjøen er ca. 2,7 km.

Framføring av vei i forbindelse med bygging av rørgate, vil kunne innebære at området blir lettere tilgjengelig og at terskelen for utfart til området blir lavere.

Konklusjon

I sin utredning konkluderer Ambio under dette punkt med følgende:

"Tiltaksområdet er lite benyttet til friluftsliv. For lokale brukere av området vil etablering av anleggsvei og rørgate kunne redusere opplevelsesverdien."

Bygging av vei vil også kunne lette mulighetene for utfart. Spesielt vil de negative konsekvenser av vei og rørgate være små for alternativ III.

3.5 Vannkvalitet og fiskeressurser

Beskrivelse

Rødnevasdraget har vært preget av dårlig vannkvalitet pga. forsurening i mange år. Rødneelva har siden 1976 vært inkludert i et måleprogram for overvåking av vannkvalitet i norske vassdrag. Kalkingsplan for vassdraget ble iverksatt i 1996. Året etter ble det idriftsatt kalkdoser plassert ved foten av Rødnefossen.

Når det gjelder fiskeressurser er det strekningen nedenfor Rødnefossen som er viktig. Ovenfor fossen finnes ørretbestand, men er av liten interesse som utnyttelse. På den tørrlagte elvestrekningen finnes bare sporadisk småfisk. Rødneelva er imidlertid lakse-/sjøørret-førende opp til fossen som er et naturlig vandringshinder. Elveeierlaget disponerer fiskerettene i elva. Det er ført fangsstatistikk de siste 30 år. De seneste år er det iflg. statistikk fisket noe over 100 kg laks og sjøørret. Det er blitt utsatt lakseyngel i vassdraget.

Virkninger av inngrep

Når det gjelder vannføring blir elva i store deler av året tørrlagt på strekningen fra inntaksdam til utløp fra kraftstasjon idet vi har lagt til grunn at det ikke settes krav til minstevannføring.

Når kraftstasjonen stoppes, vil det gå noe tid før vannet renner over dammen og tar det naturlige elveleiet. Dette kan i situasjoner hvor alt vann benyttes i kraftstasjonen, føre til at vannføringen nedstrøms kraftstasjon reduseres hurtig. Slik reduksjon i vannføringen kan føre til stranding av fisk. Det er nødvendig med tiltak som avbøter slike situasjoner, f.eks. omløpsventil.

Gyteområdet for laks vil reduseres fra Rødnefossen til utløpet fra kraftstasjonen, ca. 150 m. Utover dette regner vi ikke med at utbyggingen vil få innvirkning på den lakseførende del av elven.

Ovennevnte virkninger er stort sett lik for alle alternativer.

Idet Rødneelva blir tørrlagt den første strekningen nedenfor fossen, må det også treffes tiltak når det gjelder eksisterende kalkdoserings-

anlegg for å opprettholde dette. Det forventes at eksisterende vannkvalitet ikke reduseres om kalkingen kombineres med kjøring av kraftverket. Ved alt. III vil kombinasjonen enklere kunne gjennomføres.

Konklusjon

I sin utredning konkluderer Ambio under dette punkt med følgende:

”Mesteparten av den del av elvestrekningen som blir direkte berørt av tiltaket er bratt med flere små fosser, og blir ikke vurdert som et viktig gyte-, oppvekst- eller leveområde for stasjonær bekkefauna. En ev. regulering vil medføre at strekningen ikke vil kunne huse en stasjonær aurestamme.

Anadrom fisk nytter de nederste 100-200 meter av den berørte elvestrekningen som gyte- og oppvekstområde. Dette arealet vil falle bort som gyteareal etter en ev. utbygging.

Vannet som går via kraftstasjonen er surt, og det forutsettes at det kalkes før det slippes ut i vassdraget.

Ved en stoppsituasjon i kraftstasjonen vil vannføringen nedstrøms reduseres med over 50 % i en periode som kan vare i 1-2 timer.”

Jf. for øvrig forslag til avbøtende tiltak i pkt. 3.10.

3.6 Vannforsyningsinteresser

I Samla plan-prosjektet konstateres at utbyggingsplanene for det da aktuelle anlegget, ikke ville komme i konflikt med dagens vannforsyningsinteresser bortsett fra en eventuell bruk av Rødneelvas øvre deler som reservevannkilde og som eventuell kilde til jordbruksvanning.

I forhold til dagens vannforsyningssituasjon og den aktuelle utbyggingsplan ser vi ikke at det er konflikter av betydning på dette området eller at det er nødvendig med kompensasjonstiltak i denne sammenheng.

3.7 Kulturminner

Beskrivelse

I området for kraftstasjon, trase for vei og rørledning, og for dam, kjenner ikke tiltakshaver til at det fra før er registrert spesielle kulturminner. For å bringe dette på det rene, har vi kontaktet Rogaland fylkeskommune, kulturavdelingen. Ved befaring ble det ikke påvist kulturminner som omfattes av bestemmelsene om automatisk fredning. Det ble imidlertid konkludert med at to områder måtte befares grundigere og at ett område måtte prøvestikkes for å avgjøre om det fantes slike kulturminner.

Ny befaring/registrering ble utført av kulturseksjonen. Her ble det i tilknytning til damsted konstatert et funn som ”ikke kan utelukkes å være en før-reformatisk konstruksjon i form av en kullgrop.”

Befaring og undersøkelser viser at det er få synlige kulturminner fra nyere tid i området.

Det er registrert rester av et steingjerde, heller av stein, trappetrinn og ruin etter kvernhus og bolighus.

I brev av 08.02.02 har kulturavdelingen i Rogaland fylke bekreftet at krav til undersøkelsesplikt etter kulturminneloven er oppfylt, vedlegg 9.

Virkninger av inngrep

Med hensyn til anlegg fra nyere tid er det i konsekvensutredning påpekt at murene etter kvernhus vil bli påvirket av tiltaket idet det vil miste sin pedagogiske verdi ved at vannføringer reduseres.

For alt. II vil kryssing av elva skje like ovenfor kvernhusmurene. Dette vil kunne påvirke omgivelsene for kvernhuset noe. Alt. I og III er så langt borte fra kvernhuset at det ikke vil bli påvirket.

Når det gjelder anlegg fra oldtid og middelalder er det registrert funn som kan være en kullgrop for utvinning av jernmalm. Foreslått inngrep vil ikke få innvirkning på det eventuelle funnet, se kommentarer nedenfor.

Konklusjon

I sin rapport etter siste befaring skriver kulturseksjonen:

”På bakgrunn av resultatet av de ovenfor nevnte befaringer kan vi se at tiltaket vil komme i direkte og indirekte konflikt med nyere tids kulturminner i form av kvernhus (indirekte konflikt), steingjerde og uthus / skjul. I forhold til de direkte konfliktene vurderes de aktuelle kulturminnene imidlertid ikke å være av en karakter som tilsier at konflikten bør hindre utbyggingen.

I forhold til automatisk fredete kulturminner er det ingen direkte konflikt mellom de konkrete tiltakene slik disse er presentert for oss. Imidlertid ligger det et fenomen som sannsynligvis er en før-reformatisk kullgrop nært inntil det areal som planlegges oppdemmet lengst nordøst i planen. Det kan være overhengende fare for at dette sannsynlige automatisk fredete kulturminne blir skadet ved anleggsarbeidene. Man må derfor se til at det avmerkes tydelig i terrenget og helst inngjerdes under anleggsarbeidene slik at det bevares for ettertiden. Kulturseksjonen kan være behjelpelig med avgrensingen av fenomenet i en slik sammenheng. Man kan da også ved den anledningen få endelig be- eller avkreftet om dette er en kullgrop ved å ta ut prøver av bunnen av den.”

Dette eventuelle funn av kullgrop vil uansett ikke bli neddemmet av planlagt inntaksdam. Det er også så stor avstand fra dam at det ikke vil være fare for skader om dette avmerkes/inngjerdes.

3.8 Jord- og skogbruksinteresser

I forbindelse med planlegging av omsøkt prosjekt, har vi fått herredagronom Arne Risøy Vin-

dafjord kommune til å oppdatere underlag i Samla plan.

Rødneelva går gjennom et område med noe skog og beiteområde. For skogbruk vil utbyggingen få liten betydning utover at rørgatetrase / vei vil føre til tap av noe skogsareal. Ved bygging av vei vil adkomsten til de øvre områder bedres. En eventuell utbygging vil føre til delvis tap av sjølgjerde på den strekningen elva blir tørrlagt.

3.9 Erosjon

Rødneelva er en masseførende flomelv hvor det gjennom årene har vært utført en rekke forbygningsarbeider fra utløpet og ca. 2 km oppover i elva.

Det planlagte kraftverket i Rødneelva vil ikke få noe reguleringsmagasin. Stasjonens utløp i elva vil bli ovenfor de utførte forbygningsarbeidene. Det ventes derfor ikke at en utbygging etter de planer som foreligger vil påvirke erosjonsforholdene i Rødneelva.

3.10 Forslag til avbøtende tiltak

Nedenfor diskuteres avbøtende tiltak for de ulike fagområder. I den grad ekstern konsekvensutredning foreslår slike tiltak, refereres og kommenteres disse.

- Landskap

I Ambios konsekvensutredning foreslås følgende:

”Rørgate og anleggsvei: Det bør tilstrebes å bevare kantsoner med skog ved rørgate/vei der dette kan skjerme innsyn til inngrepet. For å legge til rette for en rask revegetering av rørraséen, anbefales det at fjernet toppjord, dvs. de øverste 5 cm av jordlaget, lagres separat for så å bli lagt tilbake i traséen så raskt som mulig etter avsluttet anleggsarbeid. Toppjorden inneholder en frøreserve med naturlig forekommende plantearter. Dersom det blir nødvendig å så i rørgaten etter ferdigstillelse, bør en bruke frø fra grassarter som forekommer naturlig i området. Traséen gjennom blokkfeltet bør i så stor utstrekning som mulig tilpasses omgivelsene for å minimalisere sprenging av blokkene.”

Utbygger vil ved bygging av rørgate og vei legge vekt på et skånsomt inngrep og avslutte arbeidene på en slik måte at revegetasjon skjer. En vil også legge vekt på at kraftstasjonsbygg får en arkitektonisk utførelse som passer inn på det aktuelle sted.

- Naturverdier

I sin utredning skriver Ambio følgende under avbøtende tiltak:

”For å skåne den bevaringsverdige edelløvskoen ved bekkeliet (Eikåsbekken), bør det vurderes å flytte kraftstasjonen vest for skogen. Dersom kraftstasjonen likevel plasseres etter planene, må det tas spesielle hensyn i denne ne-

dre delen av tiltaksområdet. Med tanke på at den aktuelle lokaliteten har potensial for rikt planteliv, bør området undersøkes i vekstsesongen. Formålet med en slik registrering bør være å justere/tilpasse rørgate-/veitraséen til eventuelle verdifulle botaniske partier.”

Ved å velge alt. III, vil mye av ulempene for naturverdier unngås. I nedre del mot kraftstasjonen må en del skog hugges, men dette må begrenses i den grad det er praktisk mulig.

- Friluftsliv

Det foreslås ingen avbøtende tiltak utover det som er presentert ovenfor under avsnitt om landskap.

- Vannkvalitet og fiskeressurser

I Ambios konsekvensutredning under forslag til avbøtende tiltak skrives bl.a.:

”Vannføringsreduksjon ved stopp av kraftstasjonen

For å forebygge eventuelle skader på fisk og gyteområder ved en plutselig vannføringsreduksjon når kraftstasjonen stoppes, planlegger utbygger å installere en forbislippingsventil i kraftstasjonen. Ved hjelp av denne forbislippingsventilen vil vannføringen bli gradvis redusert. Når det naturlige elveleiet igjen er vannførende, vil ventilen bli stengt helt. Det automatiske nedstengingssystemet vil styre vanninntaket slik at det ikke blir tatt inn luft i rørledningen. Risikoen for luftovermetning i utløpsvannet fra kraftstasjonen anses dermed som liten eller ubetydelig.

Redusert vannføring langs den berørte elvestrekningen

.... Ettersom det ikke er planlagt med minstevannføring, vil leveområdene for aure og andre vannlevende organismer langs den berørte elvestrekningen ødelegges. Når det gjelder fisk anses den aktuelle strekningen å ha liten betydning som gyte-, oppvekst- eller leveområde. Det anbefales ingen avbøtende tiltak.

Utløpet fra kraftstasjonen for alt. I og II kan til en viss grad erstatte det tapte gyte-/oppvekstområdet. Her vil vannet gå i en åpen grøft i ca. 130 m lengde. For å sikre at denne strekningen ikke blir tørrlagt når kraftstasjonen stoppes ved lav vannføring, må det bygges en terskel i enden av utløpet. For alt. III vil utløpskanalen bli så kort at den ikke kan brukes som område for fisk.

Vannkvalitet

For å oppnå vannkvalitetsmålene i kalkingsplanen må vannet som passerer kraftstasjonen kalkes. Det anbefales at det etableres et kalkdoseeringsanlegg i kraftstasjonen. Kalken må doseres i forhold til vannmengde og surhetsgrad. Videre anbefales det at det eksisterende kal-

kingsanlegg drives som tidligere for å sikre vannkvaliteten i flomperioder.”

Det pekes her på tre aktuelle forslag til avbøtende tiltak. Det gjelder installasjon av forbitappingsventil, tilrettelegging for gyte-/oppvekstområde for fisk i utløpskanal fra kraftstasjon og kalkingsanlegg.

Som det fremgår av utredningen har utbygger lagt til grunn at det monteres en automatisk forbitappingsventil på trykksiden som åpner når kraftstasjonen stopper. Dette for å kompensere for at det tar tid før vannet kommer frem via det naturlige elveløp. Vi har diskutert løsning med aktuell leverandør som har god erfaring med tilsvarende løsninger.

En er også innstilt på å planlegge terskel i avløp fra kraftstasjon ved alt. I og II for å kompensere for tapt gyteplass. Det er imidlertid forutsatt at en del av utløpet fra kraftstasjonen går i rør. Ved alt. III vil imidlertid avløpskanalen bli så kort at det neppe lar seg gjøre å få til noen gyteplass.

Vann som passerer eksisterende kalkingsanlegg, reduseres. En må flytte anlegg / utslipp fra dette slik at muligheter for fortsatt kalking ikke reduseres. Ved bygging etter alt. III vil kalkingsanlegget lettere kunne styres sammen med kraftstasjonen.

- Kulturminner

Det legges til grunn at det funn som er antatt å kunne være kullgrop fra før-reformatorisk tid merkes / inngjerdes slik at skade unngås i anleggsperiode. Utover det planlegges ingen avbøtende tiltak.

- Minstevannføring

Alminnelig lavvannføring for Rødnelva er av NVE antatt å være 120 l/s. Det er ikke lagt til grunn krav om minstevannføring på den utbygde elvestrekning utover vannføringen fra restfelt. Simuleringer i forbindelse med konsekvensanalyse viser at en har vannføring over turbinens slukeevne i ca. 17 % av tiden. Tilsvarende er vannføring antatt lavere enn hva som er praktisk å kjøre i ca. 18 % av tiden.

Dersom en skulle satt krav om minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 120 l/s, vil det føre til et produksjonstap. Legges varighetskurve for tilsig til grunn, betyr dette at en taper vann i 66 % av tiden. Dette ville gitt et årlig produksjonstap på ca. 1,5 GWh.

3.11 Virkninger av kraftlinjer

Beskrivelse

Kraftverket vil bli knyttet til eksisterende 66 kV kraftlinje som beskrevet i pkt. 2.7 og vist på vedlegg 3. Fra tilknytningspunktet vil linjetrasen gå gjennom kulturbeite, et ca. 100 m bredt plan-tefelt og videre i kulturlandskap med noe trær. Begge trasene går gjennom det samme terrenget og beskrives under ett. Linjen vil bli bygget

av tremaster, H-master og endemaster. Faseavstand på ytterfasene er 6 m. Dette er vist på vedlegg 8. Linjen vil kreve et rettighetsbelte på totalt 26 m.

Virkninger

Synsmessig vil linjen ligge relativt lavt i terrenget. Skoghogst for linjetrasen vil ha innvirkning på landskapet. Her vil også trehøyden være begrenset og utnyttelsen av arealet i trasen redusert. Mastepunktene kan bli til noe ulempe for jordbruk, men i svært beskjeden grad.

Dalen ned mot Sandeid sentrum krysses allerede av 2 stk 300 kV linjer og 1 stk 66 kV linje. Vi er ikke kjent med at det er spesielle fugletrekk i området og den nye linjen vil bety lite for fuglene.

22 kV tilkobling

22 kV linjetilkobling vil bli ca. 250 m og vil bli lite merkbar og til svært lite sjenanse.

4 Retter- og eiendomsforhold

4.1 Utbyggers retter og eiendommer

Haugesund kommune kjøpte fallrettene i Rødne i 1914/15. For plass til kraftstasjon ble det kjøpt 1 mål (da) med rett til å kjøpe mer på Neset. (Alt. I og III) I forbindelse med fusjon mellom Haugesund Energi AS og Karmsund Kraftlag AS ble rettighetene overført til Haugaland Kraft AS. Med fallrettene følger rett til areal til nødvendige innretninger for at vannkraften skal kunne utbygges, slik som dammer, rørgater etc. og rett til å ta masser.

Søker har ikke kjøpt tomt til kraftstasjon for alt. III og vi har ikke rettigheter til kraftlinjer. Det samme gjelder veirett til kraftstasjonen. Det tas sikte på å inngå minnelige avtaler med rettighetshavere i den grad det er behov for dette. Dersom dette ikke lykkes, søkes det også om oreigning av nødvendige rettigheter.

Oversikt over berørte eiendommer er vist på vedlegg 10.

5 Vedlegg

1. Oversiktskart M 1: 50.000
2. Kart med inntak, vannvei og kraftstasjon. M 1:5.000
3. Kart med linjetilkobling. M 1:5.000
4. Lengdeprofil
5. Tegning av inntaksdam
6. Tegning av kraftstasjon – utkast
7. Enlinjeskjema
8. Masteskisse
9. Brev fra Rogaland fylkeskommune, kulturseksjonen
10. Eiendommer som blir berørte

6 Separate vedlegg

1. Konsekvensvurdering for utbygging av Rødne kraftverk - rapport av 06.04.01 fra Ambio Miljørådgeving AS

2. Tilleggsrapport fra Ambio for alt. II og III – 13.09.2001"

Høring og distriktsbehandling

Søknad ble i mars 2002 lagt ut til offentlig høring, kunngjort i Haugesunds Avis og Grannar sendt på høring på vanlig måte. NVE arrangerte 27.05.2002 offentlig møte i Sandeid der NVE informerte om saksgangen og søker informerte om de tekniske planene og resultatet av konsekvensutredningen.

Vi har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Vindafjord kommune, kommunestyret har i møte 18.06.2002 vedtatt følgende uttalelse:

- "1. Vindafjord kommunestyre har ikkje innvendingar mot utbyggingsplanane for Rodneelva, alt. 3. Utbyggjinga må utførast så skånsomt som mogeleg og områda må setjast i naturmessig god stand etter utbyggjinga.
2. Vindafjord kommunestyre meiner det er rimeleg med ein økonomisk kompensasjon for den forringa naturkvaliteten utbyggjinga tross alt vil gi. Kommunestyret gir difor forhandlingsutvalet fullmakt til straks å forhandle med Haugaland Kraft A/S om storleiken på ein slik kompensasjon."

Fylkesmannen i Rogaland har i brev av 17.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Fylkesmannen har vurdert søknaden og vedlegga frå Ambio miljørådgiving AS, egne opplysninger om berørte interesser, og vore på synfaring i nedre del av anleggssområdet. Området er bratt med nedskore, steinrikt elvefar og tettvekst med lauvskog. Bygging av rørgate her vil medføre godt synleg inngrep i det ulendte terrenget.

Alternativ III for rørgata synest klart best utifrå både anleggstekniske og naturfaglege vurderingar. Røyret bør leggest i god avstand frå elvefaret langs sørsida, og så langt råd er kombinert med traseen for eksisterande traktorveg. Røyret må dekkast med lausmassar og tilsåast/tilplantast med naturleg vegetasjon snarast mogleg etter bygginga. Vegen må også tilpassast terreng og vegetasjon på ein god måte.

Fylkesmannen vil sterkt frarå rørgatealternativa I og II. Kraftstasjonen bør plasserast på sørsida av elva, alternativ Rødne på plankartet. Veg frå Rødne-garden vil truleg vera eit mindre inngrep enn ny bru frå nordsida fram til stasjonen.

Av omsyn til biologisk mangfald, landskapet både i nærområdet og sett på lenger avstand, fri-luftsinteresser, m.m., må berørte elvestrekning ikkje få lågare minstvassføring enn alminneleg lågvassføring. Fiskeinteressene er så viktige at det er investert i kalkingsanlegg. Vatnet til kraftstasjonen vil gå utanom dette. Kraftstasjonen må difor ha eige kalkingsanlegg for driftsvatnet. Det er også viktig at vassføringa nedstrøms kraftstasjonen ikkje vert brått redusert når kraftstasjonen stoppar drifta.

Fylkesmannen har ikkje spesielle merknader når det gjeld tilhøvet til forureiningslova."

Rogaland fylkeskommune, Fylkesutvalet har i møte 04.06.2002 vedtatt følgende uttalelse:

- "1. Rogaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon for vannkraftutbygging i Rødneelva etter alternativ III. Alternativ I og II frarås.
2. Rogaland fylkeskommune forutsetter at konsesjonsmyndigheten og utbygger tar hensyn til de forslag til avbøtende tiltak som er skissert i konsekvensvurderingen."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 14.06.2002 kommet med følgende vurdering:

"DNs vurderinger

DN registrerer at dette tiltaket så vidt kommer under kriteriene for at en fullverdig konsekvensutredning skal utføres. NVE ba imidlertid i brev av 17.11.00 om at virkningene av tiltaket skal utredes i henhold til vassdragsloven og den nye vannressursloven. I denne sammenhengen ba de utbygger ta hensyn til de momentene DN forutsatte skulle utredes. Vi har summarisk satt opp disse momentene i tabellen under, sammen med vår oppfatning av de konsekvensvurderingene som utbygger har fått utført.

DN forutsatte vurdert virkninger på:

1. Biologisk mangfold på berørte strekninger
2. Kalking i vassdraget, laksefisk og fiske
3. Konsekvenser for inngrepsfrie naturområder (INON)
4. Biologiske og visuelle virkninger i vassdraget ved alternative nivåer for minstevannføring
5. Mulige avbøtende tiltak

DNs vurdering av utførte konsekvensvurderinger

- Mangelfullt utredet, bl.a. befaring på feil tid av året
Kalking utredet, mangelfullt på laksefisk
Feil vurdering. Inngrepet medfører tap av INON
Ikke vurdert. Søker foreslår ingen minstevannføring
Med unntak av minstevannføring er flere avbøtende tiltak foreslått, men i liten detalj

Tabellen over viser at framlagte konsekvensvurderinger er mangelfulle både i forhold til NVEs føringer, og i forhold til §10 i vannres-

sursloven. Det virker som konsulenten som har utført konsekvensvurderingene er gitt for begrensede rammebetingelser til å gjøre en til-

strekkelig jobb. Vi ønsker å utdype hver av punktene nærmere.

Virksomheter på biologisk mangfold

Ambio AS har utført konsekvensvurderingene for den omsøkte utbyggingen, med unntak av virkninger for kulturminner. Så vidt de har brakt på det rene berører ikke tiltaket noen kjente lokaliteter for rødliste arter eller viltlokaliteter av lokal – nasjonal verdi. De trekker imidlertid selv fram at virkninger omkring lave- (stående) planter ikke er tilstrekkelig undersøkt. På forespørsel kommer det også fram at det ikke er gjort noen nærmere undersøkelser av akvatiske organismer (unntatt fisk).

Videre er befaringen til hovedrapporten utført utenom vekstsesongen (mars). På denne delen av året er det flere arter av både dyr (f.eks. hekkefugler) og planter som ikke er mulig å identifisere eller se, noe utreder selv påpeker. Det er uklart for oss hvorvidt eksempelvis fosse- røykvegetasjon eller virkninger på akvatiske organismer er vurdert i det hele tatt. Videre innebærer ufullstendig kjennskap til biologisk mangfold langs foreslåtte rørgatetraséer en uheldig usikkerhet til hva som ev. kan bli berørt.

DN tolker dette dithen at det fremdeles råder betydelig usikkerhet knyttet til sannsynligheten for at influensområdet fra et ev. kraftverk kan gi uheldige virkninger for sjeldne (rødliste- de) dyr- eller plantearter. Beslutningsgrunnlaget er dermed usikkert. Dette gjør at DN ikke anser det tilstrekkelig sannsynliggjort at tiltakene ikke vil påvirke det biologiske mangfoldet, og mener at det riktige vil være å kreve en ny og mer fullstendig konsekvensvurdering. Dersom man skal vurdere søknaden på grunnlag av den mangelfulle konsekvensvurderingen, må avbøtende tiltak ta høyde for usikkerheten forbundet med manglene.

Avbøtende tiltak, virkninger på fisk og kalking

I konsekvensvurderingene er det trukket fram at kalkdosereren må flyttes dersom elva blir regulert. Videre er det behov for å etablere en for- bislippingsventil for å unngå stranding av fisk. Ca. 4 % (150 m) av den anadrome strekningen i Rødneelva vil kunne bli ødelagt av regulering. Betydningen av denne strekningen som gyte- og oppvekstområdet for laks er ikke dokumentert. De utførte konsekvensvurderingene bidrar heller ikke til noe godt beslutningsgrunnlag mht. nivået på vannføring for å ivareta forholdene for laks. Konsulenten har vurdert Rødneelva mellom Rødnefossen og inntaket til å være for bratt og grov til å være viktig gyte- og oppvekts- områder for ørret.

Det er lagt ned og bevilges fortsatt betydelige offentlige midler for å ta vare på forholdene for fisk i Rødneelva. Laksestammen har vært betegnet som truet. DN mener derfor at tap av habitat og levevilkår for anadrom fisk i dette vass-

draget, så vidt mulig må kompenseres gjennom avbøtende tiltak. Vi mener dette må få følgende konsekvenser:

- Det må etableres en forbislippingsventil, som sikrer myke overganger ved start/ stans og utfall av kraftverket, slik at stranding av fisk unngås. Det er viktig at denne trer inn automatisk. Basert på nyere forskning innebærer dette at denne innordningen må sikre at vannstanden ikke synker fortere enn 10 cm/t når andelen vanddekt areal reduseres, for å unngå stranding av fisk. En detaljert utforming av funksjonaliteten til forbislippingsventilen må framlegges for kraftverket bygges.
- Dersom kraftverket plasseres ved Neset; må utløpet fra kraftstasjonen utformes slik at det oppnås velegnet habitat for ungfisk av laks (gyting og oppvekst). Det stilles her krav til at denne strekningen tilpasser vanddyp, vannhastigheter og bunnsstrat/skjul slik at det kan kompensere for tapt areal i hovedelva.
- Dersom kraftverket plasseres ved Rødne, noe DN anbefaler, så må minstevannføringen ev. sammen med biotopjusterende tiltak tilpasses slik at forholdene primært for voksenfisk i Rødneelva oppstrøms kraftverket blir tilfredsstillende. Minstevannføring vil opprettholde en viss produksjon av næringsdyr oppstrøms kraftverket, og gi en mer naturlig vanntemperatur.
- Kalkdoseringen må plasseres slik at hovedløpet inkludert anadrom strekning ovenfor utløpet av kraftstasjonen får kontinuerlig kalking, tilsvarende dagens standard.

Virksomheter på inngrepsfrie naturområder (INON)

Plasseringen av bekkeinntaket innebærer reduksjon av INON. Det er således utført feilaktige konsekvensvurderinger i framlagt rapport fra Ambio, og tapet burde vært kvantifisert. Inngrep tett opp til INON sone 2 vil forskyve grensen for hva som er mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep, noe bygging av bekkeinntak vil innebære.

DN vil presisere at det er rikspolitiske føringer for å unngå ytterligere tap av INON. Vi mener allikevel at dette reduserte utbyggingsalternativet er mer skånsomt enn det tidligere Samla plan prosjektet. Bekkeinntak er å foretrekke framfor reguleringsmagasiner, selv om det skiserte bekkeinntaket virker til å bli vel stort (7 da, og 7-8 m høy demning). DN mener derfor at tap av INON alene ikke er nok til å gå imot utbygging i dette tilfellet.

Minstevannføring

I Vannressurslovens § 10 gjøres det klart at hovedregelen ved vannuttak er at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake. Fastsetting av minstevannføring skal avgjøres etter en konkret

vurdering, med bl.a. vekt på å sikre vannspeil, vassdragets betydning for plante- og dyreliv, vannkvalitet og grunnvannsforekomster. Ut fra de ansvarsområdene som DN er satt til å forvalte, er det opplagt at utbygger har ansvaret for å dokumentere og redegjøre for et fravær av konflikter og i hvilken grad avbøtende tiltak kan og bør kompensere. I denne saken mener DN grunnlaget for en konkret vurdering er mangelfull. Det bør da ikke være anledning til å fravike det generelle kravet, snarere må føre-var-prinsippet legges til grunn. DN savner en argumentasjonsrekke fra utbygger mht. minstevannføring i denne saken. Vi er av den bestemte oppfatning at tørrlagte elver i utgangspunktet hører fortiden til!

Ut ifra hensyn til hva livet i og langs elva er vant til, samt hensynet til landskapsbildet og Rødnefossen spesielt, mener vi at minimum en sesongbasert alminnelig lavvannføring for hele året bør beregnes og legges til grunn for endelige vilkår ved en ev. konsesjon. Mange fagmiljøer poengterer betydningen av variasjoner i vannføringer for å sikre bærekraftige økosystemer. Vi mener imidlertid at kravet til størrelsen på minstevannføring kan fravikes dersom det dokumenteres tilstrekkelig at slipping av mindre vann i deler av eller hele året ikke kommer i konflikt med allmenne interesser nevnt over. DNs håndbok nr. 15 om Kartlegging av ferskvannslokaliteter (<http://www.vanninfo.no/sider/dn15/>) vil gi nyttige tips om hvordan dette bør gjøres, men DN vil også være behjelpelig med å avgrense omfanget av slike tilleggsundersøkelser.

Trasèvalg for rørgate og lokalisering av kraftverket

Ambio anbefaler ut fra en helhetsvurdering at trasèalternativ III velges for rørgata, som også er den trasèen som utbygger primært søker om. Ut fra den framlagte dokumentasjonen av verdier og allmenne interesser vurderer DN at dette er det beste alternativet. Vi forutsetter her at trasèen planlegges i detalj og legges utenom de mest særegne naturmiljøene, dvs. i størst mulig grad legges i eksisterende traktorvei/sti og bort fra elva. En nærmere botanisk kartlegging i vekstsesongen av spesielt laverestående planter virker nødvendig, for å kunne ta de endelige beslutningene om eksakt lokalisering. Dette bør avklares med fylkesmannen i Rogaland og NVE før bygging starter.

Konsesjonsvilkår

Dersom det gis konsesjon ber DN om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene, sammen med følgende:

"Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Vindafjord kommune på kr 40 000,- til opphjør av

fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjør av fisk/vilt i nærområdet. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN."

DN's konklusjoner

DN anser de utførte konsekvensvurderingene som mangelfulle på flere punkter, og mener at det riktige vil være å kreve en ny og mer fullstendig konsekvensvurdering. Foreslått bekkeinntak medfører tap av inngrepsfrie naturområder, noe som er direkte feilaktig vurdert i konsesjonsøknaden.

Dersom man skal vurdere søknaden på grunnlag av den mangelfulle konsekvensvurderingen, må avbøtende tiltak ta høyde for usikkerheten forbundet med manglene, og må da omfatte:

- En årssikker minstevannføring tilsvarende en sesongbasert alminnelig lavvannføring bør etableres, sluppet fra bekkeinntaket.
- Kalkdoseringen må opprettholdes slik at tilfredsstillende vannkvalitet opprettholdes ved alle aktuelle vannføringer.
- Videre forutsettes at vannstandsendringer >10 cm/t unngås ved etablering av en automatisert forbitappingsventil for å unngå stranding av fisk.

DN vurderer det slik at rørgatetrasè III på østsiden av elva bør velges, men at trasèen legges utenom særegne naturmiljø. Laverestående planter må kartlegges i vekstsesongen, og en mer detaljert trasèplan må planlegges og framlegges før bygging starter."

Fiskeridirektoratet Region Rogaland har ingen merknader til søknaden ifølge brev av 23.04.2002.

Havforskningsinstituttet har ingen merknader til søknaden ifølge brev av 17.06.2002.

Landbruksdepartementet, Avd. for arealforvaltning har i brev av 17.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Landbruksdepartementet har ikke innvendinger til søknaden fra Haugaland Kraft AS, men med den korte omtalen av konsekvenser for landbruksinteressene er det vanskelig å vurdere de ulike alternativene opp mot hverandre.

Departementet forutsetter imidlertid at utbygger gjennom avbøtende tiltak eller med økonomiske virkemidler, forsøker å kompensere for tap av gjerdeeffekt i den grad det blir nødvendig grunnet redusert vannføring/tørrlegging av Rødneelva."

Bergvesenet har ingen merknader til søknaden ifølge brev av 12.06.2002. Vegdirektoratet har i brev av 29.05.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Etter veglovens § 10 hører vegsjefen (vegkontoret) under Vegdirektoratet i saker som gjelder riksveger, og under fylkeskommunen i saker som gjelder fylkesveger.

Vegdirektoratet som riksvegmyndighet har ingen merknader.

Når det gjelder fylkesveger, påpeker vegkontoret at alternative, planlagte kraftlinjetraséer krysser fylkesveg 742. I den videre planleggingen må saken tas opp med vegkontoret i tråd med gjeldende regelverk og rutiner.”

NJFF - Rogaland har i brev av 10.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Norges Jeger og Fiskerforbund - Rogaland vil på vegne av Norges Jeger- og Fiskerforbund avgi uttale til Haugaland Krafts søknad om bygging av Rødne kraftverk.

Rent generelt er vi negativ til utbyggingen av Rødnevassdraget da denne kraftutbyggingen vil medføre inngrep som vi mener ikke er ønskelig i et allerede hardt rammet fylke når det gjelder vassdragsutbygging. Kun 8 % av vassdragsnaturen i Rogaland er varig vernet mot et landsgjennomsnitt på om lag 20 %. Det betyr at gjenværende vassdragsnatur har stor verdi for innbyggerne i Rogaland. De positive effektene av en kraftutbygging overstiger etter vår mening ikke de negative effektene av denne utbyggingen på natur, friluftsliv og lakse- og sjørretbestanden i vassdraget.

Lakse- og sjørretfisket

NJFF-Rogaland vil påpeke den verdi som ligger i Rødnevassdraget når det gjelder laksefisket. Sur nedbør har gitt problemer for laksestammen i vassdraget og stammen ble kategorisert som utrydningstruet (DN kategori 2).

Miljøvernmyndighetene satte derfor i 1996 i verk nødvendige kalkingstiltak for å redde laksestammen og dette har styrket bestanden av laks i vassdraget. Storsamfunnet har dermed brukt betydelige midler for å sikre denne laksestammen og det er lite akseptabelt at dette arbeidet skal forringes av en utbygging i vassdraget.

Potensialet for Rødnevassdraget må derfor regnes som rimelig god sett i relasjon til laksevassdragets lengde når det gjelder produksjon av laks- og sjørret. Verdien av vassdraget for lokalsamfunnet vil derfor øke de nærmeste årene som en følge av det økte laksefisket.

Det er derfor viktig at en ved en eventuell utbygging i Rødnevassdraget sikrer et utbyggingsalternativ hvor en i størst mulig grad unngår skadevirkninger på lakse- og sjørretbestanden.

Omløpsventil

Det må være et krav om installasjon av omløpsventil i kraftstasjonen. Dette for å sikre at en

unngår brå vannføringsreduksjoner med tørrlegging av yngel som resultat

Dette er lagt inn i søknaden, men det bør utredes hvordan man vil løse problemet, som ble tatt opp på orienteringsmøtet i Sandeid 27/5-02, med å få vannet tilbake til det naturlige elveløpet ved driftsstans. Dette må derfor utredes og tas hensyn til i videre konsesjonsbehandling. Vi ber om at NVE samarbeider nært med Fylkesmannen i Rogaland for å sikre at en finner en god løsning her.

Restvannføring/minstevannføring

I søknaden er det ikke lagt opp til minstevannføring i den berørte delen av vassdraget. I følge *Ambio's* utredning så vil dette føre til at den regulerte delen av vassdraget vil være tørrlagt i 65 % av året.

Den nye vassdragsloven gir klare føringer på at det skal meget gode grunner til å avvike fra kravet om at vassdrag som bygges ut minst skal sikres alminnelig lavvannføring som minstevannføring. Det foreligger slik vi ser det ingen gode grunner å avvike fra dette prinsippet i dette tilfellet og vi mener det vil være helt utenkelig å tillate en utbygging i vassdraget uten å sikre en minstevannføring i berørt område. Det er nærmest ikke tilsiig fra restområdet i berørt område og følgelig ser vi det som nødvendig at det pålegges minstevannføring i denne delen av vassdraget. Denne minstevannføringen må ikke være lavere enn den minste vannføringen som elva naturlig har, slik at denne også i fremtiden kan brukes som oppvekstsområde for yngel av laks og ørret. Vannkvaliteten har i de siste årene bedret seg og følgelig vil en med en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring kunne nytte området som utsetningslokalitet for laks- og sjørretyngel.

En slik minstevannføring vil gi et visst inntrykk av rennende vann i fossen. I tillegg vil en slik minstevannføring bidra til at en unngår tørrlegging av de om lag 200 meter av lakseførende strekning som vil bli berørt om en bygger ut iht. de planer som utbygger har lagt frem.

Plassering av kraftstasjon/utløp fra kraftstasjon

Det er i søknaden 3 alternative utbygginger, alle disse har tilbakeførsel av vannet om lag 200 m nedenfor grense for lakseførende del av vassdraget. Dette representerer om lag 5 % av lakseførende strekning og er dermed et inngrep som vil virke negativt. Utbyggers forslag vil føre til tørrlegging av denne delen av lakseførende strekning i 65% av året og da vil dette området falle helt ut til produksjon av fisk og skjulmuligheter for voksen laks og sjørret. Dette er et område som ifølge lokale fiskere er viktig som område for opphold for voksen fisk om sommeren/høst/vinter ved lave vannføringer da det er i dette området de forholdsvis få dypere kulper i vassdraget finnes. Vi mener derfor at det må utredes et alternativ hvor en flytter kraftstasjonen

nærmere opp til området der laksen naturlig stopper for å på denne måten ikke berøre den lakseførende delen i like stor grad som det er søkt om.

Kalking

Det påpekes i søknaden noen skisser til løsning rundt kalkingen av vassdraget. Vi mener det må være en klar forutsetning at vannkvaliteten og driftsregulariteten på kalkingen ikke forringes som følge av kraftutbyggingen. Det er viktig at en får på plass en samkjøring mellom eksisterende anlegg som må ta flomtopper og anlegg i tilknytning til driften av kraftstasjonen som må ta unna vannføringen opp til 4 m³/s. Det er viktig at kalkingsanleggene kalker alt vann som kommer ned, ikke bare det som kommer gjennom kraftstasjonen. Derfor mener vi at kalkingsanleggene må utformes og driftes på en slik måte at dette sikres. Vi ber om at NVE pålegger utbygger å utrede dette sammen med Fylkesmannen i Rogaland.

Alle ekstrakostnader i tilknytning til kalkingsanleggene som følge av utbyggingen må dekkes av utbygger.

De forskjellige alternativer

Skulle det gis konsesjon til utbygging vil NJFF-Rogaland prioritere alternativ 1.

Dette mener vi er det alternativ som vil gi minst mulige skadevirkninger knyttet til følgende forhold:

- Kan nytte utløpskanal til produksjon av laks og sjørret. Korrekt utformet mener vi dette er et viktig argument for å motvirke bortfallet av de områder som faller vekk som produksjonsområder ovenfor utløpet fra kraftstasjonen
- Bygging av bro. En unngår bro over elva som alternativ 3 forutsetter. En bygging av bro i området mener vi er lite ønskelig i dette området
- Plassering av kraftstasjon. En får plassert kraftstasjonen lenger vekk fra elva enn ved alternativ 3
- Plassering av rørgate. En unngår bl.a. å krysse elva slik som alternativ 2 forutsetter.

Konklusjon og kompensasjon for inngrep

NJFF-Rogaland vil i utgangspunktet gå imot en utbygging av Rødnevassdraget da de negative virkningene av utbyggingen og verdien av gjenværende vassdrag i Rogaland er så store at det ikke kan forsvare en utbygging av vassdraget.

NJFF-Rogaland vil ved en utbygging subsidiært kreve følgende tiltak iverksettes:

- Etablering av minstevannføring i berørt område tilsvarende alminnelig lavvannføring
- Bygging av forbislippings-/omløpsventil og løsning for å sikre at utfall av stasjon ikke medfører brå vannføringsendringer i lakseførende del av vassdraget. Dette må være et

absolutt krav til utbygger

- Plassering av kraftstasjonsutløpet så langt opp mot naturlig stopp for laksen som mulig. Det bør være mulig å plassere utløpet av kraftstasjonen noe lenger opp i vassdraget enn foreslått
- Kalkingsanlegget må plasseres og drives på en slik måte at god vannkvalitet og driftsregularitet sikres på alle vannføringsforhold
- Utbygging etter alternativ 1 (eller 2) hvor en pålegger utbygger å utforme utløpskanalen på en slik måte at denne kan nyttes til produksjon av laks og sjørret. Dette tiltaket mener vi er viktig.

Vi forutsetter at konsesjonsvilkårene må innta standardvilkårene fra DN for avbøtende miljøtiltak.

For å bøte på de skadene som denne utbyggingen vil føre for laksebestanden så bør Haugaland Kraft AS pålegges:

- biotopforbedrende tiltak (terskler, utgraving dypere kulper, reetablering av sidebækker osv.). Dette vil være med på å sikre gode oppvekstområder og gyteplasser for lakse- og sjørretbestanden
- utsetting av lakseyngel. Det eksisterer i dag gode muligheter for dette gjennom allerede etablert kultiveringsanlegg (her unngår en større investeringskostnader)
- å opprette et fond til videre kultivering av elven for å sikre en kraftig og levedyktig lakse- og sjørretbestand. Fondet bør gi en årlig indeksregulert avkastning på 50.000,- til tiltak for fremme av fisket i vassdraget."

Vindafjord jeger og fiskeforening har i brev av 10.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

- "Synspunkter i samband med at Haugaland Kraft har søkt løyve til å bygge Rødne Kraftverk
- *Fordeler:* Det kan forventes en liten økning i aktivitet på levering av varer og tjenester i anleggstida, lokale grunneigarar vil få bedre tilkomst til utmarka.
 - *Skader og ulemper:* Det vil bli store skader på livet i elva om den skulle bli utbygd slik Haugaland Kraft søker om.

Det er lokalt viten om at laksen som går opp i elva f.o.m. juni til august ofte blir stående i kulpen og stryka som ligg like ovenfor der vannet kommer ut fra kraftstasjonen. Denne fisken som fiskeforvalteren på fylke har BEVISST REDUSERT BESKATNINGEN AV vil gå tapt.

Om utbygger får lov til å regulere vannstanden i inntaksdammen + - 1 meter vil dette få katastrofale følger. Tenkt tilfelle der tilsiget ved inntaksdammen er i underkant av minstevannføring for kjøring av turbin, vannspeilet i dammen vil meget langsomt synke ned 1 meter, når dette nivået er passert vil en måtte stanse kjø-

ring av turbinen. Hva da med vannet i elveløpet nedenfor kraftstasjonen?

Det vil være av helt avgjørende betydning for livet i elva at den utbygde strekningen får en minstevannføring. Det er ikke tilsig av betydning til det partiet av elva som blir bygget ut på grunn av terrenget rundt elva. Mesteparten av tilsiget i sør er avskåret av en bekk, i tillegg vil grøfta som røyra til kraftstasjonen ligger i dreneret et ev. tilsig. Elveløpet ligger helt på vannskille med Fjellstølsbekken på nordsida, derved ingen tilsig fra nordsida ved lav vannføring.

Det er relativt store myrområde som drenerer til elva like ovenfor inntaksdammen, vannet blir tilført mye humus (plantematerial). Når dette vannet i opptil 70% av tiden blir ledet inn i rør og ikke lenger renner fritt med rikelig med oksygen og lys, og ikke lenger får den temperaturpåvirkning det naturlege elveleie gir, vil det få negativ betydning for prosessen i næringskjeden fra plantematerial til fiskeføde. Det er på det rene at næringstilførselen for spesielt øvre del av vassdraget blir vesentlig forringet, vassdraget vil som et resultat av dette produsere mindre fisk.

Rødneelva er blitt kalket siden 1996. Det har tatt tid å få stabil god vannkvalitet pga. diverse driftsmessige innkjøringsproblemer. En må derfor sørge for at vannet som kommer ut av turbinen blir kalket og legge forholda slik til at en unngår ustabil vannkvalitet etter kraftutbygging.

Undersøkelsene samt kartlegginga i forbindelse med kulturminner i området virker tilfeldig, tenker da på hva som ble avdekket ved inntaksdammen og måten dette ble gjort på. Det er også en rekke kulturminner som ligger i og rundt område for plasseringen av kraftstasjonen på alternativ nr. 3, som vil bli ødelagt og som ikke er omtalt i miljørapporten.

- Om tiltaket bør gjennomføres

Dette område som utbygger vil legge i rør store deler av året når vannføringen er mest brukervennlig sett i friluftssammenheng, innehar et stort potensielt som fremtidig rekreasjonsområde for opplevelse av norsk natur. Dette er noe av det siste større vassdrag i regionen med fosser og variasjoner i vannføring som vil gå tapt for fremtidens slekter. Når en ser på den energimengden som her vil bli produsert i sammenheng med hva fremtiden vil etterspørre, og hvilken natur som skal stå i rest, så vil etter vår mening ettertiden se på denne utbygginga som forkastelig. Når den og skjer midt i det tyngste utbyggingsområdet for vannkraft i Norge og forvaltningen ikke er i 2002 i stand til og spare noe for fremtiden, vil ettertiden stille spørsmål om dette.

I tillegg vil en påpeke at mange av de små vassdraga i distriktet som ikke brukes til kraftproduksjon er blitt utnyttet til enten oppdrettsnæring eller vannforsyning. Det fremgår av pla-

nene at utbygger har tilpasset utbyggingen etter gjeldene regelverk som kreves for å prøve og lykkes med gjennomføringen av prosjektet. Det må være lov å stille kritiske spørsmål til den vannmengde utbygger har kommet frem til og derved også produsert GWh. Hvem kan kvalitetsikre de tall som utbygger her kommer med? Når en ser utviklingen av nedbørmengde siste 30 år og den tekniske utviklingen må det stilles et stort spørsmål om dette i virkeligheten er de talla som blir presentert, når en tenker på at planene i 1914 kunne gi 42 GWh.

- Valg av alternativ

Det er kun et alternativ og det er å la fossen renne som i dag. Om nødvendigheten av å produsere mer kraft er slik at vi må ta i bruk Rødneelva så vil en velge alternativ nr. 3, men der kraftstasjonen blir flyttet oppover ca. 300 meter slik at en unngår mest konfliktfylte område med både kulturminner, fisk og bevaringsverdig naturmiljø.

Avbøtende tiltak og oppfølgende undersøkinger

Tiltak som vi mener vil erstatter noe av det som blir fjernet fra elva som en ser i forkant:

- Det må være krav om minstevannføring på den utbygde strekningen.
 - Pålegg om utsetting av min 20000 fisk (laks, ørret) i Fjellstølsbekken og Hålandselva for å erstatte noe av den tapte fiskeproduksjonen i elva.
- VJFF har konsesjon og godkjent klekkeri for elva. Vi har sammen med grunneigerlaget satt ut fisk i Fjellstølsbekken og Hålandselva fra 1993 til 2000. Antall ca. 10 000 stk. Vi kan sette dette klekkeriet i stand og drive dette. Kostnader forbundet med dette vil være ca. kr 50000 for og sette det i stand og driftsutgifter på 2 kr pr. utsatt uføret yngel. Prisen indeksreguleres.
- Pålegg om utgraving av 5 terskler. 3 stk. i nedre del av elva og 2 i øvre del. Vi har forslag til plassering om ønskelig.
 - Sette av midler på fond til stimulering for åpning av gytebekker som på 60 - 70-tallet ble lagt i rør av jordbruket, samt andre biotopforbedrende tiltak i og rundt elva."

Sandeid Velforening (under stiftelse) har i brev av 07.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"FORDELAR, SKADER OG ULEMPER VED UTBYGGINGA

Fordelar

Det positive for bygda og lokalsamfunnet for øvrig med ei slik utbygging, er at denne vil gi auka inntekter til kommunen og nokre få andre. Men, me vil påpeika at dei inntektene som vil koma kommunen og Sandeid til gode, er slik me kan sjå det svært små.

Skader og ulemper

90% av alle vassdrag i Rogaland som kan nyttast til kraftindustri er utbygd. I Sandeid har me eit uberørt vassdrag igjen, og det er det Haugaland Kraft nå søker om å få byggja ut. Miljørapporten peikar på mange ulemper denne utbygginga vil påføra naturen.

Det viser seg historisk sett at natur og ikkje minst vassdrag får høgare og høgare verdi etter som åra går, og etter vår klare meining er denne verdien mykje høgare enn verdien av kraftproduksjon som er tenkt i dette vassdraget.

For folk i Sandeid vil det vera eit avgjerande tap å mista vassdraget, ikkje minst i framtida. Bygde-Norge generelt satsar meir og meir på turisme med fiske og opplevinga ved fjord og fjell, i kombinasjon med for eksempel gardsdrift, og då er slike vassdrag gull verdt. Vår klare oppfatning er at ein med denne utbygginga på sikt vil tapa klart meir enn ein vil tjena.

Som eit eksempel kan me nevna at Låtefoss, som ligg langs hovedvegen ca. 10 km frå Odda, er ein av Norges mest besøkte turistattraksjonar. Me meiner at Rødneelva innehar mange av dei same kvalitetane, men ligg slik til at dette endå ikkje er tatt i bruk på same måten. All historie seier at folk ynskjer stadig nye naturopplevsar, og det er ein slik potensiell attraksjon ein nå er i ferd me å ta bort. Og det ein gong for all framtid!

OM TILTAKET BØR GJENNOMFØRAST, EVENTUELT VALG AV ALTERNATIV

Me meiner at tiltaket kan gjennomførast dersom det vil tjena både lokalsamfunnet og utbyggar. Slik det ligg føre pr. i dag meiner me at lokalsamfunnet (Sandeid) får for lite igjen for det ein mister. Bygda får ulempene, medan utbyggar får inntektene.

AVBØTANDE TILTAK OG OPPFØLGJANDE UNDERSØKINGAR

Ved ei eventuell utbygging meiner me at utbyggar må garantera ei minstevannføring, slik at ein i det minste kan halda liv i det livet som er avhengig av vatn i vassdraget. Slik planane ligg føre i dag, vil deler av vassdraget vera tørrlagt deler av året, og dermed påføra betydelig skade. Og bruksverdien i dette området er då borte.

KONKLUSJON

Eit svært viktig rekreasjons- og trivselsområde som pr. i dag ikkje er tatt fullt ut i bruk, vil i stor grad gå tapt. Skal ein gjera dette, så må bygda få kompensasjon, slik at ein kan rusta opp andre områder i tillegg til området rundt vassdraget, for å få noko igjen for det tapte.

Me foreslår å oppretta eit utval (Sandeid Velforening) i bygda, bestående av representantar for dei tyngste lag og foreiningar. Dei skal disponera eit eventuelt framtidig fond, der alle kan søkja om penger til miljø- og trivselsfremmande tiltak i Sandeid. Der området rundt vassdraget vil ha ein høg prioritet.

Eit konkret forslag frå oss er at dette utvalet blir tildelt 1 øre pr. produsert kilowatt pr. år. Rundt dette konkrete forslaget kan det vera mange løysningar, poenget vårt er at me heilt klart meiner at bygda på ein eller annan måte må få meir av den verdiskapninga som vil skje enn det det ligg an til i dag.

Håpar på ei positiv og konstruktiv tilbakemelding."

Sandeid elveigarlag har i brev av 10.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Sandeid Elveigarlag, som disponerer dei fleste fiskerettane i Rødneelva, har sett på utbyggingplanane for elva og me har fylgjande merknader til utbyggingssøknaden:

1. Ved flaum vil laksen gå forbi kraftstasjonen og opp til naturlig hinder i fossen. Dette er ein strekning på 100 – 150 meter. Her er det fleire kulpar og stryk som laksen blir ståande i når elva går ned til lågare vannstand. Når vassføringa er mellom 0,4 og 4 m³/sekund vil denne delen av elva verta tørrlagt og fisken som står her vil stryka med. Dette er gytefisk som seinare i sesongen ville fordelt seg på gyteplassene i elva. Dette området såg me i elveigarlaget som så viktig at me freda det mot fiske for om lag 10 år sidan. Me ser det som svært viktig å berga denne gytefisken og har følgjande forslag til løysingar:

A: Minstevassføring i elva slik at fisken får like gode forhold i elva som nå.

Eller

B: Laga oppgongshinder for laksen ved kraftstasjonen slik at fisken ikkje kjem opp i den delen av elva som blir tørrlagt store deler av året (65 % av året). Vidare bør det lagast minst 3 tersklar lenger nede i elva til erstatning for hølane og gyteplassene som går tapt ovanfor kraftstasjonen ved utbygginga.

2. Ved stopp av kraftstasjonen vil det ta minst 1½ time før elva nedanfor kraftstasjonen har normalvassføring. NB! Dersom inntaksdammen er full heilt opp til kanten. Dersom inntaksdammen er nedtappa før kraftstasjonen stoppast, vil det ta mykje lenger tid. Sjølv om Haugland Kraft vil setja inn ein forbiføringsventil i kraftstasjonen, vil det vera viktig at inntaksdammen er full heile tida. Kraftlaget vil heller ikkje vinna straumproduksjon ved å tappa ned dammen.

Visuelt vil det og vera viktig at inntaksdammen er full.

Me meiner difor at det må vera eit krav at inntaksdammen skal vera full heile tida.

3. *Kalking av elva.* Kraftstasjonen vil føra mes-teparten av vatnet forbi kalkingsanlegget i elva. Vatnet som kjem frå kraftstasjonen må derfor kalkast og kalkinga må styrast etter vassmengde og surhetsgrad."

Lars Olav Larsen har i brev av 05.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Takk for sist og for at eg som grunneigar fekk vera med på Dykkar befaring måndag 27. mai d.å.

Som grunneigar i området er vi positive til den utbygginga som kan vera aktuell å gjennomføra. Vår eigedom vil stilla til rådighet den grunn og ressursar elles som det måtte vera behov for i forbindelse med bygginga. Det er frå vår side full tillit til at Haugaland Kraft AS vil gjennomføra prosjektet etter dei krav og rettingslinjer som er skissert.

Vi har ein kommentar knytta til den eventuelle vegen som blir bygt opp til demninga. Etter det vi forstår er dette ein veg av bra kjørestandard, og vil gjera tilgjengeligheten til fjellområda innanfor demninga mykje betre enn slik situasjonen er i dag. Som grunneigar vil vi ynskja at almenheten skal få bruka vegen. Vi ser det likevel som ein fordel at det vert lagt litt begrensningar på motorferdsel i området når anleggstida er ferdig. Er det slik at det kan vera nøkkel til ein ev. bom ved inngangen til vegen, slik at vi har litt kontroll med kjøringa? Kan vi som grunneigar vera med å styra motorferdsla?

Dersom motorferdsla frå almenheten på vegen til fjells kan bli begrensa, vil vi i så fall leggja til rette med parkeringsplass til fleire bilar nede ved vårt tun, slik at flest mogleg i alle fall kan ta turen til fots. Vi vil også sjølvsagt vera villige til å åpna opp vegen på forespørsel og etter ynskje frå den enkelte som har behov for å kjøra. Det kan vera for eksempel eldre folk som ynskjer å ta turen, det kan vera skuleturar mv. Kan NVE bidra med råd og tips her?

Dersom De ser dette som vanskeleg, vil vi sjølvsagt godta det som måtte bli skissert frå Dykkar side. Vi ber kun om Dykkar vurdering av ein noko redusert bruk av vegen for allmenn motorferdsel.

Lykke til med vidare planlegging."

Arne Kristian Rødne har i brev av 05.06.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Fråsegn frå grunneier på gnr. 20, bnr. 3 i samband med konsesjonssøknad for Rødne kraftverk

Eigar/brukar: Arne Kristian Rødne, 5585 Sandeid, tlf. 52761235.

Innan utgangen av 2003 vert det generasjonsskifte på garden med at eldste son overtar. Garden består av 32 dekar (daa) fylldyrka, 30 daa innmarksbeite, 80 daa skog, 11 daa anna areal samt andel i sameige for gardnr. 19 og 20. Drifta på garden er kjøttproduksjon på ammekyr og storfè. Denne driftsforma gjer at utmarksressursane kan utnyttast på ein god måte. Dei knappe arealressursar på innmarka tilseier at utmarksressursane må utnyttast. Mangel på "god nok" kjørbær veg er blant årsakene til at denne ressursen ikkje har vert tilstrekkeleg ut-

nytta. Vegen som vil bli etablert ved utbygging av Rødne kraftverk vil auke verdien på utmarka for Rødnegardane. I denne samanheng gjer eg krav på å få vere "medspelar" under planlegginga og når det skal utarbeides avtale som skal gjelde for vegen i høve til "etterbruk". I høve til gardens interesser i sameiga vil vegen bli som ein primærveg til dette fellesarealet der alle rettighetshaverar har interesser i høve til skyld. Alle bruka på Rødne var i si tid med på å selge fallrettighetene og vil derfor ta del i "godene" som kjem ut av utbygginga.

Jf. kartvedlegget (gult område) ligg 254 daa av sameiga for Rødnegardane (19 og 20) på den nordvestlige sida av elva. Elva har i alle tider vert eit fysisk skille og lagt begrensningar for utnyttinga av dette arealet. I høve til resten av sameiga innehar dette arealet relativt store jordressursar. Inntaksdammen (stemmen) er planlagt med toppbreidde 4 m. Ved å tilretteleggje dammen for kryssing med maskinelt utstyr, med ev. begrensningar, vil dette vere av stor verdi for utmarksressursane både for Rødne og Helgeland (sameige 18). Eg fremmar derfor et krav om at dette blir tatt hensyn til ved den vidare sakshandsaminga og planlegginga for Rødne kraftverk.

Jf. historien bak ervervelsen av fallretten ligg ein følelse av "lureri". Historien kan vere vanskelig å ta fatt i, eg forventar derimot at involverte grunneigerar og utbyggjar kjem fram til løysingar begge parter kan leve med. Med å imøtekomme grunneigerane i høve til planlegging, avtalar og tekniske løysingar vil eg kunne sjå på som ein kompensasjon for dette relativt store naturinngrepet. Viser i denne samanheng til punkt 4.1 i konsesjonssøknaden der det står: "Det tas sikte på å inngå minnelige avtalar med rettighetshavere i den grad det er behov for dette".

Søkars kommentarer til de innkomne uttalelsene

Haugaland Kraft AS har i brev av 10.12.2003 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

"Etter henstilling fra NVE vil vi redegjøre for oppdaterte planer for utbyggingen samt utdype våre tidligere kommentarer til innkomne uttalelser. Vi gjentar for ordens skyld her også hovedpunktene i våre tidligere kommentarer; dette for å ha disse samlet og at dette brev er å betrakte som vårt svar på uttalelsene som er innkommet og erstatter tidligere brev av 27.09.02.

Generelt – justering av planer

– *Generelt* - Vi arbeider videre med utredning / forprosjekt for omsøkt alternativ III med plassering av stasjon på Rødne. Dette er også det alternativ som et klart flertall av høringsinstansene anbefaler om det blir utbygging, dette gjelder bl.a. Fylkesmannen i Rogaland, Rogaland fylkeskommune, DN og Vindafjord jeger- og fiskeforening. Alterna-

tiv III gir etter vår mening den mest skånsomme utbyggingen og er også det som i størst grad tar hensyn til de innkomne uttalelser.

- *Adkomst* – Når det gjelder adkomstvei, skriver vi i konsesjonssøknaden at en for alt. III i utgangspunkt vil gå inn for vei til Nesset og bro over elven. Vi ønsker nå å prioritere en løsning med å utbedre og tilknytte oss eksisterende vei til Rødne. Vi regner med at vi sammen med grunneier skal komme til en løsning som gir et godt resultat for begge parter uten bro over elven, her er vi i samtaler med grunneier. Det er i høringsuttalelser også pekt på at en bør unngå bro over elven.
- *Flytting av inntak* - Vi er nå kommet i den fasen i prosjektet at vi bearbejder våre tidligere planer for kraftverket og foretar en mer konkret prosjektering. I den sammenheng vurderer vi også plassering av inntaket. Etter anbefaling fra konsulent ser (vurdere) vi nå på å flytte dette noe lengre ned i vassdraget (ca. 50 meter). Dette blir primært gjort for å få større overvann over tapperør, noe som vil gi et bedre inntak bl.a. med hensyn til ising og lignende. Det forutsettes at HRV på +293 opprettholdes. Selv med flyttingen vil damhøyden ikke bli noe vesentlig større enn angitt i søknaden, anslagsvis ca. 7-8 m avhengig av utformingen av overløpet. Neddemt areal vil øke til ca. 8 da. Vi vil ved denne flyttingen få et bedre inntak ved at det her blir mer naturlig å plassere inntaket med dets høyder enn på det opprinnelige stedet. Vi mener også at denne justeringen av damstedet vil gi en dam som viser mindre i terrenget sett ut fra den ferdselen som vil være i området.
- *Sted for masseuttak* – Som en del av dambyggingen ser vi på mulige masseuttak lokalt i området ved dammen. Vi vil i den anledning foreta undersøkelser og se om det finnes steinmasse på østsiden av inntaket som kan brukes i dammen. I den grad dette har betydning for NVE sin saksbehandling av konsesjonssøknaden vil vi komme tilbake til dette. Masseuttaket vil bli en del av de inngrep som må taes i tilknytning til dam og avslutning av rørtraseen eller i tilknytning til dette området.
- *Flytting av stasjon* – Vi ønsker som tidligere nevnt en utbygging etter alt. III. Når det gjelder detaljert plassering av stasjonen, vil denne bli plassert så langt opp mot fossen som praktisk mulig. Dette betyr en flytting på ca. 30 m i forhold til hva som er vist på kartvedlegg i konsesjonssøknad. En slik lokalisering vil gi minst mulig ulempe for den nærmeste bebyggelse med hensyn til støy og innsyn. Stasjonen blir her plassert bak en jordvoll som vil gi god skjerming mot gården på Rødne. Denne flyttingen vil også bedre tilknytning til eksisterende kalkningsan-

legg. Dette er også i samsvar med diverse uttalelser bl.a. fra Norges Jeger- og Fiskeforbund som påpeker at man bør plassere kraftstasjonen så langt opp mot naturlig stopp for laksen som mulig.

Anleggsvei til fjells

Det planlegges anleggsvei til fjells for å kunne transportere materiell og masser til bygging av inntak og rørgate. Veien vil man legge på høyre siden av rørtraseen sett fra Rødne og oppover, og den vil i stor utstrekning følge eksisterende traktorvei. Haugaland Kraft sitt behov for veien vil primært være bruk i byggeperioden og i den grad vi har behov for inspeksjon av inntak / dam i driftsfasen.

Vi vil legge opp til en god dialog med grunneier og vektlegge hans ønsker og kommentarer. Når det gjelder bruk av anleggsveien etter at utbyggingen er avsluttet, ser vi det som praktisk at det legges restriksjoner på denne. Forøvrig mener vi det i denne sammenheng bør legges avgjørende vekt på synet til grunneier som vil bli mest berørt av slik trafikk, jf. bl.a. brev av 05.06.03 fra Lars Olav Larsen. Omkring dette er vi i dialog med grunneier.

Fiskeproblematikk – videre utredning

Utbyggingens virkning på fisk er et sentralt punkt i flere høringsuttalelser; spesielt gjelder dette for den lakseførende del av Rødneelva. Det blir fra flere hold pekt på at en eventuell utbygging må skje på en slik måte at en i størst mulig grad unngår skadevirkninger på laks- og sjørretbestanden.

Det fremgår av konsesjonssøknaden at utbygger har planlagt installasjon av en automatisk forbitappingsventil i kraftstasjonen som skal benyttes ved stopp / utfall av stasjonen. Dette blir gjort for å redusere hurtige endringer i vannføring nedstrøms stasjon. Flere av høringsinstansene har også fremsatt krav om dette.

Utbygger har høsten 2003 engasjert Ambio Miljørådgivning for nærmere å vurdere problematikk knyttet til drift av stasjonen og behov for forbitappingsventil og kapasitet for denne. I denne sammenheng vil en simulere konsekvenser for vannføring nedstrøms stasjon ved ulike avslag i kraftstasjonen. Ambio vil sammen med BKK Rådgivning utføre analyser som vil være grunnlag for vår videre prosjektering og spesifikasjoner. Vi forventer at dette arbeidet vil gi grunnlag for dimensjonering av forbitappingsventil (for eksempel 10 – 50 % av maksimal turbin kapasitet).

I høringsuttalelser er det uttalt at det bør etableres terskler i elva, jf. uttalelser fra Norsk jeger og fiskeforbund, Vindafjord jeger- og fiskeforening og Sandeid elveeigarlag. Vi har også bedt Ambio vurdere dette spørsmålet.

Ambios rapport vil bli oversendt NVE så snart vi har mottatt denne, dvs. i løpet av desember måned i år (2003).

Minstevannføring

Flere av høringsinstansene tar opp spørsmålet om minstevannføring. Fylkesmannen i Rogaland mener at den berørte elvestrekningen ikke må få lavere minstevannføring enn alminnelig lavvannføring; dette av hensyn til biologisk mangfold og landskap. DN uttaler at en i utgangspunkt må sette sesongbasert alminnelig lavvannføring som vilkår ved en eventuell konsesjon. Norges Jeger og Fiskeforbund og Vindafjord jeger- og fiskeforening mener også det må etableres minstevannføring ved utbygging.

I konsesjonssøknaden er det lagt til grunn at en ikke får krav om minstevannføring på den utbygde elvestrekningen. En har her også angitt hvilken produksjon som er knyttet til alminnelig lavvannføring.

Når det gjelder landskapsmessige forhold, mener vi at elvas plassering i terrenget tilsier at der betyr lite om det settes krav om minstevannføring eller ikke. Lavvannføring vil heller ikke bidra av betydning til fossen.

I perioder med høye tilsig, vil en ha et begrenset tilsig til elva fra restfeltet mot elva i tillegg til overløp. I tidsrom med svært lave tilsig vil kraftstasjonen ikke kjøres, og tilsiget vil etter en tid gå som normalt i elveløpet. En vil således i perioder ha vannføring på den utbygde elvestrekningen uavhengig av krav om minstevannføring. Dette er for øvrig diskutert i konsesjonssøknaden pkt. 3.10.

Hva gjelder utbyggingens virkning på naturverdier og biologisk mangfold forøvrig, vises til Ambios rapport "Konsekvensvurdering for utbygging av Rødne kraftverk", bl.a. pkt. 3.2.2, som er vedlegg til konsesjonssøknaden.

Et argument som ikke har vært oppe i denne sammenheng, er spørsmålet om krav om minstevannføring vil gjøre det lettere / raskere å etablere normal vannføring for hele elvestrekningen når kraftstasjonen stopper. Vi antar dette vil være tilfellet, men at det ikke er av vesentlig betydning.

Utdyping av tidligere kommentarer

Når det gjelder alternativer, adkomst, fiskeproblematikk generelt, minstevannføring mv. henvises til ovenstående. For øvrig har vi følgende kommentarer:

1. DN påpeker at virkning på inngrepsfrie naturområder er feilaktige. Etter vårt kartgrunnlag som tidligere er oversendt, er avstand til INON klasse 1 mer enn 3 km som er oppgitt som minimumsavstand. 3 km sirkler er vist på kartet. Det er i dag traktorvei tilnærmet fram til damstedet. Ny vei vil ikke gå vesentlig lenger enn denne.

Rørgate planlegges å ligge på østsiden av elva og i tilknytning til veien til fjells (bort-

sett fra i det nederste partiet hvor vei og rørtrase skiller lag). Veien til fjells vil bli opprustet og man vil i den grad det er mulig samordne vei og rørtrase. Man vil også velge en trase som holder seg vekke fra elva i den grad dette er mulig.

DN skriver at tiltaket kommer så vidt under grensen for en fullverdig konsekvensvurdering. Vi har lagt til grunn at utredning skulle være så omfattende som det var nødvendig. Inngrepet er etter vår vurdering relativt beskjedent i et landskap som delvis er nyttet til beite og treproduksjon, og utredningene må også ses i sammenheng med dette.

2. Vindafjord jeger- og fiskeforening har reist spørsmål om våre produksjonsberegninger. Det henvises til at planen i 1914 skulle gi 42 GWh. Det tallet det henvises til må være fra Samla plan i 1986 hvor produksjonen var beregnet til 42,8 GWh, men med et fall på 340 m. Inntaket var da plassert ovenfor Skillingsfossen og hadde mye større konsekvenser for å innvinne de ekstra 100 meter. Slik vi ser det, er den angitte kraftproduksjon optimistisk.

Haugaland Kraft operere nå med en antatt årlig produksjon på 34 GWh. Dette er tall vi legger til grunn for våre videre beslutninger. NVE har foretatt vannføringsmålinger i vassdraget. Måleresultatene er sammenholdt med måledata fra sammenlignbare vassdrag for å etablere en lenger tilsigsserie. Antatt årlig produksjon er basert på disse data. Vi har også fått BKK Rådgivning AS til å foreta produksjonsberegninger ut fra de oppgitte data. Disse er i overensstemmelse med våre tidligere beregninger. Vi er derfor av den formening at ovennevnte produksjonsdata er hva vi kan forvente å oppnå i et normalår.

3. Norges jeger og fiskeforbund foreslår å flytte kraftstasjonen litt lengre opp for ikke å tørrlegge noe av den lakseførende delen av elva. Dette vil redusere trykkehøyden og gi tilsvarende mindre produksjon, men vi mener dette i en viss grad er ivarettatt ved den flyttingen av stasjonen vi har foretatt i våre reviderte planer. Vi vil her også etablere et avløpsområde som danner en naturlig avslutning i forhold til fossen.

4. Vi har fotografert elva den 08.08.02 og 28.08.02 og begge ganger med svært liten vannføring. Målt 88 l/s ved inntaket på Holsnevad begge ganger. Fotografiene er sendt Dere på E-post i forbindelse med vårt brev av 27.09.02. Hvis flere bilder er nødvendig må vi fotografere når ønsket vannstanden er tilstede.

5. Mulige berørte grunneiere ble varslet i brev datert 14. juni 2002. Vi har mottatt svar fra en

del av grunneierne. Liste over grunneierne og kopi av brev ble vedlagt vårt brev av 27.09.02."

Etter at søker kom med sine kommentarer til de innkomne uttalelsene har NVE mottatt rapporten "Biologiske forutsetninger for styring av Rødne Kraftverk" av Ambio Miljørådgivning datert 10. desember 2003. I denne presenteres resultatene av de nevnte analysene som Ambio og BKK Rådgivning gjennomførte. Fra denne refereres følgende:

"6 KONKLUSJON

- En forbislippingsventil i kraftverket, med kapasitet opp mot 800 l/s, vil være den beste løsningen for å minimalisere negative effekter på ungfisk av laks og sjøaure ved planlagt stopp av kraftverket eller ved driftsavbrudd.
- Størrelsen på ventilen og konkret styring av denne bør optimaliseres med hensyn til redusert vannstandvariasjon og maksimum bunnivå ved stopp av kraftverket, etter at den fysiske rammebetingelsen er kjent.
- Slipp av alminnelig lavvannføring ved inntaksdammen, som eneste avbøtende tiltak, vil ikke være nok til å hindre negative effekter på fisk nedenfor stasjonen.
- Det bør etableres en terskel i kombinasjon med et større høl med gytemuligheter som kraftverksutløpet ledes inn i.
- Det bør etableres et vandringshinder som stopper oppvandrende laks og aure i denne hølen."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Haugaland Kraft er et felleskommunalt energiselskap som eies av kommunene Karmøy, Bokn, Tysvær, Haugesund, Vindafjord, Utsira og Sveio. Selskapet driver produksjon, overføring og omsetning av energi. Det eier og driver to kraftstasjoner i Litledalen med årlig produksjon på ca. 200 GWh og har eierandeler i Sunnhordland Kraftlag AS, Ulla Førreanleggene og Tysseland Kraftlag AS.

Søknaden

Søknaden gjelder tillatelse til å bygge et elvekraftverk i Rødneelva i Vindafjord kommune.

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven til å bygge Rødne kraftverket. Videre er det søkt anleggskonsesjon etter energiloven til å bygge og drive kraftverket og en 0,8 km lang kraftledning.

For det tilfelle at det ikke oppnås minnelige avtaler med berørte parter, er det søkt om tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter til å bygge kraftverket og kraftlinjen. Det er også søkt om forhåndstiltredelse. Haugaland

Kraft eier fallrettigheten fra gammelt av og trenger derfor ikke ervervskonsesjon.

Det er også søkt om tillatelse etter forurensingsloven til å drive kraftverket.

Eksisterende forhold i vassdraget

Rødneelva har et nedbørfelt på 62 km². Rødne kraftverk vil utnytte et felt på ca. 31 km². Nedenfor Rødnefossen der kraftstasjonen er tenkt plassert, renner elva gjennom et flatt jordbruksområde før den munner ut i fjorden ved kommunesenteret Sandeid i Vindafjord kommune. Denne strekningen er lakse- og sjørrettførende. Rødnefossen er godt synlig i bygda i flomsituasjoner. Der terrenget begynner å stige, ved Nes, deler vassdraget seg i to delfelt. Kraftverket er planlagt å utnytte det ene feltet. Vassdraget ovenfor den planlagte kraftstasjonsplasseringen er lite påvirket av fysiske inngrep, men det går en traktorvei nesten fram til det planlagte inntaket.

Fallrettigheter og grunneierforhold

Søker eier fallrettighetene og har rett til en del av de nødvendige arealene. Haugaland Kraft vil prøve å få til minnelige avtaler om rettigheter i den grad det er nødvendig. For de tilfeller at dette ikke lykkes er det søkt om tillatelse til ekspropriasjon.

Utbyggingsplanen

I søknaden er omtalt tre alternativer. Dette skyldes at det under planleggingen først ble vurdert og utredet en kraftstasjon på nordsiden av elva. Dette ville medført at rørtraseen måtte gå i et svært ulendt terreng med ur av store blokker, noe som viste seg å være svært ugunstig løsning både miljømessig og anleggsmessig. Det ble så utarbeidet en tilleggsutredning for et alternativ II med rørtrase som dels gikk på sørsiden av elva før den krysset elva og fortsatte på nordsiden ned til stasjonen, og et alternativ III med plassering av kraftstasjonen på sørsiden av elva straks nedenfor Rødnefossen og hele rørtraseen lagt på sørsiden av elva. Det er utbygging etter alternativ III som er omsøkt og i det etterfølgende vil NVE beskrive og omtale bare dette.

På bakgrunn av videre planlegging og høringsuttalelser har søker justert de tekniske planene litt. Dette er beskrevet i brev av 10.12.2003 som kommentarer til de innkomne uttalelsene.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på Rødne på sørsiden av elva. Denne vil bli plassert så langt opp mot Rødnefossen som praktisk mulig. Det vil si en flytting på ca. 30 m i forhold til det som ble vist på tegningene vedlagt søknaden. En slik flytting vil være i samsvar med flere av uttalelsene. Stasjonen er planlagt med maksimal effekt på 8,5 MW og får en slukeevne på maks. 4,0 m³/s og min. 0,4 m³/s. Videre

planlegges det installert en omløpsventil for å sikre at en unngår brå vannføringsvariasjoner på den lakseførende strekningen nedenfor kraftstasjonen.

Inntak og vannvei

Det var ifølge søknaden planlagt en inntaksdam på ca. kote 290 med en høyde på 7-8 m. Inntaksbasseng blir på ca. 15.000 m³. Dammen blir en fyllingsdam med en sentral betongtetting og overløp av betong. Overløpshøyden vil bli på ca. kote 293 som tilsvarer dagens flomvannstand i øvre del av bassenget. Dammen er nå tenkt flyttet ca. 50 m lenger ned i elva. Dette vil ikke endre på overløpshøyden. Det vil heller ikke endre noe nevneverdig på damhøyden, men neddemt areal blir økt fra ca. 7 da til ca. 8 da. Det er i søknaden opplyst at vannstanden vil bli forsøkt holdt konstant.

Fra inntaksbassenget og ned til kraftverket legges nedgravd turbinrør på sørøst sida av elva.

Kraftlinjer

Kraftstasjonen skal tilknyttes det eksisterende regionalnettet med en ny 66 kV-linje som blir ca. 0,8 km lang. Det vil også bli behov for en kort jordkabel.

Veier

I søknaden var det planlagt adkomstvei til kraftstasjonen fra Nesset med bro over elva. Søker ønsker nå å prioritere en løsning med å utbedre eksisterende vei til Rødne og knytte seg til denne. Dette vil være en endring i samsvar med flere uttalelser.

I tillegg må eksisterende traktorvei på sørøstsida av elva opp til inntaksdammen opprustes. Denne er ca. 1800 m.

Massetak

Masse til dambyggingen er tenkt tatt i nærheten av dammen.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Produksjonen er i søknaden beregnet til 36 GWh i et midlere år. Av dette er ca. 19 GWh vinterproduksjon og ca. 17 GWh sommerproduksjon. Beregningene er basert på at det ikke skal slippes minstevannføring. Utbyggingskostnadene er beregnet til ca. 59 mill. kr (pr. 01.07.2001). Det gir en utbyggingspris på 1,67 kr/kWh.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre planer

Forholdet til SP

Et prosjekt 176 Rødneelva er plassert i SP kategori 1 gruppe 5. Fallhøyden var 340 m. Det var planlagt et inntaksbasseng med et volum på 130 000 m³ som skulle gi muligheter for start/stopp kjøring av kraftverket. Utbyggingen som nå er omsøkt får litt min-

dre fallhøyde og det store inntaksbassenget er utelatt. Det omsøkte prosjektet er derfor redusert i forhold til SP-prosjektet og det er ikke kommet nye elementer til. Ifølge brev fra DN 12.09.2000 er det ikke nødvendig med ny behandling i SP.

Forholdet til VP

Rødneelva er ikke vernet i VP. Det er derimot nabovassdragene Vikedalsvassdraget og Etnevassdraget. Den omsøkte utbyggingen vil imidlertid ikke komme i berøring med disse.

Forholdet til andre planer

Området der anlegget er lokalisert er i kommuneplanen definert som LNF 1 område. På plankartet er imidlertid kraftstasjonen inntegnet.

Alternative løsninger

NVE har ikke funnet det nødvendig å kreve utredet det opprinnelige SP-prosjektet. Den delen som nå er tatt ut av prosjektet, etablering av et stort inntaksbasseng i et myrområde, ville trolig ha vært uønsket i dag.

I den vedlagte konsekvensvurderingen er tre alternativer vurdert, men det søkes primært om alternativ III. Dette er en sak under grensen for behandling etter plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredninger. Det er derfor ikke obligatorisk å framlegge alternativer i søknaden.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Utbyggingen vil tilføre det lokale/regionale kraftsystemet gjennomsnittlig ca. 36 GWh i året.

Opprustingen av traktorveien opp til damstedet vil lette tilgangen til området, i første rekke for grunneierne.

Anleggsperioden vil tilføre distriktet arbeidsplasser. Kommunen vil få skatteinntekter.

Skader og ulemper

Elvestrekningen mellom inntaket og utløpet fra kraftstasjonen, mellom annet Rødnefossen, får vesentlig redusert vannføring. Dette kan skade landskapsbildet og økosystemet i elva.

Brå endring av vannføring nedenfor kraftstasjonen ved ikke planlagt stans kan skade fiskebestanden på den anadrome elvestrekningen. Dette kan avbøtes med forbislippingsventil og ev. også biotopjusterende tiltak.

Etablering av inntaksbasseng vil endre landskapsbilde.

Anleggstiden vil medføre en del ulemper på grunn av bl.a. trafikk og støy.

Redusert vannføring kan redusere elvas gjerdeeffekt.

NVEs kommentarer til og vurderinger av konsesjonsøknaden

Søknaden har vært kunngjort i Haugesunds Avis og Grannar og sendt på høring på vanlig måte. NVE arrangerte 27.05.2002 offentlig møte i Sandeid der NVE informerte om saksgangen og søker informerte om de tekniske planene og resultatet av konsekvensvurderingen. Uttalelsene fra høringen har vært forelagt søker for kommentarer. Videre er det gjennomført befaring i planområdet med representanter fra søker, grunneiere og NVE.

Vurdering av andre

Høringsuttalelsene til søknaden er referert foran og nedenfor gis en oppsummering av hovedkonklusjonene i uttalelsene.

Vindafjord kommune har ikke innvendinger mot utbyggingsplanene, men peker på at arbeidet må utføres så skånsomt som mulig og området må settes i naturmessig god stand etterpå. Kommunestyret mener det er rimelig med en økonomisk kompensasjon og vil ta opp forhandlinger med søker om dette.

Fylkesmannen i Rogaland tar ikke stilling til søknaden, men mener alternativ III er klart best både ut fra anleggsmessige og naturmessige vurderinger og fraråder sterkt alternativ I og II. Rørgaten bør legges i god avstand fra elvefaret og kombineres med trasé for eksisterende traktorvei. Veien må tilpasses terreng og vegetasjon på en god måte. Av hensyn til biologisk mangfold, landskap og friluftsinnteresser må berørt elvestrekning ikke få lavere vannføring enn alminnelig lavvannsføring. Det vises til at fiskeinteressene er viktige og vassføringen nedenfor kraftstasjonen må av den grunn ikke brått reduseres.

Rogaland fylkeskommune går inn for at det gis konsesjon alternativ III. Det forutsettes at konsesjonsmyndigheten og utbygger tar hensyn til de forslag til avbøtende tiltak som er skissert i konsekvensvurderingen.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) anser de utførte konsekvensvurderingene som mangelfulle på flere punkter, og mener at det riktige vil være å kreve en ny og mer fullstendig konsekvensvurdering. Det vises spesielt til virkninger på biologisk mangfold, inngrepsfrie naturområder og fisk. Mulige avbøtende tiltak er også mangelfullt beskrevet. Dersom søknaden skal vurderes på grunnlag av den mangelfulle konsekvensvurderingen, mener DN det må tas høyde for usikkerheten forbundet med manglene.

Dersom det gis konsesjon vurderer DN det slik at rørgatetrase III på østsiden av elva bør velges, men traseen må legges utenom særegne naturmiljø. Laverestående planter må kartlegges i vekstsesongen, og en mer detaljert traseplan må planlegges og framlegges før bygging starter. Videre ber DN om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjel-

dende og foreslår at konsesjonæren plikter å betale et årlig beløp til Vindafjord kommune på kr 40 000,- til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv. Som avbøtende tiltak må det etableres en forbislippingsventil, minstevannføring sammen med biotopjusterende tiltak må tilpasses slik at forholdene oppstrøms kraftverket blir tilfredsstillende og kalkdosereren må plasseres slik at hovedløpet får kontinuerlig kalking.

Landbruksdepartementet har ingen innvendinger, men med den korte omtalen av landbruksinteressene er det vanskelig å vurdere de ulike alternativene opp mot hverandre. Det forutsettes at utbygger kompenserer for ev. tap av gjerdeeffekt.

Vegdirektoratet har som riksvegmyndighet ingen merknader, men peker på at den planlagte kraftlinjetraseen krysser fylkesveg 742. I den videre planleggingen må dette tas opp med vegkontoret i tråd med gjeldende regelverk og rutiner.

NJFF-Rogaland går i utgangspunktet imot en utbygging av Rødnevassdraget da de negative virkningene av utbyggingen og verdien av gjenværende vassdrag i Rogaland er så store at det ikke kan forsvare en utbygging av vassdraget.

Dersom det gis konsesjon må den gis etter alternativ I (eller II) og utbygger må pålegges å utforme utløpskanalen på en slik måte at denne kan nyttes til produksjon av laks og sjøørret. Videre kreves det følgende tiltak: etablering av minstevannføring, bygging av forbislippings-/omløpsventil for å sikre mot brå vannføringsendringer i lakseførende del av vassdraget, plassering av kraftstasjonsutløpet så langt opp mot naturlig stopp for laksen som mulig, kalkingsanlegget må plasseres og drives på en slik måte at god vannkvalitet og driftsregularitet sikres på alle vannføringsforhold.

Det forutsettes at DN's standardvilkår for avbøtende miljøtiltak tas inn. Som avbøtende tiltak bør konsesjonæren pålegges å gjennomføre biotopjusterende tiltak, utsetting av lakseyngel og å opprette et fond som bør gi en årlig indeksregulert avkastning på 50.000,- til tiltak for fremme av fisket i vassdraget.

Vindafjord jeger og fiskeforening mener at skadene ved utbyggingen er større enn fordelene og går imot at det gis konsesjon. Om det blir nødvendig med utbygging for å produsere mer kraft, mener foreningen at alternativ III bør velges. Kraftstasjonen må imidlertid da flyttes ca. 300 m oppover slik at en unngår det mest konflikthylte området med både kulturminner, fisk og bevaringsverdig naturmiljø. Som avbøtende tiltak foreslås minstevannføring, pålegg om utsetting av fisk, pålegg om biotopjusterende tiltak og pålegg om å etablere et fond til å stimulere til åpning av gytebekker som tidligere er lagt i rør av jordbruket.

Sandeid velforening mener utbyggingen kan gjennomføres dersom det vil tjene både lokalsamfunn og utbygger, men mener lokalsamfunnet får

for lite igjen. Dersom det skal gis konsesjon, må det fastsettes en minstevannføring som kan opprettholde det livet i vassdraget som er avhenging av vann. Som kompensasjon foreslår velforeningen at det skal opprettes et fond som skal disponeres av et utvalg av de tyngste lag og foreninger. Fondet skal gi støtte til miljø- og trivselsfremmende tiltak i Sandeid med prioritet på området rundt vassdraget. Konkret foreslås at utvalget får tildelt 1 øre pr. produsert kWh/år.

Sandeid elveigarlag tar ikke stilling til om konsesjon bør gis, men mener at elva må sikrest en minstevannføring slik at fisken får like gode forhold som nå, alternativt må det lages oppgangshinder som hindrer at laksen kommer opp i den delen av elva som blir tørrlagt store deler av året. Det bør også bygges terskler. Videre bør det være et krav om at inntaksdammen er full hele tiden slik at det ikke tar så lang tid før vannet kommer i elva når stasjonen stopper brått. Det må sørges for at vannet som kommer gjennom kraftstasjonen også kalkes.

Lars Olav Larsen, som er den mest berørte grunneier, stiller seg positiv til utbyggingen. Han har en kommentar til eventuell vei opp til inntaksdammen. Denne vil få god kjørestandard og vil øke tilgjengeligheten til fjellområdene. Han mener det er ønskelig at allmennheten får bruke veien, men at bruken bør være begrenset. Dersom bruken blir begrenset kan han legge til rette for parkering.

Arne Kristian Rødne har andel i sameiet som disponerer en del av den berørte grunnen. Han mener god kjørbare vei opp til damstedet vil øke verdien på utmarka for Rødnegårdene og vil gjerne være medspiller under planleggingen og når det gjelder avtale om veiens etterbruk. Dersom dammen legges til rette for kryssing med maskinelt utstyr, vil det være av stor verdi for utnyttelsen av utmarksressursene.

NVEs vurdering og konklusjon

Den planlagte utbyggingen berører et begrenset område. Elvestrekningen nedenfor kraftstasjonsutløpet har laks og sjøørret. Rødnefossen, som er et blikkfang i bygda i flomsituasjoner, får redusert vannføring. Ut over dette berører ikke utbyggingen spesielle naturverdier og området har heller ingen nevneverdig betydning for friluftslivet. På fraføringsstrekningen er elva storsteinet og går dypt i terrenget, spesielt på den øverste strekningen, slik at vannet er lite synlig ved lave og midlere vannføringer.

NJFF-Rogaland og Vindafjord jeger og fiskeforening går i mot at konsesjon gis. De andre som har uttalt seg har ingen innvendinger til at konsesjon gis, men kommer med en del krav om avbøtende tiltak.

De som har uttalt seg er i hovedsak opptatt av mulige skadevirkninger på den lakseførende strek-

ningen, dvs. strekningen fra fjorden og opp til Rødnefossen. Det foreslås ulike avbøtende tiltak som forbislippingsventil, minstevannføring og flytting av kraftstasjonen høyere opp. Utbyggingen innebærer ikke noen regulering, vannføringen nedenfor kraftstasjonen vil derfor være som før utbyggingen med unntak av periodene når kraftstasjonen stanser / starter opp. Haugaland Kraft har, etter at søknaden ble sendt på høring, arbeidet videre med planene med tanke på å redusere risikoen for skader på lakse- og sjøørretbestanden i stans / start situasjoner, og høsten 2003 ble Ambio Miljørådgivning engasjert for å utrede problematikken. Resultatet av dette ble rapporten "Biologiske forutsetninger for styring av Rødne kraftverk" datert 12.12.2003 som NVE har mottatt. Ifølge søknaden vil det bli installert forbislippingsventil. Den skal hindre at vannføringen nedenfor kraftstasjonen brått synker når stasjonen stanser. Dette har også vært krav i mange av høringsuttalelsene. Videre vil stasjonen bli flyttet så langt opp mot Rødnefossen som mulig, dvs. ca. 30 m oppover i forhold til det som ble vist i søknaden. Dette, sammen med ev. terskel/kulp som er tenkt å hindre at fisk kommer ovenfor kraftstasjonsavløpet, mener NVE er tiltak som langt på vei reduserer risikoen for skader på fiskebestanden på den anadrome strekningen. NVE kan på denne bakgrunn ikke se at pålegg om minstevannføring vil ha nevneverdig betydning for forholdene nedenfor kraftstasjonen.

I de fleste uttalelsene er det også krav til minstevannføring av hensyn til utbyggingsstrekningen. Det er fra søkers side ikke foreslått minstevannføring. Fordi forbislippingsventilen er planlagt å fungere bare i noen timer av gangen, som en overgang ved stans av stasjonen, vil det naturlige tilsiget gå i elveleiet når kraftstasjonen står. Kraftstasjonens minste driftsvannføring er 400 l/s. Når tilsiget ved inntaket er mindre enn dette, det vil si i tørre perioder, vil stasjonen stå og alt vannet gå i det naturlige elveleiet som før. Til sammenligning er alminnelig lavvannsføring på dette stedet beregnet til 120 l/s. Det er beregnet at stasjonen vil være ute av drift gjennomsnittlig 18 % av tiden. Tilsig over stasjonens maksimale slukeevne på 4000 l/s (ved flommer) vil også gå i det naturlige elveleiet, men utover dette er det ikke planlagt å slippe vann fra damstedet. Det er beregnet at det ikke vil komme vann fra damstedet 65 % av tiden. Dette er ikke i de tørreste periodene, det må derfor antas at restfeltet vil tilføre elveleiet litt vann. Elva er på denne strekningen storsteinet og går dypt i terrenget spesielt på den øverste strekningen. Vannet vil sige ned fra sidene og samle seg i bunnen der det bl.a. er naturlige kulper. Det må antas at elveleiet neppe vil bli tørrlagt. NVE mener derfor det ikke er nødvendig med slipp av minstevannføring på fraføringsstrekningen av hensyn til det biologiske mangfoldet på denne elvestrekningen.

Rødnefossen er godt synlig fra bygda ved store vannføringer. Det er imidlertid i hovedsak ved store vannføringer at den er et blikkfang. En minstevannføring kan derfor ikke settes så stor at den kan få betydning for landskapsbildet. Ved flommer vil fossen fortsatt være synlig. På denne bakgrunn mener NVE at fordelene med en minstevannføring ikke står i rimelig forhold til tapt kraftproduksjon.

DN anser de utførte konsekvensutredningene som mangelfulle på flere punkter. Det vises spesielt til virkninger på biologisk mangfold, inngrepsfrie naturområder og fisk.

Ut fra det vi har sagt foran om behov for minstevannføring kan vi ikke se at endringene i vannføringen vil medføre nevneverdige negative virkninger på det biologiske mangfoldet. Terrenginngrepene, vei og rørgate, kan berøre svartorskog og moserike berg. Dette kan imidlertid tas hensyn til ved detaljplanleggingen. Vegetasjonen i området er for øvrig vurdert til å være ordinær. Opprinnelig var det planlagt adkomst med bro over elva og dette ble ansett for å være det mest skadelige inngrepet. Planene er nå endret til at det blir adkomst fra Rødne. Tiltaket er videre vurdert til å ha marginale konsekvenser for fugl og vilt. NVE kan ikke se at terrenginngrepene kan ha slike negative virkninger på det biologiske mangfoldet at det kan ha betydning for om konsesjon skal gis. NVE finner det derfor ikke nødvendig med noen ytterligere kartlegging av laverestående planter som DN ønsket.

DN mener inntaket medfører tap av inngrepsfrie naturområder, mens det i søknaden er opplyst at det ikke gjør det. Det går en traktorvei nesten fram til inntaket. Det mangler imidlertid noen meter slik at grensen strengt tatt flyttes litt. NVE vil legge vekt på de faktiske forholdene på stedet og kan ikke se at dette kan ha noen betydning for om konsesjon skal gis eller ikke.

NVE kan være enig med DN i at konsekvensene for den anadrome fiskebestanden var mangelfullt utredet i søknaden. Den senere utredningen gjennomført av Ambio Miljørådgivning gir imidlertid et godt grunnlag for å vurdere hvordan styring av omløpsventilen og etablering av biotopjusterende tiltak kan redusere / forhindre at fiskebestanden blir påført skader.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten ved bygging av kraftverket, er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser og at vannressursloven § 25 dermed er oppfylt.

Vi anbefaler derfor at Haugaland Kraft AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Rødne kraftverk. Vi anbefaler at tillatelsene gis på de vilkår som følger vedlagt.

Videre anbefaler NVE at det gis tillatelse etter oreigningsloven § 2, nr. 51 til ekspropriasjon av nødvendig grunn til kraftstasjon med hjelpeanlegg og at

det gis tillatelse etter oreigningsloven § 25 til forhåndstiltredelse.

I NVEs helhetsvurdering inngår også konsekvensene av elektriske anlegg som er nødvendig for å gjennomføre bygging av Rødne kraftverk. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden om bygging og drift av de elektriske anleggene etter energiloven når spørsmålet om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort.

Kommentarer til vilkårene

Reguleringsgrenser og vannslipping, post 1

Det er i søknaden opplyst at vannstanden i inntaksmagasinet normalt vil bli konstant, for eksempel 1 m under overløpet, men at det i tørre/våte perioder kan regnes med variasjoner på inntil 2 m. Hyppige variasjoner av vannstanden kan her i utkanten av myrområdet skape ugunstige forhold. I flere av høringsuttalelsene er det krav om at det settes vilkår om at vannstanden må holdes stabil, og videre at vannstanden må holdes så høyt som mulig for at tiden fra stasjonen stanser til vannet går i overløp blir så kort som mulig. NVE er enig i disse synspunktene. Ettersom inntaksbassenget har et så lite vannvolum, kan NVE heller ikke se at det kan være behov for å kunne variere vannstanden så mye som 2 m og forutsetter at det etableres et driftssystem som hindrer dette. Vi ser imidlertid at det i spesielle situasjoner kan være vanskelig å unngå slike variasjoner, særlig i den første tiden etter at kraftstasjonen er satt i drift, og foreslår at det tillates å senke vannstanden ned til 2 m under overløpet i spesielle situasjoner.

NVE har ikke foreslått vilkår om minstevannføring. Vi vil imidlertid sette et vilkår om at endringene, det vil i første rekke si reduksjonen, i vannføringen nedenfor kraftstasjonen skjer med så myke overganger som mulig. Vi vil ikke sette noen spesielle krav til fordelingen av vann mellom omløpsventilen og elveleiet. Dette er noe som må tilpasses på bakgrunn av erfaringer.

Bortfall av konsesjon, post 2

NVE foreslår standard vilkår. Det vil si at konsesjonen faller bort dersom arbeidet ikke er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullført innen ytterligere fem år. Vi foreslår at Olje- og energidepartementet kan forlenge denne fristen med inntil fem nye år.

Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift, post 3

NVE foreslår et standardvilkår for dette og viser spesielt til at det i anleggsperioden må tas hensyn til den antatte kullgroppen, jf. uttalelsen fra fylkeskommunen.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., post 4

Vi foreslår standard vilkår. Det innebærer m.a. at detaljplaner for inntaksdam/-basseng, rørgatetrase og kraftstasjonsbygning må godkjennes av NVE før arbeidene starter. Videre må det legges fram en plan for uttak av masse til dammen og plassering av ev. riggområde. Ved godkjenningen vil NVE påse at naturmiljøet blir minst mulig skadet. NVE vil også påse at området settes i god stand etter at anleggsarbeidene er avsluttet.

Naturforvaltning, post 5

DN har foreslått standard vilkår for naturforvaltning og at konsesjonæren plikter å innbetale et årlig beløp til Vindafjord kommune på kr 40 000,- til opphjelpe av fisk/vilt/friluftsliv.

Rødne kraftverk blir et enkelt elvekraftverk med forventet små varige virkninger for fisk, dyreliv og friluftsliv. NVE foreslår derfor vilkår som er noe redusert i forhold til vanlige standardvilkår. Hensynet til den anadrome laksefisken blir godt ivaretatt ved at det bl.a. planlegges forbislippingsventil og biotopjusterende tiltak. Dessuten vil den foreslåtte posten del I gi hjemmel til å pålegge tiltak spesielt med hensyn på fisk som for eksempel utsetting av fisk. Videre har utbyggingsstrekningen liten betydning for friluftslivet. NVE vil på denne bakgrunn ikke foreslå noe fond til opphjelpe av fiske/vilt/friluftsliv. Vi foreslår heller ikke noe vilkår for ekstra oppsyn under anleggsperioden.

Automatisk fredete kulturminner, post 6

Fylkeskommunen har i brev av 08.02.2002 (vedlagt søknaden) funnet at undersøkelsesplikten etter § 9 oppfylt. Det er registrert kulturminner i nærheten av det aktuelle tiltaksområdet og fylkeskommunen har tidligere i brev til Haugaland Kraft redegjort for hvordan disse best kan ivaretas i forbindelse med anleggsarbeidet.

Vi foreslår det som til nå har vært standardvilkår om automatisk fredet kulturminner, og viser også til post 6 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.

Forurensning, post 7

Som følge av mulige virkninger for forurensingsforholdene i vassdraget har vi lagt til grunn standard vilkår for forurensning. Tillatelse etter forurensingsloven til utslipp i anleggsperioden, må tas opp som egen sak med fylkesmannen. Fylkesmannen har ingen spesielle merknader når det gjelder forholdet til forurensingsloven.

Ferdse mv., post 8

I følge søkers reviderte planer vil det legges vei til kraftstasjonen fra Rødne, og ikke som i den opprin-

nelige planen som gikk ut på bru fra nordsiden til kraftstasjonen.

Det er lokalt stor interesse i at nåværende traktorvei opp til damstedet blir opprustet. Noen mener imidlertid at den bør være stengt av en bom som grunneierne har nøkkel til. NVE tar ikke stilling til dette nå og foreslår standard vilkår for ferdsel. Av dette følger at anleggsveier skal kunne benyttes av allmennheten. NVE kan senere gjøre vedtak om at veien ev. skal være stengt dersom dette viser seg å være ønskelig.

Terskler mv. post 9

NVE foreslår standard vilkår for dette. Det kan være aktuelt med en terskel som sperrer slik at fisk ikke kommer ovenfor kraftverksutløpet. Dette vil bl.a. være i samsvar med forslag fra Sandeid elveigarlag. Det kan også være aktuelt å etablere kulper ev. terskler eller gjøre andre biotopjusteringer i elva nedenfor kraftverket. Dette vurderes som en helhetlig plan etter at utbyggingen er gjennomført.

Øvrige merknader

Eventuelt tap av gjerdeeffekt på grunn av redusert vannføring, som nevnt av Landbruksdepartementet, er et privatrettslig forhold som ikke berøres nærmere her.

Flere av de som har uttalt seg peker på nødvendigheten av at kalkdosereren må flyttes og at den må plasseres slik at hovedløpet får kontinuerlig kalking. Det framgår av søknaden at dette skal gjøres. Dette mener NVE er et forhold mellom konsesjonær og de berørte partene.

Sandeid velforening mener lokalsamfunnet får for lite igjen ved denne utbyggingen og foreslår at det som kompensasjon skal opprettes et fond som skal disponeres av de tyngste lag og foreninger. Et slikt fond faller etter NVEs syn utenfor det som kan pålegges en konsesjonær å bidra til. Lag og foreninger vil imidlertid kunne samarbeide med konsesjonæren om ulike tiltak.

Vindafjord jeger og fiskeforening mener konsesjonæren må pålegges å etablere et fond til å stimulere til åpning av gytebekker som tidligere er lagt i rør av jordbruket. Et slikt fond faller også etter NVEs syn utenfor det som en konsesjonær kan pålegges.

Mange krever at det settes vilkår om at det skal installeres forbislippingsventil. NVE ser det ikke som nødvendig å sette et slikt vilkår da det følger av de tekniske planene som er framlagt i søknaden. At dette blir gjort, vil bli fulgt opp av NVE ved godkjenning av detaljplanene.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til vilkår for Haugaland Kraft AS' tillatelse:

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Haugaland Kraft AS til å bygge Rødne kraftverk i Vindafjord kommune, Rogaland fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Vannstanden i inntaksbassenget skal søkes holdt stabilt og så høyt som mulig og ikke lavere enn 1 m under overløpet. Unntaksvis kan vannstanden senkes ned til 2 m under overløpet.

Endringer i vannføring nedenfor kraftstasjonen må skje med så myke overganger som mulig.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i den berørte elvestrekningen er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbeholdningene for fisk og øvrige naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av all-

mennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

III Høringsinstansenes bemerkninger

NVEs innstilling har vært på høring hos Miljøverndepartementet, Rogaland fylkeskommune og Vindafjord kommune.

Rogaland fylkeskommune har ingen bemerkninger til NVEs innstilling.

Vindafjord kommune er i hovedsak enig med NVEs vurderinger, og uttaler i tillegg:

"Når det gjeld hjelp til å ta vare på fisk, vilt og friluftsliv i vassdraget ber Vindafjord kommune om at forslaget til DN med ein årleg kompensasjon på kr 40.000,- til opphjelv av fisk, vilt og friluftsliv vert stilt som vilkår for konsesjonen.

Når det gjeld krav til minstevassføring må dette vurderast på ny når anlegget er bygd. Viser elles til NVE sine kommentarar til dette der dei seier at "dette er noe som må tilpasses på bakgrunn av erfaringar". Vindafjord kommune forutsett at dersom manglande minstevassføring fører til skade på lakse og sjøaufiske vert det sett inn tiltak som reduserer denne skaden."

Miljøverndepartementet vil ikke frarå at det gis konsesjon, men har følgende merknader til vilkårene:

"Manøvreringsreglementet

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener i likhet med fylkesmannen at det må settes krav om en helårlig minstevannføring minst tilsvarende såkalt alminnelig lavvannføring. DN peker på at hovedregelen i vannressursloven er at minst alminnelig lavvannføring skal være tilba-

ke ved vannuttak. Også andre høringsinstanser foreslår at det fastsettes vilkår om minstevannføring. NVE foreslår at det ikke settes krav om minstevannføring og begrunner dette bl.a. med at de mener vannføringen må være relativt høy dersom den skal få betydning for landskapsbildet. Vindafjord kommune har ikke foreslått at det fastsettes krav til minstevannføring nå, men mener dette må vurderes på nytt når anlegget er bygget.

Alminnelig lavvannføring på utbyggingsstrekningen tilsvarer ifølge NVE 120 l/s. Fastsettelse av en helårlig minstevannføring på dette nivået vil ifølge utbygger redusere produksjonen med om lag 1,5 GWh, dvs. 4 % av totalproduksjonen.

Miljøverndepartementet vil peke på at fastsettelse av et minstevannføringkrav som vil gi en redusert produksjon på dette prosentvise nivået er i tråd med nyere vannkraftsaker. I denne konkrete saken kan vi akseptere at det ikke fastsettes vannslipp om vinteren, men av hensyn til landskapsverdiene og biologisk mangfold mener vi det bør fastsettes vilkår om minstevannføring på 120 l/s (målt ved inntaksdammen) i perioden 1. mai – 30. september.

Vilkår vedrørende naturforvaltning (post 5)

Miljøverndepartementet slutter seg til NVEs forslag til naturforvaltingsvilkår, men mener at det også bør fastsettes vilkår om fond til opphjelv av fisk/vilt/friluftsliv. DN har foreslått at konsesjonæren må betale et årlig beløp på 40 000 kr til Vindafjord kommune til et slikt fond. NVE mener de negative virkningene for fisk/vilt/friluftsliv blir små og foreslår at det ikke fastsettes vilkår om fond. DN's forslag støttes av Vindafjord kommune i uttalelse av 9. september 2004 til NVEs innstilling.

På bakgrunn av vårt forslag til minstevannføring, som vil redusere skadevirkningene av utbyggingen, foreslår vi at det årlige beløpet settes lavere enn det DN har foreslått. Vi har følgende forslag til vilkår:

"Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Vindafjord kommune på kr 25 000 til opphjelv av fisk/vilt/friluftsliv. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelser gitt av kommunestyret. Beløpet skal justeres etter de tidsintervall som loven til enhver tid bestemmer."

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall

Det kan gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

IV Departementets bemerkninger

Innledning

Saken gjelder søknad fra Haugaland Kraft AS om tillatelse til å bygge Rødne kraftverk i Rødneelva i Vindafjord kommune i Rogaland. Haugaland Kraft AS er et felleskommunalt energiselskap som eies av kommunene Karmøy, Bokn, Tysvær, Haugesund, Vindafjord, Utsira og Sveio. Rødne kraftverk er tenkt etablert som et rent elvekraftverk. Bygging av kraftverket krever derfor kun tillatelse etter vannressursloven. Haugaland Kraft AS eier fallrettighetene. Gjennomsnittlig årlig produksjon vil bli ca. 36 GWh.

Søknaden

Rødne kraftverk vil bli liggende i Sandeid i Vindafjord kommune, og vil utnytte et fall på ca. 245 meter fra ca. kote 290. På ca. kote 290 vil det bli bygget en liten inntaksdam. Herfra vil det gå en ca. 1600 meter nedgravd rørgate som ender i kraftstasjonen på Rødne. Tre alternative rørtraséer ligger til grunn for søknaden. Søker ønsker primært tillatelse etter alternativ III, med rørtrasé på sørøstsiden av elven og kraftstasjon på sørsiden av elven like nedenfor Rødnefossen. Kraftstasjonen vil bli lagt i dagen.

Kraftverket vil nyttiggjøre seg elvens vannføring uregulert. Av Rødneelvas totale nedbørsfelt på 62 km², vil Rødne kraftverk utnytte et felt på 31 km². Antatt middelavløp er 3,1 m³/s, som tilsvarer 97,8 mill. m³/år. Dette gir en midlere årsproduksjon på 36 GWh, fordelt på 42 % vinterkraft og 58 % sommerkraft.

NVEs innstilling

I sin vurdering av søknaden har NVE lagt til grunn etablering av rørtrasé i tråd med søknadens alternativ III.

I vurderingen har NVE lagt vekt på at den planlagte utbyggingen berører et begrenset område. Ulempene knytter seg særlig til reduksjon av vannføring på den utbygde elvestrekningen og til etablering av inntaksbasseng, som begge vil endre landskapsbildet i område. Redusert vannføring kan redusere elvens gjerdeeffekt. I tillegg vil laks og sjøørret på elvestrekningen nedenfor kraftstasjonens utløp kunne bli påført skade ved brå endring av vannføringen. Dette kan avbøtes ved forbislippsventil og eventuelt også biotopjusterende tiltak. Ut over dette knytter ulempene seg til anleggsperioden, med blant annet trafikk og støy. Fordelene ved utbyggingen er at det lokale/regionale kraftsystemet tilføres gjennomsnittlig 36 GWh pr. år. Tilgangen til området vil lettes gjennom opprusting av allerede eksisterende traktorvei. I anleggsperioden vil distriktet få arbeidsplasser, og kraftverket vil gi kommunen skatteinntekter.

Etter en helhetsvurdering finner NVE at fordelene og nytten er større enn skadene og ulempene for allmenne interesser ved bygging av kraftverket, jf. vannressursloven (vrl) § 25. NVE anbefaler derfor at det gis tillatelse til bygging av kraftverket etter vrl § 8.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Ingen av høringsinstansene går mot en utbygging. *Vindafjord kommune* ber imidlertid om at DN's tidligere forslag om en årlig kompensasjon på kr 40.000,- til opphjør av fisk, vilt og friluftsliv blir stilt som vilkår for konsesjonen. Det fremheves også at krav til minstevannføring må vurderes på nytt når kraftverket er bygd. *Miljøverndepartementet* krever at det settes vilkår om slipp av minstevannføring lik alminnelig lavvannføring i perioden 1. mai – 30. september. Miljøverndepartementet støtter Vindafjord kommunes ønske om støtte til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv, men finner på grunn av kravet om minstevannføring at det er tilstrekkelig å pålegge konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Vindafjord kommune på kr 25.000,-.

Olje- og energidepartementets vurdering

Bygging av Rødne kraftverk forutsetter at det gis konsesjon etter vannressursloven. Konsesjon vil bare kunne gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt, jf. vrl § 25.

NVE har vurdert at det omsøkte prosjekt har større fordeler enn ulemper og at konsesjon derfor bør gis. Ingen av høringsinstansene går i mot at det gis konsesjon.

Olje- og energidepartementet finner i likhet med NVE at fordelene ved utbyggingen er større enn skader og ulemper for de berørte allmenne interesser, slik at kravet i vrl § 8 jf. § 25 er tilfredsstillt. Departementet anbefaler at Haugaland Kraft AS får tillatelse til bygging av Rødne kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE. Det tilrås gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11. Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om oreigning av fast eiendom § 2, nr. 51.

Når det gjelder tillatelse til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25 er hovedregelen etter oreigningsloven at ekspropriasjon først kan skje når det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan unntak gjøres dersom det foreligger særlige forhold som gjør at det vil volde "urimeleg tidhefte å bia til skjønkravet er framsett", jf. oreigningsloven § 25, første ledd, andre punktum. Departementet kan ikke se at det foreligger slike særlige forhold som tilsier at lovens hovedregel fravikes. Departementet finner derfor ikke å kunne gi tillatelse til forhåndstiltredelse til oreigning etter oreigningsloven § 25. Det må eventuelt søkes på nytt når skjønn er påstevnet.

*Departementets merknader til vilkårene**Post 1 (Reguleringsgrenser og vannslipping)*

Miljøverndepartementet mener det bør slippes vann lik alminnelig lavvannføring i perioden fra 1. mai – 30. september. Vindafjord kommune ber om at krav om minstevannføring blir vurdert på nytt når kraftverket er bygget.

Olje- og energidepartementet viser til at vrl § 10, annet ledd innebærer at det for konsesjonspliktige tiltak skal foretas en konkret vurdering av om det skal fastsettes krav om minstevannføring og i tilfelle hvor strenge kravene skal være. Det er derfor ingen hovedregel at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake. Det fremgår av forarbeidene til loven at i vassdrag hvor virkningene har liten eller ingen betydning i forhold til fordelene, kan minstevannføringen settes lavere enn alminnelig lavvannføring eller frafalles helt.

Departementet er enig med NVE når det gjelder vurderingen av behovet for minstevannføring i Rødneelva. NVE har beregnet at krafttapet, ved en pålagt minstevannføring lik alminnelig lavvannføring på 120 l/s gjennom hele året, vil være 1,6 GWh. Departementet kan ikke se at fordelene med en minstevannføring står i rimelig forhold til tapt kraftproduksjon og anbefaler at det ikke settes vilkår om minstevannføring.

Post 5 (Naturforvaltning)

Vindafjord kommune ønsker fastsatt som vilkår at konsesjonæren årlig betaler kr 40.000,- til opphjør av fisk, vilt og friluftsliv. Miljøverndepartementet vurderer det dit hen at et årlig beløp på kr 25.000,- er tilstrekkelig.

Departementet viser til NVEs faglige vurdering, og anbefaler at det ikke settes vilkår om årlig innbetaling til opphjør av fisk, vilt og friluftsliv.

Olje- og energidepartementet viser for øvrig til NVEs merknader til vilkårene, som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 24.11.2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8, jf. § 25 gis Haugaland Kraft AS tillatelse til bygging av Rødne kraftverk på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 17. desember 2004.
2. I medhold av lov av 13.03.1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall § 11 gis Haugaland Kraft AS tillatelse til å bygge Rødne kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.
3. I medhold av lov av 23.11.1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom § 2, nr. 51 gis Haugaland Kraft AS tillatelse til å oreigne nødvendig grunn til bygging av Rødne kraftverk.